This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

Digitized by Google

Digitized by Google

Ac. 2202

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Burm. Petron.

PHAEDRI, AUG. LIBERTI, FABULARUM AESOPIARUM LIBRI V.

Cum integris Commentariis

MARQ. GUDII, CONR. RITTERSHUSII, NIC. RIGALTII, IS. NEVELETI, NIC. HEINSII, JOAN. SCHEFFERI, JO. LUD. PRASCHII,

& excerptis aliorum.

Curante

PETRO BURMANNO.

LUGDUNI in BATAVIS,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS. 1728.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRIBUS, NOBILISSIMIS

ET AMPLISSIMIS

ACADEMIAE BATAVAE, QUAE EST LEIDAE,

CURATORIBUS,

D. GULIELMO, BARONI DE WASSENAER,

TOPARCHAE IN STERRENBERG, EQUESTRI NOBILIUM HOLLANDIAE ORDINI ADSCRIPTO, DELEGATORUM ILL. ET PRAEPOT. HOLLANDIAE ORDINUM PRINCIPI.

D. HUBERTO ROSENBOOM,

JCTO, TOPARCHAE IN S'GREVELSREGT, ET SUMMI APUD BATAVOS TRIBUNALIS PRAESIDI.

D. HERMANNO vanden HONERT,

JCTO, URBIS DORDRECHTANAE PRIMO CONSULI, AGGERUM ALBLASSERWERDENSIUM PRAEFECTO, MULTIS HONORUM CUM LAUDE GESTORUM TITULIS ORNATISSIMO.

EORUMQUE COLLEGIS

NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS

URBIS LEIDENSIS CONSULIBUS,

D. PETRO VAN LEIDEN,

TOPARCHAE VLARDINGAE, ET AGGERUM, AQUARUM, ET VIARUM IN RHENOLANDIA CURATORI.

D. JOHANNI VANDEN BERGH,

JCTO, MULTIS PRO PATRIA LEGATIONIBUS ET CURATIONIBUS, SUMMA CUM GLORIA OBITIS, ILLUSTRI.

Digitized by Google

D. CAROLO CRUCIO,
JCTO, FRATRI OMOMHTPIΩ.

D. GULIELMO PAATS,
JCTO, PROPINQUO.

NEC NON

VIRO SPECTATISSIMO

D. PETRO GYS,
JCTO, URBIS LEIDAE SENATORI, ET ILLUSTRIBUS CURATORIBUS ET CONSULIBUS AB ACTIS.

S. P. D.

PETRUS BURMANNUS.

Ita casu eveniſſe video, Viri Illuſtres, ut, quem primum induſtriae & laboris domeſtici teſtem, Phaedrum, ante viginti fere annos, novus in Academia Trajectina Profeſſor, produxerim, eumdem quoque otii mei & ſubſecivi temporis primum documentum in veſtro Athenaeo in lucem efferre, & ad Vos, more & jure facto, in ſpem favoris & gratiae adlegare poſſem. Non equi-

Digitized by Google

equidem ille ſuaviſſimus fabularum ſcriptor id nominis adhuc & famae potuit conſequi, ut in primo illuſtrium eruditione & ſapientia auctorum claſſe cenſeatur, neque ſublimitate aut pondere materiae, aut dictionis gravitate, mereri, ut dignus admodum Principum virorum cura & ſtudiis haberi ſoleat. Magna quidem ambitione viri eruditi, quibus Phaedrus & vitam, & eum, quem nunc obtinet, locum debet, conati ſunt oſtendere, ingentem ſapientiae theſaurum ſub his fabellis latere, qui, more ab orientis ſapientibus tradito, his involucris conditus menti humanae inſinuaretur; & efficere anniſi ſunt, non tantum ad vitam communem recte & ſapienter inſtituendam fabulas unice facere; ſed ad ipſa civilis doctrinae arcana per illas aditum reperire poſſe horum ludorum ſtudioſos. Sed non id agere hodie conſtitui, nec magnifica oratione hujus ſcriptionis dignitatem & merita exaggerare decrevi. Memor & laboris & cu-

Digitized by Google

rae, quam ego Phaedro impendi, & quae omnis circa verba & ſenſum Poëtae abſolvitur, & perſonae, quae publice mihi impoſita eſt, ſatisfeciſſe me omnibus credidero, ſi hunc egregium & dulci oratione fluentem ſcriptorem adoleſcentibus, noſtrae diſciplinae traditis, apertiorem & familiarem facere poſſim. Sapientiae obviae & quotidianae praecepta ab ipſis mundi incunabulis deduci, & talia, quae in omni populo quilibet non admodum hebes excogitaret, multo cum apparatu a primis doctrinae & morum conditoribus arceſſi, non aliam ſaepe ob cauſſam, niſi ut ipſi videamur cum antiquis illis aliquid praecipui habere, plerumque fieri exiſtimo. Nubes & inania captent, quibus ſemper ſuper plebem eminere, & turbae ſe eripere placet; ego, memor aureae Poëtae mei ſententiae, *niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria*, id operam dedi, ſemperque dabo, ut ex meis lucubrationibus plus fructus & utilitatis ad alios,

Digitized by Google

alios, quam ad me famae aut ſplendoris redundare poſſit; ideoque non minus in aliorum virorum doctorum ab interitu ſcriptis vindicandis, quam, quae ipſe cogitaveram, producendis laboravi. Inhaeret ſemper animo & oculis muneris Academici religio, qua omnes in auſpiciis ejus nos ſollemniter adſtringere ſolemus, nihil nobis prius, nihil antiquius fore, quam diligentia & contentione noſtra bonarum artium incrementa, & literarum humaniorum ſtudia adjuvare. Quam fidem publice datam ubi ſolvero, & rebus ipſis & opere probavero, nullum mihi tempus, quod ab Academicis curis vacat, inutiliter perire, ſed meditando, commentando, aliquid denique agendo, id ſaltem effici, ut in publicum induſtriae noſtrae monumenta non plane inutilia exeant, facile alia, quae hoc genus vitae incommoda comitari ſolent, pati potero. Summam vero votorum conſecutus ero, ſi in primis Vobis, Viri Illuſtres, labo-

Digitized by Google

rum noſtrorum & curarum arbitri, me in operoſiſſima ſtatione collocatum, non negligentem publicae diſciplinae Profeſſorem, nec domi deſidem, aut otioſum ceſſatorem approbavero. Felicitatisque meae ſolus hic erit cumulus, ſi nec favore veſtro, nec virorum doctorum praemiis indignus Vobis eſſe videar: ſola enim Maecenatum & Fautorum benignitas id ſtudiis & ea colentibus praeſtare poteſt, ut immenſarum moleſtiarum & taediorum, quae eruditae vitae ſtadium & decurſus ſecum trahere ſolet, oblivionem inducat. Valete, Viri ſummi, Patriae & Academiae noſtrae Curatores & Cuſtodes optimi, diuque rem publicam & literariam, ut facitis, fortiter & feliciter adminiſtrate. Dabam Leidae, Kal. Junii clɔ Iɔ ccxvIII.

L E-

Digitized by Google

LECTORI S.

En tandem fidem noſtram, quam nuper publice dedi, brevi fore, ut poſtumæ, & cum tineis & blattis jam certantes, *Viri Illuſtriſſimi Marquardi Gudii in Phædrum notæ & animadverſiones* exirent, ſolutam. Non exiguam me a veris bonarum artium æſtimatoribus gratiam iniiſſe ſatis certo ſcio, qui ab oblivione vindicaverim Doctiſſimi Viri lucubrationes, quas toties a vivo etiamnum *Gudio* expoſtulationibus creberrimis, imo conviciis, fere totius orbis Eruditi Viri flagitaverunt. Sed poſtremis ejus vitæ temporibus, quibus rerum civilium adminiſtrationi admotus fuit, non recolere & celebrare tam frequenter Muſas, quas in juventute ſummo ardore & ſtudio amplexus fuerat, ei licebat; unde ea, quæ juvenis in ſchedas congeſſerat, in liturariis fere jacuere, & ad mortem uſque, quæ matura nimis ei contigit, per ſupellectilem librariam ſparſæ fuere. Statuerat, ſi modo vel minimum ipſi otium a re publica concederetur, has in Phædrum notas recenſere, & in lucem publicam

Digitized by Google

blicam mittendo omnium desideriis satisfacere; sed infelix fatum consilium ejus irritum fecit. Et fortasse in æternum hic labor periisset, nisi Vir Clarissimus *Grævius*, nostrum Decus & præsidium, olim *Gudii* summus amicus, non omnem lapidem movisset, ut hic thesaurus ex custodia depromeretur. Cum autem Vir ille maximus, tot negotiis, quæ ad rem literariam promovendam quotidie subit, impeditus, vix harum curationi vacare possit, ego, qui eo tempore otio abundabam, sponte operam meam obtuli; non male illam positurum me existimans, si ab interitu vindicarem tam egregiæ doctrinæ monumenta.

Sed vix, ut ingenue fatear, ad opus illud aggressus fueram, quin pœnitere suscepti muneris cœperit, & in ipso opere majorem molestiam & laborem experirer, quam animo præceperam; imo sæpissime desperabam, me umquam ad finem illud perducturum. Conjecerat enim ὁ πάνυ notas suas in minutas aliquando schedas, quæ, partim laceræ & mutilæ, partim putredine exesæ, vix literarum vestigia sæpe exhibebant. Neque in unum corpus & volumen lucubrationes suas congesserat, sed quatuor diversarum Phædri Editionum marginibus cogitationes suas commiserat, quæ sæpe eædem aliis verbis, sæpe diversæ & contrariæ, maxime incertum animum dividebant, quid potissimum

Digitized by Google

mum ſequerer. Duravi tamen labori ferendo, & quamvis non eo apparatu prodit, quo ipſe Auctor edidiſſet, ſi per fata proprium fœtum producere ipſi licuiſſet, non tamen contemnendam operam me in illis collocaſſe puto. Præſertim cum ea fide & religione in his exſcribendis verſatum me ſciam, ut nihil *Gudio* ſubtraxerim, nihil, quod non manu illius notatum fuerit, exhibuerim, & ſemper conſilio & ope Cl. *Grævii* in ſupplendis lacunis, & intricato verborum ſenſu expediendo, uſus ſim. Noverat enim Vir ille eximius pulcherrime *Gudii* ſententiam de plurimis Phædri locis, cum eo, dum viveret, familiariſſime uſus fuiſſet, & ſæpiſſime de ſcriptis his ſermones habuiſſet.

Exhauſto hoc labore, & purgato hoc Augiæ ſtabulo, cum Typographo de publicandis his Gudii laboribus conſilium inii; & quamvis mihi maxime placeret, Phædrum ſolis *Gudii* notis illuſtratum in lucem mittere, faſtidii tamen hujus ſeculi ratio habenda fuit. Vix emptores enim hodie Auctores & veteris ævi ſcriptores reperiunt, etſi doctiſſimorum virorum diligentia ſumma & eruditiſſimis notis illuſtrentur, niſi lenociniis quibuſdam commendentur. Et inolevit mos ille jam ab aliquo tempore, nullos fere ſcriptorum veterum, niſi *Variorum commentariis* illuſtratos eſſe titulus doceat, emittendi, qui, a Pædagogorum tribu inventus, ingens ipſis

Digitized by Google

ipſis ſtudiis vulnus impoſuit: hi enim, virorum doctorum labores mutilare, & illud ſolum, quod Scholaſticorum horum palato arridebat, excerpere, excuſſis e juventutis manibus integris & omni doctrina refertis commentariis, egregiam laudem putabant. Sic in plurimis auctoribus Thyſius & Schrevelius graſſati, peſſimum exemplum prodidere, &, quo pacto levi & exiguo labore veterum ſcripta corrumpi potuere, monſtravere. Omnibus vero palmam præripuiſſe mihi videtur ille cum notis variorum Phædri editor, qui, virorum doctorum labores truncatos nobis exhibiturus, ridiculo commento damnum illud penſavit. Et cum ſentiebat numquam doctis laborem illum, quem ipſe Phædro impenderat, probari poſſe, ſatis magnum operæ pretium putavit pueris placere, quorum oculos pulchris iconibus paſcere palmarium exiſtimabat. Videtur autem has delicias e monachorum diſciplina repetiiſſe, qui egregie rudes & omnis doctrinæ expertes, omnibus fere libris has ineptias inſerebant. Sed nos puerilia hæc oblectamenta nemini invidemus; magiſque mentes auditorum doctis & ſolidis verbis occupare, quam his ludibriis oculis inſidias facere volumus.

Integras igitur *Conradi Rittershuſii*, Germaniæ ſuæ quondam ornamenti, & non minoris Galliæ Decoris, *Nicolai Rigaltii* Notas Gudianis ſubjunximus: deinde *Jo. Ludovici*

Digitized by Google

lovici Præschii, qui plurimis ingenii sui monumentis, & judicii, quo valebat dexteritate, dudum erudito orbi innotuit, subjecimus. Cum, quod eximia eruditione commendabantur, tum quod, in his terris vix notæ, magnum diu desiderium commovissent; neque nobis, etsi omnes angulos excussera-mus, eas reperire licuit, sed, pro insigni erga literas studio, nobiscum eas communicavit Vir Illustrissimus, & in Germania sua communis eruditorum Mæcenas, *Fridericus Benedictus Carpzovius*, qui eas sua manu descriptas ad nos transmisit. *Tanaquilli* deinde *Fabri* commentarium dum subnectere par erat, a consilio, quod ceperamus, aliquantum discedere placuit, & cum sæpissime longissimas, de rebus nihil ad Phædri fabulas pertinentibus, dissertationes notis suis immiscat, ea tantum excerpsimus, quæ auctori nostro illustrando conducere judicavimus. Sed utilissimum imprimis *Schefferi* laborem, huic auctori insumtum, tertiam ejus editionem secuti, ipsis verbis Phædri subjecimus, cum & adolescentibus & Eruditioribus æque utilem operam navaverit. *Scioppii* quoque, *Freinshemii*, *Gujeti*, & aliorum notas, eas tantum congessimus, quæ instituto nostro facere, & molem libelli non nimis onerare videbantur. *Meursii* vero non magnam rationem habuimus, cum omnium virorum, qui post eum scripserunt, judicio

Digitized by Google

judicio infeliciter Criticam in hunc auctorem advocaverit, & nimiam ſibi in tranſponendis verſibus, & depravatis locis ſanandis licentiam ſumſerit.

Denique per totum libellum ſparſas breves quaſdam Viri Illuſtriſſimi *Nicolai Heinſii* notas ex codice, quo uſus olim fuerat, deſcripſimus. Et quamvis non is labor aliquibus videri poſſet, qui celeberrimo Heinſiano nomini ingens decus apponere poſſit, cum non diligenter elaboratus & elucubratus, ſed temere, & ut inter legendum menti ipſi occurrebat, in marginem Phædri conjectus fuerit, non tamen ullam Manibus Viri Nobiliſſimi injuriam me feciſſe puto, quum ex pauciſſimis ejus viri verſibus ingens lux ſcriptori huic ſæpe affundatur, & aliorum diligentia conjecturæ & ex MSS. collectæ lectiones illuſtrari poterint. Multa vero jam olim cum *Scheffero* communicaverat, quibus vir ille in maximum reip. literariæ commodum jam uſus eſt. Neque præterire hoc loco poſſum Ampliſſimorum Virorum, *Roberti Goeſii* Reipublicæ noſtræ apud potentiſſimum Regem Danorum Oratoris, *Guiljelmi Goeſii*, Juris Doctoris Eruditiſſimi, & *Caroli Crucii* Urbis Lugdunenſis Senatoris, arctiſſimo ſanguinis vinculo mihi conjuncti, benignitatem, qui ab *Heinſio* Heredes ſcripti, ejus labores & doctiſſima ſcripta ſervant, & mecum ejus Viri Codicem communi-

Digitized by Google

municarunt. Possident hi plurima adhuc in omnes fere Latinæ linguæ scriptores, præcipue in Poëtas, ab *Heinsio* exarata, & diligentissime in scriniis custodiunt, quorum inspiciendi &, si quid cum Heinsiani nominis honore in lucem mitti possit, recensendi mihi potestatem Viri humanissimi cum fecerint, non possum, quin insignia illorum virorum merita & officia hic publico commendem, & simul spem brevi, cum luculentius mihi otium erit, plurima ex thesauro isto depromendi faciam. Non patientur enim tanti Viri heredes & cognati, tam amplas divitias intra arcas strangulari, & vermibus escam ingratam fieri.

His omnibus, quæ ad commendandam hanc editionem accommodata videbantur, nostra industria quædam ex Doctorum virorum observationibus, quas aliis libris insperserant, descripsimus; ex nostra autem penu *fere nihil* depromere licuit, cum, quia ingenii & doctrinæ infirmitas me tot Heroïbus immiscere deterrebat, tum præcipue, quod cum jam emittendus esset liber, ab Amplissimis Trajectinæ Urbis Proceribus provincia juventutem publice docendi mandaretur, & tantus & tam insuetus subito humeris meis labor imponeretur, ut in novi muneris auspiciis vix tempus recognoscendi libri concederetur. Ignoscent itaque benigni Lectores, si quæ non satis accurata, vel festina-

Digitized by Google

ſtinatione nimia incogitantius ſcripta offendantur, & cum tot virorum laboribus ſumma cum utilitate & voluptate frui jam poſſent, facile reliquorum jacturam ferent.

Hæc potiſſimum de hujus editionis inſtituto differere viſum fuit, neque de ipſo *Phædro*, ejus fabulis, diverſiſque earum editionibus multa congerere neceſſe eſt, cum illum laborem elegantiſſima epiſtola, quam editioni ſuæ præfixit, *Rittershuſius*, & prolegomenis ſuis *Praſchius*, *Schefferus*, & alii præceperint.

Non tamen ſine piaculo ea præterire poſſum, quæ olim *Gudius* in capite Phædri ſui de ipſo Phædro breviter annotaverat. Diligenter ejus notas luſtrantibus ſatis apparebit, quale de Phædro ejuſque ſtylo judicium illius fuerit, qui ætatem ejus ad Tiberii principatum referendam, ipſumque Valerio Maximo aliiſque ejus ævi ſcriptoribus æqualem fuiſſe cenſebat. Exiſtimabat autem has fabellas demum poſt Tiberii mortem publici juris factas, cum non vero ſimile videatur, illum auſum fuiſſe fabulis ſuis viventem Imperatorem immiſcere, quod quam periculoſæ aleæ opus eſſet, alia ejus temporis monumenta indicant; deinde quod fabulam de Ranis regem petentibus, & a Jove Hydrum conſecutis, Caligulæ tempora reſpicere exiſtimabat; nam Tiberium de Caligula ſucceſſore ſuo dicere ſolitum, *Exitio ſuo communi-*

Digitized by Google

munique Cajum vivere, & se Natricem (serpentis id genus) Populo Romano, Phaëtontem orbi terrarum educare; testatur *Sueton.* Calig. XI.

Putavit etiam Vir Doctissimus, male Auctoris nostri Nomen in nominandi casu *Phædrus*, scribi, cum ex illius sententia rectius *Phæder* dicendus esset, quod his præcipue argumentis confirmabat. Linguæ Latinæ analogiam id docere, quæ in similibus nominibus, a Græco sermone derivatis, id fieri suadebat, ut enim Ἀλέξανδρος *Alexander*, Μένανδρος *Menander*, Ἀντίπατρος *Antipater*, Ἀναξιμανδρος *Anaximander*, Philosophus apud Suidam successor Thaletis, Πεῖανδρος *Peiander*, de quo & Suidas, Σώπατρος *Sopater*, ut apud Cicer. lib. 2. in Verr. c. 29. & seq. legitur *Sopatrus* & *Sopater*. & *Sicambrus* duo codices Claudiani 11. Laud. Stil. 221. v. *Pier.* ad Virg 111. Æn. 108. & v111. 100. & *infinita* alia; Ita quoque Φαιδρός Latine *Phæder* dicendus sit. Eodem modo, quod non ingratum viris doctis fore puto, notaverat a γεώμετρος non *Geometra*, sed *Geometer* efferendum, quod ex loco Aurelii Victoris in Epitome de Adriano Aug., ubi dicitur *Musicus*, *Geometra*, *Pictor*, confirmabat, & scribendum e MSS. *Geometer*, quomodo Andreas Schottus se in omnibus suis scriptis libris reperisse testatur, sed verissimam & genuinam esse eam lectionem non animadver-

Digitized by Google

terat, judicabat. Sed apertius illud constare putabat ex lapide apud Gruter. pag. CIↃ CXI. 3. ubi legitur.

PHÆDIMO. VESTITORI. M. AUG.
PHÆDER. FRATRI PIISSIM.

Et in alio Saxo Florentino inedito, sed quod in collectaneis suis, (quibus immensum a Grutero, Reinesio & aliis præteritarum inscriptionum numerum commisit, quasque aliquando orbi erudito expositum iri optamus,) descripserat, ubi memorabatur

RUNCULANIUS PHÆDER.

Quod & exhibet Fabret. p. 275. Hoc autem nomen *Phædri* Græcum, quod inter libertos Latinos erat rarissimum, ideo ipsi ab Imperatore Augusto inditum putabat, quia ille in servis & libertis Græca nomina & erudita amabat. Sic Polybii liberti, qui Augusti testamentum partim manu sua perscripsit, mentio occurrit apud Gruter. p. LXXV.

Hæc sunt quæ de *Phædro* ipso notaverat, & quæ silentio præterire religio erat. Plura hic addere priorum virorum doctorum labores, & de hac re disputationes prohibent. Hoc uno defungar. Mihi quoque *Phædrum* Tiberii ætate vixisse videri, quamvis, cum provectæ admodum ætatis composuisse has fabulas videatur, ut ex fabula LXXXI & XCI apparet, quo tempore potissimum scripserit, definiri vix possit. Sed a seculi Augusti nitore & naturali pulchritudine paullum

Digitized by Google

lum admodum ejus ſcriptionem recedere, cuivis iſtius ævi deliciis aſſueto facile deprehenditur; quod duplici ratione aliquis dicat ipſi accidiſſe; cum ipſius ævi culpa, quod ſtatim a diſceſſu Auguſti mirum in modum defecit, & a mundo iſto & ſimplici loquendi uſu degeneravit; tum, quod optime, ſagaciſſimus & dexterrimus ſcriptorum cenſor & æſtimator, *Barthius* notavit ad *Claudianum* de Nupt. Honor. v. 141. *Gentis*, ex qua oriundus erat *Phæder*, vitio. Nam Romam deductus, homo Thrax & diu ſervus, non potuit eo nitore & elegantia ſcribere, qua *magnates illi, qui Atticis innutriti, & in Romani ſermonis educati deliciis erant, quarum non ſine labore utrarumque ſummam ſub magiſtris utique indepti ſunt, non hauſerunt ex communi ſermone loquentium; Magiſtris autem cum ſervi, ut Phædrus, caruerint, & ſermonem, quem quotidie audiebant, ſecuti ſint*, non mirum, *Phædrum* ad ſummam illam elegantiam pervenire non potuiſſe; ſed magis admirandum, illum, & gentis & educationis vitiis tam bene emendatis, quantum ſervo (ſolum *Terentium*, qui Lælii & Scipionis opera uſus eſt, excipio) umquam contigit, tam politam & elegantem ſcriptionem aſſecutum fuiſſe, ut maximo fructu a juventute teri & legi poſſet. Tu benevole Lector his fruere & Vale. Trajecti. *clɔ Iɔ cxcviii.*

Digitized by Google

Quæ ante viginti fere annos de editione priore præfati ſumus, hic quoque legi iterum voluimus, ut de fato Phædri & notarum Gudianarum, aliarumque, inde conſtare poſſit. Quantum autem apud omnes æquos rerum arbitros de re literaria meriti ſimus, quod perituras certe, niſi ſuſcepiſſem, illas notas ediderim, omnes, quæ noſtram ſecutæ ſunt editionem, declarant, quæ, relictis prioribus, omnes fere Gudianis veſtigiis inſtiterunt. Tot vero ab eo tempore in Anglia, Germania & Belgio novæ Phædri editiones prodierunt, ut non tantum omnium ubique deſiderium implere, ſed faſtidium ſuaviſſimus auctor creare poſſit. Omnes non vidi, neque de ſingulis judicium ferre libet, aut vacat: duæ tamen præcipue, ſi otium & facultas ſuppetiſſent, ad curam meam pertinere viſæ fuiſſent. Prima, quæ Anno 1703. a viro Cl. Jacobo Gronovio curata, patris ejus dictata, diſcipulis in domeſticis ſcholis olim prælecta, exhibens; qui labor an ſummi Viri reliquis ſcriptis, quibus gloriæ inter Criticos faſtigium adſcendit, reſpondeat, & an non iterum in ergaſtulum Tyrocinii puerilis concluſerit, aliis judicandum relinquo. Ipſe etiam notulas pauculas adjunxit Jacobus, quibus id potiſſimum agit, ut in omnes, qui ante eum diem Phædro manus admoverunt, & in primis Gudium, meque, qui Gudii notas in lucem protraxi, bilem ſuam effun-

Digitized by Google

fundat, parum vero, aut nihil ad Phædrum illuſtrandum conferat. Oppoſuit ipſi aliam Editionem J. Chriſt. Wolfius, Flensburgi 1709. cui adjecit vindicias Gudianas contra Gronovium, ſed quam undique per bibliopolas conquiri juſſimus, neque quisquam hic in Belgio me compotem ejus facere potuit, aut voluit, ita ut de iſtis vindiciis etiam nobis ſit ampliandum. reliquis, ſi Hoogſtratani excipias, facile carere potuiſſemus, quia pleræque in uſum puerorum paratæ, commentariisque & ſcholiis tralatitiis & communibus oneratæ ſunt. Adeoque ex illis nihil nobis fere dignum fuit viſum, quod in noſtram editionem transferremus, contentique prioribus commentatoribus hic & illic quædam adjecimus, quæ auctori noſtro explicando & illuſtrando facere viderentur. Neque tamen nobis adhuc ſatis in his notulis placuimus, plurimaque ſupereſſe loca comperimus, ad quæ excutienda & major ingenii vis & doctrinæ ubertas opus foret. præterea deprehendit nos bibliopola, qui iterari editionem poſcebat, in iſto temporis articulo, quo tot negotiis undique obruebamur, ut de Phædri editionibus excutiendis, & ipſum novis notis ornando vix cogitare auderemus. Quinctiliani enim operoſiſſima editio a continuo jam triennio ita nos occupaverat, ut omnes fere a laboribus publicis vacuæ horæ illi impenderentur. Acceſ-

Digitized by Google

ſerat etiam, licet non tam laborioſa, moleſta tamen recenſio Velleji Paterculi, in quem cum curas Heinſii ſecundas haberem, non poteram negligere occaſionem eas publicandi, & editionem novam velut gemmą quadam eximia ornandi. ſed præcipue ab omni alia cura me abſtrahebat Ovidius meus, cui ſemper priores tribueram, & quem jam ante quinque fere annis Typographis addixeram, ſed qui varia cauſſando in hunc uſque diem me extraxere, & cunctationibus ſuis pene effecerant, ut ad alios, ejus operis cupidiſſimos, detuliſſem, niſi id metuentes ſummam nunc feſtinationem præferentes, ipſo opere fidem ſuam mihi probaſſent. Ita ut & hic jam operas exercere cœperit. Quare ſi in hac Phædri editione levior noſtra alicui videbitur opera, is majoribus me intentum, ſubſecivas tantum Fabularum recenſioni horas potuiſſe ſuffurari facile ſibi perſuadeat, & diligentiori cura in ſcriptores graviores me rependere conaturum credat; & mihi infinitis & pluribus, quam credibile eſt, curis, qua privatim, qua publice, diſtricto, ſi quid admiſero aut offendero, ignoſcat. Ne nihil tamen novi ornamenti huic editioni accederet, impetum cepimus aliquot fabulis Phædrum locupletare, & cum vir doctiſſimus Jo. Fridericus Nilantius, cujus ego induſtriam & laborem antiquis fabulis impenſum omnium, qui poſt Gudii notas in fabu-

lis

Digitized by Google

lis edendis laborarunt, diligentiæ præferre non dubito, utiliſſimo inſtituto in unum Faſciculum conjeciſſet fabulas Æſopias, ſive a Rimicio, ſive a Romulo, ſive a quocumque elaboratas, ego inde eas, quas a Phædro profectas eſſe credebam elegi, & modulationi ſuæ & carminibus reddere tentavi. Non quod mihi perſuadeam vera me Phædri verba exhibere, id enim aliter docere poſſunt hæ Phædri fabulæ cum ejuſdem argumenti a Rimicio & Romulo conſcriptis, ſed non longe me a Phædri dictione aberraſſe; quamvis nihil facilius ſit; quam variis modis illa monachorum obſcura diligentia interpolata verba in metrum redigere, & ſemel jam conſtituta verbo uno aut altero mutare, rudiora polire, & in multas formas variare, ut ipſe expertus, ſæpe unam fabulam tribus quatuorve diverſis modis expreſſeram: ſed ne lectori moleſtus eſſem, eam exhibui lectionem, quæ mihi ſe maxime probabat. Wolfii editionem una fabula locupletatam a Cl. Crenio, jactant Ephemeridum ſcriptores, & ipſe Crenius tom. v. animadv. p. 20. una fabula antiqua, ex antiquitate eruta, ſe augere poſſe Phædrum profitetur, quam libenter noſtris novis adjeciſſem, ſi ejus libri copia facta fuiſſet, &, cujus notæ eſſet, æſtimare licuiſſet. nunc his fruere lector & porro rem literariam pro virili adjuvantem favore & benevolentia proſequere.

Digitized by Google

JO. LUD. PRASCHII

IN

PHÆDRI FABULAS

INTRODUCTIO.

Non abs re fore judicavi, ſi de his fabulis communia quædam & apta cum ad uſum juniorum, (neque enim juvenis adultis, indoctus doctis ſcribo) tum ad inſtitutum noſtrum præmonerem. Igitur quod ad ſcriptorem ipſum pertinet, lectitandus prologus Libri tertii, qui ut eſt perfectæ dedicationis libri ſpecimen, ad patriam ejus, ingenium, ſtudia, fortunam cauſſaſque ſcribendi cognoſcendas gradum ſtruit: quanquam & aliis locis ſeque & conditionem ſuam haud obſcure depinxit. Quod indicare tantum libuit, ut eſſet ἐπιχειρητικοῖς, in quo animum exercerent. Nunc ad fabulas aggrediamur, quarum tres ſunt partes: titulus, fabula, affabulatio. De titulis actum ad fab. 69. Ipſas fabulas ſi ſpectamus, non abſque delectu has collectas invenimus. In cæteris, quas communi nomine Æſopias dicunt, nonnullæ aridæ ſunt & exſangues, quædam etiam meræ ſunt ſimilitudines. At quas Phædrus excerpſit, vel adinvenit, ingenioſas ſatis arbitror: niſi quod fab. 41. frigidior videtur. De argumento jam ſi quæras, ex civilis prudentiæ monitis fere ſunt conflatæ, quæ in domo potius regnatrice, quam in ſcholæ ſpatiis hauſit. Quod probavit luculente, dum exitium Sejano, niſi me conjectura fallit, cecinit ut vates. Quanquam etiam ſunt, quæ conſultus Juris inde capere poſſit. Nam judicii formulam & officium judicis

Digitized by Google

dicis repræſentat fab. 10. 49. 52. ubi ipſæ litis cauſſæ expendendæ: ſicut & controverſia, quæ movetur fab. 87. Sycophantam, & punitam teſtis improbitatem exhibet fab. 17. Fraudatorem & fidejuſſorem improbum fab. 16. Teſtamentum, ubi incurrit locus de interpretatione, fab. 63. Jus talionis, quod Rhadamanteum vocant, fab. 26. Reliquam partem occupant præcepta morum & communis vitæ, veræ etiam hiſtoriolæ, nec non & licentiores joci (unde *improbus* forte Martiali Phædrus dicitur) multaque circa theologiam ethnicorum, veterum ritus, temporum iſtorum ſtatum atque *corruptelas*, quas oblique paſſim notat: adeo ut Tiberium ipſum crebro ac Sejanum, cui ſævienti ſæviens Cæſar vires præbebat, nunc mordere, nunc monere videatur. Proinde diſcriminis evitandi cauſſa, ut conjicio, affabulationem ſæpe aut alio flectit, aut nimis laxe concipit, aut plane ſupprimit. Quare qui penitius hæc ſcrutari cupit, is neceſſe eſt ut memorias rerum, quæ Tiberii principatum complectuntur, in ſubſidium adſciſcat. Ac de rebus ſatis fere expoſui. Oratione Phædrus utitur Latina (tametſi repugnare aliqua videntur) pura, probabili, dilucida. Sed duæ maxime *virtutes* ei propriæ ſunt, facilis brevitas, & ingenua *ſuavitas*: eoque, ut mea fert ſententia, puerili inſtitutioni nullus magis ſcriptor convenit. In brevitate ipſe ſe jactat, aitque *commendari tanto juſtius, quanto pœtæ ſunt maleſti validius.* Vis unicum ejus exemplum? procœmium Libri primi lege, & cum longiſſimis aliorum præfationibus (quas urbaniſſime merito ridet Martialis Lib. II. Epigr. Epiſt. ad Decian. & Petrus Cunæus in Sard. Ven. p. 25.) compara. Septem ſunt verſiculi, quibus omnia ea ediſſertat: quid, quo duce, quo modo, quo genere carminis tradat: quotuplex ſit libelli uſus: ac demum quid obtrectari, quid reſponderi poſſit: ut libellus hic merito, ſi Ebræo more

re

Digitized by Google

re loqui licet, *cabus*, iſque *purus*, id eſt, ut ejuſdem gentis proverbium habet, *modicum ac bonum* complexus videatur. Suavitatem duabus potiſſimum rebus efficit. Prima eſt varietas, dum non unum ſententiis (de quo mox amplius videro) & narrationibus habitum induit, dum ſtilum variat, dum interponit prologos, epilogos, aliaſque velut παραβάσεις & παρεκβάσεις ad lectorem aut ad amicos, dum denique vera fictis, exempla (quæ alium alioqui locum ſibi vindicant: quamvis & hoc de quibuſdam dici nequeat, quum Hiſtoria pro humilibus & minutis aſpernetur) fabulis permiſcet. Altera eſt ars accommodandi brutis, quæ ſunt hominum propria: ut ſimio ac veſpæ judicibus ſententiam ſolennibus formulis conceptam fab. 10. & 52. vulpi orationem admodum civilem & προθεραπείαις emollitam, ad draconem, animal iracundum, fab. 76. convicia muſcæ & ampullas fab. 80. philoſophandi facultatem cani & agno fab. 54. Et hæc ſunt quæ *riſum movent* uti Prol. libri I. loquitur. Jam ut metrum quoque perſtringamus, ſenariis fabulas has incluſit, qui (ut obſervavit etiam Cicero in Oratore) ſermoni ſunt ſimillimi: unde & Comicis amantur. Et huc pertinent, quæ diſſerui ad Digreſſ. poſt fab. 64. Quo intelligitur, quamobrem Afer ille Comicus Notis noſtris ſæpius illigetur. Errabit tamen, ſi quis ſtilum hunc ſimplicitati Comicæ per omnia æquiparaverit. Aſſurgit enim paullulum ſupra ſoccum, & ad orationem vere poëticam propius accedit. Arguunt hoc vocabula quæ admittit: ut *laniger* pro ove; *ſonipes* pro equo; *ferus* pro leone, apro, cervo; epitheta, quale *fulmineus* aper, *ſetoſa ſus:* phraſes, ut *carpere oſcula:* verborum collocatio, in hac συγχύσει. *Puerorum in turba quidam ludentem Atticus Æſopum nucibus quum vidiſſet:* integri denique verſus, nam graviores comicis ſunt hi: *Procax libertas civitatem miſcuit, Frenumque ſolvit priſtinum licen-*

Digitized by Google

licentia. Sonantior ille : *Tumens inani graculus ſuperbia.* Splendidiores autem, atque adeo quovis ſyrmate digni: *Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo, Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.* Sublimiores itidem: *Jugum flagello temperat lento meum, & lora frenis continet ſpumantibus.* At hi verbis ac ſententia vere ſunt poëtici: *Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,* & reliqui; Item, *Threiſſa quum gens numeret auctores ſuos,* cum ſequentibus. Integrum vero ſpecimen *εἰδῆ χαρακτῆρος* edidit Digreſſ. poſt fab. 64. quod ipſe inculcat iſto carmine, *Et in cothurnis prodit Æſopus novis.* Atque id quidem *minime* eſt mirandum, quum Virgilii non indiligens lector & imitator appareat: quod exemplis in Scholiis demonſtravi. Supereſt ut de affabulatione ſubjungamus: quæ nihil aliud quam fabulæ explicatio, & ad propoſitum applicatio. Fere vero conſtat ſententia: quæ nunc nuda & libera ponitur, nunc cum apparatu fabulæ connectitur. Illa recta intelligitur, hæc obliqua. Illius exemplum præbet fab. 4. hujus fab. 3. Interdum ſententiæ directæ propoſitio additur, ſicut fab. 10. Sunt porro ſententiæ vel graves, ut fab. 55. vel aptæ hominum opinionibus, ut fab. 54. aut moribus, ut fab. 44. Concurrit primum & poſtremum genus fab. 32. *Rurſum* vel ſunt ſimplices, ut fab. 5. vel tractatæ, ut fab. 8. ubi duplex ratio. Exempla videas addita fab. 49. ἐπίφωνιν fab. 43. Interim præcurrunt fabulam, interim ſequuntur, vel eidem innectuntur, ut ex prioribus tribus fabulis pateſcit. Eſt ubi geminentur: in principio fab. 27. in fine, fab. 68. utrobique, fab. 13. Quin etiam excluduntur aliquando, dum vel ad cogitandum acutis relinquuntur, ut forte fab. 6. vel ſuperfluæ videntur, ut fab. 53. vel dum talis eſt fabula, ut riſui magis quam doctrinæ ſerviat, ut fab. 74. quam quidem nec nomine dignam puto nec jure fabulæ, id eſt, explicatione & emendatione: cujus tamen,

Digitized by Google

men, ut quæ maxime, indiget. Quandoque ſententiæ loco nihil aliud quam indicatur genus hominum, de quo fabula tractat, velut fab. 7. aut plenius χαρακτηρίζεται, ut fab. 36. Quo retulerim apoſtrophen, quæ ſequitur fab. 76. ideoque, ſubmoto numero & intervallo, committendam & jugandam iſti fabulæ cenſeo. Hæc de partibus harum fabularum dicta ſunto: quæ ſi quis cogitatione vellet perſequi, haud difficulter *præcepta fabularum* ex ſolo concinnare Phædro poſſet. Neque enim abſurdum eſt aut inſolens, optimum in re quaque ſibi deligere; tum genium ejus, tanquam ideam, animo concipere; & a ſingularibus adſcendendo ad univerſalia, artem parere. Sequitur, ut de apologorum horum uſu pauca, quamlibet non tam ad Phædrum, quam fabulas in univerſum pertinentia, delibemus: tum quod pars hæc maxime utilis, tum quod ab aliis deſerta. Si igitur ſolidum ex his fabulis emolumentum volumus conſequi, opus eſt, ut ſollerter primum ſingulas excutiamus, excuſſas dein futuris uſibus præparemus, id eſt, animo diſpiciamus, quibus negotiis, temporibus, perſonis, una harum quælibet adhiberi queat. Neque enim in orationibus duntaxat ſcholaſticis, (immo Horatius ne in poëmate quidem humilem uſum hujus generis putavit) aut in familiari ſermone; ſed in graviſſimis ſæpenumero deliberationibus & concionibus inveniunt locum. Exempla Demoſthenis (cujus fabulam Hugo Grotius, dubium ludente calamo, an altiori conſilio, luculento certe ſpecimine, verſu eſt complexus) Antiochi, Themiſtoclis, Steſichori, Menenii, Tiberii, nota ſunt: nec recentiora deſunt. Quibus mota eſt forſitan Margaretha, Henrici Albretani Navarræ Regis conjux, fœmina omnibus ingenii & animi dotibus exculta, ut decima Muſa & quarta Charis appellari meruerit: cujus nomine fabellarum volumen editum Thuanus refert. Nimirum *fabula*, (ut ait

Tul-

Digitized by Google

Tullius in Partitionibus) *etsi sit incredibilis, tamen hominem commovet.* Ideoque etiam a Rhetorum filiis tractatur. In primis vero, si plebejis arduum quiddam persuadendum venerit, cujus intellectum ipsi non capiant, ad fabulam nos recipiemus. *Imperiti* enim (dicam ore Fabii) *& simplicius quæ ficta sunt, audiunt; & capti voluptate, facile iis, quibus delectantur, consentiunt.* Porro, illud veluti κρύφειον ignorare non oportet, nullam prope dari fabulam, quin pluribus, iisque diversis rebus, accommodari possit. Quare non iners Phædri lector affabulationi neutiquam acquiescet: verum, quum illa *plurimum* sit generalis, ipse cogitatione descendet ad *subjectas* formas: aut, si nimis arcta videatur, fabulæ usum industria sibi dilatabit. Exemplis res clarescet. Fabulæ primæ ἐπιμύθιον quum de his communiter sit conceptum, *qui fictis caussis innocentes opprimunt*, nihil officiet, quo minus & invasoribus alienæ gentis, & in civitate tyrannis, & calumniatoribus in judicio, & Zoïlis Carbiliisque in re litteraria, & Momis in communitate vitæ applicemus. E diverso, fabulam 84. cujus restrictius est ἐπιμύθιον, ad jucunditatem vindictæ fac extendi. Ipse Phædrus exemplo suo præit fab. 13. 27. 68. Neque illicitum reor, fabularum opportunitates pro præsentis argumenti ratione mutare nonnihil atque flectere, partem etiam, quæ lædere videatur, prætermittere: veluti si dicturus, honestum debere lucro anteferri, recites fab. 56. atque in illo carmine finias: *Honorem fructu ne videamur vendere.* Nec vero tantum aut fabulosis solis, aut γνώμαις πολιτικαῖς, quibus auctæ sunt, utemur; sed fabulas ipsas aut in proverbium contrahemus, aut quocunque ad eas modo alludemus: cumprimis ubi tam fuerint notæ, ut in omnium ore atque animis versentur. Magistro iterum Phædro hoc discamus, qui non aliunde quam ex ipsa traxisse fabula videtur hanc, quam fab. 3. præmunivit, sententiam:

suo

Digitized by Google

ſuo potius habitu vitam oportere degere. Inde eſt, quod Quintilianus notat, *confinem eſſe fabulæ παροιμίαν, & per allegoriam accipi, ut, nos noſtrum, inquit, onus; vos elitellas.* Atque etiam ſymbola, ſimilitudines, emblemata, ac ſi quæ ſunt ejuſmodi, nonnunquam ex fabulis utiliter ſtruemus. Ex quo fiet, ut non modo in promptu ſemper habeamus; quod orationibus, conſiliis, epiſtolis, colloquiis decore inſeratur; ſed ingenium mire ſubigamus, id eſt, acutum, promptum, varium reddamus. Judicio autem exercendo maxime inſervit comparatio earundem aut ſimilium fabularum, ab aliis atque aliis deſcriptarum: quæ ad indolem ſcriptoris quoque & artem pernoſcendam mirum quantum valet. Ea gratia Gabriæ aliorumque fabulas παραλλήλως curioſe annotavimus. Sic Phædrus fab. 19. conferri poſſet cum Juſtino 43, 4, 4. qui eandem brevius ac ſimplicius exſequitur. Ejuſdem Phædri primam contendas licet, cum Æſopi ſexta: ſed ratione parumper diverſa, quam rudi Minerva demonſtrare non pigrabor. Principio ad eandem utraque metam tendit: quod enim in illa lupus & agnus, id in hac felis eſt & gallus. Exprimunt vero ingenium τῶν πονηρῶν φύσεων, præcipue tyrannorum, atque adeo ἀνθρωπάθειαν, quæ eſt inter ipſos, & bonos ac ſapientes: gradus item, quibus ad flagitia (id quod ad principia ac proceſſus humanarum actionum in moralibus refertur) perveniri ſolet. Fit enim primum mentio *facis improbæ:* deinde ἢ βούλεσθαι καταφαγεῖν, ſive, ut explicat affabulatio, ἢ αἱρεῖσθαι πλημμελεῖν: mox inſidioſi *jurgii*, tanquam inſtrumenti: denique facti impetus, quem ſignificat vox *conceptum:* &, qui ultimus actus eſt tragœdiæ, *laceration*is ac *vorationis.* De jurgio id addo: edocti a conſcientia tyranni, nihil execrabilius eſſe injuſtitia; de honeſta ſceleris præſcriptione cogitant, μετ' ἐυλόγου, ait Logographus, ἀνδρὸς αἰτίας βούλεσθαι καταφαγεῖν.

Hinc

Hinc varium certamen criminantis malitiæ, & tuentis ſeſe innocentiæ. Ab illa parte ſtat aſtutia, impudentia, calumnia, mendacium; ab hac ratio, veritas, communis ſenſus. Sed vi tandem ſuperat improbitas, dum argumentis nequit: vincitur veritas, quum maxime vincit. Dixi, in quibus hæ fabulæ convenirent: nunc, in quibus diſcrepent, evolvam. Lupus, dum ad flumen proficiſcitur, in agnum caſu incidit: felis certo conſilio inſidias gallo comparat. Lupo itineris cauſſa, ſitis; facinoris, (quod idcirco gravius) improba cupiditas: *feli* utriuſque cauſſa fames. Ἐγώγε μέν τοι, ait ipſe, ἀτρεφὲς ὦ μενῶ. Felis gallum prius comprehendit, quam accuſat, quippe qui poſſet *prodire volando*: lupus agno facile pernicior, perorata cauſſa reum corripit. Agno tria accuſationis capita proponuntur, gallo duo. Illi opprobratur, quod aquam turbet; huic, quod ſomnum. Lupus violentior, qui ſuas injurias expoſtulat; callidior ælurus, qui ſpecioſe, hominum & naturæ cauſſam agere ſe, cauſſatur. Controverſiæ lupi & agni de facto ſunt, quæ *conjecturalis* conſtitutio; felis & galli de jure, quæ *juridicialis*, rite dicitur. Agnus inficiando crimina elidit, dum ἀσύστατα *demonſtrat*; gallus confitendo eludit, dum utilitatis *publicæ rationes* explicat, & argumenta convertit. Felis diſputando feſſus, immo victus, bene diſſimulatam ſævitiam indicat, cauſſæque vitium, ſubigente conſcientia, fatetur; lupus infamiæ metuentior (ex quo tyrannicorum ingeniorum diverſitas elucet) agnum prius immolare parcit, quam aliquid negatu non tam facile inveniat, quod uſque ab agni patre arceſſit. Sed poëta perſonam ipſi detrahit, ſubjectaque ἐπιμύθιον *necis injuſtitiam* promulgat. Et hæc quidem ad viam in Phædri lectione utcunque demonſtrandam ſufficere arbitrati ſumus. Neque enim conſtipare omnia, quæ vel dici poterant, vel ab aliis bene jam dicta ſunt, ne-

***

ceſſe

ceſſe habebamus. Quod inſtitutum deinceps quoque ſervabimus.

PRÆFATIONES
JO. SCHEFFERI.

LECTORI BENEVOLO S. D.

Habes ecce Phædri *noſtri tertiam editionem, quam ut publicarem*, Dn. Gothofredi Schultzen, *Bibliopolæ Hamburgenſis perinduſtrii, rogatu feci, qui deſiderari eam per Germaniam ſignificavit, ſuoſque ad eam typos ultro obtulit. Speramus autem tanto hanc futuram gratiorem, quanto in ea & emendavimus plura, & prioribus adjecimus. Quod advertet facile, quiſquis hanc conferre cum ſuperioribus haud grævabitur. Plura hic addi neceſſe non exiſtimo, & abunde factum in Præfatione editionis ſecundæ, quam idcirco huic ſubjecimus. Vale, ſtudiiſque noſtris fave, lapſibuſque æquum te ac humanum præbe. Scr.* Upſaliæ a. d. 22. Decemb. 1671.

Quem ſecunda vice tibi damus, Lector optime, a nobis editum, latiniſſimum elegantiſſimumque Scriptorem *Phædrum*, multiplex variaque hactenus fortuna circumegit. Primum enim omnium contra non opinionem modo ſuam, ſed & meritum, inde propemodum, ex quo ſcripſit, notus paucis jacuit in tene-

Digitized by Google

tenebris, nullius certe, præter *Martialis Avienique*, veterum, quod ad noſtram pervenire potuit memoriam, de ſe teſtimonium impetravit. Etiam poſt renatas litteras elegantiores manſit ignotus, donec contra exſpectationem omnium protractus eſt in lucem a clariſſimi nominis doctrinæque viro, *Petro Pithœo*, qui excudi eum primus fecit Auguſtoduni Tricaſſium in Galliis A. MDXCVI. ſicut fit in curis primis, integre ac emendate parum. Placuit nihilominus is labor magnis doctrina viris, beneficioque haud levi affectos ſeſe, tam illuſtri monumento ſæculi præſtantiſſimi publicato, paſſim ſæpiuſque ſunt teſtati. Atque accidit eodem anno, ut vir ſingularis, deque litteris etiam humanioribus præclare meritus, *Conradus Rittershuſius* ſibi ſumeret hanc operam, eundemque *Phædrum* in Germania commentariis doctiſſimis & illuſtraret, & corrigeret. Cui paulo poſt, nimirum Anno MDXCVII. *Conradus Schoppius*, vir nemini, ac ne noſtro quidem, ſatis æquus, Spicilegium adjecit ſuum, non profecto contemnendum, licet ſit, qui exagitet mirifice, ac fortaſſe plus, quam oportebat. Iſtis eruditorum virorum ſtudiis excitatus denuo vir clariſſimus eruditiſſimuſque *Jac. Rigaltius*, eundem recudi fecit Pariſiis Anno MDXCIX, & ſecunda vice Anno MDCXVII apud Robertum Stephanum, editione ſupra cæteras nitida & elaborata, ſimul addidit, quæ ex collatione codicis Bibliothecæ Remenſis optimi ac antiquiſſimi ad meliorem nonnullorum caſtigationem obſervaſſe ſibi videbatur. Quanquam fuerat optandum, ut in hac editione, quæ revera eſſent ex Remenſi codice deprompta, quæ ſubnata ex *Rigaltii* judicio, ea certioribus indiciis comparerent: quando conſtat, non eaſdem eſſe lectiones, quas in ſuis probat, ſed nunc has, nunc illas anteferri, citra diſcrimen manifeſtum eorum, quæ ex codice antiquo, vel judicio ipſius provenerunt.

Digitized by Google

Certe quæ deinde circa Annum MDCXXX prodiit minori forma, per Seb. Cramoisy excusa, in tam multis abit a priori, ut, quid hujus illiusve fidei vel auctoritati tribuendum sit, haud discernatur. Nec interea destitere per Germaniam viri docti suum facere officium: quin imo fuit quidem *Isaacus Nicolaus Neveletus*, ipse quoque Gallus natione, qui Heidelbergæ, ut videtur, edidit Scriptorem hunc cum aliis ejusdem argumenti, eo ipso tempore. Præfationem sane suam Anno MDCX scripsit ad parentem, quæ superiori Anno MDCLX denuo Francofurti prodiit in lucem. Sed & eopse anno, sexcentesimo videlicet ac decimo, *Phædrum* publicavit *Meursius* in Batavis, opera Plantiniana Raphelengii, una cum Symposio, & aliis, Notis item *Rittershusii Schoppiique*, quas suis notis ac animadversionibus locupletavit. Quæ editio ut est nitida & elegans, ita quæ a *Meursio* adjecta habet, iis caruisse poterat majore aliquanto viri optimi auctoritate. Qui ut orbem eruditum suis elaboratissimis operibus pridem sibi habet devinctissimum, ita in hac parte invenitur pene nihil, quod doctrinæ ipsius respondeat. Post hoc tempus iterum neglectus noster *Phædrus* jacuit, donec in Germania dextram ei admoveret eruditissimus *Ursinus*, Ratisbonæ publicaret Anno MDCLVII, textumque hic & illic docte emendaret. Unum optassemus, ut abstinuisset religione majori ab ejiciendis illis, quibus offici juventutis moribus credebat. Licet enim argumenta istæc probus nemo laudet, neque sit incognitum, quam facile illa ætas ad deteriora pertrahatur, tamen nihil esse, quod Scriptores veteres magis mutilarit, certo scimus, laceroque ac deformes ad nos transmiserit, quam hoc pium fortassis, at intempestivum, rescindendi reformandique omnia, ex arbitrio cujusque, studium. Quin potius, si oculis juventutis illa subducenda erant, relegari ad libelli calcem poterant, ne omni-

Digitized by Google

omnimoda exterminatione fieret deformior, quam jam ante satis membris aliquot habemus detruncatum. Eo ipso, quem prædixi, anno idem institutum fuit Cl. *Tanaquilli Fabri*, viri citra controversiam doctissimi, qui eum una *Publii Syri* cum sententiis edidit Salmuri, Notasque cunctis longe præstantissimas doctissimasque, ac quæ cæteris palmam facile præripiunt, adjecit. Quadriennio post, id est, Anno MDCLX extitit *Ludovicus Praschius*, vir & ipse doctus, qui eundem luci Giessæ reddidit, neque pauca in eo, sive loca cogites suspecta, sive cætera intellectu parum obvia, expedivit. Hæsitavit tamen in aliquibus, quia nec *Rigaltii* editiones vidit, neque *Tanaquilli Fabri*, quæ juvare ipsum potuissent. Quare tandem ego quoque motus suavitate Scriptoris, & sermonis Latini, quo est usus, rectitudine, sumere in manus denuo, &, quia eum sæpius juventuti nostræ commendaveram, exemplaria vero comparari nulla posse, quantalibet pecunia sciebam, publicare eundem proposui. Verum deerant & mihi, quod plerisque offeciisse intellexi, quo minus absoluta darent, editiones omnes veteres recentesque, *Tanaquilli Fabri* maxime, de cujus ante alias præstantia indicium *Cl. Gronovius*, pro singulari suo erga me amore, quem prædicare nullo tempore intermittam, mihi fecerat. Tandem cura factum amicorum, ut & illa, &, quæ tum novissime prodierat, Praschiana simul ad me perferrentur. Ita mea olim in Scriptorem nostrum consignata contuli cum editis, sicubi abiisse videbantur alio, quam vellet *Phædri* animus, super eo meam simpliciissime sententiam proposui. Prodiit ea nostra cura, una cum *Guyeti* notis, primum a nobis luci datis, Anno MDCLXIII. Neque multo post evenit, ut Argentorati proderentur optimi, cumque viveret multiplicibus nominibus conjunctissimi nobis Viri, *Dni Freinshemii* curæ, verum post ipsius obitum

Digitized by Google

Anno MDCLXIV, ab *Henrico Holſtio* Dano, viduæ *Freinshemii* relictæ marito, atque ſic *Freinshemiana* Bibliothecæ hærede. Quæ cauſſa fuit, quod non omnia ſic legantur expoſita, ſicut factum credimus fuiſſe, ſi *Freinshemio* ipſi vitam diuturniorem, quod ingentes viri virtutes, & vulgarem longe ſupergreſſa eruditio videbantur meruiſſe, Deus rerum humanarum arbiter voluiſſet largiri. Nunc cum præter *Meurſianam* ultimamque *Rigaltianam* viderit editionem pœne nullam, ſicut conſtat ex ipſius commentario, mirum eſſe nequit, quod & ipſe alicubi vel hæſitarit, vel ſententiam prodere ſuam intermiſerit. Eodem anno quaſi facta conſpiratione illum ipſum *Phædrum* altera vice dedit *Tanaquillus Faber*, nitidiſſimamque verſionem Gallicam, ipſiſque Gallis ante cunctas fere verſiones quorumlibet ſcriptorum probatam adjecit, noſtram etiam editionem cenſura luſtrare ſua inſtituit. Qua in cenſura ſicut libertatem viri eruditiſſimi laudamus, nec obſtare illi ulla interceſſione noſtra cupimus, ita ſtudio majore ponderata optaſſemus ea, adverſus quæ dicendam ſibi ſententiam putabat. Poterat fortaſſis etiam alicubi formulis uſus eſſe mitioribus de eo, quem contradicendi pruritu nullo, ſed amore ſolo veritatis ad negocium hoc ſentiebat plane adductum. Mihi ſane adeo ad diem illum *Faber* fuit ignoratus, ut illius nihil ante, ac ne notas quidem in ſcriptorem noſtrum, niſi ſero, ut prædixi, viderim, vel legerim. Quare ſi editione iſta, quam nunc publicamus, denuo excutimus, quæ ipſe prodidit, parique libertate noſtrum declaramus animum, ægre ferre non debet, cum, quod credimus, deprehenſurus ipſe ſit, rationibus nos haud deſtitui & idoneis & multis. De cætero amare Viri eruditionem raram non omittimus, gratiaſque illi agere pro multis, quæ in uſum eruditi orbis partim hic, partim alibi publicavit, quin imo hortari eum, ſi quo

pacto

Digitized by Google

pacto licet, ſuſtinemus, ut hoc eruditionis genere, citra verborum acerbitatem tamen, & convicia in innoxios, publico prodeſſe pergat. Quod vero nos ad alteram editionem acceſſerimus, inopia exemplarium eſt factum, quæ jam ante biennium fere omnia ſunt diſtracta. Cui eo magis erat ſuccurrendum, quod plerique hoc Auctore nunc expoliendis primis diſcipulorum ſuorum rudimentis ſuaſu meo utantur. Atque quoniam evenit in editione priore, ut excideremt nonnulla nobis ſive feſtinantibus, ſive oſcitantibus, ea nunc correximus, ſententiamque noſtram commutavimus. Sed & explicata quædam parum evidenter, apertius interpretati ſumus. Omnino enim, quod jam olim ſumus profeſſi, hac editione juventuti prodeſſe voluimus, præſertim noſtræ, cujus inſtitutione & adjumenta idonea diſpicere alios extra regiones iſtas poſſe difficulter arbitramur. Alia eſt noſtra, alia aliorum ratio, quod adeo non ignorandum, ut attendi maxime in cenſura de noſtris oporteat. Indicem poſtremo ſubjecimus locutionum & vocabulorum omnium, *a Cl. Freinshemio* concinnatum quidem primo, noſtris autem uſibus accommodatum: unde quædam ejus, quod innoxia libertate factum arbitramur, vel immutavimus, vel omiſimus, vel denique adjecimus. Atque hæc ſunt, quæ præſtitimus in hac editione repetita, præſtare profecto conati ſumus. Cætera jam olim explicavimus: in textu nempe ultimam *Rigaltii & Tanaq. Fabri* eſſe nos ſecutos, niſi ubi temere omiſerunt, quæ in aliis legebantur. Loca vitioſa vel ambigua, quantum licuit, vel emendaſſe, vel ſaltem indicaſſe. Plurimum Nob. Ampl. Dnn. *NIC. HEINSII & JO. FR. GRONOVII* ſubſidio in his uſos eſſe. Latinitatem *Phædri* alicubi ſuſpectam ex *Virgilio*, quem religioſe ſibi ſumpſerit ſequendum, quandoque ex *Terentio*, *& Plauto*, *& Horatio*, *& Tullio*, & aliis comprobaſſe. Deſcendiſſe ad

Digitized by Google

minuta etiam. Vim vocabulorum, aptitudinem, ordinem monſtraſſe. Denique hæc omnia feciſſe juventutis cauſſa, etiam cum periculo exiſtimationis noſtræ; quam augere talem operam haud poſſe novimus apud delicatos animos, nec niſi rerum maxime reconditarum explicatione ſuetos plurimum minuere. Quod ſi gratum utileque quid labore iſtoc noſtro juventuti attulimus, propoſito ſatisfactum noſtro putabimus. Sin minus, apud æquos humanoſque voluntatis ſaltem bonæ laudem nos conſecuturos, minime deſperamus. B. V.

TANAQUILLI FABRI

IN PHÆDRUM

PRÆFATIO.

Si, LECTOR, is eſſem, qui vulgi judicio dandum eſſe aliquid exiſtimarem, longe aliud ſcriptionis argumentum mihi ſumſiſſem, quam quod à me ſumtum eſt. Quippe libellum illuſtrare aggredior, qui πρὸς τὴν ἐπίδειξιν, quæ μαμμακούθων δέλεαρ eſt, nil quidquam habet. Sed vanis rerum haud ducor; quin contra, ſapientiſſimorum hominum ſententia impulſus, & vitæ communis uſu edoctus, ita ſemper judicavi, hanc ediſcendæ ſapientiæ rationem, quæ poëtarum Ethicorum intelligentia nititur, aliis inſtitutionibus, quæ vulgo uſurpantur, anteponi debere, præſertim autem triſtibus illis ineptiis, queis adhuc, ita inficetum ſeculum eſt, inconſulta juventus ſub ſpecie Philo-

Digitized by Google

Philoſophiæ imbuitur. Mirum itaque haud ſit, auctorem fuiſſe me bibliopolæ deſcribendarum Phædri fabellarum, & ad eas recenſendas, aut animadverſionibus purgandas, aliquid conferre me poſt tot doctiſſimorum hominum curas voluiſſe. Etenim hoc mihi ἐν τοῖς μάλιστα perſuaſum, plus profuiſſe humano generi hoc Scriptorum genus, quam ſexcentos Chryſippos & totidem Crantoras, idque adeo ſi probare lubeat, allatis veterum Sapientum teſtimoniis ab uſque Socrate ad præſtantiſſimos memoriæ noſtræ ſcriptores, nullo negotio facere poſſim. Ad notas autem & animadverſiones noſtras quod attinet, non eſt quod quis illas ideo aſpernandas exiſtimet, quod ad Phædrum ſcriptæ ſint; namque alia ut mittam, Phædrus noſter, quodcunque tandem de illo hominum ἀστροβαλόντων judicium ſit, Dionyſio certe Catone inferior non eſt: cujus tamen diſticha emendare, & notis ſuis meliora facere non erubuit Sol ille ingeniorum Joſephus Scaliger. Adde hoc quoque repertum iri ἐν τούτῳ πονιδίῳ, quæ, emendatis oblata occaſione aliis ſcriptionibus, ſe ſe elegantiorum hominum auribus probabunt. Sed ἄλις φροιμίων: Ad rem ipſam veniendum; nam de Phædro *paucula* dicenda arbitror.

Si, quæ olim à Suetonio Tranq. de poëtis, philologis, ac grammaticis Latinis conſcripta fuerant, ea ad nos integra perveniſſent, Phædrum melius noſſemus; neque enim credibile fit, prætermiſſum eum à Suetonio fuiſſe, qui tanta diligentia veterum illorum vitam perquiſierat, & ad poſteros, niſi invidiſſet malum literarum fatum, tranſmiſerat. Phædri quidem Val. Martialis meminit, ſed duntaxat meminit. Neque plura nos docuit Avienus, qui ſub Theodoſio floruit. Quamobrem ſibi ipſe *facem luceat* Phædrus, ſuæ ſibi vitæ ſcriptor ſit & teſtis neceſſe eſt. Ut igitur à patria incipiamus, Thrax fuit; quod hominum genus

Digitized by Google

primis temporibus & ſcientiarum artiumque cognitione, & morum ſevera diſciplina cultum fuit, vel propter colonias in oram maritimam à Phœnicibus deductas, vel quod olim, ut facile probare poſſum (quamquam id paucis cognitum) ὅμοροι Athenienſibus fuerunt, & poſt in eam regionem receſſerunt, quæ ab iis Thracia dicta eſt, ſupra Macedoniam, (hujus rei teſtis locuples eſt Iſocrates:) Vel denique ob alias cauſas, quas ego divinatione non poſſum aſſequi. Sed, ut ſunt humana, lapſu temporis tanta illos barbaries fœdavit, ut, Thucydide teſte, nil crudelius, nil magis cædibus gaudens fuerit. Inde igitur domo fuit Phædrus, neque illi ad præclararum artium cognitionem contendenti obfuit ἄγριον illud patriæ ἦθος, ut nec Anacharſidi Scytharum feritas, aut Bioni inhumanitas Boriſthenitarum, quos hodie Coſakas vocant. En tibi, quod de ſe ſcribit:

Ego, litteratæ quæ ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo?

Conditione ſervus fuit, (quod ei cum Terentio multiſque aliis præſtantibus ingeniis commune eſt;) ſed quo caſu factum ſit, ut Romæ in domo Auguſta ſervierit, tam equidem ſcio, quam qui omnium minime. Poſtea ob elegantiam ingenii, morumque cultum manumiſſus eſt, unde in librorum MSS. titulo dicitur. AUG. LIBERT. Vixit ſub Octaviano Cæſare, ac ſub Tiberio, ſub quo & ſcripſit, fortaſſe ante afflictum Sejanum, in quem haud dubie invehitur in antelogio lib. III. Potuit & ad Caji uſque tempora perveniſſe. In literis autem jam uſque à prima pueritia inſtitutus eſt perquam diligentiſſime; quod & matura percoctaque eruditio, & linguæ Latinæ lenis illa & æquabilis

Digitized by Google

quabilis puritas atque ingenuitas, vel me tacente, pervincant, apud eos saltem judices queis aures eruditæ sint. Hinc est, quod de se alicubi magnifice fortasse, sed vere tamen, ausus dicere est:

Ego, quem Pieria mater enixa est jugo,
In quo Tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum;
Quamvis in ipsa natus sim pene schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim.

Libellos autem suos scripsit ad Particulonem, Philetum, & Eutychum, quos omnes arbitror pileata capita fuisse; certe nomina ipsa civium Romanorum non sunt. Calamitatem passus est gravissimam, ut frequentes de illa querelæ satis probant: sed cujus ea generis fuerit, Oedipi est divinare, non nostrum. Quæcumque illa tandem fuerit, ejus in Sejanum causam confert: ita enim exponendi versus ii videntur, qui lib. III. occurrunt.

Quod si accusator alius Sejano [id est alius à Sejano] *foret,*
Si testis alius, judex alius denique,
Dignum fuerat esse me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.

Cæterum ita vim & genium fabellarum suarum noverat, ut multam magnamque sui partem ad posteros pertinere existimaverit; quæ spes eum usque adhuc frustrata non est, neque posthac frustrabitur. Versus sunt lib. V.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

De dicendi autem genere si roges quid sentiam, dicam equidem, & quasi me Censor rogaret, EX ANIMI SENTENTIA; Neminem arbitror à felici illa Terentii simplicitate propius abesse:

Sic

Digitized by Google

primis temporibus & ſcientiarum artiumque cognitione, & morum ſevera diſciplina cultum fuit, vel propter colonias in oram maritimam à Phœnicibus deductas, vel quod olim, ut facile probare poſſum (quamquam id paucis cognitum) ὅμοροι Athenienſibus fuerunt, & poſt in eam regionem receſſerunt, quæ ab iis Thracia dicta eſt, ſupra Macedoniam, (hujus rei teſtis locuples eſt Iſocrates:) Vel denique ob alias cauſas, quas ego divinatione non poſſum aſſequi. Sed, ut ſunt humana, lapſu temporis tanta illos barbaries fœdavit, ut, Thucydide teſte, nil crudelius, nil magis cædibus gaudens fuerit. Inde igitur domo fuit Phædrus, neque illi ad præclararum artium cognitionem contendenti obfuit ἔγγιον illud patriæ ἦθος, ut nec Anacharſidi Scytharum feritas, aut Bioni inhumanitas Boriſthenitarum, quos hodie Coſakas vocant. En tibi, quod de ſe ſcribit:

Ego, litterata qui ſum propior Gracia,
Cur ſumma inerti deſeram patria decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo?

Conditione ſervus fuit, (quod ei cum Terentio multiſque aliis præſtantibus ingeniis commune eſt;) ſed quo caſu factum ſit, ut Romæ in domo Auguſta ſervierit, tam equidem ſcio, quam qui omnium minime. Poſtea ob elegantiam ingenii, morumque cultum manumiſſus eſt, unde in librorum MSS. titulo dicitur. AUG. LIBERT. Vixit ſub Octaviano Cæſare, ac ſub Tiberio, ſub quo & ſcripſit, fortaſſe ante afflictum Sejanum, in quem haud dubie invehitur in antelogio lib. III. Potuit & ad Caji uſque tempora perveniſſe. In literis autem jam uſque à prima pueritia inſtitutus eſt perquam diligentiſſime; quod & matura percoctaque eruditio, & linguæ Latinæ lenis illa & æquabilis

Digitized by Google

quabilis puritas atque ingenuitas, vel me tacente, pervincant, apud eos saltem judices queis aures eruditæ sint. Hinc est, quod de se alicubi magnifice fortasse, sed vere tamen, ausus dicere est:

Ego, quem Pieria mater enixa est jugo,
In quo Tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum;
Quamvis in ipsa natus sim pene schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim.

Libellos autem suos scripsit ad Particulonem, Philetum, & Eutychum, quos omnes arbitror pileata capita *fuisse*; certe nomina ipsa civium Romanorum non sunt. Calamitatem passus est gravissimam, ut frequentes de illa querelæ satis probant: sed cujus ea generis fuerit, Oedipi est divinare, non nostrum. Quæcumque illa tandem fuerit, ejus in Sejanum causam confert: ita enim exponendi versus ii videntur, qui lib. III. occurrunt.

Quod si accusator alius Sejano [id est alius à Sejano]
foret,
Si testis alius, judex alius denique,
Dignum fuerer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.

Cæterum ita vim & genium fabellarum suarum noverat, ut multam magnamque sui partem ad posteros pertinere existimaverit; quæ spes eum usque adhuc frustrata non est, neque posthac frustrabitur. Versus sunt lib. V.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

De dicendi autem genere si roges quid sentiam, dicam equidem, & quasi me Censor rogaret, EX ANIMI SENTENTIA; Neminem arbitror à felici illa Terentii simplicitate propius abesse:

Sic

Digitized by Google

Sic oculos, ſic ille manus, ſic ora ferebat.
Τοίη οἱ χάρις ἀμφιπεριςρέφεται ἐπέεσσι.

Itaque adeo nec dubitavimus olim alterum cum altero comparare; ſic enim ludibundi ſcripſimus:

Parce Barbaras vocare, quas Hebrus terras lavit;
Barbaras vocare parce, Phædrus en noſter vetat,
Tibris illum ſic amavit, pileato ut nemini,
Qua patet Romanus orbis, plus debere dejeret,
Ni Lybiſſa terra ſcenis protuliſſet Publium.

Nemo certe è veteribus ingenio fuiſſe videtur ad illam Terentii *ſemper lenitatem* magis facto quam Phædrus, quod & neceſſe fuerat; ea enim eſt Apologorum atque adeo fabellarum omnium natura, ut ſermone non debeant niſi facili, niſi molli, placidoque tractari. Quamobrem ſi quis erit, qui ſcripturam hanc fabularem pro levi & nugatoria contemnat; eum ego maximo opere oratum velim, principio ut meminerit, ſapientem (quod ajunt veteres critici & in iis præſtantiſſimus magiſter) gaudere fabulis, dein revocet in memoriam quod in Phædone dicit Socrates, ὡς πρόχειρος εἴχον τῷ ἠπιῳάμην μύθους τῷ Αἰσώπῳ, τούτων ἐποίησα οἷς πρώτοις ἐνέτυχον: Reputetque apud ſeſe, num contemnendus videatur Phædrus, qui ea Latine præſtiterit, quæ olim Græce tentaverat Socrates.

VITA

Digitized by Google

VITA PHÆDRI

à Joh. Scheffero Argentoratenſi compoſita.

Phædrus, cujus pauci meminerunt apud veteres, ſi non ante, ſub Auguſto ſaltem natus fuit. Virgilium profecto ac Ovidium eſt æmulatus, qui utrique ſub Auguſto floruere. Quin imo Auguſti mentionem facit ipſe, tanquam ejus ſub quo viſerit, cujuſque geſta quædam obſervarit. Nam cum lib. III. c. 10. præmiſiſſet: *narrabo tibi, memoria quod factum eſt mea*, ſubdit: *a Divo Auguſto tunc petiere judices.* Patriam habuit Thraciam, ut ipſe indicat præfat. lib. III. his verbis.

Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo.

Sed hoc alii; amplius obſervatione dignum, quod in monte Pierio videatur editus, quem antiqui ſedem atque domicilium Muſarum credidere. Ita namque, dicto loco:

Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum.

Vides ſimul, in hoc monte Muſas genitas putaſſe olim. Unde quoque nata eſt opinio, quod ibi commorentur. *Strabo* lib. X. *A cantilena & numeris, & inſtrumentis, & Thracica omnis Muſica, & Aſiatica fit magni. Quod ex eo liquet, quia ibi loca ſunt, in quibus velut ſedibus ſuis Muſæ eſſe dicuntur. Nam Pieria, Pimpla, Libethrum olim Thraciæ fuere montes regioneſque.* Sic hunc locum verto, quem obſcurius nonnihil *Caſaubonus* reddidiſſe videtur. Jam quia Muſæ artium omnium ac literarum deæ, poſt ſuperius allata verba Phædrus ſubjecit, *natum ſe in ipſa prope ſchola.* Parentes quos habuerit, haud conſtat. Saltem quoniam in Thracia editus, Thrax ipſe fuit, minime ſervilis extitiſſe conditionis credi poſſunt, ac ſic caſu potius, quam naſcendi ſorte, factus eſſe ſervus, neque cum *P. Pithœo*, *libertinum Auguſti*, ſed *libertum* appellari oportere. Cæterum quis ille caſus fuerit, nemini eſt promtum dicere. Niſi fors quis divinare velit ex *Suetonio*, quando de Octavii Auguſti

Digitized by Google

gusti patre scribit cap. 3. *Bessos ac Thracas magno prælio fudisse.* Potuit nimirum evenisse tum, ut cum aliis captivus Romam duceretur. Quod si quis admittit, primam Phædri se extendere ætatem etiam ad Julium necesse est, quando memoratum bellum gestum eo tempore, quo Cæsar solus gessit consulatum, atque Q. Cicero Asiam administravit. Nec fortasse multum obstat huic sententiæ, cum præsertim senectutis suæ passim Phædrus ipse mentionem faciat temporibus Sejani. Ingenium videtur habuisse probitatis atque honestatis amans, ostenduntque tot egregiæ sententiæ, quæ in hoc opusculo occurrunt. Quinimo & alios juxta secum ad virtutis cultum incitare studuit, ut palam in Præfat. lib. II. ostendit. Pertinet huc quoque, quod eodem libro habet de ardelionum natione, multo labore nil agente:

Hanc emendare, si tamen possum, volo.

Nec interea morosus fuisse credi potest, sed jucundus, hilarisque, ut potissimum ex lib. IV. cap. 13. & 14. item cap. 16. liquet. Opes & pecunias alto generosoque animo contemsit semper, ut de se testatur ipse lib. III. præf. ubi *curam habendi penitus corde erasisse* scribit. Maxime vero hoc egit, cum videret, quam multis exitiales essent suo tempore pecuniæ. Id quod innuit lib. 5. fab. 4. ubi ait, post allatam fabulam de asino, detrectante hordei comedere reliquias, quo saginatus porcus, Herculi deinde immolatus fuit:

Hujus respectu fabulæ deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.

Et profecto tunc opulentissimum quemque à Tiberio variis criminationibus circumveniri solitum, non ipse modo docet in sequentibus, sed & exemplis a *Suetonio* cap. 19. & *Tacito* VI. An. c. 19. aliisque locis allatis comprobatur. Quemadmodum vero negligens fuit opum, ita ex adverso gloriam sectatus est, eam maxime, quæ est ex litteris doctrinaque. Ideo & de obtenta ea tantum non triumphat, in præf. lib. III. ubi ait:

Ergo hinc abesto livor, ne frustra gemas,
Quoniam mihi solennis debetur gloria.

Sic ab initio lib. V. *mihi parta laus est.* Quin imo tam præclare de se sentit, ut & aliis famam nominis ac immortalitatem dare posse scriptis crediderit. Inde ad Particulonem lib. V.

Par-

Digitized by Google

Particulo chartis nomen victurum meis.

Litteras autem ipſas magno animi ardore eſt aggreſſus, & in illis eam partem maxime, quæ poëtis appellatur. Liquet vel ex eo, quia puerum ſe etiam tractaſſe Ennium fatetur, & ex eo verſum citat lib. IV. circa finem, ubi Ennium intelligit, cum ait:

Ego quondam legi quam puer ſententiam;
Palam mutire plebejo piaculum eſt;
Dum ſanitas conſtabit, pulchre meminero.

Atque hinc fortaſſe factum, ut Æſopi fabulas verſu potius, quam oratione proſa comprehenderet; de quibus amplius nunc aliquid dicendum. Scripſiſſe eas in ætate ultima *ipſe* innuit non uno loco, pertinetque huc potiſſimum poſtrema, quæ in libro quinto eſt, fabella. Quin & tempus poteſt colligi quodammodo ex libri tertii proœmio, quo videlicet Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſime potentiam exercuit. Ubi ſimul etiam cauſa ſcripti hujus aperitur. Calamitas nimirum certa & peculiaris, in quam odio & perſecutione Sejani præcipitatus, fortunam, quia non licebat aperte, ob potentem adverſarium, occulte ſaltem, & ſub involucris fabularum exponere, depingendoque mores ejus & flagitia, velut ultionem ſumere de ipſo, ſeque conſolari ſic ſuſcepit. Ita enim eſt intelligendus locus totus qui occurrit in prædicto proœmio.

—— *Servitus obnoxia*
Quia, quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis:
Ego porro illius ſemita feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat;
In calamitatem diligens quædam meam.

Secutus in pleriſque eſt Æſopum, niſi quod interdum etiam hiſtorias admiſceat, ut ex lib. III. cap. 10. & lib. V. c. 1. intelligitur. Sed & ex illis ipſis Æſopi, non omnino omnes, verum cum delectu eas ſaltem, ſcribere ſuſcepit, quæ ſervirent inſtituto, id eſt, vel Sejanum tacite arguerent, vel calamitatem propriam declararent. Ita ſtatim ab initio affert fabulam de lupo & agno, quorum ille Sejani, hic Phædri ſpeciem exhibere debet. Igitur & ſic concludit eam:

Hæc

Digitized by Google

Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

Quibus verbis manifeſte ſortem ſuam deplorat, & Sejani crudelitatem ſignificat. Nec fortaſſis aliud quid altera reſpexit fabula, quam ut hydro ingenium Sejani, quodque ipſe animabat veluti, Tiberii exprimeret, eique opponeret patientiam, humanitatem, bonitatem Auguſti, ſub quo primum vixerat. Sed & tertia quartaque manifeſtum continent augurium de futuro Sejani caſu: quem haud ſecus ac graculum omnes ob faſtum intolerabilem olim eſſent deplumaturi. Quod ſi eveniet, ſimilem vult futurum cani, qui dum captat alia, ea etiam, quæ poſſidet, amittat. Nec fefellit Phædrum iſta præſagitio, uti ex hiſtoria Sejani manifeſtum eſt. Verum iſtæc obiter, & tantum, ut oſtendam cauſas & occaſiones harum fabularum. Quas intelligit etiam in cæteris, qui conferre iſta tempora cum iis volet. Nam cohærent inter ſe pulcherrime, hocque fine ſunt ab eo ſelectæ, ſicut ipſe lib. III. cap. 12. & IV. in proœmio indigitat. Scripſit porro has fabellas ſtylo longe optimo ac Latiniſſimo, ut plerique docti tradiderunt, quod ex teſtimoniis ipſorum alibi propoſitis apparet. Nam quod *Schoppius* in eo neſcio quid barbari ac Thracici ſubodoratur, id plane eſt ejuſmodi, quale ejus, qui in *Tito Livio* deprehendit Patavinitatem. Itaque hucuſque nemini ex doctioribus ſuam approbare potuit ſententiam, nec credo unquam approbabit. Nos, qui & ipſi ſemel iterumque, ac cum cura Noſtrum legimus, adeo nil invenimus iſtiuſmodi, ut in pleriſque *Virgilium*, in cæteris *Plautum*, *Terentium*, *Ovidium* imitatum eſſe opinemur, nec fallacibus argumentis exempliſque in *notis* noſtris demonſtremus. Denique ipſe longe aliter, quam *Schoppius* de his ad Particulonem,

—— Chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium litteris.

Quaſi diceret, ſe ita ſcripſiſſe has fabellas, ut ſi modo ullum pretium manebit ſermonis Latini, propter eum in auctoritate ac exiſtimatione ſint futuræ. Nec ipſius ſolum fuit hoc judicium, ſed Particulonis etiam, & aliorum, quippe qui & verba formulaſque ejus ex libellis hiſce ediſcebant, ſcriptiſque inſerebant ſuis. Noſter manifeſte in præf. V.

Mihi

Digitized by Google

Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicetis memoria.

Quanquam autem tanti fuerint æstimati hi libelli, vivo etiam adhuc auctore, tamen non magis ipsi, quam vulgo solent aliorum, evitare invidiam potuerunt. Alii habere quædam fatebantur bona, sed ea ex Æsopo mutuo accepta, cætera, ut excogitata sint à Phædro, ita mala esse ac inepta. Vide cap. 20. lib. IV. Alii, cum nil possent aliud, brevitatem & obscuritatem earum accusabant. Indicat id ipse lib. III. cap. 10. ubi ait:

Hæc exsecutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

Erant &, qui argumenti vilitatem, & humilitatem styli ac orationis arguerunt, sicuti ex lib. III. cap. 6. toto intelligitur. Denique, qui nil horum audebant, vindicabant sibi, quod inventum erat a Phædro, invidia gloriæ alienæ. Hoc enim voluit toto cap. 13. lib. III. ut vel ex conclusione ejus liquet. Libellum primum, & secundum edidit sine dedicatione, cum nuda præfatione ad lectorem qualemcunque, eam secutus causam, quam in præcedentibus prodidimus. Invenerunt statim amatores, interque alios Eutychum: cui propterea, & quoniam ad supplicium tractus fuit interim Sejanus, libellum tertium, & quemadmodum conjicio, quartum: itemque Particulonem, cui libellum quintum dedicavit. *Eutychus* vero ille ac Particulo qui fuerint, haud facile est dicere. Facit ipse noster alterum gravibus crebrisque negotiis occupatum, & potentem. Itaque & opem ejus contra æmulos ac inimicos, potissimum vero calamitatem, in quam innocens invidia Sejani venerat, implorat. Ac fortasse fuit quispiam ex libertis in Tiberiana aula, nam in talem convenit potissimum sermonis peregrini nomen. Fortuna Phædri reliqua quæ fuerit, nonnihil patet ex superioribus. Primum in ætate puerili captus, Romamque ex Thracia deportatus, ibique ab hero suo, quocunque denique, ad consuetudinem illorum temporum, litteris imbutus fuisse videtur. In quibus cum non parum profeciſſet, accidit forte, ut in domum Augusti, vehementer doctos homines amantis, vocaretur. Ubi cum probasset suam fidem, elegantiam ingenii, morum probitatem, paulo post manumissus ac

* * * *

liber-

libertate donatus est. Id quod indicat vel titulus opusculi, in quo LIBERTUS CÆSAR. AUGUSTI nominatur. Quem qui de Tiberio accipiunt, ut fit à Demstero, & nonnullis aliis, mihi equidem haud satisfaciunt. Et mecum sentiunt ex eruditis plurimi, quos inter est Septimius Florens quoque. Mox, Augusto defuncto, & Tiberio imperium administrante, incidit in calamitatem magnam, nulla sua culpa, sicut aliquoties testatur, verum odio Sejani, qui eum fictis criminibus accusaverat juxta, &, ut fuit potentissimus, damnari fecerat. Ita enim docent verba ejus, quæ leguntur in præfat. lib. III. Nec fortassis tam obscuri tituli sunt criminationi ejus, ut videntur, si bene reputamus, quod versatus fuerit in domo Augusti, ab ipso clementer habitus, in libertatem restitutus. Id enim absque dubio fuit causa, cur Augustum primo, &, mox eo defuncto, posteros illius amaret coleretque. Quos inter cum extiterit primum Agrippa, & deinde Germanicus, non potuit profecto deesse ratio Sejano criminandi nostrum apud invidentem atque suspicacem principem Tiberium. Tulit autem hanc calamitatem magno animo, & remedium adversus eam petiit ex litteris. Nec defuerunt amici, qui eum solarentur, & promitterent suam opem. Inter quos Eutychus præcipue, quem propterea ad solvenda promissa fine lib. IV. sedulo adhortatur. Quando diem suum obierit, ignotum est. Saltem post Sejanum vixit, quod apparet ex iis, quæ de ipso tradit. Nec enim verisimile, fuisse scripturum vivo Sejano talia, cum & post obitum illius extiterint, qui hominem metuerent. Periit porro Sejanus anno Tiberii decimo octavo, a quo ad consulatum Julii solitarium, quo Romam venisse Noster videtur, anni circiter sunt septuaginta, ut septuagesimum superasse annum ætate sua sit necesse, ac propterea nec videri possit mirum, totiens de senectute sua conqueri.

DE

Digitized by Google

DE
ÆTATE PHÆDRI,

Ex Gerar. Voſſio de Poëtis Latinis.

Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax, Auguſti Cæſaris libertus, ut qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, & Bathyllum Cilnii Mæcenatis ſaltantem. Reliquit quinque libros fabularum Æſopicarum, jambicis conſcriptos. Antiquiſſimus, qui earum meminit, eſt Avienus, præfatione in fabulas Æſopicas ad Theodoſium Macrobium. Nec mirum adeo, non meminiſſe Senecam, ubi loquitur de fabularum Æſopicarum ſcriptoribus. Nam de Romanis loquitur: hic ſe Thracem prædicat.

Voſſ. de Art. Grammat. II. 16.

Non eſt Phædrus ille Auguſtæi ævi, ut multi arbitrantur, vel multa ſaltem ſunt, a ſequiori ætate.

JUDICIA ET TESTIMONIA
DE PHÆDRO.

Phædrus ipſe de ſe lib. V. 6, 42.

—— chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit precium litteris.

Particulo, aliique, de quibus Phædrus præf. V.

Veſtras in chartas verba transfertis mea.

Martialis III. Epig. 20. de Cano.

An æmulatur improbi jocos Phædri?

Digitized by Google

Avienus in præfat. fabularum ſuarum.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

Septim. Florens Chriſtianus, in Carm. ad Pithœum de Phædro loquens.

—— de ſtylo atque tempore,
Par proximuſve Laberio vel Publio.

Rittershuſius in epiſt. dedicatoria Phædri.

Fabellas continet opuſculum, expoſitas ſermone Latino & puro atque genuino, in quo multas antiquæ elegantiæ notas impreſſas cernere eſt, multas legere ſententias, ad quaſlibet vitæ partes utiliſſimas.

Idem in Epiſt. ad Camerarium, ubi & de Camerarii Bongarſiique judicio, hoc modo.

De hoc libello idem ego tecum, & cum politiſſimo viro Jacobo Bongarſio, ſentio, elegantem eſſe cumprimis, & florente etiam, ac pura lingua Latina ſcriptum, aç ſupparem eſſe judico hunc Phædrum Laberio ac Publio Syro Mimographo.

Lipſius ad Senec. Conſol. Polyb. c. 27.

Phædrus, Tiberii Libertus, jam condiderat (logos Æſopi) & pulcherrimis verſibus Latinos fecerat, qui extant.

Rigaltius in dedic. ad Thuanum.

Hæc ratio fabulares liberti jocos, vernula urbanitate amabiles argutias, placere tibi poſſe perſuaſit.

Idem paulo poſt.

Habe igitur imperatorium libertum, quem inter ruſticandum ſuaviter fabulantem, imo graviter, & quidem paucis philoſophantem admireris.

Laur. Pignorius epiſt. 33.

Etiam ego venire poſſim in litterarum plauſum, velut loquitur elegantiſſimus fabulator *Phædrus*.

Barthius XXXV. Adver. c. 21.

De *Phædri* fabulis ita judicant doctorum plerique, eſſe ingenuæ Latinitatis, neque mentiri ævum Tiberii. In quorum ego prorſus opinione fuſi, licet unam & alteram ſubditiam & inſitiam eſſe jam olim notarim.

Barthius de Latina lingua ſcriptoribus p. 216.

In Phædri fabulis nativa indoles eſt Latini ſermonis, egoque fere cum Catullo aut Lucretio ponam hunc ſcriptorem, neque inſcius, eſſe doctos viros, quibus ſecus videatur. ſed talia argumenta forte a nobis producentur, ut illi malint deinceps no-

biſcum

Digitized by Google

biſcum ſentire. vide & Barth. adverſ. VII. 7. XVI. 14. XXI. 3. XXX. 22. XXXVI. 8. XLII. 10.

Schottus Obſerv. Humanar. II. c. 19.

Adjicio, pereruditos extitiſſe libertos Tiberii, *Phædrum*, Æſopiarum lepidum ſcriptorem.

Scheppius in Paradox. litter.

Similiter apud *Phædrum*, cultiſſimum fabularum ſcriptorem, legimus.

Idem in Infamia Famiani. p. 86.

Eum tamen ſcriptorem (*Phædrum*) velut domo barbarum, & ſermone non parum ſæpe plebejum, non niſi cum diſcrimine ac delectu imitandum intelligo.

Idem in Conſultatione II.

Phædrum tamen & *Hyginum*, velut elegantiæ minus ſtudioſos, plebeja pluſculum uſurpaſſe apparet.

Demſterus ad Roſinum.

Phædrus Thrax, Tiberii libertus, fabularum luculentus ſcriptor.

Tanaquillus Faber. in Præf. ad Notas Phædr.

De dicendi genere ſi roges, quid ſentiam, dicam equidem, & quaſi me cenſor rogaret, ex animi ſententia: Neminem arbitror a felici illa *Terentii* ſimplicitate propius abeſſe; *& mox:* Nemo e veteribus ingenio fuiſſe videtur ad illam *Terentii* ſemper lenitatem magis facto, quam *Phædrus*, quod & neceſſe fuerat, ea enim eſt apologorum, atque adeo fabellarum omnium natura, ut ſermone non debeant, niſi facili placidoque, tractari.

Rhodius ad Scribon. Larg. p. 5.

Eloquentiam poſt Ciceronem ſe retro dediſſe, conqueritur Seneca controverſiarum libr. 1. nec ullus paullo cultior, qui ejus generis plura in *Phædro* Auguſti liberto non animadvertent.

Broukhuſius ad Tibull. I. El. V. vſ. 13.

Lepidiſſimus fabulator, quo amabiliorem alium numquam extulit tellus Thracia; ne Linum, ne Orphea quidem.

Adde *Morhovii cap. XII. de Patavinitate Livii*, ubi plura, quam ut huc tranſcribantur.

Multorum aliorum judicia collegit eruditiſſimus Axenius, *quæ videre apud ipſum potes. Adde unicum, nimis diſcrepans a cæteris, ſed tamen dignum legi, ut liqueat, nil tam bene dici, ut non inveniat adverſarium.*

Digitized by Google

Scriverius ad III. Ep. Martial. 20. ubi poëta: An amulatur improbi jocos Phædri.

Poſſuntne magis decoquere de judicio, ac magis ludere de otio ſuo viri docti, qui exiſtimant, fabulatorem *Phædrum* a Cl. *Pithœo* editum, & cujus *Avienus* quidam in præfatione fabularum ſuarum Æſopiarum ad Theodoſium meminit, hunc eundem eſſe, de quo loquitur *Martialis?* Volunt nos credere ſcilicet, *Libertum* illum *Auguſti Cæſaris* fuiſſe, ſtylo atque tempore parem proximumve *Laberio* vel *Publio Mimo*, & quidem, quantum conjiciunt, ſub *Tiberio* vixiſſe, atque adeo poſt *Sejanum* damnatum. Nugæ. Certe, niſi vehementer fallor, ævo illo dignus cenſeri minime poteſt ſcriptor iſte, cuicui tandem ille alapas & libertatem debeat. Parco argumenta ſigillatim apponere, quæ me movent, & cogunt ſeorſum ſentire, fœtumque alieniſſimum pronunciare impellunt a jocis *Phædri*, cujus hic *Martialis* meminit. Oſtendam fortaſſe alias plene, ubi otium erit, & animus iſtæc frivola pertractandi. Interim confidera mihi, quæ olim *Perottus*, *Pontiſex Sipontinus*, in Commentariis ſuis ad librum I. *Martialis* conſignavit ad hunc locum: *Quid poſſunt hederæ Bacchi dare*, &c. Alluſit, inquit, ad fabulam, quam nos ex *Avieno* in Fabellas noſtras adoleſcentes jambico carmine tranſtulimus,

Olim quas vellent eſſe in tutela ſua:

& quæ ſequuntur ibi totis duodecim verſibus, & finiunt,

Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria.

quæ ipſiſſima *Phædri* illius ſunt a *Pithœo* primum, & poſt a *Rittershuſio*, *Rigaltio* atque *aliis* editi, notiſque & ſcholiis illuſtrati. Extant lib. III. fab. 18.

CATALOGUS EDITIONUM PHÆDRI.

1596 Cura Petri Pithœi Auguſtoduni Tricaſſiorum. in 12.

Cum notis Cunradi Rittershuſii. Altorfii. in 12.

1598 Cum notis C. Rittershuſii & Caſp. Scioppii, cum auctario Fabularum & ænigmatum Poëtarum

Digitized by Google

rum veterum, & Sympoſii cum notis Joſephi Caſtalionis. Lugduni. in 8. quam puto eandem eſſe, quæ renovato titulo annum 1610. mentitur, cui tunc Raphelengius adjecit Meurſii animadverſiones, diverſo charactere.

1599 Cum notis Rigaltii. Lutetiæ. in 8.

1603 Aphthonius, Gabrias, & Phædrus cum notis Rigaltii. Hanoviæ apud Wechelium. in 8.

1610 Mythologiam Æſopiam, quæ & Phædri fabulas complectitur, edidit Is. Neveletus. Francof. in 8. repetita dicitur hæc editio anno 1660. Francof. ſi non ſit eadem, mutato titulo.

1617 Cum notis Rigaltii. apud Rob. Stephanum. in 4.

1630 Cum notis Rigaltii. Lutetiæ apud Seb. Cramoiſy. in 12.

1657 Cum notis Urſini. Ratisbonæ.
Cum notis Tanaq. Fabri, qui & addidit P. Syri Mimos. Salmur. in 4.

1660 Cum notis Ludovici Praſchii. Gieſſæ in 8.

1662 Cum notis Pagenſtecheri. Duisburgi. in 8.

1663 Cum notis Joh. Schefferi, & Gujeti. Upſal. in 8.

1664 Cum notis Joh. Freinshemii & indice. Argent. in 8.

1665 Cum notis Tan. Fabrii & verſione Gallica Albini, & in illam animadverſionibus. Salmur. in 8.

1666 Cum notis Schefferi. Upſal. in 8.
Cum notis Variorum per Jo. Laurentium. Amſtel.

1668 Cum notis Chriſt. Waſe. hujus meminit Axenius inter judicia de Phædro.

1671 Cum notis Joh. Schefferi. Hamburg. in 8.

1671 Cum notis Rigaltii, & P. Axenii in priorem librum. Hamburg. in 8.

1672 Phædri fabulæ ex Cl. Fabri & hominis cujuſdam literati recenſione, addita verſione & ſcholiis

Digitized by Google

Iiis & P. Syri ſententiis in uſum Gymnaſii Lugd. Batav. apud Viduam de Charpentier.

1673 Cum notis Tanaq. Fabri. Salmur. in 12.

1675 Cum notis P. Daneti in uſum Delphini. Pariſ. in 8.

1685 Cum notis J. Frid. Koberi. Jenæ in 12.

1693 Cum notis Schefferi. Hamb. in 8.

1694 Cum notis Schefferi & Belgica Metaphraſi Jo. Hilaridis. Franeq. 1643.

1696 Cum notis politicis, ritualibus, moralibus & Philologicis Dan. Hartnacii. Rudolphoſtad. in 8.

1698 Cum notis Gudii & variorum, curante Petro Burmanno. Amſtel. in 8.

1699 Cum notis D. Hoogſtratani. Amſt. in 8.

1700 Cum notis Fabri, Neveleti & Praſchii. Franek. in 12.

1701 Cum notis D. Hoogſtratani, in uſum Principis Joannis Guilelmi Naſſovii. in 4.

1702 Phædrus octo fabulis auctior in uſum puerorum. Pariſ. in 12.

1703 Cum notis Gronoviorum, & indice Deſpontani. Amſt. in 8.

1703 Cum notulis Sam. Hondly ſcholæ Nordvicenſis Magiſtri. in 8. ſecunda jam editio.

1706 Cum notis J. Schefferi. Hamb.
Cum notis Dav. Hoogſtratani. Amſtel. in 12.

1708 Cum notis Th. Johnſon. Lond. in 8. editio altera.

1709 Cum notis J. Chr. Wolfii, & vindiciis Gudianis. Flensburgi in 8.

1713 Cum Sympoſio Gabriæ & Antonino Liberali, & notis J. G. Walchii. Lipſiæ in 12.

PHÆ-

Digitized by Google

PHÆDRI FABULARUM INSCRIPTIONES.

Prior numerus librum, alter fabulam notat.

Æſopus ad Garrulum 3, 19
Æſopus ludens 3, 14
Æſopus & petulans 3, 5
Æſopus & ruſticus 3, 3
Anus ad amphoram 3, 1
Anus diligens virum ætatis mediæ, item Puella 2, 2
Apes & fuci, veſpa judice 3, 13
Aquila, cornix, & teſtudo 2, 6
Aquila, felis, & aper 2, 4
Aquila & Milüus App. 34
Arbores in Deorum tutela 3, 17
Aſellus, Bos & Volucres App. 14
Aſinus ad ſenem paſtorem 1, 15
Aſinus & Galli 3, 20
Aſinus & leo venantes 1, 11
Aſinus irridens aprum 1, 29
Aſinus domino blandiens App. 10
Aves & Hirundo App. 12

Cæſar ad atrienſem 2, 5
Calvus & muſca 5, 3.
Canes famelici 1, 20
Canes & corcodilus 1, 25
Canis ad agnum 3, 15
Canis & lupus 3, 7

Digitized by Google

Canis fidelis 1,23
Canis per fluvium carnem ferens 1, 4
Canis parturiens 1, 19
Canis & thesaurus, & vulturius 1, 27
Canum legati ad Jovem 4, 17
Capellæ & hirci 4, 15
Cervus ad fontem 1, 12
Cervus & ovis 1, 16
Cervus & boves 2, 8
Cicada & noctua 3, 16
Ciconia, Anser & Accipiter App. 26
Cochlea & simius App. 8
Culex & taurus App. 16

Demetrius & Menander 5, 1
Duo calvi 5, 6

Equus & aper 4, 3
Equus & Asinus App. 17, 29
Eunuchus ad improbum 3, 11
Ex sutore Medicus 1, 14

Formica & Cicada App. 28
Formica & musca 4, 23
Frater & soror 3, 8
Fur aram compilans 4, 10

Galli duo & Accipiter App. 7
Graculus superbus & pavo 1, 3
Grus, Cornix & Dominus App. 11
Gubernator & nautæ 4, 16

Hædus

Digitized by Google

Hœdus & lupus App. 32
Homines duo, fallax, verax & ſimii App. 24
Homo & arbores App. 5
Homo & aſinus 5, 4
Homo & canis 2, 3
Homo & colubra 4, 18
Homo & Leo App. 25

Juvencus, Leo & prædator 2, 1

Leo regnans 4, 12
Leo ſenex, aper, taurus & aſinus 1, 21
Leo ſenex & vulpis App. 30
Leo & mus App. 4
Leo & paſtor App. 15
Lepores vitæ pertæſi App. 2
Lupus & agnus 1, 1
Lupus & gruis 1, 8
Lupus paſtor & venator App. 23
Lupus, vulpis & paſtor App. 20
Lupus & vulpis, judice ſimio 1, 10
Luſcinia, Accipiter & auceps App. 19

Malas eſſe divitias 4, 11
Miluus & columbæ 1, 31
- - - - *ægrotans* App. 1
Mons parturiens 4, 22
Muli & latrones 2, 7
Mulier parturiens 1, 18
Mus & Rana App. 6
Mus urbanus & ruſticus App. 9

Digitized by Google

Muſca & mula 3, 6
Muſtela & homo 1, 22
De muſtela & muribus 4, 1

Naufragium Simonidis 4, 21

Occaſio depicta 5, 8
Oves & lupi App. 21
Ovis, canis & lupus 1, 17
Ovis & cornix. App. 27

Panthera & paſtores 3, 2
Paſſer & lepus 1, 9
Pavo ad Junonem 3, 18
Pauper & ſerpens App. 33
Perdix & vulpis App. 13
Phædrus 4, 20
Poëta 4, 4. 4, 6. 4, 25
Poëta de credere & non credere 3, 10
Princeps tibicen 5, 7.
Prometheus 4, 14
Pugna murium & muſtelarum 4, 5
Pulex & Camelus App. 31
Pullus ad margaritam 3, 12

Rana rupta & bos 1, 24
Ranæ ad ſolem 1, 6
Ranæ metuentes taurorum prælia 1, 30
Ranæ regem petentes 1, 2

Scurra

Digitized by Google

Scurra & ruſticus 5, 5
Simia & vulpis App. 22
Simii caput 3, 4
Simonides a diis ſervatus 4, 24
Socrates ad amicos 3, 9

Taurus & vitulus 5, 9

Vacca & capella, ovis & leo 1, 5
Venator & canis 5, 10
Viatores & latro 5, 2
Vipera & lima 4, 7
de Vitiis hominum 4, 9
Volucres, Quadrupedes & Veſpertilio App. 18
Vulpis & aquila 1, 28
Vulpis & ciconia 1, 26
Vulpis & corvus 1, 13
Vulpis & draco 4, 19
Vulpis & hircus 4, 8
---- & Jupiter App. 3
Vulpis & uva 4, 2
Vulpis ad perſonam tragicam 1, 7

ERRA-

Digitized by Google

ERRATA.

p. 9. lin. 34. b. *ablata* lege *allata.*
27. ult. a. *ultima syllaba* lege *ultima syllaba.*
11. b. *sint* lege *sunt.*
44 ult. a. *prælia* lege *prælia.*
53. 5. a. *omitte* lege *omittis.*
71. 30. b. *decl.* IV. leg. *decl.* XV.
80. 4. *extudit* lege *exterit.*
139. 1. a. *nullum* lege *nullam.*
216. b. *garrulum* lege *garrulam.*
293. 19. b. *minus* lege *nimius.*
352. 31. a. *ingenimus* lege *ingenium.*
370. 3. *cociti* lege *conciti.*
371. fab. 4. lin. 3. *unus* lege *& unus.*

Digitized by Google

PHAEDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
AESOPIARUM

LIBER I.

Aug. Liberti] Tiberium intelligendum ajunt. Lipsius expresse in notis ad Senec. Cons. Polyb. c. 27. *Phædrus Tiberii libertus.* And. Schottus lib. 11. Obser. Hum. c. 19. *Adjicio, alios pereruditos extitisse libertos, scriptis etiam claros. Augusti quidem Hyginum, Tiberii Phædrum.* Jacobus Bidermannus Utopiæ lib. 1. *Phædrum legi, Tiberii principis libertum.* Olaus Borrichius in de lexic. Lat. jejunitate: *Phædrum cum Augusti libertum fuisse constet, non Octavii putandum, quo vir quidam clarissimi nominis inclinat, sed Tiberii, id quod Sejani nomen & artes, quas leviter tangit Phædrus, facile persuaserint.* Similiter Demsterus. At Pithœus dubitat. Sic enim præfat. ad Franciscum fratrem: *Reddo fabellas imperatorii liberti, &, quantum quidem conjicio, Tiberii, atque adeo post Sejanum damnatum.* Ut hoc sic conjiceret Pithœus, factum censeri possit per ea, quæ leguntur fine libri quarti. At ibi *pramii*, cujuscunque denique, fit mentio, non libertatis. Et jam ante libro III conquestus Phædrus erat de injuria Sejani, accusantis eum, atque condemnantis. Quis vero credat accusatum à Sejano, tanto viro, mancipium? Ergo saltem illud falsum, quod *libertum* factum *post Sejanum damnatum* tradidit Pithœus. Sed nec quare à *Tiberio* tandem liber fieri debuerit,

Digitized by Google

causa reddi potest. Quin potius, cum expresse AUGUSTI LIBERTUS dicatur, de *Octavio* id intellexerim, cum propter causas alias, de quibus egimus in vita Phædri, tum quia is sic vulgo simpliciter appellabatur. SCHEFFERUS.

(1) *Aesopiarum*] Recte. Sic enim nominabantur communiter, illæ etiam, quæ alios, quam *Aesopum*, haberent auctores. Adeo non audiendus Tanaquillus Faber est, quando ait in editione Phædri ultima pag. 229. *Ut Aesopius & Aesopeus promiscue usurpantur, non idem dixeris de Aesopicus; quod enim Aesopi est, id Aesopium dicere debemus, quod autem more modoque seu stylo Aesopi conditum fuit, id Aesopicum dicendum fuit.* Fallit bonus *Faber*, adeo a me, quod putat ipse, dicta isthæc non oportuit. Si enim *Aesopicum*, quod stylo tantum *Aesopi*, cur *Phædrus* ipse fabulas hasce maluit *Aesopias* vocare? Verba clara sunt lib. V. c. 1. ubi de his suis fabulis:

Quas Aesopias, non Aesopi, nomino.
Quasi paucas ostenderit; ego plures differo,
Usus vetusto genere, sed rebus NOVIS.

Hic aperte facit alias *Aesopi* fabulas, alias *Aesopias*, contra quam dicendum Faber arbitrabatur, & *Aesopias* appellat eas quoque, quas præter paucas, ab *Aesopo* ostensas, ipse disseruit, & confinxit novas. Sane partem maximam has *Phædri*, non *Aesopi* esse, ipsa res testatur. Ergo optime doctissimus *Menagius ad Laërtium* p. 98. Fabulator dictus est *Aesopus*, non quod primus, *sed quia præcipue hoc scribendi genus sectatus est, unde & fabulæ AESOPIAE, similes fabulæ dicuntur.* Sed & *Priscianus* aliter, ac *Faber*: Nam *Aesopias* appellat non eas solum, quæ *Aesopi* sunt, sed quascunque. *Prisciani* verba sunt clarissima, desumpta ex *Hermogene*, (quo cum & *Aphthonius* consentit:) *Nominantur autem ab inventoribus, fabularum aliæ Aesopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ Lybicæ, aliæ Sybaritica. Omnes autem communiter Aesopiæ, quoniam in conventibus frequenter solebat fabulis uti.* Habes simul causam in his verbis, ob quam, quisquis deinde fuit imitatus *Aesopum*, fabula utendo, etiam à se ac proprio ingenio conficta, *Aesopiam* referre diceret. Atque isto sensu *Aesopiæ* hæ quoque. Cæterum *Aesopias* num noster scripserit, an *Aesopeas*, dubium esse potest, cum præsertim in præfatione dicta libri quinti posteriore modo hoc vocabulum ediderit *Rigaltius*, priore *Pithœus* aliique: *Aesopias* vocavit *Priscianus* quoque, sic, ut vidimus, & *Ausonius* ep. 16. & *Macrobius* lib. 1. Som. c. 2. *Aesopias* vero *Seneca* Cons. ad Polyb. c. 27. ut codicem *Rigaltii*, de quo ante dixi, omittam. Atque licet hæc sint eadem, propter diphthongum Græcæ vocis αἰσώπειος, quam Latini nunc per *e*, nunc per *i* reddere consueverunt, alterutro tamen modo scripsisse *Phædrum* necesse est. De quo cum nihil habeamus certi, miramur equidem, quod

mirari

PROLOGUS.

1 AESOPUS auctor quam 2 materiam 3 repperit,
Hanc ego polivi versibus 4 senariis.
Duplex

mirari sese dicat *Faber*, hac de re dubitationem nos movere. Quod vero *Isidorus*, & plerique ex recentioribus *Aesopicas* appellant, nescio, an bene faciant, *cum* alterutrum ex prædictis requirere vox Græca, qua *plerique* utuntur ex antiquioribus & melioribus, videatur. SCHEFF. *Aesopi* tamen *fabulas* dixit Quinctilianus lib. 1. cap. 9.

(1) *Aesopus Auctor*] Phryx fabulator Aesopus cæteris in hoc genere scribendi materiam præbuit, vel quod ex primis studium id tractavit, vel quod creditur ἄριστα πάντων (ut ait Aphthonius) συγγράψαι τὸν μῦθον. Avienus sane cum Phædro materiæ ducem sibi Aesopum fatetur præposuisse, Præfatione ad *Theodosium* Imperatorem. NEVELETUS.

(2) *Materiam*] *Materia* est res ipsa, ex qua aliquid fit, aut politur: ea quidem a nemine efficitur, sed in naturæ operibus reperitur. materiam construendi Fabularum operis reperit Aesopus, ab Aesopo repertam polivit Phædrus. quo utroque quid verius est? BARTH. Adv. XLVII. cap. 10. qui ibi pluribus de hoc loco agit.

(3) *Repperit*] Usitatum verbum de primis rerum inventoribus, pro excogitavit ingenio, diligenti meditatione adinvenit. *Plinius* lib. 7. c. 55. *literas alii apud Syros repertas volunt. Virgilius* quoque, quem frequenter imitari *Phædrus* consueverit, quod statim ab initio notatum, observari debebit etiam in sequentibus, *lib. 6. Aen.*

Ipse repertorem medicinæ talis & artis. SCHEFF.

(4) *Versibus senariis*] Quos Phædrus senarios scripsit, ii medio quodam temperamento sunt inter accuratam veterum Græcorum (nam recentiores minus religiosi fuerunt) & solutam comicorum Latinorum negligentiam. Illi enim, quod nemini paulum modô humaniori ignotum est, studiosissime scriptitabant, hi pleraque omnia inertissime; (de metro loquor.) Itaque adeo nec dubitavit alicubi dicere Tullius, *Comicorum senarios propter similitudinem sermonis* (ita dictum ut ab Horatio, *Sermoni propiora*) *sic plerumque esse abjectos, ut nonnunquam in his aut numerus aut versus vix possit intelligi.* In eo numero sunt Plautus, Terentius, & alii, quorum hodieque fragmenta passim & σκαρίγματα apud veteres scholiastas reperiuntur. At Phædrus noster illis castigatior est & adstrictior, sed ita tamen, ut honesta quadam interdum libertate utatur. Quod à nobis ea gratia dicitur, ne quis

Digitized by Google

Duplex libelli 5 dos est: quod 6 risum movet, Et

omnia ejus carmina ad molestam illam purioris Jambici diligentiam postulet revocari. Nam, quod suspicatur Schoppius, ignoravisse Phædrum leges metricas, cui, quæso, persuaserit? Eadem opera P. Syrum; eadem opera Plautum, Terentium, veteresque alios accuset, & Virgilium ipsum., si Diis placet; ô Pudor, πεῦ σε εἶναι φῶ; Sed solens suo more facit Schoppius; qui Scaligeros ausus est, & Casaubonos insectari, κολοιὸς πρὸς ἀετόν. FABER.

(5) *Duplex libelli mos*] Dion. Petavius Præf. Ration. temp. hunc in modum citat: *duplex libelli dos.* Quæ lectio *ex iis est*, (ita vir magnus in litteris ad me datis) *quæ prima specie blandiuntur: nescio autem an excussa satis se probet eruditis. Duplex mos libelli, duplex lex est: satis eleganter, ut puto.* Et ita legit Cod. Pith. teste Neveleto: qui tamen, Rigaltium sequutus, edidit, *duplex libellis os est.* Nihil durius. PRASCHIUS. Est & alia lectio, *duplex libelli mos est*, quam explicat Schoppius; Quia, inquit, morem, id est, ἦθος, & ingenium rebus inanimatis tribuunt veteres. Quod vere à Schoppio dictum, eaque res est apud scriptores Latinos tralatitia. Sed hoc loco nil tale opus est. Nam quin *dos* quoque dicatur ἐν ἐπικῷ pro utilitate, fructu, ornamento, &c. nemo dubitabit, qui apud Ovidium V. Met. v. 562. legerit *dotem oris* pro eloquentia. In editione Rigaltii, quæ anno M. DC. prodiit, legitur, *duplex libellis os est.* Hodiernam lectionem è codice, ut opinor, Remensi protulit postea idem Rigaltius, aut, neque enim satis commemini, clarissimum illud literarum decus Sirmondus. Sed unicus T. Livii restaurator Gronovius, scriptis ad me nuper epistolis, monebat, videri sibi legendum, *duplex fabellis os est.* FABER. Ita ex *Remensi codice* in posteriori editione scripsit *Rigaltius.* Editiones priores *Pithœi, Rittershusii*, & *aliorum* habuere *mos est.* Quod non paucis placuit, & nuper admodum *Ludovico Praschio* in elegantibus ad hunc auctorem notis, viroque una docto, quem in eis laudat. Quanquam forte rectius fecerit, qui vocem *moris* non pro *lege*, sicut ille, verum *indole, conditione, qualitate* quapiam acceperit. Quo modo Virgilius usurpavit *lib. I. Georg.* quem ignoro, utrum noster non respexerit, cum hoc scriberet, ceu in plerisque aliis consuevit. Versus est 51.

Ventos & varium cœli prædiscere morem.

Debes, inquit Servius ad hunc locum, *etiam cœli qualitatem nosse, utrum pluviis gaudeat, an tepore, vel frigore.* Sicut morem cœli dixit *Virgilius* pluere, vel tepere, vel frigere, ita *Phædrus morem libelli*, movere risum, monere vitam, potuit dixisse. At vero *Tanaquillus Faber* id amplectitur, quod in *codice Remensi*

Digitized by Google

Et quod 7 prudenti vitam consilio 8 monet.

Calum-

mensi reperitur. Nam inquit, quin *dos* quoque dicatur in singulari pro utilitate, fructu, ornamento, nemo dubitabit, qui apud *Ovidium* V. Met. v. 562. legerit *dotem oris*; pro eloquentia. Fecit idem prius & ampl. *Freinshemius*, qui non importune huc adduxit versum *Martialis* ex *Epigr.* XIII. 10.

Nec poteris similes dotes numerare, nec usus.

Addit tamen *Faber*, unicum illum *Livii restauratorem Gronovium*, ex editione prima *Rigaltii*, in qua fuit, *duplex libellis os est*, velle, *duplex fabellis os est*, scribere. Atque ita ipse optimus *Gronovius* in suis ad me literis, è quibus ecce tibi ipsa viri doctissimi verba: *lego: duplex fabellis os est. Fabula, inquit, duplicem habent faciem sive personam, alteram, qua ridicula apparet; alteram, qua sapere docet. Nec libellis bene dicitur, pro hoc libello, nec, si de quibusvis libris sumas, verum est.* Hæc *Gronovius*. At cum *Remensi* codice facit nunc & *N. Heinsius* (nam aliter censuerat in *not. ad Ovid. lib.* 12. *met. v.* 430.) quemadmodum per literas me docuit. Nec fortasse peccat, qui ab auctoritate tam vetusti libri temere non recedit. SCHEFFERUS. *To Mes* tuetur Gebhard. lib. 11. Crepund. 6.

(6) *Risum movet*] Id est, voluptatem, quæ remittat utique, non quæ solvat. Neque enim proprium fabularum est γελωτοποιειν, sed χαριζεσθαι. Transfer huc, quæ dixi ad fab. 7. Explicat ipse se in Prol. libri secundi, ubi id quærere se profitetur, *ut capiant aurem argumenta ejus.* Ita mox *jocari se*, & infra *calamo ludere*, prædicat. Quo etiam patet, caute accipiendam esse distinctionem Ang. Politiani in Panepistemone: *Historia vel fabularis, vel ad fidem. Fabularis aut voluptatis, ut in argumentis comicorum, aut adhortationis gratia. Hæc aut argumentum habet ex ficto, ut in Æsopeis fabulis; aut ex veri soliditate, qua aut per turpia contexitur, ut in quibusdam poëticis figmentis; aut prætegitur velamine, quod solum genus philosophi veteres admiserunt.* Similia habet Isidorus Orig. 1. 39. PRASCHIUS. Voluptatem, quæ remittat, non quæ solvat, ut bene locum hunc exponit *Praschius.* Puto rursum in animo habuisse *Virgilium* suum. Nam & ipse hoc sensu *lib.* 4. *Aeneid. v.* 120.

Annuit, atque dolis risit Cytherea repertis. SCHEFF.

(7) *Prudentis*] *Prudenti* V. C. & pro *monet* forte legendum *fovet.* HEINSIUS. *Prudenti* etiam recte tuetur Gebhard. 11. Crepund. 6. quae enim superbia Phaedri foret, si prudentem monere sibi sumeret? durior autem locutio visa Heinsio, *vitam monere*, qui *fovet* volebat, sed aeque insolens mihi apparet *fovere vitam consilio.* quare hic *vitam* capio, pro ipsis hominibus, qui cum maxime vivunt.

Digitized by Google

Calumniari si quis autem voluerit, 5
9 Quod arbores loquantur, non tantum ferae;
10 Fictis jocari nos meminerit fabulis.

quo sensu centies apud Plinium occurrit. ut lib. VIII. 16. *vita non decreverit.* lib. XV. 1. *cultum agrorum docenda vita.* ubi *docenda vita*, ut hic *monenda.* quod imitatus Orientius videtur Commonit. lib. I. 16.

Vita docenda mihi est.

Idem Plinius lib. XXXIV. *& vita ipsa non defuit honorem mitiorem ferro habere.* vide Gronov. ad praefat. libri XIX. ita & Lucan. VI. 910.

——— *Nec sancto carnifex vita Catone.*

Martial. VIII. 3.

Agnoscat mores vita legatque suos.

& ita hoc & sequenti seculo alii; unde jam Phaedri aetate coepisse hanc vocem ita capi colligo, cum Ciceronem, & ejus aequales, ita vix usurpasse putem. Manilius tamen, qui aevo optimo proximus fuit, eodem modo usus lib. I. v. 66.

Nam rudis ante illos, nullo discrimine, vita
In speciem conversa, operum ratione carebat. BURM.

(8) *Monet*] Commode ait *monet. Significat enim αἶνος* (loquor cum Melanchthone ad Hesiod. p. 74.) *sermonem tectè aliquid monentem de moribus: unde & apologos αἶνους dixerunt;* scilicet ἀπὸ τῦ αἰνεῖν, ἤγουν παραινεῖν, ut amplius explicat Cl. Dietericus in Hesiodea, quae sub prælo jam est, Lexilogia, voce αἶνος. PRASCH. Ut degat quisque ex praescripto honesti. Id enim est *monere*, sitque proprie consilio. *Donatus* ad *Terent. Hec. Act. 5. sc. 1. Monemus consilio, hortamur impulsu.* SCHEFFERUS.

(9) *Arbores*] Miror, quare hæc excusetnoster, cum tamen arbores loqui nusquam faciat hoc libro, ac ne in cæteris quidem. An vitium est in scriptura? Nobilissimus *Nicolaus Heinsius* non putat, maxime, cum simile quid in praefatione *Avieni* extet. *Phadri* autem pluscula existimat intercidisse, relicta distinctione librorum, deletisque obscœnioribus ac lascivis, ut cætera ipsius tutius prælegi possent pueris. Quam sententiam lubentissime amplector. Idem suspicatus fuit etiam *Rigaltius in ed. post.* SCHEF.

(10) *Fictis fabulis*] Epithetum, ut apud Ciceronem pro Mil. cap. 3. & alibi παρέλκει. Ita h. l. vim habet confutandi Momos ex ipsius natura rei, cujus velut ὑπογραφὴν continet. Infra, *fictos joces*, & rursum, *arte fictas fabulas* nominat. σοφισμένους μύθους Græce dixeris, verbo S. Petri Ep. 2, 16. PRASCHIUS. Quid opus addere *fictis?* dixerit aliquis; nam τὸ *fabulis* suffecerat. Sed maluit proprie loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. fabula enim ex earum vocum numero est, quas vulgo *mimos* vocamus, ut *gratia*, ut *dolus*, &c. verumque

Digitized by Google

que & falſum ſignificat, unde infra legitur, *vera fabella*. Quare proverbium illud, quod apud Terentium his verbis conceptum eſt, *Lupus in fabula*, apud Plautum ſic concipitur, *Lupus in ſermone*. Ita apud Græcos μῦθος eſt fabula, ſeu narratio falſa; ſed & aliquando vera narratio eſt; quin etiam apud graviſſimum ſcriptorem, & quem tanti faciebat Plato, Iſocratem dico, μῦθοι pro ſermonibus aut libris religioſis & myſticis ſumuntur; & apud Homerum nec non Callimachum μῦθος pro ſermone vero ſumitur; ita etiam apud Plutarchum in vita Agidis & Cleomenis P. DCCCCVI. edit. Pariſ. μυθολογεῖν, pro διηγεῖσθαι ſeu narrare, in re vera ponitur. Satis eſt locum ipſum indicaſſe. FABER. Proprie, quia *fabula*, à fando dicta, eſt narratio rei cujuſcunque, etiam veræ: adeo hoc non abundat, ut non nemo putat. Sic *Terentius in Hecyr. Act.* 4. *ſc.* 3. *Jam nos fabula ſumus, Pamphile.* h. e. ſumus ii, de quibus loqui joco conſueverunt, quos ſermonibus ſuis exagitare. Sic enim intellexit & *Gujetus*, dixitque, ſignificationem ludibrii habere, ſicut apud *Tibullum*,

——— *ne turbis fabula fiam,*
Cum mea ridebunt vana magiſteria.

Cicero etiam alicubi: *& fabula Troja*, pro hiſtoria, & rebus geſtis eo loco. Similiter *Suetonius in Domit. c.* 16. *Evenit, ut id ei cœnanti inter cateras diei fabulas referretur. Fabula diei*, ſunt narrationes rerum variarum, quæ de die acciderunt. Habet ſimilem locutionem *cap.* 70. *vitæ Auguſti.* Sulpitia: *Fabellam permitte mihi detexere paucis.* Hiſtoriam innuit, de pravo ſtatu reip. ſub Domitiano. Vopiſcus: *Non inepta, neque inelegans fabula eſt, ſcire quemadmodum imperium Probus ſumſerit.* Adde lib. 7. Sidon. ep. 2. ibique Savaronem. Cum ergo *fabula* ſit rei etiam veræ, ad illius differentiam recte *ficta* dicitur. *Cicero de fin. lib.* 5. *Quid? cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla duci poteſt, cum voluptate legimus.* SCHEFF.

(1) FAB. I.

Lupus & Agnus.

Ad rivum eumdem lupus & agnus venerant
Siti compulſi: [1] ſuperior ſtabat lupus,
Longe-

(1) *Superior*] Livius XXI. 27. *Adverſi fluminis impetum parte ſuperiore tranſmittens, tranquillitatem infra trajicientibus lintribus dabat.* ibid. c. 47. *ſuperiora Padi vada.* HEINSIUS.

Digitized by Google

Longeque inferior agnus: tunc [2] fauce improba Latro

(2) *Face improba*] Quid si *voce improba?* Lupus latro incitatus improba voce cauſſam jurgii quæſivit. Niſi pro *Latro*, legendum ſit, *lucro*, ut prædæ ſpem intelligat. SCIOP. Id eſt, deſiderio improbo. Utuntur hac tranſlatione ſcriptorum probatiſſimi. Retinenda eſt igitur, non *fame* legendum. Siti potius urgebatur lupus. In agnum autem forte quum incidiſſet, ex repentino adſpectu natum eſt repentinum potiundi deſiderium: quod à fame plurimum diſtat. Taceo, quod nec Gabrias fab. 35. nec Aeſopus fab. 233. nec Fabulator Anonymus fab. 2. famis meminit. PRASCHIUS. Rittershuſius ſuſpicatur legendum *fame improba*; Schoppius, *voce improba*, jungendumque cum iis, quæ ſequuntur, *jurgii cauſam intulit*. Rigaltius olim legit *face improba*, per facem iram intelligens, quod minime omnium probem. FABER. *Fauce improba*] Sic *Faber* & *Rigaltius* edidere ex *Remenſi codice*. *Pithœus*, *caterique* habent *face*, quod cur reſpuant tantopere, non video. Sane *cauſam inferre fauce*, num dicatur apud Latinos, ignoro, neque *incitare fauce* reperio. At *face incitari*, ſicut *incitari ira* apud *Ciceron. Off.* 1. *Incitari ſtudio* apud Cæſarem 3. civ. bellorum. Nam & *fax* hic nihil aliud ſignificat, quam ſtimulum cupiditatis. Quomodo *Quintilianus*, vel quicunque denique opuſculi de cauſis eloq. corruptæ auctor, cap. 40. *Quantum ardorem ingeniis, quas oratoribus faces admovebant.* Adde *Barthium lib.* 47. *Adv. c.* 10. Quanquam, ne quid hic diſſimulem, in animo habuiſſe Noſter videatur locum *Virgilii*, qui eſt *lib.* 2. *Aen. v.* 355. *& ſeq.* ubi *improbam* ventris rabiem, & *fauces* ſiccas Poëta in lupis commemorat. Quod ſi verum eſt, per *faucem improbam* famis magnitudinem, & ſtudium devorandi hoc in loco intelligere debemus. Et huc quidem inclinat cum *Freinshemio Gebhardus* lib. 11. Crepund. 6. Quanquam vero valde veriſimile ſit, ita ſcripſiſſe *Phædrum*, vel propter allatum locum *Virgilii*, quem in ſuis amat ſequi, tamen ſtat pro lectione altera *Pithœi* codex. Cujus cum ne ipſius quidem ſenſus aut loquendi formula ſit inepta, cauſſa utique non poteſt dari certa, cur probari tandem, quod vult *Tan. Faber*, altera, repudiata iſta, debeat. Dicit quidem *Faber*: *nam per faucem improbam intelligit ferocitatem, ſeu acrem lupi famem:* quod illud ipſum eſt, quod jam olim etiam nos indicavimus. At quis hinc concludat, ergo lectio hæc vera eſt infallibiliter? Nemo de interpretatione dubitat; de voce ipſa *fauce*, num ſit *Phædri*, necdum conſtat. Sane *incitari fauce* licet non repudiem, ſine exemplo tamen dici credam eo uſque, donec aliquod a *Fabro* fuerit allatum. SCHEFFERUS. *Fauce* ex V. C. recte legitur. Male alii *face*, cum quibus & Barth.

Digitized by Google

3 Latro incitatus, jurgii causſam 4 intulit.
Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi 5
5 Iſtam bibenti? 6 Laniger contra timens,
Qui

Barth. Adv. 24.10.& l.47.10. facit. HEINS. Vide Cuper. obſerv. 2.20. Qui *face* defendere volet, poſſet capere pro rabie ventris, quae βυλιμία Graecis dicitur, de qua plurima Illuſtris Spanhemius ad Callim. Hym. in Cerer. 68. Claverius ad Perſii Satyr. III. *in fine* de Furiis capit, quod an huic loco conveniat neſcio. De ſiti Senec. Thyeſt. 171.

Qua cum percaluit ſanguis & igneis
Exarſit facibus.

ego tamen *fauce improba*, id eſt inſatiabili, praetuli. ita enim de Lupo Virgilius, & Statius, quorum loca adduxit Gudius, quibus adde Lucan. VI. 553.

——— *Morſusque luporum*
Exſpectat ſiccis raptura e faucibus artus.

Et de ſiti Lucret. v. 1019.

Flumen item ſitiens, aut fontem propter amoenum
Adſidet, & totum prope faucibus occupat amnem.

BURM.

(3) *Latro*] Scioppius *lucro*. Non placet. Ut hic *latronem* lupum, ſic poſterius *raptorem* milvium, *calumniatorem* canem vocat. PRASCHIUS. Leonem, qui pueros duos arenam renovantes peremerat, *praedonem* vocat eodem ſenſu Martialis lib. II. Ep. 75.

Exclamare libet, crudelis, perfide praedo,
A noſtra pueris parcere diſce lupa. NEVEL.

Latrones quoque lupos vocat antiquus Scholiaſtes Statii lib. v. 167. ubi vide Barth. eadem ratione venatorem *Latronem* dixit Virgil. XII. Aeneid. 7. BURMANNUS.

(4) *Intulit*] *Inferre cauſſam* dixit, ſicut elegans ſcriptor, Cornelius Nepos, *Cauſſam inferre*, pro *aliquid cauſſari*. SCIOPPIUS. Cæſar de Bello Gall. I, 39. *Alia cauſſa illata*; etſi Fr. Gujetus in notis adhuc ἀνεπάφοτος malit *allata*. Dictys Cretenſis de Bello Trojano Lib. I. *Haec atque alia hujuſmodi inferens.* Et ſcriptor ad Herennium 4, 35. *Inferre crimina* dixit. PRASCH. Optime & latiniſſime, de eo, qui non accipit, ſed facit. *Hirtius de bell. Hiſp. c. I. Propter pecuniae magnitudinem aliqua ei inferebatur cauſa, ut, eo de medio ſublato, ex ejus pecunia latronum largitio fieret.* SCHEFFER. Vide Gronovium Diatrib. Stat. c. 45. Jul. Caeſ. I. de Bell. Gal. 39. *alius alia cauſſa illata, quam ſibi ad proficiſcendum neceſſariam eſſe diceret, petebat.* quod recte D. Voſſius vindicat contra illos, qui *ablata* malebant. ſic *inferre ſermonem* Cicer. I. de Orat. 8. & I. de off. 40. ut ita Lucas ἐποφίσει utitur Actor. XVII. 20. ubi vide Pricaeum. BURM.

(5) *Iſtam bibenti*] Totus locus ita conſtituendus. *Cur, inquit,*

Qui 7 possum, quaeso, facere, quod 8 querere, Lupe?
9 A te decurrit ad meos haustus liquor.
10 Repulsus ille veritatis viribus,
Ante 11 hos sex menses 12 male, ait, dixisti mihi. 10 Respon-

quit, turbulentam fecisti mihi, age hanc, bibenti. Sic saepe Nosier. Infra Fab. XXV. *age crede, pota leniter.* sic enim legendum. Fab. XLVI. *Age ire quo fert animus.* HEINSIUS. nescio quas turbas excitent viri, quasi non satis intelligatur, *aquam* innui, quam διαπτικῶς lupus indicat. ut millies solet fieri, & bene indicavit Hoogstratanus noster. vid. ad Petron. CXII. BURM.

(6) *Laniger*] Ita pro variete etiam Ovid. VII. Met. 313. & in Catalectis Pithoei p. 168. codices habent

Laniger astrorum ductor.

vulgo *corniger.* BURM.

(7) *Possum*] *Possim.* HEINS.

(8) *Querere*] *Quereris*, aliae editiones.

(9) *A te decurrit*] *Recurrit* Rimicius, sed male; *decurrunt* flumina a superiore parte fontis ad mare. Pomp. Mela 1. 18. *Caicus decurrens.* & ita passim Poetae. Ovid. III. Met. 568. Stat. VI. Theb. 409. VII. 405. & 1. Silv. II. 127. & alii. BURMANNUS.

(10) *Repulsus*] De hoc verbo pluribus ad Ovidii 1. Met. 759. agemus. BURM.

(11) *Hos*] Latinissima & elegantissima particula, vim habens monstrativam, innuensque tempus proxime praecedens. Ad eundem modum *Terentius Eun.* II. *sc.* 3. *His mensibus sex septem prorsum non vidisse. Plautus* ab initio Persae. *Continuo tibi reponam in hoc triduo, aut quatriduo.* SCHEFFERUS. Livius XXVII. 11. *Decretum, ut C. Hostilius Praetor Ludos Apollinares, sicut his annis voti factique erant, voveret faceretque.* Quinct. VI. 3. *dies hi longiores sunt.* vide ad Petron. cap. XXXVIII. BURMANNUS.

(12) *Maledixisti mihi*] Convitiis injuriam fecisti. *Terent. Eun.*

Cave sis, nescis cui maledicas nunc viro.

Caeterum egregii viri, cujusque eruditio singularis pridem indicio nob. *N. Heinsii* mihi cognita, Marquardi Gudii lectionem a *Cl. Petro Axenio* laudatam, non possum non amplecti, qui sic scribit:

Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi. SCHEFF.

Marcilius ad Horat. Epist. 1. 3. delet *ait.* *At* est in V. C. Rigalt. HEINSIUS. Grande piaculum & morte piandum, quod Gudius, & qui magna conspiratione ejus transpositionem laudarunt, commiserunt; sed quod egregie vindicavit doctus Hoogstratanus, qui videndus. saepe vero animadverti, quosdam MSSctorum religionem ad invidiam crepare, ubi alius quis conjectura probabili & non molesta medicinam

Digitized by Google

Reſpondit agnus: 13 equidem natus non eram.
14 Pater, 15 hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat: 16 injuſta nece.
Haec propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui 17 fictis cauſſis innocentes 18 opprimunt. 15

nam affecto loco facit; ſed nulla veneratione antiquorum codicum moveri, ubi ridiculas & ineptas lectiones ipſi effingunt. ſed cur ipſe cenſor fabula 111. 7. ſecutus tranſpoſitionem *Gudii?* BURM.

(13) *Equidem natus non eram*] Lego, *ne quidem natus tum eram.* HEINSIUS. hoc argumentum inter probationes inexpugnabiles refert Quinctil. v. Inſtit. 10.

(14) *Pater*] Ita ſolent peccata parentum, quae ſaepius nulla ſunt, filiis imputari. *At nihil iniquius eſt, quam aliquem haeredem paterni odii fieri*, ait Seneca lib. 11. de Ira. NEVELET.

(15) *Hercle tuus inquit*] *Urſinus Spirenſis* (qui auctorem hunc in lucem dedit Ratisbonae A. 1657.) ſic haec conſtituit: *Pater tuus, inquit, Hercle maledixit mihi.* SCHEFFERUS. Bart. adv. XLVII. 10. lege *Hercule.* Et ita Rigaltius. HEINSIUS.

(16) *Injuſta nece*] Sunt haec judicioſa ſcriptoris verba, idcirco diſtinguenda a praecedentibus. Non enim *lacerare nece* dicitur. Senſus: lacerat eam, ut ſequeretur nex ſeu mors, atque illa injuſta. SCHEF.

(17) *Fictis cauſſis*] Supra dixit, *illatis.* Eſt autem ellip. praepoſitionis *de.* Porro, *fictis de cauſſis*, pro *fictas ob cauſſas*, ut ſaepiſſime. SCHEFFERUS.

(18) *Opprimunt*] Lupini hujuſce facinoris ſexcenta exempla occurrere olim, occurruntque etiamnum hodie. adeo ut *Hi regnant qualibet urbe lupi*, ut bene fabulator noſter Anonymus fabula 2. NEVELET.

(2) FAB. II.

Ranae Regem petentes.

Athenae cum florerent 1 aequis legibus, Pro-

(1) *Athenae cum florerent aequis legibus*] Gravis deſcriptio democratiae: ſicut ſequentes duo verſus ochlocratiae faciem exhibent. Commentarii vicem his praeſtabit Diſſertatio Cl. Boecleri, praeceptoris patronique ſumme venerandi, de Notitia Reipubl. PRASCHIUS. Non ſimpliciter, ut opponantur iniquis,

Digitized by Google

2 Procax libertas civitatem 3 miſcuit,
Frenumque ſolvit priſtinum 4 licentia.
5 Hinc 6 conſpiratis factionum partibus,
Arcem

quis, ſed in reſpectu ad cives, quos & faciebant æquales, & æquali jure continebant, *Cicero in I. de offic.* appellat *æqualitatem juris*, quod jam *Faber* obſervavit. *Seneca* eſt *æquum jus*, *Diogeni Laërtio ἰσονομία*, quod eruditiſſime, ut omnia, ad ipſum obſervavit *Cl. Menagius* recentiſſimæ editionis ſuæ *pag.* 25. ubi plura legas. SCHEFFERUS. A Solone recens natis. Vide Plutarchum Sol. cap. XLIX. & ſeqq. cujus comparatio totum hunc locum illuſtrabit egregie. FREINSHEMIUS. *Ἰσονομίαι*, id eſt, juris æqualitate, Cic. lib. 1. Offic. FABER. *Æquata leges* ſunt Livio paſſim, ut in republica. Hinc *Ἀθῆναι ἰσόνομοι*, in Alcæi fragmento de Harmodio & Ariſtogitone, quod citat Vorſt. ad Valer. Max. lib. 2. c. 10. ext. 1. HEINSIUS. vid. Gronov. Diatr. Stat. cap. 11.

(2) *Procax*] Hoc eſt, *petax*. Sic enim *Servius ad* 1. *Aen. Procax*, *proprie petax eſt. Nam procare*, *eſt petere*. Eleganter ergo, *procax libertas*, quæ, ſuo ac præſenti haud contenta, ſemper plura expetit & aliena, nec unquam ſatiatur. Cæterum hic totus locus grandis eſt, ob argumenti dignitatem. SCHEFFERUS.

(3) *Miſcuit*] *Miſcuit civitatem* dixit, pro *turbavit*, ſicut contra dicunt veteres, *turbare*, pro *miſcere*. SCIOPPIUS. Pro *cives miſcuit*, grandius. *Miſcere* porro recte uſurpatur de mixtura partium inconvenienti per turbas & ſeditiones. *Cicero Orat. cont. Rull. I. Homines non inerant in urbe, qui malis concionibus, turbulentis ſenatus conſultis, iniquis imperiis rempublicam miſcerent.* SCHEFFERUS.

(4) *Licentia*] Lege *licentia*. HEINSIUS. Non eſt primus caſus, verum ultimus, quem cauſſæ nominant, vult enim oſtendere, quid mixturam illam Athenis pepererit, videlicet licentia, per quam immodicum intelligit libertatis uſum, ad impunitatem eorum etiam, quæ iniqua ſunt & inhoneſta. SCHEFFERUS.

(5) *Hinc*] *Hic* V. C. HEINS.

(6) *Conſpiratis factionum partibus*] Active, pro *conſpirantibus*, quaſi diceret, interea dum illæ conſpirant; quod jam alii obſervarunt. Sic *Macrob. lib.* 1. *Sat. præf. Multarum in hoc libro atatum exempla ſunt; ſed in unum conſpirata. Conſpiratæ* autem *partes*, non de conjunctis, ſed diviſis ſunt intelligendæ, nec enim conſpirabant inter ſe, ſed adverſus ſe mutuo, per factiones. Senſus, dum unaquæque factio partes ſibi adſociat, & firmare ſua adverſus alteram parat, Piſiſtratus id egit. Mallet tamen eruditiſſimus Gronovius, *hinc conſpirata factionis partibus*, legere, ut per literas ſignificavit. SCHEFFERUS. Juſtinus III. cap. 5. *eo conſpiratius ad arma*

Digitized by Google

7 Arcem tyrannus occupat Pisistratus; 5
Cum tristem servitutem flerent Attici,
8 Non quia crudelis ille; sed quoniam grave
9 Omne insuëtis onus, & coepissent queri;
Aesopus talem tum fabellam retulit.
Ranae, vagantes 10 liberis paludibus, 10

arma currunt. Qui locus male variis modis tentatur. Suet. Cæs. 82. *Assidentem conspirati specie officii circumstetere.* Dictys Cretensis lib. VI. *Itaque conspirati inter se cum magna manu Mycenas veniunt.* Sic V. C. non *conspirato.* HEINSIUS. Claudianus Bell. Gil. 313. ut in MSS. legitur,

Vos conspiratis opibus junctosque tulissent.

Amm. Marcel. XV. 4. *omnes suos conspiratis mentibus ciebant ad pugnam.* XXI. 5. *in crebritate bellorum contra conspiratas gentium copias consideratus & cautus.* Tertul. de Spectac. cap. X. *duo ista Daemonia conspirata & conjurata inter se sunt, ebriatatis & libidinis.* BURM.

(7) *Arcem tyrannus*] Dominationem *arx* h. l. signat μετωνυμικῶς. Ausonius:

Primus regalem patefecit Julius aulam
Cæsar, & Augusto nomen transcripsit & arcem.

Clapmar. Arc. rer. I. 9. jus imperii arci comparat; arcana vero imperii muris ac propugnaculis, quæ hanc arcem a factiosorum injuriis defendunt. PRASCHIUS. Revera, & ex fide historiæ. Docet *Meursius in Pisist. c.* 3. Quanquam simul *occupare arcem*, sit statuere ac firmare sibi dominationem in civitate libera. *Valer. Maxim. 6. c.* I. *Quo interfecto aliquanto tetrior arcem occupavit.* SCHEFFERUS. Justin. 21. 2. *Exul a Locrensibus exceptus, velut jure regnaret, arcem occupat.* HEINSIUS.

(8) *Non quia crudelis ille*] Hinc nata Ciceroni distinctio inter Pisistratismum & Phalarismum. PRASCHIUS.

(9) *Omnino insuëtis*] Lege *omne insuëtis*, ut *insuëtis* sit quadrisyllabum. Sic Fab. XI. *insuëta voce.* Et prolog. libri tertii, *ut adsuëtam fortiter præstes vicem.* Et Fab. LXV, *omne adsuëvi ferrum qua corrodere.* HEINSIUS. Haec non placent J. Gronovio, qui Poëtica a Poëtis captari jubet; sed mihi necessaria videtur emendatio. nam, quid *omnino* hic notet, non video. non enim erat re vera grave onus Tyrannis Pisistrati, sed leve per ejus clementiam & humanitatem. sed libertati adsuetis omne onus, etiam leve, erat grave. BURM.

(10) *Liberis paludibus*] Omissa præpositione; exemplo *Virgilii*, qui *lib.* 5. *Aen. totaque vagatur urbe furens.* SCHEFFERUS. Scite dictum: ut liberæ civitates sunt ab imperio regio immunes. Ἀπεχίνις voce utitur Aeso-

Clamore magno regem 11 petiere a Jove,
Qui dissolutos mores 12 vi compescèret.
Pater Deorum risit, atque illis dedit

Par-

Aesopus fab. 170. PRASCHIUS.

(11) *Petierunt a Jove*] Puto scribendum, *petierunt Jovem*. Sed video scriptorem hunc leges metricas minus calluisse, vel certe insuper habuisse. Sic statim *diutius* trisyllabon fecit. SCHIOP. Al. *petierunt*, sed ita male habet versus. Schoppius legit: *petierunt Jovem*, sed hoc non Latinum videtur doctis. Legerem igitur, *petiere à Jove*. Imo nihil mutandum. Forte in secunda regione anapæstus est, *magno* prima correpta. Sic *agnus*, *cygnus* & talia, de quibus vide Andr. Schott. Observat. 2, 37. BUCHNERUS. Sed hoc videtur parum probabile, sequutus igitur hic sum editionem Rigaltii. FREINSHEMIUS. Vet. *petierunt*. Itaque *Ursinus* transposite, *petierunt regem*. *Buchnerus* ait, Schoppium legere *petierunt Jovem*, sed hoc non Latinum videri doctis. Itaque se legere vel, *petiere a Jove*, vel potius retinere lectionem veterem, cum forte secunda regione anapæstus sit, *magno* prima correpta, ut fit in *agnus*, *cygnus*, & similibus. *Freinshemius* vero parum putat hoc probabile, ac igitur *Rigaltii* editionem esse sequendam. SCHEFF. Marcil. ad Horat. 1. epist. 3. legit, *Clamore magno Regem a Jove petierunt*. nos *petiere a Jove* praetulimus; quia, licet duplex accusativus posset admitti, hic dubiam sententiam faceret, quasi ipsum Jovem sibi regem voluissent habere. vid. ad Ovid. VII. Met. 290. BURM.

(12) *Ut compescèret*] Codex Pith. habet *vi compescèret*, quod retinendum videtur. Neque avulsum arbitror suo loco hunc versum, ut visum est viro doctissimo: sic enim Rimicius quidam, qui Phædri fabulas soluta oratione reddidit, servatis ut plurimum verbis, hac eadem de re loquens ait, *Rana vagantes in liberis paludibus & stagnis, clamore magno ad Jovem facto petierunt sibi rectorem, qui errantes corrigeret*. Rimicii hujus exemplar mihi e Palatina Bibliotheca suppeditavit V. A. Janus Gruterus, Ulmæ olim impressum. Fabulas Aesopi, Avieni & Anonymi nostri fabulatoris Latina Germanicaque oratione exposuit. Id monendum hoc loco duxi, quod aliquoties hujus Rimicii facturus sum mentionem. NEVELET. Recte *vi*; non, quod alii leg. *ut*. Nempe fine suo externo caret jus, nisi vires ministras habeat: sicut Solon res confecit maximas, ut ipse prædicabat, ὁμοῦ βίην τε καὶ δίκην συναγείρας. Grot. de J. B. & P. Proleg. ex Plutarchi Solone. PRASCH. Bono sensu, pro potestate ac imperio. Ita *Cicero de leg.* 3. *Magistratus hac est vis, ut præsit, præscribatque recta. Ulitius* scribit *ut* in not. ad Gratium, ex Pithœano

Digitized by Google

13 Parvum tigillum; 14 missum 15 quod subito vadi Motu

thœano codice, aitque eleganter abundare. Vide ipsum p. 196. *Nic. Heinsius: Sibi dissolutos mores ut* (vel *qui*) *compesceret.* SCHEFFERUS. Recte *vi* explicat Schefferus. ita passim etiam JCti *vim* pro potestate, auctoritate & imperio ponunt. v. Alciat. 1. Parerg. 28. & Jan. a Costa ad Instit. de Tutel. §. 1. ita *vis imperii summi.* Cicer. 11. Verr. 5. est auctoritas. & cap. 10. *Quae vis erat in Volcatio tanta.* & millies. librarios vero saepe hanc vocem permutasse cum *ut*, docet Gudius ad Fabul. XI. & ipse centies deprehendi. ita apud Ovid. XVII. Epist. 186. & VI. Met. 690. pro *vi* quidam codices habet *ut.* apud Stat. 11. Achil. 361. pro *aspernatusque conantem est ut generum.* Barth. & alii legunt *vi generum.* & hoc fraudi fuit Vlitio hoc loco idem tentanti. vid. etiam ad Quinctil. x. 1. hunc vero versum Rigaltius trajicit post vers. 22. improbante Meursio, sed laudante Barthio XLVII. adversf. 10. quem secutus Hoogstratanus. BURM.

(13) *Tigillum*] A tigno, quod a tegendo dictum putat J. C. Leg. 1. §. 1. D. de tigno juncto. Aliud Aldhelmo est tigillum, cujus ratio ex hac ipsa etymologia pendet. Vide Cl. Gronov. Observ. in script. eccl. cap. 20. p. 222. PRASCHIUS. Poterat Phædrus non addere *parvum.* Ita Terentius in Andria *minutos pisciculos*; sed Aristophanes, ille Græcarum Venerum parens, rem ipsam impendio minorem effecit, cum in Vespis scripsit διακριδιον σμικρον πάνυ. Satis enim esse poterat per se ipse τὸ διακριδιον, addidit tamen ille σμικρον. Neque id satis habuit, sed, ut rem minima minorem faceret; subjecit πάνυ. Itaque adeo pæne factum est, ut ex dicasterio fieret nihil. FABER. Romulus *valde magnum truncum* dedisse scribit; sed Anonymus Nielanti *tigillum* quoque habet. Rimicius *lignum magnum tigillum.* Servius ad Virg. 1. Georg. 178. ubi hanc fabulam laudat, *brevissimum lignum.* ubi & *tignum* posset legi, nisi noster etiam mox *lignum* vocaret. BURM.

(14) *Missum*] Scribit *Rittershusius, immissum.* Causa nulla, quia simplex hic, ut sæpe alias, vim habet compositi. Pariter & *Statius, mittere corpus sepultura* dixit. Imo *missum* hic est *demissum*, non *immissum*, propter id, quod sequitur. SCHEFFERUS. Male *immissum* Rittershusius; sic infra Fab. XXXIV. legendum *tinctum cruore parens misit maleficio.* Et Fab. LVII. *vocem miserit.* Dixi ad Propertium. HEINSIUS. *missum* hic dictum, ut inf. lib. v. 7. *missum aulaeum.* & ut Juppiter fulmen *mittere* e coelo etiam dicitur, vid. Ovid. 11. Metam. 312. & passim. ita idem Ovidius v. Met. 12. absolute *mittere* pro hastam jacere dixit. vid. & fab. 22. BURM.

(15) *Quod subito vadis motu sonoque*] Meursius *totum sonore.* Prius

Digitized by Google

Motu ſonoque terruit pavidum genus. 15
16 Hoc merſum limo cum jaceret diutius,
Forte una tacite 17 profert e ſtagno caput,

Et

Prius a Phædro eſſe reor: ſive is motu viſum, ſono auditum vult exterritum, ſive cauſſam & effectum junctim ponit. Habet etiam utrumque Anonym. fab. 21. PRASCHIUS. Joannes Meurſius V. CL. *Reſcripſerim*, inquit, *totum ſonore terruit pavidum genus*; ſed nihil neceſſe eſt. FABER. *Remenſis codex* habet *vadi*, optime: vult enim, cum daretur cœlitus, delapſum commoviſſe aquas, & in iis edidiſſe ſonum, atque ita terruiſſe *motu vadi. pro motu ſonoque* fruſtra *Gebhardus* & *Meurſius*, *totum ſonore*, quod jam *Faber* quoque monuit. *Buchnerus* quoque circa mentem auctoris: *Motu ſonoque dixit, pro ſono motus. Ita dolor & mens, pro dolore mentis uſurpatur Horatio.* Freinshemius: *Simplicius accipe rem territas decidentis, deinde fluctuantis, motu, tanquam viventis tigilli eſſe ranas, ſed & ſono, quem excitaverit illiſum aquis.* Optime *Praſchius: motu viſum, ſono auditum vult exterritum.* SCHEFFERUS. *Vadi* eſt in V. C. lege *vadi moti ſonore.* vel *motu ſonoro.* HEINSIUS. Gebhardus III. crepund. 10. non legit cum Meurſio *totum ſonore*, ſed *motus ſonore*, ſed vitio operarum editum ibi *ſonoret.* Johannes Clericus Biblioth. ſelect. tom. XXIII. p. 445. ut libidini maledicendi ſatisfaceret, & Hoogſtratani noſtri laudibus obſtreperet, & omnes livore & malignitate Criticos detrectaret, hunc quoque locum tetigit; ſed nihil novi afferens, Remenſis tantum codicis ſcripturam probat. Heinſii conjecturam quod rejiciat, facile ignoſco, quia vitio operarum olim editum, quaſi legeret *moto ſonore*, cum ſcribendum eſſet *moti ſonore*; ut nunc emendavi. recte vero Gudius *ſubito* conjunxit cum *motu ſonoque.* ita enim & Ovidius II. Faſt. 501. licet in alia re,

Cum ſubito motu nubes crepuere ſiniſtrae.

quomodo & legi poſſet eodem libro, 439.

Cum ſubito motu tremuere cacumina ſilvae.

Richterus quoque in ſpecimine animadv. Criticar. p. 63. legit *miſſum quod ſubito levi motu ſonoque.* ſed an *leviter* mittere ſolet Jupiter ex coelo? vel an *levis* ſi motus fuiſſet, opus addere *ſono*, quo terreret pavidum genus? nos ſcriptis propius hic inhaerendum putamus, unde nihil abſurdi ſenſus oriri poteſt. BURM.

(16) *Merſum limo*] Vadi ſcilicet. Porro *merſum* pro *demerſum*, ſicut ſupra *miſſum.* SCHEFF. Non potuit *mergi* quod lignum erat: forte, *conſparſum limo*, vel *obſparſum*, vel *obſeſſum limo.* HEINSIUS.

(17) *Profert e ſtagno caput*] Dixeris, hæc luxata, & in ſedem ſuam ita danda:

Hoc

Digitized by Google

Et explorato rege cunctas [18] evocat.
Illae, timore posito, certatim adnatant,
[19] Lignumque supra turba petulans insilit:
Quod cum inquinassent [20] omni contumelia,
Alium rogantes regem [21] misere ad Jovem,
[22] Inutilis quoniam esset, qui fuerat datus.
[23] Tum misit illis hydrum, qui dente aspero Cor-

Hoc mersum stagno quum jacerat diutius,
Forte una tacite profert e limo caput.

Stagnum quid sit proprie, docet Ulpian. Leg. un. §. 4. D. Ut in flum. publ. nav. lic. & ibi Gothof. PRASCHIUS. Mallet *Praschius* hic scribere *limo*, & superius, *stagno*. Perperam, nec admittit ratio antecedentium. SCHEFFERUS.

(18) *Evocat*] *Advocat* legit Rimiccius. NEVELET. ita & Anonymus Nilanti. male. sic fab. XI. *Asinum evocat.*

(19) *Lignumque*] Prorsus eleganter, non *tigillum*, ut ante: vel *tignum* appellat, voce viliori, ut ostendat, quam contemptus fuerit rex ille a ranis. SCHEFFERUS. Subest documentum, divinae contraire sanctioni, qui venerationem Regibus detrahit. Elegans hac de re emblema suggerit Melanchthon Phys. I. p. m. 127. PRASC. Leg. *tignum*. HEINSIUS.

(20) *Omni*] Omnis generis *Cic. in Ver. 2. c. 17. omnibus indidiis. Contumelia* non verborum modo, sed rerum. Huc enim maxime spectat verbo *inquinantes*, quasi diceret, conspuisse in id, ac concacasse. Atque ita voce hac utuntur optimi scriptores. Vide *Plautum in Asin. Terent. in Eunuch. & alios. Seneca 3. de ira, cap. 38. Contumeliam tibi fecit aliquis. Numquid majorem, quam Diogeni, Philosopho Stoico? cui de ira cum maxime differenti adolescens protervus inspuit. Inspuere*, hic contumeliam appellat, & sic apud nostrum ponitur. SCHEFFERUS.

(21) *Misere*] Proprie de legatis & oratoribus. Vult enim ablegasse aliquas, quae hanc petitionem earum deferrent ad Jovem. *Curtius lib. 5. c. 3. Suppliciorum metu perculsi, ad Sisygambim Darii matrem occulto itinere ignotoque hostibus mittunt, qui peterent, ut ipsa regem mitigaret.* SCHEFF. Suet. Aug. 44. *Cum quosdam etiam libertini generis mitti deprehendisset.* Corn. Nepos Themist. 2. *Miserunt Delphos consultum.* vide Manut. ad Cicer. v. ad fam. 20. Gronov. ad Liv. VIII. 23. BURM.

(22) *Inutilis quoniam esset*] Legendum *quianam*, *quando*, vel *quod*. HEINSIUS.

(23) *Hydrum*] Caligulam innuere putat *Rigaltius*. Ego vixisse nostrum ad Caligulae tempora non opinor. Saltem quo-

Digitized by Google

24 Corripere coepit 25 singulas; frustra necem 26 Fugitant inertes; 27 vocem praecludit metus. Fur-

modo convenire prior fabulæ pars possit, non invenio, cum Tiberius speciem tigilli, quale nostro memoratur, minime retulit. Etiam *Freinshemio Rigaltii* suspicionem displicuisse nunc cognosco. Ipsum vide. SCHEFF. Rursus φιλοσοφικῶς. Audiendus Augustinus de Civ. Dei 4, 33. & 5, 19. Adde Mel. Lib. 3. in Pol. Arist. PRASCHIUS. Caligulam quoque innui, immo Phaedrum post Caligulae imperium scripsisse, censet Tristan. comment. tom. 11. pag. 303.

(24) *Corripere cœpit*] Sic *Terent. Andr. Act.* III. *sc.* 2. *Itane tandem idoneus tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias.* Nostet mox c. 4. v. 10. *redire mœrens cœpit.* SCHEFF.

(25) *Corripere singulas*] Ad hunc locum annotat Rittershusius, ut est circa Latinitatem diligentissimus, ea quæ sequuntur: *Singulas* pro *omnes.* Sic infra aliquoties. Videndum igitur, pergit idem Rittershusius, ne Muretus injuria fugillaverit Perionium, qui *singulis diebus* vel *annis* dixerit, pro quotdiebus, quotannis. Hæc ille: At, mea quidem sententia, fallitur. Primum enim hoc ipso loco, quo de nunc agitur, *singulas* non significat *omnes*, sed quod Gallice dicimus *les unes après les autres*, id est, Liviano more *alias post alias.* Sed fortasse, quod est in Proverbio, διντέρων ἀμεινόνων: itaque hunc alterum locum affert, quo sententiam suam probet:

Magno dolore victus cœpit singulas
Inlicere pretio ——

Verum sibi plane adversatur. Quid porro tertius?

Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas:

Tantundem profecto agit. Quid quartus denique?

—— *Dum scrutatur singula,*
Cervi quoque, &c.

Ibi quoque πάνυ ἰνδικῶς χάσκουσα, nam τὸ *singula* itidem, ut in locis ante allatis, converti & intelligi debet plane contra ipsius sententiam. FABER. Non *omnes*, ut exponit *Rittershusius*, sed *unam post alteram*, ut dicit *Faber. Virgilius Geor.* 3.

Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus,
Singula dum capti circumvertantur amore. SCHEFF.

Ita Vegetius art. Veterinar. 1. c. 26. *Hujusmodi autem cura numquam nisi singulis pedibus adhiberi debet.* Justinus 11. 2. *majore labore ei singulas consectandas.* Horat. 111. od. 11. *Quae, velut nactae vitulos leaenae, Singulos eheu! lacerant.* vid. inf. ad fab. XXXI. dictum vero hoc velut illud Flori. 1. 9. *proximis quibusque correptis.* BURM.

(26) *Fugitant inertes*] *Inermes* mallet Gudius, sed rectius hic *inertes* dici puto, quia ignaviam eorum tangit, ut ita passim *inertia* pecora dicuntur. vide Philarg. ad Virgil. IV. Georg.

25.

Digitized by Google

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem, Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus; Quia noluistis vestrum [28] ferre, inquit, bonum; [29] Malum perferte. Vos quoque, [30] o cives, ait, Hoc

25. & Serv. ad IV. Aeneid. 158. *inertes* ergo, qui non audent resistere regi, qui se non movent, ut ita fortibus opponi docuit Muret. ad Cicer. I. in Catil. 2. saepe vero *inertes* & *inermes* a librariis confundi patet ex Heinsii notis ad Ovid. v. Met. 175. BURM.

(27) *Vocem praeludit metus*] Leg. *voce praeclusa metu*. HEINS. ex Sophocle Antig. 511.

Εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλείσει φίβος.

Senec. Oed. 736.

Continet vocem timor. BURM.

(28) *Ferre, inquit, bonum*] Τὸ *bonum* ponitur neutraliter & absolute, pro re bona, de qua elegantissime usurpatur illud *ferre*, in respectu ad curam, studium, laborem, quae requiruntur, ut secundis & utilibus recte utamur. *Curtius* 3. c. 12. *Orientem fortunam moderate & prudenter tulit*. Et *Cicero Off.* 1. *Immoderate res secundas ferre levitatis est*. SCHEFF.

(29) *Malum perferte*] *Malum*, id est, δύσκολον, & truculentum, inquit N. Rigaltius; sed fugit eum ratio. Neque enim τὸ *malum* ad principem seu regem ἀνάφορὰν suam habet, sed ἁπλῶς significat τὸ κακὸν, seu τὸ κακῶς ἔχον. Ita Terentius dixit, *ferre suum malum*. Videlicet non existimabat Rigaltius, dici posse Latine, *Ferre bonum suum*; de quo tamen dubitare desiisset, si locus hic Plauti ei in mentem venisset, ex quo apparet tam eleganter dici posse, *bonum suum pati*, ac, *pati malum*.

Hem, ista virtus est, quando usu'st qui malum fert fortiter;
Fortiter malum qui patitur, idem post patitur bonum.

Nempe, *pati*, ut *ferre*, tam ad laeta quam injucunda pertinet: nam quod quidam in illo Plauti loco legendum existimarunt *potitur*, melius profecto, melius; si Harpocrati & Angeronae litassent. Meminisse decebat, Aristophanem, Theognin, ceterosque bonos scriptores usurpare τὸ πάσχειν non solum κακῶν περὶ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν. Ceterum ad historiam quod attinet, huic addi possit, quod apud Graecos anicula illa de Dionysio Siciliae tyranno dicebat. res nota est. FABER. *Malum* opponitur praecedenti *bonum*. *Perferre*, non solum est ferre, sustinere, sed cum aequabilitate animi ac constantia ferre: quasi diceret, non potuistis animum vestrum sic componere, ut posset ferre bona & secunda; facite nunc, ut melius sciatis ferre mala. *Terentius Hecyr. Act.* 3. *sc.* 1.

Tum uxori obnoxius sum, ita olim suo me ingenio pertulit.

Digitized by Google

Hoc ſuſtinete, majus 31 ne veniat malum.

Aliter, & priori ſenſu idem in *Phorm. Act. 2. ſc. 1.*

Non cauſam dico; quin, quod meritus ſit, ferat. SCHEF. Senec. Thyeſt. v. 307. *Leve eſt miſerias ferre, perferre grave.*

(30) *Cives*] Leg. *o Cives*, cum Rittershuſio & V. C. HEINSIUS.

(31) *Ne veniat*] *Nicol. Heinſius addendis ad Ovidii* VII. *Epiſt.* 21. emendat, *ne eveniat.* Optime. SCHEFFERUS. ſed *venire* etiam mala, poenas & ſimilia eleganter dici, idem Heinſ. ad Epiſt. IV. 115. docuit.

(3) FAB. III.

Graculus ſuperbus & pavo.

1 Ne gloriari 2 libeat alienis bonis,
3 Suoque potius habitu vitam degere,
Aeſopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani 4 Graculus 5 ſuperbia,
Pennas, pavoni quae deciderant, ſuſtulit,
6 Seque exornavit: deinde contemnens ſuos

For-

(1) *Ne gloriari*] Simile quid monuit Ariſtippus, qui Ἀυχῶν-τος τινὸς ἐπὶ τῷ κολυμβᾷν, ὡς ἐισχύων, ἔιπεν, ἐπὶ διλοῖν ἔργοις ἀλαζόμενος. NEVELET.

(2) *Libeat*] Abſolute, pro ne quis ſit, cui lubitum ſit, qui velit hoc facere. *Virgilius* 9. *Aen.*

Cum tamen omnes
Ferre libet ſubter denſa teſtudine caſus. SCHEFF.

(3) *Suoque*] *Suo quin potius*, legit Meurſius.

(4) *Graculus*] Hanc fabulam Nicephorus Baſilaces habet num. 3. ab Allatio in Excerptis Variis Sophiſtarum editus, ſed qui ambitione ductum Graculum, ut regnum obtineret in Aves, ſe exornaſſe fingit, &, cum creatus eſſet rex, demum fuiſſe ſpoliatum. BURMANNUS.

(5) *Superbia*] Spe regni: ſi explicare fas eſt ex Aeſopi fab. 191. vel victoriae ἐν ἀγῶνι κάλλους ex Aphthonii fab. 31. & Gabr. fab. 26. PRASCHIUS.

(6) *Seque exornavit*] *His ſeſe exornat.* vel *ſeque his ornavit.* HEINSIUS. Anonymus habet *ſeque exinde ornavit*, unde forte conjici poſſet, Phaedrum ſcripſiſſe *ſeque inde ornavit.* notum enim eſt, illa adverbia *hinc, inde*, pro pronominibus poni. ita *inde* apud Ovid. Met. VI. 650. VII. 515. & alios. mallem tamen hic legere

Seque

Digitized by Google

Formoso se pavonum 7 immiscuit gregi.
8 Illi impudenti pennas 9 eripiunt avi,
10 Fugantque rostris. Male 11 mulcatus graculus
Redire

Sequæ exornavit. inde contemnens suos.

Inde pro *deinde*, vel pro *ideo*, quia jam ornatus melior & major videbatur, suos contemnebat. BURM.

(7) *Immiscuit se pavonum*] Metrum vult, ut legamus, *pavûm*, *Pavus* & *pavo*, notum. SCIOPP. Statuenda est συζυγία in voce *immiscuit*, quæ hoc loco τριτόπαρβ. est; ita Virgilius *vò miscuerunt* trium syllabarum fecit,

Miscuerunt que herbas & non innoxia verba.

Ita & hic noster lib. II. fab. VI. *prabuerunt*; in trium syllabarum modum coëgit.

Felisque catulis largam prabuerunt dapem,

Neque vero hæc scriberem, nisi Schoppium, qui sibi argutissimus est, vidissem legere, *pavûm* pro *pavonum* (nam & *pavus* & *pavo* dicitur) ut versui, quem laborare existimat, remedium aliquod afferat. FABER. *Buchnerus* post *immiscuit*, tollendum putat *se*, ut ex glossa natum, nec cum *Schoppio pavûm* legendum. At vero tribus syllabis, conjunctis duobus postremis vocalibus, efferendum esse, *Faber* contra *Schoppii* emendationem monet; jamque ante *Barthius* XLVII. *Adv.* 10. id fecerat. Verum rectius nob. *Heinsius* statuit, trajiciendas esse voces, isto modo: *se immiscuit pavonum formoso gregi*. Cum illud *miscuerunt*, ex *Virgilio* quod allegat *Faber*, sit dactylus, *prabuerunt* vero ex Nostro, anapæstus, veteresque talia tam correpta, quam producta tertia syllaba enunciaverint. SCHEFF. Marcil. ad Horat. I. epist. 3. legit: *immiscet se*. Buchnerus *immiscuit* retinet, sed *tà se* delendum censet; nos Gudii lectionem recepimus. posset tamen legi

Se miscuit pavonum formoso gregi.

nam Anonymus habet

Miscuit se p. f. g. BURM.

(8) *Illi*] Scilicet pavones. Aliter accepit vir doctus, tanquam referretur ad graculum, effetque singularis numeri dativus. Nec enim aliud cogitare potuit in fine versus, pro *avi*, rescribens *aves*. FREINSH.

(9) *Eripiunt*] Rimicius habebat *vi eripiunt*.

(10) *Fugantque*] Suspicatur *Nicol. Heinsius*, *figuntque rostris*, quia id proprium hac in re verbum. *Ovid. Met.* 14. de pico Martio, *duro fera robora rostro figit*, SCHEFF. Heins. ad Ovid. III. Amor. v. 24. conjecturam hanc curis secundis inseruit.

(11) *Mulcatus*] Leg. *mulcatus*. HEINS. Vide de hoc verbo Gronov. ad Liv. 28. 30. & Graev. ad Sueton. Caes. XVII. reddendum id etiam Valerio Max. I. IV. 6. ubi de Aquila, *ea, quae a parte Bruti fuerat, male mulcata fugit*, vulgo

Digitized by Google

12 Redire moerens coepit 13 ad proprium genus: 10
14 A quo repulsus tristem 15 sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses 16 sedibus,

Et

multata. BURM.

(12) *Redire coepit*] Anon. fab. 35. latuisse præ pudore fingit, & fugisse socios. PRASCH.

(13) *Ad proprium genus*] *Ordinem* dixit Plautus simili in fictione Act. II. sc. 2. 51. Aulular. quem locum prolixum nimis vide. NEVELET.

(14) *A quo repulsus*] *Repulsae* legit Jacob. Tollius ad Auson. pag. 337. cui non possumus non adsentiri, praecipue cum non refragentur ductus literarum. *repulsae* enim facile abire potuit in *repulsus*; quod si retineatur, nihil opus est addi *tristem notam*. significantius multo *nota repulsae*. id quod etiam confirmatur versu ultimo, ubi eadem vox. HOOGSTRAT.

(15) *Sustinuit*] Sustulit, pati coactus fuit. Quomodo *Plautus in milite*, *sustinere suspicionem* dixit. Vult autem Graculos reliquos hunc variis, & acerbis contumeliis proscidisse. SCHEFF.

(16) *Sedibus*] *Rimicius quidam*, qui *Aesopi* fabulas, ex *Phaedro* plurimum desumptas, olim Ulmae publicavit, habet, *si has vestes amasses*. Inde *Neveletus* conjectabat, *vestibus* pro *sedibus* hic legendum. Verum ego nihil muto. Nam respexit verbis hisce, quod de graculo praecedit, *immiscuit se gregi pavonum*. Quod autem vestes attinet, id innuitur verbis sequentibus, *si voluisses pati, quod natura dederat*. Nempe reprehendit duo, & quod plumis alienis sese exornarit, & quod desertis suis, contulerit se ad alios. SCHEFF. Lege *caetibus* vel *dotibus*. HEINS. Nihil mutandum. Sic Horat. I. Od. 2. *Nota quae sedes fuerat columbis*. Senec. Herc. Oet. 1632.

Sedibus pulsae suis
Volucres pererrant nemore succiso diem
Quaeruntque lassis garrulae pinnis domos.

ita enim recte constituerunt viri docti hos versus. sic & de piscibus Ovid. Halieut. 92.

Destripsit sedes varie natura profundi.

Et Virgilius, imitatus Lucretium, eadem ratione dixit secundo Georgicorum, *Antiquas domos avium*. Et ipse infra Phaedrus fab. 80. formicae receptaculum vocat *copiosam domum*; & testudinis, *corneam domum*, fab. 37. sic pro nido *domum* posuit Valer. Flac. IV. 48. Stat. IX. Theb. 360. & eodem modo Graeci, ut Lycophron δῶμα σφῆκων, Vesparum cavos. & Homerus Iliad. Π. 261. Vespis δόμον tribuit. & in Antholog. I. 20. rami arborum δόμοι πετεηνῶν dicuntur. vide Priceaum ad Lucae Euan. XIII. 19.

&

Digitized by Google

Et, quod natura dederat, 17 voluisses 18 pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

& Ampliss. Cuper. 3. obser. 18. BURM.

(17) *Voluisses*] Forte *potuisses*. HEINSIUS.

(18) *Pati*] Plane eleganter, *pati, quod natura dat*, sicut *Plautus* dixit *pati bonum*. Versus est in *Asin. Act.* 1. *sc.* 1.

Feriter malum qui patitur, idem post patitur bonum.

Est autem admodum accommodatum huic loco, propter comparationem munerum, quæ natura habent alii majora, alii minora. Nam isthoc respectu qui minora acceperunt, optime dicuntur ea *pati*, cum iis sunt contenti, & majora non affectant. Alexander apud Curtium lib. 4. cap. 1. *Libet scire, inopiam qua patientia tuleris?* respondet Abdolonymus: *Utinam eodem animo regnum pati possim.* SCHEFF. vide ad fabulam praecedentem.

(4) FAB. IV.

Canis per fluvium carnem ferens.

Amittit merito proprium, qui alienum adpetit.
Canis 1 per flumen, carnem 2 dum ferret, natans,
3 Lympharum in speculo 4 vidit simulacrum suum:
Aliam-

(1) *Per flumen*] Ita & Æsop. fab. 213. & Anon. fab. 5. Pro quo Gabr. fab. 32. & Aphth. fab. 35. *propter fluvium*. PRASC.

(2) *Dum ferret*] Nescio num non esset melius, *cum ferret*. Nisi malis, *dum fert, & natans*. SCHEFFERUS. vid. ad lib. III. fab. 9.

(3) *Lympharum in speculo*] Sicut infra cervus fab. 22. Corydon apud Virg. ecl. 2. qui sumsit a Theocrito, Bucoliastis. Idem speculum Narcissum formæ, Actæonem deformitatis admonet, apud Ovid. Met. 3, 6. & 2. Scite nonnemo, nihil aqua commodius esse, dixit, quæ & monstret sordes, & tollat. Ejus rei φυσιολογίαν exhibet Alex. Aphrod. quem Psellus de Lapid. ad omnia, etiam naturæ, enucleanda promptissimum vocat, probl. 134. PRASCHIUS. *Nympharum* Anonym. vid. Heins. ad Ovid. v. Epist. 31. Salmacis similiter apud Ovid. IV. Met. 312.

Et quid se deceat spectatas consulet undas. BURM.

(4) *Vidit simulacrum*] Seneca 1. Nat. Quæst. *Quid sibi rerum*

5 Aliamque praedam ab alio ferri putans,
6 Eripere voluit: verum decepta aviditas
Et, quem tenebat ore, 7 demisit cibum,
8 Nec, quem petebat, adeo potuit adtingere. 5

rerum natura voluit, quod, cum vera corpora edidisset, etiam simulacra eorum aspici voluisset: caeterum illud παροιμίας exemplum dabit Demetrius, qui, *dum aliena affectat, ut assolet fieri, propria per defectionem Syriae amisit.* Justin. lib. XXXIX. cap. 1. NEVELET.

(5) *Aliamque praedam*] Elementum *M.* in fine *τὸ praedam* extritum non est, more veterum. Ita Lucretius, divinus vir atque incomparabilis (Scaligeri Patris testimonium est comment. in hist. Anim. Aristotelis.)

—— Expressit multa vaporis
Semina, seque simul cum eo commiscuit ignis.

Adi, si tanti est, Gifanii indicem, cui addes locum Lucilii, qui apud Isidorum,

Multa rum magnis tutidantium ictibus tundit.

Legendus quoque Paulus Merula ad Annales Ennii pag. DXVII. FABER. Elementum ultimum hic non eliditur, ut olim recte contra emendationem *Meursii* notavit *Barthius*, adv. 47.10. & in suis *Tanaquillus Faber* repetiit. SCHEFFERUS. Lege, *Aliamque praedam ab alio se ferri putans*; id est, ab alio ac diverso cane, ac ipse erat. Sic Horat. 4. Od. 10 *Quoties te speculo videris alterum:* Si cui haec lectio vero dura videatur, potest legere, *ab alio ac se.* Ita Terentius Phorm. 4. 4. *Aliud mihi respondes ac rogo.* Sæpe autem auctores eleganter *alius* bis eadem periodo repetunt. Sic Virgil. 1. Georg. *Ipsa dies alios, alio dedit ordine luna.* Salustius, *Aliud alii iter natura ostendit.* Et ita Cicero passim. HEINSIUS. Marcil. ad Horat. d. l. legit *ferri deputans.* Danetus secutus editionem Meursianam exhibet,

Aliamque praedam ab alio perferri putans.

& tamen *M.* non elidi notat. quare merito insignem rei metricae peritiam in eo miratur Hoogstratanus. BURM.

(6) *Eripere voluit*] Scilicet *illi alii.* Ellipsis notanda, quia casus alius subaudiendus, quam qui praecedit. Ita supra, *Illi impudenti pennas eripiunt avi, fugantque rostris.* scil. *avem*, non *avi*, quod praecessit. SCHEFFERUS.

(7) *Demisit*] *Dimisit.* Excerpta Rigaltii. HEINSIUS. Ita habuerunt veteres. *Rigaltius* in suis edidit, *dimisit*, causam nullam video. *Demisit ore* idem est, ac *misit de ore.* Sic plane *Virgilius*, quem nescio utrum non respexerit noster, *lib. VI.*

Demisit lacrymas, dulcique affatus amore est.

Et lib. IV. Georg.

—— & sacrum jugulis demitte cruorem. SCHEFF.

(8) *Nec quem petebat adeo*] Vel isthaec una vocula *adeo* tam con-

Digitized by Google

concinne, tam elegánter, usurpata, & loco tam suo posita, satis ostenderit, quam veræ fuerint genuinæque Latinitatis sciens Phædrus. Gallice verteres *& avec tout cela il ne pût, &c.* Scio aliter interpretatum esse doctissimum illum & politissimum virum, qui hunc scriptorem Gallice nuper convertit: neque tamen sententiam meam mutatam velim. Servius ipse ad versum CCCCXXVII. libro VII. Aeneïdos non est affectus vim hujus particulæ, quæ ibi quidem paulo diversa est, sed non significat *valde*, uti ille existimavit. Eundem errorem erravit ad versum DCXXIX. ejusdem libri. FABER. Particula est elegantissima, & ex media Latinitate sumpta, jungendaque non verbo *petebat*, sed particulæ *nec*. Vis ejus plane singularis. Hoc vult, etiamsi jacturam fecerit prioris cibi, non potuisse tamen id sufficere ad præsens infortunium, sed præterea etiam illo, quem appetebat, cibo carere coactum. Habet Noster ex *Virgilio*, qui pasfim sic usurpat. Ut *lib. IV. Aen.* *Nec me adeo fallit* —— Porro versum hunc sic corrigit, & edit *Freinshemius: Nec quem petebat eo potuit attingere*; atque illud *eo* refert ad *ore*. At vero eundem omnibus retentis ita ordinat *Ursinus: nec quem petebat potuit adeo attingere*. Cæterum illud *potuit* bisyllabum *Barthius* putavit, & lectionem veterem retinuit. SCHEFF. Heinsius margini conjecturam adscripserat *e vado*, sed postea, ut videtur, meliora doctus, nihil mutandum subjecerat. Elegantissimus hic usus est particulae *adeo*, quae significat, Canem non tantum cibum, quem tenebat ore, non obtinuisse, sed & multo minus aliam praedam potuisse adtingere. Sic apud Tacit. 3. annal. 34. *Pauca feminarum necessitatibus concedi, quae ne conjugum quidem penates, adeo socios non onerent*; id est, multo minus socios. Et lib. 6. c. 15. *ne tecta quidem urbis, adeo publicum consilium numquam adiit*. BURM.

(5) FAB. V.

Vacca & Capella, Ovis & Leo.

1 Numquam est fidelis 2 cum potente societas: Testa-

(1) *Numquam*] Forte *nusquam*. HEINS.

(2) *Cum potente societas*] Eucho prudenter apud Plautum Aulul. III. 4.

—— *Dii immortales, facinus audax incipit,*
Qui cum opulento pauper homine coepit rem habere aut negotium. NEVELET.

Digitized by Google

3 Teſtatur haec fabella 4 propoſitum meum.
5 Vacca & Capella, & 6 patiens Ovis injuriae,
7 Socii fuere cum Leone in 8 ſaltibus.
9 Hi cum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus 10 partibus factis Leo:

Ego

(3) *Teſtatur*] Forte *teſtetur*. HEINS.

(4) *Propoſitum meum*] Propoſitionem, ſententiam praemiſſam intelligit. Vide *Fabi lib. VII. c.* 1. & quae nos in *gymnaſio ſtyli* pag. 121. prodidimus. SCHEFF. *Dictum* vel effatum, dictum. Quo ſenſu *proponendi* verbum familiariſſimum eſt Cornelio Celſo. Ut ecce, initio ſtatim: *quos tamen Homerus vulneribus tantummodo ferro & medicamentis medari ſolitos eſſe propoſuit*. PRASCHIUS. Scopus. Gloſſae, *Propoſitum*, προκείμενον. ARENIUS. Ovidio familiaris quoque vox, ut III. Faſt. 544.

Fabula propoſito nulla tacenda meo.

ea expulſa *propoſitum* reſtituit Heinſius libr. 1. 296. neſcio an bene. nam ſaepius Naſo ea utitur. vide *Heinſ.* ad 11. Metam. 104. BURM.

(5) *Vacca & capella*] Easdem perſonas introduxit Anonymus fab. 6. diverſas Babr. fab. 9. Aeſopus fabula 229. adde fab. 38. PRASCH.

(6) *Patiens injuriae*] Dictys Cret. 11. *Ad omnia, quae dicebantur, tanquam injuria ejus patientes, annuere.* Ita V. C. meus, non *participes*. HEINSIUS.

(7) *Socii fuere*] Leg. *ſociati*, vel *ſociatim ire*, vel *ivere*. HEINS. Nob. *Heinſius ſociati iere*. Quod ſi admittimus, ſequens *in ſaltibus*, ad *cepiſſent* referendum fuerit. SCHEFF. ego *in ſaltibus* cum *fuere* conjungendum puto, Rimicius *cum in ſaltibus ſilvis veniſſent* habet, *eſſe* autem pro *venire* eleganter dicitur. ita *obvius eſſe* paſſim occurrit; in *conſpectum fuiſſe* Suetonio in Aug. XVI. reſtituit Caſaubonus & Curtio VI. 5. Modius. qui *in Ciliciam fore* pro venturum dixit III. 15. ordo vero eſt; ovis cum Leone, fuere in ſaltibus. ſocietas vero haec ficta ad morem venatorum. ita Claudian. 1. Stilic. 34.

Si quando ſociis tecum venatibus ibant.

& hos eſſe, qui ἑταῖροι ἀλλήλων ἀγόμενοι in l. 4. ff. de colleg. & corporib. dicuntur, bona cum venia virorum doctiſſimorum, quos haec lex exercuit, puto. BURM.

(8) *Saltibus*] Locis, venationi aptis. *Plin. pag.* 81. *Quae remiſſio tibi, niſi inſtrare ſaltus, excutere cubilibus feras.* SCHEFFERUS.

(9) *Hi cum cœpiſſent*] Meurſius: lege, *Qui cum copiſſent*; vel, *ibi cum capiſſent*. HEINSIUS.

(10) *Partibus factis*] Dict. Cret. lib. 1. uno verbo extulit *quadripertire*. PRASCH. Alludit

ad

Ego primam tollo, [11] nominor quia Leo;
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi;
Tum quia plus valeo, [12] me ſequetur tertia;
Malo

ad partes in conviviis. Sic infra fab. 32. *Praedator intervenit partem poſtulans.* HEINS. Vide Gronov. Diatr. Stat. c. 13.

(11) *Nominor quia leo*] Produci ultimam ſyllabam, contra vulgarem conſuetudinem, opportune hic notavit *Praſchius*. At vero vir clariſſimus *Marquardus Gudius* poſt *nominor* inſerendum putat *rex*, ut hoc obſervat litteratiſſimus *Axenius in Addendis p.* 13. SCHEFF. In *quia* ultimam producit, quam mox corripit. Jampridem obſervatum eruditis, multa (Groſſippus mavult, pleraque) ancipitia eſſe, quæ vulgo brevia aut longa tantum credantur. Vide Mariang. a Fano Bened. Auct. Gramm. Groſ. p. 73. PRASCHIUS. Specioſa ſunt, quae Gudius profert pro lectione ſua, *nominor quia Creon*, ſed vix perſuadet. ſi enim *Creon* ſit idem, quod rex, pariter languet oratio, ſive dicas *nominor quia Leo*, ſive *Creon*. ſi vero proprii vicem nominis fungatur, inſolens certe, nomen hominis tribuere animali, ideo, quia ut Creon ſic dictus fuerit abſolute poſt regnum, licet antea aliud habuerit nomen, ita quoque Leones, (non hunc vel illum, ſed in eo omne genus Leonum) *Creontes* vocare. Cujus rei an exemplum alibi exſtet, vehementer dubito. praeterea eadem difficultas in ultima ſyllaba vocis *quia* modo manet, niſi illam produci propter ſequentes literas *Cr* dicamus; quod aeque procedere, atque ante *Leo*, puto, contrahi in unam ſyllabam *quia* apud Terent. Maur. notavit Barthius xv. Adv. 2. ſed nec hoc juvat: quare, quia & Anonymus habet *quia nominor Leo*, & tres illae cauſſae, quas Leo adducit, cur praeferatur, ſint imaginariae, & poſſent ad unam referri, ideoque Phaedrus ex Leonis perſona *ταυτολογεῖ*, ego vulgatam hactenus retineo; nam *quia ſum Leo*, *quia ſum fortis*, *quia plus valeo*, unum idemque argumentum non a jure, ſed a vi & potentia deſumtum, efficiunt; ut autem verſui conſulatur, ex Anonymo una modo litera mutata poſſet legi,

Ego primam tollo partem, quia dominor Leo.

& ita componi omnes fluctus, quos nimis longe petito acumine excitavit Gudius. nam medicinam, quam facit Richterus in ſpecim. animad. *nominor quoniam Leo*, talis eſt, ut ſimili omnia affecta loca poſſimus ſanare. *dominor* vero lucem capit ex lib. IV. fab. 12. BURM.

(12) *Me ſequetur tertia*] Mea erit. *Curtius lib.* 5. *c.* 1. *Omnia ſequi armatos.* SCHEFF. ita ſaepe Quinctilianus, lib. III. 6. *refert autem in quantum dictus tropus auctorem ſequatur*; & alibi vid.

13 Malo adficietur, si quis quartam tetigerit. 10
Sic totam 14 praedam 15 sola improbitas abstulit.

vid. ad lib. II. 14. & latius de hoc loquendi genere Barthii Adversar. 52. 16.

(13) *Malo adficietur*] Gudii conjecturam *affligetur* recepit in textum Hoogstratanus. nollem factum. vindicavit enim egregie Gronov. ad Senec. de Ira I. cap. 16. & quid magis obvium apud Ciceronem, quam *affici calamitate, morte, ignominia, exilio* &c. quorum exempla Nizolius suppeditabit? Terent. Phor. II. 4. *quanta me cura atque solicitudine adficit gnatus. difficultatibus adfectus atque adflictus* Cicer. pro Quinct. 2. *afflictum malo* dicit Fabius VI. Inst. prooem. sed longe alio sensu, atque hic. BURM.

(14) *Praedam*] Proprie de eo, quod venatione capitur. Vide *Vlitium ad Nemes. v.* 50. *Noster* infra II. c. 9. *Cervum convocata jubet occidi familia, praedamque tollit.* SCHEFF. Vid. Infr. ad lib. 2. fab. 1.

(15) *Sola improbitas*] Grandius, & ut sententia esset apertior, sic loquitur, nec hic ullo modo *Meursius* est audiendus. *Noster* supra fab. v. *verum decepta aviditas*, & sic saepissime. *Improbitas* porro est nimietas, ut sic dicam, ac insatiabilitas cupiditatis. Neque *Barthium* hic sequor, qui crudelitatem explicat, quando non est sermo de crudeli hoc in loco, sed de eo, qui, fiducia potentiae, avarus est, & cupidus, raptorque alieni. *Virg.* I. *Georg.*

——— *Hic piscibus atram*
Improbus ingluviem, ranisque loquacibus explet.

Servius ad haec verba: *improbus, insatiabilis*, & *Philarg. Improbus, hic avidus.* SCHEFF. Nil vidi melius, tamen audi Meursium. Malebam, inquit, *solus improbiter abstulit*; sed quis versui quiritanti subveniet? neque enim erit versus trimeter, si ita legas: idque πάσης μοιρικῆς ἀγωγοὶ sentient. FABER. nihil mutandum esse docet imitatio Auctoris Queroli p. 26. *omnes fructus paucorum improbitas capit.* BURM.

(6) FAB. VI.

Ranae ad solem.

1 Vicini Furis celebres vidit nuptias
Aesopus, 2 & continuo narrare incipit:
Uxo-

(1) *Vicini*] Illud *vicini* dicitur in respectu ad *Aesopum*, cujus erat vicinus, & ob furta infamis. SCHEFF.

(2) *Et narrare*] Forte, *en narrare.* HEINSIUS.

(3) *Solem*

Digitized by Google

Uxorem quondam 3 ſolem velle ducere,
Clamorem Ranae ſuſtulere ad ſidera.
4 Convicio permotus quaerit Jupiter 5
Cau-

(3) *Solem velle*] Correxeram de conjectura: *Sol cum vellet ducere*; cum ecce video id jam ante me feciſſe ex vetere libro Eruditiſſimum Rigaltium. MEURSIUS. Hanc lectionem approbat Heinſius.

(4) *Convicio*] Vid. Cl. Bœcl. Chreſtom. Terent. voc. *Convicium*. PRASCHIUS. Proprie loquitur Phædrus: *Convicium* enim non à *vitiis*, ut alicubi dubitat Feſtus, dictum eſt: neque porro à *concitatione*, ut ridicule cenſebat Labeo I. C. ſed à *conlatione vocum*, ut optime alii Themidos ἱεροφάνται, quaſi *convocium*, unde & ſyllaba ſecunda longa eſt, neque hoc loco *maledictum* aut *contumeliam* ſignificat. FABER. Collatione, conjunctione vocum, proprie. Et ſic exponit *Labeo* apud *Ulpianum l.* 15. §. 4. *ff. de Injur.* quem, neſcio, quare *Valla*, & poſt eum *Faber*, ridicule hic dicant cenſere. Verba *Labeonis* hæc ſunt: *Convitium dicitur à concitatione, vel à conventu, hoc eſt collatione vocum. Cum enim in unum plures voces conferuntur, convitium appellatur, quaſi convocium.* Nihil melius, nec quidquam aliud hic affert *Faber*. Quod autem illud *concitatione* ſugillat, in eo, neſcio, an perceperit *Labeonis* mentem. Nam *concitare*, & *citare*, eſt a *ciere*, vel *cire*, quod ſæpe apud veteres reperitur pro vocare. *Virgil.* IV. *Aen. Noctur-*

nosque ciet manes —— *Tacit. Hiſtor.* III. *c.* 10. *Ut quemque notum, & aliquo militari decore inſignem aſpexerat, ad ferendam opem nomine ciens.* Atque hinc *concire*, ac *concitare*, i. e. *convocare*, quod *Labeoni* voces jungere. Ait quidem *Faber* in editione *Phædri* ultima, *Labeonem perſuadere nobis cupere, convicium dici a concitatione vocum*: ego vero nihil tale apud *Labeonem* video. Hoc ait potius, *convitium appellari, quaſi convocium, cum in unum voces plures conferuntur.* Quid his *Faber* melius? *convicium non a vitiis, neque porro a concitatione, ſed à conlatione vocum, quaſi convocium.* Dicas, exſcripſiſſe *Labeonem*, & eum nihilominus ridere. Sed ſcripſit tamen ridicule *Labeo*, *convitium dicitur à concitatione vocum.* Quaſi vero *Labeo* ab hoc vocabulo *concitationè* derivaverit vocabulum *convicium.* Aliud ſequentia, quæ ſuperius attulimus, oſtendunt. Hoc voluit, quia in hoc eſt *citatio* quædam *juncta* collataque, quam appellat *concitationem*, quia vocum veluti conventus aliquis, ideo reſpectu ejus concitationis dictum eſſe *convicium*: Eſt enim convicium *convocium*, quod ſignificat idem, atque concitationem, ſive collationem & conventum vocum. Facit ergo *Faber* longe aliud ex verbis hiſce, quam quod *Labeo intendebat.* Ideo & *concitatio-*

Digitized by Google

Causam 5 querelae; quaedam tum 6 stagni incola,
Nunc, inquit, omnes 7 unus 8 exurit lacus,
9 Cogitque miseras arida sede 10 emori.

Quid-

citationem vocum junxit, cum *concitationem* ille posuerit simpliciter. Et hoc erat, quod volebam. B. *Augusti. in Gram. A cio, cito, quod significat, frequenter votito. Unde nunc aliquos voce praeconis citatos dicimus, id est, frequenter vocatos.* Cæterum hoc sensu vocem *convicii* usurpasse veteres, ostendit quoque *Ovidius*, quando & ipse de ranis *lib.* VI. *Met.* 378. *dilatant patulos convicia rictus.* Item *Columella* quando *lib.* X. *v.* 12. *Perpetitur querula semper convicia rana.* Adde inf. *lib.* III. *cap.* 16. SCHEFF.

(5) *Querelâ*] Anon. fab. 7. querelam hanc terræ tribuit, non ranis: quas non questas, sed lætatas scribit Gabrias fab. 20. PRASCHIUS.

(6) *Stagni incola*] Cicero 5. Tuscul. *Namque alias bestias hantes aquarum incolas esse voluit:* Velit, nolit Grammaticorum natio, confiteatur necesse est, *Incolam* etiam fœminini generis esse, cujusdem *Advenam* dixit Martian. Capella in libro III. de Analogia p. 71. edit. Grot. Grotius quidem in notis putat esse vitiosam lectionem; sed inveni eam in tribus ἐ πανυ κόμματ@ chirographis codicibus, quos Romæ vidi. Potest tamen τὸ *quadam* referri ad Ranam, ut Rana dicatur incola, sicuti Aquila Rex. AXENIUS.

(7) *Unus*] Solus, etsi plures non extent, refertur ad solem. *Virgilius* XII. *Aen.*

— — *spes nunc una senectæ.* SCHEFF.

Terent. Eun. 1. 2. *Ego cum illo, quo cum tum uno rem habebam hospite, abii huc.* Liv. 1. 18. *Quo praesidio unus per tot gentes perveniisset.*

(8) *Exurit*] Iterum in animo *Virgilium* habuit, qui *lib.* III. *Georg.*

Postquam exusta palus, terraque ardore dehiscunt.

Scio, alios *exhausta* legere; sed frustra sunt, quando pro hac lectione pugnant codices antiquissimi. Imo ipse Poëta, quoniam ita *lib.* I. *Geor.*

Et cum exustus ager morientibus æstuat herbis.

Nam & hic *exustus*, est *exsiccatus* absumpto per calorem humore omni. Quomodo & *Columella* VI. *c.* 8. *Caeus aridus provenit, si sole exustus est.* SCHEFF. Καταχρηστικῶς. Lacus definitur L. un. §. 3. D. ut in flum. pub. nav. lic. Hebræis lacus appellatur mare, ut mare Cinnereth. PRASCH. eadem varietas, quam Schefferus in loco Virgilii notat, est apud Stat. III. Theb. 259.

Tacent exhausti solibus amnes.

ubi MSS. alii *exusti.* BURM.

(9) *Cogitque miseras aridâ sede emori*] Ablativus causæ, propter aridam sedem, seu quia sedes est arida: *sedem* vocat paludem, quasi locum commorationis;

Quidnam futurum eſt, 11 ſi crearit liberos?

rationis, ubi degunt. Quomodo ſupra cap. 3. *Contentus noſtris ſi ſuiſſes ſedibus*, & *Curtius l. III. c. 2. excitam ſedibus ſuis molem* dixit. SCHEFF. V. C. habet *cogetque*. Forte legendum *cogetque miſeras arida ſedi immori*. Virgil. *Mori me denique coges*. HEINS.

(10) *Emori*] Sic, ut nulla reliquâ maneat, *auſzſterben*. Sed mallem *mori*. Nam plus eſt, ſaltem intentione dicentis, quod mox metuit. At ſi *emori*, eo quidem ſenſu, ſicut dixi, legamus, majus nihil eſſe poteſt. SCHEFF.

(11) *Crearit*. Optime. *Livius lib. I. cap. 3. Is Aeneam Sylviam creat. Virgilius Æ. Aen. Salmonē creatos quatuor hic juvenes rapit*. SCHEFF. vid. inf. fab. LIV. De feminis quoque hoc verbum uſurpatur. Flor. 1. 6. *matre ſerva creatum*. in lapide apud Gruter. DCCLXIX. 9. & Catal. Pithoei pag. 121. de Claudia *Gnatos duos creavit*. V. Munker. ad Hygin. fab. 3. BURM.

(7) FAB. VII.

1 *Vulpis ad Perſonam tragicam.*

2 Perſonam tragicam forte vulpis viderat:
3 O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet.
Hoc

(1) *Vulpis*] Ita legendum, non *vulpes*, & ſic ſaepe auctores. Sic Avienus e MSS. fabula 40. *Pardus & vulpis*. Sic Bongarſius in variis lectionibus ad Juſtinum lib. XII. notat, in MSS. Juſtini inveniri *caedis*, *Alcibiadis*, *indolis*, *ſubolis*, *cladis*. Ita & apud Propert. *torquis* pro *torques*. *Torquis ab ineiſa decidit arcta gula*. Contra *Canes* pro *canis* reperitur. Vide Voſſium de Analogia lib. I. c. 15. Pierium ad Virgil. v. Aeneid. 198. & nos ad Petron. LVIII. BURM.

(2) *Perſonam tragicam*] Recenſet hoc de capite & lupo Anon. fab. 24. PRASCH.

(3) *O quanta ſpecies, &c.*] In reſpectu ad externam majeſtatem. Nam auguſtam & venerabilem intelligit ſpeciem, quam ut rebus aliis, ſic ore vultuque exprimebant in tragoediis, ut in quibus reges, aliique viri magni ab actoribus inducebantur. *Nevletus* mallet ex *Rimicio*: *O quanta ſpecies, ait, & cerebrum non habet!* Quid? ſi ſcripſit: *ô quanta ſpecies, & cerebrum non habes!* ut illud *inquit* vel *ait*, *ſit a gloſſis*. Ea ſolet fere noſter omittere. SCHEFF. Graeca dulcius: ὦ οἵα κεφαλή, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Aeſop. fab. 11. PRASCHIUS.

Digitized by Google

Hoc 4 illis dictum est, quibus honorem & gloriam Fortuna tribuit, 5 sensum communem abstulit.

schius. Forte legendum, *O quanta species, at cerebrum non habet.* Heins. Janus Broukhusius, teste Hoogstratano ad lib. III. 12. legebat, *O quanta species inquit; Cerebrum non habes.* Horat. 1. Od. 18. vocat *vacuum verticem.*

(4) *Illis*] Supra cap. 1. *propter illos*, id est, in illorum usum. Scheff. bene Syrus

Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.

Juvenalis itidem Satyr. VII. 1.

Haec satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
Tradit & inflatum, plurumque Nerone propinquo:
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna.

communem sensum praeterea dixit Horat. lib. 1. serm. 3. v. 66.

Communi sensu plane caret inquimus. Nevelet.

(5) *Sensum communem*] Intellectum, qualem communiter de rebus homines habere solent, quo qui destituti sunt, stupidi vocantur. Sic vocavit ante *Phadrum* etiam *Lucretius*, & *Horat. 1. sermon.* 3. Hinc *Fabius 1. cap.* 3. *Sensum ipsum, qui dicitur communis, ubi discet, quum se à congressu, qui non hominibus solum, sed mutis quoque animalibus naturalis est, segregavit.* Scheff. Juvenalis:

Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna. ——

Fortasse ex Phædro, quem scimus illa tempestate lectitari solitum, Martialis testimonio. Faber. Vide Budaeum ad L. 1. ff. de Instit. & Jur.

(8) FAB. VIII.

Lupus [1] *& Gruis.*

Qui [2] pretium meriti ab improbis desiderat, Bis

(1) *Gruis*] Ita legendum est. Sic in Notis Tyronis pag. 179. *Gruis* legitur. Vide de similibus his nominativis Muncker. ad Hygin. fab. 139. & Rittershusium ad hanc fabulam. Burmannus.

(2) *Pretium meriti*] Absolute *meritum* pro *benemerito*, id est, *beneficio. Virgil.* 1. *Aen.*

Tum pietate gravem, ac meritis —— Scheff. Ἐυεργετήματος. Inde pro Beneficium collocare, dictum alicubi memini, *meritum collocare:* &, nisi fallor, apud Ciceronem est, *meritum dare:* quod ut ad vulgi palatum non facit, ita Latinis auribus placebit. Faber. *Pretium meriti* hic est mer-

ces

3 Bis peccat; primum quoniam 4 indignos adjuvat; 5 6 Impune abire deinde quia 7 jam non poteſt.

Os

ces beneficii & operae alicui praeſtitae. Multis exemplis hujus vocis *pretii* uſum illuſtrat Illuſtriſſimus Nic. Heinſius ad Ovid. Epiſt. 6. 146. & Metam. 2. 701. *Meritum* autem hic beneficium & gratam operam denotat; plus autem quam officium valet, ut oſtendit Manut. ad Cicer. famil. 1. epiſt. 1. aliquando etiam pro munere apud auctores ſumi docet Donatus ad Terent. Eunuch. 3. 2. BURM.

(3) *Bis peccat*] Malefacit, ſive in reſpectu ad id, quod eſt juſtum honeſtumque, ſive in reſpectu ad id, quod conducibile: quo qui peccat, imprudenter potius, quam inique, agit committitque, quod appellat Cicero *in ep. ad Att. ſtultitia peccatum. Plautus in Epidico Act.* 3. *ſc.* 4. loquens de argento,

——— *ſtulte datum*
Reor, atque peccatum largitur.

SCHEF.

(4) *Indignos*] Quod qui facit, vitia ſceleraque illorum hactenus promovet. Quo intuitu & *Ennius* apud *Cicer. de Offic.* 11. *Benefacta male locata, malefacta arbitror.* Pro *malefactis* noſter *peccata* dixiſſet. SCHEF. V. C. Pithœi habet *dignos.* HEINSIUS.

(5) *Impune abire deinde quia jam non poteſt*] Non video quo modo, Phædre; nam prius ut tibi concedam, certe poſterius non poſſum. Impune enim abire non poſſe, peccatum non eſt, ſed potius infelicitas e peccato nata. Itaque te fugit ratio. MEURSIUS. Reſponderet Phædrus, ſibi rationem conſtare. Peccatum eſſet adjuvare improbum, etiamſi fieri ſine periculo poſſet. Alterum igitur peccatum eſt, ſua culpa in periculum venire. FREINSH. Hoc alterum eſt peccatum. Efficit, inquit, qui pretium meriti ab improbo deſiderat, ut non poſſit abire impune. Quid ita? quia improbi pro gratia damnum referunt. *Iſocr. ad Damon. Improbi non minus eos, qui bene de ipſis merentur, quam qui eis nocent, ladunt.* Porro, facere, ut, qui meruit gratiam, reportet damnum, id haud dubie eſt peccare. *Meurſius* hic fruſtra noſtrum ſugillavit. SCHEFF. Supple: quod tamen provideri poterat ac debebat. Primum ergo peccatum, improbitas; alterum imprudentia. Hanc βραχυλογίαν aſſequutus non videtur Meurſius. PRASCHIUS. Barthius vero Adverſ. 47. 10. putat, vocem *peccati* hic ambiguae ſignificationis eſſe, & priore loco culpam, poſteriore errorem deſignare. Errorem autem in eo conſiſtere, quod, deinde in ſocietatem mali veniens & liber demiſſus, non videt, ſe ſatis magnum beneficium accepiſſe, quod a perfidi hominis conſortio integer & inviolatus redire potuerit. Hoc ex Lupi ad Gruem verbis in

Digitized by Google

Os devoratum fauce cum haereret Lupi,
Magno dolore victus, coepit singulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
Gulaeque credens colli longitudinem,

Peri-

fine hujus fabulae recte effici putat; sed ut ea sententia his verbis affingatur, legendum]mo net, *jam nunc potest*; vel concinnius, *jam tunc*; quod tamen nemini huc usque persuadere potuit. Heinsius margini adscripserat, legendum: *Quianam non potest*. Gebhard. III. Crepund. 10. legit, *impune abire deinde inanis non potest*. sed nec ille facile lectores in suam sententiam trahet. non animadverterunt viri docti vim particularum *jam non*. quae notant, jam non potest abire impune, ut ante quam se improbo venditaverat. vide quae ad Quinctil. lib. VI. praef. notavimus. & ad Ovid. II. art. 93. BURMANNUS.

(6) *Impune*] Sine detrimento, nocumento. *Virgil.* XI. *Aen.*

Per sylvas Teucri, mistique impune Latini
Erravere jugis ——

Servius ad hunc locum: *Impune, hoc loco, sine periculo.* Imo sine noxa, sine damno, ut in cæteris poëtæ locis. Vult, neutrum laesisse alterum propter inducias, licet essent hostes. *Curtius V. c. 3. Natantium manus stipitibus saxisque lacerabant, donec debilitati, impune navigiis excipi possent.* Eleganter autem hoc vocabulum usurpat noster, quia peccati illius sui hanc velut poenam subire coguntur, qui hoc faciunt. Vide infra cap. 21. SCHEFF.

(7) *Jam*] Lectissima iterum particula, & ex intimis recessibus Latinitatis deprompta. Vim habet singularem, quasi dixisset, statim inde in periculum hujusmodi talis incidit, nec malum effugere ulla posthac ratione potest. *Varro de R. R. II. cap. 4. Quum porci depulsi sunt a mamma, a quibusdam delici appellantur: neque jam lactantes dicuntur.* Male *Barthius* sollicitat hunc locum *lib. XLVII. Adv. cap.* 10. SCHEFF.

(8) *Tandem persuasa est jurejurando Gruis*] Hiatum h. l. quaerit Meursius, qui forsan haud respexit perpetuam Phædri brevitatem, aut praeceptum Fabii Lib. IV. cap. 2. *Quoties exitus rei satis ostendit priora, debemus hoc esse contenti, quo reliqua intelliguntur.* Agit ibi de narratione: cujus sub ditione fabulae sunt. PRASCH.

(9) *Credens*] Eleganter in respectu ad antecedens lupi jusjurandum, & rei periculum, pro *committens* & immittens. *Virgilius XI. Aen.*

—— *rex nostra reliquit*
Hospitia, & Turni potius se credidit armis. SCHEFF.

(10) *Colli longitudinem*] Lon-

gum

11 Periculoſam 12 fecit medicinam Lupo.
13 Pro quo cum pactum flagitaret praemium: 10
Ingrata es, inquit, 14 ore 15 quae noſtro 16 caput Inco-

gum collum, ut infra, *Corvi ſtupor*, pro corvo ſtupido, fabula XIII. Ibi congeſta exempla leges, non injucunda cognitu. FABER. Pro *collum longum*. Utitur autem hoc locutionis genere, quoniam in collo maxime attendebatur ad ejus longitudinem, ut idoneam faciendae medicinae. Quomodo & *Cicero* alicubi in Verrem, *noctis longitudinem conſumebat ſtupris*. Atque ita fit & in aliis huic ſimilibus locis, quod eſt ſemel obſervandum. SCHEFF. His videtur reclamare primus verſus: *Os devoratum fauce quum haereret lupi*. Utique cum ciconiae roſtrum non ſit adeo breve. Eſſe autem fabulas debere πρόσαιρες, dictum ad digreſſ. poſt fab. 64. Cautius egerunt Aphthon. fab. 25. Aeſop. fab. 144. Anon. fab. 8. PRASCH.

(11) *Periculoſam*] Quomodo? num reſpectu gruis, collum inſerentis lupi faucibus? num reſpectu lupi, verſantis mortis in periculo, & oſſis male devorati? Poteſt utrumque intelligi, verum prius puto magis noſtrum reſpexiſſe. Praecedit namque, *perſuaſa*, item *credens*. SCHEF.

(12) *Fecit medicinam*] Sic Latinos loqui, docuit ex *Cicerone Rittershuſius*, cui ego nunc & *Plautum* antiquiorem addo, qui ſic *Ciſtell. A. I. ſc. 1. Si medicus veniat, qui huic morbo facere medicinam poteſt*. SCHEF. Eodem ſenſu Cicero pro Quinct. *Medicina facienda locus non erit. Facere medelam* dixit Gellius lib. XII. cap. 5. PRASCH.

(13) *Pro quo cum facto*] Recepimus certiſſimam Gudii emendationem: *Pro quo cum pactum flagitaret praemium*. Et ita Faërnus hanc fabulam expreſſit: *Ea pacta pretium*. Confirmat quoque anonymus a Nielantio editus. Saepe hanc vocem a librariis in *factum* mutatum, docebunt notae Heinſii ad Ovid. III. Her. verſ. 115. & Graevii ad Flor. 1. 15. Minime etiam neceſſarium eſt, cum quibuſdam legere *a quo*: nam pro medicina petit praemium, & ſatis intelligitur a Lupo petiiſſe. BURMANNUS.

(14) *Ore quae noſtro*] Pro *ex*, vel *abs* ore, cui ſcilicet immiſeras. Praepoſitionem omittit ob verbum ſubſequens, *abſtuleris*, cui vis ejus ineſt. SCHEF.

(15) *Quae noſtro*] Quid? ſi ſcribatur *quum noſtro*, propter ſubſequens, *abſtuleris*. SCHEFFERUS.

(16) *Caput*] Supra *collum* dixit. Nempe hic reſpectus fit ad vitam & ſalutem, quae vulgari conſuetudine loquendi, poſita eſt in capite. Unde illa: *capite ſuo dimicare, defendere caput alterius*, & ſimilia. Alias utrumque junctum intelligit, & caput, & collum. Neque video, quomodo repugnet fidei, quod nonnemo hic putavit;

Digitized by Google

Incolume abſtuleris, & mercedem 17 poſtules.

Nam nec fauces ſunt tam breves in quadrupedibus, nec roſtrum gruis (de grue ſermo eſt, non ciconia) tam procerum. Et quid? ſi dicamus os hæſiſſe in imis faucibus? Denique *Aeſopus* ipſe ideo ſcribit gruem eſſe potuiſſe lupo ſaluti hoc in negotio, quod haberet longum collum. Adeo non major eſt in ipſo cautio, quam auctore noſtro, ſi incautus Noſter fuit, de quo nihil adhuc, qui ſuſpicabatur, idonee probavit. SCHEFF.

(17) *Poſtulas*] Mallet *Rittershuſius*, *poſtules*, nempe, quoniam *abſtuleris* præcedit. Et ſic *Tanaquillus Faber*. Ego nihil muto: nam, conjunctionem, *&*, non *Τὸ abſtuleris*, ſed *ingrata es*, cum verbo *poſtulas* connectere, exiſtimo. Senſus eſt: Tu pro hoc meo beneficio non ingrata ſolum es, non laudando videlicet raram hanc & ſingularem meam clementiam, ſed inſuper & mercedem poſtulas, quaſi non ſatis ſit mercedis, quod vitam tibi conceſſerim. SCHEF.

(9) FAB. IX.

Paſſer & Lepus.

Sibi non 1 cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.
2 Oppreſſum ab Aquila, 3 4 fletus edentem graves,
Leporem objurgabat Paſſer: 5 ubi pernicitas
Nota,

(1) *Cavere*] Proprium verbum de eo, qui conſilio inſtruit; ſicut jurisconſulti clientes ſuos, *Rittershuſius*. SCHEFF. Ovidius 1. Art. 84.

Quique aliis cavit, non cavet ipſe ſibi.

(2) *Oppreſſum ab aquila*] Proxime huc accedit Abſtem. fab. 141. PRASCH.

(3) *Fletus*] Omiſſa conjunctione, pro *& fletus*. *Varro Myſter*. *Una peſtilentia, hoſtica acies puncto temporis immanes acervos facit*. *Curt*. v. 1. *Euntibus a parte læva Arabia, odorum fertilitate nobilis regio, campeſtre iter eſt*. SCHEF.

(4) *Fletus edentem graves*] Sic Noſter infra: *tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur*; quem locum male ſollicitant viri docti. Sic Cicero lib. 2. Tuſcul. quæſt. *Videmus rudem illum & inexercitatum, quamvis levi ictu, ploratus turpiſſimos edere*. Et paullo ante Sophoclis verba vertens: *Heu virginalem me ploratum edere!*

(5) *Ubi pernicitas*] Elegantiſſimus

Nota, inquit, illa est? [6] quid ita cessarunt pedes? [5]
Dum loquitur, ipsum Accipiter [7] nec opinum rapit,
Quæstuque vano clamitantem interficit.
Lepus [8] semianimus [9] mortis in solatio;

Qui

simus in exprobrationibus & irrisionibus est usus particulae *ubi*. Exempla plurima congessit Heins. ad Ovidium Epist. IV. v. 150. & Freinshem. ad Tacit. II. annal. 2. Sic & Tacit. XV annal. 62. *Ubi praecepta sapientiae? ubi tot per annos meditata ratio adversum imminentia?*

(6) *Quid ita*] Locutio elliptica, pro *ob quid ita*, hoc est, ob quam causam ita cessarunt. Sicut in illo *Terentii Andr.* A. II. *sc.* 2. *Latus est, nescio quid.* Ubi Donatus, *deest, propter, ut sit, propter nescio quid.* Et *Act.* 3. *Adelph. scen.* 3. S. *atque iratum admodum.* D. *quid autem.* Ubi idem Donatus. *Quid pro quare, vel ob quam causam.* Et sic optimi scriptores. *Cicero* pro Roscio, *Accusatis Sextum Roscium, quid ita? quia de manibus vestris effugit.* SCHEFF. Id est, pigri & tardi facti sunt. FABER. *Cessare* non tantum significat hic, quid pigri & tardi facti sunt? sed cur officium suum, strenue currendo, & te exitio eripiendo non fecerunt? nam *cessare* etiam significat *languide & negligenter aliquid facere*, ut notavit doctissimus Vavassor de vi & usu quorundam verborum. Ita apud Virgilium Aeneid. lib. VI. *Cessas in vota precesque, Tros, ait, Aenea.* id est, languide agis. Sic Horat. I. Epistol. 2. versu penultimo opponit *cessare & strenuum anteire.* v. Calp. *ad Ter. Heaut.* III. 1. BURM.

(7) *Nec opinum*] *Nec* hoc loco, *non* est. Ut apud *Ciceronem* 3. *de Leg. Senatori, qui nec aderit, aut causa, aut culpa esto.* Adde *Asinium Capitonem apud Festum. Opinum* dicitur, ut *supinum*, significat autem id, quod opinatur. Nam ut a *divino* est *divinus*, qui exercet divinationes, a *festino, festinus*, qui festinat, sic plane ab antiquo *opino*, quod ex *Plauto, Cecilio*, aliisque citat *Nonius*, est *opinus*, qui opinatur. Ita *inopinus* legitur apud *Ovidium Met.* 6. v. 465. in Mss. teste Nobilisf. *Heinsio* itemque *Pacatum nostrum c.* 2. ubi plura, secundis curis. SCHEFFERUS. sic *nec opinans* Cicer. XIII. ad famil. 18. ubi Manut. vid. inf. v. 7.

(8) *Semianimus*] Pro *semianimis*, imitatione *Ennii*, qui sic apud *Cicer. lib.* I. *Divin.* de aquila: *unguibus anguem semianimum, & varia graviter cervice micantem, &c.* SCHEFF.

(9) *Mortis in solatio*] Mendum hic latere puto; quod quale sit, quæramus. SCIOPPIUS. Scripserim *mortis in solatium.* Sed nihilominus hæc hiulca sunt, & exciderit versus:

Hac confectatus, insit, o bone
Qui modo securus &c.

Certe talis aliquis: nam non

Digitized by Google

Qui modo ſecurus noſtra inridebas mala,

Simili

hæc verba ſolatium mortis lepori afferebant, ſed aſpectus ſimilis fortunæ, in quam paſſer incidebat. MEURS. Fortaſſe legendum *in ſolatium*; id eſt, *ut ſolaretur*; Publ. Mimus: *Didicere flere fœmina in mendacium.* BUCHN. Facilis emendatio. Videlicet ſcripſit Phædrus, *mortis in ſolatiom*, more veterum, cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium & Catullum veſtigia ſuperſunt, & in omnibus fere *MSS.* Codd. ſed ſciolus aliquis, aut negligens exſcriptor, *ſolatio* ſcripſit. Senſus eſt: Tum lepus moriens, quo triſtem atque acerbum ultimæ neceſſitatis caſum ſolaretur, dixit, *Qui*, &c. FABER. Recte Meurſius, *in ſolatium.* Sed hiulci nihil video. Abunde ſolatii eſt, amaris dictis amara vindicare. PRASCH. Id *ſolatio*, quod ſuſpectum habet *Schoppius*, mutat *Gebhardus & Meurſius* in *ſolatium*, ut ſit dictum, ſicuti *in ſpem*, *in contumeliam*, hoc eſt, *ad* vel *propter tale quid.* Poſſet propius a ſcriptura veteri *ſolatia* hic poni, ſenſu parili. Quod autem *Meurſius* hic putat aliquid deeſſe, in eo fruſtra eſt haud dubie. Nam ſolent crebro ſic omittere verbum, *inquit*. (vid. Ampliſ. Cuper. 2. Obſerv. 20.) quod & hic fit. *Virgil. V. Aen.*

Tum pius Aeneas: equidem ſic poſcere ventos
Jam dudum, & fruſtra cerno te tendere contra.

Hæc notaveram, cum incomparabilis *Gronovius* in literis ad me ſuis: *Non patior hæc corrigi. Eſt enim: Lepus accepto in media morte ſolatio mortis, vel quum ei adhuc ſemivivo hoc ſolatium & levamentum ſui mali offerretur*, (*nempe, quod deriſorem ſuum videbat ante oculos interfici*) *dixit nempe, quæ ſequuntur.* Atque ita & in politiſſimis obſervationum libris nuper editis. Vide *lib.* 3. *c.* 8. Sed & *Freinshemius* vulgatam putat poſſe ferri, nec hiulcam eſſe orationem. At vero *Tanaquillus Faber*, cujus poſtea eruditiſſimas in *Phædrum* notas Argentorato ad me miſit juvenis elegantiſſimus doctiſſimusque, Dn. *Ericus Lindemannus Oſtrogothus*, emendationem *Meurſii* retinet, niſi quod pro *ſolatium*, *ſolatiom*, antique ſcripſiſſe Noſtrum putet. *Praſchius* quoque *Meurſium* ſequitur. *Heinſius* ſic locum totum ſcribit: *Lepus ſemianimus; mortis en ſolatia!* ut ſint verba leporis. Ingenioſiſſime, ut ſolet. SCHEFF. Lege *mortis en ſolatia.* Livius 25. cap. 16. *Qui eam victimam pro ſe ad inferos miſiſſet; eum decus eximium egregiumque ſolatium ſua morti inventurum.* vel *mortis I ſolatia.* vid. ad IV. Metam. 603. HEINSIUS. vide Barth. XLVII. adv. 10. & Periz. ad Sanct. Miner. IV. 4. 27. qui *in ſolatio* vindicat. Sic *ultionis ſolatium*, & ſimilia, de quibus vide Pricaeum ad Apul. Mileſ. lib. 2. & quæ huc affert A. Axenius. Quibus addè locum Ovid. Metam. IV. 191. *Magna ferès tacitas ſola-*

Digitized by Google

Simili querela fata 10 deploras tua. 10

ſolatia mortis ad umbras. & Lucan. VIII. 315.

——— *Sed magna feram ſolatia mortis.*

Quis vero ferat Gebh. III. crepund. 17. attentantem Phaedrum, & legentem *mortis eis* (vel *init*) *ſolatium.* BURM.

(10) *Deploras*] Barthius ad Claud. p. 220. & adverſ. 47. c. 10. legendum putat *deplores.* Sed male. HEINS.

(10) FAB. X.

Lupus & Vulpis judice Simio.

Quicumque 1 turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, 2 amittit fidem.
Hoc 3 atteſtatur brevis Aeſopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem 4 furti 5 crimine:
Negabat illa, ſe eſſe 6 culpae proximam: 5
Tunc

(1) *Turpi fraude*] Ablativus cauſae, pro *propter turpem fraudem*: *turpi* ſententioſe, ut fere ſolet in talibus. SCHEFF. Similem apud Caeſarem I. de Bel. Gal. 28. *quod egregia virtute erant cogniti*, locum illuſtrat hoc loco Davieſius, & ex altero Phaedri lib. v. fab. v. *ſcurra notus urbano ſale.* BURM.

(2) *Amittit fidem*] Vide Horatium de plano crus fregiſſe fingenti. FREINSH.

(3) *Atteſtatur*] Neſcio annon, *& teſtatur*, noſter ſcripſerit. SCHEF.

(4) *Furti*] V. C. Pithoei, *ſorti.* HEINS.

(5) *Crimine*] Ita *Cicero in Ver. Non modo te hoc crimine arguo.* Adde *Cornel. Nep. Pauſan. c.* 3. SCHEF.

(6) *Culpae proximam*] Pro *culpae propinquam*, i. e. ream. *Cicero* ſic *affinem culpae* poſuit, ut bene *Rittershuſius* notavit. *Proximum* pro *propinquo* habes ſaepe alias. Ut apud *Apulejum Apolog.* I. *Reſpondeat mihi Aemilianus, quo proximo ſigno ad accuſandum magia ſit inductus.* Hic *proximum ſignum*, manifeſte *propinquum* eſt. Porro *propinquum rei*, quod ejuſdem eſt cum ea indolis. Sic *propinqua pars amicitiae* apud *Terentium in Heaut.* I. *ſc.* I. *Vel virtus tua, me, vel vicinitas, quod ego in propinqua parte amicitiae puto, facit.* Mallet tamen *Heinſius, culpae obnoxiam*, de quo vide politiſſimas ejus notas ad *Ovidium* I. *Art. Amat.* 395. SCHEFF. Communis tamen lectio defendi poteſt ex Cicerone, qui ſaepe *adfinis culpae* dixit, & Valer.

Tunc judex 7 inter illos 8 ſedit Simius:
Uterque cauſſam cum 9 peroraſſent ſuam,
10 Dixiſſe fertur Simius 11 ſententiam:
Tu non 12 videris perdidiſſe, quod petis;
Te credo 13 ſurripuiſſe, quod 14 pulchre negas. 10

Max. 3. 7. 8. cui ſimilis eſt locutio apud eundem lib. 1. 1. 10. *Propior publicae religioni, quam privatae charitati.* auctor declamationis, quae nomine Salluſtii in Ciceronem circumfertur, is *erat calumniae proximus.* An non ita Sophocles in Trachiniis v. 259. dixit ἀγχιστῆρα τῶδε τῷ πάθει? pro auctore hujus calamitatis. vide Heinſ. ad Val. Flac. III. 391. BURM.

(7) *Inter illos*] Ut apud *Ciceron.* I. *de Div. Judicavit inter Deas tres.* SCHEFF.

(8) *Sedit*] Hoc ſermonis genere *notio*, quam vocant, ſignatur. Quod vero ſedent judices, prima cauſſa eſt in majeſtate: alteram expedit Lil. Gyrald. ad illud Pythagoricum, *Adoraturi ſedeant.* PRASCHIUS. Proprie de judice, ut obſervat *Ritterſhuſius.* Innuit autem majeſtatem, & quieti animi ac perturbationibus nullis obnoxii tranquillitatem, quod non incommode *Praſchius* monuit. SCHEFF. Propert. 4. eleg. ult. *Aut ſi quis poſita judex ſedet Aeacus urna.*

(9) *Peroraſſent*] Orationem deduxiſſent ad finem, ac, quantum neceſſe videbatur, propoſuiſſent. Ita ſæpe optimi auctores. Proprie. SCHEFF. Propert. 4. eleg. ult. *Cauſſa perorata eſt.* SCIOP.

(10) *Dixiſſe*] Etiam hoc proprie ac ſolenniter. *Briſſonium* conſule. SCHEFF.

(11) *Sententiam*] V. C. Pith. *ſentiam.* Forte *ſententiam hanc*, HEINS.

(12) *Videris*] Eſt & hoc ſolenne verbum judicum, ſententiam dicentium, ut *Ritterſhuſius* notavit. Puto autem uſurpare modeſtiæ cauſa conſueviſſe. SCHEFF. immo quia ſaepe etiam falli judices ſolent, & in rebus humanis incerta plurima eſſe ſolent, quae pro certis tamen haberi debent. Plin. XIV. Hiſt. 13. *Cn. Domitius judex pronuntiavit, mulierem videri plus bibiſſe, quam valetudinis cauſſa.* BURM.

(13) *Surripuiſſe*] *Heinſius* malebat *ſurpuiſſe*, *Catulli*, *Horatii*, & aliorum exemplo, ut ſit mitior numerus. SCHEFF. In diverſum abit Anon. fab. 39. PRASCH. vid. ad Ovid. IV. Met. 557.

(14) *Pulchre*] Specioſe, callide, ſcite. Sic apud *Ciceronem* alicubi in epiſt. *Is pulchre aſſeverat.* &c. SCHEFF.

FAB.

Digitized by Google

(11) FAB. XI.

Asinus & Leo venantes.

1 Virtutis expers, 2 verbis jactans gloriam,
3 Ignotos fallit, notis est derisui.
Venari Asello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit simul,
Ut insuëta voce 4 terreret 5 feras,
Fugientes ipse 6 exciperet. 7 Hic 8 auritulus
Clamo-

(1) *Virtutis*] Virium, roboris. Dixit jam *Rittershusius*. Vid. *l.* 3. *c.* 7. SCHEFF.

(2) *Verbis jactans gloriam*] Pro *jactans gloriosa verba*, ut *Virgilius* x. *Aen. Voces jactare inertes* dixit. SCHEFF. *Gloriam* pro gloriatione poni notarunt jam Taubman. ad Plaut. milit. Glor. 1. 1. 22. & Gebhard. ad Nepot. Agesil. 5.

(3) *Ignotus fallit, notis est derisui*] Veteres habuerunt *ignotos*. Quod si *Rigaltius* ex codice antiquo immutavit, bene est. Sin minus, puto illud *ignotos* posse retineri. Monet enim recte *Vlitius ad Cyneg. pag.* 395. *ignotos* hic active accipi de iis, qui non noscunt, quomodo & in aliis est factum. *Avien. fab.* 5.

Forsitan ignotos imitato murmure fallas.

Etiam ante *Cicero* sic *producere ad ignotos* usurpavit in *Verrina* v. 1. quod in indice *Freinshemii* notatum est. Et profecto ipse Noster supra *conspiratos* ita posuit. Quod autem *Barthius* (Adblegm. critic. 2. 5. & Adv. 30. 5. & 47. 10.) existimat, *ignotus fallit; notus est derisui*; eo minus placet, quia *notis* est in omnibus codicibus. SCHEFF. *Ignotos*, id est, quibus erat ignotus. Sic infra fab. 14. *Ignoto loco.* & fab. 54. *Onus ignotum.* Ovidius Epist. IX. 155. *Exulat ignotis Tydeus germanus in oris.* Et Epist. VII. 117. *Applicor ignotis.* Vid. Manut. ad Cicer. famil. epist. 5. 12. & nos ad Petron. CXII. BURM.

(4) *Terreret*] Allusit Artemid. 2. 12. ubi de asinis: Καὶ πρὸς τοὺς φόβους ὁ ὄνος διὰ τὴν περὶ αὐτοὺς ἰσορροπίαν, καὶ τὸν ἐν συνηθείᾳ λόγον. PRASCHIUS.

(5) *Feras*] Aesopus fab. 230. ὑδῶ exprimit, silvestres capras. PRASCHIUS.

(6) *Ut exciperet*] Delendum est *ut*, cum veteri codice Danielis. HEINSIUS. Verbum proprium venatorum. Videtur autem imitatus esse id *Virgilii*, quod extat *Ecl.* 2.

Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum

Digitized by Google

Excipere insidiis, multum latrante Lyciſca?

Servius hoc loco: *Excipere, dolo capere, ut, excipit incautum, insidiis.* Intelligitur hinc, quam poſuerit accommodate. SCHEFF. vide, quae nos ad Quinct. 11. cap. 12. notamus. ſed nihil hic eſſe novandum, ut Gudius voluit, cenſeo. propter locum Ciceronis 111. Catil. 4. *praeſto eſſet ille, qui & fugientes excipere ret*, &c. certe Virgilii locum, quem adduxit Schefferus, non reſpexiſſe Phaedrus ex Gudii ſententia poteſt. cum diverſa ſint *vi excipere*, & *inſidiis*. BURMANNUS.

(7) *Hic*] Eleganter. Vide, quae mox ſcribo, *fab.* 15. *v.* 5. SCHEF.

(8) *Auriculas clamore &c.*] Scripſerim, *hic auriculans clamorem ſubito tollit. Aſinus auriculans* erit dictus Phaedro, ficuti *luna corniculans* Ammiano Marcellino. MEURSIUS. Bis in hac ſcriptura peccatum eſt, nam *auricula* ſecundam ſyllabam brevem habet; dein illepide videtur dictum, *tollit auriculas clamore ſumma totis viribus.* Itaque neceſſario revocanda eſt veterum librorum lectio, quae talis fuit:

Clamorem ſubitum tollit totis viribus.

Ut lubet, inquies; ſed quid fiet τῷ *auriculas?* nil facilius. Nam iidem veteres libri habent, non *auriculas*, ſed *auriculus:* quod quid ſit aliud, quam *auritulus?* neque enim dubium eſt, quin Phaedrus praegrandes aſelli aures, quaſi lepidum aliquod χαρίτιον ἀθυρμάτιον, velit ὑποκορίζεσθαι. Itaque eadem forma effectum fuerit *auritulus* (id eſt auritus) qua *barbatulus, eruditulus, limatulus, politulus*, & ſexcenta alia apud Ciceronem, Catullum, alios. Meurſius quidem V. C. exiſtimavit legendum eſſe *auriculans*, quemadmodum dicitur *corniculans.* Sed criticam non recte advocavit Doctor ille quondam Hiſtoriae Graecae. Ejus enim conjecturam ſi admittamus, tum certum exitium verſui. FABER. *Meurſius* emendat, *hic auriculans*, quaſi qui motaret aures. Longe melius *Rigaltius* in editione ultima, *auritulus*, quaſi per jocum, ut *naſutulus, barbatulus.* Et legitur in ſchedis Sereniſſ. *CHRISTINAE auriculus*, quod ab *auritulus* abeſt proxime. Vide *Heinſium ad Ovid. Amor. 2. el. 2. v.* 15. Idem, ſive inventum apud *Rigaltium*, ſive a ſe excogitatum (nam non indicat) *Faber* quoque probat. Quod ſi *auriculas* ex lectione veteri eſſet retinendum, (neque enim officit, quod vulgo habeat ſecundam brevem, cum hic, ut in *canicula* & ſimilibus poſſit produci, ut jam alii notarunt) & mox legeretur *clamores*, omiſſa foret conjunctio, plane ut in capite decimo praecedente, nec non congruerent omnia. Adde quoque infra fab. 15. ſolet quippe Noſter hoc modo. SCHEFF. *Auriculus* excerpta Rigaltii & MS. Voſſii. Legendum vero *auritulus.* HEINS. Egregie Hoogſtratanus noſter vindicavit veram lectionem contra eos, qui vim faciunt

9 Clamorem ſubito totis tollit viribus,
Novoque 10 turbat beſtias miraculo.
Quae dum paventes 11 exitus notos petunt,
Leonis 12 adfliguntur horrendo impetu.

10 Qui

ciunt rei metricae. ſic *auritos* Aſellos dixit & Ovid. VI. faſt. 469. & ὄνος οὐατώ Aſinus dicitur in Epigrammate Anth. Graecae. lib. II. cap. 40. p. 236. BURM.

(9) *Clamore ſubito*] *Meurſius, clamorem ſubito* legit. *Faber, clamorem ſubitum.* Mihi placet inhærere proxime ſcripturæ veteri, ac legere *clamores ſubito.* Nil frequentius in libris MSS. hoc errore, ex ſimilitudine literarum. Hoc ſcripſeram, cum nob. *Heinſius* per literas mihi indicat, in prædictis reginæ ſchedis legi: *clamorem ſubitum totis tollit viribus:* quod probo. SCHEFF. Lege *clamores ſubitos totis tollit viribus.* HEINS.

(10) *Turbat*] Exterret. Ita ſæpe *Virgilius.* Unde & *turbidus* apud eum, pro *terribili*, ut *Servius* interpretatur. *Tac.* 12. *An. c.* 16. *ductaque altius turres, facibus atque haſtis turbabant obſeſſos.* SCHEF.

(11) *Exitus notos*] Vias elabendi. Sic & *Cicero* uſurpavit. *Cornel. Nep. vita Hannib. c.* 12. *Cum omnes exitus occupatos oſtendiſſet.* Velut de fera loquitur, quod notandum. SCHEFF. Editio Amſtelodamenſis habet *novos*; quod ſphalma typographicum puto. AXENIUS. Certe: nam nihil frequentius apud Poëtas & alios, quam *res notas* vocare, quibus quotidie utimur quas videmus, audimus &c. frequenter: inf. II. fab. 5. *noti flexus.* Horat. I. Od. 2. *Nota quae ſedes fuerat columbis.* Ovid. I. Met. 369.

——— *adeunt pariter Cephiſidas undas,*
Ut nondum liquidas, ſic jam vada nota ſecantes.

VII. 576.

——— *notis*
Semianimes errare viis.

Manil. IV. 415.

——— *Et notis fugientia flumina ripis.*

ut & Petron.

Flumina per notas ibant morientia ripas.

exitus vero eleganter vocantur anguſti tramites & loca, per quae & in bello milites, & in venatu ferae elabi ſolent. vide Gronov. ad Livii lib. IX. 15. editionis prioris. BURM.

(12) *Adficiuntur*] Putabam olim *adfici impetu* ſic dici pro *impeti*, ſicut *adfici poena*, pro *puniri*, *adfici honore*, pro *honorari*, *adfici terrore*, pro *terreri.* Et retinebat *Barthius* (adv. III. 9.) quanquam per *vexare explicaret.* Verum ſuadet aliud codex *Petri Danielis*, & ſereniſſ. *CHRISTINAE*, qui poſt ad manus *Voſſii* pervenit, in quo *adfliguntur* legitur. Vide *Heinſ. ad Ovid. Amor.* II. *el.* 7. 16. (& ad XII. Met. 139.) *Faber* quoque, licet alteram lectionem non omni-

13 Qui, postquam caede fessus est, Asinum evocat,
Jubetque vocem 14 premere: tunc ille insolens,
Qualis videtur 15 opera tibi vocis meae?
Insignis, inquit, sic, ut nisi nossem tuum
Animum 16 genusque, simili 17 fugissem metu. 15

omnino rejiciat, magis tamen hanc sibi ait arridere. Quod facit & *Freinshemius*, allato pro vulgata lectione *Flori* loco ex *lib.* 2. *c.* 20. ubi auctor: *Numantia Romanum exercitum pudendis fœderibus adfecit.* Incomparabilis *Gronovius* in observationum optimarum *lib.* 4. *cap.* 8. *Apud Phædrum legebatur de bestiis: Leonis adficiuntur horrendo impetu, cum vera lectio esset in MSS. adfliguntur.* Cæterum *adfligi horrendo impetu* sic dicitur, ut *primo impetu pelli*, vel *opprimi. Adfligi* enim est allidi terræ, sicut optime *Gronovius*, prædicto loco monstrat. SCHEFFER. Genuina lectio est in MS. *adfiguntur*, teste Gronovio Obs. 4. 8. ubi fines regit, sive differentiam tradit inter *adfligi*, *adfigi*, *adfici*. PRASCHIUS.

(13) *Qui postquam*] Lege *Hic*, vel *hinc*, vel *ibi*. HEINSIUS.

(14) *Premere*] Comprimere, id est tacere, quomodo apud *Virgil. lib.* 9. *Aen.* de Mnesteo: *sic memorat, vocemque premit.* Pulchre autem ac convenienter leo ita, tanquam superior, & pro auctoritate sua & imperio. Nam *premit*, qui hoc facit, quoquo modo coactus. SCHEFF.

(15) *Opera hac vocis*] Propter quam tubicen creatur in prœlia quadrupedum, apud Laur. Abstem. fab. 95. PRASCHIUS. Labore & auxilio, quomodo *Cornel. de Alcibiade cap.* 4. *Ejusdem opera Ioniam a societate averterunt Athenienses.* SCHEFFERUS.

(16) *Genusque*] Sic hic usurpat, ut *Virgilius Georg.* 2. *genus acre virûm*, de Marsis Sabellisque, ubi pariter qualitatem notat. SCHEFF.

(17) *Fuissem in metu*] Metri ratio postulat, ut legas, *simili fuvissem in metu.* At, inquies, ad Carmentam nos & Euandrum remittis: *Sed pax sit rebus*, ait Ille; ita enim Plautus in Pœnulo dixit *fuverim.*

Quo genere gnata, qui parentes fuverint.

Est jambicus trimeter. Ita & Lucilius apud I. Rufinianum dixit ex emendatione Douzæ,

Vellem in concilio vestro, quod dicitis, olim,
Cœlicolæ, vellem, inquam, adfuvissemus priore.

Idque a verbo *fuo*, quod nec Virgilius ipse in Aeneide refugit,

Tros Rutulusve fuat, nullo discrimine, &c.

Format autem ex sese *fuvi* ad eundem plane modum, quo dicebatur *pluo pluvi.* Plautus alicubi in Menæchmis,

Nam rus ut ibat forte ut multum pluverat.

Ita ex *adnuo adnuvi* apud Ennium

nium Merulæ pag. x. Et, quod ſcio magis mirum viſum iri quibuſdam, ex *geno* veteres faciebant *genuvi*, apud eundem pag. III. & IX. Ceterum P. Danielis exemplar habebat, *ſimili fugiſſem metu*. Quod in prima editione monuerat Rigaltius V. Clar. Poſſis & alio confugere, ut primum dicas τὸ *fuiſſem* eſſe diſyllabum, per συνίζησιν ſcil. dein τὸ M. extritum non eſſe à Phædro. FABER. Metri cauſa ſcribit *Faber fuviſſem*, ſicut *Plautus*, *fuverim*, & *Lucilius adfuviſſemus*, ab antiquo *fuo* extulere. Neſcio tamen, annon præferendum ſit, quod habet codex *Danielis* teſte *Rigaltio* : *ſimili fugiſſem metu*. Nam præcedit, *fugientes ipſe exciperet*. Item: *exitus notos petunt*. Probant ſane *Nevelstus*, *Freinshemius*, & *Urſinus*. SCHEFF. Hanc lectionem etiam probat Heinſius, qui eam in MSS. Voſſii exſtare ad marginem notavit. & ita *fuit* & *fugit* in MSS. confuſa eſſe apparet ex notis Heinſii ad Ovid. Epiſt. XVII, 192. BURM.

(12) FAB. XII.

Cervus ad Fontem.

I Laudatis utiliora, quae contemſeris,
Saepe

(1) *Laudatis utiliora &c.*] Locus obſcurior, propter ellipſin. Totus ſic ſe habet: Narratio hæc exerit, inveniri ſæpe, utiliora eſſe ea, quæ contemſeris, laudatis, hoc eſt, quam ea, quæ laudantur. *Laudata* hic, quæ opponuntur contemtis, ſunt *æſtimata*, *magni facta*. Cæterum hi verſus aliter ſe habent in laudatis ſereniſſ. *CHRISTINAE* ſchedis, uti comperi a nob. *Heinſio*, ſic nempe: *Sæpe eſſe utiliora quæ contemſeris, ejuſce rei teſtis hæc narratio eſt*. *Faber* in editione nupera ſic notat ad hæc verba: *Sed hoc diſcucerim libens, quod hoc novum trimetrorum genus fuerit*. Item, *an hic quoque verſus Jambicus : Sæpe eſſe utiliora, quæ contempſeris : vos dicite Muſæ*. Scilicet hoc nobis fuit propoſitum, ut verſus illi crederentur Jambici, omnibusque numeris abſoluti. Quo autem verbo hoc tradidimus? Ergo hoc haud ſane bene. Licebat interim, opinor, afferre lectionem veterem, ſi quis ingenioſior exculpere ex ea poſſet, quod huic loco conduceret. SCHEFF. Forte legi melius poſſet:

Sæpe eſſe factu utilia, quæ contemſeris:
Ejuſce reji teſtis hæc narratio eſt.

Producta prima in *reji*, ut ſæpe apud Lucretium. Vid. Giphan. Indic. in *reji*. Vel melius forte ad veſtigia libri Voſſiani:

Sæpe

Digitized by Google

Saepe 2 inveniri, haec 3 exſerit narratio.
Ad fontem 4 Cervus, cum bibiſſet, 5 reſtitit,
Et in liquore vidit 6 effigiem ſuam.
Ibi dum 7 ramoſa mirans laudat cornua, 5
Cru-

Saepe eſſe utilia, more quae contemſeris:
Ejuſce reji teſtis hac narratio eſt.

More, id eſt, *de more*, ut apud Plaut. Trinum. 1. 4. *More habent licentiam*; Et ibid. *More fit.* Cicer. 11. ad fam. 29. *Tu, mi Oppi, conſervabis amorem tuum, etſi more magis hoc quidem ſcribo, quam quo te admonendum putem.* Virgil. Aeneïd. 7.

Hoc Priami geſtamen erat, dum jura vocatis
More daret populis.

Vel *more* hic poſitum, ut alibi ſæpe Noſter, *ſtulte.* Sic præfat. libri tertii: *Stulte nudabit animi conſcientiam:* & ſæpe alibi. HEINS. Ingenioſa quidem Heinſii conjectura, & ita *more* ſumitur apud Quinct. XI. 3. *Cultus non eſt proprius Oratoris aliquis, ſed magis more conſpicitur*, ut legendum ibi eſſe oſtendimus. ſed pro *ſtulte* poni a noſtro non credimus, immo vulgatam retinendam cenſemus. *laudata* vero ſunt pulchra, quae vulgo laudari ſolent. vid. Heinſ. ad Ovid. v. Met. 59. & nos ad Quinct. declam. v. & ita idem haec verba volunt, quod de alia re Florus dixit, III. 12. *ut non in uſum, ita ad ſpeciem.* & Juſtin. XIV. 6. *ſpecioſus magis quam utilis grex.* BURM.

(2) *Inveniri*] Eleganter, in reſpectu ad inopinatum eventum. Quomodo Germani mei: *Ich befinde diſz anders.* Et Galli: *Je trouve cela bien autrement.* Sic *Terent. Eunuch. Act.* 5. *ſc.* 8. *Scis, Pamphilam meam inventam civem?* Donatus hic: *inventam, cognitam.* SCHEFFERUS.

(3) *Exerit*] Prodit, aperit, notum facit: de eo, quod latebat, ignorabatur: Sic *Ovid. ad Piſon. tu Piſo latentem exere.* Et apud *Senecam in Herc. Oet. mentis ſecreta exerere* invenias. *Heinſius* legit, *aſſerit*, vel *diſſerit.* SCHEFF.

(4) *Cervus*] Haec etiam fabula inter Arabicas Locmanni pag. 3. legitur. BURM.

(5) *Reſtitit*] Eſt *ſtetit. Plaut. Trinum.* 3. *ſc.* 2. *Staſime, reſtas ſolus. Terent.* 5. *Pherm.* 6. *Id quidem jam tibi fies, niſi reſiſtis, verbero. Virgilius Aen.* 1.

Reſtitit Aeneas, claraque in luce refulſit.

Curtius V. *c.* 2. *donec, ut conſiderem, annueres, reſtiti.* Adde *Terent. Eun. A.* 2. *ſc.* 3. Ipſe noſter infra *lib.* 3. *cap.* 8. *ſalutantes dein invicem ut reſtiterunt.* SCHEF.

(6) *Effigiem ſuam*] MS. Voſſ. *Fagiem.* Forte legendum: *& in liquore vidit ut faciem ſuam.* HEINSIUS.

(7) *Ramoſa cornua*] Etiam hoc ex *Virgilio* expreſſiſſe vult

in

Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
8 Venantum subito 9 vocibus conterritus,
Per campum fugere coepit, & 10 cursu levi
Canes 11 elusit. Silva tum excepit 12 ferum,

In

in notis suis *Faber*, qui alicubi, *cornibus arboreis*. Ramos tamen dici eos cornuum aculeos vulgare est. *Plinius* 8. *c.* 32. *Indicia ætatis in illis* (cornibus) *gerunt, singulis annis adjicientibus ramos.* SCHEFF.

(8) *Venantum*] Pro Venatorum. Lucret. lib. 4. *Venantumque canes in molli sape quiete, Jactant cura tamen subito.* SCHIOPPIUS. Pro *venantium*, hoc est, *venatorum*, ut apud *Virgilium*, *natantum*, *peccantum*, *recusantum*, atque plura alia. SCHEFF. Ita *volantes* Virgilio sunt aves; *natantes* pisces; *medentes* Lucretio & aliis medici; qui Celso *curantes*. Veteres enim nominis loco interdum participiis utebantur, & vice versa, ut *Hinc populum late regem*. Cæterum Æsopo fab. 184. venator ille est leo. PRASCH. Vid. Giphan. indic. Lucret. in *medentes*.

(9) *Vocibus*] Consueto clamore, quo hortantur canes, vide *Ovid. Met.* 2. *v.* 241. & ibi *Heins.* SCHEFF.

(10) *Cursu levi*] facili, celeri. Mallem tamen, *levis*. Nam sic *Virg. lib.* 12. *de Messapo*, *levis cursu* &c. Et solet proprie de cervis usurpari. *Idem Ecl.* 1. *Ante leves ergo pascentur in æthere cervi.* SCHEFF. non damno illud Schefferi *levis*. ita *levis ense nudo*, Virg. IX. Aeneïd. 548. de quo plura ad Valer. Flac. I. 382. sed & vulgata potest ferri, sic *volucrem cursum* dixit Stat. V. Theb. 167. quam *volucrem levitatem* dixit Lucret. IV. 204. & quod propius accedit Silius VII. 645.

Nunc dexter levibus flexo per devia gyris
Ludificatur equo.

ubi frustra *brevibus* reponunt viri docti. sed quocumque modo legatur, *levis* hic pro agili sumitur, & Graeco ἐλαφρὸς respondet. BURM.

(11) *Elusit*] Elegantissime; de illis flexibus circuitibusque implicitis, & in se redeuntibus, quales faciunt in fuga, & sic insequentes canes fallunt. *Virgilius* eodem modo *lib.* II. *Aen.* quem

Orsilochum fugiens magnumque agitare per orbem.
Eludit gyro interior, sequiturque sequentem. SCHEF.

deludit in re simili utitur Val. Flacc. VI. 239.

——— *mollique per æquora Castor*
Anfractu levioris equi deludit anhelas.

quo loco & Schefferi correctio posset firmari. sed *eludit* etiam recte, quo & Ovid. VIII. Met. 687. utitur. BURMANNUS.

(12) *Ferum*] Cervum. Ita infra *lib.* 2. *c.* 9. Imitatur iterum Poëtam suum, qui sic *lib.* 7. *Aen.*

Digitized by Google

In qua 13 retentis impeditus cornibus,
Lacerari coepit morsibus saevis canum.
Tunc moriens 14 vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum 15 intelligo,
16 Ut illa mihi profuerint, quae despexeram,
17 Et, quae laudaram, quantum luctus habuerint. 15

Aen. usurpavit. SCHEF. Non temere praetereunda vox est: ita enim dicitur *ferus ἀπλῶς*, ut *fera*. Sic apud Virgilium pro equo:

In latus, inque feri curvam compagibus alvum.

Ita apud Catullum in Galliambo *ferus* sumitur pro leone; iterum pro cervo apud Virg.

Pectebatque ferum ——

Ita apud Nostrum hunc,

—— *Tum gaudens ferus*
Bobus quietis agere coepit gratias FABER.

haec fere Rittershusio debentur. v. & Herald. ad Arnob. pag. 144. & Erhard. ad Petron. cap. LXXXIX.

(13) *Retentis impeditus cornubus*] Nescio, an rectius esset, *retentus impeditis*: nam de cornibus hic potissimus est sermo. Et *impedita cornua*, essent ramis implicatis devincta; quomodo *Cicero de Divin. I. impediri vinculis* dixit. Potest tamen idem & ex receptalectione hauriri. SCHEF. Ego vulgatam retinendam esse censeo. Nam cornua feri inter densos arborum ramos haeserunt, & his quasi vinculis impeditus fuit Cervus. Sic Veget. art. Veter. I. c. 10. dixit, *impeditum animal*. & Colum. 6. 2. ne *arboribus aut objacenti cuilibet rei se implicent*. Val. Flac. VI. 421. *haerentes cornibus altis invenit*. Salust. Jug. 53. *Elephanti impediti ramis arborum*. apud Ovidium in re alia lib. v. Fast. 15. MSS.

Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentis
Et vos Lunares exsiluistis equi.

vulgo *retentus*. BURM.

(14) *Vocem hanc edidisse*] Quae abest ab Anon. fab. 47. & Aphthon. fab. 18. PRASCH. MS. Voss. *Dedisse vocem hanc*. Lege, *edidisse vocem hanc*. HEINS. Cicer. 2. Tusculan. *Quas hic voces apud Sophoclem in Trachiniis edit*. Valer. Max. lib. 6. cap. 4. extern. 3. *Alexander illam vocem nobiliter edidit*. Vide supra ad fab. 9.

(15) *Intelligo*] Lege *intelligam*. HEINS.

(16) *Ut illa*] *Ut*, est *quantum*. Itaque mox sequitur, *quantum luctus*. Non dissimulandum est, in *schedis regiis* haec ita legi: *utilia mihi quam fuerint*. Atque sic & *Danielis* habuit exemplar, teste *Rigaltio*. Verum prius probo. SCHEF.

(17) *Et quae laudaram*] Hic versus delendus videtur, & spurius est. HEINS.

FAB.

Digitized by Google

(13) FAB. XIII.

Vulpis & Corvus.

1 Qui ſe laudari 2 gaudent verbis 3 ſubdolis,
4 Serae dant poenas turpes poenitentiae.
Cum 5 de feneſtra corvus raptum caſeum
Comeſſe

(1) *Qui*] MS. Voſſii, *qua.* HEINS.

(2) *Gaudet*] Codex *Danielis* iſta in plurali effert. Pariter & *ſchedæ regiæ*, quas eaſdem eſſe cum dicto codice, non male ex his cæterisque locis ſuſpiceris. SCHEF.

(3) *Subdolis*] Dolo formatis & compoſitis ad voluntatem audientis. Ita *Plautus in capt. A.* 3. *ſc.* 3. *ſubdola mendacia* uſurpat, & in *Trinum. A.* 2. *ſc.* 1. *de amore: eos cupit, eos conſectatur, ſubdole blanditur.* SCHEF.

(4) *Fere dant pœnas turpi pœnitentia*] Longe mihi rectius videtur, quod in codice *Danielis* reperit *Rigaltius, ſera.* Nam *ſeram pœnitentiam* dici receptum eſt; non ita, *turpem. Curtius lib.* 3. *c.* 2. 19. *Sera deinde pœnitentia ſubiit Regem. Livius lib.* 29. *Celerem enim pœnitentiam, ſed ſeram & inutilem, ſequi.* Et ſic paſſim alii. In *ſchedis regiis* fuiſſe ajunt *ſera pœnitentia*, quod non probo. Pro *turpi* in prædicto *Danielis* codice *turpes* legitur, ut ad *pœnas referatur.* Optime, niſi fallor. *Turpes* intelligit, ob turpitudinem & dedecus ex eis, quia fere, qui ſic puniuntur, ſimul riſui aliorum ſunt expoſiti. SCHEF. Ἀιτανάκλασις, aut alluſio ad ἔτυμον *pœnitentiæ*: de quo ſic Auſon. epigr. 12.

Sum Dea, qua facti non facti-
que exigo pœnas,
Nempe ut pœniteat, ſic Me-
tanœa vocor.

Turpe quidem, pœnitenda committere; non vero turpe, commiſſorum pœnitentiam agere. ἡ μετάνοια φιλοσοφίας ἀρχὴ γίνεται, ait Hierocles. Inde (quod notat approbatque Heraclides Allegoriis Homericis) ἡ σὺν φρονῇ μετάνοια ἐν τοῖς ποιμασιν ἀθωὰ νομίζεται. Alexander M. apud Julianum Imp. in Cæſaribus, ἡ μεταμέλεια, σώφρων πάντων, καὶ τῶν ἐξημαρτηκότων σώτειρα δαίμων. Quare ab eo, quod præcedit, Phædrus hoc epitheton ſumit, τὸ γὰρ σωφρὸν τῆς αἰσχύνης τῇ μεταμελείᾳ ἐλίγχεται, ut iterum Hierocles. PRASCH. Codex Voſſianus habet: *Sera dant pœnas turpes pœnitentia.* Lege: *Sera dant pœnas turpes pœnitentia.* HEINS. Jornand. de Reb. Get. cap. XXXI. *ſera poenitudine in campis munitiones efflagitant.*

(5) *De feneſtra*] Idem ſaxum volvit Aeſopus fab. 208. Gabrias fab. 19. Aphth. fab. 29. Anon. fab. 15. Experitur hic

Digitized by Google

Comeſſe vellet, celſa 6 reſidens arbore;
7 Hunc vidit vulpis, dehinc ſic occepit loqui: 5
O qui

Adulationis laqueos corvus, cujus ipſe alias imago, tam rapacitatis ratione, quam ſimilitudine Græcæ vocis. Vide Agapet. Diac. cap. 12. PRASCH. Latiniſſime *Teſtamentum* vetus *Porcelli: adfer mihi de culina cultrum. Ennius* apud *Nonium* in *prognaviter: Animam de corpore mitto.* Sic *fugere de civitate, Fabius* uſurpavit. *Ulpianus l. 7. ff. de furt. Furtum facere de domo.* Pro *feneſtra, caniſtro, Heinſius* malluiſſet. Poſſumus tamen *feneſtram* accipere de quocunque foramine in muro, aut pariete. *Virgilius* 2. *Aen. v.* 482.

——— *ingentem lato dedit ore feneſtram. Donatus: Alluſit de hoſtio ad feneſtram, caterum cavernam dicere debuit factam.* Sic *Vitruvius lib. X. cap.* 22. *Qua machina acceſſura erat, ea rezione murum pertudit, & juſſit omnes publice & privatim, quod quiſque habuiſſet aqua, ſtercoris, luti, per eam feneſtram, per canales effundere ante murum.* Habes manifeſte *feneſtram* pro foramine, pertuſione facta in muro. Sic *interpres Bibliorum* 2. *ad Cor. c.* 11. *Per feneſtram in ſporta dimiſſus ſum per murum:* Græca ita habent: Καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαγήνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους. Nihil aliud intelligitur, quam foramen in mœnibus, qualia habebant multa, ad emittenda tela. *Heſychius:* Θυρὶς, ἐπὶ μικρὸν. h. e. Θυρὶς, *eſt parvum foramen.* SCHEF. Forte *caniſtro.* HEINS. Heinſii emendationem optimam eſſe nullus dubito: in caniſtris enim edulia & coenarum reliquiae reponebantur. Horat. 2. ſat. 6. v. 104. appoſite de mure:

Multaque de magna ſupereſſent fercula coena,
Quae procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.

Ubi Vetus Commentator a Cruquio editus: *Caniſtrum ſportula eſt, panibus, fruſtulis & reliquiis coenae excipiendis.* Ita & Virgilius Aeneid. 1. v. 701.

Dant manibus famuli lymphas, Cereremque caniſtris
Expediunt.

Val. Flac. 1. 253.

——— *Exta miniſtri*
Rapta ſimul veribus, Cereremque dedere caniſtris.

Juvenal. Sat. v. 74.

Vis tu conſuetis audax conviva caniſtris
Impleri.

Stat. 1. Theb. 523.

——— *His cumulare caniſtris*
Perdomitam ſaxo Cererem.

niſi *feneſtram* hic capimus, in qua cibi venales proponebantur, vel pendebant, ut inf. 111. fab. 4. BURM.

(6) *Reſidens*] Ut ſupra *c.* 13. *reſtitit. Virg. V. Aen. ſiccaque in rupe reſedit.* SCHEF.

(7) *Hunc vidit vulpes*] Hæc enim Aeſopii chori veluti dux eſt. Χρῆται γὰρ αὐτῇ ὁ Αἴσωπος διακόσμῳ τῶν πλείστων ὑποθέσεων, ὥσπερ ἡ καμῳδία τῷ Δάνῳ, ut eſt in Iconibus, Philoſtrato adſcriptis. PRASCH. MS. Voſſ. *Vulpes*

Digitized by Google

O [8] qui tuarum, corve, pennarum eſt [9] nitor!
Quantum [10] decoris corpore & vultu [11] geris!

Si

pes ut vidit, deinde ſic cœpit loqui. Forte leg. *Vulpes adivit, deinde ſic cœpit loqui.* HEINS. *Vidit* bene ſe habet. Aeſopus fab. 208. Ἀλώπηξ δὲ τοῦτο θεασαμένη. Et ita quoque Aphthonius. *Deinde ſic cœpit loqui* non rejicio.

(8) *Qui*] Qualis, quam magnus atque admirabilis. Nam intendit ſenſum. *Cicero de Divin. I. Xenophon Socratius, qui vir & quantus?* SCHEF. MS. Voſſii habet, *quis pinnarum.* HEINS. Ita perpetuo variant codices, & quamvis non multum intereſſe cenſeam, praeferrem tamen *qui.* ita apud Ovid. II. art. 361.

Qui ſtuper hic, Menelaë, fuit.

III. Triſt. XI. 5. ex MSS.

Qui gradus ulterior.

IV. Triſt. I. 23.

Qui me deceperit error.

Valer. Flac. IV. 704. ut ante Carrionem legebatur,

Heu qui datus iſte Deorum
Sorte labor nobis.

vid. Pier. ad Virg. VI. Aeneïd. 561. qui recte & lib. IX. 723. *qui caſus agat res*, ex auctoritate Chariſii reponit. quod firmat Ovidii locus XIV. Met. 162.

Qui te caſuſve, Deuſve
Servat Achaemenide. BURM.

(9) *Nitor*] Splendorem intelligit, quamvis paulo minus ſit nitor, quam ſplendor: cum hic quaſi radios emittat, nitor minime; id quod volebat *Plinius*, quando *lib.* 37. *c.* 2. de vaſis myrrhinis: *ſplendor his ſine viribus, nitorque verius, quam ſplendor.* Vires enim eas intelligit, quae, velut fulguris aut radiorum ſolis, oculos percellunt. SCHEF. *vigor* habet Anonymus Nielantii.

(10) *Decoris*] MS. Voſſ. *decorem.* HEINS.

(11) *Geris*] Ex germana & ingenua Latinitate, *gerere* pro *habere.* Ita Virgil. *gerens vocem Methyſci.* Ita Terent. *Infirmum animum gerunt.* Ita Saluſtius, & optimi quique. FABER. Ex germana & ingenua Latinitate *gerere* poſuiſſe, pro *habere*, ait *Faber.* Bene, quanquam *gerere* non ſolum ſit, ſic ſimpliciter habere, id eſt poſſidere, quam ſic habere, ut & tu praeferas, & alii id reſpiciant ac obſervent. Et huc ſpectat ille locus *Virg. a Fabro* laudatus *ex* 12. *Aen.*

Cuncta gerens, vocemque, & corpus & arma Metiſci.

Cui nunc adjungo alium ſimilem *ex Aen.* I. ubi pariter ſic uſurpatur,

Virginis os habitumque gerens, & virginis arma.

Curtius quoque ita *lib.* 3. *cap.* 3. *eminebant duo aurea ſimulacra cubitalia, quorum alterum Nini, alterum Beli gerebat effigiem.* SCHEF. Locis Scriptorum a Fabro congeſtis adjicio Plautinum, qui eſt in Truculento, 4.4.17. de mure. *Qui, ſi unum oſtium obſideatur, aliud perfugium*

Si vocem haberes, nulla 12 prior ales foret.
13 At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
14 Emiſit ore caſeum, quem celeriter 10
Doloſa

gerit. AXENIUS. vide ad Calpurn. Flacc. Decl. XIII.

(12) *Prior*] Puta *te*, quod intelligendum; *prior* autem, eſt *melior*, ſeu *potior*, *praeſtantior*. quoniam ſic prævaluiſſet rebus omnibus, nec pulchritudine ſolum, ſed & voce. *Virgil. XI. Aen. Hic pietate prior.* Adde *Serv.* ibi. SCHEF. *Prior*, id eſt, pulchrior. Horat. 4. carm. 10. *Nunc & qui color eſt, punicea flore prior roſa.* Ubi vetus ſcholiographus: *Prior, pulchrior.* AXENIUS. Sic in Priapej. carmine 45. *Num tandem prior es puella, quaeſo?* id eſt, pulchrior. ita *prima puella.* Ter. Eunuch. III. 5. & de quacunque re, quae praeſtat, ut *prius ſoedus* Flor. 1. 16. non tempore, ſed religione. & ita paſſim. BURM.

(13) *At ille ſtultus dum &c.*] MSS. habent, *latiorem dum*, & *dum etiam*. Lege:

Ad illa latum, dum vult
vocem intendere,
Emiſit ore caſeum.

Latum caſeum, id eſt, qui fertur. HEINS. *Oſtendere* hic pro *oſtentare, jactare*, ut apud Virgil. 5. Aeneïd. 376. *Oſtenditque humeros latos.* Ubi Servius male Virgilium reprehendit. unde patet quam inconcinne Gebhard. III. Crep. 10. voluerit hic legi, *voce os tendere.* BURM.

(14) *Emiſit*] Sic *Terent.* 5. *Phorm.* 5. *emiſſa eſt manu.* ſupra *cap.* 5. *ore demiſit cibum.* Sic enim ibi legi oportere dixi tum, & vel locus hic confirmat. SCHEF. Forte melius hic legi poſſet, *amiſit.* Ita Curtius, de corvo quoque verba faciens; lib. 4. c. 6. n. 11. *Forte praetervolans corvus glebam, quam unguibus ferebat, ſubito amiſit.* Et idem lib. 9. c. 26. *Nclite maturos fructus per inertiam amittere e manibus.* Apulej. 6. Metamor. *Ut vel unam de manibus amittas offulam.* Ad quem locum v. Pricaeum. ita & Cicero III. Verr. 13. *cum rem de manibus amiſiſſes.* ſic apud Lucret. IV. 507. Lambinus legit,

Quam manibus manifeſta ſuis
amittere quaequam.

pro *emittere*, & egregie vindicat. nec recte puto Muretum & Acidalium apud Auctorem Dialogi de Orator. cap. v. pro *amittit ſtudium, emittit* legere. nam ſic paſſim apud Ciceronem, Livium & Caeſarem, *amittere occaſionem.* An tamen non rectius *omiſit* legendum ſit, dubitationem injicit Acron ad Horat. 2. ſat. 5. v. 56. ubi hanc eamdem fabulam, ad quam adluſerat Horatius, refert his verbis: *Corvus, cum praedam ore portaret, laudatus a vulpe, quod bonam vocem haberet, clamare incipiens, omiſſam praedam perdit.* Et L. Septimius (Dictyn Cretenſem vocant) lib. 5. cap. 7. *Avis aquila ſtridore magno immittit*

Digitized by Google

Dolosa 15 vulpis avidis rapuit dentibus.
16 Tum demum ingemuit 17 Corvi deceptus stupor.
18 Haç re probatur, 19 quantum ingenium valet,

Vir-

mittit se, atque exterum partem eripit, moxque supervolans ad naves Graecorum pergit, ibique raptum omittit. apud Terent. Adelph. v. 8. *non omitto*, Micio dicit Demeae, qui manibus eum tenebat. Senec. Agamemn. 141. *proinde omisi regimen e manibus meis.* vide & ad Ovid. 11. Amor. 1. 17. BURM.

(15) *Vulpes*] MS. *Vulpis.* HEINS.

(16) *Tum demum*] Eleganter notat judicii tarditatem. *Terent. Heaut.* 11. *sc.* 3. *Vah! nunc demum intelligo.* Adde *Andr.* 5. *sc.* 3. ibique Donatum. SCHEF. MSS. *Tunc.* HEINS.

(17) *Corvi deceptus stupor*] Id est, *Corvus stupidus*; Sic *Error Herculis*, id est, *Hercules errans*, ut dixi in Verisimilibus. Sic Virgilius in prolusionibus *Notatinum* vocat *stuporem*, id est, *hominem stupidum.* & Catullus similiter, *Talis iste meus stupor, nil videt, nihil audit.* De quo infra sub finem. SCHOP. Id est, *corvus stupidus*, aliquot exempla ad Oppianum Vir doctiss. Conradus Rittershusius congessit. haec autem erit mea symbola. Apud Martialem, *doctorum corda virorum*, id est, *docti viri.* Apud Euripidem, ἐμὸν δέμας, pro *me.* τὸ σὸν δέμας, pro *te* apud eundem in Hecuba. Ita ὦ μητρὸς ἐμᾶς σέβας, pro ὦ μῆτερ σεβασμία. ita Μέμνονος βία, pro Memnone ipso apud Pindarum, & alibi, Αἰάντα παῖδα τ' ἐργαῖ (quo loco ἐργαῖ indoles est) pro *Aeacus & filii.* His addas lepidum illud Ennii,

Olli respondit suavis sonus Egeriai.

Id est, *ei suaveloquens Aegeria respondit.* Ita *meum cor*, pro *ego*, apud eundem pag. XXVII. collectionis Scriverianae. Ita denique apud Persium *cor Ennii*, pro *Ennio ipso.* FABER. Dictum est supra *c.* 8. Adde quoque *Barthium lib.* 52. *Adver.* 3. *Stupor* refertur ad animum, & usurpatur de eo, qui & illa non intelligit, quae ab omnibus intelliguntur. *Anesthesian* Graeci vocant, de qua vide *Theophrasti* characteres, & ibi *Casaubonum.* SCHEF. MSS. libri hic exhibent: *Corvus cur dolosis fuisset deceptus fraudibus ignavius.* Vossii codex habet, *Cerdonis dolos.* Lege: *tunc demum ingemuit corvus delusus dolos*, vel *strophas*, ut in fabula sequenti. HEINS. nil muta. Senec. Suasor. 11. *Corvo stuporis testimonium reddendum.*

(18) *Hac re*] Id est, hac fabula, hac narratione, hoc exemplo, hoc argumento. infra fab. 27. *Hac res avaris esse conveniens potest.* AXENIUS.

(19) *Quantum ingenium valet*] Laborare hunc versum adnotatum quidem est asteriscо. vide num levi mutatione legendum,

Hac re probatur, ingenium quantum valet NEVELET.

In quantum, Τὸ *m*, ut saepe

Digitized by Google

20 Virtute & ſemper praevalet ſapientia.

apud Phædrum, non eliditur. PRASCHIUS. Vel tranſponenda verba ſunt, vel elementum *M* ſyllabam in ſeſe inclinatam ſuſtineat neceſſe eſt. Vide quæ ad fabulam IV. dicta fuerunt. FABER. Hic ſyllaba ultima non eliditur, ut monuit *Rittershuſius*, & repetiit *Faber* in ſuis. SCHEF. Hos vero duos verſus delendos, ut ſpurios, notavit ad marginem Heinſius; quia Phaedrus, quo fabulae ſuae pertineant, ſaepe ante ipſam narrationem, raro poſt narratam prodit fabulam, non vero utroque ſimul loco. & verſum priorem ejecit, duce Gudio, ex ſua editione Hoogſtratanus. nos nobis tantum non permittimus. BURM.

(20) *Virtute*] Mallet *Rittershuſius*, *virtuti*. Et ſic *Barthius* quoque ad *Grat. p.* 36. *Salmaſ. ad Spar. p.* 26. At *Buchnerus* ſuſpicatur: *virtutem & ſemper*. Quid? ſi *prevalere virtute*, ſit valere præ virtute, hoc eſt, ante virtutem, & ſic ponatur in reſpectu ad præpoſitionem, quæ componit verbum. Quomodo *incumbere arma*, etiam in *Saluſtio* reperitur. Quanquam cum in *vet. cod.* abſit, *ſemper praevalet ſapientia, Neveletus* corrigat: *hac re probatur ingenium quantum valet*. Etiam *Heinſius* verſum ultimum, ut ſpurium, repudiat. SCHEF. Hoc loco *virtus*, vis eſt, ῥώμη. Videlicet primis Urbis temporibus Τὸ *virtus* aut ἀνδρεῖον ſignificabat, aut robur. Inde illud Ennii, *melius eſt virtute jus*: idque adeo verum eſt, ut à Plutarcho quoque, primulo ſtatim Coriolani initio, ſit obſervatum. Verba prudentiſſimi ſcriptoris ſunt: Ὅλως μέντοι ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ Ῥώμη μάλιστα τῆς ἀρετῆς τὸ περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐπιδόσεις πρᾶξεις. Καὶ ἐμαρτυρεῖτο τὴν ἀρετὴν ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τῷ τῆς Ἀνδρείας (virtutis) ὀνόματι πρόσαγορεύεσθαι. Καὶ τοῦτο τῷ γένει ὄνομα κοινὸν ὑπάρχειν, ᾧ τὴν ἀνδρείαν ἰδίᾳ καλοῦσι. Hæc Plutarchus. FABER.

(14) FAB. XIV.

Ex Sutore Medicus.

1 Malus cum ſutor, inopia 2 deperditus, Medi-

(1) *Malus*] Artis ſuæ imperitus. Sic *Poëtam malum* dixit *Cicero in de Nat. Deor.* SCHEF. *malus medicus* Cicer. IV. ad fam. 5. & Senec. 1. de Clement. 17. ita κακὸς ἰατρὸς Aeſchyl. Promet. 472. & contra Horat. 1. Sat. 3. *ſutor bonus. malus Citharoedus* Suet. Ner. 40. BURM.

(2) *Deperditus*] Eleganter, de eo, cujus facultates omnes ſic exhauſit, ut jam ſutor eſſe diu-

Digitized by Google

3 Medicinam ignoto facere cepiſſet loco,
Et venditaret 4 falſo antidotum nomine,
5 Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.

Hic

diutius non poſſet. Plane ſicut Germani *verdorben*. Eſt autem hic omiſſa conjunctio, ut ſupra *c.* 10. *Oppreſſum ab aquila, ſtetus edentem.* ubi vide, quæ notavi. Quanquam, neſcio quomodo, mihi rectius videatur, *inopiaque perditus.* Nam *deperditus* haud facile ſic reperias. At *perditus* eſt apud optimos ſcriptores. Ipſe *Cicero* pro domo cap. 44. *Quem in numerum ex multis Clodiis nemo nomen dedit, niſi aut egeſtate, aut ſcelere perditus.* SCHEF. Cic. de provin. Conſ. c. 5. *non ſolum bona, ſed etiam honeſtatem miſeri deperdiderunt.* Val. Max. 7. 3. 8. *Amore ſcorti deperditus.* BURM.

(3) *Medicinam facere*] Aliter hic uſurpat, quam ſupra *c.* 9. Hic enim *facere medicinam*, eſt artem eam exercere. Quod miror *Rittershuſium* præteriiſſe, hosque locos pro iiſdem habuiſſe. Plautus iſthac ratione dixit, *facere artem ludicram*, in *Aulul. Act.* 4. *ſc.* 3. *Cicero in Verrin. facere argentariam*, item, *facere mercaturam.* Supra non dicebat, *fecit medicinam*, abſolute, verum, *fecit medicinam illi*, contra quam hic loquitur. SCHEF. Ita Græci ποιεῖν τὴν ἰατρικήν. Alfenus Jurisconſultus in l. 26. ff. de operis libertor. *Medicus libertus, quod putaret, ſi liberti ſui medicinam non facerent, multo plures imperantes ſibi habiturum, poſtulabat, ut ſequerentur ſe.* Ita dicuntur, qui vecturis vivunt, *vecturam facere.* Varr. 1. de Re Ruſt. notum etiam vulgare diverbium. *Artem pudere proloqui, quam faſtites.* AXENIUS. ita *facere lenocinium*, Sueton. Calig 40. & *Lanam facere*, Ovid. VI. Met. 31. & Epigr. Veter. Pithoei pag. 121. & *Barbatoriam facere*, Petron. LXXIII. ita enim malo nunc exponere, pro artificium tenſoris exercere. ſic *Topiariam facere*, Cicer. III. ad Q. F. 1. *Navicullariam facere*, v. Ver. 18. ubi vide Cl. Graev. & cap. 59. *Argentariam facere*, & ſimilia. BURM.

(4) *Falſo antidotum nomine*] Ita 1. Timot. 6. 20. vulgatus *falſi nominis ſcientiam*, ad quem locum conſule Pricæum. AXENIUS. Pro, *falſi nominis antidotum*, id eſt, quod falſo habebat hoc nomen, an potius, *ſub falſo illo nomine*, quomodo *Juvenalis* ait, *falſo nomine poſcere*, *Sat.* 1. *Antidotum* medicamentum eſt, quod contra venena datur. *Cornel. Celſus*, medicus latiniſſimus, & qui ſub *Auguſto* vixit, *lib.* 5. *Antidota raro, ſed præcipue interdum neceſſaria ſunt.* Adde cetera. Nam inde diſcas, proprium eſſe artis nomen, quo propterea *Seneca*, & *Plinius* deinde, & *Quintilianus* uſi ſunt. SCHEF.

(5) *Verboſis ſtrophis*] *Verboſas ſtrophas* vocat eleganter, compoſita in elegantem ſpeciem verborum multorum veluti de-

Digitized by Google

6 Hic cum 7 jaceret morbo confectus gravi 5
8 Rex urbis, 9 ejus experiendi gratia

Scy-

cipula. *Cicero*, *laqueos verborum* appellavit in *Cecina*. Et sunt *strophæ* proprie laquei decipiendis feris. SCHEF. Proprie: nam, ut monet doctissimus scholiast. Aristophanis, στροφαὶ λόγοντες καὶ οἱ συμπεπλεγμένοι καὶ δολεροὶ λόγοι. Aliquando latius patet, ut apud Platonem in tertio Πολιτειῶν p. cccexl. edit. Læmarianæ. δίκας ἂν περὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἰσαίας πάσας στροφὰς στρέφεσθαι. FABER. Martial. 3. ep. 7. *Nihil stropharum est, jam salarium dandum est.* Hinc adjectivum *strofosus*, quod in Glossario δόλιος exponitur. BURMANNUS.

(6) *Hic*] Eleganter pro *tunc*. Sic supr. fab. 6. *hic auritulus clamorem subito tollit.* & 2. 9. *hic bos latenti*, & 5. 9. *hic tum venator dolens.* Terent. Hecyr. 1. 2. *hic animus partim uxoris misericordia devinctus.* Ubi Donatus. *Hic* pro *tum*, citatque Virgilium. *Hic annis gravis atque animi maturus Alethes.* Cicero 2. Acad. quæst. *Hic Catulus; et si heri, inquit*, &c. Idem pro Cluentio: *Hic tum Fabricius, non modo ad me, meos vicinos & amicos non adduxit.* Idem 3. Verr. *Hic tum alius ex alia parte.* AXENIUS. Elegantissime, pro *tunc, eo tempore.* Ita *lib.* 2. *c.* 8. *Hic bos latenti*, *Curt.* 4. *c.* 4. *Hic rex fatigatus, statuerat Aegyptum petere. Cicero in Ver.* 5. *Hic illi flentes rogare atque orare cœperunt.* Particula ex media latinitate deprompta. SCHEF. Valer. Max. 1. 7. ext. 1. *Hic dux, Italiæ vides, inquit, vastitatem.* Ovid. 11. Met. 126.

Si potes, hic saltem monitis pare rere paternis.

& ita passim Virgilius, Terentius & alii. BURM.

(7) *Jaceret*] Decumberet. Bene, de ægrotantibus. *Cic.* 9. *ep.* 20. *ego, te jacente, bona tua comedam.* Ita infra *c.* 21. hujus libri. SCHEF.

(8) *Rex*] Rex hic, qui summam tenet Reipublicæ. Atque sic antiquitus appellabantur singularum quoque urbium moderatores. *Urbis ejus*, scilicet in qua exercebat medicinam. Quanquam ego mallem hoc pronomen jungere cum sequenti vocabulo *experiendi*, ut sit similis locutio isti *Pliniane, illorum videndi gratia.* SCHEFFERUS.

(9) *Ejus experiundi*] Experimur eos, qui suam nobis operam locant, mercenarios, inquam, cum eorum opera utimur. Plaut. Mercat. Co. *Vin' me experiri?* LY. *volo.* Co. *mercedem cedo.* nec satis decorè sibi consuluit Lambinus, dum ibi *Experiri* interpretatur, jure & judicio tecum contendere; quin cocus conductus ait se paratum esse operam suam præstare: quam si uti & experiri nolit, debere eum tamen mercedem dare. SCHOPPIUS. *Schoppius* hoc loco: *experimur eos, qui suam nobis operam locant, mercenarios, inquam, cum eorum opera utimur.*

Digitized by Google

Scyphum popoſcit: 10 fuſa dein ſimulans aqua
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc 11 bibere juſſit ipſum, 12 poſito praemio.

Timo-

mur. Optime; at huic loco minime accommodate, quippe in quo longe aliud quid innuitur. *Experiri* hic eſt *explorare, tentare.* Hoc enim Noſter vult, accerſiviſſe medicum hunc novum, & adhibuiſſe commentum, de quo ſequitur, ut per id cognoſceret artem atque fidem ejus. Nempe ſic in uſu fuit apud veteres, cum de medicina eſſet dubium. Elegans eſt exemplum apud *Apulejum lib.* 10. *Aſini*, in ſceleratiſſima fraudulentiſſimaque muliere. *Non prius*, inquit, *medicorum optime, non prius chariſſimo mihi marito trades iſtam potionem, quam de ea bonam partem hauſeris ipſe. Unde enim ſcio, an noxium in ea lateat venenum? Plautus in Pſeud. Nunc ego te experiar, quid ames, quid ſimules. Cornel. Nepos in Alcib. In hoc natura, quid efficere poſſit, videtur experta. Vellejus II. c.* 28. *Hac naturalis exempli imitatio ad experiundum Sejanum, Caſarem protulit.* SCHEF. Forte legendum *hujus experiendi*, vel *rei experiendæ*, ut ſupra ad fab. 12. HEINS. Terent. Hecyr. v. 2. *hanc nunc experiamur.* eodem ſenſu Florus lib. 1. cap. 5. *Quem rex in experimentum rogavit.* & cap. 13. *me in experimentum illatam putem divinitus calamitatem.* BURMANNUS.

(10) *Fuſa aqua*] Ovidius Metam. XIV. 404. *fuſos lacus.* HEINS.

(11) *Bibere*] Legetur melius, ut in Pithoeana editione, *hoc bibere juſſit.* NEVELET. Forte legendum *obbibere.* HEINS. Hoc verbum in antiquis Ciceronis editionibus 1 Tuſcul. c. 40. reperitur, poſtea tamen a viris doctis expulſum, & pro eo *obduxiſſet* repoſitum; quod defendunt Victorius & Schottus ad Aurel. Victor de viris Ill. cap. LXXVI. & ita Senec. Troad. 1163. *obduxit ſtatim, ſaevuſque totum ſanguinem tumulus bibit.* Ita *obſorbere* apud Hygin. fab. 125. recte defendit Munckerus. *obbibere* forte etiam Ovidio reddi poſſet 111. Art. am. 763. ubi codices ſcripti, *hoc bibe, qua patiens caput eſt*, & legi *obbibe.* Richterus, per caras Muſas jurat, ſe malle *ebibere.* ſed hoc eſt pro libidine cuncta mutare. quia vero Heinſiana haec correctio, ut ſemper, ita hic quoque, diſplicet Gronovio, qui ex ultima ſyllaba τοῦ *Toxicum* repetita mavult, *Tum bibere*; poſſet aptius legi, *combibere juſſit.* Horat. 1. od. 37. *ut atrum corpore combiberet venenum.* BURMANNUS.

(12) *Poſito praemio*] Suſpicio eſt, Phædrum haec, ut alia, e fontibus maximi Poëtarum delibaſſe, qui lib. 5. Aeneid. *Invitat, qui forte velint, & praemia ponit.* Apulej. 1. Mileſ. *Hac tibi merces poſita eſt.* AXENIUS. *Poſito*, pro, *propoſito.* Imitatione *Virgilii*, qui lib. 3. *Aeneid.*

Digitized by Google

13 Timore mortis ille tum confessus est,
14 Non artis ulla medicae se prudentia,
Verum stupore vulgi factum 15 nobilem.
Rex advocata concione haec 16 edidit:
Quantae putatis esse vos dementiae,
Qui 17 capita vestra non 18 dubitatis credere,
Cui 19 calceandos nemo 20 commisit pedes?

Hoc

Invitat preciis animos, & praemia ponit. SCHEF.

Jul. Obseq. LXXXV. *Quae avis, praemio posito, ab aucupe capta.* Apulej. 1. Met. *haec tibi merces posita est.* hinc ludi, in quibus palma posita erat, βραβεῖα. vide Comm. ad Marm. Oxon, III. Martial. Spectac. 29.

Lex erat ad digitum posita concurrere palma. BURM.

(13) *Timore mortis*] Imminentis ex haustu poculi toxicati, sicut credebat. Quod scribo, ne quis erret, ac de timore a rege accipiat. SCHEFFERUS.

(14) *Non artis ulla medicum se prudentia*] Scientia, peritia; sic *prudentiam literarum*, Cicero, & *prudentiam operum*, Ovidius. Pari sensu apud *Columellam lib. II. cap. 22. prudens agricolationis* legitur. Pro *medicum*, quod vulgo legitur, *Heinsius* malit, *medica*. SCHEF. Recte Heinsius *medicae* corrigit. Ita fere semper loquuntur auctores. Hygin. fab. 101. *Quibus Achilles respondit; se artem medicam non nosse.* Ubi vide Doctissimum Muncker. Ovid. 2. Metam. 618. de Apolline: *Medicas exercet inaniter artes.* Sic Curtius lib. 7. 4. 8. apposite ad mentem hujus loci, *artis magicae magis professione, quam scientia celeber.* BURM.

(15) *Nobilem*] Refertur ad claritatem famae. Nam praecedit: *adquisivit sibi famam. Curtius* III. 6. *Erat inter nobiles medicos secutus Philippus.* SCHEFFERUS.

(16) *Addidit*] Cl. *Gronovius*, in suis ad me literis: *Lego edidit, ut fab.* 12. *moriens vocem hanc edidisse dicitur.* Idem *Heinsius* conjecit. SCHEF. V. supra ad fab. 12.

(17) *Capita*] Vide supra cap. 7. Elegantissime hic autem usurpatur, propter sequens *pedes*, augetque dicti acrimoniam ex oppositione. SCHEFFERUS.

(18) *Dubitatis*] Lege, *dubitetis*. HEINS.

(19) *Calceandos*] Calceis instruendos, muniendos. Probum verbum. Nam & *Plautus*, quamvis per jocum, *dentes calceatos* dixit in *capt.* & *calceare soccis* usurpat *Plinius ex Varrone lib. 36. c. 5.* SCHEF.

(20) *Commisit*] In editione Pithoeana & Rittershusiana est *commiserit*. Censeo legendum, *nemo commisit pedes*. Et est ἀγχιστρόφως notissimus, pro *commiserit*. MEURSIUS. Conjiciebat Meur-

Digitized by Google

Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
21 Quorum ſtultitiâ quaeſtus impudentiae eſt.

Meurſius *commiſſit*. Et ſane ita poſtulat purioris Latinitatis ratio. Ita *pugnaſſit* pro *pugnaverit*, *commoſſit* pro *commoverit*, & alia id genus *ἅπαξ λεγόμενα*. FABER. *Meurſius* mallet *commiſſit*, antique, pro *commiſerit*. *Faber* probat, itaque ait poſtulare purioris Latinitatis rationem. Videtur tamen & recepta lectio poſſe ſtare iſto ſenſu; vos nunc ei committitis capita veſtra, cui nemo antehac commiſit pedes. Eandem fuiſſe etiam Cl. *Freinshemii* ſententiam, video nunc ex notis ejus ad hunc ſcriptorem, poſt ipſius obitum publicatis, atque lætor. Cæterum *committere*, ſpem ſignificat & fiduciam. Sic *inf. II. c.* 8. *hominumque tecto ſpiritum commiſeris*. SCHEF. *Commiſit* poteſt capi pro *commiſerit*, ſic *credis* pro *credideris*. Lucret. lib. 5. *Ne forte ex homine & veterino ſemine equorum Confieri credis centauros poſſe*. *Neſcis* pro *neſcieris* apud Terent. Eunuch. 4. 4. *Ebullis* pro *ebullieris* Perſ. Sat. 2. BUCHNERUS. Forte legendum *crediderit*, vel *committas*. HEINS.

(21) *Quorum ſtultitia quaeſtus impudentiae eſt*] Lubentius legerim, *quorum ſtultitia quaeſtus imprudentiae eſt*, hoc ſenſu. Quibus uberrimus quæſtus eſt; quis, quæſo? imprudentia ſtultitiæ, id eſt, eis emolumento eſt aliorum fatuitas. Et hæc lectio occurrit in prima editione Rigaltii; quæ tamen, neſcio qua ratione, immutata fuit in illa meliori Ann. M. DC. XXX. ſed ego non poſſum non probare J. Georgii Grævii V. Cl. conjecturam, cujus me non ita pridem per literas participem fecit: ea eſt, *Quorum ſtultitiâ, quaeſtus impudentiae eſt*, id eſt, Qui ita fatui ſunt, ut quæſtus ad impudentes devolet: vel, ut iis ſit quæſtus, qui gnaviter impudentes ſunt. FABER. Putat *Rittershuſius*, eſſe ordinem, *quorum impudentia eſt quaeſtus ſtultitia*. Porro, *quaeſtum ſtultitiae* interpretatur quæſtum apud ſtultos. Ego non exiſtimo, Latinos formula hac ita uti, ut cum *Cicero* ait I. *de Off. illiberales & ſordidi quaeſtus mercenariorum*, intelligat apud mercenarios, ſed quos mercenarii faciunt apud alios. Sic ergo quæſtus ſtultitiæ eſſet, quem ſtultitia facit. At hoc penitus repugnat menti præcedentium. Itaque lego: *quorum ſtultitia quaeſtus impudentiae eſt*. ac interpretor de iis, quorum de ſtultitia quæſtum ſibi facit impudentia aliorum. Ita ſcripſeram olim, cum ab ampliſſimo *Gronovio* literas accipio, quæ hanc conjecturam meam firmant. Sic autem habent: *Quorum ſtultitia quaeſtus impudentiae eſt*, i. e. *quorum ſimplicitas & imperitia praebet quaeſtum improbis*. Addit tamen: *vel quaeſtui*. *Livius lib.* 4. 30. *quibus quaeſtui ſunt capti ſuperſtitione animi*. *Sed &*, *quaeſtus*, *non male*. Eadem in mentem veniſſe olim *Georgio Grævio* poſtea

poſtea ex notis *Fabri* obſervavi. Quanquam *Faber* ipſe lectionem aliam non rejiciat, eam nempe, quam habet prima editio *Rigaltii*, in qua pro *impudentia*, legitur *imprudentia eſt*, hoc, ſicut loquitur ipſe, ſenſu: *quibus uberrimus quaeſtus eſt, quis quaeſo? imprudentia ſtultitia*, i. e. *eis emolumento eſt aliorum fatuitas.* Et poſſet aliquis *imprudentiam ſtultitia* ſic credere dictam, pro *ſtultorum imprudentia.* Verum nobis placent præcedentia. Sane etiam *Freinshemius: Ego non dubitem, a Phaedro ſcriptum fuiſſe: Quorum ſtultitia quaeſtui impudentia eſt.* Ita enim ibi, non *imprudentia*, ſcribendum eſſe liquet. SCHEF. Lege *quorum e ſtultitia quaeſtus impudentia eſt.* HEINS. Ego *ſtultitia* ablativi caſus eſſe putem, & hunc ſenſum; per quorum ſtultitiam lucrantur impudentes. ita Livius XXV. 1. *& quaeſtus ex alieno errore facilis eſt.* quae Heinſianam firmarent lectionem. ſi *ſtultitia* nominativo caſu capias, erit appoſitio. ſtultitia aliorum eſt quaeſtus impudentium. ita Claud. 1. Laud Stil. 99.

——— *Hector*
Irato vindicta fuit, vel quaeſtus Achilli.

Appoſite Valer. Max. lib. 1. c. 3. de Chaldaeis: *levibus & ineptis ingeniis, fallaci ſiderum interpretatione, quaeſtuoſam mendaciis ſuis caliginem injicientes.* BURM.

(15) FAB. XV.

Aſinus ad ſenem Paſtorem.

In 1 principatu commutando 2 civium,
3 Nil praeter domini nomen mutant 4 pauperes.
Id

(1) *Principatu*] Generatim ſic appellat imperium quodvis. SCHEF. Immo Romanos reſpicit, quorum imperatores adhuc *Principes* ex Auguſti inſtituto dicebantur, ut notiſſimum.

(2) *Sæpius*] Sic præter *Fabrum*, & *Rigaltius* editione poſtrema, & *Ritterſhuſius* quoque. At vero media *Rigaltii* pro eo habet *civium*, quod ignoro, cur rejectum fuerit. Sane ad eundem modum *cap.* 31. *principatus gregis*, ut hic *principatus civium.* Et *civium* in ſuo codice reperit quoque *Neveletus.* Placet quoque *Gudio*, qui ad ſequens *pauperes* refert, ut ſint *pauperes civium*, pro *cives pauperes*, vel *pauperes ex civibus.* SCHEF. *Civium ſæpius.* V. C. Pith. HEINSIUS.

(3) *Nomen*] Ita primus edidit *Bongarſius*; priores habuerunt *mores.* Unde *Heinſius* faciebat *ſortem.* Forte *mores* uſurpavit pro conditione vivendi, quam quisque eligit ex ſuis moribus. Verum integra librorum illorum lectio fuit iſta:

Nil

Id esse verum, parva haec fabella indicat.
Asellum in prato 5 timidus pascebat senex.

Is

Nil propter domini mores mutant. Puto esse bonam, isto sensu: nil mutant propter mores domini, cum sint iidem, & illius, qui decedit, & illius, qui subsequitur. *Cicer. 7. ad Att. Tironem propter humanitatem & modestiam malo salvum, quam propter usum meum.* SCHEF. Meo animo proba & latina locutio est: *Nil propter domini mores mutant pauperes*, & propter hoc nihil mutem. AXENIUS. Lege: *Nil prater dominum more mutant pauperes.* V. supra ad fab. 12. HEINS. Ego *homen* retinui, quia haec fabula clare docet, pauperes non mutare mores: rogabat enim asinus, an victor binas clitellas esset impositurus, quod negat senex: sed illum iisdem moribus fore, quibus prior dominus. sed nomen principum & potentium mutant pauperes, & cavillatio est de Ptolemaeis, & regibus ejusdem nominis sibi succedentibus; hic enim non agitur de tali regno, sed de principatu civium, ut fuit in concertationibus inter Sullam & Marium, Pompejum & Caesarem; quorum quis praevaleret, parum intererat pauperiorum, qui ab omnibus aeque premuntur; intererat vero divitum & factiosorum, quia illi vel cum duce suae factionis dominantur, vel succumbunt. sed pauperes modo nomen mutant, non mores; nec refert, quibus serviant, dum jugum portent. In regnis contra mutant saepe mores domini pauperes, quia magis ab hoc, quam ab illo premuntur, aut sublevantur: ita Macedones, (quod rarum erat) mortuo Philippo in Alexandro *corpus hominis, non virtutem*, id est mores, *regis mutasse se dicebant.* Just. XI. 1. hoc est nihil diversitatis in moribus deprehendebant. pertinet ergo illa mutatio regnorum ad omnes, divites & pauperes, rerumpublicarum vero tantum ad divites, non aeque ad pauperes, quibus nulla incrementa honorum aut dignitatum ex vicissitudine illa sperari possunt. sed aeque miseri sunt & manent: divites vel caedibus vel exsilio partium fortunas luunt, vel ex victoria praemia amplissima capiunt. sic Statius IV. Theb. 78. inter eos, qui Polynici auxilium ferunt spe praedae & dignitatum, illos enumerat, *quis mutare potentes praecipuum.* BURMANNUS.

(4) *Pauperes*] Intelligit eos, qui quacunque ex causa subesse aliis coguntur, nullo speciali respectu ad inopiam nummorum, *Miseros, inferiores.* SCHEFERUS.

(5) *Timidus*] Scribendum *tumidus*, id est, impotenter dominans. MEURSIUS. Meursius & hic, & fab. 83. pro *timidus*, adoptat vocem *tumidus:* ultra necessitatem, ut videtur. Si pro sene vitulum ponas, eadem exibit fabula, quam proponit Abstemius fab. pag. 538. PRASCH. *Meur-*

Digitized by Google

Is, hostium clamore subito territus, 5
6 Suadebat Asino fugere, 7 ne possent capi.

At

Meursius emendat *tumidus*, contra mentem *Phadri*, ut opinor. Nam *tumidum* vocat recte, propter ea, quæ sequuntur de consilio fugæ, asino dato. At *tumidus* quo pacto quadret in pastorem? sed nec de impotenter dominante usurpari solet, nec dominatur Impotenter, qui asello singulas imponit clitellas. *Meursii* correctionem rejicit & *Freinshemius*. SCHEFFERUS.

(6) *Suadebat asino fugere*] Pro *fugam*, Græca consuetudine. Consule *Minervam Sanctianam lib.* 3. *c.* 6. SCHEF. Ita omnes editiones; mihi autem persuasum est, Phaedrum scripsisse: *suadebat asinum fugere*; imitatur enim Virgilium suum, qui eodem modo lib. 10. Aeneïd. v. 10.

— — *Quis metus aut hos,*
Aut hos arma sequi, ferrumque lacessere suasit.

Et non audiendus Servius, qui συλλειπτικὸν esse putat, *hos suasit*. Ita enim veteres frequenter locuti sunt; sive infinitivus sequatur, sive omittatur. sic apud Ovidium Epist. XVII. 185. ex duobus codicibus, Regio & Oxonienfi, legitur,

Quam male persuades, utinam bene cogere posses.

& II. Trist. 314. etiam MSS.

Curve meus quemquam suadet amare liber.

Virgil. x. Aeneïd. 366. ex codicibus,

Aspera quos natura loci dimittere quando
Suasit equos.

sic apud Curtium lib. VII. 11: *Cophas admissus suadere coepit Arismazen petram tradere*, libentius legerem, quia in MSS. mox sequitur, *gratiam regis imiturus*, ubi cum Sebisio legendum *initurum*; Sic Tertullianus libro 1. de cultu Foeminarum cap. 1. *Tu es, quae eum suasisti, quem diabolus aggredi non valuit.* Ita enim ibi legi debere recte monuit Barth. ad Claudian. Consul. Manl. v. 212. Apulej. lib. IX. *Tunc uxorem ejus tacite suasi, ac denique persuasi secedere paululum.* ita enim legendum. Eadem constructione compositum *persuadere* saepe reperitur. Sic Ennius apud Servium ad dictum locum Virgilii, *quis te persuasit.* Petron. XLVI. *Aliqua die te persuadeam.* & cap. LXXII. *persuadeo hospitem nostrum. Fugere* autem hic positum est pro *fugiendum esse*, de qua locutione vide Cl. Gronov. ad Liv. 2. 5. Sic Justin. II. 11. *persuasi mori.* BURM.

(7) *Ne possent capi*] Ne caperentur. *Cic. Cat. I. Nonne impetrare debeat, cum vim non adhibere possit.* SCHEF. De hac locutione vide Pricaeum ad Lucae Euan. XVI. 2. & ad Apuleji Milef. lib. 2. p. 129. & lib. 9. p. 570. & Torrent. ad Horat. 3i Od. 3. 43. qui Poëtis hanc venustam loquendi formulam usitatam

Digitized by Google

8 At ille lentus: quaeſo, num binas mihi
9 Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea,
Cui ſerviam? clitellas dum portem meas. 10

tatam notat. adde Gronov. ad Liv. XXXIII. 13. Paſſer. ad Propert. p. 425. Tennul. ad Frontin. I. VII. 7. BURM.

(8) *At ille*] Lege *ad illa*, ut ſupra fab. 13. correximus, vel *at illi*. vel *huic ille*, ut infra lib. 2. fab. 32. *cui placidus ille*. HEINSIUS.

(9) *Clitellas*] Inſtrumenta lignea, in quibus colligatae ſarcinae imponuntur aſinis vel equis, *Feſto* teſte. Dixi de his latius in opere peculiari *de Re vehiculari lib.* 2. *c.* 2. SCHEFFERUS.

(16) FAB. XVI.

Cervus & Ovis.

1 Fraudator nomen quum locat ſponſu improbo,
Non

(1) *Fraudator nomen*, &c.] Praefero illud e vetere ſcheda Danielis, *fraudator nomen cum locat*. Sed neque *Fraudator* mihi fincerum ac ſine fraude illic eſſe videtur: non enim reſpondet ovi, quod animal plane innoxium eſt, & omnis fraudis ignariſſimum. Itaque expendendus locus. Cenſebam ego: *Fraudatur nomen q. l.* eſtque *fraudatur* pro *defraudatur*, decipitur. MEURSIUS. Hic verſus malae tractationis in Criticorum foro agere jure poteſt. Rittershuſius in metro vitium ponit. Inobſervatum ſcilicet plerisque, quod non ſemper jambo Phaedrus ultimam regionem occupat. Salmaſius (quod mihi indicavit Vir Cl. Jo. Cunr. Dietericus) de Modo Uſur. cap. 16. p. 705. ita februare locum tentat:

Fraudatori nomen locans ſponſo improbo.

Sponſus (ut in ſeq. videre eſt pag. 711.) accipi vult veteribus, pro ſponſore. Haud ſcio, an ſcribendum ſit:

Fraudator homines cum orat, ſponſore improbo.

Ita mox:

Ovem rogabat corvus modium tritici,
Lupo ſponſore. PRASCH.

Ita edidit ex MSS. *Rigaltius*. Nec eſt quidquam immutandum. Malebant quidem *Meurſius: Fraudatur, nomen cum locat ſponſore improbo. Salmaſius* de Mod. *uſur. Fraudatori nomen locans ſponſo improbo. Gebhardus* III. Crep. 10. *Fraudator nomen cum*

Digitized by Google

cum locat sponsor & improbus, Non rem expedire, sed malum addere (vel *dare*) *expetit. Freinshemius; Fraudator homini quum dat sponsorem improbum: Non expedire rem, sed videri expetit.* Alius, qui notas olim addidit interpretationi Gallicæ: *Fraudatur nomen qui locat sponsu improbo, Nec rem expedire, sed mala videre expetit. Praschius: Fraudator homines cum orat, sponsore improbo. Ursinus: Fraudator nomen sponsore locat cum improbo.* Verum frustra. Optime *Gronovius* in suis ad me literis, ubi totum locum ita scribit, & exponit: *Fraudator nomen quum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed malum dare expetit. Nomen locat, qui accepto mutuo vel merce alteri obligatur, qui suum tanquam debitoris nomen locat, & patitur apud alium esse in tabulis, in quas referimus, si cui mutuamus aut vendimus in diem. Sponsum, est idem, quod sponsor*, Ovid. *I. Amor.* 13. *eadem sponsum consulti ante atria mittit, Unius ut verbi grandia damna ferat. Is talis non rem expedire, rem solvere, reddere mutuum, vel mercis quod convenit pretium (ut expedire nomen, Suet. Gram.* 11.) *sed dare damnum, vel malum creditori expetit.* Similia & *Heinsius* ad me scripsit. SCHEF. Variis modis hunc locum tentavit Salmasius; primo ad Solinum pag. 121. legit: *Avarus nomen dum locat sponso improbo.* Deinde aliter de modo usurarum p. 705. & 711. & disquisitione de mutuo pag. 358. Nusquam bene. Tentarunt & alii. Mihi certum est in primo vocabulo *Fraudator* latere mendum, neque enim *fraudator* respondet Cervo animali minime fraudulento, quod & Meursius vidit. Scribo e vestigiis Codicis Pithœani:

Vadato nomen qui invocat sponsu improbum,
Non rem expedire, sed malum dare expetit.

Vadato sponsu, ut *casu vadato* apud Horat. 1. Sat. 9. *Vadari* commune verbum teste Prisciano. Plaut. Perf. *Vadatur hic me.* P. *Utinam vades desint.* Omnia hic vocabula juridica. *Nomen improbum*, ut *malum*, & *lentum nomen. Nomen*, qui pro altero debitorem se facit, aut legibus obnoxium. Pro *invocat* possis legere etiam *advocat*, e vestigiis vulgatæ lectionis. Utrumque hac significatione apud veteres JCtos usitatum reperitur. Cicero lib. 1. de Orat. *Advocatum invocare ad defendendum. Sponsu*, ut Servius Sulpicius apud Gell. lib. 4. c. 4. *qui stipulabatur ex sponsu agebat. Malum dare* scribendum vidit Gronovius. Possis etiam scribere, *Vadatus nomen qui invocat sponsu improbum.* Idque verius. *Rem expedire* illustravit Grævius ad Justin. lib. 43. c. 1. Ita *expedire rationes* JCtis, quod qui non faciebant, dicti *conturbatores. Rem* habes apud Horatium prædicto loco. HEINSIUS. conjecerat & Heinsius:

Cum fraudulentos advocas sponsu improbos,
Non te expedire, sed male audire, expetis.

vel,

Frau-

Fraudator nomen cum obligat sponsu improbo,
Non se expedire, sed malum dare expetit.

locus foede depravatus. posset tamen & commodo sensu legi,

Fraudator hominem cum vocat sponsum improbum,
Non rem expedire, sed mala videre (vel *malum dare*) *expetit.*

Ita ut velit Phaedrus, Fraudatorem alium decepturum esse, cum sponsorem allegat improbum & malum. *Sponsum vocare*, propria in hac re locutio, idem valet, ac jubere aliquem fidem pro se interponere, & cavere. Ita Horat. 2. epist. 2. v. 67.

Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
Omnibus officiis.

Et ita *sponsum mittere*, pro *ad spondendum*, in Ovidii loco, a Cl. Gronovio laudato, accipiendum est. Eadem ratione Graece dici καλεῖσθαι ἀναδέχεσθαι, docuit Casaubon. ad Theophrast. Περὶ ἀκαιρίας. sic *ducere quaestum* inf. lib. III. 20. ubi vide. *Hominem improbum* familiari sibi locutione dixit Phaedrus. Sic infra fabula 19. *Homo malus.* 31. *homo improbus.* Fab. 35. *Homo bilinguis*, & plurimis locis, ubi *Homo* pro aliquo, & indefinito ponitur. Neque video, cur non Cervo recte conveniat *Fraudatoris* appellatio, cum simplicissimae & innocentissimae ovi facile insidias struere possit, &, societate cum lupo inita, eam fallere, & velocitate tardum animal praevertere. *vocare* vero cum *locare* saepe a librariis confundi, docuit Douza filius ad Catull. cap. 11. & ita variant codices apud Lucan. VII. 815.

Quocumque tuam fortuna vocabit,
Hae quoque eant animae.

ubi multi *locabit.* vitiosum & hoc verbum *locare* apud Manil. 1. 244. puto.

Et cum luce refert operum vadimonia terris:
Nos in nocte sumus, somnosque in membra locamus.

quod recte Latine dictum negavit Scaliger, nec merebatur ab Huetio obsoletarum locutionum exemplo defendi. lege, *somnosque in membra vocamus.* quod rectum. nec multum ab hac locutione differt illa Ovid. 11. Met. 235.

Sanguine tunc, credunt, in corpora summa vocato,
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.

confuderunt iterum *locare* & *vocare* apud Manilium librarii lib. III. 70. Richterus in specimine animadv. violentam manum huic loco desperato adhibet, & legit,

Fraudator homo aliqua rogans
Sponsore improbo.

per me liceat, si sibi placere possit. In secundo versu potest vulgata lectio, *mala videre*, retineri, & *videre* per procurare exponi; de qua significatione ejus verbi vide Heins. ad Ovid. 1. Art. Amand. v. 587. Et Victor. ad Cicer. ad Attic. 5. ep. 1. Sic & Cicero 3. Tuscul. quaest. *Aliquid videamus cibi.* Ubi in recentioribus editionibus repositum est *provideamus.* Melior tamen est correctio Gronovii *malum dare.* Terent. Andr. I. I.

Digitized by Google

Non rem expedire, ſed [2] mala videre expetit.
[3] Ovem rogabat [4] Cervus modium tritici
Lupo ſponſore: at illa [5] praemetuens doli:
[6] Rapere atque abire ſemper adſuevit lupus,

Tu

116. *Qui dederit damnum aut malum.* Cicer. II. Ver. 10. *Cohors tota illa tua, quae plus mali Siciliae dedit, quam ſi centum cohortes fugitivorum fuiſſent. male ridere*, quod Gronovius mavult, a Scheffero ſumtum. Plautus Poenul. 3. 5. 3.

Qui in re divina dudum dicebant, mihi
Malum damnumve maxumum portendier,
Is explicavi meam rem poſtilla lucro.

Qui locus egregie huc facit, & quid ſit *rem expedire* declarat. Suet. Tiber. 48. *nec res expediretur. explicare pecunias* JCtus l. 31. ff. de re judicat. BURMANNUS.

(2) *Mala videre*] Quid? ſi *mala ridere* legas, hoc ſenſu: is hujuſmodi deinde ridere tantum ob ea mala cupit, in quae fraude ſua homines credulos praecipitat. Legit tamen *Gruterus*, *Nevelato* teſte: *ſed malam dare expetit*; hoc eſt, efficere, ut res illa evadat non expedita, ſed mala. SCHEF.

(3) *Ovem rogabat modium*] Paullo aliter narrat Anon. fab. 31. PRASCHIUS. Livius lib. 3. *Qui plebem Romanam tribunos rogaret* Duo accuſativi. Ovid. XIV. Met. 787. *Hos rogat auxilium.* ita etiam *petere* ſupra fab. 2. *Regem petierunt Jovem*, ut Scoppius legit. Ovid. VII. Met. 296. *Petit hoc Aeëtida munus.* ubi plura. BURM.

(4) *Cervus*] Forte *Corvus*. HEINS.

(5) *Praemetuens dolum*] Statim & in anteceſſum metuens. Sic *Lucret. & Jul. Caſar. B. G. 7. cap.* 49. Caeterum hic verbum *inquit* omittitur, ut ſupra *c.* 9. Nam ovis verba ſunt, quae ſequuntur. SCHEF. Προσφθεγμάτιν. Utitur hoc verbo & Caeſar B. G. 7, 49. & Pont. Paulin. epiſt. quadam ad Auſon. PRASCHIUS. *Praemetuendi* verbo, non facile obvio, eaque re obſervando, uſi ſunt praeter Phaedrum Lucret. 3. 207. & 4. 820. Caeſar de bello Gallico 7. cap. 49. Symmach. 1. epiſt. 1. Plautus Prolog. Amphit. uſurpat *praetimet.* AXEN. Lege *praemetuens doli.* HEINS. Vide ejus notas ad Ovid. Metam. 1. 323.

(6) *Atque abire*] Eleganter; tu, inquit, ſoles primum rapere, & poſtea, cum rapinam feciſti, celeriter diſcedere, ſc. ne deprehendaris. Et eſt ita luporum conſuetudo. Particula *&*, eſt ex media latinitate deſumpta, quae hic non tam connectit, quam celeritatem ſignificat. Et ſic uſurpaſſe *Virgilium Georg. I. v.* 203. *Servius* teſtatur. Adde *Curt.* 3. 7. 6. & ſeq. *Apulejus lib.* 7. *Noluit Caſar eſſe ſemilatronis collegium, & confeſtim interiit.* Vetus *interpres bibliorum Mat-*

Digitized by Google

7 Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
8 Ubi vos requiram, quum 9 dies advenerit?

Matthai, c. 13. *Venit inimicus ejus, & ſuperſeminavit zizania in medio tritici, & abiit. Noſter inſ. l.* 3. *c.* 19. *Hominem, inquis, quæro, & abiit.* SCHEFF. Quae Schefferus hic de particula *&* obſervat, rectius de *atque*, quæ hic exhibetur, notari debuiſſent. Plautus Moſtell. 5. 1. verſ. 9. *Quem cum convocavi, atque illi me e ſenatu ſegregant.* id eſt, ſtatim, confeſtim me ſegregant. Terent. Eunuch. 1. 1. v. 7. *Atque, ubi pati non poteris, cum nemo expetet, inſecta pace ultro ad eam venies.* Id eſt, ilico venies, ut recte Palmerius expoſuit. Vide Geſl. x. cap. ult. Colv. ad Apulej. 1. Metam. Et Gronov. ad Liv. XXVI. 39. Gebhard. Crepund. 1. 9. & Barth. ad Stat. IX. 481. & XII. 360. BURM.

(7) *De conſpectu*] *E conſpectu* ait *Terentius*. Sed tamen *de* ſic uſurpavit *Cicero in Verr. De complexu parentum ad mortem raptus.* Sch[illegible]. Ita in MSS. Ovid. Ep. IV. 96.

Ibat ad hunc ſapiens de ſene diva viro.

vulgo *e ſene*. & 1. Met. 739.

——— *Fugiunt de corpore ſetæ.*

BURMANNUS.

(8) *Ubi vos requiram*] Diſſimili in re ſimiliter Dordelius apud Plaut. in Perſa Act. IV. Sc. 7. *Argentum accepit, abiit: quid ego nunc ſcio, an jam aſſeratur haec manu? quo illum ſequar? in Perſas? nugas.* NEVEL.

(9) *Dies*] *Dies* Jureconſultis notat primo laxe quodvis temporis ſpatium, intra quod fieri quid oportet. Illuſtris eſt locus Ciceronis 2. in Verr. *Itaque ego, quum diem in Siciliam inquirendi perexiguam poſtulavi ſſem, invenit iſte, qui ſibi in Achajam biduo breviorem diem poſtularet.* Deinde reſtrictius exitum illius temporis, *terminum* vocant, ut h. l. PRASCH. Solemniter, pro die ſolutioni præſtituta. Atque ita optimi ſcriptores. *Cornel. Nepos Att. c.* 9. *cum illa fundum ſecunda fortuna emiſſet in diem.* Vide *Pacatum* noſtrum c. 18. & quæ nos ibi in curis ſecundis. SCHEF. JCtus l. 213. ff. de V. S. *venire diem ſignificat, eum diem veniſſe, quo pecunia peti poſſit.* infr. IV. 10. vid. Hottom. IV. obſ. 9. & ad Cicer. v. Verr. 41. Columel. 1. 7. *dies pecuniarum.* BURM.

(17) FAB. XVII.

Ovis, Canis & Lupus.

Solent mendaces luere poenas 1 maleficî.
2 Calumniator ab ove cum 3 peteret Canis,
4 Quem commodasse panem 5 se contenderet;
Lupus

(1) *Maleficii*] Lege *maleficî*. Sic infra lib. 4. *justique vindicavit exemplum imperî*, ut ibi legendum ostendemus. HEINSIUS.

(2) *Calumniator*] Ordo est turbatior, simpliciter se ita habet; canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem, sc. panem, contenderat se commodasse, sc. ovi. *Calumniator* adjective hic, qui calumnias exercet. Sunt autem *Calumniæ*, *Marcello JCto* auctore, *frustratoriæ, doloque susceptæ, & male fundatæ actiones*. SCHEF. Nic. Rigalt. Gloss Agrimens. *calumnia: lis improba*. Quod declarat locis Siculi Flacci, Aggeni & Suetonii. Dicitur ab antiquo *calvor*. L. 233. ff. de V. S. PRASCHIUS.

(3) *Peteret*] Judicio. Inspice L. 15. D. Rem rat. hab. PRASCHIUS.

(4) *Commendasse*] Vet. Dan. Charta *quem commodasse*. sed frustra. hâc voce eodem sensu usus Justin. XXXV. 2. *Demetrius duos filios apud Gnidium hospitem suum, cum magno auri pondere, commendaverat*. ubi videsis Ampl. Bongarsii notas, qui aliquot exemplis id confirmat. NEVELET: *commodasse* in postrema editione *Rigaltii*, quod *Faber* quoque retinuit, & *Ursinus*. Neque aliter in *Danielis* & reg. *CHRISTINAE* codice legebatur. Ante fuit *commendasse* ex *Pithoei* codice, quod tuetur *Neveletus* loco *Justin. lib.* 35. *c.* 2. Ita plane & *Spartianus in Pescennio cap.* 10. *Jussit, ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos numos portarent, sed publice commendarent*. Denique expresse *Ulpianus l.* 186. *de V.S. Commendare, nihil aliud est, quam deponere*. Et sic *Plautus in Querulo*, sic *Cicero de LL.* 2. *c.* 9. usurparunt. Placuit quoque illa lectio interpreti Gallo, qui pro defensione ipsius adducit locum *Senecæ ex epist.* 27. ubi Philosophus: *Bona mens nec commendatur, nec emitur*. SCHEFF. Plura de verbo *commendare* hic affert Axenius, ad quae lectorem remittimus. Heinsius tamen mavult *commodasse* cum V.C. Danielis, Vossii MS. & Rigaltii. nos etiam *commodasse* nunc recepimus, quia servandos dedisse se panes calumniatum Lupum vix credimus, sed mutuos dedisse, ut Anonymus Nielantii habet. eadem varietas in *commodare* & com-

6 Lupus citatus teſtis, non unum modo
7 Deberi, dixit, verum affirmavit decem. 5
8 Ovis, damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit: poſt paucos dies
9 Bidens 10 jacentem in fovea proſpexit lupum:
Haec,

commendare eſt apud Quinctil. VI. 3. inter *commendare* vero & *deponere* quid interſit, vide Hottom. IV. obſ. 14. vetus interpres Lucae cap. XII. 24. παρέθεντο πολὺ, vertit, *commenduverunt multum*; eleganter. BURMANNUS.

(5) *Se contenderet*] Crebro & conſtanter affirmaret. *Nepos in Epam. c.* 8. *ſua opera factum contenderent: ut legi non obedirent.* Cæterum hoc loco legendum eſt, *contenderat*, ut recte *Heinſius* admonuit. SCHEFF. Lege, *quem commodaſſe ſe panem praetenderat.* HEINS.

(6) *Lupus citatus teſtis*] Plures teſtes nominat Anon. fab. 4. PRASCH. *citari* proprium eſſe in hac re verbum docent dicta ta Gronovii patris. Petron. cap. 11. *ne Poëtas quidem ad teſtimonium citem.*

(7) *Deberi dixit*] Forte, *non unum modo panem debere, verum* &c. HEINSIUS. *Deberi*] *Urſinus* edidit *debere.* SCHEF. Et ita MS. Voſſii.

(8) *Ovis damnata*] Lege *quovis.* HEINS.

(9) *Ovis jacentem*] Scribam verba ipſa nob. *Heinſii* ad me de hoc loco: *Ille verſus multum jam olim me torſit. Quis enim ferat inconcinnam repetitionem ovis, cum ea vox jam praeceſſerit, & de ove pergat verba facere Phadrus? variis itaque conjecturis me fatigaram, quod certus eſſem, ſcripturam vulgatam eſſe interpolatam. Sed bene ſit fragmento regio, quod inter libros Pauli Petavii Lutetia advectum in palatio hujus civitatis olim ſervabatur. In eo diſerte exaratum: videns jacentem proſpexit in fovea lupum. Noli dubitare quin Phadrus ipſe nobis reliquerit: Bidens jacentem in fovea proſpexit lupum: videns, pro bidens ſolenni librariorum errore. Bidentes pro ovibus paſſim a poëtis dici, quis neſcit? de uſu ejus vocis copioſe diſputarunt A. Gellius & Macrobius.* Hactenus *Heinſius*, cujus ſententiam toto animo amplector. Nec fraudari debuit gloria optime reſtituti loci vir doctiſſimus a *Tanaquillo Fabro*, quando ita ſcribit in notis ad editionem noſtram priorem: *Placet omnino Petaviani codicis lectio, bidens jacentem.* Non eſt illa lectio *Petaviani codicis*, ſed *Nic. Heinſii*, ut abunde verba ejus monſtrant. Quare vel non diligenter ſatis ea inſpexit *Faber*, vel facto parum laudabili mutavit. Sed & in eo *Faber* fallitur, quod *proſpexit*, pro *conſpexit*, parum hic Latinum putat, quando *qua in fovea ſiunt, ea conſpici quidem poſſunt, proſpici vero haud ſane poſſunt*, quae ſunt ejus verba. Nam ex

Digitized by Google

Haec, inquit, merces fraudis a ſuperis datur.

adverſo *proſpicit* latiniſſime elegantiſſimeque, qui ex editiore loco vergit oculos in depreſſiorem. *Claudianus Praſat. lib. 2.* in *Eutrop.*

Proſpectant Paphia celſa de rupe puellae.

Ipſe *Virgilius Aen. lib. 4. v. 409. Cum litora fervere late, Proſpiceres arce ex ſumma.* Et clarius adhuc *Cornelius Severus in Aetna: Proſpectat ſublimis opus, vaſtoſque receſſus.* De nube loquitur, quae ſemper ſupra Aetnae cacumen reſidet. Mox de ipſis hominibus, Aetnae crateres conſiderare cupientibus: *Summo carne jugo, vel qua liberrimus Aetna In proſpectus hiat, tantarum ſemina rerum.* Non eſt alius noſtro ſimilior locus, ut dubitationi nihil ſit relictum. SCHEF. Ovid. 11. Met. 90.

Proſpicit occaſus, interdum reſpicit ortus.

vid. infr. 11. 4.

(10) *Jacentem in fovea*] Non mortuum, ut accepit Gallicus interpres, verum delapſum atque captum. Solebant enim capi olim quoque foveis. Unde *Horatius l. 1. ep. 16. Cautus enim metuit foveam lupus.* Atque talis fovea captandis lupis dolo ſtructa hic intelligenda, quod niſi fiat, perit omnis dicti elegantia. SCHEF. De ſtructura harum fovearum v. Sil. Italic. lib. 6. ℣. 329.

Haud ſecus ac ſtabulis procurans otia paſtor,
In foveam parco tectam velamine frondis
Ducit nocte lupos poſitae balatibus agnae.

Ex quo loco diſcimus, ovem ad foveam ligari ſolere, ut lupi ad ejus balatum in ſtructas ſibi inſidias incidant. quod & ex Claudian. 111. de Laud. Stil. 339. ubi de Leonibus agit, patet,

Non illos taedae ardentes, non ſtrata ſuperne
Lapſuro virgulta ſono, non vocibus haedi
Pendentis ſtimulata fames, non foſſa fefellit.

Talis foveae etiam mentionem facit infra Noſter lib. 3. fab. 2. *Panthera imprudens olim in foveam incidit.* ab his Foveis, *Fovios*, qui poſtea *Fabii*, dictos fuiſſe docet Feſtus in *Fovii.* BURM.

FAB.

Digitized by Google

(18) FAB. XVIII.

[1] *Mulier Parturiens.*

[2] Nemo libenter [3] recolit, [4] qui laesit, locum. Instante partu, mulier, [5] actis mensibus, Humi

(1) *Mulier Parturiens*] Hanc non ut fabulam, sed historiam, refert Plutarchus in conjug. praecept. pag. 143. Ovidius 1. Trist. 1. 85. in eamdem sententiam dixit,

Et mea cymba, semel vasta percussa procella,
Illum, quo laesa est, horret adire locum. BURM.

(2) *Nemo libenter recolit*] Docte: Ovid. III. Trist. Eleg. 1.

At nunc (tanta meo comes est insania morbo)
Saxa meum refero rursus ad ipsa pedem. &c.

Sic apud Justin. Dido lib. XVIII. 9. *fingit se ad eum migrare velle, ne amplius ei mariti domus, cupidae oblivionis, gravem luctus imaginem renovaret, neve ultra amara admonitio oculis ejus occurrat.* NEVELET.

(3) *Recolit*] Denuo, & saepius ad eum venit, repetit eum, revisit. Sic *reclamant* infra *lib. 4. cap. 17.* SCHEF.

(4) *Qui laesit*] Pro, ubi quis est laesus. Sic *Virgilius, fraudem loci*, dixit *lib. 9. Aen.* & *Curt. l. 5. c. 5.* ubi vide & *Freinsh.* SCHEF.

(5) *Peractis mensibus*] A glossa hoc est. Rescribo, *Adultis actis mensibus.* Aliter versus non constat. MEURSIUS. Sic Plaut. Amphitr. 1. 3. *Menses tibi exactos vides.* SCHOP. Circumactis, finitis. Ita *Hyginus in Poët. Astron. 2. c. 8.* ubi vide, quae notavi: *exactis* dixit *Curt. 10. c. 6. exactos menses solus exspectat.* Est igitur simplex pro compositio apud Nostrum, utisolet. Quanquam & *Plautus, actam aetatem* sic usurpet in Trinum. *Horatius* quoque *de Art. v. 173. laudator temporis acti se puero.* SCHEF. Non facile *actis* mutem. nam ita & Livius VIII. 26. *Acto honore triumphus.* ubi vide Sigonium. Quinct. decl. VI. 8. *per annos pariter actos.* aliter in hac re *exacti* menses proprie dicuntur. Servius ad illa Virgil. 1. Georg. 435. *Exactum ad mensem*, notat, *usque ad mensis ultimam partem. Unde & exacti menses dicuntur, qui circa partum sunt.* vid. & ad lib. III. Georg. 139. Cicer. 1. Ver. 18. *Latonam gravidam, etiam ad pariendum vicinam, temporibus exactis confugisse Delum. Exactas mero noctes* Quinct. decl. IV. 6. & *exactos sordibus dies.* decl. XVII. 13. sic *exacta aetas* dicitur de senibus. Liv. XXX. 26. Cicer. 1. Tusc. 39. & v. Ver. 8. quare forte melius hic legeretur,

6 Humi jacebat, flebiles gemitus ciens.
7 Vir est hortatus, corpus lecto 8 reciperet,
9 Onus naturae melius quo 10 deponeret.

Mini-

Instante partu, exactis mulier mensibus. BURM.

(6) *Humi*] *Pithoeanus codex* habuit *humo*. Quomodo *Ovid. Heroïd. Ep.* 14. —— —— *Nuda nuda recumbis humo.* & *lib.* 4. *Metam.*

Et jacuit resupinus humo ——

Et post:

Sedit humo nuda ——

Mallet tamen cum nob. *Dn. Heinsio* optimus *Gronovius* in laudatis saepe litteris, *humi*. SCHEF. Lege *humi*. HEINSIUS. *Humo* potest per ellipsin praepositionis pro *in humo* accipi, de qua locutione vide doctissimum Muncker. ad Hygin. fab. 247. Melius tamen legitur *humi:* ita enim frequenter Poëtae & alii. Ovid. Metam. 2. 105. *Spargit humi jussos, mortalia semina, dentes.* Id est, spargit in humum, in terram. & paullo post, *jecit humi.* vid. ad lib. IV. Metam. 121. & Heins. ad Val. Flac. I. 710. BURM.

(7) *Vir*] *Vir* pro marito, absolutum pro relativo, quo fere nihil quicquam apud Plautum frequentius. Sic Amphitr. *Tuus ego vir sum?* similiter apud eundem *mulier* alicujus, pro uxore saepius. Sic Penelope ad Procos de Ulixe suo, in libero carmine:

Qui quoniam periit, modo vos intendite: qualem
Esse virum sciero, vir sit ut ille meus. SCHOPP.

Saepissime ea significatione Ovidius usurpat.

(8) *Corpus reciperet*] Pro *ut reciperet. Recipere corpus lecto*, ut *recipere aliquem domo, lare*, & similia. *Corpus* lassa & defatigata membra significat. Et sic *Senec. Herc. Oet. reddere corpus morbo.* SCHEF. Propert. II. eleg. 24.

Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.

Nep. Hannib. II. *Eodem, unde ierat, se recepit.* BURM.

(9) *Onus naturae*] *Pondus naturae* dixit Propertius lib. IV. eleg. 7. NEVELET. Arnobius *intestinum pondus* vocat: alii aliter, ceu videre licet apud Henr. Salmuth de Vet. nat. ritu p. 8. Infra quoque *onus* & *sarcina* dicitur, fab. 54. PRASCHIUS. Num intelligit impositum a natura, an potius partes muliebres per *naturam* innuit? Posteriori modo dictum esset *onus naturae*, sicut *onus ventris*, & *onus uteri* apud *Ovid.* Sed forte rectior est conjectura nob. *Heinsii, maturum* hic legentis, ut apud *Ovid.* II. *Fast.* 453.

Maturumque utero molliter aufer onus. SCHEF.

Leg. *Maturum.* Solin. *Decimus mensis maturum facit partum.* HEINS. Firmare possent Heinsii conjecturam Focas in vita Virgilii: *Hac, cum maturo premeretur pondere ventris,* & Mart. Spect. XIV.

Maturi

Minime, inquit, [11] illo posse confido loco
Malum finiri, quo [12] conceptum est [13] initio.

——— *Maturi pignora ventris.* Ovid. IX. Met. 282.

——— *Tunc cum matura vocabis*
Praepositam timidis parientibus Ilythiam.

Just. XIII. 2. de Roxane, quae *exacto mense octavo jam matura ex Alexandro erat.* & saepe confundi *naturam* & *maturam* a librariis offendi: ut apud Horat. Art. Poët. 157. Apud Justinum quoque lib. VII. 11. offendunt illa, *cui Alexandro tanta omnium virtutum natura ornamenta extitere, ut etiam Olympio certamine vario ludicrorum genere contenderit.* quare legerem, *tam matura omnium virtutum incrementa.* quod firmatur ex lib. V. 5. ubi de Iphicrate, *nec umquam ante eum Athenienses inter tot tantosque duces, aut spei majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.* & Liv. III. 12. *neque tantam indolem tam maturae virtutis umquam exstitisse.* vide Heins. ad Vellej. Pater. II. 116. curis secundis. BURM.

(10) *Deponeret*] Proprium in hac re vocabulum. Catull. 35.

O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Deposivit olivam.

Et ita *foetum deponere* fabula sequenti. *ponere* Ovid. XI. Ep. 64.

Et positum est uteri crimen onusque mei.

Ita & infra lib. II. fab. 4. Graeci ita utuntur ἀποτίθημι. vide Steph. ad Call. Hymn. in Jov. 15. & Dian. 25. BURM.

(11) *Illo loco*] MS. Voss. *Minime, inquit illa, posse confido hoc loco.* HEINS.

(12) *Conceptum*] Acceptum. Sic *concipere maculam* dixit *Cicero pro Rosc. Amer.* Sed hic elegans est, in respectu ad conceptionem partus, de qua hoc loco agitur. SCHEF.

(13) *Initio*] In *schedis regiis* fuit, *initium*; unde *Heinsius* colligebat, *primulum.* SCHEF. Terent. Adelph. 3. 1. *Dolores occipiunt primulum.* HEINS.

(19) FAB. XIX.

Canis parturiens.

1 Habent insidias hominis blanditiae mali.

Quas

(1) *Habent*] Continent in se: optime. Sic *Cicero* 2. *de LL.* c. 26. *Habet enim luctum, concursus hominum.* & *Lucilius: Virtus est homini scire id, quod quaque habeat res. Cornel. Nep. vita*

Digitized by Google

Quas [2] ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
Canis parturiens [3] cum rogaſſet alteram,
Ut foetum in ejus tugurio [4] deponeret,
Facile impetravit: dein repoſcenti locum
[5] Preces admovit: tempus [6] exorans breve,

Dum

Thraſyb. c. 3. corona nullam habuit invidiam. Petronius, de inimico vitiorum: *Primum propter morum differentiam odium habet.* Alio loco: *Mentis pavida gaudium lacrumas habet.* Rurſum alio: *Contemptus amor vires habet.* Adde *Vellejum lib.* II. *c.* 76. *Senec. Troad. v.* 862. SCHEF. Supra fab. XII. *Quantum luctus habuerint.* Quinctil. decl. 273. *Bella quoque inſidias habent.* & etiam decl. XIV. cap. ult. *Si venenum iſtud non habet mortem.* vid. ad Petron. cap. LI. LXVI. & LXXXIV. BURM.

(2) *Ut vitemus*] Lege *Qui.* HEINS.

(3) *Rogaſſet alteram*] *Alter* pro alio quovis, ſicut viciſſim *alius* pro altero. Plaut. Capt. *Captus fuit in pugna Hegionis filius, Alium quadrimum fugiens ſervus vendidit.* Apulej. 4. de Aſin. *Namque ille altus aſinus divinato & ante capto meo cogitatu.* Et lib. 5. de colloquio duarum ſororum, *ſuſcipit alia*, id eſt, altera reſpondet. Eodem libro, *pervenit ad civitatem aliam, in qua pari modo ſoror morabatur alia.* SCHOPP. Aliam; *Cic. de off.* 3. *Detrahere autem alteri ſui commodi cauſa* &c. *Plaut. Qui de altero obloquitur, ipſum ſe contueri oportet.* Adde *infra* v. 7. SCHEF.

(4) *Deponeret*] Deponere liceret. proprie autem *deponeret*, ac reſpectu ad fœtum, quem & ſupra dixit *onus.* ubi pariter ſic *το deponere* uſurpat. *Ponere* ait *inf. lib. II. cap.* 4 SCHEF.

(5) *Preces admovit*] Plaut. in Ciſtel. act. II. ſc. 2.

Quot illi blanditias? quid illi promiſi boni?
Quot admovi illi fabricas? quot fallacias? NEVELET.

Bene hos gradus facit: quos negligit Anon. fab. 9. PRASCH. Eleganter, de eo, qui ab invito ſtudet obtinere, ſicut *machinæ admoveri* dicuntur. Sic Ovidius & alii. SCHEF. Infra 3. 16. *Rurſus admota prece.* Et 4. 25. *Stultum admovere ſibi preces exiſtima.* Ovidius, vel quisquis Auctor Elegiæ in mortem Druſi. *Admovitque preces & jus immiſcuit illis.* Idem alibi, *Admoviique preces, quarum me dedecet uſus.* AXENIUS. Seneca Hipp. 635. *precibus admotis agam.* Plin. VII. Hiſt. N. 45. *preces Proculejo mortis admotas.* ubi inepte Harduinus *admotam mortem* vicinam interpretatur: cum ſenſus ſit, preces admotae Proculejo, ut occideret Auguſtum deſperantem. ex hac vulgari formula etiam Ovidio librarii dederunt VI. Met. 214. *admotura preces.* ſed ubi nos aliter legendum eſſe oſtendemus. *adhibere*

Digitized by Google

7 Dum firmiores posset catulos ducere.
Hoc quoque consumpto, flagitare 8 validius Cubi-

hibere etiam dixit III. Met. 376. BURM.

(6) *Exorans*] Id est, valde orans, efficacissimis instans exorabulis, ut Apuleji voce utar. PRASCH. An diu multumque orans? quomodo *extimere*, multum timere apud alios, *expetere*, diu multumque petere, *expostulare*, multum postulare. *Corippus: Exorat pacem nec fidere millibus audet tot. Barthius XVII. Adv.* 33. ad hunc locum. *Exorat, non id, quod vulgo solet sonare, sed quod valet alias, vehementer orat.* Ipsum adi, & quos laudat. *Fragmentum Petronianum. Stolatae ibant nudis pedibus in clivum, & Jovem aquam exorabant.* ita suspicabar olim. nunc facile assentior ampliss. GRONOVIO. cui *exorare*, hic *orando impetrare*; vel propterea, ne bis idem dixisse videatur, quoniam praecedit, *preces admovit.* SCHEF. Terent. Andr. III. 4. *Gnatam ut det oro, vixque id exoro.* Plaut. Bacch. v. 2. ter quaterve dixit, *exorare aliquid.* & v. 82. *hanc veniam illis jussi te exorem.* est vero idem, quod impetrare. BURM.

(7) *Firmiores posset catulos ducere*] Pro *abducere*: sicut etiam in jure civili sumitur, sed cum significatu vindicandi. pr. L. un. D. de Utrubi. Inde *jus ductionis* L. 3. §. 1. D. de lib. exhib. PRASCH. Proprie de bestiis, cum catulos suos, aegre adhuc incedentes, post se trahunt. Est, qui pro *educere* positum existimat: sed alterum magis probo, *Plinius* de cervis & eorum hinnulis *lib.* 7. *cap.* 32. *Ad praerupta ducunt. Augustus* ipse ad Agrippinam, etiam de hominibus usurpat, apud *Suet. Calig.* 8. *Puerum Cajum XV. Kal. si Dii volent, ut ducerent Talarius & Asellus, heri cum his constitui.* Imo *ducere* in universum, post se trahere, habere secum in consortio, in comitatu suo. *Cicero IV. Att.* 11. *Ego mecum, praeter Dionysium, duxi nemivem. Fabius Decl.* 269. *Potestis aliquid ex ipso fuga comitatu colligere, ne servos quidem amplius quam duos duxi.* Quos locos mihi liberaliter pro lectione hac ampliss. *Gronovius* submiserat. Sed in *schedis regiis* est *deducere.* Suspicatur *Heinsius* legendum: *Dum firmiores posset caula educere*, vel: *dum firmiores catulos inde abduceret.* SCHEFF. Adscripsit alias conjecturas libro suo Heinsius, *dum firmiores catulos post educeret.* vel *catulos septo educeret.* ut fabul. XXXIX. *boum septum* rescribebat. vel, *tum firmiores catulos posse educere.*

(8) *Validius*] Infra fab. 24. *Dum vult validius se infirmare.* Et lib. 3. fab. 2. *Cur laborem validius.* Et fab. 16. *Multo validius clamare coepit.* Et lib. 5. fab. 6. *Quanto Poëta sunt molesti validius.* AXEN. Ita Hygin. fab. 186. *Cum autem Metapontus priores valide amaret.* & Quinct. decl. X. *validius amas.* & saepius in illis

9 Cubile coepit. Si mihi & turbae meae
Par, inquit, esse potueris, cedam loco. 10

illis declamationibus. Vid. Munker. ad Hygin. fab. 174. Heinsius legit cum Rittershusio *valdius*. BURM.

(9) *Cubile coepit* &c.] Lege: *Cubile coepit: Illa, mihi & turbae meae, Par si, inquit, esse potueris, cedam loco. Illa* est in MS. Vossii. HEINS.

(20) FAB. XX.

Canes Famelici.

Stultum consilium non modo 1 effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales 2 devocat.
3 Corium depressum in fluvio viderunt 4 Canes: Id

(1) *Effectu caret*] Nequit effici; quomodo *culpa caret*, pro nequit culpari, apud *Terentium* & alios; aut *reditu carent vela*, apud *Ovidium*, pro nequeunt redire. SCHEFF. Ovid. II. Amor. III.

Non caret effectu, quod voluere duo.

(2) *Devocat*] Rarum hoc verbum, quo & Corn. Nepos utitur in Cimone: *Ut quos invocatos in foro viderat, omnes devocaret.* SCHOPPIUS. Pro *vocat* eleganter, in respectu ad celeritatem, qua pernicies sequitur. Sic *infra lib. 3. cap. 6.* & *devocare ad auxilium* apud *Livium* legitur, *lib. 6.* SCHEF. *Devocandi* quoque verbo, quod rarum imprimis, usus etiam Seneca. 6. de benefic. cap. 27. *Nunc vis illum subjici tibi jactura rerum suarum, & status mutatione in id devocari, ut infra sua beneficia jaceat.* Ufi eodem Impp. in l. 1. C. Theod. si per obrept. fuerint impetrata. Et l. 1. C. Theod. de itinere muniendo. AXEN. Valerius Max. 6. c. 5. 5. *In judicium populi devocavit.* vid. Heins. ad Ovid. v. Met. 102. infr. III. 5. vid. Davies. ad Caes. VI. B. G. 7.

(3) *Corium depressum*] Est hæc fab. inter Aesopias 211. PRASCH. Ab alutario videlicet. Sic enim solent. Unde simul liquet, *corium* hic denotari, sicut est detractum pecori. SCHEF. *Depressum*, id est, demersum, in imo jacens. Cicero pro leg. Manil. *depressa classis*; & *navis depressa*. l. 6. & 7. ff. ad L. Rhodiam. AXENIUS. Canes autem coria appetere ostendit Horat. 2. Sat. 5. 83. *Ut canis a corio numquam absterrebitur uncto.* Hinc Graecum proverbium, χαλεπὸν μαθεῖν κύνα σκυτοτραγεῖν. de quo vide Scholiast. Theocrit. Idyl. 10. v. 11. BURM.

(4) *Canes*] Haec fabula inter

Id ut comeſſe extractum poſſent facilius,
Aquam 5 coepere bibere: ſed 6 rupti prius 5
Periere, quam, quod petierant, 7 contingerent.

ter Arabicas Locmanni legitur; ſed ille Lupis tribuit, quod Phaedrus Canibus.

(5) *Cœpere bibere*] Codex *Daniel. cœpere ebibere.* Id quod probat *Nevelatus*, non absque ratione. Firmantque *ſcheda regia.* SCHEF. Probat & Heinſius. Anonymus Nielantii, *coeperunt lambere*, quod non diſplicet. ita fab. XXV. *quamlibet lambe otio.*

(6) *Rupti*] Diſrupti, nimio ſcilicet aquæ potu. Quomodo apud *Virgilium* 8. *Ecl.*

——— *Cantando rumpitur anguis.*

Vide *infra cap.* 24. SCHEF.

(7) *Contingerent*] Tangerent, attingerent, manente ſcilicet eadem fluminis altitudine. *Virgilius* rurſum *II. Aen.*

——— *funemque manu contingere gaudent.* SCHEF.

Supra fab. 4. *Nec quem potebat adeo potuit attingere.* AXENIUS.

(21) FAB. XXI.

Leo ſenex, Aper, Taurus & Aſinus.

Quicumque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam 1 jocus eſt in caſu gravi.
2 Defectus annis & 3 deſertus viribus

Leo

(1) *Jocus*] Eleganter hoc dictum, nam, *Jocus*, ut & *Ludus*, pro re abjecta & levi, quæ merito ludibrio haberi poſſit. Cic. pro Flacco, de Græcorum levitate: *Num illos idem putatis? quibus jusjurandum jocus eſt, teſtimonium ludus &c.* Catull.

Jocum me putat eſſe mœcha turpis.

Propert. *Fallaci domina me pudet eſſe jocum.* SCHOP. Petron. LVII. *nunc ſpero me ſic vivere, ut nemini jocus ſim.* fabulae hujus veritatem firmat Xerxes apud Juſtin. III. 1. qui *terror antea gentium, bello in Graeciam infeliciter geſto, etiam ſuis contemptui eſſe coepit.* & hoc eſt, quod dicit Nero apud Auctorem Octaviae v. 455. *Calcat jacentem vulgus.* BURM.

(2) *Defectus*] Nam cur defectum annis dicit ſenem? an quia vita ipſum deficit? gerræ. Tu bono meo periculo ſcribe: *Defeſſus.* Sic apud Apulejum lib. 4. de Aſino, ſcribo: *Jamque confecta bona parte itineris & via ſpatio defeſſus & ſarcina pondere depreſſus, ictibusque ſuſtium fati-*

Digitized by Google

fatigatus &c. Sed ibi in omnibus cusis & scriptis libris est, *Defectus*: quod nequam & nihili esse ajo. SCHOP. Schoppius ad hunc locum: Nam cur defectum annis dicit senem? an quia vita ipsum deficit? gerræ. Tu, inquit, meo periculo scribe *defessus annis*. Hæc ille novus Aristarchus; sed errat, & ad Orbilium remittendus est. Quid enim? quia non intelligit Schoppius, ideo mutari debet, quod à Phædro dictum est? nova sane πρωτοτυπία ἰατίωσις. Atque huic loco germanissimus est apud Columellam, quem videre debuerat Schoppius, cor Zenodoti, jecur Cratetis: exemplum illud, lector, scin' tu quod sit? *defecta senio arbos.* vides esse geminum germanum, nam *defectus annis*, & *defectus senio* idem significant. Neque vero satis habuit Schoppius παραδιορθῶσαι Phædrum corrumpere, Apulejum quoque, ut est magnus ardelio, inquinavit lib. IV. Fabellæ Milesiæ: *Jamque confecta bona parte itineris, & via spatio defectus, & sarcina pondere depressus, &c.* Quid ad hæc Schoppius? Hoc nequam est, inquit, & nihili; lege, *defessus*. Sed ignoravit ille, quo tandem pacto intelligendus hic Phædri locus, nec non ille alter Apuleji. Videlicet ita existimabat, *defectum annis* eum esse debere, cui anni deessent, atque adeo ad mutationem ei confugiendum fuit. Verum *defectus annis* est, qui præ annis seu senio defectus est: *defecta arbos senio*, quæ præ senio deficit. Hoc enim significat *defectus*, ut ex Phædro, Columella, Apulejo, nec non Tacito constat. Nam cum hic postremus scripsit Annal. quarto, *Tum accusator Cn Lentulum & Sejum Tuberonem nominat, magno pudore Cæsaris, cum primores civitatis, intimi ipsius amici, Lentulus senectutis extrema, Tubero*, defecto corpore, *tumultus hostilis, & turbanda respublica arcesserentur.* Cum, inquam, hæc scripsit Tacitus, quid aliud intelligebat, quam absumptas Tuberoni corpusculi vires fuisse? Et hæc quidem de Schoppii conjectura; qui cum principes bonarum artium vellicarit, & sæpe sub ferula habuerit, quæ hominis confidentia erat, hic tamen se tam turpiter tamque ridicule dedit. FABER. *Schoppius: defessus.* Nihil minus; *Columella lib. I. præf. E turba lecticariorum defectissimum annis & viribus in agrum relegat. Petronius: Lucerna humore defecta. Ulpianus l. 3. ff. ad S. C. Silan. Ignoscitur etiam his, qui ætate defecti sunt.* Simile quid habet *Fab. Decl. XIII. Defectaque labore senectus.* Item *Apulejus lib. 4.* Asini, Quem iccirco frustra *Schoppius* emendat. Idem enim & *libro 6. Gradum, defectum assiduis laboribus, spes incitabat.* Rectius *Rutgersius*, quando *lib. 5. Lect. Var. cap. 10.* vocabulum hoc vindicat *Terentio* quoque, ex *Scholiaste Juvenalis*, qui sic versum ejus *Act. II. sc. 2. Adelpho* retulit. *Ego vapulando, ille verberando usque ambo defecti sumus.* Adde etiam *Salmas. ad Tertull. Pall. p. m. 197.* Studet equidem tueri sese *Schoppius*, &

Digitized by Google

Leo quum 4 jaceret, ſpiritum extremum 5 trahens,
Aper 6 fulmineis 7 ad eum venit dentibus,
Et

& *defectum* ab argenteæ ætatis ſcriptoribus pro *confectum* ait uſurpari in *Infamia Famiani p.* 115. ubi multis de hoc genere Verum fruſtra, ut opinor, maxime ſi *Rutgerſii* ſententia hic audienda. SCHEFF. Ovidius 5. Metam. *Sanguine defectos cecidit collapſus in artus.* Et 9. Metam. *Quæ virer defecto reddat amori.* AXEN. qui plurima hujus locutionis exempla affert. firmat hanc lectionem Anonymus Nielantii. Vide & Heinſium ad Ovid. 3. faſt. 674. & quae nos ad Quinctil. declam. XIII. 2. adnotavimus. De Leone vero ſene vide, quae collegit Dauſquej. ad Q. Calabrum lib. II. pag. 60. BURM.

(3) *Deſertus viribus*] Omiſſa præpoſitione *a*. Sic *Tacit.* 3. *An.* 20. *neque prælium omiſit, donec deſertus ſuis caderet.* SCHEF. ſic Ovid. XII. Ep. 161. *deſeror conjuge.* ubi vide.

(4) *Jaceret*] Sic fere ſolent de ægrotis. Noſter quoque ſupra: *Cum jaceret morbo confectus gravi.* SCHEF. Statius de leone 2. Thebaïd. *Jam piger & longo jacet exarmatus ab ævo.* AXEN.

(5) *Trahens*] Eleganter difficultatem, & ultimos quaſi conatus vivendi exprimit. *Columella l.* 7. *cap.* 9. *Cum quodam impedimento tractus ſpiritus. Curtius lib.* 3. *c.* 6. *Spiritus meus ſemper quidem ex te pependit, ſed nunc vere ſacro & venerabili ore trahitur.* SCHEF. Juſtin. lib. 28. 3. *Olympias gemino filiorum vulnere affiicta, ægrum trahens ſpiritum, non diu filiis ſupervixit.*

(6) *Fulmineis*] Mutuatus eſt ab Ovidio, qui de apro ſcripſerat:

Fulmineo celeres diſſipat ore canes. FABER.

Proprie de apro, propter candorem inter nigras ſetas. Notat & ictus repentinos, ut vult *Ritterſhuſius Fulmineum enſem* binis locis dixit *Virgilius*, propter candorem ſplendoremque, quem puto hic, ut alias, imitatum eſſe noſtrum. *Faber* mutuatum ab *Ovidio* exiſtimat, qui de apro:

Fulmineo celeres diſſipat ore canes. SCHEF.

Plurima hic congerit Axenius.

(7) *Ad eum venit*] Forte legendum *agrum impetit*, id eſt, *impetum facit.* Vel legendum. *irruit agrum*, vel *agrum invadit.* HEINS. Nihil hic mutem: nam ut paſſim *ire in aliquem*, hoſtilem & irritatum animum notat, ita & verbo *venire* ſæpe eamdem vim ineſſe deprehendimus. Statius eo ſic aliquoties utitur, ut lib. VIII. 694.

——— *Illum, illum ſemel in*
quem venerat, urget.

VI. Theb. 799. ſimpliciter uſus eſt

——— *venientem eludit.*

& verſ. 875.

——— *venit arduus ille*
Deſuper.

recte utrobique Barthius, per *ruere, irruere* interpretatur, & ejus gloſſae etiam inopinatam vim

Et vindicavit [8] ictu veterem injuriam:
[9] Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus, ut vidit ferum
Impune laedi, calcibus frontem [10] extudit.
At ille exspirans: Fortes [11] indigne tuli
Mihi [12] insultare: [13] te, naturae dedecus,

Quod

vim hic explicant. & ita cepit hic Anonymus Nielantii, qui *super venis*, ut Nielantius legit, habet. Propertius quoque absolute ponit, lib. 1. eleg. x. 25.

Irritata venit, quando contemnitur, illa.

& eleg. XVIII. 14.

Non ita saeva tamen venerit ira mea.

venire vero contra, vel *adversum aliquem* Ciceroni & aliis usitatissimum: vide Comment. ad lib. 1. ad Att. 1. & pro Rosc. Com. cap. 6. BURM.

(8) *Ictu veterem*] Proprie, de morsu aprorum. *Ovidius lib.* 8. *Met. v.* 344. *Obliquo latrantes dissipat ictu.* Hinc Germanis *aper*, *ein hauer*. SCHEF. *Ictu* hic latine & proprie positum, Horat. 3. Od. 23.

Quam (pinum) *per exactos ego laetus annos*
Verris, obliquum meditantis ictum, Sanguine dono.

Ovid. Metam. 8.

At non lethiferos (apri) *effugit Aeneas ictus.* AXEN.

Non constat versus. Forte *& vindicavit ita* (vel *sic*) *veterem injuriam.* HEINSIUS. Non video vitium in vulgata lectione, cum in Heinsiana emendatione hiatus debeat admitti, nisi cum Anonymo Nielantii legamus *veteres injurias.*

(9) *Infestis*] Veteres habuere, *infestus*. Sed hoc rectius. SCHEF. & ita Neveletus.

(10) *Exterit*] Comminuit, terendo & calcitrando confringit. Ita *Stat. Theb. lib.* 10. 473.

——— *graves exterit artus*
Ungula.

Consule & *Ovidium* 1. *Amor. el.* 9. *v.* 12. Ibique doctissimas *Nic. Heinsii* notas. In *Cod. Danielis* fuit, *extudit*. SCHEF. Ita Seneca de brevitate vitae. *Ingenti mole animalium exteri.* Codex V. Pithoei habet *exterxit*. HEINS. sic apud Lucret. 1. 79. ex MSS. Memmiano,

Quare religio pedibus subjecta vicissim
Exteritur.

v. Barth. ad Statii locum a Scheffero laudatum. BURMANNUS.

(11) *Indigne tuli*] Cum indignatione. Refertur ad personam hoc loco, quod notandum. *Cicero* usurpavit de re: ut & noster infra facit. *Suetonius* absolute posuit hoc sensu. *Tuli*] *Schedae Regiae* habent *fero*. Eadem hic deficiunt, magno cum detrimento auctoris. SCHEF.

(12) *Insultare*] De iis, qui injurias per ludibrium inferunt. *Serv. ad Virgil. Aen. l. 2. v.* 330.

insul-

Digitized by Google

14 Quod ferre certe cogor, 15 bis videor mori.

insultare, est in alienum dolorem gaudere. SCHEF.

(13) *Te natura dedecus*] Non habet hæc Anon. fab. 16. PRASCHIUS. Eleganter. ex quo formato natura non tam laudem meruit, quam dedecus. Asinum intelligit. Et sic *Cicero dedecus familiæ* pro *Rabirio* usurpavit. *Apulejus lib. 9. Asin. universi sexus dedecus.* SCHEFFERUS.

(14) *Quod ferre certe cogor, bis videor mori*] mallem, *quod ferre cogor, certe bis videor mori.* Alexandri milites apud Curt. lib. x. c. 14. idem voluerunt, dum ajunt. *Milites tui, cives tui, incognita causſa, captivis ſuis ducentibus, trahuntur ad poenam. ſi mortem meruiſſe judicas, ſaltem miniſtros ſupplicii muta.* NEVELET. Rectius transponas vocem loco ſuo motam, legasque: *quod ferre cogor, certe bis videor mori.* MEURSIUS. Σύγχυσις πανδηπτική, nec fortaſſe aliis ignota. Virgil. epiſt. ad Auguſt. *De Aenea quidem meo, ſi mehercule jam dignum auribus haberem tuis, libenter mitterem.* Similia apud Comicos reperies. Quocirca nihil immutandum cenſeo. PRASCHIUS.

(15) *Bis*] Semel per vim, iterum per infamiam ex auctore ejus, cum fama bona ſit velut altera vita, & ob id vitæ æquiparetur. SCHEF. Eſt locutio ſæpe uſitata, pro magnum dolorem & acerbitatem ex morte ſentire. ita Oreſtes apud Euripid. in Oreſt. 1116. δὶς θανεῖν ἃ χάζομαι. *bis mori non recuſo.* BURMANNUS.

(22) FAB. XXII.

Muſtela & Homo.

1 Muſtela ab 2 Homine prenſa, quum 3 inſtantem necem
Effugere vellet; quaeſo, inquit, parcas mihi,
Quae 4 tibi 5 moleſtis muribus purgo domum.
Reſpon-

(1) *Muſtela ab homine prenſa*] De talpa & olitore refert Abſtemius fab. 144. PRASCH.

(2) *Homine*] Ita ſolent, de ignoto, ac incerto. *Virg. l. 7. Aen.* & *Plaut. Pſeud. Act. 4. ſc. 2. quis hic homo chlamydatus eſt?* SCHEF.

(3) *Inſtantem*] Lib. 2. fab. 8. *Ut venatorum fugeret inſtantem necem.* AXENIUS. Forte *inſtanti.* HEINS.

(4) *Tibi*] Num cohæret, *tibi purgo*, an *tibi moleſtis?* Poſterius puto. SCHEFF. Imo vero prius. Sic eleganter *tibi* & *mihi*

Respondit ille: 6 faceres si causa mea,
7 Gratum esset, & dedissem veniam 8 supplici: 5
Nunc quia 9 laboras, ut fruaris 10 reliquiis,

Quas

ornatus causa orationi additur. Vid. Manut. ad Ciceron. famil. 9. epist. 2. Serv. ad Virgil. 2. Aeneid. 258. Terentio & Plauto valde familiaris illa elegantia. Terent. Phor. 5. 8. *Qui mihi, ubi ad uxores ventum est, tum fiunt senes.* ubi vide Donatum. Livius quoque in praefat. *Ad illa mihi quisque intendat animum.* Et lib. 2. c. 29. *Pulset tum mihi lictorem.* Propert. 1. eleg. 19. *Sed ne forte tuo careat mihi funus amore.* Horat. 1. epist. 3. *Quid mihi Celsus agit?* BURM.

(5) *Molestis*] Omissa praepositione, quam fere alii apponunt. *Cato de R. R. 66. a foliis & sterrore purgato.* Sed ut Nostrer, ita & *Palladius in April. c. 8. purgandа sunt alvearia sordibus.* Adde *Tacit. l. 3. An. 17. 1.* SCHEF.

(6) *Facerem si causa mea*] Clara est emendatio Bongarsii: *faceres si causa mea, gratum esset.* MEURSIUS. Et hanc Heinsius probat. *causa* vero *mea*, elegans & usitata locutio, non *mei.* Terent. prol. Heaut. 41. *mea causa causam hanc justam esse animum inducite.* & act. v. sc. v.

Syro ignoscas volo, quae mea causa fecit.

Ovid. xx. Epist. 108.

Ne videar causa falsa monere mea.

Servius distinguit inter *causa tua*, & *tui* ad Virg. Aeneid. XII. 29. cujus sententia an vera sit, non definio. BURM.

(7) *Gratum esset*] Gallice, *je s'en aurois obligation.* Ita Terentius intelligendus, *Dum gratum esse potuit*, &c. FABER. Sic Graeci ἴσως χάριν. Isocrates Panegyr. AXENIUS. Ovid. Epist. XVI. 13.

Jamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta est.

ita *gratum habere*, quod hic Anonym. Nielantii habet, est apud Terent. Adel. II. IV. 6. Justin. XXIX. 2. *gratius habiturus.* vid. Broukh. ad Tibul. IV. 10. & , quem advocavit etiam Hoogstratanus, Graev. ad Cicer. pro Mil. 35. BURMANNUS.

(8) *Supplici*] Significanter, motus tuis precibus; & quia suppliciter oras. Ita *supplicem* usurpat *Curt. l. 3. 2. 17.* SCHEFFERUS.

(9) *Laboras ut*] Propterea, ut. absolute *laborare* hic est quoquo modo negotiosum esse. Ita *Cic. ep. fam. 5. ep. 2. Me ut tibi amicissimum esse intelligeres, laboravi. Tusc. 4. Laboro, ut assentiar Epicuro.* Adde *infra lib. 3. c. 12.* SCHEF.

(10) *Reliquiis*] Pane: ut habet ABON. fab. 40. PRASCHIUS. Observandum à studiosis Latini sermonis *reliquia, orum*; quomodo usurpasse olim Plautum in Milite Glorioso ex veteribus

Digitized by Google

Quas ſunt 11 roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli 12 imputare 13 vanum beneficium mihi.
14 Atque ita locutus 15 improbam 16 leto dedit.
Hoc 17 in ſe dictum debent illi agnoſcere,
Quorum 18 privata ſervit utilitas ſibi,

Et

teribus libris conſtat,

At pedites tibi reliquia erant; ſi viverent.

Ita & *τὰ cupedia & cupedia, decipulum & decipula*, apud Martianum Capellam & Apulejum. FABER. Cœnarum, qualia decidunt ex pane, aliisque cibis in terram, muribusque cedunt: non ſatis intellexit *Gallicus Interpres.* *Quæ ſunt*] Ergo & in neutro genere *reliquia* uſurpantur, quomodo & *deliquia* dicimus. *Plautus* in *Mil. Act.* 1. *ſc.* 1. *At pedites tibi reliquia erant, ſi viverent.* Ita habent *veteres editiones*, etiam *Gryphiana*, non *reliquiæ*: quod a ſciolis videtur factum in recentioribus. SCHEF. Lege *relicui?*, *quas ſunt roſuri.* Sic fab. 40. *tales cum ſint relicuæ.* HEINS. Quod & Camerarius, qui edidit, *qui arrodendo reliquias victus mei*, confirmat. ſic Petron. LXVII. *niſi reliquias pueris diviſerit.* *Τὰ περιττὰ* Graecis. vid. Brodae. ad Anth. lib. 11. cap. 31. p. 226. BURM.

(11) *Roſuri*] Proprie de muribus. *Cic.* 2. *Div. mures diem & noctem aliquid rodentes. Plin.* 18. *c.* 7. *Theophraſtus auctor eſt, ferrum quoque roſiſſe eas.* SCHEFFERUS.

(12) *Imputare*] Cohæret cum ſequenti *mihi*. *Imputare aliquid alteri*, eſt in expenſi creditique rationes referre, exprobrare, tanquam beneficium. Dico latius in curis ſecundis ad *Pacatum noſtrum c.* 13. SCHEF. Seneca de beneficiis: *Quædam homines præſtant, & aliis imputant.* AXEN. Vide Cellarii curas poſteriores. p. 64. & 163.

(13) *Vanum*] Quod habet ſpeciem exterius, ſed intus nihil eſt. *Servius ad Virg. l.* 4. *falſum* reddit: *vana fides*, inquit, *id eſt falſa.* SCHEF. Fictum, mendax. Virgil. 2. Aeneïd. *Vanum mendacemque.* de Sinone. AXEN.

(14) *Atque ita*] Supra fab. 1. *Atque ita correptum lacerat injuſta nece.* AXEN.

(15) *Improbam*] Crudelem & avaram, ut liquet ex ſuperioribus. Ad eundem modum *lib.* 2. *c.* 2. de prædatore: *improbum rejecit.* SCHEF.

(16) *Leto dedit*] Ovid. ep. 2. *Phyllida Demophoon leto dedit.* Et Metam. 2. 120. Seneca Hypolyt. ℣. 695. *Quos hauſit, & peremit, & leto dedit odium, doluſque.* plura dabit Hoogſtratani larga manus. ita *leto petere* Senec. Herc. Fur. 630.

(17) *In ſe*] Contra ſe. *Terent. Adel. Act* 1. *ſc.* 2. *nolo in illum gravius dicere.* SCHEF.

(18) *Privata*] Exiſtit, fit privata, & ſervit ſibi; *privata* eſt, quæ reſpicit dominum

Digitized by Google

Et meritum inane 19 jactat imprudentibus.

ſuum, eum, a quo proficiſcitur, quomodo apud *Horat. l. 1. ep. 3. Monendus privatas ut quarat opes. Utilitas* eſt *uſus*, ſive id, quo quis poteſt eſſe utilis. Quomodo *Cicero* alicubi in *epiſt. utilitatibus tuis poſſum carere.* SCHEFFERUS.

(19) *Jactant*] Iſthuc ipſum eſt, quod dicit Terentius:

Ego, Charine, neutiquam officium liberi eſſe hominis puto,
Cum is nil promereat, poſtulare id gratia apponi ſibi.

Id ſupra rotundiſſime dixit Phædrus, *Vanum beneficium cuipiam imputare.* FABER. Phraſis hic mutatur. vide *ſupra c. 4.* verbis: *eripere voluit*; quanquam veteres editiones habeant *jactat*, quod cur repudiari debeat, non video. SCHEF. Leg. *Ut meritum inane jactent imprudentibus. Imprudentes* ſunt ignari. Sic ſupra dixit fab. 14. *Quorum ſtultitia quaſtus eſt imprudentia.* Et fabula 63. *quod multorum fugit imprudentiam.* Contrario ſenſu vocat *peritos*, Fabula ſequenti; & *cautos*, fab. 25. HEINS. *Imprudentibus*] Eſt, *apud imprudentes*, id eſt, ſimplices, quibus volunt imponere pompa verborum. *Virg. l. 2.*

Montibus & ſilvis ſtudio jactabat inani. SCHEF.

(23) FAB. XXIII.

Canis Fidelis.

1 Repente liberalis, ſtultis gratus eſt;
Verum peritis inritos 2 tendit dolos.
3 Nocturnus quum fur 4 panem miſiſſet Cani,
Objecto

(1) *Repente*] Ex improviſo, & præter ſpem, quia præter conſuetudinem ejus. Ita *Cicero l. 5. ep. fam. 4. Cæſar repente prater ſpem dixit* &c. SCHEFFERUS.

(2) *Tendit*] *Tendere* verbum eſt venaticum; nam tendi retia dicuntur feris, cum captantur. Cæterum ſic & *ſalluſtius*, *tendere inſidias* dixit *in Catil.* SCHEF. Horatius Epod. 2. *Aut amito levi rara tendit retia, Turdis edacibus dolos.* Ubi & *tendere*, & *dolos*, ut hic in Phædri contextu. AXEN.

(3) *Nocturnus*] Hæc fabula, (in qua elegis ornanda juvenatur Anon. fab. 23.) transferri ſcite poſſet ad partes animæ: ſic, ut Canis eſſet iraſcibilis; Herus, rationalis; Fur panem mittens, concupiſcibilis. Rationem pro me dicat mel illud Charitum (ut vocat in Epitaphio Card. Bevilaqua) Torq. Taſ-

Digitized by Google

5 Objecto, 6 tentans, 7 an cibo possit capi:
8 Heus, si, inquit, linguam vis meam 9 praecludere, 5
Ne 10 latrem pro re domini, multum falleris.
Namque ista subita me jubet 11 benignitas

Vigi-

Tassus, in Allegoria sui Gothofredi. PRASCH. Noctu furari solitus. Sic solenniter vocatur a JCtis, & a *diurno* distinguitur; vide *Cicer. in Or. pro Milon.* SCHEF. Plurima de nocturnis furibus huc attulit Axenius. vid. & ad Petron. cap. XV. & LVII.

(4) *Panem mississet cani*] Objecisset, proprie. Noster *infra lib.* 3. *cap.* 2. Pantheræ perituræ *misere panem.* Hinc *missilia*, quæ jactantur & sparguntur in vulgus, passim. Adde *lib.* 2. *cap.* 3. SCHEF. Seneca epist. 27. *Vidisti aliquando Canem, missa a Domino frusta panis aut carnis aperto ore captantem.* AXENIUS. Vide de hoc loquendi genere Grònov. ad Senec. Consol. ad Marciam cap. 5.

(5) *Objecto*] Etiam hoc proprie, ut cani. *Seneca de const.* 14. *tanquam canem acrem objecto cibo leniet. Plinius lib.* 8. *c.* 40. *cum quidem ei (cani) cibum objecisset.* SCHEF. Seneca 3. de ira 37. *Irascoris ergo catenario cani? & hic, cum multum latravit, objecto cibo mansuescit.* AXENIUS. sic *objectum lucrum* lib. IV. 11.

(6) *Tentans*] Absolute. Ut apud *Cicer. Parad. Tentare volui, an ita dici possent.* SCHEFF. inf. IV. 7. *haec cum tentaret, si qua res esset cibi.*

(7) *An cibo posset capi*] Id est, ad silendum alliceri. Idem est effectus lapidis, qui in Nilo nascitur, fabæ instar præ se ferens: si Thrasyllo stamus, ex quo memorat Plutarch. de Fluv. Hunc enim ἂν πάνυ ἴδωσιν, οὐχ ὑλάκτουσιν. PRASCHIUS. Tanquam re delectabili trahi in partes, & obnoxius reddi. Ita *Cornelius de Sylla, cap.* 4. *vit. Attic. Secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrina.* SCHEF.

(8) *Heus inquit*] Nob. *Heinsius* hunc versum ita corrigit: *Heus, si, inquit, linguam vis meam praecludere.* Optime: posset tamen illud *vis* interrogative accipi. Sic *Curt. lib.* 9. *c.* 3. *fratres agnoscent ergastuli detrimenta?* Idem: *tolerabimus, quæ armatos fatigaverunt?* pro, agnoscentne, tolerabimusne? SCHEF.

(9) *Praecludere*] Supra fab. 2. *Vocem praecludit metus.* Ovid. 2. Metam. 658. *Vocisque meas praecluditur usus.*

(10) *Latrem pro re domini*] Custodienda scilicet, ac conservanda. Quomodo *infra lib.* 3. *c.* 3. *pro vita rogant.* SCHEFFERUS.

(11) *Benignitas*] Id est, liberalitas; vide plurima de hoc vocabulo apud Lambin. ad Horat. 1. Od. 17. Terentius Adelphis v. 9. dixit, *subitam largitatem*, ut notat Axenius.

Digitized by Google

12 Vigilare, 13 facias ne mea culpa lucrum.

(12) *Vigilare*] Curam & sollicitudinem denotat. *Plautus in Rud. Act. 4. sc. 2. Vigilare decet hominem, qui vult sua tempore conficere officia.* SCHEF.

(13) *Facias lucrum*] Nequid furto lucreris. Optime; ita *Plautus* iterum in *Merc. Prologo. vendidi ex sententia, lucrum ingens facio.* SCHEF.

(24) FAB. XXIV.

Rana rupta & Bos.

1 Inops, 2 potentem dum vult imitari, perit.
3 In prato quodam Rana conspexit Bovem,
Et, 4 tacta 5 invidia tantae magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum 6 natos suos
Interrogavit, an bove esset 7 latior.
Illi negarunt. Rursus 8 intendit cutem
Majore

(1) *Inops potentem*] Id voluit Syrus vers. 746.

Ubi coepit pauper divitem imitari, perit. NEVELET.

(2) *Potentem*] Refertur ad divitias hoc loco, ut vel oppositio indicat. Sic usurpavit *Terentius Eunuch. A. 2. sc. 3. Quis est jam potens cum tanto munere?* & *Horat. Car. 1. Od. 10.*

——— *nec potentem amicum*
largiora flagito.

Plautus addit, *auro* in *Epid. A. 1. sc. 2. Est Euboïcus miles locuples, multo auro potens.* SCHEFFERUS.

(3) *In prato quodam*] *Heinsius* mallet *quondam*, ut *cap. 6. uxorem quondam* &c. SCHEFF. Adscripsit etiam Vir Nobilissimus libro suo, forte legi debere *in prato eodem.*

(4) *Tacta*] Elegantissime, pro commota, de perturbatione subitanea. Plane ad eundem modum *Lucanus lib. 9.* Et *Lucretius lib. 1. nec tangitur ira.* Similia & *Livius* habet. SCHEFFER. vid. ad Ovid. VIII. Met. 184.

(5) *Invidia*] Sensu activo, quo nempe illa eam invidebat. Quomodo *Cicero 1. Epist. fam. 1. Religionis calumniam malevolentia, & illius regiae largitionis invidia comprobat.* SCHEF.

(6) *Natos suos*] Sic lib. 2. fab. 4. *Magno in periculo sunt nati tui,* & 3. 15. *Fraudatque natos lacte.* AXENIUS.

(7) *Latior*] Mallem *altior*, nec enim de latitudine laborabat. SCHEF. *altior* habet Anonymus Nielantii: & mox; *tu superior est bos.*

(8) *Intendit*] Id est, inflando

9 Majore nisu; & simili quaesivit modo,
10 Quis major esset. Illi 11 dixerunt Bovem.
Novissime indignata, dum vult 12 validius
13 Inflare sese, rupto 14 jacuit corpore.

do auget & distendit. Propert. 1. Eleg. 14. *Et nemus omne sata intendat vertice silvas.* Vid. Sciop. verisimil. 3. c. 4.

(9) *Majore nisu*] Virgil. 3. Aeneid. 1. *Tertia sed postquam majore hostilia nisu Aggredior.*

(10) *Quis major esset*] *Quis* pro πότερος, quomodo apud Apulej. 11. Milesi. *Ut ne Deus quidem, Delphicus ipse facile discerneret, duobus nobis jacentibus, quis* (id est uter) *esset magis mortuus.* Ita Matthaeus 9: 5. & 21: 31. Ubi videri potest Pricaeus. AXEN.

(11) *Dixerunt Bovem*] Vaticinium insuper uni tribuit Ahon. fab. 21. PRASCHIUS.

(12) *Validius*] Vide supra ad f. 19. Heinsius hic mallet *valdius.*

(13) *Inflare sese*] Elegans jocus Martialis in Otacilium, ex hac fabula petitus, lib. x. Ep. 79. NEVELET. Trimalcio iracundus de Fortunata conjuge sua, cap. LXXIV. *Inflat se tanquam rana.* AXENIUS.

(14) *Jacuit*] Usurpatur de iis, qui violenta morte pereunt. Vide *Virg. l. 5. Aen.* & locis aliis. *Sertet. Troad. v. 224. Et causa litis regibus Chryse jaces.* Hinc *jacentes* pro occisis apud *Corn. Nep. Thras. 2. Neminem jacentem veste spoliavit.* Imo de cadaveribus in universum, & proprie. *Fabius decl. 2. Tu jaces, & in cadaveris similitudinem usque resoluta es. Tertullianus de Anima c. 40. Corpus, quale ante vitam jacuit, & quale post vitam jacebit.* Caeterum hoc loco cum risu quodam usurpatur, simul atque exprobratione, eleganter: Quomodo mox c. 28. *o canis, merito, jaces.* SCHEFFER. Ovid. 1. Met. 720. *Arge jaces.* His adde, quae Axenius plurima constipat.

(25) FAB. XXV.

Canis & Corcodillus.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, 1 & deridentur turpiter.
2 Canes currentes biberę 3 in 4 Nilo flumine,
A Cor-

(1) *Et deridentur*] Nescio, an non Noster scripserit *ridentur.* SCHEF.

(2) *Canes currentes*] Hinc jocus in Antonium apud Macrob. lib. 11. *post fugam Mutinensem*

Digitized by Google

5 A Corcodillis ne rapiantur, traditum est.

Igi-

nensem quaerentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris ejus respondit. Quod canis in Aegypto, bibit & fugit. Aelian. περὶ ζώων. lib. v. cap. 53. NEVELET.

(3) *In Nilo*] *Rittershusius* malebat, *è Nilo.* Quid, si propius scripturam veterem, dicamus *ex Nilo* legendum? Sed posset quis fortasse retinere vulgatum, & illud *in Nilo* referre non ad antecedens *bibere*, sed sequens *Crocodilus*, ut sint *Crocodili in Nilo*, qui ibi degunt, aut habitant. Nisi plane censeamus, *bibere in Nilo* dici, sicut *bibere in poculo. Martialis lib.* 14. in Pocula archetypa.

Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

Florus lib. 3. *c.* 4. *Bibere in ossibus capitum*, Similiter *bibere in auro* dixit *Seneca* poëta, cujus locus à *Freinshemio* indicatur. Hæc scripseram, cum me firmat ὁ πάνυ *Gronovius* per literas, istis verbis: *Bibere in Nilo, mirifice me delectat, accipit enim, ut apud Florum, bibere in ossibus capitum. Martialis l.* 8. *ep.* 6. *Hac propinavit Bitia pulcherrima Dido In patera. Idem lib.* 10. *ep.* 49. *Marce, vis in auro? l.* 21. *D. de aur. arg. Argentum in quo bibi possit.* Hæc *Gronovius.* Quibus addo nunc & interpretem veterem bibliorum *Genes. cap.* 44. *Scyphus, quem furati estis, ipse est, in quo bibit dominus meus.* Et *lib.* 3. *Esræ c.* 3. *v.* 6. *dabit illi rex in auro bibere.* SCHEFF. Sic ἐν κύπαις πίνειν graece dici docet Muncker. ad Hygin. fab. 274. & in Anthol. 11. cap. 34. p. 233. ἐν λαγύνῳ πίνειν. Amm. Marcel. XXVII. 4. *humanum sanguinem in ossibus capitum cavis bibentes avidius.*, Senec. Agam. 878.

Merum in auro veteris Assaraci trahunt.

Corruperunt elegans hoc loquendi genus saepe librarii; ita apud Ovid. 1. Art. 748. ex optimis codicibus rescripsi

——— *In medio flumine mella petat.*

& Remed. 553.

——— *In medio jam licet amne bibas.*

olim erat utrobique *e medio.* BURM.

(4) *Nilo*] De Nilo, quem Aegyptii dixerunt *Nun*, Aethiopes *Sirin*, Romani *Melonem*, præter Herodotum, Dionem, Strabonem, Plutarchum (si is est auctor libri περὶ ποταμῶν, nam id controversum, ajente Ph. Jac. Mausacо, negante Th. Reinesio) agit Heliod. Aethiop. 2. & 9. Lucretius lib. 6. Lucan. lib. 10. & sexcenti alii. De Nili chomatis l. 10. D. de extraord. crimin. PRASCHIUS.

(5) *A Crocodillis*] Ex hoc loco Phædri probatur scriptum olim Græce χροκόδιλος, ut κροκόδιλος. Neque enim me moveant etymologiæ Eustathii, & aliorum, quas si refellerem, otiosus haberer. Quidni etiam hic vitilitigator Schoppius ignorationem legum metricarum Phædro objecit? FABER. Fallitur

Igitur cum currens bibere coepiſſet canis, 5
Sic Corcodillus: 6 quamlibet 7 lambe otio,
8 Accede, pota 9 leniter, & 10 noli dolos,
Inquit, vereri. At ille, facerem 11 mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meae.

litur Faber, ut Gudius doctiſſime in notis oſtendit, cujus nos emendationem, ut certiſſimam, in textum recepimus, quam & Heinſius in V. C. Pithoei fuiſſe margini adſcripſit.

(6) *Quamlibet lambe ocyus*] Scripſerat auctor, *quam* (pro *quantum*) *libet, lambe: otium eſt.* PRASCHIUS. Pro *quantum libet. Cicero pro Caelio: Quam velit, ſit potens.* Sic *Terentius Hecyra A.* 4. *ſc.* 4. *Ocyus* referendum eſt ad ſequens *accede*, a quo perperam commate divulſit *Rittershuſius*, continetque adhortationem. Quomodo apud *Plautum in Mercatore* legitur *abi ocyus.* Malebat *Praſchius*, *otium eſt*, citra neceſſitatem, ut opinor. Cæterum hunc locum ita edidi, ſecutus veteres editiones. *Rigaltii* poſtrema prò *ocyus* habet *otio*, verſumque ſequentem penitus omittit, & in tertio pro *inquit* præfert *Noli*, nimis temeraria correctione. SCHEF. Lege cum veteri codice, *otio.* Petron. cap. 11. *Phialam otio belle correxit.* HEINS. ad quem Petronii locum vide adnotata.

(7) *Lambe*] Lege *lambere.* Secunda in *lambere* eſt diſſimulanda antiquorum more, quaſi eſſet *lambre.* Ita poſt fabul. LXXIII. *periculo* in dimenſione eſt biſyllabum. Ita *Arunculeia* quadriſyllabum eſt apud Catullum. Sic *copulatam* apud Lucretium 6. 1085. BUCHNERUS. Interim non video cauſſam, cur non melius quadret huic loco, *lambe*, quam *lambere.* FREINSH.

(8) *Accede*] Legi poteſt, *age crede*, ut ſupra fab. 1. *age hanc bidenti.* vel *huc cede.* HEINSIUS.

(9) *Leniter*] Tarde, absque feſtinatione. Opponitur, *celeriter.* SCHEFFER. ita *ire leniter* Quinct decl. 1. cap. 3. ubi vide. & ſaepe Hirtius Bello Afric. vid. cap. 6. 12. 18. & alibi.

(10) *Noli*] Serio & vehementer negat. *Cicero in ep. ad Att. Noli putare, me quidquam maluiſſe, quam ut mandatis tuis ſatisfaterem.* SCHEF.

(11) *Mehercule*] Formula jurantis elliptica, ut fere fit in talibus; tota eſt: *Ita me hercule juva.* Scio, alios aliter judicare; ſed hanc ſententiam veriſſimam exiſtimo. SCHEFFERUS.

Digitized by Google

(26) FAB. XXVI.

Vulpis & Ciconia.

Nulli nocendum; si quis vero laeserit,
1 Multandum simili jure fabella admonet.
Vulpes ad coenam dicitur Ciconiam
Prior invitasse, 2 & illi 3 in patena 4 liquidam
5 Posuisse 6 sorbitionem, quam nullo modo 7
Gustare

(1) *Multandum*] Scilicet, *eum esse fabula admonet.* Vide *supra cap.* 4. *Multandus* autem, pro *puniendus* quovis modo. SCHEFFERUS. Lege *mulcandum.* HEINS. nullum hic τῷ *mulcandum* locum esse puto, quia hoc verbo pulsatio, ictus & verbera, & similia intelliguntur, quae hic absunt. ars & dolus tantum arte deluditur. BURM.

(2) *Et illi in patena liquidam*] Ita ex veteri codice jam Scheffero & alii ediderunt. quidam priorum, *& ei liquidam in patena.* quae lectio cum vim faciat versui, Jac. Gronovius legit, *& ei in patena liquidam.* quo adhuc scaber magis & mancus fit versus, nisi *patenam* secundam syllabam producit; quod dicerat forte ex Guliel. Britone, qui lib. III. Philippeïdos 503.

Vix obstat ferro fabricata patena recocto.

Ubi alia adducit Barth. loca: & Cangius in Glossar. in *patena.* sed vix credo virum, solius antiquitatis studiosum, se in has inferioris aevi sordes demisisse. BURM.

(3) *In patina liquidam*] *Ursinus* corrigit, *ei liquidam in patina. Veteres* habuerunt, *& ei liquidam in patena. Patenas* pro *patinis* dixit quoque *Columella:* Sic enim legi *in Cod MS.* post *Budaum* etiam *Sylburgius* notavit. SCHEF. Rimicius, *in cathino.* NEVELET. Lege, *in patena liquidam.* Prima in *liquidam* producta. HEINS. Sic *Patenam* vocat alveum, in quo hordeum equis apponitur, Vegetius Art. veterin. I. c. 56.

(4) *Liquidam*] Abundat eleganter, quia licet omnis liquida sit sorbitio, haec tamen fuit maxime, eoque sine vulpes ipsam apposuit. SCHEF.

(5) *Posuisse*] Proprie de ferculis, i. e. *apposuisse*, ita *infra lib. 5. c. 5. Ovid. l. 4. Fast.*

Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte.

Adde, quae notavimus non ita pridem ad *Petronii* fragmentum Tragurianum *pag.* 12. SCHEFF. Vide Heins. ad Ovid. art. amand. I. ℣. 231. & Servium ad Virg. I. Aeneïd. 706.

(6) *Sorbitionem*] *Sorbitio* pro eo quod sorbetur. In Glossario ῥόφημα *sorbicina*, *sorbitio.* Persius

Digitized by Google

Gustare esuriens potuerit Ciconia:
Quae vulpem quum 7 revocasset, 8 intrito cibo
Plenam

Persius Satyr. 4. 2. de Socrate: *Sorbitio tollet quem dira cicuta.* Cæcilius Hymnide: *Sive suam senectutem ducat, utique ad senium sorbitio*; ubi *sorbitio* ἁπλῶς pro hausu cicutæ, notante Casaubono ad d. l. Persii. Plautus Pseudolo: *Quia sorbitione faciam ego te hodie mea, item ut Medea Peliam concoxit senem.* Columella 6. 9. *Factaque sorbitio per cornu infunditur. Sorbitionis* præterea voce usi sunt Scribonius Largus compositionum medicarum cap. LII. & LIV. & Celsus lib. 2. cap. 25. & 30. & alibi. *liquida sorbitio* legitur apud Catonem de R. R. tit. CLVII. AXENIUS.

(7) *Revocasset*] Vicissim vocasset. *Nonius: Revocare, positum per vices, mutuo vocare. Varro, sexag. Qui nobis ministrarunt pueri dictus festis cicer viride, qui nos provocare cum audeant, nos illos revocare timemus. Tullius pro Sex. Roscio: Domum suam istum non fere quisquam vocabat. Nec mirum, qui neque in urbe viveret, neque revocaturus esset.* Verbum est ad convivia pertinens. Bene *Dion. Gothofredus* ad prædictum locum *Tullii. Est revocare, eum, a quo hilari convivio acceptus fueris, vicissim invitare.* SCHEFF. *Vocare* & *revocare*, verba conviviorum sunt Plauto, & aliis; unde illud Catulli:

Quarunt in triviis vocationes.

Hinc Plutarcho δεῖπνον κλητὸν. Hinc servi *vocatores* in eam rem, apud Plinium Secundum Græce διατιοκλήτορες, & ἰλιατροι; qua in voce emendandus Hesychius, apud quem vulgo legitur, ἰλίατοι, male. Quod autem hic Phædrus dicit *revocare*, id proprie dixit D. Lucas ἀνακαλεῖν, cap. XIV. quod verbum an alibi reperiri possit, dubito. FABER. Adde his, quæ adducit Axenius.

(8) *Intrito cibo*] Plene ac proprie, quod alias simpliciter *intritum* dicitur, fiebatque ex comminuto pane, macerato lacte, addito nonnunquam allio, caseo, & similibus, unde & *alliatum*, & *moretum* vocabatur. Sic *Donatus* ad illud *Terentii: tute hoc intrivisti*, ubi de moreto seu alliato exponit: *proprie intrita dicitur hujusmodi cibus. Varro l. 2. de R. R.* de cibo canum agens: *Nec non ita panem ordaceum dandum, ut non potius eum in lacte des intritum.* Vocem culinariam esse patet. SCHEF. Vide de intrito cibo Salmas. exercitation. Plin. p. 269. Et ad Vopisc. Aurelian. c. 46. ubi putat esse ex vino, vel posca vel aqua, quibus intritus & friatus panis, & distingui a *moreto* & *alliato*, graeceque dici ἐμβροχήν. Salmasium vero reprehendit Neapolis ad Ovid. 4. Fastor. v. 367. qui Donati ad Terent. Phorm. 2. 2. interpretationem defendit, quem vide.. ut & Vales. ad Harpocrat. in voce ὑδρωτὰ. & Casaubon. ad Athen. p. 922.

Digitized by Google

Plenam 9 lagonam posuit: huic rostrum inserens 10 Satiatur ipsa, torquet convivam fame: Quae quum 11 lagonae frustra collum lamberet, 10 12 Peregrinam sic locutam volucrem accepimus: Sua

922. Scalig. collect. ad Varron. p. 46. BURM.

(9) *Lagenam*] Monuit V. C. Nicol. Rigaltius in veteribus libris legi *Lagonam*. Videlicet hic itidem factum est, ut in aliis nominibus Græcis, in queis Y in O conversum fuit. Ita νύξ, *nox*, μύλα (quod Doricum pro μύλη) *mola*, ita ex λάγυνος & λαγύνιον, quæ Poliux & Etymologus agnoscunt, fit *Lagona* & *Laguna*, quod posterius video ex Marmoribus afferri. Gruter. in Inscript. p. DCCLXXVIII. L. TROPHIMUS AUG. LIB. A VESTE. ITEM A LAGUNA. FABER. Ita edidit *Rigaltius*, ac, *Lagenam*, *lagonam*, & *lagunam* ait reperiri: *Faber* optime, sicut a Græco νύξ, Latinum *nox*, a μύλα, *mola*, pariter a λάγυνος *lagona*, factum ostendit. SCHEFF. Vitreum vas substituit Anonymus, bona ratione, fab. 33. PRASCH. de *Lagona* vid. ad Petron. XXII.

(10) *Satiatur ipsa, & torquet*] Scribo: *at torquet*. Elegantius sane hoc. Similiter Accius Telepho:

Nam si a me regnum fortuna atque opes
Eripere quivit, & virtutem neqtivit.

Lego: *at virtutem n.* Quem locum in animo habuit Virg. 2. Aen.

——— *Nec si miserum fortuna Sinonem*
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

SCHOP.

Schoppius præoptet legere, *at torquet*: quod mire aures adspernantur. PRASCHIUS. *Schoppius, at torquet*, quod non sine ratione *Praschius* ait aspernari aures. *Torquere* hic est, ægre alicui facere. Ita *Cicero*, *torquere expectatione* dicit in *Ep. ad Atticum*. SCHEFFER. Martialis: *Aut torsit lenta tristia fata fame.* AXENIUS. Heinsius legit: *Satiatur ipsa: torquet convivam fame.*

(11) *Lagona collum*] Reliquas ejus partes, auriculam & ventrem suggerit Sympos. Aenigm. 100. PRASCHIUS.

(12) *Peregrinam*] Philostratus Epistol. XLVI. καὶ ὁ ἔρις ὁ φοινὶξ τῶν Ἰνδῶν ὑτος μὲν ὁ ξένος καὶ βραδὺς τὸν ϑ πιλαργὸν ὁι πρῶτοι διαιτάμενοι καὶ προσκυνοῦσι. NEVELET. Pro *peregrinante*, sicut *festina* pro *festinante*, quæ quotannis peregre abire ac reverti solet. Non satis circumspecte *Rigaltius* ad hunc locum adduxit verba *Pacati*, quibus loquitur de *peregrini aëris volucri*. Nam illa non est talis, nec sic a *Pacato* usurpatur, sed ea, quæ ex terris peregrinis ad convivia & luxum petitur, quod notandum, ne quis

13 Sua quisque exempla debet aequo animo pati.

quis forte fallatur. Cum praesertim ne interpres quidem Gallicus hac parte fuerit satis cautus. SCHEFF. Petronius cap. LV. *Ciconia etiam grata, peregrina, hospita*, &c.

(13) *Sua quisque*] Active, quae quis statuit in alios. *Pati* eleganter: *pati exemplum*, quia saepe poenam & supplicium notat, quo respicitur hac formula. SCHEF.

(27) FAB. XXVII.

Canis & Thesaurus & Vulturius.

Haec 1 res avaris esse 2 conveniens potest,
Et qui 3 humiles nati dici locupletes 4 student.
Humana 5 effodiens ossa, 6 thesaurum canis
Inve-

(1) *Res*] Fabulam & fabellam, & narrationem, & exemplum alias vocat. Sed & sic *supra cap.* 14. *Hac re probatur* &c. SCHEF. res est ipsa fabulae materia, argumentum. lib. v. prol.

Usus vetusto genere, sed rebus novis.

(2) *Conveniens*] *Continens* legit, Gebh. III. crep. 10. & sibi plaudit in locutione fine ullo exemplo inventa & Phaedro obtrusa. sed dictum est *avaris conveniens*, pro *in avaros convenians*, ut Terentius & Cicero & Nepos amant loqui. fabula ergo apta, & accommodata est avaris. simili fere sensu, sed mira locutione, judice Barthio, apud Stat. VIII. Theb. 296. Sacerdos, jam ornatus insignibus suis, dicitur, *convenire diis*, id est, visus aptus, quia sacerdotalis habitus eum decuit; ut Vetus Schol. sic Ovidius I. Trist. I.

Non est conveniens luctibus ille color.

& noster prol. lib. III.

Quod occupatis auribus non convenit.

vid. & IV. 19. & V. 6. & quem non? BURM.

(3) *Humiles*] Opponuntur hic locupletibus, nati in humili & tenui fortuna, pauperes. Sic videtur & *Cicero* usurpasse *de Off.* II. ubi plura. SCHEFF. vid. fab. XXX.

(4) *Student*] Terent. Hecyr. 2. 1. *ut omnes mulieres eadem aeque studeant*; ubi Donatus: *majoris operae est studere, quam velle.* AXENIUS.

(5) *Effodiens*] Cibi scilicet gratia; ossibus enim delectantur. Hinc illud apud *Arnobium lib.* 7. *cum imponerent canes ossa*, altaribus scilicet, honorantes rebus, *quibus ali moris est illis*, ut praecesserat, & apud nostrum

Invenit, 7 & violarat quia Manes Deos,
8 Injecta est illi divitiarum cupiditas, 5
Poenas ut 9 sanctae Relligioni penderet.
Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
Fame est consumtus; quem 10 stans 11 Vulturius super
Fertur

strum *infra* 3. *c.* 8. de mensa *sua dat ossa dominus.* SCHEF.

(6) *Thesaurum*] *Thensaurum* V. C. Pith. HEINS.

(7) *Et violavit*] Majori emphasi legeretur., *At violavit.* SCHEF. *Violat* V. C. Pith. HEINSIUS. Forte scriptum fuit *violât*, pro *violarat.* immerito autem visus sum Hoogstratano vim versui voluisse facere hac mea conjectura, cum ille, etiamsi scribatur *violât* per compendium pro *violarat*, stare poterit, si in legendo, *violarat* pronuntiatur. quod me sensisse, docent verba ipsa Phaedri, ut a me edita fuere, ubi *violavit* retinui. in codice ergo Pithoei a librario *violât* scriptum forte fuisse pro *violarat*, ut in Codice Remensi, suspicatus fui: & ita saepe alias. vid. ad Quinct. IX. Inst. 3. & decl. VI. 5. nolui autem syllaba multare vocem ipsam. ita ipse Hoogstratanus lib. III. fab. 5. *comprehensus* edidit: quod, nisi in pronuntiando efferatur *comprensus*, vitiat versum. BURM.

(8) *Injecta*] Valde eleganter, velut a Diis in respectu ad ultionem, malique ipsius gravitatem, sub quo quasi onere incedebat. *Cornel. Nep. Dion. c.* 3. *Quod factum omnibus maximum timorem injecit.* SCHEFF. Brutus Ciceroni lib. XI. Epist. 10. *Quantam cupiditatem hominibus injiciat vacivitas, te non fugit.*

(9) *Sanctae religioni*] Jure manium, & auctoritate legum stabilitae. *Ulpian. 9. ff. de Divis. Rer. Quod sanctione quadam subnixum est, id sanctum est, etsi non sit Deo consecratum. Relligioni*] Relligionem vocat grandius, religiosam rem, ut solet etiam in aliis. Intelligit autem sepulchrum. Vide *Kirchman. de Funer.* 3. 22. SCHEF.

(10) *Stans super*] De eo, qui stare in cadavere coeperat, laniaturus illud. Nam est *stans super eum*, collocans sese. *Der sich auff ihn stellte. Fab. Decl.* 12. *cap.* 24. *Velut infaustae aves supra expirantes stamus.* Adde *lib.* 11. *cap.* 2. SCHEF. Lib. 2. 1. *Super juvencum stabat dejectum Leo.* AXENIUS. *stans vulturius super*, pro *superstans.* ut in simili re Ovid. Ep. X. 123.

Ossa superstabunt volucres inhumata marinae.

ubi vide, quae notamus. BURMANNUS.

(11) *Vulturius*] Vultur. Lucilianum verbum, de quo *Charisius lib.* 1. *Plautus* quoque *in Trucul. Jam quasi vulturii triduo prius praedivinabant.* SCHEF. Vide plura apud Axenium.

(12) *Lo-*

Fertur 12 locutus: O Canis, 13 merito jaces,
14 Qui concupiſti ſubito 15 regales opes, 16
16 Trivio conceptus, & 17 educatus ſtercore.

(12) *Locutus*] Forte, *jocatus*. HEINSIUS. Vide infra fab. 59.

(13) *Merito jaces*] Fabulæ ultima h. l. *Merito plectimur*. De *jacendi* verbo plura ad fab. 24. AXENIUS.

(14) *Qui*] Lege, *quia*. HEINSIUS.

(15) *Regales opes*] Majores, quam privatas, & tibi competentes, maximas. Sic *Horat.* 1. *ep.* 12. SCHEF. Juſt. 2. 15. *Caſtra referta regalis opulentiæ.*

(16) *Trivio*] Præpoſitione omiſſa, pro *in trivio*. Sic *infra* c. 29. *poſuit nido*. SCHEF.

(17) *Educatus ſtercore*] Nutritus, vide, quæ notamus *infra lib.* 4. *c.* 17. SCHEF. In triviis enim omnes ſordes & purgamenta abjiciebantur. V. Erhard. ſymb. in Petron. cap. CXXXIV. & quæ nos ibi adnotavimus. Auſon. Epigr. 72. BURM.

(28) FAB. XXVIII.

Vulpis & Aquila.

1 2 Quamvis ſublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia 3 patet ſolertiæ.

Vulti

(1) *Quamvis*] Licet ſint ſublimes aliqui, tamen &c. Num potius *quamvis* hic eſt, *quantumvis?* quomodo apud *Plautum*: *Quamvis ridiculus eſt, ubi uxor non adeſt*; & *Varronem* 2. *de R. R. Lucianus, Senator, homo quamvis humanus & jocoſus introiens.* SCHEF. *Quamvis* hic valet *admodum, valde*. Plautus Pſeud. 4. 7. *Quamvis pernix eſt.* Livius 1. 4. *Poſſe quamvis languida mergi aqua infantes.* V. Schot. 2. obſerv. c. 36.

(2) *Quamvis ſublimes*] Inde Indorum ad Alexandrum legati apud Curtium lib. VII. cap. 47. *Leo quoque aliquando minimarum avium pabulum fit & ferrum rubigo conſumit. Nihil tam firmum eſt, cui periculum non ſit etiam ab invalido.* Hinc Graecus ille verſus

Ἔστι καὶ μύρμηκι καὶ ὀλίγῃ χολῇ. NEVELET.

(3) *Patet ſolertia*] Forte, *ſolertiæ*. PHASCH. Ita *Cicero pro Balbo, præmia patere* uſurpavit. *Injurioſum eſt, his præmiis excluſos eſſe fideliſſimos ſocios, qua pateant ſtipendiariis, pateant hoſtibus, pateant ſæpe ſervis.* SCHEF.

Faci-

Digitized by Google

Vulpinos catulos Aquila quondam 4 sustulit,
Nidoque 5 posuit pullis, 6 escam ut carperent.
Hanc 7 persecuta mater, 8 orare incipit,
Ne tantum miserae 9 luctum importaret sibi.
Contemsit illa, tuta quippe ipso loco.

Vul-

Facilitatem hoc verbum notat. ita Livius XXIV. 37. *animadverterunt nulli occasioni fraudis Romanum patere.* Just. II. 4. *si Graecorum non tam bellis, quam rapinis pateant.* & ita *Puellas viris patere,* ex Ovidio & aliis docuit Heins. ad Nasonem. II. Amor. el. ult. 21. & I. art. 64. BURM.

(4) *Sustulit*] Proprie de raptu avium, quia secum tollunt in sublime. Ex *Virgilio l.* 4. *Aen.*

Qualis ubi aut leporem, aut candenti corpore cygnum
Sustulit, alta petens pedibus Jovis armiger uncis. SCHEF.

(5) *Posuit*] Dixi *supra c.* 26. post *pullis*, comma est scribendum. Nam cohæret cum *posuit*, ut supra: *illi liquidam posuisse sorbitionem.* SCHEF. Forte *apposuit.* Sic *apposita dapes.* HEINS. *apposuit in nidum* habet Anonym. Nielantii. nihil tamen muto. aeque enim *positae*, atque *appositae* dapes dicuntur. BURMANNUS.

(6) *Escam ut carperent*] Pro, *eos*, quo esca essent. *Carpere* est, *discerpere*, usurpaturque de cibo, sicut vel ex titulo *carptorum* apud *Juvenalem Sat.* 9. *v.* 10. intelligimus. *Ovid.* 3. *Art. Am.* 755.

Carpe cibos digitis, est quiddam gestus edendi. SCHEF.

Lege *carperet.* HEINSIUS. Ovid. III. Am. v. 27.

Utque procul vidit carpentes pabula tauros.
(Carpebant tauri pabula laeta procul.)

de vario usu verbi *carpere* vid. Lambin. ad Horat. I. Od. 11. BURM.

(7) *Persecuta*] Notat sollicitudinem, & festinationem. *Ter. Phorm. Act.* 3. *sc.* 3. *Quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est persequi.* SCHEF.

(8) *Orare incipit*] Φιλοσοφικῶς. Bellum praecedere debet clarigatio. Apud Camdenum lego Hist. Elis. P. III. p. 364. *Christiani non est, nec jure gentium licet, indictas inimicitias exercere, & bellum gerere, priusquam ille, a quo injuria est orta, moneatur illatam injuriam resarcire, & ab injuria absistere.* Non repeto dicta Grotio I. B. & P. 3, 2, 8. Alb. Gentili I. B. 2, 1. Lipsio Pol. 5, 4, 13. PRASCIUS.

(9) *Luctum importaret*] Afferret. Ita plane *Cicer. agritudines importare* dixit 4. *Tusc. & pro Sext. Tantam importare meis defensoribus calamitatem.* SCHEF. vid. Schulting. ad Senec. suasor. II. &, ut notavit etiam Hoogstratanus, Heins. ad Vell. Pater. II. 114. ubi tamen minus apta illa exempla illustrando Vellejo. BURM.

(10) *Ar-*

Digitized by Google

Vulpes ab ara rapuit [10] ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
[11] Hosti dolorem damno miscens [12] sanguinis. 10

Aquila

(10) *Ardentem facem*] Puto otiosum vel *παρέλκον* esse epitheton. Magis mire Propert. de Amore:

Nam tibi non tepidas subdidit ille faces. SCHIOPPIUS.

Puto, inquit Schioppius, otiosum vel *παρέλκον* esse epithetum. Sed fallitur iterum Olympius grammaticorum; *fax* enim *nil* aliud est, quam fustis incisus & ita comparatus, ut flammam, si ita usus postulet, concipere possit. Saltem meminisse illius debuerat, quod à Virg. in 1. Georgicorum scriptum est:

—· Ferroque faces inspicat acuto.

Ejusmodi ligna olim apud Græcos *γράβια* vocabantur, ut ostendit apud Athenæum Seleucus, quod & apud Eustathium legere est pag. MDLXXI. editionis Romanæ. FABER. Sioppius otiosum putat epitheton. Mendose, ut opinor. etsi abest etiam ab Anon. fab. 13. Nisi vero fax extincta desinit fax esse. Atqui Naso Amor. 3. 9. *Et fractes arcus & sine luce facem.* Quid? quod ne proprie quidem *fax* hoc loco dicitur. Nihil enim aliud auctor vult, quam divinus Parthenias Aen. 12.

Obvius ambustum torrem Corneus ab ara
Corripit. PRASCHIUS.

Hyginus fabula 122. *Truncum ardentem ex ara sustulit.* Jul. Obseq. cap. LXX. *Lavinii fax ardens in coelo visa.* ubi v. Scheffer. Vide plura exempla apud Axenium, & Hoogstratanum. Heinsius mavult tamen *ardenti*, ut respondeat *τῷ ara.* BURM.

(11) *Hosti dolorem damno miscens sanguinis*] Lege *Hostis.* PRASCHIUS. Translatum a conviviis, in quibus *misceri potus* dicitur, qui apparatur aliis, sicut apud *Ciceronem de Fin. Miscere mulsum alteri* dicitur. Et sic ille ipse *Cicero in Catilin.* 4. *Ego magnum in republ. versari furorem, & nova quadam miscerí & concitari mala jam pridem videbam.* SCHEF. Lege: *Hosti doloso damnum sanguinis ciens.* Ita fabula 35. *Doloso tuto se condidit cavo.* Vellej. Paterc. 1. 2. *rixam ciens*, ut recte Burrerius. In vetusto Codice erat, *rixam ncies.* HEINS. Ascripserat etiam Codici suo Heinsius, legi posse: *Hosti dolorem damno ulciscens sanguinis.* Et Ovidii locum adscripserat: *Quae proprii damno sanguinis ulta virum est.* Sed postea eam conjecturam induxit: non tamen eam puto temerariam. Ita & Valerius Max. lib. 2. c. 10. 2. dixit *dolorem ulcisci.* & Ovid. 11. Amor. XIV. 32.

Jactura socii sanguinis ulta virum.

& Remed. 60.

Quae socii damno sanguinis ulta virum est.

quem locum Heinsium respexisse puto. eleganter etiam *dam-*

Digitized by Google

Aquila ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex vulpi tradidit.

na in ſimili re Ovidius dixit, XII. Met. 16.

——— *Matrem circum ſua damna volantem.*

mallem tamen hic tranſpoſitis vocibus legere

Dolorem hoſtilis damno ulciſcens ſanguinis.

niſi quis ex caſcorum verborum amatoribus *Hoſtis* legere, & pro *hoſtilis* capere vellet. ut ita ſumi vidimus ad Quinct. decl. CCLXXII. certe haec, qui ſapit, prae illis, *dolorem damno injiciens ſanguinis*, probabit, quae a ſcriptis & editis recedunt longius: & ex Heinſii *ciens* propagata ſunt. BURM.

(12) *Sanguinis*] Prolis, pullorum. Notum eſt. SCHEF. Sic ſæpe Valerius Maximus. Imprimis lib. 5. c. 9. & 10. HEINS. Vide adducta ab Axenio.

(29) FAB. XXIX.

Aſinus irridens Aprum.

Plerumque ſtulti riſum dum captant 1 levem,
Gravi 2 deſtringunt alios contumelia,
Et ſibi 3 nocivum concitant periculum.
Aſellus apro cum fuiſſet obvius,
Salve, inquit, 4 frater. Ille indignans repudiat
5 Officium, & quaerit, 6 cur ſic 7 mentiri velit?
Aſinus

(1) *Levem*] Exiguum, parvum. SCHEF.

(2) *Deſtringunt*] Verbum balneorum, quo utuntur ad ſignificationem deterſionis, quae ſit ſtrigili, & deſcribitur a *Mercurial.* 1. *Gymn. cap.* 8. Hinc ad frictiones transfertur, quae fiunt acrimonia verborum. *Ovid.* 2. *Tr.*

Non ego mordaci diſtrinxi carmine quenquam.

Ubi tamen pro *diſtrinxi*, politiſſima *N. Heinſii* editio, quam munere ipſius poſſideo, *deſtrinxi* habet, ut in noſtro legitur. Adde *inſ. lib.* 4. *c.* 6. SCHEF. vid. Ampl. Cuper. IV. ob. 5.

(3) *Nocivum*] Nocens, noxium, damnoſum. Sic *Ovid. in Remed. v.* 45. ubi vide notas *Heinſii* accuratiſſimas. SCHEFFERUS.

(4) *Frater*] Notum illud Horatii, Epiſt. lib. 1.

——— *Frater, Pater, adde*
Ut cuique eſt aetas, ita, &c.

FABER.

(5) *Officium*] *Officium* aliquando eſt, quod Gallice dicimus

Asinus [8] demisso pene: si similem negas
Tibi me esse, certe simile est [9] hoc rostro tuo.

Apermus *la cour*, ut *faire sa cour*. Plin. lib. epist. v. *Paucos post dies ipse me Regulus convenit in Praetoris officio.* Gallicè, *estant allé faire ma cour*, &c. ad quem locum adscripta est interpretatio, sed improbanda, (an potius, inquit scholiastes, quod tunc ego in prætura officium prætoris agerem) Neque vero hæc a Catanæo Viro docto scripta arbitror, sed esse à scioli alicujus manu, qui alienum opus inquinarit. Apud Juvenalem autem,

——— *Et præcedentia longi*
Agminis officia,

Pro iis sumitur, qui officium faciunt potentioribus, eos salutant, deducunt, &c. apud Phædrum autem in Prol. lib. III.

Momentum ut hora pereat officii tui,

Debet explicari de officiosa divitum, magistratuum, & principum salutatione, licet ab elegantissimo Interprete aliter intellectum; sed ἐνδὺς φθόνον. Ita apud Horatium in Epist. ubi de Aristippo:

Officium facio; ———

Gallicè, *je fais ma cour aux grans*. At vero in hac fabula *officium* nil aliud est, quam quod dicimus, *civilité de paroles*, vel *compliment*. FABER.

(6) *Cur sic*] Lucas 2. 48. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; *quid fecisti nobis sic?*

(7) *Mentiri velit*] *To velit* eleganter superest. Nisi desinatum animi consilium argui dixeris. Nepos 17, 4, 1. *Cujus exemplum utinam Imperatores nostri sequi voluissent.* PRASCHIUS. Nec abundat, nec destinatum consilium denotat, quod vult *Praschius*, sed elegantèr arguit impudentiam. Plane ficut *Germani* dicunt: *wie magst du doch dieses thun?* SCHEF. Increpationem innuit, ut de simili hujus verbi usu infr. lib. III. fab. 6. docuit Schefferus, & de re vehiculari lib. I. c. 17. & blandius, quam *cur sic mentiatur*, esse, notat Passer. ad Prop. II. eleg. 2. in f. Ovid. II. Met. 745.

——— *Tu tantum fida soroori*
Esse velis ———

Sil. I. 109.

Haec tua sit laus nate velis.

ubi nihil mutem. vid. Bronkh. ad Tibul. I. v. 50. sic θέλησον ποιῆσαι pro facias. Aesch. Promet. 782. BURM.

(8) *Demisso pene*] Optime. Priores habebant, *demisses partibus*, quod est nihili; *demittere* hic est promittere, exertum scilicet. SCHEF. Reliquit hæc pudentior Anon. fab. II. PRASCHIUS. Ita Veget. artis Veterin. 2. c. 53. de jumentis. *Corpus ejus talebit, vena etiam extabunt, natura submissa erit.*

(9) *Hoc rostro tuo*] *Hoc*, id est, penis, *rostro* autem, propter eminentiam glandis. Hactenus enim inter se conveniunt optime. Sed haec fœda.

Digitized by Google

Aper cum vellet facere 10 generoſum impetum,
Repreſſit iram: 11 Et, facilis vindicta eſt mihi: 10
Sed inquinari nolo 12 ignavo ſanguine.

Illud *hoc* cum ſono eſt pronunciandum, nam habet vim demonſtrantis, & velut digitum intendentis. SCHEF. vid. ad Petron. c. XII.

(10) *Generoſum*] Dignum genere ac ortu ſuo. *Cicero in Bruto: voce, motu, forma quoque magnifica & generoſa.* Sic *generoſi diſcipuli* apud *Cornel. Nep. vita Att. c.* 1. SCHEF.

(11) *Et facilis*] Elegantiſſimus *Cuperus lib.* 2. *obſerv. c.* 20. ſcribendum putat, *En facilis*, me invito quidem. Nullam enim illud *en* hic habet elegantiam, quam ipſe putat, imo plane otioſum eſt. Ut enim habeat elegantiam, neceſſe eſt, ut aliquid demonſtret. At hic nil demonſtrat. Voluit enim tantum facere impetum aper, non fecit. Quod ſi feciſſet, in medio tamen illo impetu, & cum jam diſcerpere potuiſſet aſinum, cohibuiſſet ſeſe, tum fuiſſet locus illi *en*; quaſi diceret: vides, te eſſe in poteſtate mea. Nunc cum nihil tale de apro dicatur, nil mutandum cenſeo in recepta lectione. SCHEF. *En* tamen & Heinſius libro ſuo adſcripſit. Cum Scheffero quoque idem ſentit Vir Clariſſimus Perizon. ad Sanct. Minerv. lib. 4. de ellipſi, qui plurimis familiarem hanc *τῦ dixit* ellipſin oſtendit.

(12) *Ignavo*] Ignavi animantis ſanguine. *Ignavus* autem hic imbellis, invalidus: Ita *ſupra c.* 21. SCHEF.

(30) FAB. XXX.

Ranae metuentes taurorum proelia.

1 Humiles 2 laborant, ubi potentes diſſident.
Rana, in palude 3 pugnam Taurorum intuens,
Heu,

(1) *Humiles*] Prudenter apud Juſtinum Philippus ait lib. XXIX. cap. 3. *Cernere ſe quam cruenta & ſanguinaria inter ſe bella utrique populi viribus copiarum & ducum artibus gerant. quae rabies finiri ſolo partis alterius interitu, ſine ruina finitimorum non poſſit.* NEVELET.

(2) *Laborant*] Id eſt, affliguntur, & periculis obnoxii ſunt. Petron. cap. XLII. *Populus minutus laborat, nam iſta majores maxillae ſemper Saturnalia agunt.* AXENIUS. vid. ad Petron. c. XV.

(3) *Pugnam taurorum*] Haec pugna maxime ſub coïtus tempore fieri ſolebat, cum tauri, qui antea ſoli ac ſeparati a vaccarum commercio paſci ſolebant,

Digitized by Google

Heu, quanta nobis inſtat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De 4 principatu cum decertarent gregis, §.
Longeque ab illis degerent vitam boves:
5 Eſt ſtatio ſeparata, ac diverſum genus,
Sed pulſus 6 regno 7 nemoris qui profugerit,

Palu-

bant, quod ἀτιμαμιλλᾶν Graeci dicunt, furore perciti de vaccis certabant. Vide Eraſm. in adagio: *Abiit & bos in ſylvam*, ubi erudita multa de tauris congerit. obvia etiam apud Poëtas de hac pugna Taurorum & regno ſaltus loca. vid. Apoll. Rh. II. 88. Ovid. IX. Met. 46. Stat. II. Theb. 323. v. 330. VI. 861. & XI. 251. &c. BURM.

(4) *Principatu gregis*] *Principatus gregis*, eſt principatus ſeu regnum in gregem, vide *ſup. ad Fab.* 16. *Grex* hic de armento, ſive bobus. Et ſic *Cicero*, aliique. Pro, *cum illi certarent*, ſcribit *Heinſius*, *cum decertarent*, id quod ampleſtor. Sic *lib.* 5. *c.* 2. *qui depugnaverat.* SCHEF. Ita *decertatoria pugna*, ut quidam legunt, apud Quinctil. V. Inſt. 4.

(5) *Natio, ait, ſeparata*] Putabam primum metri cauſſa legi poſſe: *Eſt ratio ſepar, ait, ac div. g.* Sed nunc in viſa conjectura tua acquieſco. SCHOPP. Vivendi. Id eſt, lex vivendi. Nam a *ratus ratio*. PRASCHIUS. Sc. alter, reſpondens. Subaudiendum autem hic *quidem*, cui reſpondet mox, *ſed pulſus*. *Natio* quoque eleganter de bobus, Feſtus ſive Paulus: *in pecoribus quoque bonus proventus fœturæ, bona natio dicitur.* *Scaliger* hoc loco: *Præterea vult, neque nationem tantum de hominibus, ſed & de pecoribus dici. Quod non ſine Græcorum imitatione dictum eſt, ut Homerus Od.* Priores editiones habuerunt *ratio*, ſine ratione. Clariſſimus Axenius neutrum ait probare *Gudium*, ſed legere:

Eſt ſtatio ſeparata ac diverſum genus. SCHEF.

Cato apud Feſtum: *Qua arte natio ſua ſeparata ſeorſim.* Si autem Gudiana emendatio arridebat, melius legas: *Stationi ſeparatæ diverſum genus.* Cogitaveram & legi poſſe: *ratio eſt parata, en diverſum genus.* id eſt, eſt in promptu ratio, ſed ultima verba adhuc corrupta ſunt. HEINS. Nobis *ſtatio* placuit, & ſuppleri haec verba ranae ita debent, eſt quidem taurorum ſtatio a nobis ſeparata, & diverſum ſunt genus, ſed. &c. Virgil. IV. Georg. 8. quem adduxit Gudius, hoc optime firmat.

Principio ſedes apibus ſtatioque petendæ.

To quidem ſuppleri debet, ut & lib. II. fab. I. *Exemplum egregium prorſus & laudabile, verum &c.* pro *Exemplum quidem egregium, verum* &c. BURM.

(6) *Regno nemoris*] *Regnum gregis* dixit Silius Italicus lib. XVI. Punicor. eadem in re

Digitized by Google

Paludis in 8 ſecreta veniet latibula,
Et 9 proculcatas obteret duro pede.
Caput 10 ita ad noſtrum furor illorum 11 pertinet.

Abditus in ſilvis, ſtabulis cum ceſſit ademptis
Amiſſo Taurus regno gregis.

Quae a Poëtarum principe mutuatus eſt lib. III. Georg. 228. *regnatorem* itidem *agelli* dixit Martialis lib. X. Epig. 61. NEVELET. Non dubium, quin ex Virgilio de tauro victo III. Georgic. 228.

Et ſtabula adſpectans regnis exceſſit avitis.

Et in XII. Aeneïd. 718.

——— *Muſſantque juvenca,*
Quis pecori imperitet, quem tota armenta ſequantur.
FABER.

armenti reges dixit Statius XI. Th. 28.

(7) *Nemoris*] Proprie de ſylva pecori alendo. Vide *Varronem de LL.* SCHEF.

(8) *Secreta veniet latibula*] Plene, ut ſupra *liquidam ſorbitionem* uſurpavit; vulgo *ſecreta* ponunt abſolute. Sunt autem loca remota a quotidiana converſatione. Sic *Horat. loca ſecreta*, & *Columella*, *pabulationes ſecretas* dixere. SCHEF.

(9) *Proculcatas*] Ovid. XII. Met. verſ. 373.

——— *Pedibusque virum proculcat equinis.*

(10) *Ita*] Hoc modo, hac ratione. Reſpicit priorem interrogationem, quare ſcil. ac quomodo ipſis tantum malum poſſit imminere. SCHEF.

(11) *Pertinet*] Eleganter, eo uſque velut ſe porrigit. Nempe quia ſermo eſt de capite: ac anteceſſit, *longeque ab illis degerent*. SCHEF. Supra fabula 14. *Hoc pertinere vere ad illos dixerim*. Et fab. 42. *Hoc pertinere ad domini caput*. AXENIUS. Liv. I. c. 10. *Ad quos ejus injuriae pars pertinebat*. vid. inf. III. fab. I. *Pertinere* ſignificat, quod vulgo dicunt *pertingere*. Vide Gronov. ad Plaut. Milit. Glor. 2. 5. 58. & nos ad Quinct. II. Inſt. 4. BURM.

FAB.

Digitized by Google

(31) FAB. XXXI.

Miluus & Columba.

Qui ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbae ſaepe cum fugiſſent [1] Milüum,
Et celeritate [2] pennae [3] vitaſſent necem,
[4] Conſilium raptor [5] vertit ad fallaciam,
Et [6] genus inerme tali decepit dolo:
Quare ſollicitum potius aevum ducitis,

Quam

(1) *Milvium*] Scribe fidenter *milvum*, non *milvium*. Ita enim plane veteres. Inde ἀναλογικῶς *milvina* apud Plautum, ὄρνις acrior. Alioqui dicendum *milviena*, ut a lanius *laniena*, &c. Tollendum itaque ex omnibus libris hoc mendum, uti & *trophaum*, pro *tropaum*. Adi Taubmanni collect. ad Plauti Aulul. p. cxci. Cruquium quoque legito ad Horatium, pag. ccxcii. edit. Plantinianae, & Gifanium in Indice Lucretiano. FABER. De Accipitre narrat Anon. fab. 22. PRASCH.

(2) *Penna*] Singularis pro plurali: alas intelligit. Atque ita ſolent poëtae. *Seneca in Oedipo: Levis penna ſecat alta cœli.* Nec poëtae ſolum, ſed & alii, praeſertim *Hyginus*. Vide indicem in eum, notasque noſtras, quae typographum expectant. SCHEF.

(3) *Vitaſſent*] Lege, *evitaſſent*. HEINSIUS. Anonym. Nielantii habet *mutaſſent*, quod ille fruſtra tuetur: *mutare* enim *necem*, eſt pro uno genere vitato, aliud invenire mortis genus. de quo nos ad Val. Fl. VI. 614. agemus poſt Heinſium & alios. *mutare* vero & *vitare* permutarunt inter ſe librarii etiam apud Lucan. VI. 816. & Ovid. Nuce 117. ubi vide. BURM.

(4) *Conſilium*] Vim ingenii, facultatem conſultricem innuit. *Cicero* eodem modo *in Catilin.* 3. *Erat ei conſilium ad facinus aptum, conſilio autem neque lingua, neque manus deerat. Lucret. lib.* 3.

Primum animum dico, mentem quem ſaepe vocamus,
In quo conſilium, vita regimenque locatum eſt. SCHEF.

(5) *Vertit*] Non eſt, *mutat*, ſic enim ſcribendum fuiſſet, *in fallaciam*, ſed eo convertit, intendit, dirigit. *Tacitus* 4. *Hiſt.* 23. *Donec deſperata vi, verterent conſilium ad moras.* SCHEFFERUS.

(6) *Genus inerme*] Ita Gudius fab. 2. *inermes* pro *inertes* malebat. de armis beſtiarum

Digitized by Google

Quam regem me creatis icto foedere,
Qui vos ab omni tutas praestem injuria?
Illae credentes, tradunt sese Miluo:
Qui, regnum adeptus, cepit vesci 7 singulas,
Et exercere imperium saevis unguibus.
8 De reliquis tunc una, 9 merito plectimur..
10 *Explicit.*

nos latius ad Val. Flac. VII. 597. agemus.

(7) *Singulas*] Unam post alteram. *Singulas*, pro *singulis*. Et sic *Tacitus*, & alii loquuntur. Ipse *Virgilius*, quem vix dubito, quin, ut alias, sic hic respexerit. Ita enim legitur in libris antiquissimis, *Pierio* teste, *lib.* 3. *Aen.*

Quid puer Ascanius? superatne, & vescitur auras?

SCHEFFERUS.

(8) *De reliquis tunc*] Legebatur ante, *Tunc de reliquis*, ex quo *Neveletus*, *tunc de relictis*. Sed nostrum retineo. SCHEFFERUS. prima enim produci syllaba recte potest, nec opus transpositione, ut fiat quatuor syllabarum vox.

(9) *Merito plectimur*] Supr. fab. 27. Suet. Vesp. 12. *merito so plecti*. Vide Gronov. ad Senec. 5. de benef. c. 20.

(10) *Explicit*] Solebant veteres in fine librorum scribere EXPLICIT, significare volentes, perventum esse ad finem voluminis, quod plane *explicatum* esset & evolutum. Hieronymus ad Marcellam: *Solemus completis opusculis ad distinctionem rei alterius sequentis medium interponere* EXPLICIT, *aut* FELICITER, *aut aliquid ejusmodi*. Quod & nos quoque, Lector, huic capiti apponemus, ut ad secundum transeamus. FABER.

Inci-

Digitized by Google

Incipit
LIBER SECUNDUS.

Auctor.

Exemplis [1] continetur Aesopi genus,

Nec

(1) *Continetur Aesopi genus*] *Genus Aesopi* significare arbitror eam scribendi rationem, (δι' ἀπολόγων scil.) qua utebatur Aesopus. Ita in prolog. lib. IV.

Usus vetusto genere, sed rebus novis.

Ubi τὸ *genus* nil esse aliud queat, quam *via*, *scribendi ratio*, μέθοδος, quemadmodum apud Terentium, quem aliquando, adsit modo λαιρὼν, libello commentario ornabimus,

Olim isti fuit generi quondam quaestus apud seclum prius.

Scimus quidem dici Graece ἱστοριογράφων γένος, pro historicis ipsis, apud Diodorum; & apud excerptorem Athenaei, ἀοιδῶν γένος pro ἀοιδοὶ, quemadmodum,

Nunc fabularum cur sit inventum genus.

(ubi *fabularum genus* ipsae fabulae sunt) ita *ardelionum natio*, pro ardeliones: Sed si quis dici posse existimet *Homeri genus*, pro Homero ipso, & *Phaedri genus*, pro Phaedro, fallitur: id enim verum esse non potest, nisi in nominibus multitudinis, aut quae speciem aliquam induant. Quamobrem non possum facere, quin improbem N. Rigaltii V. Cl. explicationem, qui *Aesopi genus*, pro Aesopo ipso dici vult. Ceterum istud *continetur*, nihil aliud est quam constat; Cicero, *Dii non venis & nervis & ossibus continentur, nec escis vescuntur.* FABER. *Meursius* haec putat mutila varieque trajecta. Ego habeo pro integris. *Meursium* decepisse vocabulum *genus* videtur, quod nesciebat, quomodo cohaereret cum sequentibus. Ego censeo respicere vocem *mortalium*, quae ex versu tertio etiam huc trahenda. Ordo talis: *Genus mortalium continetur exemplis Aesopi. Exempla* vocat, quae mox *fabulas*. Atque ita *l.* 1. *c.* 4. *Continetur* autem absolute, pro continetur in officio, coërcetur, docetur. Ita *Cicero Tusc.* 4. *regere ac continere appetitiones* dixit. *Rigaltius Aesopi genus* jungit, & pro *Aesopo* ipso accipit, ficut *fabularum genus* nostro usurpatur. Sed si sic accipimus, quid quaeso fiet illi *continetur?* Nec enim *Aesopus* continetur exemplis. Neque melius, si hic artem *Aesopi* fabularem interpretemur, sicut fit ab ipso, loco

Digitized by Google

2 Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur, Quam

alio. Interpretatione noſtra nihil puto eſſe evidentius. Iſthæc ſic conſcripſeram, cum deinde ad me afferuntur Cl. *Gronovii* litteræ, quæ me prorſus in ſententia mea firmant. Exſcribam totum locum, nam meretur, ut legatur publice. *Aeſopi genus alii Aeſopum, alii fabulas ejus interpretantur. Ego vero* To genus *accipio poſitum pro hominibus. Ut Manilio lib. 1. v. 145. Semper erit genus in pugna; & Senec. Hippol. v. 469. Qua ſupplet ac reſtituis exhauſtum genus. Tum in Hercule Oetaeo v. 63. 761. 1884. Dicit igitur homines contineri ac doceri exemplis ſeu fabulis Aeſopi. Nam ne* To contineri *quidem juvatur quicquam illis, qua congeſſit Barthius ad Rutilium lib. 1. v. 57. Verbum eſt proprium magiſtrorum. Cicero lib. 7. fam. 19. Ut vero ipſi tibi loci propoſita quaeſtione occurrant, exercitatione conſequere, in qua quidem nos te* continebimus, *ſi & ſalvi erimus, & ſalva iſta offenderimus. Gellius 19. 1. quem ego Athenis cognovi, non parva virum auctoritate, ſatisque ad lentes diſcipulos juvenes* continentem. *Hinc vides etiam, quo reſpexerit Petronius, quum ſcribit: Nondum juvenes declamationibus* continebatur. *In quo etiam haſere.* Hæc optimus *Gronovius* eruditiſſime, ut ſolet, nec relinquitur dubitationi locus. Etiamſi *Faber* quoque poſteriorem *Rigaltii* opinionem amplectatur, ſic ut didici ex notis ejus. SCHEFF. Aeſopi genus pro fabulis, & genere ſcribendi, quo Aeſopus utitur. Ovid. in Ibin.

Utque ille, hiſtoriis involvam carmina cacis,
Non ſoleam quamvis hoc genus ipſe ſequi.

Ita infra dicit, *morem ſervabo ſenis.* HEINS. De verbo *continere* vide Barth. adverſ. 19. 21. & ad Claud. de conſul. Prob. & Olyb. v. 1, Gronov. ad Liv. 22. 33. Hoc ſenſu voce *contineri* uſus & aequalis noſtro Valer. Max. 2. 1. 2. *Videlicet quia magis ad rem attinet, Dearum quam mulierum diſciplina contineri.* & 4. 3. 11. *Atqui iſta patientiſſime ſuperior Cato toleravit, quia illum grata frugalitatis conſuetudo in hoc genere vitae, cum ſumma dulcedine continebat.* cum vero Gudius gloriatus ſit, ſe primum hunc locum recte interpretatum, & Cl. J. Fred. Gronovio (ita enim ſcripſerat; ſed nos, nè bilem Filio moveremus, *Viris doctis* in Notis Gudianis ſuppoſueramus) jam anno CIↃ IↃCLXII. oſtendiſſe, idque aegre admodum ferret Cl. Jac. Gronovius, &, ut Gudio iniquior, multa me coram in eum effunderet, ſignificabam illi & aliis paullo poſt editas Gudii notas, utrumque fuiſſe poſteriorem Barthio, qui in notis ad Stat. XI. 55. jam verum ſenſum perviderat. ubi de Papinio; *Exempla habet ſummorum Poëtarum, ſed exemplis non continetur Poëtarum genus, quod de humano univerſim melius perhibuit Phaedrus.* Eumque locum poſtea etiam

Digitized by Google

Quam corrigatur error ut mortalium,
3 Acuatque ſeſe diligens induſtria.
Quicumque fuerit ergo 4 narranti jocus,
Dum 5 capiat aurem, & ſervet propoſitum ſuum,
Re 6 commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura 7 morem ſervabo ſenis:

Sed

etiam Hoogſtratanus animadvertit. BURM.

(2) *Nec aliud*] Supra lib. 1. dixit Phaedrus,

Duplex libellis os eſt, quod riſum movet,
Et quod prudentis vitam conſilio monent. NEVELET.

(3) *Acuat*] Exerceat. *Virg.* 1. *Geor. curis acuens mortalia corda. Servius* eo loco, *acuens, exercens.* SCHEF.

(4) *Narrandi locus*] Aſſentior *Rittershuſio*, ſcribenti *jocus*. Nam cum eo *locus* non convenit, quod ſequitur, *re commendatur, non auctoris nomine*. Quid enim eſſet, *auctor loci?* Ergo hoc vult: qualiscunque fuerit jocus, qualiscunque fabula, a quocunque ficta, commendatur ea bonitate rei ac ſalubritate præceptorum, pertinentium ad vitam moresque, non celebritate auctoris. Sed & pro *narrandi*, non diſplicet *narranti*, quod *Freinshemius* malebat. SCHEF. Lege, *quodcunque fuerit ergo narrandi jocus*. Sic, *ſed jam quodcunque fuerit*. præfat. lib. 3 & Virgil. Aeneid. 2. 77. *Cuncta equidem tibi, Rex,* (*ſuerit quodcunque*) *fatebor*. Vel forte legendum, *quicunque ſuberit narrantis jocus*. HEINSIUS. Videtur ſcribendum, *narrandus locus*. GUJETUS. Logi; Optime Viri docti correxerunt, *quicunque fuerit narranti*, vel *narrantis jocus*. Vide Cl. Graev. ad Cicer. ad famil. 16. 21. BURMANNUS.

(5) *Capiat aurem*] Delectet, teneat; eleganter, propter vim oblectandi, quæ eſt in fabulis. *Cic. in Or. Nimis inſidiarum ad capiendas aures adhibere videtur.* vide *ſupra lib.* 1. *c.* 24. SCHEFF. Petron. *Niſi quaſdam inſidias auribus fecerit.* vid. ad III. 18.

(6) *Commendatur*] Lege *commendetur*. HEINS.

(7) *Morem ſervabo ſenis*] Prudenter ſe purgat, quod fabulis quædam alterius generis admiſceat. Tetigi eam rem in Proleg. PRASCH. *Aeſopum* intelligit. Sic *inf. lib.* 3. *c.* 2. *naris emunctæ ſenex*. Fit hoc porro non modo ætatis, ſed & honoris cauſſa, & frequenter de magiſtris ac Philoſophis uſurpatur. *Corn. Nepos* in *Epam. c.* 2. de Lyſia Tarentino agens: *triſtem & ſeverum ſenem omnibus aequalibus ſuis in familiaritate antepoſuit. Tullius in de Amicitia: Ego autem a patre ita eram deductus ad Scævolam, ſumpta virili toga, ut quoad poſſem, & liceret, a ſenis latere nunquam diſcederem:* & in *de N. Deor. Phadrum* Epicureum innuens: *Sed ſtomachabatur ſenex, ſi quid aſperius*

8 Sed ſi libuerit aliquid interponere,
9 Dictorum ſenſus ut 10 delectet varietas,
Bonas in partes, Lector, 11 accipias velim.
12 Ita ſic rependet illi brevitas gratiam,

Cujus

rius dixeram. Sic *Epicurum* ipſum *Statius* alicubi *Gargettium ſeniorem* vocat. *& Martialis* de eodem *lib.* 10. *Cecropium ſuperas qui bonitate ſenem.* SCHEF.

(8) *Sed ſi libuerit*] Forte, *ſed ubi.* HEINS. Jac. Gronovius legebat, ſed *ſi fuerit aliquid interponere*; quod recte rejecit Hoogſtratanus, nec ſtare poteſt; niſi ſine ullo exemplo & ratione, ſecunda in *aliquid* producatur. Quod eſt certe venditare, quod ignores. BURMANNUS.

(9) *Dictorum*] Specialius intelligit facetias, jocos, imo ipſas fabulas. Senſus eſt: velle ſe quidem eas perſequi, quas habet *Aeſopus*, aliquando tamen etiam inſerere, quas ipſe invenerit. Et talis a *Phaedro* primum excogitata fabula eſt quinta hujus libri. Plane ſic accepit locum hunc & *N. Heinſius*, quod gaudeo. Nam doctiſſimum *interpretem Gallum* abeuntem in diverſa non curamus. SCHEF. Macrob. 2. Satur. 1. ex Ciceronis epiſtola ad Cornelium Nepotem. *Itaque noſtri, cum omnia, quae dixiſſemus, dicta eſſent, quae facete, quae breviter, & acute locuti eſſemus, ea proprio nomine appellari dicta voluerunt.* Valer Max. 1. 1. ext. 3. *Dionyſius tot ſacrilegia jocoſis dictis proſequi voluptatis loco duxit.* ita & lib. VII. c. 2. & alibi. Ceterum recte *Tò dictorum* ab *interponere* ſeparandum notavit Cl. Perizon. animadverſ. Hiſtor. cap. 2. BURM.

(10) *Delectet varietas*] Valer. Max. 3. 10. ext. 1. *Dandum eſt aliquid loci etiam alienigenis exemplis, ut domeſticis aſperſa varietate ipſa delectent.* Juſt. praefat. *Sive aemulatione gloriae, ſive varietate & novitate operis delectatus.*

(11) *Accipias*] Ita inf. fab. 47. *Accipiens cuncta in contumeliam.* Terent. Eun. 1. 2. *Neve aliorſum, atque ego feci, acceperit.*

(12) *Ita ſic*] Tale eſt illud *ergo igitur*, quod Apulejo valde frequens, & apud Arnobium quoque noſtrum occurrit. MEURS. Ecquid uſitatus aliis Pleonaſmus, *ita ſic?* Et *rependere gratiam*, pro afferre, num Latinum? ſenſus vero numnam integer, aut cum prioribus apte haeret? Mirum, ni a bardo quopiam haec affuta ſunt. PRASC. Lege,

Ita; ſi rependet illam brevitas gratiam,
Cujus verboſa ne ſit commendatio.

Ovid. 1. Triſt. 2. 98. *Imo ita, Dii ſcitis, ſi me malus abſtulit error.* Virgil. 2. Aeneïd. 583. *Non ita.* Ultimus verſus ad ſequentia referri debet, *Ne ſit commendatio verboſa attende* &c.

HEIN-

13 Cujus verbosa nescit commendatio.

HEINSIUS. Mirum hic non animadversam tam manifestam incohaerentiam viris tam doctis. Quis negabit scribi deinceps quam maxime oportere?

Ita, si rependet illi brevitas gratiam,
Cui jus verbosa nescit commentatio.

Ita Barth. ablegm. critic. 2. 23. & qui omnia illi debet, Swarth. analect. 1. c. 4. Cl. Perizon. d. l. legit

Sic istam tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verbosa ne sit commendatio. &c.

Nescio autem quid Praschio in mentem venerit, ut *rependere gratiam* parum latine dici putaret. Ita tamen Ovid. 2. Metam. 693.

——— *Neu gratia facto*
Nulla rependatur, nitidam cape praemia vaccam.

& v. Met. 15.

Meritisne haec gratia tantis
Redditur, hac vitam servatae dote rependis.

11. Am. 8.

Pro quibus officium pretium mihi dulce rependas.

Stat. 12. Theb. vers. 49.

Hasne tibi, armorum spes o suprema meorum,
Oenide, grates, haec praemia digna rependi?

totus vero adhuc locus est depravatus, nec rem clamare, ut legatur,

Paci rependet illi brevitas gratiam,

facile credo. BURM.

(13) *Cujus verbosa*] Scribe *cui verbosa*; deinde in fine versus *commentatio*, ex sententia V. Cl. Cunradi Rittershusii, qua nihil rectius. MEURS.

(32) FAB. I.

Juvencus, Leo & Praedator.

1 Attende, cur negare cupidis debeas:
2 Modestis etiam offerre, quod non petierint.
Super

(1) *Attende*] Archelai egregium factum, de quo Plutarchus in Apophth. pag. 177. Ed. Francof. NEVEL.

(2) *Modestis*] Hanc notam Deo tribuit sacer codex Reg. 1, 3, 13. Sed & profanae fabulae. Vid. Æsop. fab. 44. Praeclare Ambros. Offic. 1, 18. *Magna igitur modestia: qua quum sit etiam sui juris remissior, nihil sibi usurpans, nihil vindicans, & quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum, apud quem nemo dives. Dives est modestia, quia portio Dei est.* Sotadis

Super Juvencum 3 ſtabat 4dejectum Leo.
5 Praedator intervenit, 6 partem poſtulans:
Darem,

tadis dictum eſt: ἂν ᾖ σωφρονῆς, τοῦτο θεῶν δῶρον ὑπάρχει. PRASC. Opponuntur hic *cupidis* petacibusque, ac intelliguntur tales, qui modicis ſunt contenti. *Donatus* apud *Terentium in Hecyra A. 4. ſc. 1. modeſte* interpretatur, *adhibito modo.* SCHEF. Proprie in petendo *modeſtia* laudatur, & apparet. Liv. XXXII. 3. *cauſſam poſtulandae miſſionis probabilem eſſe, ſi modeſte peteretur.* Suet. Aug. 24. *Legiones, immodeſte miſſionem poſtulantes, exauctoravit.* Ovid. Epiſt. XX. 53.

Aut eſſes formoſa minus, peteres modeſte.

vid. & Tacit. I. Ann. 19. & Juvenal. XII. 12. BURM.

(3) *Stabat*] Dixi *ſupra lib. I. e.* 28. Niſi quod hic ſimul ſignum ſit victoriae, ideo & tali habitu victores vulgo depinguntur. Conſule *Barthium lib. 8. Adver. c.* 13. & *lib.* 18. *c.* 2. *Statius Sylv. lib. I.* de equo Domitiani aeneo:

Aenea captivi cximen terit ungula Rheni.

David quoque in *Pſ.* 90. *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. Ovid. II. Metam. verſ.* 552. *ſpoliisque animoſa ſuperſtans Unda volut victrix, ſinuatas deſpicit undas.* Sic enim optime Nob. *Heinſius* ibi ſcribit. Adde *Fab. Dec. 4. p.* 54. SCHEF. Valer. Flac. IV. 311.

——— *Labentem propulit hoſtes,*
Et ſuper inſeſtus, &c.

(4) *Dejectum*] Proprie de victis: *Cornel. Nep. Thraſ. c.* 3. *In ſecundo prelio cecidit Critias. Hoc dejecto, Pauſanias venit Atticis auxilio.* Videtur & venatorum eſſe verbum, & ſolet fere talis ferarum captura venatio vocari. *Curt.* 8. *c.* 1. *Ille quatuor millibus ferarum dejectis in eodem ſaltu epulatus eſt.* Virgilius quoque, quem forte reſpexit. 3. *Geor. & ſibila colla tumentem Dejice.* De venatione anguis loquitur. SCHEF. Martial. I. 61. *Non niſi dejecta paſcitur ille fera.* Epigramma vetus in Catal. Pith. p. 28.

Iratus recolas, quod nobilis ira Leonis
In ſibi proſtratas, ſe negat eſſe feram.

quod citans Barthius ad Stat. IV. 23. legit, *iratus rege te. ſic nobilis* &c. de verbo *dejicere* plura dicemus ad Val. Flac. I. 191. BURM.

(5) *Praedator*] Forte: *Predo intervenit poſtulans partem lupus.* Ita ſupra *Latro* dictus *lupus.* HEINS. Non poſſum probare. *Praedator* eſt hic *Venatori*, ut apud Ovid. XII. Met. 306. *Abas praedator aprorum.* Ita *praedari* pro *venari.* Martialis I. ep. 50. *Praeſtabit illic ipſa figendas prope Voberta praedanti feras*, ut legit Heinſius ad Claud. Fetcenn. V. 11. Et *praedae* pro eo, quod venatione captum eſt. Virgil. I. Aen. 211. Et huic venatori opponitur innoxius viator, qui nullas infidias feris ſtruit. V. lib. I. fab.

Darem, inquit, nisi soleres per te sumere.
Et improbum 7 rejecit. Forte 8 innoxius
Viator est 9 deductus in eumdem locum,
Feroque viso 10 retulit retro pedem.
Cui placidus ille; 11 Non est quod timeas, ait,
Et,

1. fab. 5. nisi mavis *praedatorem*, pro lupo capere, ut Virg. 1. Georg. 130.

Praedarique lupos jussit. BURM.

(6) *Partem postulans*] *Quasi inventi titulo*, inquit *Freinshemius*, ut *infra* 87. 3. Nescio an commode. Nam *dejectus* erat juvencus, non *inventus* a leone, nisi velis inventum, antequam dejiceretur. Sed tum prædator necdum aderat. Mallem respexisse amicitiæ officium, ac a leone hoc exegisse, velut iisdem studiis ac negotiis dedito. SCHEF.

(7) *Rejecit*] Ei negavit, quod petierat, cum contemtu, & aspernatione. *Plautus Bacchid. 4. sc. 3. Militis parasitus modo venerat aurum petere: hinc eum ego meis dictis malis, his foribus atque hac repuli, rejeci hominem.* SCHEFF. Ovid 9. Metam. 51. *Ergo ego quae fueram non rejectura petentem.* Terent. Phorm. 4. 5. 5. *Nam si altera illa magis instabit, forsitan nos rejiciet.* vide Gebh. crep. 111. 10. BURMANNUS.

(8) *Innoxius*] Active pro eo, qui nemini nocet, ut opponatur *improbo*, id est violento. Vide *supra l. 1. cap. 23.* Sic *innoxium serpentem* dixit *Virg. in Aen. 5.* SCHEF. Sueton. Calig. 111. *Obtrectatoribus lenis & innoxius.*

(9) *Deductus*] De eo, qui forte fortuna incidit in tale quidpiam. Sic *deductus in casum*, apud *Caesarem 2. B. G.* SCHEF. Horat. 11. Od. 17.

O saepe mecum tempus in ultimum
Deducte.

(10) *Rettulit retro*] Imitatio Virgiliana est. *Virgilius lib. 9.*

Haut aliter retro dubius vestigia Turnus
Improperata refert. ———

Usurpatur eleganter de ambiguo, & incerto. SCHEF. Poterat oratio carere ista vocula *retro*, sed ejusmodi pleonasmi veteris elegantiæ sunt; ita Terent. *ante praescisse*, ita *subtristis aliquantulus*, ita *perparce nimium*. Scio quidem Priscianum aliter citare, nempe *pernimium*, sed hoc loco audiendus non est. FABER. Virgil. 2. Aeneïd. *Ex illo fluere ac retro sublapsa referri.* Ovidius 11. Fast. 342. *Turbatum viso rettulit angue pedem.* HEINS.

(11) *Non est quod*] Pro, non est quidquam in causa, propter quod. Ellipticum genus optimis scriptoribus familiare, de quo vid. *Vossii Constr.* 19. SCHEF. Terent. Heaut. 1. 2. *nihil est, quod vereare.* IV. 7. *nihil est, illic quod moremur diutius.* & Phorm. v. 1. *nihil est, quod vereor.* & ita Cicero & alii. BURM.

(12) *Et*

Digitized by Google

12 Et, quae debetur pars tuae modeſtiae, 10
13 Audacter 14 tolle. tunc diviſo 15 tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſus & laudabile.
16 Verum eſt aviditas dives, 17 & pauper pudor.

(12) *Et quae*] Mallet *Heinſius: En, quae debetur.* Poſſet forſan non incommode ſcribi: *At quae debetur*; iſto ſenſu: Non eſt quidquam, quod timeas, potius hic ex praeda pars eſt aliqua, quae debetur modeſtiae tuae, eam tolle. Cum praeſertim necdum juvencum diviſiſſet. Sequitur enim *tum diviſo.* Sed tamen illud *en* & *Meurſio* & *Freinshemio* probatur. SCHEF. Scribendum videtur, *eſt, quae debetur.* GUJETUS.

(13) *Audacter*] Absque timore aut perturbatione, libere. *Plautus in Mil. A.* 3. *ſc.* 2. *Age, loquere audacter mihi:* bono ſenſu. SCHEF.

(14) *Tolle*] Bene, velut liberalis. *Martial.* 6. *ep.* 30.

Sex ſeſtertia ſi ſtatim dediſſes,
Cum dixti mihi, ſume, tolle, dono. SCHEF.

(15) *Tergore*] Scribo *corpore.* GUJET. reprehenſus ab Ampliſſ. Cupero lib. 2. obſ. 20. Virgil. 1. Aen. 210.

Illi ſe praedae accingunt, dapibusque futuris
Tergora deripiunt coſtis & viſcera nudant.

(16) *Verum eſt*] Hoc vult: Licet fit laudabile praeſens exemplum, pauci tamen id ſequuntur, nempe quia paupertas cum pudore juncta eſt; at qui avidi ſunt, divitias, & cum eis cætera conſequuntur. SCHEF. Hic ſua tempora Phaedrus, ut ſaepe alibi, innuit. huc refer Epigramma Martialis v. 82.

Semper eris pauper, ſi pauper es, Aemiliane,
Dantur opes nullis nunc niſi divitibus. BURM.

(17) *Et pauper*] Lege *ut.* HEINS.

(33) FAB. II.

Anus diligens virum aetatis mediae, item Puella.

1 A Feminis 2 utcumque ſpoliari viros,
Ament,

(1) *A feminis*] Videſis Plautum Curcul. Act. 1. ſc. 1. Mart. XI. Ep. 50. technas & fraudes mulierum detegit, quem vide. NEVELET.

(2) *Utcumque*] Mallet *Rittershuſius,*

Digitized by Google

3 Ament, amentur, 4 nempe exemplis discimus. 5 Aetatis mediae 6 quemdam mulier 7 non rudis Tene-

busius, *utrinque*. Frustra. Nam *utcunque* hic est, quovis modo, prout potest fieri. *Terent. Andr.* 4. *sc.* 3. *Tu ut subservias orationi, utcunque opus sit verbis, vide. Cic.* 1. *de off. Danda igitur opera est, ut, etiamsi aberrare ad alia cœperit, ad hæc revocetur oratio: Sed, utcunque aderunt res.* Sic hic locus distinguendus est. Etiam *Fabro* displicuisse *Rittershusii* conjecturam, nunc ex notis ejus disco. SCHEFF. Vide multa in hanc sententiam congerentem Gebhard. 111. crepund. 22.

(3) *Ament, amentur*] Omissa præpositione *sive:* eleganter ac absolute. SCHEF.

(4) *Nempe*] Etiam hæc particula, ut aliæ nonnullæ, desumpta ex Latinitate media, eleganter locum istum occupat, & vim habet affirmationis amplioris. SCHEF.

(5) *Aetatis media*] Lectionem veram inveniisse videor, quæ talis est:

Aetatis media quendam mulier
non rudis
Tenebat, annos celans elegantia.

Descripta est eadem fabula ab Aesopo fab. 165. & Gabr. fab. 24. PRASCH. Inter juvenilem & senilem. Vide *Plautum Aulul.* 2. 1. Μισαιπόλιον talem vocat *Longus* in *Pastoralib. p.* 123. Ubi vide, quæ eruditissimus *Mollius*, in nitidissima editione nupera, notavit. SCHEFF. Vide Schopp. susp. lect. 5. 20. FREINSHEMIUS. Mart. x. 32.

Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus.

(6) *Cuidam*] Veteres *quædam*; Mutavit Rigaltius, propter sequens *tegebat*. Scilicet quæ tegebat, fuit anus, ut palam est ex sequentibus. At illud *ætatis media* refertur ad virum, ut proinde juncta videantur, *tegebat cuidam ætatis media*. Atque sic *Freinshemius: Satis indicatur, aliquem fuisse deditum amori vetulæ, sed scite tegentis & occultantis ætatem.* Verum parum convenit hæc explicatio sequentibus. Cur enim *ei*, hoc est, *cuidam*, ut in textu censent legendum: aut illi mediæ ætatis viro tegeret ætatem, ipsa vetula? Imo vero illa adeo non texit, ut nigros crines potius evelleret, ceu constat ex subjectis. Quare putet quis ex *Pithœano* libro illud *quadam* revocandum, ut sit *quadam mulier ætatis media*, quemadmodum apud *Pacatum cap.* 29. *Matrona clari vatis*, quæ pertinet ac spectat ad non neminem ætatis mediæ. Verum ita sensus erit mutilus: Nam sequitur: *Animosque ejusdem pulcra juvenis ceperat.* Non potest hic conjunctio stare idoneè, sed nec illud *ejusdem* cum emphasi positum intelligi, nisi aliquid præcedat haud dissimile. Quare illud *quendam, Praschio* excogitatum, libentissime amplectimur, locumque totum ita legimus:

8 Tenebat, 9 annos celans 10 elegantia:

Ani-

Aetatis mediæ quendam mulier non rudis
Regebat, annos celans elegantia.

Fuit nempe *quedam* in MS. superscripta lineola: Id accipiebant *quadam*, quoniam in libris scriptis simplici vocali pictæ diphthongi esse consueverunt, cum legendum esset, *quendam*. SCHEF.

(7) *Non rudis*] Quae meretricias artes longo usu probe callebat. Sic Helena apud Ovid. 17. Heroïd. 141.

Sum rudis ad Veneris furtum, nullaque fidelem,
(Di mihi sunt testes) lusimus arte virum.

(8) *Tegebat annos*] *Praschius* ingenioſe ista omnia sic reformabat: *Aetatis media quendam mulier non rudis tenebat, annos celans elegantia.* Sed *tenebat*, pro *tegebat*, abit longius. Et *tegere* potest accipi pro *occultare*, sicut & *Freinshemius* putabat. *Cornel. Nepos vita Dionis c. 1. Crudelissimum nomen tyranni sua humanitate tegebat.* Sic enim, non *lenisbat*, legitur in *codice MS.* quondam meo, & postea Cl. *Bæclero* a me dono dato, quem in adornationem tertiæ ac reliquarum optimæ editionis non sine fructu multiplici adhibuit, ac ille ipse est, cujus meminit in præfatione ad lectorem. Verum quia, si *tegebat* retinemus, sensus manet mutilus, ut dixi, pro *tegebat*, lego *regebat*. Non sunt literæ *r* & *t*, ut hîc lapsus fuerit facillimus Porro *regere quendam* mulier dicitur, quæ eum sibi habet obsequentem, & ad nutum suum facientem omnia. Quod genus pariter a Græcis γυναικοκρατούμενος vocatur. *Suetonius in Galba cap. 14. Regebatur trium arbitrio.* Ita *regebat quendam etatis media*, id ipsum erit, quod sequitur, *animos ejusdem caperat.* Qui enim captum alicujus habet animum, is illi imperat, is eum regit nutu suo ac arbitrio. Sane, si *tegebat* legimus, est supervacuum illud *celans*, quod mox sequitur. SCHEF. In priori editione Schefferus pro *annos* conjecerat esse legendum *canos*, quae vox cum omissa priori litera *c*, *anos* a librariis deprehensa esset, illi inde effecerant *annos*; Miror autem haec in ultima editione omissa fuisse. Conjecturam vero hanc ab Heinsio eum, ut plurimas alias, accepisse, testatur ejus emendatio margini Phaedri adscripta. Vid. & Cuper. observ. 2. 20. Nos certissimam Praschii conjecturam, tot doctissimorum virorum suffragiis confirmatam, recepimus. Quinctil. decl. XIV. *qua calliditate miseram simplicitatem meam sollicitavit primum, deinde tenuit.* decl. CCCLVII. *cum videret nequissimae mulieris illecebris maritum teneri.* Senec. Agam. 255. *Tenetque regem famula veridici Dei.* & ita passim. BURM.

(9) *Annos celans*] Propert. III.

11 Animosque ejusdem 12 pulchra juvenis ceperat. 5
Ambae

111. eleg. ult.

At te celatis aetas gravis urgeat annis.

(10) *Elegantia*] Puto cultum & ornatum intelligere. Ut apud *Plautum* accipitur in *Prol. Merc. Nec pol profecto quidquam sine grandi malo, praterquam res patitur, studet elegantia.* Atque ita *Faber* in notis ad editionem nostram priorem. *Hoc loco*, ait, *elegantiam id esse arbitror, quod galanterie vocamus.* Neque aliud intellectum volumus per *apparatum varium*, quem mox dicimus: ideo & *elegantia* adjecimus. Id quod res ipsa docet. Quis enim sit apparatus alius in obtegendis canis, de quibus loquebamur in editione illa. Itaque hoc quidem nomine an a *Fabro* debuerimus notari, aliorum judicium est. Id nos potius *Faber* doceat, quomodo hic *elegantiam* explicare valeat *galanterie*, si retineat *cuidam*, quod in suis facit editionibus. Etenim si hac elegantia tegunter anni *cuidam*, necesse est ut in posterum & virorum capita *galanterie* illa credamus ornata. Sed fortassis per *galanterie Faber* oris ac sermonis amabilitatem intellectam voluit, cum *galante* hodie sit Gallis, quæ vultu, gestu corporis, sermonis suavitate se commendat viris. Neque displicet hæc expositio, licet *elegantia* sic absolute, pro elegantia & amabilitate morum posita, vix alibi occurrat. Et solent profecto fere aniculæ, cum non possint formæ præstantia, sermonis gestusque suavitate conari se insinuare in amorem virorum. Sed quocunque modo explices, non quadrare τὸ *cuidam* poterit. Etenim sive suavitate illa, quam prædixi, sive cultu ornatuque cætero, præsertim capitis, celaverit annos ætatemque, non profecto eam texit illi mediæ ætatis, verum sibi. SCHEFFER. Vide de hoc verbo Gell. XI. c. 2. qui docet *elegantes* homines dici, qui nimis lecto amoenoque cultu victuque essent. Columel. de Re Rust. 7. 2. *Tum etiam casei lactisque abundantia non solum agrestes saturat, sed etiam elegantium mensas jucundis & numerosis dapibus exornat.* ita hic *elegantia* pro cultu & ornatu exquisitiori ponitur. & hoc est, quod Ovidius dicit, II. art. 677. de aetate jam provectis feminis,

Illae munditiis annorum damna rependunt,
Et faciunt cura, ne videantur anus.

Illic *munditia* est, quae hic *elegantia*. ita *elegantes* & *mundos* conjungit Cicero II. de finib. 8. & Nepos in Attico XIII. *Elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus, omni diligentia munditiem non affluentem affectabat.* BURM.

(11) *Animosque*] Ante hunc excidisse aliquid putavit *Meursius*, idque ait esse tam certum, quam solem lucere. *Faber* quoque inclinare huc videtur. Sed hoc frustra fieri, constare potest

Digitized by Google

Ambae videri dum volunt illi 13 pares,
Capillos 14 homini 15 legere coepere invicem.
Quum ſe putaret 16 fingi 17 cura mulierum,
Calvus

ex ſuperioribus. Pro *animos*, legendum *animum* exiſtimare queat aliquis. Tamen *Cicero* quoque hoc modo, etſi ſenſu alio, in *Or. pro L. Manil. Qua civitas eſt in Aſia, qua unius tribuni militum animos ac ſpiritus capere poſſit.* SCHEF.

(12) *Juvenis*] *Juvencula.* Puto autem hæc duo diviſim eſſe accipienda, pro *pulchra & juvenis.* Nam *juvenis* in fœminino genere non invenitur. Vide *Voſſ. lib. 1. de Anal. c. 15.* SCHEF. Imo vero conjunctim accipienda eſſe *pulchra juvenis*, & Voſſium lapſum eſſe, cum ſignificatione, non ſtructura commune eſſe docuit, oſtendit Muncker. ad Hygin. fab. 182. Ovid. 1. art. 64.

Sive cupis juvenem, juvenes tibi mille patebunt.

Plin. VII. 26. *Cornelia enim juvenis eſt. Amica juvenis*, Claudian. Praef. lib. 11. in Eutrop. 23. BURM.

(13) *Pares*] Similes, refertur ad externam ſpeciem. *Virg. 4. Georg. paribus lita corpora gutis.* SCHEF.

(14) *Homini*] Habet elegantem ſenſum, & quaſi cum commiſeratione infortunii dicitur. Sicut Germani: *Sie haben dem guten mann das und das gethan.* Ita *infra lib. 3. cap. 4. Terent. Eun. Act. 2. ſc. 2. Ibi homo cœpit me obſ. &c.* SCHEFFERUS.

(15) *Legere*] Proprie ac eleganter hic, quia ſeligebant una canos, altera nigros evellendos, quomodo *flores legi*, *Virgilio* dicuntur. *Ovidius* 11. *Art. v.* 666. *Albentes jam legit illa comas.* Vide ibi *N. Heinſium*, poëtæ ejus unicum reſtauratorem. SCHEFF. Verbum etiam de frugibus & pomis paſſim uſitatum. V. Heinſ. ad Ovid. 3. Art. Amat. 703.

(16) *Pingi*] Malim *fingi*; quod & Plautus de ornatu uſurpat. Sed profecto nihil intereſt. Pœnulo loquitur meretrix:

Ex induſtria amba numquam conceſſavimus,
Lavari, aut fricari, aut tergeri, aut ornari,
Poliri, expoliri, pingi, fingi.

Sticho Sc. antep. Morem vobis geram. *Bene cum lauta eſt, terſa, ornata, ficta, infecta eſt tamen.* SCHOP. *Schoppius* vult *fingi*, quod non diſplicet. Licet *Rittershuſius*, & poſt eum *Faber*, alterum retineant, & exponant *ornari. Senec. in Hippolyto Act. 2. v. 371. Jubet & ſolvi comas rurſusque fingi.* SCHEF. Lege *fingi*, non potuit enim *pingi*, niſi volumus, unam mulierem illi canos pinxiſſe pro nigris capillis. Vide notas ad Ovidium 1. Amor. 14. 2. noſtras. HEINSIUS. Tibul. 1. v. verſ. 50.

Et manibus canas fingere velle comas.

Clau-

Digitized by Google

Calvus repente factus est; nam funditus
18 Canos puella, nigros anus evellerat. 10

Claudian. Epith. Honor. 99.

Caesariem tum forte Venus subnixa coruſco
Fingebat ſolio.

Pingi tueri Gruterum ad Martial. VII. 83. notavit Hoogſtratanus. BURM.

(17) *Cura*] Proprie de cultu capillorum. Docuit prolixe ſummus vir, *J. Fred. Gronovius lib. I. obſ. cap.* 23. quem conſule. SCHEF.

(18) *Canos evellerat*] Veteres canos ſolebant colorare. Vid. Martial. Epigr. I. 32. 6, 38. Junium de Coma cap. VII. Caſaub. ad Theophraſti Character. cap. περὶ κολακείας. Tibull. I, 9. BUCHNERUS. Quidam ad hoc plumbeis utuntur pectinibus. FREINSH. Propert. III. Eleg. ult.

Vellere cum cupias albos a ſtirpe capillos.

ubi vide Paſſeratium. BURMANNUS.

(34) FAB. III.

Homo & Canis.

1 Laceratus quidam morſu 2 vehementis canis,
Tinctum cruore panem 3 miſit 4 maleficio,
Audie-

(1) *Laceratus*] Si placet, confer fab. 25. Aeſop. PRASCHIUS.

(2) *Vehementis*] Scribit *Rittershuſius, vehementi*, refertque ad morſum. Fruſtra. *vehemens*, eſt concitatus ira. *Horat. l. 2. ep. 2.*

—— *Poſt hac vehemens lupus, & ſibi, & hoſti*
Iratus pariter, jejunis dentibus acer. SCHEF.

Heinſius tamen *vehementi* legendum, notavit ad marginem, & Gron. ad Senec. conſ. ad Marc. c. 5. ſed rectius puto *canem vehementem* dici, quam *morſum*; ita *acrem canem* noſter dixit lib. III. fab. 7. Horat. Ep. XII. 6. Cicer. Roſc. Amer. XX. Cato de R. R. cap. CXXIV. & alii. *acer* autem & *vehemens* non multum differunt. ita Cicer. II. de Orat. 43. *poteſt inflammari animus judicis acri & vehementi quadam incitatione.* & Plin. XXXVI. 5. dicit Pollionem Aſinium fuiſſe *acris vehementiae.* & utrumque epitheton lupo dat Horatius, loco a Scheffero adlato. BURM.

(3) *Immiſit*] *Gronovius* in literis ſuis: *Puto ſcripſiſſe auctorem, miſit, ut fab.* 23. *Nocturnus cum fur panem miſiſſet eani; & lib. 3. cap. 3. quidam contra miſeriti, miſero panem.* SCHEF. Vide ad fabul. 23. libri I.

(4) *Maleficio*] Proprie: qui

Digitized by Google

Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Aesopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum scierint esse 5 tale culpae praemium.
6 Successus improborum plures adlicit.

malum fecerat, qui morsu laeserat. Ita *Varro* 3. *R. R.* 16. *de api: Minime maleficâ, quod nullius opus vellicans facit deterius.* SCHEF.

(5) *Tale*] Tam bonum malum quam hoc. SCHEF.

(6) *Successus improborum*] Liv. 22. 12. *Quae pessima ars nimis prosperis multorum successibus crevit.*

(35) FAB. IV.

Aquila, Feles, & Aper.

Aquila in 1 sublimi quercu nidum fecerat:
2 Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus 3 nemoricultrix foetum ad imam posuerat.
Tum 4 fortuitum feles contubernium
Fraude

(1) *Sublimi*] Pro in sublimitate ejus, in summo ejus. Quomodo poëta vetus apud *Ciceron. Tusc.* 2. *ex sublimi vertice saxi.* Ideo & mox sequitur, *in media quercu*, quod similiter est, in medietate ejus. Adde 3. *cap.* 1. SCHEF.

(2) *Feles*] Huic feli persimilis Philippus Macedo apud Justin. VIII. 1. & 4. & lib. IX. 8. *Gratiam fingere in odio, instruere inter concordantes odia, apud utrumque gratiam quaerere, solennis illi consuetudo.* NEVELET.

(3) *Nemoris cultrix*] *Nemoricultrix*, ut etiam censet Bourdelotius in Petron. PRASCHIUS. Unâ voce *nemoricultrix*, ut *silvicultrix*; quod & aliis visum, ut *Pietaticultrix* P. Syro apud Petronium. FABER. Lege *nemoricultrix*; sic *nemorivagus. Pietaticultrix*, apud Petron. Vide Voss. Instit. Orat. lib. 4. cap. 1. sect. 8. HEINS. Per tmesin dixit Stat. IV. Theb. 425, *Nemori Lutonia cultrix*: quamquam ibi & separatis vocibus explicari posse non ignoro. *silvicolas viros*, Propert. III. XI. 34. Phaedrus vero Pindarum imitatus videtur, qui dixit, σὺν ἐρικτίτῳ. quod Scholiastes Eurip. ad Orest. 1621. & Phoeniss. 688. exponit ἐρεσίνεον. BURMANNUS.

(4) *Fortuitum*] Ad metrum quod attinet, adi Horatii interpretes

Fraude & ſceleſta ſic 5 evertit malitia. 5
Ad nidum 6 ſcandit volucris: pernicies, ait,
7 Tibi paratur, forſan & 8 miſerae mihi:
Nam fodere terram quod vides 9 quotidie
Aprum

pretes ad locum iſtum,

Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſmebant.

Sed mihi vehementer arridet conjectura, neſcio an itidem tibi, lector; exiſtimo enim ſcripſiſſe Phædrum, *fortunatum contubernium*; quam vere, equidem neſcio, neque quidquam adfirmare auſim, ſed ad rem, qua de agitur, aptiſſime. FABER. Servius *fortuitus*, & producta, & correpta tertia, pronuntiari dicit ad Virg. VI. Aeneïd. 179. quia deducit ab *ire*, cujus verbi tempora, in *itus*, *iturus*, &c. aliquando corripi, aliquando produci vult. ſed ſemper corripienda eſſe cenſet Germanus ad Virgil. VI. Aen. 657. de quo ad Ovid. I. Met. 17. agemus. Stat. VII. Theb. 449.

Aequa & fortuito ductae quater aggere pennae.

ſed in his locis Douza lib. II. praecid. ad Petron. cap. 16. duas ſyllabas in unam contrahi vult. *fortuitum* vero minime mutem in *fortunatum*, nam ſenſus eſt, forte ita acciderat, ut contubernales eſſet tres diverſi generis beſtiae, quod vel puero apparet. BURMANNUS.

(5) *Evertit*] Eo ſenſu, ſicut Cicero, *evertere amicitiam* uſurpat ſæpius; plus eſt, quam *diſſolvit*. SCHEF.

(6) *Scandit*] Lege *eſcendit*. HEINS.

(7) *Tibi paratur*] Donatus ad Terent. Andr. 4. 1. 32. & 4. 2. 7. notat *apparari* & *parari* cum dativo perniciem & cladem ſignificare, ut apud Virgil. 2. Aeneïd. *Mihi ſacra parari*. vid. ad Petron cap. XX. BURMANNUS.

(8) *Miſerae*] Infauſtæ, infelici, quomodo ſæpe uſurpatur ab optimis. Eleganter hoc addit per fictionem metus, & ad commovendam miſerationem in aquila. SCHEF.

(9) *Quotidie*] *Schoppius ecce iterum, namque eſt mihi ſæpe vocandus Ad partes.* Ut enim ſemper homo confidentiſſimus eſt, hoc quoque loco carpere voluit, quod minus intelligebat. Sic enim ſcribit: Malo, opinor, exemplo, alteram ſyllabam in *Quotidie* produxit Phædrus & hîc & inferius. Sed ita mè amet Deus, ut ὅλας κολοκύθας λημᾷ Schoppius, quem nonnulli in re grammatica ἀνυδρεξέστατον putarunt; Et tamen neſcio an quisquam exiſtimaturus ſit, poſſe hujuſmodi errores tolerari. Quid enim? neſciſſe hæc grammaticorum Agamemnona? In refellendo autem homine, exemplis parcam, tribus contentus, ſed ita ἀναμφιβόλως, ut nullus effugii locus ſit futurus, quoquo ſe vertat.

Digitized by Google

Aprum [10] insidiosum, [11] quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facile progeniem opprimat. [10]
Terrore [12] offuso & perturbatis sensibus,

Dere-

Hoc primum fateor, secundam syllabam in hac voce brevem quandoque esse, quod & pueri sciunt; sed quin longa quoque sit, nemo, ut opinor, dubitabit, nisi vel imperitus, vel in legendo negligens; quam opinionem longe à se amotam cupit Schoppius. Sic igitur Terentius:

Verum ubi videbit tantos sibi sumptus domi
Quotidianos fieri, nec fieri modum.

Quid autem P. Syrus?

Quotidie damnatur qui semper timet.

Quid istud alterum ex eodem?

Quotidie est deterior posterior dies.

Hæc observare decuerat Schoppium, non autem ea reprehendere, quæ ignoraret. FABER. Sic noster lib. 4. in prol. 2. *Nam vita morti propior est quotidie.* vide hic Hoogstratani notas.

(10) *Insidiosum*] Quomodo *insidiosum aprum*, cum sermo sit de *sue* fœmina? Puto *aprum* esse ex eo genere, quod vocant epicœnum, ficut *mulus*, *corvus* & hujusmodi, atque ideo effert masculine, licet fœminine intelligatur. Ita *Virgilius* lib. 2. lupum usurpavit fœminino genere, *Ennii* exemplo, de quo ibi *Servius*. Et *Plinius* de vitulo marino loquens *lib. 9. c. 3. hic parit in terra.* & *lib. 10. cap. 51. mus marinus parit ova.* Fragmentum *Petronii* Tragurianum: *Secutum repositorium, in quo positus erat aper & quidem pileatus: circa autem minores porcelli, scropham esse positam significabant.* SCHEF. de his plenius agimus ad Valer. Flac. VI. 70. & 347.

(11) *Quercum*] Elliptica oratio, ex consuetudine metuentium. Integra sic se haberet: *per id, quod vides fodere, vult evertere*, i. e. hoc est propositum ejus negocii, quod vides eam suscepisse. Per eam fossionem vult &c. *Terent. 4. Eun. 2. Sane, quod tibi nunc vir videatur esse hic, nebulo magnus est.* SCHEFFERUS.

(12) *Effuso*] Pertractatum hoc est, solere multas à quadrigis ad adfectus animi tralationes fingi. Dicuntur *effusæ quadrigæ*, cum feruntur prono impete quadrupedes, nec audit currus habenas. Sic, *Effusa lætitia*, nisi quid fallor, apud Apulejum: *Effusus risus*, & similia. Quare emendationem tuam, Rittershusi, vereor, ut cuiquam satis probare possim. SCHOPP. *Rittershusius* & *Meursius*, *offuso* legunt, quorum sententiam suo suffragio firmat optimus *Gronovius lib. 4. Obser. cap. 21.* frustra repugnante *Schoppio*. Verba enim hæc non felem respiciunt, sed aquilam, ut sit sensus: postquam ita feles aquilæ offudisset terrorem, ejusque perturbasset sensus. *Offundere terrorem* elegantissime dicuntur, qui ex improviso

ter-

13 Derepit ad 14 cubile ſetoſae ſuis;
Magno, inquit, in 15 periclo ſunt nati tui.
Nam 16 ſimul exieris 17 paſtum cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi. 15
Hunc quoque timore poſtquam 17 complevit locum,
19 Doloſa tuto condidit ſeſe 20 cavo:

Inde

terrorem ingentem afferunt. *Liv. lib.* 28. *Offuſus terror oculis auribusque.* Atque hæc eſt etiam *Freinshemii* ſententia. SCHEF. Lege *offuſo.* Valer. Flac. 4. 482. *Et offuſa media inter dicta tenebra.* Tollendum præterea *vò &*, & legendum, *terrore offuſo perturbatis ſenſibus. Senſibus*, nempe aquilae offuſo terrore. HEINS. Vid. Ampl. Cuper. 2. obſ. 6. ſic apud Front. Strateg. 11. IV. 3. *ſpecies ingentis multitudinis offuſa eſt hoſtibus.* ubi & in aliis codicibus eſt *effuſa.* ſic & apud Lutat. ad Stat. IV. Theb. 190. *oſtendit offundi ſolem & tempeſtates oriri*, lego; vulgo *offendi.* BURMANNUS.

(13) *Direpit*] *Colerus* & *Rittershuſius*, *derepit.* Sine cauſa. *Direpit*, eſt inde repit ab aquila, ſicuti *diſcedit*, *digreditur.* Sic *inf. L.* 5. *c.* 6. *ſcurra digrunnit prior.* h. e. inde a ſinu. *Apulejus lib.* 4. *Ibi cum ſinguli direpiſſent.* Fruſtra hic *Pricaus* corrigit, *direpſiſſent.* SCHEF. Male tuetur *direpit*, Meurſius. *Derepit* cum Colero legendum. HEINS. Aut memoria impoſuit Scheffero, aut librarii aberrarunt. nam Pricaeus ad Apulej. p. 189. legit *derepiſſent* in Apuleji loco. ſed male eum confundere, *erepere* & *derepere*, docuit Gronovius ad Senec. Phoen. 112. Plin. 8. 36. *Ingrediuntur & bipedes, arborem averſi derepunt.* BURM.

(14) *Cubile*] Sic Lucret. *Inſtrata cubilia fronde.* Et idem hic infra de Panthera. SCHOPP. Proprie. Ita *ſupra l.* 1. *c.* 19. de cane, *flagitare validius cubile cœpit.* SCHEF.

(15) *Periculo*] Lege *periclo* cum Rittershuſio. HEINS.

(16) *Simul*] Statim poſtquam exieris. *Livius: qui, ſimul in poteſtate veſtra erunt, exemplo omnia tradent.* SCHEFFER. vid. Gron. ad Liv. VI. 1. &, ſi vacat, etiam Crenium Animad. Philol. t. IX. p. 68. ita Ovidius centies, & alii paſſim. BURMANNUS.

(17) *Paſtum*] Reſpexit *Plautum*, qui ſic in *Moſtel.* 4. *ſc.* 1. *Ire vis mula foras paſtum.* SCHEFFERUS.

(18) *Complevit locum*] Cubile ſuis intelligit. Ita *Cicero in Orat. plangore & lamentatione complere forum* dixit. SCHEFFERUS.

(19) *Doloſa tuto*] Sicut *ſup. lib.* 1. *c.* 29. in priorib. legebatur *toto*, unde *N. Heinſius* putabat *noto*, quo modo *c.* 8. *nota pernicitas. c.* 12. *exitus noti. c.* 6. *lib.* 5. *notum canticum* &c. *Urſinus* porro verba hic tranſponit, legitque, *toto ſeſe condidit cavo.* SCHEFF. Rigaltius edidit *tuto.*

Digitized by Google

Inde evagata noctu, [21] ſuſpenſo pede,
Ubi eſca ſe replevit & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans [22] proſpicit toto die.
[23] Ruinam metuens aquila ramis [24] deſidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia ſunt conſumti cum ſuis,
Felisque catulis largam praebuerunt dapem.
[25] Quantum homo [26] bilinguis ſaepe concinnet mali,

Docu-

Lege *doloſe noto.* HEINS.

(20) *Cavo*] Sup. *cavernam* dixit: *Plaut. Men. Act.* 1. *ſc.* 2. *concede audacter ab Leonino cavo.* SCHEFF. *cavo*, ſcilicet arboris. ut ex Varrone Lutatius ad Stat. IV. Theb. 276. *Filios autem ſuos, ait Varro, arborum cavis, aut concavis ſpecubus contegebant. Cava* dixit Columel. 1. 6. & alii. BURM.

(21) *Suſpenſo pede*] Locis à Rittershuſio laudatis addo Lucretianum de canibus, earumque catulis:

At catulos blande cum lingua lambere tentant,
Aut ubi eos lactant, pedibus, morſuque petentes,
Suſpenſis teneros imitantur dentibus hauſtus. SCHOP.

Leni, tacito; ut ambulans non poſſet exaudiri. Sic *Lucretius, Terentius, Virgilius* loquuntur. Sic & *ſuſpenſi poplites* apud *Statium*, & *ſuſpenſi greſſus* apud *Arnobium* leguntur. SCHEFFERUS.

(22) *Proſpicit*] Velut & ipſa non auderet egredi, ac obſervaret molitiones ſcrophæ. Abſolute. SCHEFFER. vid. ſupr. 1. 17.

(23) *Ruinam*] Forte *ruinæ.* Vide ad fab. 16. lib. 1. HEINSIUS.

(24) *Deſidet*] Pro ſimplici *ſedet* vel *conſidet*; eleganter, ad ſubinnuendam ignaviam ex pavore. *Ter. Hecyr.* 1. *ſc.* 3. *fruſtra ubi totum deſedi diem.* SCHEF. Vide Torrent. ad Suet. Caeſar. 4.

(25) *Billnguis*] Δίγλωσσος. Heſych. διχόθυμος. *Doppio* Italis: ſed & Græci διπλοῦς ἀνήρ. Sic δίψυχος eleganter S. Jacobo ep. 1, 8. pro dubitatore, ut ſic dicam, *qui mentem nunc huc, nunc dividit illuc.* PRASCHIUS. Sumit ex *Virgilio*, qui *lib.* 1. *Aen. Tyriosque bilingues*, ubi *Servius, bilingues, fallaces, nec enim ad linguam retulit, ſed ad mentem.* Dubitatorem nonnemo exponit, minus apte. SCHEF. Plaut. in Pœnul. 5. 2. *Biſulci linguæ.* HEINS.

(26) *Concinnet*] *Faber: E meliori Latio, Concinnare nil aliud hoc loco quam facere. Plaut. Capt.* III. 4.

——— *qui me inſanum dictis concinnat ſuis.*

Et ſic *Nonius exponit* alio loco *Plauti.* Puta tamen amplius quid hic inſinuare, nempe illam artem ſubdolam exornandi

Digitized by Google

Documentum 27 habere ſtulta credulitas poteſt.

di mendacia & fraudes ſpecie egregia. SCHEFF. *concinnare vinum* Plinius XIV. 20. Catonem dixiſſe obſervat, quod vatie conditur. ita *concinnare ſpoliatum crinibus vultum*, eſt fictitiis ornare, Petronio cap. CXIII. BURM.

(27) *Habere ſtulta*] Lege *documentum habere hoc* (vel *id*) *ſtulta credulitas poteſt.* HEINSIUS.

(36) FAB. V.

Cæſar ad Atrienſem.

Eſt 1 ardelionum quaedam Romae 2 natio, Tre-

(1) *Ardelionum*] Hi ſunt, qui ſe omnibus negotiis immiſcent, ab *ardendo* dicti, quod pro *feſtinando* uſurparunt veteres, *Nonio* autore; itaque cum ſint avidi negotiorum inquietique, ſemperque curſitent feſtinentque, tanquam magni aliquid habeant ad agendum, *ardeliones* nominantur. SCHEF. V. C. Pithœi habet *ardalionum*. HEINS. Egregie deſcripſit hos Ardeliones Senec. de Tranquill. anim. cap. XII. cujus locum adduxit totum Hoogſtratanus noſter.

(2) *Natio*] Id eſt, genus: velut ille in Catalectis Virgilii:

Scholaſticorum natio madens pingui.

Plura in hanc rem, eaque oppido quam bona, videbis apud Robertum Titium libro locorum controverſ. 8. cap. 18. qui laudat illud Ciceron. de nat. deor. *Ita ſalem iſtum, quo catus veſtra natio, in irridendis nobis nolitote conſumere.* In quibus verbis tamen pruriebam olim noſtrum officium facere, id eſt, quod iſti noſtri critici ſolent, quæ non intelligebam, corrigere, & *ratio* reſcribillare, quod ſcirem *rationem* à Cicerone & ejus familiari Lucretio dici ſectam, philoſophandi genus; ut lib. 1. Offic. *Cynicorum vero ratio tota eſt ejicienda: eſt enim inimica verecundiæ*, &c. SCHOPPIUS. Genus. Ita *Cicero nationem candidatorum*, pro *Mur. nationem optimatum*, pro *Sext.* uſurpavit. Vide *lib.* 1. 31. SCHEF. V. Petrum Victor. var. lect. 22. Et Bern. Martin. var. lect. 1. 13. qui plurimis exemplis docet, *nationem* apud bonos auctores plerumque in malam partem ſumi, & pro peſſimo hominum genere accipi. ex quibus id apprehendit Abraham. ad Cicer. pro Sextio 45. & de Provin. Conſ. 12. ſed Cl. Graevius docet, *nationem* per ſe, nec malos, nec bonos notare, ſed pro

3 Trepide 4 concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima:
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
6 Vera fabella; pretium eſt operae 7 attendere.
Caeſar Tiberius quum, petens Neapolim,
8 In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quae 9 monte ſummo, 10 poſita 11 Luculli manu,

Pro-

pro adjunctis nominibus. BURMANNUS.

(3) *Trepide*] Cum dubitatione ac incertitudine cauſae ac propoſiti. Et ſic interpretatur *Servius ad Virg. Aen.* 3. & 12. ubi ait: *trepidi, neſcientes quid agant.* SCHEF.

(4) *Concurſans*] Huc illucque curſitans. Notat multitudinem negotiorum. *Cicero in Ver.* 5. *Cateri praetores obire provinciam, & concurſare conſueverunt.* SCHEF.

(5) *Gratis anhelans*] *Anhelans* hic negotioſum occupatumque denotat, qui ob diſcurſiones crebras ſpiritum aegre ducit. Sic *Virg. lib.* 12.

——— *Certamine Martis anheli.*

Gratis autem *fruſtra* eſt, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, ut mox, *nihil agens.* SCHEF.

(6) *Vera fabella*] *Fabula* aliquando pro narratione qualicunque. Hinc *fabulari, confabulari.* Hinc proverb. *lupus in fabula.* Vid. Boecl. Chreſtom. Ter. voc. *fabula.* Dicitur enim a *fando.* Iſidor. Orig. 1, 39. PRASCHIUS.

(7) *Attendere*] Abſolute pro attendere animum ad eam. SCHEF.

(8) *Miſenenſem villam*] Expreſſe ad hanc rem Tacitus, Ann. VI. c. 50. *Mutatisque ſaepius locis* [Tiberius] *tandem apud promontorium Miſeni conſedit in villa, cui L. Lucullus quondam dominus.* Eſt autem Cumis vicinum id promontorium, *monte Miſeno* Italis. FABER. V. C. Pith. habet *Miſenenſi.* Forte legendum, *in Miſenenſi ad villam veniſſet ſuam.* Plin. lib. 18. c. 6. *Noviſſimus in Miſenenſi villam poſuit C. Marius ſeptiesconſul.* Villa illa primo Caji Marii fuit, deinde emta a Cornelia, poſtea a Lucullo; erat poſita in monte. Vide Dion. lib. 58. Suet. Tiber. 72. & 74. Plutarch. in Mario. Senec. ep. 51. Videtur autem poſt Marii tempus novis aedificiis inſtructa fuiſſe. Vide Joſephum apud Cluver. Ital. lib. 4. pag. 1117. & ſeqq. HEINS.

(9) *Monte ſummo*] Miſeno promontorio, quod a tubicine Aeneae nomen accepiſſe fertur. PRASCHIUS. Praepoſitione omiſſa. *Virgil.* 4. *Aen.*

——— *Summoque ululatus tollit ab arce Nympha.* SCHEF.

(10) *Po-*

12 Prospectat Siculum & 13 prospicit Tuscum mare; Ex

(10) *Posita*] Proprie de iis, qui ædificant. *Varro* 1. R. R. 12. *Danda opera, ut potissimum sub radicibus montis sylvestris villam ponas.* Adde reliqua. Sic *domos ponere* dicit *Virgil.* 1. *Geor.* & 8. *Aen. urbem ponere. Balnearia ponere, Cic.* 2. *ep.* 1. SCHEF. vid. Cerdam ad Virg. VIII. Aeneïd. 57. & id verbum Ovidio quoque bis terve Heinsius restituit. vid. ad III. Met. 3. & II. Fast. 63. BURM.

(11) *Luculli*] Symmachi locum, qui tibi in mentem fuerat, eccum tibi ex lib. 6. epist. 71. *Siquidem sermo detulit, quadam vos Lucullanis operibus æquanda feciſſe.* Ubi tamen quasi prætereundo moneo, cum MS. legendum: *sermo distulit.* Hæc enim vis est præpositionis in verbo *differre*, ut significet dissipare, & in varias partes dispergere; quomodo etiam *Rumorem didi*, Virgilius dixit. Cæterum ut ad Luculli magnificentiam revortar, idem ille urbi præfectus de ea innuerat lib. 2. epist. 59. Sed locus hodie pessime adfectus est, & Genevensis correctoris, si non ibi deliravit, at certe more suo dormivit acumen. Sic enim alios secutus edidit: *Jacui apud Neapolim soli quod mihi ex tuo adjacet, ut ædes novas molirer, optaveram & tu mecum operam Lucullema partires.* Ad quæ verba adscripsisti tu olim in Prodromo tuo, Rittershusi: Quid hoc est verbi, vel monstri potius? Forte leg. *luculentam*: vel, *opera Lucullana*, ut infra lib. 6. epist. 71. & lib. 7. epist. 36. *Successisti in famam Luculli.* Notum hujus viri ædificandi studium. Hæc tu olim; quæ ut mihi probentur, scire cupis? Bonus tu quidem vates esse poteras. nam & ita fere in veteribus libris scriptum inveni. In Giphaniano quidem, *operam Luculluna:* in illo vero, qui Fuldæ blattis opimum præbet pabulum: *opera Luculuna.* quæ sane sagacem conjecturam tuam sartam tectam præstant. Sed sic nihilominus tamen multis etiam mendis scatet locus ille, quas cum aliis millibus ex isto agro suo tempore exonerabo. SCHOPP. V. C. Pith. *Lucilii.* HEINS.

(12) *Prospectat*] Hoc est, ut ego interpretor, eminus, nec totum. spectat. Quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt. PRASC. Eleganter de ædificiis, cum huc aut illuc frontem vertunt. *Columella lib.* 1. *c.* 6. *Æstiva cubilia spectent meridiem æquinoctialem, sed cœnationes ejusdem temporis prospectent hybernum orientem.* SCHEF. Virgil. 1. Aeneïd. 420. *Collem, qui plurimus urbi Imminet, adversasque adspectat desuper arces.* Ubi Servius: *Rei insensibili data sensum. Unde illud in quarto de Atlante. Item Sallust. Lyciae Pisidiaeque agros despectantem. Prospicere* autem est de summo desuper inspicere. Petron. de bell. civ. *Summo de vertice montis Hesperias campos late prospexit.* Flor.

Digitized by Google

Ex 14alticinctis unus 15atrienſibus,

Cui

Flor. III. 8. *homines feros ac ſilveſtres miraris auſos a ſcopulis ſuis ſaltem maria proſpicere.* Ovid. VIII. Met. verſ. 330.

--- Devexaque proſpicit arva.

eleganter Statius II. Silv. 11. 3. *villam ſpeculatricem profundi Dicarchei*, vocat Surrentinum Pollii. Vide Heinſ. ad Claud. 2. de laud. Stilic. v. 255. & ad 6. conſ. Honor. v. 178. BURM.

(13) *Proſpicit*] An *deſpicit*, id eſt, ſubjectum ſubjacens ſpectat? an *praſpicit*, *pra ſe ſpicit*, id eſt, prope ſe ſpectat, ut *pra oculis*, *pra manibus habere*, *praſto eſſe*. &c. *De praſpicio* quærendum. GUJETUS. *Gronovius* in litteris ſuis: *Lego reſpicit*, *vult frontem ejus in fretum*, *tergum in Etruſcum mare verſum fuiſſe.* Idem placuit Nobiliſſ. *Heinſio.* SCHEF. Siculum a læva, Tuſcum ad dextram. FABER. Clariſſimus Graevius legit: *Proſpicit infernum*, *reſpicit Tuſcum mare.* Heinſ. legendum cenſet: *Reſpectat Siculum*, *reſpicit Tuſcum mare.* Si, *proſpicit infernum*, *reſpicit Tuſcum mare*; fingenda eſt villae poſitio, ut fronte ſpectet mare inferum, tergo Tuſcum, ut Gronovius pater. nam *reſpicere* eſt poſt tergum videre. ut Ovid. II. Met. 190.

Proſpicit occaſus, interdum reſpicit ortus.

converſo nempe corpore in ortum. ſed *infernum* mare diverſum a *Tuſco* eſſe non puto; *Siculum* vero diſtingi poſſe a *Tuſco*, quod hoc Etruriae & Latii litora alluens ſtrictius ita diceretur, quam vulgo ſolet, & poſtea extenſa fuerit appellatio. *Siculum* vero, quod a Miſeno promontorio verſus inſulam Siciliam patet. Nam *Siculum mare* ſaepe Hiſtoricos & alios appellaſſe omne, quod in inſulam vergit, etiam a diverſa, quam hic, parte, apparet ex Liv. XXXIII. 17. ubi *Acarnaniam ſolem occidentem & mare Siculum ſpectare*, dicit. ſubtilius vero illud *perſpicit* explicari puto a Cl. Gronovio, quam verius, nam aeque parum Tuſcum mare perſpiciebat villa, quam Siculum; cui, ut ego puto, propior erat. & ipſe ſibi diffidit, cum *proſpectare* etiam propinqua & vicina ſpectare, eſſe fateatur. Quare nobis vulgata ſatis placet, ut credamus villam ita poſitam, ut ſimul Tuſcum & Siculum mare ex monte ſpectaret. *deſpicit* qui volet, reperiet, quibus ea firmet, apud Cl. Drakenborchium ad Sil. VI. 185. BURMANNUS.

(14) *Alticinctis*] ὑψιστόλοις. Notat ὀφθαλμοδουλείαν. Conſulendus Oct. Ferr. de Re Veſt. 3, 7. PRASC. Negotioſos intelligit. Tales namque cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum, vide *Horat. 2. ſat.* 8. quanquam hic intelligantur potius, qui ſpecie externa tales ſunt, oculisque ſaltem ſerviunt, quod hic bene *Praſchius* obſervat. SCHEF. Forte *altecinctis*. Gloſſ. Stephani ὑπεραλμένῳ, *alticinctus*. HEINSIUS.

(15) *Atrien-*

Digitized by Google

Cui tunica ab humeris [16] linteo Peluſio
Erat [17] deſtricta, [18] cirris dependentibus,

Per-

(15) *Atrienſibus*] In Villis habuiſſe potentiores diverſorum quoque officiorum ſervos, aeque ac domi in urbe, hinc patet. Ita *Janitores* & *Villicos* conjungit Martialis lib. x. 30. ut recte Gruterus & Scriverius pro *vinitores* ex MSS. legunt. BURMANNUS.

(16) *Linteo Peluſio*] Aegyptiaco, ex oppido Peluſio, ubi linteae fiebant veſtes, ante alias pretioſae. *Silius lib.* 3.

Et Peluſiaco præfulget ſtamine vertex.

Plin. 19. *c.* 1. *Aegyptio lino minimum firmitatis, plurimum lucri. Quatuor ibi genera, Tanaïticum, ac Peluſiacum, Buticum, Tentyriticum.* Vides oſtentationem hominis vaniſſimi, licet eam diſſimulet. SCHEF. Minime ad oſtentationem compoſitus hic ornatus, ſed atrienſium & miniſtratorum ordinarius veſtitus erat. Suet. Calig. 26. *Caenanti modo ad pluteum, modo ad pedes ſtare ſuccinctos linteo paſſus eſt.* Vid. Salmaſ. ad Capitol. Pertinac. cap. 8. & Ferrar. de re veſtiar. lib. 3. c. 4.

(17) *Deſtricta*] *Demſterus* ad *Roſin.* 1. *p.* 59. *diſtricta* citat. Sed retineo *deſtricta*, & expono, ad inferiora ſtricta, ut ſit ſenſus: tunicam ab humeris demiſiſſe ad ilia, ibique adſtrinxiſſe linteo, ne madefieret inter aquae ſparſionem, pectus brachiaque habuiſſe nuda. Quomodo ſolent, qui ſtudioſe laborant, maxime in aquis. Locus obſcurior, & intactus interpretibus, quod miror. Haec ſic notaveram in editione priori, cum interea in lucem veniunt *Freinshemiana* curae in ſcriptorem noſtrum, e quibus cerno & *Freinshemium* ſic locum hunc intellexiſſe. Ita enim habet in Indice: *Deſtricta tunica, abgeſtreifft. Colum. Tum & olea deſtringenda eſt.* Juvat lectionem hanc & *Fabius Decl.* 12. ubi *deſtrictis ramis cibos* vocat folia decerpta ramis. Sane ſi, quod puto, tunica Romanorum non quadrata fuit, ſed rotunda, locus iſte accipi aliter vix poteſt. SCHEF.

(18) *Cirris dependentibus*] Ex hoc loco, monumentisque aliis colligit Laur. Pignor. de ſerv. p. 224. atriarios neque comam prolixam aluiſſe, neque eam attondiſſe, ſed longiuſculam reliquiſſe in uſum cirrorum. PRASCH. Hos cirros ſunt, qui accipiant de plicis tunicae. Alii, putant eſſe fimbrias, oris extremis veſtium ſolitas aſſui. Quomodo *Salmaſius* in Capitolini Pertinace: *Cirri fimbrias ſignificant, qua per extimam veſtis oram dependent, unde tunica cirrata Phadro.* Quanquam magis illi cirri videantur in linteo, quam tunica fuiſſe, ſic ut habent hodieque veſtes ſericiae, quibus ſeſe cingunt in medio, praeſertim militares, Galli vocant *une echarpe.* Rectiſſime ſtatuuntur nodi hirti villoſique, propter floccos & filamenta tenuia,

Digitized by Google

Perambulante 19 laeta 20 domino 21 viridia,

Alveo-

nuia, molliaque ab ipsis dependentia. Quales nodos Germani *thraſen*, Sueci *quaſt* appellare consueverunt. Gallis *bouppes* sunt. Vide plane *Salmaſium Exerc. Plin. p.* 762. SCHEF. Nobiliſſimus Neapolis ad Ovid. 4. Faſt. ℣. 933. putat, tunicae huic fuiſſe subtemen relictum, quod e linteo pendebat. Et haec *lintea villoſa* apud Mart. 14. 138. dici, cui opponuntur *lintea tonſa*, vel *tonſis villis*. Ampl. Cuperus 1. obſ. 3. explicat πρόσωβος & ὄνοβαις. Puto vero recte ex Pignorii ſententia Praſchium hunc locum de cirris, ſive comis Atrienſis capere. Sic Martial. 9. ep. 30. *Et matutini cirrata caterva magiſtri.* Petron. cap. LVIII. *cepa cirrata.* ubi vide. BURM.

(19) *Leta*] Iſtuc *leta* extra metrum eſt, & expungendum; idque neminem monuiſſe miror. FABER.

(20) *Domino*] Annotat doctiſſ. Rittershuſius, Imperatores olim vulgo *Dominos* dictos fuiſſe; eorum autem uxores *Dominas*, quod ut verum eſſe nemo eſt, qui neget, ita illud perquam falſum eſt, quod affert ex Oppiano ſuo: Τὸν μεγάλα μεγάλῳ φυτεύσατο Δόμνα Σεβήρῳ. Falſum, inquam, eſt: nam Δόμνα eo loco nomen κύριον ſeu proprium eſt: dicebatur ea mulier *Julia Domna.* Neque vero negarim vocem hanc *Domna* reperiri pro *domina* (nam & apud Gregorium Turonenſem legas, *domna Brunechildis*; unde & Italicum *donna*:) ſed ſatis conſtat ex nummis Graecis & Latinis, in loco Oppiani Δόμνα eſſe nomen proprium imperatricis IOYAIA ΔOMNA ΣEBHPOY. Et, IVLIA DOMNA AVG. FABER.

(21) *Viridiaria*] Ita *Faber*, & *Rigaltius.* Sed *viridiarium* pro *viridario* non memini me legere. Feſtive quidem *Faber* ad haec verba mea in editione nupera: *Ego non meminiſſe credam facile.* Nempe ſenes oblivioſi *Fabro* ſumus, licet me annum nunc ingreſſum quadrageſimum & quintum, aetate non parum ipſe antecedat. Pergit, *Sed an ideo non eſt?* Quis vero hoc dixit? *Non meminiſſe* dixi. Ob quod verbum ſatis commote *Faber*, *quot res hic dicenda ſint, ſi eloqui incipiam.* At nos optaſſemus potius praeſidium memoriae noſtrae ab illa *Fabri*, atque nomen auctoris idonei locique, ubi *viridiarium* ipſius poſſemus invenire. Scimus equidem, afferri vulgo quaedam ex *Pomponio*, *Ulpiano*, aliisque jurisconſultis veteribus, ſed in illis locis omnibus libros optimos *viridia*, vel *viridaria* habere, id quoque pulchre novimus. Nec permittere analogiae ratio *viridiaria* videtur. Quod tametſi admiretur *Faber*, ceu ex mentis quadam peregrinatione dictum, tamen deſinet mirari, poſtquam ipſe olim ad ſe redire incipiet. Nam non ſic a *viridis*, *viridiarium*, ut a *veſtis*, *veſtiarium*, quod vult ipſe,

Digitized by Google

ipſe, vel ab *ignis*, *igniarium*. Cur enim non ſimiliter a *panis*, *paniarium*, a *piſcis*, *piſciarium*, ſi ea Analogiæ ratione tantum iſthæc ita formarentur? Sane contra, quæ ejuſmodi ſignificationem habent, qualem *viridarium*, vocalem *i* ante *arium* in poſtremis non agnoſcunt, ut *pomarium*, *granarium*, *lanarium*, *armarium*, *boarium*, & id genus. Atque hæc eſt cauſſa, quare dixerim, analogiæ rationem non videri *viridiarium* permittere. Scio, *Fabrum* hic dicturum, ea, quæ poſtremo loco ſunt allata, non oriri ab ejusmodi vocabulis, quorum primus caſus deſinat in *is*, ac proinde ſine ratione hic adduci. Quaſi vero iſta derivationem ſuam habeant a primo caſu. Longe aliud nos docent voces plurimæ, ut *carnarium*, quod *carārium*, *pulsarium*, quod *pularium*, *nivarium*, quod *niārium*, *calcarium*, quod *calārium* fieret a primo caſu. Jam cum a ſecundo caſu *calcis* (ut nunc cætera omittam) ſit *calcarium* analogiæ bona ratione, quid eſt cauſſæ, cur ab eodem caſu in vocabulo *viridis*, malim *viridiarium*, quam *viridarium*? maxime cum auctoritas illius nulla ſit, vel exigua; hujus paſſim plurima. Non itaque hic opus erat Ariſteæ fabula parum civiliter adornari jocos, quod a *Fabro* factum. Nec adhuc probare poſſum, quod contendit ipſe, ejici τὸ *læta* oportere. Contra aſſentior *N. Heinſio*, qui *viridia* hoc loco ſcribit. Sic enim me idem docuit, & *Plinius* locutus eſt *lib.* 5. *ep.* 6. non ſemel. *Vitruvius lib.* 6. *c.* 6. *collocantur ſpectantes ad ſeptentrionem, & maxime viridia proſpicientes*; & mox, *uti viridia de lectis proſpiciantur*. Quibus addas &, quos laudat *Voſſius in Etymologico* hac voce. Ipſe *Cicero* 2. *ad Atticum* 3. *Cyrus dicebat, viridiorum διαφάνειαν latis luminibus non eſſe ſuaves*. Ita enim legi, non *radiorum*, quod vulgati habent, in membranis antiquiſſimis Nob. *Heinſio* jure credimus. Atque ita nuper etiam in *Phædro* legi placuit *Urſino*, quod editio ipſius docet, neque alia pridem fuit *Buchneri*, aut *Freinshemii* ſententia. *Bene*, ait *Freinshemius*, *Buchnerus emendat, viridia*. Quorum omnium conſenſus nobis *Fabri*, quantæcunque auctoritati, merito antefertur. SCHEF. Quae Schefferus ab Heinſio ſe habere profitetur, in margine ſui Phaedri notaverat ὁ πάνυ. addidit, Vide & Macrob. ſat. 1. 14. p. 171. edit. Pontani, & ita ſaepe apud JCtos in pandectis Florentinis. A JCtis, ad quos Heinſius remittit, hanc vocem uſitatam declarant, l. 12. ff. de ſerv. praed. urb. l. 79. §. 2. ff. de verb. ſignif. Sed *viridaria* quoque ea dicta à JCtis negari non poteſt, cum ea voce JCtus in l. 13. §. 4. ff. de Uſufr. utatur. Nos tamen, ut veſtui conſuleretur, *viridia* recepimus: nam medicinam, quam Gudius adhibet, pro *læta* ſubſtituendo *alta*, minime amplecti poſſumus, cum recte & eleganter *laeta viridia*, ut apud Virgil. *laetae ſegetes*, & *tellus juſto laetior*, dicatur; *alta* autem *viridia*

ridia an recte dicantur, vehementer dubitamus; *altam* vero *vineam* fab. 2. lib. 4. pro *alta vite*, quae sublimis & jugata erat, docti viri ad eum locum cum ratione dici ostenderunt. haec olim: quae non placuere morosо alieni laboris censori. sed quia Suetonius, *ob surreptum e viridario pavonem* capite punitum militem, narrat cap. IX. (ubi Codex Memmianus *viridiarium* habet) Tiberio placuisse non *viridia*, sed *viridaria* censet. Egregium mehercle argumentum! quasi non Suetonii, sed Tiberii ibi verba legerentur. taedet his confutandis inhaerere. sed ne metri caussa nostер, qui numquam Poëtica captat, moveatur, edidisse hanc memorabilem & tali Poëta, ut fuit, dignam vocem legimus: *Etsi scandendi* (nota Romanae elegantiae verbum) *ratio mihi non pateat, forsan patuit auctoris tempori.* Ullumne unquam tempus fuisse credimus, quo liceret tam invenuste legi pediae vim afferre? haec mera est contradicendi libido. At, non licet *laeta viridia* dicere, aeque, ac *laetas segetes*, & *laetam tellurem*, quia scilicet *viridia* non praebent segetem, sed pavonibus & similibus destinata sunt. o lepidum caput! an *laetae segetes* aliam ob caussam dicantur, quam quia luxuriant, & crescunt laetius in terra fertili, quam sterili? nonne ita *viridia*, quae arboribus constant, aeque laeta sunt, si luxurient arborum comis, & frondibus? stultus ergo Seneca, qui consol. ad Marc. XVI. dicit, *Agricolam eversis arboribus, iterum amissarum semina & plantas disponere, & momento adolescere amissis laetiora.* inepte in Epigrammate super exilio dixit,

Umbrarum nullo ver est laetatile foetu.

quia non agitur ibi de segete. immo auctore Virgilio ille se tuebitur, qui I. Aeneïd. 441.

Lucus in urbe fuit media, laetissimus umbrae.

quod recte Servius & alii ceperunt. Quid multa? certe in his viridibus, non modo consitas arbores, sed & flores fuisse, qui laetitiam loci adjuvarent, credere tuto licet. atqui & Cicer. IV. Verr. 48. *laetissimos flores* dixit. vid. Erhard. ad Petron. cap. IX. si ergo aeque *viridia*, ac *viridaria* dixerint veteres, ut jam infinita exempla sunt prolata (quibus adde Plin. v. Ep. 6. & Vitruv. v. 9.) quidni, ut versui consulatur, licet eam vocem reducere, pro ejusdem significationis alia? Cui vero praeter unum, qui commentus est, placere poterunt *sacra viridaria?* quia scilicet sanctione aliqua custodiam ejus loci Tiberius circumsepserat. sic ergo *sacras* Capreas majore jure dicere fas esset, ad quas, secretum agente Tiberio, nulli adire licebat; sic omnia *sacra* loca, ubi quis punitur a crudeli principe. sed an, si pavonem ille ex alio loco surripuisset, impune abiturus fuisset sub tam duro tyranno? denique non sibi ipsi persuasisse Criticum credo; nam in Phaedri fabulis a se editis, nobis & aliis pro-

22 Alveolo coepit ligneo 23 conſpergere 15
24 Humum aeſtuantem, 25 come officium jactitans:
Sed deridetur. Inde notis 26 flexibus
Praecurrit 27 alium in 28 xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit 29 hominem Caeſar, remque intelligit.

Id

probata lectio recepta eſt. BURMANNUS.

(22) *Alveolo*] Ligneo vaſe, ex uno caudice excavato. *Lintrem* alias appellant. *Ein throg.* SCHEF.

(23) *Conſpergere*] Quomodo *Suetonius in Calig. c.* 43. Adeo delicate, ut a plebe *verri ſibi vias, & conſpergi propter pulverem exigeret. Plautus: conſpergere ante aedes*, frigida ſcilicet aqua, ad mitigandum aeſtum. Vide *Salmaſ. ad Solin. pag.* 327. SCHEF.

(24) *Humum aſtuantem*] Id eſt, ex nimio calore ſolis pulvere concitato ardentem. Sic Juſtin. lib. 2. c. 1. *Quippe qua* (*Aegyptus*) *etiam nunc torrenti ſolis calore exaſtuat.*

(25) *Officium come*] Miniſterium, quod jucundum & gratum ei, cui fit. Olim *coma* legebatur, ad quod *Praſchius: ſimili elegantia legem dare capillis dicitur: Officium autem legi ſaepe, reſpondet.* Et *Urſinus* in Indice: *Et abſtractum pro concreto, ut ſaepe apud Phaedrum, coma officioſa joco dicitur.* Omnia huc nihil faciunt. Sermo eſt de conſperſione, non de coma. *Manilius* eodem *modo lib.* 5. 635.

Come per officium vigilantia membra ferentes.

Et *Martialis lib.* 1. *ep.* 90.

Come ſed officium circa te ſemper obibat.

Ita enim ibi legit *Scaliger*, probatque *Scriverius.* SCHEFF. Et ita legit Heinſ.. Vel, *come officium jactitans*; vel denique conjicit forte legi poſſe, *jactans comem officiam.* Ut apud Plaut. Moſtel. 1. 3. 107. vide hic egregie Hoogſtratanum, contra negligentiam virorum doctorum, metri cauſſam agentem. BURM.

(26) *Flexibus*] Compendiis viarum. Puto ſic & *Ciceronem* uſurpaſſe in illo *ad Att. Pons Tirenus, in quo flexus eſt ad iter Arpinas.* SCHEF.

(27) *Illum*] *Alium* V. C. HEINS.

(28) *Xyſtum*] Locum deambulationibus faciendis adornatum, conſitis utrinque platanis. Vide *Hier. Mercurialem lib.* 1. *Art. Gymn. c.* 9. SCHEF. Vid. Plin. lib. 5. ep. 6. Et Senec. ep. 86. HEINSIUS.

(29) *Hominem*] Eleganter, innuit contemptum. Vide *inf. l.* 3. *c.* 4. *Terent. Eun. A.* 2. *ſc.* 2.

Hic ego illum contempſi pra me.
Quid, homo, inquam, ignaviſſime. SCHEF.

Non puto hic contemtum indicari, cum ſaepius ita Phaedrus vocet eum, de quo in fabula

Digitized by Google

30 Id ut putavit esse, 31 nescio quid boni, 20
Heus, inquit 32 Dominus; ille enimvero adsilit,
Donationis 33 alacer certae gaudio.
Tum sic 34 jocata est 35 tanti majestas 36 Ducis:
Non

illa agit. sup. II. 1. & 2. ubi etiam captat singulare quid Schefferus. IV. 21. & alibi. vid. Manut. ad Cicer. 1. Ver. 26. & 1 Fam. 2. Vorst. ad Val. Max. III. 1. 2. BURM.

(30) *Id ut putavit*] *Rigaltii* editio postrema & hunc, & tertium, & quintum subsequentem versum omisit, exemplo parum laudabili, ut opinor. Illud *putavit* existimo de atrienſi intelligendum, ut sit sensus: Dum ex vultu, aut quoquo denique modo animadvertit atrienſis, Cæsarem intelligere institutum suum, putasse nescio quid boni ab eo expectandum sibi. Interea nomine advocatum esse a Cæsare. Ergo plenum gaudio, ob formatas illas prius animo spes ampliſſimas accurrisse, verum retulisse nihil, præter joca. SCHEFF. *Id* non habet V. C. Pith. Forte: *sibi ut imputari, & esse nescio quid boli*, vel *doli*. HEINS.

(31) *Nescio quid*] Bene in editione media *Rigaltius* hic annotavit locum istum *Petronii*: cap. XXXIII. *Deinde ut audivi veterem convivam: Hic nescio quid boni debet esse.* Cæterum pro *esse nescio quid*, scribendum, *nescio esse quid*, numeri caussa. SCHEF.

(32) *Dominus*] *Tiberius*. Sic vocabantur titulo solenni posteriores principes. Quanquam forte magis Noster respexerit servum atrienſem, atque illius intuitu *Tiberium* hic nominarit *dominum*, nempe ejus atrienſis. SCHEF.

(33) *Alacer gaudio*] Gaudium donationis, est, gaudium donationis caussa, vel ob donationem. Sic *victoriæ gaudium* apud *Florum lib. 3. c. 2.* SCHEFF. Eadem locutione Curtius lib. 10. 5. utitur. *Itaque ad exspoliandum corpus, qui vulneraverat, alacer gaudio accurrit.* Et æqualis Nostro Valer. Max. 8. 14. 5. *Idem ut audiit Scipionem dicentem, Imperator te argenteis armillis donat, alacer gaudio abiit.* & ita *alacrem* & *lætum* conjungit. Cicero Act. 1. in Verr. 6. ubi vid. Ascon. & Anonym. Scholiast. & Manut. ad lib. v. ad famil. 12. & Camerar. & Sylv. ad Or. pro Muraen. XXV. Ita ut hic nihil mutandum sit. BURM.

(34) *Locuta*] *Jocata* Excerpta Rigaltii. HEINS.

(35) *Tanti*] *Tanta*. V. C. Pith. HEINS.

(36) *Ducis*] Supra *Dominum* vocavit. Puto autem pro *imperatore* posuisse, quod tum usu fuit receptum in principibus, licet aliquandiu *Tiberius* recusaverit. Vide *veteres inscript. & numm.* SCHEF. De *Ducis* titulo vide quæ notavimus ad Ovid. Epist.

37 Non multum egisti, & opera 38 nequidquam perît;
Multo 39 majoris 40 alapae mecum 41 veneunt. 25

Epist. XIII. 43. BURM.

(37) *Non multum*] Omiserunt versum hunc *Rigaltius* & *Faber*, sed permittere sequentia non videntur. Pro *periit*, *per It* scribendum. Est autem *nequicquam periit*, idem ac, impensa est & adhibita frustra. SCHEFFERUS.

(38) *Nequicquam*] Scribendum una voce, *nequicquam*, quam veram esse orthographiam, in Lucretiano Indice indicavit Giphanius. Nec ego aliter in libris antiquissimis reperi. SCHOP.

(39) *Majoris mecum*] Id est, apud me. Infra bis fab. 75. *Mecum mea sunt cuncta.* Terent. Adelph. 3, 4, 49. *Testis mecum est annulus.* Virgil. Aen. 4. *Mecum erit iste labor.* Sic in lingua vulgari, *esser col Re*, *restar con qualch uno.* PRASCH. *Majoris* archaïssimum putat Rigaltius, pro *majores*. Sed fallitur. quanquam recte interpretetur *alapas* de servorum libertatibus per ῥαπίσματα. Sensus est: frustra speras libertatem pro tam levi opella. Apud me (*bey mir*, hoc enim est *mecum*, sicut *tecum habita*) *multo majoris*, non ita vili pretio, *veneunt*, venduntur, *alapae*; nimirum illae liberatrices, de quibus vid. Isidor. Orig. 9. 4. FREINSH. Ita *Praschius* & *Freinshemius*. Sed vellem, ostendissent, sicut, *hoc est mecum*, ita &, *hoc venit mecum* apud Latinos usurpari. Quid? si pro *mecum*, *mea* scribamus? verum longe rectiorem judico suspicionem *N. Heinsii*, legentis *mi cum*. *Mi*, pro *mihi* habet ipse *Noster lib.* 3. *c.* 18. *venire* cum tertio casu usurpavit *Cato de R. R. c.* 144. *aut cui olea venierit.* Non possum tamen, quin adscribam, quae de loco hoc significavit mihi nuper optimus *Gronovius*. *Alapa mecum veneunt*, *mihi Crotona sanius. Mecum explicandum est domi meae*, *ut apud Plautum*: *eamus ad me*: *apud quem multa in hanc rem*, *ut & apud Ciceronem ad Atticum. Unum accipe insignem locum lib.* 5. *ep.* 8. *ne illum malus emptor alienis mancipiis*, *qua permulta secum habet*, *spoliaret. Hoc est*, *qua Roma sunt*, *domi ejus absentis*, *cum ipse in exilio viveret Massilia. Quod non est assecutus Bosius. Horatius*: *tecum habita. Hoc dicit ergo*: *Mea domus ea disciplina est*, *ut non tam facile*, *tamque parvo servi manumittantur. Et Tiberii hoc in genere avaritiam monstrat & Suetonius cap.* 47. SCHEF. Imo & Heinsius codici suo adscripsit posse retineri *mecum*, ut apud Propert. *I nunc tolle animos*, *& tecum finge triumphos.* Ovid. 1. Amor. *Ergo amor & modicum circa mea tempora vinum Mecum est*, *& madidis lapsa corona comis.* Terent. Eun. 1. 2. *Mecum tota sis*, id est, *mea.*

(40) *Alapae*] Servorum libertates per ῥαπίσματα significat *Rigaltius*. Recte. *Apud veteres enim*, *quando manumittebant*,

3 Trepide 4 concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima:
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
6 Vera fabella; pretium eſt operae 7 attendere.
Caeſar Tiberius quum, petens Neapolim,
8 In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quae 9 monte ſummo, 10 poſita 11 Luculli manu,

Pro-

pro adjunctis nominibus. BURMANNUS.

(3) *Trepide*] Cum dubitatione ac incertitudine cauſae ac propoſiti. Et ſic interpretatur *Servius ad Virg. Aen.* 3. & 12. ubi ait: *trepidi, neſcientes quid agant.* SCHEF.

(4) *Concurſans*] Huc illucque curſitans. Notat multitudinem negotiorum. *Cicero in Ver.* 5. *Cateri praetores obire provinciam, & concurſare conſueverunt.* SCHEF.

(5) *Gratis anhelans*] *Anhelans* hic negotioſum occupatumque denotat, qui ob diſcurſiones crebras ſpiritum aegre ducit. Sic *Virg. lib.* 12.

——— *Certamine Martis anheli.*

Gratis autem *fruſtra* eſt, vel nullo cum fructu, nullo cum effectu, ut mox, *nihil agens.* SCHEF.

(6) *Vera fabella*] *Fabula* aliquando pro narratione qualicunque. Hinc *fabulari, confabulari.* Hinc proverb. *lupus in fabula.* Vid. Boecl. Chreſtom. Ter. voc. *fabula.* Dicitur enim a *fando.* Iſidor. Orig. 1, 39. PRASCHIUS.

(7) *Attendere*] Abſolute pro attendere animum ad eam. SCHEF.

(8) *Miſenenſem villam*] Expreſſe ad hanc rem Tacitus, Ann. VI. c. 50. *Mutatisque ſaepius locis* [Tiberius] *tandem apud promontorium Miſeni conſedit in villa, cui L. Lucullus quondam dominus.* Eſt autem Cumis vicinum id promontorium, *monte Miſeno* Italis. FABER. V. C. Pith. habet *Miſenenſi.* Forte legendum, *in Miſenenſi ad villam veniſſet ſuam.* Plin. lib. 18. c. 6. *Noviſſimus in Miſenenſi villam poſuit C. Marius ſeptiesconſul.* Villa illa primo Caji Marii fuit, deinde emta a Cornelia, poſtea a Lucullo; erat poſita in monte. Vide Dion. lib. 58. Suet. Tiber. 72. & 74. Plutarch. in Mario. Senec. ep. 51. Videtur autem poſt Marii tempus novis aedificiis inſtructa fuiſſe. Vide Joſephum apud Cluver. Ital. lib. 4. pag. 1117. & ſeqq. HEINS.

(9) *Monte ſummo*] Miſeno promontorio, quod a tubicine Aeneae nomen accepiſſe fertur. PRASCHIUS. Praepoſitione omiſſa. *Virgil.* 4. *Aen.*

——— *Summoque ululatus vertice Nympha.* SCHEF.

(10) *Po-*

12 Proſpectat Siculum & 13 proſpicit Tuſcum mare; Ex

(10) *Poſita*] Proprie de iis, qui ædificant. *Varro* 1. R. R. 12. *Danda opera, ut potiſſimum ſub radicibus montis ſylveſtris villam ponas.* Adde reliqua. Sic *domos ponere* dicit *Virgil.* 1. *Geor.* & 8. *Aen. urbem ponere. Balnearia ponere, Cic.* 2. *ep.* 1. SCHEF. vid. Cerdam ad Virg. VIII. Aeneïd. 57. & id verbum Ovidio quoque bis terve Heinſius reſtituit. vid. ad III. Met. 3. & II. Faſt. 63. BURM.

(11) *Luculli*] Symmachi locum, qui tibi in mentem fuerat, eccum tibi ex lib. 6. epiſt. 71. *Siquidem ſermo detulit, quadam vos Lucullanis operibus aquanda feciſſe.* Ubi tamen quaſi prætereundo moneo, cum MS. legendum: *ſermo diſtulit.* Hæc enim vis eſt præpoſitionis in verbo *differre*, ut ſignificet diſſipare, & in varias partes diſpergere; quomodo etiam *Rumorem didi*, Virgilius dixit. Cæterum ut ad Luculli magnificentiam revortar, idem ille urbi præfectus de ea innuerat lib. 2. epiſt. 59. Sed locus hodie peſſime adfectus eſt, & Genevenſis correctoris, ſi non ibi deliravit, at certe more ſuo dormivit acumen. Sic enim alios ſecutus edidit: *Jacui apud Neapolim ſoli quod mihi ex tuo adjacet, ut ades novas molirer, optaveram & tu meum operam Luculuma partires.* Ad quæ verba adſcripſiſti tu olim in Prodromo tuo, Rittershuſi: Quid hoc eſt verbi, vel monſtri potius? Forte leg. *luculentam*: vel, *opera Lucullana*, ut infra lib. 6. epiſt. 71. & lib. 7. epiſt. 36. *Succeſſiſti in famam Luculli.* Notum hujus viri ædificandi ſtudium. Hæc tu olim; quæ ut mihi probentur, ſcire cupis? Bonus tu quidem vates eſſe poteras. nam & ita fere in veteribus libris ſcriptum inveni. In Giphaniano quidem, *operam Luculluna:* in illo vero, qui Fuldæ blattis opimum præbet pabulum: *opera Luculuna.* quæ ſane ſagacem conjecturam tuam ſartam tectam præſtant. Sed ſic nihilominus tamen multis etiam mendis ſcatet locus ille, quas cum aliis millibus ex iſto agro ſuo tempore exonerabo. SCHOPP. V. C. Pith. *Lucili.* HEINS.

(12) *Proſpectat*] Hoc eſt, ut ego interpretor, eminus, nec totum ſpectat. Quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt. PRASC. Eleganter de ædificiis, cum huc aut illuc frontem vertunt. *Columella lib.* 1. *c.* 6. *Aeſtiva cubilia ſpectent meridiem aquinoctialem, ſed cœnationes ejusdem temporis proſpectent hybernum orientem.* SCHEF. Virgil. 1. Aeneïd. 420. *Collem, qui plurimus urbi Imminet, adverſasque adſpectat deſuper arces.* Ubi Servius: *Rei inſenſibili datſenſum. Unde illud in quarto de Atlante. Item Saluſt. Lyciae Piſidiaeque agros deſpectantem. Proſpicere* autem eſt de ſummo deſuper inſpicere. Petron. de bell. civ. *Summo de vertice montis Heſperiae campos late proſpexit.* Flor.

Digitized by Google

Ex 14 alticinctis unus 15 atrienſibus,

Cui

Flor. III. 8. *homines feros ac ſilveſtres miraris auſos a ſcopulis ſuis ſaltem maria proſpicere.* Ovid. VIII. Met. verſ. 330.

--- Devexaque proſpicit arva.

eleganter Statius II. Silv. II. 3. *villam ſpeculatricem profundi Dicarchei*, vocat Surrentinum Pollii. Vide Heinſ. ad Claud. 2. de laud. Stilic. v. 255. & ad 6. conſ. Honor. v. 178. BURM.

(13) *Proſpicit*] An *deſpicit*, id eſt, ſubjectum ſubjacens ſpectat? an *præſpicit*, *pra ſe ſpicit*, id eſt, prope ſe ſpectat, ut *pra oculis*, *pra manibus habere*, *præſto eſſe*. &c. *To præſpicio* quærendum. GUJETUS. *Gronovius* in litteris ſuis: *Lego reſpicit*, *vult frontem ejus in fretum*, *tergum in Etruſcum mare verſum fuiſſe.* Idem placuit Nobiliſſ. *Heinſio.* SCHEF. Siculum a læva, Tuſcum ad dextram. FABER. Clariſſimus Graevius legit: *Proſpicit infernum*, *reſpicit Tuſcum mare.* Heinſ. legendum cenſet: *Reſpectat Siculum*, *reſpicit Tuſcum mare.* Si, *proſpicit infernum*, *reſpicit Tuſcum mare*; fingenda eſt villae poſitio, ut fronte ſpectet mare inferum, tergo Tuſcum, ut Gronovius pater. nam *reſpicere* eſt poſt tergum videre. ut Ovid. II. Met. 190.

Proſpicit occaſus, interdum reſpicit ortus.

converſo nempe corpore in ortum. ſed *infernum* mare diverſum a *Tuſco* eſſe non puto; *Siculum* vero diſtingi poſſe a *Tuſco*, quod hoc Etruriae & Latii litora alluens ſtrictius ita diceretur, quam vulgo ſolet, & poſtea extenſa fuerit appellatio. *Siculum* vero, quod a Miſeno promontorio verſus inſulam Siciliam patet. Nam *Siculum mare* ſaepe Hiſtoricos & alios appellaſſe omne, quod in inſulam vergit, etiam a diverſa, quam hic, parte, apparet ex Liv. XXXIII. 17. ubi *Acarnaniam ſolem occidentem & mare Siculum ſpectare*, dicit. ſubtilius vero illud *perſpicit* explicari puto a Cl. Gronovio, quam verius, nam aeque parum Tuſcum mare perſpiciebat villa, quam Siculum; cui, ut ego puto, propior erat. & ipſe ſibi diffidit, cum *proſpectare* etiam propinqua & vicina ſpectare, eſſe fateatur. Quare nobis vulgata ſatis placet, ut credamus villam ita poſitam, ut ſimul Tuſcum & Siculum mare ex monte ſpectaret. *deſpicit* qui volet, reperiet, quibus ea firmet, apud Cl. Drakenborchium ad Sil. VI. 185. BURMANNUS.

(14) *Alticinctis*] ὑψιστόλοις. Notat ὀφθαλμοδουλίαν. Conſulendus Oct. Ferr. de Re Veſt. 3, 7. PRASC. Negotioſos intelligit. Tales namque cingere veſtes alte ſolent, ne impediantur inter diſcurrendum, vide *Horat.* 2. *ſat.* 8. quanquam hic intelligantur potius, qui ſpecie externa tales ſunt, oculisque ſaltem ſerviunt, quod hic bene *Praſchius* obſervat. SCHEF. Forte *altecinctis*. Gloſſ. Stephani ὑπεραλείφω, *alticinctus*. HEINSIUS.

(15) *Atrien-*

Digitized by Google

Cui tunica ab humeris 16 linteo Peluſio
Erat 17 deſtricta, 18 cirris dependentibus,

Per-

(15) *Atrienſibus*] In Villis habuiſſe potentiores diverſorum quoque officiorum ſervos, aeque ac domi in urbe, hinc patet. Ita *Janitores* & *Villicos* conjungit Martialis lib. x. 30. ut recte Gruterus & Scriverius pro *vinitores* ex MSS. legunt. BURMANNUS.

(16) *Linteo Peluſio*] Aegyptiaco, ex oppido Peluſio, ubi linteae fiebant veſtes, ante alias pretioſae. *Silius lib.* 3.

Et Peluſiaco præfulget ſtamine vertex.

Plin. 19. *c.* 1. *Aegyptio lino minimum firmitatis, plurimum lucri. Quatuor ibi genera, Tanaïticum, ac Peluſiacum, Buticum, Tentyriticum.* Vides oſtentationem hominis vaniſſimi, licet eam diſſimulet. SCHEF. Minime ad oſtentationem compoſitus hic ornatus, ſed atrienſium & miniſtratorum ordinarius veſtitus erat. Suet. Calig. 26. *Caenanti modo ad pluteum, modo ad pedes ſtare ſuccinctos linteo paſſus eſt.* Vid. Salmaſ. ad Capitol. Pertinac. cap. 8. & Ferrar. de re veſtiar. lib. 3. c. 4.

(17) *Deſtricta*] *Demſterus* ad *Roſin.* 1. *p.* 59. *diſtricta* citat. Sed retineo *deſtricta*, & expono, ad inferiora ſtricta, ut ſit ſenſus: tunicam ab humeris demiſiſſe ad ilia, ibique adſtrinxiſſe linteo, ne madefieret inter aquae ſparſionem, pectus brachiaque habuiſſe nuda. Quomodo ſolent, qui ſtudioſe laborant, maxime in aquis. Locus obſcurior, & intactus interpretibus, quod miror. Haec ſic notaveram in editione priori, cum interea in lucem veniunt *Freinshemiana* curae in ſcriptorem noſtrum, e quibus cerno & *Freinshemium* ſic locum hunc intellexiſſe. Ita enim habet in Indice: *Deſtricta tunica, abgeſtreiffi. Colum. Tum & olea deſtringenda eſt.* Juvat lectionem hanc & *Fabius Decl.* 12. ubi *deſtrictis ramis cibos* vocat folia decerpta ramis. Sane ſi, quod puto, tunica Romanorum non quadrata fuit, ſed rotunda, locus iſte accipi aliter vix poteſt. SCHEF.

(18) *Cirris dependentibus*] Ex hoc loco, monumentisque aliis colligit Laur. Pignor. de ſerv. p. 224. atriarios neque comam prolixam aluiſſe, neque eam attondiſſe, ſed longiuſculam reliquiſſe in uſum cirrorum. PRASCH. Hos cirros ſunt, qui accipiant de plicis tunicae. Alii, putant eſſe fimbrias, oris extremis veſtium ſolitas aſſui. Quomodo *Salmaſius* in Capitolini Pertinace: *Cirri fimbrias ſignificant, qua per extimam veſtis oram dependent, unde tunica cirrata Phadro.* Quanquam magis illi cirri videantur in linteo, quam tunica fuiſſe, ſic ut habent hodieque veſtes ſericiae, quibus ſeſe cingunt in medio, praeſertim militares, Galli vocant *une echarpe.* Rectiſſime ſtatuuntur nodi hirti villoſique, propter floccos & filamenta tenuia,

Perambulante 19 laeta 20 domino 21 viridia,

Alveonuia, molliaque ab ipsis dependentia. Quales nodos Germani *thrasen*, Succi *quast* appellare consueverunt. Gallis *houppes* sunt. Vide plane *Salmasium Exerc. Plin. p.* 762. SCHEF. Nobilissimus Neapolis ad Ovid. 4. Fast. ℣. 933. putat, tunicae huic fuisse subtemen relictum, quod e linteo pendebat. Et haec *lintea villosa* apud Mart. 14. 138. dici, cui opponuntur *lintea tonsa*, vel *tonsis villis*. Ampl. Cuperus 1. obs. 3. explicat πρόσωθεν & θυσάνους. Puto vero recte ex Pignorii sententia Praschium hunc locum de cirris, sive comis Atriensis capere. Sic Martial. 9. ep. 30. *Et matutini cirrata caterva magistri.* Petron. cap. LVIII. *cepa cirrata.* ubi vide. BURM.

(19) *Leta*] Istuc *leta* extra metrum est, & expungendum; idque neminem monuisse miror. FABER.

(20) *Domino*] Annotat doctiss. Rittershusius, Imperatores olim vulgo *Dominos* dictos fuisse; eorum autem uxores *Dominas*, quod ut verum esse nemo est, qui neget, ita illud perquam falsum est, quod affert ex Oppiano suo: Τὸν μεγάλα μεγάλῳ φυτεύσατο Δόμνα Σεβήρῳ. Falsum, inquam, est: nam Δόμνα eo loco nomen κύριον seu proprium est: dicebatur ea mulier *Julia Domna.* Neque vero negarim vocem hanc *Domna* reperiri pro *domina* (nam & apud Gregorium Turonensem legas, *domna Brunechildis*; unde & Italicum *donna*:) sed satis constat ex nummis Graecis & Latinis, in loco Oppiani Δόμνα esse nomen proprium imperatricis IOYAIA ΔOMNA ΣΕΒΗΡΟΥ. Et, IVLIA DOMNA AVG. FABER.

(21) *Viridiaria*] Ita *Faber*, & *Rigaltius.* Sed *viridiarium* pro *viridario* non memini me legere. Festive quidem *Faber* ad haec verba mea in editione nupera: *Ego non meminisse credam facile.* Nempe senes oblivioni *Fabro* sumus, licet me annum nunc ingressum quadragesimum & quintum, aetate non parum ipse antecedat. Pergit, *Sed an ideo non est?* Quis vero hoc dixit? *Non meminisse* dixi. Ob quod verbum satis commote *Faber*, *quot res hic dicenda sint, si eloqui incipiam.* At nos optassemus potius praesidium memoriae nostrae ab illa *Fabri*, atque nomen auctoris idonei locique, ubi *viridiarium* ipsius possemus invenire. Scimus equidem, afferri vulgo quaedam ex *Pomponio*, *Ulpiano*, aliisque jurisconsultis veteribus, sed in illis locis omnibus libros optimos *viridia*, vel *viridaria* habere, id quoque pulchre novimus. Nec permittere analogiae ratio *viridiaria* videtur. Quod tametsi admiretur *Faber*, ceu ex mentis quadam peregrinatione dictum, tamen definet mirari, postquam ipse olim ad se redire incipiet. Nam non sic a *viridis*, *viridiarium*, ut a *vestis*, *vestiarium*, quod vult ipse,

Digitized by Google

ipſe, vel ab *ignis*, *igniarium*. Cur enim non ſimiliter a *panis*, *paniarium*, a *piſcis*, *piſciarium*, ſi ea Analogiæ ratione tantum iſthæc ita formarentur? Sane contra, quæ ejuſmodi ſignificationem habent, qualem *viridarium*, vocalem *i* ante *arium* in poſtremis non agnoſcunt, ut *pomarium*, *granarium*, *lanarium*, *armarium*, *boarium*, & id genus. Atque hæc eſt cauſſa, quare dixerim, analogiæ rationem non videri *viridiarium* permittere. Scio, *Fabrum* hic dicturum, ea, quæ poſtremo loco ſunt allata, non oriri ab ejusmodi vocabulis, quorum primus caſus deſinat in *is*, ac proinde ſine ratione hic adduci. Quaſi vero iſta derivationem ſuam habeant a primo caſu. Longe aliud nos docent voces plurimæ, ut *carnarium*, quod *carnarium*, *pulsarium*, quod *pularium*, *nivarium*, quod *niarium*, *calcarium*, quod *calarium* fieret a primo caſu. Jam cum a ſecundo caſu *calcis* (ut nunc cætera omittam) ſit *calcarium* analogiæ bona ratione, quid eſt cauſſæ, cur ab eodem caſu in vocabulo *viridis*, malim *viridiarium*, quam *viridarium*? maxime cum auctoritas illius nulla ſit, vel exigua; hujus paſſim plurima. Non itaque hic opus erat Ariſteæ fabula parum civiliter adornari jocos, quod a *Fabro* factum. Nec adhuc probare poſſum, quod contendit ipſe, ejici τὸ *læta* oportere. Contra aſſentior *N. Heinſio*, qui *viridia* hoc loco ſcribit. Sic enim me idem docuit, & *Plinius* locutus eſt *lib.* 5. *ep.* 6. non ſemel. *Vitruvius lib.* 6. *c.* 6. *collocantur ſpectantes ad ſeptentrionem, & maxime viridia proſpicientes*; & mox, *uti viridia de lectis proſpiciantur*. Quibus addas &, quos laudat *Voſſius in Etymologico* hac voce. Ipſe *Cicero* 2. *ad Atticum* 3. *Cyrus dicebat, viridiorum διαφάσεις latis luminibus non eſſe ſuaves*. Ita enim legi, non *radiorum*, quod vulgati habent, in membranis antiquiſſimis Nob. *Heinſio* jure credimus. Atque ita nuper etiam in *Phædro* legi placuit *Urſino*, quod editio ipſius docet, neque alia pridem fuit *Buchneri*, aut *Freinshemii* ſententia. *Bene*, ait *Freinshemius*, *Buchnerus emendat, viridia*. Quorum omnium conſenſus nobis *Fabri*, quantæcunque auctoritati, merito antefertur. SCHEF. Quae Schefferus ab Heinſio ſe habere profitetur, in margine ſui Phaedri notaverat ὁ πάνυ. addidit, Vide & Macrob. ſat. 1. 14. p. 171. edit. Pontani, & ita ſaepe apud JCtos in pandectis Florentinis. A JCtis, ad quos Heinſius remittit, hanc vocem uſitatam declarant, l. 12. ff. de ſerv. praed. urb. l. 79. §. 2. ff. de verb. ſignif. Sed *viridaria* quoque ea dicta a JCtis negari non poteſt, cum ea voce JCtus in l. 13. §. 4. ff. de Uſufr. utatur. Nos tamen, ut veſtui conſuleretur, *viridia* recepimus: nam medicinam, quam Gudius adhibet, pro *læta* ſubſtituendo *alta*, minime amplecti poſſumus, cum recte & eleganter *læta viridia*, ut apud Virgil. *laetae ſegetes*, & *tellus juſto lætior*, dicatur; *alta* autem *viridia*

ridia an recte dicantur, vehementer dubitamus; *altam* vero *vineam* fab. 2. lib. 4. pro *alta vite*, quae sublimis & jugata erat, docti viri ad eum locum cum ratione dici ostenderunt. haec olim: quae non placuere morosо alieni laboris censori. sed quia Suetonius, *ob surreptum e viridario pavonem* capite punitum militem, narrat cap. IX. (ubi Codex Memmianus *viridiarium* habet) Tiberio placuisse non *viridia*, sed *viridaria* censet. Egregium mehercle argumentum! quasi non Suetonii, sed Tiberii ibi verba legerentur. taedet his confutandis inhaerere. sed ne metri caussa noster, qui numquam Poëtica captat, moveatur, edidisse hanc memorabilem & tali Poëta, ut fuit, dignam vocem legimus: *Etsi scandendi* (nota Romanae elegantiae verbum) *ratio mihi non pateat, forsan patuit auctoris tempori.* Ullumne unquam tempus fuisse credimus, quo liceret tam invenuste legi pediae vim afferre? haec mera est contradicendi libido. At, non licet *laeta viridia* dicere, aeque, ac *laetas segetes*, & *laetam tellurem*, quia scilicet *viridia* non praebent segetem, sed pavonibus & similibus destinata sunt. o lepidum caput! an *laetae segetes* aliam ob caussam dicantur, quam quia luxuriant, & crescunt laetius in terra fertili, quam sterili? nonne ita *viridia*, quae arboribus constant, aeque laeta sunt, si luxurient arborum comis, & frondibus? stultus ergo Seneca, qui consol. ad Marc. XVI. dicit, *Agricolam eversis arboribus, iterum amissarum semina & plantas disponere, & momento adolescere amissis laetiora.* inepte in Epigrammate super exilio dixit,

Umbrarum nullo ver est laetatile foetu.

quia non agitur ibi de segete. immo auctore Virgilio ille se tuebitur, qui I. Aeneid. 441.

Lucus in urbe fuit media, laetissimus umbrae.

quod recte Servius & alii ceperunt. Quid multa? certe in his viridibus, non modo consitas arbores, sed & flores fuisse, qui laetitiam loci adjuvarent, credere tuto licet. atqui & Cicer. IV. Verr. 48. *laetissimos flores* dixit. vid. Erhard. ad Petron. cap. IX. si ergo aeque *viridia*, ac *viridaria* dixerint veteres, ut jam infinita exempla sunt prolata (quibus adde Plin. v. Ep. 6. & Vitruv. V. 9.) quidni, ut versui consulatur, licet eam vocem reducere, pro ejusdem significationis alia? Cui vero praeter unum, qui commentus est, placere poterunt *sacra viridaria?* quia scilicet sanctione aliqua custodiam ejus loci Tiberius circumsepserat. sic ergo *sacras* Capreas majore jure dicere fas esset, ad quas, secretum agente Tiberio, nulli adire licebat; sic omnia *sacra* loca, ubi quis punitur a crudeli principe. sed an, si pavonem ille ex alio loco surripuisset, impune abiturus fuisset sub tam duro tyranno? denique non sibi ipsi persuasisse Criticum credo; nam in Phaedri fabulis a se editis, nobis & aliis pro-

Digitized by Google

22 Alveolo coepit ligneo 23 conſpergere 15
24 Humum aeſtuantem, 25 come officium jactitans:
Sed deridetur. Inde notis 26 flexibus
Praecurrit 27 alium in 28 xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit 29 hominem Caeſar, remque intelligit.

Id

probata lectio recepta eſt. BURMANNUS.

(22) *Alveolo*] Ligneo vaſe, ex uno caudice excavato. *Linstrem* alias appellant. *Ein throg.* SCHEF.

(23) *Conſpergere*] Quomodo *Suetonius in Calig. c.* 43. Adeo delicate, ut a plebe *verri ſibi vias, & conſpergi propter pulverem exigeret. Plautus: conſpergere ante ades*, frigida ſcilicet aqua, ad mitigandum æſtum. Vide *Salmaſ. ad Solin. pag.* 327. SCHEF.

(24) *Humum aſtuantem*] Id eſt, ex nimio calore ſolis pulvere concitato ardentem. Sic Juſtin. lib. 2. c. 1. *Quippe quæ (Aegyptus) etiam nunc torrenti ſolis calore exaſtuat.*

(25) *Officium come*] Miniſterium, quod jucundum & gratum ei, cui fit. Olim *come* legebatur, ad quod *Praſchius: ſimili elegantia legem dare capillis dicitur: Officium autem legi ſape, reſpondet.* Et *Urſinus* in Indice: *Et abſtractum pro concreto, ut ſape apud Phædrum, coma officioſa joco dicitur.* Omnia huc nihil faciunt. Sermo eſt de conſperſione, non de coma. *Manilius* eodem *modo lib.* 5. 635.

Come per officium vigilantia membra ferentes.

Et *Martialis lib.* 1. *ep.* 90.

Come ſed officium circa te ſemper obibat.

Ita enim ibi legit *Scaliger*, probatque *Scriverius.* SCHEFF. Et ita legit Heinſ.. Vel, *come officium jactitans*; vel denique conjicit forte legi poſſe, *jactans comem officiam.* Ut apud Plaut. Moſtel. 1. 3. 107. vide hic egregie Hoogſtratanum, contra negligentiam virorum doctorum, metri cauſſam agentem. BURM.

(26) *Flexibus*] Compendiis viarum. Puto ſic & *Ciceronem* uſurpaſſe in illo *ad Att. Pons Tireuus, in quo flexus eſt ad iter Arpinas.* SCHEF.

(27) *Illum*] *Alium* V. C. HEINS.

(28) *Xyſtum*] Locum deambulationibus faciendis adornatum, conſitis utrinque platanis. Vide *Hier. Mercurialem lib.* 1. *Art. Gymn. c.* 9. SCHEF. Vid. Plin. lib. 5. ep. 6. Et Senec. ep. 86. HEINSIUS.

(29) *Hominem*] Eleganter, innuit contemptum. Vide *inf. l.* 3. *c.* 4. *Terent. Eun. A.* 2. *ſc.* 2.

Hic ego illum contempſi præ me.
Quid, homo, inquam, ignaviſſime. SCHEF.

Non puto hic contemtum indicari, cum ſaepius ita Phaedrus vocet eum, de quo in fabula

Digitized by Google

30 Id ut putavit esse. 31 nescio quid boni, 20
Heus, inquit 32 Dominus; ille enimvero adsilit,
Donationis 33 alacer certae gaudio.
Tum sic 34 jocata est 35 tanti majestas 36 Ducis:
Non

illa agit. sup. II. 1. & 2. ubi etiam captat singulare quid Schefferus. IV. 21. & alibi. vid. Manut. ad Cicer. I. Ver. 26. & I Fam. 2. Vorst. ad Val. Max. III. 1. 2. BURM.

(30) *Id ut putavit*] *Rigaltii* editio postrema & hunc, & tertium, & quintum subsequentem versum omisit, exemplo parum laudabili, ut opinor. Illud *putavit* existimo de atrienſi intelligendum, ut sit sensus: Dum ex vultu, aut quoquo denique modo animadvertit atrienſis, Cæsarem intelligere institutum suum, putasse nescio quid boni ab eo expectandum sibi. Interea nomine advocatum esse a Cæsare. Ergo plenum gaudio, ob formatas illas prius animo spes amplissimas accurrisse, verum retulisse nihil, præter joca. SCHEFF. *Id* non habet V. C. Pith. Forte: *sibi ut imputari, & esse nescio quid boli*, vel *doli*. HEINS.

(31) *Nescio quid*] Bene in editione media *Rigaltius* hic annotavit locum istum *Petronii*: cap. XXXIII. *Deinde ut audivi veterem convivam: Hic nescio quid boni debet esse.* Cæterum pro *esse nescio quid*, scribendum, *nescio esse quid*, numeri caussa. SCHEF.

(32) *Dominus*] *Tiberius*. Sic vocabantur titulo solenni posteriores principes. Quanquam forte magis Noster respexerit servum atrienſem, atque illius intuitu *Tiberium* hic nominarit *dominum*, nempe ejus atrienſis. SCHEF.

(33) *Alacer gaudio*] Gaudium donationis, est, gaudium donationis caussa, vel ob donationem. Sic *victoriæ gaudium* apud *Florum lib. 3. c. 2.* SCHEFF. Eadem locutione Curtius lib. 10. 5. utitur. *Itaque ad exspoliandum corpus, qui vulneraverat, alacer gaudio accurrit.* Et æqualis Nostro Valer. Max. 8. 14. 5. *Idem ut audiit Scipionem dicentem, imperator te argenteis armillis donat, alacer gaudio abiit.* & ita *alacrem* & *lætum* conjungit. Cicero Act. 1. in Verr. 6. ubi vid. Ascon. & Anonym. Scholiast. & Manut. ad lib. V. ad famil. 12. & Camerar. & Sylv. ad Or. pro Muraen. XXV. Ita ut hic nihil mutandum sit. BURM.

(34) *Locuta*] *Jocata* Excerpta Rigaltii. HEINS.

(35) *Tanti*] *Tanta*. V. C. Pith. HEINS.

(36) *Ducis*] Supra *Dominum* vocavit. Puto autem pro *imperatore* posuisse, quod tum usu fuit receptum in principibus, licet aliquandiu *Tiberius* recusaverit. Vide *veteres inscripts. & numm.* SCHEF. De *Ducis* titulo vide quæ notavimus ad Ovid. Epist.

37 Non multum egisti, & opera 38 nequidquam perit;
Multo 39 majoris 40 alapae mecum 41 veneunt. 25

Epist. XIII. 43. BURM.

(37) *Non multum*] Omiserunt versum hunc *Rigaltius* & *Faber*, sed permittere sequentia non videntur. Pro *periit*, *per It* scribendum. Est autem *nequicquam periit*, idem ac, impensa est & adhibita frustra. SCHEFFERUS.

(38) *Nequicquam*] Scribendum una voce, *nequicquam*, quam veram esse orthographiam, in Lucretiano Indice indicavit Giphanius. Nec ego aliter in libris antiquissimis reperi. SCHOP.

(39) *Majoris mecum*] Id est, apud me. Infra bis fab. 75. *Mecum mea sunt cuncta.* Terent. Adelph. 3, 4, 49. *Testis mecum est annulus.* Virgil. Aen. 4. *Mecum erit iste labor.* Sic in lingua vulgari, *esser col Re*, *restar con qualch uno.* PRASCH. *Majoris* archaïsmum putat Rigaltius, pro *majores*. Sed fallitur. quanquam recte interpretetur *alapas* de servorum libertatibus per ἀπελεύθερα. Sensus est: frustra speras libertatem pro tam levi opella. Apud me (*bey mir*, hoc enim est *mecum*, sicut *tecum habita*) *multo majoris*, non ita vili pretio, *veneunt*, venduntur, *alapae*; nimirum illae liberatrices, de quibus vid. Isidor. Orig. 9. 4. FREINSH. Ita *Praschius* & *Freinshemius*. Sed vellem, ostendissent, ficut, *hoc est mecum*, ita &, *hoc venit mecum* apud Latinos usurpari. Quid? si pro *mecum*, *mea* scribamus? verum longe rectiorem judico suspicionem *N. Heinsii*, legentis *mi cum*. *Mi*, pro *mihi* habet ipse *Nostor lib.* 3. *c.* 18. *venire* cum tertio casu usurpavit *Cato de R. R. c.* 144. *aut cui olea venierit.* Non possum tamen, quin adscribam, quae de loco hoc significavit mihi nuper optimus *Gronovius*. *Alapa mecum veneunt*, *mihi Crotone sanius*. *Mecum explicandum est domi meae*, *ut apud Plautum*: *eamus ad me*: *apud quem multa in hanc rem*, *ut & apud Ciceronem ad Atticum*. *Unum accipe insignem locum lib.* 5. *ep.* 8. *ne illum malus emptor alienis mancipiis*, *quae permulta secum habet*, *spoliaret*. *Hoc est*, *quae Romae sunt*, *domi ejus absentis*, *cum ipse in exilio viveret Massilia*. *Quod non est assecutus Bosius*. *Horatius*: *tecum habita*. *Hoc dicit ergo*: *Mea domus ea disciplina est*, *ut non tam facile*, *tamque parvo servi manumittantur*. *Et Tiberii hoc in genere avaritiam monstrat & Suetonius cap.* 47. SCHEF. Imo & Heinsius codici suo adscripsit posse retineri *mecum*, ut apud Propert. *I nunc tolle animos*, *& tecum finge triumphos*. Ovid. 1. Amor. *Ergo amor & modicum circa mea tempora vinum Mecum est*, *& madidis lapsa corona comis*. Terent. Eun. 1. 2. *Mecum tota sis*, id est, *mea*.

(40) *Alapae*] Servorum libertates per ἀπελεύθερα significat *Rigaltius*. Recte. *Apud veteres enim*, *quando manumittebant*,

bant, alapa percuſſos circumagebant, & liberos confirmabant. Iſidor. Orig. 9, 4. Sed in emancipationibus liberorum adhibebantur *injuria rhapiſmata*, donec ea ſuſtulit l. fin. C. de emanc. liber. ubi Godofredus. FREINSHEMIUS.

(41) *Veneunt*] Scil. *alapae*, quarum interventu ſignoque dari libertas ſolebat, ut *Sigonio* & aliis notatum. Jocus igitur in utroque, & *alapae* & *venire*, quod ambiguitate ſua ſalem habet. Cæterum pro *veneunt*, *veneant* ſcribendum, ſi quis malit *mi cum*. SCHEF.

(37) FAB. VI.

Aquila, Cornix, & Teſtudo.

1 Contra potentes nemo eſt 2 munitus ſatis;
Si vero acceſſit 3 conſiliator maleficus,
4 Vis & nequitia quidquid oppugnant, ruit.

Aquila

(1) *Contra potentes*] Publius Syrus,

Fulmen eſt, ubi cum poteſtate habitat iracundia.

NEVELET.

(2) *Munitus*] Non moveo hanc lectionem, & *tutus* a gloſſatore profectum, aut ex fine fabulae huc migraſſe puto. nam Remicius & Romulus Nielantii, *munitus* & *tutus* ſimul exhibent. quod docet alterum eſſe interpretationem alterius. teſtudo vero cornea ſua domo, ut moenibus, eleganter *munita* intelligitur. ſic Auguſtus apud Sueton. LXXXII. *toga tunicis* &c. *muniebatur*. ubi recte Torrentius illud Horatii *toga quae defendere frigus craſſa queat*, ex eadem Metaphora adducit. ſic Columell. 1. 6. *emunita ſola & latera horreorum*. & cap. 8. *familiam munitam diligenter a vento, frigore pluviaque*. Virgil. II. Georg. 352. *effuſos munimen ad imbres*. quod Columel. III. 15. *tutari femina & muniri* vocat. & ita ille ſaepius, neque rarius Cicero & alii. BURM.

(3) *Conſiliator*] Ut a conſulere, *conſultor*; ita *conſiliator* a conſiliando: quo praeter Caeſarem B. C. 1, 19. & 73. utitur Dictys Cret. Lib. 3. Priſcianus quoque Praexerc. Rhet. de fabula; cui tamen idem eſt, quod *conſilium habere*. *Conſiliarem* dici ex L. 5. D. de Off. adſeſſ. monſtrat Joſ. Mercer. ad Dictyn Cret. *Conſilioſus* dixit Cato ap. Gell. 4, 9. PRASCH. A *conſiliando* i. e. *conſulendo*, ſicut bene *Praſchius*. *Plinius* 4. *ep.* 17. *illi in gerendis conſiliator & rector*. *Apulejus lib.* 1. *Aſin. Ac hic bonus conſiliator*. SCHEF.

(4) *Vis & nequitia*] Hiat hic locus, & eſt, ut excidiſſe cenſeam, verſum unum poſt hunc.

Nam

Digitized by Google

Aquila in ſublime 5 ſuſtulit teſtudinem:
Quae cum 6 abdidiſſet 7 cornea corpus domo, 5
Nec

Nam qui ſequitur, cujus initium: *Vis & nequitia:* ut ſic dicam, *αὐτοπίφαλον* eſt, & per ſe ſubſiſtit elegantiſſime, eſtque perfecta *γνώμη*. Dixerat Phædrus: *Adverſus potentes nemo ſatis munitus eſt.* Jam ſi acceſſerit malus conſiliarius, omnino de hominibus actum eſt: quippe in quemcunque vis & nequitia ſimul impetum faciunt, eum evertunt. Vides itaque defectum. MEURS. Fruſtra. Ordo talis eſt. Quicquid eſt, quod vis & nequitia oppugnant, id ruit, ſi acceſſerit ad potentem conſiliator maleficus. Jungit potentem, & conſiliatorem maleficum. Huic nequitiam, illi vim tribuit: conjuncta iſta, ait, ſi oppugnent, quicquid ſit, quantumvis tutum ſe putet, ruere. Plana omnia. SCHEFF. Nullum hic agnoſco hiatum, ſed nec pleriſque locis aliis, ubi *Meurſius* id putabat. Pulchre enim *Vis & nequitia* reſpondent ſuperioribus, *Vis* primo verſui, ubi de potentia: *nequitia* ſequenti, quo *conſiliarius maleficus* producitur. FREINSH. Video Phædrum non indiligenter in Lucretio fuiſſe: quare ſuſpicari de hoc loco potui, legendum & interpungendum:

Vis & nequitia, quidquid oppugnant, ruit. Potentia & nequitia ruit unumquodque quod oppugnat. Nam & ita Lucretius (ut admonuit Giphanius noſter) *ruere*, active dixit, pro, adfligere, proruere. ut de vento: *Lugentesque ruit naves & nubila differt.* Et rurſum de amnis violentia:

Dat ſonitu magno ſtragem, volvitque ſub undis
Grandia ſaxa, ruit qua quidquid fluctibus obſtat.

Qui locus illi apud Phædrum perquam ſimilis. Et Virgil. 1. Georg.

—— *Cumulosque ruit mala pinguis arena.* SCHOP. *Καλιπυτάτη γὰρ ἀδικία, ἴσχυρα ὅπλα.* Ariſtot. de Rep. 1, 2. PRASCHIUS.

(5) *Suſtulit*] Sic proprie loquuntur de avibus. Vide *ſup.* 1. *c.* 28. SCHEF.

(6) *Abdidiſſet*] Ex *Virgilio*, qui in Culice, de capellis: *vallibus abdunt corpora.* SCHEFFERUS.

(7) *Cornea*] Eleganter, propter duritiem, quomodo de avibus *corneum roſtrum* uſurpavit *Cicero de N. D. I.* Mox eſt *dura.* Per *domum*, teſtam intelligit, ut notum. Hinc *Pacuvii: domiporta.* SCHEF. Id eſt, firma: ut *corneam fibram* dixit Perſius; *Duram corticem* moxvocabit. Ab hac domo (quæ proprie *concha:* & ſic dicitur Anonymo fab. 14.) lepide Poëta Græcus teſtudinem vocitat *ὀστρακόστεον*, teſtaceo dorſo inſignem: unde etiam *teſtudinem* dici putat Iſidor. Or. 12, 6. PRASCH. ſic Serenus Sammonicus oſtreis dat *tecta*, & cochleis *domos.* vid. Keuchen. notas pag. 122.

Digitized by Google

Nec ullo pacto laedi posset condita;
Venit per auras cornix; & [8] propter volans,
[9] Opimam sane praedam rapuisti unguibus,
Sed, nisi monstraro, quid sit [10] faciendum tibi,
Gravi [11] nequidquam [12] te lassabis pondere.
Promissa parte, suadet, ut [13] scopulum super
[14] Altis ab astris duram inlidat [15] corticem,
Qua comminuta facile vescatur [16] cibo.
[17] Inducta verbis aquila, [18] monitis paruit,

Simul

carcerem concharum dixit Manil. II. 93. *Corneum* autem pro duro poni vidimus ad Petron. XLIII. BURM.

(8) *Propter*] Scil. Aquilam, i. d est, juxta, in vicinia, in propinquo. *Terentius*, alii. SCHEF. vide ad Ovid. v. Met. 159.

(9) *Opimam*] Ita *Cic.* 3. *Ver. Opima*, est, *pinguis. Festus: hostia opima, praecipua, pingues.* Ideo *Columella lib.* 7. *c.* 8. *Si pingui & opimo liquore conficitur* &c. SCHEF.

(10) *Faciendum*] Lege *faciundum*. HEINS.

(11) *Nequicquam*] Frustra, absque fructu. *Curtius* 3. *cap.* 2. *nisi nunc dixero, alias nequicquam confitebor.* Ita *Terentius, Cicero, Livius, alii.* SCHEFFERUS.

(12) *Te lassabis*] Recipiendum quidem ex MSS. *lassabit* puto, quod exemplis quibusdam vindicat Jac. Gronovius, Gudioque ob indicium gratias agit, & simul, judice Hoogstratano, ejus labori proterve insultat. sed tamen minime verum est, Latine non dici, *se lassare*, nam ita Lucan. v. 466.

--- *Neuter longo se gurgite lassat.*

At, non ferendo ibi se lassat, sed currendo, dicet; quasi referat, quo modo. BURM.

(13) *Scopulum super*] Hæc res Aeschylo mortem accivit. Nota est historia. PRASCH.

(14) *Altis ab astris*] Poëtice, pro e sublimi; ex summa parte aëris. SCHEF.

(15) *Corticem*] Abusive pro testa. *Plinius* 9. *cap.* 12. *Aquatilium tegumenta plura sunt, alia corio & pilo integuntur, ut vituli, alia cortice, ut testudines.* Adde *cap.* 10. SCHEF. feminini generis hic sumitur. vide Heins. ad Ovid. IV. Met. 375.

(16) *Cibo*] Pleonasmus. *Cicero lib.* 2. *N. D. Dii nec escis vescuntur.* &c. SCHEFF. Puto, *facili vescatur cibo.* vide quae notavimus ad Petron. XCIII. BURMANNUS.

(17) *Inducta*] Plene est, *inducta ad credendum. Cornel. Nep. in Conon. c.* 3. *Non facile ad credendum inducebatur.* Sed isto modo etiam *Cicero* 2. *de L. L. & alii:* usurpatur de eo, qui quid persuadetur ratione probabili aut verisimili. Pro *verbis* optime *Gronov. veris. Diat. Stat. cap.* 13.

Digitized by Google

Simul & 19 magiſtrae 20 large diviſit dapem. 15
Sic tuta quae 21 naturae fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

13. SCHEF. Rectius hoc, quam Buchnerus, qui in notis ad Venantii Hymn. de reſurr. verſ. 42. *verba monita* junctim capit. *verba* & *vera* confundi docebunt te notae Broukh. ad Prop. I. VIII. 22. & Heinſ. ad Claud. II. in Eutr. 470. hic tamen adhuc dubito, an non praeſtet *verbis*. BURM.

(18) *Monitis*] Forte *monito*. HEINS.

(19) *Magiſtrae*] Id eſt, conſiliatrici: ſaepe *magiſter* pro ſuaſore & autore conſilii a ſcriptoribus ſumitur. Terent. Andr. I. 2. *Tum ſi quis magiſtrum cepit ad eam rem improbum*. Et Senec. Thyeſt. *Saepe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua*. BURM.

(20) *Large diviſit*] Verbum ad convivia pertinens, cum cuique ſua pars ex cibis porrigitur. *Petronius: Acceſſere continuo duo ſervi, & ſymphonia ſtrepente ſcrutari paleam cœperunt, erutaque ſubinde pavonia ova diviſere convivis*; & in *Fragmento Traguriano: Thebaicasque & caryotas ad numerum diviſere cœnantibus*. SCHEF. Forte *larga*. HEINSIUS. Lege *Largam*. ſab. 4. hujus libri *Felisque catulis largam praebuerunt dapem*. Senec. Oedip. 307.

Quid flamma, largas jamne comprendit dapes.

BURMANNUS.

(21) *Natura*] Forte *nativo*. HEINS.

(38) FAB. VII.

Muli & Latrones.

Muli gravati ſarcinis ibant duo;
Unus ferebat 1 fiſcos cum pecunia,
Alter tumentes multo faccos hordeo.
Ille onere dives, celſa cervice eminens,
2 Clarumque collo jactans tintinnabulum: 5
Comes

(1) *Fiſcos*] Rittershuſianis adde H. Grot. Flor. Sparſ. in D. de Jure fiſci, & Guil. Bud. in π. de Officio Quæſt. PRASCHIUS. Notum illud Taciti primo Annali: *Fiſci de imperatore rapti intur ſigna & aquilas veherentur*. FABER. Corbes ſparteos. Vide *Rittersh.* & quæ nos in curis ſecundis ad *Pacatum*. SCHEFFERUS.

(2) *Clarumque collo jactans tintinnabulum*] Nimis profecto negligenter fuerunt in deſcribendo

3 Comes 4 quieto sequitur & placido gradu.
Subito latrones ex insidiis 5 advolant,
6 Interque caedem ferro mulum 7 trusitant.

Diri-

bendo Phædro librarii: & ecce iterum hîc defectus, quem facile animadvertet, qui aliquid naris habet. MEURS. Consuetudo suspendendi tintinabula ex collis mulorum, ut occursum eorum evitare possint equi, etiam hodie durat per Italiam & Galliam. Vide quæ de ipsis dixi pluribus in *lib. 2. de re vehiculari c. 2. p. 28.* nuper a me publicato. Quod autem *Meursius* hic censet aliquid deesse, id quale sit, ego equidem haud intelligo. SCHEF.

(3) *Comes*] Aker ille mulus, cum hordeo. SCHEF.

(4) *Quieto*] Sine agitatione multa pedum ac tumultu. SCHEF.

(5) *Advolant*] Verbum elegans, quo ardor & cupido nimia pecuniæ eripiendæ significatur. SCHEF.

(6) *Interque cadem*] Hic quoque male transpositi versus sunt; quos ego pristino ordini restituo:

Subito latrones ex insidiis advolant,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum:
Interque cadem ferro multum tensitant.
Spoliatus igitur &c.

At vero neque ista mihi satisfaciunt, *Interque cadem.* Quid enim? Tantum direptio hic fit, nulla cædes. Corrigendum censeo: *Interque prædam.* MEURSIUS. Eorum puta, qui mulos possidebant, vel agebant. Neque enim sine pugna res agi solet. Quare non placet in Meursio nimius corrigendi amor. PRASCH. Non concesserim, mutanda verba *Interque cadem*, reponendo, *Interque prædam*, quia scilicet tantum direptio hic fiat; nulla cædes. Quid igitur opus erat *ferro?* Et sane intelligitur fiscos cum pecunia non fuisse sine custodibus, quos à latronibus ferro ac cæde depulsos fuisse nemo mirabitur. Sed neque mutilum hunc locum aut luxatum ajo, verum egregie sibi constantem: neque aliter judicandum cuiquam, etiamsi nasum haberet Rhinocerotis. FREINSH. *Prædam* scribit *Meursius*, huncque versum subjicit sequenti. Frustra. Vult, primum factam cædem eorum, qui ducebant mulos, velut resistentium, postea demum prædam. Eadem in mentem venisse *Praschio* ex notis ejus nunc observo. SCHEF. Liv. 30. 6. *Clamor inter cadem & vulnera sublatus.* HEINS. Adscripserat & Heinsius *interque sepem*, vel *uterque foede*; sed recte *interque caedem* vindicant viri docti. ita & Virgil. VIII. 492.

Ille inter caedes Rutulorum elapsus.

ubi & Pierius testatur, in Vaticanis libris omnibus esse *inter caedem.* neque minus licet dicere *inter caedem*, quam Florus lib. 1. 6. dixit *inter Tarquinii mortem.*

Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo.
Nam nihil amisi, nec sum laesus vulnere.

8 Hoc argumento tuta est hominum tenuitas.

Magnae

tem. quod vero nullum hic caedem fieri ajunt, sed direptionem, frustra est: non enim exsequi singula debet fabularum scriptor; sufficit enim, si verbo indicet, quid fiat. quin & *caedes* hic non necessario mortem secutam esse notare debet, sed intra pulsationem & verbera potuerunt. latrones consistere. ut ita apud Ovid. I. Am. el. VII. 27.

Quid mihi vobiscum, caedis scelerisque ministrae?

ubi pulsaverat tantum amicam. ita ut idem sit, quod *inter manus lacerari* Floro III. 19. & 21. BURM.

(7) *Tonsitant*] Hic legendum: *multum tunsitant*. Ut sit a *Tundendo*, non vero *Tondendo*. Sed non dissimulanda lectio veteris codicis, ubi pro *tonsitant*, est, *trucidant*. Ergo scripserit Phædrus, *tuditant*. Nota hæc vox ex Festo est. MEURS. Non absimilis est Plauti locus Epidico act. 2. sc. ultima:

Ne ulmos parasitos faciat, qua usque attondeant.

Ubi virgæ dicuntur humeros vapulantis attondere, nisi forte huic Phædri loco macula inest gravior, quam nondum odoratus sum. SCHOP. Hanc emendationem Rigaltio debemus; antea enim contra legem carminis legebatur *trucidant*. In quibusdam editionibus legebatur *tonsitant*. Meursius autem legerat & *tutidant*, sed metri ratio repugnat, uti ex Lucilii exemplo superius allato ad lib. I. constat, cui addas hoc Lucretianum licet:

Nec tuditantia rem cessant, &c. FABER.

Meursius: multum tonsitant. Sed sequitur: *nec sum laesus vulnere*, in respectu scilicet ad alterum mulum, ut omnino *muli* vox hic retineri debeat. *Tonsitant* quod habet, est ex veteri editione. Neque scio satis, an non huic præferri debeat. Ostendunt sane verba muli alterius, hunc fuisse vulneratum. At *trusitant* hoc non dicit. Contra *tonsitare* est vulnerare; licet in extrema cute. Docuit ex *Plauto Schoppius*. SCHEFF. Posset legi *saucians*, sed credo scripsisse Phædrum *hocsitant*. Ita Plautus: *Ubi vivos homines mortui incursant boves*. Liv. 24. 41. *Agmen Romanum impune incursatum ab equitibus hostium*, quod male sollicitant. Idem 25. 35. *Numida nunc a tergo, nunc a latere incursantes*. Sic sæpe Arnob. lib. I. *Pestilentia & bellis negotia incursantur humana*. HEINSIUS.

(8) *Hoc argumento*] Scilicet, Menti firmiter insculpto. PRASCHIUS. Hac fabula; *Infra lib. 4. c.*

Magnae periclo sunt opes obnoxiae.

4. c. 7. *hoc argumento se describi sentiat*, & *cap.* 15. *Hoc argumentum monet* &c. Adde *lib.* 4. *cap.* 3. Puto autem hic omitti præpositionem *in*, ut sit sensus, occurrere & extare in hac fabula tutam tenuitatem, atque adeo exempli loco esse posse, ob quod alii amplectantur. *Præschius* illud *argumentum* supplet ita, additque, *menti firmiter insculpto*. Sed illud *est*, dissuadet. SCHEF. Sic *fabularum argumenta* dixit Valer. Max. 2. 4. 4.

(39) FAB. VIII.

Cervus & Boves.

Cervus nemorosis [1] excitatus latibulis,
Ut [2] venatorum fugeret instantem necem,
[3] Caeco timore proximam villam petit,
Et

(1) *Excitatus*] Venatorium verbum. *Cicero de offic.* 3. *Sumne igitur insidiis, tendere plagas, etiamsi excitaturus non sis, nec agitaturus? ipsa enim fera nullo insequente sæpe incidunt. Phædra apud Senec. in Hippolito Act.* 1. *v.* 11.

Juvat excitatas canibus insequi cursu feras. SCHEF.

vid. ad Petron. CXXXI.

(2) *Venatorum necem*] Id est, a venatoribus instantem. Sic §. 39. *duræ fati miseriæ*. L. 3. D. §. 2. Ubi pupill. educ. vel. mor. deb. *mercedes pupillorum*, id est, quæ aliis præstantur pro pupillis. Et §. ult. J. de R. D. *maris periculum*. Plura ejusmodi vocabula, significationem ultro & citro communicantia, collegit Gell. 9, 12. PRASCHIUS. Active, pro *à venatoribus* infe-

rendam; Notavit *Rittershusius*. Sic *Apulejus* 2. *Asin. Tantum à cautela Pamphiles abfui*. SCHEF. forte, *venatorem fugeret instantem neci*. HEINS. Nihil opus: nam sic Salustius dixit, *metum Pompeji*. Pricaeus ad Apulej. met. 2. p. 76. Sic Liv. 1. 13. *Sabinæ mulieres, quarum ex injuria bellum ortum erat*; i. e. quam ipsae passae erant. Et cap. 14. *ut expiarentur legatorum injuriæ*, id est, legatis illatae. & ita passim veteres. BURM.

(3) *Caeco*] Sententia, quia cæcos facit, nec cernentes alia pericula, in quæ ultro incurrimus. De quo *Curtius* 4. *c.* 10. *Ubi intravit animos pavor, id solum metuunt, quod primum formidare cœperunt*. Vide t. l. SCHEF. vid. Heins. ad Ovid. 111. Met. 490.

(4) Op-

Digitized by Google

Et 4 opportuno ſe 5 bubili condidit.
Hic bos latenti, 6 quidnam voluiſti tibi,
Infelix, ultro qui ad 7 necem cucurreris,
Hominumque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: Vos modo, inquit, 8 parcite,
9 Occaſione rurſus 10 erumpam data.
Spatium diei noctis excipiunt vices.
11 Frondem bubulcus adfert, 12 nec ideo videt.

Eunt

(4) *Opportuno*] Quod ſe commode offerebat. *Ov. 3. Met. f. 7. de ſylvis.*

——— *Multis latebra opportuna fuiſtis.* SCHEF.

(5) *Bovili*] Recepimus Gudii correctionem, & *bubili* repoſuimus. Vid. Voſſ. de analog. 1.21. Cato de R. R. c.4. & ita paſſim Columella. appoſite Ovidius 11. Pont. 11.

Nec ſe vicino dubitat committere tecto,
Quae fugit infeſtas territa cerva canes.

unde forte hic *credidit* poſſet legi. ut mox *tecto commiſeris*, & illud *condidit* forte verſui iſti, quem non male excidiſſe Praſchius ſuſpicatur, debetur. BURMANNUS.

(6) *Quidnam voluiſti tibi*] Imitatio Virgiliana. Ipſe ita *Eclog. 2.*

Eheu quid volui miſero mihi?

Similiter *Terent. Eun. A. 3. ſc. 5.*

——— *quid tibi vis? ſatine ſanus?*

Ubi *Donatus* notat illud, *quid tibi vis* referri ad antecedens, *quid mihi velim?* Quanquam in *Terentio* pro *velim*, *quaram* ſit. Quo tamen cognoſcitur, *velle Donato* eſſe *quarere* in hac formula, curamque denotare. SCHEF.

(7) *Necem cucurreris*] Lege, *qui neci occucurreris*, vel, *qui necem incucurreris.* Cicero ſaepe, *in morbos, in crimen, in ſuſpicionem incurrere.* Lib. 3. de Nat. Deor. *In apertam perniciem incurrere.* HEINS.

(8) *Parcite*] Vitam mihi ſervate, ne me prodite: abſolute, ut in illo *Horatii 4. Od. 1. Rurſus bella moves? parce, precor.* SCHEF.

(9) *Occaſione*] Pro, *in occaſione*, cum occaſio fuerit data, ut *infra lib. 4. cap. 25. tempore.* SCHEF.

(10) *Erumpam*] Eleganter de procurſu inopinato celerique ex abdito. Ita *Cicero pro Seſt. Conjuratio ex latebris atque ex tenebris erupit.* Cæterum cum apud *Rimicium* legatur: *Haec cum dixiſſet, obſcuro ſe condidit loco*, putat *Neveletus* excidiſſe verſum hunc, & ſtatim his ſubjiciendum eſſe. SCHEF.

(11) *Frondem*] Frondibus enim boves ſaginabantur. Horat. ep. 14. lib. 1.

— o

Digitized by Google

Eunt ſubinde & redeunt 13 omnes ruſtici,
Nemo 14 animadvertit: tranſit etiam 15 villicus,
Nec ille quidquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bobus 16 quietis agere coepit gratias,
Hoſpitium adverſo quod 17 praeſtiterint tempore.
Reſpondit unus: ſalvum te cupimus quidem;
Sed ille, 18 qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno

——— *& urges*
Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Devinctum curas & ſtrictis frondibus exples.

Sic paullo poſt herus objurgans ruſticos, quod parum curent boves: *Cur frondis parum eſſet* SCHOPPIUS. Pabulum bobus, quod apud veteres plerumque habebant ex frondibus, vide *Caton.* 30. *R. R. Horat. Ep.* I. *v.* 14. SCHEFFER. vide Paſſerat. ad Propert. II. 33. pag. 388. & Caſaub. ad Athen. I. 19.

(12) *Nec ideo*] Latiniſſime, ut ſolet. Dicit, etiamſi attulerit, dederit in ſtabulo bovibus, tamen non vidiſſe. Sumſit autem ex *Virgilio*, ut cætera. *Virgilius ſic in Geor.* I.

——— *Nec callis ideo contendo Falernis.* SCHEF.

Lege, *Neque adeo.* Sic fab. 4. l. I. *Nec quem petebat adeo potuit attingere.* HEINS.

(13) *Omnes ruſtici*] Colonos intelligit, & familiam ejus villæ. SCHEF.

(14) *Animadvertit*] Cervum ibi latitantem, ſeu potius *quicquam*, quod ex ſequentibus etiam huc trahendum. SCHEFFERUS.

(15) *Villicus*] Qui totius villæ habet curam, caput ruſticæ familiæ. *Varro* I. *de R. R.* 2. vocat *principem*, *qui agriculturæ præponitur.* SCHEF.

(16) *Quietis*] Id eſt, tacentibus. Idem Græcis ἡσυχῶν. PRASCHIUS. Hæc cohærent, non *gratias quietis.* Adjectivum eſt, non ſubſtantivum, nec ambigere debebat *Rittershuſius*, *quietis*, pro *quiæ quieti erant.* *Quieti* autem, taciti, non prodentes latitantem. *Rimicius* tamen *gaudens* legit, pro *quietis.* SCHEF.

(17) *Præſtiterint*] Proprie. Non enim ſpatium modo datum ſignificat, ſed & ſecuritatem hoſpitii præſtitam, per ſilentium ac quietem. Atque ita *Seneca* I. *Clem.* 2 *Hoc eſt non dare tantum ſalutem, ſed & præſtare*, ubi vides, quomodo a *dare* diſtinguatur. SCHEF. Manutius ad Cicer. IV. ad fam. 8. notat inter *præbere* & *præſtare* hoc diſcrimen intercedere, quod illud animi ſit propenſi ad juvandum; hoc re ipſa & actione declarandi. BURMANNUS.

(18) *Qui oculos centum*] Πανόπτης. Anonymo Argus fab. 58. PRASC. Herum ipſum periphraſis ea notat, quæ eleganter

Magno in periclo vita 19 vertetur tua.
Haec inter ipſe dominus a coena redit:
Et quia 20 corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad praeſepe: cur frondis parum eſt?
21 Stramenta deſunt. Tollere haec 22 aranea
23 Quantum eſt laboris? dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua.
Quem convocata jubet occidi familia,
Praedamque 24 tollit. Haec ſignificat fabula,
25 Dominum videre plurimum in rebus ſuis.

ganter curam ejus ac perſpicaciam depingit, alluſione ad Argum. SCHEF.

(19) *Vertetur*] Verſabitur, conſtituta erit. *Plaut. Moſtel. A.* 3. *ſc.* 1.

——— *Jam homo in mercatura vortitur.* SCHEF.

(20) *Corruptos*] Macilentos, macie perditos. Imitatio Graeci ſermonis, nam ita utuntur τῷ διαφθείρεσθαι. FABER. *Rigaltius* accipit pro ruptis. Sed refellunt eum ſubſequentia. Rupti namque non curantur pabulo. *Corrupti*, ſunt male habiti, macilenti, macie perditi. Ita *Caſar*, quanquam plenius, *corruptos macie equos* dixit 3. B. G. SCHEF.

(21) *Stramenta deſunt*] Mallem hujus loci ſententiam erigere adjecta interrogatione. Nam & iratior hic loquitur dominus, cui generi convenit interrogatio; & per interrogationem efferuntur cætera. SCHEF.

(22) *Aranea*] Telas intelligit. Nempe *aranus*, *a*, *um*, adjectivum eſt. Ita uſurpavit & *Petronius*: *Arancis oleo madentibus* dixit, hoc eſt, telis. *Plinius Valerianus* I. *c.* 11. *Aranea tela impoſita ex oleo.* Hinc *araneum* neutraliter & abſolute, opus araneorum, ſubaudito *textum* vel *rete*. *Cornelius Fronto*: *Araneum quod textum eſt, aranea qua texit.* SCHEFFERUS.

(23) *Quantum*] Mallet *N. Heinſius* legere *quanti*. SCHEFF. Nihil mutem. ita Ovid. Ep. XII. 19. *Quantum perfidiae*, & *quantum dotis*, Terent. Phorm. IV. 5. dixerunt. Plaut. Poen. I. ſcen. III. 22. *Quantum Acheronte eſt mortuorum*, & ita alii. Formula autem ſimilis illi Juvenalis Sat. IX. 59.

Quantum erat exhauſti lumbos donare clientis
Jugeribus paucis. BURM.

(24) *Tollit*] *Tolli.* HEINSIUS.

(25) *Dominum videre*] Plin. lib. XVIII. 6. *Majores noſtri ſertiliſſimum in agris oculum domi-nis eſſe dixerunt.* ubi exemplum Furii Creſini huic loco aptiſſimum vide ſis. Plutarch. περὶ παίδων ἀγωγῆς. Καὶ ταῦτα δὴ τὸ ἐπιθεῖν ὑπὸ τῷ ἐπιστάτῃ χαρίεν ἂν εἶδεν οὔτε ποιμὴν τὸν ἵππον οὔτε βασιλέως

σιλίως ἐφάλμις. NEVELET. Vide ſcriptores de Re Ruſtica, Colum. 1, 1. ſub fin. Pallad. 1, 6. Xenophon. lib. V. memorabil. Socrat. BUCHNERUS. Columel. III. ult. *Quocunque domini praeſentis oculi frequenter acceſſere, in ea parte majorem in modum fructus exuberat.*

EPILOGUS.

AEſopo [1] ingentem ſtatuam [2] poſuere Attici,
[3] Servumque collocarunt [4] aeterna in baſi,
Patere

(1) *Ingentem*] Nam & in eo pars fuit honoris, ſi fieret ſtatua ſupra vulgarem magnitudinem. SCHEF. Crediderim Gudium dexterrime conjeciſſe *Aeſopi ingenio*: non enim videtur ſtatua, Aeſopo poſita, magnitudine alias viris claris & bene meritis erectas ſuperaſſe. Neque novum librariis eſſe pro *ingenio*, *ingentem* nobis obtrudere, oſtendit Acidalius ad Curt. 10. 4. n. 32. probavit hanc Gudii conjecturam jam olim Vir Illuſtris Ez. Spanhemius ad Juliani Caeſares pag. 528. At non placuit Hoogſtratano noſtro, quod nollem. neque Agathiae Epigramma deducere eum debuiſſet, ubi verbum nullum de modo ſtatuae, ſed de ordine, quo poſita: non praeteriiſſet enim, ſi etiam ſupra ſeptem ſapientium ſtatuas, Aeſopi coloſſea eminuiſſet. & ſane talem, ſi *ingentem* retinemus, fuiſſe credendum eſt: *ingens* enim plus eſt quam *magnus*. *ingenio* ergo Aeſopi poſita eſt ſtatua, ut mox praefatione libri tertii verſ. 4. *ingenium* in fabularum inventione agnoſcit. & ver. 53. eum *famam aeternam ingenio ſuo condidiſſe* ait. & ſequentia (*nec generi tribui ſed virtuti gloriam*) non Aeſopo ob nobilitatem, ſed ob ingenium poſitam docent. vide plura in hanc rem apud Ciceron. pro Muraen. cap. VIII. Senec. III. de Benefic. 18. BURM.

(2) *Poſuere*] Proprium verbum. *Cicero Verr.* 2. *Heredem ſtatuas eſſe juſſum in foro ponere; niſi poſuiſſet, Veneri Erycinae eſſe multatum. Suet. Calig.* 34. *Vetuit poſt hac viventium cuiquam uſquam ſtatuam poni.* Ita infiniti alii. Notat autem donum honoris cauſſa. SCHEFF. Ovid. III. Art. 409.

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni, Scipio magne, tibi.

(3) *Servum*] Significanter, pro, *licet foret ſervus*, nempe quia his conceſſus honor iſte non fuit. Obſervavit diligentiſſime, ut omnia, Nob. *Dom. Grypenhielm.* ſeu *Figrelius in de Stat. c.* 8. SCHEF.

(4) *Aeterna in baſi*] *Aenea* baſi, vel *extrema baſi*. GUJET. Baſis & tabella, cui titulus inſcribitur, προθήκαι ſunt ſtatuae;

Addi-

5 Patere honoris scirent ut cunctis viam,
Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.
6 Quoniam 7 occuparat alter, ne primus forem, 5
Ne solus esset, 8 studui, quod superfuit.

Nec

Additamenta Crispo, Orat. 2. de Rep. PRASC. Respectu voluntatis & propositi Atheniensium. Erant enim bases illæ ex saxo, forma quadrata vel rotunda. Eundem consule Figrel. *Apulejus lib. 2. Asin. Amoris profundi pedicis eternis alligat.* Vide ibi *Pricaum. Statius lib. 1. de equo meo Domitiani: teneat quamvis aterna crepido.* SCHEF. Eleganter Phaedrus respicit sollemnes inscriptiones statuarum, & monumentorum, quibus memoria clarorum virorum aeternitati commendabatur. Sic apud Gruter. pag. 372. 6. Tertullus dicitur Conjugi suae *Aeternitatis memoriam posuisse.* Et in marmoribus Felsineis a Malvasia editis sect. 7. c. 2. *Pompejae Maximae, memoriae aeternae.* Reinel. inscr. 6. 129. *Statuam ad vivacem recordationem, & sempiternam memoriam posuerunt.* Ammian. Marcell. 24. 6. *Ex his, quidem aeternitati se commendari posse per statuas existimantes, eas ardenter affectant,* hinc satis puto Gujeti corrigendi audaciam retundi. BURM.

(5) *Patere honoris &c.*] Malleem, *scirde ut cunctis.* PRASC. V. C. Pith. habet *homini.* Forte *patere scirent nomini ut cunctis eidem.* HEINS. Inscriptio apud Gruter. pag 705. 11. *Nulli praedusa est virtus, omnibus patet, non quaerit consulem, sed nude homine contenta est.*

(6) *Quoniam occuparat*] Optime Rittershusius haec explicat; licet malit, *quod jam occuparat*, scribere *Rigaltius, Neveleto* teste. Quod autem censet *Rittershus.* praecessisse versum, qui exciderit, id ego quidem hactenus non intelligo. Haec enim est sententia: Quia Attici facto suo docuerunt, cunctis cujuscunque sortis aditum patere ad honorem, ego quoque consequi eum studui, exemplo *Aesopi.* SCHEF. Haec non de Aesopo, sed Melisso, qui jocorum libellos, qui ex Apologis Aesopicis constabant, conscripserat, intelligenda censet Heins. ad Ovid. 4. ex Pont. el. ult. v. 30.

(7) *Occuparat*] *Turpilius* Trasileone similiter absolute usurpat, *Nonio* citante, istis verbis: *Cesso occupare, & me in colloquium conferre horum. Plinius Paneg.* 10. *Occupavit, primusque fecit, quod omnes facturi erant*; sicut Nostet. SCHEFFER. Plin. XXXVI. 5. *Nec multo plurium fama est, quorumdam claritati in operibus eximiis obstante numero artificum, quoniam nec unus occupat gloriam, nec plures pariter nuncupari possunt.* BURMANNUS.

(8) *Studui quod superfuit*] Nihil puto mutandum, & illud, *quod superfuit*, recte a Rittershu-

Nec haec invidia, verum est 9 aemulatio.
Quod si labori faverit Latium meo,
10 Plures habebit, quos 11 opponat Graeciae.
12 Si livor obtrectare 13 curam voluerit,
Non tamen 14 eripiet laudis conscientiam.

Si

sio & Rigaltio explicari puto. cum praeripuisset alter gloriam illam, ne primus forem, *studui* & operam dedi, ne solus esset ille, quod unum mihi superat. Ovid. Ep. XIX. 16.

Quod faciam supereſt praeter amare nihil.
Quod ſupereſt facio.

de Nuce

Quod ſupereſt, tutum, Pontice Caſtor, habes.

conjicit vero Richterus, in specimine observ. Crit.

Ne ſolus eſſet, ſcripſi, quod ſuperſuit.

sed bene est, quod ipse non mordicus defendat hanc conjecturam. BURM.

(9) *Aemulatio*] Vid. J. Fr. Gronov. ad Liv. 1. 18.

(10) *Plures*] Qui similia facient, incitati successu meo. SCHEF.

(11) *Opponat Graeciae*] Tanquam tales, qui, quod ibi Graece alii, ipsi Latine composuerint, aequali ingenio praestantiaque. SCHEF. Cum hac enim certamen omnis laudis erat Latio. Generis hujus sunt Vitae Parallelae Plutarchi, Macrobius de Homero & Virgilio. Sic oppositi Poëtae, Oratores, alii. Graeci enim *ſua tantum mirantes*, ut ait Tac. 2, 88, 5. invidebant Romanis, ut exemplum est in Cicerone Plutarchi cap. V. *favebántque contra eos vel Parthorum gloriae*, Liv. 9, 18, 5. Adde Dionys. Halic. 1, 4. FREINSH.

(12) *Si livor*] Puto *Sin* scribendum, ut mox: *Sin autem ab illis* &c. SCHEF.

(13) *Curam*] Hoc opus, quod cum cura studioque elaboravi. *Tacitus* 4. An. 2. *Quorum in manus cura noſtra venerit. Ovidius* 4. *ex Ponto ep. ult.*

——— *Quorum quod inedita cura eſt.*

Sic enim habet optima *Heinſiana*. SCHEF. vide Acidal. ad Auctorem Dialogi de Orator cap. VI. sic de studio naturae Ovid. XV. Met. 7. *Hujus amor curae*, & ita *Aſſyriam curam* Lucan. VI. 429. & *Babyloniam* Claudian. VI. Conſ. Honor. 18. dixere de Astrologiae studio. Unde *curioſi*, qui arti huic vanae operantur. Horat. Epod. ult. 77. vide Steph. 11. Sched. 28. & Briſſon. Lexic. in *curioſitas*. BURM.

(14) *Eripiet*] Mihi scilicet, quippe qui me ista sic scripsisse scio, ut promeritus sim laudem. Ut mox sequenti *cap. 1. lib. 3.*

——— *Mihi ſolennis debetur gloria.*

Num potius intelligendum hoc de aliis, qui, etiamsi ob livorem

Si noſtrum ſtudium [15] ad aures pervenit tuas,
[16] Et arte fictas animus [17] ſentit fabulas,
Omnem querelam [18] ſubmovet felicitas.
[19] Sin autem: ac illis doctus occurret labor, [15] Sini-

rem obtrectabunt, non poterunt tamen non intus & in conſcientia videre, digna iſta eſſe laude. Sed illud præfero. Nam ad eundem modum *conſcientiam officii*, & *vita bene acta*, *Cicero* quoque uſurpavit. SCHEF. Laudis, id eſt, virtutis laude dignæ, ſeu factorum laudabilium. Virg. Aen. 1. *Sunt hic etiam ſua præmia laudi.* Nepos 13, 2, 3. *Cujus laudis ut memoria maneret.* PRASC.

(15) *Ad aures*] De rumore loquuntur. *Virgilius* 2. *Aen.*

Fando aliquid ſi forte tuas pervenit ad aures. SCHEF.

(16) *Et arte*] Lege, *& apte fictas*, id eſt, non inepte. Ovid. Faſt. *Ligna ſenex minuit, conciſaque conſtruit apte.* Liv. 1. *Pileum capiti apte reponit.* HEINSIUS.

(17) *Sentit*] Eleganter, reſpectu efficaciæ iſtius artis, quæ ipſos pæne ſenſus tangit ac titillat. Quemadmodum *ſentire medicinam* dixit *Celſus* de ægroto, cum per eam convaleſcit. Si, inquit, experiris, ſcriptas eſſe has fabulas non inepte, ſed arte ſingulari. Ita mox *lib.* 3. *c.* 1. *ut liber animus ſentiat vim carminis.* SCHEF.

(18) *Submovet*] Iſta mea, qua talem inveni lectorem, qui & intelligit artem, & ex ea capit delectationem. *Faber* ſic hoc loco: *Ita mihi beatus videor, nullum ut querendi locum relictum eſſe putem. Submovet*, eſt, tollit, aufert, removet. SCHEF.

(19) *Sin autem ab illis*] Senſus totius loci hic eſt, ſi ſenſum habeo: Si tibi Lector meæ fabulæ iſtæ complacuerint, & tu te ex iis correxeris; ſat ero felix. Sin autem doctus ille labor meus hominibus ſcævis & invidis occurrerit, id eſt, adverſus fuerit, æquo animo ſortis meæ iniquitatem patiar. Et ita tu quoque, niſi fallor, hæc accepiſti, nec temere mones particulam, *ab*, ſententiæ adverſari. Quam ego tamen (ſi quid nimis incerti auſim proponere) non ideo inducendam puto: malimque levi mutatione in *ac* mutare, & ſic porro interpungere:

Sin autem; ac illis doctus occurrit labor.

Noſti ſatis, de quo ego alibi pluribus, elegantem & congiſam illam loquendi rationem, q. d. Sin autem non admiſeris hæc in aures animumque tuum, & ſi illis, qui irato genio nati ſunt, hic labor meus occurrerit; patiar ac feram. Ceterum ut mecum ſcias, nec nimis, quod illi ſolent, æſtuavi in conjectura hac, nec mihi valde de ea placeo, ne quis me cenſeat. Certe, *occurrere*, pro adverſari, & Propertius meus

Digitized by Google

20 Sinistra quos in lucem natura 21 extulit,

Nec

dixit. SCHOPP. Malim, *in illos doctus incurrit*. PRASC. Neque mihi displicet, quod habet *Schoppius*: *Sin autem*; *ac illis doctus occurrit labor*. Hoc sensu; si autem illa mea non est fortuna, ut tu legas æstimesque, & illi tantum hunc laborem meum sumant in manus, qui &c. *Occurrit*, *Schoppius* exponit, *adversatur*, *inimicus est*, *odio est*. Subtilitatem quærit, ubi nulla est. Dixerat supra *pervenit ad aures*; id hic alio modo reddit per *occurrit*. Ergo *occurrit* illis, est *ad aures*, *ad manus eorum pervenit*. *Cicero de orat*. *Nihil te effugiet*, *atque omne*, *quod erit in re*, *occurret atque incidet*. SCHEF. Forte legi debet, *sin autem*: *ac illis doctus acuerit labor*. *Acuerit* ab *aceo* vel *acesco*. Ovid. rem. amor. 307 *Hæc tibi per totos ina cescant omnia sensus*. Ubi vide notas nostras. Hoc vult, si non tantum tibi displicuero, sed etiam, quod plus est, hominibus malignis, qui omnia solent carpere. *Acescere* hic est displicere, ingratum esse: nam *acescere* dicuntur vina, cum corrumpuntur, & in acetum degenerant, ut etiam *Mucere*. Cato de R. R. 146. & Pomponius l. 9. ff. de peric. & comm. rei. vendit. Hinc emendandus quoque Petronius, *Dic*, *Chrysis*, *nunquid spiritus jejunio inacet?* vel *mucet*; vulgo ibi inepte *marcet*. Sic & Apulejus dixit *peracescere* non semel: hinc *acida calices* Plin 10 70 & *acidus cantus* apud Petron. pro insuavi & ingrato, quod semel apud illum est corruptum, ubi *cantus acutus* male nunc legitur. Ab *aceo* vel *aceo* est *acueris*. Ulpian. l 1. ff. de pericul. & com. rei vend. *Si vinum venditum acuerit*, *vel quid aliud vitii sustinuerit*. Horat. Epist. *Sincerum est nisi vas*, *quodcunque infundis acescit*. Hinc & *acor*. Columel. 3. c. 21. & l. 4. ff. d. t. Hinc quoque est locutio, *aceto aliquem perfundere*, Horat. 1. Serm. 7. & Plaut. Bacch. 3. 3. 1. *Sine acetum tibi cor acre in pectore*; ubi lege *& cor acre*. Et in Pseud. 2. 4. 49. *Ecquid habet is homo aceti in pectore*. CH. *atque acidissimi*. Corrige etiam Cicer. 2. de finibus: *incurrere in urbanitatem facetosam*, & lege, *acetosam*. HEINS. Sub finem codicis sui Nobilissimus manu sua scripserat, quae supra annotabam de *acescendi* verbo, nunc a me improbantur. Scribe: *Sin autem*: *ubi illis doctus occurret labor*. *Sin autem*, ut initio libri 3. *Quem si leges lætabere*; *sin autem minus*: *habebunt certe quæ se oblectent posteri*. Ovid. *Sin minus*: *est animus nobis effundere vitam*. conjecerat praeterea,

Sin autem doctus illis arguitur labor.

de illa formula *sin autem*, cui similis prologo sequentis libri, *sin autem minus*, vid. Sciopp. susp. lect. III. 7. & Zinzerl. promul. cap. VII. & qui de particulis L. L. scripsere, fere omnes. BURM.

(20) *Sinistra*] Qui aliter Dis iratis

Nec quidquam poſſunt, niſi meliores carpere,
22 Fatale exitium corde 23 durato feram,
Donec fortunam 24 criminis pudeat ſui.

iratis nati & ſcævi dicuntur. Agell. l. 12. c. 13. *Scævus profecto & cæcus animi forem, ſi, cum haberem tui copiam, iſſem magis ad alium, quam ad te.* Et Symmach. lib. 3. Epiſt. 68 *Quæ a quibusdam ſcævis deſignata dicuntur.* SCHOPP. Infauſta, adverſa, inimica, velut in pœnas & ſupplicia aliorum. Sic uſurpavit *Curtius* 7. c. 12. SCHEF. ita *ſiniſtra fortuna*, Suet. Tib. XXIII. *ſiniſtra hora*, Ovid. Ep. XXI. 68.

(21) *Extulit*] Protulit, edidit. Sic *Cicero* loquitur alicubi in *Verrin. de agro.* SCHEFFERUS.

(22) *Fatale*] Malum, quod auctorem habet fatum, non culpam noſtram. Ita verba hæc acceperam, cum me Cl. *Gronovius* monet per litteras, videri *vitium* pro *exitium* legendum: Et exponit tale, *quod non magis effugere licet, quam fata, ut Tacitus vitium parvis magnisque civitatibus commune, ignorantiam recti, & invidiam.* SCHEF.

(23) *Durato*] Obfirmato a me ac indurato adverſus talia. Sumſit ex *Plauto*, ut alia. Nam is ita *Pſeud. A. 2. ſc. 3.*

CA. crucior. PS. cor dura. SCHEF. vid. ad Quinct. decl. VI. 3.

(24) *Criminis*] Quippe quæ ſic afflixerit innocentem. Dixit *Ristershuſius.* SCHEF.

Explicit Liber II.

Incipit

LIBER TERTIUS.

Prologus ad Eutychum.

1 Phaedri libellos legere ſi deſideras,
2 Vaces oportet, Eutyche, 3 a negotiis,
Ut

(1) *Phaedri libellos*] Ita veteres ſolere Poëtas loqui, pro meos libellos, exemplis aliquot oſtendit elegantiſſimus Hoogſtratanus.

(2) *Vaces oportet*] Plin. IX. Ep.

Digitized by Google

Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum, 4 inquit, tanti non est 5 ingenium tuum,
Momentum ut horae pereat 6 officii mei. 5

Non

Ep. 31. *Eam reverentiam tum literis ipsis, tum scriptis tuis debeo, ut sumere illa, nisi vacuo animo, irreligiosum putem.* NEVELET.

(3) *A negotiis*] Ita vocat curas publici officii, quomodo plerique veteres, unde etiam *negotiosa vita*, quæ opponitur privatæ, & otiosæ & contemplationi litterisque deditæ. Dicam pluribus in commentariis ad officia Ciceron. SCHEF. vel *negotia* hic capere licet, ut *negotiantes*, de quibus ad Petron. 21. & Gronov. IV. obs. 24. ita Horat. Ep. 11.

Beatus ille, qui procul negotiis.

& hoc innuere Phaedrum suspicari licet ex vers. 21. BURMANNUS.

(4) *Inquis*] V. C. *inquit*. HEINSIUS. paremus libenter ita legentibus viris doctis, & ipsi etiam Jacobo Gronovio, qui Patrem certe in hanc rem debuisset laudare, qui plurima exempla dedit ad Liv. XXXIV. 3. & Broukhusium quoque ad Propert. II. XXIV. 35. solitos veteres a secunda ad tertiam personam transferre orationem notasse docuit hic Hoogstratanus. & de Graecis idem indicavit nuper Raphelius in Annotat. in N. T. ex Xenophonte ad Act. Apost. I. 4. ipse tamen Gronovius, qui nimis inertes, in eo quod pulchrum fuisset, omnes dicit, edi passus est, *inquis*. BURM.

(5) *Ingenium tuum*] Id est, poëma tuum, opusculum. Proprie apud Latinos Poëtis *ingenium* adscribitur. Propert. I. 7. *Tunc ego Romanis praferar ingeniis*, id est, Poëtis. Vide, quae ibi notat Passeratius. BURM.

(6) *Officii mei*] Ut *tempus officii* dicitur, sic & *hora officii*, ut *temporis momentum*, sic & *horae momentum*, atque hinc *momentum horae officii*, minimum temporis horaeve punctum, quae hora, vel quod tempus officio est destinatum. Paene ad eundem modum, sic ut apud *Corn. Nep. vita Attici c. 3. domicilium orbis terrarum imperii* legimus. Mallet tamen *Heinsius officiis meis*. Id quod nec *Gronovio* displicere, ex ipsius literis intelligo. *Faber ad lib. I. c. 27.* disquirit, quid *officium* significet hoc loco, ac concludit: *Debet explicari de officiosa divitum, magistratuum & principum salutatione, licet a viris doctis aliter intellectum.* Ego non existimo. Nec enim hic *Eutychus* is fuisse videtur, cujus unicum officium, salutare. Arguit, quod sequitur, *ut adsuetam FORTIUS PRAESTES vicem.* Item, quod est fine *lib. 4.* ubi fine dubio ad hunc verba facit: *parco, ne tibi videar molestior, destringit quem multarum rerum varietas.* Itaque *officium* de *munere publico* accipio, quod sustinebat forsitan in aula principali, audiens sollicitantium

preces,

Non ergo cauſſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod 7 occupatis auribus non convenit.
Fortaſſe dices: aliquae veniant feriae,
Quae me 8 ſoluto pectore ad ſtudium vocent.
Legeſne, quaeſo, potius 9 viles naenias, 10.
Impendas curam quam 10 rei domeſticae,

Reddas

preces, & ad principem deferens. Vix enim aliter *occupatas aures* ejus, quas mox memorat, poſſunt intelligi. Saltem hoc apparet, id officium non in ſalutando, quod putabat *Faber*, verum audiendo fuiſſe occupatum. Atque neſcio, an non *Fabrum* in diverſum traxerit locus minus diligenter inſpectus. Citat ſane ibi, ubi dixi, non *officii mei*, quod habent omnes libri, etiam ipſius, verum *tui*. *Momentum ut hora pereat officii tui*. SCHEF. Lege *officiis meis*. HEINS. recte. Plin. praefat. *homines enim ſumus & occupati officiis*. & alter Plinius de Avunculo ſuo lib. III. Ep. 5. qui tantum legit & ſcripſit, ut *nec in officiis, nec in amicitia principum fuiſſe videatur*. idem lib. IX. 15. *diſtringor officio, amicis deſervio*. eo ſenſu haec vox Ovidio & aliis familiariſſima. 1. ex pont. 6.

Nec quisquam meliore fide complectitur illas,
Qua ſinit officium militiaeque labor. BURM.

(7) *Occupatis auribus*] Eleg. in oppoſitione ad praecedens *manibus*, unde illud *tuis* huc trahendum eſt. Videtur autem hic *Eutychus* fuiſſe quiſpiam ex iis, quorum opera res ſuas proponere principi ſolerent, id eſt, qui audire negotia conſueverat, ut dixi. SCHEF. Sic *vacuae & feriatae aures*. V. Munk. ad Fulg. princ. HEINS.

(8) *Soluto pectore*] Bono ſenſu pro libero a curis. Quomodo *Cicero animo ſoluto ac libero* dixit in *Verrina* 1. SCHEF.

(9) *Viles naenias*] Sic per modeſtiam, aut uſurpans cogitata *Eutychi*, fabulas haſce ſuas *Phaedrus* appellat: aut quia ſic habebantur ab iis, qui rem amant, de quibus ſtatim ſequitur. *Naenia*, carmen, quo mulcentur aures puerorum. *Horat.* 1. *ep.* 1.

Roſcia dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nenia, qui rectis regnum facientibus offert. SCHEF.

Lege: *Legaſne potius aniles naenias*. Sic *aniles fabulae* Apulejus Apolog. Et *anilis ſuperſtitio* Minut. Fel. ubi v. Herald. *Aniles fabellae* Horat. 2. ſat. 6. 77 & Quintil. 1. c. 8. & ſic apud Mart. Capell. ſub finem pro *ſenilem*, *fabulam*, legendum *anilem*. De naeniis v. Muncker. ad Fulgent. Mythol. princip. HEINS.

(10) *Rei domeſticae*] Vult, fruſtra dicere ferias *Eutychum*, quippe quibus quidvis potius ſit acturus, quam lecturus fabulas. SCHEF.

Reddas amicis tempora, [11] uxori vaces,
Animum relaxes, [12] otium des corpori,
Ut adſuetam fortius [13] praeſtes vicem?
[14] Mutandum tibi propoſitum eſt & vitae genus, [15]
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem [15] Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta [16] Mnemoſyne Jovi,

Fecunda

(11) *Uxori vaces*] Hoc ajunt viri docti ſignificare, quod apud *Petronium*, *nuptiale officium*; apud *Martianum*, *vacatio maritalis*; apud *Fabium declam.* 291. *rem facere boni mariti.* Ego non opinor. An enim honeſte ſatis Noſter ita ad *Eutychum* foret locutus? Et quid? num huc opus erat feriis? Itaque *uxori vacare* hoc loco accipio, pro fabulari cum uxore, ſeria & jocos miſcere, agere, quæ quoquo modo ei eſſe poſſunt grata & jucunda. Quod nempe non poterat diebus aliis *Eutychus*, occupatus negotiis ſuis. Gallis eſt *entretenir*, noſtris, *aufſwarten*. SCHEF.

(12) *Otium des corpori*] Cures illud. *Plinius*, *corpori vacare* dixit *in epiſtolis* hoc ſenſu, quod *Rigaltius* jam obſervavit. Cæterum ut hic *dare otium corpori*, ſic *infra c.* 15. *dare luſum animo*. SCHEF.

(13) *Praeſtes*] *Vicem* poſuit pro munere. Ita *Tacitus explere vicem* de iis, qui peragunt ea, quæ ſunt ſui muneris 4. *An.* 8. *Veſtram meamque vicem explete. Praeſtare*, eſt peragere. Sic *Cicero*, *munus ſuum praeſtare* in *de Orat.* SCHEF. Lege *praeſtes*. Et ſic V. C. Pithœi. Vel lege, *perfiet*. HEINS. *vicem* hic interpretor regreſſum ab otio ad munus, hoc enim proprie notat vox, cum alternamus & mutamus res & negotia. ita licet de alia re, Horat. III. od. 29. *Gratae divitibus vices*. ſic Servius ad Virg. II. Aeneïd. 432. *vices* interpretatur pugnas, quia per viciſſitudinem pugnatur; & hinc illa locutio *ſuam vicem officio fungi*, egregie illuſtrat ſummus Gronovius ad Liv. I. 19. & ita *vices* in excubiis & aliis caſtrenſibus muneribus. de quibus ad Quinct. decl. II. cap. 2. BURMANNUS.

(14) *Mutandum*] Forte legendum, *mutandum tibi propoſita id eſt vita genus*: pro *&*, V. C. Pithœi habebat *ut*, unde *id* fecimus. HEINS.

(15) *Pierio*] Dixi de hoc ante, in vita *Phadri*. *Urſinus* habet pro locutione proverbiali, ſine cauſa hoc in loco, ut exiſtimo. SCHEF.

(16) *Mnemoſyne*] Plutarch. περὶ παιδ. ἀγωγ. rationem reddit, cur Mnemoſyne Muſarum dicatur parens. ἡ Μνήμη ὥσπερ παιδείας ἐστὶ ταμεῖον, καὶ διὰ τοῦτο μητέρα τῶν Νυμφῶν ἐμυθολογήσαν εἶναι τὴν Μνημοσύνην ἀνιστόρησεν καὶ παρὰ δελφοῖς ὕστερ ὕδωρ γενῶν καὶ

Digitized by Google

Fecunda 17 novies, 18 artium peperit chorum;
Quamvis 19 in ipsa natus sim pene 20 schola, 20
Curamque 21 habendi penitus corde 22 eraserim,
Et

καὶ τρίφιν, ὡς ἡ μνήμη πίφυκε. vid. Max. Tyr. Sermon. 22 NEVELET.

(17) *Novies*] Quæ novem edidit liberos uno partu; eleganter. SCHEF.

(18) *Artium*] Musarum, quæ artes invenerunt. Vide de his omnibus *Gyraldum* peculiari syntagmate *de Musis*. SCHEF. Ita Horat. *Centum puer artium*. forte tamen legendum *artificem*. HEINS.

(19) *In ipsa natus*] Lege, *pene sim natus schola*. HEINSIUS. An Heinsius mutare voluerit, quia metrum sibi constare non videbatur, nescio: sed non opus esse Musas sibi prae aliis faventes habere, ne aures offendantur hac vocum positione, certe scio; qui video, principes Poëtarum syllabas breves produxisse, si vox sequens a *sc sp* vel similibus inciperet: immo fuisse viros doctissimos, qui nefas crediderint, si corriperetur. ne multis exemplis obruamus lectorem, consulat Pincier. Parerg. lib. IV. 12. qui morosissimo satisfaciet, & utrumque usitatum docebit; ut & Barth. ad Calpur. ecl. II. 31. qui, licet hoc concedat; tamen pro frequentiori ibi stat, ut & adv. XXI. 8. & XXIII. 4. & ad Stat. VI. Theb. 551. vid. & Lambin. ad Horat. I. Sat. 2. & 5. quibus licet nos refragari nolimus, credimus tamen cum Acrone ad Horat. II. Sat. III. 43. communem efficiea positione syllabam, neque in Phaedro eam fuisse religionem legis pediae deprehendimus, ut non liberius sibi indulserit. & ita Lucan. v. 118.

Aut pretium, quippe stimulo fluctuque furoris.

Sidon. Carm. v. 87.

Hannibal ante mens, quam nostra Scipio vidit.

& v. 205.

Exclusa sceptris Geticis.

& infinita possent, ex ipso Marone & aliis produci exempla, si tanti videretur. adi Taubm. ad Virg. XI. 309. & Broukh. ad Tibul. I. v. 28. BURM.

(20) *Schola*] Quia a *Pierio* monte Musisque ibi habitantibus propagatæ artes in cæteras orbis partes ferebantur. Videtur autem simul hic innuere Noster, quod Scholasticus fuerit. Rhetor forte, vel Grammaticus. Sic *hominem inter literas natum* usurpavit *Justinus 6. c. 8. de Epaminonda*. SCHEF. *nati in literis* Cicer. III. de Orat. 32. & *in Fetialium manibus natus* v. Verr. 19. simile illud Statii VI. Theb. vers. 739.

Sacras inter crevisse palaestras.

BURM.

(21) *Habendi*] Supple *rem*, *pecunias*. Sic *Horatius & alii* loquuntur, teste *Ritterth.* SCHEF. vid. infr. ad lib. v. fab. 4. πλεονεξία illa cura habendi Graecis dicitur. vid. Euang. Luc. XII. 15. Ovidius III. art. Am. 541.

Digitized by Google

Et 23 laude invita in hanc vitam incubuverim,
24 Fastidiose tamen in 25 coetum recipior.

Quid

& 1. Fast. 195. vocat *amorem habendi.* Aurel. Victor Caes. III. *studium habendi.* Rutil. Lup. de figur. sent. p. 7. *cupiditatem habendi.* BURM.

(22) *Eraserim*] Eleganter, ad indicandum studium summum ejiciendæ ejus cupiditatis. Sic *eradere timorem* dixit *Seneca in Thyest.* Pulcherrimus alias locus, qui ostendit, quid plerisque ad veram eruditionem obstet, nempe studium divitiarum. Vix enim ista duo consistunt inter se, neque potest fieri, ut unus idemque simul & literis det operam, & congerendis pecuniis. Id quod quotidianis pæne ad fastidium discimus exemplis. SCHEF. Horat. 3. Od. 24. *Eradenda Cupidinis pravi sunt elementa: & tenera nimis mentes asperioribus formanda studiis.* HEINS.

(23) *Laude invita*] In voce *vitam*, ex *M* non exteritur, vel certe eo confugiendum, quo suadet Rittershusius, nimirum ut scribatur *incubuverim*, ἐγχαϊνῶ; lege, quæ supra annotata à me sunt. FABER. Quippe quæ me alio trahebat, cum in isthoc vitæ genere intelligeret, se mihi non posse prodesse. Vult, se non magis spectavisse laudem gloriamque in eligendo hoc vitæ genere, scholastico sc. ac litterato, quam divitias. Si enim illud voluisset, debuisset aliud sequi genus, quod vulgo magis laudatur, cui laus est favorabilior. Atque hoc est *laude invita*, ut opinor. Non dissimulabo tamen, eruditissimo *Gronovio* videri hic legendum, *& laude nuda*, i. e. ob solam laudem, non ob aliud præmium. *Vitam*] Scholasticam sc. In hac voce *vitam* littera ultima non exteritur, quod *Faber* annotavit. SCHEF. Lege: *Nec laude invita in hanc vitam incubuverim.* vel, *& laude invita in hanc vitam haud incubuerim.* HEINS. Ita colloca, *Vitam in hanc.* PRASC. Gronovii conjecturam verba inscriptionis Gruterianæ, ad epilog. libri praeced. laudata confirmant, *nudo homine contenta est.* id est *solo.* ita *nuda virtus* Gratio Cyneg. 3. Lucano IX. 594. & Stat. IV. Theb. 229. *nudae vires* VI. Theb. 170. *nuda odia* IX. 20. & quae plura Barthius producit, & nos ad Petron. LXXXVIII. & Heinf. & Drakenb. ad Sil. I. 219. BURMANNUS.

(24) *Fastidiose*] Aegre, difficulter, & quasi cum fastidio, ac dedignatione ejus, qui tantopere ambit. *Cicero in Ep. Att. lente & fastidiose probare.* SCHEF. Senec. II. de Benef. 24. *alius accipit fastidiose.* Petron. c. 13. *Tanquam mendici spolium etiam fastidiose venditabat.* Horat. 3. Od. 1. *Dominusque terrae fastidiosus.* BURM.

(25) *Cœtum*] Musarum. Sensus: etiamsi omnia posthabeam litteris ac doctrinæ, ut opes & gloriam, tamen ad eam veram

soli-

Digitized by Google

Quid credis illi [26] accidere, qui magnas opes
Exaggerare [27] quaerit omni [28] vigilia,
Docto labori [29] dulce praeponens lucrum?
Sed jam, [30] quodcumque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad Regem quum Dardaniae perductus foret)
Librum exarabo tertium Aesopi [31] stylo,
Honori & meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges, laetabor; [32] sin autem minus,
Habe-

solidamque non, nisi difficulter acsero, pervenio. Verissime, sed paucis persuadetur. SCHEF.

(26) *Accidere*] Quomodo putas illum posse evadere doctum, qui &c. SCHEF.

(27) *Quarit*] Pulchre de eo, qui cum summa diligentia & desiderio agit. *Virg.* 7. *Aen.*

——— *Cunctantem, & quaerentem dicere plura.*

Livius 1. c. 14. *Cum parte majore, atque omni equitatu profectus, id quod quaerebat, tumultuoso & minaci genere pugnae adequitando ipsis prope portis, hostem excivit.* SCHEF.

(28) *Vigilia*] H. e. vigilantia. Habes idem procem. Inst. §. 1. PRASCHIUS. Non tam *vigilantiam* significat, ut existimant, quam *curam & sollicitudinem. Cicero praef. Parad. Illud majorum vigiliarum munus in tuo nomine apparuit.* SCHEF.

(29) *Dulce*] Opponitur eleganter praecedenti *docto*, quasi diceret; ibi labor est, hic lucrum: ibi doctum quidem aliquid, at hic dulce, quod est longe melius. *Dulce*, est jucundum, propter varias utilitates ex pecunia. SCHEF. Terent. II. 2. *Cui nihil jam praeter pretium dulce est.*

(30) *Quodcunque fuerit*] Non videtur sane pretium, ob duo isthaec verbula Sinonem laudare Virgilianum: nisi quid Satyrici subest, aut res in proverbium (ut multa saepe) tunc abiit. PRASCHIUS. Sive perveniri hac ratione possit ad eruditionem, qua tu putas, sive non possit, ut ego censeo. Porro in proverbium veluti hoc abiisse apud veteres haud aegre assentior *Lud. Praschio*, ita suspicanti hoc loco. SCHEF. Terent. Hecyr. IV. IV. 47. *quidquid futurum fuerit.*

(31) *Stylo*] Non ad *Aesopi*, sed praecedens *exarabo* pertinet. *Exarare stylo*, est scribere. Vide me in Opusculo peculiari *de stylo.* SCHEF. immo *stylo Aesopi*, id est genere scribendi. Quis enim credat, Phaedri librum tertium cum Aesopi tertio congruere? BURM.

(32) *Sin autem minus*] Vir doctus tentat: *Sin, tamen haud minus.* Sed propter sequens *certe* nihil mutem. Nam & pulchrum hoc & usitatum; *sin autem minus.* FREINSH. Vid. ad Epilog. libr. II.

(33) *Po-*

Digitized by Google

Habebunt certe, quo se oblectent 33 posteri.
Nunc, 34 fabularum cur sit inventum genus,
35 Brevi docebo. 36 Servitus 37 obnoxia,
Quia, quae volebat, non audebat 38 dicere, 35
39 Adfectus proprios in fabellas transtulit,

Calum-

(33) *Posteri*] Senec. Ep. XXI. *habebo apud posteros gratiam.*

(34) *Fabularum genus*] I. e. fabulae. *Sic jocorum genus infra lib. 4 c. 16. Senec. Hyppol. vers.* 338.

Ignes sentit genus aligerum. SCHEF.

(35) *Brevi*] Forte *breviter.* HEINSIUS. Nihil opus. ita enim & Cicero III. ad fam. 8. *brevi tuis literis responderem.* & IV. 5. *decrevi brevi ad te perscribere.* BURM.

(36) *Servitus*] Grandius & significantius sic appellat *Aesopum.* Adde autem *Suidam* voce Αἴσωπος, quem hic commode *Neveletus* citat. SCHEF. Verum quidem videtur hic de Aesopo servo loqui, sed verum quoque *servitutem* publicam sub Tyrannis *omne studiorum genus paullo liberius & erectius periculosum facere*, ut ait Plin. IV. Ep. 5. ideoque talia deverticula quaerere. & ideo Avunculum scripsisse suum Plinius dicit libros octo dubii sermonis, ne videretur ultra Grammaticos sapere. BURM.

(37) *Obnoxia*] Arbitrio ac potestati alienae subjecta. Absolute. Ita *animum obnoxium* dixit *Plinius* praef. operis, & apud *Sueton. Tib. cap.* 12. *obnoxium* egit. *Plaut. in Trin. 4. sc. 3. Si bonus est, obnoxius sum.* vide t. l. SCHEF. Sic loquendi libertatem (quod amicus meus & cognatus dilectissimus J. J. K. Diss. de Libertate Senatoria demonstratum ivit, attigitque ampliss. Bosius de Charact. beatae Reip. §. 17.) gravissimi saepe viri aenigmatis, satyris, dramatis, historiae veteris imagine, & similibus rebus explicarunt: quibus exemplum praesens non immerito adscribas. PRASCHIUS. Ita *obnoxia infirmitas* Quinctil. decl. XII. & decl. 1. 6. *calamitas obnoxia.* ubi vide Cl. Schultingium.

(38) *Dicere*] Lege *hiscere.* Plaut. *Ne hiscere quidem audebat.* Cicer. Philip. 2. *Respondebisne ad haec? an omnino hiscere non audebis? Hiscere* cum quarto casu Propert. 3. 3. *Tantum operis nervis hiscere posse meis.* Hinc alibi dixit: *palam mutire plebejo piaculum est.* Et lib. 1. fab. 2. *Vocem praeludit metus.* Vide Euripidis locum a Rittershusio laudatum. Forte etiam legendum, *quia, qua lubebat, non audebat hiscere.* Catul. ep. 15. *Quem tu, qua lubet, ut habet moveto.* HEINSIUS. Ita apud Plaut. Mil. 1. 1. 11. melioris notae codices, *Mars haud ausit hiscere*, pro vulgato *dicere.*

(39) *Affectus*] Non intelligit perturbationes, sed res quae accidebant ipsi, quae eum afficiebant.

Digitized by Google

40 Calumniamque fictis eluſit jocis.
Ego porro illius 41 ſemitam feci viam,

Et

ciebant. Hoc vult, omnes caſus, qui venerant, omnem injuriam, qua afficiebatur, ultum eſſe fabula. Ita *Celſus*, *corporis affectum* uſurpavit pro eo, quo corpus aliter atque aliter afficitur. SCHEF. *Affectus* hic ſunt *ſenſus*, ut animo ſuo ſentiebat, nec audebat libere & directe eloqui, ſed per fabulas adumbrabat. ſic Senec. II. de Ira II. de Laberiano verſu

Neceſſe eſt multos timeat, quem multi timent.

quo *miſſam eſſe vocem publici affectus* dicit. ita *affectus publices*, ſaepe dixerunt auctores declamationum ſub Quinctiliani nomine editarum. vid. ad decl. II. 1. BURM.

(40) *Calumniam*] V.C. Pith. *Calumniaque fies ſcelus & locis.* Forte legendum, *calumniaque fictis illuſit jocis.* Sic fab. 88. *Plaudit illudens equis.* Alibi plura de hoc verbo. Vel legendum *adluſit.* Sic infra hoc verbo fab. ult. *Intempeſtive qui occupato adluſerit.* HEINS.

(41) *Semita*] Laborat verſus. Nam *ſemita* primam producit. Quare malim: *Ego porro illius ſem. Feci viam*, puto idem eſſe, quaſi dixiſſet, ivi, profectus ſum eam viam, quam ille ivit. Nec diſtinguo heic inter *viam* & *ſemitam*. Cicero dicit, *Conficere viam*. Huc facit Lucretianus locus:

Avia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo. —— SCHOP.

Non poſſum impetrare a me, quin exiſtimem hic lacunam eſſe, & verſus aliquot excidiſſe, quos nobis blattæ inviderint. FABER. Puto Noſtrum ſcripſiſſe, *ſemitam*, *Feci viam*. Notaverat *Ritterſhuſius*, latiorem eſſe viam, anguſtiorem ſemitam, ex *Cicerone* atque *Plauto*. Id *Schoppius* repudiat, nec ſe ait inter hæc diſtinguere. Sed rectiſſime *Ritterſhuſius*. Hoc enim Noſter vult, ſe *Aeſopi* ſemitam, qua unus ſolusque ambulabat, repetendo, & frequentius, quam ipſe fecerat, calcando effeciſſe, ut fieret via. Semita fit via, cum a pluribus incipit ambulari, & ſic magis vulgatur, atque dilatatur. Id quod *Phaedrus* a ſe ait factum, ideoque ſubjicit, *& cogitavi PLURA, quam reliquerat.* Quod autem *Faber* putat, ante verſum hunc nonnullos excidiſſe, quos nobis blattæ inviderint, in eo mihi ſuam ſententiam non probat. SCHEF. Lege: *Exili porro e ſemita feci viam.* HEINS. Mihi ultima Gudii conjectura non diſplicet, *Ego illius pro ſemita feci viam*, id eſt ſtudium ejus anguſtis terminis & paucis fabulis contentum, ampliavi, plura cogitans, quam ille reliquerat. ludunt vero ſaepe autores, in his *ſemitis*, *viis*, *itineribus* &c. ſic Flor. I. 14. *ad victoriam iter ſanguinis ſui ſemita aperuit*, id eſt, exiguo illo damno ſui ſanguinis militibus dedit occaſionem victoriae: nam qui primus iter aperit, ſemitam

Et 42 cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem 43 deligens quaedam meam.
Quod si accusator 44 alius Sejano foret,

mitam novam facit, quam alii sequentes ampliant, viam & iter facientes. sic Propert. III. 3.

Qua nova muscoso semita facta solo.

ubi vide Passeratium, qui angustam esse docet. sic *viam facere* sibi auctores dicunt, qui genus peculiare scribendi sequuntur: ut Quinct. III. 1. *Fecit deinde velut propriam Hermogenes viam. facere* vero *viam* obviam apud Ovidium & alios est. sed maxime huc pertinet locus Ciceronis, quem jam olim codici meo adscripsi, & huc adduxit Hoogstratanus, ex lib. II. in Verr. 23. ubi videndus Graevius, sed in quo nondum mihi satisfacio: *jam intelligetis hanc pecuniam, qua via modo visa exisse est ab isto, eadem semita revertisse.* ex quibus verbis colligeretur *viam* & *semitam* esse eandem. sed legerem, *eandem semita revertisse.* pecunia, quae palam per viam abiit, eadem illa clam per semitam rediit; offendit librarios pleonasmus ille *hanc*, & deinde *eandem*. sed ita centies Cicero & alii, ut alibi docemus. praeterea hinc explicandus ille Ovidii versus II. Art. 332.

In tabulas multis haec via fecit iter.

ut hic e semita via fit, ita illic e via fit latissimum discipulis iter & facile, per artes, quas magister amorum docet. non etiam dissimilis locutio Velleji Paterculi lib. II. cap. 3. *non enim ibi consistunt exempla, unde coeperunt, sed quamlibet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt.* ubi *trames tenuis* est idem, quod hic *semita*. vid. Lutat. & Barth. ad Stat. II. Theb. 48. & VI. 155. non tamen damno alteram lectionem, *ego porro illius semitam feci viam*, quae in eumdem sensum congruit. immo eam recepi in contextum. BURMANNUS.

(42) *Cogitavi*] I. e. excogitavi. Liv. 2. 55. *Aliud agendum ac cogitandum.* PRASCHIUS. Pro composito, *excogitavi*. Sic *Livius lib. II. cap. 55. aliud agendum ac cogitandum*; quem locum opportune *Praschius* hic notavit. *Corn. Nepos vita Datamis c. 6. quod ad suam perniciem fuerat cogitatum.* Quanquam, ne quid dissimulem, Noster pro, *& cogitavi*, una voce *excogitavi*, omissa conjunctione, sicut solet, scripsisse videatur. SCHEF. Lege: *excogitando plura, quae relicta erant.* HEINSIUS *Cogitare*, pro excogitare utitur & Terent. Heaut. prol. v. 13. *Sed hic auctor tantum poterit a facundia, quantum illa poterit cogitare commode.* BURM.

(43) *Deligens*] Forte *dirigens, feligens*, vel *inde eligens*. HEINSIUS.

(44) *Alius Sejano*] Pro alius, quam Sejanus; vel, a Sejano diver-

Digitized by Google

Si teſtis alius; 45 judex alius denique,
46 Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem 47 delenirem remediis.
48 Suſpicione 49 ſi quis 50 errabit ſua,

45 Et

diverſus. Horat.

Neve putes alium ſapiente bonoque beatum.

Idem:

Ne quis ſeſe alius Lyſippo duceret arte.

Salluſt. *Aliud bello malle.* Plaut. *Qui quærit alia his, malum videtur quærere.* Ita ibi recte decus noſtrum Janus Gulielmus. SCHOP. Pro *à Sejano*, præpoſitione omiſſa; h. e. quam *Sejanus*, quod jam *Neveletus* obſervavit. Adde *Heinſium ad Ovid. Amor.* 1. *el.* 4. *v* 1. SCHEF.

(45) *Judex*] Non vereor reſcribere: *Index.* Qui Latinis ſcriptoribus idem valet quod Delator. Cicero pro Muræna: *Vallatam indicibus atque ſicariis.* Et Paradoxo ultimo: *Vides domi tuæ pariter accuſatorum & indicum conſociatos greges.* Et tuus Auſonius:

Judice me nemo, ſed neque teſte, perit. SCHOP.

Scribit Schoppius, *index*, & exponit *delatorem.* At præceſſerat de *accuſatore*, qui a delatore nihil, hoc in loco quidem, differt. Dein repugnat ordo verborum. Præcedit *accuſator*, ſequitur *teſtis*, non poteſt poſt hunc *index* poni. Et ubi remanebit *judex.* Igitur nihil muto. Vox *judicis* vim *Sejani* innuit, cujus ſatis ad damnationem in judicio fuit, a *Sejano* accuſari. SCHEF. Male Schioppius *Index.* Sejanus partes accuſatoris, teſtis & judicis ſuſtinuit, & in Auſonii loco, quem citat, legitur. *Judice me nemo, ſed neque teſte perit.* HEINS. Adde locum Taciti IV. Ann. 59. ubi Sejani in Germanici ſtirpem odium refert.

(46) *Dignum*] Quia paterer propter ejuſmodi aliquem, cujus vita fortunaque merentur, ut ipſius gratia quid feramus. Nunc, quis eſt *Sejanus*, unco paulo ante tractus? Hoc opinor velle. SCHEF.

(47) *Delinirem*] Legendum *Delenirem.* Horat. 3. Od. 1. *Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis, nec purpurarum ſidere clarior delenit uſus.* vid. ad Quinctil. Inſt. v. 8. BURM.

(48) *Suſpicione*] Secundam in *ſuſpicione* per diaſtolen producit. Eſt autem locus hic eximius ad declarandam ſuſpicionis indolem. Cui, quo penitius intelligeretur, hæc addenda cenſui. Suſpicionis tria reperio genera: primum ingenuum, utile & laudandum, cui prudentia mater eſt & moderatrix: quod nec facile concipitur, nec fovetur facile: melius fere ſentire & omnia excuſare ſibi mavult, quouſque res ſinit. Sed nec facile ultionem parat, utpote cui *ſatis eſt potuiſſe videri.* Ejus generis eſt ſuſpicio Pamphili (nam Comicis exemplis uti

Et 51 rapiet ad se, quod 52 erit commune omnium, 53 Stulte nudabit animi conscientiam:

Huic

uti libet, quo appareat, optimos affectuum pictores hos poëtas esse) in Hecyra 3, 1, 19. Alterum morosum, credulum, præproperum, amicitiis adversum: quod incerta postulat ratione facere certa; quod erumpit in iras, æmulationes, jurgia, atque adeo ex incogitantia quadam provenit. Videre est id genus in Charino Terentii Andr. 4, 1. Simone ibid. 5, 4, 6. Lachete Hec. 2, 1. & 4, 4, 53 Demiphone Phorm. 5, 7, 41. Est denique otiosum quoddam, improbum, ab animo callidissimo profectum: quod omnia tuta timet, nihilque non in pejus rapit, assuetudine magis vel natura, quam occasione: ut facit Davus Andr. 1, 2, 4. Sæpe ex mala conscientia nascitur, exemplo Syri Heaut. 5, 2, 49. cui merito timendum, ne propter malefacta scapulas perderet. Quam ob rem Agapetus cap. 47. *ὁ γάρ τινα μὴ ἀδικῶν, οὐχ ὑφορᾶται τινα.* Et Seren. R. Jacobus Lib. II. *Δόμη βασ. Hereditarius tyrannorum morbus est suspicio, exulcerata conscientiæ fructus.* Ab hoc genere omnium pessimo, illa tempestate maxime quod grassabatur, Phædrus h. l. metuit. PRASCH. Posset & legi *suspectione*, de qua voce vide ad Quinct. decl. 1. 2. sed & secundam in *suspicio.* produxit noster inf. fab. 1. 36. BURM.

(49) *Si quis errabit*] Severus Sulpicus in libr. de vita Martin. pag. 291. *Nec vero quemquam nominare necesse est, licet nosmet ipsos plerique circumlatrent, sufficit, ut si quis hæc legerit & agnoverit, erubescat: nam si irascitur, de se ipse dictum fatebitur, cum fortasse nos de alio senserimus.* Idem Hieronymus Epist. ad Rust. de forma videndi, *scio me offensurum esse quamplurimos, qui generalem de vitiis disputationem, in suam referunt contumeliam, & dum mihi irascuntur, suam indicant conscientiam, multoque prius de se, quam de me, judicant.* NEVELET.

(50) *Errabit*] Forte *aberrabit.* HEINS.

(51) *Rapiet*] Eleganter, velut de re, ad se nihil pertinente. Dicet, se tactum, & exagitatum tacite hac illave fabula. SCHEF.

(52) *Erit*] Peculiari notione ponitur, pro *esse debet.* Ita *infra cap.* 11. SCHEF.

(53) *Stulte nudabit*] Intelligendum forte *licet*, cui respondeat *nihilominus* Sententia tali: etiamsi per hoc, quod talia ad se rapit, stulte ac inepte nudabit suam conscientiam, eamque conspiciendam omnibus præbebit, unde innocentia mea patefiet, tamen etiamsi sic innocentia constabit mea, ego me apud ipsum nunc excusabo. Quanquam & intelligatur locus absque illo *licet*, isto modo: Nudabit ille conscientiam quidem, nihilominus tamen ego velim me excusatum ei, quia

non

Digitized by Google

Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam & mores hominum ostendere:
Rem me professum dicet 54 fors aliquis gravem.
Si Phryx Aesopus potuit, si 55 Anacharsis Scytha
Aeternam famam 56 condere ingenio suo:
Ego, literatae qui sum propior Graeciae,

Cur

non propterea scripsi, ut sic hic & ille se nudaret. Nisi quis existimet, fuisse apud nostrum, *stulte & nudabit.* Cæterum *nudare* hic est, omnibus conspiciendam præbere. Quomodo *Liv. 3. cap. 48. Aetoli defectionem nudabant.* SCHEFFER. vide Gronov. ad Liv. XLIV. 38. qui saepe eo verbo utitur, sed & rariori significatione, pro deprehendere alterius mentem, lib. XXXIV. 24. *Ad Aetolos etiam legatum misit, magis ut nudaret animos, id quod evenit, quam spe impetrari posse.* nisi & quis ibi *nudarent* mallet, quod tamen nollem. nam similiter Ovidius II. Am. v. 5.

Non mihi deletae nudant tua facta tabellae.

ibi tabellae, apud Livium legatus, vel qui mittit, nudat animos. Quinctil. decl. IV. cap. 4. *dignum, cui se fatorum arcana nudarent.* BURM.

(54) *Forsan*] Metrum suadet ut legamus: *fors aliq. gr.* SCHOP. Vel pueri videant, errorem esse in versu: legendum autem *fors* adverbialiter, quod apud Plautum & alios bonos scriptores passim reperias, sed nostra ante nos dixit Schoppius: at, quod jam monebo, nec ille, neque adeo quisquam alius, vidit, emendandum esse Ovidium Eleg. VIII. lib. II. Amorum:

At quanto, si forte refert, praesentior ipse, &c.

Legendum: *At quanto, si fors refert, &c.* Nam istud, *refert*, cum pro *Interest* sumitur, priorem habet longam: itaque ne aliquis Schoppius Ovidium quoque reprehendat, admittatur emendatio. FABER. *Schoppius* & *Faber* scribunt, *fors.* Verum melius, si hoc retento, cum *N. Heinsio* legamus *quis*, pro *aliquis.* Et sic etiam *Freinshemio* placebat. SCHEF.

(55) *Anacharsi Scytha*] Puto *Anacharsis Scytha.* Si Aesopus Phryx, Anacharsis Scytha potuit ingenio suo condere æternam famam. SCHIOPPIUS. Omissa conjunctione. Vide *sup. l. 1. cap. 9.* SCHEF. Utinam paternae conjecturae, quam veram & elegantem puto, acquiescere potuisset Cl. Gronovius,

Si Phryx Aesopus potuit, & Anacharsis Scytha &c.

nam illud *si* geminari solere videbimus ad Ovid. III. Amor. IX. 1. BURM.

(56) *Condere*] Extruere. Sic *Plinius* dixit, *condere laudes alicujus.* SCHEFFERUS. Ovid. II. Trist.

L. Divi-

Digitized by Google

Cur ſomno inerti 57 deſeram patriae decus? 55
Threïſſa cum gens numeret 58 auctores ſuos,
59 Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
60 Hebrique tenuit impetus 61 dulci mora.

Ergo

Divitis ingenii eſt immania Caeſaris acta
Condere.

(57) *Deſeram*] Eſt hoc inter notas *boni* (ut loquuntur) *patriota:* quod argumentum juſta diſſertatione illuſtrandum nobis ſepoſuimus. PRASCHIUS. Omittam ornare ac promovere, cum poſſim. *Cicero in Ep. Att. Non deſeram preces fratris, non caterorum promiſſa, nec ſpem uxoris, nec obſecrationem filiae, nec fideles literas tuas.* SCHEFF. Lege, *deteram.* Horat. 1. 6. *Laudes egregii Caeſaris & tuas culpa deterere ingeni.* HEINS. Ita & Nepos Timol. 1. *Nonnulli enim laeſam ab eo pietatem putabunt, & invidia laudem virtutis obterent.* Silius Ital. 7. 246. *Quantum detritum eſt famae.*

(58) *Auctores ſuos*] *Ritterſhuſius* ſcribit *auctores Deos.* Sed hoc primum falſum de Apolline & Muſa, deinde nec hinc ſequitur, ſi auctores eſſent, ergo *Phaedrum* decus patriae non debere deſerere. Locum ergo obſcuriſſimum ſic expono, Linus & Orpheus primi litteris excoluerunt Graeciam. Itaque auctores eos vocat & auctores *Graciae*, quatenus eſt *litterata.* Eo enim τὸ *auctores* referendum videtur. Porro hos auctores dicit Noſter *Thraces numerare ſuos*, hoc eſt, dicere non eſſe *Graecos*, verum *Thracicae gentis* homines. *Numerare auctores ſuos* ſic eſt dictum, ſicut *aliquem accuſatorem ſuum numerare*, apud *Ciceronem in Orat.* pro *Murena.* Jam cum *Thraces* fuerint illi, qui Graeciam inſtruxere literis, vult dicere, cur ego non ſtudeo ſervare hoc decus meae patriae, cum praeſertim Apollo & Muſa, Dii artium, in Thracia mea habitarint, ibique eos auctores literatae Graeciae progenuerint. SCHEF. Ritterhuſius *Deos.* Male. *Auctores* ſunt *Poëta.* HEINS. legendum forte, *numeret auctores duos*, Linum & Orphea, hoc exigere videtur, verbum *numeret.* BURM.

(59) *Lino*] Virg. Ecl. 4.

— *Huic mater quamvis, atque huic pater adſit,*
Orphei Calliopea, Lino formoſus Apollo. PRASCH.

(60) *Hebrique*] Editio Meurſii & Neveleti habet *Erebique*; ut ad fabulam Eurydices referatur. ſed male, ut puto. *impetus* enim rapido flumini rectius convenit; & *mora* curſum ſuum retardanti. Senec. Herc. Fur. 573.

Ars quae praebuerat fluminibus moras.

Sic *magnum impetum maris* dixit Jul. Caeſ. III. de Bel. Gal. 8. BURM.

(61) *Dul-*

Digitized by Google

Ergo hinc abeſto, livor, ne fruſtra [62] gemas, 60
[63] Quoniam mihi [64] ſollemnis debetur gloria.
[65] Induxi te ad legendum; ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

(61) *Dulci*] Ne quis putet illud *teneri* fuiſſe cum moleſtia, & invitorum. Ita *Statius vim blandam*, alii alia hujus generis dixere. SCHEF.

(62) *Gemas*] Proprium livoris, *gemere* ob felicitatem alienam. Ergo eum vult abeſſe, ne gemitu habeat opus, ſi videat fortunam *Phædri*. SCHEF.

(63) *Quoniam*] Credo Phædrum ſic ſcripſiſſe: *Quod jam ſolemnis detur mihi gloria*. Non enim gemit livor deberi cui gloriam; ſed reddi. FREINSH. Quid ſi: *Quoniam mihi ſolennis debitur gloria*. SCHEF.

(64) *Solemnis*] Solita. Reſpicit exempla *Lini* & *Orphei*, qui, tametſi *Thraces* fuerint, tamen tantam obtinuerunt gloriam. SCHEF.

(65) *Induxi*] Non optantis, aut interrogantis, ſed affirmantis & firmiter credentis verba ſunt, hoc ſenſu: Scio, me his compuliſſe te, ut legas. Pro hac mea opera, ſi ex ea jucundum aliquid tibi accidet, hoc unum peto, ut reddas judicium. SCHEF. Lege *condixi te*. HEINS. Gujetus more ſuo hos duos verſus ſuſpectos habet.

(40) FAB. I.

Anus ad Amphoram.

Antus jacere vidit [1] epotam amphoram,
Adhuc, [2] Falerna fece, e teſta [3] nobili,
Odo-

(1) *Epotam amphoram*] Suet. Tiber. 42. *Ignotiſſimum quæſturæ candidatum nobiliſſimis antepoſuit ob epotam in convivio, propinante ſe, vini amphoram.*

(2) *Falerna fece*] Falerni vini nota excellens æſtimatio. Virg. Georg.

—— *& quo te carmine dicam*
Rhetica? nec collis ideo contendo Falernis.

Vide Flor. 1. 16. Plin. lib. XIV. FREINSH. Falerni vini fece. Abl. cauſæ. Sic *Plautus* in Rudente: *ſe ſcelere fieri nolunt nobiles. Livius lib.* 31. *Bello nobile nomen.* SCHEF. Lege *Falerna fecis, teſta e nobili, odorem* &c. HEINS.

(3) *Nobili*] Quia inſcriptum habebat titulum tam celebrati vini. Solebant enim inſcribere iſtis amphoris nomen vini, ubi

4 Odorem quae jucundum late ſpargeret.
Hunc poſtquam totis 5 avida traxit naribus:
O ſuavis 6 anima, 7 quale in te dicam bonum

Ante-

& quando eſſet natum, in quibus condebatur: unde *Juvenalis ſat.* v. de tali vino:

——— *Cujus patriam titulumque ſenectus*
Delevit multa veteris fuligine teſtæ. SCHEF.

(4) *Odorem*] Ita ὄσφρησιν μίλακος ἀνθόσμιος Ariſtophani Plut. IV. 1. 7. BURM.

(5) *Avida traxit*] Eſt ſimplex, pro *attraxit. Columella* 12. *c.* 15. *Ne humorem, quem fere noctibus remittit humus, trahere poſſint.* SCHEF. V. C. Pith. *avita traxit.* Lege, *avide attraxit.* HEINS.

(6) *Anima*] Odorem intelligit, de quo ante *Virgil.* 2. *Geor. de Lauro.*

——— *animas & olentia Medi*
Ora fovent illo.

Freinshemius in Indice vertit: Athem / id eſt, *ſpiritum vitalem*, quod huc, neſcio, qui poſſit quadrare. Sed nec ad exemplum *Plauti*, qui *animam putei* pro aqua poſuiſſe dicitur, ipſe vini liquor poteſt explicari, ut *Rigaltius* ſuſpicabatur. *Anima* eſt idem cum ſpiritu, at odor ſeſe ſpargit per ſpirituum diffuſionem. Unde illud apud *Catullum in Argon: ſuaves exſpirans odores.* SCHEF.

(7) *Qualem te dicam bonam*] Rittershuſii non adhæreo ſententiæ: *Debuit dicere*, inquit, *quam bonam*; (pro, qualem bonam) *ſed videtur de induſtria ſic locutus eſſe, ut τὸ πρέπον in anu ebrioſa & temulenta, cui lingua in vino nataret atque lapſaret, obſervaſſe videretur.* Hæc talia certum eſt a veteribus non captari. Ut mittam, quod anum tunc fuiſſe temulentam, nulla nota Phædrus indicet. Quare conjeceram, *quam tete* (a *tute*) *dicam bonam*; quum video aberuditiſſimo Gronovio repoſitum eſſe, *quantum bonam.* Obſerv. in ſcript. Eccl. cap. XV. p. 158. PRASCH. Miror non fuiſſe purgatum hunc locum à tot doctiſſimis viris, qui antehac Phædrum ediderunt; lego,

——— *Qualem te dicam, bona?*

Solenne enim Latinis ſcriptoribus in hujuſmodi προσφωνήσει, *ô bone, ô bona*, Plauto, Horatio, Perſio. Ita Græc. ὦ 'γαθὲ, ὦ λῶστε, ὦ ἄριστε. Dein quis non videat meram ineſſe barbariem in his vocibus, *Qualem bonam te dicam fuiſſe?* Scio virum doctiſſimum, & mihi amiciſſimum legiſſe, *quantum*, ſed, uti ſpero, emendationem noſtram non improbabit, nec ſi qui alii Latine ſciunt. FABER. Notat *Rittershuſius*, debuiſſe ſcribere *quam bonam*, ſed ſic maluiſſe, ut ſervaret decus temulentæ mulierculæ. Verum iſta *Rittershuſii* interpretatio eo minus valet, quia anum iſtam ebriam fuiſſe non apparet, cum ſit ſermo de amphora *epota.* Ergo *Faber* ſcribit:

——— *Qua-*

Digitized by Google

Antehac fuisse; tales cum sint reliquiae?
Hoc quo pertineat, dicet, [8] qui me noverit.

—— *Qualem te dicam, bona?*

Illudque *bona* dictum censet veluti per exclamationem, qualis *Plauto* frequens *ô bone, ô bona!* Verum posset dicere nonnemo, otiosam prorsus esse istam exclamationem, quandoquidem præcessit *ô suavis anima!* Igitur & *Praschius* conjecerat, *quam tete dicam bonam.* Quanquam fors hoc nimis abeat a veteri scriptura, nec, illud *tete* cur hic poni debeat, sit manifestum. Quid? Si dicamus male conjungi, quæ sunt distinguenda, neque cohærere *qualem bonam*, verum *bonam* poni simpliciter, & respicere præcedens *te*, isto sensu, qualem te, quæ tam bona es, dicam fuisse ante hac. Sane sic consuevit quoque aliis in locis, ut *initio lib. I. Aesopus auctor repperit materiam*, & *infr. c. II. causſa libertus mali*; ut *Aesopus auctor*, & *causſa libertus*, ita plane *te bonam* positum videri potest. Atque hanc nunc video demum etiam *Ursini* fuisse sententiam. Nam verba hæc sic ait construenda, *qualem te bonam, dicam antehac fuisse*, ac Germanice vertenda: *O du gute flaſche, wie gut biſt du wohl geweſt.* Quanquam erret in eo, quod sermonem esse putet, ad amphoram. Non enim illud *bonam* ad *amphoram*, sed *animam* est referendum. Plane si quid est mutandum, placet vehementer, quod censere doctissimum *Gudium* scribit Ampl. *Bigotius*, videlicet: *quale in te dicam bonum antehac fuisse. In te* intelligendum fuerit non de amphora, sed anima, *bonum*, non de rei cujuscunque, verum bono suavitatis, ut sit sensus: ô suavis anima, quale bonum suavitatis, qualem quantamque suavitatem dicam fuisse in te, continuisse, comprehendisse te antehac &c. Adde tamen summi *Gronovii c. 15. Obſer. in ſc. Eccleſ.* ubi legit, *quantum te dicam bonam.* SCHEF. Scribo; *quam te dico? quam bonam? τὸ qualem* est glossema *τῦ quam. τὸ quam* omissum fuit a librario, quod frustra repetitum videretur. GUJETUS. Lege, *quale te dicam bonum.* HEINS. Gudii conjectura prae aliis merito placet. sed non videtur Schefferus ejus rationem percepisse, nam revera amphoram alloquitur, quam *animam* suam vocat, & *quale*, inquit, *bonum*, quam praestans vinum olim continuisti, cujus fex ipsa tam suavem adhuc odorem spargit. Tibull. II. IV. 36. de alia re,

Quale bonum multis addidit ille malis. BURM.

(8) *Qui me noverit*] Vult ex hoc ultimæ senectutis, quæ est quasi vitæ fex, opusculo fabularum posse colligi, qualis fuerit integra adhuc ætate. SCHEF. Fabula referri debet ad servitutem Phædri, & libertatis recordationem. HEINS.

Digitized by Google

(41) FAB. II.

Panthera & Paſtores.

Solet a deſpectis par referri gratia.
Panthera [1] imprudens olim in foveam decidit;
Videre [2] agreſtes; alii fuſtes [3] congerunt,
[4] Alii [5] onerant ſaxis: quidam [6] contra miſeriti,
[7] Periturae quippe, quamvis nemo laederet,
Miſere panem, ut [8] ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
[9] Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut [10] refecit languidas,
[11] Veloci ſaltu [12] fovea ſeſe liberat,
Et

(1) *Imprudens*] Improvida, non providens, & circumſpecta. SCHEF.

(2) *Agreſtes*] Ita ſolent pro ruſticis ponere Poëtae & hiſtorici. vid. Liv. XXXVII. 29. Tacit. IV. ann. 45. Ovid. VI. Met. 122. & 349. & alii.

(3) *Congerunt*] Scil. in eam, verberantes. Ita *Seneca in Oedip.* 4. *ſc.* 3.

Congerite cives ſaxa in infeſtum caput. SCHEF.

(4) *Alii onerant*] Ut verſui conſulatur, mallem *illi onerant*. nam ita aliquando veteres poſt *alios*, *hos* vel *illos* ſubjiciunt. *Alii* vero biſyllabum facere, non placet. BURM.

(5) *Onerant*] Petunt, multant. *Plaut. Amphit. A.* I. *ſc.* I. *onerandus eſt pugnis probe.* Porro locum hunc ſic oportere accipi, docet ſequens, *nemo laederet.* SCHEF.

(6) *Contra*] Ex hoc loco probare vult vir doctus, neſcio qua permotus cauſſa, in *contra* ultimam etiam corripi. PRASCH. Ita & Manilius II. 253. *contra jacens.* vid. Voſſ. II. Art. Gram. 24. ſed hic nihili eſt illa obſervatio. BURM.

(7) *Perituras*] Vid. ad Petron. CXIX.

(8) *Suſtineret*] Servaret vitam: nam *ſuſtinere* eſt *tenere*, ne ſcilicet diſcedat. *Livius: Milites fluviatili piſce & herbis ſuſtinebantur.* SCHEF. Vid. ad Ovid. I. Epiſt. verſ. 114.

(9) *Quaſi inventuri*] Terent. And. I, I, 121. *Ita tum diſcedo ab illo, ut qui ſe filiam negat daturum.* Notanda Latialis ſermonis proprietas. PRASCH.

(10) *Refecit*] Pane ſcilicet & quiete. Sic *reficere jumenta* dixit *Nep. in Eum.* 9. SCHEF.

(11) *Veloci ſaltu*] Sic Horat. epod.

Digitized by Google

Et in cubile [13] concito properat gradu.
Paucis diebus interpositis, [14] provolat,
Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et, cuncta vastans, saevit [15] irato impetu.
Tum [16] sibi timentes, qui ferae pepercerant, [17]
Damnum haud recusant, tantum [18] pro vita rogant.
[19] At illa; [20] Memini, qui me saxo petierint,

Qui

epod. XVII. *Toxicum velocius.* HEINS.

(12) *Fovea*] Pro *a fovea*; Eleganter autem *liberat*, quia ibi erat capta; *saltu liberat*, i. e. exsilit. SCHEFF. *Sic liberare ensem vagina.* Ovid. VI. Met. 551. vide ad Petron. CXXXVI.

(13) *Concito gradu*] *Apulejus 9. Asin. Concito gradu festinat.* SCHEF.

(14) *Provolat*] Cubili sc. notat hic impetum ob iræ furorem. SCHEF.

(15) *Irato*] Lege, *iterato.* Sic fab. 88. *Iteratur illud.* HEINSIUS.

(16) *Sibi timentes*] *Apulejus lib. 7. Asin. sibi quisque metuentes delitescebant.* & *lib. 1. eximie metuens mihi.* SCHEF.

(17) *Haud recusant*] *Haud recusare*, non est, velle, sed æquo animo subire, majoris boni gratia. *Cornel. Nep. in Epam. c. 8. Neque recusavit, quo minus legis pœnam subiret.* SCHEF. Ita legit Barth. adv. 30. 30. Male Rigaltius edidit *hoc.* HEINSIUS.

(18) *Pro vita*] Exagitant hunc locum *Schoppius, in Infam.* velut minus esset Latinus. Verum frustra. *Cicero de reditu suo ad Quir. c. 7. Denique ipse ad extremum pro mea vos salute non rogavit solum, verum etiam obsecravit:* quem locum liberaliter suggessit Nob. *Heinsius.* Qui & *Ovidium* sic loqui VI. *Met. v.* 301. ostendit. *Petronius* cap. XXXI. *occurrit nobis idem servus, pro quo rogaverimus.* Et cap. XLIX. *nemo nostrum pro illo rogabit. Fab. Decl. 12.* in fine. *Scimus, te non rogare pro vita.* SCHEFF. Justin. 18. 6. *Pacem Dei rum sanguine eorum exposcentes, pro quorum vita Dii rogari maxime solent.* & lib. XII. 4. *pro civibus orare.* Suet. Aug. XIII. *pro vita rogantes.* vid. & Ovid. Epist. XXI. 61. differunt vero. *rem rogare*, est petere quam non habemus, *pro re rogare*, est precari, ut nobis servare liceat. *Pro vita queri* etiam dixit Quinct. declam. XIV. BURM.

(19) *Et illa*] Mallem, *At illa*, cum *N. Heinsio.* SCHEFFERUS.

(20) *Memini*] Scil. eorum. Sic *infr. 4. c. 25.* SCHEF. Frequens ellipsis. infr. III 7. *fruere, quae laudas, canis.* vid. Gronov. ad Liv. XXIV. 38. Dausq. ad Q. Cal. III. pag. 80. & P. Fabr. ad tit. ff. de Orig. Juris pag. 35. & alios. BURM.

Qui panem dederint: vos timere 21 abſiſtite.
Illis revertor hoſtis, qui me laeſerant.

(21) *Abſiſtite*] Pro *deſiſtite*. Sic *Virgilius*, *Livius*, *alii*, *Rittershuſio notati*. SCHEFFERUS.

(42) FAB. III.

Aeſopus & Ruſticus.

1 Uſu peritus hariolo 2 velocior
Vulgo eſſe fertur: 3 cauſſa ſed non dicitur:
Note-

(1) *Uſu peritus*] Theocr. Id. κβ.

——— Ὄυτω ἄπις ὦ
Ἐξὶν ὀνιροκρίτης, ὁ διδάσκαλος ἐξὶ παρ' ὧ νοῦς.

In notis Tyronis pag. XLI. recte pro *uſurpatus*, Gruterus reſcribi jubet, *uſuperitus*, una quaſi voce. Jul. Caeſ. III. de Bel. Civil. 93. *milites uſu periti, ac ſuperioribus pugnis exercitati.* ad quae verba alia nuper exempla adduxit Lamb. Bos, magno nuper bonarum literarum damno defunctus, in animadverſ. ad J. Caeſar. p. 25. *Prudentes, peritos & uſu doctos*, conjungit Livius lib. XLIV. 22. BURM.

(2) *Velocior*] Ad conjectandum ſcilicet, ad animum judiciumque hic transfertur, & ſimpliciter ponitur. Quali ſenſu *animi velocitatem* legi apud *Platonem lib.* 3. *de leg. Freinshemio* notatur. Clariſſ. *Gronovius* de hoc loco ita in ſuis literis: *Rigaltius, neſcio qua auctoritate, dedit, veracior; Me invito. Intelligo enim, promptior, ingenioſior, velocior ingenio. Cic.* 1. *Tuſc.* 19. *Nihil eſt animo velocius.* 4. *Tuſc.* 13. *velocitas autem corporis, celeritas appellatur, qua eadem etiam ingenii laus habetur, propter animi multarum rerum brevi tempore percurſionem. Ovid.* 8. *Met.* 254. *Vigor ingenii quondam velocis. Juvenal. ſat.* 11. *v.* 73. *Ingenium velox, audacia perdita.* Gaudeo, in expoſitione hujus loci conſentientem mihi habere virum maximum. SCHEFF. Rigaltius *veracior*, quod improbat Gronovius Epiſtola Valerio Maximo Vorſſii præfixa. Sic Aulus Gell. XV. 5. *Omnia, vir clariſſime, negotia, de quibus te cogniturum eſſe hodie dixiſti, diligentia & velocitate tua profligata ſunt.* Columell. 1. 3. *Plerumque velocior eſt animus improborum.* Poſſet tamen legi *ſagacior*, ſive, vel *doctior*, vel *ſolertior*, vel *certior*. HEINSIUS. Ita *velox experimento* Quinct. decl. XIII. quod *uſu perito* reſpondet. Stat. III. Theb. 399. *velox ferro*. BURM.

(3) *Cauſſa*] Non, quare ſit velocior, id enim in ſequentibus non agitur, ſed unde natum ſit hoc vulgi dictum. SCHEF.

Digitized by Google

4 Noteſcet quae nunc primum fabella mea.
5 Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. Monſtro exterritus,
Ad 6 conſulendos 7 currit moerens hariolos.
Hic 8 pertinere ad domini reſpondet 9 caput,
Et avertendum 10 victima periculum.
Ille autem adfirmat conjugem eſſe adulteram,
Et 11 inſitivos ſignificari liberos:

Sed

SCHEFF. V. C. Pithœi, *vulgo cauſſa fertur, ſed non dicitur.* Poſſet legi, *vulgo eſſe fertur, cauſa ſed non diditur.* Sed potius lege: *vulgo eſſe fertur, cauſſa ſed non adicitur*, pro *adjicitur*, ſecunda correpta. Sic ſæpe Martialis & alii. Auctor Moreti: *Spargit humi atque adicit ſervatam gramine bulbam.* Sic *abicere, obicere* & *ſubicere* prima correpta. Sic & infr. lib. 4. *Fabellam adiciam.* Vide Voſſ. de art. Gram. lib. II. 19. & Munck. ad Fulgent. fab. 6. HEINS.

(4) *Noteſcet*] Nota fiet, cum fuerit hactenus occulta. Bonum verbum, quod apud *Catullum* quoque & *Propertium* legitur. SCHEF.

(5) *Habenti*] Hariolos hæc fabula ridet: quod & Virgilium aliquot locis oblique agere obſervo. De prodigiis magna eſt diſſenſio. Quidam nulla credunt ἄστυα, ducti ſuperſtitione; quidam omnia, ut peſtifera atheorum ſecta. Egregie ſaniorem philoſophiam præcipit Melanch. Phyſ. 1. p. 44. & uberius lib. 2. ubi diſputat de cauſſa finali in natura. PRASCH.

(6) *Conſulendos*] *Curt. 7. c. 1. Hariolos & vates conſulere deſierat.* Proprie ac ſolenniter, ut docet *Briſſon. in Form.* SCHEF.

(7) *Currit*] Sollicitudinem denotat. SCHEFFERUS. Juſt. XI. 7. *profectus ad conſulendos augures.*

(8) *Pertinere*] Eſt & hoc inter ſolennia & propria de iis, quæ ſignificant. *Val. 1. c. 6. Aruſpices ad ſalutem imperatoris pertinere dixerunt. Sueton. Veſp. c. 23. Cum inter prodigia cætera Mauſoleum Cæſarum derepente patuiſſet, & ſtella in cœlo crinita apparuiſſet: alterum ad Juniam Calvinam e gente Auguſti pertinere dicebat, alterum ad Parthorum Regem, qui capillatus eſſet.* SCHEF. Liv. 26. *Ad plures exemplum, quam calamitas, pertinebat.* vid. ad lib. 1. fab. 30.

(9) *Caput*] Vitam, ſalutem. Nempe quia præceſſerat *humano capite*, ideo ſic loquitur. SCHEF.

(10) *Victima*] Intelligit taurum. Hoc enim proprie *victima* veteribus, ut docet *Scalig. ad Catal. Virgil. Meurſium* hic non moramur. SCHEF.

(11) *Inſitivos*] Alienæ familiæ per dolum inſitos, id eſt, notlios. Ita *Cicero in Orat. pro Sextio, inſitivum Gracchum* vo-

Sed 12 expiari posse 13 majori hostia.
Quid multa? variis dissident sententiis;
Hominisque curam 14 cura majore adgravant.
Aesopus ibi 15 stans, 16 naris emunctae senex,
Natu-

cat *Quintium*, qui se *Gracchi* filium mentitus erat. SCHEFF. Ovid. 15. Metam. 33. *Quid sanguine cretus Sisyphio, furtisque & fraude simillimus illi, Inseris Aeacidis alienae nomina gentis.* ita *insertos numero civium* Sueton. Aug. XLII. BURM.

(12) *Expiari*] Victima piaculari averti ac declinari. Mox hoc ipsum vocat *procurari*. Ideo & junxit *Cicero de Div.* II. *Quemadmodum signa, quae a Diis hominibus portenduntur, procurentur atque expientur.* SCHEFFERUS.

(13) *Majori hostia*] Quae est haec *major hostia?* Video tacere Interpretes, qui tamen videntur studuisse, ne quid tacerent dicendum per occasionem. *Majorem* Phaedrus pro *maxima* dixit, id quod Poëtis non insolens. Jam *maxima hostia* apud veteres de ovibus dicebantur. Festus: *Maximam hostiam ovilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore.* MEURSIUS. Major hostia proprie dicitur victima. Adi Scaligerum ad illud Catalectorum:

Corniger hos aries, humilis, & maxima taurus
Victima sacratos tinget honore focos. FABER.

Nescio, an *Faber* inspexerit *Scaligerum*, ut oportebat. Nil enim tale *Scaliger*: hoc tantum ait, *victimam de magnis usurpari.* Non loquitur de majori hostia, imo subdit, *agni sunt minima hostia, & qua vere victima dici non possunt.* Aliae ergo *victima Scaligero*, aliae *hostia*, illae ex magnis, haec ex minimis. Sed si hostiae ex minimis, quaenam *majores hostia?* Non quae formae corporisque respectu, quod putabat *Faber*, sed aetatis; opponuntur enim lactentibus. *Cicero de L. L.* 2. *Quibus hostiis immolandum cuique Deo, cui majoribus, cui lactentibus, cui maribus, cui foeminis.* Ut mares & foeminae, sic lactentes & majores hostiae oppositae. *Turnebus* eo loco: *Major hostia lactenti opponitur, qua adolevit, ut homines majores & minores ab aetate dici solent.* Ita *Livius* 22. c. 1. *Decretum, ut ea prodigia partim majoribus hostiis, partim lactentibus procurentur.* Caeterum major hostia non ex solis ovibus, quod quibusdam placet, verum omni genere, porcis puta, capris, & similibus. SCHEF.

(14) *Cura majore*] Propter dissensum, & incertitudinem interpretationis, ac propterea remedii quoque. SCHEF. Simile est illud apud Terent. Phor. 2. 4. *Feciſtis probe: Incertior sum multo, quam dudum.*

(15) *Stans*] Lege cum Rittershusio *astans.* HEINS.

(16) *Na-*

Digitized by Google

Natura numquam 17 verba cui potuit dare: 19
Si 18 procurare vis ostentum, Rustice,
19 20 Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

(16) *Naris emunctæ*] Horatianum est, de iis, qui rem possunt subodorari, hoc est, occultam indagare, ac intelligere. SCHEF.

(17) *Verba dare*] Quem non potuit externa specie decipere. *Plautus Epid. A. 3. sc. 4. Sic mihi data esse verba præsenti palam.* Et sic sæpe. Vult, intime sciviſſe rationem rerum naturalium. SCHEF.

(18) *Procurare*] Solemnis haec formula, de qua Briſſon. formularum lib. 1. NEVEL.

(19) *Uxores*] Non proprie *uxores* dicebantur, sed *conjuncta*, ut ait Varro; uxor enim nisi liberi capitis esse non potest, quod tamen memini non observare quosdam scriptores. *Contubernales* quoque dicebantur, uti ex Tacito videor observasse. FABER.

(20) *Uxores da*] Simile quid Plutarchus tribuit Thaleti. in convivio septem Sapient. pag. 149. BURM.

(43) FAB. IV.

Simii Caput.

1 Pendere 2 ad lanium 3 quidam vidit 4 simium
Inter

(1) *Pendere*] Proprie de rebus venalibus. *Suet. de Claudio c. 9. Cum obligatam ærario fidem liberare non posset, in vacuum lege Pradiatoria venalis pependit sub edicto Præfectorum.* Adde ibi *Casaub.* SCHEF.

(2) *Ad lanium*] Id est, apud lanium, Plautus locis sexcentis: ita *ad prætorem solvere.* Ita apud eundem scriptorem metri necessitate admonente reponendum in hoc Mostellariæ versu:

Tanto apud judicem hunc argento condemnabis facilius.

Leg. *Ad judicem.* Item in Trinummo, ubi libri vulgati habent:

Apud portitorem eas resignatas sibi.

Reponendum *ad portitorem*, sunt enim senarii. FABER.

(3) *Quidam vidit*] Lege, *quidam ut vidit.* HEINS.

(4) *Simium*] Ergo & hi comedebantur olim, quamvis de iis nihil memoret P. Castell. de usu carnium. BUCHNERUS. In edicto Antiochi Magni apud Joseph. Antiq. Jud. 12, 3. intellectæ videri possunt hæ carnes; expressæ non sunt: quum aliæ haud minus abhorrentes moribus nostris recenseantur. Vetat

Digitized by Google

Inter 5 reliquas merces atque obsonia:
Quaesivit, 6 quidnam saperet? tum lanius jocans:
Quale, inquit, 7 caput est, talis 8 praestatur sapor.
Ridi-

tat enim Hierosolymas inferri *equinas carnes*, *aut mulinas*, *aut asinorum agrestium mansuetorumve*, *pardalium etiam & vulpium*, *& leporum*; deinde subjicit: *& in universum omnium animalium*, *quorum esu Judaeis interdictum est*. FREINSH. Non velut obsonium quoddam, aut venalem cibum, quod post alios etiam *Buchnerus* & *Freinshemius* sunt suspicati, *Gallumque interpretem* adduxit, ut adderet *simium mortuum*, de quo tamen nihil *Phadrus*: sed alias, tanquam alia merx, vivum. Itaque haec omnia, quae sequuntur de sapore, joco dici putanda. SCHEF.

(5) *Reliquas*] Hoc loco *reliquas* quatuor syllabarum est, meliusque scribas *rellicuas*, ut apud Lucretium:

Nunquam rellicuo reparari tempore posse.

Et alibi quoque, si vacaret exscribere. Ita apud Plautum *deliquum* totidem syllabarum modum habet in MSS. Codd. Camerarii & Langii. FABER. Lege *relictas*. Sic supra fab. 31. *Tunc de relictis una*. HEINS.

(6) *Quidnam saperet*] Recte, nec in *quinam* immutandum, uti suspicatur *Rittershusius*. *Juvenal. sat.* 11. *v.* 81. *calida sapiat quid vulva popina*. SCHEF. Forte legendum, *quianam*. Sic inf. fab. 59. *quianam feciſſet*, ut emendavit Rittershusius; posset tamen retineri vulgaris lectio. Cato de Re Rustica, de vino. *Vinum ponito sub dio*, *postridie mane gustato*, *si id sapiet*, *quod in dolio est*, *non durabit*. HEINS.

(7) *Caput*] Ita fere Xanthi discipulus quidam de Aesopo: οἷα γὰρ ἡ μορφὴ, τοιαῦτα καὶ ἡ ψυχή. PRASC. Ingenium, intellectus, ejus nempe, qui emit. Alii enim delectantur aliis. Sunt quibus ea tantum placent, quae ante nemini usurpata in cibum. Quomodo *Maecenas pullos asinorum epulari instituit*, ut ait *Plin.* 8. *c.* 43. Possis ergo sic interpretari, si tali emptor ingenio, ut capiatur cibis novis, praestabo gustum simii suaviſſimum. Atque ita quidem posset locus hic intelligi. Sed quomodo haec interpretatio conveniens sequentibus esset, haud satis video. Dicuntur ibi formosi saepe inveniri pessimi, quod si oppositum praecedentibus, necesse est, ut intelligamus non semper, quale caput, talem praestari saporem. Quorum verborum hic erit sensus, non semper, qualis exterior rei forma, talis quoque sapor ejus, relato vocabulo *caput* non ad emptorem, sed rem vendendam, ipsumque obsonium. Atque ita *caput*, speciem externam, formam, & plane id, quod faciem alias appellant, denotabit. Quod ne-

scio

Ridicule magis hoc dictum, quam vere, 9 aestimo. 5
Quando & formosos saepe inveni pessimos.
10 Et turpi facie multos cognovi optimos.

scio an alibi reperiatur. *Faber* ita: *je vous répons, que telle qu'est la teste, tel est le goust du reste.* Vellem clarius exposuisset. SCHEF.

(8) *Praestatur*] Expone: *Je vous répons, que telle qu'est la teste, tel est le goust du geste.* Et eandem vim esse judico in verbo *praestare*, hoc Senecæ loco lib. II. de Ira: *Sed ne ad illam quidem arctissimam innocentiæ formulam praestare nos possumus*; etsi scio aliter intellexisse doctissimum Lipsium. FABER. Solenne verbum venditoris, quo promittit rem esse talem, atque sic venturam ad emptorem, qualem dicit. Vide *Bar. Brissonium in Form. lib. 6. p. m.* 550. Hinc apud *Senec. de vita Beat. c.* 14. *ut concedas omnia eos fide bona dicere, ut ad praestationem scribant, tamen cujus ista errores minuent?* SCHEF.

(9) *Aestimo*] Existimo, puto, absolute. Verum nescio, an sic alii usurpent, dubitoque, num non *extimo* scribendum sit, pro *existimo*, sicut *dixti* apud *Terent.* pro *dixisti*. Sane in hac voce suum descriptores secutos esse animum, etiam alibi deprehendo. Nam apud *Pacatum* nostrum *c.* 27. ubi *MSS.* habent *extimare*, fecerunt *æstimare*, sic *c.* 49. pro *æstimandum* in *MSS. extimandum* legitur: qua de re in curis secundis ad eum Panegyricum. Sed tamen & altero modo habes apud *Macrobium* 2. *Satur. c.* 8. *Multi, ut æstimo, in hoc a Varrone dissentiunt:* Adde, quæ afferimus *in indice ad Hyginum*, qui sæpissime sic loquitur. SCHEF. vide ad Quinct. v. Instit. 10. & Munker. praefat. ad Hygin.

(10) *Et turpi facie*] Bene Seneca. *potest ingenium felicissimum sub qualibet cute latere. potest e casa vir magnus prodire. potest e deformi humilique corpusculo formosus animus ac ingenuus.* NEVELET.

FAB.

Digitized by Google

(44) FAB. V.

Aesopus & Petulans.

Successus ad perniciem 1 multos 2 devocat.
Aesopo quidam 3 petulans lapidem impegerat.
4 Tanto inquit, melior. Assem deinde illi dedit,
Sic 5 prosecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere possis, monstrabo tibi.

Venit

(1) *Multos*] V. C. Pithœi *Sæpe*. Quæ vox varia lectio est *tu multos*. HEINS.

(2) *Devocat*] Pellicit ac trahit sensim, quoniam a bonis est descensus veluti ad mala. *Cicero in Orat. ad Dejot.* simpliciter sic usurpat *vocat*. *Mentes judicum ad utilitatem nostram vocandas*. SCHEF. supr. 1. 20.

(3) *Petulans*] Proprie hoc loco de eo, qui gaudet lædere alios. *Festus: Petulantes, & petulci etiam, appellantur, qui protervo impetu, & crebro petunt, lædendi alterius gratia*. SCHEFFERUS.

(4) *Tanto melior*] Laudandi atque approbandi apud veteres formula: contra autem, *tanto nequior*. Plautus in Persa:

Nunc jam omnes sycophantias instruxi & comparavi,
Quo pacto ab Lenone auferam hoc argentum.
SA. Tanto melior.

In Truculento autem:

STR. En tibi talentum argenti, Philippicum est, tene tibi.
PH. Tanto melior; noster esto:

At contra in Menæchmis:

MESS. Quid ergo opus est?
ME. Scio, ut mendices.
M. tanto nequior.

Terent. in Adelphis:

——— Nihilne in mentem?
CT. Nunquam quidquam.
SY. Tanto nequior. FABER.

Verba sunt *Aesopi*, velut laudantis alterum ob hanc nequitiam. Est enim hæc formula laudandi atque approbandi quidpiam elliptica, quæ integra foret: *tanto negotio commisso melior es factus. Plautus in Trucul.* STR. *En tibi talentum argenti. Philippicum est, tene tibi.* PH. *tanto melior; noster esto.* Similia habet in *Persa*, ut & a *Fabro* annotatum est, anteque ipsum a Cl. *Gronovio lib.* 2. *obs. c.* 21. Adde *Terent. Adel.* 4. *sc.* 1. & ibi *Donatum*. SCHEF. Vide Vavass. de vi & usu quorumdam verborum p. 60. & ad Petron. c. LXIX.

(5) *Prosecutus*] Ellipt. pro, *sic eum prosecutus verbis*, quomodo Cicero loquitur in *Tuscul.* 2. SCHEF.

(6) *Po-*

Digitized by Google

Venit ecce dives & 6 potens: huic similiter
Impinge lapidem, & dignum accipies praemium.
Persuasus ille, fecit, quod monitus fuit.
Sed spes fefellit 7 impudentem audaciam,
8 Comprehensus namque poenas persolvit cruce. 10

(6) *Potens*] Qui potest melius, atque ego, dare. *Vid. sup.* I. 24. SCHEF. Immo vero *potens*, hîc, in urbe gratia & auctoritate valens, quod ostendit exitus fabulae: nam cruce curavit affigi; ita *dites* & *potentes* distinguit Terent. Adelph. III. IV. 56. BURM.

(7) *Impudentem audaciam*] An scribendum, *imprudentem?* Sed & sic *Terentius in Heaut. A.* 2. *sc.* 3. *ô hominis impudentem audaciam.* SCHEF.

(8) *Comprehensus*] Mallem, *comprensus.* SCHEF. Et ita Heinsius. sed in pronuntiando tribus syllabis efferri potest.

(45) FAB. VI.

Musca & Mula.

Musca in temone sedit, & 1 mulam increpans:
Quam tarda es? inquit, 2 non vis citius progredi?
3 Vide, ne 4 dolone collum compungam tibi.
Respon-

(1) *Mulam*] Mularum enim usus fuit quondam in vehiculis creberrimus. Conf. *Suet. Ner.* 30. *Vesp.* 23. Et ostenditur amplius in opere *de re vehiculari.* SCHEF.

(2) *Non vis*] Lege, *non quis.* Plaut. Trucul. 2. 4. *non quis parumper durare, operiri?* HEINSIUS. Suspicatur nobil. amplissimusque Dominus *N. Heinsius, non quis.* commode. Credo tamen posse stare lectionem receptam. Et respicit *τὸ vis*, eleganter tarditatem affectatam per ignaviam, quam potissimum hic putat castigandam, contra, quam fit, si ponamus *quis*, cum non queamus saepe per infirmitatem. Adde, quae de hac re tradidi *lib.* I. *Rei vehicul. cap.* 17. *pag.* 223. SCHEF. vid. ad lib. I. fab. 29.

(3) *Vide*] Hic corripi ultimam Gudius notat, quod ut fieri posse non negamus, malumus tamen hic,

Vide dolone ne collum pungam tibi.

pungo enim & Rimicius habet. & illud *ne* propter ultimam syllabam *τῦ dolone* excidit, & postea transpositum. plura olim ad Val. Flac. v. 595. dicemus. BURMANNUS.

(4) *Dolone*] Eleganter & per fastum

Digitized by Google

Reſpondit illa: verbis non moveor tuis;
Sed iſtum timeo, 5 ſella qui prima ſedens, f
6 Jugum flagello 7 temperat 8 lento meum,
9 Et ora frenis continet 10 ſpumantibus.

Qua-

faſtum de aculeo ſuo ſic loquitur. Nam *dolon* proprie gladius, aut cuſpis ferrea in baculo recondita, ut ex *Servio* cognoſcimus. Et ſolet muſca ſuum aculeum ſic abdere. SCHEF. *Doloſe* V. C. Pithœi. HEINS.

(5) *Sella prima*] Anon. ſab. 37. reddidit, *quem ſuſtinet axis*. Neque hic pars pro parte ponitur: ſed *axis* primo dicitur pro tota rheda; hæc pro parte illa, quæ Vitruvio eſt *capſus rhedæ*. PRASCHIUS. Intelligit aurigam. *Prima ſella* eſt ſcamnum equis proximum, in quo propria ſedes aurigarum. Dixi pluribus in *de re vehiculari*. SCHEF. hoc *primo temone* dixit Propert. II. VIII.

Spectaclum ipſa ſedens primo temone pependit.

(6) *Jugum flagello temperat*] Inſolentior mihi videtur haec locutio, cujus nullum exemplum novi; *jugum* dici *temperare*, ut Horatio *ora frenis*, vix poſſe puto. Quare corruptum locum & conſiderandum do, an non forte legendum ſit, *tergum flagello temperat lento meum. Et ora* &c. nam in Lectione a Cl. Græevio prolata, non video, cur *flagellum meum* dicat Mula, & qua ratione potius jugum *lentum* dicatur, quam flagellum. nam eo modo *lentas virgas* dixit Plaut. Aſin. III. 2. *Ora* vero ſine dubio legendum eſſe puto. BURM.

(7) *Temperat*] Regit, moderatur, ne tardius aut celerius incedat, quam oportet. Sic *temperare ora franis* dixit *Horat*. SCHEF.

(8) *Lento*] Facto quippe exloris. SCHEF.

(9) *Et lora*] Reſcribo *& ora fren*. PRASCH. *Continere lora*, eſt *tenere ea manu*, quomodo apud *Cornel. c.* 2. *Milt. communivi*, pro *munivi*, & apud *Curt.* 5. *c.* 8. *condonare*, pro *donare*. Mallet tamen *Praſchius*, *ora*, pro *lora*. id quod vehementer placet. Sic enim *Ovidius*, *coërcere ora frenis* uſurpavit. Doctiſſimus & amiciſſimus *Joh. Georg. Gravius* id ipſum firmat in *Lectionibus Heſiodeis c.* 19. denique locum totum ita putat legendum:

Jugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet ſpumantibus. SCHEF.

(10) *Spumantibus*] Ita tenet, ut ſpument. Vult reddere rationem, quare non poſſit celerius incedere. Non tantum, ait, tenet, ſed tenet tam valide, meque cohibet, ut & frena ſpument, h. e. ſpuma ex labore oppleantur. Imitatione Virgiliana, qui ſic 4. *Aen.*

Stat ſonipes, ac frena ferox ſpumantia mandit.

Et *lib.* 5.

——— *ſpu-*

Digitized by Google

Quapropter 11 aufer 12 frivolam insolentiam;
13 Namque, ubi 14 strigandum est, & ubi currendum, scio.
Hac derideri fabula merito potest, 15
Qui

——— *spumantiaque addit*
Frena feris —— SCHEFF.

(11) *Aufer*] Id est, omitte eam. Sic *Terent. Phor. 5. scen. 6. Quin tu hinc pollicitationes aufer. Plaut. Perf. 5. sc. 2. Jurgium auferas hinc.* SCHEF.

(12) *Frivolam*] Vanam, cui nullæ subsunt vires. *Festus. Frivola sunt propriè vasa fictilia quassa, unde dicta verba frivola, quæ minus sunt fide subnixa.* SCHEFFERUS.

(13) *Nam ubi*] Lego, *namque ubi*, & mox, pro currendum est, *currendum erit.* Alias enim versus non constat, quamquam *M*, ut alibi, possit non elidi. BUCHN.

(14) *Tricandum*] Legit clarissimus Gruterus *strigandum.* NEVEL. *Tricari* ponere videtur pro morari: opponit enim cursui. Gloss. Isid. *acinari, tricari, in parvo morari.* Non. Marcell. 1, 26. *Trica sunt impedimenta & implicationes (& intricare, impedire, morari) dicta quasi terica, quod pullos gallinaceos involvant & impediant capilli pedibus implicati.* PRASCH. Quid *striga*, quid *strigare*, quia vulgo notum non est, Scaligeri V. Ill. verbis dicam: *Strigare* dicuntur equi, quoties interquiescunt, dictum à *striga*, quod erat μεταίχμιον & spatium turmarum, in quo equi stringebantur, à quo nomen habet, ut docet Charisius. Hinc factum, ut, quoties interquiescunt equi & jumenta, dicantur *strigare.* Contrarium, *restrigare.* Seneca: *surge & restriga, clivum istum, si potes, exsupera.* Ep. XXXI. *Striga* (male enim *triga*) id Glossis explicatur, (intellige Glossarium ab H. Stephano editum, & postea à Vulcanio illustratum) τόπον ὅπου ἵπποι γυμνάζονται. Hæc ille in Castigationibus Propertianis & in Catalect. Virg. iis usus est Rigaltius, sed dissimulato auctore. Addam ego, in glossario legi *trigarium*, non *triga.* Deinde hoc quoque, si vera sit Charisii etymologia, errare Græculum magistrum, qui dixit esse locum ὅπου ἵπποι γυμνάζονται: nam dicere debuit ψάλλονται. FABER. Recte, *strigandum.* Veteres editiones habuere *tricandum*, quod varias interpretationes peperit. SCHEFFERUS. Vide Salmas. exerc. Plin. p. 40. qui sibi hanc emendationem vindicat, & Rutger. var. 1. 11. Hinc derivatur *strigarium*, de quo vide Schef. de re vehic. 1. 17. In loco Senecæ, a Scaligero adducto, vulgo *respira* legitur; ego mallem *destriga. destrigare* enim contrarium est τῷ *strigare:* hoc verbum Glossis Isidori restituit Gebhard. 111. Crepund. 16. vide & Gronov. ad Senec. Herc. Oet. 1908. ubi pro *respirare*, *strigare* reponere

Qui ſine 15 virtute vanas exercet minas.

mallet, ut & apud Juſtin. XI. 15. BURM.

(15) *Virtute*] Viribus. Vide ſupra *lib.* I. *c.* 2. SCHEF.

(46) FAB. VII.

Canis & Lupus.

Quam dulcis ſit libertas, breviter proloquar.
Cani 1 perpaſto nacie 2 confectus lupus
Forte occurrit. 3 Salutantes dein invicem
Ut reſtiterunt, unde ſic, quaeſo, 4 nites?
Aut quo cibo 5 feciſti tantum corporis?
Ego,

(1) *Perpaſto*] *Prapaſto* citat *Salmaſ. Exerc. Plin. p.* 26. & *prapingui* explicat. SCHEF.

(2) *Confectus*] De eo, cujus vires plane deminutæ ſunt. Ita *Cicero in Catil.* I. *fame, frigore, inopia rerum confectum* dixit. SCHEF.

(3) *Salutantes*] Abſolute, pro *ſe ſalutantes*. Ut in illo *Terent. in Heaut.* 2. *ſc.* 3. *ſine ſaltem ſalutare*. SCHEF. Lege, *occurrit dein ſalutando*, vel *ſalutant invicem*. HEINS.

(4) *Nites*] Terent. in Eunuch.

Qui color, nitor, veſtitus, qua habitudo eſt corporis?

Et Horat.

Non deterius nituiſtis, ô pueri. FABER.

Eos proprie ſignificat, quorum pellis ex ſagina diſtenta ſplendet. Hauſit ex *Virgilio*, qui ſic 3. *Aen.*

——— *ſuperoque nitentem*
Cœlicolûm regi mactabam in littore taurum. SCHEF.

C. Nepos Eum. 5. *jumenta nitida*. Ubi vide Gebhardum. Ovid. I. Met. 610.

——— *Inque nitentem*
Inachidos vultus mutaverat ille juventam.

vid. Lambin. ad Horat. III. Od. 12. & Weitz. ad Petron. cap. 11. BURM.

(5) *Feciſti tantum corporis*] Notandum, *facere corpus*, pro, corpulentiorem & habitiorem fieri: quod etiamſi ſine exemplo putat Rittershuſius, tamen nonnulla poſſum proferre ità ſimilia, ut germana eſſe dicas. Jam primum cum Cicero in Verrem dixit, *Maximam uno anno pecuniam facere poſſet*, quid quaeſo ibi *facere* ſignificat, quam aggerare, undique colligere? Dein, cum Quintilianus longe florentiſſimus auctor ſcripſit lib. 10.

Ego, qui ſum lónge fortior, pereo fame.
Canis 6 ſimpliciter: eadem 7 eſt conditio tibi,
Praeſtare domino ſi par officium 8 potes.

Quod?

10. cap. III. *Vires faciamus ante omnia, quæ ſufficiant labori certaminum*, quid aliud ſignificat, niſi, vires nobis pareſtus, colligamus, &c.? Præterea ita locutos eſſe Græcos mihi plane conſtat, apud quos τὸ σῶμα τοιοῦτον præter cætera id quoque ſignificat, quod hoc loco *corpus facere* dixit Phædrus. Ceterum exemplorum, quæ quaſi ſimilia affert Rittershuſius, nullum eſt, quod ad rem faciat; ſed in refellendo tempus male poſitum putem. FABER. Græca imitatione, pro, *Obeſum reddidiſti*. *Corpus* habitudinem bonam & ſaginam ſignificat. Ut apud *Ciceronem* 7. *ep. fam.* 26. & in illo *Martialis lib.* 1. *ep.* 7.

Inque omni nusquam corpore corpus erat.

Facere autem *corpus*, ut *facere vires*. *Fabius lib.* 10. *c.* 3. *Vires faciamus ante omnia, quæ ſufficiant labori certaminum, & uſu non exhauriantur.* SCHEF. Huc trahit locutionem ſimilem, *facere ſanguinem* apud Ovid. 14. Heroïd. v. 82. Nobiliſſimus Heinſius. Propius accedit Senecae locus lib. 5. de benefic. 13. quem ita legendum puto: *Vobis voluptas eſt, inerti otio facere corpuſculum.* Vulgo legebatur: *inerti otio aſſuefacere corpuſculum*, idem dixit Seneca ac Noſtet ſtatim: *& otioſum largo ſatiari cibo.* ſic *abundans corporis*, pro pingui, Claud. 11. in Eutrop. 380. & contra *amittere corpus*, Lucretium & Ciceronem dixiſſe notat Lambin. ad Lucret. 1. 810. Ovid. III. Epiſt. 141.

——— *Abiit corpusque colorque.*

& 1. Amor. VI. 6. ut multi legunt,

Aptaque ſubducto corpore membra dedit.

Quinct. decl. v. cap. 9. *haeret adſtricta nudatis oſſibus cutis, & in fame ſua homine conſumto, jam membra ſine corpore.* BURMAN.

(6) *Simpliciter*] Aperte, abſque diſſimulatione. *Auctor de Cauſ. Cor.* 21. *Faſebor vobis ſimpliciter, me in quibusdam antiquorum vix riſum tenere. Curtius* 4. *c.* 11. *Legati reſpondent, quum bellum in animo ſit, facere eum ſimpliciter, quod ſpe pacis non fruſtretur. ſimpliciter*, eſt candide, absque dolo. *Cicero* 4. *Acad. Cum ſimplici homine ſimpliciter agerem.* SCHEF.

(7) *Eſt conditio*] Lego, *en conditio.* Malo tamen, *eadem conditio & tibi eſt.* HEINS.

(8) *Potes*] Non ſimpliciter, ſed in reſpectu ad animum & voluntatem, ex *Virgilio*, qui *Ecloga* 7. *Et ſi quid ceſſare potes, requieſce ſub umbra.* Bene ibi *Servius: Si tibi potes vel breve otium perſuadere. Nam loquitur ad hominem amantem laboris.* Ut *Virgilius* ad amantem laboris, ſic hic ad amantem otii. *Plaut. in Pœnulo* 1. *ſc.* 2. *Poteſne mihi auſcultare? Mi. poſſum. Horat.* 1.

Quod? 9 inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis 10 & noctu domum. 10
Egò

ep. 5. *Si potes Archaïcis conviva recumbere lectis. Juven. Sat.* 5. *si potes illa pati.* Similiter *Ovid.* 3. *Met. v.* 436. *Virgil.* 12. *Aen. v.* 177. & locis aliis. SCHEF. Vid. sup. ad lib. 1. fab. 15.

(9) *Inquit ille*] Mallem ego hæc divisim legere, & *ille* referre ad canem. SCHEF.

(10) *Et noctu*] Quam hoc sane ineptum, domum tueri à nocte innoxia. Corrigendum ajo: *& vecti domum.* Tuearis, inquit, domum a furibus, & vecticulariis. In schedis Festi: *Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia.* Nemo ergo dubitabit, hanc esse genuinam hujus loci lectionem. MEURSIUS. Imo fortassis nihil mutandum. Τὸ *&*, non copulat *furibus* & *noctu*, sed transpositum est, & conjungit illa *custos sis* & *tuearis.* Innuit itaque Canem & custodire debere & tueri noctu domum. Ita mox: *& vigilem nox quum venerit.* BUCHNERUS. Locus, ut videtur Meursio V. Cl. corruptus: sed errare Meursium jam jam ostendam. Verba Viri Clarissimi sunt: Quam hoc sane ineptum, inquit, domum tueri a nocte innoxia? corrigendum ajo, *& vecti domum*; tuearis, inquit, domum a furibus & vecticulariis. Mox addit Meursius: Nemo ergo dubitabit hanc esse germanam hujus loci lectionem. Hæc ille: quæ tamen mihi nauci non sunt. Primo, quia domum tueri a furibus & vecticulariis idem fit ac si dicerem, tueri a furibus & furibus: (nam vecticularii furum species sunt) deinde quia nihil quidquam mutare necesse fuit; sed attendere tantum τὸ ἰξῆς: est autem tale, *ut sis custos liminis & domum noctu* (id est, per noctem) *à furibus tuearis.* Videlicet verum illud est, quod dicitur, *Neminem omnibus horis sapere.* Cujus rei memorem esse lectorum nostrorum benignitatem volumus, si quid tale nobis evenerit. FABER. *Meursius, & vecti* legit. *Nam*, ait, *quam ineptum, domum tueri a nocte innoxia?* Atque si hoc verba ista innuere deberent, non *noctu*, sed *nocte*, foret scribendum. Nemo enim dicit, *tueri a noctu*, nisi prorsus antique velit loqui. *Meursium* decepit solus ordo verborum paulo hic turbatior. Sic autem sese habet: officium (ait canis ad lupum) illud est, ut sis custos liminis & tuearis domum noctu a furibus. *Noctu*, est *de nocte, tempore nocturno*, ut. apud alios. Consentanea nostris observasse video & *Praschium*, & *Buchnerum*, & doctissimum *Fabrum.* SCHEF. Constructio: *Custos ut sis liminis, & a furibus tuearis noctu domum*; etsi non inerudita Meursii conjectatio. PRASCH. Lege, *ut noctu.* HEINS. *Et* hic est *etiam*, ut millies. non modo inter diu, cum nullus est labor vigilare & limen custodire, sed

etiam

Ego 11 vero ſum paratus; nunc patior nives
Imbresque, in ſilvis aſperam vitam 12 trahens.
Quanto eſt 13 facilius mihi, ſub tecto vivere,
Et 14 otioſum largo ſatiari cibo?
15 Veni ergo mecum. Dum procedunt, adſpicit 15
Lupus a catena collum detritum 16 canis.
Unde hoc, amice? 17 Nihil eſt. 18 Dic, quaeſo,
19 tamen.

Quia

etiam noctu, cum alii dormiunt.

(11) *Vero*] Particula elegantiſſima, quæ hic promptitudinem indicat. Sic *Artabazus* apud *Curt.* 5. c. 9. *Nos vero pretioſiſſimam veſtem induti, Regem in aciem ſequamur.* Verba ipſa lupi ſunt ad canem reſponſoria. SCHEF.

(12) *Trahens*] Virgiliana phraſis ex Aeneide tertia:

Quum vitam in ſilvis inter deſerta ferarum
Luſtra domosque traho. PRASCH.

vid. ad lib. 1. fab. 21.

(13) *Facilius*] Quid ſit *facile vivere* V. Cl. Graev. ad Cicer. 3. familiar. 12.

(14) *Otioſum*] Lege, *otioſe*. HEINS.

(15) *Veni*] Verba canis ſunt ad lupum. SCHEF.

(16) *Canis*] Lege, *cani*. HEINS.

(17) *Nihil eſt*] Sic loquebantur veteres, cum plane & διαρρήδην reſpondere nolebant, ſed perplexabiliter, ut ait Plautus. Aliquando etiam dicebant, *Recte*, ut in Hecyra & in Adelphis: Aliquando etiam *Benigne*, ut apud Horatium. FABER. Mallem ego dicere, formulam eſſe illorum, qui præcidunt ſermonem de re ſibi parum grata. Tota enim ita ſonat: *Id nihil ad hanc rem eſt.* *Terent. Phor. Act. 5. ſc. 6. Omitto proloqui: nam nihil ad hanc rem eſt Antipho.* Vel eorum, qui diſſimulant aliquid, & extenuant. Quomodo apud *Ciceronem* tota legitur hoc modo. De *familia literata nihil eſt, quod te moveat.* SCHEF. Tergiverſandi formula: ut apud Ter. Ph. 5, 8, 6. PRASCHIUS. Terent. Eun. IV. II. 10. *nihil eſt. quid? nihil.* Adel. II. II. 25. *ubi illic rediero: nihil eſt.* ſcil. dicent, utentur ſollemni illa formula. Perſius Sat. 3.

Heus bona tu palles: nihil eſt.

Senec. de conſt. ſapient. XVI. de Gladiatore, *reſpiciens ad clamantem populum, ſignificat, nihil eſſe.* Virgil. Ceiri. 235.

——— *Quod ſaepe petenti*
Furabis nihil eſſe mihi.

vide ad Petron. cap. XLIII. & XLVIII. BURM.

(18) *Dic quaeſo*] Lupi verba, cui mox reſpondet canis: *Quia videor*, &c. SCHEF.

(19) *Tamen*] Elegantiſſime ac Latiniſſime. *Terentius* pro eo uſurpavit *quin* in ſimili loco, qui eſt *Andr. Act. 2. ſc. 6.* Ha-

Quia 20 videor 21 acer, adligant me interdiu,
Luce ut quiescam, 22 & vigilem, nox quum venerit;
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor. 20
Adfertur ultro panis; de mensa sua
Dat ossa dominus; 23 frusta 24 jactat familia,
Et, quod fastidit quisque, 25 pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
26 Age, si quo abire est animus, est licentia? 25

Non

bet vim validius orandi. Ut in illo Germanorum: *Sage mir es doch: Thue es doch.* Idem *Terentius in Andr. 5. sc. 3. P. Pater licetne pauca? S. Quid dices mihi? CH. Tamen Simo audi.* Et in *Heaut. A. 1. sc. 1. At istos rastros interea tamen depone.* SCHEF. Petron. cap. LXVI. *Tamen, inquit Trimalchio, quid habuistis in coena?*

(20) *Videor*] Eleganter sese habet tota oratio, & commoda canis attollit, incommoda extenuat mitibus vocabulis. Huc pertinet *acer*, quod mox sequitur, & *quiescam*, & *qua visum est*, &c. SCHEF.

(21) *Acer*] *Seneca de const. 14. tanquam canem acrem objecto cibo lenire.* SCHEF. Sic Cato de R. R. 124. *Canes interdiu clausos esse oportet, ut noctu acriores & vigilantiores sint.* Columell. 8. 12. *Catenis per diem continendi, & noctibus solvendi sunt.* HEINSIUS. Hinc *acriores literas* apud Quinct. 1. 11. illustravimus.

(22) *Et vigilem*] Lege *quiescam, invigilem*, vel *evigilem, cum nox venerit.* HEINS.

(23) *Frusta*] Edulii cujuscunque, simplic. ut in isto *Juvenal. Sat. 3. v. 210. & frusta rogantem Nemo cibo juvabit.* Ubi recte *Schol. Vet.* explicat *panem petentem.* Neque poni asteriscus ibi debet. Nam quod præcedit, *aut sine causa*, indicat solum; pro *frusta*, in nonnullis libris inveniri *frustra*, idque hoc significare. SCHEF.

(24) *Jactat*] Jacit, objicit, quod posterius usurpat *Virgil. in 6. Aen.* Supra, *mittit*, posuit. Sic autem solent de canibus. *Apul. Asin. Intestina quidem canibus nostris jacta.* SCHEF. vid. ad Petron. cap. LXIV.

(25) *Pulmentarium*] Quidquid ad panem datur. Vide *Varronem 4. de LL. & Guyetum ad Terent. Adel. A. 3. sc. 3.* SCHEF. Lege *pulmentarii.* HEINSIUS.

(26) *Age, si quo est abire*] An scribendum: *age si quo erit abire.* GUJETUS. Pro *num est*, vel *estne.* Licitumne tibi est. Notat alias hic *Faber* errorem in metro sic restituendum: *age, si quo abire est animus* &c. Cum quo facit & *Buchnerus*, cujus emendationem certam appellavit *Freinshemius*, & in ipsum recepit textum. Mallet *N. Heinsius: si quo fert ire animus*, quod melius,

Digitized by Google

Non plane eſt, inquit. 27 Fruere, quae laudas, canis. Regnare nolo, 28 liber ut non ſim mihi.

melius, ne bis idem verbum repetatur. Porro hæc ſunt verba lupi ad canem, quibus canis reſpondet mox: *non plane eſt.* Perperam *Urſinus* hæc invertit. SCHEF. Lege: *age ire, quo fert animus, eſt licentia?* Horat. 1. epiſt. 14. *Tamen iſtac mens animusque fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.* Ovid. initio Remed. Amor. *Fert animus propius conſiſtere.* HEINS.

(27) *Fruere qua*] Pro *fruere iis, qua.* Sunt autem hæc lupi verba, permittentis id, quod ipſe non deſiderabat. Ita ſolent Latini. *Seneca de Ira 3. c. 2. Paranti demum excuſationem obſtitit, & fruere, inquit, mi Pollio, fruere.* SCHEFF. Similem ellipſin vidimus hoc libro fab. 11.

(28) *Ut non ſim*] Hac lege, ac conditione, ut non ſim. Illud *mihi* elegantер abundat, modo apud optimos Latinitatis auctores conſueto. *Cicero 7. Verr. Statui egomet mihi tum modum orationi meae. v. inf. 5. c.* 5. SCHEF. Diffundit hæc, coarctatis reliquis, Anon. f. 54. PRASCH.

(47) FAB. VIII.

Frater & Soror.

1 Praecepto monitus, 2 ſaepe te 3 conſidera. Habebat quidam filiam 4 turpiſſimam, Itidem-

(1) *Praecepto*] Mallem: *Praecepto hoc.* Scripſerat *Phaedrus*, opinor, *praeceptoc.* ut apud *Terent. Adel. Act. 1. ſc. 3. Nimium iſthoc abiſti.* SCHEF.

(2) *Saepe te*] Reſpicit, quod ſequitur, *cotidie ſpeculo vos uti volo.* SCHEF. Lege *ipſe te.* HEINSIUS.

(3) *Conſidera*] Proprie uſurpat, de contemplatione, quæ fit oculis, intuere te, inſpice te. *Beſehe dich.* Sic uſurpavit *B. Ambroſius lib. Off. 1. c. 4. Ergo qui plantavit aurem, non audit? qui finxit oculum, non videt, non conſiderat.* Fruſtra *Barthius in Adv.* ſollicitat hunc locum. Nam & *Feſtus Pauli* ob hanc cauſam: *Conſiderare a contemplatione ſiderum videtur appellari.* SCHEF. Vid. ad Petron. cap. XII.

(4) *Turpiſſimam*] Lege *turpiſſima.* Sic ſupr. fab. 43. *& turpi facie multos cognovi optimos. Turpiſſimam* in fab. 63. aliter accipi debet. HEINS. Quid opus mutatione, cum & *turpes puellae*, pro deformibus paſſim occurrant?

Digitized by Google

Itidemque insigni & pulchra facie filium.
Hi speculum, in 5 cathedra matris 6 ut positum fuit,
Pueri-

rant? Ovid. III. art. 255.

Turba docenda venit, pulchraeque puellae. BURM.

(5) *In cathedra*] De his feminarum cathedris, & inde dictis pueris cathedraliciis, legito Pignor. de Serv. p. 210. PRASCH. Sellam gestatoriam intelligit, qua vehebantur mulieres in publico. Dixi in opere *de re vehiculari*. Interim qui volet, consulat *Pignorium de Servis*, & *Chimentelium de Sellis veterum cap.* 24. SCHEF.

(6) *Suppositum*] Prior versus gemino mendo inquinatus est; unde adeo factum, ut tota oratio suspensa sit & hiulca. Nam quid, quaeso, est, *pueris suppositum erat speculum?* nisi, pueros insedisse speculo, aut eorum pedibus subjectum fuisse? Papae! rem mirificam. Deinde, quid sibi velit, *speculum suppositum erat in cathedra?* nisi positum fuisse sub cathedra; quod contra rei narrationem est, nam in cathedra erat. Deinde, contra Latinitatis rationem; neque enim dicere possis, suppositum in arca; pro, positum in arca. Sed non morabor amplius lectorem; Corrigo, & lego:

Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,
Pueriliter ludentes forte inspexerant.

Hoc sensu: Ibi pueri, cum speculum in cathedra matris positum esset, pueriliter ludentes, illud forte inspexerant. Qui autem erroris fons, quae origo fuerit, operae pretium erit attendere; & facile est ad intelligendum, ei praesertim, qui MSS. codices aliquando tractarit. Vitium quippe istud natum est ex geminatione τῦ S. in HI SPECULUM; unde exscriptor incogitans nobis effinxit: HIS SPECULUM. Eadem quoque secundi erroris origo est; nam ex *matris ut positum*; (quam ego veram esse lectionem contendo) ortum est illud *matris suppositum*. FABER. Nihil melius opinione mea, quam ut cum eruditissimo *Fabro* hic legamus; *ut positum fuit*, & propterea pro *his*, quod est ab initio, *hi* scribamus. Vitium utrumque peperit littera ex vicinitate male repetita, sic ut aliis in locis evenit; *ut positum fuit*, idem est, ac si dixisset, *sic, ut, quamodo ibi forte positum fuit:* Hoc enim vult, venisse in eam cathedram, ibique inveniisse speculum matris, quod tum forte ibi jacebat, relictum. Nempe sollicitae de forma, & hoc una secum in cathedris istis circumferebant, ut subinde possent consulere, ac, si quid minus concinne se haberet, emendare. Nisi quis propius ad scripturam veterem mallet: *Hi speculum (quod in cathedra matris appositum fuit) pueriliter ludentes forte inspexerant.* Sane illud *apponere*, pro *ponere*, *Tullius* quoque usurpavit in *Verrina 6. apposuit patellam, in qua sigilla erant egregia.* Neque in difficultatem

Pueriliter ludentes, forte 7 inſpexerant.
Hic ſe formoſum jactat; 8 illa iraſcitur,
Nec gloriantis 9 ſuſtinet fratris jocos,
10 Accipiens (11 quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, laeſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
12 Vir natus quod 13 rem feminarum tetigerit.

Amplexatem habet. *Plinius* 8. *c.* 51. *Solidum aprum Romanorum primus in epulis appoſuit P. Servilius Rullus.* SCHEF. Lege *qui ſpeculum, in cathedra matris ut poſitum fuit* &c. HEINSIUS. An *ſuſpenſum?* ἐπίχω. τῷ ὑποθήματι impoſitum. His ſpeculum ſuppoſitum fuit, eo ſcilicet, ut ſe in eo intuerentur: non enim forte inſpexerant, ut ſuppoſuit interpolator. GUIETUS. De Cathedris vid. comm. ad Martial. X. 13. & Scheff. II. de re vehic. 4. in lecto etiam ſpecula habuiſſe puellas patet ex Propert. III. IV. 11.

Nec ſpeculum ſtrato vidiſti, Lygdame, lecto.

ubi Heinſius mallet *in ſtrato.* Gronovium hic vix intelligo. BURM.

(7) *Inſpexerant*] Rectius multo eſt: *f. inſpexerunt.* Librarius vim factam exiſtimans legi metricæ mutavit, ſed male. MEURS.

(8) *Illa iraſcitur*] Καὶ γὰρ ἐν' ἀγλαΐῃ ζηλήμονές εἰσι γυναῖκες, ait Muſæus de Ero & Leandro. PRASCH.

(9) *Suſtinet*] Ferre poteſt. Ita *ſuſtinere hominum ſermones* dixit Cicero *in epiſt. ad Caſſium.* SCHEF. V. doctiſſimum Munker. ad Hygin. fab. 261. & Cl. Schulting. & nos ad Calpur. Flacci decl. XV. BURM.

(10) *Accipiens*] Forte, *arripiens.* HEINS. Nihil neceſſe. Ita Terent. Adel. 4. 3. *Ad contumeliam omnia accipiunt magis.* Ita & Eun. I. 2.

(11) *Quid enim*] Putat *Ritterſhuſius, quid ni* ſcripſiſſe. Quid ſi dicamus breviter dictum, quod plene ita ſonat, *quid enim potius acciperet in contumeliam?* Alluderetur ſane optime ad ingenium muliebre, cui nil moleſtius, quam ob formæ turpitudinem notari. *Horat.* I. *ſat.* I. ubi mercator: *Militia eſt potior, quid enim? concurritur* —— Iſta ſic conceperam; cum poſtea incidi in comment. *Salmaſii ad Tertull. Pall.* ubi eundem locum hunc ſic video probari. *Conf. p.* 366. SCHEF. Recte Schefferus formulam elegantem ſervat. vid. Graev. ad Cicer. II. in Verr. 23. & nos ad Quinctil. VII. 10.

(12) *Vir natus*] Græca ratio loquendi, quæ tamen & Latinis frequens. *Apulejus* I. *Aſin. Si reſiſtere, vir natus, mulieri nequibas. Idem in Apol.* I. *An*

Amplexus utrumque ille, & 14 carpens oscula,
Dulcemque in ambos 15 caritatem partiens:
16 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:

Tu

tu ignoras, nihil esse aspectabilius homini nato, quam formam suam. Citer. Tusc. 3. *Mortalis natus, conditionem postulas immortalium.* SCHEF.

(13) *Rem feminarum*] Vides, lector, quæ sit hoc loco *res feminarum*, speculum scilicet, & aliæ id genus nugæ, queis utuntur mulierculæ. Tamen Rigaltius, quod una mecum mirabere, allato Anacreontis testimonio, persuadere cupit, debere hoc de pulchritudine intelligi. Quod quam ridiculum sit, mitto dicere; neque annotassem, nisi veritus forem, ne tanti viri auctoritas aliis imponeret. FABER. Speculum. Sed audi, virgo, quid ad hæc Naumachius: ἀλλὰ σὺ πίσευε, Παιθὼ, νεύσῃ μὴ δίκῃ, μηδὲ κατόπτρῳ χαῖρε διαιρέσεως τὴν ἀνιγάλιο μορφήν. PRASCH. Suppellectilem muliebrem; id quod ad feminas pertinet. Imitatus *Terentium* videtur, qui sic loquitur in *Heaut. Act.* 2. *sc.* 3. *Offendimus ipsam*, ait, *nulla mala re esse expolitam muliebri.* Per *rem muliebrem* pigmenta & id genus alia cultui & ornatui servientia intelligit. Atque isto modo Nosier speculum, *rem* appellat *feminarum. Rigaltius* de pulchritudine accepit, contra loci mentem, nec admittit sequens, *tetigerit.* SCHEF. Forte *femininam.* HEINS. Sic lege apud Ovidium III. Amor. 13.

Arma mares tractent, tu res depone viriles.

ubi quaedam adnotabimus. BURMANNUS.

(14) *Carpens*] Fervorem amoris & ex eo festinationem notat. *Ovid. ep.* 2. *Heroid.*

Non super incubui, non oscula frigida carpsi. SCHEF.

(15) *Caritatem*] Tribuens cuique partem suam; eleganter. Quomodo apud *Virgilium* I. *Aen. Hinc portum petit, & socios partitur in omnes.* Porro de amore verbum hoc usurpari docuit ex *Cæsare aliisque Rittershusius.* SCHEF. Simili fere sensu dixit Pedo ad Liviam.

Nec tua se pietas dissendit amore duorum. BURM.

(16) *Cotidie inquit*] His respondet, quod in προοιμίῳ dixerat, *sæpe te considera.* Speculum enim apud veteres imago est cognitionis sui: quæ princeps sapientiæ pars habetur. Inde Prudentiæ cum serpente speculum appingitur. Etsi aliam ejus effigiem, nec invenustam, exhibet Eustath. de Ismenes & Ism. amor. lib. 2. Facit huc symbolum, *Non inspectandum ad lucernam speculum:* quod explicat Lil. Greg. Gyrald. Adde Jac. I. 24. 2. PRASCH. Similia his apud Senec. nat. Quæst. I. c. 17. Et Laërt. lib. 2. V. Fraider. in Anacreont. p. 263. HEINSIUS.

(17) *Tu*

Digitized by Google

17 Tu formam ne corrumpas nequitiae 18 malis; 19 Tu

(17) *Tu formam ne corrumpas*] Usus est in juvenibus speculi iste: in senibus vero quis esse possit, docet Plautus Epidic. III. sc. 3. caeterum idem, quod pater hic filiis suadet, suadebat omnibus Socrates. Συνηχῶς nempe, κατασταζίσθαι ἐν τῇ μὲν καλοὶ ὦσι, ἄξιοι γίγνοντο. εἰδ' ἀισχροὶ, παιδικὰ τὴν δυσωδίαν ἐπικαλύπτουσι. NEVELET. Distributive, respicit filium. SCHEF.

(18) *Nequitia malis*] Illud *malis* non bene respondere praecedenti *formam* videtur. Ergo scriberem *maclis* contracte, pro *maculis*. *Maculis corrumpere*, est commaculare. Verum *Faber* hoc haud putat esse Latinum, nec a bona mente probari. Vellem, causam addidisset aliquam. Si enim Latinum est, *Corrumpere ocellos Lachrymis*, quod habet *Plautus* & *Ovidius*, cur non sit Latinum, *corrumpere formam maculis?* At pergit: *cui persuadeatur priorem in* maclis *corripi posse? Nam etiamsi in* macula *brevis est, naturam tamen mutabit, si una sui parte mutiletur.* Quasi vero nullus existat senarius, qui in fine habeat spondæum. Cur ergo non correxit quoque *lib. 5. prol.* versum decimum? Praeterea sic occurrit quoque apud *Plautum in Amphitruanis Prologo:*

Nam cum Telebois bellum est Thebano populo.

Et Martialem Epigr. 3. ep. 22.

Summa venenum potione perdixti.

Hoc enim modo legendum ibi *Scriverius* ait, & *lib. 4. ep. 61.*

Emptas lacernas millibus decem dixti.

Itaque quærenda ratio est alia, quam cum omiserit *Faber*, nos indicabimus. Nam & nobis displicet nunc ista nostra conjectura, non tam iis de caussis, quas recitavit *Faber*, quam quod per eam pereat oppositio, quae servanda in oratione tota videtur. Sicut igitur nominantur *mores boni*, sic plane his adversa poni debent, non *macula* nequitiae, sed *mala*. Id quod jam ante annum non vidimus solummodo, sed & publice auditoribus nostris indicavimus. SCHEF. Recte *malis* retinetur. Sic in versiculis illis apud Lamprid. Sever. c. 38. *Ut fias animi malis repulsis Pulcher, ne invideas liveri mentis.* & ita *bona* & *mala* de mentis & corporis pulchritudine & deformitate. ita *bona Helenes*, est forma ejus, Ovid. Ep. XVII. 134. & Epist. XXI. 38.

——— *Proprio vulneror ipsa bono.*

id est, pulchritudine. vid. Passer. ad Prop. I. II. 6. Nazar. Panegyr. c. XXXIV. *cui forma emendatior fuerit, boni sui piguit.* sic *animi bona* Valer. Max. VII. V. 3. vid. ad Petron. cap. LXXV. & ita *bonae* & *malae* puellae, *bona* & *mala* mens, mores, &c. & huc facit illud Ovid. II. Amor. X.

Non facit ad mores tum bona forma malos.

&c

Tu faciem ut istam moribus 19 vincas bonis.

& in hanc sententiam plurima apud veteres occurrunt. Terent. Heaut. II. 4. *id cum fluduisti, ut formae mores consimiles forent.* Plaut. Poen. I. II. 93. *Pulchrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt, lapidi mores turpem ornatum facile factis comprobant.* Claud. I. Laud. Stil. 25.

——— *Quem vultus honestat,*
Dedecorant mores; animus quem
pulchior ornat,
Corpus destituit. ———

vide & Pindar. Od. Olymp. VIII. 24. Socrati de pueris pulchris & deformibus tribuit simile dictum Plutarch. praecept. conjug. p. 141. BURMANNUS.

(19) *Vincas*] Innuit curam & laborem, quam haec res requirit: *istam* ponitur demonstrative, pro turpitudine ac deformitate, de qua proprie illud *vincere* intelligendum. Est autem *vincere* hoc agere, ut ne appareat, ne conspiciatur ea turpitudo, præ morum pulchritudine. Sic apud *Curtium* 8. *c.* 3. *Vicit gratiam meriti sceleris atrocitas.* SCHEF.

(48) FAB. IX.

Socrates ad Amicos.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.
Quum parvas aedes 1 sibi 2 fundasset Socrates,
3 (Cujus 4 non fugio mortem, si famam adsequar,
Et

(1) *Sibi*] Suos & privatos in usus. Sic *Terent. in Heaut. Act.* 2. *sc.* 3. *ornari sibi* dixit. SCHEFFERUS.

(2) *Fundasset*] Capio de initio aedificationis, cum fundamenta posuisset futurae domus. ita Virgil. VIII. Aeneid. 478.

Haud procul hinc saxo incolitur
fundata vetusto
Urbis Agyllinae sedes:

male *fundare* urbes, domum, & similia pro *condere* vulgo dicunt. an hae vero illae aedes parvae, quas ἰδιῶτιν vocat Aelian. IV. var. Hist. 11? BURM.

(3) *Cujus*] De genere mortis violentae hoc intelligendum. *Mors Socratis* enim hoc loco ea est, quali ipse olim periit. Sic *Tacitus mortes antiquorum* usurpavit I. *Hist.* 3. *laudatis antiquorum mortibus pares exitus.* SCHEF.

(4) *Non fugio*] Aristippus voti idem habuit. Ἐγωὰμμος γὰρ τῶν ἀπίδων Σωκράτης, ἔφη, ὡς ἂν ἐγὼ ἐυξαίμην. NEVEL. Exprimit constantiam in eo, quod, adversum quia est, non quærimus,

Et 5 cedo invidiae, dum modo absolvar 6 cinis.)
7 E populo sic, 8 nescio quis, 9 ut fieri solet: 5
Quaeso, tam angustam, 10 talis vir, ponis domum?

Uti-

rimus, *non recuso subire.* SCHEFFERUS.

(5) *Cedo invidiae*] Non satis hoc intelligo. *Cedere invidiae Socratis*, est, *Socratem* invidentem ferre non posse, minorem esse *Socratis* invidia, quomodo apud *Virgilium* 3. *Aen. cedere honori Ascanii.* & apud *Claudian.* 3. *in Eutr. cedere livori.* At hoc non vult Noster. Quid si legas *accedo invidiae*, quomodo apud *Ciceronem in ep. ad Brutum* est, *accedere virtuti alicujus.* Quid? si *& me do invidiae*, quomodo apud eundem *dare materiam invidiae*, *dare se sermonibus vulgi* reperitur. Sed nil opus est correctione. Optime doctissimus *Gronovius* in suis ad me litteris: *Cedo invidiae* (*non Socratis, nam ea vox hic repetenda non est, sed ut Socrates,*) *id est, facile patior me circumveniri, & vel damnari atque occidi ab invidis, ut ille, dummodo post mortem judicer innocens fuisse. Cedo, ut apud Valerium Max. unius aliquem testimonio cedere, de quo in Pecunia Vetere pag.* 708. *Invidia* igitur hic posita pro *invidis*, ut & in aliis consuevit. v. *lib.* 4. *c.* 4. Respicit & hic *Sejanum cum sociis.* SCHEF. Liv. 3. 54. *Video differri adversus nos certamen, dandus est invidiae sanguis.* Et 4. 44. *Adversa invidia objici maluit.* HEINS. *cedere invidiae* dictum, ut *cedere fortunae.* Caes. VII. de B. G. 89. *cedere tempori* & similia, de quibus ad Quinct. decl. VI. 16. BURM.

(6) *Cinis*] Postquam cinis factus fuero. Post mortem meam. Sicut evenit *Socrati*, ut ex historia notum. Eum enim respicit his verbis. SCHEF.

(7) *E populo*] Gell. II. 9. *unus e populo.* idem quod inf. III. 19. *quidam e turba.* ubi vide. BURM.

(8) *Nescio quis*] Formula loquentium de ignotis. *Cicero de Amicit. Qualem fuisse Athenis Timonem, nescio quem, accepimus.* SCHEF.

(9) *Ut fieri solet*] Inter aedificandum. Hoc enim maxime hic attenditur. Et est notus ea de re versus, quem & *Ritterhusius* protulit. SCHEF.

(10) *Talis vir*] Sic apud Plautum Captiv. v. v. 2. loquitur servus ad herum:

Quid me oportet facere, ubi tu talis vir falsum autumas?

Sic Sallustius de Mario bell. Jug. 63. *Tamen ad id locorum talis vir* (*nam postea ambitione praeceps datus est*) *consulatum appetere non audebat.* SCHOPP. Terent. Eun. I. 2. *Et istam nunc times, quae advecta est, ne illum talem praeripiat tibi.* Corn. Nep. Alcib. 6. *Itaque & Siciliae amissum & Lacedaemoniorum victorias vulpae suae tribuebant, quod talem virum e civitate expulissent.* V. Heins. ad Ovid. 5. Fastor. 460.

ita

Utinam, inquit, 11 veris hanc amicis impleam.

ita apud Graecos τοῖος, ut docuit. Spanh. ad Call. Hymn. in Dian. 146. vid. ad Petron. LXI. BURM.

(11) *Veris amicis impleam*] Nedum domum implerit Socrates, cum ne navim Theognis impleri posse dicat undequaque collectis amicis veris. vers. 83. Τὸς δ' οὐκ ἰυρήσις δίζήμενος, οὐδ' ἐπὶ πάντας Ἀνθρώπους, οἷος τοῖς μιν πάντας ἄγοις. NEVELET.

(49) FAB. X.

Poëta de Credere & non Credere.

Periculosum est credere, & non credere.
Utriusque exemplum breviter 1 exponam rei.
Hippolitus obiit, quia 2 novercae creditum est.
Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda est veritas 3 multum, prius
Quam stulta prave 4 judicet sententia.
Sed 5 fabulosa ne vetustate elevem,

Nar-

(1) *Exponam*] Narrabo. Ita *Corn. Nep. Att. c. 28. versibus expositit, qui honore cateros praestiterunt.* SCHEF.

(2) *Novercae creditum est*] Sententiose. Et huc pertinet impersonale verbum. Nomen novercae fuit *Phadra.* SCHEFFERUS.

(3) *Multum prius*] Conjungunt vulgo. Sed illud *multum* ad *exploranda* referendum. *Multum* enim hic est, *diu, bene.* SCHEF.

(4) *Judicet sententia*] Animus, judicium; effectus, pro efficiente causa, nota figura. SCHEF. An scribendum *judices?* GUJETUS. Ita & Heinsius codici suo adscripserat. sed nihil opus, ut recte judicat Davies. ad Cicer. III. de Nat. Deor. 2.

(5) *Fabulosa*] Legendum auguror: *sed fabulosa ne hac vet. el.* PRASCHIUS. *Praschius* existimat legendum: *sed fabulosa ne hac vetustate*, &c. non male. Sed quia codices dissentiunt, puto *id* pronomen, quod in sequenti versu est intelligendum, & ad illud *quod* refertur, etiam huc trahi oportere, ut sit sensus: ne id sc. quod proxime dixi de exploranda veritate, elevem allatis exemplis, quae propter vetustatem suam possunt videri fabulosa, propterea id narrabo, quod est factum mea memoria. SCHEF. An scribendum *elevet*, id est, exte-

Digitized by Google

Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.
Maritus quidam quum diligeret conjugem,
6 Togamque puram jam pararet filio, 10
7 Seductus in secretum a liberto suo,
8 Sperante heredem 9 suffici se 10 proximum.

Qui

extenues, minuas ob vetustatem? an *elevent*? GUIET. Forte *elever*. HEINS. Puto recte Guietum *elevent* conjeciisse & explicasse. Ita infr. fab. 61. *Qui, facere quae non possunt, verbis elevant.*

(6) *Togamque puram*] Quo tempore sumta sit, variant. Rittersh. hic notat, gestatam praetextam usque ad annum decimum sextum completum. Guido etiam Pancirollus Reb. Dep. quum ad annum XVI. pervenissent. Octav. Ferr. de Re vest. 2. 1. usque ad initium anni XV. Henr. Salm. not. ad Panciroll. exemplis inductus, nullum certum tempus definitum putat. Quae de reliquo super hoc antiquo more differunt, apud ipsos poterunt legi. Id unum addo, & praetexta & toga solis uti civibus Rom. licuisse: nisi quod amici populi hoc jure donabantur; ut fuse docet D. Gothofr. ad L. 32. D. de Jure fisci. PRASCHIUS. Qua utebantur viri, primumque induebantur post expletos adolescentiae annos. Erat autem dicta pura, quia nullam praetextam habebat purpuram, ut toga puerorum. Vide *Bayfium* & *Ferrar. de re vest.* SCHEF.

(7) *Seductus*] Seorsum ductus in locum solitarium. *Livius* 30. *cap.* 5. *Scipio deinde Lelium & Masinissam separatim seductos obtestatur*, &c. *Sueton. Claud. c.* 37. *unus ex litigatoribus, seducto in salutatione affirmavit. Terent. Hecyr.* 1. *sc.* 2. *Pamphilus me solum seducit foras.* SCHEFF. Cicer. 1. de Orat. 56. *Qui cum Crassum seduxisset, atque ad eum retulisset.*

(8) *Sperante*] Putat *Faber*, hic deesse versum. Ego nil hujusmodi intelligo. Quid reponit *Faber*? *Miror*, ait, *qui monitus fuerit tamen.* Scilicet audire vult se admonentem. At qui potest, nisi addat rationem? *Nemo dubitabit*, inquit. Nos vero dubitamus plurimum. Et quis ante *Fabrum* hic deesse quid putavit? Ne *Meursio* quidem visa est oratio hiare, qui ubique tamen invenit lacunas. Sed nimirum omnes mecum seriem orationis abruptam, & pendentem structuram non viderunt. At quid, si ad *seductus* addas *est*, quod hic intelligendum? *Maritus seductus est a liberto, sperante se suffici heredem proximum.* Quid tandem deest huic orationi, aut cur non punctum majus sequi post eam potest? Vidit *Rittershusius* quoque, ac ideo *seductu' st*, censuit scribendum. *Terentius Eunuch.* 4. *sc.* 4. *Monstrum hominis, non dicturus?* pro, *dicturus es*, & *A.* 5. *Phorm.* 5. *Quidnam*

11 Qui, 12 cum de puero multa mentitus foret,
Et plura 13 de flagitiis caſtae mulieris,
14 Adjecit id, quod ſentiebat maxime
15 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stupro-

nam nunc facturus Phadria? pro *facturus eſt. Fragm. Petronii: Catellam in terram depoſuit, hortatusque ut ad rixam properaret.* SCHEF.

(9) *Suffici*] Ut *facere*, ſic & *ſufficere haredes* dicimur, cum alios aliis ſubſtituimus, quanquam magis uſitate *ſubſtitui* dicantur. Simili ſenſu *Cornel. Nep. Hannib. c. 5. Haſdrubale Imperatore ſuffecto, equitatui omni prafuit.* Cæterum *ſuffici ſe*, pro *ſuffectum iri*, vel, *ſufficiendum eſſe*, quomodo apud *Virgilium* 1. *Aen.*

Progeniem ſed enim Trojano a ſanguine duci
Audierat. pro *ducendam eſſe.* SCHEF.

(10) *Proximum*] A filio videlicet. Nam proprie ſolenniterque *hi ſecundi* appellantur. *Perſius Sat. 2. v. 12.*

——— *pupillumve utinam, quem proximus hares*
Impello, expungam ———

Habes tamen & apud *Salvianum lib. 3. ad Eccleſ. Cathol.* de primo hærede, in antiqua formula; *Illum haredem ſcribo proximum meum.* SCHEF.

(11) *Qui cum*] Lege, *hic cum.* HEINS.

(12) *Dum*] Mallet *cum Rittersh.* & ſic edidit *Meurſius.* Sed fortaſſe rectius illud *dum* explicabimus per *dummodo. Saluſt. Bell. Cat.* *Id quibus modis aſſequeretur, dum ſibi regnum pararet, nil quidquam penſi habebat.* SCHEF. Non poteſt hic capi pro *dummodo*, ut mox ponitur verſ. 28. & fab. praeced. & apud Prop. 1. 11. ult. ubi vide Paſſer. ponitur & pro *donec* lib. 1. fab. 19. & tunc ſubjunctivum requirit. ſed *dum* ſemper, eo ſenſu, quo hic ponitur, indicativum requirit, ut mox verſ. 23. & recte docuit ſummus Gronov. ad Liv. xxxv. 8. quare idem apud Quinct. decl. XVII. cap. 1. initio pro *dum* reſcripſit *cum*, quem ibi vide. & ita hic mallem *cum*; & contra *cum* ſaepe pro *dum* malo errore a ſcriptoribus eſſe exaratum, docet Servius ad Virgil. 1. Aeneïd. 697. vid. & Scheffer. ad lib. 1. fab. 4. BURM.

(13) *De flagitiis*] Sic *Quintil. lib. 6. cap. 3. de annis ætatis ſuæ multum mentiri dixit.* SCHEF.

(14) *Adjecit*] Non placet hæc diſtinctio. Verba illa omnia, *id quod ſentiebat maxime, doliturum amanti*, ponenda in parentheſi cenſeo. SCHEF.

(15) *Doliturum amanti*] Dolorem allaturum propter amorem marito ſignif. *Doliturum* imitatione *Terentii* & *Plauti* ſic uſurpat, qui poſterior in *Capt. 1. ſc. 2.*

——— *huic illud dolet,*
Quia nunc remiſſus eſt edendi exercitus. SCHEF.

(16) *In-*

Digitized by Google

Stuproque turpi pollui famam domus.
16 Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
17 Subsedit, deinde noctu subito 18 januam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
19 In quo dormire mater natum jusserat,
20 Aetatem adultam 21 servans diligentius.

Dum

(16) *Incensus*] Eleganter, ad indicandam iræ vehementiam. *Terent. Phorm. A. 1. sc. 4. Loquarne? incendam? taceam? instigem? Donatus: Incendam, quia iracundia ignis est.* SCHEFFERUS.

(17) *Subsedit*] Substitit, commoratus est. *Cic. 5. Att. ep. 16. Itaque subsedi in ipsa via, dum hæc summatim tibi perscriberem.* Sed hic non commorationem simplicem, sed quæ insidiarum causa instituitur, intelligere debemus. Quomodo in venatione *subsident*, unde venatores ipsi *subsessores*, ut notavi ad *Petron. cap.* XL. Aut quomodo in militia faciunt. *Ammianus lib. 24. subsedisse manum insidiatricem latenter. Livius lib. 1. partem militum subsidere in insidiis jussit.* SCHEFFER. Vide Serv. ad Virgil. Aeneid. 5. 498. & 11. 268.

(18) *Januam intravit*] Ellip. pro *per januam in ædes. Petronius cap.* CXXXIX. *Mulier haud inculta januam intravit.* SCHEF.

(19) *In quo dormire*] Observa morem. Similis est historia Euphratis, Arandacis filii, a quo Parthiæ fluvius nomen sumsit: nec non Thessi, a quo denominatum flumen Aetoliæ, Axenus, antea, post Achelous dictum. PRASCHIUS.

(20) *Aetatem adultam*] Signif. pro filio adulto. SCHEFFERUS.

(21) *Servans diligentius*] Scil. quod adulta esset, vitiisque obnoxia, quæ hic tacite Noster innuit, plus, quam antea. *Servans* pro *observans*, i. e. custodiens. *Corn. Nep. Cimone cap. 4. Nunquam hortis custodem imposuit fructus servandi gratia.* *Asservare* dixit *Catullus c. 17.* de puella loquens: *Asservanda nigerrimis diligentius uvis.* SCHEF. Terent. Heaut. 3. 3. *Nisi eum, quantum Dii dant opis tibi, servas, castigas, mones.* Et paulo post: *atque nunc here hic tibi asservandus est.* Ubi etiam videtur Poëta respexisse ad morem illum, quo sine paedagogis & magistris adolescentes, in viros transcripti, vivebant. Dicit enim Syrus: *nam mihi jam minus minusque obtemperat.* ceterum hanc mater curam praecipue agebat, ne corrumperetur a libidinosis, ne quis praedator corporis admitteretur. vid. ad Petron. LXXV. & Quinctil. 1. Inst. 2. BURM.

22 Dum quaerunt lumen, dum 23 concurſant familia,
24 Irae furentis impetum non ſuſtinens, 25
Ad lectum accedit, 25 tentat in tenebris 26 caput.
Ut ſentit 27 tonſum, gladio pectus 28 tranſigit,
Nihil

(22) *Dum quaerunt lumen*] Perſuaſum mihi eſt, multa Phaedrum in hac narratione tranſtuliſſe ex Ovid. 11. Faſt. 347 & ſeq. lege & confer utriusque Poëtae verba & ſeriem rei, lector. BURM.

(23) *Concurſant*] Sic priores editiones habuere, quod non fuit immutandum in *concurſat*, maxime cum præcedat *quaerunt*, & *familia* nomen ſit, quod multos innuat. Adde nobiliſſ. *Heinſium ad Ovid. Met.* 2. *v.* 688. SCHEF. Quinct. decl. 11. *Concurrit familia, quo ſollicitos atque trepidantes ducebat ſtrepitus.*

(24) *Ira furentis impetum*] Graviſſime, ad indicandam vim doloris & cauſam tam atrocis facinoris. Sic *impetum libidinum* dixit *Cicero de fin.* SCHEFFERUS.

(25) *Tentat*] Explorat manu. *Plautus Aulul. Act.* 4. *ſc.* 3. *EU. agedum, excute dum pallium. STR. tuo arbitratu: EU. ne inter tunicas habeas. STR. tenta, qua lubet.* Vide *Giffan. Ind. Lucret.* SCHEF. Quintil. declam. 1. *Tentavit ergo vultus & pectus objectum.* Virgil. 3. Georg. 563. *Inviſos ſi quis tentarat amictus.* Propert. 1. eleg. 3. *Subjecto leviter poſitam tentare lacerto.* ubi vid. Paſſeratium. Lucret. IV. 235.

Nunc igitur ſi quadratum tentamus, & id nos
Commovet in tenebris.

ubi male Lambinus mavult *tractamus*. BURM.

(26) *Caput*] Scripſeram olim, illud *tentat* abſolute hic intelligendum, & poſt *tenebris* ponendum punctum. Idem & *Colerus* judicaverat. Nunc ſententiam illam muto. Video enim iſta velle: non tentaſſe quidvis obvium, ſed quæſiviſſe caput, ut ex eo etiam in tenebris cognoſceret, virine, an feminæ eſſet. Atque ita exigit, quod præcedit, *accedit ad lectum*, quod non habet ſenſum idoneum, fruſtraneumque eſt, ſi lectionem alteram ſequamur. SCHEF.

(27) *Tonſum*] Nempe, ſicut viri conſueverant. Solebant enim pueri alere capillos, &, cum ad virilem veniſſent ætatem, detonſos conſecrare Diis, indeque ſemper tonſo eſſe capite. *Martialis* 9. *e.* 36.

At tibi ſi deſierit vultus coma
tonſa virilas.

Ambroſius de S. Paulo: Secundum legem extulit illud, quia vir, ſi comam habuerit, ignominia eſt illi. Prohibet enim lex virum eſſe comatum. Iſidorus lib. 19. *Or. Habet & ſexus inſtitutam ſpeciem habitus, ut in viris tonſi capilli. Servius lib.* 1. *Aen.*

A ca-

Digitized by Google

29 Nihil respiciens, dum 30 dolorem vindicet.
Lucerna 31 adlata, simul 32 adspexit filium,
33 Sanctamque uxorem dormientem cubiculo, 30
34 Sopita 35 primo quae nil somno senserat,

Repre-

A cadendo dicta castaries, ergo tantum virorum est. Pub. Consentius de verbo ex Probo: *Masculina erunt, quum masculina res fuerunt, quae significantur, natura, ut genus, consuetudine, ut tonditur, utrumque enim maribus recte assignatur.* Hinc apud *Suton. c.* 79. *Aug. In capite comendo tam incuriosus, ut raptim complurib. simul tonsoribus operam daret.* SCHEFFERUS.

(28) *Transigit*] Trajicit, transverberat. *Tacit. 14. An.* 37. *Se ipsum gladio transigit.* SCHEF.

(29) *Nihil respiciens*] Elegans hujus verbi usus est, quum curam, recordationem, miserationem, favorem, conveniantiam designamus. Exempla sunt in promptu. PRASCH. Attendens, curans. Quomodo *Cornel. Nep. in Miltiade cap.* 8. *Hic populus respiciens, maluit eum plectii.* SCHEF.

(30) *Dolorem vindicet*] *Vindicamus* proprie injurias. Sed quia ex injuriis dolor, ideo sic loquitur. SCHEF.

(31) *Allata*] Mallet *Heinsius illata*, quia sic *Latini, Ovidius, Curtius, Apulejus, alii.* SCHEF. vide, quae nos ad Ovid. x. Met. 473. notabimus.

(32) *Adspexit*] Id est, vidit. Virgil. Eclog. 8. *Atque ego Daphnim Aspicio: ille ubi me contra videt.* PRASCH. Eleg. de conspectu improviso: *Se bald er seiner ansichtig worden.* SCHEFERUS.

(33) *Sanctamque*] Innocentem: *castam* dixit ante. *Virg. II. Aen.*

——— *tuque, o sanctissima conjux.* SCHEF.

Vetus Inscriptio apud Reines. class. 14. 54. *Uxori sanctissimae. ita virgines sanctae* Horat. 1. Od. 2. & male Priorius *sanctas feminas* apud Tertull. ad Uxor. 11. 1. aliter explicat ac castas. BURM.

(34) *Sopita somno*] *Sopitam somno* dicit imitatione *Virgilii*, qui *lib. 1. Aen.*

Hunc ego sopitum somno super alta Cythera
Recondam. ———

Est autem *sopita* plus, quam *dormiens*, & de profundo somno usurpatur. Unde *Plinius 11. c.* 18. *Hujus semine ajunt somnum allici, sed modum servandum, ne sopor fiat. Donatus* ad superiorem locum: *Sopitum, nam illa atas multum profundeque dormit.* SCHEF.

(35) *Primo*] Recens cœpto. Est & hoc ex *Virgilii* dicto libro, ubi ait:

——— *Primo qua prodita somno.* SCHEF.

[illegible] sic [illegible] facinoris,
E[illegible] moritur, quæ credulitas strinxerat.
[illegible] mulierem,
R[illegible] ad centumviros. 35
Maligna [illegible] suspicio,
[illegible] bona possideat; 42 stant patroni, 43 fortiter
Cauf-

[illegible] Sch[illegible] [illegible] Nam [illegible] Si [illegible] [illegible] Sic [illegible] [illegible] & Nostro [illegible] Mar. 6 [illegible] [illegible] ,

[illegible] Solemne [illegible] possidere, [illegible] apud eum, qui [illegible] præ-est, [illegible] Brissonium vide. Sch[illegible].

(38) Postularunt] Est & hoc [illegible] solemne, de quibus Brissonium. Apud Horat. legitur [illegible] lib. 1. Sat. 1.

[illegible], qui rure ex-
tractus in urbem. Schef.

(39 Deprimit] Lege, *[illegible] pre-mit.* Hess.

(40) *Quod*] Forte *quæ.* Hess.

(41) *Bona possideat*] Nimis brevis est. Puto autem hoc velle, suspicatos plerosque, commisisse id facinus, ut post obitum mariti & filii sola possideret bona & hæreditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona. Ita elliptica erit oratio, sic explenda: *deprimit suspicio eo id, quod possideat.* Aliter *in-terpres Gallus* nonnihil. Verum expositionem nostram puto ne-gotio esse convenientissimam. Schef.

(42) *Stant*] Id est, *resistunt.* Sumta locutio ex arena gladia-torum, ut vult Voss. Com. Rhet. 1, 6, 5. vel etiam a re militari. Nam & Dares Phry-gius, in quo bona quædam & antiqua: *Penthesilea occurrit,* ait, *fortiter comminus stetit;* & locu-tiones aliæ similes se offerunt. Hinc argumenta dicuntur *hasta* Ciceroni & Quintiliano: hinc *conflictus caussarum:* hinc *arcem caussæ invadere,* argumenta *di-rigere, tela* subministrare, & quæ plura possunt animadverti. Prasch. Fiduciam constantiam-que notat, ut in isto *Virgilii* 7. *Æn.* quod Noster forte respe-xit: *His ubi nequicquam dictis experta, Latinum Contra stare videt.* —— *Persius Sat.* 5. *v.* 96. *Stat contra ratio.* *Martial.* 1. *Stat contra dicitque tibi tua pagina, fur es.* Solet fere usur-pari de patronis causarum, & plane forense est. Vide *inf. lib.* 5. *c.* 5. Illud *fortiter*, referen-dum est ad subsequens *tuentes*, mea sententia. *Fabius* 6. *Inst. cap.* 1. *Quædam enim jam fortiter tuenda sunt.* Schef. Horat. 1.
Sat.

Digitized by Google

Cauſſam tuentes innocentis feminae.
A Divo Auguſto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret 44 jurisjurandi fidem,
Quod ipſos 45 error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam 46 tenebras diſpulit calumniae,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, poenas cauſſa libertus mali.
Namque orbam nato ſimul, & privatam viro,
Miſerandam potius, quam damnandam, exiſtimo.
Quod ſi 47 damnanda perſcrutatus crimina

Paterſat 9. *Diſpeream, ſi Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura.*

(43) *Fortiter*] Ita *fortiter dicere* ſaepe Quinctilianus de cauſſarum actoribus. vid. ad lib. II. Inſt. 12. & X. 4. & in declamationibus paſſim. BURM.

(44) *Jurisjurandi fidem*] Jurati enim Senatores & decuriones ſententiam ferebant: ſi vero aqua ipſis hæreret, neque ſatis liqueret, quid veri eſſet in re, qua de agebatur, tunc Imperatoris judicium exquirebant. In quam rem teſtimonia ſi afferam, otio abutar. FABER. More ſuo *fidem* pro iis, qui eam dederant jurejurando, id eſt, judicibus. Quibus in cauſa obſcura ſolenne fuit juramentum, *ſibi non liquere.* Qui liberantur, judicio ad Imperatorem devoluto. Vide *Gell.* 14. *c.* 11. & *Briſſonium in Form.* Ita ſenſus erit, petierunt ut juvaret ſe, atque a pronunciatione ſententiæ liberaret, quia feciſſent fidem jurejurando, ſe litis hujus deciſionem non invenire. Exigere hanc expoſitionem cenſeo, quod nihil poſt hæc judices illi faciant, ſed *Auguſtus* ſolus cauſam cognoſcat, & ſententiam pronunciet. Sane etiam *interpres Gallus* ſic accepit: *Les juges ſupplierent l'Empereur, de les vouloir ayder à s'acquiter de leur charge.* SCHEF.

(45) *Error*] Eleganter, ſicut *error viæ, pelagi*, & ſimilium apud *Virgilium*, ſic *error criminis*, de ambiguitate, incertitudine, obſcuritate. SCHEF. Ita lib. IV. fab. 4. *ſolvit errorem omnium.*

(46) *Tenebras diſpulit*] Interpretem huic tropo dabimus Agapetum, qui, ſolem & principem inter ſe conferens, cap. 51. ita ponit: ὁ μὲν γὰρ ὑποχωρεῖ τῇ διαδοχῇ τῆς νυκτός. ὁ δ' ὑπαναχωρεῖ τῇ συναφαιρεῖ τὸν κακὸν, ἀλλὰ τῇ φύσει τῆς ἀληθείας ἐξελέγχει τὰ κρυπτὰ τῆς ἀδικίας. PRASC.

(47) *Damnanda*] Repetitio ingrata. Puto plane ſcripſiſſe Noſtrum *clam tanta.* SCHEF. Non puto bis eandem vocem Auctorem repetiſſe. Lege *Enodanda.* Auct. Rhetor. ad Herenn. *Deinde contraria legis enodabimus voluntatem.* Gell. XIII. 10. *Eæ praecipue ſententia ad enodandos*

22 Dum quaerunt lumen, dum 23 concurſant familia,
24 Irae furentis impetum non ſuſtinens, 25
Ad lectum accedit, 25 tentat in tenebris 26 caput.
Ut ſentit 27 tonſum, gladio pectus 28 tranſigit,
Nihil

(22) *Dum quaerunt lumen*] Perſuaſum mihi eſt, multa Phaedrum in hac narratione tranſtuliſſe ex Ovid. 11. Faſt. 347 & ſeq. lege & confer utriusque Poëtae verba & ſeriem rei, lector. BURM.

(23) *Concurſant*] Sic priores editiones habuere, quod non fuit immutandum in *concurſat*, maxime cum praecedat *quaerunt*, & *familia* nomen ſit, quod multos imnuat. Adde nobiliſſ. *Heinſium ad Ovid. Met.* 2. *v.* 688. SCHEF. Quinct. decl. 11. *Concurrit familia, quo ſollicitos atque trepidantes ducebat ſtrepitus.*

(24) *Ira furentis impetum*] Graviſſime, ad indicandam vim doloris & cauſam tam atrocis facinoris. Sic *impetum libidinum* dixit *Cicero de fin.* SCHEFERUS.

(25) *Tentat*] Explorat manu. *Plautus Aulul. Act.* 4. *ſc.* 3. *EU. agedum, excute dum pallium. STR. tuo arbitratu: EU. ne inter tunicas habeas. STR. tenta, qua lubet.* Vide *Gliffan. Ind. Lucret.* SCHEF. Quintil. declam. 1. *Tentavit ergo vultus & pectus objectum.* Virgil. 3. Georg. 563. *Inviſos ſi quis tentarat amictus.* Propert. 1. eleg. 3. *Subjecto leviter poſitam tentare lacerto.* ubi vid. Paſſeratium. Lucret. IV. 235.

Nunc igitur ſi quadratum tentamus, & id nos
Commovet in tenebris.

ubi male Lambinus mavult *tractamus*. BURM.

(26) *Caput*] Scripſeram olim, illud *tentat* abſolute hic intelligendum, & poſt *tenebris* ponendum punctum. Idem & *Colerus* judicaverat. Nunc ſententiam illam muto. Video enim iſta velle: non tentaſſe quidvis obvium, ſed quæſiviſſe caput, ut ex eo etiam in tenebris cognoſceret, virine, an feminæ eſſet. Atque ita exigit, quod praecedit, *accedit ad lectum*, quod non habet ſenſum idoneum, fruſtraneumque eſt, ſi lectionem alteram ſequamur. SCHEF.

(27) *Tonſum*] Nempe, ſicut viri conſueverant. Solebant enim pueri alere capillos, &, cum ad virilem veniſſent ætatem, detonſos conſecrare Diis, indeque ſemper tonſo eſſe capite. *Martialis* 9. *e.* 36.

At tibi ſi dederit vultus coma tonſa viriles.

Ambroſius de S. Paulo: Secundum legem exſtulit illud, quia vir, ſi comam habuerit, ignominia eſt illi. Prohibet enim lex virum eſſe ornatum. Iſidorus lib. 19. *Or. Habet & ſexus inſtitutam ſpeciem habitus, ut in viris tonſi capilli. Servius lib.* 1. *Aen.*

A ce-

Digitized by Google

29 Nihil reſpiciens, dum 30 dolorem vindicet.
Lucerna 31 adlata, ſimul 32 adſpexit filium,
33 Sanctamque uxorem dormientem cubiculo, 30
34 Sopita 35 primo quae nil ſomno ſenſerat,

Repre-

A cadendo dicta caſtries, ergo tantum virorum eſt. Pub. Conſentius de verbo ex Probo: *Maſculina erunt, quum maſculina res ſuberunt, quae ſignificantur, natura, ut genus, conſuetudine, ut tondatur, utrumque enim maribus recte aſſignatur.* Hinc apud *Suton. c.* 79. *Aug. In capite comendo tam incurioſus, ut raptim compluribus ſimul tonſoribus operam daret.* SCHEFFERUS.

(28) *Tranſigit*] Trajicit, tranſverberat. *Tacit.* 14. *An.* 37. *Se ipſum gladio tranſigit.* SCHEF.

(29) *Nihil reſpiciens*] Elegans hujus verbi uſus eſt, quum curam, recordationem, miſerationem, favorem, conveniantiam deſignamus. Exempla ſunt in promptu. PRASCH. Attendens, curans. Quomodo *Cornel. Nep. in Miltiade cap.* 8. *Hec populus reſpiciens, maluit eum plecti.* SCHEF.

(30) *Dolorem vindicet*] *Vindicamus* proprie injurias. Sed quia ex injuriis dolor, ideo ſic loquitur. SCHEF.

(31) *Allata*] Mallet *Heinſius illata*, quia ſic *Latini, Ovidius, Curtius, Apulejus, alii.* SCHEF. Vide, quae nos ad Ovid. 2. Met. 473. notabimus.

(32) *Adſpexit*] Id eſt, vidit. Virgil. Eclog. 8. *Atque ego Daphnim Aſpicio: ille ubi me contra videt.* PRASCH. Eleg. de conſpectu improviſo: *So bald er ſeiner anſichtig worden.* SCHEFERUS.

(33) *Sanctamque*] Innocentem: *caſtam* dixit ante. *Virg.* 11. *Aen.*

——— *tuque, o ſanctiſſima conjux.* SCHEF.

Vetus Inſcriptio apud Reineſ. claſ. 14. 54. *Uxori ſanctiſſimae.* ita *virgines ſanctae* Horat. 1. Od. 2. & male Priorius *ſanctas feminas* apud Tertull. ad Uxor. 11. 1. aliter explicat ac caſtas. BURM.

(34) *Sopita ſomno*] *Sopitam ſomno* dicit imitatione *Virgilii*, qui *lib.* 1. *Aen.*

Hunc ego ſopitum ſomno ſuper alta Cythera
Recondam. ———

Eſt autem *ſopita* plus, quam *dormiens*, & de profundo ſomno uſurpatur. Unde *Plinius* 21. *c.* 18. *Hujus ſemine ajunt ſomnum allici, ſed modum ſervandum, ne ſopor fiat. Donatus* ad ſuperiorem locum: *Sopitum, nam illa atas multum profundeque dormit.* SCHEF.

(35) *Primo*] Recens cœpto. Eſt & hoc ex *Virgilii* dicto libro, ubi ait:

——— *Primo qua protlita ſomno.* SCHEF.

36 Repraesentavit in se poenam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
Accusatores 37 postularunt mulierem,
Romamque 38 pertraxerunt ad centumviros. 35
Maligna insontem 39 deprimit suspicio,
40 Quod 41 bona possideat; 42 stant patroni, 43 fortiter
Caus-

(36) *Repraesentavit*] Statim de se sumsit. Notat celeritatem. Sic *repraesentare medicinam* dixit *Cicero. lib. 5. ep. fam. 16. neque expectare debemus temporis medicinam, quam repraesentare ratione possimus.* Sic *Suet. Aug. c. 101. summam repraesentari jussit.* SCHEF. Ita & Nostro aequalis Valer. Max. 6. 5. ext. ult. *Poenam tamen repraesentare maluit, ne qua fraus justitiae fieret.*

(37) *Postularunt*] Solenne verbum. Est autem *postulare*, desiderium suum in jure apud eum, qui jurisdictioni praeest, exponere. *Brissonium* vide. SCHEF.

(38) *Pertraxerunt*] Est & hoc inter solennia, de quibus *Brissonius. Apud Horat.* legitur *extrahi* hoc sensu *lib. 1. sat. 1.*

Ille datis vadibus, qui rure extractus in urbem. SCHEF.

(39 *Deprimit*] Lege, *dein premit.* HEINS.

(40) *Quod*] Forte *qua.* HEINS.

(41) *Bona possideat*] Nimis brevis est. Puto autem hoc velle, suspicatos plerosque, commisisse id facinus, ut post obitum mariti & filii sola possideret bona & hæreditatem, idque ex eo, quia tenebat illa bona. Ita elliptica erit oratio, sic explenda: *deprimit suspicio ob id, quod possideat.* Aliter *interpres Gallus* nonnihil. Verum expositionem nostram puto negotio esse convenientissimam. SCHEF.

(42) *Stant*] Id est, *resistunt.* Sumta locutio ex arena gladiatorum, ut vult Voss. Com. Rhet. 1, 6, 5. vel etiam a re militari. Nam & Dares Phrygius, in quo bona quædam & antiqua: *Penthesilea occurrit*, ait, *fortiter cominus stetit*; & locutiones aliæ similes se offerunt. Hinc argumenta dicuntur *hasta* Ciceroni & Quintiliano: hinc *conflictus causarum*: hinc *arcem causæ invadere*, argumenta *dirigere*, *tela* submministrare, & quæ plura possunt animadverti. PRASCH. Fiduciam constantiamque notat, ut in isto *Virgilii 7. Aen.* quod Noster forte respexit: *His ubi nequicquam dictis experta, Latinum Contra stare videt. —— Persius sat. 5. v. 96. Stat contra ratio. Martial. 1. Stat contra dicitque tibi tua paginа, fur es.* Solet fere usurpari de patronis causarum, & plane forense est. Vide *inst. lib. 5. c. 5.* Illud *fortiter*, referendum est ad subsequens *tuentes*, mea sententia. *Fabius 6. Inst. cap. 1. Quadam enim jam fortiter tuenda sunt.* SCHEF. Horat. 1. Sat.

Cauſſam tuentes innocentis feminae.
A Divo Auguſto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret 44 jurisjurandi fidem,
Quod ipſos 45 error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam 46 tenebras diſpulit calumniae,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, poenas cauſſa libertus mali.
Namque orbam nato ſimul, & privatam viro,
Miſerandam potius, quam damnandam, exiſtimo.
Quod ſi 47 damnanda perſcrutatus crimina

Paterſam cognoſcat, & ſententiam pronunciet. Sane etiam *interpres Gallus* ſic accepit: *Les juges ſupplierent l'Empereur, de leur vouloir ayder à s'acquiter de leur charge.* SCHEF.

Sat 9. *Diſpeream, ſi Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura.*

(43) *Fortiter*] Ita *fortiter dicere* ſaepe Quinctilianus de cauſſarum actoribus. vid. ad lib. 11. Inſt. 12. & x 4. & in declamationibus paſſim. BURM.

(44) *Jurisjurandi fidem*] Juraſſi enim Senatores & decuriones ſententiam ferebant: ſi vero aqua ipſis hæreret, neque ſatis liqueret, quid veri eſſet in re, qua de agebatur, tunc Imperatoris judicium exquirebant. In quam rem teſtimonia ſi afferam, otio abutar. FABER. More ſuo *fidem* pro iis, qui eam dederant jurejurando, id eſt, judicibus. Quibus in cauſa obſcura ſolenne fuit juramentum, *ſibi non liquere.* Qui liberantur, judicio ad Imperatorem devoluto. Vide *Gell.* 14. *c.* 11. & *Briſſonium in Form.* Ita ſenſus erit, petierunt ut juvaret ſe, atque a pronunciatione ſententiæ liberaret, quia feciſſent fidem jurejurando, ſe litis hujus deciſionem non invenire. Exigere hanc expoſitionem cenſeo, quod nihil poſt hæc judices illi faciant, ſed *Auguſtus* ſolus cau-

(45) *Error*] Eleganter, ſicut *error viæ, pelagi*, & ſimilium apud *Virgilium*, ſic *error criminis*, de ambiguitate, incertitudine, obſcuritate. SCHEF. Ita lib. IV. fab. 4. *ſolvit errorem omnium.*

(46) *Tenebras diſpulit*] Interpretem huic tropo dabimus Agapetum, qui, ſolem & principem inter ſe conferens, cap. 51. ita poſuit: ὁ μὲν γὰρ ὑποχωρεῖ τῇ διαδοχῇ τῆς νυκτός. ὁ δὲ παραχωρεῖ τῇ συναρπαγῇ τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῇ φωτὶ τῆς ἀληθείας ἐξελέγχει τὰ κρυπτὰ τῆς ἀδικίας. PRASC.

(47) *Damnanda*] Repetitio ingrata. Puto plane ſcripſiſſe Noſtrum *clam tanta.* SCHEF. Non puto bis eandem vocem Auctorem repetiſſe. Lege *Enodanda.* Auct. Rhetor. ad Herenn. *Deinde contraria legis enodabimus voluntatem.* Gell. XIII. 10. *Ea præcipue ſententia ad enodandos*

Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter 48 limasset, 49 a radicibus
Non evertisset scelere funesto domum. 50
Nil spernat auris, nec tamen credat statim,
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes,

Et

plerosque juris laqueos utebatur. Et 4. 11. *enodare sententias. Enodator vocis* Salmas. ad Tertull. Pall. Juvenal. 7. *Venit de plebe togata, Qui juris nodos & legum aenigmata solvat. Nodi quaestionis* Gell. 18. 2. HEINS.

(48) *Limasset*] Post haec verba recte comma collocatur, contra quam tu, Rittershusi, existimas. Legendum autem ulterius, *rimasset*. antique, pro, rimatus fuisset. hoc est, scrutatus, quaesivisset, teste Nonio. Confirmat hoc Plauti locus Trinum. act. 1. sc. 2.

Quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas,
Unde quicquid auditum, nisi id appareat,
Famigeratori res sit cum damno & malo. SCHOP.

Existimat Schoppius legendum *rimassit*, *ἀγνώτως*, pro *rimatus esset*; sed non vidit locum hunc esse imitationem Ciceronis in II. de Officiis, *Veritas limatur in disputatione.* Ceterum mihi satis placet Rittershusii sententia, existimantis haec verba (*a radicibus*) jungi cum illis debere (*non evertisset*, &c.) quod illi Salustiano simile est, *Carthago a stirpe interiit.* FABER. Absolute, pro examinasset, imitatione Tulliana, sicut *Faber* optime observat. *Cicero* sic *in* 2. *de Off. veritas limatur in disputatione.* SCHEF. Male Schioppius *rimassit.* Sic *limatus* & *subtilis* Orator saepe a Cicerone conjunguntur. *Limare consilium, limare rationibus* Cyprianus in Epistolis. HEINS. Probat hanc verbi *limare* significationem Stephan. Joh. Stephan. ad Saxon. Hist. Dan. lib. 1. pag. 77. quem vide. BURM.

(49) *A radicibus*] Hoc distinguendum esse a superioribus, & cum *evertisset* conjungendum, censent *Rittershusius* & *Faber*, quod existimo esse verum; *evertere a radicibus*, ut *expellere ab radicibus* apud *Virgil. Cicero* pro his dixit *radicitus extrahere.* SCHEF. Forte *ac radicitus non*, &c. HEINS. Nihil mutem. licet & Schefferus ad Obseq. cap. CXIII. pro *radicibus evertere* videatur probare *radicitus.* eadem ratio alterius locutionis, *a stirpe.* ut *a stirpe gens exstincta.* Liv. IX. 34. & Stat. VII. 207.

- - Pelopisque a stirpe nepotes.
Tardum ablere mihi.

dubium vero, an a *radicibus* non cum *limasset* conjungi debeat, facit Gudius ex illo Plauti in Trin. I. II. 180. *Quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas*, sed ibi cum Gronovio *auctoritas ab stirpe* jungendum, & sumendum pro primo auctore. sequenti versu mallem *funestam domum.*

BUR-

Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
Hoc admonere ſimplices 50 etiam poteſt,
51 Opinione alterius ne quid ponderent.
Ambitio namque 52 diffidens mortalium
Aut gratiae 53 ſubſcribit, aut odio ſuo.
54 Erit ille notus, quem 55 per te cognoveris.
Haec 56 exſecutus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

BURMANNUS.

(50) *Etiam*] Referendum ad *hoc*, quaſi diceret, praeter id quod jam propoſui, etiam hoc poteſt. SCHEF. Immo, vero, *etiam ſimplices*, jungenda; id eſt, licet ſunt ſimplices & credduli; ita Juſtin. VI. 2. *nec eloquentia minus, etiam inter Athenienſes, inſignis.* vid. ad Quinctil. decl. III. 13. BURM.

(51) *Opiniones*] Quid ſi leg. *Opinione alterius ne quis pendeat?* PRASC. Lege, *opinione alterius ne quid ponderent.* HEINS.

(52) *Diffidens*] Contraria, adverſa ſemper aliis. SCHEFFERUS.

(53) *Subſcribit*] Verbum ex foro huc tranſlatum, quia de re tali ſermo erat. Dicuntur autem *ſubſcribere*, qui ſequuntur alios, eorumque ſententiam acceſſione ſua firmant; vide *Pollux Ver.* SCHEF. Idem de Fama dicit Aelian. I. var. Hiſt. c. 22. BURM.

(54) *Erit*] Id eſt, eſſe debet, ſit. Ita *inf. lib.* 4. *c.* 3. *Hac iracundos admonebit fabula.* pro *admoneat. Plaut. Moſtell. A.* 2. *ſc.* 1. *Phil. Ubi ego ero? Tr. ubi maxime eſſe vis: cum hac, cum iſthac eris.* Idem in *Menach. Act.* 2. *ſc.* 2. *Dii te amabunt.* pro, *te ament.* SCHEF. Lege *erit hiſce notus*, ut de ſe intelligat, vel Sejano. HEINS.

(55) *Per te*] Tuo ſtudio proprio, non ex relatione aliorum. *Cicero de Am. Quod quisque minus per ſe ipſe poſſit, id acciperet ab alio.* SCHEF.

(56) *Executus*] Ita *Plaut. Amph.* 2. *ſc.* 2. *perge exequi. Virgil.* 4. *Geor. cœleſtia dona exequar.* Eſt autem *exequi*, exponere, narrare, dicere. Vide *Terent. Hec.* 3. *ſc.* 1. & ibi *Guyetum* SCHEF.

Digitized by Google

(50) FAB. XL.

Eunuchus ad Improbum.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
1 Qui, 2 ſuper obſcoena 3 dicta & 4 petulans jurgium,
5 6 Damnum inſectatus eſt 7 amiſſi corporis.
En,

(1) *Cui*] Lege cum Rittershuſio *qui*. HEINS.

(2) *Super*] Præter, *Virg.* 10. *Aen. Advolat Aeneas, vaginaque eripit enſem,*
Et ſuper hac, ubi nunc Mezantius acer.
Livius lib. 28. *Super morbum, etiam fames adflixit.* SCHEF. Suet. Caeſ. 28. *Super Italiae, Galliarum Hiſpanarumque, Aſiae quoque & Graeciae urbes operibus exornanis.* BURM.

(3) *Dicta*] Jocos. Ita *ſup. lib.* 2. *prol.* Adde *Ovid. Faſt.* 3. *v.* 695. & ibi ampl. *N. Heinſium.* SCHEF.

(4) *Petulans jurgium*] Jurgia petulantia ille nebulo qualia ingerere potuerit, diſce ex Luciano in Εὐνούχῳ. οὔτε ἄνδρα ὄντι γυναῖκα εἶναι τὸν Εὐνοῦχον, ἀλλά τι σύνθετον καὶ μικτὸν καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Jurgiis contumeliisque obnoxios eſſe Eunuchos, docet Xenophon VII. Cyropæd. ſub finem. ἄδοξοι ὄντες οἱ εὐνοῦχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, καὶ διὰ τοῦτο διατελοῦσι ἐπικαρπίαν δίοντες. NEVEL. Alterius exagitandi cauſa inſtitutum. Et fuerunt fere obnoxii ejuſmodi petulantiae Eunuchi. Vide *Lucianum in Eunucho.* SCHEF.

(5) *Damnum*] Ita *damna corporum* Quinct. decl. v. 12. BURM.

(6) *Damnum inſectatus*] Ut *Cicero* 2. *ad Brut. ep.* 17. *Deſinant gloriando inſectari dolores noſtros.* Eſt autem *inſectari*, per cavillationem traducere, quavis obvia captata occaſione. SCHEF.

(7) *Amiſſi corporis*] Quid hoc rei? Scripſerim *abſciſſi*: quod non ſemel de eunuchis apud Auguſtin. de C. D. Ni malis, *aqviſſi roboris*, i. e. virilitatis. PRASC. Mallet *Praſchius abſciſſi roboris.* Quid? ſi *acciſi corporis. Corpus acciſum*, ut apud *Livium acciſa res.* Sic enim *lib.* 1. *quanquam acciſas rei eorum ſatis conſtabat. Acciſa res*, ſunt præſectae, imminutae. Poſſis quoque ſuſpicari, *exciſſi corporis*, quomodo apud *Petronium* eſt *exciſſa libido* in *MS.* Sed fortaſſis nil mutandum. Sic enim *amittere virilitatem* uſurpavit *Ulpianus* quoque *l.* 4. *ff. ad l. Corn.* ut *Rigaltius* jam annotavit. *Cicero* ipſe, quanquam ſenſu paululum diverſo, dixit, *vires*

Digitized by Google

8 En, ait, hoc 9 unum est, cur 10 laborem validius,
11 12 Integritatis testes quia desunt mihi.

Sed.

& corpus amisi, lib. 7. fam. ep. 26. Quem locum liberaliter pro lectione ista Cl. *Gronevius* submiſtravit mihi. *Corpus* honeſte, pro virili obſcœno, annotarunt ex *Petronio* alii. Hinc *curare quam corporaliter*, apud *Petron. in Frag. Trag.* cap. LXI. SCHEF. Ita Horat. 1. Sat. 2. ℣. 43. *Dedit hic pro corpore nummos.* ubi Acro: *corpore, id eſt, obſcoena parte corporis.* Et ita Graecos δίμας uſurpaſſe docet Caſaub. anim. in Athenaeum 1. 5. Firmicus lib. VI. 21. etiam de feminarum parte obſcoena videtur capere, *ſi vero ſint in tropico, ſicut diximus, ſigno poſiti, faciunt naturale mulieris corpus incorrupto aditu glutinatum.* ſed Rutger. III. var. c. 8. *corpus*, ut gloſſema, ejicit. ut *naturale* ſit, membrum pudendum. ſicut *naturalia* Juſtin. 1. 4. de quibus vid. Gronov. ad Plin. XVI. 33. de *corpore* vid. ad Petron. CXII. & CXXX. BURM.

(8) *'En ait]* Lege, *quin, ait, hoc uni eſt, cur laborem validius. Laborare alicui rei* Senec. de vita beata. *Laborare ad aliquam rem* Cicer. HEINS. neſcio, an non duo hi verſus contineant inſectatoris ſcomma, & legendum ſit,

En, ait, hoc unum eſt, cur labores validius,
Integritatis teſtes quia deſunt tibi.

& jocus ſit in ambigua vocis *labores* ſignificatione, quaſi dicat hoc unum, id eſt, ſolum eſt, cur plus laboris hic in lite noſtra inſumis, quia teſtes integritatis & candoris tibi deſunt, qui mihi facilius per ſe conſtat. vel *labores*, eſt magis ſollicitus ſis, verearis ne perdas litem. ita *laborare* vidimus ad Petron. cap. CXV. reſpondet Eunuchus *ſed quid*, &c. ſed forte nondum hujus dicti nobis ſenſus patet, & obſcaenitas latet in illo *labores*, ut apud Petron. XCII. *juvenis laborioſus.* BURM.

(9) *Unum eſt*] Singulare, maximum. Verum mallem pro *En*, quod præcedit, legere, *Et*, hoc ſenſu: etiam hoc eſt unum ex iis, ob quæ tantopere tecum contendo. SCHEF.

(10) *Laborem*] *Nepos vita Pelop. c. 3. Magiſtratus ne quaerere quidem de tanta re laboravit.* SCHEF.

(11) *Integritatis*] *Integritatis ἀξιοπίστου.* adeundus Scaliger ὁ ἀκμάσας ad Phallica. Ceterum teſtes vulgo dicuntur per honeſtam ἰρωνίαν: perpetuo enim intelligendum *integritatis*, aut *virilitatis.* Uſum hujus vocis retinuit ſermo noſter. Dicimus enim equum integrum, qui non ſit ἱππόμας. FABER. Ambigue. Nam *integritas* & de fama, & de corpore accipitur. Poſterius occulte innuit, prius dicit palam; quia non habeo per quem probare poſſum meam innocentiam, iccirco laboro validius, & majori conſtantia tecum litigo. Eadem eſt ambiguitas in voce *teſtes.* SCHEF. Lego *integritati.* Horat. *ſepe Dieſpiter inceſto addidit integrum.* HEINS.

13 Sed quid fortunae ſtulte 14 delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, 15 quod meruit pati.

(12) *Integritatis*] Proprie de non caſtrato, qui eſt integro corpore. quo ſenſu eunuchos vocat Horat. 1. od. 37. *contaminatum gregem turpium virorum.* nam *contaminata integris comparari* dicit Cicer. Topic. 18. & *contamino* à Graeco τίμνω multi deducunt, unde in Gloſſ. *contaminat συγκίνητι.* & hinc Terent. Andr. prol. *contaminari non decere fabulas*, ſed integras eſſe vertendas ex Graecis, non hinc & illinc eſſe transferendas partes, & ita mutilandas. BURM.

(13) *Sed quid*] Idem ille apud Plaut. Capt. III. 4. *Pergin' ſervum me exprobare eſſe, id quod vi hoſtili obtigit.* NEVEL. Non puto haec verba eſſe loquentis *Eunuchi*, ſed auctoris noſtri, uſum fabulae hac epicreſi depromentis. SCHEF.

(14) *Delictum*] Epil. lib. 2. *Donec fortunam criminis pudeat ſui.* Ovid. Met. 3. 2. *Fortuna crimen in illo, Nec ſcelus invenies.* Hae locutiones, nec perſpicuae ſatis, nec ſatis cautae, quo rectius intelligantur ac judicentur, proderit evolviſſe Melanchthonis Phyſices lib. 2. de cauſis per accidens. Bœcl. Ind. Corn. voc. *Fortuna*. Grot. de V. R. p. 199. P. Mex. Var. Lect. 2. 38. PRASC. Lege *defectum*. HEINS.

(15) *Quod meruit pati*] Plutarch. de audiend. Poët. *Κατὰ τὴν γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μαγγανεύοντες οὐχ' ἅπτονται τῶν σώματος, ὅταν οἱ δυσχίας τοὺς ἢ δυσγενίους ἐπιδέζωνται, ἵνα τὰ ἐκτὸς ἐκτείνοντας καὶ ἀνάγοντας, τῆς ψυχῆς δ' ἡ διαγάμησα.* NEVEL. Generalis quidem eſt ſententia, ſed improbum illum adulterum & deprehenſum fuiſſe notat, qualibus virilia exſecta fuiſſe notum eſt ex Horatio & aliis. tibi ergo ex crimine, mihi infanti per fortunam, damnum illud contigit.

(51) FAB. XII.

Pullus ad Margaritam.

1 In ſterculinio 2 pullus gallinaceus
Dum quaerit eſcam, margaritam repperit.
3 Jaces indigno, 4 quanta res, inquit, loco?
Hoc

(1) *In ſterquilino*] Vid. Anon. fab. 1. PRASC. Vid. Barth. adv. 3. 22.

(2) *Pullus Gallinaceus*] Vid. Ampliſſ. Cuper. Monument. antiq. p. 200.

(3) *Jaces*] Bene, de re neglecta velut per contemptum. *Curtius lib. 3. cap. 13. Jacebant totis campis opes regiae.* SCHEF.

(4) *Quan-*

Digitized by Google

Hoc si quis pretii cupidus vidisset tui!
5 Olim 6 rediisses ad splendorem 7 maximum.
8 Ego quî te inveni? 9 potior cui multo est cibus?
Nec tibi prodesse, 10 nec mihi quidquam 11 potes.

Hoc

(4) *Quanta*] *Rittershusius, ô quanta res.* Sed dubito, num sic scripserit, quia statim sequitur, *ô si quis*, ingrata repetitione. Illud *quanta* intelligitur de pretio & dignatione. SCHEF. Mihi vulgata minime displicet. Obiter observandum, recte sentire., qui nomina negant esse tantum tertiæ personæ, sunt enim omnis. hic secundæ est *res. quanta res jaces?* ut primæ *artifex*, in stolida illa querela Neronis; *qualis artifex pereo. Sueton. Ner. c. XLIX. & Cæsar cap. XXX. tantis rebus gestis C. Cæsar condemnatus esset.* FREINSH. Heinsius legit, *ô quanta res!* ut autem ingrata repetitio vitetur, recte legendum, *hoc si quis pretii cupidus vidisset tui*, viri docti censuerunt.

(5) *Olim*] Jamdudum. Vide nos ad Petron. Aut forte legendum, *Colli rediisses ad splendorem maximum.* HEINS.

(6) *Rediisses*] Facta esses splendida, ut olim, quæ nunc sumo conspurcata jaces tanto tempore. SCHEF.

(7) *Maximum*] Ex *Rimicio* mallet *Nevletus* scribere, *pristinum*. SCHEF. & Romulus *pristinum* habet.

(8) *Ego qui te inveni*] Lego: *ego quum te inveni.* MEURS. Lego plane hoc loco, retentis omnibus, sola distinctione mutata: *Ego quî te inveni? potior cui multo est cibus. Nec tibi*, &c. Quî, ait, ego te inveni? *Quî*, est quare, quamobrem, ut apud *Terentium, Ciceronem, aliosque plurimos*; quasi diceret, frustra te inveni: nam nec ego tibi possum, nec tu mihi potes prodesse. SCHEF. *Ego quum te inveni.* MEURS. Sed nihil mutandum. Zeugma est, sic resolvendum *duò tibi nemoti potes.* Nec ego, qui te inveni, te juvare *possum*; nec tu me *potes*. FREINSH. Lege *quia*, vel *quod*. HEINS. Vide notas Gudii. Tollium ad Ausonium legere,

Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potest.

testatur Hoogstratanus, qui nec improbat.

(9) *Potior*] Melior, ut apud *Cic. mores potior servitute.* SCHEFFERUS.

(10) *Nec mihi quicquam*] Inserit *Ursinus: nec mihi tu quicquam.* SCHEF.

(11) *Potes*] Ellipt. Integre sic debuisset: nec ego prodesse possum tibi, nec tu potes mihi. *Plautus Aulul. 2. sc. 2. Tu me & ego te qualis sis scio. Terent. 1. Heaut. 1. Nec tu illum satis novoras, nec te ille.* Atque ita solet. Vide *infra 6, 14.* SCHEF.

Lege

Hoc illis narro, qui 12 me non intelligunt.

Lege *poteſt*. HEINS.

(12) *Me non intelligunt*] Quoniam ſunt inſtar galli hujus, cui nil profuit reperta margarita. SCHEF.

(52) FAB. XIII.

Apes & Fuci, Veſpa judice.

Apes in alta quercu fecerant favos.
Hos fuci 2 inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis 3 ad forum deducta eſt, veſpa judice.
Quae genus utrumque noſſet cum 4 pulcherrime,
5 Legem duabus hanc propoſuit 6 partibus:
Non 7 inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium 8 plane res ut merito venerit.
Sed,

(1) *Apes*] De rixa Apium & fucorum vide Colum. lib. 9. c. 15.

(2) *Inertes*] Proprie *artis ejus imperiti*. Vide *Cicer. de Fin.* 2. *Gloſſa: ἀτέχνους, iners, ſine arte.* Hoc vult, non potuiſſe ipſos facere ſibi, propterea mendacio quærere voluiſſe alienos. Aliter & pro *ignavis* accepit *Interpres Gallus*. Sed hoc eſt convenienſis ſequentibus. SCHEFERUS.

(3) *Ad forum*] Ita *Cicero pro Flacco, deducere ad judicium* dicit. SCHEF. Quinct. decl. VI. 17. *vos non forenſis ratio deducit.*

(4) *Pulcherrime*] Sic Plautus ſæpius; & idem hic infra: *Pulchre tamen intelligo.* Et extremo hoc opere: *Hoc cur, Filite, ſcripſerim, pulchre vides.* SCHOPP. Optime. Sic *Plautus* paſſim, uti docet *Schoppius*. Adde Noſtrum *inf. lib. 4. c. 19. & ſeq.* SCHEF.

(5) *Legem hanc*] Conditionem, uti paulo poſt appellat. SCHEF. Forte *legem hancce poſuit.* Sic fabula ſequenti: *quaſtionis poſitæ.* HEINS.

(6) *Partibus*] Ita proprie, qui litigant inter ſe, vocantur. *Fabius* 7. *c.* 2. *ſcio apud quoſdam eſſe quæſitum, quomodo inveniremus, utra pars deberet prior dicere.* Hinc *agere has aut illas partes* apud *Cicer.* & alios. SCHEF.

(7) *Inconveniens*] De ſimilitudine ſpeciei externæ uſurpat. SCHEF.

(8) *Plane*] Omnino. Nihil hic puto mutandum. Vult, omnino ac plane fuiſſe cauſam juſtæ dubitationis, propter illam ſimilitudinem. SCHEF. lege *plana*. Sic infra, *apertum eſt* dixit.

Sed, ne 9 religio peccet 10 imprudens mea,
11 Alvos accipite, & ceris 12 opus infundite,
Ut ex sapore mellis & forma favi,
13 De quis nunc agitur, auctor horum adpareat.
Fuci recusant: Apibus conditio placet.
Tunc illa 14 talem sustulit sententiam;

Aper-

dixit. HEINS.

(9) *Religio*] Sic propter jusjurandum solenne à judicibus præstari solitum priusquam ad judicandum accederent, loquitur, ut bene *Ristershusius*. Vide *supra c.* 10. ubi pariter *religionem* usurpavit in respectu ad jusjurandum, quamvis aliud ab hoc Nostro. SCHEF. l. 2. ff. si usufr. petetur.

(10) *Imprudens*] Per imprudentiam, si minus omnia providero. Sic *Terentius Hecyr. A.* 5. *sc.* 4. & alii. SCHEF.

(11) *Alveos*] In libris *MSS.* esse *alvos*, non *alveos*, testatur *Salmasius*, & ex ipso, ὁ πάνυ *Gronovius ad Plinii lib.* 21. *c.* 12. ubi & lectionem eam probat pluribus SCHEF. *Alvos*. V. C. Pith. HEINS. ita & codices in declamat. XIII. Quinctiliani saepius exhibent. ubi vide.

(12) *Opus*] Per *opus* mel intelligit, ideo ait, *infundite*. Atque sic solebant, proprie. *Virgil. Georg.* 4. de rege apum loquens: *Ille operum custos. Varro de R. R.* 3. *c.* 16. *Intus opus faciunt, quod dulcissimum est, & diis & hominibus est acceptum*, & mox: *Sanitatis signa, si nitida, & si opus, quod faciunt, est aequabile ac leve*. SCHEF. Columell. 9. 7. *Vicinas apes conteras, quae omnem motum imbecillis cereis operibus suis, tanquam ruinam timent*. Et cap 8. *cum in propinquo sunt justi operum peractis, se recipiunt*. & ita Graecos ἔργον sumere, docuit Vir Illustr. Ez. Spanhem. ad Callim. Hymn. in Jovem v. 50. BURM.

(13) *De quis*] Solenniter, *agi de re*. vide *Brissonium*. SCHEF. vid. ad Quinctil. decl. VIII. 16.

(14) *Talem sustulit*] Non memini nunc quidem, sic locutum esse quemquam alium. Utut sit, ita arbitror dictum esse, ut Graeci dicere solent ἀπὸ τοῦ de oraculorum responsis, quod idem est, ac *sustulit*. FABER. Vespa scilicet: nec alio hoc referendum, exigentibus ita subsequentibus, & maxime illo, *restituo*, quod non habet alias, quocum cohaereat. *Sustulit*, *Ristershusius* compositum pro simplici adhibuisse censet: Ac solet saepe ita facere. *Faber* putat potius, imitatione usum Graeca; Graecos namque de responsis oraculorum ita loqui. An *sustulit* est, *clara pronunciavit voce?* quo modo de cygnis *Lucretius lib.* 4. *liquidam tollunt lugubri voce querelam*. Ut *tollere querelam*; ita *tollere sententiam* videri potest dictum. Mutant tamen, & scribunt:

Tunc illa litem sustulit sententia.

Ego

Apertum eſt, 15 quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter apibus 16 fructum 17 reſtituo ſuum. 15
Hanc praeteriiſſem fabulam ſilentio,
Si pactam fuci non recuſaſſent fidem.

Ego mallem: *Tunc illam sis tulis*, &c. ne nimis longe a veteri lectione abeamus. SCHEF. Lege: *tunc illa talem lis tulit sententiam.* HEINS.

(15) *Non poſſit*] Supple, *facere.* Ita *cap. prac. nec mihi prodeſſe, nec tibi quicquam potes.* SCHEF. Vide Heinſ. ad Ovid. VIII. Met. 883. alia in re hoc verbum poni elliptice vide ad Horat. Epod. XII. 12. Lamb. & Torrent. BURMANNUS.

(16) *Fructum*] Non ſatis placet hoc vocabulum. Mel non eſt fructus apum, ſed opus, & diſerte ſupra ſic vocavit. Scribo igitur, *favum*, de eo quippe lis erat. SCHEF. Sed quid tunc fiet verſui? quare fructum laboris & operis, ut ſaepe occurrit apud veteres, cape, quo caruiſſent, ſi fuci cauſſam tenuiſſent. BURMANNUS.

(17) *Reſtituo*] Bene, ac in reſpectu ad ſollennem vocem, praetor ex edicto recuperandae poſſeſſionis, ad eum, qui dolo rem alterius poſſidebat, ut ſuam, ajebat, *reſtituas.* Vide *Briſſon. in form.* Sic *Cicero pro Cecin. Praetor aut vim fieri vetat, aut reſtitui factam jubet.* SCHEF.

(53) FAB. XIV.

Aeſopus ludens.

Puerorum in turba 1 quidam ludentem Atticus
Aeſopum 2 nucibus quum vidiſſet, 3 reſtitit,
Et quaſi delirum riſit. Quod ſenſit 4 ſimul
Deri-

(1) *Quidam*] *Quidam Atticus*, eſt, Athenienſis quidam: ſic autem loquebantur de ignotis. *Cornel. in Panſ. c. 4. Interim Argilus quidam, adoleſcentulus.* SCHEF.

(2) *Nucibus*] Solenni ludo puerorum. Vide praeter *Eraſmum Rittershuſio* laudatum, *Caſaubon. ad Perſium p. 51.* SCHEF.

(3) *Reſtitit*] Subſtitit, ut ſolent admirantes rem inſolitam. *Ovid. 6. Met. v. 316. Reſtitit, & pavido, faveas mihi, murmure dixit.* SCHEF.

(4) *Simul*] Pro *ſimulat*, *quamprimum ſenſit.* Notavit *Rittersh.*

Digitized by Google

5. Derisor potius, quam deridendus senex;
Arcum 6 retensum posuit 7 in media via:
Heus, inquit, 8 sapiens, 9 expedi, quid fecerim.

tersh. & frequens *Ciceroni* ac *Horatio* esse dixit. Ita *Noster supra cap.* 10. *lucerna allata simul aspexit filium.* SCHEF.

(5) *Derisor*] Bono sensu, ac in laude ponitur pro eo, qui ridere stultitiam hominum solet, plura sibi tribuentium, quam revera possident, contra vero de se intra modum loquitur, bonaque sibi tributa dissimulat potius, quam ostentat. Qualis quondam & *Socrates* fuit; vide *Casaub. ad Theophr. Charact. p.* 100. SCHEF. ita *derisorem* Socratem vocat Senec. v. de benefic. 6. rationem vide apud Perizon. ad Aelian. var. Hist. XIV. 15. Lapis apud Fabrett. cap. III. p. 148. L. FABIO. IANVARIO QVI ET DERISORI. *Derisorem* ἱλαροτέρου explicat Cuper. IV. obs. c. 4. qui in indicibus male *garruli* epitheton illi tribui notat, quod tamen nec in indice Freinshemii, nec in nostrae editionis occurrit, sed in Schefferi, ubi omissa particula *&*: Freinshemius enim recte, *Aesopus & garrulus*, ut *Aesopus & Atticus*, &c. BURM.

(6) *Retensum*] Proprie de arcu, cui demptus est nervus. Ejus oppositum *intensus arcus*, vel *intentus*, ut est apud *Curt.* de eo, cui additus est nervus, qui tamen differt plurimum ab eo, qui cum telo intenditur ad ictum: quod intelligunt, qui retensos arcus viderunt. Neque enim arcus, addito nervo intentus, etiam intentus est ad ictum. *Ovid.* 2. *Met. f.* 6.

Exuit hic humero pharetram, lentosque retendit
Arcus, inque solo, quod texerat herba, jacebat.

Retendere apud *Apulejum* ex hac causa, *arcum denotare.* Vide *ipsum lib.* 5. *Asin.* SCHEF. Quintil. I. Inst. 3. *Danda est tamen omnibus aliqua remissio, non solum quia nulla res est, quae perferre possit continuum laborem: atque ea quoque, quae sensu & anima carent, ut servare vim suam possint, velut alterna quiete retenduntur.*

(7) *Media via*] Sicut *supra lib.* 2. *c.* 5. *in media quercu*, licet sensus ibi paulo alius. *Cicer. in medio foro* saepe. SCHEF.

(8) *Sapiens*] Per ironiam, quia praecesserat, *quasi delirum risit, Aesopum* sc. Desumsisse ex *Terentio* videtur. Nam & apud *ipsum* in *Phor.* 2. *sc.* 3. ad hunc modum Phormio, cum dixisset Demipho: *filium narras mihi, cujus de stultitia dici, ut dignum est, non potest*: Subjicit, *at tu, qui sapiens es, magistratus adi* &c. SCHEF.

(9) *Expedi quid fecerim*] Scr. *quo fecerim.* sub fin. ut *quo vinculo nectitis?* Infr. fab. 37. *quo mi mutam speciem?* supple *Dii dederunt.* PRAEC. Et ita Heinsius. Veteres habebant *quod.* Unde *Praschius* faciebat, *quo fecerim*, i. e. in quem finem. Sed vide-

Digitized by Google

10 Concurrit populus: Ille se 11 torquet diu,
Nec quaestionis 12 positae causſam intelligit:
13 Noviſſime succumbit. Tum 14 victor 15 ſophus:
Cito

videtur nil mutandum. Nam *id quod* elliptice accipiendum, pro, *ob quod*. Ut apud *Terent.* in *Prolog. Heaut. deinde quod veni, eloquar. Expedi*, eſt expone, quid ſc. innuam hoc facto. Ita ſolent de obſcuris explicatuque difficilibus. *Plaut. Menach.* 4. *ſc.* 2. *Qui tu miſera es? mihi expedi. Terent. Eunuch.* 4. *ſc.* 4. *Agedum, hoc mihi expedi.* Vide *Cic.* 5. *Fin.* & *alibi.* SCHEF. De voce *expedire* v. Cl. Graev. ad Juſtin. 43. 1. In prioribus editionibus Schefferus conjecerat legendum, *expedi, qui id fecerim. Qui*, id eſt, *quare, quamobrem*, ut apud Ciceronem Tuſc. v. Terent. Adelph. 5. 3. ibique Donatum. & ſupr. fab. XII. BURM.

(10) *Concurrit*] Studium videndi audiendique denotat. SCHEF.

(11) *Torquet*] Optime de iis, qui multo, ſed infelici, labore in re difficili verſantur. *Cicero de Orat. Verbi controverſia jamdiu torquet Graeculos homines.* Sed hic ponitur ſimpliciter, quod notandum. SCHEF.

(12) *Poſita*] Proprie, talia enim dicebantur *poni. Cicer. Tuſc.* 1. *Ponere jubebam, de quo quis audire vellet.* & *de Orat.* 1. *Sed quanquam ſatis iis, qui aderant, ad id, quod erat poſitum, dictum videbatur. Senec. c.* 49. *Sederem otioſus, & ejuſmodi quaſtiunculas ponens.* SCHEF. Vid. Ampl. Cuper. 3. obſ. ult. & Cl. Graev. ad Cicer. 9. famil. 26. Sympoſ. praef. in aenigmata. *Nec mediocre fuit magni certaminis inſtar Ponere diverſe, vel ſolvere quaeque viciſſim.* BURMANNUS.

(13) *Noviſſime*] Ultimo, tandem: *ſuccumbit* abſolute pro ſuperatur, velut in certamine, dum cauſam dicere non poteſt. SCHEF.

(14) *Victor ſophus*] Immo, victus erat Aeſopus, Phædre: Nam profecto non eſt virile, recreare ſe inter pueros. Non ludus ad oblectationem inhoneſtus erat, ſed hic modus. Scilicet, ut Poëta inquit

Eſt modus in rebus &c.

At video Ageſilaï regis illuſtre exemplum & hoc objicies, ut tueri te poſſis. Sed etiam hic fruſtra es. non ille cum pueris ludebat vir, ſed cum liberis pater. vides, quam haec longe alia ratio. MEURS. Diem hic Phaedro dicit Meurſius. Sed fortaſſe injuria fit auctori: qui ſuum de ea re judicium ſatis tum videtur declarare, quum *deriſorem* vocat Aeſopum. Aliud vero eſt deridere, aliud repellere veritatis viribus. Victor igitur Aeſopus celeritate ingenii, ſolertia inventionis, applauſu circumſtantis vulgi. Neque enim juſtitiam cauſae, ſed ænigma, reſpicit haec locutio, quod ſolvere non poterat reprehenſor. Liquet hoc ex praecedentibus: *Nec quaſtionis poſitae cauſſam intelligit: noviſſime ſuc-*

Digitized by Google

16 Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris: 10
At ſi 17 laxaris, quum voles, 18 erit utilis.
Sic 19 ludus animo debet aliquando dari,
20 Ad cogitandum 21 melior ut 22 redeat tibi.

ſuccumbit. Quanquam ſi quis luſum Aeſopi cum pueris defendere velit, ei non defutura eſt ratio & exempla. Lege ſis Dan. Souterii Palamedem 3, 2. PRASC. Sic *Aeſopum* vocat conſuetudine veteri, de qua ago in peculiari opere, *de natura & conſtitutione philoſophiæ Pythagoricæ*. *victor* autem dicitur, quia, quod ipſe poſuerat, alter interpretari non poterat. *Meurſii* objectiones noſtrum non feriunt. Id quod & *Praſchius* recte obſervat. SCHEF. *victorem* vocat, ſumpta locutione e certaminibus, ubi victus cum ſuccubuiſſet, & manus porrexiſſet, tum demum Victor pronuntiabatur. vid. Alard. ad Val. Flac. IV. 323. De magnis vero viris, qui ludendo etiam cum pueris delectati fuerunt, vid. Aelian. lib. XII. Var. 15. & ibi Commentatores. Freinshemius etiam reſpondet cavillationibus Meurſii. BURM.

(15) *Sophus*] Repetit hoc verbi fab. 73. Tenendum autem, quod olim palmarium quid dicentibus acclamari ſolitum: *Sophus!* Conſule Budæum ad L. 2. §. fuit, 37. de O. I. Briſſon. Form. ſoll. p. 736. Bang. Obſ. Philol. p. 764. Quo forſan Noſter alluſit. PRASC. vide meliorem hujus appellationis rationem apud Perizon. ad Aelian. Var. Hiſt. 11, 31. BURMANNUS.

(16) *Cito rumpes*] Publ. Syrus in Mimis:

Arcum intenſio frangit, animum remiſſio. NEVELET.

(17) *Laxaris*] Lucan. Panegyr. *Nec ſemper Gnoſius arcu Deſtinat, exempto ſed laxat cornua nervo.*

(18) *Erit utilis*] Eo uti poteris. Sic illud *utilis* ponit *inf. c. 3. & 24. lib. 4. Plauto* & *Terentio* eſt *utibilis*. SCHEF.

(19) *Luſus dari*] *Dare animo luſum* eſt ſic dictum, ut *dare populo ſpectaculum. Plaut. Stich. Prol. Stichо ludus datur. Horatius* ad hoc exemplum *dare ludum amori* uſurpavit. vide *ſup. c. 1.* SCHEF. Ex locis a Schefero allatis apparet, melius legi *ludus dari*. Plaut. Bacchid. 4. 10. 7. *Sed nimis nolo deſidiæ ei ludum dari*. Et Caſin. prolog. v. 25. *ludus datus eſt argentariis*. Tollium ad Ciceronem pro Archia legere *luſus*, & *debent*, docet Hoogſtratanus. ita & Freinshemius legiſſe videtur. BURMANNUS.

(20) *Ad cogitandum*] Senec. lib. 1. declam. prologo: *Omnibus quidem prodeſt ſubjectum animum relaxare. Excitatur enim otio vigor, & omnis triſtitia, quæ continuatione pertinacis ſtudii adducitur, feriarum hilaritate diſcutitur*. NEVELET.

(21) *Melior*] *Bonus ad cogitandum*, eſt facilis, promptus, aptus, utilis, imitatione Græ-

ca, de qua egimus in Indice *Aeliani*. Quanquam & *Latini* sic loquantur. SCHEF.

(22) *Redeat*] Velut de expulso per multiplices labores loquitur. Ita *Curtius lib.* 3. *c.* 5. *paulatim redeuntes animis circumstantes amicos agnovimus*, de eo, quem vis morbi ejecerat. *Tacit.* 5. *Ag.* 3. *Nunc demum redit animus*, de eo quem metus expulerat. vid. *supra c.* 13. SCHEF. *redeat sibi*, Tollius; sed Heinsius malebat, *redeas tibi*.

(54) FAB. XV.

Canis ad Agnum.

Inter capellas agno 1 balanti 2 canis,
3 Stulte, inquit, erras, 4 non est hic mater tua:
Ovesque 5 segregatas ostendit procul.
6 Non illam quaero, quae, cum libitum est, concipit,
Dein

(1) *Balanti*] Succurrerat *palanti*; sed fortasse nihil demutandum. PRASCHIUS. Recte *Praschius* rejecit *palanti*, quod ante conjecta verat. Nam *Balanti* desiderio matris, voceque ista quærenti ac vocanti velut, intelligere debemus. SCHEF. *vaganti* Rimicius habet, qui pro *cane* lupum hic inducit.

(2) *Canis*] Pro quo Anon. habet lupum fab. 26. PRASC.

(3) *Stulte*] Objurgantis est. SCHEF.

(4) *Non est hic mater tua*] Quare *hic*, cum de nulla seorsim antecesserit? Et, si monstrare canis certam potuisset, cur desiderio ejus balasset agnus? Quare censeo scripsisse *Phaedrum*, *non est hic mater tua. Hoc*, est hoc loco, inter capras puta. Simile quid peccatum *infra lib.* 4. *f.* 7. ubi legendum: *Haec quum tentaret.* vid. *Not.* SCHEF.

(5) *Segregatas*] Ab hac grege capellarum sejunctas, proprie. SCHEF.

(6) *Non illam*] Præcesserit versus, qui excidit: nam profecto hæc hiant. MEURSIUS. Hæc non hiare, sed studio dissolvi, inque dialogum mutari videntur: ut supra fab. 46. infra fab. 76. & 80. In causſa suavitas, propter quam Terentius aliique idem quondam faciunt. PRASC. Meurſius hic & ſtatim ad ſequentia: *Tamen illa est potior*, notat hiulca esse: Verum enimvero non animadvertit, esse dialogum, in quo decet omittere, *ille dixit*, *ille respondit*: quia elegantius absunt, tamquam lector ipsus audiret personas, quarum oratio fingitur. Ita fab. XLVI. *Ut restiterunt: unde sic, quaso, nites?* Item: *Unde hoc amice? Nihil est. Dic, quaso, tamen.*

Quia videor acer.

Et

Dein portat onus 7 ignotum certis mensibus, 5
Novissimo 8 prolapsam 9 effundit sarcinam;

Verum

Et mox:

Age, si quo abire est animus, est licentia.
Non plane est, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.

Ubi si semper inferas, *dixit* Canis, *dixit* Lupus; ex distertissima fabula odiosissimam redegeris. Perinde enim esset, ac si picturis more veterum adscriberes; Hic est lupus, Hic est Canis. Vide Aelian. Hist. Var. 10, 10. Quam porro apud omnes & Poëtas & Oratores hæc frequens figura? An hiatus esse debemus dicere in his Ciceron. in Verr. 3, 85. *Frumentum, inquit, abs te emere oportet. Optime. Modium denario. Benigne ac liberaliter. Nam ego tribus HS. non possum vendere. Mihi frumento non opus est: nummos volo.* Denique vix aliter fieri Latinus sermo ferat in talibus, ut eleganter demonstrat doctissimus Hieron. Wolfius in Præfatione ad Zonaram, cujus loci referenda pars est. *Idem mihi in dialogismis ad perpetuam orationem redigendis haud raro permisi, ne propria nomina, & pronomina quædam, & verbum inquit, & alia hujuscemodi ad fastidium usque inculcanda essent. Quis enim non malit eum reddere in latomiis, quam eandem cuculi cantionem audire toties? Ut enim Græcis hoc usitatum est: quanta seges exemplorum vel apud Platonem?* Nollem igitur viro docto Notam istam excidisse: & verum ut fatear, nihil usquam vidi Meursianum, quod minus placeret, quam hæ in Phædrum annotationes. FREINSHEMIUS.

(7) *Ignotum*] Reconditum, nec unquam adhuc visum. Num potius sic vocat, ex ignoto, ac temere conceptum? SCHEFFERUS.

(8) *Prolapsam*] Ita amant de partu, maxime inauspicato. *Ovid. in Ibin.*

Qui simul impura matris prolapsus ab alvo est. SCHEF. Sedul. IV. 252.

Qui male præegnantis delapsus ventre parentis. BURM.

(9) *Effundit*] Etiam hoc est inter verba propria hujus negotii, & de immaturo adhuc fœtu usurpatur. Quanquam hic agnus ad matris negligentiam, suamque infelicitatem potius respiciat. Vide *Juvenal. sat.* 2. SCHEF. Focas in vita Maronis:

Hæc cum maturo premeretur pondere ventris,
Ut solet in somnis animus ventura repingens
Anxius, & vigili præsumere gaudia cura,
Phœbei nemoris ramum fudisse putavit.

Virgil. 8. Aen. 138. *Quem candida Maja Cyllenæ gelido conceptum vertice fudit.* ubi vide Servium & Cerdam. Apulej. 5. Metam. *Hæc autem novissima, quam fœtu satiante postremus partus effudit.*

Verum illam, quae me nutrit [10] admoto ubere,
[11] Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
[12] Tamen illa est [13] potior, quae te peperit. [14] Non ita est.
Unde illa scivit, [15] niger, an albus nascerer? [10] Age

fudit. Lucilius apud Non. in *postica.*

Non peperit, verum postica parte profudit.

Ser. Sammon. LX.

Nudum hominum primum mater natura profudit.

quem imitatus auctor declamat. VI. 10. sub nomine Quinctiliani, *non genuit filium, sed effudit.* vid. Barth. ad Statii Epist. ad Stellam pag. 6. & ad X. Theb. 799. Inter fragmenta Ciceronis, ex Orat. in Pisonem legitur, *Quae te bellua ex utero non hominem fudit.* ubi mallem *belluam*, ut habet Servius ad Virgil. VIII. Aeneïd. 139. & docet hoc verbo celeritatem parientis notari. Juven. lib. I. 105.

Jamque aderat tempus, quo jussum fundere foetum. &c.

eleganti metaphora hinc petita, Cicer. II. de Natur. Deor. 32. *Terra gravidata seminibus omnia parit & fundit ex se.* & simili translatione Johannem Baptistam Sedulius II. 146. *muto genitore fluentem*, dixit. BURMANNUS.

(10) *Admoto*] Prœbito, porrecto. *Florus* I. *c.* I. *uber admovit infantibus.* SCHEF.

(11) *Fraudatque*] Subducit eis aliquid, privat eos lacte. Ita *Plautus* & *alii.* Vide *infra* 4. *cap.* 19. SCHEF. Terent. Phorm. I. I. *suum defraudans genium.*

(12) *Tamen*] Incipit nunc canis rursum loqui. Quod non observans *Meursius* denuo hiatus fingit. SCHEF.

(13) *Potior*] Juris respectu. Vult enim, plus deberi iis, a quibus nascimur, quam a quibus alimur. *Curt. I. c. I. Statuunt neminem esse potiorem, quam Abdolonimum quendam,* SCHEF. *vera mater* Romulus, sed *verior* Rimicius; quod non displicet, sed ut versui consulatur, legerem,

Tamen illa est verior, quae peperit.

ut absolute ponatur, quemadmodum lib. II. 4.

Feles, cavernam nacta, in media pepererat.

potior vero mox sequitur, unde huc credo irrepsisse. BURMANNUS.

(14) *Non ita est*] Verba agni, refutantis sententiam canis. SCHEF.

(15) *Ater an albus*] Id est, mas an femina. q. d. nihil ad formaturam mei contulit. PRASCHIUS. *Catullum* imitari *Faber* hic observat. Sed & *Cicero* sic in *Phil.* 2. *Et quidem vide, quam te amarit is, qui, albus aterve fueris ignorans, fratris filium praeterit. Prov. de ignotis*, vide *Erasmum in Chil.* Vult autem, statim a partu deserviisse, ac ne respexisse quidem. SCHEF.

Plaut.

Digitized by Google

16 Age porro, sciisset: 17 quum crearer masculus,
18 Beneficium magnum sane natali dedit,
Ut exspectarem lanium, 19 in horas singulas.
20 Cujus potestas nulla in gignendo fuit,

Cur

Plaut. Pseud. IV. VII. 99. *Hunc ego hominem nullius coloris novi.*

(16) *Age porro*] Non puto quidquam hic mutandum. Locus totus, si supplentur ea, quæ desunt, ita habet: Age porro hoc propositum negotium, & perge. Licet sciviſſet, album nigrumve me natum, tamen quum, seu cum crearer masculus &c. *Age porro*, formula est adhortantis, per se subsistens, quæ nulla ratione cohæret cum sequentibus. *Cicero de Inv.* 2. *Age porro. Quid, si ipsi velint judices adscribere, passurusne sit populus? Sciisset* est concessivum. Demus, faciamus sciviſſe, etiamsi sciviſſet; quid ex eo ad me commodi? SCHEF. Lege, *age porro sciisse, num crearer masculus.* HEINS.

(17) *Cum crearer*] *Praschius* vult *num.* Sed, ut dixi, egó nihil muto. Vult reddere rationem, quare expectare indies lanium debuerit; sc. quia creatus esset masculus. Nam hos quidem parare in cibum, feminas autem ad agendam prolem vivas servare solebant, sicut hodieque receptum est. *Columella* 7. c. 3. *Villicus teneros agnos, dum adhuc herba sunt expertes, lanio tradit.* SCHEFFERUS.

(18) *Beneficium*] Per Ironiam ista dici putat *Rittershus.* ab agno. Ego puto, verba esse canis, interrumpentis ea, quæ dicturus erat agnus. Quasi diceret: quid tu vis dicere de sexu tuo? quantum est beneficium, quod es factus masculus, non femina? quanquam non repugnem, si quis malit alterum, & manere in sermone suo agnum putet: sequitur mox agni responsio, *ut expectarem.* Illud *expectare* cum continua sollicitudine intelligendum. Atque ita solent in talibus. *Darius apud Curtium* 5. c. 12. *Ego hic legem fati mei expecto.* SCHEF. Lege, *beneficium natalis an magnum dedit.* HEINS. illud *sane* moveri non debet, est enim ironiae inserviens particula; aut etiam concedentis ut millies in declamationibus. vid. ad Quinctil. decl. 11. 18. & 17. 6. BURM.

(19) *In horas*] Ita *Cicero, commutari in horas, in ep. ad Att.* SCHEF.

(20) *Potestas nulla*] Adhuc sunt agni verba. *Potestas nulla in gignendo* ejus esse dicitur hoc loco, quæ in gignendo potestatem nullam sibi habet relictam, sed cogitur simpliciter facere, quod id negotium requirit. Quæ non potest non gignere, postquam semel partum concepit. SCHEF Forte, *cujus potestas nulla gignendi* (vel *gignentis*) *fuit.* HEINS.

Cur hac ſit potior, [21] quae [22] jacentis miſerita eſt, 15
Dulcemque ſponte praeſtat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non [23] neceſſitas.
His demonſtrare voluit auctor verſibus,
[24] Obſiſtere homines legibus, [25] meritis [26] capi.

(21) *Quae jacentis*] *Barthius lib.* 42. *c.* 14. *Adv.* ita verſum hunc emendat: *Cur hac ſit potior, quae jacentis miſerita eſt.* Ego me ex hac lectione non extrico. SCHEF. Quae jacentis miſerita eſt, non eſt alia, quam cujus poteſtas nulla fuit in gignendo. Vult autem oppoſitionem facere, & matrem comparare cum ea, quae tantum praebebat ubera. Quare mea opinione iſta ſunt corrupta, atque ſic ſcribenda: *Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit, Cur hac ſit potior? quod jacentis miſerita eſt.* &c. *cur hac*, id eſt, vera matre, *ſit potior?* quaerit Canis, cum tamen ab hac vitam habeas. Reſpondet agnus, *quod jacentis miſerita eſt.* BURMANNUS.

(22) *Jacentis*] I. e. auxilio deſtituti: aut ægri, ex fame. Plin. Ep. 2. 20. *Verania Piſonis graviter jacebat.* Supra fab. 14. *Hic cum jaceret morbo confectus gravi Rex:* ſic enim interpungi debet. Vel etiam, contemti ac neglecti. Cicero pro Roſcio: *cur tamdiu jacet hoc nomen in adverſariis?* quam locutionem mox repetit. Vox eſt ſemper ὑπογυικὴ. PRASC. Notat miſerum deſerti a matre agni ſtatum, quaſi diceret, dedit vitam, ſed ut eriperet iterum per crudeliſſimam ſuam negligentiam, dum jacentem me ne reſpicit quidem. Sic τὸ *jacere* elegantiſſime uſurpat *Ovidius lib.* 15. *Met. v.* 221.

Editus in lucem jacuit ſine viribus infans. SCHEF.

(23) *Neceſſitas*] Fontes hujus diſputationis pete ex Seneca Exc. Contr. 3. 3. Grotio I. B. & P. 2, 7, 4. Cellario Polit. 1, 4, 16. Vide etiam, quid de Voconia lege, ne quis hæredem feminam ſcribat, judicet Auguſtin. C. D. 3, 21. quam propugnat tamen Gandent. de fem. excl. a ſucceſſ. PRASC. *Naturae ſcilicet*, ait *Rittershuſius.* Et ſane quin reſpiciat ad neceſſitatem aliquam edendi conceptum ſemel partum, nihil ambigo, maxime cum praecedat de effuſa ſarcina. *Gronovius* exponit *lib.* 2. *obſer. cap.* 2. *ordinem naturae*, quo innuere id ipſum velle videtur, quod ante dictum eſt. Et addit ex *Chariſio: nullo conſilio liberos generamus.* Verum praeſtat ipſum legere. *Rimicius* habet *nativitas*, quod *Nevoletus* ait eſſe longe elegantius. SCHEF. in hanc ſententiam vide Cicer. ad Quirit. poſt redit cap. 11. & declamationes ſub nomine Quinctiliani editas XVI. CCLXXVIII. CCCLXXII. & Barth. ad Stat. 11. Silv. 1. 87. BURM.

(24) *Obſiſtere homines legibus*] *Obſiſtere*, eſt repugnare, adverſari;

fari: *leges*, juſſa ſunt & imperia qualiacunque, quæ quid exigunt a nobis fieri, vel non fieri; ut, ſanguine junctos, parentes & liberos amare ſe mutuo, non odio proſequi, debere. Contra quod peccatur ſæpe, dum *nitimur in vetitum*, vult dicere. SCHEF.

(25) *Meritis*] Simpliciter, pro *benemeritis*, i. e. beneficiis. *Sueton. in Cajo c. 26.* Omnibus *pro neceſſitudinis jure, proque meritorum gratia, cruenta mors perſoluta eſt.* Ita *Paulus JCtus: Meritis liberos, quam paſſionibus, adſtringi placuit.* Vide *ſupra lib. 1, c. 9.* SCHEF.

(26) *Capi*] Trahi in obſequium & amorem, eleg. de efficacia beneficiorum. SCHEFFERUS.

(55) FAB. XVI.

Cicada & Noctua.

Humanitati qui ſe non [1] accommodat,
Plerumque [2] poenas oppetit [3] ſuperbiae.
Cicada acerbum noctuae convicium
[4] Faciebat, ſolitae victum in tenebris quaerere,
Cavo-

(1) *Accommodat*] *Accommodare ſe humanitati* dictum, ut apud *Ciceronem*, *accommodare orationem auribus multitudinis*, pro ex voluntate humanitatis vitam moresque ſuos regere. *Humanitas* eſt ea amabilitas, qua ſtudemus ad ſocietatem mutuam ſervandam, alter alteri placere. SCHEF.

(2) *Oppetit*] *Subit.* Quomodo *oppetere mortem* dicimus, ut vult *Ritterſhuſius.* Et ſane ſic *oppetere peſtem* dixit *Cicero in Tuſc.* I. SCHEF. Sic *praemia oppetere*, Catull. Epithal. Pel. *v.* 102. *Aut mortem oppeteret Theſeus, aut praemia laudis.* HEINS. ſimpliciter *oppetere* dixit Val. Flac. IV. 543.

Quot proceres natosque deum, quot robora cernis
Oppetere. BURM.

(3) *Superbiae*] *Urſinus* edidit *ſuperbia.* Cauſam ego non intelligo. SCHEF.

(4) *Faciebat*] Plane ad hunc modum & *Ovidius* de cicadis in *Ep. ad Piſonem: Stridula cum rapido faciunt convicia ſoli. Terentius Adelph. Act. 2. ſc. 1. Ante aedes non faciſſe erit molius hic convicium:* ubi vide *Guletum.* De *convicio* dixi alibi. Cæterum non cohærent hic, *faciebat noctua convicium*, ſed *faciebat convicium, acerbum noctua* i. e. quod acerbum fuit noctuæ. *Acerbum*, eſt moleſtum, ingratum, *Cic. Or. pro Quin.* Nihil duri,

5 Cavoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est, ut taceret. Multo 6 validius
Clamare coepit. Rursus 7 admota prece,
8 Accensa magis est. Noctua, ut vidit 9 sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
Hac est adgressa garrulum fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
10 Sonare cithara quos 11 putes Apollinis,

Pota-

duri, nihil acerbi mihi erit, quod rempubl. tutabitur. SCHEF. vide ad Ovidii Remed. Amor. 507.

(5) *Cavoque ramo*] Repete *in* ex præcedentibus, porro mallet *rami* Nob. *Heinsius.* SCHEF. An *cavoque muro? vè cavo ramo* non placet. Ex *muro* factum *rumo*, ex quo *ramo.* GUJETUS. Lege, *cavoque rami.* Sic inf. fab. 64. *& artos circum trepidarent cavos*; & hac ipsa fabula, *egressa e cavo.* HEINSIUS.

(6) *Validius*] Leg. *valdius.* HEINS. vid. ad lib. 1. 19.

(7) *Admota prece*] Eleganter, velut de machina, ad exponendum ardorem & studium precantis. *Curt.* 5. *c.* 10. *Preces deinde suppliciter admotæ*, &c. *Prece* autem in singulari posuit, exemplo *Terentii*, atque aliorum. *Lactantius lib.* 1. *c.* 7. *Item rursus, cum precem in Apollinem Smyntheum rogatus exprometet.* Sic enim, non *preces*, uti est in editis, legendum, ut ostendam in adversariis meis ex *Cæsaraugustano codice.* SCHEF. V. sup. lib. 1. fab. 19. & lib. 4. fab. 25.

(8) *Accensa*] Irritata, concitata ad cantandum: absolute. Quomodo *Virgilius*, quanquam sensu diverso, *lib.* 4. *Aen.*

——— *& sic accensa profatur.* SCHEF.

(9) *Sibi nullum esse auxilium*] In oratione sua, contra clamorem cicadæ. Simpliciter posuit, in respectu fortassis ad illud *Plauti in Epid.* 5. *sc.* 2. *Auxilium mihi & suppetiæ sunt domi.* SCHEF.

¶(10) *Sonare cithara*] An scribendum, *sonare citharam quos putes Apollinis?* quid si ¶*sonare cithara quos putes Apollinem.* GUJET. Anne scribemus *citharam?* Virg. Aen. lib. 1. *Nec vox hominem sonat.* Quod suavitatem noctua cicadarum carmini tribuit, simulata quidem mente tribuit: non minus quam vulpes nitorem & excellentiam corvo, fab. 13. Interim & Aristænetus Epist. 1, 11. ubi delitias hortenses molli stilo depingit, cicadarum cantus meminit. PRASC. *Buchnerus* legit, *e cithara.* Non inepte. Sed nec vulgatum improbum est. FREINS. Conjectabat hic *Buchnerus*, *sonare e cithara.* At vero nomine doctrinaque Vir Clarissimus, Dn. *N. Heinsius sonari.* Sed ignoro, an non vulgatum possit defen-

12 Potare eſt animus nectar, quod 13 Pallas mihi
Nuper donavit, ſi 14 non faſtidis, veni;
Una bibamus. Illa, quae 15 ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide

defendi, per illud *Horatii* 2. *Car.* 13.

Et te ſonantem plenius aureo,
Alcaee plectro dura navis ——

Sonare plectro, ſicut hic *ſonare cithara*. Aut per illud *Virgilii*, *ex Aen.* 1. quod in animo habere potuit,

—— *cithara crinitus Iopas*
Perſonat aurata ——

Etiam *cantus tui ſonant*, pro, tu cantans ſonas, ſimile illi apud *Fabium*, *cantus hortatur remiges*. *Praſchius* putabat *citharam*. Verum ſi quid eſt mutandum, rectior ſuperior ſententia videtur. SCHEF. Lege, *ſonari*. Horat. Epod. XVII. *Sive mendaci Lyra voles ſonari*. Eleg. in obitum Druſi: *Halcyonum tales ventoſa per aquora queſtus*, *Ad ſurdas tenui voce ſonantur aquas*. HEINS.

(11) *Putes*] Non video, qua ratione poſſit ita loqui ad cicadam ipſam. Num enim ipſa ſic putare debuit de cantu proprio? Loquuntur ſane ita de re diverſa, & tertia, ut *Martial. lib.* 14. de pumilione: *Si ſtantem videas*, *Aſtianacta putes*. Itaque cum hic ſermo ſit de cantu cicadæ ad cicadam, ſic ſcripſiſſe vix opinor. Forſan totus verſus ſic legendus: *Sonari cithara quis putet Apollinis*, includendumque parentheſi, ut ſit ſenſus, quia me cantus tui non ſinunt dormire (nam ſunt tam egregii, ut quis putet ab ipſo *Apolline* cani) potabo. Niſi potius exiſtimamus, illud *putes*, non ſic ſtricte referri ad cicadam, ſed generatim ita poni, atque ideo vulgata omnia retinenda eſſe. In quam ſententiam propendeo nunc magis. Qui notas olim addidit *verſioni Gallicæ*, pro *Apollinis*, *Apollinem* putavit emendandum. SCHEFFERUS.

(12) *Potare*] Bibere largius, per hilaritatem animi ex cantu, ſicut ſolet fieri. SCHEF.

(13) *Pallas*] Quia noctua eſt avis *Palladis*, ut aquila *Jovis*, pavo *Junonis*, &c. SCHEFFERUS.

(14) *Non faſtidis*] Sc. nectar illud: formula humanitatis & civilis elegantiæ. *Petronius. cap.* CXXVII. *Si non faſtidis feminam ornatam*, *concilio tibi ſororem*. SCHEF.

(15) *Qua ardebat ſiti*] *Ardebat* ſitis, notat magnitudinem ex cantione diuturna, uſurpaturque de perſona, quod obſervandum. *Claudianus* pariter *lib.* 1. *v.* 104. de *Rufino* loquens:

—— *totumque exhauſerit*
Hermum,
Ardebit majore ſiti. SCHEF.

vide ad Ovid. IV. Epiſt. 173.

Cupide advolavit. Noctua, 16 egressa è cavo,
Trepidationem conciliatrix est, & leto dedit.
Sic, vera quod negarat, tribuit mortua.

(15) *Egressa cava*] Scribe, *novii* editio.

(16) *Trepidationem*] Forte *crepitaculum*: nam supra *garrulam* dixerat. Heins. male: v. inf. IV. 5.

(56) FAB. XVII.

Arbores in Deorum tutela.

Olim, quas vellent esse in tutela sua,
Dum legerent arbores. 4 Quercus Jovi,

Et

(3) *Dum legerent arbores*] Adi, si lubet, Voss. Comm. Rhet. I. 5. 37. ubi inter alia reprehendit Perottum, qui carpen hoc adtigat Avieno. Praschius.

(4) *Quercus Jovi*] Vide *Plutarchum in Coriolano. Servius ad Virgil. Ecl.* Scalig.

(5) *Et*

5 Et myrtus Veneri placuit, Phoebo 6 laurea,
7 Pinus Cybebae, 8 populus celsa Herculi.
Minerva 9 admirans, quare steriles sumerent? 5
10 Interrogavit. Causam dixit Jupiter;

Hono-

(5) *Et myrtus*] Lege, *at myrtus*. HEINS.

(6) *Laurea*] Pro *lauro*, imitatione *Virgilii*, qui sic loquitur *Eclog.* 6. SCHEF.

(7) *Pinus Cybebe*] Apud Virg. Aen. 9. ipsa Cybele: *Pinea silva mihi multos dilecta per annos*. PRASC. Miror equidem Schoppium, qui tam libenter Phædrum, etsi frustra, imperitiæ circa modulum syllabarum reprehendere solet, non hunc quoque locum reprehendisse. Id enim & sua solenni confidentia facere poterat, & Servii auctoritate fretus, qui duobus locis (nescio etiam an pluribus) secundam in *Cybele* brevem esse affirmat. Sed erat Servius, & qui ejus auctoritate locum hunc Phædri sollicitare velint. Namque ut testimonia veterum nunc quidem omittam, nec Servius, nec vulgus doctorum, satis commeminisse videntur, quæ sit liquidarum literarum natura. Quippe syllabam, per se brevem, efficere longam possunt, & è contra. Inde est, quod apud Homerum Μίλω producitur hymno in Mercurium, (si tamen illud poëma Homeri est: certe antiquissimum est) & Νόμον primo Iliados. Contra autem duo LL. corripi apud Comicum in sede non ambigua scio, &, quod æque incredibile videatur, N & T in eadem syllaba corripiebant veteres, ut in *Trecentos* & *Trecentis* probari potest apud veterem comicum. FABER. Media hic producitur contra vulgi consuetudinem ob liquidam concurrentem, de quo *Fabrum* vide hoc loco. *Praschius* literam eam geminat, absque librorum auctoritate. De pinu, alias sacrata *Cybele*, vide *Meursii Arboretum sacrum c.* 15. SCHEF. Sed & Ant. Augustinus fine Dialogi VI. de Nummis Veterum, fortassis memoriæ vitio, refert scripsisse Phædrum, *Pinum Neptuno*. Cybelæ tribuit & Mart. 13. 25. *Poma sumus Cybeles*. -- FREINSH. Vide notas Gudii.

(8) *Populus celsa Herculi*] V. Torrent. ad Horat. 1. Od. 7. Scholiast. Theocrit. ad Idyl. 8. v. 121. Beger. Spicileg. Antiq. p. 155. Serv. ad 11. Georg. 66.

(9) *Admirans*] Absolute. Ita *inf.* 4. *c.* 18. *Mirati, sibi legatos non revertier. Cic. ad Att.* 6. *Admiratus sum, nihilominus tua manu scripsisses*. SCHEF.

(10) *Interrogavit*] Num scribendum distinguendumque, *interrogavit causam?* Ita sane *infra lib.* 4. *c.* 18. *haut alia quum rogaret causam facineris*. Sed nihil muto, quia præcedit, *quare. Causam dixit*, ellip. pro *causam*

Cupide advolavit. Noctua, 16 egreſſa è cavo,
17 Trepidantem conſectata eſt, & leto dedit.
Sic, viva quod negarat, tribuit mortua.

(16) *Egreſſa cavo*] Scribo, *Noctua egreſſa e cavo.* Poſſet & legi: *cupide advolavit egreſſa cavo noctua.* GUIETUS. lego ad ſulturam carminis, *egreſſa e cavo.* FABER. *egreſſa a cavo.* Grovii editio.

(17) *Trepidantem*] Forte *crepitantem*: nam ſupra *garrulam* dixerat. HEINS. male: v. inf. IV. 5.

(56) [1] FAB. XVII.

Arbores in Deorum tutela.

[2] Olim, quas vellent eſſe in tutela ſua,
[3] Divi legerunt arbores. [4] Quercus Jovi,
Et

(1) Hanc fabulam, pro ſua obtruſit olim orbi erudito Nicolaus Perottus, Sipontinus Pontifex, in cornucopia ad Martialis lib. I. ep. 77. dicens, illam fabulam ſe ex Avieno in fabellas ſuas adoleſcentem Jambico carmine tranſtuliſſe. Vide Scriver. ad Martial. lib. 3. epigr. 20. HEINS. Vir doctus, qui auxit & illuſtravit Menagiana, tom. IV. p. 118. non videtur legiſſe, quae Gudius & alii de Perotto hic notarunt: nam & *Cybelas* retineri poſſe credit, & verſu tertio, ubi *Phaebo laurus* Perottus exhibet, ille ſuccurrit verſui adjiciendo copulam,

Phoebo laurus, & Pinus. &c.

quibus omnibus potuiſſet ſupersedere. adde hic Hoogſtratani notas. BURM.

(2) *Olim quas vellent*] Lucian. περὶ θυσιῶν. Τοιγαροῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι σπανδὰ, τύτοις καὶ ἀκάλυθα περὶ τὰς θρησκίας ἐπιτηδεύυσι. καὶ πρῶτον μὲν ὕλας ἀπετέμοντο καὶ ὄρη ἀνέθεσαν, καὶ ὄρια καθάρσιον, καὶ τὰ φυτὰ ἐπιφήμισαν ἑκάστῳ θεῷ. Arbores vero diis dicatas plures adfert Virgilius Eclog. VII. v. 60.

Populus Alcidae gratiſſima, vitis Iäccho,
Formoſae myrtus Veneri, ſua laurea Phoebo. NEVELET.

(3) *Divi legerunt arbores*] Adi, ſi lubet, Voſſ. Comm. Rhet. I, 5, 37. ubi inter alia redarguit Perottum, qui carmen hoc adfingat Avieno. PRASCHIUS.

(4) *Quercus Jovi*] Vide *Plutarchum in Coriolano. Servius ad Virgil. Ecl. Quercus in tutela Jovis eſt.* SCHEF.

(5) *Et*

Digitized by Google

5 Et myrtus Veneri placuit, Phoebo 6 laurea,
7 Pinus Cybebae, 8 populus celsa Herculi.
Minerva 9 admirans, quare steriles sumerent? 5
10 Interrogavit. Causam dixit Jupiter;

Hono-

(5) *Et myrtus*] Lege, *at myrtus*. HEINS.

(6) *Laurea*] Pro *lauro*, imitatione *Virgilii*, qui sic loquitur *Eclog.* 6. SCHEF.

(7) *Pinus Cybela*] Apud Virg. Aen. 9. ipsa Cybele: *Pinea silva mihi multos dilecta per annos*. PRASC. Miror equidem Schoppium, qui tam libenter Phædrum, etsi frustra, imperitiæ circa modulum syllabarum reprehendere solet, non hunc quoque locum reprehendisse. Id enim & sua solenni confidentia facere poterat, & Servii auctoritate fretus, qui duobus locis (nescio etiam an pluribus) secundam in *Cybele* brevem esse affirmat. Sed erat Servius, & qui ejus auctoritate locum hunc Phædri sollicitare velint. Namque ut testimonia veterum nunc quidem omittam, nec Servius, nec vulgus doctorum, satis commeminisse videntur, quæ sit liquidarum literarum natura. Quippe syllabam, per se brevem, efficere longam possunt, & è contra. Inde est, quod apud Homerum Μίλῳ producitur hymno in Mercurium, (si tamen illud poëma Homeri est: certe antiquissimum est) & ὀλόφρων primo Iliados. Contra autem duo LL. corripi apud Comicum in fede non ambigua scio, &, quod æque incredibile videatur, N & T in eadem syllaba corripiebant veteres, ut in *Trecentos* & *Trecentis* probari potest apud veterem comicum. FABER. Media hic producitur contra vulgi consuetudinem ob liquidam concurrentem, de quo *Fabrum* vide hoc loco. *Prascbius* literam eam geminat, absque librorum auctoritate. De pinu, alias sacrata *Cybele*, vide *Meursii Arboretum sacrum c.* 15. SCHEF. Sed & Ant. Augustinus fine Dialogi VI. de Nummis Veterum, fortassis memoriæ vitio, refert scripsisse Phædrum, *Pinum Neptuno*. Cybelæ tribuit & Mart. 13. 25. *Poma sumus Cybeles*. -- FREINSH. Vide notas Gudii.

(8) *Populus celsa Herculi*] V. Torrent. ad Horat. 1. Od. 7. Scholiast. Theocrit. ad Idyl. 8. v. 121. Beger. Spicileg. Antiq. p. 155. Serv. ad 11. Georg. 66.

(9) *Admirans*] Absolute. Ita *inf.* 4. *c.* 18. *Mirati, sibi legatos non revertier. Cic. ad Att.* 6. *Admiratus sum, nihilominus tua manus scripsisses*. SCHEF.

(10) *Interrogavit*] Num scribendum distinguendumque, *interrogavit causam?* Ita sane *infra lib.* 4. *c.* 18. *haut alia quum rogaret causam facineris*. Sed nihil muto, quia præcedit, *quare. Causam dixit*, ellip. pro *causam*

11 Honore fructum ne videamur vendere.
12 At mehercule 13 narrabit, quod quis 14 voluerit, Oliva

ſam eſſe dixit. Ita *ſup. cap.* 4. *Cauſa ſed non dicitur.* SCHEFFERUS.

(11) *Honore fructum*] Quid ſi legas: *Honorem fructu.* Barth. reddidit:

Opimitate ne putemur utili
Honorem habere venditum.
BUCHN.

Sed & *Rigaltius* ſic edidit; & videtur melius. FREINSH. *Videtur*, inquit *Faber*, *legendum*, *honorem fructu.* Idem ante judicarunt *Rigaltius*, & *Urſinus* & nuper etiam *Freinshemius*, ac *Buchnerus*, *Interpresque Gallicus.* Quibus etſi non repugnem, tamen contra libros temere nihil muto. Senſus loci hujus videtur eſſe: elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, ſi quando in arboribus homines nos honorant, vendere *fructum* illarum arborum pro honore, & honorem velut pecuniam pro fructu recipere. Fructus ſane arborum ſunt Diis, non vero honor. Dii igitur non honorem vendunt, ſed fructum. Præterea nec fructus arborum ad Deos veniunt. Et in univerſum præcipit hæc fabula, non fructum quærere proprium, & ſuum, ſed communiter fructum. SCHEF. An ſcribendum, *Honorem fructu ne videamur pendere. Pendere*, i. e. *expendere*, *deſtinare.* GUJETUS. Vulgatam lectionem ita explicem, ut honorem de ſacrificiis & ſupplicationibus & caeteris ritibus, quibus Dii coluntur, capiam. ſi ergo fructiferas arbores legiſſent Dii, viderentur earum fructus & proventum vendere mortalibus honore ſacrificiorum, quo quaſi eos remunerentur. ita *Honorem* paſſim apud Poëtas occurre vulgatum eſt. vide Erhard. ad Petron. CXXXIII. Cuper. II. obſ. 3. Barth. ad Stat. VI. 6. Scriver. ad Mart. Spectacl. I. Brouk. ad Tibul. IV. VI. I. BURM.

(12) *At mehercule*] Verba ſunt *Minervæ* refutantis *Jovem.* *Urſinus* porro legit: *At hæc* (*Minerva* ſcil.) *me hercule*, moxque *narret.* Quid? ſi faciamus: *At mi*, *hercules*, &c. ut *mi* ſit, *mihi.* Sane *mi* in *me* mutatum alibi quoque notabamus. SCHEF. Scribo, *at me narrabit Hercule*, *quod quis voluerit*; τμῆσις. GUJETUS. Forte, *at mehercle narret quiſque*, *quicquid voluerit.* Vel potius, *at mehercle probarit*, vel, *pararit*, *quod quis voluerit*, vel denique, *at mehercle carum habebit*, *quod quis voluerit*, vel, *cari habeat.* HEINSIUS.

(13) *Narrabit*] Proprie, velut de re ad ſe nihil pertinente. *Donatus ad Ter. Andr. A.* 4. *ſc.* 3. *Narrare aliena*, *& quæ nobis non ſunt neceſſaria*, *dicimur.* Eſt autem formula ſecure ſpernentis aliorum judicia. Cæterum pro *narrabit*, mallem ego equidem *narrarit*, id eſt, narraverit, conceſſive, ut apud *Ciceronem ſæpe*, *ſic in Ver.* I. *Seditioſus homo Cn. Carbo fuit. Fuerit*

15 Oliva nobis 16 propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator: 10
O nata, merito 17 sapiens dicere omnibus:
18 Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria:
19 Nihil agere, quod non prosit, fabella admonet.

rit aliis, tibi quando esse cœpit. SCHEF.

(14) *Voluerit*] Qua ratione metro satisfieri possit, vide in notis Hoogstratani.

(15) *Oliva*] Ponitur hic pro arbore, cum proprie sit fructus. vide Serv. ad Virg. 11. Georg. 63. BURM.

(16) *Propter fructum*] Sic conjiciebat *Rittershusius*, & ediderunt Paris. *Buchnerus* legebat *fructu'st*. Addens posse etiam *vo est* ex Glossa irrepsisse, de priore dubito, an possit elidi lit. *s.* e syllaba longa. FREINSH. Et ita Heinsius.

(17) *Sapiens dicere*] An scribendum *dicere*, secunda persona præsentis, i. e. merito sapiens haberis. GUDIUS. Huc alludit Martial. 1, 76. ut observat ibi Rigaltius. PRASC. Lege *dicta es*, vel *diceris*. HEINS.

(18) *Nisi utile*] Reddit rationem, cur dicetur sapiens. Nempe sicut passim docet *Aristoteles*, boni alicujus causa agunt sapientes, quidquid agunt. Ergo sequitur, stultum, gloriam captare ex facto, quod nullam plane habet utilitatem. Puto dictum esse optimum, quod habes repetitum in marmore antiquo Albæ Juliæ, ac descriptum apud *Gruterum pag.* 998. ut & *Buchnero* annotatum. SCHEF.

(19) *Nihil agere*] Scribendum est *nil agere*. Sic enim citatur versus hic *lib.* 4. *cap.* 23. licet perperam adductus in antiquis. SCHEF. Subintellige *oportere*: ἀπὸ κοινοῦ Græcis usitata. Occurrit, nescio an auctore Phædro, idem versus fab. 80. PRASCHIUS. Est versus confictus ex simili fab. 80. HEINS.

(57) FAB. XVIII.

Pavo ad Junonem.

Pavo ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus 1 luscinii quod sibi non tribuerit:
Illum

(1) *Luscinii*] *Luscinius* & *Luscinia*, *Simius* & *Simia*, *Galerius* & *Galerita* apud Varronem. Quod autem existimat Rittershusius, apud unum Phædrum reperiri hanc vocem, fallitur; nam apud Senecam epist. LXXVI. ex quinque Palatinis codd. legitur:

Digitized by Google

Illum esse cunctis [2] auribus admirabilem,
Se derideri, [3] simul ac vocem [4] miserit.
[5] Tunc consolandi gratia dixit Dea: 5
[6] Sed forma vincis, vincis magnitudine;
Nitor [7] Zmaragdi collo praefulget tuo,
Pictisque [8] plumis [9] gemmeam caudam explicas.

Quo

gitur: *Habet vocem, sed quanto dulciorem mobilioremque Luscinii?* FABER. Pro *luscinia*, putat *Rittershusius*, apud solum *Phaedrum* reperiri. Ego tamen video & in *Glossis* ita scribi, quanquam ibi extet *luscinus*, quod puto esse pravum. Nisi forte sicut *luscinam* dixere pro *luscinia*, quod itidem ibi reperitur, sic & *luscinum*, pro *luscinio*. Sane *luscinium* observare ex antiquis *Seneca* codicibus *Fabrum* quoque nunc animadverto. SCHEF.

(2) *Avibus admirabilem*] *Admirabilis alicui*, sicut *amabilis*, *venerabilis*, & id genus. Sed non dissimulabo, putare me, scripsisse nostrum, *esse a cunctis*, ut sensus sit, inter omnes hanc potissimum in admiratione esse. SCHEF. *Auribus* V. C. Pith. HEINS. Recepimus nunc probatam tot viris doctis MSS. lectionem, *auribus*. quam firmat Ovidius lib. IV. Met. 271.

Dixerat, & factum mirabile ceperat aures.

& noster prolog. lib. II. *dum capiat aurem*. In Rimicio legitur, *& humana agnosceret*; unde forte posset legi,

Illum esse humanis auribus admirabilem. BURM.

(3) *Simul ac*] Puto illud *ac* posse abesse, soletque Noster alias omittere. SCHEF. Sic quidem fabula praecedenti 55. *Simul cognovit vocem laudari suam.* & alibi; hic tamen propter metrum retinui. vid. ad Quinct. declam. X. 14. BURM.

(4) *Miserit*] Vid. ad fab. 68.

(5) *Tunc*] Leg. *huic*. HEINSIUS.

(6) *Sed forma vincis*] Hinc Firmianus, carmine de Phoenice, avem hanc a forma & magnitudine commendaturus, ait: *Effigies inter pavonis mista figuram Cernitur, & mistam phasidis inter avim.* Vid. Avien. fab. 15. PRASC.

(7) *Nitor Smaragdi*] Optime, nam *nitor* proprie gemmarum. *auctor ad Heren. Gemma nitore, & splendore auri. Smaragdi*, qualis est in smaragdo. SCHEF. Vide, quae notavimus ad Petron. cap. LV. & Gronov. ad Senec. Medeam 573. BURM.

(8) *Plumis*] Id est, pinnis. Gloss. Graeco-Lat. πτίλοι, *pinna, plumae, ala*. Aliae, *pluma*, πτίλον. GUIET.

(9) *Gemmeam caudam*] Martialis de Pavone XIII. 70.

Miraris,

10 Quo mî, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono? Fato-

Miraris, quoties gemmatas explicet alas,
Et potes hanc ſaevo tradere, dure, coco. NEVEL.

Quomodo *Plinius* alicubi *rotunditatem gemmeam* dixit: *gemmatam caudam* vocavit *Statius*. SCHEF. Papinius Silv. 2, 4. *Quem non gemmata volucris Junonia cauda Vinceret?* Luſimus & nos aliquando de pavone, nuda ſimilia fabricantes, quæ deſcriptioni ſuperbi aut formoſi hominis ſubtexi poſſent. Placet, ea, ne ſemper humane loquamur, in medium afferre, ſi qua varietas lectori voluptatem injicere poſſit:

I. *Haud ſecus ac pavo ſtellati fyrmatis orbem*
Explicat, & varias arrecto pectore pennas
Oſtentat ſoli, triplicique inſigne corona
Fert ſublime caput. Fauni mirantur euntem,
Mirantur Nymphae, ſeſe ſtupet ipſe ſuperbus.

II. *Inter aves qualis praſtanti corpore pavo*
Eminet, in juſtum pennas quum digerit orbem,
Milla gerens oculos affixaque ſidera tergo.

III. *Haud aliter Junonis avis ſtrrugine pulchra*
Munitum attollit pectus, gemmisque coruſcas
In gyrum ſinuat pennas, & fulgura miſcet.

IV. *Talia formoſa praſert rota picta volucris*
Lumina, talis apex, tales ſtant vertice criſtae.

V. *Pavoni ſimilis, cui ſola eſt cura decori*
Syrmatis, inque ſua ſemper qui laude moratur,
Area cui quacunque poteſt angusta videri.

VI. *Sic pavo graditur, forma qui munere fretus*
Porticibus vacuis ſemet circumſpicit errans,
Criſtatoque alte conſurgit vertice ad auras.

VII. —— *ſic ardua pavo*
Pectora ſert hortis, plumasque movilibus auctas
Erigit.

VIII. *Splendida ſic pavo cauda mangonia jactat,*
Expectans laudem, creſcitque ſuperbia viſo. PRASC.

(10) *Quo mî*] Supple, *Dii dedecus*, inquit *Praſcbius*. Recte. Illud *quo*, integre eſt, *quo fine*. Eſt autem formula indignantis, & contemnentis præſentia, itaque dimidia tantum ſui parte profertur. *Horatius* 1. *ep.* 5. *Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uſus?* *Cicero* 4. *Verr. Martis vero ſignum quo mihi, pacis auctori?* *Propert.* 4. *El.* 3. *Nam mihi quo, Pœnis ſi purpura fulgeat oſtris?* Adde *N. Heinſ. ad Heroid. ep.* 2. *v.* 53. & 4. *v.* 167. SCHEF. Illa *muta ſpecies*, parum placet. forte, *quo mi, inquit, cultam ſpeciem?* vid. ad Ovid. Medicam. Faciei v. 33. vel poſſet legi,

Quo mî, inquit, mutae ſpeciem,

quid

11 Fatorum arbitrio 12 partes ſunt vobis datae: 10
13 Tibi forma, vires aquilae, luſcinio melos,
Augurium corvo, 14 laeva cornici omina,
15 Omnes quae propriis ſunt contentae vocibus.
Noli adfectare, quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam 16 recidat.

quid prodeſt mihi forma, ſi ſim muta? BURM.

(11) *Fatorum*] Putat quid deeſſe *Meurſius*. Sed hic rurſum, ut ſupra, perſonas loquentes non obſervat; verba illa *Junonis* ſunt. Ait, debere ipſam acquieſcere in voluntate Fatorum. SCHEF.

(12) *Partes ſunt vobis datae*] Deſumpta e ſcena locutio, in qua alteri primae, alteri ſecundae aſſignantur. Vid. Dan. Heinſium ad Horat. Sat. 1. v. 18. & locis ab illo notatis aſſocia Epictet. Enchir. 22. PRASC. *Rimicius* habet: *partes omnibus datae*. Ego nihil muto, *partes* abſolute poſuit: vult autem, cuilibet ſuam & peculiarem tributam eſſe partem. SCHEF. Ut & ſimpliciter uſus hoc vocabulo Calp. Flac. Decl. XXIII. *In domo partibus fungeretur*; ubi deeſſe *meis*, vel *patris*, notat Gronovius. ſicut ſupplet noſter IV. 25.

Tuae ſunt partes prius, &c. BURMANNUS.

(13) *Tibi forma*] Senec. Epiſt. LXXVII. *Valet, & leones; formoſus eſt, & pavones*. NEVELET.

(14) *Laeva cornici omina*] Si una apparuerit; dextra, ſi binae. Xanthus in vita Aeſopi, cujus Max. Planudes auctor fertur: ἀγαθὸς γὰρ οἰωνὸς δύο κορῶναι ἐπὶ δεξιᾶς μίαν ἴδῃς, τοῦτο πανηρόν. PRASC. Ut a laeva ſedens, faciat bona omina. *Cicero de Div.* II. *A dextra corvus, a ſiniſtra cornix facit rata*. Quae *Praſchius* habet, huc non pertinent. SCHEF.

(15) *Omnes quae*] Lege, *omnesque propriis ſunt contenta vocibus*. HEINS.

(16) *Recidat*] Forte ſcribendum *reccidat*, ut *reddunt*, *retulit*, *retudit*, infra & ſimilia, vide Indicem Gifanii. GUIETUS. Primam producit, exemplo aliorum: quos laudat Gifan. Ind. Lucret. voc. *recidere*. PRASC. *Cic. pro Sylla: Ad luctum reciderunt ex laetitia*. SCHEF. Vide Heinſ. ad Claudian. Bell. Gildon. 44. & ad Ovid. Ep. XIV. v. 46.

FAB.

Digitized by Google

(58) FAB. XIX.

Aesopus ad Garrulum.

AEsopus domino 1 solus cum esset familia,
Parare coenam jussus est 2 maturius.
Ignem ergo quaerens, aliquot lustravit domos;
Tandemque invenit, ubi 3 lucernam accenderet.
Tum

(1) *Solus cum esset familia*] I. e. instar familiae, primo casu. Ita quoque intellexit Rigaltius Notulis ad Mart. XII. 89. ubi canit vates: *Qui solus inopi praestat & facit turbam.* PRASC. Bis in expositione hujus loci peccat Rittershusius: En tibi hominis verba, sed profecto non audienda. [Jungo & expono, inquit, *familia maturius*, id est, citius quam alias solemne erat familiae, quae tunc domo aberat. An, *solus familia*, id est, desertus ab aliis servis?] Haec ille: quae nihil aliud quam somnia, quam logi. Sensus est: Cum quidam dominus solum haberet Aesopum, neque praeterea ullam familiam, id est, alios servulos haberet, &c. Itaque Aesopus unus solusque erat familia, quae vox nil aliud hoc loco significat quam σύνμα seu παῖδες famulorum. FABER. *Rittershusium* in loci hujus expositione non audimus. *Aesopus solus est familia*, pro constituit ipse solus familiam, non habuit ipsius Dominus aliam familiam, alios servos. Eadem video in mentem venisse *Rigaltio*, & adducere locum *Sidonii*, in quo legitur, *respublica nostra tota Camillus erat*, quanquam hic locus non bene conveniat. Firmant idem suo suffragio *Faber* & *Praschius*, ut postea observavi. SCHEF. Eodem modo Propert. I. eleg. 11. 23. *Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola Parentes, Omnia tu nostrae tempora laetitiae.* Et Ovid. Metam. 8. 635. de Baucide & Philemone: *Nec refert, dominos illic, famulosve requiras, Tota domus duo sunt.* eodem sensu Martial. XII. 89.

——— *Vernam,*
Qui solus inopi praestat, & facit turbam.

ubi malim, *solus inopi restat*, quam vis vulgata etiam explicari possit. BURM.

(2) *Maturius*] Ponitur absolute, ut *ocyus*, *celerius*, scilicet quam pro consuetudine. SCHEF. Tempestivum convivium medio die. HEINS.

(3) *Lucernam*] Cereum. *Plautus Asin. Act. 4. sc. 1. Si lucerna extincta sit. Cicero ep. ad Att. Facerem diutius, nisi me lucerna deficeret.* vid. *infra* 4. *cap.* 10. SCHEF. Lucernam pro cereo sumi vix puto, cum oleo alatur

Digitized by Google

Tum circueunti fuerat quod iter longius, 5
4 Effecit brevius: namque recta per forum
Coepit redire. 5 Et quidam 6 e turba garrulus,
Aesope, 7 medio sole, 8 quid 9 cum lumine?
Hominem, inquit, quaero, 10 & abiit festinans domum.
Hoc

in ea ignis. Apulej. Met. IV., distinguit, *taedas*, *lucernas*, *cereos*. & Petron. cap. XXII. *Lucernae humore defectae*. & quis non? vid. inf. IV. 10. BURMANNUS.

(4) *Effecit*] Pro simplici *fecit*, aut *effecit* per compendium scilicet. SCHEF.

(5) *Quidam*] Leg. *hic quidam*. HEINS.

(6) *E turba*] Ut supra fab. IX. *e populo*. sic & Suet. Caes. LXXIX. *quidam e turba*. & ita apud sacros scriptores ἐκ, vel ἀπὸ τοῦ ὄχλου. vid. Lucae Euang. IX. 38. XI. 27. XIX. 39. Marc. IX. 17. BURM.

(7) *Medio sole*] Meridie, medio die, ut supra, *media via*, *media quercu*. Ita *Martialis lib.* 3. *ep. in Ligurium*.

Non dipsas medio perusta sole.

Perperam ibi *medium solem*, regiones calidissimas exponunt. Etiam *Statium* sic esse locutum *V. Theb.* 85. annotavit *Rittershusius*. Sed est diversus *Statii* locus. Ita enim habet:

Sol operum medius summo librabat Olympo
Lucentes, cum staret, equos.

Hic non simpliciter est *sol medius*, sed *medius operum*, pro medius in operibus, qui ad medium suorum operum pervenit, qui mediam eorum partem absolvit, quale nil hoc loco dicitur. Deinde *Statius* de sole, ut de Deo, loquitur: at hic ponitur pro *die*, imitatione *Virgilii*, qui sic *solem novum*, item *tertium* dixit. Meridiem intelligit. SCHEF. Ita *medium Phoebum* dixit Val. Flac. III. 482. ubi nos plura dicemus. & *primum* II. 75. & V. 332. *primos soles*. III. 612. *medio diei* Liv. XXVII. 29. BURM.

(8) *Quid*] Sc. facis, elliptice, ex consuetudine celerius loquentium, nam festinabat *Aesopus*. SCHEF.

(9) *Tu cum*] Expungunt illud *tu*, *Rittershusius* & *Buchnerus*, propter versum, quorum sententiam sequi sese ait etiam *Freinshemius*, cum de dactylo in fine frustra cogitet hic *Meursius*. SCHEF. Forte, *medio soli quid cum lumine?* HEINS.

(10) *Abit*] Hic quoque propter versum volunt *abiit*, *Rittershusius*, *Meursius*, *Buchnerus*. SCHEF. Non haec frustra addidit. Noverat quippe, eo ridiculos magis esse, quos occupatus profert sales, quo magis alieni, minusque expectati ac praemeditati; eo etiam mordaciores, quo videntur magis serii. Itaque Phrygium istum derisorem *abeuntis* & *festinantis* habitu nobis sistit; quo dicterii festivitatem adjuvet. Sic

in

Hoc si [11] molestus ille [12] ad animum retulit, 10
Sensit profecto, se hominem non visum seni,
Intempestive qui occupato [13] adluserit.

in illo fab. 16. *rapere atque abire semper adsuevit lupus; To abire* ad exprimendam lupi facile elabentis παυσγίαν, efficax est: quum prima fronte abundare videatur. Eodem pertinet illud fab. 83. *nempe abigeris, quo venis:* si Rittershusii expositionem admittimus. Et hoc Livii non multum dispar: *Legati, non impetrata pace, retro, unde venerant, domum reversi sunt.* Qui locus ad vitium μακρολογίας a Fabio refertur Inst. Orat. 8, 3. Sosipater addit, Inst. Gramm. lib. 4. *Nullum enim pondus adjecit sententiæ longitudo, sed decorem abstulit.* Quorum sententiæ non adscribi cupio. Frustratam enim non sine contemtu expeditionem hæc exprimere, immo & proverbium sapere crediderim. Atque ad hæc omnia mirifice quadrat vernaculus sermo. PRASC.

(11) *Molestus*] Vid. ad Petron. cap. XLIII.

(12) *Ad animum retulit*] Consideravit, examinavit animo. Puto autem *referre ad animum* dici, sicut *referre ad se*, considerandi scilicet causa, vel *ad proceres*, aut *Senatum*, sententiæ exquirendæ gratia. Vulgo *animum refe're ad aliquid* in usu est. SCHEF.

(13) *Adluserit*] Jocari voluerit. Secutus est *Virgilium*, qui *lib. 7. Æneid.* 17.

Heus, etiam mensas consumimus, inquit Iulus.
Nec plura adludens. ——

adludens, est jocans. *Servius: vacat ad, & ludentem significat.* Optime. SCHEF. Male Gudius *illuserit; adludere* enim dicuntur, qui dicto aliquo & joco risum excitare conantur. Cicer. 1. de Orat. 50. *Galba ante alludens varie & copiose.* & ita alii passim. dicto ergo illo, *quid medio solem cum lumine?* alluserat ille garrulus. BURMANNUS.

(59) FAB. XX.

Asinus & Galli.

1 Qui 2 natus est infelix, non vitam modo
Tristem

(1) *Qui natus*] Censeo cum Rittershusio & Rigaltio, finem hic potius esse statuendum libro III. quam exordium IV. MEURS. Hanc fabulam habent Rimicius lib. III. 18. & Anonymus

3 Triſtem decurrit, verum 4 poſt obitum quoque Per-

nymus Nilantii. 47. ſed pro Gallis negotiatorem inducunt, aſinum ad mercatum agentem. An Phaedrus obliquo in ſacerdotes animo perſonas ab Aeſopo traditas mutaverit, an vero Monachi ordini ſacro ignominioſam notam ita ſe demere poſſe crediderint, ſi pro Gallis alium inducerent, neſcio. BURM.

(2) *Natus infelix*] Sic ex ſiderum diſpoſitu in ipſa natali hora, ut putabant, & tradebant Mathematici. *Petronius*: 134. *Hunc adoleſcentem, quem vides, malo fato natus eſt. Senec.* 4. *Benef.* 4. *Quis tam duro fato & in pœnam genitus.* SCHEF. Ad rem pertinet Senecæ locus de Benef. 4, 4, 3. *Quis eſt autem tam miſer, tam neglectus, quis tam duro fato & in pœnam genitus, ut non tantam Deorum munificentiam ſenſerit?* Ubi Lipſius notat Petronii verba: *Hunc adoleſcentem, quem vides, malo fato natus eſt.* FREINSHEM. Vid. Ampl. Cuper. 2. Obſ. 17. ſed in Petronio eſt *malo aſtro* natus eſt.

(3) *Triſtem*] Propter varias calamitates, *laborioſam, arumnoſam.* SCHEF.

(4) *Poſt obitum quoque*] Non eſt γνώμη digna Philoſopho. Ut quid enim? Saevias quantum libet in demortui cadaver, hoc nihil ad ſe pertinere ſapiens putabit, tantum abeſt, ut miſeriam in eo aliquo collocet. Erraſti itaque, Phaedre. MEURS. Immerito fortaſſe Phædrum iterum pervellit Meurſius. Primum enim captat *miſeria* vocem, qua ille utitur populariter, & exemplo aliorum Poëtarum: cujuſmodi licentiam ne Philoſophi quidem ſemper adſpernantur. Deinde Stoice plane: *Saevias*, ait, *quantum libet, in demortui cadaver, nihil hoc omnino ad ſe pertinere ſapiens putabit.* Sævitur vel in mortuorum corpus, vel in famam. Corpus vel excluditur tantum a ſepultura, vel aliis modis inquietatur & vexatur. Omnia hæc ut facere impium, ſic pati grave tot bonorum ſenſu conſenſuque gentium habetur: ita ut hæc altera mors videri poſſit. Et de ſepultura quidem conſule Auguſtin. C. D. 1. 13. Grot. I. B. & P. 2, 18. Kirchm. Append. ad lib. de Fun. Rom. c. 3. Dion. Gottoſr. ad L. 1. D. de cadav. ſepult. Quibus illuſtrandis ſervit hiſtoria de canicula Marphiſa, apud Gaſſend. Vita Peireſc. lib. 2. p. 188. & aliarum animantium, apud Kirchm. l. c. Nam illæ quidem ſententiæ, quæ contemtum ſepulturæ præ ſe ferunt, vel imprudentem faſtum ſpirant, vel ſunt figuratæ, ad conſolandos eos, qui injuſte talia patiuntur. Et ſic intellige Auguſtin. l. c. 1, 12. Negligere autem quietem corporis poſt mortem, adeo a moribus moratarum gentium alienum eſt, ut maxime pium credant, ſepultis eam precari. Unde illa:

Oſſa

Digitized by Google

5 Perſequitur illum 6 dura fati miſeria.
7 Galli Cybebes 8 circum quaeſtus ducere
Aſinum

Oſſa quieta, precor, tuta requieſcite in urna.

Item,

Sic bene ſub tenera parva quieſcat humo.

Unde legibus cautum, ne translatione corpora mortuorum inquietarentur. Legendus iterum Kirchm. de F. R. 3, 25. Plecart. Obſ. Dec. IX. cap. 9. Dextræ vero poſt obitum famæ (quæ ipſius corporis ſuppliciis etiam imminuitur) ſtudium honeſtati plane convenit. Quare aureum eſt illud Phædri fab. 48.

Et cedo invidiæ, dummodo abſolvar cinis.

Cum quo amice conſpirat Pont. Paulinus ad Auſon.

-- Studio properante laboro,
Si qua datur, ne morte prius,
quam crimine, ſolvar.

Sed ad alia properamus. PRASCHIUS.

(5) *Perſequitur*] Eleganter, ad exprimendam odii fatalis acerbitatem. SCHEF. *proſequitur* apud Ovidium legitur Epiſt. VII. III.

Durat in extremum vitaeque noviſſima noſtrae
Proſequitur fati, qui fuit ante, tenor.

ubi tamen IV. etiam codices *perſequitur*: quae perpetua eſt fere eorum verborum permutatio. Petron. cap. CXXXIX.

Non ſolum me numen & implacabile fatum
Perſequitur. BURM.

(6) *Dura*] Ex ſententia communi moratarum gentium, apud quas poenae ac ſupplicia habentur, quae fiunt in corporibus defunctorum contra conſuetudinem. Ac ne Philoſophi quidem omnes adverſantur. Imo *Socrates* & *Plato* ſenſum mortuos habere putabant eorum, quae hic geruntur. Quibuſcum facit ipſe *Ariſtoteles*, ut ex I. *Nicom. cap.* 12. apparet. Adeo hic non audiendus eſt *Meurſius*, noſtro ſe opponens. Cum praeſertim ipſe longe aliter in opuſculo *de Funere cap.* 2. ſentiat. SCHEF.

(7) *Galli Cybeles*] *Curetes* aliis, & *Corybantes* dicti. Egregie vero rem totam deſcribit Babrias in *μυθικοῖς*, quod fragmentum Babriae debemus Natali Comiti; nullibi quippe, quod ſciam, exſtat, praeterquam in ipſius Mythologia. plura eum habuiſſe veriſimile eſt. atque fieret aliquando, ut prodiret Babrias. verſus autem ii ſunt.

Γάλλοις ἀγύρταις ἐς τὸ κοινὸν
ἐπράθη
Ὅτῳ τις ἐκ ὕμοιρος, ἀλλὰ
δυσδαίμων,
Ὅστις φίλους πτωχοῖσι καὶ πα-
νέργοισι
Πείνης σάκῳ, δίψης τε καὶ κα-
κῆς τύχης.
Οὗτος ὁ κύκλῳ πᾶσιν ἐξ ἴθυς
κάμνει
Περιόντας ἔλιγον, τὶς γὰρ ἀγροί-
κων
Οὐκ οἶδεν Ἄττη λευκὸν ὡς ἐπη-
ρώθη;

Τίς ἂν ἀπαρχὰς ἐπαρίων τε καὶ εἴπαι
Ἄγιε φέρων δίδωσι συμπάντων Ῥέης.

Si plura de Gallis iſtis ſacerdotibus ſcire eſt animus, adi eumdem in Mythologia. NEVELET. Sc. *ſacerdotes*. Cybele eſt *Iſis*, Terra Mater, Mater magna Deûm: cujus ſacerdotes caſtrati vocabantur Galli. SCHEF. Μητραγύρται, habet Aeſop. fab. 245. PRASC. Sacerdotes Rheæ, qui caſtrati, unde ille Arceſilai apud Laërtium, ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλλοι γίγνονται, ἐκ δὲ Γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται. Unde dicantur, notiſſimum eſt. Herodianus in Commodo: Πάλαι μὲν Φρύγες ἀγγίαζον ἐπὶ τῇ μητρὶ Γάλλῳ παραβύστῃ, ἀφ' οὗ τὴν ἐκτομίαν φέρεσθαι οἱ τῇ θεᾷ τεμόντες ἐνόμισαν. Cetorum dum eum locum huc tranſcribo, aliquot lineis ſuperius animadverti graviſſimum in illo ſcriptore vitium: nam ubi & Politianus & H. Stephanus legerunt, πάλαμον γενέσθαι περὶ ὅρων, legendum eſt περὶ ὄρον. Phrygas nempe de finibus adverſus Lydos contendiſſe: Locum ipſum adito, nam mihi ſatis eſſe debet monuiſſe. FABER. *Cybebes* legendum docuit Gudius, cujus notas vide. ita & in Catalect. Pith. p. 123.

Jam tibi Cybebes ſint & roſa grata Dionæ,

ſcribendum notat Heinſius. vide quae collegit Diligentiſſimus Drakenborchius noſter ad Sil. Ital. XVII. 8. BURM.

(8) *Circum quaſtus ducere*] *Faber*, locum hunc exponens, idem ait eſſe, ac quod Galli diçunt, *aller à la queſte*. Ac iccirco illud *quaſtus* non eſſe ellipticum, pro *quaſtus cauſa*, ceu putabat *Rittershuſius*. Puto autem *Fabrum* innuere modeſtam mendicantium formulam, ſtipemque petentium, qua vitæ ſuæ genus definiunt. Ita *quaſtus* erit ipſa mendicatio, quæſitio, vel conquiſitio ſtipis. Et erat proprium iſtorum Gallorum, ſtipem petere. Vide vel *Heinſium* de hoc more. Verum magis mihi probat conjecturam ſuam doctiſſimus *Heinſius*, qui ſcribit *circum in quaſtus ducere*, & *circumducere in quaſtus* dictum ait, ut apud *Claudianum*, *in quaſtum venire*. Nam *quaſtui* ut ſit diſſyllabum, quod *Urſinus* comminiſcitur, nimis licentioſum eſt. Audiamus, tamen, & quid ſentiat perſpicaciſſimus *Gronovius*: *Quicquid explicant*, inquit, *ſcribo circum cœtus ducere*, i. e. *oppida, fora, conciliabula. Cic. in Somn. Conciliis & cœtus hominum jure ſociati.* SCHEF. Dura certe locutio, ſi *quaeſtus* genitivo caſu ſumatur, cui medetur quidem Heinſii & Gudii correctio, *in quaeſtus*, & cui ſimile illud Apuleji I. Met. *ſecundum quaeſtum profectus*. ſed nec hoc ſatisfacit. Gronovii *coetus* non diſpliceret, niſi oſtendere poſſemus, Gallos etiam a ſingulis & hominibus, & domibus in agro ſparſis, oſtiatim ſtipem mendicaſſe. & *coetus* pro *oppidis* & *pagis*, niſi quando de ſociandis primo hominibus agitur, ſumi poſſe, vix puto. Cicer. III. in Verr. 26. *ducere circum civitates* rectius dixit. forte

Digitized by Google

9 Asinum solebant, bajulantem sarcinas. 5
Is quum labore & plagis esset mortuus,
Detracta pelle, sibi fecerunt 10 tympana.
Rogati mox a quodam, 11 delicio suo

Quid-

forte *quaestum* legendum, ut sit positum pro *quaesitum* in supino, pro *ad quaerendum*. ut lib. 1. fab. 16. *sponsum vocare* explicuimus. & ut Virgil. IV. Georg. [illegible] *Venimus hic lapsis quaesitum oracula rebus.* & *mittere scitatum* 11. Aeneid. 114. & noster inf. IV. 17. *mittere oratum*. & quae plura obvia. sed hoc etiam hariolari est: *Circum* vero non jungendum puto cum *ducere*, sed absolute poni docet Quinctiliani locus decl. IX. 12. *Et necessarii quoque victus inopem circum ad alienas mitteret domos.* De mendicantibus sacerdotibus stipem Diis suis, vid. Ampl. Cuper. 3. Obser. 4. BURM.

(9) *Asinum*] Solennem ad talia eorum ministrum atque bajulum. Hinc pars magna fabulae Apulejanae, quam habes *libro* 8. & proverbium, *Asinus mysteria portans*, de quo vide *Erasmum*, & qui illi citantur. SCHEF.

(10) *Tympana*] Quibus solenniter utebantur. *Dionys. Hal.* 2. *Deam vicatim circumferunt more suo circulatorie, pectora plangentes ad cantum tibiarum, tympanorumque sonitum.* Erant autem ista tympana ex ligneo circulo, cui superinductum ex una solum parte esset corium, illa plane effigie, qua exhibuit *Laur. Pignor. de serv.* Fallitur-

que plurimum *Dempsterus ad Rosin.* 2. *c.* 4. quando aerea fuisse scribit, & *ara Corybantina Virgilii* de ipsis accipit. Quod vel ex *Servio* ad eum locum potuisset discere, cum ita scribat: *Aerea autem cymbala Corybantibus Jasonis filiis, quibus vagitum Jovis celaverunt. Cymbala* vocat, non *tympana*. SCHEF. Respicit huc Seneca de Vita Beata 13, 4. *sed in manu tympanum est*: ubi Lipsium vide. FREINS.

(11) *Delicio*] Hic locus à nemine, quam Apulejo, commodius explicari potest, extremo libro octavo. Inter alia & haec sunt: *Erat quidam Juvenis satis corpulentus, choraulae doctissimus, collatitia stipe de mensa paratus, qui foris quidem circumgestantibus Deam cornu canens adambulabat: domi vero promiscuis operis partiarios agebat concubitus.* SCHOPPIUS. Glossar. Petron. *Delitia, pueri amati, malyna.* Petronius cap. 28. *Chiramaxio, in quo delicia ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior.* Quintilian. Inst. Or. 1, 2. *Verba ne Alexandrinis quidem permittenda delitiis.* PASC. Num quod esset ipsorum, an potius quod unus ex ipsis nefando huic flagitio addictus? Solebant enim fere id genus simul corpore quaestum facere. *Delicio* est, a *delicium*,

12 Quidnam feciſſent? hoc 13 locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore,
Ecce 14 aliae plagae congeruntur 15 mortuo.

licium, quod hic puerile ſcortum notat. Alii *delicias* vocant. Sed & *delicium* legitur apud *Martialem*, licet alio ſenſu. Hæc notavi olim, cum nuper ampliſſimus *Gronovius* me admonet, diſtinguendum: *Rogati mox a quodam, delicio ſuo quidnam feciſſent*, ex *Salmaſio ad Hiſtor. Aug. p.* 493. Quam cum nec habeamus ipſi, nec aliunde habere poſſimus, eo lectorem relegamus. Interea non omitto addere, quæ me docet idem optimus *Gronovius*. *Fallitur*, inquit, *Salmaſius in exponendo illo Copæ; Huc calybita veni, feſſus jam ſudat aſellus, Parce illi, veſtrum delicium eſt aſinus. Nam membrana Petaviana ora, cum linea in capite. Unde ſcribendum Veſtæ delicium eſt aſinus. Cauſam, cur Veſtæ delicium dicatur aſinus, habes apud Ovid. 6. Faſt. v.* 320. *& Lactantium lib.* 1. *c.* 21. SCHEF. *Delicium* pro cinædo. Sic Galli apud Apulejum. Vid. Gronov. ad Stat. comam Earini. HEINS. *delicias & delicatos* pueros dictos conſtabit ex notis ad Petron. XXVIII. & LXIII. ſed hic diſtinctionem Salmaſii veram puto. an vero *delicio* capias dativo, an ablativo caſu, poſitum, mea parum intereſt, qui utrumque uſitatum noverim. ſed tamen ablativum hic praeferrem, & ſupplerem per praepoſitionem *de*; quid *de delicio ſuo feciſſet*. vid. ad Quinct. 1. Inſtit. 5. & Paſſer. ad Cicer. pro Caecin. 11. & Syl. ad Orat. pro Cluent. LXVI. BURMANNUS.

(12) *Quidnam feciſſent*] Lege *quianam* (vel *quid ita*, ut fab. 9. *quid ita ceſſarunt pedes*) *necuiſſent? hoc jocati ſunt modo:* ſupr. fab. 37. *tum ſic jocata eſt tanti majeſtas ducis.* HEINSIUS. Vid. eundem ad Ovid. 5. Triſt. 1. 20.

(13) *Locuti*] *Supra lib.* 1. *c.* 6. *Sic eſt locutus, partibus factis, leo.* Item *c.* 28. *Quem ſtans volturius ſuper, fertur locutus. lib.* 3. *c.* 6. *tum ſic locuta eſt tanti majeſtas ducis:* Ita namque habuerunt *veteres*. Et *lib.* 4. *c.* 3. *poſtquam interfecit, ſic locutus traditur: & cap.* 17. *Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:* & *lib.* 5. *c.* 5. *Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt.* Oſtendit vel conſenſus iſte, nil in locis his mutandum, neque enim quantumvis ſupini librarii errare in omnibus potuerunt. SCHEF.

(14) *Aliae plagae*] Id eſt, adhuc graviores illis, quae ingerebantur viventi. vide de eleganti hoc vocis *alius* uſu, quae notavimus ad Petron. cap. CVIII. ita & *mors alia* Stat. VII. 807. eſt deterior, & *aliae tenebrae*. eidem. VIII. 16. aliquando ſimpliciter diverſum a priori notat. ut Liv. XXXVIII. 24. *aliaque ſanctitate & gravitate vitae hujus matronalis facinoris decus ad ultimum conſervavit.* & ita paſſim. BURM.

(15) *Mor-*

(15) *Mortuo*] Casus tertius, pro *in mortuum*. *Flaccus* 4. *Argon.*

——— *crebros & Liber congerit ictus*
Desuper averso ———
SCHEF.

Explicit Liber III.

Incipit

LIBER QUARTUS.

(60) FAB. I.

De Mustela & Muribus.

1 Joculare tibi videtur: & sane levi,

Dum

(1) *Joculare tibi videtur*] Male transpositi duo primores versus. Restituo in pristinum ordinem: *Dum nihil habemus* &c. *Joculare* &c. *Sed diligenter* &c. Evidens est correctio mea. MEURS. Sed malim respicere Poëtam ad priorem fabulam: & hic per ἀνασροφὴν alloqui Lectorem. Sicut ferme infra 64, 30. *Quid tibi videtur? hoc quoque insulsum est*, *ais*. FREINSH. Mallet *Heinsius*: *joculares tibi videmur*. Forte scripsit: *jocular'oc tibi videtur*, contracte, pro *jocularе hoc*. *Cicero de L. L. lib.* 1. *c.* 20. *Joculare istuc quidem, Pomponi, & a multis sape derisum*. vide quæ notavi *supra l.* 3. *cap.* 9. *Bene*. Recte, merito. Sed hæc est lectio *Rigaltii*. Priores habuerunt *leve*; ex quo putabam: *jocular'oc tibi videtur*, *est sane leve*. Nunc vix dubito, quin Nostер scripserit hoc modo:

Jocular'oc tibi videtur, & sane levi,
Dum nihil habemus majus,
calamo ludimus.

Levi calamo dixit ex *Virgilio* suo qui sic v. *Ecl.* 2.

Tu calamos inflare leves. SCHEF. Lego, *joculares tibi videntur*, *sit sane*, *levi*, *dum nihil habemus in manu*, *calamo ludimus*. Vel *joculares tibi videmur*, *insane*. HEINSIUS. Nobis maxime placet lectio, ex Heinsii & Schefferi conjecturis conflata

Joculares tibi videmur: & sane levi,
Dum nihil habemus majus,
calamo ludimus.

Digitized by Google

Dum nihil habemus [2] majus, calamo [3] ludimus,

Sed

sic Ovid. x. Met. 152. *Nunc opus est leviore lyra.* Horat. II. Od. I. *quaere modos leviore plectro.* Cui *majus plectrum* lib. IV. od. 2. opponitur. & imitatione veterum Gunther. in Ligurino I. 365.

——— *nos regia tantum*
Gesta levi calamo, quadam brevitate sequemur.

ita *musa levis* Ovid. IV. ex Pont. XVI. 30.

Et tua cum socco musa, Menisse, levis.

& ita passim *levia studia* dicuntur minoris momenti, nec seria satis. Claud. II. rapt. 144.

Jam levibus laxat studiis.

Cicer. de Senect. XIV. *Quid in levioribus studiis, sed tamen acutis,* ubi de Poëtices studio agitur. *levioris operae libellos* dixit Plinius in praefatione. si *joculare* legamus, nescias, quo referas, nam *genus* scribendi subintelligere, ellipsis esset durior & insolentior. BURM.

(2) *Majus*] V. C. Pithoei habet *manu.* Lege, *in manu.* HEINS.

(3) *Ludimus*] Quoque est ex ejus I. *Ecl.* 10. ubi ait:

Ludere qua vellem calamo.

Quanquam simul respiciat ad remissionem illam animi per breve carmen, qualis proprie *ludus* dicebatur, & qui ea utebantur, *ludere.* Vide *Plin.* 7. *ep.* 9. & quae nos pridem in opusculo *de Stylo.* Verum aliter hic *Faber: Nullibi*, ait, *rem infeliciùs gessit Schefferus.* Quid ita? *nam, & sane bene, concessio ironica est, quod sentire debuit.* Scilicet non sensi ego hanc concessionem. Sed num, si ut ipse, ita ego eam sensi, hinc sequetur, esse retinendam? Non est quaestio de formulae hujus sensu, sed de voce *bene.* Haec ambigitur an retineri debeat, num pro ea scribi *levi.* Pro *bene* stat editio *Rigaltii*, incertum, an ex *codice Remensi*, cum non pauca immutarit ipse conjecturis dubius, ut ex collatione primae secundaeque editionis liquet facile. Pro *levi*, editio *Pithoei*, & Virgiliana ratio loquendi, cujus Noster esse solet tenacissimus. An rem gerit infeliciter, qui non temere a lectione hac recedit? Sed pergit: *Deinde existimavit hac argumenta ad tibiam cani.* Unde vero hoc de me rescivit *Faber?* ubi, aut quo verbo dixi? Et quid quaeso? Annon possis hoc objicere, sive *bene*, sive *levi* legatur? Itaque revera nusquam (Ita enim malo ego, quam *nullibi*) rem infelicius gessit *Faber.* Sensus loci hic est; videtur haud dubie tibi hoc scribendi genus joculare atque contemptibile. Et profecto, solet haec esse consuetudo nostra; quando non habemus argumentum aliquod grave, de quo scribamus, animi causa & veluti per jocum levi calamo ludimus, ac, arrepto quovis minuto argumento, aliquos effundimus versiculos. In commune loquitur, non privatim de his fabulis. Nisi plane retentum

Sed diligenter intuere has 4 naenias;
Quantam 5 ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea ſunt, 6 quae videntur; 7 decipit
8 Frons prima multos, 9 rara mens intelligit,
Quod interiore condidit 10 cura angulo.

Hoc

tentum illud *leve*, quod eſt in veteribus, quis explicare malit per minutum quid: ut fit *calamo ludere leve*, canere rem levem, parvam, minutam. Quomodo alicubi *ludere læta*, Ovidius uſurpavit. Quod fortaſſe fuerit optimum. SCHEF. Ita Mantuanus olor Ecl. 1. *Ludere, quæ vellem, calamo permiſit agreſti.* Luſus eſt alioqui puerilis, qui fit calamo, ſeu arundine. Gr. καλαμου ἐπιβαλειν, de quo Meurſius Græcia ludib. pag. 22. PRASCHIUS.

(4) *Naenias*] Vid. ad Præfat. lib. 3.

(5) *Sub illis*] V. C. Pith. *ſubtilis*. Lege *in fabellis*, vel *in vilibus*, ut ſupra, *viles naenias*. HEINS.

(6) *Quæ videntur*] Theocritus παίκακις, ὦ Πελίφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ φάσκοντες. MEURSIUS. Non de ſolis fabulis, ſed & aliis generatim & per ſententiam loquitur. Quæ videntur, ait, non ſemper ea ſunt, videlicet quæ videntur, ſæpe deteriora, quam primo intuitu comparent. *Quæ* & *ea* notant hic conditionem, naturamque. *Cic. in ep. ea noſtra ratio eſt.* i. e. talis, hujuſmodi. SCHEF.

(7) *Decipit*] V. C. Pith. *deſpicit*. HEINS.

(8) *Frons prima*] Prima ſpecies, ut apparet, cum primum, & negligenter aſpicitur quidpiam. Sic *Fabius* & alii. SCHEF. Vid. Quinctil. VII. Inſt. I. XII. 7. & declam. CCCVI.

(9) *Rara mens*] Non obvia uniuscujusque mens, ſed provida & perſpicax, qualis eſſe ſolet rara. Similiter fere *Tacitus de Mor. Ger. cap.* 31. *rara cujusque audentia apud Cattos in conſenſum vertit, crinem barbamque ſubmittere*, &c. SCHEF.

(10) *Cura*] Scripſerim: *Q. i. condidit cor angulo.* Alludit ad fabulam de Momo accuſante Jovem, quod pectus homini feneſtratum non indidiſſet; quo cordis ſecretum perſpici potuiſſet. MEURSIUS. Non audimus *Meurſium*, pro *cura*, *cor* ſcribentem. *Curam* enim eam hic intelligit, qua ſenſus animi abdunt occuluntque multi. Quorum inſtar eſſe poteſt *Tiberius*, *Tacito* non uno loco ſic deſcriptus. SCHEF. Leg. *quod interiore conditur cura angula*. HEINS. *Curam* hic capio pro ſtudio, quo auctor ſub involucris fictarum fabularum verum ſenſum tegit. ſic ſupr. prol. lib. II. *omni cura movem ſervabo ſenis.* & Epilog. ejuſdem libri.

Si liver obtrectare curam voluerit.

ubi vide notata. BURM.

(11) *Sine*

Hoc ne locutus [11] sine mercede existimer,
Fabellam [12] adjiciam de mustela & muribus.
Mustela, quum, annis & senecta debilis,
Mures veloces non valeret adsequi,
[13] Involvit se farina, & obscuro loco
[14] Abjecit negligenter. Mus, escam putans,
Adsi-

(11) *Sine mercede*] Existimat Rittersh. & Rigalt. (ut ex ejus Funere Parasit. colligo) ad morem alludi puerilem, quem tangit etiam Plin. Ep. 2, 20. *Assem*, inquit, *para, & accipe auream fabulam.* Hoc amplius, tres demum fabulas redimi asse solitas, ex ejusdem verbis patet: *Sufficiunt duæ fabulæ, an scholastica lege tertiam nescis?* PRASC. Intelligo, Phædrum nostrum dicere, hoc præmii sese lectori suo daturum, ut fabellam de mustela & muribus sit narraturus. Scio aliter sensisse Rittershusium, & Rigaltium, sed quare ab utroque diversus abeam, nihil causæ esse puto, ut pluribus exponam. FABER. *Rittershusius* & *Rigaltius* existimant, alludere ad consuetudinem antiquam dandi asses ei, qui narrasset fabulam. Et huc quoque *Praschius* inclinat. *Faber* ait dicere, hoc præmii sese lectori daturum, ut fabellam de mustela & muribus sit narraturus. Sed cur præmii hic meminisse debeat, ego non intelligo. An enim ipse præmium debebat lectori? pro illa ipsius auscultatione vel lectione fortassis. At quid lector *Phædro* pro tanta utilitate? Quid? si *sine mercede* idem Nostro sit, ac *gratis, frustra.* Ut sit sensus, ne videar frustra dixisse, non intelligi a quovis, quid fabulis subsit eruditionis sapientiæque, en vobis aliquam de mustela & muribus, in qua potentis experiri vires vestras, & ostendere, quid innuat. Quod si deprehenderis, pro illa multiplici doctrina habebo mercedem à vobis, quia non poteritis non mihi agere gratias. Ita *sine mercede*, proprie erit, sine gratia, eo fere modo, quo Galli *sans merci.* Sane etiam *Interpres Gallus* vertit *vainement*, hoc est, *frustra.* Suadet hanc interpretationem, quod in fabula sequenti morale ab auctore non, ut solet alias, subjicitur. SCHEF.

(12) *Adjiciam*] Lege, *adiciam.* HEINS.

(13) *Involvit se*] Volvit se in farina, & volutando in ea, sic opplevit exterius, ut tota farina videretur. SCHEF.

(14) *Abjecit*] Sc. *se*, eleganter, velut rem vilem, quam & iccirco, *abjectam* appellamus. *Abjicere se in herbam* dicit *Cicero in Or.* 1. SCHEF. Ovid. epist. 7. 1. *Sic ubi fata vocant, udis abjectus in herbis, Ad vada Maeandri concinit albus olor.* Propert. 1. 14. 1. *Tu licet abjectus Tiberina mollitur unda.* Petron. cap. XXVI. *abjecti in lectis.*

(15) *Com-*

Digitized by Google

Adſiluit, [15] & compreſſus [16] occubuit neci.
Alter ſimiliter, [17] deinde periit tertius; 15
[18] Aliquot ſecutis, venit & retorridus,

Qui

(15) *Compreſſus*] Mallet *Ritterſhuſius, comprenſus.* Puto idem eſſe ac oppreſſus. *Cicero in Orat. Haruſp. Jam iſta ſerpens, quæ tum hic deliteſcit, tum ſe emergit, & fertur illuc, compreſſa atque illiſa morietur.* SCHEF. Lege, *at comprenſus.* HEINS.

(16) *Occubuit neci*] Rurſum ad *Virgilium* reſpexit, ut ſolet. Is enim ita *Lib. 2. Aen. v. 62 ſeu certa occumbere morti.* Cæterum *Virgilius ex Ennio* deſumſit, uti *Servius* teſtatur. SCHEFFERUS.

(17) *Periit tertius*] Mendoſi ſunt hi duo tres verſus. Emaculo hoc modo:

Alter ſimiliter deinde periit, at tertius
Alios venit ſecutus recte territus,
Quia ſæpe laqueos & muſcipula effugerat. MEURS.

Sic optime Paris. Fuerat in aliis: *Periit & tertius*, quod quia non conveniebat numero, *Ritterſhuſius* emendarat, *perit & tertius.* FREINSH. Lege, *Alter ſimiliter deinde perit, & tertius.* HEINS.

(18) *Aliquot ſeculis venit*] Miror præteritum huncce a viro doctiſſimo Rigaltio locum (nam alios, qui in Phaedrum ſcripſere, mihi videre nondum contigit) cum ſenſus ex eo elici nullus poteſt, legi poſſe videtur,

Venit peritus aliquot retro ſeculis.

cui conjecturæ viam præmunivit Rimicius, qui habuit: *Poſtea venit major annis, & cautus mus.* NEVEL. Verſus ſuadet, *poſt ſæclis*, aliquot ſæclis poſt, ut, *Longo poſt tempore venit.* Sin legamus: *Aliquot advenit ſæclis*, erit ſimiliter dictum, ut illud Propertii: *Venturum paucis me tibi Luciferis*, paucis poſt Luciferis, ſeu diebus. Et Catull.

Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, ſi tibi DI favent, diebus. SCHOP.

Non facit ad ſtomachum meum ulla, quam legerim, emendatio. Quod ſi meo judicio res ſtaret, expungerem hunc verſum, ut qui videtur ex priori pullulaſſe, & legerem:

Alter ſimiliter, deinde venit & tertius,
Qui ſæpe laqueos & muſcipula effugerat. PRASC.

Ita locum integrum edidit *Rigaltius*, fruſtra occupatis omnibus in ejus reſtitutione, etiam nuperis ſcriptoribus. Quos inter *Urſinus* ſcribit; *aliquot venit ſepultis recte territus*, non inepte. *Retorridum Rigaltius*, ſic ait dici, ſicut apud *Horatium*, *recoctus ſcriba Lib. 2. ſat. 5.* Notatur vetulus, rugoſus ſenio, quomodo *retorridas plantas* macilentas, ſiccas, & contractas in

Digitized by Google

Qui saepe laqueos & 19 muscipula effugerat,
Proculque insidias cernens hostis callidi,
20 Sic valeas, inquit, ut farina es, quae 21 jaces.

in rugas, *Columella* dixit *Lib.* 3. *cap.* 12. *Nimiam siccitatem desistuere plantas dicit naturali alimento, aut in totum necare, aut scabras & retorridas facere.* Cæterum tales, usu ipso edocti, sunt fere callidi. Vide *Gell. lib.* 15. *c.* 30. & quæ *Salmas. in Lampridii Commodum*, XI. & *Severum* 59. annotat. SCHEF. Columel. 13. 17. *arbor retorrida.* HEINS. *retorridi* voce utitur & Columell. lib. IV. 4. & alibi. *macie torridus* Cicer. II. Agrar. 34. & ita *torridam vocem* capio apud Calpurn. Eclog. III. 59. exsuccam, gracilem, & ingratam. & ita hic capio macrum, contractum & siccum murem. nam pro exercitato & perito posse capi, non puto. Nec a Salmasio aut quocumque hoc demonstrari idonea auctoritate video. BURM.

(19) *Muscipula*] Notari potest *Muscipulum*, quod haud scio an alibi reperias, nisi in Thesauro Philoxeni. FABER. Non dubito, quin & sic probati scriptores extulerint. Ita enim & apud *Apulejum*, veterum verborum studiosum, *decipula* leguntur. *Asi.* 5. 11. Et in *Glossis Philoxeni*, *Muscipulum* reperitur. SCHEF.

(20) *Sic valeas*] Id est, plane non valeas, sicut nec farina es, quam esse te simulas. SCHOPP. Id est, Male pereas. Exempli gratia, si tibi cum simulatore & infido, quique tibi infensus esset, ageres, posses dicere, Ita valeas, ut mihi ex animo amicus es. Nota est ratio bene optandi, precandi, &c. qua nil frequentius apud Comicos. FABER. Eleganter, *valeas*, velut intelligebat farinam non esse. Ita infido posses dicere., inquit *Faber*, ita valeas, ut mihi ex animo amicus es. *Plautus Aulul.* 4. 10. *Ita te amabit Jupiter, ut tu nescis.* & *cap.* 3. 4. *Tu Aristophontes, de me ut meruisti, ita vale. Antonius apud Sueton. cap.* 69. *ad August. Ita valeas, uti tu, hanc epistolam cum leges, non inieris* &c. Quæ loca indicavit optimus *Gronovius*. SCHEF. Terent. Andr. 4. 2. *Valeant, qui inter nos discidium volunt.* Gruter. Inscript. 710. 10. *Quisquis eum laesit, sic cum suis valeat.*

(21) *Quæ jaces*] Respicit superius *abjecit se*, quasi diceret, simulas te jacere immobilem, farinæ instar; verum, si accederem propius, fieres animata mobilisque, meque arriperes. SCHEF. In V. C. est *laces*. Lege *ut farina mi places.* τῷ *farina* superscripta fuit glossa *esca*, sive *esqua*, quae in contextum irrepsit, & hinc fecerunt *es*, *quae*. HEINS.

FAB.

Digitized by Google

(61) FAB. II.

1 *Vulpes & Uva.*

2 Fame coacta vulpis 3 alta in vinea
4 Uvam adpetebat, ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo 5 acerbam ſumere.
Qui, 6 facere quae non poſſunt, verbis 7 elevant, 8 Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

(1) *Vulpes & uva*] Vulpes uvis paſci docent & ſacrae literae. vide Cantic. II. 15. quod egregie etiam ex hac fabella illuſtrat Bochartus in Hierozoïc. lib. III. cap. 13. BURM.

(2) *Fame coacta*] Qui vult, contendat haec cum Gabr. fab. 18. Aeſopo fab. 159. PRASCHIUS.

(3) *Alta in vinea*] *Vineam*, vites nominat; *alta* vinea eſt, ad perticas ligata & erecta. *Varro* I. *de R. R. c.* 8. *Multa ſpecies vinea, alia enim humiles & ſine ridicis, ut in Hiſpania, alia ſublimes, ut quae appellantur jugata: ſublimis & jugata vinea Varroni*; quae hic *alta*. Niſi cenſeas, ſcripſiſſe *altam*, ac retuliſſe ad *uvam*, ut ſit *alta uva*, quae in alto pendet. SCHEF. Apud Ovid. XIII. Met. 800. ex MSS. legitur,

Lentior & ſalicis virgis, & vitibus altis.

pro vulgata *albis*, quod non aeque bene τῷ *lentior* convenit. BURM.

(4) *Uvam appetebat*] Diſtinguendus hoc modo locus, *uvam appetebat; ſummis ſaliens viribus quam tangere* &c. HEINS.

(5) *Acerbam*] Proprie. *Cicero de ſenect. Uva primo eſt peracerba.* SCHEF.

(6) *Facere quae non poſſunt*] Huńc quoque locum ad *Phaedri ambitionem* retuli in indice. Apparet enim contra eos vibrari hoc dictum, qui fabulas ejus elevabant verbis, quod facillimum eſt factu.

Μαμώνιται τὶς φῶς ἢ μεμύσεται. FREINSH.

(7) *Elevant*] Levia & vilia eſſe dicunt, contemnunt. SCHEF. V. ſup. ad fab. 49.

(8) *Adſcribere*] Verbum ex re numularia deſumptum. Solebant enim creditores ſolutam ſibi apud menſarium ſummam jubere tranſcribi in ſuas tabulas. Qua de re nonnihil egi in opuſculo de *Novis Tabulis* ante annos pluſculos. Et hoc proprie *adſcribere*, idemque eſt, ac accipere velut ex debito, & ſuum facere: eleganter. SCHEFFERUS.

FAB.

Digitized by Google

(62) FAB. III.

Equus & Aper.

1 Equus 2 ſedare ſolitus 3 quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt. Sonipes, 4 iratus fero,
Auxilium petiit hominis; quem dorſo 5 levans,
Rediit ad hoſtem. 6 Jactis hunc telis eques
Poſt-

(1) *Equus*] Hæc fabula Aeſopi non eſt, ſed Steſichori, qua olim adverſus Phalarin, tyrannum illum immanitate nobilem, præſtantiſſimus poëta uſus fuit, ut ex Ariſtotele diſcere eſt, II. Rhetoricorum cap. xx. locum ipſum legito; magnum enim operæ pretium fuerit. Dicam obiter, initio capitis mendum eſſe, quod non vidit Ricobonus; ſed à me alibi corrigitur. Ceterum hanc fabulam paulo aliter narrant Steſichorus, Horatiusque, aliter Phædrus: ſed tamen in univerſum res eadem eſt. FABER. Habet hanc quoque fabulam Nicephorus Baſilaces, editus a Leon. Allatio inter excerpta Rhetorum pag. 127. ſed pro Apro Cervum habet, & multus in ornanda hac fabula eſt. inſeruit quoque carmini ſuo *de lite* Michaël Hoſpitalius, quod quam ſit elegans & veteris notae, colligi inde poteſt, quod & Barth. lib. VII. adv. 17. priſco aut ſemipriſco Juridico aut Philoſopho adſcripſerit; & Boxhornius, ut antiqui aevi pretioſas reliquias, adjecerit Sulpiciae Satyrae. ſed in Patinianis pag. 49. verus auctor Hoſpitalius eſſe dicitur. Rimicius quoque hanc fabulam lib. IV. 9. habet, qui etiam *cervo* pro *apro* partes hic dedit; ut & Camerarius fab. 163. BURMANNUS.

(2) *Sedare*] Proprie. *Lucret. lib.* 5. 943.

At ſedare ſitim fluvii fontesque vocabant. SCHEF.

vide Ciofan. ad Ovid. XIII. Met. 415.

(3) *Quo*] Refertur ad ſequens *vadum*, pro *in quo*, omiſſa præpoſitione. Ordo verborum hic eſt: Aper dum ſeſe volutat, turbavit vadum, quo equus ſedare ſitim ſolitus fuerat. SCHEF.

(4) *Iratus fero*] Sic *Cornel. Att. c.* 17. *iraſci eis neſas ducaret.* SCHEF.

(5) *Levans*] Tollens e terra, dum in ſe recipit ſeſſorem. SCHEF.

(6) *Jactis telis*] *Gronovius* ad hunc locum, *video mutaſſe Rigaltium: ad hoſtem latus. Hunc*

ve-

Digitized by Google

Postquam interfecit, sic locutus traditur.
Laetor, tulisse auxilium me 7 precibus tuis;
Nam praedam cepi, & didici, quam sis utilis.
Atque ita coëgit 8 frenos invitum pati.
Tum moestus ille: Parvae vindictam rei
Dum quaero demens, servitutem repperi.
9 Haec iracundos admonebit fabula,
10 Impune potius laedi, quam dedi alteri.

&c. Non placet. Nam apud Tacitum legisse memini, telisque non in vanum jactis, & jacere sagittas. SCHEF.

(7) *Precibus tuis*] Pro tibi precanti. SCHEF.

(8) *Frenos pati*] Huc respicere puto auctorem declamat. XIII. cap. 9. quae sub Quinctiliani nomine editur. *Cur infrenatis equis victor insidet.* BURMANNUS.

(9) *Haec iracundos*] Οὕτω δὲ καὶ ὑμῖς, inquit, apud Aristotelem Stesichorus, ὁρᾶτε μὴ τὸς πολεμίους βυλόμενοι τιμωρήσασθαι, τ' αὐτὸ πάθητε τῷ ἵππῳ, &c. FABER.

(10) *Impune potius laedi*] Ellipt. pro *potius esse*, i. e. melius, lædi *impune*, h. e. nulla sequente pœna læsionem eam, elabente reo. SCHEF.

(63) FAB. IV.

Poëta.

1 Plus esse in uno saepe, quam 2 in turba, boni,
Narratione posteris 3 tradam brevi.
Quidam 4 decedens tres 5 reliquit filias;
Unam

(1) *Plus esse in uno*] Aemilius Probus de Epaminonda. *Quamdiu ille praefuit reipubl. caput fuisse totius Graeciae. ex quo intelligi potest, unum hominem pluris, quam civitatem, fuisse.* Justin. IV. 6. *Ab his mittitur Gylippus solus, sed in quo instar omnium auxiliorum erat.* NEVEL.

(2) *Quam in turba*] Nonne melius, *quam turba?* cum *in* antecedat. SCHEF. vid. Ovid. Ep. v. 111.

(3) *Tradam*] Proprie, de scriptoribus. *Cic. de Cl. Or. Sapientem virum fuisse memoriae traditum est.* SCHEF.

(4) *Decedens*] Proprie de mortuis lege naturali. SCHEF.

(5) *Reliquit*] Etiam hoc est

Digitized by Google

Unam formosam, & 6 oculis venantem viros;
At alteram 7 lanificam, frugi & 8 rusticam;

Devo-

inter propria. *Corn. Nep. Attic. c.* 13. *Domum habuit ab avunculo hereditate relictam. Plaut. Aulul. Act.* 3. *sc.* 1. *Agri reliquit ei non magnum modum. Coruel.* iterum *in Epam. c.* 10. *Male in eo consulere patria, quod liberos non reliquereat.* SCHEF.

(6) *Oculis venantem viros*] Plaut. Mil. Glor. IV. 1. vers. ult. dixit, *venaturam oculis facere.* Senec. *lenocinium puellare* vocat decl. VI. p. 473. *muliebrem vestem sumsit, capillos in feminae habitum composuit, oculos puellari lenocinio circumdedit.* Hi Apulejo in Apol. *oculi illices* dicuntur. *Quis non disciplinam matris agnovit? cum in puella videret immedicatum os, & purpurissatas genas, & illices oculos.* NEVEL. Imitatione Plautina, ut notavit *Rittershusius.* Porro *venari* dicitur, quae captat & vulnerat oculis. Quale genus locutionis & in Sacris reperitur. *V. Cant. c.* 4. SCHEF. Vide Barth. adv. 35. cap. 8. & 43. cap. 21. Ovid. I. Am. 253. *Quid tibi femineos coetus venatibus aptos Enumerem?* Clemens Alex. paedag. III. 2. Θηρῶσαι τὰς δίκην παίδων ἀφρόνων, περὶ τὰς μέρφας ἱστορίνας. Menander in Leucadia. τὸν ὑπὲρ ἐμοῦπον θηρῶσα Φαῶν' ὀϊστεύουτι πόθῳ &c. BURM.

(7) *Lanificam*] Sumsisse ex *Lucilio* videtur, qui sic *Sat.* 6. *apud Non. Sororem lanificam dici siccam atque abstemiam ubi audis.* SCHEF.

(8) *Rusticam*] *Laboriosam.* Nam, ut Posidippus ait, ἐν ἀγροῖς καμάτου ἄλις. Sic formica *rustica* dicitur, sed contemtim, Fab. 80. ubi tamen aliam rationem assignamus. PRASCH. Delenda est copula, vel post τὸ *frugi* repetenda. BUCHNERUS. Pace clarissimi Viri dixerim, nihil mutandum. Duplex mulieris descriptio, quod fuerit *lanifica*, & quod *frugi rustica.* Sic enim conjungo, sicut apud Cicer. Tus. 4, 16. *Hominem frugi omnia recte facere:* & 3, 8. *Graci frugi homines χρησίμους appellant.* FREINSHEM. *Laboriosam* exponit *Praschius.* Ego aliter intelligo haec verba, quia sequitur, *date lanifica rustica*, nec enim jungere sic potuisset absque tautologia, si id voluisset, quod putabat *Praschius.* Credo igitur, opponere rusticam illi, viros venanti oculis, id est, elegantia morum, amabilitate vultus, compositione docta omnium membrorum allicienti viros. Et sic eam intelligere, quae sit rudis & agrestis, negligens illas artes, quibus student alias placere puellae. Sic *rusticos homines* vocat *Belon* apud *Curtium* 6. *c.* 11. quos auctor prius dixerat, *civilis habitus rudes. Virgil. Ecl.* 2.

Rusticus es, Coridon, nec munera curat Alexis. SCHEF.

Non tam puto hic per *rusticam*, rudem & incultis moribus intelligi, quam, quod videtur Praschius innuere, talem, quae ruri solebat lanae & telae operam

9 Devotam vino tertiam, & 10 turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem senex,
11 Sub conditione, totam ut 12 fortunam tribus
Aequaliter distribuat, sed tali modo:

Ne

operam dare; nam veteres maxime in rure familiam ancillarum lanificarum habebant, quarum curam haec filia frugi videtur suscepisse, & hinc postea Mater Lanificae agellos, pecora, villam & omne rusticum instrumentum sepositisse narratur, & Phaedrus eam *lanificam rusticam* vocat. Sic in l. 12. §. 5. & 6. & l. 16. ff. de instr. & instr. leg. *lanificae*, quae familiam rusticam vestiunt, memorantur. vid. Columel. XII. 3. Sic infra fab. 80. formica *rustica* dicitur, quae ruri vitam agebat. Et Horat. 2. Sat. 6. 80. *Rusticus urbanum murem mus paupere fertur Accepisse cavo*, quem postea *agrestem* vocat, v. 107. & ita patet, *rusticam* non cum *frugi* conjungi debere, & melius legi, *at alteram lanificam, frugi & rusticam.* Et ita Heinsius hunc locum legendum esse annotavit. similis fere est titulus apud Spon. Misc. Erud. Ant. bis positus p. 151. & 223. & apud Fabret. p. 252. *Hic sita est Amymone Marti, optima & pulcherrima, lanifica, pia, pudica, frugi, casta, domiseda.* Quem nuper eleganti dissertatione illustravit Vir Cl. Relandus, amicus optimus, & collega nuper conjunctissimus. sed quem, dum haec scribo, immatura nimis & literariae reipb. damnosissima morte extinctum tristis & confusus audio. BURMANNUS.

(9) *Devotam vino*] H. e. *deditam*, ut recte *Ristershusius* (licet perperam ex *Virgil.* 1. *Aen.* quippe ubi aliud significat,) ostendit. *Varro* sic *devotum animum alicui* dixit. Et *Tiberius apud Sueton. c.* 67. *Si quando de moribus meis devotoque vobis animo dubitaveritis. Cic. Tusc.* 3. *devotus & donatus studiis.* SCHEFFERUS.

(10) *Turpissimam*] Id est, *deformem.* V. sup. fab. 43.

(11) *Sub conditione*] Hac lege, hac limitatione. Formula propria jurisconsultorum. *Vide l. si quis. ff. de Cond. cum l. seq. & aliis.* SCHEF.

(12) *Fortunam*] Rem familiarem, bona hæreditaria, in singulari, quod notandum. *Horat.* 1. *ep.* 5.

Quo mihi fortuna, si non conceditur usus?

Sic enim cum plerisque *MSS.* legendum atque exponendum esse locum hunc, vel ex hisce Nostri censeo, contra *Lambini* sententiam, atque aliorum. *Apul.* 3. *Asin. Prater tantam fortuna copiam octo pedibus auctiores remeavimus.* Item post: *fortunam popularium inquirebamus.* SCHEF. vid. ad Quinct. VI. 1. fin.

Digitized by Google

Ne data possideant aut 13 fruantur; 14 tum, simul 10
Habere res desierint, quas acceperint,
15 Centena matri 16 conferant sestertia.
Athenas rumor 17 implet. Mater sedula
18 Juris peritos 19 consulit; nemo 20 expedit,
Quo pacto non possideant, quod fuerat datum, 15
21 Fructumve capiant; deinde quae 22 tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Postquam 23 consumpta est temporis longi mora,
Nec testamenti potuit 24 sensus colligi,
25 Fidem advocavit, 26 jure neglecto, parens. 20
Sepo-

(13) *Fruantur*] *Frui data*, quarto casu. *Plautus Asin.* 5. *sc.* 1. *Exorari poterit, ut sinat sese hanc frui.* Ita habent libri veteres, quod nescio cur mutarint. *Cato de R. R. c.* 149. *Pabulum frui occipito ex Kal. Sept.* SCHEF.

(14) *Tum simul*] *Tum* est *tunc*, & refertur ad *conferant*. SCHEF.

(15) *Centena*] Hoc est centum singulae, quae valent 2500. scutatos monetae Italicae vel 3000. Imper. Vide Cl. *Gronovium* in *De Sestert.* felicissimi ingenii ac profundissimae eruditionis opere. SCHEF.

(16) *Conferant*] Leg. *ut conferant*. HEINS.

(17) *Implet*] Eleganter, ad exprimendam magnitudinem ejus, propter raritatem casus. Sic *Ovid. Orbem gloria complet. Symmachus, aeternam complebat nomine Romam.* SCHEF.

(18) *Jurisperitos*] Lege, *juris peritos*. HEINS.

(19) *Consulit*] Proprie de peritis juris, unde & *consulti* nominantur. *Cicero in Mur. de Jctis, & vestrum illud LICET CONSULERE.* SCHEF.

(20) *Nemo expedit*] Ut *sup. lib.* 3. *cap.* 15. *expedi, quid feci.* SCHEF. Satyricum agere hic videtur: itidem ut Terent. Phorm. 2, 4. PRASC.

(21) *Fructumve*] Repetenda est negatio ex superiori versu. Quanquam ego mallem *fructum nec capiant.* SCHEF. *Fructum si.* V. C. Pith. HEINS.

(22) *Tulerint*] Acceperint. *Plautus Merc. A.* 2. *sc.* 3. *Quod poscas, feres.* SCHEF.

(23) *Consumpta est*] Illustravit hujus verbi usum, in hac re, Davisius ad Hirt. de Bel. Alex. cap. 47.

(24) *Sensus*] Vide de hac vocis hujus significatione Cellarii curas posteriores p. 88.

(25) *Fidem advocavit*] Id est, (locus enim dignus qui explicetur,) fide sua usa est mulier, &, ut in testamento perscriptum fuerat, ita fecit, ad priorem partem quod attinet, ut scilicet, *tribus aequabiliter distribueret*;

Digitized by Google

27 28 Seponit moechae veſtem, mundum muliebrem, Lava-

ret; conditionem autem appoſitam, *Sed tali modo ne, &c.* cum non videret, quo pacto explicare poſſet, *Neglecto jure*, priori parti teſtamenti ſatisfecit. FABER. Sciendum enim, eorum, quæ dubia ſunt, quædam ſolvi poſſe: hæc valent; quædam eſſe ejus generis, ut nulla ratione explicari queant: hæc habentur pro non ſcriptis. L. 2. De his quæ pro non ſcript. L. quo tutela. 37. §. 3. de R. J. L. ſi quis. 27. De reb. dub. Hæc Cujac. Præf. ad d. D. tit. de reb. dub. PRASC. Eleganter & proprie uſurpat illud *advocare. Advocantur* enim, a quibus jus exquiritur. *Aſcon. de Divin. Advocatus dicitur, qui jus ſuggerit.* Cæterum quia, qui ſuggerere jus debuerant, non poterant id explicare, ideo hic *fidem* advocat. Intelligit autem fidem bonam, ex qua teſtamento ſtudet ſatisfacere, quando ex jure non poteſt. SCHEFFERUS.

(26) *Jure neglecto*] Fecit mulier, inquit *Faber*, quod priorem partem teſtamenti attinet: conditionem autem appoſitam, cum non videret, quo pacto explicare poſſet, *Neglecto jure*, priori parti ſatisfecit. Vult itaque, quantum video, intelligere de eo jure, ex quo talis conditio ſimul debuiſſet obſervari. At vero jus eſt nullum, quod ejuſmodi conditionem obſervare jubet, quin imo, quæ non poſſunt ratione ulla explicari, ea pro non ſcriptis habeti, juriſperiti tradunt. Itaque cum ſic negligi jus, quod fuit nullum, non potuerit, *neglectum jus* de conſultis interpretor, quaſi Nôſter diceret, non amplius curaſſe ipſos, nec exſpectaſſe diutius, ſi forte invenirent aliquid, ſed quod poſſet, id fide bona feciſſe. Ut ſit *jus*, contrarium præcedentis *Fidei*, hic poſitum ſicut *lib. 3. c. 1. ſervitus*, & alia ſimilia paſſim apud *Noſtrum*. Niſi malis per *jus* intelligere, quicquid ſtricte ex teſtamenti formula cuique deberetur. Quomodo *Interpres Gallus: La mere, laiſſant ce qui étoit du droit & de l'ordonance du mort, ſe contenta d'agir en cela de bonne foy.* SCHEF.

(27) *Seponit.*] Rigaltium in Phædrum non videre contigit: ſed alibi legi, verſus hos disjectos, ut putat, ſic ab ipſo in ordinem conjici:

Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros,
Domum politam, delicatos hortulos,
Lanifica agellos.

Et ſic deinceps. Quam lectionem probat Demſterus ad Roſin. I, II. Improbat Meurſius ad h. l. cui nos ſubſcribimus. Nam & mox ſequitur: *tradet luxuriæ domum:* quod de potrice dictum eſſe Phædrus dubitare nos non ſinit, dum ſic eam inſuper περιφράζει, *vitam quæ luxu trahit.* Ne de nimia

Digitized by Google

29 Lavationem argenteam, eunuchos, 30 glabros. Lanificae agellos, pecora, villam, operarios, Boves, 31 jumenta, & instrumentum rusticum. Potrici plenam antiquis 32 apothecam 33 cadis, 25 Domum

in herciscundo inæqualitate, deque consuetudine & commoditate convivandi in hortulis ac domo dicam. PRASC.

(28) *Seponit mœcha* &c.] Hic versus Hexameter Jambicus est. V. Barth. adv. 16. 14.

(29) *Lavationem argenteam*] Ad luxum hic refertur lavationis instrumentum. Videatur Gyrald. ad Symb. Pyth. *Dextrum pedem prius induendum, finistrum vero prius lavandum.* Petr. Angelus Bargæus de Aedif. Urbis Romæ everforibus p. 38. seq. In vet. Notis conjunguntur B. V. v. *Balnea, Vina, Venus.* PRASC. Vas ingens lotioni destinatum, uti vult *Rigaltius*, adducto testimonio *Ulpiani ex leg.* 25. *ff. de Auro, argen.* ubi de mundo muliebri: *vasa unguentaria, & si qua similia dici possunt, veluti lavatio, riscus.* Quanquam lectionem hanc non omnes habeant libri, sintque, qui *alabastriscus* pro postremis vocibus substituant. Sane si res mei foret arbitrii, *lavationem argenteam* ego dicerem innuere, supellectilem omnem balnearem, ut strigiles, guttos, urceolos, & id genus, maxime eum sequatur ex opposito de instrumento rustico. Quanquam possit hoc intelligi etiam per vas illud velut principale. Citat sane *concham, lavationem argenteam*, ex *Sidonio Rigaltius*, si fides est *Freinshemio*. Sed & ipsum *Ciceronem* ita accepit doctissimus *Gronovius lib. 9. fam. ep. 5.* ubi legitur: *ut lavatio parata sit.* SCHEF.

(30) *Glabros*] Leves, imberbes, vide *Juvenal. Sat. 6.* SCHEF. Rectissime & ingeniose, ut solet, Gudius *Eunuchos* a *Glabris* distinxit. Glabri autem maxime in deliciis erant luxuriosis. Senec. de brevit. vitae c. 12. *quanta celeritate, signo dato, Glabri ad ministeria discurrant.* Gloss. ἀβρὸς *glaber, delicatus, molliculus.* BURM.

(31) *Jumenta*] Equos intelligit. Atque sic a bovibus distinguit *Columella* quoque *lib. 1. c. 6. Non altius edita esse praesepia convenit, quam ut bos aut jumentum sine incommodo stans vesci possit.* SCHEF. Idem Colum. VI. 14. *machina clausa jumenta bovesque curentur.* & Plinius distinguit *boves* a *jumentis* lib. XI. 34. & XVII. 9. Nepos tamen in Hannib. cap. v. *sarmenta in cornibus jumentorum deligata incendit*, nisi cum Boslo ibi *juvencorum* legas. hic vero asinos vel mulas intelligo. ut *pistrinensia jumenta* Suet. Cal. 37. & ita centies apud Apulejum. BURMANNUS.

(32) *Apothecam*] Cellam, ubi disponebant, & custodiebant cados. *Columella* dicto loco. *Apotheca recte superponuntur his locis:*

Digitized by Google

34 Domum politam, & 35 delicatos hortulos.
Sic 36 destinata dare cum vellet singulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Aesopus media subito in turba constitit:
37 O si maneret condito sensus patri, 30
Quam

lois: unde plerunque fumus earum exoriatur, quoniam vina celerius vetustescunt. SCHEF.

(33) *Cadis*] *Cadus* est vas vinarium ingens, capiens vini libras centum, vide *Petum de Mensuris p. m.* 58. Cæterum *antiquis* addit, quia tales pretiosiores. Quo enim vetustius vinum, eo delicatius & melius. Hinc apud *Petronium* titulus amphoræ: *Falernum Opimianum annorum centum.* SCHEFFERUS.

(34) *Domum politam*] Rigaltius hunc versum transponit. Non assentior. Et vis sententiæ meæ fulcrum? Ecce, in sequentibus, cum Aesopus male data ex testamenti sententia mutat.

Domum, & ornamenta, cum venustis hortulis,
Et vina vetera date lanifica rustica.

Nihil clarius, nihil certius: mutat Aesopus nihil in rebus, sed alias iis tantum personas assignat. MEURSIUS. Perfectam absolutamque omni ratione. Vide *Varronem lib.* 1. *de R. R. c.* 2. *Plaut. Mostel.* 1. *sc.* 2. *Festus, Omnes perfectiones antiqui politiones appellabant.* SCHEF. hinc in jure *politores agrorum*, de quibus ad l. 52. §. 2. ff. pro socio tractant JCti. quae lectio ex hoc loco firmari potest.

(35) *Delicatos*] Non satis memini, an olim apud Epigrammatarium legerim *delicatum nemus*; sed ad hoc scio, legisse me apud Ciceronem in Verr. *delicatissimum littus*, & apud Plinium Secundum, *Anio delicatissimus amnium* lib. VIII. Epistola XVII. quæ sane dignissima est, quam legas. FABER. Ut *littus delicatum* apud *Cicer. in Verr.* & *amnis delicatus* apud *Plinium* 8. *ep.* 17. quemadmodum *Faber* notat. Sed & *domum delicatam* dixit *Seneca in Hippol.* Mox *venustos* reddit. SCHEF. ita *delicata Asia* Cicer. pro Muraen. XIX. *delicatissima navigia* Suet. Vitel. 10. *Delicatum* dici omne, quod pretiosum, molle, nitidum, ad pompam & ostentationem compositum est, recte docuit Vir Amplis. Cuperus Obser. 1. c. 3. Sic apud Petron. c. 33. *Notavique rem omnium delicatissimam.* vid. & inf. v. 1. & ad Quinct. decl. 1. 13. BURM.

(36) *Destinata dare*] Propria haec quoque in testamentis ordinandis verba. ita JCtus in l. 49. §. ult. de leg. III. distinguit inter *adtributa* & *destinata*. & hinc explicandum illud dictum apud Petron. cap. XLIII. *cui datum est, non cui destinatum.* BURM.

(37) *O si maneret*] H. e.

Quam graviter ferret, quod 38 voluntatem 39 ſuam
Interpretari non 40 potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, 41 ſolvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificae ruſticae.
42 Veſtem, uniones, 43 pediſequos, & cetera

Illi

ſupereſſet, ſuperaret. Virgil. Aen. 2.

Inſula dives opum, Priami dum regna manebant.

Et paulo poſt:

Trojaque nunc ſtares, Priamique arx alta maneres.

Adhuc Lib. 4.

——— *quid ſi non arva aliena domosque*
Ignotas peteres, & Troja antiqua maneret?

Cicero de LL. 1, 1. *Si manet illa quercus, hac eſt profecto.* Quintil. Inſt. Orat. 3, 1. de M. Antonio: *Namque hoc ſolum opus ejus, atque id imperfectum, manet.* PRASC. Eleganter de defuncto, quippe qui ante habuerit. Si, inquit, poſſet conditus ſepultusque nunc videre, quam male vos intelligatis ejus voluntatem. Atque ſic *Virgilius* ſæpiſſime. Ut *lib.* 4. *Aen. ſi Troja antiqua maneret.* SCHEFFERUS.

(38) *Voluntatem*] Optime de teſtamento, quia eſt voluntas ultima. *Plin.* 2. *ep.* 16. *legem mihi dixi, ut defunctorum voluntates, etiamſi jure deficerentur, quaſi perfectas tuerer.* SCHEFFERUS.

(39) *Suam*] Pro *ejus. Cicero* 4. *Philip. Quod autem erat præſidium ſalutis libertatisque veſtræ, ſi C. Caſaris fortiſſimorumque ſui patris militum exercitus non fuiſſet.* Contra *Cornelius* ejus dixit pro *ſuus Themiſt. cap.* 8. *Hic cum propter multas ejus virtutes magna cum dignitate viveret.* Atque ſic hæc crebro permutantur. Vid. *Voſſ. de Conſtr. c.* 56. SCHEF.

(40) *Potuiſſent*] Puto plane ſcripſiſſe Noſtrum *pot' eſſent*, pro *poſſent*, exemplo *Plauti*, *Terentii*, & *aliorum*. SCHEFFERUS.

(41) *Solvit*] Eleganter, quia eo tenebantur, velut vincti. ſic *ſolvere metum*, *Virgilius* uſurpavit. SCHEF. *errorem* vero cape ut ſupr. III. 10. 41.

(42) *Veſtem, uniones*] Luxus muliebris inſtrumenta recenſentur non pauca apud Plaut. Aulul. act. III. ſc. 5.

——— *purpuram atque aurum,*
Ancillas, mulos, muliones,
Pediſſequos, falutigerulos
Pueros, vehicula qui vehar.

NEVELET.

(43) *Pediſſequos*] Recte monuit Hoogſtratanus, *Pediſequos* ſcribendum, ne verſui vis inferatur. ita in lapide apud Gruter. DC. 8. VERNAE PEDISEQVO. & MCXII. 10. CINNAMVS. TI. CAESARIS AVG.

Digitized by Google

Illi adſignate, vitam quae luxu 44 trahit.
45 Agros, vites, & pecora cum paſtoribus
Donate moechae. Nulla poterit 46 perpeti,
Ut moribus quid 47 teneat 48 alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut 49 vinum paret.
50 Agros abjiciet moecha, ut ornatum 51 paret,
At

AVG. PEDISEQVVS. & in Bellor. monumentis t. XII, Theſ. An. Graec. p. 37. TI. CAESARIS PEDISEQ. PRIMIANO. BURM.

(44) *Trahit*] Valde eleganter, velut reluctantem & invitam, quando vita ebriorum morti eſt ſimilior, quam vitæ. Ita *ſenium trahere luctu* apud *Claudianum* eſt in 3. *de raptu.* SCHEF. Vide ſup. fab. 21.

(45) *Agros & vites*] Lege, *agros avitos & pecora.* Liv. 2. 23. *Agro paterno aviteque ſe exuiſſe.* Flor. 3. 15. de Graccho. *Qui eum pari tumultu & terrore plebem in avitos agros arceſſeret.* Columel. præfat. de Cincinnato. *Ad quatuor jugerum avitum hereditolum rediit*, vel legi poteſt, *agros, vineta & pecora:* Sic agros ſuos a vineis diſtinguit *Auſonius de villa ſua.* V. C. Pith. habet, *agros utiles.* HEINS.

(46) *Perpeti*] Terent. Heaut. 4, 4, 13. *Non poſſum pati, quin tibi caput demulceam.* Hæc monſtrant, quemadmodum ſupplenda ſit ellipſis in trito loquendi genere, *Non poſſum, quin hoc faciam.* PRASC. Ferre, ſuſtinere, id agere, eleganter, ad ſignandam difficultatem faciendi ejus, quod ingenio repugnat. SCHEF. vid. GRONOV. ad Senec. Thyeſt. 470.

(47) *Teneat*] Retineat. SCHEF. *Tenere* hic eſt, quod ſupra *poſſidere* dixit, exempla apud Ciceronem & JCtos obvia. V. *l.* 15. *ff. de his, qua ut indig. auf. l.* 18. *ff. de acceptil.*

(48) *Alienum ſuis*] Vide ad Quinct. Inſtit. lib. VI. 3.

(49) *Vinum paret*] De hoc loco ſic *Gronovius* ad me: *lego, ut vinum petat. Suet. Claud.* 40. *Deſcripſitque abundantiam veterum tabernarum, unde ſolitus eſſet vinum olim & ipſe petere.* Rectiſſime, nam ſequitur mox *ornatum paret*, ingrata repetitione. SCHEF. *parare* & *petere* ſaepe confundi vidimus ad Calpur. Fl. decl. XXV.

(50) *Agros abjiciet*] Vili pretio vendet; itidem ferme Terentius de pſaltria, quam adoleſcens, ut oblectaret ætatulam ſuam, mercatus fuerat,

——— *quae, quantum poteſt,*
Aliquo abjicienda eſt, ſi non pretio, gratiis. FABER.

Sic M. Tullius *adificationem* dixit *abjicere.* Dares Phryg. de Exc. Troj. *Hector muliebria verba abjicit.* Quae ſi cogitaſſet Mynſingerus, forte non ſcrupulum ipſi injeciſſent verba §. 47. Inſt. de R. D. *quod dominus ea mente abjecerit.* Ad quae ita commentatur: *argumento hujus verbi* (abjecerit) *videtur hoc de*

At illa gaudens pecore, & lanae dedita,
Quacumque ſumma tradet (52) luxuriae domum.

Sic

rebus tantum mobilibus, quae abjici poſſunt, intelligendum eſſe: verius tamen eſt, res ſolo quoque haerentes, & quae immobiles habentur, pro dereliĉto fieri. PRASC. *Faber* optime hoc loco: *abjiciet*, vili pretio vendet; itidem ferme *Terentius* de pſaltria, quam adoleſcens, ut oblectaret ætatulam ſuam, mercatus fuerat.

——— *quae quantum poteſt,*
Aliquo abjicienda eſt, ſi non
pretio, gratiis.

Hæc *Faber* optime, ut dixi. Alii aliter, ſed fruſtra. Nam & *Plautus* ita in *Moſtellaria Act.* 3. *ſc.* 3. *Nunquam edepol me ſcio vidiſſe uſquam abjectas ades, niſi modo haſce.* Ubi ſimul conſule Clariſſ. *Gronovium.* SCHEF. Vid. Gronov. Obſ. 3.21. Seneca de benef. cap. 11. *Recipe, non deſidero, meo contentus ſum. Interim non reddere tantum libet quod acceperis, ſed abjicere.*

(51) *Paret*] Comparet ſibi pecunia, emat. Ita *Cic. in ep. ad Att. Cogito trans Tiberim hortos aliquos parare*; & in *Or. pro Flacco: Si tam te Craſſi agri delectabant, hic alicubi in Cruſtumino, aut in Capenati paraviſſes. Plautus* addit, *pretio parare.* SCHEF.

(52) *Luxuriae domum*] *Domus luxuria*, pro ea, quae inſtructa eſt ad luxum, quae dedita, & conſecrata velut eſt luxuriae. Quomodo *Plautus in Caſin.* 2. *ſc.* 1. *ſtabulum nequitiae.* in *Trin.* 2. *ſc.* 2. *hoſpitium calamitatis. Cicero in de Leg. Agr. domicilium ſuperbia.* & *Cornel. Nepos vita Attic. cap.* 3. *domicilium imperii* uſurpant. Ad eundem modum *domum luctus, domum precationis* dixit *vetus Bibliorum Interpres.* Hæc ſcripſeram, cum nob. *Dn. Heinſius* ſignificat legendum ſibi videri *licituris domum. Liceri*, eſſe pretium pro re venali offerre, idque verbum, ut parum intellectum, paſſim corrupiſſe inſcios librarios. Quod eſt valde veriſimile; niſi putemus, illud *Luxuria* non mutandum, quia velut cauſam continet, cur, cum omnino ædes aliquas debuerit habere, illas vendere voluerit, nempe quia vidit, luxui ſervire potius, quam habitationi. SCHEF. Conjecturam, quam cum Scheffero Nobil. Heinſius olim communicaverat, in libro ſuo induxit, ita ut videatur poſtea ſententiam mutaſſe, adſcripſit vero locum Cic. 2. Agraria. *Capuae in domicilium ſuperbiae, atque in ſedibus luxuriae collocaſſet*, & Liv. 23. 8. *luxurioſa domus.* Non recte autem videtur Gudius vocem *Luxuriae* hic dativo caſu accipere, & explicare per *luxurioſos*, nam *domus luxuriae*, eſt ea, ut recte Schefferus interpretatur, quae ad luxum & magnificentiam eſt inſtructa; ſic de domo Ageſilai C. Nepos c. 7. *Quam qui intrarat, nullum ſignum libidinis, nullum luxuriae videre poterat.* Et Ovid. 6. Faſt. 644.

Digitized by Google

Sic nulla poſſidebit, quod fuerit datum, 45
Et 53 dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulae.
Ita, quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

644. de domo Vedii: *Haec aequata ſolo eſt, nullo ſub crimine regni, Sed quia luxuria viſa nocere ſua.* Et ita Curtius 3. 11. 20. *Ingens auri argentique pondus, non belli, ſed luxuriae apparatum*, vocat. & Juſtin. 2. 14. *Graecos, diviſo inter ſe auro Perſico, divitiarum Luxuria cepit.* Ex quibus omnibus patet, *Luxuriam* Latinis proprie *dici*, nimium & profuſum ſumptum, &, ut Nonius explicat, *contra pudorem & ſupra modum profuſio.* Quod & ex lib. 9. cap. 1. Valerii Maximi apparet, qui ei *libidinem* comitem facit, ut & Terent. Heaut. 5. 1. *Ut illius animum, qui nunc Luxuria & laſcivia diffluit, retundam.* Et ſupra C. Nep. loco laudato. eadem vero forma *Luxuriae caſtra*, dixit Cicer. v. Verr. 37. & Carthaginem *frandum domum* Silius VI. 479. Lucanus vero X. 488. *Luxurioſam domum.* quae omnia noſtram interpretationem confirmant. BURM.

(53) *Et dictam*] Præſcriptam, conſtitutam ſummam. Terent. *dotem dicere* ait, Heaut. 5, 1, 64. & 69. PRASC. *Edictam* V. C. Pith. HEINS.

(64) FAB. V.

Pugna Murium & Muſtelarum.

Quum victi mures muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum 1 in tabernis pingitur)
Fuge-

(1) *In tabernis*] Ex conſuetudine. Vide quæ ſcribo in opuſculo *de Pictoria cap.* 4. Mallet autem *Neveletus* legere: *Hiſtoria nunc quorum in tabernis pingitur. Heinſius, Hiſtoria quorum hae, &c.* SCHEF. Legit, *hiſtoria eorum ut in tabernis pingitur*, Salmaſ. de uſur. p. 350. Vel lege, *hiſtoria quorum & in tabernis pingitur.* HEINS. Ita in Anthol. 11. cap. 12. p. 202.

Γραπτὸν ἐν τοίχῳ Καλπέρνιος· ὁ γραπτώτης
Ὡς ἔζη· ἴστω, εἰδὼν τὸν ἐπὶ ναυσὶ μάχην.

unde apparet, has picturas in parietibus fuiſſe. de quibus vide Bronkh. ad Propert. 11. v. 26. Sic in tabernarum librariarum poſtibus nomina ſcriptorum venalium ſcribebantur. Martial.

Digitized by Google

Fugerent; & artos circum 2 trepidarent 3 cavos;
Aegre 4 recepti, tamen evaſerunt necem.
5 Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis 6 ligarant, ut 7 conſpicuum in proelio
Habe-

tial. 1. ep. 118.

Contra Caeſaris eſt forum taberna,
Scriptis poſtibus hinc & inde totis,
Omnes ut cito perlegas poëtas.

BURM.

(2) *Trepidarent*] Pro ἔτρεσαν (id eſt expaverunt) accepit Rigaltius. Miror; nam longe alia vis eſt in τῷ *trepidare*. Quippe vel Servio teſte *Feſtinare* eſt: quid enim illud Virgilii, *dum trepidant alæ?* ſed piget iſthæc refellere ex Livio, Saluſtio, &c. FABER. Non eſt *expaveſcerent*, aut *paverent*, ut vult *Rigaltius*, ſed per *ſollicitudinem feſtinarent intrare*, ut recte notat *Faber*, *Servio* auctore. SCHEF.

(3) *Cavos*] *Cava* dixit *Cato de R. R. c.* 128. hæc murium domicilia. Sed *cavos* uſurpavit & *Varro lib.* 3. *c.* 15. ubi de glиribus agit. Videtur *Noſter* in animo habuiſſe illud *Horatii lib.* 1. *ep.* 7. ubi muſtela ad vulpem:

Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubiſti. SCHEF.

& *cavus* occurrit apud Columel. 1. 6. & apud Terentian. Maur. pro puteo, notante Barth. XV. adv. 2. BURM.

(4) *Recepti*] Sc. *cavis*. Ut *Virg.* 2. *Aeneïd. ne recipi portis, aut duci in mœnia poſſit.* De loco tuto uſurpatur, unde quoque *receptaculorum* nomen. SCHEF.

(5) *Duces eorum*] Lege, *duces ut horum*. HEINS.

(6) *Ligarant*] Pro *alligarant*, aut *ligarant in capitibus*. SCHEFFERUS.

(7) *Conſpicuum*] Ut eſſent ἐπισημότεροι. Ita brevius Aeſopus fab. 246. Tale ſignum in Julio Cæſare fuit *color veſtitus*, purpureus ſcilicet, ut ipſe prodit B. G. 7, 88. PRASC. Non teſſeram, ut putat *Rittershuſius*, ſed notam, qua duces a gregariis diſcernerent. Sic enim ſolebant, ut docet *Veget.* 2. *cap.* 13. *Antiqui centuriones bellicoſos loricatos, transſumptis caſſidum criſtis, ut facilius noſcerentur, ſingulas juſſerunt gubernare centurias.* Et c. 16. *Centuriones habebant galeas ferreas, ſed transverſis & argentatis criſtis, ut facilius agnoſcerentur.* Inde *inſigniti milites* hi tales, apud *Varronem*. Neque novum, quod de cornibus *Noſter* habet. De *Pyrrho* rege *Plutarchus*, *agnitus fuit ab eximia criſta & a cornibus hircinis.* De *Nabide Silius Lib.* 15. 682.

Caſſide cornigera dependens inſula ——

Adde quod in opere eruditiſſimo *de unicornu cap.* 1. obſervavit Vir clariſſimus, veterique amicitia conjunctiſſimus mihi Dn. *Thomas Bartholinus*. Locum

Haberent ſignum, quod ſequerentur, milites,
8 Haeſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos 9 immolatos victor avidis dentibus
10 Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
Quemcumque populum triſtis eventus 11 premit,
Peri-

cum ſic, nec aliter, accipiendum vel id arguit, quia ſubditur, *quod ſequerentur milites.* Nam teſſeram non ſequuntur, ſed obſervant, ut a ſuis hoſtes dignoſcant. SCHEF.

(8) *Haſere*] Pro *obhaſere*, ob amplitudinem cornuum. SCHEFFERUS.

(9) *Immolatos &c.*] Hic & alter verſus grandioris ſpiritus ſunt & majeſtatis tragicæ; cujus generis verſus cum humiliori characteri intermiſcentur, nulla res eſt, quæ ad ridiculum faciat magis. Plautus in ea re aliquando mirabiliter nugatur: Horatius quoque in Satyris & Epiſtolis eadem arte ſæpe uſus fuit. Hujus generis eſt apud Terentium:

Qui templa cœli ſumma ſonitu concutit.

Ibi enim nebulo quidam ob ereptam puellæ virginitatem ovans, Jovem illum Opt. Max. in tegulas granditate carminis devocat. FABER. Grandius, ut augeret riſum in humili hac re, uti bene *Faber* obſervat. Manet autem in ſimilitudine. Solebant nempe victimas poſt victoriam offerre Diis. Vide *Heliod. Aeth. lib.* 10. SCHEF.

(10) *Capacis alvi*] Quod *barathrum* aliis. In Anonymi fab. 21. clamant ranæ: *Nos ſepelit venter.* PRASC. Ita poëtica exaggeratione Virg. IX. Aeneïd. 700. dixit, *reddit ſpecus atri vulneris undam Spumantem*, teſte Servio. Et Silius Italicus, Virgilium imitatus, lib. VI. 276. *Tabificam ſpirat ſaniem ſpecus ultima.* imitatus & Prudentius ad cujus VI. Cathemer. verſ. 105. vid. Heinſium, qui adducit ex VII. hymn. ut & hic Gudius,

Alvi capacis vivus hauritur ſpecu.

& ita Lycophron v. 154. de Cerere mandente Pelopis humerum dicit, ἐτύμβευσε τάφῳ, *condidit ſepulchro.* ubi Tzetz. συμβολικῶς τάφον dicit pro γαστέρα poſitum. vide & Canter. & Meurſ. quod imitati Latini Poëtae. Attius in Atreo inter fragm. a Voſſio collecta. pag. 106. *Natis ſepulchrum eſt ipſe parens.* & Ovidius VI. Metam. 665.

Seque vocat buſtum miſerabile nati.

merſit vero eleganter; ut idem poëta in Ibide 387. ex MS.

Ut quos demerſit vaſtum Poliphemus in alvum.

vulgo *demiſit*, quod capacitatem non ſatis vaſtae alvi exprimit. BURM.

(11) *Premit*] *Heinſius* pro hoc, ut ſolentiori, ſcribit *premat.* SCHEF.

(12) *Ma-*

Periclitatur 12 magnitudo principum,
13 Minuta plebes 14 facili praesidio latet.

(12) *Magnitudo*] Eleganter, tum, ait, cum premit, periclitari solent principes, propter suam magnitudinem. SCHEF.

(13) *Minuta plebes*] Miror veteres technicos, & Rittershusium ipsum existimare, in nomine *plebes* esse archaïsmum, cum certum sit Livium nunquam aliter locutum; ut nec Salustium, nec ejus imitatorem Tacitum. FABER. *Subjecta plebes* Quinct. decl. XIII. 11. Petron. XLIV. *Itaque populus minutus laborat.*

(14) *Facili praesidio*] Quia facile praesidium aliquod invenit. Ita *facilis vindicta Lib.* 1. *cap.* 30. SCHEF.

FAB. VI.

Poëta.

Tu, qui, 1 nasute, scripta 2 destringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus,
3 Parva libellum 4 sustine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuae,
5 Et in cothurnis prodit Aesopus novis.

Utinam

(1) *Nasute*] Ordo: *tu nasute, qui distringis* &c. Itaque non adverbium est, sed nomen, frustra *Rittershusio* ambigente. *Nasutus*, qui sagacius aliis se putat hominum errores vitiaque odorari. SCHEF. male. Nasutus est *derisor*, ut supra Aesopum vocavit. hoc jam Lexicographi recte observarunt. sic *stili nasum* condidisse Lucilius Plinio dicitur in praefatione.

(2) *Distringis*] Recte *N. Heinsius destringis*. SCHEF. V. Illustr. Virum Cuper. Observ. 4. c. 5. & supra ad lib. 1. 29.

(3) *Parva*] Id est, *brevi*, ut jam docuit *Rigalt.* *Ursinus* corrigit *parum libellam sustine*, aitque genus esse locutionis proverbialis. Non placet. SCHEF.

(4) *Sustine*] Tene, non abjice statim fastidio quodam tam minutae scriptionis. SCHEF.

(5) *Et in cothurnis*] *Meursius, en, in cothurnis.* Frustra. Expecta, ait, non abjice libellum donec te placem, & *Aesopus* prodeat in cothurnis, id est, donec novo & tragoediae convenienti sermone utentem eum audias, id quod vocat *novum*, quia inusitatum *Aesopo*, fabulisque ejus. *Ovid.* 2. *Trist.*

Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis,

Qua-

Digitized by Google

Utinam 6 nec umquam 7 Pelii nemoris jugo
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala;
Nec ad 8 profeſſae mortis 9 audacem viam

Fabri-

Quaeque gravis debet verba cothurnus habet. SCHEF.

Meurſii conjecturam tamen Heinſius & Gudius recipiendam cenſuerunt.

(6) *Nec unquam*] Apud Quinct. lib. v. cap. 10. Medea loquitur,

Utinam ne in nemore Pelio umquam caeſa abies fuiſſet.

quod ex principio Medeae Euripidis eſt. NEVEL. Puto veteres ſcripſiſſe junctim, ſicut *necubi*, *necunde* & ſimilia. *Nec* hic idem, ac *non*, ut ſaepe apud *Virg.* Simulat autem, ſe ſcripturum tragoediam, & joco hoc velut exordium facit, quomodo *Ennius* in tranſlatione *Euripidis Medeae.* Vide *Fabium* 5. *Inſt. c.* 10. SCHEF.

(7) *Pelei nemoris*] Lege, *Pelii in nemoris jugo.* Ennius: *Utinam ne in nemore Pelio.* Catull. *Quorum poſt abitum princeps e vertice Pelii.* HEINS. *Heinſius: Pelii in nemoris*, quia ſic & *Euripides* & *Ennius: utinam ne in nemore Pelio:* Optime, nam *Pelei*, parentis nomen eſt. SCHEF. Vide Lutat. ad Stat. v. Theb. 336. ubi *Pelias pinus* dicitur. & *Theſſala pinus* Ovidio Ep. XVIII. 158. ubi vide Heinſii notas.

(8) *Profeſſa mortis*] Juven. Sat. XII.

I nunc, & ventis animam confide, dolato
Confiſus ligno, digitis a morte remotus
Quatuor aut ſeptem, ſi ſit latiſſima taeda.

Contra Senec. Epiſt. XLIV. *Erras ſi in navigatione tantum exiſtimas minimum eſſe, quo mortis vita deducitur. In omni loco aeque tenue intervallum eſt. Nam ubique ſe mortem prope oſtendit: ubique tam prope eſt.* NEVEL. Sic ob certitudinem periculi loquitur, quaſi palam teſtarentur ſe ambulare ad mortem, qui navigant. *Senec. Med. Profeſſa produnt odia.* SCHEF. Ovid. 3. Amor. 14. *Solaque famoſam culpa profeſſa facit.* ita *profeſſa odia* Senec. Med. 154. *Profeſſus hymen* Stat. 1. Silv. 11. 26. *Profeſſus furor* Quinct. decl. IV. vide Cl. Graevium ad Cicer. III. Verr. 56. & ſic Cicer. II. Tuſc. V. *Quod eſt enim majus argumentum nihil eam prodeſſe, quam quoſdam profeſſos philoſophos turpiter vivere?* ita recte ex Palatino codice Gebh. III. Crep. 3. pro *perfectos.* non diſſimiliter apud Apulej. Apolog. I. legi debet: *Paupertas Philoſophia vernacula, eſt frugi, ſobria, parvo potens, aemula laudis, adverſa divitiis, profeſſa, habitu ſecura* &c. cum in vulgatis nullo ſenſu legatur, *adverſum divitias profeſſa.* BURMANNUS.

(9) *Audacem viam*] Ad imitationem Ovidii de Dædalo. 2. Art. Am. 22. *Audacem pennis repperit ille viam.* & hinc *improba Argo* Senecae Medea 340. eodem

Fabricaſſet 10 Argus 11 opere Palladio ratem,
12 Inhoſpitalis 13 prima quae Ponti ſinus 10 Pate-

eodem ſenſu, quo *improbam* Julii Caeſaris *claſſem* vocat Florus III. 10. BURM.

(10) *Argus*] Naupegus. Vide *Val. Flacc. Lib.* I. *Hyginus fab.* 14. *Dux Jaſon regnavit. Faber Argus Danaï filius.* SCHEF.

(11) *Opere Palladio*] Quae fingitur ipſa dejeciſſe arbores ad eam neceſſarias, ut jam *Rittershuſius* docuit ex *Claudiano*. Et conſentit *Calliſtratus* in imagine *Aeſculapii*. SCHEF.

(12) *Inhoſpitalis*] Proprie: nam olim *Axenus* appellabatur, qui deinde *Euxinus* eſt dictus, propter crebra latrocinia: vide *Geogr.* SCHEF. Proprie, neque ſine reſpectu ad priſcam appellationem; quippe olim ἄξενος dicebatur. Pindarus in Pythionicis:

——— Ἐπ' Ἀξίνᾳ [Πόντῳ]
Στόμα πιμπράμενοι ἤλυθον.

Lucianus in Toxari: Μήτε προσηγορίαν [τοῦ Πόντου] καταδύσαντες, ὅτι Ἄξενος ἐκαλεῖτο, οἶα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν πλησιοικούντων. Sed facere non poſſum, quin & locum alium ex Ovidio afferam; quod equidem facerem minus, ni mihi perſuaſum foret, gratificaturum eſſe me Naſonis Manibus. Quid velim, jam ſcies, audi modo. Locus eſt in extrema Elegia XIII. lib. III. quae ſane perquam eſt elegans, & ingenioſa, ſi qua ejus ſcriptoris alia eſt. Alloquitur autem natalem ſuum, rogatque, ne ad ſeſe redeat, quamdiu in regione Pontica morabitur:

Si tamen eſt aliquid nobis hac luce (die natali ſcil.) *petendum,*
In loca ne redeas amplius iſta precor.
Dum me terrarum pars pene noviſſima Ponti
Euxinus falſo nomine dictus habet.

Hæc legunt omnes puerique ſenesque: hæc probant omnes quæ tamen corruptiſſima eſſe, jure videor poſſe contendere: nam quid iſtuc, *pars noviſſima terrarum Ponti?* videlicet in tertio verſu legendum:

Dum me terrarum pars pene noviſſima, Pontus,
Euxinus falſo nomine dictus, habet.

Non temere ait Pontum Euxinum eſſe pæne noviſſimam partem terrarum: cum veterum quidam, ut cuivis, qui vel prima tantum elementa τῶν γεωγραφικῶν legit, notum eſt, non longe à Ponto Euxino Oceanum Borealem eſſe, & mare Hyrcanum ejus ſinum exiſtimarint. At imperiti, qui nobis hunc locum corruperunt, credidere, loqui Ovidium de parte noviſſima Ponti, in quam ſcilicet relegatus fuerat: quod ita ineptum ridiculumque eſt, ut alium quærendum eſſe exiſtimem, qui nugatoria illa capita refellat: nam mihi alio properandum eſt. FABER.

(13) *Pri-*

Digitized by Google

Patefecit, in perniciem Grajûm & Barbarûm.
Namque & ſuperbi luget Aeëtae domus,
Et regna Peliae ſcelere Medeae [14] jacent:
Quae, ſaevum ingenium variis [15] involvens modis,
Illic per artus fratris [16] explicuit fugam; [15]
Hic

(13) *Prima*] Martial. VII. Ep. 18. de fragmento Argus

Fragmentum quod vile putes & inutile lignum,
Haec fuit ignoti prima carina maris.

Lucanus itidem III. 193.

Inde laceſſitum primo mare, cum rudis Argo.
Miſcuit ignotas temerato litore gentes.

vide & Propert. lib. II. ad Cynthiam de ſomnio naufragii, ubi eodem epitheto *rudis Argo* dicitur. Ovidium pariter II. Amor. eleg. II. NEVELET. *Prima Deûm magnis canimus freta pervia nautis*; ut orditur epos ſuum Val. Flaccus, quod explicat Gifan. Ind. Lucr. voc. *prima*. Ovid. Met. lib. 6. fin.

Vellera cum Minyis nitido radiantia villo
Per mare non notum prima petiere carina.

Idem tamen, in deſcriptione diluvii, navigiorum, ut rei uſitatiſſimæ, meminit. Et Phædrus in hac Digreſſione Minoïs exemplum opponit. Quæ ſic conciliari poſſunt verbis Voſſii Inſt. Orat. Lib. V. cap. II. ſect. 7. *Sed pro Poëta dixerit aliquis, non quidem* primam *fuiſſe navem, attamen primam* navem longam, *hoc eſt, ut vulgo loquuntur, primam galeam, galeonem, aut galeidam. Hoc nos docet Plin. Lib. VII. H. N. 56.* Longa, *inquit*, nave Jaſonem primum navigaſſe, Philoſtephanus auctor eſt. PRASC.

(14) *Jacent*] Everſa ſcil. Ita *Senec. Agam. v. 170. de Troja. Traxiſti jacens pares Mycenas.* SCHEF. Ovid. VIII. Met. 114.

——— *Superata jacet.*

(15) *Involvens modis*] Occulens, tegens; eleganter. Imitando *Virgilium*, *qui 6. Aeneid.*

Obſcuris vera involvens - -

Ita *involutos fraudibus* dicit *Tacitus An. 16. cap. 32.* unde quoque nob. *Heinſius*, pro *modis, dolis* ſcribit apud Noſtrum. Cum præſertim apud *Apollonium* πολυπλοκίας hinc appelletur. SCHEF. Lege, *variis evolvens dolis.* Sic apud Ovidium Medea: *Neve doli ceſſent.* HEINS.

(16) *Explicuit*] Eleganter, in reſpectu ad oppoſitum *involvens*, uſurpatur in re ardua, ex qua non niſi conſilio ſingulari datur elabi. *Cic. pro Pomp. Siciliam undique cinctam periculis, celeritate conſilii explicavit.* Nempe cum *Medea* fugeret, inſequebatur eam cum *Jaſone* pater *Aeëtes*, imminenti ergo, & jam capturo, membra diſſecti fratris objecit per partes, ut, dum ſingula colligit, ipſa interea tempus haberet elabendi. Atque hoc eſt *explicare iter per artus fratris.* SCHEF. Ita *explicare*

Digitized by Google

Hic caede 17 patris Peliadum 18 infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia 19 vetustior
Aegea

difficillimum bellum Flor. I. 17.

(17) *Patris*] Forte *patria*. HEINS.

(18) *Infecit*] Dum persuadet ipsis, redditurus ita eum juvenem. Nota est fabula, descripta *Ovidio lib.* 7. *Met.* 5. ordo: *infecit manus Peliadum, caede patris.* SCHEF.

(19) *Vetustior*] *Minos, eorum quos auditu cognovimus antiquissimus, classem comparavit* &c. Thucyd. I, 1, 17. Adde Strabon. lib. X. Aristot Polit. 2, 10. Pausan. lib. I. Nic. Damascenum in Excerptis ab Valesio editis. Euseb. num. DCCLXV. Cedrenum, Reineccium in Regno Cretensi, Bœclerum in Minoë. Sed quomodo dici potest longe vetustior; si verum putabitur, quod ex Clidemo scripsit Plutarch. in Theseo cap. XVII. *Decretum fuisse Græcis commune, ne quo navigaret triremis ulla, quæ plus quinque viris caperet, sed solus navis Argus dux circumveheretur Jason, ad latrocinia mari summovenda. Quum Dædalus autem navigio perfugisset Athenas, Minoa, qui præter decreta persequebatur eum longis navibus, in Siciliam tempestate ejectum, vitæ ibi finem fecisse.* Nimirum ante Trojana tempora vix quidquam est in Historia Græca satis certum. FREINSH. Sane vetustior quibusdam visus est, sed quî pote, cum constet ex Diodoro, Hygino, Apollodoro, aliis, Theseum una cum Jasone Colchos esse profectum? At idem Theseus, cum esset in flore ætatis, missus est in Cretam, aut, ut alii volunt. ultro ivit. Erat autem tertius tributi persolvendi annus, ut annotavit Plutarchus. Quî ergo fieri possit, ut ille Minos multo antiquior sit Argonautis? At tandem, inquies, tandem, Jasone antiquior est Minos. Sane, inquam, bene: sed non ille ipse, quem tu rêre. Duo namque hujus nominis olim in Creta regnarunt: alter Jovis filius, alter nepos. Ille superior insignis fama justitiæ fuit, unde & apud Orcum judex esse credebatur: alter autem crudele illud & inhumanum tributum Athenienſibus imposuit, quod diligenter observandum fuerat. Erit itaque ἀνεπιφορία Phædri: (nam hanc morosi lectoris objectionem ut veram admittit) quam tamen, qui æquus fuerit, ei condonaverit, ubi didicerit Platonem quoque duobus locis eundem errorem errasse in dialogo, cui Minos nomen est. Quin & Plutarchus utrumque confudit, quamvis verum inaudisset. Nam insularium quorundam meminit, (locus est in Theseo,) qui duos fuisse Minoas prædicabant; a quibus admonitus, in viam redire debebat. Diodorus autem alterum ab altero recte distinxit pag. CCLXIII. editionis Rodomannianæ. Sed, inquies, idem Diodorus lib. V.

aliter

Digitized by Google

Aegea Minos classe [20] perdomuit freta,
Justoque vindicavit [21] exemplo [22] impetum.

aliter scribit: fateor, sed ibi rem ex traditione Cretensium narrat, non autem ex suo judicio. Eum legito, si vacat; nam tam prolixas *jurare* huc transferre operosius esset, & locum ostendisse sat est. Sed ecce tibi aliud non minori cura observandum: Argonautas videlicet omnium primos navibus usos, & primos in Colchicam penetrasse, falsum est. Qui tandem? inquies; Aeëtes Corinthius erat, & in eas oras una cum filia Medea sese contulerat. Testis mihi in eam rem est Eumelus, historicus poëta. Est autem antiquissimus scriptor, & Homero æqualis. Nam haud dubie floruit Homerus, quidquid vulgo dicatur, circa tempora Romæ nascentis: At Eumelus circa nonam Olympiadem (alii circa tertiam) uti ex Clemente Alexandrino constat: unde vix est, ut stare possit, quod dixit vir doctissimus & infinitæ prope lectionis Vossius, Græcos nullum suæ gentis nominare posse, qui non quingentis & amplius annis recentior sit bello Trojano. Ejus autem scriptoris locus lectione dignissimus occurrit apud Scholiasten Pindari in Oden XIII. Pythionicarum; unde ea, quæ superius dicta à me sunt, diserte asseruntur. FABER. Saltem opinione vulgi, ex qua non indecenter nasuto illi Noster tribuit hanc sententiam. Alias æquales fere fuere, ut recte *Faber* docet. Quanquam alia ratio fuerit *Jasonis*, *alia Minoïs*, ut prolixe ostendi *Lib. I. de Milit. Navali cap. I. & Lib. 2. c. I.* ubi habes omnium horum expositionem. SCHEFFERUS.

Quid

(20) *Perdomuit*] Instituto maris imperio, de quo egi nonnihil prædicto opere, agamque diligenter in illius nova editione, quæ nunc est sub manibus. Sic enim, cum ista scriberem, credideram typographo Amstelodamensi, qui ultro editionem istam a me poposcerat per litteras non unas. Quo justiorem habeo caussam conquerendi etiam publice de perfidia ipsius, cum præsertim per eam mihi erepta sit occasio pulcherrima edendi ejus operis in Germania jam ante annos plusculos. SCHEF.

(21) *Exemplo*] Supplicio, pœna. *Cæsar I. B. G. Obsides nobilissimi cujusque libertos poscere, & in eos omnia exempla cruciatusque edere. Terent. Eun. 5. sc. 5.*

——— *futura exempla dicunt*
In eum indigna.

Donat. Graves pœnæ, quæ possunt cæteris documento esse, exempla dicuntur. SCHEFF. V. Gellium 6. 14.

(22) *Impetum*] Incursum piratarum intelligit, & id, quod de inhospitali Ponto præcesserat, respicit. Vide *de Mil. Naval.* Scio, alios accipere de injuria, per cædem *Androgei*

Quid ergo possum facere tibi; lector [23] Cato,
Si [24] nec fabellae te juvant, nec fabulae?
[25] Noli molestus esse [26] omnino literis,

filii facta *Minoi* ab Athenienſibus, atque ita & *Interpres Gallus*. Sed qua ratione *impetus* vocari poſſit, equidem haud video. Etenim *impetus* hic poſitus pro *impetentibus*, ſicut *Lib.* 1. *c.* 5. *improbitas* pro improbis. *cap.* 13. *ſtupor* pro ſtupido &c. SCHEF. V. C. Pithœi: *imperium*. Lege, *juſtique vindicavit exemplum imperî*, quaſi dicat, acquiſivit ſibi laudem juſti imperii, pro exemplo juſti Principis eſt habitus; ſic *vindicare laudem*, *honorem*, apud Paterculum ſæpe. lib. 2. c. 121. HEINS.

(23) *Cato*] Proverbialiter, de eo, qui moroſitate ingenii omnia carpit. Sic uſum quoque *Martialem*, *Rittershuſius* oſtendit. Puto autem hic ponendum punctum interrogationis, non in verſu demum ſequenti, ut fit vulgo. SCHEF. *Lector Cate*, V. C. Pith. HEINSIUS.

(24) *Nec fabellæ nec fabulæ*] *Fabellas* dicit, puto, quas ipſe tractat; *fabulas* ex diverſo, quas Poëtæ majorum, ut ſic loquar, Gentium; velut Ovidius in ſuo Cyclo. Differunt, quod hæ ſplendidiores, humiliores illæ. Fere ut tragœdia differt à comœdia: it. quod illæ prorſus finguntur, veriſimiliter tamen. Inde finiuntur, λόγος ψευδὴς εἰκονιζων ἀλήθειαν, id eſt, *oratio ficta*, *veriſimili diſpoſitione imaginem exhibens veritatis*. Hæ plerumque veris intexta habent falſa & incredibilia. Palæphatus: γινόμενα δέ τινα οἱ ποιηταὶ καὶ λογογράφοι παρήτρεψαν εἰς τὸ ἀπιστότερον καὶ θαυμασιώτερον τοῦ θαυμάζειν ἕνεκα τοὺς ἀνθρώπους. Quod etiam tot exemplis monſtrat. Lege, ſodes, Lactant. 1, 11. Et hæc diſcrimina, ſi animum attendas, ſubminiſtrat ipſe Phædrus. Aliter tamen Voſſius Inſt. Or. 4, 11. 4. PRASC. Nec minora ſcripta, qualia fabulæ *Aeſopiæ*, nec majora, qualia *Tragœdiæ*, ſeu Tragica argumenta, quorum ſpecimen nunc propoſui. Sic expoſueram hæc, cum video *Fabrum* ad eundem fere modum: *nec apologi*, ait, *nec argumenta ex hiſtoria fabulari petita*. SCHEF.

(25) *Noli moleſtus eſſe*] Minatur adverſariis, more Poëtarum proprio. Junge fab. ſubſequentem. Sic Horatii in Caſſium Severum comminationes extant Epod. 6. Terentii in Lavinium, prologis fabular. Catulli in Aſinium, non longe a principio. Virgilium Nolanis propter injuriam acceptam (de qua in Nolam urbem extat luſus Sanazarii Epigr. lib. 2,) non minatum eſſe modo, ſed quaſi ex hominum memoria, ſic ex carmine ſuo ipſos deraſiſſe, auctor eſt Gell. 7, 20. Quod tamen refellit Jov. Pontan. in Actio. Adde Platonem in Minoë. Inde magnis Principibus ac Civitatibus inter arcana, Poëtas

Digitized by Google

Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam.
Hoc illis dictum eſt, ſi qui [27] ſtulti nauſeant, 25
Et, ut putentur ſapere, [28] coelum vituperant.

Poëtas in oculis ferre. Exempla congerit P. Mexia Var. Lect. 3, 9. PRASC.

(26) *Omnino*] Defatigando & vexando ingenium tuum moroſum, dum nil afferunt, niſi quod tibi diſpliceat. Alii aliter exponunt, & de vindicta accipiunt, qua Poëtæ uti adverſus inimicos ſuos conſueverunt. Sed alterum puto magis velle Noſtrum, ſaltem quoad ſpeciem externam. SCHEF.

(27) *Stulti*] Pro, *ſi qui nauſeant*, non quod ſubſit cauſa, ſed quia ipſi ſtulti ſunt, & rem non intelligunt. *Urſinus, qui ſtultitiam*; nempe veteres editiones habebant, *Si qui ſtultitiam.* Sed mihi hæc correctio non placet, mallem cum *Ristershuſio: qui ſtultitia nauſeant.* SCHEF. Lege, *ſi qui ſtulte has nauſeant*, ſcilicet literas, vel *ſi qui hic ſtulte nauſeant.* HEINSIUS.

(28) *Cœlum*] Deo ipſi faciunt convicium, ac imprudentiæ ipſum accuſant. *Proverb.* ut ex *Suida* & *Zenodoto* docuit *Ristershuſius.* SCHEF.

(65) [1] FAB. VII.

Vipera & Lima.

[2] Mordaciorem qui [3] improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
In officinam fabri venit vipera,
[4] Haec quum [5] tentaret, [6] ſi qua res eſſet cibi,
Limam

(1) Haec fabula etiam apud Lockmannum Arabem legitur, niſi quod ille feli tribuit, quod Phaedrus viperae.

(2) *Mordaciorem*] Diſſidet huic aſſabulationi, ut perſæpe, Aeſopea fab. 187. PRASC. Confer Horatii Satyrar. 1, 7. Sic Schoppius ad maledicendi certamen provocat amicos Scaligeri, in Scalig. Hypobol. pag. 359. *Scilicet*, inquit, *qui te ipſum μήτωρα ψόγου non modo nihil vereor, ſed in tuis etiam caſtris cædo, & quod vix videbatur natura ferre, ut accidere poſſet*, bene maledicere *doceo, is alicujus credo aſſecla & ſubburdonis tui maledicta pertimeſcam* &c. FREINSHEM.

(3) *Improbo*] Sævo, violento. Dixi alibi. SCHEF.

(4) *Haec cum*] Non placet *haec*, quia proxime præceſſit *vipera*,

Digitized by Google

Limam momordit. Illa contra contumax,
Quid me inquit, 7 stulta, dente captas laedere,
8 Omne adsuevi ferrum quae corrodere?

vipera, Scribo: *heic* &c. SCHEFFERUS.

(5) *Tentaret*] Quæreret, absolute. *Juvenal. sat.* 7. *Cum Poëta Roma vindictare furnos tentarent.* SCHEF. v. lib. 1. 24.

(6) *Res esset cibi*] Id est Cibus, χρῆμα τροφῆς. Nil Græce crebrius, præsertim apud Atticos & Ionas (id est novos & veteres Atticos:) Ita sæpe apud Aristophanem & Herodotum. Exempla passim, ut χρῆμα σὺς μέγα, *magnus aper*, χειμῶν & χρῆμα ἐφόρησεν, *vehemens tempestas*, & alia sexcenta, quæ a me alibi notata sunt. Ita denique Plutarchus de Octavia dixit, χρῆμα θαυμαστὸν γυναικὸς, *mulier plane mirabilis*. Vol. I. DCCCXXIX. editionis majoris. Quid autem illud Luciani, πάγκαλόν τι χρῆμα παρθένου *formosissima puella*, quid venustius dici aut fingi potest? Sed solens more suo facit Lucianus: neque enim temere quemquam reperias tersiorem elegantioremque. FABER. Si quid esset, quod in cibum posset utile esse, si cibus esset. Sic jam olim locum hunc exposuit *Rittershusius*, & postea optimus eruditissimusque Dn. *Grovovius lib.* 3. *Obs. cap.* 24. Quibuscum *Faber* quoque facit, in Animadversionibus suis, & *Gujetus ad Terent. Phor. Act.* 4. *sc.* 4. ubi vide. SCHEF. Ita & Voss. de constructione cap. 7. Lege tamen, *Si quem spes esset ejus.* HEINS. vid. & Graev. ad Cicer. I. in Verr. 14.

(7) *Me stulta*] Ab eadem mente est illud Mart. lib. 13. *Quid dentem dente juvabit Rodere? carne opus asse, si satur esse velis.* Quo retuleris etiam gemitum sagittatæ aquilæ, apud Gabriam fab. 27. βαβαὶ, πτηρὸν μὲ τὸν πτηρὸν ἐπάτησι. quum deberet fieri, quod Anonymus præsentem fabulam explicans p. 523. occinit: *fortem fortis amat.* Rem nomine suo dignam facerent, si hæc ad animum referrent inter litteratos multi. PRASC. *Stulta* casus est penultimus, & ad viperam refertur, ut supra, *si qui stulti nauseant.* At *captare*, est studiose quærere, & *capto ladere*, ut apud *Columellam*, *capto acquirere.* Verba ejus *Lib.* 8. *c.* 2. *Sed ne hæc tamen cura aliena est agricolæ, captantis undique voluptates acquirere.* Vid. *Ovid.* 10. *Met.* 58. ibique Nob. *Heinsio* notata. SCHEF. vide inf. lib. v. fab. 3. Quinct. decl. 11. cap. 14. *tam quiete facit, quasi captet imponere.* decl. VIII. *captet licet crudelissimus senex parricidii immanitatem metu majore protegere.* & paullo post. *sive captavit ex hoc vultu quamdam artis mutationem imitari.* & saepius. BURM.

(8) *Omne adsuevi*] Similis plane locus Horatii,

——— *fragili quaerens illidere dentem*
Offendet solide. SCHOPPIUS.

FAB.

Digitized by Google

(66) [1] FAB. VIII.

Vulpes & Hircus.

[1] Homo, [2] simul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire [3] alterius quaerit malo.
[4] Quum decidisset vulpis in puteum [5] inscia,
Et [6] altiore [7] clauderetur [8] margine;
Devenit hircus sitiens in eumdem locum,
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens;
Descende, amice, tanta bonitas est aquae,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus. Tum vulpecula
[9] Evasit puteo, [10] nixa celsis cornibus,

Hircum-

(1) *Homo simul*] Curtius IV. 19. *his (quod in adversis fieri solet) alius in alium culpam referebat, cum omnes verius de saevitia maris queri possent.* NEVELET.

(2) *Simul ac*] Laborat versus, nisi illud, *ac*, deleas. *Simul* & hic, ut saepius, pro simulac. SCHOPPIUS. Non laborabit versus, si *venit* praesentis hic temporis esse cogitas. FREINSHEM. Heinsius quoque minime necessariam Schoppii correctionem esse notavit, quin & ultima in *homo* potest produci.

(3) *Alterius quaerit malo*] Periculo alterius, quaerit opem, nec curat, licet ferentem sibi eam opem videat in malum incidere. SCHEF.

(4) *Cum decidisset*] Non abludunt nimis fab. 4. & 284. Aesopi. PLASC.

(5) *Inscia*] Id est, cum ignoraret subesse puteum. V. Muncker. ad Hygin. fab. 100. & Pincier. Parerg. Ot. Marpurg. 1. cap. 4.

(6) *Altiore*] Malo, *altiori*. HEINS.

(7) *Clauderetur*] Cohiberetur propter altitudinem, quo minus posset egredi. *Virgiliana* imitatione. *Poëta sic in* 10. *Aen.* *Ecce maxis magno claudit nos obice Pontus.* SCHEF.

(8) *Margine*] Quod *ripa* in flumine, id *margo* in puteo, structura nempe ea, qua includitur; propria puteorum, qua destituuntur fontes, fluentes scilicet in plano. Vide *Palladium. Plin. Lib. 9. cap. 97. Gadibus fons inclusus ad putei modum.* Habes differentiam & inclusionem. SCHEF.

(9) *Evasit puteo*] Sic Livius XXI. 33. *sibi quoque tendente ne peri-*

Hircumque 11 clauſo liquit 12 haerentem 13 vado.

periculo prius evaderet.

(10) *Nixa celſis cornibus*] Hirci. Ergo *nixa* eſt *innixa*. *Cicero de Har. Reſp. Vix innixa in omnium noſtrorum humeris cohaerebunt.* Et ſic plane cenſeo legendum: prima ſyllaba in *innixa* propter ſimilitudinem ſequentis extrita, vel omiſſa eſt a librario. SCHEFF. Dubito, quia *innitimur* rei infra nos poſitae, vel ſaltem aequa nobis altitudine, ſed hic vulpes e vado nititur in cornua hirci, & ita cum poſſet aſſequi marginem putei, evadit. quare ego mallem *eniſa*, vel *enixa*, id eſt ope cornuum aſcendens. ſic *per ardua enixi* Curt. VII. 11. cornua autem ut inſtrumenta, quibus enititur in ſummum, conſiderari debent. ſic apud Horat. III. Od. III.

Hac arte Pollux & vagus Hercules
Eniſus arces attigit igneas.

ut optimi codices, non *innixus* quod ibi locum habere nequit. & recte Bentlejus notat, *inniti* quem fulcro, ne cadat, *eniti*, qui in altum conatur evadere. ita *enituntur* equi ſolis apud Ovid. II. Met. 64. BURM.

(11) *Clauſo*] Propter clauſum vadum egredi non valentem. SCHEF.

(12) *Harentem*] Eleganter, in reſpectu ad difficultatem elabendi, ac incertitudinem conſilii in malo praeſentiſſimo. *Cic. Acad.* I. *Herebat nebulo, quo ſe verteret, non habebat.* SCHEF. de navibus dixit, *haerere* in vado, Florus III. 10. & IV. 2.

(13) *Vado*] *Vadum* Poëtis quivis locus aequoris aut fluminis. Silius Italicus, lib. 2. *Caeruleo provecta vado jam Dardana puppis.* Phaedro vero etiam placuit, *vadum* agnoſcere in puteo. vid. Barth. ad Claud. Epith. Honor. & Mar. ℣. 142. Behot. Apoph. II. 12. & Gronov. I. obſ. 19.

(67) FAB. IX.

De Vitiis Hominum.

1 Peras impoſuit Jupiter nobis duas:
2 Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit,
Alienis

(1) *Peras*] Eo alludit Perſius Satyr. IV.

Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo,
Sed praecedenti ſpectatur mantica tergo.

Eodem quoque Catullus in Suffenum. *Sed non videmus manticae quod in tergo eſt.* forte & illud Senecae libr. III. de Ira. *aliena vitia in oculis habemus, a tergo noſtra ſunt.* NEVELET.

(2) *Propriis repletam vitiis*] Elegantiſſime Horatius Satyr. I, 3.

ego

Alienis ante pectus ſuſpendit 3 gravem.
4 Hac re videre noſtra mala non poſſumus;
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus. 5

—— *egomet mi ignoſco, Marius inquit.*
Stultus & improbus hic amor eſt, dignusque notari.
Cum tua perviideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum? &c.

FREINSH.

(3) *Gravem*] *Gravatam*, vel ut ante, *repletam*. Cætera dixit & *Suet. in Cajo* 32. *manibus abſciſſis, atque ante pectus e collo pendentibus circumducebatur*. SCHEF. *Gravem* pro gravatam dixit & Ovid. 1. Met. 266.

Barba gravis nimbis.

Flor. III. 5. *claſſis apparatu belli gravis*. ut recte Freinshemius, quem ibi vide. Stat. XI. 273. *Urbem armis opibusque gravem*. & ita paſſim. BURM.

(4) *Hac re*] Pro *hac ex re*, ſicut dicimus, *qua re*, pro *qua ex re*, ut eſt plene apud *Cornel. Nep. in Datam. cap. 2. qua ex re majoribus copiis præeſſe cœperat: qua ex re*, eſt *qua re*, vel conjunctim, *quare*. Ita *hac re*, & *ea re*. Ut rurſum *Corn. vita Milt. cap. 4. Vidit hoſtes eadem re fore tardiores. Curt. c. 9. Ea re parvit Artabazo*. Mutant hoc, ſed absque ratione. Poſſis quoque plene, *qua de re*, interpretari. Nam & ſic *Cornelius in Alcibiade cap. 4. qua de re, ei cum nuncius miſſus eſſet, non parere noluit*. Sic enim accipiendum diſtinguendumque locum illum arbitramur, ut *qua de re*, ſit, *quare, quamobrem*. SCHEF. Vid. Giphan. Indic. Lucret. *in hac re*, & *his rebus*. Et Gronov. ad Gell. 4. 1. Supr. 1. fab. 13. *Hac re probatur, quantum ingenium valet*. ubi & de argumento fabulae ſumi poteſt. vid. Gud. ad 1. fab. 11. BURM.

(68) FAB. X.

Fur Aram compilans.

Lucernam fur accendit ex ara Jovis,
1 Ipſumque 2 compilavit ad lumen 3 ſuum.
Onuſtus

(1) *Ipſumque*] *Jovem*; ponit autem pro ipſius ſano; nota figura. SCHEF.

(2) *Compilavit*] Exſpoliavit. *Cic. 1. de N. D. alii omnia, qua poſſunt, fana compilant*, h. e. expilant, ſpoliant. SCHEF.

(3) *Suum*] Proprium ipſius *Jovis*, quod ab eo fur acceperat. Sic *Cicero de Har. reſp. Sua concio riſit hominem. Curtius* 3. *cap. 1. Suam naturam plerumque*

Digitized by Google

4 Onuſtus qui ſacrilegio quum diſcederet,
Repente 5 vocem ſancta miſit religio;
Malorum quamvis 6 iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi;
Tamen, 7 ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
8 Olim quum 9 adſcriptus venerit poenae dies.

Sed

ſortuna corrumpit. vulgo hæc non recte exponunt. *Lactant. 1. cap. 9. Hunc homines Deum putant, ſed Philoctetæ ſuus hæres non putavit.* Ita legitur in optimo *MS.* non *ejus*, uti eſt in editis ex emendatione ſciolorum. SCHEF.

(4) *Onuſtus*] Ita ſolent de furibus, quod ad *lib. 1. Frontini cap. 4.* obſervavit eruditiſſimus *Kauchenius.* SCHEF.

(5) *Vocem ſanctam miſit Religio*] H. e. Deus. Videtur in animo habuiſſe illud *Virgilii l. 3. Aen.*

——— *namque omnem curſum mihi proſpera dixit*
Religio. ———

Quamquam ibi religio ſignificare videtur illud potius, quod exquirendarum rerum futurarum gratia ex præſcripto religionis adhibetur, ut ſacrificium, & id genus; *miſit*, eſt *emiſit*, ut *ſup. 3. c. 19.* SCHEF. V. C. Pith. *Sanctam.* HEINS. *Vocem mittere*, eſt loqui. Lucan. Panegyr. *Defenſura reos vocem facundia mittit.* Cicer. pro Cael. 22. *An aliquam vocem putatis ipſam pro ſe cauſſam & veritatem poſſe mittere.* Et ſic apud Valer. Max. 3. 2. 23. *Quoniam excellenti virtute dubium reliquiſti, inter undaſne pugnam fortiorem ederis, an in terra vocem miſeris;* Quod merito Vorſtio placet, prae vulgato *emiſeris.* quod tamen loco Petronii cap. XIX. defendi poſſet. ubi vide notata. BURM.

(6) *Iſta*] Quæ tu abſtuliſti nunc furto; *munera* vocat *donaria*, quæ vulgo dari Diis, & in templis eorum ſuſpendi ſolebant. *Dona templorum* dixit *Tacit. Agric. cap. 6.* SCHEF.

(7) *Sceleſte*] Mallet *N. Heinſius*, *ſceleſto*, ut ſup. *miſerum ſpiritum* dixit. SCHEF.

(8) *Olim*] Potuit ſtudioſis indicari, *olim* eleganter de futuro dictum, ut Horat. *Non ſi male nunc, & olim ſic erit.* q. d. etiamſi nunc male ſit, tamen non ſemper in futurum male erit. Hic quoque infra: *Olim ſenio debilem Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua.* SCHOP.

(9) *Adſcriptus pœna dies*] Fatalis, decretorius. *χρέια πάντα, dictum fatorum tempus*, ut mox appellabit. PRASC. Scriptus a Fatis, definitus; vide, quæ notavi olim ad nitidiſſimum *Pacati Panegyr. cap. 18.* ibi enim cauſa, quare *ſcriptus*, ſeu *adſcriptus* dicatur. SCHEF. Senec. Herc. Fur. 190. *licet nulli ſcriptum proferre diem.* Martial. X. 44.

Gaudia tu differs; at non & ſtamina differt
Atro-

Sed ne ignis noſter facinori praeluceat,
Per quem 10 verendos excolit pietas Deos, 10
Veto eſſe tale 11 luminis 12 commercium.
13 Ita hodie nec 14 lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas eſt accendi 15 ſacrum.
Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non 16 explicabit alius, quam 17 qui repperit. 15
Signi-

Atropos, atque omnis ſcribitur hora tibi.

& ita *tranſcribere*, Ovid. VII. Met. 72.

——— *Ergo ego cuiquam*
Poſſe tuae ſpatium videor tranſcribere vitae.

venerit dies, ut *advenire* dixit lib. I. 16. BURM.

(10) *Verendos excolit Pietas Deos*] V. C. Pith. *colendos*. Forte *colendos extulit*. HEINS. Nihil muta. *excolere* eſt idem quod colere. Ovid. I. ex Pont. VII. 59.

Quaeque tua eſt pietas, ut te non excolit ipſum.

vide ad Quinct. decl. VIII. 12. BURM.

(11) *Luminis*] Lege, *lumini*. HEINS.

(12) *Commercium*] Uſum; vult, vetaſſe Deum, accendi in poſterum lumen de igne ſacro, ſicut fur fecerat, & contra, de lumine ignem ſacrum. Sic apud *Ovidium*, *lingua commercia* uſurpantur, 5. *Triſt. el.* 8. apud *Vellejum l.* 2. *c.* 65. *commercia epiſtolarum*. SCHEF.

(13) *Itaque*] Malim, *Ita hodie*. FREINSH.

(14) *Lucernam de flamma Deûm*] Mos antiquiſſimus is quidem. De tempore Juſtiniani Procopius lib. I. Vandalic. templum Cypriani apud Carthaginem deſcribens: οἱ μὲν ὖν τῶν Ἀφρικιανῶν ἱερεῖς τότε ἱερὸν ἐκάθηρον ἅπαν, καὶ τὰ λύχνα ἐν παραστιχῇ τοιχάμενοι. Et ſuperius &c. lib. de exploratoribus Maurorum: τά τε γὰρ ἱερὰ ἐκάθηρεν ἀντίκα, τότε κόπρον καὶ εἴ τι ἄλλο ἐχόσιας ἐπιτίθη, ξὺν ἐπιμελείᾳ πολλῇ ἀφιλόμενος. τά τε λύχνα ἔκαυσαν ἅπαντα. Marcellin. 22, 31. *accenſis cereis ex uſu*. FREINSH. Petron. Haloſi Trojæ. *Ab aris alius accendit faces*. HEINS.

(15) *Sacrum*] Sacrificium, victimam. Scilicet non ex culina, ſed cœlo petebant ignem, quo in hoc negotio utebantur. *Serv. ad* 12. *Aen. Apud majores ara non incendebantur, ſed ignem divinum precibus eliciebant, qui incendebant altaria*. Vide *Stuckium de Sacrif. pag. m.* 102. SCHEF.

(16) *Explicabit*] Hic quoque verſus ad *Phadri ambitionem* relatus eſt in Indice. Alioquin tamen verum eſt ipſum quemque ſuorum verborum optimum eſſe interpretem. Attamen vitium eſt, ita loqui; ut quod ſentias intelligi non poſſit etiam ab eruditis & prudentibus. FREINSH. Non neceſſe erit,

Digitized by Google

Significat primo, saepe, quos ipse [18] alueris,
Tibi [19] inveniri maxime [20] contrarios.
Secundo ostendit, [21] scelera non ira Deûm,
[22] Fatorum dicto sed puniri tempore.
Novissime [23] interdicit, ne cum malefico
[24] Usum bonus consociet ullius rei.

erit, ut explicet alius, quia ipse, qui excogitavi, nunc facturus sum. Aliter exponit *Freinshemius*, sed non persuadet. SCHEFF. Forte *explicarit*. HEINS.

(17) *Qui repperit*] Se ipsum intelligit. Unde discimus, primum fabulae hujus auctorem esse *Phaedrum*. SCHEF.

(18) *Alueris*] Xenophon Cyrop. in fine. πολλοὶ δὲ πολλῶν ἤνξηται ἤδη καὶ ἰδιώτας καὶ πόλεις, ὑφ' ὧν ἀυξηθέντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον. NEVEL. Foveris, ad honores promoveris. *Cic. Att.* 7. 5. *Sero restitimus ei, quem per annos decem aluimus.* SCHEF.

(19) *Inveniri*] Ita *sup.* 1. *c.* 13. ubi vide not. SCHEF.

(20) *Contrarios*] Adversarios, hostes. SCHEF. Sic Varr. lib. 4. de Ling. Latin. *Quod fulmine ictus Phaëthon contrariis Diis.* id est, *inimicis, infestis.*

(21) *Scelera non ira*, &c.] Supple, quae nulla est: nam Deum irasci Pagani negabant. Locum unicum afferam ex Cic. Off. 3. *Num iratum timemus Jovem?* &c. Nobis vero Christianis Dei in contumaces iram, h. e. puniendi voluntatem, passim describunt sacra folia: Exod. 15, 7. Num. 14, 18. Ezech. 7, 19. Joan. 3, 36. Rom. 2. 8. & 3, 6. Est enim ira in Deo effectus, qui in homine ab ejusmodi affectu gignitur. Et huc pertinet Lactantii liber de Ira Dei. PRASC.

(22) *Fatorum dicto tempore*] Ita sc. quod ex superioribus repetendum. Per *Fata* puto *Parcas* intelligere, & opponere Diis, quos hic excellentiori significatu solos superos appellat; vide simile quid *infr.* 5. 7. 5. SCHEF. Proprie, *Dicto*. Sic infra: *Rediit hora dicta*, id est, *constituta*. Terent. Andr. *Hic nuptiis dictus est dies.* Sic Caesar 1. de bell. Gall. *Omnibus rebus ad profectionem comparatis diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani omnes conveniant.* SCHOP.

(23) *Interdicit*] Absolute. Sic *Terent. Hec. 4. sc. 1. Interdico, ne extulisse extra aedes puerum usquam velis*, hoc est, *prohibeo.* SCHEF.

(24) *Usum bonus consociet*] Quippe, ut feliciter ille extulit, τὸν συνόντα πάντοτε ἀνθρώποις πονηροῖς, ἢ παθεῖν ἀνάγκη τι πονηρόν. PRASC. *Cic. lib. 3. de Fin. Nec vero rectum, cum amicis aut bene meritis consociare aut conjungere injuriam.* SCHEF.

FAB.

Digitized by Google

(69) FAB. XI.

[1] *Malas esse divitias.*

[2] Opes invisae merito sunt forti viro,

Quia

(1) *Malas esse divitias*] Et hoc & reliqua harum fabularum lemmata (excepto lemmate fab. 60. quod ad præcedentem versum spectat) non a Phædri manu esse, nemo abnuet, qui ponderabit tit. fab. 3. 6. 25. 32. 47. 48. 65. 72. 85. 87. 88. 89. Hos & computes partim esse mancos, partim ἀτρεσοδιανύστους, denique ex primo aut proximo versu temere inspecto natos, ipsa res, opinor, indicat. Quo magis miror, adjudicatos Phædro a doctissimo Meursio, ut ex notatis ad hanc fabulam constat. Sed etiamsi Phædri esset hoc lemma, tamen primus ille hoc non diceret. Vid. Not. Rittersh. ad h. l. Plinius *aurum* ait *proscissum convitiis ab optimis quibusque, & ad perniciem vitæ repertum*, Hist. Nat. 33. 1. Cæterum esse rem bonam in genere naturæ, addubitare nemo sanus potest, qui videat, tot quotidie homines, tot civitates, instrumento hoc servari. τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζωήν ἐστι, effatum est Philosophi. Unde Hebræorum voce *commoditatem* significant opes: sicut Latinis *bona* dicuntur, quod *beant*, id est, prosunt. L. 49. D. V. S. & *beati* divites. Quid igitur? schema est, communi loquendi consuetudine receptum: sicut ferrum *noxium* dicimus, quod haud per se nocet, verum ab hominibus ad hominum perniciem confertur. PRASC.

(2) *Opes invisa*] Non recte philosopharis, Phædre. Odisse opes, non est viri fortis: immo non cadit hic adfectus in eum, cujus omnis virtus consistit in æquanima patientia, & generoso contemtu. At *sapienti viro* dicere fortasse voluisti. Sed neque sic evadis. Nunquam oderit vir sapiens divitias, quippe quas scit sine culpa & crimine se admittere posse. Hoc tantum faciet. Si obstabit Honesti respectus, contemnere se illa posse ostendet. Et dic, sodes, bona fide. Itane videntur tibi *opes invisa merito?* Erras profecto; ut & in lemmate, quo *malas* esse contendis. Audi veram vocem. Non divitiæ malæ sunt, sed mali, qui illis male utuntur. Præterea, ut porro tibi errorem tuum manifestum faciam. Hercules ille in tua fabella non dicit odisse se divitias, sed divitem corruptorem. Hoc attendere debueras, & lemma facere: *Malas esse corruptelas.* MEURS. Sed sane Phædrum defendit Onosandri dictum, relatum a *Rigaltio*, ex Strateg. cap. I. Neque etiam dubi-

Digitized by Google

3 Quia 4 dives arca veram laudem intercipit.

Coelo

dubitatur, dites ut plurimum imbelles esse. *Quanto pecuniis dites, & voluptatibus, opulentos, tanto magis imbelles.* Tacit. 3. 46. 4. Hinc Agesilai Strategema narratur in Plutarchi Apophth. Lacon. cap. V. *Equitibus cum destituoretur, Ephesum reversus est, opulentisque injunxit, ut pro se quisque equum virumque praberet, ea ratione subito equi equitesque idonei timidorum divitumque loco collecti sunt.* Melius hoc explicat Livius, Scipionis factum referens, qui videtur Agesilaum imitatus, pr. lib. XXIX. Meminit etiam Appianus Punicis. Sed & strenui milites post opes quæsitas abnuunt pericula. *Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit* ille apud Horat. Epist. 2, 2. Hinc Epaminondas *armigerum suum comperiens multum pecunia accepisse a quodam, qui captus fuerat: Proinde, inquit, scutum tu mihi redde, tibique cauponam eme, in qua vitam exigas. Dives enim & unus beatorum factus, non vales adhuc pericula adire.* Plutarch. Apophth. cap. C. Propter lemmata vero frustra Phædrum accusari reor. Nam illum ea quidem scripsisse non existimo: quum tam male quadrent fabulis. ut f. XXXIII. *Anus diligens juvenem:* quum dilectam potius quam diligentem inducat fabula: *Virum* autem *ætatis medie:* non *vero juvenem.* Inspice etiam inscriptionem fab. LXV. LXXXV. & alias, unde nec ullam inscriptionum istarum rationem habendam censui. Reliquam accusationem Phædri disputanget nota ad 70.5. FREINSHEMIUS. Quæ hic *Meursius* disputat contra philosophiam Nostri, prorsus aliena sunt, nec scribi a tanto viro debuerunt. SCHEF. Sallust. Or. 1. de Rep. *Omnes viciores divitias contempserunt, & victi cupiverunt.* Ergone, inquies, *opes invisa merito*, aut contemtu dignæ? Primum dico, quod contemnere vel odisse sæpe est, non nimium sectari; ut opponatur avaritiæ. Qui vero ad hunc modum ipse se vincit, cupiditatesque suas refrenat, ac paupertatem sustinet patientia, cur viri fortis titulo sit fraudandus, rursum non assequor. Deinde meminisse debemus, opes simpliciter non esse contemnendas: sunt enim inter illas δόσεις ἀγαθὰς, quas Apostolus Jacobus ait, καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, Ep. 1, 17. Sed comparatione instituta inter bona ista, quæ εἴσω vocat Stagirita, (in quibus Christianis maxime sunt cœlestia) possunt ac debent quodammodo contemni, ὁ γὰρ πλοῦτος, ὅλως, ὅτι μὴ τὸ ζητούμενον ἀγαθόν. Quo modo multa Patrum Ecclesiasticorum dicta dextre explicare licet. PRASC.

(3) *Quia dives arca*] Isocrates aperte: πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν, ἡδονὰς μὲν τῇ ῥᾳθυμίᾳ παρασκευάζων. vide Aelian. var. Hist. XI. 9. ubi ex MSS. Palatino & Plut. in

5 Coelo receptus propter virtutem Hercules,
Quum 6 gratulantes perſalutaſſet Deos;
Veniente 7 Pluto, qui 8 fortunae eſt filius,
Avertit oculos. 9 Cauſſam quaeſivit pater.

Odi,

in Apophth. leges χρυσῦς pro χρυσία. NEVEL.

(4) *Dives arca*] Eleganter *arca*, propter ſequens *intercipit*, velut excipula inſidias ſtruens laudi alienae. Habebant alias in arcis pecuniam, ac fere in foro. *Juvenal. Sat.* 10. *Prima fere vota, creſcant ut opes, ut maxima toto noſtra ſit arca foro.* Adde ibi Scholiaſten veterem. Hinc illud: *Quantum quisque ſua nummorum poſſidet arca. Cicero Parad. Animus hominis dives, non arca, appellari ſolet. Catullus epig.* 23. *Cui neque ſervus eſt, neque arca.* SCHEF.

(5) *Cœlo receptus*] Et hanc fab. executus eſt Aeſopus fab. 194. PRASC.

(6) *Gratulantes*] Ipſi novos iſtos honores; *perſalutare*, eſt ſalutationem omnium finire, ſicut *perorare* dicimus, & *perſanare*, & id genus. SCHEFFERUS.

(7) *Pluto*] *Plutone* V.C. Pith. HEINS.

(8) *Fortuna eſt filius*] Aliter tamen ἱστορολόγως Heſiodus, qui Plutum Cereris filium fecit: & recte ille quidem. Nam, ut iis, qui Graece penitiſſime ſciunt, notum eſt, priſcis temporibus πλοῦτος fruges & alia ad annonam ac penum pertinentia, ſignificabat. Quod hoc loco probarem, niſi id V. Cl. Daniel Heinſius in notis ad Heſiodum offendiſſet. Quem locum ſi legeris, e re tua feceris. Etgó, dixerit Schoppius aliquis, erravit Phaedrus. Hem! bona verba, nam & Heſiodum, ut omnes in Graecia pueri, legerat; & rem πρὸς τὰ ἤθικὰ referre maluit. Quid enim? an non verum eſt, κατά γε τὺς ἠθικὺς, Plutum, id eſt τὰ χρήματα eſſe à Fortuna? Addam amplius, Non omnes veteres hac in re ſecutos eſſe Heſiodi auctoritatem. En tibi hominem, qui & ſimulacrum Pluti in ſinu & manibus Fortunae vidit olim, quippe praeterea rationem addit, cur illum Fortunae filium eſſe nonnulli cenſerent, is eſt, Pauſanias ἐν Βοιωτικοῖς pag. CCXCIV. edit. Wechelianae. Καὶ πλησίον Τύχης ἐστὶν ἱερόν. φέρει μὲν δὴ Πλοῦτον παῖδα. Deinde rationem ſubdit: σοφὸν μὲν δὴ καὶ τοῦτοις τὸ βούλευμα, εἰσθεῶσι Πλοῦτον ἐς τὰς χεῖρας, ἅτε μητρὶ ἢ τροφῷ τῇ Τύχῃ. FABER. Ex quorundam non omnium mente. Vide *Pauſan. in Boeoticis*, quem locum opportune *Faber* notat. Quanquam hoc jam olim quoque obſervaverit *Gyraldus*. SCHEF.

(9) *Cauſam quaeſivit pater*] Duplici ratione Herculis pater dici poteſt Jupiter: primo, quia ipſum ex Alcmena procreaſſe perhibetur: dein, quia heros. Hi enim θεῶν παιδὲς uſur-

Digitized by Google

Odi, inquit, illum, quia malis [10] amicus eſt,
Simulque [11] objecto cuncta corrumpit lucro.

uſurpantur, quorum nomen, naturam, genera, cultum explanat Hierocles in Aur. Pyth. ad illud ἴσυθ' ὕρκους ἀγαυός. Jovis etiam filios (quæ tertia poteſt eſſe ratio) a Poëtis, quos ipſos Plato *filios Deorum* vocat, appellari præſtantiſſimos virtute, prudentia, viribus; Neptuni, alienos ab omni humanitate, obſervavit Gellius 15, 21. Vide etiam Antonium de Guevara Epiſt. P. 2. p. 16. PRASCHIUS.

(10) *Amicus eſt*] Active ſcilicet, amans eos. *Cic.* 1. *ep.* 8. *Pompejum tibi valde amicum eſſe cognovi.* Vide *Luciani Timonem.* SCHEF.

(11) *Objecto*] Eleganter, velut eſca volucribus objicitur, qua capiantur: corrumpit omnia, inquit, dum pecunias & lucrum monſtrat. Active namque hoc intelligo, ut in illo *Tacit.* 4. *An.* 60. *Druſum traxit in partes, ſpe objecta principis loci.* Aliter *Cic. c. ad Brut. Splendore falſi honoris objecto acium boni ingenii perſtringunt.* At hoc velle Noſtrum non exiſtimo. SCHEF. Forte legendum, *ſimul cum objecto* &c. HEINSIUS. conjecerat & Heinſius, *ſemelque objecto.* quod majorem avaritiam notaret. *objectum lucrum* vero dictum eſt, ut lib. 1. 23. *objectus cibus*, quo canes corrumpuntur. BURM.

(70) FAB. XII.

Leo regnans.

Utilius homini nihil eſt, quam [1] recte loqui;
[2] Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed

(1) *Recte loqui*] H. e. aperte, ſincere, ideo enim ſequitur de *ſinceritate.* Oppoſitum hujus eſt, *oblique loqui*, quod eſt paſſim in uſu. Sed & *recte* ſic uſurpavit *Plautus Amph.* 3. *ſc.* 3. *Recte loquere*, & *Captiv.* 5. *ſc.* 2. ubi Hegio ad ſervum.

Si eris verax, tua ex re facies ex mala meliuſculam.

Recta & vera loquere. Sed neque vere, neque recte adhuc
Feciſti unquam. ——

SCHEF. *recte loqui* eſſe ſine circuitione loqui, vidimus ad Quinct. proem. lib. VIII. ut ſolent fincere homines. BURMANNUS.

(2) *Probanda*] Lege, *probata*

Digitized by Google

Sed ad 3 perniciem ſolet agi ſinceritas.
Quum ſe ferarum Regem feciſſet leo,
Et aequitatis vellet famam conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
4 Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta 5 jura 6 reddebat fide:

Poſt-

te cunctis haec quidem ſententia. HEINS.

(3) *Ad perniciem ſolet agi*] Adduci, trahi, ſolet in exitium praecipitari. Quomodo *Livius: Captas mentes, velut furialibus ſtimulis, ad omne ſcelus & omnem libidinem agerent.* SCHEF.

(4) *Atque inter*] Lege, *utque.* HEINS.

(5) *Jura reddebat*] *Curtius* 8. *c.* 9. *Rex cum capillum pectit atque ornat, tunc jura popularibus reddit.* Sic vulgo omnes. Deeſt autem reliquum hujus fabulae cum nonnullis aliis, & initio ſequentium, quod, quia erat ſpurcum, pium lectorem (monachum fortaſſe) commovit, ut totam paginam hic erueret. Ita non modo ſpurca illa, ſed & caetera, una cum fine hujus fabellae perierunt. Quin enim una alterave integra fabula hic deſideretur, dubitare nequeo. Quale quid & locis aliis accidiſſe videtur. SCHEF.

(6) *Reddebat fide*] Hunc & ſequentis fabulae priorem verſum conjunxit Rimicius, neſcio an manuſcripto duce, hoc modo. *ſine ſanguine cibum ſumere ſanctam & incorruptam fidem juravit. Poſthac de hac re coepit habere poenitentiam.* perſequiturque fabulam illam de Leone rogante, an os foeteret ſibi, & Simio, quae exſtat apud Camerarium. adeo ut videatur mihi verſus ille *Turpi lavare coepit poenitentia*, nihil ad ſequentia pertinere, ſed fabulae huic XII. proprius eſſe. NEVEL. Recte cenſuit Neveletus: & cum eo faci[illegible]mus Gronovius ad Plin. XXIV. 14. legens, *poſt quae labare coepit poenitentia.* habet & Anonymus Nielantii p. 49. unde nos, & ex Romulo num. 37. & Rimicio libr. III. 20. ita reducere tentavimus in Phaedri metrum.

Poſt quae ut labare coepit poenitentia,
Naturam cum mutare non poſſet ſuam,
Deducit aliquas in ſecretum, ut falleret;
Et an foeteret os ſibi cum quaereret,
Quae dixerant putere, & quae negaverant,
Laniabat omnes, & ſatur fit carnibus.
Cum multis faceret hoc, & Simium vocat
Ad ſe, rogatque an os haberet putidum.
Hic cinnamomo olere dixit ſuavius
Et ture, flagrant quae deorum altaria.

Postquam 7 labare coepit 8 poenitentia.

* * * * * * *
* * * * * * *

Erubuit laudes, nec nocere sustinet
Rex; sed, pudore salvo ut laederet, dolos
Quaesivit, & languorem simulans advocat
Medicos, tentatis qui venarum pulsibus,
Negant se morbum posse deprehendere.
Sed suadent natum ex insueto fastidium
Cibo, jam suaviore tollat dapes.
Hic ille; nullam sic carnem desidero,
Ac Simii, non ante gustatam mihi;
Datam sed fallare prohibet pudor fidem.
Quodcumque medici, facere, Rex, libet, tibi
Licet, respondent, ceteris ut regibus:
Et pro dolore fas est nos mori tuo,
Non vita tantum. adducitur mox simius;
Qui quanta poena, didicit, ad regem loqui,
Et quam tacere sit tormentum maximum.

BURMANNUS.

(7) *Lavare*] Conjicit *labare*, *Rittershusius*. Ego refero ad sequens *linguam*. *Gronovius* firmat priorem sententiam: sic autem ait: lego, *Post hac, vel, Postea labare coepit poenitentia* i. e. *mutato animo deficere a proposito. Ut Cic.* 8. *Att.* 22. *Scito labare illud meum consilium, quod jam satis fixum videbatur. Ovid.* 5. *Met. ex nimia mentem pietate labare sensit.* SCHEF.

(8) *Poenitentia*] Lege, *penitentio*. HEINS.

FAB. XIII.

* * * * *

9 Adfictione veretri 10 linguam mulieris,
Adfinitatem traxit inde obscoenitas.

(9) *Affixione*] Quid sit notum est; illud videlicet, quod apud Suetonium dicitur, *illudere capiti matronarum*. Mulier autem τῶν παιχνίων dicebatur *ore morigerari*, apud eundem in Tiberio, ubi de Atalanta & Meleagro. Sed si plura addam, te violem, ô Pudor; quod nolim. FABER. Veteres: *A fictione*. Non inquiro curiose, quid sit rectius, nam haec ignorare, adeo non est in vitio, ut mereatur laudem. *Faber* ita scribit: *Hoc quid sit, notum, illud videlicet, quod apud Suetonium*

Digitized by Google

nium dicitur, illudere capiti matronarum, &c. Non probo. SCHEF. Lege, *affrictione*. HEINSIUS.

(10) *Linguam*] Lege *Lingua*. HEINS.

(71) FAB. XIV.

Prometheus.

1 Rogavit alter, 2 tribadas, 3 & molles mares Quae

(1) *Rogavit*] Mallem hæc conjungi cum superioribus. Puto enim produxisse Nostrum quempiam, interrogantem *Aesopum*, unde orta sit scelerata illa species libidinis in fœminis, cujus ante meminit: Cumque satisfeciſſet illi fabula præcedente, eundem amplius quæsiviſſe originem nefandæ veneris cum maribus, illique quæstioni Nostrum satisfacere verbis sequentibus voluiſſe. Nisi censeas id *alter* positum, pro *alio*; ut sup. SCHEF.

(2) *Tribadas*] Conf. Gottefr. ad L. 3. C. de Adult. Prioris generis meminit etiam Martialis 7, 70. Posterioris mentione an Sejanus maxime perstringatur, ἰστέον. De eo certe rumor, Apicio diviti & prodigo stuprum venum dediſſe. Tac. Ann. 4, 1, 3. Qui Phædro *molles mares*, Scripturæ sunt κίναιδοι. Galli speciei nomine genus dicunt. In lingua Etrusca & Castiliana sunt *bardascia*. Dictos etiam reperias *saxa*, qua Græcis, qua Latinis, proba ratione. Vid. Mauſſac. ad Plut. περὶ τῶν παρόντων p. 32, 2. Alia nomina ut præteream. Flagitii repertor memoratur Thamyris, Philammonis & Argyopes Nymphæ filius. Tradit rem Apollodor. Lib. I. p. 7. Fœditatem criminis alii libertate risus, alii rationum gravitate passim demonstrarunt: inter quos Philo de special. LL. P. II. p. 782. Pœnam, quam repræsentavit in ἀφροδισιάσαις Justinianus, indicat Grot. ad Nov. 141. eandem scilicet, quam Aegyptii & Athenienses ceperunt in Adulteros, quæque in vet. Notis P. Diaconi sic exprimitur A. T. AB. Utriusque ratio, quæ eadem, in aprico est. PRASC. Cum videlicet τὸ θῆλυ παρὰ φύσιν ἀφροδιτεύεται, ut ait Lucianus, vel θηλυῶν πρὸς θηλείας furiosa libido (Plato de legib. lib. 1.) Hoc ipsum est, quod tangit D. Paulus Epistola ad Romanos cap. 1. Locus est notissimus, quique pluribus exponendus non sit. FABER. *Plautus* Latina voce *subigatrices* dixit, uti *Rittershusio* notatum est. Intelliguntur autem eæ, quæ apud alias fœminas virorum officio funguntur. Plura dicere nefas est. SCHEF.

(3) *Molles mares*] Contrarium præcedenti genus, ii scilicet, qui viris loco fœminarum

4 Quae ratio procreasset? exposuit 5 senex:
6 Idem Prometheus auctor vulgi 7 fictilis;
8 Qui simul 9 offendit ad fortunam, frangitur;
Naturae 10 partes, veste quas 11 celat pudor, 5
Quum

rum sunt, *cinœdi* vulgo, atque *exoleti* dicti. SCHEF. Catull. *Cinade Thalle mollior Cuniculi capillis.* HEINSIUS. Petron. c. 23. *Molles, veteres, Deliaci manu reciſi.*

(4) *Quae ratio*] Eleganter, quia contra rationem est, cum fit contra naturam, quæ est summa ratio. SCHEF.

(5) *Senex*] *Aesopus.* Ita *supra* 3. *c.* 3. *naris emunctæ senex*, & alibi. SCHEF.

(6) *Idem Prometheus*] *To idem* referebat ad Aesopum *Rittershusius.* Melius *Rigaltius:* præcedentem fabulam de Prometheo quoque fuisse. Forte *Rittersh.* non ad vocem *idem* notatum voluit Aesopum intelligi; sed ad vocem *senex*, quod verum esset. De Prometheo Symmachi locum citat *Rigaltius*, Epist. 4, 33. *Patere igitur, ut homullus, Prometheimanu factus, mandare cessem papyro, quæ dudum in vatum foliis non leguntur.* FREINSH. Qui scilicet id egit, de quo prius. Atque nescio, num non huc respexerit illud *a fictione*, pro quo nunc *affictione* legitur. Verum ficut forte non difficile fuerit rem totam divinare, ita melius opinione mea ignoratur. SCHEF. Fabulam Prometheï norunt, qui nondum ære lavantur. E Titanum numero fuit. Dicta ab eo herba Prometheios, de qua Plut. de Fluv. in Phasi. PRASCHIUS.

(7) *Fictilis*] Sic appellat in respectu ad *Prometheum*, qui e luto formasse homines dicitur: fabula est notissima. De quo *Prometheo* haud dubie & in superioribus præcessit. SCHEFFE-

(8) *Qui*] Lege, *quod.* HEINSIUS. nihil opus, nam *vulgus* proprie est masculini generis, sed usurpatione neutrius. vid. Servium ad Virg. 1. Aeneïd. 149. & ita saepius Charisius, Priscianus & alii veteres Grammatici. ut notant commentatores ad Virgil. 11. Aeneïd. 99. vide & Voss. de Analog. lib. 1. 31. qui contra eos, qui & feminino genere usurpatum esse contendunt, disputat. inter quos & Longolius fuit, qui apud Nepot. Alcib. 8. *vulgum Athenienſium in terram praedatam exisse* edidit. cum *praedatum* habeant recte codices. & Ultrajectina editio etiam *vulgus.* BURMANNUS.

(9) *Offendit ad fortunam*] Ita *Cicero de Memmio apud Fab. 6. cap.* 3. *Caput ad fornicem Fabii offendisse.* Fortuna hic velut res dura fingitur, ad quam vulgus, (nam illud *qui*, quod ante *simul*, ad *vulgi*, non *Prometheus* est referendum,) formatus ex luto, sicut testa frangitur, eleganter. SCHEF.

(10) *Partes*] Proprie *membra,*

Digitized by Google

Quum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad coenam eſt invitatus ſubito a Libero.
Ubi 12 irrigatus multo venas nectare,
13 Sero domum eſt reverſus 14 titubanti pede; 10
Tum ſemiſomno 15 corde, & 16 errore ebrio,
Adplicuit 17 virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

bra, quibus ſexus diſtinguitur. SCHEFF. vide ad Petron. cap. CXII.

(11) *Celat*] Forte, *velat*. HEINS.

(12) *Inrigatus venas*] Decenter & modeſte ſic de Deo loquitur, exemplo tamen *Virgilii*, qui ſic *Eclog.* 6. de *Sileno*: *Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.* Porro venis recipi vinum & ebrietatem vetus opinio, de qua *Rittershuſius*. Nec alia ex cauſa *Philippus ad Alexandrum de medicata potione apud Curt.* 3. *cap.* 6. *Oro quaſoque, omiſſo metu patere medicamentum concipi venis.* Ita legendum diſtinguendumque ibi eſt, contra quam ſit hodie in editis. SCHEF.

(13) *Sero domum* &c.] Propert. 1. 3. *Ebria cum multo traherem veſtigia Baccho, Et quaterent ſera nocte facem pueri.* ubi vide, quae adnotat Paſſeratius.

(14) *Titubanti pede*] Ita Tibul. 11. 1. 30. *errantes male ferre pedes* dixit.

(15) *Corde*] Unde alias intellectum & conſilium. Vide, quæ notamus ad *Pacatum cap.* 44. SCHEF.

(16) *Errore ebrio*] Eleganter & ſententioſe. Ebrietas privatio rationis eſt. Salomo in Symbolis 23, 29. inter alia de ebrio: *Et eris, ſicut dormiens in medio mari, ſummo navis malo.* Vulgatus reddidit: *& eris quaſi ſopitus gubernator, amiſſo clavo.* Appoſite utrumque. &c. PRASC. Pro errore ebrietatis. Sicut apud *Flaccum* 1. *Argon. curſus æquoreus*, pro curſu æquoris. SCHEF.

(17) *Virginale*] Sc. *membrum*, quod huc ex ſequentibus trahendum. Licet quoque ita ſimpliciter uſurpetur. SCHEFF. Vid. Muncker. ad Hygin. fab. 184.

Digitized by Google

(72) FAB. XV.

Capellae & Hirci.

Barbam capellae quum impetrassent ab Jove,
Hirci moerentes indignari [1] coeperant,
Quod [2] dignitatem feminae [3] aequassent suam:
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum [4] muneris,
[5] Pares dum non sint vestrae fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut [6] sustineas tibi
Habitu

(1) *Coeperant*] Forte *coeperunt*. HEINS.

(2) *Dignitatem*] Autoritatem, quam præ ipsis habebant antea ex barba. Nam, ut ait *Lactantius* 7. *Op. Dei. Barbae ratio, incredibile est, quantum conferat ad decorem virilitatis ac roboris.* SCHEF.

(3) *Aequassent*] Aequalem haberent. Sic *Virgilius* 6. *Aen. aequatque Sichaeus amorem.* SCHEFFERUS.

(4) *Muneris*] Virile munus est, gravem esse, huc barba pertinet. Contra in fœminis morum vultusque amabilitas laudatur. SCHEF.

(5) *Pares fortitudinis*] Recte Genitivo jungi *par* & *dispar*, exemplis docet Th. Bangius Obs. Phil. 2. p. 857. Caussam ex Pascasio Grosippo, seu Gaspare Schioppio, explicat Mariang. a Fano Bened. Auctar. Gram. Phil. p. 16. PRASC. Recte, nec est opus *Rittershusii* emendatione. *Cicero in Pis. Illum, cujus pauces pares hac civitas tulit. Lucanus lib.* 5.

Quem metuis, par hujus erat.

Adde *Vossium*. SCHEF. Heinsius tamen mallet *fortitudini*. & saepe repperi nunc aliter edi, ac MSS. olim exhibuerunt. sic Gruterus testatur apud Flor. II. 2. in codicibus vetustis legi, *illa quidem par tantae calamitatis fuit*. sed tamen male explicat; & ideo Salmasio reprehensus, qui *calamitati* ex Palatinis MSS. praefert. apud Curtium quoque VII. 8. Heinsius in antiquo codice repperit. *si Dii habitum corporis tui aviditatis animi parem esse voluissent*. vid. ad Petron. cap. XCII. diversa ratio est in illis Silii *vv.* 370. *aetatis mentisque pares*, & Statii VIII. 608. *par aliud morum*. ubi vide Barthium. BURN.

(6) *Sustineas*] Absolute, pati, perferre. *Balbus* apud *Cic.* 9. *Att. ep.* 9. *Sentio, non posse tuam famam & officium sustinere, ut contra eum arma feras. Suet. Julio c.* 74. *Cornelio Phageta nunquam sustinuit nocere.* SCHEFF.

Cicer.

Digitized by Google

Habitu esse similes, qui 7 sunt virtute impares.

Cicer. 5. fam. 10. *Si me hercules Appii os haberem, tamen hoc sustinere non possem.* Ovid. 1. Metam. 530. *Sed enim non sustinet ultra Perdere blanditias Juvenis Deus.* Eleg. ad Liviam vers. 135. *Tene ego sustineo positum scelerata videre?*

(7) *Sunt*] Lege, *sint*. HEINSIUS.

(73) FAB. XVI.

Gubernator & Nautae.

Quum de 1 fortunis quidam quereretur suis;
Aesopus 2 finxit consolandi gratiâ.
Vexata saevis 3 navi tempestatibus,
4 Inter vectorum lacrimas, & mortis metum,
5 Faciem ad serenam 6 subito mutatur dies. 7
Ferri

(1) *Fortunis*] De improspero successu rerum suarum. *Fortuna* igitur hic in plurali, pro *fortuna*. *Plautus Milite Act.* 2. *sc.* 1. *Postquam occasio est, conqueritur mecum mulier fortunas suas; ait, sese Athenas fugere cupere.* Sic *Terent. Andr. Act.* 1. *sc.* 1. & alibi. SCHEF.

(2) *Finxit*] Scribendum videtur: *Finxit hoc solandi gratia.* GUIETUS. Absolute pro *finxit hoc, hanc fabulam. Buchnerus* mallet *dixit*, aut *infit*. Doctissimus *Cuperus* ita putat versus hos legendos *Lib.* 2. *Obs. c.* ult.

Vexata saevis navis tempestatibus,
Inter vectorum lachrymas, & mortis metus,
Faciem ad serenam subito mutat ut dies,
Ferri secundis tuta cepit flatibus.

Laudo ingenium, sed ubi nulla compellit necessitas, ad emendationes tardius ego quidem soleo accedere. SCHEF.

(3) *Navi*] Qui brevitatem Phaedri vult cognoscere, comparat Aesopi fab. 272. Exempla tempestatis fusius descripta annotavit ex Radero Cl. Freinsh. ad Curt. 8, 4, 2. PRASCH. Sic Paris. uti, priusquam inspexissem, legendum conjeceram. Fuerat antea *navis:* quod quia efficiebat rationem pendentem, subvenire tentarunt viri docti, ut statim apparebit. FREINSH. *Navi*. Excerpta Rigaltii. HEINSIUS.

(4) *Inter*] Notat celerem mutationem, dum metuunt, dum plorant, *Flor.* 1. *c.* 6. *Ergo inter Tarquinii mortem substitutus in locum regis.* SCHEF.

(5) *Faciem ad serenam*] Speciem,

Ferri ſecundis 7 tuta coepit flatibus,
8 Nimiaque nautas hilaritate 9 extollere.
Factus 10 periclo tum gubernator 11 ſophus;
Parce

ciem, habitum. Vide *Gellium* 13. *cap.* 28. *Curtius Lib.* 3. *c.* 2. *Contra ſi quis aciem Macedonum intueretur, diſpar facies erat.* Ita enim ibi eſt legendum, non *acies*, quod ſervatum hactenus in omnibus editionibus miror. Porro *ad faciem mutari* dictum, ut apud *Cicero* 3. *de Or. Idque ad omnem rationem mutatur & vertitur.* SCHEF. Mamert. paneg. Maxim. VI. *ne Jupiter quidem ipſe tanta celeritate faciem coeli ſui variat.*

(6) *Subito mutatur dies*] Tu, Rittershuſi, anacoluthi vertus mavis; *mutato die.* Non male, niſi quod minime a ductu litterarum devians malo: *mutatus dies.* ſubintell. fuit: ut ſolet Phædrus tuus. *r.* & *ſ.* charactere. Longobardico nihil divortunt Divinabam quoque: *ſubito mutat ut dies* Ut vel poſtquam dies mutavit ad ſerenam faciem. *Mutavit*, pro, *mutatus eſt*, cujus plura exempla in Veriſimil. lib. III. 8. SCHOP. Suſpectum mendi locum hunc habent viri docti, & recte: placetque emendatio Schoppii: *ſubito mutat ut dies.* Mihi tamen in mentem veniebat: *F. a. ſerenam ubi commutatur dies* Arbitrium eſto penes Lectorem. MEURS. Lege, *ut ſubito mutatur dies.* HEINSIUS. Nihil quoque cum Scheffero muto, cum ſenſus ſatis conſtet, neque opus hic *mutat* pro *mutatur* capere: Ovid. XIX. Ep. 77.

At cito mutata eſt jactati forma profundi.

(7) *Tuta*] Forte *tuta ut*, vel *uti cœpit.* HEINS.

(8) *Nimiaque*] Forte, *nimia, ecce nautas hilaritate extollere*, vel, *nimiaque nauta ſe hilaritate extollere.* HEINS.

(9) *Extollere*] Elatos quaſi & ſuperbos reddere, tanquam nihil mali amplius poſſet accidere. Ita enim fit in tali gaudio, ut in metu contra, & luctu jacent. *Cic. Lib.* 10. *ep.* 12. *Incredibili gaudio ſum elatus.* SCHEF. Val. Flac. IV. 4.

Ut nova nunc tacito te pectore gaudia tollunt.

(10) *Periculo*] Scribe, *periclo.* GUJETUS.

(11) *Sophus*] Non nude ſapiens, ſed Philoſophus, & qui alios poſſet docere, ut liquet ex ſequenti monito. Sic uſurparunt veteres. Ita *Martialis Lib.* 7. Ita ipſe *Noſter ſupra Lib.* 3. *cap.* 14. Dixi jam, in de *Nat. Philoſoph. Pythagoricæ.* SCHEF. Poſſes interpretari *doctum.* Sic Cicero 3. Tuſcul. verſum Euripidis, ἐγὼ γὰρ τοῦτο παρὰ σοφοῦ τινὸς μαθὼν. Reddit: *Nam qui haec audita a docto meminiſſem viro.* Et ſic Propert. 2 28. *Credit & illa ſuo docta Puella malo.* ita Euripides, ſupplic. 508.

—— σφαλερὸν ἐγγυᾶν θρασύν,
Νιώς τι ναύτης ὄντως ἂν σοφῷ σοφός.

& Claudian. bell. Get. 277. *doctum navis*

Parce gaudere oportet, & [12] sensim queri,
Totam [13] quia [14] vitam miscet dolor & gaudium.

navis Magistrum dicit, & pro experto, *doctum* Tiresiam vocat Ovid. III. Met. 322. BURMANNUS.

(12) *Sensim*] Ita *sensim & moderate* junxit *Cicero in Verrin.* 5. SCHEF.

(13) *Quia*] *Qui* V. C. Pith. Forte *aque.* HEINS.

(14) *Vitam miscet dolor* &c.] Vide pulcherrimam orationem Pauli Aemilii apud Livium 45, 41. FREINSH. Quemadmodum *Ovid.* 4. *Trist. El.* 10. de canitie, *antiquas miscueratque comas*, pro *permixta erat comis.* SCHEF. Elegans epigramma de Philistione Poëta comico in Anthol. III. cap. V. p. 300.

Ὁ τὸν πολυτάκτον ἀνθρώπων βίον
Γέλωτι μέσας Νικιὰς Φιλιστίων.

(74) FAB. XVII.

Canum Legati ad Jovem.

[1] Canes legatos olim misere ad Jovem,
[2] Melioris vitae tempus oratum suae,

Ut

(1) *Canes legatos*] Βαμολόχον (ut monui in *Ideayωγῇ*) hic agit Phædrus: quem arguere possumus verbis Ambrosii Off. I, 23. *Cavendum etiam in fabulis, ne inflectant gravitatem severioris propositi.* Sed idem Mediolanensium Antistes in alterum extremum eo loco labitur, dum omne jocorum genus damnat: id quod facile sanctitati propositi in gravissimo viro condonatur. Interim certum est, non omnia joca esse vetita, quod legitimum usum & honestum habent. Exemplum est Reg. I, 18, 27. Distinctioni igitur locus esse debet inter *bona* & *mala.* Talia vero ex materia & forma facile cognoscuntur. PRASC. Recte judicavit J. Meursius V. Cl. multos versus hinc illinc ex hac fabula excidisse. FABER.

(2) *Melioris vita tempus*] Tempus quo meliorem vitam possent vivere, quam ea est, quam hactenus vixerant. Corrigit hic *Ursinus*, *meliora vita tempora oratum sua.* SCHEF. Lege: *Meliora vita tempora oratum sibi.* HEINS. Sic Justin. II. 11. & XXVIII. 4. *se ad meliora patriae tempora reservarent.* simpliciter *meliora* dixit Val. Flac. V. 459.

Dignus avo, quemque insontem meliora manerent.

sed aeque recte *melior vita* pro feliciori dicitur, quare nihil

Digitized by Google

3 Ut ſeſe abriperet hominum contumeliis,
4 Furfuribus ſibi 5 conſperſum quod panem darent,
6 Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
7 Citati non reſpondent. Vix tandem invenit
Eos

mutem; niſi quod pro *ſuae* mallem *ſibi*. BURM.

(3) *Ut ſe abriperet*] Eriperet. Notanda autem eſt locutio, *abripere aliquem contumeliis*, pro rapere aliquem a contumeliis, nam vulgo præpoſitionem addunt. Niſi putes, ſcripſiſſe Noſtrum, *hominum e contumeliis*, nam poteſt fieri, ut illud *e* ob ſimilitudinem ſequentis litteræ ſit abſorptum. Ita *Cicero e complexu parentum abreptos filios*, dixit. SCHEF. Lege, *ut ſe ſubriperet*. HEINS.

(4) *Furfuribus*] *Neveleto panis ſordidius*, ut eſt apud *Plautum* Aſin. V. 2. *Nonius* appellat *aceroſum*, quia eſt ex paleis acereve. SCHEF. *Apludam* veteres dixiſſe furfureum panem docet Gell. XI. 7. ubi vide commentatores, *Aceroſum* eumdem a Nonio dici, notat Nonnius de re cibaria lib. I. cap. 6. BURMANNUS.

(5) *Conſperſum*] Forte *conſertum qui*. HEINS.

(6) *Fimoque turpi*] Quia canes a veteribus non aliter habiti, ut vult *Rittershuſius*; Imo quia ipſi ad hoc genus propenſi. Ideo mox *ſcrutantur eſcam in ſtercore*. Firmat *Arnobius lib.* 7. ubi ait, ſi animantia offerre deberent, *quibus ali moris eſt illis, imponerent aris canes aſſa, & humani ſtercoris proluviem cremarent*. SCHEF. Sic & Cyprii Boves erant κοπροφάγοι. Diogenian. in proverb. Βοῦς κύπριος. Eraſm. Chiliade I, 10, 95. ubi & de Bœotiis bubus. FREINSH.

(7) *Citati non reſpondent*] Præceſſerint fine dubio aliqua, quæ exciderunt; nam hæc non cohærent. Sed totam hanc fabellam nimis negligenter exſcripſit librarius, verſibus aliquot hic illic, per oſcitantiam dicam, an feſtinationem, omiſſis. Sic itaque hæc edi debent:

Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
* * *
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacârunt regiam.
Propulſi vero fuſtibus vadunt foras.
* * *
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
* * *
Mirati ſibi legatos non revertier,

Turpe

8 Eos Mercurius, 9 & 10 turbatos attrahit.
Tum vero vultum 11 magni ut viderunt Jovis, 10
Totam

Turpe æstimantes aliquid commissum a suis,
Post aliquod tempus alios adscribi jubent.
* * *
Rumor legatos superiores prodidit,
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
Odore canibus anum sed multo replent. MEURS.

Ait *Meursius* deesse quippiam. Ego non existimo, sed, ut in aliis, ita hic brevem esse Nostrum puto. Arbitror autem, versum præcedentem non cum superiori, verum hoc proposito esse conjungendum, sublata distinctione majore, ut sit sensus: ideo non respondisse, quia, occupati in quærenda esca, vocem citantis non observarant. *Citatos* autem intelligo solenni voce præconis *Mercurii*, exemplòque quodam veteris aulæ, si convenire vellent regem, ut nunc facerent. Eam non audiverant canes, absentes quippe, ac sic occupati, ut dixi. *Asconius Verrina* cap. 1. *Apud veteres, & Judices, & rei, accusatores, & defensores a voce præconis citabantur.* Adde *Apulejum lib.* 16. *Asin.* Habes citationis hujus aliquod exemplum apud *Lucianum* in bis accusato, ubi *Mercurius* a *Jove* emissus clamat *Athenis: Audite populus, forum atque judicium, quod felix faustumque sit, constituimus hodie, mensis Februarii die septima. Quicunque igitur actiones detulere, in vicum Martium veniunto.* SCHEF. Forte *citatis.* HEINSIUS. Non intelligo, quid ista correctione velit Heinsius. *citati* rectius est, ut ex Cicerone docent viridocti. idem 11. Verr. 17. *judices citari jubet.* iisdem verbis in delectu militari usus est maximus. BURM.

(8) *Eos*] *Heinsius* legebat, *reos*, eo sensu, quo sic appellantur, quicunque causam dicunt, vide *Festum* & *Nonium* ea voce. SCHEF.

(9) *Et turbatos*] Malim,
Eos Mercurius, sed turbatos attrahit.
ut mox, vers. 19. de qua elegantia vid. ad Petron. cap. CXXVIII. BURM.

(10) *Turbatos*] Quod tam negligentes fuissent officii, nec exspectassent, aut attendissent tempus idoneum, sed requiri debuissent a *Mercurio.* SCHEFFERUS.

(11) *Magni*] Proprium *Jovis* cognomentum. Itaque mox; *vetat dimitti magnus illos Jupiter. Propert.* 2. *Scribam ego per magnum est salva puella Jovem. Ped. Albinovanus ad Liviam: Nos erimus magno maxima cura Jovi.* Et iterum: *Nec minor est magni conjuge jussa Jovis. Terent. Adelph.* 4. *sc.* 6. *Te cum tua monstratione magnus perdat Jupiter.* Et sic *Græci* sæpissime. Scilicet ut *Juno Magna*, sic & *Jupiter* appellabatur. Vide dictum *Propertium* 2. *El.* 32. & 34. *Gyraldus* hoc omisit. SCHEF. Ovid.

1. Art.

12 Totam timentes concacarunt regiam.
13 Propulsi vero fustibus, 14 vadunt foras:
15 Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
16 Mirati, sibi legatos non revertier,
Turpe 17 aestimantes aliquid commissum a suis, 15
Post aliquod tempus alios 18 adscribi jubent.

Rumor

1. Art. Am. 713. *Jupiter ad-veteres supplex Herdidas ibat, Corripuit magnum nulla puella Jovem.* & ita millies.

(12) *Totam timentes*] Vide Martial. XII. Epist. 78. NEVELET.

(13) *Propulsi vero*] Lege, *propulsi ut vero.* HEINS.

(14) *Vadunt foras*] Mart. *Uxor vade foras.* HEINS. Cuper. 3. Obs. 1. *vadunt* hic celeritatem notare putat. ponitur vero pro vadere volunt, conantur.

(15) *Vetat dimitti*] Praecesserit hic minimum versus unus, rationem complectens, qua motus Jupiter dimitti illos ita noluerit, etsi ejectos post tam turpe facinus. MEURS. Ego nihil deesse puto, nec enim opus est narrare circumstantias, quas ipse potest sibi subjicere lector. Atque idem judico de sequentibus: *Mirati* &c. Itemque: *Rumor legatos superiores prodidit.* Est enim commatica narratio, ut debet, quum narrare breviter volumus fastidii vitandi gratia. Vide quae notavi in Curtium 6, 1, 17. FREINSHEM. Rursum excidisse versum putat isto loco *Meursius.* Ego contra sentio. Vult, ejectos putidos istos canes cum venissent e regia, prae metu ac pudore penitus voluisse abire: Sed *Jovem* iratum praecepisse suis, ne dimitterent, & abire ipsos paterentur, sed tenerent in custodia. Itaque statim cum exissent, sunt retenti. SCHEF.

(16) *Mirati sibi*] Exciderunt heic versus duo tres praecedentes, quibus comprehenderit Phaedrus, quid Jupiter, postquam dimitti vetuisset, cum illis egerit: illos vero prae pudore facti ad suos reverti ausos non fuisse: itaque cum emanerent, alii canes, *Mirati sibi legatos* &c. MEURS. Et hic putat Meurs. versum abesse. Atqui si ex primo versu vocem *canes* hic intelligas, sententia est integra. Et solet Noster ita loqui. *Sibi* elegantissime abundat, ut tamen vim habeat eam, quasi non reverterentur ii, quos reverti sua interesset. Ita *Terent. Adel. 5. sc. 8. suo sibi gladio hunc jugulo. Cicero 1. Attic. ep. 11. Hic tibi rostra Cato advolat. Apulejus 6. Asin. Anum cum suo sibi supiculo devinctam dedere praecipitem.* Vide *sup. lib. 3. cap. 6.* SCHEF. Forte, *mirari hi sibi.* HEINS.

(17) *Aestimantes*] Uti *supra lib. 3. c. 5.* SCHEF.

(18) *Adscribi*] Superioribus illis, ante a se missis ad *Jovem.* pro *adsociari, adjungi*, si modo lectio est integra, de quo tamen valde dubito. SCHEF. Forte *adsciri*

Digitized by Google

19 Rumor legatos ſuperiores 20 prodidit.
21 Timentes 22 rurſus aliquid ne ſimile accidat,
23 Odore canibus anum, 24 ſed multo, replent,
25 Mandata dant; 26 legati mittuntur, ſtatim
27 Adeunt. Rogantes aditum, continuo impetrant.

Con-

ſciri. HEINS.

(19) *Rumor legatos*] Hic præceſſerit verſus unus aliquis talis:

Cum interea ſe geſſiſſe quam turpiſſime
Rumor legatos &c. MEURS.

Notant hic iterum lacunam. Nempe deeſt, dum hoc faciunt, dum jubent adſcribi alios, interea rumor hæc prodidit. Sed jam ante monui, connexiones iſtiuſmodi omittere Noſtrum, ſtudio brevitatis. Ita mox. SCHEF. Malim

Rumor legatos ut priores prodidit.

(20) *Prodidit*] Aperuit notumque fecit, quam turpiter ſe in *Jovis* regia geſſiſſent. SCHEF.

(21) *Timentibus*] Rectius duæ primores editiones, *Timentes*. Quas cur Rigaltius ſecutus non fuerit, neſcio. MEURSIUS.

(22) *Rurſus aliquid ne ſimile*] Forte, *ne quid ſimile rurſus.* HEINS.

(23) *Odore*] Aromatibus recte *Rittershuſius* exponit. Atque ſic *Arnobius lib.* 7. SCHEF. Forte *adore.* HEINS.

(24) *Sed multo*] Elegans uſus particulæ *ſed*. Plautus ſæpe ea utitur, ut Rudente Act. 3. ſc. 5. *Affer huc duas clavas.* LA. *Clavas?* DAE. *ſed probas: propera cito.* Sic enim iſthic in utroque magni amici noſtri Camerarii Codice perſcriptum. Vulgo omittitur ea particula peſſimo exemplo. SCHOP. Vid. ſupra verſ. 9.

(25) *Mandant * dimittuntur*] Fuerat olim, *Mandant * dimittuntur.* Reſtituebat cum *Rittershuſio Meurſius: Mandata dant, dein mittuntur.* Bene & illud. Sed nos Pariſienſes ſequimur, ut prædiximus. FREINSH. Veteres editiones habuerunt, *Mandant, dimittuntur ſtatim.* Ex quo *Urſinus* faciebat: *Mandant eadem, dein dimittuntur ſtatim.* SCHEF. Forte, *Mandata dantur, & dimittuntur ſtatim.* HEINS.

(26) *Legati*] Mallem: ego *legatis*, ut reſpiciat præcedens *canibus*, & ſubjicere punctum. SCHEF.

(27) *Adeunt*] Eunt ad *Jovem*, iter eo ſuſcipiunt. Quid tamen, ſi legamus *abeunt*, h. e. proficiſcuntur: Videtur enim melius, quia mox ſequitur de *aditu.* SCHEF. Forte, *vadunt.* Sic ſupr. *vadunt foras.* HEINS. totum hunc locum turbatum puto. forte legendum,

Mandata dant legatis, quos mittunt, ſtatim
Adeant.

quia primi non celeri pede profecti erant, his mandant, ut

Digitized by Google

28 Consedit genitor 29 tum Deorum maximus,
30 Quassatque fulmen: tremere coepere omnia.
Canes 31 confusi, subito quod 32 fuerat fragor,
Repente

ut statim & recta adeant Jovem: nam ineptum est *statim adeunt*; *rogantes aditum*. &c. BURM.

(28) *Consedit*] Bene; tanquam Rex, & Judex. *Virgilius* 7. *Aen. Solio medius consedit avito*. SCHEF. vide quae nos de Jove Fulgeratore observavimus cap. XIV.

(29) *Tum*] Forte, *ut*, vel *dum*. HEINS.

(30) *Quassatque*] Quod *Jovi* pro sceptro est. Neque alia quassationis caussa hic loci. SCHEF.

(31) *Confusus subito*] Quid hic est *confusus fragor*? Non capio sensum hujus vocis in hoc loco. Mallem scribere *confusi*, & referre ad *canes*, ut sit sensus, quia subito factus est fragor ex concusso fulmine, ideo, ut ex re inopinata, vehementer terrefactos esse. *Virgilius* 12. *Aen.*

Obstupuit varia confusus imagine rerum.

Fabius lib. 1. *cap.* 10. *Non eodem confusus metu exercitum perdidisset.* Et propius in *decl.* 2. *Sciatis, neminem fuisse in domo, quem non fragor ille confuderit.* SCHEFERUS.

(32) *Fuerat fragor*] Lege, *ruerat*. Senec. Hippolyto 674. *Omnis impulsus ruat aether*. Mart. 3. 100. *Imbribus immodicis caelum nam forte ruebat*. Ovid. 3. Fast. 369. *Et gravis aethereo venit ab axe fragor*. Sic *ruina caeli*, pro *tonitru*. Virgil. 1. Aen. 129. ubi v. Serv. Et 3. Aen. *Horrificis ruit Aetna ruinis*. HEINS. Mallet Nob. *Heinsius ruerat*, *Horatio* auctore, qui alicubi: *non tremendo Jupiter ipso ruens tumultu*. Quem locum tametsi *Faber* censeat huc parum pertinere, atque adeo, an *ruerat fragor*, dici Latine soleat, haud sciat, derogare tamen *Heinsiana* huic sententiae nil potest. Id quod ipse *N. Heinsius* suo tempore ostendet. Propius ad veterem scripturam fic Clar. *Gronovius*: *Lege, confusos subitus quos fecerat fragor. Ut Ovid. Nec minus est confusa Venus morientis Tibullo. Petronius, tristem confusumque. & alibi, confusus & consilii egens.* Quid vero isto loco *Faber*? *Mirabilem versum, canes confusos subito quos fecerat fragor. Nec Aesculapius cum Machaone, nec tota Asclepiadarum familia remedium illi faciant, ita misere in lecto cubat. Aliud itaque ante oculos habuit Schefferus, aliud scripsit.* Ego aliud habuerim ante oculos, aliud scripserim? Possum reipsa demonstrare diversum, si necesse sit. At *Faber*, cum edidissem ego, *confusos subitus*, ille fecit *confusos subito*. Ut videre debeat, in quem jure potiori hoc dicterium conveniat. Quanquam facile ignoscamus homini occupatissimo, & tum, cum ista scriberet, aegroto. Illud non omiserim, me aliter nunc e-

men-

Digitized by Google

Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes, vindicandam injuriam.
Sic est locutus ante poenam Jupiter:
Non est legatos regis non dimittere,
Nec est difficile, poenas culpae imponere.
Sed hoc feretis pro judicio praemium:
Non

mendatum locum istum a viro summo in Addendis *ad lib.* 31. *cap.* 45. incomparabilis editionis *Liviana* nuper adornatae deprehendere. Verba ista sunt: *Apud Phaedrum fab.* 74. *legitur. Canes confusus subito quod fuerat fragor; quum legendum sit: Canes confusos subitus fecerat fragor, vel: Canes (confusos subitus fecerat fragor.)* SCHEF. non improbanda lectio Heinsii

Canes confusi, subito quod ruerat fragor.

sic Virgil. Cul. 350.

Ac ruere in terras coeli fragor.

vide Heins. ad Val. Flac. 1. 663. ubi hunc locum profert; sed ad Claud. Consul. Olybr. 211. legit

Canes confusi, subitus quod ruerat fragor.

in loco Virgilii 111. Aeneïd. 371. quem Heinsius adfert, ut *rè ruit* firmat, legitur, *horrificis tonat Aetna ruinis*; neque variant scripti, nisi quod in quibusdam sit *sonat.* qui *fuerat* defendere velit, ille similia loca, ubi *fit fragor* occurrit, reperiet apud eumdem Heins. ad Claudian. Gigant. 74. certe *confusus fragor* stare non potest, ille enim non confunditur, sed alios confundit & perturbat. appositè monente Scheffero, Quinctil. decl. 11. 20. *neminem fuisse in domo, quem non fragor ille confuderit*, & paullo post, *ut primum me fragor dolmus, & velut tui confudere gemitus.* BURMANNUS.

(33) *Reclamant*] Iterum clamant, ut nuper fecerant, cum priores legati sic se gessissent. SCHEFF. Forte *exclamant*, vel *proclamant.* HEINS. recte Scheferus. ita Val. Flac. 1. 596.

Rursus Hylan, & rursus Hylan per longa reclamat
Avia. ——

ubi plura dicemus. nisi hic quis legere mallet,

Di clamant omnes. BURM.

(34) *Sic est locutus*] Mallet *Meursius, hic est locutus*, quod non displicet, vide *lib.* 1. *c.* 13. SCHEF.

(35) *Non est legatos*] *Non est regis*, pro, non decet eum, non modo propter jus gentium, de quo hic *Rittershusius*, sed & famam suam, magnitudinemque, tanquam non posset punire in ipso domino tale delictum. SCHEF.

(36) *Nec est difficile*] Lege, *nec res difficilis.* HEINS.

(37) *Feretis pro judicio*] Lego: *Sed hoc ferent ii.* Alloquitur enim Jupiter non legatos, sed collegium Deorum, qui omnes clamarant vindicandam injuriam: nam ecce de legatis statim

Non veto dimitti, verum 39 cruciari 40 fame,

Ne

tim loquitur in tertia persona:

Ne ventrem continere non possint suum.

Itaque mox legendum quoque:

Illi autem qui miserunt hos tam futiles. MEURS.

At nihil vetat, aliquem, præsertim commotiorem, & qui propter dignitatem soleat sine reprehensore loqui, modo ad hos, modo ad illos dirigere sermonem. Exemplo sit Dido apud Virgil. Aen. 2, 365. & seqq. FREINSH. Pro sententia, & pœna in vos merito decernenda. Vertit se quasi a suis *Jupiter* ad canes legatos, & ait: vos quidem feretis hoc præmium, licet supplicio & pœnæ adjudicare deberem. SCHEFFER. Forte, *sed hoc paretur pro delicto*, vel *vindicta, pramium*. HEINSIUS.

(38) *Præmium*] Per ironiam ita vocat, non imperatam famem, verum artem illam, qua eos docuit continere ventrem. SCHEF.

(39) *Cruciari*] Lege, *cruciantor*. HEINS.

(40) *Fame*] Notandum est, deesse verbum contrariæ significationis τῷ *veto*. Cum enim dixerit: Non veto dimitti, debuit addere: Verum fame jubeo cruciari. Exemplum ex Paulo & Tacito proferre possim, nam apud illum in Epist. I. ad Timotheum cap. IV. ϛ'. 11. ubi legitur κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων &c. necesse est ex iis, quæ sequuntur, intelligere verbum aliquod contrariæ significationis τῷ κωλυόντων, quod verbum præponatur τῷ ἀπέχεσθαι. Apud Tacitum autem in vita Agricolæ legitur: *Nec pœna semper, sed sapius pœnitentia contentus esse*, ubi manifestum τὸ *contentus esse* cum *pœna & pœnitentia* non posse ex æquo convenire. Scio apud eundem scriptorem alia quoque esse τοῦ αὐτοῦ κόμματος, sed nunc memoriæ non succurrunt. Tale est & apud Terentium in Andria Act. III. Scen. V.

Namque hocce tempus præcavere mihi me, non te ulcisci sinit.

Ubi pro *sinit* debet intelligi *cogit* in priori membro διανοίας. Adi modo doctissimum interpretem ad Paulum. Ceterum Rigaltius ad hunc Phædri locum annotavit tale esse illud Juvenalis Sat. IV.

——— *Quum furem nemo timeret*
Caulibus aut pomis, & aperto viveret horto.

Quod cur fecerit, neminem arbitror intelligere, est enim plane ἀδύνατον πρὸς ἔκβασιν. FABER. Plura talia notarunt viri docti. vide Manut. ad Cicer. IV. ad fam. 5. & pro Quinct. 26. J. F. Gron. obser. IV. 2. & Jacob. Gron. ad Liv. XXII. 33. Munker. ad Hygin. fab. XIV. & Drakenb. ad Sil. Ital. XIV. 65. & quae plura alii observarunt; & nos ipsi ad Quinct. VI. 1. & decl. CCLVII. alludit vero ad

Cani-

Digitized by Google

Ne ventrem continere 41 non poſſint ſuum.
Illi autem, qui miſerunt 42 vos tam 43 futiles,
Numquam 44 carebunt 45 hominis contumelia.
46 Ita nunc legatos exſpectant & poſteri; 35
Novumque venire qui videt, 47 culum olfacit.

Caninam famem. BURM.

(41) *Non poſſint*] Repetita negatione, ad indicandam neceſſitatem futuræ continentiæ; *ventrem continere*, oppoſitum ſuperiori *cacare*. SCHEF.

(42) *Vos*] Lege, *Hos*. HEINSIUS.

(43) *Futiles*] Proprie, tanquam qui nil poſſint continere. Feſtus: *Futiles dicuntur, qui ſilere tacenda nequeunt, ſed ea effundunt, ſic & vaſa futilia a fundendo vocata*. SCHEF. Terent. Andr. 3. 5. 3. *Servone fortunas meas me commiſiſſe futili?* ubi v. Donat.

(44) *Carebunt*] Omni tempore afficientur. Bene, licet ipſi canes nollent. Diverſum cenſet *Cicero Tuſc.* 1. quem eſt operæ pretium videre. SCHEFFERUS.

(45) *Hominis*] Puto *hominum* oportere ſcribi, ſicut ſupra. SCHEFF. Lege, *Omni*. HEINSIUS.

(46) *Ita nunc legatos exſpectant*] Duos hos poſtremos verſus mendoſos eſſe manifeſtum eſt, atque ita corrigendos:

Ita nunc legatos exſpectantes poſteri,
Novum venire cum vident, culum olfaciunt.

Et hæc Bongarſii quoque ſententia eſt. MEURS. Legebatur enim apud priores Editores:

Ita nunc legatos expectantes poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

Sed optime ſe habet, quod ex Pariſ. repræſentavimus. FREINSHEMIUS.

(47) *Culum olfacit*] Verbis hiſce explicat argumentum fabulæ. Vult enim reddere cauſam hujus conſuetudinis inter canes, ſicut alia fabula in ſuperioribus oſtendere cauſam vitæ cinædicæ, aliarumve pravarum libidinum conatus eſt. SCHEF.

(75) FAB. XVIII.

Homo & Colubra.

Qui fert malis auxilium, [1] post tempus dolet.
[2] Gelu rigentem quidam [3] colubram sustulit,
Sinuque [4] fovit, [5] contra se ipse misericors.
Namque ut [6] refecta est, [7] necuit hominem protinus.

Hanc

(1) *Post tempus*] Jul. Obseq. c. 27. *Post tempora potuit.* HEINS. vide ad Quinct. XLI. 3. & decl. CCLXXIX. idem est ac *post aliquod tempus.* ut fab. praeced. BURMANNUS.

(2) *Gelu rigentem quidam*] Theocrit. Idyl. 1. ἴδ' ἀ χάρις ἰς τὶ προδίρπει Θρίψαι μὲν λυκιδῆς, θρίψαι κύνας ὥστυ φάγοντι. Isocrates ad Dem. κακοὺς ἐν ποιῶν, ὁμοια πίσῃ τὰς ἀλλοτρίας κύνας στίζουσι, ἐκεῖναι γὰς τὰς διδόντας ὥσπις τὰς τυχόντας ὑλακτοῦσι δί τι κακοὶ, τὰς ὠφελοῦντας, ὥσπις τὰς βλάπτοντας. NEVEL.

(3) *Colubram*] Vulgo *Colubrum* vocamus. Reperitur tamen & hoc genere apud *Lucilium*, & *alios.* SCHEF. vide quae nos ad Petron. cap. XLV. notavimus. Serpentem vero dici, qui bene facientem laedit, docet Barth. adverſ. XI. adv. 1. & ita dictum Johannis Baptiſtae Luc. III. 7. γενήματα ἐχιδνῶν cape, ut & Juvenalis VI. 641.

Tunc duas una, saevissima vipera, caena. BURM.

(4) *Fovit*] Proprie. *Curtius lib. 4. c. 4. Ipse tunc maxime refovebat artus.* SCHEF.

(5) *Contra se ipse*] Pari modo magiſter Amorum 3, 8.

Contra te sollers hominum natura fuisti.

Exaggeravit hanc miſericordiam Anon. fab. 10. Simplicius Aeſop. fab. 173. PRASCH. In perniciem ſuam. *Cic. 7. Att. ep. 5. Per annos decem aluimus contra nos.* SCHEF.

(6) *Refecta est*] Recreata, eleganter, de paulo ante pene mortua. SCHEF.

(7) *Necuit*] Putat *Valla*, non in uſu eſſe verbum hoc, niſi ubi ſermo ſit de certo mortis genere. Et profecto ita *Ennius:*

Hos pestis necuit. ——

Sed tamen vel hic locus docet, *Priſcianum* rectius oſtendere, uſurpari de peremto quovis violento modo. Cæterum, ne quid diſſimulem, *Salmaſium Exercit. Plin. p.* 25. ubi verba hæc adducit, video non *necuit*, ſed *nocuit* legiſſe, ſimul & locutionem hanc, *nocere aliquem*, Latinam, bonisque auctoribus receptam teſtari. Verum iſtam lectionem ſuam mihi equidem haud probat. *Ovidius:*

Parva

Digitized by Google

Hanc alia quum rogaret cauſſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

Parva necat morſu ſpacioſum vipera taurum. Adde 4. *Triſt. El. ult. v.* 44. SCHEF. exempla, ubi *nocuit* cum accuſativo caſu conſtruitur, adfert Fileſac. Select. lib. 1. cap. XVII. p. 229. Barth. VII. adv. 14. & XLIV. 10. Et Sereno Sammonico cap. XLVII. *Quem nocuit ſerpens,* vindicat Keuchenius, ſed ego cum Scheffero facio; nam *necuit* olim dixiſſe veteres Grammatici teſtantur. vid. Voſſ. III. de Anal. 20. qui & lib. 1. de conſtr. 21. *nocuit* improbare videtur. BURM.

(76) FAB. XIX.

Vulpes & Draco.

Vulpis cubile fodiens, dum terram 1 eruit,
2 Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad 3 draconis ſpeluncam 4 ultimam;

Cuſto-

(1) *Eruit*] *Ruit* ſcribendum videtur, i. e. fodit, ὀρύσσει, Virgil. *Cumulosque ruit male pinguis arenæ.* A *ruo rutrum, rutellum.* GUJETUS.

(2) *Agitque*] Proprie. *Cæſar l.* 3. *B. G. c.* 21. *Cuniculis ad aggerem vineasque actis. Cic.* 3. *Off. Cuniculos agat ad ærarium.* SCHEF.

(3) *Draconis*] Quos hinc diſcimus jam olim habitos cuſtodes defoſſarum aut reconditarum opum, ſicut hodieque vulgo credunt. Sic de vellere aureo, ſic de pomis aureis Atlantis traditum, ut ex *Ovidio* liquet. Feſti breviator. *Dracones, ἀπὸ τοῦ δρακεῖν dicti, quia ea cauſa incubantes eos theſauris cuſtodiæ cauſa antiqui finxerunt.* Adde *Martial.* 12. *in Paternum.* SCHEF.

(4) *Ultimam*] *Terent. Phorm.* 1. *ſc.* 4. *Sed quis hic eſt ſenex, quem video in ultima platea?* Idem in *Heaut.* 5. *ſc.* 1. *Eſt mihi in ultimis conclave ædibus. Curt.* 4. *cap.* 10. *in ultimas terras trahi ſe querebantur.* Verum mallet eruditiſſimus ac humaniſſimus *N. Heinſius* ſcribere, *ultimo*, ut ſit ſenſus, tandem illud veniſſe. Et poſſet propius ſcripturam veterem legi, *ultimum*, ut *ultimum* eſſet pro *ad ultimum. Livius: Ultimum de cœlo, quod comitia turbaret, intervenit.* SCHEF. Lege, *ultimo.* Vide Salmaſ. exercit. Plin. pag. 41. & ita Suetonius. HEINSIUS. nihil muto, nec cum Scheffero de ultima parte ſpeluncæ capio. ſed *ultima ſpelunca*, eſt profunda, maxime remota a terræ ſuperficie. ut *ultimus orbis* Ovid. Epiſt.

Digitized by Google

Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul adſpexit; 5 Oro, ut imprudentiae 5
Des primum veniam; deinde, 6 ſi pulchre vides,
Quam non conveniens aurum ſit 7 vitae meae,
Reſpondeas 8 clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve 9 tantum eſt praemium,
10 Ut careas ſomno, & aevum in tenebris exigas? 10
Nullum, inquit ille: verum hoc a ſummo mihi
Jove 11 attributum eſt. 12 Ergo nec 13 ſumis tibi,
Nec

XIV. 112. *ultimae terrae*. Quinct. decl. XII. cap. ult. nam *ultimam ſpeluncam* pro prima dici, ut *ſanguinis ultimus auctor*, vix puto. BURM.

(5) *Oro*] Eleganter, velut timens. *Terent. Heaut.* 4. *ſc.* 1. *Primum te hoc oro, ne quid credas me adverſum edictum tuum facere eſſe auſum.* Plane ſimili exordio. SCHEF.

(6) *Si*] Confirmantis eſt, ut in illo *Virgil.* 1. *Georg.*

Liber & alma Ceres, veſtro ſi munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta.

Servius: ſi, hic pro ſiquidem. Ita *Terent. And.* 1. *ſc.* 6. *Si te in germani fratris dilexi loco* &c. Vide me in *de Gymnaſio Styli p.* 118. SCHEF.

(7) *Vitae meae*] Senſus flagitat *tuae*. PRASCH. *Praſchius* legendum putat *tuae*, ut referatur ad draconem. Ego non exiſtimo. De ſe ipſa vulpes loquitur, & haec veluti amoliendae ſuſpicionis gratia, & benevolentiae captandae praemittit. Noſti, inquit, ſatis, non eſſe hoc meum inſtitutum, ut cumulem mihi opes, quae rapto vivo, & carne animantium veſcor. Itaque quod quaeſitura ſum, non ideo facio tanquam tibi invideam hoc aurum, ipſaque velim habere. Dic tamen, ſi placet, quare hoc facias, & opibus ſic incumbas. SCHEF.

(8) *Clementer*] Sic callide, tanquam cum valentiori, ex diſciplina vafritiei. Puto autem, poſt vocabulum hoc, punctum eſſe ſcribendum. SCHEF. Plaut. Stich. 4. 1. 26. *Hodiene exoneremus navem frater?* PA. *clementer volo.*

(9) *Tantum*] Latinius meo animo dixiſſet, *quodve tanti eſt praemium*. SCHOPPIUS. *Schoppius* exiſtimat Latinius fore, ſi ſcribatur, *tanti*. Non opinor. Qui enim ſequi poſſet *nullum*. SCHEF. Lege cum Schoppio *tanti*, ſic prologo libri tertii: *tanti non eſt ingenium tuum*. HEINS.

(10) *Ut careas ſomno*] Finguntur enim vigiles. *Ovid.* 7. *Met. f.* 2.

Pervigilem ſupereſt herbis ſopire draconem.

Adde, quae de his obſervat magnus Vir, *Gerhardus Voſſius* 4. *Idol.* 44. SCHEF.

(11) *Adtributum*] Injunctum, impo-

Digitized by Google

Nec ulli donas quidquam? Sic fatis placet.
14 Nolo iraſcaris, libere ſi dixero:
15 Diis eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi. 15

impoſitum eſt, velut munus peculiare. *Cicero pro Roſc. Timor, quem mihi natura pudorque meus attribuit.* SCHEF.

(12) *Ergò*] Verba vulpis; quibus draco reſpondet, *Sic fatis placet.* Cætera quoque vulpis ſunt, dialogiſtice, omiſſo tamen illo *inquit*, ut ſæpe antea. SCHEF.

(13) *Sumis tibi*] Aliquid h. e. capis in tuos uſus. *Plautus Bacchid. 4. ſc. 4. Sed lubet ſcire, quantum aurum herus ſibi demſit.* Item mox. *Decumam partem ei dedit, ſibi novem abſtulit.* SCHEF.

(14) *Nolo iraſcaris*] Formula excuſantis libertatem, ut *Tiberius apud Suet. 29. Ignoſcas rogo, ſi quid adverſus te liberius, ſicut ſenator, dixero.* SCHEF.

(15) *Diis iratis*] Horat. 11. Sat. 3.

——— *immeritusque laborat*
Iratis natus paries Diis atque poëtis.

Seneca in ludo, *videte corpus ejus Diis iratis natum.* ſic *inimicis Diis* dixit Plautus. Milit. Glor. 11. 3. Curtius *adverſantibus Diis* lib. VI. in Oratione Philotae. NEVEL. Nunc mihi in mentem venit loci Plautini in Bacchidibus:

——— *inamabilis, illepidus vivo,*
Malevolente ingenio natus.

Ubi rectè atque ordine mihi Boſius videtur correxiſſe: *Malev. genio nat.* quomodo & volgati libri præferunt. Lambino ſi ſanum fuiſſet ſinciput, nec Genius iratus, minime contra hanc lectionem ſcripſiſſet, quæ ſcribit: *Malevolente Genio* natus, minus dici Latine, cum verius ſit, *irato*, vel *iniquo Genio.* Eugepæ? Thalem talento non emam Mileſium. Nam ad ſapientiam hujus ille minus nugator fuit. Quid enim? Certe ſi nihil aliud vel illud tritum, *cum dis benevolentibus*, aliud Lambino ut ſcriberet, ſuadere debuit. SCHOPPIUS. Inimicis, adverſantibus & commoda negantibns. Sic *Horat. 2. ſat. 3. Plautus*, alii. SCHEF. De locutione illa *Diis iratis*, vid. Lambin. ad Horat. 2. Sat. 3. ℣. 88. & Heinſ. ad Heſiod. Opera & dies. ℣. 236.

Digitized by Google

(Fab. 77.)

16 Abiturus illuc, quo 17 priores 18 abierunt, Quid

(16) *Abiturus*] Sic simpliciter loquebantur veteres ad vitandam inauſpicatam mortis vocem, vid. *Scalig. ad Feſtum. Meurſ. de Fun. cap.* 1. SCHEFFERUS.

(17) *Priores*] Seneca Epiſt. LII. *Quem, inquis, advocabo? hunc an illum? Tu vero ad priores revertere, qui vacant. Adjuvare nos poſſunt non tantum qui ſunt, ſed & qui fuerunt.* Loquitur de præceptis & conſiliis, quæ ex bonis ſcriptoribus hauriri poſſunt, ut ad meliorem frugem nos convertamus. Eximo autem legendum eſſe, *ad priores qui vita vacant*, id eſt, quemadmodum Volcatius vetus poëta dixit (apud Donatum in Vita Terentii.)

——— Navim cum ſemel
Conſcendit, viſus nunquam eſt; ſic vita vacat.

Scio aliter intelligendum videri poſſe, ut dicat Seneca ſemper vacare illos Priores, neque deeſſe ipſis otium, quo cum illis agamus; ſed non pœnitet me animi mei ſententiam aperuiſſe. FABER Qui fuerunt ante te, & excedere tamen vita coacti ſunt. *Senec.* Ep. 52. *Quem, inquis, advocabo? hunc an illum? Tu vero ad priores revertere, qui vacant.* SCHEF. Ita paſſim Poëtae eos vocant, qui olim, etiam ſeculo aureo & meliori, vixerunt: ut ad Val. Flac. IV. 351. pluribus oſtendemus. ita *ſeculum prius* dicit Terent. Eun. II. 2. BURMANNUS.

(18) *Abierunt*] Ne quis reprehendat Phædrum, meminiſſe neceſſe eſt, non claudicare jambicum. Quippe certum eſt, fuiſſe olim in modulis ſyllabarum aliam rationem, quam quæ poſtea obtinuit. Penultimam enim verborum, quæ in *erunt* exeunt, brevem uſurpabant. Varro de vino:

Hoc ægritudinem ad medendum invenerunt.

Jambicus trimeter eſt, ut & proxime ſuperiores. Ita Terentius:

——— Quem nunc acturi ſumus,
Menandri Eunuchum poſtquam Aediles emerunt.

Item Virgilius:

Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes.

Item:

Obſtupui, ſteteruntque comæ, &c.

Ad quem locum qui tantos plauſus edunt, quaſi Virgilius pronuntiationi vim attulerit, quo celeritatem intenderet, & ſubitum pavorem, admirationemque melius exprimeret, fruſtra ingenioſi ſunt; ubi nihil impetu, aut celeritate opus fuit.

Digitized by Google

Quid mente caeca miſerum torques 19 ſpiritum?
20 Tibi dico, avare, gaudium heredis tui,
Qui 21 ture ſuperos, 22 ipſum te 23 fraudas cibo,
Qui 24 triſtis audis muſicum citharae ſonum,
Quem tibiarum macerat jocunditas,
25 Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui,

fuit. Alia exempla ex P. Syro afferre poſſum. FABER.

(19) *Spiritum*] Sic eleganter, ubi ſermo eſt de moleſta & miſerabili vita. *Livius* 32. *Periret ipſis ſemel ſatius, quam ſub acerbiſſimi carnificis arbitrio ſpiritum ducere. Tacit.* 1. *An.* 22. *Vos quidem his innocentibus & miſerrimis lucem & ſpiritum reddidiſtis.* SCHEF.

(20) *Tibi dico*] Cum indignatione loquitur, & invehitur in avarum. Nam vult, ſe fabulam hanc attuliſſe, ut oſtenderet, quam miſera ſtultaque avari ſit vita; continentque plane verba hæc uſum fabulæ. Unde conſtat, imprudenter feciſſe, qui a ſuperioribus divulſerant. Aperte autem imitatus eſt *Terentium*, qui ſic in *Andria* 4. *ſc.* 5. *Tibi ego dico, an non?* in *Adel.* 1. *ſc.* 2. *Hac cum illi, Micio, dico, tibi dico.* Similis eſt locus *infra lib.* 5. *c.*10. SCHEF. Terent. Andr. 1. 2. *ſed dico tibi, ne temere facias*, & Eun. 11. 3. *heus heus, tibi dico, Chaerea.* & alibi. *Tibi equidem dico.* Et Ovid. Heroïd. 20. 153. *Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.* ita minantis more φορῶ σε. Sophocl. Ajac. 1058. BURM.

(21) *Thure*] Lar Deus apud Plautum in prologo Aului, queritur de infrequenti ſacrificio Euclionis ejusque parentis avariſſimi. Propert. III. XI. 47. de avaritia puellarum,

At nunc deſertis creſcant ſacraria lucis
Aurum omnes victa nunc pietate colunt. NEVEL.

Euclio apud Plaut. Aului. Act. 1. *ſc.* 8. *Nunc thuſculum emi.* Adde *Theophraſt. Charact. Praparci*, & ibi *Caſaubonum.* SCHEF.

(22) *Ipſum te fraudas cibo*] Tales ii *qui cum geniis ſuis bellum gerant, parcipromi*, ut ait Plaut. Trucul. 1. 2. Avariſſimi hominis ἰκόνα dabit in Aulularia Plautus ſub perſona Euclionis. NEVEL.

(23) *Fraudas*] Optime, reſpectu & debiti naturalis, & perſuaſionis propriæ velut circumveniret ventrem, commodi majoris gratia. Sic dictus *Euclio apud Plaut. Aul.* 3. *ſc.* 9. *Lucianus in Timone. Ridebas iſtos, qui ipſi quidem ſibi ſubtraherent, quod eſt abſurdiſſimum.* SCHEF.

(24) *Triſtis*] Nam & natura moroſi ſunt, & ſonum ex colliſione nummorum, ſicut ille hinnitum equorum, libentius, quam citharam audiunt. SCHEFERUS.

(25) *Opſoniorum pretia*] Inde natus eſt ille facetiſſimus avari ægrotantis cum medico dialogiſmus,

Qui, 26 dum quadrantes 27 adgeras 28 patrimonio, 29 Coelum fatigas 30 sordido perjurio,

Qui

gissmus, suadente ut aliquid cibi caperet. Hor. Sat. III. lib. II.

MEDIC. Tu cessas? agedum sume hoc ptisanarium oryza.
AEGROT. Quanti emta? MED. Parvo. AEGR. Quanti ergo? MED. Octo assibus. AEGR. Eheu,
Quid refert morbo an furtis, peream ne rapinis? FABER.

Velut cara nimis essent. Vide *Theoph.* & *Plautum* dicto loco. SCHEF.

(26) *Dum quadrantes aggeras*] Non dubitas perjurare, dum patrimonium conduplices modo. Plaut. Epid. act. 3. sc. 2. SCHOPP. Sub. *modo*. Dummodo hoc facias. *Quadrantes* ponit pro nummis minimis, ut fit sensus, talem vel oboli gratia perjurium committere. Est & hoc, ut cætera, ex characteribus avari. SCHEF.

(27) *Aggeras*] Accumules, & sic majus facias, vide Cons. *D. Loccenium*, Socerum meum charissimum, in *Ind. Curt.* Puto autem Nostrum *aggeres* scripsisse. *Terent. Phor. 5. sc. 2. Dum prosim tibi.* & sic semper. SCHEF. Nulla est opus correctione, nam ab *adgerere*, non *aggerare* videtur vox hæc deducenda. nam *dum* hic pro *dum modo* subjunctivum postulat. vid. supr. ad lib. III. 10. Sic fab. 80. dixit formica: *Ego granum in hiemem cum studiose congero.* de quo verbo vid. Eruditissimum Drakenborchium ad Sil. v. 266. Sic eodem sensu Petron. cap. 44. *Exstruere divitias.* Et Horat. 2. Od. 3. *Et exstructis in altum Divitiis potietur heres.* vid. & Claud. 1. in Eutr. 222. contrarium est *egerere*, de quo ad Quinct. decl. v. 17. BURM.

(28) *Patrimonio*] Proprie illa bona, quæ a Parentibus hereditate ad nos redierunt, dici merentur, sed & quodcunque ex quæstu & opere nostro vel aliunde obvenit, eo nomine denotatur. Sic apud Justin. 14. c. 3. de militibus: *Post damna patrimoniorum, & post conjuges amissas.* Quem locum recte constituit & explicat decus & præsidium nostrum Celeb. Grævius. apud Hygin. fab. 195. *Arion, per artem magnum patrimonium acquisivisse*, narratur. ubi vide Munker. Ovidius de eodem Arione agens II. Fast. 96. vocat *opes arte quaesitas.* BURM.

(29) *Cœlum fatigat*] Jovem Deum. *Petron.* 44. *Nemo cœlum putat.* Vide notas nostras. SCHEF. Scio, quid hic dicat *Rittershusius.* Sed puto *Virgilium* respexisse, qui sic *lib. I. Aen.* de *Junone:*

Quæ mare nunc terrasque metu cœlumque fatigat.

Servius: Fatigat; pro exercet, sollicitat, commovet. Sensus est, talem non curare, licet Deos ipsos ita sibi faciat iratos. *v. Juven. Sat.* 13. SCHEFF. Lege, *cellam fatigas sordida penuria*

vel

Qui 31 circumcidis omnem impensam funeris, 25
32 Libitina 33 ne quid 34 de tuo faciat 35 lucrum.

vel *alvum fatigas sordida penuria.* Horat. 1. Sat. 1. *Ne se penuria victus Opprimeret, metuebat.* HEINS. Offendisse puto Heinsium insolentem locutionem; nam coelum recte *fatigamus precibus*, ut millies loquuntur auctores, sed quomodo *perjurio* nostro *fatigare* possimus, non facile videtur dictu, nisi ponamus perjurum hunc hominem saepe punitum, nec emendatum per poenas, ut ita fatiget quasi deos, qui toties coguntur poenas in unum hominem exercere. quomodo *Fatigata* Juno, noverca Herculis, dicitur, qui frustra, ut periret, tot labores ipsi imposuit, Ovidio 11. Art. Am. 217. nihilominus nondum mihi in hoc loco satisfacio. BURM.

(30) *Sordido*] Suspectus possit esse locus hic, cum impium sit potius perjurium. Sed videtur illud intelligere, quod sit ob rem levem, vilem, sordidamque, i. e. avaritiam. Solent nempe avari, etiam minimæ pecuniolæ caussa pejerare. *Juvenal. Sat.* 14. *v.* 218. de avaro loquens; *Falsus erit testis, vendet perjuria summa Exigua.* Sic alii, ut non putem, aliquid hic mutandum. SCHEFFERUS.

(31) *Circumcidis*] Removes, nullam impensam facis. Sic *vinum circumcidere*, pro abstinere eo, dixit *Celsus*, ut *Rittershusius* notavit. Et sequitur *omnem*, itemque, ne *quid* de tuo. SCHEF. Senec. ad Helv. 12. *circumcisae sunt peregrinantium sarcinae* & de Tranq. Anim. 12. *circumcidenda est concursatio.* reddidimus hoc verbum declamationibus Quinctiliani. BURM.

(32) *Libitina*] In Libitinæ templo venalia erant quæcunque ad sepulturam pertinebant. Quo respexisse Phædrum autumat Kirchmannus de Fun. Rom. 1, 9. PRASC. Seu ii, qui in templo ejus quæ ad funus essent necessaria, vendebant. Conf. *Kirchmann.* 1. *Fun. c.* 9. & *Meurs. Fun. c.* 44. SCHEF.

(33) *Ne quid*] Legi quoque potuit, si ulla interpolatione usus est: *ne quid de tuo*, id est, ne quoquo modo lucrum faciat. Sed defendendum est veterem loquendi rationem. *Si quid facinus*, & similia apud familiarem nostrum Plautum, sic *quid nomen*, *id nomen*, &c. quæ attigi in Suspectis lectionibus. Quibus addas licet hoc ex Trucul. Act. 2. sc. 4. *Sed quod ego facinus audivi adveniens tuum?* Ex utroque MS. legendum: *quid ego facinus. De tuo*; eleganter, id est, tuo sumtu. Plaut. Bacchid. Act. 1. sc. 1.

Ego obsonabo; nam id flagitium, mea ut gratia
Et operam dare mihi, & ad eam operam facere sumtum de tuo.

Terent. *Olet unguenta de meo.* Livius: *Decerneret senatus, ut stipendium miles de publico acci-*

FAB. XX.

Phaedrus.

Quid [1] judicare cogitet livor [2] modo,
Licet dissimulet, pulchre tamen intelligo.
Quidquid putabit esse [3] dignum memoriae,
Aesopi

peret, cum ante id tempus de suo quisque functus eo munere esset. SCHOP. Observa: *Facere quid lucrum.* Possit videri scripsisse, *quod*, ut sit *lucrum quod*, pro *lucrum aliquod.* Tuetur tamen lectionem veterem *Schoppius* ex *Plauto*; quem ait dicere, *quid facinus, quid nomen* &c. SCHEF. Forte *lucri*, an *quod lucrum?* GUJET.

(34) *De tuo*] Ex re tua, tuis bonis. *Plaut. Bach. 1. c. 1. & eam operam facere sumtum de tuo:* & in *Menachm. De tuo istuc addis.* SCHEF.

(35) *Lucrum*] In sententiam Rittershusii discedo legentis, *lucri*; etsi sciam vulgatam lectionem posse stare ex Plauto. FABER. *Rittershusius*, & post eum *Faber*, mallent *lucri.* SCHEF.

(1) *Judicare cogitur*] Plane legendum *cogitet*, ut in veteri editione scriptum fuit: sed Rigaltius è MS. Cod. hanc corruptelam primus protulit; quasi contra bonum sensum auctoritas librorum MSS. sequenda sit. Certe recepta lectione nil nequius fingi potest. FABER. Sic edimus ex lectione veteri, cum & *Faber* eam & sententia ipsius loci tueantur; *cogitet*, est *meditetur, quarat facere.* Sic *Cicero* 3. *Off. Qui alteri nocere cogitat*, &c. *Rigalt. cogitur.* SCHEF.

(2) *Modo*] Jungunt voci *livor*, ego posteriori *licet* adscio, ut sit sensus; licet modo, sive nunc dissimulet, etiamsi non statim indicet, dum vivo & scribo, faciet olim. *Terent. Adel. Act. 3. sc. 1.*

Modo dolores mea tu occipiunt primulum.

Donatus, evidenter hic modo, *temporis adverbium est.* SCHEFFERUS.

(3) *Dignum memoria*] Sic locutos plures veterum ostendit Bangius Obs. Phil. 2. p. 837. & confirmat ratione Mariang. a Fano Ben. Auctar. Gram. Gros. p. 20. ut hic audiendum Rittershusium non putem. PRASCHIUS. Non audio *Rittershusium* hominis Thracensis hoc græcismum appellantem. *Plautus Trin. 5. sc. 2. Non ego sum salutis dignus. Cicero lib. 8. Att. Suscipe curam & cogitationem dignissimam tua valetudinis.* Video & *Praschium* sic statuere, adductis *Bangii* & *Mariangeli* observationibus. SCHEF. Vide plura exempla hujus constructionis

Aesopi dicet; si quid minus adriserit,
A me 4 contendet fictum quovis pignore.
Quem 5 volo refelli 6 jam nunc responso meo;
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
7 Invenit 8 ille, nostra perfecit manus,
Sed exsequamur coeptum propositi ordinem.

ctionis apud Nob. Heins. not. ad Ovid. 4. Trist. 3. 57. Met. v. 345. & Nuc. 26. & alibi. & Zinzerling. promuls. critic. cap. 3.

(4) *Contendet quovis pignore*] Studium summum persuadendi notat. *Catull. ep.* 41. *Quovis Sabinum pignore esse contendunt*, quem locum opportune adduxit *Rittershusius*. SCHEF.

(5) *Volo*] Bene. Petron. cap. 71. *omne genus volo sit circa cineres meos, & vinearum largiter. Plaut. Bach.* 4. *sc.* 4. *Res ita est, dici volo. Cic. Att.* 11. *Misi librum ad Musciam, ut tuis librariis daret. Volo enim eum divulgari.* SCHEF.

(6) *Jam nunc*] Statim. *Virg.* 1. *Georg.* 9.

—— *Et votis jam nunc assuescere vocari.* SCHEF.

(7) *Invenit ille*] Sic de Homero & Virgilio, & fere in universum de Græcis & Latinis eruditi judicant. De Philippo Mac. & Alexandro M. Epitomator Trogi 9, 8, 2. *Imperii fundamenta pater jecit, operis totius gloriam filius consummavit.* Nimirum, ne, uno omnem gloriam occupante, vel insolentia sequeretur, vel alii a virtutis præmio excluderentur, sic omnia dispensat rerum gubernator, ut in partem gloriæ plures veniant, nemoque unus eidem operi primam ultimamque manum imponat. Quæ res litterarum studiosos ad industriam, & spem, & judicium in deligendo certo studiorum genere excitare debet. Conf. Seneca Nat. Qu. 7, 31. PRASC.

(8) *Ille*] *Aesopus.* Similia his alibi inculcat. SCHEF.

(78) FAB. XXI.

Naufragium Simonidis.

1 Homo doctus 2 in se semper divitias habet. Simo-

(1) *Homo doctus in se*] Explicatius cum Hipparcho dixeris: Πολὺ γ' ἐστὶ κτῆμα τιμιώτατον ἅπασιν ἀνθρώποισιν ἐς τὸ τῆι τύχηι. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα καὶ πόλεμος καὶ μεταβολαὶ τύχης ἀπόλωσαν, ἡ τύχη δὲ σώζεται. Subscribam elegans Callimachi carmen,

Simonides, qui scripsit 3 egregium melos,
Quo paupertatem sustineret facilius,
4 Circumire coepit urbes Asiae nobiles,
5 Mercede accepta laudem 6 victorum canens.

Hoc

men, quod sic Latine reddidi:

Omnia, quae demens impendi crinibus olim,
Quum flavo spirans unguine floris odor,
Protinus efflarunt animam: quae molle palatum
Hausit, & ingrati ventris ad ima tulit,
Quae sumsi periere die. Quaecunque sed aures
Excepere, manent integra sola mihi. PRASC.

(2) *In se*] Philosophice hoc intelligendum, quatenus opponitur iis, quae sunt extra nos. Ita *Plautus in Amph. Virtus omnia in se habet.* Vide *Stoïcos* passim. SCHEF.

(3) *Egregium melos*] Unde hunc scriptorem maximi semper fecit Plato & ob carminum bonitatem, & ob exquisitam sapientiam. Sane ex reliquis, quae hodieque supersunt, cuivis facile ad intelligendum est, non vanam fuisse hominis gloriam. Ejus luculenta aliquot fragmenta inter lyricorum reliquias leguntur. FABER. Carmen. Bonum vult fuisse Poëtam. Et sic olim judicarunt *Plato*, atque alii de eo. Vide *Gyraldum.* SCHEF. *Egregia μέλη.* Scribendum videtur, *egregia mele*, ut *Thessala tempe, grandia cete* &c. GUIETUS. Hinc Simonides *Melicus* Plinio lib. 1. cap. 56. Et a Victorino Simonides *Elegus.* Vid. doctissimum Muncker. ad Hygin. fab. 277.

(4) *Circumire*] Proprie de iis, qui incerto & instabili vivendi genere utuntur, ut fere mendici. Vel qui quovis modo quaerunt aliquid, aut impetrare cupiunt. Sic *Cic. ad Att. Antonii consilia narrabat, illum circumire veteranos. Tacit.* 2. *An.* 20. *Libo circumire domos, orare adfines. Fragm. Petron. p.* 25. *Puer circumibat jam dudum pedes nostros, & missionem rogabat. Circumire urbes*, est *ire circum urbes.* SCHEF.

(5) *Mercede accepta*] In eam rem festivissima historia est apud Aristotelem lib. III. Rhetoricorum cap. II. Ea sic se habet: Retulerat nescio quis victoriam mulari curriculo (nam mulabus quoque decus erat, ut in certaminibus sacris decurrerent.) Is cum Simonidem orasset, ut scripto odario victoriae suae honorem consecraret, neque tamen merces, quam offerebat, satis ampla videretur, negavit Simonides posse se quidquam in mulas scribere, quippe quae satis materiae condendo carmini non praeberent. Ille enimvero gloriae avidus, & jam immortalitatis fiducia plenus, si quid de se à Simonide scriptum foret, hominem pretio uberiore aggreditur, instat, urget,

Digitized by Google

Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
Venire in patriam voluit [7] cursu pelagio.
(Erat autem natus, ut ajunt, in [8] Cea insula)
Adscen-

urget, mox plura, dein etiam plura, denique quantum satis esset, addidit. Tum Simonides canere cœpit carmen, cujus initium erat, Χαίρετ' ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων. Verba Aristotelis sunt: Σιμωνίδης, ὅτε μὲν ἰδίᾳ μισθὸν ἐλίγου αὐτῷ ὁ νικήσας τοῖς ἐρίπποις, οὐκ ἤθελε ποιεῖν, ὡς δυσχερείαιεν εἰς ἡμιόνους ποιῶν· ἐπεὶ δ' ἱκανὸν ἔδωκεν, ἐποίησε,

Χαίρετ' ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων. FABER.

De qua, laudante *Fabro*, extat exemplum apud *Aristotelem* 2. *Rhet.* 2. Id quod ante quoque *Ritters husius* notaverat. Mallet *Heinsius*, *pacta* scribere, quia patet ex seqq. *c.* 24. non accepisse mercedem, nisi versibus jam confectis. SCHEF. Lege, *mercede pacta*. Justin. lib. 8. 5. *Alexander inter prima initia regni bellum ab Illyriis pacta mercede redemit*. Dictys Cretens II. 45. *Rhesus pacta mercede, cum magnis Thracum copiis adventabat*. Et lib. 6. 5. *Per idem tempus Ulysses Cretam appulsus, & duabus Phœnicum navibus, mercede iis pacta exceptus*. Vulgo pessime legitur, *mercedis pacto acceptis*. Livius 24. 49. ex emendatione Gronovii: *eadem mercede quipacta cum Carthaginensibus erat*. Et 44. 26. *Mercedem pactam operiens*. Juvenal. 4. 33. *Vendere municipes pacta mercede Siluros*. ita enim ibi legendum. A. Gellius 5. 10. *Lis inter eos & controversia super pacta mercede hæc fuit*. HEINS. Nullum dubium *pacta mercede* recte & eleganter dici, sed hic *accepta* non moverim: majorem enim Simonidis avaritiam exprimit, qui antequam caneret, mercedem acceperit. nam avarissimum fuisse & mercenarium Poëtam patet ex Aelian. VIII. 2. ubi nollem tamen Cl. Perizonium nostri temporis Poëtas ejusdem criminis & sordium reos agere. quos enim ibi iratus tangit, ego minime ad rem attentos fuisse, & sacram artem minus prostituisse, quam multi, qui soluta oratione ad adulationes vilissimas abutuntur, scio; & minorem quaestum ex Musis fecisse multis aliis, constat. BURM.

(6) *Victorum*] In ludis Olympicis Græcorum. SCHEFFERUS.

(7) *Cursu pelagio*] Sic *Val. Flaccus* I. *Arg. Et dedit æquoreos cœlo duce tendere cursus*. SCHEF.

(8) *In Ceo insula*] Unde illud Horatii:

Cea retractes munera nenia,

Id est, *Simonidea*. Intelligit autem Horatius eum Simonidis librum, cui θρῆνοι seu lamentationes nomen erat; ad quem respiciens Catullus dixit:

Mœstius lacrymis Simonideis.

FABER. *Rittershusius* emendat *Ceo*. Et sic scribitur *Straboni*, *Plinio*, *Aeliano*, licet sint, qui apud

9 Adſcendit navem, quam 10 tempeſtas horrida
Simul & vetuſtas medio 11 diſſolvit mari.
Hi 12 zonas, illi res pretioſas colligunt,
13 Subſidium vitae: quidam 14 curioſior,
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
15 Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tunc pauci
16 enatant,

Quia

apud *Ptolemaum* altero modo legi adſerant. Sed is nunc non eſt ad manus. SCHEF. In V. C. Pithœi erat *Sithia*. Lege, *Cea*. Ita & apud Ovidium Metam. 7. 369. reſcribendum docui. HEINS.

(9) *Aſcendit*] Lege, *eſcendit*. HEINS. nihil eſt opus. Terent. Adel. IV. 5. 69. *abiit, periit, navem aſcendit*. & licet probum putem illud *eſcendere*, non tamen ubique intrudendum puto, ut ſaepe nimis viros doctos, remoto τῷ *aſcendere*, feciſſe video. BURM.

(10) *Tempeſtas horrida*] Ex Horat. Epod. XIII.

Horrida tempeſtas coelum contraxit.

(11) *Diſſolvit*] Proprie de navibus tempeſtate fractis, quia & *contexi* dicuntur, cujus hoc eſt oppoſitum. Dicam amplius in curis ſecundis librorum meorum *de Milit. Navali. Ovid.* 4. *el.* 7. de navibus,

Ne temere in mediis diſſoluantur aquis. SCHEF.

Lege, *diſſolvunt*. HEINS.

(12) *Zonas*] Hæc hiulca ſunt, neque cohærent. Exciderit minimum verſus unus. MEURS. In quibus repoſitam habebant olim pecuniam, ut hodieque fit ab Hungaris, vicinisque ipſorum. Meminit *Horatius* 2. *ep.* 2. & *Gellius* 15. *cap.* 12. ut oſtendit *Rittershuſius*, quibus poſſunt addi *Suet. Vitell. c.* 16. *Apulejus* 7. *Aſini*, & ſimillimus huic locus *Juvenalis Sat.* 14. SCHEF. Forte, *hi zona & illi res pretioſas colligunt*. in zonis enim pecunia & res pretioſæ recondebantur. HEINS.

(13) *Subſidium*] Pro, *in ſubſidium*, ut ſubſidium aliquod haberent. Sic *Tacitus* 1. *Ann.* 3. *Auguſtus ſubſidia dominationi Cl. Marcellum curuli ædilitate, M. Agrippam geminatis conſulatibus extulit*. SCHEF. *praeſidium* etiam pecuniam numeratam dici vidimus ad Petron. cap. LXXV.

(14) *Curioſior*] Supple, converſus ad Simonidem ait; *curioſior*, proprie; ſic enim vocantur, qui ſolliciti ſunt de aliis. *Plaut. Stich. A.* 2. *ſc.* 1.

Sed curioſi ſunt hic complures mali,
Alienas res qui curant ſtudio maximo. SCHEF.

(15) *Mecum*] Apud me. Optime. Reſpexit *Virgilium* ſuum, qui ſic 4. *Aen. Mecum erit iſte labor*. Etiam *Terentius* hoc modo in *Adel.* 4. *ſc.* 2. SCHEF. V. ſup. ad lib. 2. fab. 5.

(16) *Enatant*] Bene, ut de naufragis, cum miſerum eorum

ſtatum

Digitized by Google

Quia plures onere degravati [17] perierunt. 16
Praedones adſunt, rapiunt, quod quisque [18] extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomene prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi,
Hic literarum quidam ſtudio deditus,
[19] Simonidis qui ſaepe verſus legerat, 20
Eratque abſentis admirator maximus,
[20] Sermone ab ipſo cognitum cupidiſſime
Ad ſe recepit; veſte, nummis, familia
[21] Hominem [22] exornavit. Ceteri [23] tabulam ſuam
[24] Portant, rogantes victum. Quos caſu obvius 25
Simo-

ſtatum exprimat. SCHEF.

(17) *Perierant*] Lege, *Perierunt*. HEINS. Et ita Gujetus.

(18) *Extulit*] E mariſcilicet, ac naufragio. Abſolute. *Cicero 7. ep. 18. Jam iſta tua culpa eſt, qui verecundiam tecum extuleris, & non hic nobiſcum reliqueris.* SCHEF.

(19) *Simonidis*] Lege, *Simonidi*, pro, *Simonidei*. Sic Auſon. *Muſa Simonidei*; ſic *Achillei, Ulyſſei & Achillei*. &c. HEINSIUS.

(20) *Sermone ab ipſo*] Vulgo ajunt, *ex ipſo*. Sed hic rurſum locutus cum *Virgilio* videtur, qui *Aen. 2. Crimine ab uno Diſce omnes: ipſo* eſt emphaticum, vult, priuſquam indicaret nomen ſuum, cognitum fuiſſe. SCHEF.

(21) *Hominem*] Ut *ſupra 2. c. 2.* ubi vide. SCHEF.

(22) *Exornavit*] Inſtruxit. *Plin. lib. 30. cap. 1. Oſtanes, comitatu ejus exornatus. Cicero* ſic ſimplici eſt uſus in *Cat. 2. Tu agris, tu aedificiis, tu argento, tu familia, tu rebus omnibus ornatus ſis.* SCHEF.

(23) *Tabulam ſuam*] Naufragii, in qua depictum ſuum habebant caſum. Videatur *Juvenal. Sat. 12. Perſius Sat. 1.* SCHEF. V. Lambin. & Torr. ad Horat. 1. Od. 5.

(24) *Porrigunt*] Scrib. *porgunt* per ecthliſin. Virg. Aen. 8, 274.

Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.

Serv. ad Aen. 1. ait, *porgere* eſſe Ennianum: quo uſus etiam Cicero in Arato. Sed alio ſenſu Lucret. lib. 1.

Religionum animos nodis exſolvere porgo:

Si recipimus Giphanii lectionem, cujus indicem vide voc. *porgo*. Locus Juvenalis, ad quem reſpicit Rittershuſius, de iſtoc porrigendæ tabulæ more, extat Sat. 14, 302. Adde Perſ. Sat. 1, 89. PRASC. Veteres ed. *porrigunt*, ex quo *Urſinus* contracte *porgunt*, quod placet præ altero. Idem ſuſpicari etiam *Heinſium* & *Gronovium* literæ ipſo-

Simonides ut vidit: 25 dixi, inquit, mea
Mecum esse cuncta? vos quod 26 rapuistis, perIt.

ipsorum me docuerunt, accedit his etiam *Buchnerus*. SCHEF. *Portant* vero præfert Gudius.

(25) *Dixi*] Interrogatio est: pro, *nonne dixi?* Sic Terentius etiam loquitur. PRASC. Non est interrogativum, quod nonnemo putat, sed plane illud, quod & Germani mei sic efferunt: *Ich sagte es wohl, ich hätte all das meinige bey mir.* Tacitam continet exprobrationem. *Plaut. in Asin. 5. sc. 1. Dicebam pater, ne matri consuleres male. Senec. Apocol. Dicebam vobis, non semper Saturnalia erunt. Ausonius epig. 13.*

Dicebam tibi, Galla, senescimus. SCHEF.

Ita Ovid. I. Amor. 14. *Dicebam, medicare tuos desiste capillos.* Propert. 1. 9. *Dicebam tibi venturos, irrisor, amores.* Ubi vide, quæ notat Passeratius.

(26) *Rapuistis*] Sic loquitur ad innuendam festinationem in eo negotio; supra dixerat, *colligunt res pretiosas:* item *nihil sumis* &c. SCHEF.

(79) FAB. XXII.

Mons parturiens.

1 Mons 2 parturibat, gemitus immanes 3 ciens;
Eratque in terris maxima 4 exspectatio.
At

(1) *Mons parturibat*] *Terram* in montis locum surrogat Anonymus fab. 25. Sed convenientius est de *monte:* quæ vox proverbiali superlatione magnitudinem significat. Hinc *auri montes* apud Plaut. Stich. 1, 1, 24. & Terent. Ph. 1, 2, 18. ubi vide Chrestom. Boecl. voc. *aurum.* Et *aquæ mons* apud Aen. 1, 105. Hinc explicandum nomen *Aharonis:* ut præsertim Hieronymi dictis monstrat non neminis ex eruditorum familia liber, mox fortasse prodituras, cui titulus: *Illustramentum Novi Testamenti.* PRASC.

(2) *Parturibat*] Vide Serv. ad Virgil. VI. Aeneïd. 468. sic *audibam* Ovid. Epist. XIV. 36. adde Voss. III. de Anal. 34. BURM.

(3) *Ciens*] Imitatio *Virgiliana.* Nam poëta sic *Georg.* 3. de tauro:

Extremosque ciet gemitus --
SCHEF.

(4) *Exspectatio*] Sic loquuntur in re, magnum & memorabilem eventum habitura. Curt. 3. c. 1. *Circa Regem erat Phrygum turba, exspectatione suspensa. Corn. Nep. Alcib. 7. Tanta fuit omnium exspectatio visendi Alci-*

5 At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi,
Qui, magna quum 6 minaris, 7 extricas 8 nihil.

Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus confluereret perinde, ac ſi ſolus adveniſſet. SCHEF.

(5) *At ille*] Ita habet ultima *Rigaltii* editio, *Pariſ. An.* 1630. excuſa. Priores verſum hunc habebant diviſum in duos, adjectis aſteriſcis, tanquam quid deeſſet unicuique. Id perperam factum etiam Cl. *Gronovius* obſervavit in ſuis ad me litteris, & ſic jungendum utrumque cenſuit. In edit. *Ristershuſii* ante illa verba, *at ille murem peperit*, præmiſſum fuit, *quid ille pareret*, quod merito *Rigaltius* abjicit, rectiſſimeque *Heinſius* ex gloſſa, qua quis illud antecedens *exſpectatio* interpretatus fuerat, natum arbitratur. SCHEF.

(6) *Minaris*] Id eſt, præ te fers, polliceris, jactas &c. eſt autem imitatio Horatiana:

——— *Multa & pulcra minantem.*

Et alibi, *Atqui vultus erat præclara & pulcra minantis.* Ita & apud Homerum ἀπειλεῖν (quod vulgo *minari* eſt) pro καυχᾶσθαι ſumitur, annotante Euſtathio pag. MDCII. edit. Romanæ. FABER.

(7) *Extricas*] Eleganter, ut notet producendi moleſtiam, velut è vinculis. Id enim innuit hoc verbum, atque ita uſurpavit iterum *Horatius*, quem pariter hic, ut in præcedentibus, videri poteſt imitatus. Sic enim 1. *Serm. Sat.* 1.

Mercedem aut nummos unde extricat. ———

SCHEF.

(8) *Nihil agere, quod non proſit, fabella indicat*] Omiſſus hic eſt verſus *Rigaltio*, tanquam inutilis, præſertim cum in fine explicatio fabellæ ſequatur, & ſit ille ipſe, qui ſupra allatus eſt *lib.* 3. *c.* 18. SCHEF. Idem cenſet Nob. Heinſius.

(80) FAB. XXIII.

Formica & Muſca.

Formica & muſca 2 contendebant acriter,
Quae 3 pluris eſſet. Muſca ſic coepit prior:
Con-

(1) *Formica & muſca*] Fabulam hanc illuſtravit Lucianus ἐγκωμίῳ τῆς μυίας. NEVEL. Similis eſt de Formica & Cicada, quam Nilantii Anonymus habet. n. 56. & Romulus 45.

(2) *Contendebant*] Abſolute, i. e. certabant inter ſe. *Virgil.* 7. *ecl. Hac memini, & victum fruſtra contendere Thyrſin.* SCHEF.

(3) *Pluris eſſet*] Supple *pretii. Cicero pro Roſc. Multo pluris eſt*

Digitized by Google

Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi 4 immolatur, exta praeguſto Deûm,
5 Moror 6 inter aras, 7 templa, perluſtro omnia.
8 In capite Regis ſedeo, quum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo 9 oſcula,
10 Laboro nihil, atque 11 optimis rebus fruor.

Quid

nunc ager, quam tunc fuit, pro, *eſt pretioſior*, & ſic ſæpe. SCHEF.

(4) *Immolatur*] Abſolute. *Cicero* 2. *Divin. Cum pluribus Diis immolatur, qui tandem evenit, ut litetur aliis, aliis non litetur.* Cæterum *immolare* dicimus, cum victimam mola ſalſa conſpergimus. SCHEF.

(5) *Moror*] Id eſt, habito, vivo. Vid doctiſ. Muncker. ad Hygin. fab. 52. Sueton. Neron. 33. licet dubia ſignificatione, *morari inter homines deſiiſſe.*

(6) *Inter*] In aris. *Plaut. Aulul.* 2. *ſc.* 5. *Deinde egomet mecum cogitare inter vias occepi.* SCHEF.

(7) *Templa perluſtro omnia*] Mallem hæc diſtincte ſcribere, *moror inter aras, templa, perluſtro omnia.* Nam illud *omnia*, cum ad ſola refertur templa, vim non habet tantam. *Plaut. in Mercatore* 2. *ſc.* 3. *Muſca eſt meus pater, nihil poteſt clam illum haberi. Nec ſacrum, nec tam profanum quicquam eſt, quin ibi illuc ſit. Perluſtro*, eſt inſpicio, examino. SCHEF.

(8) *In capite*] Contemtum indicat. Quomodo apud *Virgilium Aen.* 7. *Inſultare capiti* habemus. SCHEF.

(9) *Oſcula*] Blande, pro puſillis oris. Imitatione *Virgilii*, *qui* 1. *Aeneid.*

Oſcula libavit nato. ——

Et 12. ejuſdem operis:

Summaque per galeam delibans oſcula, fatur.

Servius: delibare, ſummum oſculum dare, non preſſum, ſed ſumma labella contingens. SCHEF.

(10) *Laboro nihil*] Nullam rem laboro, ab omni labore ſum liber. Ita *Tacitus Germ.* 45. *frumenta fructus laborant. Cic.* 16. *ep.* 4. *Nihil laboro, niſi ſalvus ſis.* SCHEF. Malim *nihil laboro.* Sic ſtatim *nihil laboras.* HEINS.

(11) *Optimis rebus*] Id eſt, delicatiſſimis, lautiſſimis; bonæ res dicuntur, quæcunque ad bene & laute vivendum faciunt: quo ſenſu P. Syrus dixit, *bonarum rerum conſuetudo peſſima*, & de Ageſilao narrat C. Nep. c. ult. illum contemſiſſe ſplendida Regis Aegypti munera, & unguenta, coronas & ſecundas menſas ſervis diſpertiiſſe; addit poſtea: *Quo facto, eum Barbari magis etiam contemſerunt, quod eum ignorantia bonarum rerum illa potiſſimum ſumſiſſe arbitrabantur.* Nep. Att. 13. *omnibus rebus optimis uſus eſt.* vide Gronov. Obſ. III. 24. & nos ad Petron. XXIIII. & XXXVI. ſic *res Puteolanae* & *Lucrinenſes*, Ciceroni IV. ad Att. 10.

ubi

Quid horum ſimile tibi contingit, [12] ruſtica?
[13] Eſt glorioſus ſane convictus Deûm, 10
Sed illi, qui invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula;
Ego granum [14] in hiemem quum ſtudioſe [15] congero,
Te circa [16] murum video paſci ſtercore.
Aras frequentas, nempe abigeris, [17] quo venis. 15
Nihil laboras; ideo, quum opus eſt, nil habes.
[18] Superba jactas, tegere quod debet pudor.
Aeſtate me laceſſis; quum bruma eſt, ſiles.
Mori [19] contractam quum te cogunt frigora,

Me

ubi nihil mutandum. BURMAN.

(12) *Ruſtica*] Quare ſic appellet Phædrus, oſtendit Rigaltius, ex illo Artemidori 1, 26. γῆς τε γὰς εἰσι παῖδες, καὶ εἰς τὴν γῆν καταδύονται. PRASCHIUS. Tangit genus vitæ ejus, quaſi diceret, tu ruri agis, ego in oppidis, aulis, templis, ubi omnia longe meliora. Scio aliter exponere *Rigaltium*, ſed hoc convenit cum textu. SCHEF. Quanquam Schefferi interpretationem non repudio, neſcio tamen, num rectius hic *ruſtica* dicatur formica, quod plane a bonis illis rebus abhorreret, & nihil voluptatis gratia admitteret. Sic Græci tales homines ἀμούσους dicebant, qualem Aegyptii cenſebant eſſe Ageſilaum. V. Buch. ad d. l. C. Nepotis, & Boſii indicem in voce *bonus*. Vide tamen ſupr. ad fab. 63. BURM.

(13) *Eſt glorioſus*] Reſponſio formicæ. Sic *Cic. magnificum, & glorioſum*, ſæpe. SCHEF.

(14) *In hyemem*] Hyemis cauſſa. SCHEF. Sic Terent. Andr. 2, 2. *Olera & piſciculos minutos ferre obolo in cœnam.* Et Adelph. 3. 3. *Dare in ſumtum.*

(15) *Congero*] Proprie Symposi. Aenigm. XXII.

Non gero magna ſimul, ſed congero multa viciſſim.

vide ſupr. ad fab. XIX.

(16) *Murum*] Id eſt, domum in plateis. HEINS. Forte *trivium*. V. ſup. fab. 27.

(17) *Quo venis*] *Rittershuſius* ait poni, *pro illuc unde veniſti.* Non admitto: nam eſt aliud *venis*, & aliud *veniſti*. Itaque illud *quo* interpretor *quoquo, quocunque, in quemcunque locum* venis, nemo te fert, ſed abigeris. Imo potius pro *quo*, ſcribo *quum*, i. e. cum. Hoc ait: cum, ſeu quando venis ad ea loca, abigeris: nihil certius. SCH.

(18) *Superba*] Sc. quod ſedeas in capite Regis, & delibes oſcula. SCHEF. V. C. Pithœi: *ſuper etiam jactas, tegere quod debes, pudor.* Lege, *ſuper & jam* (vel *hoc*) *jactas, tegere quod debes pudor.* HEINS.

(19) *Contractam*] Inertem & inha-

Me 20 copiosa recipit incolumem domus. 20
21 Satis profecto 22 retudi superbiam.

Fabella

inhabilem factam ad volandum a frigore. Imitatio *Virgilii ex lib.* 4. *Georg.* ubi de apibus: 259.

Ignavaque fame, & contracto frigore pigra.

quanquam cum hic sit *contractum frigus* dictum, ut *contractus morbus*, quem contrahimus, cum eo afficimur, plane censeam, non *contractam*, sed *contracta* Nostrum scripsisse. Non enim dubito, quin respexerit dictum *Virgilii* locum. SCHEF. Recte *contractam* legitur. Columel. 6. 16. *Solent neglecta ulcera scatere vermibus, qui si mane perfundantur aqua frigida, rigore contracti decidunt.* Et 9. 13. *Nec non ille morbus est maxime conspicuus, qui horridas contractasque carpit.* Gell. 9. 16. *Timor contrahit sanguinem, pudor diffundit.* HEINS. recte hic Heinsius deserit priorem de hoc loco sententiam, quam prodiderat ad Prudent. praef. lib. 1. in Symmach. vers. 14. vide & eumdem de hoc verbo ad Claud. IV. Cons. Honor. 244. Sueton. Aug. 80. *Dextrae quoque manus digitum salutarem tam imbecillum interdum sentiebat, ut torpentem contractumque frigore, vix cornei circuli supplemento scripturae admoveret.* ut ad ejus forte exemplum Tertul. ad Martyras cap. 1. *contractus & torpens tum coluber excantatus.* ita *vermes contractos* dixit Vegetius de art. Veterin. III. 4. Manil. II. 252.

Tuque tuo, Capricorne, gelu contractus in astris.

sic Erasmus recte & Latine Lucae XIII. 11. συγκεκυφυῖαν vertit *contractam*: nam & ita de podagricis Seren. Sammon. *contractos nervos* dixit, cap. XLIII. & LV. Virgil. IV. Georg. 295.

Exiguus primum, atque ipsos contractus ad usus
Eligitur locus.

& ita Tzetzes illa Hesiodi Oper. & dier. 518. προκαλὸν ἧ γέροντα τίθησι, explicat per κυρτόν, id est, incurvum, contractum. Hinc ad animum transtulit Seneca Cons. ad Marciam VII. *firmissimorum quoque animorum contractio.* ubi vide Lipsium. an vero apud Virgilium *contractum frigus* dictum sit ut morbus & similia, dubium facit Seneca qui 11. de Ira 19. *Frigidi mixtura timidos facit. pigrum est enim contractumque frigus.* BURM.

(20) *Copiosa*] Omni rerum copia instructa. SCHEF.

(21) *Satis profecto*] Non videntur apte haec verba Formicae dari, sed fabella finiri in priore versu. quare forte legendum,

Satis profecto retudit superbiam
Fabella talis, hominum discernens notas
Eorum &c.

illud enim *profecto* est approbantis Phaedri, ut saepe Terentius & alii. si vulgata placet, legerem per interrogationem;

satin'

Digitized by Google

Fabella 23 talis hominum discernit 24 notas
Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

satin' profecto retudi superbiam? BURM.

(22) *Retudi superbiam*] Plures utrobique rationes suggerit Anonym. fab. 36. PRASC.

(23) *Talis*] i. e. hæc. SCHEF.

(24) *Notas*] Signa, indicia, characteres. *Senec. ep. 96. signa cujusque virtutis & vitii, ac notas reddentem. Et 52. Nos ex illa prima nota non sumus.* Hinc *notatio*, apud *Auctor. ad Heren. Notatio est, cum alicujus natura certis describitur signis, qua, sicuti nota quadam, natura sunt attributa.* SCHEF. vid. ad Petron. LXXXIII.

(81) FAB. XXIV.

Simonides à Diis servatus.

Quantum valerent inter homines literae,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus, tradam memoriae.
1 Simonides idem ille, de quo retuli,
2 Victoris laudem 3 cuidam pyctae ut scriberet
Certo

(1) *Simonides*] Historia haec lucem capiet ex Ciceronis lib. II. de Orator cap. 86. ubi prolixe narratur. NEVET. De hoc multa Rittersh. ad fab. 78. Is fuit, qui tractandis rebus, quæ miserationem exigunt, excelluisse creditur. Vid. Voss. Comm. Rhet. 2, 10, 5. Fuit σύγχρονος Theognidi Megarensi: a quo etiam in Gnomis appellatur. PRASC.

(2) *Victoris laudem*] Talem, qualis victoribus tribui solebat, qui vicissent in spectaculo solenni, & reperiuntur plures apud *Pindarum* poëtam. Quanquam ego mallem scribere *victori*, & ad *picta* referre. Qua in sententia cum nunc esse videam & maximum *Gronovium* ex ipsius observationum editione postrema *pag.* 682. vehementer mihi gaudeo. SCHEF.

(3) *Cuidam picta*] Scopas is est, cujus familiæ meminit Theocritus, Idyll. XVII. NEVEL. Plaudo Cl. Ursino nostro, qui leg. *Pycta*. *Pycta* Græcis *pugil* est: qua voce ex Latinis quoque utitur Plin. Hist. Nat. 7, 47. Quem *Pyctam* Phædrus, eundem *pugilem coronatum* nominat Fabius, qui præter Cic. & Val. Max. laudatos Rittershusio, hanc fabulam recitat

Digitized by Google

Certo 4 condixit pretio: 5 seoretum 6 petIt.

Exigua

Inst. Or. 11, 2. Prasc. Id est, pugili. Pessime in edit. Rit. *picte*, pro *ornate*, inquit. Sed aliud agebat. Ceterum hæc historia fuse & κατὰ πλάτος à Quintiliano narratur lib. XI. 11. Operæ pretium erit legere. Ibi pro *Granone*, restitue *Cranone*. In Thessalia enim *Cranon*. FABER. Pugili. Et sic *Columella*, *Seneca*, *Plinius* usurparunt, ut notavit optime *Rigaltius*, qui & isto modo primus ex codicibus bonis edidit. SCHEF. Nomen ante homini fuit Scopas, fortunato & nobili Cranone in Thessalia. Cicero de Orat. 2, 86. ubi hanc historiam narrat, & Val. Max. 1, 8, 7. FREINS.

(4) *Condixit*] Ne te moveat Rittershusii editio, in qua scriptum *conduxit*, quod & in Notis expositum ab eo est: nam corruptum codicem sequebatur Rittershusius. FAB. Nil hic nos moratur *Rittershusius*, qui pravo codice est usus: *condicere* significat promittere petenti. *Cic. 1. ep. fam. Nam cum mihi condixisset, canavit apud me.* SCHEF. Nescio, an tam valde sit improbanda Rittershusii lectio *conduxit*, ut & Pithoeus ediderat, e MSS. quod mutavit Meursius. qui dicit, *Simonides enim non conduxit*, sed *conductus erat*. sed fallitur. nam & illi *conducere* dicuntur, qui certo pretio aliquid faciendum aut praebendum conduxerunt. Fest. in *Redemtores*, ubi & *condixerunt* alii legunt. sic apud Cic. 2. de divin. 21. *redemtor, qui columnam illam de Cotta & de Torquato conduxerat faciendam.* id est, certo pretio susceperat. & ita in jure saepissime, ut in l. 58. §. ult. l. 59. l. 62. ff. locat. cond. & in l. 25. §. 7. ff. eod. ex quibus apparet eleganter *conducere* dici de eo, qui mercedis & lucri gratia quid suscipit. Cicer. 3. ad Q. Frat. 1. *tum is mihi respondit, se ipsum ejus operis H. S. XVI. conductorem fuisse.* ita etiam *locare* dicitur, qui quid faciendum certo pretio alteri mandat. l. 5. §. 2. ff. de præscr. verb. quod & apparet, quod postea dicitur Simonides *opus approbasse*, quod facere debebant conductores, ut patet ex l. 24. & 36. & 58. §. 2. ff. eod. nec tenebatur approbare, nisi conduxisset, & haec ex formula solenni in locatione conductione verba addebantur, *opus approbavit*. lepide ergo & falsè hoc verbo utitur Phaedrus, ut simul notet sordes Simonidis, qui mercenariam poësin habebat, quas & alii auctores in Simonide notarunt. sic *conducti testes* Ovid. 1. Amor. X. 37. & ita Quinct. decl. XII. *Classis nostra vecturam facit, & vicinarum civitatium copias mercede conducit.* ita enim scribendum putavimus, pro ignoto verbo *reconducit*. vide & quae olim ad Petron. cap. CI. notavimus. BURM.

(5) *Secretum*] Locum solitarium intelligit, meditationi ac carminibus aptum. Vide quæ scripsi in *de Stylo cap.* 13. SCHEF.

Quod

Digitized by Google

7 Exigua cum frenaret materia impetum,
Usus 8 poëtae, 9 ut moris est, licentiâ,
10 Atque 11 interposuit gemina 12 Ledae sidera,
13 Auctoritatem similis 14 referens gloriae. 15
Opus

Quod meditantium portus & asylum est. Ideo dicitur in Andria 2, 4, 2. *Venit meditatus alicunde ex loco solo.* Secretum poëtarum sigillatim describit Auctor Dial. de caussis corrup. eloq. c. 12. & attingit Plin. lib. IX. ep. 10. Oratorum Quintil. Inst. Or. 10, 3. Epicuri aliorumque Philosophorum P. Gassend. Vit. Epic. 7, 6. Digni, qui legantur, isti loci, tam ob suavitatem, quam opinionum discrepantiam: siquidem alii hortos ac nemora, alii clausum cubiculum meditantibus commendant. PRASC.

(6) *Petit*] Mallem, *petit*, ut *cap. sup.* 21. *perit*, quomodo jam olim voluit & *Rittershusius.* Nam & reliqua efferuntur isto tempore. SCHEF.

(7) *Exigua cum frenaret*] Cohiberet materia, propter suam exiguitatem, ut libero impetu non posset evagari, sicut alias erat suetus in argumento amplo. *Cicero Ver.* 5. *Ejus animum conscientia sceleris frenabat.* SCHEF.

(8) *Poëta moris*] Cicero citato jam loco: *In quo multa ornandi caussa Poëtarum more in Castorem scripta & Pollucem.* NEVEL. Cohærent hic, *licentia Poëta*, quæ intelligitur ea quam habet, ut poëta, qua talis est. Si quid autem hic mutandum, pro *poëta* scribe-

rem, *poëtae.* SCHEF. Lege, *Poëtici est moris licentia.* HEINS.

(9) *Ut moris est*] Conjungunt illud *est* præcedenti *ut.* Ego mallem adjungere sequentibus, & referre ad *usus.* SCHEF.

(10) *Atque*] *Apte* hic scribendum. GUJETUS.

(11) *Interposuit*] Inter ea, quæ proprie argumentum postulabat. Ita supra lib. 11. prol. *interponere aliquid dictorum. lib. 2. cap. 1. Cato,*

Interpone tuis nonnunquam gaudia curis. SCHEF.

(12) *Ledæ sidera*] Intelligit Διοσκούρους (ita vocantur etiam in Actis Apostolicis 28, 11.) Pollucem & Castorem: qui & communi nomine Castores. In Herc. Fur. Senecæ act. 1. ℣. 13. Junoni dicuntur *clara gemini signa Tyndaridæ:* sed illo quidem loco male, viventibus adhuc ipsis, necdum in Deorum numerum relatis. Judicium est magni Vossii Inst. Or. 5, 11, 7. PRASC. Non cohærent hæc, sed *sidera* pertinet ad *gemina.* Non enim erant Ledæ sidera, sed filii, qui simul fuerunt sidera, Gemini, itemque *Castor* & *Pollux* vocata. Vide *Manilium*, *Hyginum* & alios. SCHEF.

(13) *Auctoritatem*] Hoc vult: retulisse *Simonidem*, quæ de simili *Castoris* & *Pollucis* victoria memorantur, ac per comparationem istam cum hac victo-

Digitized by Google

15 Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum 16 reliquum poſceret,
Illi, inquit, 17 reddent, quorum ſunt 18 laudis duae:
19 Verum, ut ne 20 irate dimiſſum te ſentiam,

Ad

ria, auctoritatem feciſſe majorem illi. SCHEF.

(14) *Referens*] Commemorans; de narrantibus, proprie. Ita *ſup. l.* 3. *talem tum fabellam retulit.* SCHEF.

(15) *Opus adprobavit*] Scilicet *Simonides* illi, qui ſub certa mercede id ab eo exegerat. Solennia verba, ſicut *Ritterſhuſius* & *Briſſonius* obſervant. *Vitruv.* 9. *c.* 3. *Hiero coronam immani pretio locavit faciendam, & aurum ad ſacoma rependit redemtori. Is ad tempus opus manufactum ſubtiliter regi approbavit.* SCHEF. Conductores approbabant, qui locaverant probabant. Unde male Gujetus hæc verba ad Pactam refert, cum Schefferus recte ad Simonidem pertinere vidit. Vide Gruter. ad Senec. de Clement. 1. 15. Gronov. ad Senec. Natur. quæſt. 7. 16. Budæum in Not. poſterior. ad Pandect. ad L. 7. §. 2. ff. ad L. Jul. repetund. & nos ad Quinct. decl. VII. pr. BURM.

(16) *Reliquam*] Forte legendum, *cumque reliquum.* HEINS.

(17) *Reddent*] Optime, nec quidquam muto. remittit *Simonidem* ad eos, velut debitores ad ſolvendum paratos. SCHEF.

(18) *Laudis duae*] Mendum fœdiſſimum, & à nemine tamen, quod mecum mireris, animadverſum, lege & diſtingue: *Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudes, duo.* Illi duo, quorum laudes ſunt à te expoſitæ, ſolvent quod pretio deeſt. Quintilianus in hac ipſa hiſtoria: *Quamobrem partem ab iis petere, quorum facta celebraſſet, jubebatur.* Notandum autem arbitror quod ab eodem ſcriptore contra receptam de Tyndaridarum miraculo opinionem ſcriptum eſt. En tibi hominis verba: *Quanquam*, inquit, *totum illud de Tyndaridis fabuloſum videtur, neque omnino hujus rei meminit poëta, non taciturus de tanta ſua gloria.* Unde igitur, & quorſum tam late divagata illa fama eſt? nam paſſim hæc legas. Sed heus tu, neſcis illud Lucretii, nimis, ô nimis verum?

- - Ideo jactant miracula dictis,
Aut aliqua ratione alia ducuntur, ut omne
Humanum genus eſt avidum nimis auricularum. FABER.

Quid? an ergo numerantur & laudes? ſcribo, *laudis dua*, ut ſit ſenſus: illi quorum ſunt duæ reliquæ partes laudationis, reddant tibi, quod poſtulas, ego enim quod pactus ſum, pro mea parte ſolvi. *Faber* putat, *duo*, ut reſpiciat antecedens *illi*. Sed alterum rectius videtur. SCHEF.

(19) *Verum ne*] Veteres editiones

Ad coenam mihi [21] promitte, cognatos volo
Hodie invitare, [22] quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, & dolens injuria,
Ne [23] male dimissus gratiam [24] corrumperet,

Pro-

tiones habuerunt, *ut ne*, quod probat *Vlitius in doctissimis ad Cyneget. Commentariis*, aitque eleganter abundare, ut in illo *Gratii v.* 240. *Et tamen ut ne prima fruentem pignora fallant.* SCHEF. Lege, *verum ne ingrate te dimissum sentias.* HEINS.

(20) *Irate*] Varie emendant *ira te*, *irate te*, *iratum te*. Nil probo, sed scripturam veterem retineo, contra autem illud *sentiam* non bene concoquo, quid enim? *sentiam dimissum?* cur ipse metuit de se ne sentiat? scribo ergo *sentias*. Hoc dicit: solvent illi duo, quos pariter mecum laudasti, reliquum. Ne tamen putes propterea, quod eorum laudes admiscueris meis, esse me iratum tibi, ecce signum certum amicitiae, voco te ad cœnam. *Sentias*, est *existimes*, *censeas*. SCHEF. *Sentiam* probum videtur: nam si non promitteret ad cœnam, iratum inde colligeret Simoniden. nisi malles,

Verum ut ne ingrate dimissum
te censeas.

ut ne Livio ademit Gronov. lib. XLV. 23. nescio an jure. Senec. III. de benef. 10. *an hoc indicamus, ut ne demus beneficia sine teste.*

(21) *Promitte*] Plin. lib. I. Ep. 15. *Heus tu, promittis ad caenam, nec venis.* NEVEL. Formula invitantium propria, ut ex *Plauto* constat. SCHEF.

(22) *Es in numero mihi*] Quid ita, inquies? Quia cum olim alicui blandiebantur, patrem, fratrem, &c. vocabant. Horat. Symmach. & alii. Inde ille nugator adolescens apud Terentium, Lenonem alloquens & eum cupiens flectere, *tu parens*, inquit. FABER. Ego te pro tali habeo, ego te inter cognatos meos numero, adeo non debes de ira quadam mea in te suspicari. Ita loquitur ex consuetudine veteri, qua blandientes *patrem* aliquem aut *fratrem* appellabant, teste *Terentio*, *Horatio* & *aliis*, ut hic *Faber* commode observat. Porro *Heinsius* pro illo *es*, ut sensus sit apertior, refingit *esto*. SCHEF. Adscripserat & codici suo Vir Nobilissimus posse legi *eris*.

(23) *Male dimissam*] Illud *male* refertur ad *corrumperet*. *Male corrumpere*, est imprudenter, & cum suo detrimento corrumpere, vehementius corrumpere, ut *male multare*, *male odisse*, & similia; *dimittere* est, ut in illo *Ciceronis de Am. Est etiam quadam calamitas in amicitiis dimittendis nonnunquam necessaria* SCHEF. Lege, *ne male dimissus gratiam cor.* Liv. 26. 20. *Tandem majore gratia, quam venerat, classis dimissa est.* Et lib. 43. 14. *Gratiosa dimissio.*

Digitized by Google

Et 44. 3. *Si Valerio Antiati credas, nec classe adjutum ab eo Praetorem esse, nec cum gratia ab consule profectum in Asiam.* HEINSIUS.

(24) *Corrumperet*] Perderet, *Tacit.* 15. *An.* 71. *Veniam, quam ab Imperatore receperat, vanitate exitus corrupit.* pro, *fecit ut nulla esset.* Sic multi alii. Sensus & ordo, ne male corrumperet gratiam, si eam dimitteret, ac recusaret oblatam. Legit tamen Amplissimus *Gronovius: Ne male commissam gratiam dirumperet:* ac exponit: *amicitiam, tenui filo pendentem & vix coherentem, prorsus dissueret. Commissam*, addit, *eleganter, ut plumbo commissa, apud Juvenalem. Male commissam, ut Sueton. Octav.* 17. *Marci Antonii societatem semper dubiam, incertam, reconciliationibusque variis male sotillatam, abrupit tandem. Horat. l.* 1. *ep.* 3. *An male sarta Gratia nequicquam coit, & resciditur.* SCHEF. Si Heinsii conjectura placet *gratiam corrumpere* explicem pro amicitiam rumpere, ut Ovid. in Ibin 39.

Quam mihi sit tecum, positis quae sumsimus armis,
Gratia commissis improbe rupta tuis.

nam aliter *gratiam corrumpere*, dicuntur, qui beneficia dant maligne, non cito, non ex animo. &c. Senec. 1. de Benef. 1. *Ita gratiam omnem corrumpimus, non tantum postquam dedimus beneficia, sed dum damus.* & ita haec verba non Simonidem sed Pyctam spectarent. pro Gronovii conjectura essent illa Petron. CXIII. *veritus ne inter initia coëuntis gratiae recentem cicatricem rescinderet.* an & huc possit facere Ciceronis locus ex 11. ad fam. 16. *aut ut me existimares tam inconstantem, ut collectam gratiam florentissimi hominis effunderem.* sed vix puto. at haereo in hoc loco. voluisse tamen iterum avaritiam Simonidis notare Phaedrus videtur, qui licet fraudatus esset, nolebat tamen hominis tam nobilis & potentis gratiam perdere, ne inde in ludibrium veniret aliorum, qui, hoc exemplo moti, postea similem ipsi fraudem facerent; quare voluit interesse convivio, ne, si male dimissus, & ideo iratus abstinuisset, reliqui scirent ipsi mercedem pactam negatam. veniebat & in mentem

Ne male divisam gratiam corrumperet.

gratia, quam solus debebat pyctes, male erat divisa, & pars ejus reddenda Castori & Polluci assignata. ne praeterea suo facto deos offenderet, quasi diffideret, illos posse duas partes reddere; nolunt eorum quoque gratiam sibi minuere. nam *corrumpere* est deteriorem, minorem facere, ut nullus inde ad nos fructus redeat. sic Ovidius 11. Amor. XIX. 58.

Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.

& Propert. II. XII. 11.

Non juvat in casco Venerem corrumpere motu.

ubi vide Broukhusii notas. Heinsii tamen sequimur lectionem. *dimittere* autem & *dividere*, a librariis confundi, didici ex Ovid.

Digitized by Google

Promisit. 25 Rediit horâ dictâ, 26 recubuit.
27 Splendebat 28 hilare poculis convivium; 20
Magno adparatu 29 laeta 30 resonabat domus;
Repente 31 duo quum juvenes, sparsi pulvere,
Sudore multo 32 diffluentes 33 corpora,

Huma-

vid. III. Met. 381. BURMANNUS.

(25) *Rediit*] Accessit, venit denuo *Simonides*. SCHEF.

(26) *Recubuit*] Accubuit, *Horat. I. ep. I.*

Si potes Archaïcis conviva recumbere lectis. SCHEF.

(27) *Splendebat*] Proprie hoc verbum de conviviis poni docuit Cerda ad Virgil. I. Aeneïd. 637. & ita capienda illa Horat. II. Od. 16.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum.

ubi prae reliquis interpretibus sapere sibi visus Dacierius, *splendet* exponit, *placet, jucundum est*; minime; sed vult Poëta, non se desiderare splendentem magno apparatu & poculis, ut hic, mensam; satis ipsi esse, si splendeat salinum, hoc est, omnem mensae splendorem sola absolvat, & faciat: non *capit* Horatium *splendor argenti multi*, ut loquitur I. Sat. IV. 28. sed solius salini. sic idem verbum ad focum, & mundam mensae supellectilem retulit I. Ep. V. 6.

Jamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.

& eodem sensu, se *splendidiorem dominum neglectae rei* dicit. lib. III. Od. 16. BURM.

(28) *Hilare poculis*] Virgil. Ecl. 5.

Et multo inprimis hilarans convivia Baccho. PRASC.

(29) *Laeta*] *Rigalt.* edidit *late.* Sed sic *Faber*, cum editionibus veteribus, quod probo. Nam est ita dictum, *ut hilare convivium.* SCHEF. An *late.* GUJET. Forte *lauta.* HEINS.

(30) *Resonabat*] *Virgilium* respexit, qui *lib.* 12.

— — *resonant late plangoribus aedes.*

Et sic alii. SCHEF.

(31) *Duo juvenes*] Mallet *Heinsius* propter versum, *juvenes duo.* SCHEF. Lege, *repente eccum juvenes duo sparsi.* Vel *repente eccum duo juvenes. Eccum* pro *ecce*, non tantum pro *ecce illum.* Plaut. Amph. *eccum Jupiter.* Terent. Eun. 4. 7. *Ubi centurio est Sanga, & manipulus furum. eccum adest.* HEINSIUS.

(32) *Diffluentes*] *Plinius lib. 21. c. 13. Nam & sudore diffluunt.* SCHEF.

(33) *Corpora*] Quid est, *corpora?* num Graeco more ponitur, pro *quoad corpora?* Atqui sudor non est, nisi in corporibus. Lego igitur *corpore*, ac ad sequens *supra formam humanam* refero; Habebat, inquit, majus & speciosius corpus,

Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe 34 provocet Simonidem,
Illius intereſſe ne faciat moram.
Homo 35 perturbatus 36 excitat Simonidem.
Unum 37 promôrat vix pedem triclinio,
Ruina 38 camarae ſubito oppreſſit ceteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus 39 ordo narratae rei,
40 Omnes ſcierunt Numinum preſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

pus, quam vulgo ſolent homines. SCHEF.

(34) *Provocet*] Vocet e convivio. *Plautus in Pſeud. Herus ſi domi eſt tuus, quin provocas.* Similiter in *Bacch. Act.* 3. *ſc.* 3. SCHEF. Terent. Eunuch. III. 1. *Pamphilam cantatum provocemus.* ubi Donatus. *Eleganter, quia ille foris eſt, haec intus. illum intromittamus, hanc provocemus. haec eſt in verbis Poëtae germana proprietas.* BURM.

(35) *Perturbatus*] Forte, *perturbatum.* Sed & ſervulus potuit eſſe perturbatus commotusque, conſpectu tam auguſtae formae. SCHEF.

(36) *Excitat*] Extra vocat. Nam *citare* eſt vocare, ut ſuperius dixi. *Fabius lib.* II. 2. ubi refert hanc hiſtoriam: *Nuntio eſt excitatus. Cic.* 2. *de Or. Excitavi mœſtum & ſordidatum ſenem. Sueton. Auguſt. cap.* 14. *Militem in quatuordecim ordinibus ſedentem excitari per apparitorem juſſit.* SCHEF. Male Schefferus. *excitat* etiam in exemplis ejus eſt, jubet ſurgere. vide ad Petron. XCVI. apud Quinctilianum eſt *excitus*, in hac narratione. BURM.

(37) *Promorat*] Terent. Eun. v. 3. *moveo.* CH. *Video; ſed nihil promoves.*

(38) *Camara*]. Ita *Feſtus: Camara, & camuri boves a curvatione, ex Graco, καμπὴ dicuntur.* Ita *Gloſſa veteres: Fornix, camara.* Item: *camara, teſtudo.* Alii dicunt *camera.* Vide *Nonium.* SCHEF. *Camara* ſemper ſcribendum eſſe docuimus ad Petron. XXX. & ita *concamaratus* Suet. Aug. 90. & *concamaratio* in lapide apud Reineſ. I. 105. BURM.

(39) *Ordo*] Series. Notat maxima minimaque diſtincte expoſita. *Tacit.* 4. *An.* 69. *Ordinem fraudis, ſuumque ipſi dedecus narravere.* & *cap.* 11. *Ordo ſceleris per Apicatam Sejani proditus. Suet. Claud.* 37. *Nec dubitavit Claudius ordinem rei geſtae perferre ad Senatum.* SCHEFFERUS.

(40) *Omnes ſcierunt*] Pro, *ſciverunt*, intellexerunt. Num potius eſt a *ſciſcere*, ut innuat, hanc certam fixamque omnium ſententiam fuiſſe? Ita cenſeo: & *ſciverunt Heinſius* legendum puta-

Digitized by Google

putavit. SCHEF. Lege, *sciverunt* a *sciſco*. Liv. 26. 3. *Id ei juſtum exilium eſſe ſcivit plebes.* Charis. lib. 1. *Omnium nominum, quae ſunt neutrius generis & in E terminantur, ait Plinius, Caſarem ſciſſe eosdem eſſe ablativos, quales ſunt dativi ſingulares.* Dictys Cretenſis lib. 5. e MS. meo. *Convivium publicum coptum in honorem ducum ſciterumque pacis.* Et paulo poſt: *Auctor pacis ejus, ſcitorque cum Gracis amicitiæ.* Curt. lib. 8. 1. *Caterum Macedones ſcivere gentis ſuæ more, ne pedes venaretur, ſine delectu Principum.* V. Barth. I. Adv. 16. Gronov. ad Liv. 26. 16. HEINS.

FAB. XXV.

Poëta.

Superſunt mihi quae ſcribam, ſed [1] parco ſciens;
[2] Primum eſſe ne tibi videar moleſtior,
[3] Diſtringit quem multarum rerum varietas;
Dein [4] ſi quis eadem forte conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis [5] materiae tanta [6] abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
[7] Brevitati noſtrae [8] praemium ut reddas, peto,
Quod

(1) *Parco*] Sc. *ſcribere*. Quomodo *Virg.* 3. *Aen.*

Parce pias ſcelerare manus. - -
SCHEF.

(2) *Primum eſſe*] Nihil vitii, nihil ſcabri video in hac lectione, nec cur opus ſit legere,

Primum eſſe tibi ne videar immoderatior.

cum Gronovio, quidquam cauſſa eſt. *moleſtus* enim eſſet Phaedrus, niſi brevis. vid. ad lib. III. 19. BURM.

(3) *Deſtringit*] Putat *Rittershuſius*, *diſtringit*. Et ſane *Cicero in ep. ad Q. Frat. Sic habeto, nunquam me a cauſis & judiciis diſtrictiorem fuiſſe.* Mallet is, qui verſioni Gallicæ primus notas addidit, emendare, *diſtrahit*. SCHEF. *Diſtringit* legit & Nob. Heinſius.

(4) *Si quis eadem*] Mox tamen 5, 1. hoc retractat. FREINSHEMIUS.

(5) *Materia*] *Natura* V. C. Pith. HEINS.

(6) *Abundet*] Ut in illo *Virgilii Georg.* 3. *Rurſus abundabat fluidus liquor*, &c. SCHEF.

(7) *Brevitatis*] Lege, *brevitati*. HEINS.

(8) *Praemium*] V. C. Pith. *nimium*. HEINS.

(9) *Ex-*

Digitized by Google

Quod es pollicitus: 9 exhibe vocis fidem,
Nam vita morti propior est quotidie.
10 Et hoc minus 11 perveniet ad me muneris,
Quo plus consumet 12 temporis dilatio:
Si cito rem perages, usus fiet longior.
Fruar diutius, si 13 celerius 14 coepero.
Languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae,
Auxilio locus est: olim senio debilem
Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam 15 defierit esse beneficium 16 utile,
Et mors vicina 17 flagitabit 18 debitum.

Stul-

(9) *Exhibe vocis fidem*] Praesta ipso opere, quod voce ac sermone promisisti. Ita *exhibere fidem* usurpavit *Columella* 11. *c.* 1. *inspiciendus erit villicus, an etiam domino fidem ac benevolentiam exhibeat.* SCHEF.

(10) *Hoc minus*] Miror equidem tot doctissimos viros non vidisse, aut certe non monuisse, versum hunc suis mensuris carere. Emendari possit:

Et hoc minus & minus ad me venit muneris.

Nota illa sunt, *minus minusque, minus & minus, magis magisque.* Graeci μᾶλλον μᾶλλον, Alexis apud Suidam. Posset etiam non minus commode legi:

Et hoc minus tui ad me veniet muneris. FAB.

(11) *Veniet*] *Suetonius* composito *pervenire* usus est, hoc sensu. *Aug. c.* 101. *nec plus perventurum ad haeredes suos professus est.* Et sic edidit *Ursinus* hoc loco, quod nec *Heinsio* displicet. SCHEF. Scribe *deveniet.* GUIETUS. Et ita Buchnerus censuit.

(12) *Temporis*] Respicit praecedens *plus*, diciturque, ut supra, *minus muneris.* SCHEF.

(13) *Celerius*] *Citius* scribendum videtur, ita versu exigente. Τὸ *citius* in *celerius* mutatum, propter praecedens *cito.* GUIET.

(14) *Coepero*] Incoepero frui. Hoc vult, nec ambigo cum *Rittershusio*, quoniam ad praecedens *fruar* refertur. Ita statim ab initio: *Supersunt mihi, quae scribam; sed parco.* SCHEF.

(15) *Defierit esse*] V.C. Pith. *deret beneficio utilius.* Forte, *desierit esse beneficio locus.* HEINSIUS.

(16) *Utile*] Sc. mihi tale, quo possim uti, propter vitae meae brevitatem. SCHEF.

(17) *Flagitabit debitum*] Plutar. ad Apollon. Μοιρίδιον χρέος ἔνιοι λέγουσι τὸ ζῆν, ὡς ἀποδοθησόμενον, ὃ ἐδανείσαντο ἡμῶν οἱ προπάτορες. Dixit φύσεως ἀνάγκας Isocrat. in Panegyr. τὰ μὲν σώματα ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδοσαν. NEVEL.

(18) *Debitum*] Vitam scilicet,

19 Stultum 20 admovere tibi preces 21 existima, 20
22 Proclivis ultro quum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam 23 confessus reus,
Quanto innocenti justius debet dari?
Tuae 24 prius sunt 25 partes; aliorum dein;

Simi-

cet, quam omnes ei debemus. Ita saepissime *Philosophi*, ut & *Rittershusius* observat. SCHEF.

(19) *Stultum*] Me, nec satis rem, ut in se ipsa est, confiderantem. SCHEF.

(20) *Admovere*] Ita sup. 3. cap. 17. quanquam hic potius molestiam illam respiciat ex continuis precibus suis. Porro scribit *Heinsius admoveri*, quod placet. SCHEF.

(21) *Existima*] Mallem scribere *existimo*, ut sit formula confitentis importunitatem tot suarum precum. SCHEF. Licet blandiatur Gudiana conjectura, non ausus sum tamen in textum recipere, ut fecit Hoogstratanus, nec tamen vulgatum possum probare, nam illud *existima* quo referam nescio. & certe corrupta vox est.

(22) *Proclivis*] Absolute. Verum suspicor scripsisse, *proclivis quum sis misericordia. Silius lib.* 13.

——— *Sceleri proclivis egestas.* SCHEF.

(23) *Confessus*] *Rittershusio* sic dicitur, qui delictum suum aperte fatetur, nec dissimulat. Sed hic passivo sensu is innuitur, qui manifesto talis, de quo nemo dubitat, quin sit reus. Quomodo & apud *Ciceronem* ideo *confessa res*, & *manifesta* conjunguntur. *Ovid.* 2. *de Pont.* 2.

Non est confessi causa tuenda rei. SCHEF.

Sic *confessus amor* apud Petron. CXXVII. pro manifesto & legitimo, quem dissimulare, ut furta sua, non volebat Jupiter, *cum se confesso junxit amori Jupiter.* Id est, cum cum Junone conjuge sua coït, & hinc corrigendus auctor Elegiae ad Liviam ℣. 305. *Tu confessus amor, tu solus & ultimus illi.* Antea legebatur, *Tu concessus amor.* Eodem modo Virgil. in Ceiri. 244. *Sin confessus amor noto te macerat igni.* Ubi & *concessus*, in recentioribus editionibus legitur, cum editiones veteres, testante & approbante Scaligero, exhibent *confessus.* Quinct. 1. Inst. 5. *confessis quoque Graecis utimur verbis.* id est, receptis in usum, quae originem Graecam manifestam produnt. male & ibi *concessis* malebat Francius. ita & *propositio confessa*, eidem Fabio lib. v. 15. quae non opus habet probatione. *confessus hostis* Claudian. VI. Cons. Hon. 249. quod idem notat ac *professus*, de quo supr. ad fab. VI. hujus libri. vide ad Petron. cap. XCI. BURM.

(24) *Sunt*] Lege, *sint.* HEINSIUS.

(25) *Partes*] Officii hujus, inea

Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me [26]fac [27]judicio tuo.
Excedit animus, quem proposuit, terminum,
Sed difficulter continetur [28]spiritus,
Integritatis qui [29]sincerae conscius,
A [30]noxiorum premitur [31]insolentiis.
Qui sint, requires. adparebunt [32]tempore.

Ego

meæ innocentiæ præstandi. Quod si feceris, admonebuntur tuo hoc exemplo alii, ut & ipsi, suo quisque tempore ac loco, præsteut debitum officium, innocentiæque meæ succurrant. Hic opinor sensus est, nec quidquam in verbis immutandum. SCHEF. vid. ad III. 18.

(26) *Fac*] *Fatere* V. C. Pith. Lege, *me gratulari patere judicio.* HEINS.

(27) *Judicio*] Omissa præpositione *de*, fac me gaudere, ac gratulari mihi ipsi ob tam favorabilem tuam in causa sententiam. Sic *gratulari affinitate alicujus*, *celebritate* dixit *Cicero.* Et *Declamator vetus in Sallust. Populus R. frequens adventu meo gratulatus est.* SCHEF. in Epistola Caelii ad Ciceronem lib. VIII. 13. Lambinus legit. *Gratulor tibi affinitatem*, quod rectum puto; nam si *tibi* addatur, non puto ablativo locum esse; sed *gratulor*, absolute positum, etiam notat gaudere, laetum esse: sic dixit Servius ad Virg. III. Georg. 309. *Cervi congregatione gratulantur.* Veget. de Art. Veter. I. 56. *neque servi de damno domini cogitant, quod eidem contingere gratulantur.* vid. inf. v. fab. 7. BURM.

(28) *Spiritus*] Eleganter, in respectu ad illam vehementiam commotionis, ob injuriam acceptam. Vult autem id ipsum, quod ait apud *Curtium Philotas lib. 6. c. 10. Verba innocenti reperire facile est, modum verborum misero tenere difficile.* SCHEF.

(29) *Sincera*] Mallem scribere *sincere*, ac ad *conscius* referre, ut *sincere conscius* sit vere conscius. Nam integritatem aliam, præter sinceram non intelligo, ut si ei jungatur, videri queat supervacuum. SCHEF. Male Schefferus corrigit *sincere.* Lege, *sibi vera.* HEINS.

(30) *Noxiorum*] Eorum, qui nocere possunt. Sic supra posuit *innoxium.* SCHEF.

(31) *Insolentiis*] In plurali, pro *insolantia*, ut augeat mali magnitudinem, & sic miserationem facilius inveniat. SCHEF.

(32) *Tempore*] Pro *in tempore. Cicero Offic. 2. ad cœnam tempore venit.* Et *lib. 7. ep. 10. ad Treb. Renovabo commendationem, sed tempore.* Adde *Vossium de Constr. cap. 66. N. Heinsium ad Ovid. Heroid. epist. 4. v. 109.* SCHEF. Plena locutione dixit Te-

Ego, quondam legi quam puer sententiam,
33 *Palam mutire plebejo piaculum est*,
Dum 34 sanitas constabit, pulcre 35 meminero.

Terentius Heaut. 2. 2. *In tempore ad eam veni.* & saepe alibi. Flor. III. 3. *Marius in tempore aggressus est.* Ovid. Epist. IV. 109. *Tempore abest.* ubi vid. Heins. & Victor. var. lect. 37. 16. BURM.

(33) *Palam mutire*] Haud dubie est ἀμφιτημίτη γλαφὴ, restituendumque *piaculum* pro *periculum*; nam ita integer versus ab Ennio quondam scriptus fuerat, ut apud Festum legere est:

Palam mutire plebeio piaculum est.

Istuc ipsum est, quod alicubi facete dixit Juvenalis:

Plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusâ dicere lanâ. FABER.

Versus hic est *Ennii*, ut ex *Festo* liquet. At is scripserat *piaculum*. Ergo & hic ait *Faber* sic scribendum. Sed quis scit, num *Festus* recte *Ennium* exscripserit, aut ii *Festum*, qui nobis ediderunt. Sed & solent aliquando veteres, dum adducunt talia, mutare paucis in suos usus. Itaque hic lectionem receptam retineo. SCHEF. Ego malo aberrationem esse librariorum, qui passim pro *piaculo periculum* nobis obtruserunt. vid. Heins. ad Ovid. XV. Met. 155. & nos ad II. Metam. 565. BURMANNUS.

(34) *Sanitas*] Absolute pro *ratione. Cic. ep. fam. ad Coss. Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est.* pro, ad bonam mentem. Sensus igitur, dum sanitas constabit, sc. mihi, dum ero sana mente præditus, caute ac prudenter revocabo in memoriam hanc sententiam. SCH. Forte, *sana mens.* HEINS.

(35) *Memini*] Excerpta Rigaltii *meminero.* HEINS. Sic versum postulare monuerat *Ristershusius*, quum legeretur *memini. Buchnerus memineram.* Potuit & scribi *pulcre rememini.* Nam & hoc tempore potius uti debuit Phædrus. Esset autem dictum ut *commemini*, apud Ciceronem. FREINS.

Explicit Liber IV.

Incipit

LIBER QUINTUS.

Poëta.

[1] Quum deſtinaſſem operis [2] habere terminum
[3] In hoc, ut aliis eſſet materiae ſatis,
Conſilium tacito corde [4] damnavi *meum*.

Nam

(1) *Cum deſtinaſſem*] Hos priores verſus Barth. 30. Adv. 22. ita conſtituit:

Cum deſtinaſſem terminum operi heic addere,
In hoc ut aliis eſſet materiae ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli honor,
Quo pacto damnabit, quicquam emiſerim,
Ut illum & illum cupiam fama tradere.

(2) *Habere terminum*] Lucatus verſus eſt, quem reſtituo:

Cum deſtinaſſem operis habere terminum.

Porro debet heic ſtatui initium libri quinti, non finis quarti. Clare patet ex iſtis ſequentibus:

Quartum libellum dum vacivo perleges,
Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet. MEURS.

Priores libri: *terminum operis habere*; unde *Rittershuſius* & *Barthius: terminum operi heic addere.* Quid? ſi legamus: *terminum operi ſtatuere.* Sane *terminum ſtatuere*, uſurpavit *Livius* quoque, & *finem ſtatuere* dixit *Terent. in Hec.* 1. *ſc.* 2. Ita conjeceram, cum hanc conjecturam firmant litteræ *Gronovii*, quod impenſe gaudeo. *Figaltius*, ait: *operis habere terminum. Ego, conjeceram, terminum operis ſtatuere. Cicero pro Quint. Certos mihi fines terminosque conſtituam.* SCHEF.

(3) *In hoc*] Ad hoc, hoc fine. *Columella* 7. *c.* 8. *Cratibus in hoc factis ita ordinatur, ne alter alterum contingat. Vellejus* 2. *cap.* 114. *Jam in hoc ſolum importatum inſtrumentum balinei*, &c. SCHEF. Hygin. fab. 40. *In hoc Dedalus exul cum veniſſet.* Uti v. doctiſſimi Munkeri notas. Vell. Paterc. l. II. c. XLI. *in hoc ſcilicet, ne ſuſpectus his foret.* & ſic *per hoc* pro idcirco, de quo vide Pricae. ad Apulej. III. Mileſ. p. 137. BURM.

(4) *Damnavi meum*] *Meum* eſt

Nam si quis 5 talis etiam est tituli *artifex*,
Quo pacto 6 divinabit, quidnam omiserim,
7 Ut illud ipsum cupiat famae tradere:
8 Sua cuique quum sit 9 animi cogitatio,

Color-

est a Salmasio. forte legendum, *damnavi prius*: ut idem dicat quod Terent. Andr. IV. 3. *repudio, quod consilium primum intenderam.*

(5) *Talis etiam est tituli artifex*] Sequentes tres versus sic suppleo, & corrigo:

Nam si quis talis etiam est tituli diligens,
Quo pacto damnabit quod quidquam omiserim,
Ut illum ipsum cupiam famae traderem.

Plane respexit Poëta ad ista Epilogi superioris libri:

Dein si quis eadem forte conari velit,
Habere ut possit aliquid operis residui. MEURS.

Titulum intelligit poëtae, qui fabulas scribit, quasi diceret, nam etiamsi fortassis est poëta quispiam, qui & ipse scribere fabellas volet, quomodo divinare poterit eas, quas ego omisi, ut non alias scribat potius, quas ipse fingat, diversas longe ab his, quas omitto? *Ursinus* scribit: *avidus est.* Atque id etiam *Gronovio* in mentem venit, ut testantur ejus litteræ, ubi simul explicat, *ejusdem laudis cupidum*, & ab *statuarum titulis* ait esse translatum. At vero *Freinshemio* placebat, *appetens*, ut ex notis ejus liquet. SCHEF. Lege, *erit*; alioqui versus non stabit nisi τὸ Musti-

neat syllabam, dein ita legi oportere ratio clamat. FABER. Forte, *Nam si quis talis est etiam tituli locus.* Vel, *Nam si quis reliquus est etiam tituli locus, Quo pacto damnet, si quid hic omiserit?* HEINS. Freinshemii conjectura prae caeteris placeret, si transponatur modo *est* hoc modo,

Nam si quis talis etiam tituli est appetens.

vel, *si quis tales etiam titulos appetit.* sic Ovidius I. art. am.

Tu titulos alia Palladis arte petas.

& ita centies Poëtae hac voce *tituli* utuntur: metaphora, ut recte Schefferus a statuarum titulis petita. vid. & Barth. ad Claud. bel. Get. praef. 9. & Steph. Joh. Steph. ad Saxon. Grammat. praefat. p. 2. BURM.

(6) *Divinabit*] Optime Paris. Priores *damnabit*, nullo idoneo sensu. FREINS.

(7) *Ut illum ipsum*] Leg. *ut illud ipsum cupiat, etc.* Res probatione non eget. FABER. Quid, si *illum* referamus ad artificem, *ipsum* ad *quidnam*, *cupiam* ad *Phadrum?* hoc sensu: quo pacto divinabit, quidnam omiserim, ideo, quia cupiam artificem illum famae tradere ipsum, quod omisi. SCHEF.

(8) *Sua cuique*] Hic excidisse versum unum aut alterum praecedentem existimo. MEURS.

10 Colorque proprius? Ergo non 11 levitas mihi,

Sed

(9) *Animi*] Lege, *animo.* HEINS.

(10) *Colorque prior*] Et metri ratio, & sensus ipse satis produnt, errorem esse in versu. De metro clara res est; de sensu non minus; Quid enim hoc sit Latine, *cuique color prior est?* Certe nihil, nisi ἀφωνία. Itaque legendum est & ob sensum, & ob metri necessitatem, *colorque privus*, quod mox explicabo, ubi fontem erroris ostendero. Fraterculi, qui patrum nostrorum memoria, antequam typographorum ars prodisset, libros quæstus causa describebant, dici non potest, quam imperiti, quam fœde barbari fuerint: mihi quoque ipsi vix atque ægre fides fieret, nisi aliquando MSS. codices legissem, & nunc legerem. Qui igitur Phædrum describebant, cum non intelligerent, quid esset *color privus*, neque enim hoc in Meditationibus, Sermonibus, Homiliis legerant) reposuerunt, *prius* pro *privus*. Alii autem, qui sibi doctiores visi sunt, (quidni enim?) illos correxerunt, &, structuræ saltem rationem habendam existimantes, rescripserunt, *colorque prior*. Jam vero metri cognitio ad ejusmodi cucurbitas qui tandem pervenire potuisset? Atque ita locus Phædri turpi mendo inquinatus remansit, qui nunc certissima correctione à nobis purgatur. Legendum enim:

Suâ cuique quum sit animi cogitatio,
Colorque privus.

Quid autem significet, *cuique color privus est*, nemo ignorabit, qui Horatium saltem legerit. *Privus* est ἴδιος, peculiaris, proprius, privatus. At vero *color* metaphorice est agendi ratio, διάνοια &c. Italis *maniera*. Ita Seneca epistola LII. cum tria hominum genera constituit, ait alia esse primæ Notæ, alia secundæ; cum denique de tertio agit, hoc addit, *Hic tertius color est.* Sæpe apud illum memini me legere. Interpres Gallicus legit *proprius*, sed malo auspicio. FABER. Sed quo colore defendi hic potest *color?* (ut obiter versus faciamus, dum versibus intenti sumus) Rescribo: *Calorque propior.* Ovidius:

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Calor Pierius, ab aliis nominatur & *poëticus ἐνθουσιασμός*, teste Brodæo in lib. II. Antholog. tit. *de Poëtis.* Contra *frigus* reprehenditur in Poëtis, & λογοποιοῖς. FREINS. Conjicit Cl. *Freinshemius calor*, & de instinctu poëtarum explicat. In cujus sententiam libentissime concedo. Etsi *Faber* illud *color* tueatur ex *ep.* 52. *Senec.* ubi de tribus agens ingeniorum generibus, de tertio addit: *hic tertius color est.* Veteres editiones habent, *propior*, ex quo *Rittershusius* suspicabatur

pro-

Digitized by Google

Sed certa ratio, cauſſam ſcribendi dedit.
12 Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis, 10
Quas Aeſopeas, non Aeſopi nomino;
13 Quaſi paucas oſtenderit, ego plures diſſero,
Uſus 14 vetuſto genere, ſed rebus novis,
15 Quarum libellum dum 16 vacive perleges,
Hunc

proprius. Sed & illud *prior*, quod ex codicibus antiquis edidit *Rigaltius*, in *privus* mutat *Faber*. Ac profecto poteſt fieri, ut *privos* ſcripſerit. Saltem ut non *prior*, verum *privus* legatur, metrum exigit. Senſus: habet quiſque ſuam indolem, ſuum ingenium, ſuam ſcribendi rationem, nec bene ſupplet, quæ alii omiſerunt. SCHEF. Lege, *colorque proprius*. Alterum eſt ex conjectura Pithœi. HEINS. *Color* non mutandum. vid. ad Petron. cap. 11. ubi & quidam *caloris*, pro *coloris* malunt. *privus* vero Fabri vehementer probo, de quo ad Ovid. IX. Met. 20. agemus.

(11) *Levitas*] Reſiliendi a propoſito, & mutandi conſilium, de quo ab initio. SCHEF.

(12) *Quare*] Cohæret cum ſequenti, *ego plures diſſero*. Propterea, inquit, quia intelligo, fruſtra me aliis relinquere, quas excogitavi, fabulas, & te ſentio hoc genere delectari, iccirco plures tales fabulas nunc ſcribo, quas voco *Aeſopias*, non *Aeſopi*, quandoquidem is ſcripſit paucas. Illa: *quas Aeſopias*, &c. in parentheſi ſcribenda puto. SCHEF.

(13) *Quaſi*] Cauſam denotat. SCHEF.

(14) *Vetuſto genere*] Μεθόδῳ, via, ratione. Hoc ſuperius explicatum fuit. FABER.

(15) *Quartum*] Poſt hunc quoque verſum alter exciderit, nam hic ſenſus nullus eſt perfectus. MEURS. *Urſinus* ſcribit *quintum*, & mox *nunc* pro *dum*. Sed invito Noſtro, uti puto, cujus hæc eſt mens: Ego diſſero plures fabulas hoc quinto libro, dum tu legis quartum, & in eo evolvendo tempus aliquod inſumis. Igitur ſequitur. *Hunc* ſcil. *quintum libellum*, velut in oppoſitione illius, de quo ante dixerat. Unde & poſt *perleges*, ſcribendum punctum eſt finale, non comma. SCHEF. Richterus in ſpecimine ſuo p. 67. legit:

Parvum, dum ferias, libellum perleges.

vel *quarum libellum*, &c. ſi ita licet conjicere, nulla nos morabitur umquàm difficultas. nec Gronovium multum morantur ſalebræ, qui *quartum libellum ductum varie perleges*. ſed, an quartus libellus magis varie ductus eſt reliquis? aut an aures capere poſſunt tres voces in literam mugientem exeuntes? *quartum libellum ductum*. quare conſultius eſt abſtinere. *vacivus* edidit Hoogſtratanus ex ſententia Gronovii patris.

(16) *Vacive*] *Aures vac vac-*

Digitized by Google

Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
17 Inliteratum plausum nec desidero.

dixit Plautus prolog. Casin. & Trin. NEVEL. Pithœus, V. Cl. & cui hujus, super alia multa, scriptoris opera debemus, ediderat, *Dum vacivo perleges*; sane bene. *Vacivo* autem est otioso, animo vacuo a curis &c. Plautus & Terentius utuntur τῷ *Vacivus*. Exemplis proferendis in re clara supersedeo. FABER. Per vacationem & otium. Retinui hanc lectionem, approbante *Fabro*, etiamsi *varie* sit editum a *Rigaltio*, quia illud *varie* hic nihil facit. SCHEF.

(17) *Inliteratum pl. ire d.*] Excrcuit quoque hic locus ingenia virorum doctorum; sed profecto sanus est, & plani sensus. Si maligni, inquit Phædrus, obtrectare hunc librum volent, faciant, dum imitari non possint. Mihi satis laudis est, Particulo, quod tibi ac tui similibus placeam; neque aliud votum habeo, quam ire in plausum literarum, id est, literatorum. MEURS. Versus obscurus. Et, nisi me fallit, inest macula huic loco, quæ sine judicio & ingenio magno elui neutiquam potest. Nec satis, quid velit, intellego, nec sensus fallor tamen. Absque curiositate mea foret, qui ductus literarum religiose observare soleo, non vererer rescribere: *Inliteratum plausum cur* (vel *non*) *desidero*. q. d. tu modo & tui similes viri docti meas fabulas laudetis: ab illiteratorum hominum cavea plaudi mihi nihil moror. Extricent, qui possunt aliquid ingeniosius; mihi fraudi esse non debet, si, quod saluti fore spero, id consuadeo. SCHOPPIUS. Videre jam antea multi legendum esse, *inliteratum plausum non desidero*. Neque vero est cur I. Meursii V. Cl. & doctissimi auctoritas opponatur. Sed ignoscant mihi tanti viri Manes: nam si, quæ scribit, vera sint, tum vero gravissimus erit error in metro. Neque possum non mirari, tam doctum hominem fuisse hoc loco adeo negligentem & incuriosum. FABER. *Rigaltius* nihil mutans τὸ *ire desidero*, interpretatur, abire, facessere, valere jubeo. ad exemplum Martial. Epigr. 1, 43. *I nunc, & ferrum turba molesta nega*. Et Epigr. 2, 6. *I nunc, edere me jube libellos*. quod mihi tamen videtur alia forma dici; non enim jubetur hic abire, aut facessere quisquam, sed permissio est, aliis etiam verbis explicari solita: ut Curt. 5, 11, 9. *Eludat licet*. Liv. 6, 41, 10. *Eludant nunc licet religiones*. Cic. paradoxo I. *Quamobrem licet*

licet irrideat, si quis velit. Buchnerus quartum pedem in vulgata trochæum esse merito arguens, legi jubet:

In literarum plausum ire ô desidero.

Vel *exdesidero*. Ita Seneca ep. LXXX.

Eximpero Argis, Regna mihi liquit Pelops.

Sic apud Plaut. Asin. I, 3. extrem. *Exobsecrabo*. Cæterum hæc posterior conjectura mihi videtur audacior: prior aliunde arridet parum. Schoppio maxime accederem, leviter mutans, in hanc formam.

Inliteratum plausum nec desidero.

Sic optimates olim Romani *plausum si quis eorum aliquando acceperat, ne quid peccasset, pertimescebat*. Quod videtur ad Phocionis dictum respicere, de quo Plutarch. Apopht. cap. LXIX. Ad rem quod adtinet, *Buchnerus* adjungit exemplum Pindari, qui se beatum existimabat, si liceret sibi versari cum bonis, quibus placeat, securum, quid vulpes aulicæ de se faciant. Pyth. Od. II. extr. FREINSH. Assentior omnino *Fabro*, & nescio quibus aliis, quos laudat (nisi forte inter eos *Schoppius* est, qui primus ita sensit) legentibus, *inliteratum plausum non desidero*, quod sic *Schoppius* exponit: *tu modo & tui similes viri docti meas fabulas laudetis: ab illiteratorum cavea plaudi mihi nil moror*. Posset tamen legi *nec*, pro *non desidero*. Id quod & *Freinshemio* arrisit. SCHEF. Heinsius quoque sententiæ Schoppii & Fabri subscribit. Sed legi mallet: *inliteratum plausum nec desiderem*. certe *ire in plausum* minime stare potest, nam est idem quod plaudere, ut *ire in lacrymas* lacrymari, & similia *ὁδὸν πόνου*. & hoc ipsum exemplum a Gudio allatum, *consurgere in plausus*, docet. *ire in secula* longe diversa ratione dicitur. v. Barth. v. Adv. 12. nec reliqua exempla a Gudio allata quadrant.

IDEM POETA.

AEsopi nomen sicubi [1] interposuero,
Cui reddidi jam pridem, [2] quidquid debui,
Auctoritatis esse scito gratia:
Ut quidam artifices nostro faciunt seculo,
Qui

(1) *Interposuero*] Si dixero, *Aesopum* hoc, aut illud feciſſe, hanc recitasse fabulam. Hoc enim hic est *Interponere*, nomen scilicet ejus addere, inserere fabulæ. SCHEF.

(2) *Quicquid debui*] Fabulas ab *Aesopo* acceptas intelligit, eas ait reddidisse, quia sub ipsius nomine in præcedentibus proposuit.

Qui pretium operibus majus 3 inveniunt, novo 5
Si marmori adscripserunt 4 Praxitelen 5 suo,
Trito

posuit. SCHEF.

(3) *Inveniunt*] Eleganter, ad notandam callidam excogitationem doli ac commenti. Quomodo apud *Terent. Geta in Phor. Act. 4. sc. 3. Inveni, opinor, remedium huic rei.* SCHEF.

(4) *Praxitelem*] Notus artifex: cujus, ut & Phidiæ, monumenta quædam adhuc Romæ extant, Bucephali & Alexandri statuæ. PRASC. Apposite autem marmori Praxitelem, argento Myronem adscribebant: quamquam enim & *Praxiteles calavit argento* (Cic. de Divinat. 1, 36.) tamen magis nobilitatus est marmore. Quo respicit Cicero de Divin. 2, 21. *Quasi non in omni marmore necesse sit ineſſe vel Praxitelia capita.* Myronis tamen etiam bucula, laudatissimum ejus operum, ex ære fuit. Vide Antholog. lib. IV. Tit. Εἰς ἀγάλματα ζώων. Plin. 34, 8, 13. FREINSH. De hoc more inscribendi nomina sua operibus a se factis, vid. Gevart. Lect. Papin. lib. 4. cap. 9. & Gudii notas.

(5) *Suo detrito* &c.] Edidi hunc versum cum sequenti, prout sunt in vetustioribus Editionibus. *Rigaltius* in postrema omisit *detrito*, item, *fabulæ exaudiant adeo fugatæ*, atque ex duobus versibus fecit unum, exemplo parum bono, nec codicibus antiquis sic suadentibus, quia ipse in editione priori, ad quam similiter *Remensi Codice* est usus, testatur, *non esse in toto Phædro depravatiorem locum.* Neque ignorarunt vulgo viri eruditi, at medicinam excogitare omiserunt. *Meursius* ita censuit: *si marmori adscripserunt Praxitelem, sui Demo, mirum! argumento.* At vero *Salmasius in exerc. Plin. auro adscripsit Praxitelem suo, Trito Myronem argento, fabulæ exulant Ideo fugatæ. Buchnerus* legit cæteris deletis: *Si marmori adscripserunt Praxitelem suo, Myronem argento*, vel, si nimium hoc videatur audax, post *argento*, *Fabulas aquo audient Animo fucatas.* Tentavit & *Ursinus* locum hunc, & scripsit: *Detrito Myronem argento, ne exaudiant, Adeo vulgata.* De quibus omnibus sententiis id quisque judicet, quod volet. Si quis autem ex me quærat, quid ego censeam, desperatum locum hunc sic quoquo modo arbitror sanari, ut minime recedamus à scriptura veteri, si legamus:

Si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
Trito Myronem argento. Fabulæ & audeant
Odio fugatæ ——

Solent, inquit, artifices novis operibus suis facere auctoritatem, inscripto nomine antiqui alicujus magistri, ut *Praxitelis, Myronis*, vel alterius, cum prius triverunt ea, ut imaginem & speciem antiquitatis præ se ferant, nam vetustate sola censebantur detritis imaginibus, ut docet *Plinius l.* 34. c.

12.

Trito Myronem argento. Fabulae exaudiant

Adeo

12. Idem facere audeant etiam fabulæ, quæ nunc odio quodam habentur, ac rejiciuntur. Illud *odio* suadere videtur, quod sequitur, *plus vetustis nam favet invidia*: ostendit enim de invidia odiove quid anteceſſiſſe. Cum hæc ſic ſcripſiſſem, commodum ad me perferuntur literæ Cl. *Gronovii*, in quibus ita de hoc loco. *Phædri primum, quem tentas, locum, habui ſemper pro deſperato. Quid tamen olim venerit in mentem mihi, accipe. Conjicicebam*: Ut quidem artifices noſtro faciunt ſeculo, Qui pretium operibus majus inveniunt novis, Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo, Trito Myronem argento: fabulæ exeant, Item fucatæ, *i.e. edantur, vel prodeant ſimpliciter fuco nominis Aeſopi adornata.* Vix, opinione mea, dici quid, aut cogitari poteſt aptius. SCHEF. Lege,

Qui pretium operibus majus inveniunt novis,
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo,
Myronem argento; fabula exodiarius
Addor togata.

Vel *exodiaria addo jugata.* Sic *jugata virtutes* Ciceron. Appoſite Gruter. Inſcr. p. 637. 1.

Sum victus ipſe fateor a ter conſule,
Vero Patrono, nec ſemel ſed ſæpius,
Cujus libenter dicor exodiarius.

Sic Plutarch. Alexand. in f. Ἀλλὰ ταῦτα τοῖς ὕστερον δεῖν γράφειν, ὥσπερ δράματος μεγάλης τραγικὸν ἐξόδιον καὶ πυρπαθὲς πλέκοντες. Et Pelopida, circa finem: ὥσπερ Φίλιστος ὑμῶν καὶ θαυμάζων τὴν Διονυσίου τυφὴν, οἷον τραγῳδίας μεγάλης τῆς τυραννίδος ἐξόδιον διατριβὴν γινομένην. HEINS. Hariolari hic impune licuit adhuc viris doctis; ſed ſi Gronovium audiamus, qui legit,

——— *Praxitelem, luto*
Boethum, Myronem argento, fabulae & audiant
Adeo (vel *aevo*) *fucatae.*

monſtroſiſſimus exibit verſus, ne gravius dicam. ſi & ipſe vellem in tenebris his divinare, legerem,

——— *Praxitelem ſuo,*
Myronem argento. Fabulae ſic exeant
A me fucatae.

vel

Trito Myronem argento; Fabulae audiant
A me fucatae.

tritum argentum aſpero opponitur. *audiant* vero eſt dicantur, fama eas dicet antiquas Aeſopi, licet a me ſint ornatae & compoſitae, nomine Aeſopi interpoſito. ſed deſperatum relinquamus locum. Adſcripſit etiam Vir Nobiliſſimus ſibi *Myronis* nomen ſuſpectum, cum Plinius, ubi recenſet argenti cælandi artifices, non *Myronis* meminerit, ſed *Myos* mentionem faciat lib. 33. c. 12. Et Pauſan. pag. 51. Vid. & Scriv. ad Mart. Xenia. Epig. 93. ad titulos hos inſcriptos operibus reſpi-

Digitized by Google

Adeo fugatae. Plus [6]vetustis nam [7]favet
Invidia mordax, quam bonis praesentibus.
Sed jam ad fabellam [8]talis exempli feror. 10

respicit Statius lib. IV. Silv. VI. 24.

Et non inscriptis auctorem reddere signis.

plures titulos profert, & Gudio prolatos castigat Jac. Gronovius praefat. tom. IX. Thes. Antiq. Graec. BURM.

(6) *Vetustis*] Plinius lib. I. Ep. 16. *An si inter eos, quos numquam vidimus, floruisset, non solum libros, verum etiam imagines conquireremus.* NEVEL. Mimnermus, qui & dictus Ligyastades: διτὸν γὰρ ἀνδρὶ πάντες ἴσμεν τυχλεῖ ζάντι μὴ φθονῆσαι, καταθανόντα δ' αἰνέσαι. PRASC.

(7) *Favet*] Abusive, pro minus nocet. SCHEF.

(8) *Talis exempli*] Quod probare possit sententiam de invidia dictam. SCHEF.

(82) FAB. I.

Demetrius & Menander.

Demetrius, qui dictus est [1]Phalereus,
[2]Athenas occupavit imperio [3]improbo.
Ut

(1) *Phalereus*] Mallet *N. Heinsius Phalerius*, quia alterum penultimam producit. SCHEF. Error est, vide Scalig. ad Ann. 1709. Eusebii. HEINS. succurreretur versui, si legeretur

Demetrius, qui Phalereus dictus est. BURM.

(2) *Athenas occupavit*] Vide Diog. Laërtium. Meminit ejus Meursius de Arch. Athen. 4, 15. f. FREINSH. Lege, *Occuparat.* HEINS.

(3) *Improbo*] Injusto, contra leges, h. e. factus est tyrannus. At vero tale quidpiam de *Demetrio Phalereo* non legas. Num errore quodam *Demetrium* Regem cum hoc *Phalereo* confudit, quod putabat *Scaliger ad Euseb. p.* 130. *ed. Jansoniana?* Non opinor, nec enim permittunt cætera. Potius existimo, secutum alios auctores, quibus nos non sumus nunc instructi. Praesertim cum ex *Diodoro* constet, *Cassandrum* subegisse *Athenas*, sublatoque imperio populari, dominationem instituisse ibi, ejusque curatorem adhibuisse hunc *Demetrium Phalereum*, ut mirum non sit, si Athenienſibus dictus fuerit tyrannus. Vide *ipsum lib.* 19. & quæ habet *Dion. Petavius lib.* 3. *Rat. c.* 15. Certe & *Laërtius de Athenienſibus in vita ejus*, τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπιγραψαι ἀνομίας, ὡς Φαβωρῖνος. dicit, *Phavorinum* memorare, quod imperii

Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim 4 ruunt:
5 Feliciter 6 ſubclamant. Ipſi principes
7 Illam oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum,
Tacite 8 gementes triſtem fortunae vicem.
Quin etiam 9 reſides & 10 ſequentes otium,

Ne

imperii adminiſtrationem ejus incuſaverint, tanquam legibus libertatique adverſam. Ad quem locum verba *Phadri*, velut eadem prodentia, doctiſſimus *Menagius* notavit. SCHEF.

(4) *Ruunt*] Eleganter, ad exprimendum cæcum & immoderatum ſtudium. Plane ſicut apud *Tacitum* 1. *An.* 7. *At Roma ruere in ſervitium, conſules, patres, eques.* Cæterum ſic abſolute poſuit & *Virg.* 4. *Aen.*

Idem omnes ſimul ardor habet, rapiuntque ruuntque. SCHEF.

Luxatus locus eſt, & ab interpunctione quoque laborat. Reſtituo:

Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruit,
FELICITER, *ſubclamat. Ipſi principes,*
Tacite gementes triſtem Fortuna vicem,
Ipſam oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum.
Quin etiam. MEURS.

ruunt recte defendit Hoogſtratanus noſter, pro homines ruunt. vide quae ad Quinctil. 11. Inſtit. 16. & ad Ovid. Epiſt. XIV. 42. BURM.

(5) *Feliciter*] Pralatitia acclamatio. Juvenalis:

——— *Dictum Feliciter, ingens*
Cœna ſedet, &c.

Quod & centies apud alios reperias. FABER. Solenni acclamatione, quàm olim annotavit & *Briſſonius.* Conſule *Ferrarium de Acclamat. veterum.* SCHEF.

(6) *Succlamant. Ipſi principes*] Subſcribo *Rittershuſio* & *Meurſio*, qui poſt *ſucclamant*, punctum ponunt. Nam ad principes proprie pertinet iſta manus oſculatio, non clamor. *Principes* autem, præcipui cives, quomodo *principes Athenienſium* dixit *Nepos vita Cimonis cap.* 3. SCHEF. Diſtinctionem hanc Rittershuſii probat & Nob. Heinſius.

(7) *Illam oſculantur*] Senec. 11. de Ira. *Notiſſima vox eſt ejus, qui in culeu regum conſenuerat. Cum illum quidam interrogaret quomodo rariſſimam rem in aula conſecutus eſt, ſcilicet ſenectutem. Injurias, inquit, ferendo & gratias agendo.* NEVELET.

(8) *Gementes triſtem*] Omiſſa præpoſ. pro, *gementes ob triſtem* &c. *Cic.* ſæpius. SCHEF.

(9) *Reſides*] Deſides, nil publice agentes. *Virgil.* 6. *Aen.*

Otia qui rumpet patriæ, reſidesque movebit.

Puto autem intelligere Philoſophos, qui paſſim nominantur *otioſi*, opponunturque iis, qui in republica munus aliquod gerunt. Ita *Cic. Offic.* 1. *Facilior,*

ut

Ne 11 defuisse noceat, 12 repunt ultimi:
In quîs 13 Menander, nobilis comoediis,
Quas, 14 ipsum ignorans, legerat Demetrius, 10
Et

& tutior, & minus aliis gravis aut molesta est vita otiosorum. Adde cætera, itemque, quæ nos ibi annotavimus. SCHEF.

(10) *Sequentes otium*] Vide Gronov. ad Senec. Oedip. 683.

(11) *Defuisse*] Nempe *sibi*, h. e. periculum afferat, tanquam contemnerent novum Regem. Illud *defuisse*, supplet *Rittershusius* per *officio*. Mihi poni pro *abfuisse* videtur, *Cicero* 2. *ad Q. Frat.* 6. *Huic convivio puer optimus, quod perleviter commotus fuerat, defuit.* SCHEF.

(12) *Repetunt*] Locus est inter corruptissimos: legendum enim, *reptant ultimi*. Terent. *Perreptavi totum oppidum.* Hæc ad oram libri notaveram, cum missa ad me ex Urbe Rittershusii editione, idem ei in mentem venisse deprehendi. FABER. Mallet, *reptant*, *Rittershusius*. Idem probat *Faber*. Et notare vox hæc observantiam humilitatemque solet. *Seneca de vita beat. c.* 18. *Ex ingenti intervallo repsabundus sequor.* At *Jo. Tarino* placebat, *repunt*, *ut* testatur ad *Laërtium* Clar. *Menagius p.* 130. SCHEF. Luxuria & libidine solutum corpus indicat ingressus ille languidus, qui per *reptare* egregie exprimitur, vide summum *Gronov. ad Senec. de vita Beat.* 12.

(13) *Menander*] *Diopithis & Hegesistrates F. de quo multus est apud omnes rumor, Novæ Comœdiæ poëta. Strabis quidem oculis, sed acuto ingenio, & insanus mulierum amator. Scripsit comœdias CVIII. & epistolas ad* Ptolemæum Regem, & alias plurimas orationes profæ. Suidas. FREINSH.

(14) *Ipsum ignorans*] Ignorare aliquem idem est, quod nullius coloris noviſſe, de facie non noviſſe. Tralatione deinde eleganti, mores animumque alicujus nondum satis cognoviſſe. Sic Chremes Terent. *Et me ignoras Clinia.* Et statim apud hunc: *Ut possis alios ignorantes fallere.* Quod explicatur Horatii loco Sat. 1, 3.

——— *Heus tu,*
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? SCHOPP.

Hic proprie capienda vox est *ignorans*: illa metaphorica non habet locum. FREINSH. Vultum ejus, faciem. *Cornel. Arist.* 1. *Respondit, se ignorare Aristidem, sed sibi non placere, quod cupide elaborasset, ut prater cateros justus appellaretur.* Sic *Terentius* & *alii*. Aliter & sensu proprio accipiendum hoc existimat *Freinshemius*. Sed vix persuadet, quando proprie non ignorabat eum, cujus legerat & nomen sæpe, & carmina cognoverat. SCHEF.

(15) *Vi-*

Digitized by Google

Et admiratus fuerat ingenium 15 viri;
Unguento 16 delibutus, 17 veſtitu adfluens,
Venie-

(15) *Viri*] Cum dignitate ponitur. SCHEF.

(16) *Delibutus*] Citat hunc locum illuſtratque Rigaltius ad Artemid. pag. 35. PRASC. Proprie. Vide *Rigaltium ad Artemid. pag.* 35. quem locum commode hic *Praſchius* adnotat. SCHEF. Hinc *mundum* Menandrum dici a Propertio IV. v. 43. notat Broukhuſius, quamvis ego ad elegantiam ſermonis referre illud epitheton malim. BURM.

(17) *Veſtitu affluens*] Talis erat olim delicatorum & beatulorum veſtitus. Horatius adverſus Menam:

Cum bis ſex ulnarum toga.

Contra autem tenuiorum arcta toga fuit:

Arcta decet ſanum comitem toga.

Epiſtola XVIII. lib. I. Plato vero in Alcibiade I. cum vitam luxurioſam deſcribit, ei quoque attribuit ἱματίων ἴλιγξις. Locus eſt adſcribi dignus: Εἰ δ' αὖ ἰδίλυσ ὡς πλούτους ἀποβλίψαι, καὶ τρυφὰς καὶ ἰσθήτας, καὶ ἱματίων ἴλιγξις, καὶ μύρων ἀλοιφὰς, καὶ ϑεραπόντων πλήθους ἀκολυθίας, τὴν τι ἄλλην ἀβρότητα τῶν Περσῶν, μισοχυθὶς ἂν ἐπὶ σωυτῷ. De veſte actoris tragœdi, qui talem in theatro gerebat, dixit etiam Horatius:

——— Traxitque vagus per pulpita veſtem.

Inde natum σύρμα (id eſt tractus) in re veſtiaria, quod etiam de ſerpente, poſteriorem corporis partem trahente, dicitur apud Dionem Chryſoſtomum oratione V. quod ſcio neminem monuiſſe, ne Henricum quidem Stephanum. FABER. *Vlitius ad Nemeſ. v.* 92. citat *effluens* contra, quam in editis reperitur. Mihi potius videtur, *veſtitu ac fluens.* Niſi quis exiſtimet reſpexiſſe *Livium Andron.* qui alicubi *Aſiatico ornatu affluens* uſurpavit. De quo tamen, quia verba non ſunt integra, nil pronuncio. Eſt autem *affluens veſtitu*, qui veſtitu fluxiore incedit. Et ſic ſolebant delicatiores mollioresque: veſtem prolixam longeque demiſſam poſt ſe trahebant, ut ex *Horatio* & *Platone Faber* docet ad hunc locum. Vide & quæ habet maximus *Salmaſius* ad *Tertulliani Pallium*, *p. m.* 339. Mallet *effluens* & Cl. *Gronovius lib.* 2. *Obſerv. c.* 7. Et dixerat *Tibullus: Effluit effuſo cui toga laxa ſinu.* Verum ipſe adeatur. SCHEF. Sic Livius in Laodamia apud Priſcian. lib. 10. *Quepiam alia te illo Aſiatico ornatu affluens.* Sed legendum forte, *veſtitu fluens.* Sic *veſtifluus Lydius* Petron. &, *veſtifluus Sev.* Auſon. in Technop. & *veſtis fluens* Propert. Hinc apud Homer. Γ'άσπις ἰλικοίτωνις, ubi v. Euſtath. & Τρωάδες ἰλικοίπεπλοι. Et *trahere veſtem*, apud Plaut. V. Salmaſ. ad Tertul. Pall. p. 339. Poteſt & ſumi *veſti affluens*, pro, *divite veſtitu.* Sic apud

Veniebat gressu [18] delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
[19] Quinam cinaedus ille [20] in conspectu meo
Audet venire? Responderunt [21] proximi:
[22] Hic est Menander [23] scriptor. Mutatus statim
* * * * * * *

apud Plaut. *habere vestem.* HEINSIUS.

(18) *Delicato*] Molli, effeminato. Male *Rittershusius* refert ad superiora, sermo namque est peculiariter de *Menandro.* SCHEF. Petron. cap. CXXVI. *Quo incessus tute compositus, & ne vestigia quidem extra mensuram aberrantia.* Et in specimine belli civilis: *Fractique enervi corpore gressus.* Catul. carm. 41. *Mimice incedere.* ubi v. Scalig. sed huc verba Bruti, quae refert ex Cicerone Fabius lib. VI. Inst. 3. maxime faciunt. *Nae illi sunt pedes faceti ac dellciis ingredienti molles.* BURM.

(19) *Quinam*] Ita *Faber*, & vetusti *alii. Rigaltius* edidit, *quidnam.* Hinc *Cuperus lib.* 2. *Obser. cap. ult. Quidnam? Cinœdus* &c. Posses quoque ita scribere, *Quid? Nam Cinœdus ille.* Sed praefero *quinam*, quia ponitur cum admiratione quadam temeritatis, quae non inest interrogationi, & vocabulo *quid*, ut quae solam indignationem monstrat. SCHEF.

(20) *In conspectu meo*] Ita *Cicero: veni in senatu.* Notat *Scaliger ad Manilii lib.* 5. ubi poëta: *Quum venit in regione tua, Capricorne, figura. Lactant.* 1. *cap.* 11. *Aureos nummos largiter in sinu ejus infudit.* Ita enim legitur in optimo *MS. Caesaraugustano*, non *in sinum. Curt.* 4. *cap.* 9. *Satropatem directa in gutture hasta transfixit.* Sic omnes veteres, nec muto cum viro eruditissimo. Adde *Vossium de Constr. c.* 65. & quos ibi laudant. SCHEF. sic apud Hirtium lib. VIII. de Bel. Gal. 8. Davisius ex MSS. & antiquis Editionibus legit, *in conspectu hostium exercitum adducit.* & cap. 23. *statuisse Comius dicebatur, numquam in conspectu cujusquam Romani venire.* & cap. 27. *etsi nondum in conspectu venerat hostibus*, & alibi. BURMANNUS.

(21) *Proximi*] Qui examicis vel ministris circa *Demetrium* erant. SCHEF.

(22) *Hic est Menander*] Mart. v. Epig. 13.

Sed tota legor urbe frequens, & dicitur, HIC EST.

ita Graecis ὗτος ἐστι. Plin. Epist. 23. lib. IX. *An si Demosthenes jure laetatus est, quod illum anus Attica ita demonstravit,* ὗτος ἐστι Δημοσθένης. *Ego celebritate nominis mei gaudere non debeo?* sic Lucian. in somnio τῶν ἰρήτων ἴνακος, τὸν πλήσιον κτήσας, δείξει σε τῷ δακτύλῳ, ὗτος ἐκεῖνος λέγων. NEVEL. vid. ad Vellej. I. XI. 3.

(23) *Scriptor*] Sic secundum excellentiam vocari Comicos poëtas

Digitized by Google

Poëtas cenſet *Rittershuſius*. Ego puto dictum apud veteres *ſcriptorem*, quisquis ſcripto publicaſſet opus. *Donatus prol. Adelph. Indifferenter omnis, qui aliquid ſcripſiſſet, ſcriptor a veteribus dicebatur.* Ita *belli Trojani ſcriptor* apud *Horatium* legitur de *Homero*. *Cicero Lyſiam* oratorem *vetuſtiſſimum ſcriptorem* nominat. Similia de Hiſtoricis leguntur. SCHEF.

(83) FAB. II.

1 *Viatores & Latro.*

* * * * * * *

Et 2 vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, 3 timidus adcurrit comes,
Strin-

(1) *Viatores*] Forte ita ſuppleri poſſet fabula,

Iter per ſilvas forte facerent cum duo,
Quid? ſi latrones, inquit unus, advolent,
Et nos infeſto imbelles ferro invaderent?
Ne timeas, inquit alter, hac ego manu,
Latrones totius quæ ferocis perdidi,
Iter ſecurum ſolus præſtarem tibi,
Et tu virtutis ſtares ſpectator meæ.
Dum pergunt, ſubitus ex inſidiis exilit
Stricto mucrone latro. Qui jactaverat
Verbis virtutem, ſocium deſerens fugit,
Et pugnæ eventum ſpectans reſtitit procul.
Alter ruentis in ſe ſuſtinet impetum,
Et vindicavit &c. BURM.

(2) *Vindicavit*] In libertatem ab imminente morte. Quod fortaſſe præceſſit. Quanquam & hoc modo *Vellejus* I. *c.* I. *Se etiam a Pyrrho, Achillis filio, vindicavit virtute.* Cæterum hiſtoria, quam tangit, non multum eſt diſſimilis illi apud *Ælianum lib.* 3. *Var. c.* 44. quam ſecunda vice Argentorati publicatam, Typographus tam male habuit, amiſſis plerisque ſchedis meis, in quibus quid addi, quid demi, immutarive vellem, annotaveram, ut editionem aliam primo quoque tempore publicare feſtinem. Id quod ſignificandum in tempore fuit, ne culpa aliena mihi tribuatur. SCHEF.

(3) *Timidus*] Lego, *Tumidus a. c.* Id eſt, ferociens jam occiſo latrone. Simile mendum ſuſtuli ſupra Fab. XV. MEURS. Bene: non *tumidus*, ut vult *Meurſius*. Hoc vult; eum, qui hactenus fuit timidus, & ſletit e lon-

Digitized by Google

Stringitque gladium, dein, 4 rejecta penula,
5 Cedo, inquit illum, 6 jam curabo sentiat,
7 Quos 8 adtentarit. Tunc qui 9 depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modo,
10 Constantior fuissem, vera existimans:

Nunc

e longinquo, nunc accurrisse, simulque illo *accurrit* pulchre notat simulationem studii & ardoris. SCHEF.

(4) *Rejecta penula*] Veste peculiari eorum, qui faciebant iter, ex corio vel coacta lana, pluviis arcendis, cum pileo a tergo, forma cuculli. Vid. *Ferrarium de re Vest. 2. cap. 7. Rejecta*, est remota ad tergum, ne libertatem brachii manusve impediret. *Suet. August. c. 26. Princeps legationis rejecto sagulo ostendit gladii capulum.* Non assecutus est *Interpres Gallus*, ideo scripsit: *jettant son manteau par terre.* SCHEF. Vide quae nos ad Ovid. 11. Met. 582. notabimus.

(5) *Cedo*] *Terent. Andr. 4. sc. 4. Cedo, cujum puerum hic apposuisti. Donatus, Cedo, idem significat, quod dic, & da mihi, & est dictum cum quadam fiducia, & contemtu ejus, cum quo sermo est.* Ostendunt haec, quam apposite hic usurpetur. SCHEF.

(6) *Jam curabo*] Illudit mortuo imitatione credo Virgilii XII. Aeneïd.

En agros, & quam bello, Trojane, petisti
Hesperiam metire jacens. hae praemia, qui me
Ferro ausi tentare, ferunt: sic moenia condunt. SCHOP.

Sed res non est similis. Virgilianus enim ille insultat victo & jacenti: hic apud Phaedrum fingit superstitem adhuc & vincendum. FREINS. Vis est in illa particula *jam*, qualem notavit in Livio IX. 41. Gronovius.

(7) *Quos*] Quales, quantos. Sic plane *Tacitus Agr.* 31. *Nos integri & indomiti, & in libertatem, non in praesentia mala duri, primo statim congressu unde ostentamus, quos sibi Caledonia viros sepposuerit?* Sic hic locus, vexatissimus alias, est legendus. Id quod amplius demonstro in opusculi illius *commentariis*. Praevivit omnibus *Terentius*, qui sic in *Eun. Act. 1. sc. 1. Sentiet, qui vir siem.* Et *Act. 2. sc. 3. Nunc, Parmeno, re ostendes, qui vir sies.* SCHEF.

(8) *Attentaverit*] Bene de invadentibus ex insidiis. *Columella 8. cap. 12. Primum est, non attentari, secundum est lacessitum fortiter & perseveranter vindicari.* SCHEF.

(9) *Depugnaverat*] Qui ex pugna victor exstiterat. Liv. 7. 29. *Depugnatumque haudquaquam ambiguo certamine cum Gallis est.*

(10) *Constantior*] Animosior, si dixisses modo, cum mihi negotium fuit cum latrone illo. Sic *Cicero Off. 1. Fortis*

&

Nunc conde ferrum, & linguam pariter [11] futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere.
Ego, qui sum expertus, [12] quantis fugias viribus, [10]
[13] Scio, quod [14] virtuti non sit credendum tuae.
Illi adsignari debet haec narratio,
Qui re secunda fortis est, dubia fugax.

& constantis animi est, &c. SCHEF.

(11) *Futilem*] Refertur & ad ferrum; *ferrum futile*, quod ad speciem inanem gestatur, neque usum habet. SCHEF.

(12) *Quantis fugias viribus*] Longe festiviorem huic loco interpretationem fore puto illis Plauti verbis Trinum. Act. 3. sc. 2. ubi servus de hero suo ignavo loquitur, eum præ inopia, aliquo profugiturum latrocinatum vel in militiam:

Credo ad summos bellatores acrem fugitorem fore,
Et capturum spolia ibi illum, qui meo hero adversus venerit.

Dicit itaque viator joco quodam, se jam opere expertum, quam soleat comes suus vires suas non in defendendo & arcendo hoste, sed vero fugiendo exercere & contendere, eumque acrem & fortem esse fugitorem. SCHOP. Omnino adposite. Est enim urbanitas ex eo genere facetiarum, ubi *aliud exspectamus, aliud dicitur*, ut ait Cicero de Orat. 2, 63. Nec alienus est relatus ab *Rigaltio* Plauti locus Amphitr. *Cum illi pugnabant maxime, ego fugiebam maxime.* FREINS. Cum ironica allusione ad pugnam, de qua præcedit. Sic habes *acrem fugitorem* apud *Plautum in Trinum.* 3. *sc.* 2. SCHEF.

(13) *Scio quod*] Sunt quibus hoc minus Latinum esse videatur, Scio quod strenuus es, Scio quod venturus es, &c. At ego reperiri apud Ciceronem ipsum affirmare possum. Nam apud Justinum quidem, & Quintum Symmachum florentissimum scriptorem sæpe reperias. FAB. Imitatione *Plauti Asin. Act.* 1. *sc.* 1. *Equidem scio, jam filius quod amet meus.* Adde *Voss. de Constr. cap.* 20. & 62. Non possum tamen non adscribere, quod postea de hoc loco didici ex Cl. *Gronovio*, is enim ita scribit. *Lego: Scio quam virtuti nique enim persuadet Scioppius cum suo Martangelo*, scio quod *Latine dici, aut enim corrupta sunt, aut aliter accipienda, quamquam in hanc rem congesserunt.* SCHEF. Vide Virum Celeberrimum Jac. Perizonium ad Sanctii Minervam lib. III. cap. XIV. n. 16.

(14) *Virtuti*]. Quippe quæ in fugiendo est, non in pugnando, tota. Respicit præcedens, *quantis fugias viribus.* SCHEF.

(84) FAB. III.

Calvus & Muſca.

Calvi momordit muſca nudatum caput,
Quam opprimere [1] captans, [2] alapam ſibi duxit gravem;
Tunc illa [3] irridens: [4] punctum volucris parvulae
Voluiſti morte ulciſci: quid [5] facies tibi,
[6] Injuriae qui addideris [7] contumeliam? 5

Reſpon-

(1) *Captans*] Quærens. Vide *ſupra* 4. *c.* 4. SCHEF.

(2) *Alapam ſibi duxit*] Vetus aliquis apud *Fabium lib.* 7. *cap.* 3. *Colaphum tibi ducam, & formulam ſcribam, quod caput durum habeas.* Similiter *Paulus* J. C. Patet autem hinc, non in faciem ſolum alapam dari. Adde Ampl. *Gronovii Obſerv.* 2. *c.* 1. & *nos* ad *Fragm. Petron.* cap. LVII. SCHEF. Vide de hoc loco Doctiſſimum Vavaſſor. de vi, & uſu quorundam verborum p. 93.

(3) *Inridens*] In priori editione Schefferus *ridens* legendum eſſe conjecerat, & ita Anonym. Nielantii.

(4) *Punctum*] Punctionem. *Plinius* 8. *c.* 50. *Oculos ſuffuſos capra junci puncto, ſanguine exonerat, caper rubi.* SCHEF.

(5) *Facies*] Lege, *facias.* HEINS.

(6) *Injuria eam qui dederis*] Non niſi per nebulam hæc intellego. An contumelia injuriæ dicta quaſi injurioſa contumelia, quia non omnis contumelia fit cum injuria, nec vice verſa, ſi veteres ſequamur? an legend. *Injuriâ eam*, id eſt, per injuriam, hoc eſt, culpam ſive damnum. Nam certe, injuria veteribus Latinis magis ipſum factum ſignificat, à quo interdum contumelia, hoc eſt (ut noſtri rure loquuntur) injuriandi animus abeſſe poteſt. Certe hanc eſſe puto ſententiam, utcunque tandem legas; quam ſententiam & commentitia noſtra lectio complectitur:

Injuriam cui dederis contumeliam.

Me propter punctiunculam necare voluiſti: quomodo ergo te ulciſceris, cui feceris contumeliam & injuriam ſimul? nam alapa ſane contumelioſum eſt. *Injurius, a, um*, pro, injurioſus, Plautinum eſt. Dare alicui contumeliam, ſtudioſis noſtris minus familiare accidet. Quare meo more & de hujus phraſeos Latinitate illos certiores faciam. Quinctus itaque Metellus apud Agell. lib. 12. cap. 9. eod. genere, *Tradere alicui injuriam* dixit: *Et quanto probi injuriam faciliùs accipiunt, quam*

Digitized by Google

Respondit; [8] mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem laedendi scio.
Sed te, contemti generis animal improbum,
Quae [9] delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem [10] necare vel majore incommodo. 10
Hoc argumentum [11] veniam mage dari docet,
Qui

quam alteri tradunt: tanto ille vobis, quam gratiam mihi, pejorem honorem habuit. Hinc Cicero, *Privare aliquem injuria*, satis nove dixit, pro eo, quod, prohibere injuria; ficut, *privare foro, curia, urbe.* De L. Agraria contra Rullum: *Simillime, ut mihi videtur, atque in illa lege, qua peregrini Roma ejiciuntur, Glaucippus excipitur. Non enim hac exceptione unus adficitur beneficio, sed unus privatur injuria.* Quid illis fiat, quæris, qui invitis libris omnibus, *Prohibetur*, succidaneum subdiderunt? vilis est restis: velent gulam sibi. SCHOP. Lege *Injuria qui addideris contumeliam*, ut excerpta Rigaltii exhibent. Ovid. in Fastis, *addis, ait, culpa mendacia Phœbus.* HEINS.

(7) *Contumeliam*] Vid. *sup.* 1. 3. SCHEF.

(8) *Mecum facile redeo in gratiam*] Ut ille apud Horatium:

——— *egomet mi ignosco, Mavius inquit.* SCHOP.

Nescio quis apud Tacit. 5, 6, 2. de Tiberio Sejani amicos puniente, quum ipse tanti Sejanum æstimassset: *Versa est fortuna, & ille quidem, qui collegam & generum adsciverat, sibi ignoscit.* Unde & lepidus apud eundem auctorem 6, 30, 4. Lentulus Getulicus: *Perinde se, quam Tiberium, falli potuisse. Neque errorem eundem illi sine fraude, aliis exitio habendum.* Pertinet huc Apologus Aesopi apud Plutarch. in Conviv. VII. Sapient. c. XXVI. *Lupus cum videret, pastores in tabernaculo ovem comedere, propius accedens, Quantus, inquit, tumultus exortus esset, si hoc ego feciſſem?* Cato tamen apud Sallust. Cat. 52, 4. *Qui mihi, atque animo meo nullius unquam delicti gratiam feciſſem.* Sed apud Phædrum, ne φίλαυτον quædam indulgentia putetur, idonea subjicitur ratio. FRÆNS. Velut de eo, qui ante ejus fuit adversarius per concessionem. SCHEF. Aliam rationem superaddit Anon. fab. 32. PRASC.

(9) *Delectaris*] *Delectaris* absolute ponitur, quod notandum. SCHEF.

(10) *Necare*] Forte, *enecare.* HEINS.

(11) *Veniam mage dari*] Forte, *venia dignari* (vel *veniam indulgeri*) *docet qui casu peccat: nam.* HEINS. Si lectionem Gudii sequamur, non respondebit hoc ἐπιμύθιον fabulae. nam cum vellet calvus muscam pungentem necare, incongruum est, subjicere, tam illi, qui consilio peccat, veniam dari, atque illi,

Digitized by Google

Qui casu peccat, quam qui 12 consilio est nocens.
13 Illum esse 14 quavis poena dignum, judico.

qui casu peccat: nam non ex verbis muscae est repetenda sententia. sed ex calvi judicio, qui si potuisset opprimere muscam, morte multasset, & ita *quavis poena* recte a Rittershusio restitutum, id est, summa, ultima, ut mortis. quare legerem,

Hoc argumentum veniam modo docet dari,
Qui casu peccat: nam qui consilio est nocens
Illum esse quavis poena dignum judico.

Illud *modo*, inter ultimam literam *tũ veniam*, & primam syllabam *tũ docet* periit & interceptum fuit. ita 11. 8. *vos modo parcite.* ellipsis autem ordinaria est, pro *veniam dari illi, qui casu peccat.* BURM.

(12) *Consilio*] Opponitur praecedenti *casu*, i. e. animo deliberato. *Cic. ep.* 5. *Quis esset, qui me in consulatu non casu potius existimaret, quam consilio, sortem fuisse.* SCHEF. Emendo: *quia qui c. e. n.* Rigaltius censebat: *Nam qui.* Neque improba conjectura. MEURS.

(13) *Illum*] Non ad superius, sed proxime antecedens, referendum. Quanquam dubitem, an non post *peccat*, scribendum sit punctum, & mox. *Nam qui* &c. SCHEF.

(14) *Quavis*] Quantacunque, quantalibet. Ita *supra* 4. *c.* 20. *A me contendet fictum quovis pignore.* SCHEF.

(85) FAB. IV.

Homo & Asinus.

Quidam immolasset 1 verrem quum 2 sancto Herculi,

Cui

(1) *Verrem*] Herculis victima. Hinc jocus Ciceronis apud Quintil. lib. 6. c. 3. *Malum sacerdotem, qui tam nequam verrem reliquisset. quia Sacerdoti Verres successerat.* HEINS.

(2) *Sancto*] An τῷ *sancto* hic est *Sanco?* Sancus Semo, seu Sanctus Semo Hercules Sabinis dictus est. Sanctus, ὅσιος, Deorum Epitheton est. GUJETUS. Non temere addidit *Sancto:* Nam Hercules olim proprie *Sanctus Puter* dicebatur, ut ex Varrone probare possum. Propertius quoque scripsit, Herculem alloquens:

Sancte Pater salve, cui jam favet aspera Juno:
Sancte velis libro dexter adesse meo. FABER.

Colero placuit *Sanco*, ut testatur *Rit-*

Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſello juſſit reliquias 3 poni 4 hordei.
Quas adſpernatus ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum,
Niſi, qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
Hujus 5 reſpectu fabulae deterritus,
6 Periculoſum ſemper 7 vitavi lucrum,

Sed

Rittershuſius. Sed *Sanctus* nominatur & *Varroni* 4. *de L. L.* Scio, quæ ibi *Scaliger* de hoc vocabulo ex Sanquallis portæ nomine diſſerat, ſed mihi non perſuadet. Certe & *Ovidio Propertioque* ita ſcribitur. Nec aliter *Plutarchus*, aut *inſcriptiones veteres.* Vide *Gyraldum.* Iſta ſic notaveram, cum in eadem ſententia eſſe *Fabrum* quoque animadverti. SCHEF. Male Colerus *Sanco.* Sic Catull. 37. *Sancta Venus.* HEINSIUS. V. Illuſtr. Cuper. Monum. Antiq. p. 228. Triſtan. comment. t. III. p. 368. Propert. 4. Eleg. 10.

Hunc, quoniam manibus purgatum ſanxerat orbem,
Sic Sanctum Tatiae compoſuere Cures.

Ubi vide Paſſerat. Cicer. pro Sextio c. 68. *Neque hanc opinionem, ſi in illo ſanctiſſimo Hercule conſecratam videmus* &c. BURMANNUS.

(3) *Poni*] Apponi, in cibum videlicet, ut *Martialis lib.* 8. *ponis mihi, Gallice, porcum.* Vide *ſupra lib.* 1. *c.* 27. SCHEF.

(4) *Hordei*] Quo ſaginaverat verrem illum. Neſcio, an verſu aliquo id ſignificarit Noſter, qui nunc abeſt. Nam quia facile intelligitur ex ſequentibus, etiam hic brevitate ſua uſus eſſe potuit. SCHEF.

(5) *Reſpectu fabulae*] Miror religioſulos iſtos, qui, *Reſpectus*, voce uti dubitant. Quam tamen Livius frequentat, lib. 35. *Romanorum maxime reſpectus civitates movit, & virtutem nuper in bello, & in victoria juſtitiam benignitatemque expertas.* Lib. 39. *Sin aliquis reſpectus eſt mei, ut ſocii atque amici regis; deprecor, ne me tanta injuria dignum judicetis.* SCHOPP. Intuitu, conſideratione. *Livius lib.* 39. *Sin aliquis reſpectus eſt mei, ut ſocii atque amici regis, deprecor* &c. *Ovid.* 1. *Triſt. Eleg.* 3.

Reſpectuque tamen non potuiſſe mei. SCHEF.

Livio frequens ea vox. Vide de ejus propria ſignificatione Clar. Gronov. ad Liv. 21. 44.

(6) *Periculoſum lucrum*] Pro *divitiis.* Sic *Mammon* Pœnis lucrum, Ebræis divitias notat, teſte Auguſtino. Vid. Hotting. de Nummis Orient. p. 84. Recurrendum ad fab. 69. Quare mirum, ni linea iterum excidit Meurſius. PRASC. An quodlibet, Phædre, etiam honeſtum? Certe verſum aliquem tuum ſequentem librarius prætermiſerit, quo lucrum illud

Digitized by Google

Sed 8 dicis, qui rapuere divitias, 9 habent.
Numeremus, agedum, 10 qui 11 deprensi perierint: 10
Majorem turbam punitorum reperies.

Pau-

descripseras. Nam te quidem fabellæ tenor absolvit. In illa enim rejicit hordeum asellus, quia verres, cui datum fuerat, jugulatus erat. Tu retulisti ad te, & dixisti, invisum tibi esse lucrum, non quodvis, sed illud tantum, quod honestam famam jugularet. Et video versum sequentem:

Sed dicis: qui rapuere divitias, habent.

Illic notandum τὸ *Rapuere*. Est igitur, quod dixi. Exciderit hic versus. MEURS. Congestas opes lucro, tanquam rem, quæ possessores suos in pericula varia inducat. Sic enim accipio hunc locum, non de turpi tantum & injusto lucro, quod faciebat *Rittershusius*. Porcus sane saginatus fuit cibo non turpiter aut injuste parto, sed quem ultro ipsi obtulerant. *Meursius* hic putat quid deesse, verum frustra, ut liquido apparet. SCHEF.

(7) *Reputavi*] *Vitavi* Excerp. Rigalt. Lege, *Reputato*. HEINSIUS.

(8) *Dicis*] Lege, *Dices*. HEINSIUS.

(9) *Habent*] Divites sunt, bona possident. Cic. 7. ad fam. 29. *Nos quod sumus, quod habeamus, quod homines existimemur, id omne abs te habere.* Ad quem locum videndus, grande literarum decus, Graevius. Vid. supr. ad Prolog. lib. 3. ℣. 21.

(10) *Qui*] Forte, *quot*. HEINSIUS. Exciderit & hic versus talis aliquis:

Et sine culpa plerique aut pœna possident.

Clare indicant hi duo, tresve, qui sequuntur:

Numeremus, agedum, qui deprehensi perierint.
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

Ergo sic edendus hic locus:

Periculosum semper reputavi lucrum.
* * * *
Sed dicis, qui rapuere divitias, habent.
* * *. *
Numeremus, agedum, qui deprehensi perierint. MEURS.

(11) *Deprensi*] Qui ob opes variis accusationibus circumventi, & suppliciis affecti fuerint. Respicit calamitatem temporum suorum, quibus præsentissimum exitium ex magnis divitiis. Docet *Tacitus* & *Sueton. vita Tiberii*. quos vide. SCHEF. Metaphora a navigantibus, qui tempestate deprehensi pereunt. V. Serv. ad IV. Georg. 421. *Deprensis statio tutissima nautis.* & ad Virg. 5. Aen. 52. *Argolicoque mari deprensus.* Ovid. XI. Met. 663.

Nubilus Aegaeo deprendit in æquore navim
Auster.

vide Douz. Praecid. ad Catul. cap.

Digitized by Google

Paucis temeritas 12 eſt bono, multis malo.

cap. VI. & Freinsh. Ind. in Florum. BURM.

(12) *Eſt bono*] Commodo, utilitati. Ita *Cic. pro Roſcio: Accuſant ii, quibus occidi patrem Roſcii bono fuit.* SCHEF.

(86) FAB. V.

Scurra & Ruſticus.

1 Pravo favore labi mortales ſolent,
Et, pro judicio 2 dum ſtant erroris ſui,
Ad poenitendum 3 rebus manifeſtis 4 agi.
5 Facturus ludos quidam 6 dives nobiles,

Pro-

(1) *Pravo favore*] Ita malo cum Rigaltio, quam quomodo habent editiones primores, *parvo favore.* MEURS. Per pravum & cœcum favorem; vide, quæ dixi in opuſculo *de ſtylo cap.* 10. SCHEF. ita Fabio lib. x. Inſtit. cap. 1. reddidimus, *niſi labor ejus amore.*

(2) *Dum ſtant*] Locutio, ex re bellica tranſlata. *Liv. lib.* 38. *Pro Juba atque Afris ſtetiſſe*, id eſt, partes eorum propugnaſſe. SCHEF. Ovid. 1. Art. Amat. ŷ. 200. *Stabunt pro ſignis jusque piumque tuis.* Et hinc ad togatam militiam tranſlata fuit hæc locutio. V. ſupr. fab. 49. ŷ. 37.

(3) *Rebus manifeſtis*] Supple *in rebus*, i. e. cum res factæ ſunt manifeſtæ. SCHEF. Non commoda ſatis hæc Schefferi explicatio videri poteſt. Elegans eſt uſus hujus vocis *rebus*, apud Latinos auctores; pro ipſo facto, opere, non nudis tantum verbis. Poſtea dixit, *aperto pignore errorem probans.* Vide, quae ad hanc elegantiam illuſtrandam affert, eximius linguae Latinae inſtaurator Gronov. lib. 3. obſ. 6. & Graev. ad Cicer. x. ad Famil. 11. BURMANNUS.

(4) *Agi*] Impelli, eleganter, in reſpectu ad vim veritatis. SCHEF.

(5) *Facturus*] Proprie, de iis, qui ſpectacula edunt. *Cic. de Haruſpic. Hos ludos ſervi fecerunt. Sueton. Aug.* 10. *Ludos victoriæ Cæſari non audentibus facere* &c. Sic *infra c.* 8. *Erat facturus ludos.* &c. SCHEF. Simile eſt huic theatrali joco, quod commemorat facetus quidam in libello, cui nomen, *L'honnête homme* p. 70. de viro in Gallia honeſto loco nato, nec humillimi ſpiritus poëta: cujus carmina quum ex præconcepta quadam opinione nullos invenirent applauſores; poëmati

Digitized by Google

7 Propoſito cunctos invitavit praemio,
Quam quisque poſſet, ut 8 novitatem oſtenderet.
Venere artifices laudis ad certamina.
Quos inter ſcurra, notus 9 urbano ſale,
10 Habere dixit ſe genus ſpectaculi,
Quod in theatro numquam 11 prolatum foret. 10

Diſper-

Malherbæ, quod forte acceperat, ſuum; ſuo ejuſdem argumenti, Malherbæ nomen præſcripſit. Quo facto, cum hoc omnes laude, illud vituperio proſequerentur, depoſita perſona hallucinationem vulgi emendavit. PRASC.

(6) *Dives nobilis*] Non ſatis placet illud *nobilis*. Quomodo enim cohærent *dives nobilis?* Qui dives, eo ipſo fere nobilis, dum ignotum eſſe divitiæ vix ſinunt. Et cur tandem additur hic *nobilis?* Ego ſuſpicor, ſcribendum *nobileis*, ut ad *ludos* referatur, ſenſusque ſit, voluiſſe illum facere ludos non obvios & quotidianos, ſed celebres, qui paſſim noſcerentur. Et poteſt illud ipſum *nobilis* ſic accipi. Quomodo apud *Salluſtium* eſt *omnis*, pro *omnes*, apud alios alia hujus generis. Scio ſequi mox *cap.* 9. verſum non multum diſſimilem: *erat facturus ludos quidam nobilis*, ſed is nil me movet. SCHEF. Veroſimile eſt, Schefferum hanc ab Ill. Heinſio (cui plura debet) emendationem accepiſſe: ille enim & hic, & fab. 88. *nobiles* legendum eſſe codici ſuo adnotaverat. ita ille apud Petronium barbare loquens, *habituri ſumus munus excellente.* BURMANNUS.

(7) *Propoſito praemio*] Propria eſt locutio. Valer. Max. 6. 8. 2. *Cum magna ſibi praemia propoſita videret.* Et ita Graeci. Theocr. Idyl. 8. ỳ. 11. Χρήσθαις καταθήσω ἆεθλον. Et hinc ipſi ludi, quibus praemia proponebant, dicti Θεματικοί. Vid. Comm. ad Marm. Oxon. inſcr. 3. V. ſupr. ad fab. 14. ỳ. 9. BURM.

(8) *Novitatem*] Sic appellat nova inventa. *Horat. de Arte:*

Illecebris erat & grata novitate morandus
Spectator, functusque ſacris, & potus, & exlex. SCHEF.

(9) *Urbano ſale*] Salem uſurpat pro eo, quod jocoſum eſt, & *ſentitur latente judicio, excitatque, & a tadio defendit orationem*, veluti a *Fabio* exponitur *lib. 6. c. 3. Urbanus* vero ſal, cui ineſt elegantia & eruditio quædam ex converſatione politorum doctorumque. SCHEF.

(10) *Habere*] De re inventa. Terent. Heaut. 4, 1, 10. *At ſic opinor: non poteſt. Immo optime. Euge! habeo optimam.* Virg. in Mœri: *Incipe, ſi quid habes.* PRASCHIUS. Terent. Eun. 3. 2. *Nunquid habes?* ubi Donatus, *inveniſti?* Horat. 1. Od. 27. *quidquid habes, age, depone tutis auribus.* V. Caſaub. ad Theoph. Character. περὶ ἀνθαδείας. BURM.

(11) *Prolatum*] *Proferri*, ait

Hein-

Diſperſus rumor civitatem 12 concitat:
Paullo ante vacua turbam 13 deficiunt loca;
In ſcena vero poſtquam ſolus conſtitit,
Sine adparatu, nullis 14 adjutoribus,
Silentium ipſa fecit exſpectatio. 15
Ille in ſinum repente demiſit caput,
Et ſic 15 porcelli vocem eſt imitatus ſua,

Verum

Heinſius in ſuis ad me literis, *in theatro elegans loquendi modus. Qui & Statio reddendus Sylvarum II. Lucani Genethl. Ingratus Nero dulcibus theatris. Et noſter tibi proferetur Orpheus. Orpheus & Neronis laudes, duo poëmata ex ſcriptis Lucani laudantur ab antiquis & cet. Proferetur, legitur in Parmenſi, quam poſſideo, editione anni MCCCCLXXII. & recte. Sic Auſonius epiſtola ad Urſulum Grammaticum de Terentio: Protulit in ſcenam quot dramata fabellarum, Arcadia medio qui jacet in gremio, &c.* SCHEF.

(12) *Concitat*] Convocat in locum unum, theatrum ſcil. SCHEF. Sic Ovid. epiſt. Paridis:

Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur,
Concitet aut vires Graecia tota ſuas.

(13) *Deficiunt*] Deſunt eis loca. *Cic. 4. Ver. Dies, latera, & vox me deficiunt.* SCHEF. Ita loquebantur optimo ſeculo. V. Nob. Heinſ. ad Ovid. 1. Amor. 8. 93. & 2. Metam. 382.

(14) *Adjutoribus*] Hinc apparet, τὸ *adjutor* eſſe vocabulum operæ ſcenicæ, quod & Suetonii auctoritate firmari poteſt in lib. de claris Grammaticis. *Hic* (de Craſſitio loquitur) *initio circa ſcenam verſatus eſt, dum mimographos adjuvat.* FABER. Sic vocantur proprie, qui voce aut alias mimos juvant. Notavit hoc & *Faber*, obſcuriſſimumque *Eunapii* locum hac occaſione elegantiſſime ingenioſiſſimeque explicavit. SCHEFFER. Quinctil. 11. 5. *Nunc vero ſcio, id fieri apud Graecos, ſed magis per adjutores.* vide plura apud J. Druſium Miſcel. Cent. 11. 28.

(15) *Porcelli vocem*] Talis Parmenio, de quo Plut. de audiend. Poët. Ὥσπερ γὰρ ὑὸς βοὴν καὶ ψόφον τροχιλίας καὶ πνευμάτων ῥόιζον, καὶ θαλάσσης κτύπον ἀκούοντες ἐποχλούμεθα, καὶ δυσχεραίνομεν, ἂν ἤ τις πιθανὸς ταῦτα μιμῆται, καθάπερ Παρμένων ὗν, καὶ Θεόδωρος τὰς τροχιλίας, ἡδόμεθα. NEVEL. Recte vocavit ſcurram, qui hoc faceret. Plato de Republ. lib. III. Tractans quid imitari debeant ingenui pueri. *Quid vero?* ait, *equos hinnientes, vel boves mugientes, aut fragorem murmurque fluviorum, aut maris fremitum, vel tonitrua, vel catera hujus generis imitabuntur?* Atqui *interdictum eſt illis, inquit, hactenus inſanire, aut inſanientes imitari.* Idem

16 Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,
17 Et excuti juberent. 18 Quo facto, ſimul
Nihil eſt repertum, multis 19 onerant laudibus, 20
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
20 Hoc vidit fieri ruſticus. Non me hercule
Me vincet, inquit: & ſtatim profeſſus eſt,
Idem facturum melius ſe poſtridie.

Fit

lib. II. de Legibus, *voces ferarum* negat imitaturas eſſe Muſas. FREINSH. De homine omnifariarum animantium voces exprimente Auſon. Ep. 75. PRASC.

(16) *Verum*] Lege, *verrem*. V. ſupr. ad fab. 85. HEINS.

(17) *Et excuti*] Pallium videlicet aut ſinum. Sic loquuntur Latini. Cic. pro Roſcio: *Nihil eſt, Glaucia, quod metuas, non excutio te. Plautus Aulul. 2. ſc. 3. Agedum, excutedum pallium. Plin. 7. cap. 36. A janitore ſemper excuſſa, ne quid inferret cibi.* SCHEFFER. Leg. *Idque excuti.* HEINS. vid. ad Petron. cap. CXXVIII. & Quinct. VII. 1.

(18) *Quo facto*] Vid. Heinſ. ad Val. Flac. IV. 88. & Gronov. ad Liv. I. 41.

(19) *Onerant laudibus*] V. C. Pithœi, *laudibus*. recte. Vet. Epig. cujus initium *cum traheret Priſcus:*

Quod licuit, lances donaque ſæpe dedit.

Martial. 10. ep. 29.

Quam tibi mittebam Saturni tempore lancem,
Miſiſti domina, Sextiliane, tua.

Sic enim lego. HEINSIUS. Vid. not. Gudii, qui eandem lectionem amplectitur; ſed vix perſuadent Viri Eruditiſſimi: munera enim & praemia Hiſtrionibus, non a populo, ſed ab editoribus & judicibus dabantur; neque loca ab illis allata, Populum lances & pateras actoribus dopaſſe, evincunt; ſed ludorum moderatores & editores. Ille acclamationibus & plauſibus favorem ſuum teſtabatur, & ſi bene Mimus egiſſet, *laudibus onerabat*, quod & ſequentia *plauſu proſequuntur*, & *movet plauſus* oſtendunt. & praecedentia, *venere laudis ad certamina*. Denique elegans eſt locutio *Onerare laudibus*, qua & uſus eſt Liv. 4. 13. *Laudibus haud immeritis onerare*. Gunther. Ligur. III. 467.

Nec multis opibus, ſed laude venimus onuſti.

& lib. V. 3.

Faſcibus & ſummae cognomine laudis onuſtum.

ſi vero lancibus a ſpectatoribus fuiſſet oneratus, periculum fuiſſet, ne Tarpejae virginis, clypeis oneratae, ſortem ſubiiſſet. BURM.

(20) *Hoc vidit*] Malebat Heinſ. *hoc videt ut fieri.*

(21) *Fit*

Digitized by Google

21 Fit turba major: Jam favor mentes 22 tenet,
23 Et deriſuri, non ſpectaturi, ſedent.
Uterque prodit; Scurra 24 degrunnit prior,
25 Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc 26 ſimulans ſeſe veſtimentis ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat 27 ſcilicet,
Sed,

(21) *Fit turba*] Concurſus omnis generis hominum. SCHEFFERUS.

(22) *Tenet*] Eleganter, favor erga ſcurram ita occupatas habuit multitudinis mentes, ut adempta eſſet eis omnis libertas judicandi. Ergo perperam *Urſinus* illud *jam*, immutat in *nam*. Non enim verba hæc ad membrum antecedens referuntur. SCHEF. Elegans uſus verbi *tenet*, occupat, ne poſſint vere judicare. Ita Juſtin. 2. 12. *Quæ vos, Iones, dementia tenet.* Suet. Aug. VI. *tenet vicinitatem opinio.*

(23) *Deriſuri non ſpectaturi*] *Deriſuros non ſpectaturos ſites.* V. C. Pithœi. Lege, *ut deriſuros, non ſpectaturos ſcias.* HEINS. *deriſores non ſpectatores* conjiciebat Hoogſtratanus, ſed tunc *futuri* eſſent ſubintelligendum.

(24) *Digrunnit*] Forte, *degrunnit*, *Rittershuſius*, cui adſentior. Particula *de* in compoſitione vim habet etiam perfectionis. Ut *digrunnire* quidem videatur tantummodo notare actum grunniendi, *degrunnire* ſit egrunnire, pergrunnire, ad finem grunnire, nobis *auſzgreinen*, *greinen* enim à Latino *grunnire* deſumtum videtur. Sic apud Sueton. Calig. c. LIV. f. *deſaltato cantico abiit.* Similem differentiam inter *defractum* & *diffractum* notat Caſaub. in Sueton. Cæſ. cap. XXXVII. & Beroald. in Suet. Cæſ. cap. XXIII. *Fungi, agere eſt: defungi, peragere, ut inquit Agretius grammaticus: inde defunctos dicimus mortuos, qui munia vita peregerunt: & defunctos periclis, liberatos.* Et in ejuſdem auctoris Veſpaſianum cap. V. obſervat Theod. Marcilius multas *ſic in lingua Latina per literæ unius variationem differentias, ut devertere, divertere: deripere, diripere &c.* FREINSHEM. Mallet *Rittershuſius degrunnit*, ſc. in ſinum, ut ante fecerat. Sed quia libri ſervant alterum, nil muto. Et vide *ſup. 2. c. 4.* SCHEF. Heinſius *degrunnit* præfert.

(25) *Movetque plauſus*] Commovet multitudinem ad edendos plauſus manibus. Sic enim ſolebant, cum quid approbarent. V. *Ferrarium de Acclam.* SCHEF.

(26) *Simulat*] *Simulans* Excerpta Rigaltii. HEINS.

(27) *Scilicet*] Eſt confirmantio. *Donatus* alicubi explicat per *ſcire licet.* SCHEF. Aliquando haec vox confirmat, non per ironiam negat. V. Manut. ad Cicer. 1. Epiſt. fam. 6. Et Gronov.

Sed, in priore quia nil [28] compererant, [29] latens,
Pervellit [30] aurem [31] vero, quem celaverat,
Et

nov. 3. Obſ. 9.

(28) *Compererant*] Cur aſteriſcos hic poſuerint, quæro: mihi enim ſunt tenebræ. PRASCHIUS. Spectatores, iſtuc enim hæc ſunt referenda. *Urſinus* verſum hunc omittit, credo, quod non intelligeret, ac locum mutilum putaret, ut fecerunt alii. SCHEF. Et Heinſius delendum cenſuit.

(29) *Latens*] Sic optime Pariſ. Aliæ editiones, *compererat latens*, quod quia ſenſum non habet, putabant abeſſe aliquid, & lacunæ ſigna poſt hunc verſum addiderant. Eſt autem perfecta ſententia. Faciebat id revera, quod ſimulare tantum videbatur; ſed latebat, ideo fallebat ſpectatores, ut crederent eum non obtegere porcellum, quia, quum eosdem geſtus adhibuiſſet ſcurra, deluſi fuerant, & excuſo eo *nil compererant*. Et clarior erit ſententia, ſi parentheſeos addas notam: (*quod faciebat ſcilicet, ſed in priore quia nil compererant latens:*) *Pervellit aurem* &c. FREINSHEMIUS. Sc. Ruſticus. Vult, ſpectatores non habuiſſe eum ſuſpectum, ac propterea nec ſinum excutere juſſiſſe. Et ſic illud *latere* uſurpant, pro non obſervari, non intelligi. *Cornel. in Eumene cap.* 8. *Nam cum non ad Eumenis principia, ſed ad regiam conveniretur, atque ibi deliberaretur, quodammodo latebat, cum tamen per eum unum quærerentur omnia.* Objicit huic explicationi Juvenis eruditus Dn. *Giſbertus Cuperus lib.* 1. *obſerv. c.* 13. quod *latere dici non potuerit, qui omnium oculis erat expoſitus.* Atqui ſic ne *Eumenes* quidem dici potuiſſet latere, contra quam fit a *Nepote*, cum & ipſe junctus cæteris deliberantibus ad principia conſpiceretur ab omnibus. Itaque hoc quidem non eſt tanti, ut mutari ſuadeat lectionem veterem. Addit, etiam *ſed* particulam non habere quo referatur. Mihi aliter videtur. Annon enim eleganter iſta ſunt conjuncta? *Faciebat* (obtegebat veſtimentis porcellum) *ſed latens* (multitudinem ſcilicet, quæ neſciebat, ipſum obtegere, imo ne ſuſpectum quidem habebat) *quia nil compererant in priore*. Et ſic uſurpant illud *ſed* ſcriptores optimi. Ipſe *Cicero Verr.* 5. *In quo erat aliquis quæſtus, ſed is honeſtus atque conceſſus.* Oſtendit illud *ſed* qualis quæſtus fuerit, plane ſicut apud *Phædrum*, quale fuerit id, quod ſcurra fecerit, tanta ſcilicet arte, ut lateret, nec intelligeretur facere, quod faciebat tamen. Nihil ergo video, quod poſtulat mutationem. SCHEF. Poteſt *latens* ſumi pro latenter, occulte pervellit. de particula *ſed* vide ſupra IV. 17.

(30) *Aurem*] Legit *Gruterus, aure utraque, quem celaverat.* SCHEF. Quod notavit Neveletus.

(31) *Vero*] Lege, *verri*. HEINSIUS.

(32) *Et*

Digitized by Google

32 Et cum dolore vocem naturae exprimit.
33 Adclamat populus, Scurram multo similius
Imitatum, & cogit rusticum 34 trudi foras. 35
At ille profert ipsum porcellum e sinu,
Turpemque 35 aperto pignore errorem probans;
En, hic declarat, quales sitis judices.

(32) *Et cum dolore*] Lege, *& vi doloſa vocem*, vel, *atque ita doloſe vocem nativam exprimit.* Vid. ſup. fab. 35. Sic fab. 37. *nativo munere tuta.* Poteſt etiam legi: *& ſubdole ſic*, &c. HEINS.

(33) *Adclamat*] An ſcribendum eſt: *At clamat?* iſto ſenſu: Licet verum porcellum ruſticus compulerit vocem edere, nihilominus clamat populus, &c. SCHEF.

(34) *Trudi foras*] Per indignationem, cum contumelia. Sic mox *c.* 9. *Eſt protruſus foras. Plaut. Aſin. Ne ille ecaſtor hinc trudetur largus lachrymarum foras.* SCHEF.

(35) *Aperto*] Virg. Aen. 6. *Aperit ramum, qui veſte latebat.* PRASC. *Aperto*, eſt claro ac manifeſto, *pignus* notat argumentum certiſſimum. *Curtius: Nullum erga me benevolentiae pignus atque indicium omiſiſtis.* Ita ſæpe alii. SCHEF.

Poëta.

Adhuc ſuperſunt multa, quae 1 poſſim 2 loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas; 40
Sed temperatae ſuaves ſunt argutiae:
Immodicae 3 offendunt. Quare, vir ſanctiſſime,
Particulo, chartis 4 nomen victurum meis,
5 Latinis dum manebit pretium literis,
Si

(1) *Poſſim*] Forte, *poſſem.* SCHEF.

(2) *Loqui*] Lege, *Eloqui.* HEINS.

(3) *Offendunt*] Abſolute, moleſta ſunt, ac tædioſa. Sic *Cicero pro Clu. Bis apud Judices offendit. Tac. Ag.* 22. *Honeſtius putabat offendere, quam odiſſe.* SCHEF.

(4) *Nomen*] Eleganter, reſpectu famæ. Ita *Seneca epiſt.* 21. *Poſſum mecum duratura nomina educere.* SCHEF.

(5) *Latinis dum* &c.] Cicero de LL. 1, 2. *Dum Latina loquentur litera, quercus huic loco non deerit, qua Mariana dicatur.* Ita Romani de perennitate ſuae linguae, quorum *μεγαλογορία* in vati-

Si non ingenium, certe brevitatem 6adproba, 45
Quae commendari tanto debet justius,
Quanto 7 Poëtae sunt molesti validius.

vaticinium vertit. Quod Deus forsitan ita voluit, ut ea via ad eos pervenirent *necessaria commonitionis exempla : ut si virtutes, quarum ista utcunque sunt similes, quas isti pro civitatis terrenae gloria tenuerunt, pro Dei glorioſissima civitate non tenuerimus, pudore pungamur ; si tenuerimus, superbia non extollamur :* ut huc accommodemus notabilia Hipponenſis Epiſcopi verba de Dei Civ. 5, 18. PRASCHIUS.

(6) *Adproba*] Forte ſcripſerit *adprobo*, eo ſenſu quo ſupr. lib. IV. 24. explicuimus hoc verbum.

(7) *Poëtae ſunt moleſti*] Qui juſta opera conſcribunt, quos recitantes non poſſis absque maxima moleſtia audire. Huc enim Noſter reſpicit, quod a *Rittershuſio* bene obſervatum eſt. SCHEF. Ad moleſtiam illam reſpicit Juvenalis principio Satyrarum :

Semper ego auditor tantum? numquamne reponam?
Vexatus toties rauci Theſeide Codri?

Ubi Joan. Britannicus. Idem poëta Sat. 3, 9. inſuper ſummas urbis moleſtias refert - *& Auguſto recitantes menſe poëtas.* FREINS. Et Ovidius 2. Art. Am. *ỳ.* 508. monet, *ne ſua veſanus ſcripta Poëta legat.*

(87) FAB. VI.

Duo Calvi.

Invenit calvus forte in trivio pectinem,
Acceſſit alter, aeque 1 defectus pilis :
2 Eia, inquit, in commune, quodcumque eſt lucri.
Oſten-

(1) *Defectus pilis*] Quem defecerant pili, qui amiſerat. Sic Ovid. 10. *Met. v.* 104. de cervice: *defecta vigore Ipſa ſibi eſt oneri.* Vid. *Schopp. Inf.* 114. SCHEF. V. ſupr. ad fab. 21.

(2) *Heia inquit* &c.] Vide Theophraſti Charact. περὶ βδελυρίας. Senec. Epiſt. 129. NEVEL. Inde eſt in vita Aeſopi: Λαβὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἰχθαλίου, ἠσύχασον. PRASC. Formula eſt ſolennis, qua utebantur, qui quid alium inveniſſe viderant in publico. Vide *Eraſmum in Chil. Senec. ep.* 118. Ubi tamen optime monetur ab eruditiſſimo *Gronovio*, non *eſt commune*, ſicut in poſtremis edidit *Rigaltius*, ſed *in commune*, ſcribi oportere.

Digitized by Google

Oſtendit ille 3 praedam, & adjecit ſimul:
4 Superum voluntas favit; ſed, fato invido, 5
5 Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
Quem ſpes deluſit, 6 huic querela convenit.

portere. SCHEF. Lege, *Eſto, inquit, in commune* &c. HEINS. Vid. Vavaſſ. de vi & uſu quorundam verbor. p. 73. & de Mercurio communi Spanh. ad Call. Hym. in Dianam. 70. & res inventas & fortuito obvenientes ipſi ſacras fuiſſe docet Stanl. ad Aeſchyl. ſept. contra Thebas. 514 BURM.

(3) *Praedam*] De re inventa uſurpari, notandum. Adde *ſup.* 11. 8. 27. SCHEF.

(4) *Superum voluntas*] Etiam hoc ſolenne fuit. A Diis talia dicebant dari. *Hieron. ad Lev. Multi ſine peccato putant eſſe, ſi alienum, quod invenerint, teneant, & dicunt: Deus mihi dedit.* SCHEF.

(5) *Carbonem*] Vide Suidam in Ἀθηναῖος ὁ θησαυρὸς ἥνεγκεν. NEVEL. Rem pretii nullius, *Eraſmum* vide in *Chil.* Natum hoc ex ſuperſtitione vulgi videtur, cui perſuaſum, niſi obſerventur omnia in theſauris effodiendis, quae obſervanda praecipiunt, qui peritiam hujus artis habent, argentum omne diſparere, illiusque loco meros relinqui carbones, a Dracone credo, cujus antea meminimus. SCHEF.

(6) *Huic querella*] Neſcio, annon ſit à *Phadri* manu, *haec querella*, quod & *Rittershuſius* putavit. Nec enim ſic generatim de querela omni dixeris, quod conveniat. SCHEF. Sed aſſentior *Rigaltio*, fruſtra haec mutare velle interpretem. FREINSHEMIUS.

(88) 1 FAB. VII.

Princeps Tibicen.

Ubi vanus animus, 2 aura captus frivola,
Arri-

(1) Recte *Rittershuſius* non fabulam hanc eſſe, ſed hiſtoriam illius temporis, neque ſane mihi videtur de Sejano cogitaſſe Phaedrus, (ut cenſet Rigaltius) quum iſta ſcriberet, nam incolumi non eſſet auſus: everſum aperte potius inceſſiſſet. FREINS.

(2) *Aura captus frivola*] *Aura*, pro favore, ut notat Serv. ad Aen. lib. 6. Tranſlatum a navigatione: ſicut, *aſpirare coeptis, velificari gratia*, & ſiqua ſunt ejuſmodi. Vocem *frivolus* enucleat Budaeus ad L. ſolutum 11. §. ſolutam. 5. D. de Pignerat. act. PRASC. Per *auram*, vulgi gratiam & *favorem* innuit, *Virgilii* exemplo; *frivola*, eſt fragilis, quae cito perit. SCHEF.

(3) *Ab-*

3 Arripuit insolentem 4 sibi fiduciam,
Facile 5 ad derisum stulta levitas ducitur.
6 Princeps tibicen notior paullo fuit,
7 Operam Bathyllo 8 solitus in scena dare. f
Is forte ludis (non satis memini quibus)
Dum 9 pegma 10 rapitur, concidit casu gravi

Nec

(3) *Abripuit*] Lego: *adripuit insolentem sui fid.* τὸ *u* exteritur in *sui*. Ita *sas* dixit Ennius, pro *suas*, illo versu: *Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas.* PRASC. Veteres habuere, *abripuit*. An scribendum, *adripuit?* num *abripere sibi* ita dicitur, ut *auferre sibi*. SCHEF. Johannes ille Clericus in Biblioth. Antiq. & Nov. t. v. p. 178. hoc loco contra Jesuïtam Gallum, censorem suum se tueri conatur, quod ipse scripserit, *sumere fiduciam*, quasi minime Latine dictum esset; non vidi argumenta, quibus eum impugnat Jesuïta, sed minime litem hac de phrasi ipsi movendam esse puto, si de se usus sit: nam vanus ejus animus, & aura captus frivola, recte & latinissime dici potest *sumere fiduciam, confidentiam, insolentiam, iram, spiritus, superbiam* & *arrogantiam*, (ut haec locutionum ex Thesauro, sibi unico praesidio, Stephani colligit exempla) quibus phrasibus, egregie notatur, & optime exprimitur, ejus ingenimus: neque quisquam, nisi qui eum ignorat, ipsi hac de re controversiam faciet. sed in verbo *arripere* major adhuc arrogantiae vis, & notat eum, qui plus sibi sumit, ac decet. Ovid. IV. Met. 224.

——— *Neve*
Arripite arbitrium matri
secreta loquenti. BURM.

(4) *Sibi*] Eleganter abundat. Sic *ocium mihi sumo. Cicero.* sic alii. SCHEF.

(5) *Ad derisum*] Ad derisionem, ut derideatur. SCHEF.

(6) *Princeps*] Hoc erat nomen tibicinis. SCHEF. Nomen illius tibicinis, quo de agitur. Ita nomina propria sunt, Rex, Regulus, Tyrannio, Tyrannus, Creon, Creusa (Graece Regem & Reginam significant) & alia id genus. FABER.

(7) *Operam Bathyllo*] Inflare tibias solebat, ad quas Bathyllus mimus saltaret. Consueverant enim eo tempore mimi seu pantomimi extra dramata seorsum in scena totius corporis mirifico gestu exprimere, quicquid vellent, inter saltandum. Vid. *Voss. Inst. Poët.* & *Scaligerum ad Eusebium* prolixe, *pag.* 170. *editionis Jansoniana*. SCH.

(8) *Solitus*] Non nude explicat professionem Principis, sed vim simul habet causae, quare notior fuerit; nempe quia solitus hoc erat facere Bathyllo, mimo ea tempestate celebri. SCHEF.

(9) *Pegma*] *Pecma* sive *pegma*, (nam utroque modo scribitur) machina fuit artificiosa,

pro

11 Nec opinans, & sinistram fregit tibiam,
12 Duas quum dextras maluisset perdere.
13 Inter manus sublatus, & multum gemens
Domum refertur. Aliquot menses transeunt,

Ad

pro diversitate argumenti adornata, in qua vel in sublime attollere, vel e sublimi in præceps dare, ac velut dehiscente terra absumere solebant sive homines, sive res, quas esset libitum. Vide *Lipsium Amph. cap.* 22. *Scalig. ad Manilium pag.* 140. *Philandrum ad Vitruv. l.* 9. SCHEF. Vid. Serv. ad Virgil. III. Georg. 24. Claudian. de Conf. Mallii 324.

Mobile ponderibus descendat pegma reductis. BURM.

(10) *Rapitur*] Sic loquitur ob celeritatem, qua dehiscebat, aut surgebat, motuum ponderibus latitantibus. *Claudianus:*

Mobile ponderibus descendat pegma reductis. SCHEF.

(11) *Nec opinans*] Forte, *nec opinus*, qua voce supra est usus. NEVEL. Vid. lib. I. fab. 9.

(12) *Duas dum dextras*] Non negligendus elegans jocus in voce, *Tibia*. Fregit tibiam, sive crus sinistrum, sed maluisset duas dextras tibias (quas sc. in Comœdiis adhibebant) frangere, quam unicam illam sinistram. Sic in Eunuchi inscriptione apud Terentium legitur, eam fabulam actam fuisse tibiis duabus dextris. Videndus Aldus Paulli Manutius de Quæstis per Epistolam. SCHOP. Lepida argutia: allusio facta ad tibias, quibus in scena utebantur, quarum aliæ sinistræ, aliæ dextræ dicebantur. Adi Terentii didascalias, & ibi interpretes. Res enim alias fuse explicata fuit, etsi nondum satis constituta. De iis aliquid à Julio Cæsare Scaligero in lib. de poëtica scriptum memini, aliquid à Manutio, & satis multa à Salmasio. Sed, dixerit quispiam, ex Phædri duabus tibiis dextris annon elici possit, quid sibi velit locus ille Senecæ nunquam à doctis explicatus, in quo de *utrisque pedibus dextris* mentio fit? Nil quidquam. Nam dextræ tibiæ apud Phædrum longe alius notionis sunt, quam *pedes dextri* apud Senecam. FABER. Ludit in voce *tibia*. Nam supra sermo de tibia in crure, hic de ea, qua canitur. Fuerunt autem *tibiæ dextræ* cantorum, quæ & *Lydiæ* dicebantur, quibus succinebant in cantico gravem edentes sonum. Vide *Vossium* in supra nominato opere. SCHEF.

(13) *Inter manus*] Hac de re dixi plura adversus patrem tuum optimum, Rittershusi, suspectar. lection. lib. 3. c. 5. SCHOP. Manibus latus e theatro. *Plaut. Mostell.* 2. *sc.* 1. *Abripite hunc intro actutum inter manus. Cicero* V. *Verr.* 11. *Erat exitus ejusmodi, ut alius inter manus e convivio, tanquam e prælio auferetur.* SCHEFF. sic & loquitur Florus III. 19. & 21. & alii passim.

14 Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt; 15 & lepidum genus,
Deſiderari coepit, cujus 16 flatibus
Solebat excitari 17 ſaltantis vigor: 15
Erat facturus ludos quidam 18 nobiles;
19 Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Addu-

(14) *Ad ſanitatem* &c.] Adducor fere his verbis, ut minime adſentiar Palmerio & amiciſſimo Grutero noſtro, legentibus apud Propert. meum: *Volneraque ad ſaniem nunc coiere mea.* Ubi editum hactenus, *ad ſanum.* SCHOP. Fere ut Poëta Umbr. l. 3. El. ult. *Vulnera & ad ſanum nunc coiere mea.* PRASC. Proprie *curatio*, de iſta medicorum opera in ſanandis morbis, quæ dicitur *venire ad ſanitatem*, velut propoſitum ſuum finem, cum priſtinam valetudinem reſtituit. Simili modo *Plinius lib.* 33. *cap.* 3. de auro: *quo ſæpius arſit, proficit ad bonitatem.* SCHEF.

(15) *Et lepidum genus*] Ut ſpectatorum genus ſolet eſſe lepidum, neque a tibicine exhilarari volunt. Plaut. Pſeud. extremo actu primo.

Tibicen vos interea hic delectaverit. SCHOP.

Lepidum ſpectatorum genus, Id eſt, lepidi ſpectatores. Rigaltius pro ipſius tibicinis arte ſumit, minus recte. FABER. Cohæret cum præcedenti, *mos eſt*, atque ideo ad ſpectatores refertur, non tibicinis artem, ut volebat *Rigaltius: genus lepidum*, quod gaudet rebus lætis, ac jucundis. *Rigaltii* ſententiam video nunc *Fabrum* quoque improbare. Sed & olim *Schoppius* ſic intellexit. SCHEF. Forte, *cupidum*. HEINS.

(16) *Flatibus*] Cantibus. Sic *tibicines* dicti *flatores*. Feſtus: *flator tibicen Gloſſa veteres*, quas & *Scaliger* adducit, ad hunc locum: *Flat flator. Arnob.* 2. *cont. gent. Tibia, calamoque flantes.* SCHEF.

(17) *Saltantis*] Bathylli. SCHEF.

(18) *Nobilis*] Lege, *nobiles*. HEINS. V. fab. v.

(19) *Et incipiebat*] Scribimus:

Et incipiebat Princeps ingredier:
eum
Adducit pretio, precibus.

Sicut Phædrus *pretio, precibus*; ita Horat. *nunc prece, nunc pretio.* PRASC. Totus hic locus eſt editus a *Rigaltio*, ex ingenio, ut puto, quomodo eundem emendandum cenſuit & *Praſchius*. Editiones veteres habebant ita:

Et incipiebat Princeps abduci
reum
Ingredi a ſe reducit pretio precibus ut
Tantummodo ipſo &c.

ex quo *Urſinus*, ſequens propius veſtigia ſcripturæ:

Et incipiebat ingredi Princeps,
eum

Redu-

Adducit 20 pretio, precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul advenit, rumor de tibicine
21 Fremit in theatro: quidam adfirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine mora.
22 Aulaeo misso, 23 devolutis tonitrubus,
24 Dii sunt locuti 25 more translatitio.

Cho-

Reducit pretio, precibus, ut tantummodo. SCHEF.

Lege, *Ut incipiebat Princeps ingredior, eum Inducit pretio & precibus ut tantummodo*, &c. HEINS.

(20) *Pretio, precibus*] Formula solennis. Respexit autem locum *Terentii*, qui est in *Eun. Act. 5. sc. 9. Perfice hoc precibus, pretio, ut haream*, &c. SCHEF.

(21) *Fremit*] *Rumor fremit*, sicut apud *Silium*, *rumor strepit. Achill. 2.* SCHEF.

(22) *Aulaeo misso*] Desunt quaedam, ut hariolor. PRASC. Cum dimitteretur aulaeum, post quod stabant actores, & jam scena una finita prodiret chorus ex consuetudine. Hoc vult Noster, neque quidquam abest, ut nonnemo suspicatur. SCHEF.

(23) *Devolutis tonitrubus*] Proprie, quia fiebant saxis dejectis post scenam, magno cum fragore, ut ex *Festo* constat, voce *Claudiana tonitrua*. SCHEF.

(24) *Dii sunt locuti*] Lege, *Diis collocutis*. HEINS.

(25) *More translatitio*] Quo transferebantur in scenam, ornati magnifice, cum intervenire difficilioribus negotiis deberent machinae alicujus subsidio. Id enim est *transferre*, & *translatio* in ludis, auctore *Salmasio Exerc. Plin. p.* 124. ubi locum hunc interpretatur. Quanquam meo animo non ista velle *Phaedrus* Noster videatur, sed simpliciter per *translatitium* intelligere pridem usurpatum, & consuetum, & vulgatum. Nam & hoc non raro *translatitium* est apud veteres. Quomodo *translatitiam propinationem* legimus apud *Petronium*. *Cic. Ver. 3. Et hoc vetus edictum, translatitiumque est. Asconius* eo loco: *translatitia veteres dixerunt, non nova, nec nuper inventa, sed aliunde translata*. Sane si secundum alteram accipias interpretationem, qui *eo* more Dii *laquentur*, non excogito. SCHEF. Gell. 3. 18. *Edictum, quo Consules servandae consuetudinis caussa, translatitio utuntur*; *Translatitium* & *solitum* conjungit Ampelius sub finem libelli memorialis. HEINSIUS. Recte explicuit Schefferus. Apulej. 1. Met. *Oro te, inquam, aulaeum tragicum divoluto, & siparium scenicum complicato, & cedo urbis communibus*. olim vero aulaeis, postea sipariis usos esse docet Auctor de Trag. & Com. *more* vero, ut Ovidius in alia re 11. ex Ponto v. 54.

26 Chorus reducto tunc, & notum canticum Impo-

Hoc superos jures more solere loqui.

ubi non opus est *ore* legere. BURM.

(26) *Tunc chorus*] Legit clarissimus Gruterus,

Tunc chorus ignotum amore ductus canticum. NEVEL.

Subest ὕπυλος: quod non tetigit Gruterus, quum locum hunc tentaret. Puto:

Tunc chorus, ignoto more, ludo canticum
Imposuit. PRASC.

Legendum mihi videbatur: *Tunc chorus gnotum moro eductu canticum.* Scilicet producto in scenam Principe, moro & inepto tibicine, scenici artifices acclamaverunt; *Lætare incolumis.* &c. RIGALTIUS. Sed sic metron laboraret. Inde gnotum canticum esse non potuit, cujus sententiam, ut apparet, tibicen non intelligebat. Illud autem *moro eductu* nescio quomodo non placet: neque Phædrum olet. Postremo non concipio quomodo rem sit imaginatus Rigaltius, scenicos artifices educto illo moro acclamasse. Nam neque in ejus gratiam id factum aperte monstrat Phædrus. Quin nec ea ambiguitas, de qua dicebamus ex Rittershusio, habebat locum in eo carmine, quod Imperatoris solius honori serio destinatum fuerat. Unde insignitior tibicinis stultitia fuit ad se trahentis ista, propter vocabulum *principis*, quod judicare debebat, ad se nihil attinere sic usurpatum, & huic incluſum sententiæ, licet ipse quoque Princeps vocaretur. Parisienses hic multa mutant, audacter sane, si præter MSS. fidem. ex vulgato:

Tunc chorus ignotum more ducto canticum
Imposuit; fecissem:
Tunc chorus ignotum mox reducto canticum
Insonuit.

Ignotum canticum eo usque, hoc est, novum, tum primum in scenam productum. FREINSHEMIUS. Hunc Phædri locum non intellexit novus Interpres, sub quo nuper & Phædrus & Terentius Gallice loqui didicere. Sic enim vertit: *Les danceurs voians ce joüeur de flute revenu de nouveau, lui donnerent à chanter une chanson fort connuë, qui commençoit par ces paroles*, Rome réjoui toi, &c. At Phædri sententia est: chorum, & canticum quoddam, (ex eo cantico est versus ille, *Lætare incolumis Roma*, &c.) Chorum, inquam, & canticum illud, quod tunc forte canebatur, induxisse tibicinem, hominem misere fatuum, in eum errorem, ut per *Principem* se designari crederet, cum de Imperatore, non de tibicine, sermo esset. *Imposuit* itaque, *fefellit.* FABER. Verum miror, quomodo, si notum fuit canticum, sic tibicinem potuerit decipere. Ait quidem *Faber* in novissima editione: *Facile vel puer respondeat: notum erat omnibus, quia nuper compositum fuerat, sed Principi*

Digitized by Google

Imposuit, cujus haec [27] fuit sententia;
[28] Laetare incolumis, Roma, salvo Principe.

In

cipi saltatori ignotum, quia perdiu in lecto jacuerat, neque illud audire potuerat. Sed revera puerile hoc responsum est. An enim tandem, quia diu jacuit in lecto, iccirco ignorare canticum illud debuit? Atque ut fatetur *Faber*, notum fuit *omnibus*. Cur ergo ipse solus nil resciverit de eo? An socios, an amicos habuit nullos, per quos etiam decumbens, vel inter confabulationes familiares intelligere cantionem istam potuit? An ipsum, tibicinem praesertim (*tibicen* enim fuit, non *saltator*, ut a *Fabro* nominatur) interea scenae, omnis, chori, cantionis oblitum arbitramur, aut saltem tam negligentem extitisse, ut quid ibi fieret, per tot dies ne quaesiverit quidem? Haec vero omnia crediderit, opinor, nemo, nisi puer. Quare non desimimus mirari, quomodo quod notum, & notum fuit omnibus, ipse solus ignoraverit canticum. Ac propterea existimamus, ideo fuisse ignotum, ut ante illum diem nunquam prolatum fuerit in scena. Unde tamen sequitur, ut omnino, quod monebam olim, locum sic legamus; *tunc chorus ignotum ac reducto canticum*, vel, ut placuisse nunc *Freinshemio* intelligo: *tunc chorus ignotum mox reducto canticum*. Nisi *Rigaltiana* inhaerentes editioni malimus: *Chorus reducto tunc, & novum canticum*. Nam quod de in parenthesi includendis verbis illis, *& notum canticum*, conjeceram, eo minus placet, quia sequens *cujus* eam nequit admittere. Quod autem pro *imposuit*, *Freinshemius* substituit, *insonuit*, sine caussa factum, & subsequentibus omnimode repugnat. SCHEF. Lege, *chorus reducto tunc & (vel id) notum*. &c. HEINSIUS. Mihi vulgata satis placet, hoc sensu, tunc chorus & notum canticum, Principem reductum in theatrum fefellit. *notum* vero retinendum. est enim usitatum canticum, sed id per ipsam arrogantiam sui honoris caussa pronuntiari credebat. sic apud Galb. XIII. *notissimum canticum* a populo Galbae accommodatur. *imponere* pro decipere vulgatum est. BURM.

(27) *Fuit*] Forte, *eluit*. HEINSIUS.

(28) *Laetare* &c.] Vide Barn. Brisson. Form. Sol. Lib. 8. p. 719. & exemplis ab illo conductis praesens adde. PRASC. Hinc videtur colligi, accidisse ista post detectam *Sejani* conjurationem & supplicium de eo sumptum. Licet enim alio in argumento diceretur, tamen, spectatores, more suo simul id accipiebant de *Tiberio*, & ideo edebant plausus. Moris hujus habes evidens exemplum apud *Suetonium vita Augusti cap.* 68. & *Neron. cap.* 48. Sane in quae alias Augusti & *Tiberii* tempora haec sententia magis congruat, haud liquet,

Digitized by Google

29 In plausus consurrectum est. 30 Jactant basia. Tibicen 31 gratulari fautores putat;

Eque-

cum proferri eam moris fuerit, non nisi e manifesto vitæ discrimine Principe erepto. Quod cognoscimus ex ejusdem *Suetonii vita Caligulæ cap.* 6. ubi audito, quod Germanicus, quem ægrotare graviter cognoverant, convaluisset, omnes Romæ clamant: *Salva Roma, salva patria, salvus est Germanicus.* Schef. Vid. Bernard Ferrar. de Acclam. lib. 1. cap. 14. & Lindenb. ad Ammian. Marcell. 14. c. 5.

(29) *In plausus consurrectum est*] Honoris præcipui causa. Cicero Attic. 2, 19. *Tribuni erant equitibus, qui Cæsari plaudentes plauserant.* Plaudebatur autem non præsentibus tantum, verum etiam absentibus viris magnis, principibus maxime. Sic apud Tacit. H. 2, 55, 2. *Ut cessisse vitæ Othonem &c. certi auctores in theatrum attulerunt, Vitellio plausere.* Freinsh. Simul ab omnibus surrectum est, ut plausus ederent. Stantes enim fere edebant, præsertim si hoc Principis causa facerent. Unde intelligimus, quæ habet Iteram *Suetonius in Augusto cap.* 56. *Eidem prætextatis albisque assurrectum ab universis in theatro, cum plausibus plusculis, gravissime quibusdam est.* Schef. & eo respicit Horat. 11. Od. XII. de Maecenate, qui manifesto periculo morbi erat ereptus,

—— tam populus frequens
Lætitiâ vehitur fore ereptis fo-
tum.

tali etiam se honore & applausu a populo excipi credebat, reductus post infirmitatem in theatrum, Princeps. Burmannus.

(30) *Jactant basia*] Tacitus lib. 1. Histor. *Nec deerat Otho prosentibus manus, adorare vulgum, jacere oscula, &c.* Juvenal.

-- Jactaret basia rheda. Faber. Non est, *devsculantur hominum dextras*, ut putat *Rittershusius*, aut *genua*; nec *adorat*, ut vult *Ursinus*; sed ori admota manu spargit in vulgus, gratiæ agendæ causa. Sic enim solebant, quoties deulare animum gratum, aut quoquo modo deditum alis vellent. Unde *Juvenalis Sat.* 4. *Blandaque devexa jactaret basia rheda.* Fiebatque hoc manu primum admota ori, deinde porrecta ad eos, quorum amori vel honori hoc dabatur, & sic osculum ipsum porrigebatur velut, ac jactabatur. Unde *idem Sat.* 3. *a facie jactare manus* dixit *Tacit. Hist.* 1. *Nec deerat Otho, prosentibus manus, adorare vulgum, jacere oscula.* Schef. Lege cum Scriver. ad Mart. 1. ep. 3. *Jactans basia.* Heins.

(31) *Gratulari*] Idem igitur accidit, quod Asino Aesopi fab. 26. Phasc. Absolute, *gratulari*, pro *gratulari sibi*. Ita *lib.* 4. *cap.* 21. *Quum gratulantes participaffis Deos. Cic. de Orat. Cum vos non modo frequentes, sed læti omnia gratulantes videris. Suas. cap.* 60. *Gratulandi locus parum quod*

Equeſter ordo 32 ſtultum errorem intelligit:
Magnoque riſu canticum repeti jubet.
Iteratur 33 illud. 34 Homo meus ſe in 35 pulpito
36 Totum proſternit: plaudit inludens eques;
Rogare populus hunc 37 coronam exiſtimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure 38 nivea faſcia,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens 39 honore divinae domus,

Ab

quod non & locuſtam obtuliſſet. SCHEF. vid. ad lib. IV. 25.

(32) *Stultum errorem*] Errorem ex ſtultitia, & judicii infirmitate natum. Sunt autem errores & ex cauſis aliis. Quod ideo addo, ne quis otioſum arbitretur. SCHEF.

(33) *Illud*] Forte *idico*. HEINSIUS.

(34) *Homo meus*] Quando de ſtupore alterius ſermo eſt, eleganter illum Noſtrum dicimus. Catullus:

Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit.
Ipſe quis ſit, utrum ſit, an non ſit, id quoque neſcit.

In quo loco doctiſſimum Lipſium, quemque tantopere adoleſcentiae meae favere gaudeo, fruſtra fuiſſe nollem. Nam ut ibi recepta lectione inſuper habita corrigamus, *meus ſtupor*: ego ſane, qui meus ſtupor eſt, cauſſam adhuc nullam excogitare potui. Sic autem loquimur quaſi per ironiam illum commendantes. Nam etiam vere, ſi quem laudamus, *Noſter eſto*, dicere conſuevimus. SCHOPP. Elegantiſſime illud *meus* uſurpat, velut per commiſerationem tantae ſtultitiae. SCHEFFERUS. Petron. cap. XLI. *duravi rogare interpretem meum.* & LXXII. *Homo meus coepit ad ſtellas facere.* Quinct. decl. CCC. 18. *At legatus meus ad emendum modo proficiſcitur.* ubi & vide. BURM.

(35) *In pulpito*] Ubi canere fabulamque agere ſolebant perſonae; vide *Scalig.* I. *de Poët. c.* 21. & alios. SCHEF.

(36) *Totum proſternit*] Sequentium verſuum ordinem ſic mutat *Rigaltius*. *Totum* &c. *Princeps* &c. *Niveisque* &c. *Superbiens honorem invidit divinae domus, Rogare* &c. *Ut vero* &c. *Ab univerſis* &c. Sed longe melior eſt receptus ordo. FREINSHEMIUS.

(37) *Coronam*] Praemium certaminis in ludo illo. SCHEF.

(38) *Nivea faſcia*] Alba, candida, qui color olim relatus eſt inter regales. Vide *Sueton. Domit. c.* 21. *Vellej. lib.* 2. *cap.* 2. *Cic. Att.* II. *ep.* 2. Adde quoque, quae Ampliſſ. Eruditiſſimusque *Thomas Bartholinus* nuper docuit, in politiſſimo opuſculo *de Nive*. SCHEF.

(39) *Superbiens honorem vi-*

Digitized by Google

Ab universis 40 capite est protrusus foras.

dit] Gruterus legit. *superbiens honore divinae domus.* NEVELET. Sic optime Paris. sublatis etiam notis lacunæ ante hunc versum; deest enim nihil. Edebatur antea: *honorem vidit divinae domus*; quod ut mutarit Rigaltius, vidimus. FREINSH. Palatinæ, Augustæ, Imperatoris, inquit *Faber. Veteres edit.* habuerunt *honorem vidit divinae domus.* SCHEF. Vide Juret. ad Symmach. pag. 166. & indicem XIII. Gruter. Inscript. in *domus divina.* HEINS.

(40) *Capite*] Catull. de Colonia, *per caputque pedesque.* HEINS. Hinc illustrat Cl. Gronovius illud Herodoti lib. 1. cap. 156. καὶ ἐγὼ κεφαλῇ ἀναμάξας φίρω. quae an huc pertineant, videant me acutiores. rectius ego puto simile esse illi locutioni apud Lucian. in Timone p. 128. Ed. Graev. καὶ ἐπὶ κεφαλὴν ἐξωθεῖς τῆς ἐκείνης & pag. 139. ὠθεῖν καὶ τύπτειν ἐπὶ κεφαλὴν βακτίζοντα. quod recte capiunt interpretes, quasi praeceps, prono capite protrusus fit. sic & cape illa Livii, *Itaque cum alii praecipites sine responso agendos* censerent *castris.* BURMANNUS.

(89) FAB. VIII.

Occasio depicta.

Cursu volucri [1] pendens in novacula,

Cal-

(1) *Pendens*] Eleganter, pro leviter insistens, ut vix attingat. Quomodo *pendentem matrem*, pro vix tangente usurpavit *Pacatus* noster *c.* 3. ubi vide, quae notamus in editione secunda. *Ovid. de Perseo*, per aërem ambulante, *lib.* 4. *Met.*

Cumque super Lybicas victor penderet arenas.

Heinsius de hoc loco ad me: *Salmasius ad Hist. Aug.* 323. distinguit: *cursu volucri, pendens, in novacula. Imo pendens in novacula, qui volat super novaculam. Sic pendere in aëre aves passim dicuntur. Hanc tamen distinctionem Rigaltius admisit posteriori editione.* Optime haud dubie. Probatque amplius *Virgilius*, quem subinde respicit. Nam & ipse *lib.* 1. *Aen. v.* 110. de navigantibus in tempestate, isto sensu: *Hi summo in fluctu pendent.* Quanquam cum novaculam in manu potius fingatur habere, quam ei insistere, ut liquet ex *Anthologia lib.* 4. aliisque locis, possunt verba *in novacula*, seorsum de novaculam gerente, accipienda videri. Quomodo poëtae solent saepius. *Ovid.* 8. *Met. v.* 313.

——— *Pri-*

Calvus, [2] comosa fronte, nudo corpore,
Quem si [3] occuparis, teneas: elapsum semel
[4] Non ipse possit Jupiter [5] reprehendere;

Occa-

——— *Primis etiam nunc Nestor in armis.*

Sic enim legendum censet Nob. N. *Heinsius* eo loco, ubi plura de hoc genere. Ipse *Virgilius*, quem fors Noster respexit, *lib.* 5. *v.* 35.

——— *Occurrit Acestes,*
Horridus in jaculis ———

Servius ibidem: *in jaculis, in hastis. Ennius: levesque sequuntur in hastis.* Sed & alii sic solent. *Solinus cap.* 5. *Campus Ennensis in floribus semper.* SCHEF. Curtius 4. 14. 26. *Aquila diu circa equum Alexandri pendenti magis, quam volanti, similis apparuit.* HEINS. Non puto ad imaginem temporis respici, quod manu tenet novaculam, ut describit Posidippus in Anthol. IV. cap. 14. p. 486. sed ad Proverbium Graecum ἐν ξυρῷ ἀκμῇ, de quo Erasm. in proverb. Catul. discriminis pag. 260. cui adde aliud epigramma. lib. III. cap. v. p. 291.

Ἀκμῇς ἑστῶτων ἐνὶ ξυρῷ Ἑλλάδι πάσῃ
Ταῖς ἐμῶν ψυχαῖς κείμεθα μυριάσιν.

& *pendens* hic non est volans, sed suspensis pedibus in novaculae acie stans, ut videatur jamjam avolaturus, ut recte Cl. Periz. ad Aelian. XII. 58. nec hic audimus viros doctos, qui *in novacula* capiunt, ut *in armis, in hastis* &c. *cursus* autem *volucer* de ingressu, non de volatu cape. ita Claudian. III. de laud. Stilic. 321.

-- *Non volucri fugiunt pernicia cursu.*

& de navi Ovid. I. Trist. IV. 5.

Nec comites volucri contenta est vincere cursu. BURM.

(2) *Comosa*] Comis abundante. Ita *Plin. arborem in orbem comosam* dixit *lib.* 16. *c.* 6. SCHEF.

(3) *Occuparis*] Inopinatum quasi ac non sentientem praeveniendo. Id enim proprie vult hoc verbum. SCHEF.

(4) *Non ipse Jupiter*] Proverbiale hoc videtur. Sic Palinurus apud Poëtarum Regem Aen. 5.

Non si mihi Jupiter auctor
Spondeat, hoc sperem Italiam contingere coelo.

Quem quidem versum ὁ πάνυ Scaliger Poëtices 3, 16. moratum putat, ob nautarum impietatem. Ac sane impium esse dictum, vel haec Ausoniana firmant, Epist. ad Theodos.

Agricolam si flava Ceres dare semina terra,
Grandivus jubeat si capere arma ducem,
Solvere de portu classem Neptunus inermem,
Fidere tam fas est, quam dubitare nefas.
Insanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus
Seminibus, bello nec satis apta manus.

Occasionem rerum significat brevem. 5
Effectus 6 impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem 7 temporis.

Nil dubites auctore bono: mortalia quarunt
Consilium; certus jussa capesse Dei.

Sed annon illa etiam locutio, quam Phædrus hic usurpat, similesque aliæ, (vid. Plin. H. N. 2, 7. fin. & Corn. Martini Metaphys. cap. de potentia activa) v. g. *Deus non potest virginitatem restituere; facere, ut bis duo non sint quatuor;* ut maxime veræ videantur, ad temeritatis fines accedant, atque ideo a Christianis, quibus non nisi reverentissime & cum tremore de Deo loquendum, rectius declinentur, dubito; atque eo magis, quod *tanta hominum est cæcitas & caligo in rebus divinis, ut Cicero alicubi vere dixerit, de Deo etiam vera dicere periculosum esse*, verba sunt Corn. Martini l. c. p. 326. cui adhibe Lipsium Polit. 1. 2, 8. N. Et finge, secus hoc esse: tamen, ut non pessime Thomas, *convenientius dicitur, quod ea non possunt fieri, quam quod Deus ea non possit facere.* PRASC.

(5) *Reprehendere*] Prehensum retro trahere proprie. *Cicero Acad.* 4. *Revocat virtus, vel potius reprehendit manu.* Adde Nob. *Heinsium ad lib.* 13. *Ovid. Met. v.* 235. & *lib.* 15. *v.* 525. & *Guyetum ad Terent. Adel. A.* 4. *sc.* 4. SCHEF. vide Bernec. & Vorst. ad Inst. XXXVIII, 9.

(6) *Impediret*] Lege, *impediatur ne segni mora.* HEINS.

(7) *Temporis*] Καιροῦ. Ausonio est *tempestivum tempus*, in Ludo septem Sap. cujus & imaginem exhibet epigr. 12. Adi P. Mexiam Sylv. Var. Lect. 4, 8. Interim χρόνου quoque effigiem pictam nobis reliquerunt, senem alatum, qui capite clepsydram, manu falcem gerit. Symbolum autem ejus serpentem esse voluerunt: eo quod longus sit, & multis spiris ac voluminibus sese regyret, repatque sine strepitu. Legi potest Allard. Uchtman. Annot. ad Examen mundi R. J. Badreshitæ, Hispani, p. 288. ubi & alia quædam sequuntur de tempore & occasione. Denique per ænigmata quoque effigiarunt: quale antiquissimum illud apud Athenæum, τί ταυτὸ ἐστι, ἀδαμοῦ καὶ πανταχοῦ: A quo non procul abhorret vetus epigramma:

Καὶ μὴ φαινόμενον τὸν φανερώμενος ἀφανίζει,
Καὶ μὴ φανερώμενος τὸν φανερῶν προφέρει. PRASC.

Non simpliciter, sed ejus, quod ante dixit *occasionem*, h. e. opportunitatem. Et sic sæpe Græci usurpant. *Cornel. Nep. Alcib.* 8. *tempus rei gerendæ non dimisit.* Adde *Plin.* 4. *ep* 5. ibique celeberrimum *Buchnerum.* SCHEFFERUS.

FAB.

Digitized by Google

(90) FAB. IX.

Taurus & Vitulus.

Anguſto in aditu taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare poſſet ad praeſepia,
Monſtrabat vitulus, quo ſe pacto 1 plecteret.
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu 2 natus es.
Qui doctiorem emendat, 3 ſibi dici putet.

(1) *Plecteret*] *Rittershuſius* & *Buchnerus* volunt *flecteret*. Sed nihil temere mutaverim. Nam & *plecteres* eſt *flecteres*, cum utrumque ſit a πλέκω. Sic *Juvenal. Sat.* 6. *plectitque comas*, ut legit *Ruben. Elect.* 2. *c.* 26. Inde *plectra* navium gubernacula, quia flectunt navem. Qua de re in editione Nova librorum de Militia navali, quam nunc habeo ſub manibus, SCHEFFER. *Barth.* adv. 44. 6. legit *plicteres*. Lege, *inflecteres*. HEINS. Vide Schef. de re vehiculari lib. 1. cap. 4.

(2) *Natus es*] Praeſens, pro praeterito perfecto, *natus fuiſti*, ſicut ſolet etiam in aliis. Vide *Sanctium l.* 1. *Minor. c.* 15. SCHEF.

(3) *Sibi dici putet*] Terentianum hoc eſt, *tibi dictum puta*, ait Conradus Rittershuſius. Sed ſua illi memoria impoſuit, niſi nos noſtra fallat. Legitur quidem apud Terentium *dictum puta*, at longe aliud ſignificat. (locus eſt in primula Andria,) quaſi diceret, iſtuc pro dicto habeto. *Il n'eſt pas beſoin que vous en diſiez davantage; je vous entens.* FABER. *Terent. Adel.* 1. *ſc.* 2. *Haec quum illi Micio dico, tibi dico*, quem locum ad oram ſui libri bene politiſſimus juvenis, Dn. *Lindenannus* annotaverat. Nam quem attulit *Rittershuſius*, alienus eſt, id quod *Faber* etiam obſervat. SCHEF. vide ſupr. IV. fab. 19.

FAB.

Digitized by Google

(91) FAB. X.

Venator & Canis.

Adverſus omnes fortis [1] veloces feras
Canis quum domino ſemper feciſſet ſatis.
Languere coepit annis [2] ingravantibus,
Aliquando [3] objectus [4] hiſpidi pugnae [5] ſuis
Adripuit [6] aurem: ſed cariosis dentibus
Praedam dimiſit. Hic tum venator dolens
Canem [7] objurgabat. Cui [8] latrans contra ſenex:
Non

(1) *Veloces*] Malebat *N. Heinſius*, *& velox feras*, quia fortitudo canis adverſus feras veloces non multum potuit prodeſſe domino, ſi fuit ſola fine velocitate. SCHEF. Lege, *& velox*. Columell. 7. 12. *Pecuarius canis neque tam ſtrigoſus & pernix eſſe debet, quam qui damas cervosque & velociſſima ſectatur animalia, nec tam obeſus aut gravis, quam villae horreique cuſtos; ſed robuſtus nihilominus, & aliquatenus promptus ac ſtrenuus, quoniam & ad rixam & ad pugnam, nec minus ad curſum comparatur; cum & lupi repellere inſidias, & raptorem ferum conſequi fugientem, praedam excutere atque auferre debeat.* Juſtin. lib. 37. c. 2. de Mithridate: *Aſſuetus feras curſu aut fugere, aut perſequi, cum quibusdam etiam viribus congredi.* HEINS.

(2) *Ingravantibus*] Mallet *Rittersh. ingraventibus*. Puto *ingravantibus* eſſe poſitum pro *gravantibus*, cum anni eum gravarent, i. e. moleſtiam ei afferrent, quomodo apud *Virgilium*, *gravare labor* dicitur. SCHEF. Suetonius eodem modo in Caeſar 1. dixit *quartanae morbo aggravante*. & cap. LXXVIII. *praegravante tamen cetera facta*. video tamen vetuſtiores frequentius his verbis ut activis uſos, & *ingraveſcere*, vel *aggraveſcere* praetuliſſe. BURM.

(3) *Objectus*] *Objectus pugnae*, eſt commiſſus cum ea in pugnam. SCHEF.

(4) *Hiſpidi ſuis*] Sic & maſculi generis facit Claudian. 11. in Rufin. 487.

Hunc ſuis immundi pinguem dentibus in artus

ubi vide Barth. *Sues* vero Poëtis apros notare obvium. vid. eumdem Barth. ad Stat. IX. Theb. 589. BURM.

(5) *Suis*] Leporem ſubſtituit Anonymus fab. 27. PRASC.

(6) *Aurem*] Lege, *aure*. HEINSIUS. non opus mutatione, utrumque enim aeque Latino dici probabimus ad Ovid. 11. Met. 476.

(7) *Objurgabat*] Lege, *objurgare*. HEINS.

(8) *Se-*

Non 9 te deſtituit animus, ſed vires meae.
10 Quod fuimus laudas, jam damnas, quod non ſumus.
Hoc cur, 11 Philete, ſcripſerim; 12 pulcre vides. 10

(8) *Senex contra latrans*] Obſecuti ſumus Hoogſtratano noſtro, qui egregie oſtendit primam in *latrans* corripi non poſſe, quem operae pretium erit diligenter inſpicere.

(9) *Te deſtituit*] Scilicet *meus*. Non deſtituit, non fallit, non facere negligit, aut non curat, quod imperas. *Vellejus* 2. *c.* 24. *Conata ejus qui obtinebat Aſiam, metu ſuo deſtituit.* SCHEF. Forte, *nos*. HEINS.

(10) *Quod fuimus* &c.] *Faber* corrigit: *damnas quod jam nos ſumus*. Nihil ego muto. Ordo eſt: *damnas, quod jam non ſumus*, puta, id, *quod fuimus*, h. e. ægre fers, quod non ſemper retineamus, & ſic etiamnum habeamus illas vires, quas habuimus olim. Quanquam minus ſit contemnendum, quod putabat *Heinſius: Quod fuimus, lauda; non damna, quod jam ſumus*. SCHEF. Alteram conjecturam adſcripſit Nob. vir: *Quod fuimus laudas, dum damnas quod nunc ſumus*. Barth. 44. adv. 6. legit: *Quod fuimus laudas? jam dedamnas quod ſumus*. Rimicius habet, *fuimus aliquando fortes, laudaſti quod fuimus, jam damnas quod ſumus*. & Anonymus Nilantii, *laudaſti quod fui, mihi jam damnas quod ſum*. quare legerem,

Quod fuimus, laudaſti; damnas, jam quod ſumus.

Sic in veteri Epigrammate Caſſii Parmenſis inter Catalecta Pith. p. 186.

Jactat modo, quod damnaverat in ſe.

ubi Heinſius malebat *laudat*. de illo *quod fuimus, quod ſumus*, vide ad Ovid. Ep. IX. 106. XII. 31. & aliis in locis Heinſium. & ſaepe pro *quod*, *quid* in ſcriptis reperitur ut II. Met. 551.

Quid fuerim, quid ſimque vides.

Triſt. III. VIII. 38.

Quid ſim, quid fuerimque, ſubit.

& IV. I. 99.

Dum, vice mutata quid ſim, fuerimque, recordor.

ubique *quod* alii codices. ut. VIII. 881.

Nam modo, quod nunc ſum, videor.

& XII. 502.

- - *Quod fuit ille, ſumus.*

III. Triſt. XI. 25.

Non ſum ego, quod fueram.

II. ex Pont. III. 49.

- - *ſi, quod prius eſſe ſolebas,*
Nunc quoque es.

& ita centies. BURM.

(11) *Philete*] *Filete*. Excerpta Rigalt. *Philetus Urſus* Statio memoratus. HEINS.

(12) *Pulchre vides*] Faciunt hic aſteriſcos aliqui, tanquam deſit nonnihil. Verum fruſtra. Sic enim ſolet aliquando finire, ut *l.* 3. *c.* 12. *Hoc illis narro, qui me non intelligunt*; & eodem *lib. cap.* 1. *Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.* Unde ſimul

mul discimus, solere eum ita loqui, quoties de se ipso agit. Quod cum hic quoque fiat, non est dubium, quin integra sint omnia. Vult enim se excusare *Phileto*, quod non ea scribat alacritate senex, qua fecit olim, cum adhuc ætate viribusque esset integris. SCHEFFERUS.

Digitized by Google

APPENDIX
FABULARUM
AESOPIARUM,

EX

MS. DIVIONENSI, RIMICIO,
ROMULO ET ALIIS.

Digitized by Google

LECTORI.

Quinque primae, quae subjiciuntur, fabulae a Gudio ex Manuscripto Divionensi descriptae, & numeris suis redditae sunt. Crediderim eum plures ex eodem Codice descripsisse, nam ejus autographum, ex quo nos eas exhibemus, ut omnibus fere partibus, ita maxime in fine, lacerum & mutilum erat; & plura folia, quibus fabulas adhuc quasdam perscripserat, (ut ipsius manus in capite primae hujus fabulae testabatur, quae, si bene memini, triginta novas & numquam editas in has chartas ab ipso conjectas indicabat,) desiderabantur, & abscissa esse videbantur. Forte & hae aliquando claustra, quibus continentur, perrumpent. Reliquae, praeter quinque priores a nobis ex Rimicio, Anonymo & Romulo Nielantii in metrum suum redactae sunt, quas, si non omnes, maximam tamen partem, olim a Phaedro fuisse versibus senariis conscriptas credimus. paucas Nielantius etiam tentavit versibus exprimere, in uno, mea sententia, peccans, quod sexto pede spondeum posuerit, quod nec Phaedrum, nec alium Poëtam, in senariis feciſſe, mihi persuasissimum est.

Digitized by Google

FABULARUM APPENDIX.

1 FAB. I.

Milüus aegrotans.

Multos cum menſes aegrotaſſet Milüus,
Nec jam videret 2 eſſe vitae ſpem ſuae;
Matrem rogabat, 3 ſancta 4 circumiret loca,
5 Et pro ſalute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; ſed, opem ne non impetrem, ſ.
Vehementer vereor; ſed qui delubra omnia
6 Vaſtando, cuncta polluiſti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, 7 nunc quid vis rogem?

(1) Haec apud Rimicium lib. 1. 19. legitur.

(2) *Eſſe vitae ſpem ſuae*] Lege, *Eſſe vitae ſpem ſuper*. Virgil. *Dum vita ſuperſit*. Plautus etiam eleganter per tmeſin ſeparat: *Si quid ſuper illi fuerit*. GUD.

(3) *Sancta circumiret loca*] Sic MS. *Sancta loca* apud Auctores nondum repperi. Forte ſcripſit *ſacra*. Sic apud Ciceronem, *locus ſacer*: oppoſitus profano. Apud Virgilium: *Lucus ſacer*, & *ara ſacra*. Tamen Virgilius etiam *flumen ſanctum*, & *Numina ſancta*. Ovidius: *Di ſancti*. Martialis: *Aula ſanctior*. Lucretius: *Sancta Deûm delubra*. Recte ergo ſe habet locus. GUD. Et ſi *auguſta* dicantur templa & alia loca, *auguſta* vero idem notet, quod *ſancta*, teſte Ovid. 1. Faſt. 609. quidni liceret *ſancta loca* dicere?

(4) *Circumiret*] Ut in periculis conſtituti ſolebant etiam privatorum domos circumire. Tacitus lib. 2. Annal. *Libo veſte mutata cum primoribus fœminis circumire domos, orare ad fines, vocem adverſus pericula poſcere*. GUD.

(5) *Et pro ſalute*] Lege, *Ejuſque pro ſalute vota necteret*. Lucretius: *Votis vota nectere*. GUD.

(6) *Vaſtando cuncta*] Lege: *Vaſtaſti culta polluens altaria*. Sic Claudianus: *Culta altaria*, forte Phædrum imitatus. GUD.

(7) *Nunc quid vis rogem*] Scilicet hoc ipſum vult mater dicere, quod Cato apud Nonium: *Nullam profecto acceſſi ad aram, quin Deos, ſuppliciis, ſumtu, votis, donis, precibus, ploratu obſecrans nequicquam fatigarem*. Egregie Cato apud Saluſtium Catil. cap. LII. *Non votis, neque ſuppliciis muliebribus auxilia Deorum parantur; vigilando, bene agendo, bene conſulendo, proſpere omnia cedunt; ubi ſocordia tete atque ignavia tradideris, nequicquam Deos implores: irati infeſtique ſunt*. GUD.

[1]FAB. II.

Lepores vitae pertaeſi.

Qui [2]ſuſtinere non poteſt ſuum malum,
[3] Alios inſpiciat, [4]& diſcat tolerantiam.
Aliquando in ſilvis ſtrepitu magno cociti
Lepores clamant, ſe propter adſiduos metus
Finire velle vitam. Sic quemdam ad lacum
Venerunt, miſeri quo ſe [5]praecipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranae territae
Virides in algas miſere fugientes ruunt:
[6] Heu, inquit unus, ſunt & alii, quos timor
Vexat

(1) Fabula eſt apud Rimicium 11. 8. & Romulum Nielantii. 24.

(2) *Suſtinere*] Phædri plane eſt. Lib. 1. fab. 2. *Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum.* GUD. Malim,

Ut ſuſtinere quis poſſit ſuum malum
Aliorum mala reſpiciat, & diſcat pati.

(3) *Alios inſpiciat*] Terentius Adelph. *Vitas hominum inſpicere.* Plinius jun. *Inſpicere hominem propius.* GUD.

(4) *Et diſcat tolerantiam*] Forte totus verſus ita conſtituendus: *Aliorum exemplo toleranter diſcat pati.* Sic Cicero: *Toleranter dolores pati.* Reliqua ita forte melius conſtitui poſſunt:

In ſylva quendam ſtrepitu magno conciti
Lepores, aſſiduos velle ſe propter metus
Finire vitam, clamitant: ſic proximum
Venere ad ſtagnum, quo ſe praecipites darent.
Adventu quorum poſtquam ranae territae
Confeſtim in imos trepidantes fugiunt lacus:
Heu, inquit, unus, ſimilis illarum eſt timor;
Sequamur & feramus vitam, ut caeteri. GUD.

(5) *Praecipites darent*] Terentius Andr. Act. 3. ſc. 4. *Utinam mihi eſſet aliquid hic, quo nunc me praecipitem darem.* GUDIUS.

(6) *Heu inquit*] Lib. 1. fab. 31. *Heu quanta nobis inſtat pernicies, ait.* GUD. Mallem hoc modo,

In ſilvis ſaepe motu lepores arborum
Paveſacti conſilium ceperunt, ut ſemel
Perire vellent propter aſſiduos metus.
Hinc fugientes ad ripam veniunt fluminis,
Ubi

Digitized by Google

Vexat malorum. Ferte vitam, ut caeteri.

Ubi ranae multae, qua se praecipites darent.
At illae, leporum numero & turbatae sono,
Profunda saltu fluminis celeri petunt.
Lepus tunc unus, alios ecce territos;
Sequamur vitam, ut ceteri, quam sors dedit.

1 FAB. III.

Vulpis & Jupiter.

Naturam turpem nulla fortuna obtegit.
Humanam in speciem cum vertisset Jupiter
Vulpem, regali pellex ut sedit throno,
Scarabeum vidit, prorepentem ex angulo,
Notamque ad praedam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His prosequutus: Vive, quo digna es, modo,
2 Quae nostris uti meritis digne non potes.

(1) Hanc fabulam nusquam repperi.
(2) *Quae nostris*] Forte. *Decore nostris moribus quae uti nequis.* nam, *uti meritis* an recte dicatur, dubito.

1 FAB. IV.

Leo & Mus.

2 Ne quis minores laedat, fabula haec monet.
Leone in sylva dormiente, 3 rustici
Luxuriantes mures, unus ex iis

Super

(1) Haec fabula est apud Rimicium. r. 18. Anonymum Nielantii 18. Romul. 16.
(2) *Ne quis minores* &c.] Aliter est:
Qui casu peccat, habeat veniam, si rogat:
Licet minor sit, ubi potest, reddat vicem.

Vel *licet misellus*, vel *pusillus*. Gud.
(3) *Rustici mures*] An ita dicti a rure? Sic musca formicam vocat *rusticam* apud Phaedrum. *Rusticus* Ciceroni idem, quod *agrarius* vel *agrestis*: *rustici & agrestis vita*. Postea pro *unus ex iis*; legi potest: *adhuc rudis*,

Super 4 cubantem 5 casu quodam transiit;
Expergefactus miserum leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam sibi dari rogat,
Crimen supplex 6 fatetur, 7 peccatum imprudentiae.
Hoc Rex ulcisci glorioſum non putans,
Ignovit & dimisit. Post paucos dies
Leo, 8 dum vagatur noctu, 9 10 in foveam decidit. 10
11 Captum ut se agnovit laqueis, 12 voce maxima
Rugire coepit; cujus 13 immanem ad sonum
Mus subito accurrens: 14 non est, quod timeas, ait,
15 Beneficio magno gratiam reddam parem.
16 Mox omnes artus, artuum & ligamina 15
Lustrare

id est, *parvulus, novitius, insciens.* Gud.

(4) *Cubantem*] Vel *leonem.* Gud.

(5) *Casu quodam*] MS. *Non voluntate*, quod versus respuit. Scribo, *non libenter*, quod Ciceronis est. Gud. Mallem *super cubantem sponte non transit sua.* nam *non voluntate* habent omnes, quod ex Livio recte Nielantius adserit, sed versui senario non aeque convenire suadebat Gudius. posset tamen ex Rimicio in versum alium admitti, hoc modo.

Leo excitatus celeri corripit impetu
Miserum murem, veniam qui sibi dari
Rogabat, quia voluntate haud peccaverat.

(6) *Fatetur*] Vel *fatendo.* Gudius.

(7) *Peccatum imprudentiae*] Cicero ad Attic. *Peccatum stultitiae.* Gud.

(8) *Dum vagatur noctu*] *Pervagando nemora.* Gud.

(9) *In foveam*] *In casses.* Gudius.

(10) *In foveam decidit*] Sic lib. 3. fab. 3. Vel, *Leo, dum vagatur, caecam in foveam incidit. Fossa caeca* apud Columellam. *Plaga caeca* apud Lucretium, latentes, coopertae, quae non apparent. *Vada caeca*, apud Virgilium, & *vestigia caeca.* Gudius.

(11) *Captum laqueis*] Virg. Georg. 1. *Tum laqueis captare feras.* Gud.

(12) *Voce maxima*] Cicero 1. de Orat. *Hypseus maxima voce*, &c. Gud.

(13) *Immanem ad sonum*] Vel, *cujus ad sonum mus advolans.* Gud.

(14) *Non est quod timeas ait*] Sic plane Noster lib. 2. fab. 2. Gud.

(15) *Beneficio magno, &c.*] MS. *Beneficii non immemor.* Gudius.

(16) *Mox omnes artus &c.*] MSS. Divionensis: *Dixit & omnes artuum illius ligaturas lustrare*

Luſtrare coepit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem ſilvis reddidit.

ſtrare cœpit, cognovit loco rodendo, & ſumſit laborem oris ſui, & dentibus nervos cœpit ſecare, & laxare artis illius ingenia. MS. Pet. *Dixit & omnes artis illius ligaturas luſtrare cœpit* ... (eraſa hic ſeſqui linea) .... *nervos ſecando laxat artuum ingenia. Artus* ſunt nodi & juncturæ, ut *articuli*, noduli, parvulæ juncturæ. Cicero de ſenect. *Articuli ſarmentorum.* Et Plinius hiſt. nat. *Articuli ſegetum*, pro *nodis*; & *articuli montium*, pro *ſummitatibus.* Eleganter autem Phædrus *nervis* conjunxit *artus*; quemadmodum enim in humani corporis fabrica inciſis nervis, laxantur artus: (nam *artus nervis contineri* Cicero ait,) ita in laqueis e nervo ferino contextis, artus ſive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio conſtringuntur, laxantur, ſi nervos ſeces. Eleganter quoque & venuſte dixit *ingenia artuum*, pro artificioſo & ingenioſo apparatu nodorum currentium, quibus ſtatim implicabatur fera, atque in latentes illos gladios incidebat. Sic Plinius in epiſt. dixit *ingenium cœnæ*, pro *artificioſo apparatu convivii*; & *ingenium ſoli.* Et Gellius: *Ingenia lactis & proprietates.* Ingenioſam hanc inventionem ejuſmodi capturæ Gratius ipſe vix ſatis laudare poſſe ſibi viſus eſt; dicit enim:

O Felix tantis quem primum induſtria rebus
Prodidit auctorem, Deus ille, an proxima divos
Mens fuit? &c.

Ipſam autem artem paucis, iisque non ſatis perſpicuis verbis, indicat magis, quam docet:

Nam fuit & laqueis aliquis curracibus uſus,
Cervino juſſere magis contexere nervo;
Fraus teget inſidias, habitu mentita ferino,
Quid qui dentatas iligno robore clauſit
Venator pedicas, cum diſſimulantibus armis.
Sæpe habet imprudens alieni lucra laboris.

Locus vero leviculo mendo laborat, nec ſatis cohærent; an enim ea ætate jam deſierant eſſe in uſu laquei ejuſmodi, quos *curraces* vocat? imo vero contrarium ex aliis patet. Ut ergo ſenſus verſui conſtet, & ſequens apte cohæreat, legendum cenſeo:

Nam fuit ut laqueis aliquis curracibus uſus.

Hoc eſt: nam poſtquam in aliquo uſu laquei curraces eſſe cœperunt, juſſere artis hujus magiſtri, cervino nervo contexere. Gud. Plurima hic corrupta in Rimicio. *cognovit loca rodenda*, quod certe pro *lora* librarius ſuppoſuit, in reliquis Divionenſi conſentit. Romulus plura de ſuo intermiſcet, & plures mures advocaſſe fingit. *artus* autem pro nodis & juncturis

dici non puto. ego vero Anonymum hic Nielantii ſequendum judico, qui plerumque preſſius retinuiſſe verba Phaedri videtur. quare ita conſtituerem,

Mox ut luſtravit omnes nodos artuum,
Laxare coepit dentibus ligamina
Artisque vafrae ingenia morſu ſolvere.

artuum nodos, pro nodis, quibus artus Leoni erant illigati. *ingenia artis* ſunt machinae, retia, laquei, quos ars venatoria excogitat, ut recte Gudius, niſi quod male *artuum ingenia* capiat, nullo ſenſu. Ovid. VIII. Met. 155.

Daedalus ingenio fabrae celeberrimus artis.

Tertul. de ſpect. x. *artium ingenia.* ita *ingenium ſcelerum fraudisque nefandae*; Stat. II. 482. *Ingenium necis.* III. 153. & ita, praeſertim inferiore ſeculo, *ingenia* pro machinis poſuerunt. vid. Barth. ad Guilielm. Briton. Philip. VII. 159. Salm. ad Tertul. Pall. p. 131. Marcil. ad Martial. ſpectac. Ep. 10. Buchel. ad Bekae res Ultraj. p. 82. BURM.

FAB. V.

Homo & arbores.

Pereunt, ſuis auxilium [1] qui dant hoſtibus.
[2] Facta bipenni quidam ab arboribus [3] petit,
Manu-

(1) *Qui dant*] Sic *conſilia qui dant prava.* Phaed. & *qui fert malis auxilium poſt tempus dolet. Auxilium dare* eſt Virgilii. GUD.

(2) *Facta bipenni quidam.*] Melius forte,

Facta ſecuri quidam ab arboribus petit.

nam *homo*, quod in membranis eſt, videtur ex gloſſa eſſe, & relative quidem apud Phaedrum occurrit, ſed non ſimpliciter pro eo, quod Gallis *un homme.* Germanis *ein Menſch.* Sed illud *Quidam* proprium in ejuſmodi fabulis Phaedri eſt. lib. 2. fab. 2. *laceratus quidam morſu* &c. lib. 3. fab. 4. *pendere apud Lanium quidam vidit ſimium.* lib. 3. fab. 5. *Aeſopo quidam petulans lapidem impegerat.* lib. 3. fab. 8. *habebat quidam filiam.* lib. 3. fab. 13. *Puerorum in turba quidam.* lib. 4. fab. 4. *Quidam decedens tres reliquit filias. Gelu rigentem quidam. Quidam immolaſſet. Facturus ludos quidam. Homo* tamen eſt, lib. 4. *necuit hominem protinus.* & eod. lib. *homo perturbatus excitat Simonidem.* Et eodem lib. fab. 3. *Auxilium petiit hominis.* GUD.

(3) *Petit*] Eſt pro *petiit*, ut *perit* pro *periit* apud Phaed. lib. 4. *Vos quod rapuiſtis, perit.* Atque hinc apparet *poſtulat*, quod in membranis eſt, a Monacho

Manubrium ut darent 4 e ligno, quod foret
Firmum; jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, 5 aptans & manubrium
Coepit securi magna 6 excidere robora.
Dumque eligebat, quae vellet, sic Fraxino
7 Dixisse fertur Quercus, Merito caedimur.

nacho esse, qui non animadvertit, *petit* praeteriti esse temporis, itaque interpretatus est *postulat*, cum debuisset *postulavit*. GUD.

(4) *E ligno*] Sic Plaut. *e ferro fabricatum est. Lorica ex ære.* Virgil. Vide tamen, an pro *e ligno* scribendum sit *ilignum*: nam *iligna manubria* laudat Plinius. Dicebant veteres *ligneus* & *ilignus*. Horat. 2. Sat. 4. 40. *Firmum* proprie de ligno durissimo ad imitationem Virgilii sui lib. 2. Aen. *Firma cavavit Robora.* i. e. dura, quae Plinius vocat *inflexibilia*. GUD.

(5) *Aptans*] *Aptare falcia manubria* est apud Columellam, lib. XI. GUD.

(6) *Robora cadere*] Est apud Ovidium, *securi cadere*: apud Virgilium, *cadere arbores*. Cic. de Divinat. *qui robur illud cecidit*, Id. in Divin. GUD.

(7) *Dixisse fertur, digne & bene patimur*] Sic idem MS. membranaceus Codex, in fab. 31. lib. 1. in fine, *Merito plectimur*, plane simillime ineptissime circumscribit, *digne & bene patimur, qui in os Pradoni commisimus*. Ex quo apparet, recte hoc loco nos restituisse, *merito cadimur*, atque haec tantum Phaedri esse, cum cætera sint Glossatoris inepti. GUD. quem vide ad Phaed. lib. 1. prolog.

1 FAB. VI.

Mus & Rana.

Mus, quo transire posset flumen facilius,
2 Auxilium ranae petit. Haec muris adligat
Lino priorem crus ad posterius pedem.
Amnem natantes vix medium devenerant,
Cum rana, subito fundum fluminis petens,
Se mergit, muri ut vitam eriperet perfide.

Qui

(1) Haec fabula est apud Rimicium. 1. 3. Anonym. IV. Romul. III.

(2) *Auxilium ranae*] Ita habet Anonymus Nielantii. alii *a rana*, sed illud magis e more

Qui dum, ne mergeretur, tendit validius;
Praedam conſpexit Miluus propter volans,
Muremque fluctuantem rapuit unguibus,
Simulque ranam colligatam ſuſtulit.
Sic ſaepe intereunt, aliis meditantes necem.

Phaedri. qui lib. IV. 4. *auxilium petiit hominis.* vid. & inf. XXV. reliqua facilia & Phaedri ſtilo convenientiſſima.

FAB. VII.

Galli duo & Accipiter.

Gallus cum Gallo ſaepe pugnam conſerens,
Accipitrem victus (2) judicem litis petit.
Hic, ambo ſi venirent, mente concipit
Spem devorandi, qui (3) exhiberet ſe prior.
Mox cum veniſſe, cauſſam ut orarent ſuam,
Vidit, prehendit illum, qui primus forum
(4) Deduxit ad ſuum litem. Ille clamitans
Ne plectar ego, ſed ille, qui (5) fugam petit.
Cui ales, hodie ne te credas unguibus
Poſſe eripi meis; quos alteri dolos
Tendebas, aequum te nunc eſt ipſum pati.
Qui ſaepe (6) tractat aliorum ſecum necem,
Ignorat, triſte quid ſibi fatum paret.

(1) Hanc fabulam ſolus habet Anonymus Nielantii n. VI.

(2) *Judicem*] *Vindicem* Anon. ſed *judicem* praetulimus, quia poſtea ita vocat, & lis ad accipitrem deducta eſt.

(3) *Exhiberet*] Verbum Juris, pro judicio ſiſtere. mille exempla dabit Briſſonius, & alii.

(4) *Deduxit*] Phaedr. III. 13. *lis ad forum deducta eſt.*

(5) *Fugam petit*] Latiniſſime. vid. & Davieſ. ad Jul. Caeſ. II. Bell. Gall. 24. ut & *fuga petere locum.* Gron. ad Liv. VII. 11.

(6) *Tractat*] De hoc verbo egimus ad Quinct. XI. 1. & Schult. ad decl. V. 2. ſic *tractare ſenſu.* Stat. VIII. Theb. 626. pro cum aliis conſilia capere, obvium apud Sueton. Juſtin. Florum & alios.

FAB.

Digitized by Google

[1]FAB. VIII.

Cochlea & Simius.

Amore tacta [2]ſpeculi inventi cochlea
Fulgentis orbem ſcandens, coepit lingere,
Nil illi melius contuliſſe ſe putans,
Quam ſi ſplendorem commacularet ſordibus.
Ut inquinatum vidit ſpeculum ſimius, ſ
Qui ſe calcari talibus permiſerit,
Meretur, inquit, tale dedecus pati.
Haec illis eſt fabella ſcripta feminis,
Ineptis quae ſe jungunt & ſtultis viris.

(1) Et hanc Anonymus habet n. VIII.

(2) *Speculi*] Ita pro *ſpiculo*, ut habet Nielantii anonymus, reſcribendum putamus.

[1]FAB. IX.

Mus Urbanus & Ruſticus.

Hoſpitio quondam mus urbanus ruſtici
[2] Exceptus, vili glande coenat in cavo.
Induxit precibus poſt, ut urbem ruſticus
Cellamque intraret plenam 3 rebus optimis.
In qua dum variis perfruuntur reliquiis, ſ
4 Impulſo venit oſtio 5 Cellarius.
Quo mures diffugiunt ſtrepitu perterriti,

Et

(1) Haec fabula legitur & apud Rimicium I. 12. & Anonym. XIII. Romul. X. & Horatium II. Sat. VI. 80.

(2) *Exceptus*] Ita Anonymus. *receptus* Romulus, *ſuſceptus* Rimicius. omnes bene. vid. ad Ovid. XII. Epiſt. 27. ubi plura dicemus.

(3) *Rebus optimis*] Vid. ad Phaedr. IV. 23.

(4) *Impulſo*] *Repulſis oſtiis* Anonym. *oſtium impulſum* Petron. XIX. vid. & ad cap. XVI.

(5) *Cellarius*] *Cellararius* reperit Nielantius in ſuo codice,

Digitized by Google

Et notis facile urbanus ſe condit cavis;
At miſer, ignota trepidans ruſticus domo,
Timensque mortem, per parietes curſitat.
Ut, quae volebat, ſuſtulit Cellarius,
Clauſitque limen, iterum urbanus ruſticum
Hortatur; ille perturbatis ſenſibus
Vix, inquit, poſſum capere prae metu cibum.
Putaſne, veniet ille? Quid tantum times,
Urbanus inquit? age, fruamur ferculis,
Quae fruſtra rure quaeras. Contra ruſticus:
Tu, qui timere neſcis, fruere his omnibus;
At me ſecurum paſcat glans & liberum.
In paupertate tutum praeſtat vivere,
Quam divitiarum carpi ſolicitudine.

& alia loca JCtorum adducit, ubi ita aberrarunt ſcribae. | vid. Briſſon. Lexicon.

[1] FAB. X.

Aſinus Domino blandiens.

[2] Blandiri domino Aſellus ut vidit ſuo
Canem, & de menſa ſaturari quotidie,
Et fruſta largiter jactari a familia;
Sic eſt locutus, ſi canem immundiſſimum
In tantum dominus & familia diligit,
Quid me futurum, ſi par illi fecero
Officium, multo qui ſum melior hoc cane,
Rebusque pluribus utilis & laudabilis?
Alor qui ſanctae fontibus puris aquae,

Cibo-

(1) Occurrit apud Rimicium I. 17. Anonym. XVII. Romul. XV.

(2) *Blandiri domino*] *Dominum* Anonymus. quam infelicitatem vocat Nielantius. Atqui J. Gronovius talia pro notabilibus & commodis acciperet. vid. ad Min. Felic. 8. credebant, puto, librarii, perinde eſſe, an *blandiri*, an *adulari* ſcriberent, hoc vero accuſativum admittere notum

3 Ciboque numquam ſoleo paſci ſordido.
Sum ſane catulo dignior vita frui
Beatiore, honorem & ſummum conſequi.
Aſellus haec dum ſecum, ſtabulum conſpicit
Intrare dominum: quare accurrens ocyus,
Rudensque proſilit, & humeris ambos pedes
Imponit, oſque lingua coepit lingere,
Veſtemque foedis ſcindens ungulis, 4gravi
Herum fatigat, ſtulte blandus, pondere.
Clamore domini concitatur familia;
Fuſtesque & ſaxa paſſim arripiens obvia,
Rudentem mulcat; & mox membris debilem
Fractisque coxis, domini lapſum a corpore,
Semianimum tandem dejicit ad praeſepia.
Fabella, ineptus ne ſe invitis ingerat,
Melioris aut adfectet officium, docet.

notum eſt. imo & hic legi poſſet, *dominum adulari Aſellus ut vidit ſuum.* quaedam hic ſimilia fabulae Phaedr. VII. lib. 3. occurrunt.

(3) *Ciboque numquam*] Poſſet & propius ad ſcripturam vulgatam,

Panisque ſemper cui mundus dari ſolet.

nam *mundum* proprie panem dici docuit Salmaſ. ad Alex. Sever. cap. 42. cui *ſordidus* opponitur, de quo praeter alios Pricaeus ad Apulej. Met. pag. 314.

(4) *Gravi fatigat*] Phaedr. II. 6.

Gravi nequidquam te laſſabis pondere.

[1]FAB. XI.

Grus, Cornix & Dominus.

Foedus [2]juratae Grus & Cornix junxerant,
Cornicem grus ab avibus ut defenderet;
Cornix

(1) Haec fabula apud ſolum Anonymum Nielantii n. XIX. occurrit.

(2) *Juratae*] *Conjuratione unita firmaverunt*, Anonym. ubi *inita* mallem. ſed conjurationi hic nullus locus, ideo *juratae*, id eſt, cum juraſſent, praetuli. ita

Cornix futura, ut grus caveret, 3 diceret.
Hinc cum frequenter ad cujuſdam ruſtici
Agrum volarent, atque evellerent ſata
Radicitus; agri dominus vidit, & dolens,
Saxum da, clamat, quo feriam gruem, puer.
Cornix ut audit, illico monet gruem,
Sibi quae cavit. Alia dein die audiens
Cornix, petentem ſaxum; rurſus commonet
Gruem, ut vitaret ſedulo periculum.
4 Avem divinam ſuſpicatus ruſticus
Audire juſſa, puero, Si, inquit, dixero
Offam da, tu mihi clam lapidem porrige.
Grus venit, ille puerum offam jubet dare;
At ille lapidem, quo ferit gruem, dedit;
Et crura fregit. Vulneratus grus ait,
Divina cornix, 5 ubi nunc auſpicia tua?
Cur non monere ſocium, ut juraveras,
Properaſti, tale ne mihi 6 veniret malum?
Reſpondit illa, non meretur ars mea
Culpari, ſed doloſa ſunt 7 bilinguium
Conſilia, qui aliud dicunt, atque aliud agunt.
Promiſſis 8 ducunt qui imperitos ſubdolis,
Mox fictis cauſſis haud deſiſtunt ludere.

ita Plautus, Livius, Cicero, Ovidius & alii utuntur.

(3) *Diceret*] Id aptius, quam *narraret* Anonymi. vid. Heinſ. ad Ovid. Ep. v. 33.

(4) *Avem divinam*] Ita vocat Horat. III. Od. 27. de voce *divinus* vid. ad Petron. cap. VII.

(5) *Ubi nunc*] Vid. ad Ovid. IV. Epiſt. 150.

(6) *Veniret malum*] Vid. ad Ovid. IV. Ep. 113. & ad Phaed. I. 2. ult.

(7) *Bilinguium*] Vid. ad Phaed. II. 4.

(8) *Ducunt*] *Inducunt* Anonym. ſed *ducere* aptius. Propert. III. 13.

- - *Promiſſis ducere amantes.*

vid. Brouk. ad Tibul. I. VII. 1.

Digitized by Google

[1] FAB. XII.

Aves & Hirundo.

Aves in unum cum [2] deveniſſent locum,
Viderunt hominem ſeminantem linum agro.
Quod ut [3] pro nihilo habere hirundo intelligit,
Sic convocatas adlocuta traditur.
Hinc nobis inſtat omnibus periculum,
Si ſemen ad maturitatem venerit.
Aves riſere. germinavit ut vero ſeges,
Hirundo rurſus, inſtat pernicies, ait;
Adeſte, germen eruamus noxium.
Ne, ſi mox creſcat, inde fiant retia,
Et nos poſſimus artibus humanis capi.
Ridere pergunt verba aves hirundinis,
Conſilium & ſpernunt ſtulte prudentiſſimum.
At illa cauta, ad hominem ſe mox contulit,
Ut tuta tignis nidum ſuſpendat ſuum.
Sed, quae ſalubre monitum aves deſpexerant,
De lino factis captae pereunt retibus.

(1) Haec fabula occurrit apud Rimic. 1. ult. Anonym. xx. Romul. 17.

(2) *Deveniſſent*] Anon. *cum eſſent in unum*, pro *iſſent*, vel ut Nielantius *veniſſent*; mihi *deveniſſent* placet, ut Phaedr. IV. 8. *devenit hircus ſitiens in eumdem locum.*

(3) *Pro nihilo*] Ciceroni uſitata locutio, qui *pro nihilo habere*, *putare*, *ducere*, paſſim habet.

Digitized by Google

[1] FAB. XIII.

Perdix & Vulpis.

Reſedit alta quondam Perdix [2] arbore,
Advenit Vulpis. Deinde ſic coepit loqui.
O quanta vultus ſpecies eſt, Perdix, tui!
Coralla roſtrum, crura vincunt purpurae
Fulgorem. At ſi dormires, quanto pulchrior
Eſſes: ut ſtulta clauſit oculos, illico
Rapit credentem Vulpis. Illa fletibus
Haec mixta gravibus verba ſupplex edidit.
Per o tuarum, Vulpis, artium decus,
Ut ante, quaeſo, nomen proferas meum,
Sic devorabis. Vulpis, ubi voluit loqui,
Aperuit os: at Perdix evaſit necem.
Decepta Vulpis, quid opus erat loqui mihi?
Reſpondet Perdix, & dormire quid mihi
Erat neceſſe, ſomnus cui non venerat?
Hoc illis, qui loquuntur, ubi nil eſt opus,
Et qui, vigilare cum neceſſe, dormiunt.

(1) Haec fabula apud ſolum Anonymum n. xxx. legitur. multa vero cum Phaedr. lib. 1. fab. 13. habet communia.

(2) *Arbore*] *Loco eminentiori* Anonym. ſed nos *arbore* praetulimus, quae *excelſa* Phaedro dicitur. licet vero plerumque perdices propter humum volitent, & raro in arboribus ſedeant, Poëtis haec fingere permittitur. ita Ovid. VIII. Met. 237.

Garrula ramoſa proſpexit ab ilice perdix.

Digitized by Google

[1] FAB. XIV.

Aſellus, Bos, & Volucres.

Aſellus & Bos uno ſociati jugo
Plauſtrum trahebant: Bos, dum tendit validius,
Confregit cornu. Aſellus nil levaminis
Sentire jurat ſe a conſorte debili.
Laborem intendens, cornu [2] rumpit alterum,
Terraeque tandem Bos procumbit mortuus.
Aſinum bubulcus carne mox onerat Bovis,
Qui plagas inter mille ruptus concidit,
Et exſpiravit, media collapſus via.
Ad praedam Volucres convolantes inquiunt.
Si te precanti mitem exhibuiſſes bovi,
Non immaturo paſceres nos funere.

(1) Et hanc Anonymus habet ſolus num. XXXIV.
(2) *Rumpit alterum*] *Alterum* latet in *atm* Anonymi, quod per compendium erat ſcriptum.

[1] FAB. XV.

Leo & Paſtor.

Errans in ſilva ſpinam calcavit Leo,
Mox ad Paſtorem cauda venit blandiens;
Ne perturberis, imploro ſupplex opem,
Non praedam quaero. Ponit in gremio pedem
Homo ſublatum, &, eximens ſpinam, gravi
Levat dolore. Redit hinc in ſilvas Leo.
Falſo [2] poſt tempus accuſatus crimine
Paſtor

(1) Haec fabula narratur a Rimicio III. 1. Anonym. XXXV. Rom. 25. & ad veram hiſtoriam refertur. vid. Senec. II. de Benef. 19. & Gell. III. 14.
(2) *Poſt tempus*] *Poſt aliquantum*

Digitized by Google

Pastor damnatur, atque ludis proximis
3 Jejunis projici jubetur bestiis.
Emissae dum discursitant passim ferae,
Agnovit hominem, qui medicinam fecerat,
Leo, & sublatum rursus in gremio pedem
Pastori ponit. Rex ut cognovit, statim
Silvis Leonem, & Pastorem reddit suis.

tum tempus Rimicius, & Rom. sed *post tempus* est a manu Phaedri. IV. 17. & 18.

(3) *Jejunis*] *Emissis* Anonym. quod facile ferre possumus. ex caveis enim suis emittebantur ferae in arenam. sed *jejunis* magis placuit, quo majus esset miraculum, si & illae parcerent. *emissae* vero sequenti versui dedimus.

1 FAB. XVI.

Culex & Taurus.

Culex cum Taurum provocasset 2 viribus,
Cuncti venerunt populi, ut pugnam cernerent.
Culex tum; satis est, quod venisti cominus:
Nam parvus mihi, judicio sum magnus tuo.
Hinc se per auras penna sustulit levi,
Lusitque turbam, & tauri destituit minas.
Quod si fuisset validae cervicis memor,
Et taurus hostem contemsisset sordidum,
Fuisset vana inertis gloriatio.
Amittit famam, qui se indignis comparat.

(1) Haec fabula est apud Anonym. XXXVI.

(2) *Viribus*] Recte. ita in luctа & certaminibus, quae nudi corporis viribus agebantur, loquebantur. Justin. XXXVII. 4. *inter aequales aut equo, aut cursu, aut viribus contendebat. certamina virium* Liv. VII. 33. & XXXIII. 22. Virg. V. Aen. 67. *qui viribus audax.*

FAB.

Digitized by Google

FAB. XVII.

Equus & Asinus.

A sello sonipes phaleris occurrit tumens,
Et lassus, multo tardius quod pondere
Viam dedisset transeunti; vix, ait,
Me teneo, [2] quin te saevis calcibus exteram.
Tacuit Asellus, gemitu testatus Deos:
Equus, currendo [3] ruptus [4] parvo in tempore,
Ad villam mittitur. Hunc onustum stercore
Ut vidit Asinus, tali derisit joco.
Quo, gloriose, phaleras has [5] quondam tibi,
Modo ad despectam qui [6] redisti miseriam.
Felix ne spernat, dubiae sortis immemor,
Humilem, cum quid futurus ipse, nesciat.

(1) Haec fabula legitur apud Rimicium lib. III. 3. Anonym. XXXVI I.

(2) *Quin te saevis*] Potuissem facile, *quin te saevis rumpam calcibus*; sed arridebat illud *exteram* ex Phaedr. I. 21. ubi vide.

(3) *Ruptus*] Ita proprie de equo nimio cursu fatigato & inutili facto. Plin. XXVIII. 20. *rumpi equos, qui vestigia luporum sub equite sequuntur.* ita *rupta mula.* Mart. IX. 58. & ipsi homines *rupti.* X. 56.

(4) *Parvo in tempore*] Sic Anonym. recte. *in diebus paucis*, Terent. Andr. I. 1. 77. Suet. Aug. 94. Tib. 60. vid. ad Ovid. XI. Met. 39.

(5) *Quo tibi*] *Quid tibi faleris* Anonym. quod servavit Nielantius. Rimic. addit, *quid tibi proderunt*, pro *proderant*; sed lege. *Quo phaleras.* vid. Heins. ad Ovid. II. Epist. 8.

(6) *Redisti*] Dubito, an non praestet *recidisti.*

Digitized by Google

[1] FAB. XVIII.

Volucres, Quadrupedes & Veſpertilio.

Bellum gerebant volucres cum quadrupedibus,
Et vincebantur verſa victores vice.
At veſpertilio, dubios eventus timens,
Ad illos ſemper, quos ſuperaſſe viderat,
Se conferebat. In pacem cum priſtinam
Rediſſent, fraus utrique generi adparuit.
Damnatus ergo tam pudendo crimine,
Lucem refugiens, atris poſthac condidit
Se tenebris, ſola noctibus ſemper volans.
Qui ſe duabus [2] venditabit partibus,
Utrisque ingratus vitam deget turpiter.

(1) Haec fabula eſt apud Rimic. III. 4. Anon. 38. Rom. 27.

(2) *Venditabit*] Ita puta ſcribendum: *vindicari* eſt in Anonymo. *ſe venditare* Plauto, Juſtino & aliis familiare.

[1] FAB. XIX.

Luſcinia, Accipiter & Auceps.

Accipiter in Luſcinii nido dum ſedet,
[2] Aurito inſidians, illic pullos invenit;
Mater, periclo mota prolis, advolat,
Supplexque, pullis ut parcat ſuis, rogat.
Accipiter, quod vis, inquit, faciam, ſi bona
Cantabis voce carmen modulatum mihi.

At

(1) Haec fabula eſt apud Rimic. III. 5. Anonym. XXXIX. & Romul. XXVIII.

(2) *Aurito*] Anon. ut *ſpecularetur auritum*. ſed Rimic. & Rom. *ut ſpecularetur auras*: corrupte. *auritus* eſt lepus, ut & Avieno dicitur. pro Aſello vidimus

Digitized by Google

At illa, quamvis 3 excideret animus, tamen
4 Metu parebat, & coacta cantitat
Luctuque plena. Praedam qui captaverat
Accipiter, inquit, non tu cantasti bene,
Et unam ex pullis adprehendit unguibus;
Coepitque devorare. ex diverso venit
Auceps, & calamo 5 clam crescente, perfidam
Visco contingit, atque in terram 6 detrahit.
Quicumque fraudes alii tendit subdolas,
Timere debet, ne ipse capiatur dolo.

dimus ad Phaedr. 1. 11. posset & legi, *Auritum speculans.*

(3) *Excideret animo*] *Animus* Rimic. *se praecederet animo.* Anonym. *animo excederet.* Rom. ego Rimicii scripturam praetuli. sic *ingenium excidit*, Ovid. 1. Trist. 1. vid. Heins. ad Remed. Amor. 348.

(4) *Metu parebat*] *Pavebat* Anonym.

(5) *Clam crescente*] Hoc ex ipso aucupio reposuimus. *silenter*, vel *silentio levato*, Rimic. & Anonym. vide ad Petron. XI. & quos ibi laudavi.

(6) *Detrahit*] Vel *dejicit*, ut Rimic. & Anon.

1 FAB. XX.

Lupus, Vulpis & Pastor.

Lupus 2 per tempus maximam congesserat
Praedam in cubile, haberet ut cibaria,
Queis plures posset menses 3 otio frui.
Vulpes ut novit, ad cubile abit Lupi,
Et voce tremula, 4 an recte frater omnia?
Quod te non vidi silvis venantem tuis,
Tristem per omnes exegi vitam dies.
Lupus,

(1) Haec fabula est apud. Rimic. III. 6. Anonym. XI.

(2) *Per tempus*] Recte hic Nielantius. dictum est eodem modo, ut *post tempus* supr. f. XIV.

(3) *Otio frui*] Ut Phaed. 1. 25. *lambe otio.* ubi v. Gud.

(4) *An recte omnia*] Ex antiqua formula. Terent. Andr. IV. v. 9. *Quid vos, quo pacto hic? satin' recte?* Quinct. VI. Inst. 3. *Cicero cum Ovinium libertum Vatinii interrogasset, rectene omnia? dicenti recte, mortuus est inquit.*

Lupus, livorem poſtquam agnovit aemulae,
Non tu ſollicita huc cauſſa veniſti mea,
Sed partem ut captes. Fraude quid petas, ſcio.
Irata Vulpis 5 ad ovium paſtorem adit,
Ageſne, paſtor, inquit, gratias mihi,
Inimicum ſi tradidero hodie gregis tui,
Ut numquam ſis ſollicitus. Paſtor, ſerviam
Tibi, inquit, tribuam &, quidquid volueris, lubens.
Cubile monſtrat illa paſtori Lupi;
Qui clauſum protinus peremit lancea,
Et gaudens de alieno ſaturavit aemulam.
Ut vero vulpis in venantes incidit
Deprenſa, canibus & laniata, ſic ait,
Dedi vix alteri malum, & jam punior.
Timere debet, quiſquis alii ſuſtinet
Nocere, pejus ipſi ne eveniat malum.

inquit. ſimilis eſt *ſatiſne ſalve*, vel *ſalvae*, ad quam adludit ſcriptura Rimicii. *ſalve frater.*

(5) *Ad ovium paſtorem adit*] Ita locuti Nepos & alii; licet Donatus inimico & expoſtulatorio animo *adire* explicet ad Andr. III. 3. & IV. 1.

[1] FAB. XXI.

Oves & Lupi.

Oves Lupique cum certaſſent proelio,
Illae vicerunt, tutae praeſidio Canum.
Lupi legatos mittunt, & juſtam petunt
Hac lege pacem, ut dederent Oves Canes,
Et obſides Luporum catulos reciperent.
Oves, [2] aeternam ſic ſperantes gratiam
Iniri,

(1) Haec fabula legitur apud Rimic. III. 13. Anonym. XLIII. & Romul. XXXII. & Demoſthenes hac, vel ſimili narrata fabula obtinuit, ne oratores darentur Alexandro. v. Plutarch. Alexandr. & alios.

(2) *Aeternam gratiam*] Ex Teren-

Iniri, faciunt, quod popoſcerunt lupi.
Poſt paullo cum coepiſſent ululare catuli,
Lupi, necari cauſſantes natos ſuos,
Pacemque ruptam ab Ovibus, undique impetu
Invadunt facto nudas defenſoribus;
3 Fidem quae ſtultae quod habuerant hoſtibus,
Conſilium ſera damnant poenitentia.
Praeſidium, quo quis olim tutus vixerat,
Si prodat aliis, fruſtra poſt deſiderat.

Terentio Eun. v. 11. 33. | *dudum habuerant accuſabant*, pro *conſilium quo fidem h. a.* feci.
(3) *Fidem*] Ita ex Anonymi corruptis verbis, *conſilium quod*

1 FAB. XXII.

Simius & Vulpis.

Rogabat Vulpem Simius, caudae ſuae
De magnitudine aliquid ut ſibi daret,
Nates velare quo poſſet turpiſſimas.
Quid enim, inquit, cauda tantae longitudinis
Prodeſt? quo tantum pondus per terram trahis?
Cui Vulpis, eſſet quamvis illa longior,
Majorque multo, mallem per terram & lutum,
Spinasque trahere, quam partem tibi dare,
Meo ne tegmine videaris pulchrior.
Avare, te fabella haec, & locuples, monet.
Qui, quamvis ſupereſt, nil tamen das pauperi.

(1) Eſt apud Rimic. III. 17. Anonym. XLVI. & Romul. | XXXVI.

Digitized by Google

[1] FAB. XXIII.

Lupus Paſtor & Venator.

Cum Venatorem fugeret inſtantem Lupus,
Et a Paſtore viſus, qua parte fugeret,
Et quo ſe conderet loco, plenus metu
Omnes pe[illegible], oro te, Bubulce, ſpes tuas,
Ne prodas innocentem, cui nihil mali
Feciſſe me, per magnos adjuro deos.
Noli timere, Paſtor inquit, alteram
Monſtrabo partem. Mox Venator advolat,
Non huc venire, Paſtor, vidiſti lupum?
Qua parte fugit? cui Paſtor, venit quidem,
Sed laeva fugit, voce dixit maxima;
At oculis clam deſignat partem dexteram.
Non intellexit ille, & feſtinans abit.
Lupo tunc Paſtor, quas habebis gratias
Quod te celarim. Maximas linguae tuae,
Lupus, ago, dixit, at oculis fallacibus
Aeternae caecitatem noctis imprecor.
Qui verbis blandus, fraudem celat pectore,
Hoc argumento ſe deſcribi intelligat.

(1) Habet hanc Rimicius IV. 3. Anonym. L. Romul. XXXVIII.

[1] FAB. XXIV.

Homines duo, Fallax, Verax & Simii.

[2] Agentes Mendax & ſimul Verax iter,
In Simiorum forte terram venerant;
E tur-

(1) Haec fabula occurrit apud Rimicium IV. 8. Anonym. LI. Romul. XLI.

(2) *Agentes iter*] Ita Rimic. &

3 E turba ut vidit unus, qui se fecerat
Regem, teneri jussit illos, sciret ut,
De se quid homines dicerent: simul jubet
Omnes adstare Simios longo ordine
Dextra laevaque; sed sibi poni thronum,
Ut hominum reges quondam facere viderat.
Mox jussos homines in medium adduci rogat,
Qualisnam vobis esse videor, hospites.
Respondit Mendax, Rex videris maximus.
Quid hi, quos adparere nunc vides mihi?
Hi comites, hi legati, & militum duces.
Mendacio laudatus cum turba sua
Adulatori munus imperat dari.
Hic secum Verax, tanta si mendacio
Sit merces, quanto non ego dixit munere
Donabor, verum si pro more dixero.
Hinc ad Veracem Simius. Et qualis tibi
Videor, & illi, quos stare ante me vides?
Respondit ille, verus es tu Simius,
Et Simii omnes illi, qui similes tui.
Iratus illum dentibus Rex imperat
Lacerari & unguibus, quod vera dixerat.
Blandum laudatur a malis mendacium;
Bonis honesta fert exitium veritas.

& Anonym. Ovidiana Phrasis. II. Art. Am. 84. & VIII. Met. 225.

(3) *E turba*] Ita pro *e multitudine*, quia Phaedri magis mori convenit, qui ita lib. III. 19.

Digitized by Google

I FAB. XXV.

Homo & Leo.

Homo certabat cum Leone, fortior
Quis esset, litisque hujus testimonium
Dum quaerunt, ad sepulcrum tandem 2 venerunt.
Elisis in quo ab homine pictum faucibus
Leonem ostendit, argumentum virium.
Leo respondit, humana hoc pictum manu.
Videres hominem 3 dejectum, si pingere
Leones scirent. Sed ego testimonium
Dabo virtutis certius. Ad spectaculum
4 Induxit hominem, monstrans ubi bona fide
Enectos a leonibus homines, ait,
Non est colorum testimoniis opus,
Hic exhibetur vera virtus actibus.
Colore frustra mendaces uti docet
Fabella, certa cum datur probatio.

(1) Habet hanc fabulam Rimicius IV. 15. Anonym. LII. & Rom. XLIV.

(2) *Venerunt*] Possot legi *venerant*; sed & Phaedrum corripuisse similia, saepe notatum a commentatoribus.

(3) *Dejectum*] *Suffocatum* habent fabulatores, sed mihi placet *dejectum* ex Phaedr. II, 1.

(4) *Induxit*] *Induxit ad amphitheatrum.* Rimicius & Anon. mallem *duxit*, sed nolui mutare.

I FAB. XXVI.

Ciconia, Anser & Accipiter.

Venisset 2 notum ad stagnum cum Ciconia, Mer-

(1) Apud solum Anonymum LIII. reperitur haec fabula.

(2) *Notum*] *Solitum* Anonymus,

Digitized by Google

Mergentem invenit se frequenter Anserem
Sub undis; quaerit cur hoc faceret. 3 Ille ait,
Haec nobis consuetudo est, & in luto
Reperimus escam, & Accipitris simul impetum
4 Venientis ad nos tuti sic evadimus.
Sum multo Accipitre fortior, Ciconia
Inquit, amicitiam si vis mecum jungere,
Illi 5 insultare victor poteris credulus.
Et protinus auxilium petens Anser, simul
In agrum prodit; ilico supervenit
Accipiter, & comprensum saevis unguibus
Fugiente devorat anserem Ciconiâ.
Cui Anser: qui patrono se tam debili
Credit, pejore finiri debet nece.

mus, sed alterum Phaedro gratius. vid. lib. 1. 11. 11. 5. & alibi.

(3) *Ille ait*] Apud Anonymum feminino genere Anser bis terve inducitur. vide Nielant. & Scheffer. ad Phaedr. 11. 4.

(4) *Venientis ad nos*] Ipsa Phaedri phrasis 1. 21. *Aper fulminis ad eum venit dentibus.* ubi vide, quae noto.

(5) *Insultare victor*] *Victor* addidi, quia *insultare* proprie victoris est, & Virgilii illa imitari voluit lib. 12. Aen. 329. *victorque Sinon incendia miscet Insultans.*

FAB. XXVII.

Ovis & Cornix.

In tergo Cornix 2 otiosa considens
Ovis, tundebat illud rostro: cum diu
Feciſſet, inquit, patiens ovis injuriae,
Hanc si feciſſes contumeliam Cani,
Ejus latratum haud feres. At Cornix Ovi,
Collo

(1) Haec fabula legitur apud Rimicium 1v. 19. & Anonym. 1v.

(2) *Otiosa*] Hic est fine ullo motu, secura, ut saepe apud Terentium & alios. vel etiam ut supr. fab. 19. *otio frui*, commodo suo. Terent. Andr. 11. 3.

3 Collo tam forti numquam ſedeo, nam ſcio
Quos debeam laceſſere, annis callida;
Acribus amica, at importuna inermibus.
Sic me creatum di voluerunt vivere.
His, qui laceſſunt innocentes infimi,
Vexare fortes metuunt, ſcripta eſt fabula.

alia otioſus quaeret.
(3) *Collo tam forti*] Haec corrupta. Rimic. *collibus equidem fortibus ſedeo.* Anonymi mutila verba ego negationem addendum cenſui.

FAB. XXVIII.

Formica & Cicada.

Hiemis Formica grana tempore e cavo
Trahens ſiccabat, quae prudens collegerat
Aeſtate. Eſuriens hanc, ut aliquid ſibi daret,
Rogat Cicada. Cui Formica; Aeſtate quid
Agebas, inquit. illa; non erat otium,
Ut de futuro cogitarem tempore,
Errabam cantans per ſepes & paſcua.
Ridens Formica, & grana referens, ſic ait:
Aeſtate quae cantaſti, age, ſalta frigore.
Piger laboret certo ſemper tempore,
Ne, cum nil habeat, poſcens accipiat nihil.

(1) Hanc fabulam reperies apud Rimic. IV. 17. Anonym. LVI. Romul. XLIV.

FAB. XXIX.

Equus & Aſinus.

Equum rogabat Aſinus paullulum hordei.
Libenter, ait; &, ſi ſupereſſet, largiter
Pro

(1) Solus Anonymus hanc habet fabulam n. LVIII.

Digitized by Google

Pro dignitate noſtra tribuerem tibi:
Simul ſed noſtra veſpere ad praeſepia
Venero, mox plenum farre ſacculum dabo.
Aſellus inquit, nunc qui rem parvam negas,
Quid in majore te facturum exiſtimem?
Qui, magna cum promittunt, parva denegant;
In dando ſe tenaciores indicant.

[1] FAB. XXX.

Leo ſenex & Vulpes.

Defectus annis, [2] languorem finxit Leo.
Aegrotum ad regem viſitandum beſtiae
Plures venerunt; devorat quas protinus.
Sed cauta Vulpis ante ſpeluncam procul
Stabat ſalutans regem. Quam rogat Leo,
Cur non intraret; video quod veſtigia
Intrantium multa, at nulla exeuntium.
Prodeſſe cautis pericula aliorum ſolent.

(1) Legitur apud Rimic. IV. 12. Anonym. LIX. Romul. XLIII.

(2) *Languorem*] Morbum, ut Ovidius & alii ſaepe.

[1] FAB. XXXI.

Pulex & Camelus.

Pulex Cameli dorſo forte conſidens,
Gravatus multis qui incedebat ſarcinis,
[2] Sibi placebat, longe viſus altior.

Iter

(1) Legitur fabella apud Rimicium IV. 16. & Anonym. LX. qui pro *Pulice*, *Culicem* habet. in memoria habens alteram de Culice & Tauro fabulam ſupr. XV.

(2) *Sibi placebat*] Potuiſſet & *ſibi plaudebat*, ut Rimicius, & loquitur Horatius. ſed praetuli alterum, quia magis culici conveniret *alis plaudere*.

Digitized by Google

Iter cum longum facerent; veſpera ſimul
Ad ſtabulum venerunt, Pulex leviter ſtatim
Ad terram ſaliens, ecce, dixit, ocyus
Deſcendo, attritum ne gravem diutius.
At ille, gratum eſt, inquit, ſed nec pondere,
Te impoſito, me gravari ſentire potui,
Nec, te dejecto, habere quid levaminis.
Qui ſe ſublimi, nullo cum ſit ordine,
Jactat, notatus in deſpectum devenit.

[1] FAB. XXXII.

Hoedus & Lupus.

Capella, foetum ut cuſtodiret, exiens
Paſtum, [2] imprudentem monuit Haedum, ne oſtium
Aperiret, multas quod ſciret ſtabula feras
Circuire pecorum. Ut abiit, advenit Lupus,
Adſimulans vocem matris, & jubet fores
Sibi reſerari; ut Hoedus audivit, Lupo
Per rimam ſpectans, inquit, audeo ſonum
Matris, ſed fallax atque mimicus es mihi,
Sub voce matris noſtrum quaeris ſanguinem
Potare, & noſtra carne ſatiari. Vale.
Laus magna natis, obſequi parentibus.

(1) Eſt fabula apud Rimic. II. 9. & Anonym. LXI.

(2) *Imprudentem*] *Ignarum* alii. ſed *imprudentes rerum* aetate teneri ſunt. ita Juſtin. V. 7. *imprudentia.*

Digitized by Google

[1] FAB. XXXIII.

Pauper & Serpens.

Serpens in aedibus cujuſdam Pauperis
Venire ſemper ad menſam conſueverat,
Et inde micis paſcebatur largiter.
Dives poſt paullo factus, iraſci incipit
Serpenti, & vulnerat ſecure; tempore
Ad priſtinam interpoſito egeſtatem redit.
Pro ſorte varia ſerpentis poſtquam videt
Fortunam mutari ſuam, blande petit
Ignoſcat ut peccanti; cui Serpens ait,
Te poenitebit ſceleris, uſque dum mea
Cicatrix clauſa fuerit; at tamen optima
Fide me poſthac noli amicum credere.
Redire tamen hac lege in gratiam volo,
Securis numquam perfidae ſi meminerim.
Suſpectus eſſe debet, qui laeſit ſemel,
Et caute ſemper integranda gratia.

(1) Habet fabulam Rimicius | III. 10. & Anonym. LXV.

[1] FAB. XXXIV.

Aquila & Miluus.

In ramo triſtis ſederat cum Milüo
Aquila. Quid vultu te tam moeſto Milüus
Conſpicio? quaero, dixit illa, conjugem
Parem, nec invenire poſſum. Me accipe,
Te multo qui ſum fortior. Quid? an potes
Ex rapto victum quaerere? unguibus meis
Struthiocamelum rapui prenſum ſaepius.
Inducta verbis Aquila conjugem capit.

Parvo

(1) Solus Anonym. n. LXVII. | habet hanc fabellam.

Digitized by Google

Parvo poſt nuptias tranſacto tempore
Aquila, abi, & praedam promiſſam mihi rape.
Volans in altum ſoricem immundiſſimum,
Et longo Milüus adfert putridum ſitu.
Haec ne eſt polliciti, Aquila dixit, fides tui?
Cui Milüus; ego, ut pervenirem nuptias
Ad regias, nihil non poſſe me fidem
Dediſſem, quamvis me nequire noverim.
Qui ſe majores cupidi quaerunt conjuges,
Dolent decepti ſe poſt junctos vilibus.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MARQUARDI GUDII

NOTÆ

IN PHÆDRUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

MARQUARDI GUDII

NOTÆ

IN PHÆDRUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

MARQUARDI GUDII NOTÆ IN PHÆDRUM.

PROLOGUS.

ersibus Senariis] *Comicorum Senarii propter similitudinem sermonis sic sæpe sunt abjecti, ut nonnunquam vix in his numerus, & versus intelligi possit.* Cic. Orat. C. LV.

Libelli] Posset videri scribendum *libellis*, cum ipse Phædrus *init. lib.* 3. dicat: *Phædri libellos legere si desideras.* Et Avienus hos *quinque libellos* vocet. Sed *Phædrus lib.* 4. de hoc suo opusculo scribit, *Parvum libellum sustine patientia.* Hinc videtur nihil mutandum, ad exemplum Catulli, *Cui dono lepidum novum libellum.*

Duplex libelli dos est.] Ita recte a Rigaltio restitutum ex vetustissimo Codice Rhemensi. *Duplex dos* veterem illam verborum vernilitatem sapit: quemadmodum enim in puellis elocandis duplex dos commendatur, unde Comicorum venustissimus, Terentius in Adelphis de paupere corrupta dicit,

Primum indotata est, tum præterea, qua secunda dos ei erat,
Periit, pro virgine nuptum dari non potest.

Sic Phædrus, fœtum suum elocaturus, eleganter libellum hunc a duplici dote commendat; cum enim Æsopi materiam aridam & incomptam videret, duplici dote, jocorum scilicet suavissimorum & consiliorum prudentium, eam locupletasse & ornasse dicit. Scilicet hæc illa est dos duplex, quam adeo in ejusmodi libellis desiderat Horatius inter artis suæ præcepta,

Lectorem delectando pariterque monendo.

quem locum Phædrus statim subjicit paulum mutatis verbis, & ad libellum suum egregie transtulit. *Dos* vero hoc loco, ut passim, significatione latius patet, quam vulgo creditur. Notat enim *Decus & Ornamentum. Ausonius* inter dicta Biantis, *Quæ dos Matronæ pulcherrima? vita pudica.* Et inter gnomas veteres Ethico-Politicas Gruteri versus senarius

Digitized by Google

Pudica vita dos matronæ gemmea est.

Plin. lib. 37 *c.* 5. *Dos smaragdi*, pro decore & ornamento iis proprio. Sic apud *Vopiscum in Aurel. Aureliano clementia, Imperatorum dos prima, defuit* Eodem modo, ut ante apud Terentium, illibata virginitas ἡ παρθενία, *dos*, id est, decus & ornamentum virginale, dos secunda appellatur. Neque aliter illud *Ciceronis in lib.* 1. *de Orat.* accipiendum est, *cujus artem, cum indotatam atque incomtam videres, verborum eam dote locupletasti & ornasti*: quem locum Nonius in voce *dotatum* citat; sed, ut solet, nugatorie explicat: quæ Ciceronis verba totius hujus loci παραφραστικὴ explicatio est. Et Ovid. 5. Metam.

Tantaque dos oris lingua deperderet usum.

Dos proprie id, quod cuique datum est, sive id decus atque ornamentum, sive lucrum atque emolumentum. *Virgo laudatissima dote forma.* Ovid. Hinc ex veterum usu forma & pulchritudo puellarum dos tertia dici potest, quia pulchritudo semper inter dotes puellarum numeratur. Unde elegans formarum ille spectator de Chione ita canit *lib. XI. Metamorph.* v. 301.

Quæ dotatissima forma
Mille procos habuit.

Afranius apud Nonium. *Formosa virgo est, dotis dimidium vocant isti, qui dotes negligunt uxorias.*
Martial. 13. 10.

Nec poteris Similia dotes numerare nec usus.

Valer. Max. lib. 5. *c.* 7. *in pr. Det nunc vela pii & placidi affectus parentum erga liberos indulgentia, salubrique aura provecta gratam suavitatis secum dotem afferat.* Hoc est emolumentum & lucrum, ut solent navigantes, a quibus Valerius phrasim nimis affectatam petit more suo putidiuscule. *Templorum dos*, Ovid. lib. X. Metam.

Templisque accedere dotem
Hanc jussere meis.

Atque ita *dos* est emolumentum & commodum illud, quod sponsus cum nova nupta lucratur, & quod sponsa rei familiari affert. Solent autem poëtæ de libellis suis loqui, tanquam comptis politisque puellis & viro maturis: & eorum dotes, id est decora, ornamenta, commoda & emolumenta, lectoribus enumerare. Catull.

Quoi dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum.

Sic Virgilius ipso statim initio Georgicorum enumerat commoda, quæ est traditurus. Martial. lib. 2. ep. 1.

At nunc succincti quæ sint bona disce libelli.

Et

Digitized by Google

Et 3. epig. 2.

Cujus vis fieri, libelle, munus &c.
Fauſtini fugis in ſinum? ſapiſti.
Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et frontis gemino decens honore,
Pictis luxurieris umbilicis,
Et te purpura delicata velet,
Et cocco rubeat ſuperbus index.

Et 1. epig. 4.

Æthereas, laſcive, cupis volitare per auras,
I, fuge, ſed poteras tutior eſſe domi.

Sic libellum ſuum *vernam* & *vernulam* vocat lib. 3. ep. 1.

Domina qui natus in urbe eſt:
Debet enim Gallum vincere verna liber.

Et *lib.* 5. *ep.* 18.

Prater libellos
Vernulas nihil miſi.

Movet .... monet.] ἀντανάκλασις. Sic lib. 4. fab. 3. *Impune potius læsi, quam dedi alteri.* Et lib. 1. fab. 4. *Et quem tenebat, nec quem petebat.*

Quod arbores loquantur] Ubi vero in his quinque libris arbores loquuntur? Certe hinc diſcimus, plures Phædri fabulas deſiderari, inter alias autem, quæ interciderunt, etiam reperi in veteri Ms. hanc fabulam Phædri, a Monacho mirum in modum interpolatam & deformatam, in qua arbores loquuntur.

De Securi & Manubrio:

Aliquanti dantes auxilium hoſtibus ſuis pereunt.

Homo ſecure facta ab arboribus poſtulat, manubrium ut darent de ligno, quod eſſet firmum: omnes Oleaſtrum juſſerunt dare. Accepit homo manubrium, apta ſecure rob ra cœpit decidere, magna truncabat & eligebat Sic quercus fraxino dixiſſe fertur, Digne & bene patimur, quia manubria dedimus. Ex Phædri Jambis hanc fabulam interpolatam eſſe mihi dubium non eſt, eamque ſic numeris ſuis reſtituendam puto.

Auxilia qui dat hoſtibus ſuis, perit.
Secure facta ab arboribus homo poſtulat,
Manubrium ut darent de ligno, quod foret
Firmum: juſſerunt omnes Oleaſtrum dari.
Accepit ille; oblatum & manubrium
Aptans ſecuri magna cadit robora,
Et eligebat arbores. Tunc Fraxino
Dixiſſe fertur Quercus: merito ferreas
Patimur Bipennes: quia dedimus manubria,

Digitized by Google

Aliter & melius ad vestigia veteris libri,

Pereunt suis auxilium dantes hostibus.
Facta Bipenni ab arboribus homo petit,
Manubrium ut darent e ligno, quod foret
Firmum. jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit ille munus, & manubrium
Aptans securi magna cadit robora:
Dumque eligebat, qua vellet, sic fraxino
Dixisse fertur Quercus: merito maleficas
Patimur bipennes, quibus adjumento sumus.

Aliter adhuc,

Pereunt, suis auxilium qui dant hostibus.
Facta bipenni quidam ab arboribus petit,
Darent manubrium e ligno, quod firmum foret.
Subito jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, factumque aptans manubrium
Cœpit securi magna excidere robora,
Hic dum truncanda eligeret, Fraxino
Dixisse fertur Quercus, merito cædimur.

v. 1. *dantes*] Sic *consilia qui dant prava.* Phæd. & *qui fert malis auxilium, post tempus dolet. Auxilium dare* est Virgilii.

v. 2. Melius forte,

Facta securi quidam ab arboribus petit.

nam *homo* videtur ex glossa esse, & relative quidem apud Phædrum occurrit, sed non simpliciter pro eo, quod Gallis *un homme:* Germanis *ein Mensch.* Sed illud *Quidam* proprium in ejusmodi fabulis Phædri est. lib. 2. fab. 2. *laceratus quidam morsu* &c. lib. 3. fab. 4. *pendere apud Lanium quidam vidit simium.* lib. 3. fab. 5. *Æsopo quidam petulans lapidem impegerat.* lib. 3. fab. 8. *habebat quidam filiam.* lib. 3. fab. 13. *Puerorum in turba quidam.* lib. 4. fab. 4. *Quidam decedens tres reliquit filias. Gelu rigentem quidam. Quidam immolasset. Facturus ludos quidam.* Homo tamen est, lib. 4. *necuit hominem protinus.* & eod. lib. *homo perturbatus excitat Simonidem.* Et eodem lib. fab. 3. *Auxilium petiit hominis.* ibid. *petit* est pro *petiit*, ut *perit* pro *periit* apud Phæd. lib. 4. *Vos quod rapuistis perit.* Atque hinc apparet *postulat*, quod in membranis est, a Monacho esse, qui non animadvertit, *petit* præteriti esse temporis; itaque interpretatus est *postulat*, cum debuisset *postulavit.*

E ligno.] Sic Plaut. *e ferro fabricatum est. Lorica ex ære.* Virgil. Vide tamen an pro *e ligno* scribendum sit *ilignum*, nam *iligna manubria* laudat Plinius. Dicebant veteres *ilignus* & *ilignus*, Horat. 2. Sat. 4. 40. *Firmum* proprie de ligno durissimo ad imitationem Virgilii

Digitized by Google

gilii ſui lib. 2. Æn. *Firma cavavit Robora*, i. e. dura, quæ Plinius vocat *inflexibilia*.

Truncare] Valer. Flacc. *Truncatus*. Plin. Jun. & Claudianus ſæpius.

Aptans] *Aptare facta manubria* eſt apud Columellam, lib. XI.

Robora cadere] eſt apud Ovidium, *ſæuri cadere*: apud Virgilium, *cadere arbores*. Cic. de Divinat. *qui robur illuc cecidit*. Id. in Divin.

Dixiſſe fertur digne & bene patimur] Sic idem MSS. membranaceus Codex, in fab. 31. lib. 1. in fine, *Merito plectimur*, plane ſimillime ineptiſſime circumſcribit, *digne & bene patimur, qui in os Prædoni commiſimus*. Ex quo apparet, recte hoc loco nos reſtituiſſe, *merito cadimur*. Atque hæc tantum Phædri eſſe, cum cætera ſint Gloſſatoris inepti.

Fictis fabulis] Sic lib. 2. fab. 9. *Arte fictas fabulas dicit*. Iſidor. lib. 1. c. 39. *Fabulas Poëta a fando nominaverunt, quia non ſunt res factæ, ſed tantum fando fictæ, quæ ideo ſunt inductæ, ut ficto mutorum animalium inter ſe colloquio imago quædam vitæ hominum noſceretur*.

FAB. I.

Fauce improba] Varie hunc locum tentarunt Viri eruditi. Salmurienſis Magiſter, poſtquam Rittershuſii & Scioppii infelices conjecturas annotaſſet, tandem addit: *Rigaltius olim legit face improba, per facem iram intelligens, quod minime omnium probem*. Vide hominis judicium; minime omnium probat, quod certe præ his aliis conjecturis maxime omnium merebatur. quid enim Latinius dici poteſt? Sic plane Valerius ille Maximus, lib. 8. cap. 14. Phædro σύγχεον: *Animum ejus Marathon & Salamis tacitis facibus incitabant*. Et lib. 5. c. 7. *Noverca Stratonices infinito amore correptus memor quam improbis facibus arderet*. Perſ. Sat. 3.

> *Nunc face ſuppoſita ferveſcit ſanguis, & ira*
> *Scintillant oculi.*

Zeno Veronenſis, *Prædonum corda face furiali ſuccenſa*.
Palladius Julio Tit. IV. *Ut facem libidinis augeat dilatio voluptatis*.
Lucret. *Faxirai*. Valer. Flac. lib. 3. *Fax odii*. Claud. 2. Stilic. *facibus pudoris*. *Fax* igitur eſt accipienda pro ardore, fervore, & pro eo, quod ignis inſtar accendit atque urit. Tale eſt in affectibus animi cupiditas gloriæ, ira, amor, furor, & in corporis ſuſtentatione magna fames, quæ *ignea* dicitur. Quintil. Declamat. XII. *Poſtquam omnem patientiam vicerat ignea fames*. Talem famem appoſite *fa-*

tem dixisset. neque etiam, in quo Faber fallitur, hæc Rigaltii conjectura, sed lectio libri Pithœani. Sed quanquam hæc Pithœi lectio & valde Latina est, & MS. ejus niti videatur, mihi tamen placet illud ex Remensi codice a Rigaltio vulgatum, *Fauce improba*. Nam, præterquam quod sensus nativus & sanus est, non dubium mihi est, quin Phædrus hæc scribens in mente habuerit Virgilii sui illum locum ex Æn. 11.

Raptores atra in nebula, quos improba ventris
Exegit cæcos rabies, catulique relicti
Faucibus expectant siccis.

quem Virgilius *Raptorem*, hunc Phædrus *Latronem*, (Sic Manilius eadem facie *Leonem prædatorem* appellat) & quod ille *Ventris rabiem improbam*, hoc noster *faucem improbam* dixit. Sic alibi Virgil. lib. IX. Æneid. dixit, *Fauces sanguine siccas.*

Ac veluti pleno lupus insidiatur ovili,
Cum fremit ad caulas, ventos perpessus & imbres,
Nocte super media, tuti sub matribus agni
Balatum exercent: ille, asper & improbus ira,
Sævit in absentes, collecta fatigat edendi
Ex longo rabies & sicca sanguine fauces.

Respicit fortasse & hunc locum Phædrus, nam siti compulsum eo venisse lupum dixerat; poterat tamen sitim ex rivo extinguere, neque etiam propter sitim agno insidiabatur; itaque melius est explicare de rabie ventris & magna fame, quæ maxime bestias accendit, inquit Livius lib. 25. Hincque proprie Phædrus *incitatus* i. e. accensus dixit. Hinc Ovid. lib. 8. Metam. fin.

Dira fames implacataque vigebat
Flamma gula.

Plaut. Curcul. Act. 2. Scen. 3. dixit *Lupiunt fauces fame*, i. e. imitantur lupos. Locum Virgilii imitatus est Silius Italicus in fin. lib. 2. quanquam ad Leonem transtulit.

Ceu stimulante fame, cum victor ovilia tandem
Faucibus invadit siccis Leo.

Id est faucibus sanguinem sitientibus. De lupis Stat. lib. 10. Thebaid.

Sub noctem coiere lupi, quos omnibus agris
Nil non ausa fames longo tenuavit hiatu,
Jam stabula ipsa premunt, torquet spes irrita fauces,
Balatusque tremens, pinguesque ab ovilibus agna.

Improba, i. e. insatiabili, ut Servius ad 1. Georg. *Improbus, inglu-viem.* & Philarg. *Improbus, hic avidus.*

Ovid.

Digitized by Google

Ovid. epist. 10.

Qui laniant avido viscera dente lupi.

Fauce, i. e. gula. Sic alibi,

Os devoratum fauce quum haereret lupi.

Quam postea gulam ibi vocat. Avienus fab. ult. ỳ. ult.

Quam rapidi fauces exsaturare lupi.

Jurgii causam] pro jurgio. ut *res cibi*, infra pro cibo. *Causſa* pro *re* apud Jurisconsultos & alios. Sic *res voluptatum* apud Plautum pro voluptatibus, *inferre jurgium*, ut *inferre litem* apud Ciceronem.

Laniger] *Lanigeras greges*, Ovid. lib. 6. & lib. 7. *fœtus laniger. lanigeris gregibus.*

Quereris] M. *queris.*

At maledixisti mihi] MSS. Remensis & Pithœanus *ait*, quod cum versus respueret, editores inde fecerunt *at*. perperam sine dubio: levi quippe transpositione scribendum censeo,

Male, ait, dixisti mihi.

Tmesis elegantissima ad imitationem Catulli. Epigram. XCIII.

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet unquam
De me.

quemadmodum & *benedicere* modò conjunctim, modo divisim. Plaut. *bene quæso inter eos dicite, & mi absenti tamen.* Similiter *contradicere* eleganter separatur apud *Ciceronem de Orator. Num si contra te dixeris mihi male es dicturus*, ut ex fide MSS. legendum est. Nec *male dicere* magis una vox est, quam *male loqui*, quod est apud Plautum quatuor locis. Tmesis hæc frequentissima est apud Poëtas, *Terent. Andr.* 1. *Sc.* 1. *cum quibus erat cunque una.* Sic sæpissime apud *Plautum*, *per mihi gratum.* Et Truculent. 2. Scen. 7. ỳ. 39. *Quem per nam novi hominem nihili*, ubi ex sententia Taubmanni & Gronovii duplex Tmesis est, pro *quemnam pernovi.* Crebro etiam Virgilius Tmesi utitur. Sic lib. 1. Æneid. *Arida circum Nutrimenta dedit.* Quem locum in animo habuit Gratius princ. Cyneg. *Altaque circum Firmamenta dedit*, quod diligentissimum Vitium fugit. Idem Æn. 2. *Jamque adeo super unus eram.* Et ecl. 6. *Namque super tibi erunt.* Sic etiam in prosa oratione sæpe Tmesin deprehendas, *Tacit.* 1. *hist. Illis vix decima super portiones erant.* Imprimis autem Phædrus videtur imitatus Catulli locum, quem ante adduximus, quem, ut meretur, in deliciis habuit, unde & illa, quæ proxime antecedunt, mere sunt Catulliani saporis, *Qui possum quæso facere, quod quereris, Lupe*, quæ respiciunt illa Catulli carm. 68.

Sed facere ut quivis sentiat & videat,
Qui possum?

Delectatur etiam Phædrus sæpe Tmesi. Sic lib. 1. fab. 28. *quem stans Volturius super*, pro cui superstans. *Galli Cybeles circum in quæstus ducere*, sic enim ibi legendum.

Digitized by Google

Pater hercle tuus] Anon. meus leg.

Pater tuus inquit hercle maledixit mihi.

Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.] Satyrica hæc ſunt & Tiberium reſpiciunt, de quo e Suetonio & Seneca notum, eum fictis criminibus ſub nomine juſtitiæ, quos vellet, peremiſſe, *cauſa* autem hic ſunt crimina, ut Græcis *αἰτία*, Gloſſ. *Αἰτία cauſſa, materia, querela, culpa, noxa.*

FAB. II.

Procax libertas civitatem miſcuit.] Quintilian. de Orator. cap. 4. *Apud Athenienſes omnia populus, omnia imperiti, omnia, ut ſic dixerim, omnes poterant. Noſtra quoque civitas, donec erravit, donec ſe partibus & diſcurſionibus & diſcordiis confecit, donec nulla fuit in foro pax, nulla in ſenatu concordia, nulla in judiciis moderatio, nulla ſuperiorum reverentia, nullus magiſtratuum modus, tulit ſine dubio valentiorem eloquentiam.* Et idem cap. 36. *Tamen iſta perturbatione ac licentia plura ſibi aſſequi videbantur, cum mixtis omnibus & moderatore uno carentibus, tantum quiſque orator ſaperet, quantum erranti populo perſuaderi poterat. Hinc leges aſſiduæ, popularе nomen, hinc conciones, hinc procerum factiones, & aſſidua Senatus adverſus plebem certamina. Quæ ſingula etſi diſtrahebant rempublicam, exercebant tamen illorum temporum eloquentiam.*

Hinc.] leg. *hic* ex MS. Remenſi, quod pro *tunc* eleganter dicitur. v. Scheffer. ad fab. 15.

Conſpiratis factionum partibus] Viri docti explicant hic *conſpirati* qui *conſpiraverant*: quod etſi Latinitas ferat, & aliis in locis concedam, hic non habet locum. *Conſpirare* in prima notione ſignificat, ut ejus ſimplex *ſpirare* flare, conflare, & eſt verbum activum. Sic apud Virg. 7. Æneid.

Æreaque aſſenſu conſpirant cornua rauco.

Ubi Servius notat, *nam & tuba ſimul inflabantur*, ita ut ex mente Servii *conſpirare cornua*, eſt tubas ſimul inflare. Ita Cic. pro Ligar. *Quis eſt, qui horum conſenſum conſpirantem & pene conflatum hac prope æqualitate fraterna non noverit?* Deinde ſi activum eſt *ſpiro*, ut apud Virgil. *Divinum vertice odorem Spiravere.* Horat. 3. carm. *Quod ſpiro & placeo tuum eſt.* Apul. 5. Metam. *Deam ſpirat mulier.* Propert. *Qui nunc magnum ſpiramus amantes.* Sic cætera ejus compoſita activa ſunt, ut *exſpiro.* Arnob. lib. 1. *Suas animas exſpiravere venti. Inſpiro* Virgil. *Occultum inſpires ignem.* Statius, *Tacitum inſpirat amorem.* unde *inſpirantur*, apud Columellam, *granaria aquilonibus.* & Auſon. epiſt. 22. *Inſpirata dehinc vento cantavit arundo. Adſpiro.* Quintilian. *Adſpirat Deus mentem aut ingenium hominibus.* Virg. *Adſpirat primo fortuna labori*, ſubaudi *ſe. Reſpiro*

Digitized by Google

ſpiro. Cicero de Nat. Deor. *Aſpera arteria excipit animam meam, eandemque à pulmonibus reſpirat ac reddit.* Stat. *Palus reſpirat ſpatioſum aëra. Suſpiro.* Tibull. *Alios ſuſpirat amores.* Lucan. *Suſpirare nebulas.* Quidni ergo etiam *conſpirare*, ut ex Virgilio & Cicerone docuimus. Sunt vero hæc verba, ut Græcorum μίσα, quod cum Latini non habeant, ubique tamen exprimere ſategerunt. Unde *copulor, mulctor, objurgor, juror, prorumpor*, & ſexcenta alia promiſcue, nunc ἐνεργητικῶς, nunc παθητικῶς uſurpavere, eadem ratione, qua Græcis deſinentia in ομαι agendi & patiendi ἐν τῷ μίσῳ habent ſignificationem. Indidem ſunt participia iſta, de quibus nunc agimus, quæ, licet paſſivam habeant terminationem, activa tamen ſunt, ut Græci in participiis mediis perfectum & plusquam perfectum & Aoriſtum 1. & 2. adhibent. Sic Valer. Max. 4. c. 1. §. 7. *Utraque parte peroratâ*, id eſt, cum utraque pars peroraſſet. Gellius lib. 17. c. 2. ex Claudii Annal. lib. 1. *Sole occaſo.* Horat. 2. Sat. 4. *Perna magis ac magis hillis Flagitat immorſus refici*, quod Lambinus non intelligens depravavit. *Immorſus*, in Gloſſ. eſt *jejunus*, qui nondum momordit. Perſius Sat. 6. *Qui prior es cur me indecurſum lampada poſcis*, nam ita in MSS. legi teſtatur Caſaubonus. Ergo *indecurſus*, qui nondum decucurrit. Sic in iisdem doctiſſimis Gloſſis *impeccatus* pro *irreprehenſibilis.* Plaut. Amph 1. 1. ỳ. 2. *Nam injurato ſcio plus credet mihi quam jurato tibi.* Vetus poëta apud Ciceron. *Uſurpata duplex cubile.* Lucret. lib. 2. *Intervallis magnis conſultare reſultant.* Nam ita in MS. haberi Giphanius docet, qui ingenue eam loquendi rationem ſæpe repertam teſtatur. Nemeſianus Eclog. 11. *toſto ſub ſole canebant.* Ita MSS. quod rectiſſime. *toſtus*, qui totum diem calore homines torruit. Sic *ſol aſſus* Ciceroni. Sic infra *defectus*, qui deficit. Hinc ergo patet, recte dici poſſe *conſpiratos* de iis, qui conſpiraverant: ſed hoc loco melius paſſive ſumitur, & interpretatur de iis, qui in unum collecti & conflati ſunt; nam *conſpirare* proprie eſt in ſpiram colligere, metaphora ducta a ſerpentibus, qui in ſpiram & circulum ſe concludunt, & inde *conſpirare* apud Plin. juniorem dicitur. Hinc intelligendus *Macrobius, in præfat. Saturn.* qui expreſſit locum Senecæ Ep. 84. ubi, ad Muſicum concentum reſpiciens, dicit, *Multarum etatum exempla, ſed in unum conſpirata*, ubi male Schefferus exponit *conſpirantia.* nam *conſpirata* eo loco eſſe videtur collecta, conglobata. Gloſſæ veteres Divionenſes, toties laudatæ Salmaſio in membranis vetuſtis, *conſpirati, collecti, condenſati.* Hinc emendandus atque explicandus Cæſar lib. 3. bell. civ. c. 46. *Milites legionis nonæ ſubito conſtipati pila conjecerunt.* Scribe ex MS. Petavii & Cujacii *Conſpirati*, id eſt, veluti in ſpiram & globum collecti & condenſati. *conſtipati* eſt à Gloſſatore, idque Scaliger male in textum recepit. Priores editiones habent *conſpicati*, quod propius ad veram lectionem accedit, & eodem

eodem modo apud Sueton. Jul. Cæſ. cap. 28. corrupte quædam editiones habent *conſpicati* pro *conſpirati*, ut recte Caſaubonus edidit, *Aſſidentem conſpirati ſpecie officii circumſtitere*. Ubi *conſpirati* ſunt qui conſpiravere, conſpirantes, niſi mavis intelligere de condenſatis, & quaſi in ſpiram collectis, ut nemo poſſet perrumpere. eodem ergo modo hic apud Phædrum debet exponi, *conſpiratis factionum partibus*, de factionibus in unum conflatis, collectis: nam quid eſt illud *conſpirantibus factionum partibus?* ſi vulgarem explicationem ſequaris; nam partibus & factionibus ſemper ineſt tacita conſpiratio & conſenſus, ſive in bonum ſive in malum: poſtquam vero factiones conſpirarunt, an partes, an factiones adhuc dantur, quæ non conſpirant? *Partes ſive factiones conſpirant*, idem ac æque ocioſum eſt dicere, ac ſi quis dicere vellet, diſcidia, ſive diſcordiæ diſſentiunt. id ſi Phædrus voluiſſet, dixiſſet potius, *hinc factiones, hinc partes*, ut Quintil. loco citato c. 36. *Tali perturbatione ac licentia, mixtis omnibus, atque uno moderatore carentibus*, &c. *Hinc procerum factiones*, Tacit. 16. Ann. c. 22. *Thraſea objectabatur triennio curiam non introiiſſe, privatis clientium negotiis vacaviſſe, ſeceſſionem jam id & partes.* Idem lib. 4. cap. 17. *incuſabat Sejanum diductam civitatem ut civili bello, eſſe qui ſe partium Agrippinæ vocent.* & hiſt. 4. c. 17 *nunc eaſdem omnium partes.* & ita Ann 4. 40. & 44. Si vero *conſpirare* eſt idem quod conflare, quidni ſimpliciter Latine dici poteſt *conſpirare factiones*, aut *factionum partes?* quemadmodum Cicero dixit de Aruſp. *Scelerum pactiones, ſocietates conflare*, immo vero ut Cic. *pro Cluent.* dicit, *ſeditionem eſſe conflatam.* Sic eodem ſenſu Phædrus, *hic conſpiratis factionum partibus*, dixit pro tali tempore conflatis, ſimul inflatis & accenſis, colliſis & invicem excitatis partibus factionum; *conſpiratæ partes*, παθητικῶς, ut *inſpirata vento arundo* apud Auſon. Deinde *conſpirare* per metaphoram pro conſentire dicitur, unde apud Ciceronem conſpiratio, conſenſus & concordia conjunguntur. *Magnas utilitates adipiſcimur conſpiratione hominum & conſenſu* deinde in malam partem deflexa, idem *illa conſpiratio conflata reſtricta eſt.* ubi notandum eſt 1. *conſpirationem* pro conjuratione dici, & 2. dici *conſpirationem conflatam*, quaſi dixiſſet conſpirationem conſpirare. Eſt enim idem *conſpirare* & *conflare.*

Arcem] Non tantum ἀκρόπολιν, ut hic vir doctus adſcripſerat, ſed rempublicam invadebat. Valer Max. de Siciliæ Tyrannis lib. VI. cap II *Certa eſt ratio propoſiti mei. puella enim, cum gravem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam. quæ interfecto aliquanto terrior arcem occupavit.* Scilicet quod qui rempublicam tyrannus invadebat, ante omnia arcem occuparet, hinc factum eſt, ut *arcem occupare*, pro rempublicam invadere dixerint. Habes ſexcenta exempla in Senecæ & Quintiliani Scholaſticis declamationibus & apud Cal-

Digitized by Google

Calpurnium Flaccum Declam. VI. *Sceleratis ingeniis & plus quam civilia cupientibus non dominari inſtar ſervitutis eſt, jam pridem arci noſtræ tua fortuna minatur.*

Grave omnino inſuetis onus] MSS. *gravis omnino inſueti ſonus eſt.*

Riſit] Martialis 1. ep. 83.

Riſerunt faciles, & tribuere Dei.

Parvum tigillum] Hirtius de bello Afric. c. 54. *Parvulam modo caſulam nactus Cæſar.* & Cæſar alibi: *parvulam naviculam conſcendit.* Sic Cic. Verrin. *litterulas minutas.* Et 1. de legibus *perpaucis paſſibus* Valer Max 8. *parvuli filioli,* & idem lib. 1. cap. 5. §. 3. dixit non tantum *parvulam filiolam*, ſed *admodum parvulam filiolam oſculatus eſt.* Tertull. lib. 1. c. 20. ad Nationes. *Patet jam hinc vobis, (quantum aperire potuerim) e pauculis iſtis libelluliſ.* Sic diſerte vetuſtiſſimus ille Codex MS. Agobardi, ſed Gothofredus perperam edidit *paucis*; perperam; ut ex adductis poteſt patere.

Miſſum quod ſubito vadis] Rittersh. *immiſſum*, fruſtra. nam lege *ſubito vadi motu ſonoque*, ex Rhemenſi Codice, quam lectionem confirmat vetus Anonymus, cujus fabulas nonnullas, ex Phædro expreſſas, Rigaltius notis prioris editionis inſeruit.

Juppiter huic voto riſum dedit, auſa ſecundas
Rana preces, ſubitum ſenſit in amne ſonum.

Ita ibi legendum. Perperam Rigaltius ediderat, leg. *inane.* Senſus Phædri eſt, parvum tigillum cum a Jove Ranis mitteretur, ſubito vadi motu ſonoque terruit pavidum genus, ſive, ut elegantiſſimis Statii verbis hæc exponam, ad ſubitum vadi motum ſonumque

Fugit omnis in imos
Turba lacus, viridiſque metu ſtipantur in algas.

Profert e ſtagno caput] Ovid. Metam. 6. de Lyciorum in ranas transformatione,

Nunc proferre caput.

Lignumque] leg. *lignumque.*

Supra] MS. *ſuper.*

Hydrum] Sueton. de Caligula. Ælian. 12. 15. & 16. 8. Plin. 19.

Corripere] Proprie de Serpentibus. Propert. lib. 3. Eleg. 8.

Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas.

Ovid. init. lib. XII. Metam.

Matrem circum ſua damna rotantem
Corripuit ſerpens, avidaque recondidit alvo.

Valer. Max. l. I. c. VIII. fin. de ingenti ſerpente Atilii Reguli. *Multisque militibus ingenti ore correptis, compluribus cauda voluminibus eliſis.*

Fugitant] MS. *fugiant.*

Inertes] f. *inermes*, ut fab. ult. *genus inerme*, de columbis in ſimili infortunio.

Vocem

Digitized by Google

Vocem præcludit metus] Ita Terent. Eunuch. *Lingua hæret metu.* Achil. Tat. lib. 2. φόβῳ γὰρ γλῶττης ἐστὶ δησις; eleganter, *metus est vinculum linguæ.*

Furtim] Vid. Valer. Max. lib. 6. c. 3. §. 9. ubi locus corruptus à Pighio, qui *fustim* substituit. Sic apud Lucan. lib. 4.

Rapit agmina furtim.

Vestrum ferre bonum] Virg. 1. Georg.

Sua si bona norint.

Cicer. 3. ad Q. fr. ep. antep. *Ut bona nostra norimus.*

FAB. III.

Graculus] Theophylactus Simocattus Epist. Themist. ad Chrysip. hunc Graculum ad sensum perelegantem transtulit, quem vide, & Achill. Tatium quoque lib. 2.

Gloriari alienis bonis] Senec. epist. 41. *Nemo gloriari nisi suo debet.*

Immiscuit se formoso pavonum gregi] Prorsus nihil agunt, qui metri caussa *pavûm* substituunt, pro *pavonum*, neque etiam audiendi sunt, qui *immiscuit* trisyllabum hic esse contendunt, & ita Virgilium *miscuerunt*, Phædrum *præbuerunt* in trium syllabarum modum coëgisse pronuntiant; sed ut versus constet omnino scribendum est,

Formoso se pavonum immiscuit gregi.

Sic numerus non tantum constabit, sed auribus etiam rotunda quadam suavitate gratior erit. Vulgata dispositio est descriptoris monachi, qui artis poëticæ imperitus, & syntaxeos regulas sequens, mutationem hanc ineptam instituit, ut substantivo quam proximum ad latus esset adjectivum Epitheton, quod Tyrones solent facere in explicandis versibus.

Pavonum gregi] *Graves Pavonum greges.* Varro apud Non.

Male multatus] Male. *mulcatus* Codex Remensis; *mulcare* elegans & antiquum verbum est, Terent. Eun. *Male mulcabo ipsam.* & Adelph. Suetonio id restituit Torrentius, alii aliis auctoribus, ut Victorius Ciceroni non uno loco, Tacito Beroaldus junior. Gloss. Isidor. *Mulcat. percutit.* Rigalt. in secunda editione inter errata monuit scribe *mulcatus.*

Sedibus] Neveletius ex Rimicii cujusdam sterquilinio gemmulam, ut putat, eruit, *vestibus.* Sed potius vetustissimorum codicum lectionem retinebimus, quæ sana est & elegans. Natura enim unicuique animalium generi sedes & receptacula sua dedit. Virg.

Principio sedes Apibus statioque.

Idem,

Statio tutissima mergis.

In

Digitized by Google

In MS. noſtro Rimiccii eſt *ſedibus*, ut & in Remenſi & Pithœano.

Pati] Id eſt contentus eſſe, *Seneca in Thyeſte.*

FAB. IV.

Lympharum in ſpeculo] Nemeſian. Eclog. 1.

Quin etiam ſpeculo fontis me mane notavi.

Macrob. Saturn. 7. c. 14. *Grandeſcit imago ejus, tanquam in aquæ ſpeculo viſatur.* Iſidor. lib. XII. cap. I. de ovibus Jacob. *Umbras arietum deſuper aſcendentium in aquarum ſpeculis contemplabantur.* Scholiaſt. Theocr. ad Idyl. Σ. εἰς τὴν θαλάσσαν ἐμφαίζειν καὶ ἄνηφ ἐν κατόπτρῳ δικνύειν.

Aliamque prædam ab alio ferri putans] Ut verſus conſtet, hic *m* non elidi debet, ut in pluribus apud Phædrum locis. Sic lib. I. fab. XI. *Qui poſtquam cæde feſſus, Aſinum evocat.* Sic V. C. ad fulciendum verſum intruſerunt *Eſt.* Eod. lib. fab. XII. *Tunc moriens vocem hanc dediſſe dicitur.* Sic Cod. P. Daniel. Sed Rem. *edidiſſe. vocem dare*, ut *vocem mittere.* Fab. 10. lib. 4. Prolog. lib. 3. *Et laude invicta in hanc vitam incubuerim.* Ibid. fab. 6. in MS. eſt, *Nam ubi ſtrigandum & ubi currendum eſt ſcio.* lib. 4. fab. ult. ex MS. Rem. *Primum eſſe tibi ne videar moleſtior.* Ibid. fab. 8. ex MS. Rem. *Reperire effugium alterius quærit malo.* Ibid. fab. 5. ex eodem MS. *Hiſtoria quorum in tabernis fingitur.* l. 5. prolog. *Quum deſtinaſſem operis habere terminum.*

Ab alio ferri] Forte ſcribendum *offerri.*

Nec quem petebat adeo] In 5. ſede hujus verſus debet eſſe *vvvv.*

FAB. V.

Partibus] Fab. 7. lib. 2. v. 11. v. Gronov. Diatr. Statian.

Nominor quia Leo] Ultimam in *quia*, natura ſua brevem, hic produci volunt propter ſequentem liquidam, quod non eſt admittendum, cum liquidarum vis & natura alia plane ſit apud Latinos, ac apud Græcos, nec eam licentiam in liquidis Latini ſibi arrogent: alibi certe eam Phædrus corripit, etiam ſequente liquida. Fab. XXII. hujus libri.

Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis.

Deinde in aprico eſt, ſententiam ipſam jacere, & omni ſale deſtitui, quæ enim hæc jejuna ratio, primam tollo, quia Leo nominor: frigidiuſculum id quidem eſt. quid ſi capella replicaſſet, primam capio, quia nominor capella? imo φύσει erat Leo; ſed in fabulis Leo plerumque rex ferarum nominatur, unde Phædrus ipſe libro 4.

Quum

Digitized by Google

Quum se ferarum regem feciſſet Leo. Quare ut ſua Phædro conſtet gratia, meo judicio & ſenſum efficies vividiorem, & numero priſtinum decus reſtitues, ſi duabus literulis reſtitutis ſcripſeris,

Nominor Rex quia Leo.

Ita certe videtur legiſſe Anonymus, qui Phædri fabulas verſibus aliis tranſcripſit,

Leo ſic ait, hares
Prima partis ero, nam mihi primus honos.

Primus honos eſt τὸ βασιλικὸν, ἡ τιμὴ βασιλικὴ. Qua autem ratione Phædro monoſyllabum illud *Rex* periit, ſtatim animadvertent, qui ſequiorum temporum compendioſam ſcribendi rationem non ignorant. Scriptum enim fuit NOMINOREX, quomodo ſæpe etiam in Pandectis ſcriptum videas. Id Monachi exſcriptores animadvertentes, & ignorantes ſimplex illud R geminandum eſſe legentibus, quod ſupererat τὸ EX veluti περίλυσον & otioſum ejecere. An potius legendum eſt *nominor quia Baſileus*, ut alibi *ſophus? βασιλεὺς* potuit facile corrumpi, nam ſecundo tertioque poſt natum Chriſtum ſeculo ſcribebant *Vaſileus*, atque illud *Vaſi* abſorptum videtur ab altera voce *Quia*. Sed omnium veroſimillimum eſſe puto, quod, etiam invitis illis, quas hodie habemus, membranis, ſcribendum puto, *Nominor quia Creon*. Græcis *Creon* ſimpliciter *Rex* dicitur, ut *Creuſa* Regina. Hinc apud Homerum aliquoties κρέων Ἀγαμέμνων, *Rex Agamemnon* dicitur: Etymolog. magn. κρέων ὁ βασιλεὺς, κρέουσα ἡ βασίλισσα. Hoc nomen origine ſua fuit appellativum, nam moris erat vetuſtiſſimis populis, & etiam hodiernis plerisque familiaris, ut regem ſuum ἁπλῶς abſque nomine proprio appellarent; hinc uxor Jaſonis proprio nomine dicta fuit *Glauce*, quæ tamen etiam *Creuſa* appellatur. v. Hygin. fab. 25. Unde illud illiteratis illis temporibus plane extinctum eſſe video. neque enim dubium eſt, quin primus Athenienſium Rex, antequam imperium capeſſeret, aliud nomen proprium habuerit, ſed adepto regno ſimpliciter Rex ſive *Creon* dictus fuit, quo nomine poſtea innotuit, proprio vetuſtate & incuria temporum obliterato: hoc igitur nomen regium, pueris etiam Romæ ea ſignificatione notum, in tragœdiis & veterum fabulis adeo celebre, ut Phædrus, qui diligenter tragœdias veteres legerat, inde in ferarum fabulis ſuis eleganter tranſtulerit. Sic *Creon* Rex Corinthiorum dicitur apud Euripidem in Medea, qui in ea fabula præcipuas partes agit. Sic *Creuſa* Regina, uxor Xanti Regis Athenienſis, qui cum uxore regnum acceperat, apud Euripid. in Ion. Præcipue vero huc referri debet Creon tyrannus Thebanorum, de quo Euripides in Phœniſſ. & Statius in Thebaid. qui regnum Oedipi invaſit, & mutuo bello conſumptis ſororis filiis Eteocle & Polynice, ſe regem Thebanorum fecit. Pluribus locis ex Statio poſſet violentum ejus & tyrannicum

Digitized by Google

nicum ingenium oſtendi; ut huc reſpexiſſe Phædrus credi poſſet; ſed præcipue ubi Statius Creontem eleganter Leoni comparat. Sic lib. XII. non aliter de Creonte loquitur, ac de immani Leone, aut certe de crudeli homine in Leonem converſo; vix aliter illum quam *ſævum, dirum, immanſuetumque Leonem* appellans. Sic fin. lib. XI. ubi Antigone ſic Creontem alloquitur,

Nec longa precamur
Dona, Creon: miſerere ſenis (Oedipi) *maſtique parentis.*

Paulo poſt addit, ſine dubio ad locum Phædri *lib.* 1. *fab.* 22. reſpiciens,

Qualis Leo rupe ſub alta,
Quem viridem quondam ſilvæ monteſque fremebant;
Erigitur, meminitque ſui, vireſque ſolutas Ingemit &c.

Et lib. XII. inducit Creontem ex homine Leonem factum, & nova quadam transformatione in hominem eſſe tranſmutandum canit. Sic enim ait, v. 166.

Bello cogendus & armis
In mores hominemque Creon.

Hinc ergo eleganter Phædrus perſonam & nomen in fabulas ſuas tranſtulit, nam *Creon* hic eſſe ſcribendum multis rationibus aſſeri poteſt. Ac primo, quod jam ante annotavimus, languet oratio, ſi vulgata ſervatur, *nominor quia Leo*; quia in eo *Leo* nihil ſingulare præ cæteris animantibus habet, neque debuiſſet dicere *nominor*, ſed *ſum quia Leo*; nam cum *nominor* dixit, reſpicit certe ad nomen aliquod, quo in fabulis cæteris præſtantiores, atque adeo reges, appellabantur, quale eſt illud *Creon*, quo nullum aptius Leoni poteſt dari, utpote ferarum regi, ut ipſi Phædro etiam dicitur lib. 4. fab. XII. Deinde inexcuſabilis ταυτολογία eſſet, quod breviſſimo ſpatio in paucis verſiculis ter nomen *Leonis* repetiiſſet, & duos ſe proxime ſequentes verſus eadem voce, *Leo*, clauderet; quæ non tantum vitioſa & auribus ingrata, ſed maxime fabulatori noſtro faſtidita eſt. Hinc *lupus* illi mox *latro* & *prædator*. *Rana* mox *ſtagni incola*. *Ovis* mox *bidens*, lib. 1. fab. 16. quem locum etiam ſuperiorum temporum barbaries corrupit. *Hircus* mox *barbatus*, lib. 4. fab. 8. *Equus* mox *ſonipes*, lib. 4. *Aſellus* mox *Auritulus*. *Ciconia* mox *peregrina volucris*, lib. 1. fab. 27. *Agnus* mox *Laniger*, lib. 1. fab. 1. *Aper* mox *ſus nemoricultrix*, lib. 2. f. 5. Mittam alia. Hæc certe ratio poſt diligentem diſquiſitiuncularn indicio mihi atque argumento fuit, laborantis hujus verſus vitium latere in voce *Leo*.

Tertio hinc emendationis noſtræ ratio demonſtratur, quod in vulgata metrum non conſtet, quia ultima in *quia* ſemper brevis ſit; quare, cum primum ad locum hunc emendandum accederem, ſyllabam quandam excidiſſe exiſtimabam; ſed reperta tandem vera

Digitized by Google

lectione, qua ἀντὶ τοῦ *Leo* subſtituitur *Creon*, veritatis vis ex omni parte ſe oſtendit, & ſponte natum eſt ſimul remedium verſui laboranti; nam ultima in *quia*, quæ alias, ut dixi, brevis eſt, fit longa propter duas conſonas vocis *Creon*, atque ita metrum ſibi conſtans pulchre procedit.

Quarto vulgatam lectionem manifeſtæ corruptelæ arguunt alii, qui eandem fabulam, ſive ante, ſive poſt Phædrum, literis conſignarunt. Sic Camerarius, qui fabulas ex optimis auctoribus collegit, ut in earum præfatione fatetur Philippus Melanchthon, eas ex Miſtis antiquis deſumpſit, & pleraſque iiſdem verbis ornavit, certe eo ordine eas exhibuit, quo in membranis Divionenſibus leguntur. Hujus igitur fabulæ locum ita reddidit: *Prima, ait, mea erit: debetur enim hæc præſtantia mea.* Quibus verbis videtur reſpexiſſe ad dignitatem regiam; ſive quod ita in codicibus ſuis reperiſſet, ſive quod certe ipſi non placeret nimis frigida illa ratio, *nominor quia Leo.* Idem ſupra in Anonymo, quem Rigaltius notis illuſtraverit, vidimus, qui dicit,

Nam mihi primus honor.

Quinto accedit, quod deſcriptores Monachi, egregie rudes & linguæ Græcæ imperiti, ut illa ferebant tempora, ignorantes quid ſibi vellet nomen *Creon*, ex antecedentibus ſtatim arripuerunt ex ipſa fabula notiorem vocem, & propter affinitatem literarum & ſoni vicinitatem *Leo* ſcribendum putaverunt; idque veriſſimum eſſe ſentiet, qui in memoriam revocabit, ſcriptum fuiſſe in membranis, ut ſolet, *Creō*, lineola ita adjecta *n* denotante; qua lineola neglecta, ſive annorum lapſu deleta, cum quid ſibi vellet *Creo* non intelligeret ſcriba librarius, quid aliud pro captu ſuo comminiſci potuit, quam ſcribendum eſſe *Leo?*

Ultimo, quod Phædrus *Creon* ſcripſerit, ſive ad ſignificationem nominis, ſive appellativi, ſive proprii, in Græcorum fabulis reſpiciens, cum utroque modo Rex denotetur, etiam hinc confirmari poteſt, quod Phædrus Græcis vocabulis, literatæ quippe Græciæ propior, delectetur. Libenter autem uſurpare Poëtas peregrina verba, & ea etiam ratione fabulas ſuas ſolere ornare, quis neſcit? Sic Catull. in carmine de Aty,

Ait hæc minax Cybele, religatque juga manu,
Ferus ſe ipſe adhortatus rapidum incitat animum.

Non ſolum autem MS. ſed nonnulli etiam formis excuſi libri primis illis annis, quibus hæc ratio ſcribendi libros inventa eſt, habent,

Ferus ſeſe adhortatus lis rapidum incitat animum.

Quæ vera & germana lectio, quam vidit Victorius in Caſtig. ad Epiſt. Cic. lib. XII. epiſt. 18. & probat Franciſc. Robortellus de arte Critica, & ignoratione vetuſti verbi corruptam fuiſſe ait. *Lis* au-

autem Poëtis Græcis est *Leo.* λὶς idem, quod λέων Homero, Hesiodo, Theocrito; quod qui ignorant, parum in lectione Græcorum Poëtarum versati sunt. Theocritus in Idyllio, quod appellavit Hylam, ter ipsa usus est. Achilles Statius notat, in MS. omnibus idem vitium insidere *Adortalis*; sed non vidit, quid sibi velit. Imo etiam in MSto meo est *Adorta lis.* Sic sive appellative positum est græcum vocabulum *Creon*, regem significans. Similiter apud nostrum *sophus*, pro sapiente vel sapientiæ doctore, est lib. 3. fab. XV. & 4. fab. XVI. & *pyctes*, Græcis πύκτης, pro pugile coronato. lib. 4. fab. 24. Sive *Creon* hoc Phædri loco proprii nominis instar pro rege, ut in Græcorum fabulis; sic alibi *Cato* pro moroso censore lib. 4. fab. 6. *quid possum facere tibi, lector Cato*, uti in MSS. nostris. Simile peccatum ex Monachorum schola, quod primus recte correxit optimus Pithœus. Deinde græcis vocibus abundat Phædrus. Sic lib. III. Prol. *Mnemosyne* pro Dea memoriæ; & lib. 4. fab. 14. *Tribas*, quam Latini *subagitatricem* vocant, quæ misere a Monachis corrupta, & ad latinas voces detorta. Sic pro *Mnemosyne* illi *nemo sine*, *trivadas* pro *tribadas*. Sic & lib. 3. fab. 19. *Melos*, Latinis *carmen*, & *Deus Pelagius*, πηλάγιος, Latinis *Æquoreus*. lib. 5. fab. VIII. *pygma*. & lib. 2. fab. V. *Xystus*. Neque tantum verba à Græcis est mutuatus Phædrus, sed & ex fabulosa vetustate, & veteribus præsertim tragicis, dramata sive fabulas in exemplum citat. Sic lib. 3. fab. XI.

Hippolytus obiit, quia noverca creditum est.
Cassandra quia non creditum, ruit Ilium.

Lib. 3. Prol.

Sed hoc quodcunque fuerit, ut dixit Sinon,

Sed valde memorabilis est locus lib. 4. fab. 6. ex Euripidis Medea expressus. atqui, ut jam diximus, in illa fabula Creon Rex Corinthiorum præcipuas partes agit.

Quia sum fortis] *Fortis* hoc loco non ἀνδρεῖον σωματικὸν, sed ψυχικὸν notat, ut Platonici nostri optime distinguunt. Marinus in vita Procli pag. 418. & hic est animosus & acriter morti se offerens, ut apud Horat. *animosus atque Fortis appare.* & Cic. pro Milone: *vir fortis & animosus.* Atque ita non ταυτολογεῖ Phædrus: sequitur enim tum *quia plus valeo*, quod ad corpus debet transferri. Hæc non intellexit Gallicus Phædri interpres.

Afficietur] Legendum *adfligetur*, ut fab. XI. *Leonis adfliguntur horrendo impetu*; ita omnino legendum ex schedis Danielis, ut monuerunt viri docti. *Adfici malo* vix reperias; sed *adfligi malo* est Quintiliani.

Digitized by Google

FAB. VI.

Clamorem] Mox *convicium* & *querelam* dixit. Sic *clamorem* & *convicium* conjunxit Plautus:

Vis tibi ducentos nummos jam promittier, ut ne clamorem hic facias neve convicium.

Stagni incola] Ex Cicerone desumptum, cujus est 5. Tuscul. *Bestia nantes, aquarum incola.* Sic idem in Arateis dixit,

Aquaï dulcis alumnæ,
Cum clamore paratis inanes fundere voces,
Absurdoque sono fontes & stagna cietis.

Muretus putat esse ex Arato de Ranis in Diosem. vers. 214.

Δειλαὶ γυναῖ, ὕδροισιν ὄνειαρ,
Αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρῖνοι.

Id est: *Infelix natio aquaticis serpentibus lucrum,*
Illinc ex aquis patres clamant ranunculorum.

Ubi nota illud ὕδροισιν ὄνειαρ *hydris lucrum*, ad eam fabulam, quæ est de ranis & hydro hujus libri secunda, Aratum præiviſſe.

Creare] Etiam de brutis animantibus; sic fab. 16. lib. 3. *quum crearer masculus.*

Mori] Legendum est *emori*, ut est in MSS. Similiter apud Publium Syrum,

Bis enim mori est alterius arbitrio mori.

Lege, *Bis emori est alterius arbitrio mori.*

FAB. VIII.

Lupus & Gruis] Ita allegat hoc lemma Salmas. ad Histor. Aug. p. 413. & recte: dicitur enim *Gruis* & *Grus.* Sic *sepes* & *seps*, *neces* & *nex*, *plebis* & *plebs*, *suis* & *sus.* Apud Ciceron. ad fin. 5. Disputat. Tuscul. *grunnitum cum jugulatur suis:* sic recte Codex Regius omnium optimus & vetustissimus, itemque alter Pithœanus; perperam hactenus *cum jugulantur sues.* *Gruis* etiam est scriptum in vetustissimo MSS. inter Enigmata Symposii titulo XXVI. Glossæ, γῦρανος, *Gruis*, *Grus.* Sic etiam dicitur *Faucis* & *Faux.* Gloss. Philox. φάρυγξ, *Faucis.* Item *lentis* & *lens.* eædem, ὁ φακὸς, *Lentis.* ἡ φακὴ, *Lens.* Glossæ nostræ Græcolatinæ, λύγξ, *lyncis.* Eædem, λαξ, *Calcis.*

Colli longitudinem] Pro longum collum; ita vice versa supra fab. 1. dixit *fauce improba* pro insatiabilitate & improbitate faucis.

Pro quo cum facto flagitaret pramium] MS. Remensis *factum:* scri-

Digitized by Google

ſcribe *pactum*. Dixerat enim Phædrus, lupum ſingulos illexiſſe pretio, & tandem conveniſſe cum Grue: præmium ergo erat *pactum*. atque ita apud Phædrum fuiſſe confirmat Anonymus fabulator,

Grus promiſſa petit, de faucibus oſſe revulſo.

Immo etiam vetus ille gloſſator, ſive metaphraſtes fabularum Phædri, quem rectius Phædrum barbare gloſſatum dixeris, Romulius, *ſanus cum eſſet lupus, rogabat Gruis reddi ſibi promiſſa præmia*. Sic ille in MS. Divionenſi. Quod iſti *petere promiſſa præmia*, id elegantius dixit Phædrus *pactum præmium flagitare*; plane ut apud Valerium Maximum lib. 4. c. 3. *Pactumque victoriæ præmium flagitantibus*. & Cicer. ad Q. fratr. 3. ep. 3. *Propter ſuſpicionem pactorum præmiorum*. Sic alibi noſter lib. 3. fab. XIV.

Si pactam fuci non recuſaſſent fidem.

Pactum præmium Noſter lib. 1. fab. XIV. dixit *poſitum præmium*. & l. 5. *propoſitum præmium*.

FAB. IX.

Sibi non cavere &c.] Imitatur Terentium Heautontimor. Act. V. ſcen. 1.

Nonne id flagitium eſt, te aliis conſilium dare,
Foris ſapere, tibi non poſſe auxiliarier?

Mortis in ſolatio] *In ſolatium*, Meurſius & alii. & ita Salmaſius conjecit ad marginem libri. ſic Panegyricus incertus Conſtantino dictus Cap. XVI. *ad ſolatium ſua mortis voluit ſecum trahere quam plurimos*. Tollendum eſt & Gloſſema e Valerio Maximo lib. 3. c. 2. *Pœnus enim in victoria obnoxius morienti, Romanus in ipſo fine vitæ vindex ſui exſtitit*. Deletis ex MS. vocibus *ſolatio fuit*, quæ gloſſemata ſunt.

Deploras] *Deplores* Heins. Sed male.

FAB. X.

Barth. adverſ. 47. 10. *Fabella hæc longe elegantiſſime concepta eſt a Phædro, nec puto, rectius eum quicquam aut faventioribus Muſis concinnaſſe.*

Furti] MSS. *forte*.

Culpa proximam] in MSS. eſt *culpæ*: recentior manus correxit *culpæ*: mallem *obnoxiam*. apud Tertull. tamen de Pall. c. IV. princip. eſt, *Culpæ prope eſt habitum transferre*; ubi V. Salmaſ. p. 277. Pindarus:

Ἐγγύς᾽ ἁ τᾶς μανίας νάσος.

Tu non videris perdidiſſe.] Similiter reſpondet Diogenes apud

Digitized by Google

Laërtium lib. VI. n. 54. *δυοῖν ποτὲ νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δύο κατήγορον εἰπόν, τὸν μὲν κλοπέα, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι. cum duos aliquando audiſſet legis peritos, ambos damnavit, dicens alterum quidem furatum eſſe, alterum vero non perdidiſſe.*

Videri] Sic apud Cicer. Verr. V. ſtatim initio, de judice ſententiam dicente, *feciſſe videri pronuntiavit.*

FAB. XI.

Ignaros fallit] Ita quidem utraque Salmurienſis editio, quæ magna aut oſcitantia, aut inſcitia, editoris eſt; quid enim neceſſe veterem facilemque, imo id loci valde concinnam, lectionem corrumpere? Omnes membranæ & editiones aliæ, *ignotos*; quod & Avienus confirmat. *Ignoti* hic ſunt, non qui tibi ſunt ignoti, ſed quibus tu es ignotus, qui te non noſcunt. Cicero in Verr. V. *producere ad ignotos.* quem locum in indice notavit Freinshemius. Cic. V. famil. 12. *Corporis ſimulacra ignotis nota faciebant &c.* Plaut. Menæch. I. 2. *Qui mihi moleſtus homini ignoto.* V. Æmil. Port. Lex. Pindar.

Ut inſueta voce terreret feras, Fugientes ipſe ut exciperet] MSS. Remenſ. *ut ipſe exciperet.* Pithœi Codex ſimiliter, *ipſe ut exciperet.* Scribe *Fugientes vi ipſe exciperet.* Diſpartitis operis, ut ſolet in venationis ſocietate, monebat Aſellum, ut inſuetæ vocis inerti nequitia, ipſe Leo vi & virtute rem ageret. Scilicet ut Phædrus lib. 2. fab. 7. ait,

Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.

Vis autem, ut notum eſt, proprie de leonibus dicitur. Lucretius,

Imprimis vis eſt violenta Leonum.

Fraus quaſi vulpecula, vis Leonis videtur, Cic. I. de Offic. Itaque *vi exciperet*, reſpicit illa, quæ ſtatim ſequuntur,

Leonis adſtiguntur horrendo impetu.

Ita enim ſcribendum ex vetuſtiſſimis P. Danielis ſchedis ſupra oſtendimus. Et probat Gronov. 4. Obſ. 8. & Guyetus, & Salmaſius ad marginem libri. Deinde *fugientes vi excipere* valde concinne & proprie de venatione; quemadmodum *inſidiis caprum excipere*, ex Virgil. Ecl. 2. notavit Schefferus. *venabulo aprum excipere*, Quintiliano: & *fugientes excipere*, Ciceroni in Catilin. & pro Roſc. Sic *Beſtiam vi conficere*, eſt Valerii Maximi, ſed locus eſt corruptus, lib. VI. cap. III. §. 5. *Interrogatumque qua vi eam beſtiam confeciſſet.* Sic lego cum antiquiſſimis membranis optimi & omni laudum genere eminentiſſimi Cardinalis Franciſci Barberini; Vulgo *qui eam*, quod ferri quidem poteſt, ſed nobis magis arridet lectio vetuſtiſſimi libri. Sane multis auctorum locis excidit aut corrupta eſt vocula illa *Vi*. Similiter erratum eſt fab. 2. hujus li-

Digitized by Google

libri. *Qui dissolutos mores ut compesceret.* Sic Rem. & Pith. ubi recte a Vlitio restitutum *vi.* Sic Torrentius eam ex uno MS. recte restituit Suetonio Aug. cap. 10. *Confestim ut Apollonia rediit, Brutum Cassumque, & vi nec opinantes, aggredi statuit* &c. Reddamus eandem, quia bella est occasio, aliis auctoribus. Justin. lib. I. c. VI. *Ingens post necessitatem pugnandi animus exercitui ejus accessit.* Vetus Codex Bongarsii optime, *Exercitui & vis accessit.* Quæ sane vera & elegans lectio est: debent enim pugnanti exercitui & animus & vis adesse. Salustius init. Catil. *Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi res militaris magis procederet.* Cic. pro Milone. *Magna in hoc certe vis, & incredibilis animus, & non unius viri vires judicantur.* Valerio Maximo iterum eadem vocula excidit, lib. I. c. VIII. §. 8. *non occideras tu quidem Cæsarem, neque enim exstingui ulla divinitas potest.* Sic hactenus omnes editiones; sed MSS. Codices omnes, quos vidimus, atque inter eos tres Remenses, *neque enim exstingui ulla vi divinitas potest.* quomodo Valerium scripsisse non dubitamus. Periit in multis libris vocula illa *Vis*, absorpta a proxime antecedentibus literis, quippe eam quidam ita transposuerant *neque enim ExtingVI vi divinitas potest.* Vis autem, ut in bello, ita maxime ad venationem necessaria. Sic Romæ in tabula marmorea duabus statuis subscriptum vidimus; alteri,

DIANÆ SACRUM IMPER.

alteri,

VIRIBUS SACRUM.

& ibidem marmor quadratum, in cujus uno latere canis cervam persequitur; in altero illa est inscriptiuncula,

VIRIBUS SACRUM.

apud Gruter. p. LXXXIX. 9. Sic & in alia inscriptione apud Gruter. p. clo XI. 1. conjungitur

DIANÆ. ET. VIRIBUS.

Hinc etiam apud Phædrum l. 5. fab. ult. senex ille canis venaticus objurganti venatori respondet,

Non te destituit animus, sed vires mea.

Auriculas clamore subito tollit] MS. Rem. *clamorem.* Optime. Unde minus dubium, quin Rigaltius, ductu veterum schedarum Petavianarum, recte restituit,

Hic Auritulus
Clamorem subito tollit.

Auritulus pro asello illo, eleganter; ut *barbatus* pro hirco, lib. IV. fab. VIII. *Sonipes* pro equo, lib. IV. fab. III. *Bidens*, ex egregia emendatione Heinsiana, pro ove, lib. I. c. XVII. *Lanigер* pro agno, lib. I. fab. I. communi Poëtarum exemplo, qui animalia ab ea parte corporis, qua maxime cognoscuntur, denominare

ſolent. *Auritus ab auribus, quales ſunt aſinorum.* Feſtus. V. Torrent. ad Horat. 1. od. 12. atque ita Afranius apud Macrob. lib. VI. cap. 5. *Nam quod vulgo prædicant aurito me parente natum, non ita eſt.* Aſinus itaque κατ' ἐξοχὴν *auritus* dicitur. Si qui ſunt alii auribus longiuſculis, *auriti* quidem dici poſſunt, ſed addito ſuo nomine. Sic apud Virgil. I. Georg. *Auritoſque ſequi lepores.*

Clamorem ſubito] *Clamorem ſubito* mallem cum Remenſi, quam *clamorem ſubitum* cum Petav. *Subito*, id eſt, *improviſo*, quod & Terentii eſt. Plautus dixit alicubi, *de ſubito.* Cicero *de repente.* Ea ſignificatione *ſubito* utitur paſſim Phædrus. Sic *venantum ſubito vocibus conterritus:* & lib. 4. fab. 6.

Æſopus media ſubito in turba aſtitit.

Et lib. 4. fab. 17.

Canes confuſi ſubito quod fuerat fragor.

Et fab. 2. lib. 1. *Miſſum quod ſubito.* lib. 4. fab. 24.

Ruina camera ſubito oppreſſit cæteros.

Lib. 2. fab. 7.

Subito latrones ex inſidiis advolant.

Venantium autem eſſe clamorem ejuſmodi, nemo ignorat. Senec. Hippolyt. act. 1. *Tu præcipites clamore feras ſubſeſſor ages.* De ſubſeſſore vid. Arnob. p. 162. Virg. dixit bis, *premere clamore feras.*

Ingenti clamore premes ad retia cervum.

Idem, *Aut ſpumantis apri rurſus clamore prementem.*

Sic & ad hoſtes terrendos clamor ſubito tollitur. Phædr. fab. XVI. lib. I. *Hoſtium clamore ſubito territus.*

Feſſus eſt] In MS. deeſt *eſt.* Igitur *m* in *aſinum* non eſt elidendum, ut conſtet verſus. V. ſupr. ad fab. IV. vel legi poteſt *defeſſus*, abſorpta ſyllaba *de* a præcedenti voce *cade.*

Evocat] Scilicet e fruticibus.

Jubetque vocem premere] An *jubetque voce cervum premere; Ille inſolens?* Ut apud Virgilium, cujus iocos ſupra adduximus, *clamore premere cervum.*

Tunc ille inſolens] In hoc verſu vitium eſt. A MS. abeſt *tunc*, quod primus editor Pithœus excogitavit ad fulciendum verſum, imo ipſam orationem: ſed audacter nimis, ut puto; nam eadem licentia poſſet alius aliam ejuſdem ſenſus particulam obtrudere. Itaque, librorum veterum veſtigiis inhærentes, ex compendioſa ſcribendi ratione, non dubitamus, quin propter tres ultimas literulas verbi *premere* exciderit & revocandum ſit *EA. RE.* Sic enim pulchre habebit ſe verſus,

Jubetque vocem premERE: EA RE ille inſolens.

Elegans & vetuſtus, ſed prope obliteratus, uſus illarum vocularum, *ea re*, pro *ideò*, *ea de cauſa.* Veterum elegantiarum amantibus

Digitized by Google

tibus lectionis noſtræ veritatem facile probabo. Curtius lib. 5. c. 9. *Ea re paruit Artabazo.* Mutant hoc, ſed absque ratione. Corn. Nep. Miltiad. c. 4. *vidit hoſtes eadem re fore tardiores.* idem Datam. c. 2. *qua ex re majoribus copiis præſſe cœperat.* quos locos adduxit Schefferus ad lib. 4. fab. IX. Sic Plaut. *eam rem,* pro, ob eam rem. A. Gellius 4. Noct. Att. c. 1. *Etſi ignoro, an hordeum ſit expenu, aut quibus verbis penus definiatur, nonea re literas quoque alias neſcio.* Petrus Lambecius in juvenilibus ſuis Lucubrationibus Gellianis, quid voces iſtæ, *ea re*, ſibi velint, ſe non videre, inquit, & ideo legendum credit *propterea*; ſed fallitur. Utitur præter citatos auctores ea ſæpiſſime Ammianus lib. 16. 17. 23. &c. nihil igitur mutandum. Aliter etiam poſſet in Phædro legi, *ille exin inſolens.* nam ejuſmodi particulis frequenter noſter utitur in ſuis narratiunculis; ſic *dein* & *dehinc*, &c. & interpretari, aſinum poſt præſtitam operam inſolentem & paulo ſuperbiorem factum; alioqui haud dici poteſt *inſolens* abjectum & vile naturæ dedecus, ignavus ſanguis.

Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ.] In MSS. abeſt vocula *hæc*; legendum itaque, *Qualis videtur opera tibi vocis meæ.* Ita ex Danielis chartulis ad marginem libri ſui Salmaſius.

Fuiſſem] Vet. Cod. Petr. Dan. *fugiſſem*; idque & ad marginem libri probat Salmaſius.

FAB. XII.

Hæc exerit narratio] MSS. Remenſ. *Hac erit narratio.* Pithœus *exerit* edidit. Sic Seneca *mentis ſecreta ore exerit.* Si quis tamen ſcripti libri lectionem tueri malit, ne in metro quid deſideret, præſtabit aſpirationis ratio. Senec. in Octavia,

Triſtes Philippi, hauſit & Siculum mare.

Idem in Agamem.

Hinc ſcelere
Lemnon nobilem, hinc Chalcida.

Subito] Puto legendum *ſubitis*: vel, ut fabula ſuperiore expoſuimus, accipiendum ex abrupto.

Retentis] Forte *retenſis*, id eſt, *repandis.* Sic ſupra dixit *ramoſa cornua.* Ovid. 10. Metam. v. 110.

Ingens cervus erat, lateque patentibus altas
Ipſe ſuo capiti prabebat cornibus umbras.

Ut illa mihi profuerint] MS. *quam profuerint*: hinc Daniel. Cod. *utilia mihi quam fuerint*; quod non diſplicet Salmaſio; neque mihi. Nam tunc recte reſpondet principio fabulæ; deinde favet Remenſis codex, qui habet *Utilla* pro utilia; nam ſæpiſſime in eo codice I mutatur in L. Sic fere ſemper, ubi legendum eſt *locus*, ſcripſit *locus.*

Digitized by Google

FAB. XIII.

Fore dat pœnas turpi pœnitentia] Cod. Danielis, *gaudent verbis subdolis, sera dant pœnas turpes pœnitentia.* Hoc Guyeto placet; sed Salmasius legit, *serò dant pœnas turpi pœnitentia*; vel *serè* pro *serò*. *Pœnitentiam agere* est apud Valer. Maxim. *Turpis pœnitentia* est, quia decipitur, qui verbis subdolis laudatur.

Hunc vidit vulpes, dehinc sic occœpit loqui] MSS. Remensis *Vulpis hunc vidit, dehinc sic cœpit loqui.* Salmas. *vulpes ut vidit, sic dehinc cœpit loqui.* MSS. Wissenb. *Vulpis hunc vidit, deinde sic cœpit loqui. Vulpis* pro vulpes, error describentium est, quamvis autem *occœpit* Plautinum sit, tamen Phædrus semper aliis in locis *cœpit*, græcismo ipsi familiarissimo. Sic lib. 1. fab. 2. *Corripere cœpit singulas. Fugere cœpit*, lib. 1. fab. 12. *Inlicere cœpit*, lib. 1. fab. 8. Fab. sequenti, *facere cœpisset. Flagitare cœpit*, lib. 1. fab. 19. *cœperunt bibere*, fab. 20. lib. 1. & eodem fab. 26. lib. 1. fab. 29. *orare incipit*. lib. 2. fab. 2. *cœperunt legere*. lib. 2. fab. 5. *Cœpit conspargere*, & infiniti aliis locis. Porro illud *deinde*, quod extat in MS. Wissenb. præterquam quod metrum id postulet, vera est atque huic loco conveniens lectio; hoc enim dicit Phædrus, quum corvus, quod rapuerat, vellet comedere, vulpes hunc vidit, *deinde*, hoc est, post brevem meditatiunculam, qua potissimum astutia corvo caseum eriperet, cœpit oratione ad fallaciam compositа sic loqui. Eleganter sic sæpe Phædrus utitur illa particula. Sic lib. 1. fab. 3. *Seque exornavit, deinde contemnens suos.* & lib. 4. fab. 19. *des primum veniam, deinde si pulchre vides.* Sic lib. 3. fab. 8. *Lupus forte occurrit, deinde salutantes invicem, ut restiterunt, unde sic, quæso, nites.* Ita enim ibi legendum est, & contra mentem Phædri & Codices MS. transposuit Pithœus.

Quantum decoris] Salmasius ad marginem libri: melior est lectio *quantum decorem.*

Ostendere] Pro ostentare. Salmasius.

Emisit] Salmas. leg. *demisit.* Sic lib. 1. fab. 9. *demisit ore cibum.*

Hac re probatur quantum ingenium valet, Virtuti & semper prævalet sapientia.] Ausonius tetrastico in Severum Pertin.

Punica origo illi, sed qui Virtute probaret,
Non obstare locum, quum valet ingenium.

Respicit autem Ausonius absque dubio fabulam hanc de vulpe & corvo, immo hoc ipsum ἐπιμύθιον Phædri, quod res & verba ista indicare videantur. Sed re ipsa Ausonius Severum voluit comparare Æsopeæ huic vulpi; nam ut vulpes, cum inhiaret caseo, virtute sua probaret, quantum valeret ingenium, neque ipsi obstare locum, etiam non celsissimam arborem, cui corvus insidebat, similiter Severus, inhians imperio, virtute atque astutia vulpina probavit,

Digitized by Google

bavit, non obstare celsitudinem loci, quum ingenium valeat. Sed omnino verius esse existimo, primum hunc versiculum esse spurium & irreptitium, a Monacho glossatore formatum ex hoc Ausoniano disticho: explicaturus enim apud Phædrum, quomodo virtuti prævaleat sapientia, in mentem illi venit illud Ausonianum,

Virtute probari,
Non obstare locum, quum valet ingenium.

Unde, ut solebant tum temporis, sive historicorum sententias, sive gnomicos quosvis veterum Poëtarum versiculos in monostichos jambos redigere, quod aliquot mille exemplis Gruterus ostendit, glossator formavit hunc jambum ad marginem Phædri, mutatis paucissimis verbis. nam cum in Ausonio reperisset, *virtute probari quum valet ingenium*; ille pro *virtute* posuit *hac re*; respiciens ad primam in Phædri genuino versiculo vocem *virtuti*, quam ita voluit explicare, secutus Ausonium, quamvis parum apte; deinde *quum* fecit metri caussa *quantum*, non animadvertens Latine non dici *quantum valet*, sed *quantum valeat*. Deinde spurium & ἄρυσον hunc esse versiculum ex antiquissimo codice fabularum Æsopiarum Wissenburgensi patet, in quo Phædri pleræque fabulæ satis ampla paraphrasi explicantur, in quo nec vola neque vestigium hujus inepti versus exstat; sic enim redditur ultima pars fabulæ, *Tunc vero corvus ingemuit stupore deceptus; multi, quod viribus non possunt, sapientia explicant.* Ubi recte & eruditius, quam a Monacho fieri potuisset, explicatur illud *virtuti*, (sic enim scribendum est apud Phædrum *virtuti semper prævalet sapientia*, ut & Salmas. ad oram libri notavit) de viribus, unde vetustas illius Paraphrastæ apparet. Vides autem egregie putidum illum versum omitti, quod sane non feciisset, si eum in suo exemplari reperisset, cum, Phædri vestigia proxime premens, nullum verbum alicujus momenti intactum relinquat; deinde etiam, ut monet Priscianus, adfabulatio, sive oratio, qua utilitas fabulæ docetur & retegitur, quam Græci ἐπιμύθιον vocant, a quibusdam prima, a plerisque postrema ponitur; apud Phædrum, sæpius primo, nonnunquam etiam extremo, sed nunquam in una & eadem fabula utrobique & primo & ultimo loco reperitur, ut hic factum est. Nam cum adsit elegans προμύθιον, & Poëta more suo fabulæ summam satis jam tradidisset in initio fabulæ duobus illis versiculis, *Qui se laudari* &c. quis non videt, valde absurdum esse iterum in fine Poëtam intervenire, dictantem aliud ἐπιμύθιον? Hoc autem voluit ille glossator, qui istum versiculum nobis intrusit: cum enim non caperet, quo pertineret ultimus ille versiculus, *virtuti semper prævalet sapientia*, addito suo fictitio, Phædrum, qui adfabulatoris officio in principio fabulæ jam functus erat, denuo fecit loquentem. Frustra & inepte, cum non intelligeret artificium Phædri,

per-

perquam ſuave enim & elegans in fabulatore noſtro eſt, ſi quid amplius præter ἐπιμύθιον lectorem e fabula monere vult, id plerumque uno γνωμικῷ verſiculo ad finem fabulæ aliis differendum committere: ſcilicet, ut animalia & alii, in fabulis loquentes luſus jocoſque ſuos, ultimo verſiculo ad Epigrammatis exemplum non quidem acuta adeo, ſed gravi, ut decet, ſententia lectorem dimittant. Sic lib. 1 fab. 26.

Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus,
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

& lib. 3. fab. 8. lupus, ſpecioſam libertatem animoſe repudians, canem ita dimittit:

Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

Sic lib. 3. fab. 18. Jupiter tali effato deſinit:

Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria.

& lib. 3. fab. 12.

Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

Ita enim hoc loco fingitur corvus, deceptus, & fero ſapiens & ingemiſcens, dicere hanc ſententiam.

Tum demum ingemuit corvi deceptus ſtupor:
Virtuti ſemper prævalet ſapientia.

Ingemuit hic valet idem, ac cum gemitu dicere. Sic Statius fin. lib. XI. Thebaid.

An ne prope limina clarum
Ingemat: Et ſtatim,
Vires ſolutas Ingemit. hoc eſt, cum gemitu queritur. Idem initio lib. XII.

Gemitus tandem erupere paterni:
O niſi magnanimus tanta te laudis iniſſet
Ardor, Echionios mecum venerande penates
Atque ultra rectore puer.

Hoc eſt, pater cum gemitu tandem exclamat. Eodem modo noſter lib. V. fab. ult. *cui ſenex* (canis) *contra latrans;* id eſt, latrando objiciens. Sic Stat. lib. XII. Thebaid. v. 780. *Nec non prius ore ſuperbo Intonat*, id eſt, cum fremitu proclamat. Nonnunquam vero additur aliud verbum. Sic Ovid VII. Metam.

Æacus ingemuit, triſtique ita voce loquutus.

Ovid. lib. 8. Metam. in fin.

Gemitus ſunt verba ſecuti.

Apud Phædrum vero gemitus verba ſecuta ſunt. Idem lib. XI. Metam.

Tum demum ingemuit, neque, ait, ſine numine vinci

Quod plane reſpondet Phædri loco; nam illud *ait* in ejuſmodi confabulationibus & omitti & addi poteſt.

FAB.

Digitized by Google

FAB. XIV.

Adquisivit.] MS. *Adquesivit strophis*; id est, fraudibus, impostoris; a *stropha*, *strophiarius*, *strophiosus*, impostor, fraudator. Martialis lib. 11. ep. 8. *Jam stropha talis abit.* Prudentius *περὶ στεφ.* 1. *Captiosis sycophantarum strophis. Tortiloquium* Gloss. Vet. *strophæ:* Gloss. *stropha*, *torcinus*, *fraus*, *nequitia involuta. Strophiarius seu strophiosus*, *impostor*, *fraudator.*

Rex urbis ejus] Melius distinguitur,

Rex urbis, ejus experiendi gratia.

Antidoto miscere illius se toxicum] Salmasius, *miscere antidotum illius se toxico.* Transpones melius, *miscere illius antidoto se toxicum.*

Hoc bibere] MSS. non habent *hoc.*

Addidit] Gronovius apud Schefferum legit, *edidit:* ut fab. 12. *moriens hanc edidisse vocem dicitur*; quæ conjectura etiam Heinsio in mentem venit. Sed recte est *addidit*, scilicet iis, quæ advocata in concione sutor ipse fatebatur. Sic lib. 5. fab. 6.

Ostendit ille prædam & adjecit simul.

Capita vestra non dubitatis credere] Cato apud Gell. 1. 15. *Pharmacopola verba audiuntur, verum ei se nemo committit, si æger est.*

Quorum stultitiæ quæstus impudentia est] MS. *imprudentia*, probe! nam fatebatur, non *artis ulla medicum se prudentia*; respicit itaque dementiam & stultitiam eorum, quorum errore & imprudentia quæstus est stultitiæ, & imperitiæ artis. Ita Phædrus 2. 3. 6. dixerat *præmium est culpæ.* Sic eodem sensu lib. 4. fab. 3. *Itaque quod multorum fugerat imprudentiam.* Sæpe confunditur autem *imprudentia* & *impudentia.* Sic Cæs. in lib. 3. de Bell. Civil. *Integras vero tenere possessiones qui se debere fateantur, cujus animi, aut cujus impudentiæ est.* Sic meliores MS. plerique; at Bong. teste codex recens *imprudentiæ.*

FAB. XV.

In principatu commutando sæpius] In MS. legitur pro *sæpius*, *civium*; quod probum est, alterum a glossatore adscriptum. *Principatus civium*, ut *Princeps civium* in inscrip. Sutr. apud Gruter. p. 355. 3. *Princeps Sabinorum*, ut notavimus ad Gruteri paginam 305. 7. vid. apud Grut. p. 472. 4. ubi *Princeps Civitatis Nicopolitanorum.* Itaque *principes civium* dicebantur primores civitatis. Cæs. lib. 5. de Bell. Gall. c. 4. *Principibus Trevirorum ad se convocatis.* Atqui hi principes Tacito Histor. 5. appellantur *Senatores.* Vide plura ad fab. 31. hujus libri; hic autem non puto de tali prin-

Digitized by Google

principatu civium agi, sed vocem *civium* referendam ad *pauperes*, ut *pauperes civium* dicantur plebeii, humiles, eodem modo ut Virgil. lib. 4. Æn. dixit, *sancte Deorum*. Et Plin. *Lanarum nigra nullum colorem bibunt*.

Nomen.] MSS. habent *mores*. Sed hoc ab erudito Scholiaste, qui locum Taciti lib. 2. Histor. *magis alii homines, quam alii mores*, margini adscripserat, in textum irrepsit.

Timidus] Meursius mavult *tumidus*; non recte. *timidus* proprie dicitur senex. Horat. de art. Poët. 170.

Quærit, & inventis miser abstinet, & timet uti.

Senex] MS. *Senes*.

Clitellas] Gloss. *Clitella*, ἀστυγὸς.

FAB. XVI.

Fraudator nomen quum locat sponsu improbo, non rem expedire, sed mala videre, expetit.] Vexatissimus locus. Varias virorum doctorum conjecturas recenset Schefferus. MSS. *homines cum avocat sponsore*. Lego ex MS.

Fraudator nomen quum locat sponso improbo,
Non rem expedire, sed mala videre, expedit.

Vel *vitare* vel *videri*; id est, melius utiliusque est, haberi utrumque pro nominibus malis. *Sponsus* idem est, quod sponsor; & sic posset sensus hic ab exemplo patris, qui filiam virginem sponso nuptiis locat pretio vel mercede, sponsus vero virginem pro sua ducit: sic fraudator nomen locat improbo sponsori, id est, conducenti tradit; sponsor, sive sponsus, locatum nomen pro suo ducit; id est, debitum tanquam suum agnoscit, ideoque fraudator non expedit rem. *Expedire* autem *rem*, non est, ut Pithœus, Gronovius, & alii viri docti putarunt, pecuniam mutuo acceptam solvere & reddere, quod est debitoris; hoc vero est veteribus *nomen expedire*. ut apud Cicer. *nomina mea per Deos expedi, exsolve*; & apud Sueton.

Omnes solvere posse quæstiones
Unum difficile expedire nomen.

Sed longe aliud est *rem* vel *pecuniam expedire*, quod significat pecuniam erogare, annumerare, appendere, collocare. Sic Valer. Max. 4. c. 4. de paupertate Scipionis: *petens ut sibi successor mitteretur, quia filiam virginem adulta jam ætatis haberet, neque ei sine se dos expediri posset*. Ubi *dotem expedire* est dotis summam erogare, ut Valerius eo loco statim se ipse explicat. Plautus, Musarum ac venerum Latinarum parens, Prolog. Amphitr.

Et

Digitized by Google

Et vt res rationesque veſtrorum omnium
Bene expedire voltis peregre & domi.

Ubi *res expedire* idem eſt, quod Germanis dicitur, **Gelt wol und ſicher austhun / ungefaehrt und nutzbar belegen.** Cicer. lib. 1. Epiſt. ad Cæſ. Jun. inter fragm. a Sigonio & Patricio collecta. *Ex ceteris generibus pecunia expedietur, cum legionibus victricibus erunt, quæ ſpopondimus, perſolvenda,* Cicero ad Att. lib. 16. ep. 15. *Cum tanta reliqua ſint, ne Terentiæ quidem adhuc quod ſolvam, expeditum eſt.* Locus egregius, ex quo, quid differat *ſolvere* & *expedire*, apparet. Videtur ergo Phædrus luſiſſe in nativa vocis *expedit* ſignificatione. *Non expedit* (id eſt, non utile eſt) rem, (id eſt pecuniam) *male expedire*, (hoc eſt collocare pecuniam tuam fraudatori, ſub fide improbi ſponſoris) ſed expedit bene rem expedire.

FAB. XVII.

Commodaſſe] MS. *cum mendaſſe.* lege *commendaſſe. Commendare* eſt deponere, l. 24. & 26. ff. depoſit. l. 168. *commendare* de V. S Hæc Rittershuſius, qui tamen conjectabat *commodaſſe*; & Gujetus notat, *commodaſſe legendum eſſe indicat rò debere*, quod mox ſequitur. Et ita ad marginem Salmaſ.

Seſe] ita MS. & prima editio. Sed corrigit Salmaſius, & legit, *ſe.*

Affirmavit] MS. *adfirmavit.*

Ovis] rectiſſime Heinſius correxit *bidens*; nam in Cod. Daniel. ſive Voſſiano eſt *videns jacentem.*

FAB. XVIII.

Actis Menſibus] MSS. *peractis.* Sed ſcribendum *actis*; ita & Salmaſ. Aliter non conſtat verſus. *Actis Menſibus* eſt latiniſſimum. Varro de LL. lib. 4. *Donec menſibus actis prodierit in lucem.* Fragmentum veteris inſcriptionis, ubi infans in cunis jacens in marmore ſepultus viſitur: MENSIBUS ACTIS POST NUPTIAS TENERO. *Supple: Infante maritum donavit.* Romæ in Villa Borghenſi. vid. Deſcritt. della villa Borgheſe di Giac. Manilli. *Exactis* habet Plaut. Ciſtell. *Illa peperit decimo exacto menſe.*

Humi] MS. *Humo.*

Gemitus ciens] MS. *Gemitu cientis.*

Corpus lecto reciperet.] Propert. lib. 2. el. 3.

Nulla tamen lecto repit ſe ſola libenter.

Onus naturæ] *Onus naturæ deponere*, nihil aliud eſſe videtur, quam alvum exonerare. Unde Heinſius legit *Onus maturum.* Sed *Natura* hic ponitur pro partibus genitalibus. Sic inf. lib. 4. fab. 14. *Naturæ partes. Natura* pro utero Cicero, & Plinius, & *fœcunda natura* eſt apud Lucretium. Ovid. ep. 11.

Et

Et positum est uteri crimen onusque mei.

Arnob. vocat *intestinum pondus*. Ovid. *Tendit onus matrem*; In MS. est *ventrem*. Non recipienda ergo est Heinsii conjectura:

Deponeret onus] Id est, fœtum deponeret, ut fab. seq. & lib. 2. fab. 4. loquitur. Sic Lucretius dixit, *Pondus suscipere*, pro concipere.

Minime, inquit, illo.] Codex Danielis habet *illa*; & ita Salmas. Quod melius.

FAB. XIX.

Habent] MS. *Habentis.*

Hominis] MS. *Homines.*

Dein] MS. *Deinde.*

Preces admovit.] Eleg. de mort. Drusi Albinov. Ovid. Met. 6. Valer. Max. I. c. 4. 1.

Cubile cœpit, illa, si] Ita Manuscr. & pr. edit. Sed Salmas. delet *tò illa.*

FAB. XX.

Periere] MS. & prior. edit. *ibi periere*; sed *ibi* recte delet Salmasius.

FAB. XXI.

Defectus annis.] *Deficere annis* dictum est, ut *animo deficere* apud Celsum, lib. 2. c. 17. *ut æstum animo deficiat*; ita legendum; vulgo, *anima*. Virg. lib. 3. Geor. de equo generoso,

Hunc quoque, ubi aut morbo gravi aut jam segnior annis
Deficit, abde domo.

Sic Gratius Cyneget.

Huc defecta mala vidi pecuaria tabe
Sæpe trahi.

Sic Cicer. *Mulier abundat audacia, consilio & ratione deficitur.* Justinus lib. 12. 18. 14. *Quorum non studiis deficiatur, quam annis*; hoc est, quorum militum non tam studia Alexandrum destituunt, quam anni & ætas. Lucan. lib. 3. vers. 625. *Hostilem defectis robore membris.* Ita in omnibus MSS. & edit. antiquis; recentiores perperam *detectis*; hoc primum. Deinde, dele glossema, quod omnes codices obsedit, & ex Rem. MSS. lege *defectis robore nervis.* ita lib. IV. de Petreii militibus post sitim revalescentibus, vers. 372.

Mox robora nervis
Et vires rediere viris.

idem lib. 4. v. 600.

Jam defecta vigent renovato robore membra.

&

Digitized by Google

& lib. 5. v. 333.

Vos defecta, senes, exhaustaque sanguine turba.

Ubi male quædam editiones, *despecta*. Hirtius lib. 8. de bell. Gall. *Ne aut Cæsar copia pabuli frumentique, si longius progredi vellet, deficeretur, aut hostes incendiis terrerentur.* Scaliger edidit *deficeret.* perperam; nam *deficeretur* constanter omnes libri scripti & primæ editiones. Cæs. lib. 3. de bell. civil. *Labore & multitudine telorum nostros vicit, dejectisque defensoribus, qui omnes scaphis excepti refugerant, etiam navem expugnavit.* ubi MSS. constanter, *defectis.* Idem eodem libro c. 64. *cum gravi vulnere esset affectus Aquilifer, & viribus deficeret.* ita quidem omnes editiones; notat tamen Fulv. Ursinus, in suo MS. fuisse *a viribus deficeretur:* & similiter in vetustissimo Cod. MS. Petaviano *a viribus deficeretur.* Martial. 13. 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator Cygnus funeris ipse sui.

Tertul. de pall. *Jejunus scilicet semper & indefectus.* Quam lectionem veterum MSS. Salmasius recte defendit p. 197. *Indefectus* ἀλειπτος. Sic in Institutionibus tit. Quib. modis test. infirm. §. 2. *aut conditione, sub qua heres institutus est, defectus sit.* ubi in vetere Gottorp. primitus scriptum erat *defunctus*, quod ex vestigiis apparebat, sed postea correctum *defectus.* Similis vero plane huic Phædri loco est alter apud Columellam in præfat. lib. 1. *Pedisequorum lecticariorumque defectissimum annis & viribus in agrum relegat, cum istud opus non solum scientiam, sed & viridem atatem, cum robore corporis ad labores sufferendos desideret.* Eodem modo *confectus* reperitur in Ennio apud Ciceron. de senect. *Equus senio confectus.* Sic noster, *Morbo confectus*, lib. 1. 14. 5. & *macie confectus* l. 3, 7. 2. Sed fortasse scribendum est hoc loco *defectus armis*, ut MS. Remensis habet. Feræ enim *armata* dicuntur. Hinc Alcimus Avitus lib. 3. poëm. p. 520.

Inde truces sævire fera, dudumque timentes
Excitat ad pugnam tum primum conscia virtus,
Reddit & armatas unguis, dens, ungula, cornu.

Hinc ipse Phædrus, fab. ult. lib. 1. Columbas vocat *genus inerme*, quia neque unguibus, neque rostris ad vim armatæ sunt; & idem est, ac si dixisset, *genus defectum armis.* Sic Martial. lib. 3. ep. 57. dixit, *vitulus inermi fronte*, id est, absque cornibus; & Statius IX. Thebaïd. de aprinis dentibus, *Armaque curva suum.* Et ita lib. XI. in fin. ubi de leone jam senio confecto agit, quod propius ad nostrum accedit,

Jam piger & longo jacet exarmatus ab ævo.

Fulmineis] Satis multa de fulmineis Rittershusius. Stat. lib. XI. 530.

Fulmineos veluti præceps cum cominus egit
Ira fues, strictisque erexit pectora setis,

Igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis
Ora ſonant, ſpectat pugnas de rupe propinqua
Venator pallens, canibuſque ſientia ſuadet.

Idem l. 2. Achill. 410. *Fulmineoſque ſues.*

Et l. VI. verſ. 864. *Fulminei ſic dente ſues.*

Ubi fortaſſe melius poſſet legi, *Fulmineo*; ut apud Ovidium & Phædrum; ſed non minus excuſari poteſt vulgata lectio. Hos dentes fulmineos Statius lib. IX. 589. dixit *Arma curva ſuum.*

Exterit] MS. Remenſ. & Codex Danielis, *Extudit*; nec temere diſcedendum a vetuſtiſſimorum duorum librorum auctoritate. Pithœi tamen prima editio in textu recepit *exterit*, quod non probo; legendum omnino *extudit*, quod latinum & elegans eſt, de violenta & ſæpius repetita percuſſione. Suetonius *Veſpaſ.* 2. eleganter hoc verbo uſus eſt. *Ea demum extudit magis convicio, quam precibus vel auctoritate.* Atque ita ſi hic legatur, conveniunt tempora, quæ cæteroquin diſcrepant: *extudit* enim perfecti eſt temporis, ut antecedentia, *venit*, *vindicavit*, *confodit*, *vidit*, a quibus plane diſſonum eſt illud *exterit.*

Ferre cogor, certe] *Quod ferre certe cogor*, ut eſt in MSS. vulgatæ præfero, ob elegantem & παθητικὸν ſitum particulæ. Sic Cicero ad Attic. lib. 1. epiſt. 9. *quod te modeſte ferre certo ſcio.* παθητικῶς autem expirans Leo ad aſinum, *te ferre certe cogor*, ait, reſpiciens ad ſupremam illam neceſſitatem & fatalem naturæ diſſolutionem, qua impeditus inſolentiam aſini ferre profecto invitus cogebatur, quomodo etiam alibi Cicero.

FAB. XXII.

Parcas] MS. *parce*; & ita prima editio; Salmaſius autem mutavit in *parcas.*

Facerem ſi cauſſa mea, gratum eſſet] MS. *facerem*, & primæ edit. Salmaſ. *Faceres ſi cauſſa mea, gratum eſſet*; gratum eſſet, nimirum hoc beneficium quod jactas. Forte etiam legi poſſet *facerem, ſi cauſſa mea aratum eſſet*; aut *faceres ſi cauſa mea, ratum eſſet.* Vide porro in hanc ſententiam Senec. de benefic. lib. 6. c. 12.

Et dediſſem] & non agnoſcit MS. Codex.

Reliquiis, quas ſunt roſuri] Schefferus & alii putant, ſic veteres dixiſſe *reliquia*, ut *deliquia*; & ita in Plaut. Mil. Act. 1. Sc. 1. in editione Gryphii & aliis veteribus editionibus fuiſſe, quod recentiores mutarunt. ſed ego malim retinere hic *reliquis. reliqua* enim dicuntur idem, quod *reliquia*; ut Græcis λοίπαδες & λοιπὰ: ſic Latinis *reliquiæ* & *reliqua.* Gloſſ. λοιπὰ, *reliqua*, *reliquorum.* Spart. Hadr. *Ex reliquis ingentem ſummam remiſit.* Ita Valer. Max. lib. 1. c. 6. dixit *reliquum cœnæ.* neque, ſi *reliquis* legatur, laborabit verſus; nam dupliciter

Digitized by Google

dupliciter ei ſuccurri poterit. 1, ut prima in *reliquis* producatur, & ſcribatur *relliquis*, ut quidam in fab. ult. h. l. faciunt, & paſſim apud alios poëtas uſitatum; vel 2, ut *reliquis* ſit quadriſyllabum, ut infra ad fab. ult. probabimus auctori noſtro frequentatum.

Atque iſta locutus] Scribendum omnino ex C. Remenſi & edit. pr. *atque ita*, quod Phædri genuinum eſt, ut fab. 1. *atque ita correptum lacerat injuſta nece*; & lib. 4. fab. 3. *atque ita coëgit frenos invitum pati.* & certe in ſecunda ſede rarius Phædrus utitur ∪ ∪-

Improbam] Quam Phædrus *improbam* vocat, appoſite Ælianus lib. 4. dixit Κακὸν Θηρίον.

FAB. XXIII.

Tendit] in MSS. erat *Oſtendit.* Sed perperam exſcriptor geminavit duas literas poſtremas vocis præcedentis *inritos*; eodem modo inf. lib. 2. in MS. eſt *Alacer certe*, pro *Alapa certe.*

Poſſet] MSS. *poſſit*; & ita priores editiones, ſed mutavit Rittersh.

FAB. XXIV.

Quodam] ſcribe *quondam*; quod etiam Ampliſſ. Heinſio placuit. liquido id affirmat Martialis, qui Phædri hanc fabellam in animo atque oculis habuit, lib. X. ep. 79.

Grandis ut exiguam bos ranam raperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

Quin imo Phædrus paſſim narratiunculas ſuas incipit à particulis temporis indefiniti, *olim* aut *quondam.* Sic fab. VI. *Uxorem quondam ſol quam vellet ducere.* & fab. XX. *Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit.* & lib. III. fab. 2. *Panthera imprudens olim in foveam decidit.* & fab. XVII. ejuſd. lib. *olim quas vellent eſſe in tutela ſua.* Et lib. IV. fab. XVII. *canes legatos olim miſere ad Jovem.* Sed cum Romulius ſive Remiccius legat, *in prato quadam Rana vidit paſcentem bovem*; præferam hic illud *quadam.*

FAB. XXV.

Crocodilis] MS. Remenſis habet *Corcodilis*; neque aliter in Pithœi vetuſtiſſimo libro fuiſſe, notavit in excerptis variarum lectionum ad calcem editionis ſuæ editis. non intellexit tamen, quid ſibi hoc vellet: itaque ut corruptum inſuper habuit: idemque accidit Rigaltio, qui MS. Remenſe viderat. ſed omnino vera & recta eſt veterum librorum lectura. nam vulgatam verſus ratio reſpuit, cum prima in *Crocodilus* natura ſua brevis ſit. Græcis enim eſt Κροκόδιλος, quomodo conſtanter illi ſcribunt:

Digitized by Google

& nugatur Faber, qui ex corrupto hoc loco Phædri olim Græce Κροκόδιλος, æque ac Κροκόδιλος, ſcriptum fuiſſe ſomniat; quod falſiſſimum eſſe, quotquot Græcorum exſtant libri, convincunt. Nihil opus erat ejuſmodi putido commento, dummodo veterum auctorum annoſas membranas in conſilium adhibuiſſet, quarum ille nullum uſum habuit. Teſtari poſſum, in optimis & ſeptingentorum & amplius annorum membranis, non tantum apud Poëtas iis in locis, ubi metri ratio id poſtulat, ſed etiam in proſa apud Oratores & Philoſophos, reperiri *Corcodilus*. Exſtat Lutetiæ in Bibliotheca Regia Ciceronis Tuſculanarum quæſtionum codex vetuſtiſſimus & incomparabilis, per verſus diſtinctus, in quo de Ægyptiis locus ille, qui eſt in lib. V. cap. XXVII, hoc modo legitur, *Carnificinam prius ſubierint, quam Ibim, aut Aſpidem, aut Felem, aut Canem, aut Corcodilum violarint.* Neque aliter Plin. lib. VIII. Nat. Hiſt. 3. in vetuſtiſſimo codice Neapolitano Bibliothecæ Carbonariæ. Neque dubito, quin Cicero & Plinius & alii auctores paſſim ita ſcripſerint; quod reperient, qui antiquæ ætatis codices tractabunt. Ita apud Martial. 3. ep. 93. *Niliacus habeat Corcodilus anguſta*, ut in veteri codice Regio, & ita metri ratio exigit. Sic etiam Antiquæ Gloſſæ Divionenſes, ſeptingentis annis vetuſtiores, apud Ampliſſ. Senatorem Philibertum de la Mare: *Corcodilus animal in Nilo.* nam ſic legi ibi debere oſtendit ordo literarum, cum ſequatur, *Corna, poma Silveſtria. Coragium pars e ludis, quando Proverbia dicuntur. Cornicen qui in cornu canit.* Nam ſi *Crocodilus* debuiſſet ſcribi, rejici debuiſſet ad vocabula, quæ a *Cro* incipiunt. Et ſimiliter ſcriptum legi in alio vetuſtiſſimo gloſſario Longobardicis literis exarato, quem olim Clar. Jacobus Mentelius Medicus Pariſienſis mecum communicavit. Neque his obſtabit, quod belluæ iſtius Niliacæ nomen a Græcis Latini acceperint, qui Κροκόδιλος ſcripſerint. immo vero hoc ipſo clareſcet & illuſtrabitur magis. Sic enim ſæpe vocabula, quæ a Græcis habent Latini, immutarunt. ſic ex Græcorum κρέας natum Latinis *Caro*; a βραδὺς *Tardus*. Sic *Piſtrix* Latinis & Ciceroni dicitur bellua, quæ Græcis πρίστις & πρίστις. Vid. Dalecamp. ad Plin. lib. 9. c. 4. Eodem modo κάρτερος, validus, viribus & robore potens, & κράτος utrumque valde in uſu eſt. Sic quæ Dioni in Nerone, & Græcis Ανδράστη Dea Britannorum, Latinis dicebatur *Andarte*, ut conſtanter in duabus inſcriptionibus apud Gruter pag. LXXXVIII. Et Latinis *Tarracina*, ſive, ut Plinius ſcribit, *Taracina*, Strabo ſcribit Græcis prius dictum fuiſſe Τραχὶς. Non negandum vero eſt, Poëtas, quoties prima foret corripienda, ad imitationem Græcorum ſcripſiſſe *Crocodilus*. Sic Horat. Epod. XII. *Stercore fucatus Crocodili.* Prudent. lib. 2. contr. Symmach.

Iſis enim & Serapis, & grandi ſimia cauda,
Et Crocodilus idem, quod Juno, Laverna, Priapus.

Et

Digitized by Google

Et ita postea, urbe Græcis hominibus repleta, unice tandem obtinuit, ut scriberetur *Crocodilus*.

Quamlibet lambe ocyus, Noli vereri; at ille] Locus corruptissimus & inquinatissimus, quo nemo facile se expediet. Quod vulgatum est, nimis longe abit a scriptorum codicum lectione, & sensus languet. Rigaltius totum illud, *pota, accede, noli timere sedulo*, tanquam immedicabile vulnus, ense recidendum putavit. scilicet hoc omnium erat facillimum, nodum illum Gordium ita dissolvere; sed in auctores antiquos eo modo, quo ille plerumque usus est, liberrime grassari, nobis religio est. Prius tentanda omnia & maturo judicio exploranda. Quid in mentem nobis venerit, exponere non verebimur. Primo non dubium est, quin ex commentatorum sententiis intrusa sint illa, *ait, inquit*, ut passim in Phædri nostri Mstis Codicibus. *At* male repetitum ex sequenti versu; cætera vero, vestigiis inhærentes vetustissimi codicis, ita censemus emendanda,

Sic Corcodilus, quamlibet lambe, otio
Pota, ac accede Nilo temere, de dolo
Noli vereri.

Sic emendanda hæc & intelligenda; primum bono & innocuo sensu ad captum canis, quæ tamen in contrarium possunt etiam accipi ad mentem fallacis illius & insidiosæ bestiæ. est enim ambigua & vere *Corcodilina* locutio, quales veteribus Rhetoribus eo nomine dicebantur *Crocodolina*, Græcis Κροκοδολίναι. Quintilianus Instit. Lib. 1. c. 16. futurum oratorem exquisitis ambiguitatibus exercendum monet, non quia Creatinæ aut Crocodilinæ possint facere sapientem, sed quia illum ne in minimis quidem oporteat falli; & ita, quid per Crocodilinas intelligat Quintilianus, omnium optime explicat Doxopater, Græcus Aphthonii enarrator, allato exemplo quæstionis ambiguæ, a Corcodilo mulieri propositæ; unde apparet, Corcodilinis ejusmodi ob insidiosam ambiguitatem & ancipitem fallaciam insidiosum animal Corcodilum ansam & nomen dedisse, nunc singula expediamus.

Quamlibet lambe] Ut apud Terentium, *dum ne ducam, turbent porro, quam velint.*

Otio pota] Quod Terentius dixit, *otium ad potandum habere*; hoc Phædrus dixit *otio potare*. Sic apud Plinium: *excrementa turbidis diebus & operis otio egerunt*. Sic inter Gloss. vet. *Otio*, ἀτρέμα. in veteri colloq. Latino-Græc. 2. *ascendi per gradus otio.* ἀνῆλθον διὰ τῶν βάθμων ἀτρέμα. ἀτρέμα, sive quod idem est ἀτρέμας, proprie significat, *intrepide, sine tremore, sine eo quod in tremore fit, sine trepidatione & perturbatione animi*; est enim a τρέμω, *tremo, trepido;* exponitur etiam ἀτρέμα *sensim, leniter, paulatim*, quod Itali dicunt *pian piano.* atque hinc explicanda censeo verba, quæ sunt in veteri inscriptione fratrum Arvalium apud Gruter. p. CXXIV. No. 1.

Digitized by Google

LUCUM DEAE DIAE SUMMOTO ASCENDERUNT.

Summoto quid ibi significet quæsitum a viris doctis. Adverbialiter positum consentiunt omnes. Guther. de Jur. Man. I. c. 5. explicat, *summoto ascenderunt*, id est, qui apparerent, turbamque summoverent, ut in sacris fieri consuetum. Puto autem in lapide fuisse SUMMOTIO, sive per compendium SUMMOTIO, ut frequens illud compendium in aliis inscriptionibus. *Summotio* adverbialiter pro summo otio, ut *summopere*, *maximopere*, pro summo opere & maximo opere; itaque *summotio ascenderunt* idem, quod in veteribus colloquiis *otio ascendere*, *ἀτρέμα ἀναβαίνειν*, leniter, non properanter, gravi & suspenso gradu, ut Sacerdotes decebat.

Pota ac accede] Quemadmodum alibi est, *statio separata ac diversum genus*. nisi mavis, *pota atque accede*; ut supra, *rapere atque abire*; postea autem pro *atque* forte *ac* substitutum fuit, quod intercidit ob sequentes duas similes literas.

Accede Nilo temere] Eleganter recondita significatio est in illa particula *temere*. *Temere* hic est audacter. Plaut. Bacchid.

Rapidus fluvius est, non hac temere transiri potest.

Temere, id est audacter, sine periculi metu; plane, ut apud Phædrum de Nilo, Horat. l. 1. od. 12. *Unde vocalem temere insecuta Orphea silva.* ubi *temere* ex Plauto malim explicare audacter, quam ex commentatore Cruquii, *confuse*, *facile*. Apulejus apolog. *Quid ni enim magna res in eo* (linteo) *occultabantur, eo negligentius adservabam* (puto scribendum & distinguendum, *eone diligentius adservabam*) *sed enim libere scrutandum & inspiciendum, si liberet, etiam auferendum temere exponebam, aliena custodia commendabam, alieno arbitrio permittebam.* Ubi *temere* nihil aliud quam audacter, nihil metuens. Terent. Andr. I. Sc. 2. *Dico tibi, ne temere facias, neque tu haud dicas, tibi non prædictum*; ubi recte exponunt audacter. Glossæ *ἀσκόπως*, *παραξύλως*, *τολμηρῶς*. Vid. edit. Parei. atque sic explicandum in Senec. epist. 19. *Cogita, quam multa temere pro pecunia, quam multa laboriosè pro honore tentaveris, aliquid & pro otio audendum est.* Sic & *temeritas* pro audacia. Senec. lib. 7. de benef. c. 3. *Nec hoc Alexandri tantum vitium fuit, quem per Liberi Herculisque vestigia felix temeritas egit.* Quemadmodum ergo hoc loco Corcodilus, sic plane lib. 2. fab. 2. Leo viatorem invitabat, æque timidum, *non est quod timeas, ait, & quæ debetur pars tua modestiæ, AUDACTER tolle.* Ubi Leo dicit *audacter*, quod Corcodilus hic *temere*. Atque hæc ejus voculæ vis ignota & non intellecta barbaris descriptoribus facile causam corrumpendo loco dedit. Crediderunt enim *timere* potius scribendum, quam *temere*, ut E & I passim in antiquissimis codicibus confunduntur; hinc aliter non potuere, quam ex *Nilo temere*, facere *Noli timere*, trajectis literis vocis *Nilo* in *Noli*.

De

De dolo noli vereri] Sic Cicero, *vereor de illo:* & ad Att. 7. *de Republica quotidie magis timeo.* Catull. Epig. XV. *verum a te metuo.* Pithœus vero edidit, *Et dolos*, fortaſſe librum ſuum ſecutus; unde fortaſſe rectius ad veſtigia libri Remenſis legi, *Sed dolos noli vereri.* Elegans ille eſt uſus particulæ *ſed*; ut apud Ciceronem, Plautum, Terent. alioſque ſæpius. Sic Noſter lib. IV.

Odore canibus anum, ſed multo, replent.

Cicero. *In quo etiam erat aliquis quæſtus, ſed is honeſtus atque conceſſus.*

FAB. XXVI.

Patina] In utroque Codice vetuſto eſt *patena*, quomodo veteres ſcripſiſſe ex aliis codicibus MSS. apparet. Ex Columellæ MS. hoc Sylburgium poſt Budæum notaſſe ait Schefferus. Ita in Kalend. Ruſt. *Dolea* pro *dolia*; ita *vinia* pro *vinea*. *Hordiar* pro *hordear* ibid. & in antiquo alio marmore, *Deana* pro *Diana*; ita & in vetuſtiſſimo Codice Divionenſi, quadratis literis exarato, quo epigrammata vetera quædam comprehendebantur, legitur:

Fulget & in Patenis,

Quod Epigramma etiam editum eſt in Catalectis lib. 4. Gloſſæ, λοπὰς, *patena*. Idem docuit Salmaſ. ad Pollion. Gallien. c. 1. Et Claud. 17. & ita ſcribendum indicat diminutivum inde deſcendens *patella*.

Revocaſſet] Id eſt, iterum invitaſſet. Sic apud Lactantium hoc verbum inveniri notat in margine Salmaſius. Cicero pro Roſcio: *Domum ſuam iſtum non fere quiſquam vocabat: nec mirum, qui non in urbe viveret, nec revocaturus eſſet.* Nonnius: *revocare, per vices mutuo vocare.* Recte *mutuo*. Hinc Græcis ἀμοιβαῖα δεῖπνα. Vide Janum Guilielmum & Fr. Modium, quos candide laudavit Rittershuſius, flagitioſe hic compilat Faber.

Intrito cibo] Panis intritus & friatus in aquam & vinum. Huc refer illud Terentii:

Tute intriviſti, tibimet exedendum eſt.

Ἔνθυπτος ἄρτος Græcis *intritus cibus*. Gloſſæ, *intritum*, ἠμελημένον. Supereſt hæc vox in lingua Saxonica eadem ſignificatione.

Lagena] Recte a viris doctis ex MSS. reſtitutum *lagona*; iis, quæ Rigaltius & alii notarunt, adde, *lagonam* reperiri fere in omnibus MSS. Sic invenimus in vetuſtiſſimo codice (quo olim uſus eſt Victorius) Ciceronis Epiſtol. lib. XVI. Epiſt. Quinti fratris ad Tironem 26. *Lagonas etiam inanes obſignabat.* Sic in vetuſtiſſimo Plinii libro, locus ille libri XVI. *E quibus montani pratenuia fila decerpentes, ſpectabiles lagonas, & alia vaſa nectunt.* Sic in Catonis de Re Ruſtica vetuſtiſſimo Codice Veneto *Lagonas* ſcribi, teſtatur Victorius ad Caton. p. 12. Etymologia id etiam videtur poſtulare, cum enim a Græco νὺξ Latinis *Nox*, a μύλη *mola* de-

Digitized by Google

rivetur, ſic a χαγόνα lagona, ut Faber notavit. *Lagena* autem conſtanter ſcribitur in quatuor inſcriptionibus Ligorianis inter collectanea noſtra. Sed *Laguna* etiam in antiquis MSS. reperitur. Gloſſæ vetuſtiſſimæ Divionenſes. *Laguena, vas amarium:* Scribe, *Laguna, vas aviarium.* erat enim vas fictile, collo anguſto, avibus potum præbens, ne aquam inquinarent, ut & hodie ſolet fieri. Itaque & peregrina illa volucris apud Phædrum uſa eſt laguna, ut apta ſibi. A *Laguna* deſcendit diminutivum, quod eſt apud Ciceronem & Plinium juniorem, *Lagunncula.* Gloſſæ aliæ Divionenſes, quas primas vocavimus, *Lagunncula, vaſa fictilia. Lagona* autem & *Laguna* promiſcue uſurpatur, ut *incolumis* & *incolomis*, Fab. 28. *poſtulare* & *poſtolare, adoleſcens* & *adoleſcens, ſobolas, ſuboles.* Sic ſupra pro *furti* in MSS. eſt *forti.* Et ita in Kal. Ruſt. *frundem* pro *frondem, tundant* pro *tondent, Conſol* pro *Conſul, ſedolo* pro *ſedulo.*

FAB. XXVII.

Theſaurum] MS. *Thenſaurum.* Ita poſteriores ſcripſiſſe docet Salmaſ. ad Capitol. Pertin. c. 8. ut *fimbrias* pro *fibrias, formonſum* pro *formoſum.* Sic Fab. 4. lib. 2. in MS. eſt *nanctla* pro *nactla.*

Violavit quia Manes deos] MS. Remenſ. *violarat*; quod melius. Per *Deos Manes* intelliguntur oſſa & cineres, quemadmodum in omnibus inſcriptionibus ἐπιτάφιοις, quarum in fronte, D. M. ſive DIs Manibus, fere ſemper apparet; iis verbis, monumentum oſſibus cineribuſque ſacrum eſſe, denotans. Florentiæ cum eſſem An. CIↃ IↃ CLXII. effodiebatur extra portam Romanam in hortis Dominorum *Dell' Arena* talis inſcriptio, hinc illinc literulis pauculis, ſed ad ſummum duabus, mutila,

D. M.
--VE OSSI--
CINERIBUSQ.
-ANINI
MARTIALIS
CANINIUS
EUTYCHES
FRATRI
B. M.

Carolus Datius, Florentiæ Equeſtris Ordinis decus, vir inſignis eruditionis & humanitatis, credebat eſſe Cenotaphium, & ſupplendum ita:

D. M.
SINE OSSIBUS
CINERIBUSQ.

Quod mihi tamen non videbatur verosimile; neque enim dubitabam

Digitized by Google

tabam, quin ſupplendum reſtituendumque eſſet,

SIVE OSSIBUS
CINERIBUSQ.
CANINI.

Rarum autem eſt, quod explicationem addi videas, quid intelligant per *Deos Manes*, quos idem eſſe; atque *Oſſa Cineresque* ſatis notum erat. Rarum inquam, ſed exemplo id non caret. Plane ita & illa inſcriptiuncula, quam Romæ in hortis Cælimontanis Matthejorum obſervaveram, literis bonis circa Trajani tempora ſculptis, in quadrato Marmore cinerario, unde ſuperioris inſcriptionis lacunulam recte a nobis ſuppletam eſſe apparet:

D. M.
ET
CINERIBUS T. P.
A. G.

Quod cum illi laudato viro indicaſſem, ſtatim manus dedit, &, quæ ejus erat humanitas, gratias egit. Huc quoque pertinet inſcriptio, quam Roma adveximus:

Oſſa, Pila, Cineres ſacri hic ecce quieſcunt.

Sancta relligioni] Sic lib. 4. Fab. 10. *Vocem ſancta miſit relligio.* Vide Kirchm. de Funer. lib. 3. c. 21. & 23.

Locutus] MS. *loquutus*; ἀχρεαίκῶς. Sic Kal. Ruſt. AQUITUR pro *acuitur*, & QUI pro *cui*, COQUUS pro *cocus*. *Quotidie* pro *cotidie*. apud Plaut. *Deliquerit*, ut eſt in MS. pro *delicuerit*. Et in Divionenſi antiquiſſimo epigrammatum codice, *de Quygno* pro *Cygno*. Et in eodem libro *de Jaquinto* pro *Jacinto*. Sic noſter *reliquas* pro *relictas*.

FAB. XXIIX.

Importaret] Cicero 4. Tuſc. *Important ægritudines anxias.* & 1. de finib. *Sollicitudines importaret ſibi.* Orat. pro Sext. *Importare defenſoribus calamitatem.* 5. Verr. *Plus Verres Siciliæ calamitatis importavit, quam Haſdrubal cum exercitu.* lib. 2. off. *Si quid importetur nobis incommodi.* Delectatur ea phraſi Cicero; raro autem apud alios, frequentius apud veteres Chriſtianos ſcriptores, reperitur. Arnob. lib. 1. *Exterminandi ſumus, ſi per nos examina tanta mœrorum mortalium importata ſunt ſæculis.* Auguſtin. lib. 2. q. 82. *Adhibeantur & a medico quædam adjutoria, plerumque aſpera & dolores importantia, quæ tamen valent ad recuperandam ſalutem.* *Portaret* tamen poſſet legi ad imitationem Virgilii in Ceiri,

——— *Inſana luctum portaret Alumna.*

Ubi Scaliger p. 68. notat, hoc Græcis dici κακὸν φορτίον.

Ardentem facem] Non otioſum eſt *ardentem*, ut Scioppius putat.

tat. Sic enim Phædrus imitatione Virgilii, qui lib. V. Æneid.

Ardentes dare visa faces.

Tibul. 2. eleg. 1.

——— *Ardentes hinc procul abde faces.*

Neque aliter veteres loquebantur : *fax* enim proprie est frustum e disjecta arbore picei generis, quod alendo igni serviebat, ut ex duobus Varronis locis discimus, quos nobis servavit Nonius. Sic Cicero in Verr. *dextera ardentem facem præferebat*: & sic idem sæpius. Siculus Flaccus (sive ut in vetustissimo MS. nostro vocatur Sæculus) libello de conditionibus agrorum: *Sacrificio facto, hostiaque immaculata cæsa, facibus ardentibus in fossa cooperti sanguinem instillabant.* Ita Plaut. Menæch. 5. Scen. 2. dixit *oculos exuram lampadibus ardentibus.* Neque aliter loquebantur in ipsis artificum scholis. Vitruv. lib. 2. Arch. c. IX. *Imperatum est, fasciculos ex virgis alligatos & faces ardentes ad eam munitionem accedentes mittere.* Sic apud Varronem etiam Sexagesi. *Adest fax involuta incendio.* Ubi eleganti paraphrasi poëtica nihil aliud dicitur, quam fax ardens. Ita etiam Cicero alibi, & Virgilius, & Minucius Felix dixere *ardentes teda*, quæ jam flammam concepere. His facibus, sive frustis picei ligni, exstruebatur vulgo & alebatur ignis, tam in aris deorum, quam in privatorum focis. Ovid. 8. Metam.

Utque rapax ignis non unquam alimenta recusat,
Innumerasque faces cremat, & , quo copia major
Est data, plura cupit.

Dolorem miscens damno] Id est, & dolore hostem affecit & damno. Fl. Vopisc. Aurel. *dolorem miscentes beneficiis & officiis.*

Periclo] MS. *periculo.*

Incolumes] MS. *incolomes.* forte *involucres.* Ita Æsopo fab. I. ἀντῆρες, & sic vet. interp.

FAB. XXIX.

Mentiri velit] Hoc est, mentiatur; quæ veteris elegantiæ locutio est, quam tirones annotare velim. Cato c. 5. de villico. *Ne quid emisse velis.* Petron. *Ne morientes occidere velit.* Valer. Max. lib. 7. cap. 3. *Ne cum universa Romanorum acie confligere vellent.* Lapis Vetus:

——— *Huic tumulo ne gravis esse velis.*

Si similem negas] MS. *similem si negas.* Melius.

Et facilis] Subaudiendum, *respondebat.* Sic fab. seq. *Est statio separata.* Et imprimis similis locus lib. 4. fab. 23.

Quid horum simile tibi contigit, Rustica?
Est gloriosus sane convictus Deûm;

Quo-

Digitized by Google

Quorum priori versu adhuc interrogat musca, posteriori respondere incipit formica.

FAB. XXX.

Principatu] *Principatus gregis* hoc loco dominatum & regnum gregis vaccarum putavit Schefferus; unde voluit explicare fabulam XV. hujus libri. Sed fallitur. hoc enim loco *principatus gregis* est regnum nemoris, ut Phædrus postea se explicat, hoc est, vaccarum illius gregis in nemore pascentium. Taurus igitur dicitur *princeps gregis* eleganter, ut apud Virg. Eclog. VII. *Vir gregis ipse caper*; ad imitationem Theocriti. Sed, quod Schefferus *principatum civium* eadem ratione dictum putet, nescio, an non fallatur. Certum est, Phædrum hoc loco posuisse pro summo Imperio & dominatu; sed *Principatus civium* Romanis erat πρωτεῖον civitatis, non dominatus; ut *princeps civium*, est primus & præcipuus in civitate, qui principatum in sua civitate obtinet; ut Cæsar de Dumnorige Æduo loquitur lib. 1. de Bell. Gall. ubi perspicue distinguitur inter *principatum obtinere*, & *regnum obtinere*. *Principatus* absolute positus de summo dominatu postmodum in usu esse cœpit, neque vero necesse erat addere *civium*, sed illud *civium* in fab. XV. malo referre ad *Pauperes*. Sic *pauperes civium*, & *præcipui civium* recte dictum, ut *sancte Deorum*, Virg. Tacitus lib. XI. *Cunctis civium, si bonis artibus fiderent, licitum petere magistratus.*

Natio ait separata] In MS. est *ratio separata inquit ac div.* Salmas. in ora libri. *Est natio separ, ait, ac diversum genus.* Perperam. Rittershusius, ut metro consulat, rejicit τὸ *ait*, ut gloss*e*ma. nec male. Et hoc probat Scioppius, qui & alia excogitarat. Lege, *natio separata ac diversum genus.* Sic etiam Prudentius in Hymno de Christi natali de bove & asino:

Adorat exors natio,
Vis cujus in pastu sita est.

Festus: *In pecoribus quoque bonus proventus fœturæ, bona natio dicitur.* Ut *natio*, ita etiam *gens*, de animalibus. Virgilius de apibus non semel; & de equis VII. Æneid. Vet. Gloss. *Natio*, γένος, ἔθνος. Sic Græci etiam: Homerus, μιλίσσων ἔθνεα, & χηνῶν, & μυῶν, dixit, quæ longe suavissima sunt. Sed melius tamen legi posset, *Est statio separata*: quasi dicat, vos nemora & campos, nos stagna & paludes incolimus; hinc supra fab. 6. Phædrus vocat lacus *sedem ranarum*, imitatus Ciceronem V. Tusc. cui dicuntur Ranæ, *bestiæ nantes aquarum incolæ*: scilicet unicuique animalium speciei sua sedes est & statio. Sic Virgilius l. 5. Æneid.

——— *Statio gratissima mergis.*

Georg.

Digitized by Google

Georg. *Principio ſedes apibus ſtatioque petenda.*

Hinc explicanda illa ſapientis Gracculi ad ſuperbientem fratrem ſuum reſponſio : *Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus.* Supra fab. III. Neveletus, e Remiccio gemmulam ſe putans eruiſſe, ſed inepte, reponit *veſtibus*; retinenda enim pulcherrima lectio; & certe in Sciaſſiano Remiccii codice ita legitur.

Obteret duro pede] Horatius 2. Sat. 3. *Rana pullis vituli pede preſſis.*

FAB. XXXI.

Milvium] MSS. *Miluum.* recte triſyllabum. Sic in Horat. MSS. antiquiſſimis invenimus, & ita Giphanius in Lucret. hic vero vulgo *Milvius*, ſemper in ſcriptis veteribus ſcribitur *Mulvius*, aut, quod idem eſt, *Molvius.* V. Salmaſ. & Gruter. ad Poll. Gall. cap. ult.

Icto fœdere] Apud Statium lib. 2. Tydeus, cum oraret apud Etheoclem, ita fatur,

Si tibi plena fides, & dicti cura maneret Fœderis.

Legendum : *Atque icti cura maneret fœderis.* Certe in Remenſi altero particula copulativa eſt *ac*, non &. ergo tantum huic dele literam *d*, quæ ex præcedentis verbi initio adhæſit. Ita habes, obſervata leviſſima mutatione, erroris cauſſam, & lectionis noſtræ veritatem. Tacitus XII. ann. *Orſi a fœdere, quod nobiſcum icerunt.*

Injuria] MS. *Injurias.*

Tradunt] MS. *Tradent.*

De relliquis tunc una] *Tunc de reliquis una.* MS. Pith. & Rem. neque aliter Pithœus, Rittershuſius aliique tum temporis edidere. Rigaltius, falſo credens vitium ineſſe metro, primus tranſpoſuit; perperam ſine dubio: diſpoſitio veterum librorum retinenda: eſt enim *reliquis* quadriſyllabum, ut apud Phædrum ſemper, poteritque facile vetuſtorum codicum lectionem tueri locus ille lib. III. fab. 4.

Inter reliquas merces atque obſonia.

Et alter, lib. IV. fab. XXIV.

Accepit partem, quum reliqua poſceret.

Unde apparet, nihil mutandum; & infeliciter etiam Neveletum conjeciſſe, *tunc de relictis*; cujus infelix conjectura in mentem mihi revocat ſimile mendum in Terentii vulgatis editionibus, quotquot hactenus exſtant, Andr. act. 1. ſc. 1.

Quis igitur relictus eſt objurgandi locus.

Eluenda eſt turpiuſcula macula, quæ in corpore tam pulchro jam penitus inſedit: verſus enim Jambicus Senarius non conſtat. Scribe ex vetuſtiſſimis membranis,

Quis

Digitized by Google

Quis igitur reliquus est objurgandi locus.

Romæ codex Vaticanus diserte *Relicuus*; facili lapsu rudis descriptor illud *relictus* fecit, cùm *relicuus* nihil aliud quam *reliquus* sit, quod itidem quatuor syllabarum olim fuit, ut apud Phædrum, Plautum & alios frequentissime; contracte autem trium syllabarum. Aliis in locis, ubi metrum exigit, C etiam perperam pro Q usurpatum, alibi pluribus notavimus. Salmasius legit, *tunc de relicuis.*

IN LIBRUM II.

Liber Secundus] MS. *Phædri Aug. Lib. secundus incipit.*

PROLOGUS.

Exemplis continetur Æsopi genus] Viros doctos sese in hoc loco non expediisse, miror. Durum, imo ineptum est, *Æsopi genus*, sive pro Æsopo, sive pro fabulis ejus, sive etiam pro ejus scribendi ratione, dici. Non ceperunt, quid esset hoc loco *exemplis*, quæ vis & significatio verbi *continetur*, quid sibi vellet aut quo pertineret τὸ *genus*. *Genus* absolute positum, ut subintelligas *mortalium*, quod eleganter omisit, quia statim in fine tertii versus egitur, dum ipse pergit primi versiculi brevem, adeoque subobscuram, thesin sequentibus duobus Senariis paulo largius atque apertius explicare. scilicet Platonis illud θνητῶν γένος, Cicero etiam reddidit *genus mortalium*, quod adeo vulgare pro hominibus, ut apud poëtas *Genus* ἀνθρώπων eo sensu reperiatur, omissa & subintellecta voce *mortalium*. *Continetur* hoc loco est *coërcetur*, petitum a disciplina magistrorum, qui regendæ atque erudiendæ juventuti præsunt. Livius lib. 34. c. 1. *Matrona nulla nec auctoritate, nec verecundia, nec imperio virorum, contineri poterant.* Seneca libr. v. quare bonis viris mala accidant, cap. 1. *Cogita filiorum nos modestia delectari, vernularum licentia, illos disciplina tristiori contineri, horum ali audaciam.* Quin etiam eodem sensu Phædrus capitulo ultimo libro 4. *Sed difficulter continetur spiritus.* Sic igitur primus novo & facili sensu locum illum explico: *Genus* Mortalium *continetur* atque coërcetur in officio *exemplis Æsopi*, id est, fabellis Æsopicis, ut pueri solent tristiori disciplina. *Exempla Æsopi* sunt fabulæ, ut lib. 1. fab. 2. *Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.* & fab. 2. lib. 4. *Adscribere hoc debuit exemplum sibi.* Sic Ovid. *Ite per exemplum genus o mortale Dearum.* Hanc meam explicationem anno CIↃ IↃC LXIII. e Gallia redux Hagæ Comitum inter alia ostendi Viris Doctis, quam postea sibi vindicarunt, ut apparet ex secunda Schefferiana editione Phædri anni CIↃ IↃC LXXIII.

Nar-

Digitized by Google

Narrandi locus] Lege *Narranti jocus*. In eadem voce ſæpe *I* in *L* mutatur in Remenſi codice. lib. I. fab. 21. *Ignavis etiam locus eſt*; ubi aperte ſcribendum eſt *jocus*. Sic in prol. l. 3. *calumniamque fictis eluſit jocis*, & paſſim. Senſus autem hujus verſiculi, *quicunque fuerit ergo narranti jocus*, eſt, quamcunque fabulam narravero.

Cura morem] MS. *Cura more*. alii autem *morem*.

Si libuerit] MS. *Siluerit*. alii *ſi libuerit*.

Sic iſta tibi rependet brevitas gratiam] MS. Remenſ. & Pithœan. *Ita ſic rependit illi brevitas gratiam*. Quomodo etiam Pithœus edidit, addito aſteriſco, ut locum corruptum deſignaret. Latet nomen, quod reſpondeat τῷ *illi*; ſenſus enim eſt, benignitati, ſive humanitati illi tuæ brevitas gratiam rependet. An forte,

Vita rependet illi brevitas gratiam.

Aut potius, ſi illud *ita ſic* pro gloſſulis habeas,

Rei rependet illi brevitas gratiam.

Excidit *REI* compendio ſcribendi ob ſequens *REP*. Sed omnino ſcribendum puto: *Studio rependet illi*, &c. *Studio*, id eſt, voluntati illi & benevolentiæ erga me, ut ſæpiſſime apud Ciceronem aliosque. Ex *Stu*, Monachus deſcriptor formavit *Ita*, atque *Dio* in *Sic* convertit, nam in hoc codice *D* ſæpiſſime pro *S*. ut *ſedolo*, pro *de dolo*. Vel legi poſſet: *Ita ſis, rependet illi brevitas gratiam. Sis*, pro ſi vis. Cicero pro Oratore: *Libenter etiam copulando verba jungebant, ut* fodes, *pro ſi audes*, ſis *pro ſi vis*. Et idem pro Roſc. *Age nunc refer animum, ſis, ad veritatem. Rependere gratiam*, dixit ad imitationem Ovidii Metam. 2. v. 694. *Rependatur gratia facto.*

Cujus] MS. *Cui jus.*

FAB. I.

Juvencum dejectum] Egregie & valde concinne Statius, hanc fabulam in animo habens, lib. XII. Thebaïd.

Sic juvat exanimis dejectaque præda canesque
Degeneresque lupos: magnos alit ira leones.

Et Martialis: *In Tauros, Libyci ruunt Leones*
Non ſunt Papilionibus moleſti.

FAB. II.

Spoliari] Proprie. Vetula Terentiana hortatur & monet meretriculam, *ne cujusquam miſereat, quin ſpoliet, mutilet, lacerat, quemquem nacta ſit.* Hecyr. Act. 1. Sc. 1. Martialis 5. ep. 43.

Diſpenſatorem fallax ſpoliabit amica.

Talis

Talis Mulier Martiali dicitur *amica ſpoliatrix*, lib. 4. ep. 29.

Sic ſpoliatricem commendat Fauſtus amicam,
Janua nec juvenem ſemper aperta tenet.

Ubi nota τὸ *tenet*. Juvenalis Satyr. 2.

Nullam invenies, quæ parcat amanti,
Ardeat ipſa licet, tormentis gaudet amantis Et ſpoliis.

MSS. hic habent *expoliare*.

Ætatis media cuidam, mulier non rudis tegebat, annos celans elegantia] Scribe omnino, *quendam mulier non rudis tenebat*, quomodo etiam Praſchius optime conjecerat. ſed ante Praſchium me ad libri mei marginem ita hunc locum emendaſſe, oſtendi Lutetiæ Pariſiorum ejus cognato, viro optimo & doctiſſimo, Kerſchero An. 1660. cum mihi Praſchii ſui in Phædrum notas, Ratisbonæ tum temporis editas, neque antea mihi viſas, offerret. quod eo dictum velim, ne quis Praſchianam hanc emendationem me ſublegiſſe exiſtimet. Levis mihi quidem eſt jactura tam parabilis annonæ; gaudeo potius, idem egregio illi viro in mentem veniſſe, quod mihi: nam nihil verius eſt iſta emendatione; manuducit ad eam Codex Rhemenſis, in quo apparet *quëdam*, lineola ſupra *e* adjecta, ut *quendam* legi poſſet. de reliquo mutatio eſt admodum parva; *tenere* autem hoc loco eſt poſſidere, in ſua poteſtate habere, ut apud Virgilium:

Genitor tum Belus opimam
Vaſtabat Cyprum, & victor ditione tenebat.

Horatius lib. III. od. 26. *O, qua beatam, Diva, tenes Cyprum.* Vid. Muret. tom. 2. Oper. Ingolſt. epiſt. ad Anton. Conſtant. pag. 352. ubi explicat, quid ſit *tenere* & *poſſidere*. Eleganter vero & proprie illud verbum de meretriciis amoribus uſurpatur, & nulla eſt vox convenientior & magis propria mulierculis ejuſmodi, qualis illa eſt: *Mulier non rudis* (ſive ut alibi Naſo lib. 2. Amorum eleg. 8. *Jucundo non ruſtica cognita furto*; vel qualis ab Ariſtæneto lib. 2. epiſt. 18. deſcribitur πολλὴν ἰσχύσαι τῷ πράγματι ἐμπειρίαν.) *tenebat quendam*, ſcilicet amore obſtrictum ſibi, velut vinculis, ut apud Catull. Phædri familiarem de nuptiis Pelei & Thetidos.

Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?

Id eſt, an te amore ceperat? Ovid. Remed. Amor. v. 457.

Et Parin Oenone ſummos tenuiſſet ad annos,
Si non Oebalia pellice læſa foret.

Martial. lib. XI. epig. XLI.

Formoſam Glyceren amat Lupercus,
Et ſolus tenet.

Sed omnium maxime ad rem fallaciam meretricum oſtendit Ennius, ut apud Iſidor. eſt lib. 1. Orig. c. XXV. ſive Nævii e Tarentilla illud eſt, ut Feſtus videtur velle.

Alium

Digitized by Google

Alium tenet, alii nutat, alibi manus
Eſt occupata, alii perpellit pedem,
Alii annulum dat ſpectandum a labris.

Verſus venuſti. Meretricula, dum alium tenet irretitum, aliis tamen nutu & ejuslibet geſtibus amorem inſinuat. Sed extrema verba, quidquid explicent Eruditi, corrupta eſſe, tam metri, quam latinitatis ratio, ſatis demonſtrat. Scribendum fortè eſt, *alii labris*, ſcilicet dat ſignum vel ſimile quid, quod in ſequenti verſu fuit. Sic Tibul. 1. eleg. 2. *Illa viro dorum nutus conferre loquaces.* Vel legendum *alii a labris*, ſcilicet pendet, quod in ſequentibus fuit; vel, ſi hoc nolimus, integra erit locutio, *alii eſt a labris.* Sic de Ænea, Didonis amoribus irretito, Virgil.

Hunc Phœniſſa tenet Dido, blandisque moratur
Vocibus.

Apud Apulej. lib. 3. Met. Lucius ad ſcortillum ſuum: *Cum ſemper alioqui ſpretorem matronalium amplexuum, ſic tuis iſtis micantibus oculis, & rubentibus bucculis, & renitentibus crinibus, & hiantibus oſculis, & flagrantibus papillis in ſervilem modum addictum atque mancipatum teneas volentem.* Tibull. 1. Eleg. 1.

Me retinent vinctum formoſæ vincla puellæ.

Catul. ep. XI.

Cum ſuis vivat, valeatque mœchis,
Quos ſimul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, ſed identidem omnium
Ilia rumpens.

Virg. ecl. 1. *Cum me Galatea tenebat.* Ovid. III. Heroïd. verſ. 131.

Eſt aliquid collum ſolitis tenuiſſe lacertis.

Ita lego ex altero Remenſi codice optimæ notæ; vulgo *tetigiſſe.* Videtur autem Phædrus in mente habuiſſe locum Lucretii lib. 4. circa finem, de aſtutis ejuſmodi mulierculis,

Omnia ſummopere hos vita poſtſcenia celant,
Quos retinere volunt, aſtrictoſque eſſe in amore.

Hoc eſt, omnia quæ ejuſmodi mulieres ſuis amatoribus occulta eſſe volunt, eos celant; hoc enim ſignificant nimis occulta, quæ poſt ſcenam fiunt; Ita quoque hæc mulier virum, quem tenebat, annos celabat fucata & fallaci elegantia.

Mulier non rudis] MS. *rodis.*

Capillos] Petron. *Deſcendentes ab aure capillos meos dentata manu duxit.*

Legere] Eſt evellere. V. Heinſ. ad Ovid. 2. art. am. 666.

FAB.

Digitized by Google

FAB. III.

Vehementis] Salmasius ad oram libri: *Vehementi canis.*

Panem immisit] Forte *misit*. Ita supra 1. 23. 3. *Panem misisset cani.* & 3. 2. 6. *misere panem peritura.* Ita quoque Salmasius ad marginem libri notavit. Ovidius ep. 10. *Canibus misisset edendos.* Et hanc conjecturam probat Gronovius. Sed tamen *immittere* probum esse videri potest, & est proprie iracundi. & quidni posset *immittere*, pro simplici *mittere* dicere? ut fabula 28. lib. 1. *importavit* pro *portavit.*

Vivos] MS. *Ut vos.*

Allicit] MS. *Allicet.*

FAB. IV.

Nacta] MS. *Nancta.*

Nemoricultrix] Videtur imitatus Catullum, qui, ut notavit Salmasius, dixit *sylvicultrix.*

Posuerat] Ita lib. 1. fab. 8. *deponere fœtum.* & fab. 18. *deponere onus naturæ.*

Effuso] Lege *offuso*, ut Rittershusius & Gronovius.

Direpit] MS. *diripit.* Sed recte scribendum *derepit*, viderunt viri docti, ut Colerus conjecerat, idque confirmavit aliis locis Rittershusius; neque audiendum puto Meursium contra nitentem.

Tuto] MS. *toto.*

Condidit] Id est, abscondidit. Ita fab. 6. hujus libri ℣. 6. *condita*; & fab. 8. ℣. 4. *se bovili condidit.*

Præbuerunt] Penultimam corripit. Sic fab. 15. lib. 4. *Hirci morantes indignari cœperunt*, ut est in MSS.

FAB. V.

Ardelionum] Salmasius notavit *ardaliorum.* Est vetus ἀρδαλὼν ἀρδαλών. Sed hæc alibi. Divionenses Glossæ veteres, *Ardalio, Glutto.* De Gluttone v. Epigrammat. vet. lib. 4. p. 152.

Misenensem] In hac villa mortuus est Tiberius, Tacit. lib. 6. Ann. Cic. 2. de Orator. *Cum istos libros ad Misenum (nam Romæ vix licet) studiosus legerim.* MSS. habent *Misenensem.* Ita Gruterus p. 132. 6. *Mediolanensem.*

Luculli] MS. *Lucili.*

Prospectat] Ex alto eminens nec totum spectat; quædam frequentativa rei difficultatem exprimunt. Sic Solinus *respectat mare.*

Digitized by Google

Prospicit] Gronov. *respicit*. MS. *perspicit*. Guyet. leg. *praspicit*: Sed *prospicit* ex Tacito defendi potest, lib. XIV. *Viam Misseni propter & villam Cæsaris Dictatoris, quæ subjectos sinus editissima prospectat.*

Alticinctis] Salmasius, *aite cinctis*. MS. *alti cinctus*. v. Ferrar. de re vest. 3. 7.

Cirris dependentibus] *Cirri* sunt fimbriæ. & talis vestis *cirrata* dicitur, ut Salmasius ad marginem notavit, & ad Histor. Aug. Script. p. 268. & 148. V. Pignor. de Serv. p. 224. *Cirris dependentibus* ab utroque latere, qualis tunica poterat dici *Bicerris:* est enim in Glossario notarum, Tironi tributarum, *Bigerris*, quod corrigendum *Bicerris*, id est, *utrimque cirrata*, δίκροσσον. Sic C sæpius transiit in G. in eodem Tironis Glossario, ut *volugeris*, *heterogrania*, *garruga*, pro *voluceris*, *heterocrania*, *carruca*. Sic apud Tacit. xv. Ann. *Geretanus*, scribendum *Ceretanus*. Hinc & *Cavii*, *Gavii*, *Cavilii*, *Gavilii*.

Perambulante lato domino viridaria] Salmasius legit *viridia* ad Capitol. p. 268. & ad marginem hic; ita enim viridaria dicit fuisse appellata. Sic Vitruv. lib. VI. c. VI. *uti viridia de lectis per spatia fenestrarum prospiciantur*. Sed *viridaria* rectum est. Sic fuit vicus *viridiarius* Romæ: & corrigenda est inscriptio apud Gruter. 10 CXXI. 2. *viridaria*. Sic Plin. XVIII. *rosaria*, pro *hortis rosarum*. *Eodem hoc tempore hortorum rosariorumque cura est*. Ita lege ex MS. vetere; in vulgatis est *rosarium*. Ut vero versus sibi constet, legendum, *perambulante alta domino viridaria*. *Alta viridaria*, ut lib. IV. fab. 2. *Alta vinea*.

Conspergere] MS. *conspargere*.

Come] Alii legunt *comæ*. Simili elegantia, *legem dare capillis* dicitur: *officium* enim *legi* sæpe respondet. sed male.

Præcurrit alium in Xystum] Meursius, *illum*. Legendum autem est *Xystum*. Et ita Salmasius. Glossæ Div. 2. *Xystus*, *locus deambulationis*. Philander ad Vitruvium distinguit inter *Xystos* & *Xysta*; illos putat vocasse Latinos porticus tectas, hyemalibus exercitationibus destinatas; *Xysta* autem subdiales ambulationes, ubi sudo se cœlo exercebant; id discrimen plane convertit Phædrus; vides enim *Xystum* masculino genere pro subdiali deambulacro, pulverulento scilicet.

Id ut putavit, &c.] Ita constituendus hic locus:

Id ut putavit esse nescio quid boni:
Heus, *inquit*, *dominus*; *ille enimvero adstitit*,
Donationis alacer certa gaudio.
Tunc sic locuta est tanti majestas ducis,
Multo majores alapæ mecum veneunt.

Sed in versu tertio legendum est: *Donationis*, *alapæ certe*, *gaudio*. Detritis & fugientibus duabus literulis vocis *alapæ*, Librarius rudis sequentis vocis *certe* primam syllabam geminandam esse credidit,

Digitized by Google

credidit, quod alibi in membranis tum temporis sæpe fieri noverat. *Alacer certe*, qui aures veterum lectione poëtarum tritas habent, ob duram ac latrantem illam ejusdem syllabæ repetitionem, ferre non poterunt. Sic periit quoque ultima syllaba in Remensi MS. lib. 4. fab. 6. *Scele Medea*, pro *scelere*. & lib. 4. fab. 19. *quodventum*, pro *quodve tantum*. Sed quod Librarius plurimis in locis aliis, ut in hisce notis ostendimus, perquam oscitanter neglexit, hoc inopportuno loco facere est ausus infeliciter. Sic supra lib. 1. fab. 23. *Inritos ostendit dolos*, scripsit; cum manifeste legi debeat *tendit*. Ex hoc vitio natum est illud horridum *alacer*. Sênsus autem est, atrienſem gaudio astitisse donationis, ad minimum verò libertatis dationem speraſſe. Sic eleganter, *certe*, pro ad minimum, *pour le moins*. Terentius: *Nihil promoveris multum, molestius certe ei fuero*. Cicero: *Res fortasse vera, certe graves*. Et lib. IV. ad famil. epist. 14. *Sic velim judices, me, quibuscumque rebus opus esse intelligam, quamquam videam, quis sim hoc tempore, & quid possim, opera tamen & consilio, studio quidem certe, rei, famæ, saluti tuæ præsto futurum*. Phædrus ipse lib. V. fab. 5. *Si non ingenium, certe brevitatem adprobat*. In MS. vero totus locus ita legitur:

Cæsaremque intelligit.
Ut putavit esse nescio quid boni;
Heus! inquit dominus; ille enimvero adsilit
Donationis alacer certe gaudio.
Tum sic jocata est tanta majestas ducis;
Non multum egisti, & opera nequiquam perit,
Multo majores alapa mecum venerunt.

Nequiquam, recte. V. notas Scioppii. *Venerant*; ita legit Salmasius, quod alibi ostendisse se notat ad oram libri.

FAB. VI.

Est munitus] MS. *Tutus est.*
Posset] MS. *Possit.*
Lassabis] MS. *Lassabit.*
Duram corticem] Nota vò *cortex* fœminini generis.

FAB. VII.

Fiscos] Juv. Satyr. 14. *Ærata multus in arca Fiscus.* Asconius ait, *Fiscum esse sacculum ad majoris pecuniæ summam capiendam*, & *pecuniam publicam*. Alius quidam *fiscos* interpretatur saculos ex corio.

Interque eadem] Eorum nimirum, qui mulos possidebant, vel agebant: neque enim sine pugna hæc res geri solet, quare

Digitized by Google

non placet in Meurſio nimius corrigendi amor. Praſchius bene, ut puto.

Truſitant] MS. *trucidant*; ſed Salmaſius, *Tuſitant*.

FAB. VIII.

Inſtantem necem] Id eſt, præſentem, ut ſæpiſſime apud optimos ſcriptores. Noſter 1. 22.

Bovili] MS. *bobili*. Scribendum vero *bubili*. *Bubile*, ut & *bubulcus*, eſt a tertio plurali *bubus*. quemadmodum recte dicitur, pro *bovibus*, contracte *bubus*, ſic etiam pro *ſuibus* contracte *ſubus*. Plin. lib. 24. c. 19. *Itaque & ſuibus dari*. Lege ex vet. Divion. Codice: *ſubus*. Et ibid. ſtatim, *Medetur & ſuibus hac effoſſa*. Scribe ex eodem codice, *ſubus*. Hinc & veteres dixere *ſubulcum* a *ſubus*, ut *bubulcum* a *bubus*. In primo caſu ſimiliter, *ſuis* & *ſus* dicitur. Cicero 5. Tuſcul. ut legitur in Regio & Pith. cod. quem locum ſupra adduximus ad lib. 1. fab. 8. Sic ergo antiquitus dicebatur, *bubile* pro *bobili*. Varro 1. c. 12. de re ruſtica: *In villa facienda ſunt ſtabula, ita ut bubilia ſint, ubi hieme poſſint eſſe caldiora*. Vitruv. l. 6. c. 9. *In cohorte culina quam calidiſſimo loco deſignetur: conjuncta autem habeat bubilia, quorum præſepia ad focum & orientis cœli regionem ſpectent*. *Bubile* in Gloſſ. βοοστάσιον. Ut *Hœdilia* apud Horat. 1, 17. τραγοστασίαι.

Vos modo] MS. *bos*.

Ideo videt] Salmaſ. *nec adeo*.

Bobus] MS. *bubus*.

Corruptos] Id eſt, ruptos. Salmaſius.

Cur frondis parum eſt] Hunc locum nonnulli interpretes imperfecte acceperunt. non tantum quæritur de defectu alimenti, ſed etiam ſtramenti; *ſtramenta deſunt*; non ergo ſatis eſt frondium, etiamſi, quas comedant, habeant, neque mihi dubium eſt, quin ex præcepto Catonis Phædrus hæc verba conceperit. Monet ille villicum cap. IV. de Re Ruſtica: Etiamſi aliquid habeas frondium, quod boves comedant; tamen nimis parum eſt frondis, quia ſtramenta deſunt. Verba ejus ſunt: *Stramenta ſi deerunt frondem iligneam legito, eam ſubſternito ovibus bubusque*. Scioppius ex Horatio notavit, frondibus boves ſaginari. Sed & veteres glandem bubus in pabulum dederunt. Plautus Trucul. act. 3. ſc. 1. *Ut bubus glandem prandio depromerem*. Vid. Gronovii Edit. p. 1107. Frondibus etiam in inopia pabuli & anguſtia equos aluiſſe docet Cæſar lib. 3. de bel. civil. *Erat ſumma inopia pabuli, adeo ut foliis ex arboribus ſtrictis & teneris arundinum radicibus contuſis equos alerent*. Non ergo erat ordinarium equos frondibus paſci.

Stramenta deſunt] *Stramenta mulis detrahere* apud Cæſ. lib. 7. bell. Gall.

FAB.

Digitized by Google

FAB. IX.

Æſopo] MS. *Æſopi.*

Ingentem] leg. *Æſopi ingenio.* Huc ipſe Phædrus reſpicit in Præfat. lib. 3. *Æternam famam condere ingenio ſuo.*

Æterna in baſi] Ridiculum eſt, quod vir doctus conjicit, *ænea in baſi.* quis unquam audivit, ſtatuam marmoream in ænea baſi? imo vero contrarium faciebant veteres. Ita in collectis meis, (E E. 13) ſignum æneum cum hypobaſi marmorea. Statuæ ex marmore, ſigna pleraque ex ære.

Honoris] MS. *homini.* Legendum ex V. E. *Patere homini, ſolerent ut cunctis, viam.* Et ita Salmaſius ad oram libri. *homini* eſt, quod vulgo diceretur *perſonæ.* Verſus autem propterea non claudicat, quem ab hoc vitio defendit aſpirationis ratio. Sic Seneca in Octavia: *Triſtes Philippi, hauſit & Sicula mare.* Idem Agamem. *Hinc ſcelere Lemnon nobilem, hinc Chalcidem.* Sic apud Phædrum lib. 1. fab. 12. *Tunc moriens vocem hanc dediſſe dicitur.* Sic enim V. C. Danielis ibi legit.

Generi] MS. *Genere.*

Foret] Ita MS. & pr. Edit. Sed corrigit Salmaſius, & legit *forem.*

Ne ſolus &c.] MS. *ſtudii.* Hinc Salmaſius legit, *ſtudii quid ſuperfuit*; ſed poſt corrigit, *ſtudiis quod ſuperfuit.*

Faveris] MS. *Faber &.*

Si livor] Puto legendum *Sin.* MS. *libor*, & *obtectare.* lege, *objectare*; ut Salmaſius ad oram libri ex vetuſto codice legit. Tacitus Annal. lib. IV. 33. *Aliena malefacta ſibi objectari putant.* Et lib. XVI. An. 22. *Quin & illa objectabat.*

Sin autem &c.] Ut in MS. ita & primæ editiones. Mutavit Ritterſ. Sciop. *Sin autem ac illis*, quod non improbem. In MS. eſt *ab illis doctus.*

Corde durato feram] Id eſt, corde malis jam durato; explicat Lucan. in lib. V.

Cætera damna
Durata jam mente malis firmaque tulerunt.

In MS. legitur *Durato*, græco diphthongo: nam ita aliquando, ut nihil de lapidibus dicam, in ſcriptis codicibus. Certe Græci Manuſcripti τῦτο. Hinc poſtea υ, quo hodie utimur; ſcilicet υ ſuperpoſitum eſt τῦ ὁ μικρόν. Sed diphthongum non eſſe indicat, quod etiam in ſyllabis brevibus reperiatur. Sic in MS. Ciceronis Tuſcul. quæſt. reperitur *Monumentum.*

Digitized by Google

IN LIBRUM III.

PROLOGUS.

Phædrus ad Eutychum] Sic MS.

Eutyche] *Eutychi* nomen adhæsit plurimis familiis. Sic *Ti. Claudius Eutychus* in noſtris collectis pag. IDLII. 1. *L. Publicius Eutyches Mun. Tar. lib.* id eſt, Municipii Tarſenſis Libertus, apud Gruter. p. 83. n. 13. Alii, quibus id cognomen fuit, ſunt, *C. Abienus. M. Acutius M. L. A. Æmilius. L. Agrius. M. Aurelius. Celius T. L. L. Calpurnius. C. Caninius. L. Cominius. C. Cornelius. M. Cuſinius.* Aliis fuit nomen paulum immutatum, *Eutyches.* ut *L. Acilius. Ælius. P. Ælius. L. Annius Lib. P. Appius P. F. L. Atilius. Aurelius. Cæcilius. M. Caſius. Ap. Claudius. Ti. Claudius. Eutychetes* nomen ſervi eſt in lapide Romano p. CIↃ LXXI. ubi perperam Gruterus edidit *Eutychides.* Lapis ipſe, quem in domo Cælimontana Mattheiorum An. CIↃ ↃↃCLXII. vidimus, diſerte *Eutychetès*; quo in lapide inſignis error in nomine conſulis; nam pro *M. Vergiliano Pedone*, lapis habet *M. Mergillano Pedone*, quod verum ejus nomen eſt.

Inquis] MS. *Inquit.*

Tangi tuis] MS. *Tangit vis.*

Soluto] MS. *Solito.*

Et vita genus] MS. *ut*; lege *aut*; vel *propoſitum iſtud vita genus.*

Mnemoſyne] MS. *Nemoſyne.*

Facunda] MS. *Facunda.*

Et laude invita] Vulgatam hanc lectionem Viri *docti* varie tentarunt explicare. Quicquid explicent, nobis non videtur ſanum. neque aliter illi viſum eſt viro magno, qui primus locum emendare tentavit. Sed ſcribendum omnino, *Et laude multa*; quomodo ſcribendum oſtendit illud, quod ſtatim ſequitur; ut faſtidium quorundam poëtarum, ægre admodum Phædrum in cœtum recipientium, opponatur laudi huic multæ. Hoc dicit ergo poëta: quamvis ego in hoc ſtudiorum genere multam laudem ſim aſſecutus, ægre tamen, & non niſi quodam cum faſtidio, recipior in Muſarum cœtum. *Laus multa* hic autem eſt, non quidem magna, ſed multa, ſive multorum hominum; quod modeſtius eſt, quam ſi dixiſſet *magna laude*; *multam* enim *laudem* a multis mereri facilius eſt, quam a magnis *magnam.* Sic Horatius de arte poët.

Succeſſit vetus his Comœdia, non ſine multa Laude.

Paſſim

Digitized by Google

Passim autem Phædrus sibi laudem tribuit. Sic capitulo præcedenti:

Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.

Et ad finem hujus præfationis; *Mihi solennis debetur gloria.* Iterum in præfatione libri V. *Mihi parta laus est. Invita* autem & *multa* uno eodemque fere modo in vetustis membranis scribuntur, certe *in* & *m* dignosci non possunt nisi ex sensu; *L* & *I* etiam parum differunt, & passim in hoc libello confundi ostendimus; itaque cum Librarius illud *L* accepisset pro *I*, non potuit aliter, quam *invita*, legere.

Vitam incubuerim] PR. *Vitam in hanc incubuerim.* Faber putat *m* in *vitam* non elidi. Rittershusius: *incubuuerim:* forte *in hancce.*

Exaggerare] Cicero 1. de Offic. *quadrantes aggeras patrimonio.* Horatius: *Exstructis in altum divitiis.* Prudentius περὶ στεφ. in passione S. Laurentii,

Deprome thesauros, malis
Suadendo quos præstigiis
Exaggeratos obtines.

Quodcunque] Atque ita scribendum apud Virgilium ex vetustissimo Mediceo codice, cujus lectionem locus hic Phædri confirmat. Vulgo *fuerint quacunque.* Sed & auctoritate earundem membranarum delendus est versus proxime antecedens: *Ille hæc depositа tandem formidine fatur.* Primo superfluus: sequitur enim *inquit.* Secundo falsum est, hæc locutum esse depositа formidine, immo vero paulo post poëta, *prosequitur pavitans.*

Honori & meritis] Ex veteri formula, quæ in inscriptionibus frequens.

Elusit] MS. *Sceluſit locis*, forte *secluſit jocis.*

Ego porro illius semita feci viam] MS. *Ego illius Pŏ.* Scripserat Phædrus, *ÆSOPI ILLIUS.* Posterioribus semibarbaris seculis cum scriptum esset, ut tum solebant, *ESOPILLIUS*, quia inter *S* & *G* maxima tum affinitas, neque animadvertisset scriba, geminandum illud primum *I*, hinc natum pro *ESO* illud *Ego P*, cum O proxime præcedenti putavit esse *porro*, nam in MSS. sic scriptum *porro:* Pŏ cum circumflexo, plerumque *porro* denotat. Scribendum omnino & distinguendum:

Calumniamque fictis elusit jocis.
Æsopi illius semita feci viam.

Viam aliquam longam conficere, est apud Ciceronem. Livius: *Viam sibi ad castra facere. Se faire voye. Viam facere sceleribus*, Seneca. *Viam facere*, Plautus; *marcher, passer par quelque lieu.* Forte etiam legi posset, *ego illius pro semita*; eo sensu quo Martialis lib. 7. ep. 60.

Et modo qua fuerat semita, facta via est.

Digitized by Google

Accusator, index, testis] Tacitus de iisdem Tiberii temporibus, lib. IV. Annal. cap. 28. *Accusator filius, &c. structas Principi insidias, missosque in Galliam concitores belli, index idem & testis, dicebat.* Quod Scioppii conjecturam firmat. Sed eodem loco ex sequentibus apparet, accusatores & delatores, sive indices, eo tempore nomine eodem venire. Vide omnino locum, ubi Cæsar pro accusatoribus & delatoribus agit. Egregia Scipionis Africani posterioris verba ad Sacerdotem: *Lucrifuge censoriam notam, ne ego in tuam personam & accusatoris & testis & indicis partes egisse videar.* De eodem Sejano Tacitus lib. 4. Annal. *Adsimulabatque indicis partes adversus Germanici stirpem, subditis qui accusatorum sustinerent.*

Alius Sejano] Id est, alius quam Sejanus; ut apud Horatium: *Alius Lysippo.* quod primus Neveletus notavit. Et apud eundem Horatium, *Alium sapiente bonoque beatum*, quod habet Scheffer us, qui remittit ad Heinsii not. ad Ovid. amor. I. el. IV. v. 1. Sed non tantum Poëtæ, immo etiam Historici, ita loquuntur, Tacitus initio lib. 16. ann. *Nec aliud per illos dies Populus credulitate, prudentes diversâ famâ tularat.* Valens Acidalius notat: *Recte cape, aliud crudelitate*, id est, *aliud quam crudelitatem.* Plinius Nat. hist. lib. 2. de Deo. *Alius mundo.* Sic in V. MS. id est, alius quam mundus.

Tantis malis] *Cunctis* legendum videtur Guyeto; id est, συμπᾶσι.

Suspicione si quis] MS. *Suspiciones quis.* Sed corrigunt alii. Secundam in *suspicione* per diastolen producit PR. Sed legendum esse *suspectione*, metrum postulat. Passim hoc nomen, præsertim apud Comicos, corruptum est. Sic apud Plaut. Amphitr. Act. 1. sc. 2.

Et ne in suspicione ponatur stupri,
Et clandestino ut celetur suspicio.

Egregie Scioppius in paradoxis ep. 8. posteriori versu pro *suspicio*, auctoritate Donati & Festi, invitis omnibus Plauti scriptis codicibus, restituit *consuetio*; sed non transmittendus erat versus prior, in quo, ut versus Jambus Senarius constet, scribendum *suspectione.* Glossæ 2. *Suspectiuncula, suspectio brevis.*

Nudabit] MS. *Nudavit.*

Ipsam vitam & mores] Mart. 8. ep. 3.

Agnoscat mores vita legatque suos.

Forsan] MS. Rem. *forsitan*, quod a metro longius adhuc abit; videtur tamen indicare, vitium illud, quo versus laborat, inesse voci *forsan* potius, quam sequenti pronomini *aliquis*, quod viri docti, Heinsius, Scheffer us, Freinshemius, tentarunt. Quis enim non videt, utrumque & *forsan*, & *forsitan*, esse glossema, & interpretamentum veræ lectionis *Fors?* quod idem omnino est, sed barbaris Monachis exscriptoribus non æque cognitum. Glos. Philox. ἐχίδνα, *Fors*, *for-*

Digitized by Google

fortaſſe, forſitan, forſan. Atque ita jam ante Scioppius: & Salmaſius ad marginem libri notaverat.

Gravem ſi Phryx] MS. *Gravem frigem fuiſſe Æſopum, ſi.*

Anacharſis Scytha] MS. *Anacharſa Scytha.*

Propior] MS. *Proprior.* Et ita Salmaſius ad oram ſui libri notavit, & alibi legendum.

Threiſſa] Phædrus natione *Threx* fuit; ita enim ea vox ſemper ſcribenda, ut apud Sueton. Calig. 54. *Threx & auriga.* Sic ſcribendum ex plerisque MSS. monuit Caſaubonus; ut ſtatim cap. 55. *Threcas quoſdam*; ex MSS. ubi perperam *Thraces.* A *Threx* igitur deſcendit *Threiſſa* & *Threicius.* Similiter apud Cornelium Nepotem legitur, *Threces.*

Qui ſaxa cantu movit] Ovid. init. lib. XI. Met.

Carmine dum tali ſylvas animasque ferarum
Threicius vates & ſaxa ſequentia movit.

Propert. lib. 3, eleg. 1.

Orpheus, te tenuiſſe feras, & concita dicunt
Fluminà Threicia detinuiſſe lyra.

De Amphione Horatius:

Saxa movere ſono teſtudinis & prece blanda
Ducere, quo vellet.

Silius lib. XI. *Lapidem teſtudine ſelix*
Ducere, & in muros poſuiſſe volentia ſaxa.

Lucanus lib. VIII. de venerabili ore Pompeji:

Hoc leges, campumque & roſtra movebat.

quid eſt *movere leges:* num *movere leges* eſt *abrogare?* an vero hoc in laudibus Pompeji commemorari poterat? inepte. Sed lege parva mutatione,

——— *Hoc reges, campumque & roſtra movebat.*

Quoniam mihi ſolennis debetur gloria] MS. *Debentur.* Meliuscuret verſus, ſi ſic ſcribatur,

Quoniam ſolemnis mihi debetur gloria. Guyet.

FAB. I.

Amphoram] In Amphoris vinum Falernum conditum ſervabatur. Martialis lib. 1. Epigr. 19.

Amphora non meruit tam pretioſa mori.

Falerna face] Horat. 2. ſat. 2.

Surrentina vafer qui miſcet face Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo.

Prudent. 1. hym. 126. *Muſtum falernum.* Plura Gronovius talia obſervat pag. 213. Et Salmaſius Hiſt. Aug. 58.

Digitized by Google

Et testa nobili] Quicquid explicent viri docti, non poterunt effugere, quin vulgata illa lectio constructionem turbet, quæ omnino talis est: *Vidit epotam amphoram, adhuc falerna face, qua jucundum odorem late spargeret.* Odor ille a Falerna fæce, an etiam a testa, ut copulativa videtur velle? immo vero *e testa nobili*, quemadmodum scribendum est. *Testa nobilis* dicitur propter materiam, fæx Falerna odorem spargens est contentum, altera vero *testa* est continens, ex quo spargitur. Gallicus interpres non cepit, imo vero nihil habet *de testa*; & illud *nobili* perperam ad Falernam fæcem retulit, *un excellent vin de Falerne.* Facillime autem a librariis τῷ *e*, additum est *t*, litera proxime sequens, quod sæpe perperam factum in MSS.

Avida] In MS. est *avita*, quod & Salmasius notat.

O suavis anima, qualem te dicam bonam] Viros doctos dudum exercuit locus iste. Scribe: *Quale in te dicam bonum.* Quod Latinitatis ratio & sensus ipse postulat. Nihil hac emendatione certius, nihil facilius esse, quivis sentiet, cui aliquantulum intercessit cum veteribus libris commercii. Gronovius certe, qui unus instar omnium est, cum illi hanc emendatiunculam nostram indicarem, auctor nobis fuit, ut ita ederetur. Alloquitur autem Amphoram, eamque anus vinolenta rerum omnium carissimam ducens, & delicium suum faciens, blande *suavem animam* appellat; scilicet ut Cicero carissimis suis scribens, *Vos animæ meæ* inquit. Sic devota vino vetula amphoram, veluti corculum amplexa, O suave olens animula! inquit, quales delicias, quale in te bonum antehac fuisse dicam, in qua tales sunt reliquiæ, & fæces ipsæ divinum quendam odorem spirant. Scheffero videtur anus illis verbis odorem alloqui, quo nihil est absurdius. Videtur autem Phædrus hanc fabulam expressisse ex Plauti loco, qui est act. 1. scen. 2. Curculione, ubi de muliere vini, supra quam dici potest, avida, ita inquit:

> *Flos veteris vini meis naribus objectus est.*
> *Ejus amos cupidam me huc impulit per tenebras.*
> *Ubi ubi est? prope me est. Evax habeo. Salve, anime mi,*
> *Liberi lepos. Ut veteris vetustii cupida sum!*
> *Nam omnium unguentum odor pra tuo nautea est,*
> *Tu mihi suavis, tu cinnamomum, tu rosa,*
> *Tu crocinum, tu casia es, tu bdellium. Nam ubi*
> *Tu profusus, ibi ego me pervelim sepultam.*

Ubi multis amoris vocabulis vinum alloquitur. Quis unquam audivit, virilis sexus aliquem tanto vini amore flagrare, ut illud appellet suum cor, suam animam, &c.? sed fœminæ Græcæ & Latinæ amabant vehementer vinum. Pleni sunt ejus rei utriusque linguæ poëtæ, Euripides, Aristophanes, Plautus,

Digitized by Google

tus, Juvenalis, qui fœminam comparat ſerpenti in ſatyra 6.

Tanquam alta in dolia longus
Decideritſerpens, bibit & vomit.

Similitudine valde concinna. Nam Plinius lib. 10. cap. 72. & lib. 22. cap. 23. ſcribit, ſerpentes valde appetere vinum. Tempore Hippocratis, longe ante Poëtarum illorum tempora, videntur fuiſſe magis ſobriæ, quia refert, eas neque podagra laborare, neque calvas fieri.

FAB. II.

Alii onerant ſaxis, quidam contra miſeriti] Ut verſus conſtet, requiritur in prima ſede ∪ ∪ ∪ ∪. *ălĭi ŏnĕ*; ex hoc autem loco probare vult vir doctus, neſcio qua permotus ratione, ſecundam in *contra* corripi.

Refecit] MS. *reficit.*

Fovea ſe liberat] Latiniſſime. Cicero lib. 2. de Nat. Deorum: *Cum cavea liberati pulli.* Macrobius ſaturn. 1. c. 16. *Si bos in ſpecum decidiſſet, eumque paterfamilias adhibitis operis liberaſſet.*

Pro vita rogant] MS. *prumpta*, forte *promerita rogant.* Utrumque autem Latinum eſt, *pro vita rogare* & *vitam rogare*, ſed diverſa ſignificatione. *Rogare vitam* dici poſſunt illi, qui nondum fruuntur illa; aut mortui, qui vitam amiſerunt; ſed homines, qui adhuc in vita ſunt, rectius dicuntur *pro vita rogare*, conſtituti in mortis periculo. *Rogamus ea*, quæ non habemus, & *rogamus pro iis*, quæ in manu noſtra ſunt; ſi commode & pulchre valemus, *rogare* ſolemus *pro ſalute*; ſi morbo laboremus, *rogamus ſanitatem & ſalutem*; *pro vita ſua*, id eſt, pro ſe, pro perſona ſua.

Petierint] Salmaſius *petierit.*

Qui panem dederit] MS. *petierat.*

Timere] Leg. *timore.*

Laſerant] MS. *laſerat.* Forte *laſerunt.* Rittersh. & Gujet.

FAB. III.

Harioli] Sunt prodigiorum interpretes. Valer. Max. 1. 7. extr. 7.

Veracior] MS. *velocior.* Et ita pr. Edit. & probatum Rittershuſio. *Velox*, de ingenii acumine dicitur, & plane idem eſt, quod Belgis *gauw*, quod aliquando celeritatem notat, plerumque vero de callidis & acuti ingenii hominibus intelligitur. Sic Juvenali dicitur, *ingenium velox.* ſat. 3. Martial. lib. VI. Epig. 28. in Epitaphio Glauciæ:

Velox ingenio, decore felix.

Sic in Gloſſ. ὀξὺς exponitur, *catus, acutus, velox.* Et colloquio

2. ve-

Digitized by Google

2. veteri Latino-Græco, quod ex vetuſtiſſimo libro, inter alia gloſſaria, edidit Vulcanius, pueri, ut eorum ingenium erat, in duas claſſes ſeparatim docebantur, κατὰ δύο τάξεις βραδύτεροι καὶ ταχύτεροι. Sic *celeritas* etiam dicitur. Cicero de Pomp. Magno apud Gell. lib. 1. Noct. Att. c. 7. *Siciliam conſilii celeritate explicavit.* Contrarium *veloci* eſt *tardus*, quod ſtupidum denotat. Terent. Heaut. 4. ſcen. 4. *Hui quam tardus es!* Aliter hic poſſet legi: *Uſu peritus hariolo felicior vulgo eſſe fertur.*

Vulgo eſſe fertur] MS. *Vulgo cauſa fertur, ſed non.*

Peperernnt] MS. *Peperunt.*

Exterritus] Forte *territus*; ut ſupra *actis*, pro *peractis.*

Conſulendos] MS. *Conſolendos.*

Hariolos] MS. *Hariolus.*

Reſpondet] MS. *Reſpondit.* *Affirmat*] MS. *Adfirmat.*

Majori hoſtia] Fl. Vopiſ. Aurelian. *Hoſtias majores duas, minores quatuor.* Tibull. eleg. 1. *agnam* vocat *parvam hoſtiam.*

Aggravant] MS. *Adgrabant.* *Ibi*] MS. *Sibi.*

Natura] Subaudiendum *rerum*, id eſt, natura omnium rerum nunquam Æſopum latuit.

Procurare] Hic primam producit, contra Tibull. 1. Eleg. 5.

Ipſe procuravi, ne poſſent ſæva nocere
Somnia. Et ita Ovidius.

Uxores, da, tuis paſtoribus] Juvenalis Sat. 2. v. 121. aliter argumentatur; & Manilius lib. IV. verſ. 101.

Permiſcet ſæpe ferarum
Corpora cum membris hominum, non ſeminis illa
Partus erit: quid enim nobis commune ferisque.
Quiſve in portenti noxam peccarit adulter?
Aſtra novant formas, cœlumque interſerit ora.

FAB. IV.

Reliquas] Legendum pro *reliquias.* Sic fere apud Terentium, & alios, ut ſupra notavimus.

Præſtatur] MS. *præſtatus.*

Magis hoc dictum] MS. *hoc dictum magis.*

Formoſos] MS. *formoſus.*

FAB. V.

Succeſſus ad perniciem multos devocat] MS. *ſæpe multos.* Exſtat inter Gnomas Ethico-Politicas, quas ex MS. Palatino edidit Gruterus. *Sed ad perniciem quoque mortales devocat.* v. ſup. lib. 1. fab. 20.

Tanto

Digitized by Google

Tanto melior] Seneca ep. 31. & 71. Plautus extrema Truculento. Terentius Heautont. Act. 3. sc. 2. *Tanto hercle melior.*

Ecce] MS. *Etiam.*

FAB. VI.

Temone] MSS. *Timone.* Gallis hodie *Timon.*

Quam tarda es, inquit] MS. Remens. *quam tarde, inquit:* an, *quam tarde is, inquit.* Sed retineo potius vulgatam, imitatus Tibullum 1. eleg. 1.

Aut stimulo tardos increpuisse boves.

Elegantter autem & proprie loquitur hic Phædrus. Hinc homines stupidos *Mulos* vocabant. Catullus in Lesbiæ suæ maritum Epigr. LXXXIV. *Mulo nihil sentis.* Atque hinc corrigendus Terentius Eunucho, act. 3. scen. 1. Thras. *Imo sic homo est perpaucorum hominum.* Gnatho: *Imo malorum arbitror, si tecum vivit:* vel ut aliæ editiones, *imo nullorum.* Scribe omnino, *immo mulorum,* quod est ex asinorum stirpe. falsè & lepide. Illud *malorum* genio & sale Terentiano caret, & nive Gallica frigidius. Hinc Phædrus de mula oppido concinne addit: *quam tarda es,* plane ut Terentianus Syrus Chremetis stuporem objurgans, *hui! quam tardus es,* inquit Heaut. 4. sc. 4. Ut vero apud Terentium, *hominem mulorum;* sic apud Plautum, *Asini homines.*

Non vis citius progredi] Notum schema interrogando jubere. Virgil. *Non arma expedient, totaque ex urbe sequentur?* Terentius, Eunuch. 5. sc. 1. *Non tu isthuc mihi dictura aperte es, quicquid est?* MSS. habent, *& non vis citius progredi.*

Vide] Notandum, ultimam in *vide* hic corripi.

Dolone] Salmasius ad oram libri, *Acolione,* hoc est, *Aculeone. Dolo.* Gloss. Div. 1. *Dolone, Ξxus,* id est, *spata, fuste. dolones, tela abscondita.*

Lora frenis continet] Forte *ora.* & ita conjecerat Praschius, & Grævius ad Hesiod. c. 19. Sic Lucanus lib. IV. *rigidos vexantia frenos Ora tenens.* Sic apud Ovidium: *Coërcere ora frenis.* Sed *ora tenere* & *continere,* est *tacere;* ut Virgil. 2. Æneid. vers. 1.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Unde rectius vulgata retinetur. Juvenalis satyr. 1. *Puer Automedon nam lora tenebat.* Ovidius lib. 2. ad Phaëthont.

Parce puer stimulis, & fortius utere loris.

Et statim: *Corripe lora manu.* Et tandem: *Lora remisit.* Virgil. lib. 1. Æneïd. *Currumque hausit resupinus inani, Lora tenens tamen.* Plaut. Menæch. act. 5. sc. 2. *Jam astiti in currum, jam lora teneo, jam stimulum in manu est. frenis spumantibus,* ut Virgilius, *Spumas agit ore cruentas. Frena spumantia* est apud Virgilium lib. 4. & 5.

Digitized by Google

& 5. Æneïd. Sic & Silius Ital. lib. XII.

Immitem quatiebat equum, ſpumantia ſævo
Frena cruentantem morſu.

Vid. Heinſ. ad Claudian. p. 152. Totum hunc locum ita habet Romul. lib. 2. f. 17. *Qui prima ſella ſedet, Qui frenis ora temperat, & loris Iter flectitur flagello excuſſo.*

Tricandum] Legendum, *ſtrigandum*, quæ eſt vera lectio. ſed libri ſcripti mendoſe *tricandum*, ut *triga* in veteri Gloſſario pro *ſtriga*; ut Salmaſius notavit ad marginem. Et *Trix* in notis Tyronis & Senecæ pag. 157. pro *Strix*. Pithœus, Rittershuſius, Scioppius, Meurſius, atque ipſe Rigaltius in prima editione, non animadverterant mendum; ſed poſtquam Neveletus Anno CIↃ IↃCX. admonuerat, Gruterum legere *ſtrigandum*, omnes facile aſſenſere. itaque Grutero hujus emendationis gloria debetur, quem ſecutus Salmaſius ad Solinum: quid ſit vero, primus explicavit Scaliger in Caſtigationibus ad Propertium & ad Catalecta: iis uſus eſt Rigaltius, ſed diſſimulato auctore, inquit Faber. Sed magis in eo notandum erat, quod, cum in ſcriptis & editis omnibus, etiam in prima Rigaltiana editione, legeretur *tricandum*, Gruterus autem primus eleganter reſtituiſſet, *ſtrigandum*, monente id Neveleto, Rigaltius tamen ſexto anno poſt editas illas Neveleti notas, quas paſſim in ſecunda ſua editione tacitus ſublegit, emendationem illam Gruterianam, ne nominato quidem Grutero, in textum recepit *Strigandum*. vide an huc pertineat locus Columellæ lib. VII. cap. VII. *Pecuarius tamen ſtrigoſus aut pernix.*

FAB. VII.

Perpaſto] *Prapaſto.* vet. Gloſſ. *paſtus*, πιμελὴς, λιπαρὸς. Salmaſ. ad marginem.

Forte occurrit] Leg. *Occurrit forte.* Sic verſus expeditior. Gujet.

Salutantes dein invicem] MS. *Dein ſalutantes invicem.* Salmaſius, *Dein ſe ſalutant invicem.* Malo, *Deinde ſalutantes.*

Unde ſic quæſo nites, aut quo cibo feciſti tantum corporis] Eleganter formatum ex illo paraſito Gnathonis Terentiani, ad perpaſtum canem paraſitaſtrum concinnatum. Eunuch. 2. ſc. 2. *Qui color, nitor, veſtitus, qua habitudo eſt corporis. Facere corpus*, ut *amittere corpus*, apud Ciceronem lib. 7. epiſt. ad Gall. & Lucretium lib. 1.

Nam veluti privata cibo natura animantum
Diffluit amittens corpus. Sic noſter ſupra libro 1. Fab. 5. *Cervus vaſti corporis.* Quod vero eſt apud Juſtinum in prologo, *breve veluti florum corpuſculum fesi*, huc quidem non pertinet; oſtendit tamen *facere corpus* eadem ſignificatione dici poſſe, ut

apud

apud Quintilianum, *facere vires.* Immo Quintilianus lib. 10. sic: *Nam Macer & Lucretius legendi quidem, sed non ut phrasin, id est, corpus eloquentiæ faciant*; hoc est, corpus eloquentiæ constituant, orationem constituant. Sed hæc non pertinent ad hanc Phædri phrasin, apud quem *corpus facere* est *pingue scere.*

Unde hoc amice? nihil est. dic, quaso, tamen] Imitatur Terentium Andr. act. 2. scen. 6. Simo. *Quidnam est?* Da. *puerile est.* Si. *Quid est?* Da. *Nihil.* Sim. *Quin dic, quid est?* Et ibid. Act. 2. scen. 2. C. *Latus est nescio quid.* P. *Nihil est: nondum hæc rescivit mala.* Et Phorm. 5. s. 6. P. *Abi: tange: si non totus friget, me enica.* C. *Nihil est.*

Acer] Seneca lib. 3. contr. XX. *Acre omnino & exporrectum est animal, canis, utique catenarius paratur.* Talem canem Columella vocat, in præf. lib. 1. *Catenatum janitorem.*

Dat ossa dominus] MS. *Datur ossa*; forte, *dat rosa dominus.* Ita Salmasius ad oram libri.

Age si &c.] Faber errorem notat in metro, & legit: *Age si quo abire est animus.* recte. Sic *potare est animus nectar.*

Regnare nolo] Forte Phædri locum in animo habuit Seneca lib. 3. de benef. cap. 37. *Hoc est regnum, nolle regnare, cum possis.* Ubi Gruterus contra MSS. omnes legendum putat; *hoc est regium*; quod non probo. Valer. Max. lib. 2. c. 6. *Abi igitur & este servus, quia liber esse nescisti.*

FAB. VIII.

Cathedra] Juvenalis sat. 6. 8.

——— *Apud molles minima est jactura cathedras.*

Et sat. 9. & Mart. 3. 63.

Inter fœmineas qui tota luce cathedras Desidet.

Et 12. 38.

Hunc qui fœmineis noctesque diesque cathedris Incedit. Sed videtur legendum *Insedit.* Calpurnius cathedras fœmineas in Amphitheatro fuisse scribit ludis celebribus Carini,

Venimus ad sedes, ubi pulla sordida veste
Inter fœmineas spectabat turba cathedras.

Per *turbam* intelligit equitem & tribunos.

His speculum &c.] Salmasius ad marginem libri emendat, *Hi speculum in cathedra matris, ut positum fuit.* MSS. *subpositum.* forte, *ubi positum.*

Inspexerunt] MS. *inspexerunt. Speculum* postea dixere *specular.* Ita legendum apud Sympos. Ænigm. 68. ubi vulgo *speculum.*

Quid enim] Salmasius hæc adscripsit margini: vel *quid non*; sed *quid enim* retineo: nihil mutandum. Horat.

Cum

Digitized by Google

Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno;
Incolumi capite es. quid enim? Hæc ille. *Quid enim*, hic eſt, *quare non.* Vide Acron. ad prim. ſat. Horat. Horatius:

Ambigitur quid enim? melius via ducat an Appi,
An qua Flaminia eſt?

Tertull. pall. c. 5. ubi & Salmaſius p. 331. Virgil. lib. VI.

Cucurrit] MSS. *Decurrit.*

Utrumque ille] MS. tranſponit voces, *ille utrumque.*

Vir natus] Rutil. lib. 2. Rhetor. ex Hyperide.

Vos uti] *Conſilium forma ſpeculum.* Mart. lib. 9. ep. 17.

Tu formam &c.] Seneca Nat. quæſt. 1. Apul. apol.

FAB. IX.

Socrates] Phædo apud Platonem: Τὸ μιμεῖσθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλον ἀπόντα, ἥκιστ' ἂν πάντων ἥδιστον.

Si famam adſequor] Epictetus cap. 75. Σὺ δὲ εἰ καὶ μίαν τῶν Σωκράτους, ὡς Σωκράτης γε εἶναι βιάζει, ὀφείλεις βιᾶν.

Talis vir] ὁ τοῦτο. Plaus. Capt. act 5. ſc. 2. v. 2. *Quid me oportet facere, ubi tu talis vir falſum autumas?* Salluſt. Jug. LXIII. *Is ad id locorum talis vir, (nam poſtea ambitione præceps datus eſt) conſulatum appetere non audebat.* Ipſe Phædo de Socrate: ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀποκλαίειν ἐμαυτόν. Οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνός, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἵᾳ ἀνδρὸς ἑταίρᾳ ἐστερημένος εἴην.

FAB. X.

Obiit] MS. *Obit.*

Ruit Ilium] Imitatur Virgilium, *ruit Ilium & ingens Gloria Teucrorum.*

Vetuſtate elevem] MS. *vetuſtatem levem.* Gujetus, *elevent*, ſubintellige *homines. Sed fabuloſa ne hæc vetuſtate elevem.*

Togamque puram] Cic. 5. ad Att. ep. 20. *Ego cum Laodiceam venero, Quincto, ſororis tuæ filio, togam puram jubeor dare.* V. Victor. in Cic. p. 161. Expreſſum ex Catullo eſt Phædri noſtri dictum: ad Mal. LXIX.

Tempore quo primum veſtis mihi tradita pura eſt,
Jucundum cum ætas florida ver ageret.

Seductus in ſecretum] Nim. *locum*; hinc apud Sueton. *ſecretum petere*; & Tacitus lib. XI. Annal. *Calpurnia ubi ſecretum datum.* Quo in loco nihil aliud ſubintelligi poteſt, quam colloquium; quod & aliquando expreſſum reperitur. Tacit. lib. XI. de Meſſalinæ adulterio & nuptiis: *non jam ſecretis colloquiis, ſed aperte fremere;* quare

Digitized by Google

quare & in illo *secretum petere*, nihil aliud subintelligam. Quare dubitem, an satis latine dicatur *seductus in secretum*. Deinde & oratio vacillat, & desideratur verbum, quo explicetur, quid maritus ille a liberto seductus fecerit. MS. Rem. *insertetom*: unde suspicabar *infert letum*. Sic & sensus & oratio commode procedit. *Inferre letum*, ut supra lib. 1. fab. 22. *Leto dare*, mutata paulum locutione, *inferre mortem*, *inferre necem*, utrumque Plinii est. *Seductum* vero sufficit sine vocibus in *secretum*. Val. Max. lib. 5. c. 9. §. 4. *seductam uxorem suppliciter rogavit*. Ubi MS. habent, *seductam uxorem suspicans*, *suppliciter rogavit*. Et lib. 8. c. 2. §. 3. *Seductum Titinium monuit*. Ubi tamen in quibusdam esse *subductum* monuit Pighius.

Se feciſſe] MS. *Sufficiſſe*. Sed Salmasius monuit legendum esse *ſuffici ſe*, pro *ſuffectum iri*.

Incenſus ille] Malim *illo* : Sic cum superioribus melius omnia cohærent.

Concurſat] MS. *Concurſant*.

Tentat] MS. *Temtat*.

Tranſigit] MS. *Transſigit*. Sed vulgatum rectum. Tacit. lib. 9. Ann. c. ult. ut in vetustis Mediceis legitur: *Ferrum fruſtra jugulo ac pectori admovens, ictu tribuni tranſigitur*. Salmasius legit, *tranſicit*, id est, trajicit.

Reſpiciens dum] MS. *in reſpiciendum*.

Aſpexit] Salmasius: *ſimul ac ſpexit*.

Nil] MS. *Nihil*.

Repreſentavit] Elegantissime ; nam hæc vox solennis, cum de pœna ipsum factum illico consequuta sermo est. Docuit ὁ πάνυ ad Suetonium.

Poſtularunt] MS. *poſtolerunt*.

Centumviros] Vide Sueton. de centumviralibus judiciis. Lucan. Panegyr. inter Epigr. veter. p. 114.

Et firmare jubet centeno judice cauſas.

Suſpicio] *Suſpectio* legendum, ut & Salmasius notavit. *Suſpectio* idem est, quod *ſuſpicio*. Celsus lib. 2. cap. x. de re med. p. 85. *Si morbi ratio patiatur, tum demum, nulla cruditatis ſuſpectione remanente, id fiet*. Ita hoc loco vetustiss. liber. quod vero in quibusdam codicibus habetur *ſuſpicio*, glossema est, nec Editoribus debuit placere. Vide ad præfat. hujus libri.

Poſſideat] Salmasius *poſſidat*.

A divo Auguſto, &c.] Hic versus in MSS. literis quadratis rubris tanquam titulus scribitur.

Jurisjurandi fidem] Jurabant judices, antequam sententiam dicerent. Ita & Græci. Valet. in fin. lib. 2. c. 10.

Diſpulit] MS. *diſtulit*.

Quod ſi damnanda] Lego, *Quod ſi tam infanda*. Nam *damnandam* præcessit. An *temnenda*. An vero, *Quod ſi damnanda*.

Digitized by Google

Limaſſet] Pro *elimaſſet*. Prudent. Cath. 7. 200. A *limus*, λοξὸς, eſt *limare*, *collimare*. Gloſſ. vet. *Limatur*, *rimatur*, ξυτῶ. *Limare*, eſt diligentius perſpicere, intueri. V. Gujet. Salmaſius legit, *rimaſſet*.

A radicibus] Salmaſius legit, *A radicibus non evertiſſet ſcelere funeſto domum*. Vulgatam tamen diſtinctionem tuetur Plauti locus in Trinum. Act. 1. ſc. 11.

Quod ſi requiratur uſque ab ſtirpe auctoritas,
Unde quicquid auditum dicant, niſi id appareat,
Famigerator jure ſiet cum damno & malo.

Admonere] MS. *Ammonere*.

Opinione] *Opinionem*, Salmaſius.

Quid ponderent] MS. *qui ſponderet*. Pr. *Opinione alterius ne quis pendeat*.

FAB. XI.

Qui] MS. *Cui*. & ita editiones. id mutavit poſtea Rittershuſius; ſed reſtituit Gujetus.

Damnum amiſſi corporis] Praſchius: *Abſciſi corporis, aut amiſſi roboris*. Martialis lib. 9. Epigr. 7.

Non puer avari ſcitus arte Mangonis
Virilitatis damna mœret erepta.

Tacitus lib. VI. *proximus huic Abdus ademta virilitatis*. Mamertin. Panegyr. Julian. cap. 19. *Spadones, quos quaſi a conſortio humani generis extorres ab utroque ſexu aut natura origo, aut clades corporis ſeparavit*. Hoc etiam Quintilianus lib. 7. c. 10. appellat *fortunam corporis*. *Gallus*, pro evirato Cybeles ſacerdote, *an artem, an genitem, an nomen, an fortunam corporis ſignificet, incertum eſt*. Hoc poſtea Phædrus appellat *fortunæ delictum*, quemadmodum *fortunæ crimen & errata*, apud Ovidium: nam Phædrus, fabulas plerasque ſuas deligens, occulte reſpicit immeritum crimen fortunæ, de quo toties conqueritur, imprimis ultimis illis verſiculis libri ſecundi:

Fatale excidium corde durato feram,
Donec Fortunam crimînis pudeat ſui.

Sed fortaſſe melius in hac noſtra fabula pro *fortunæ delicto*, legi poſſet:

Sed quid fortunæ, ſtulte, defectum arguis?

Hoc ſenſu, quid Eunuchum, defectum hominem, infortunii ſui arguis & accuſas. In MS. reperitur, *delectum*. Apud Tacitum eſt, ſed alio ſenſu, lib. 4. ann. *Tubero defecto corpore*, id eſt, *confecto*.

FAB.

Digitized by Google

FAB. XII.

In ſterquilinio] Salmaſius ad oram libri notaverat *in ſterquilino*, vel *ſtercilino*: quod veriſſime notavit. Nam verſus Jambici ratio vulgarem lectionem repudiat. Scribendum omnino *ſtercilinum* vel *ſtercilinum*; nam veteres videntur declinaſſe *ſtercus ſtercis* & *ſtercus ſtercoris*. Et in antiquiſſimo Codice Veneto Catonis ac Varronis, qui unus libros reliquos quoſcunque & vetuſtate & fidelitate ſuperare creditur, nunquam *ſterquilinium*, quod in vulgatis perperam legitur, ſed ſemper *ſtercilinum* ſcriptum eſſe, jam olim docuit vir ſummi judicii Petrus Victorius, quo a renatis literis nemo religioſius optimorum auctorum membranas tractavit. Vel poteſt etiam legi *ſterculinium* a nominativo *ſtercus*; unde & *ſterculius* cognomen Saturni apud Macrobium, a ſtercorandi agri ratione inventa. Olim *ſtercilinum* & *ſterquilinum* veteri pronuntiatione nihil differebat, & utrumque pronunciabatur, ut hodie in lingua Gallica *qu*; unde paſſim media ætate confundi cœpit *c* & *qu*. Sic in veteri Kal. Ruſt. quod Urſinus edidit, legitur *aquiſtur* perperam pro *acuitur*, & *Qui* vitioſe pro *Cui*: quemadmodum & pro eo, quod apud Plautum hodie eſt *delicuerit*, in MSS. pleriſque & apud Nonium eſt *deliquerit*. Sic in Divionenſi vetuſtiſſimo epigrammatum codice, literis quadratis integre ſcripto, *DE QUIGNO*, quod eſt *DE CIGNO*; & in eodem *DE IAQUINTO*, pro *DE IACINTO*. Scilicet cum eadem eſſet pronuntiatio *c* & *qu*, rudes atque analogiæ vocum imperiti, ſive marmorarii, ſive ſcribæ librarii, promiſcue has literas confundebant. Hinc in MSS. multis vitioſe *Cotidié* pro *quotidie*, quod rectius; *Cocus* pro *Coquus*, quod verius; *locutus* pro *loquutus*, quod analogiæ ratio & optimæ quæque membranæ probant. In veteri inſcriptione apud Gruterum 10 CCCI. 5. LIQUEBIT pro LICEBIT. Et LXVII. 9. HUIUSQ. LOCI. pro *hujuſce*. Et in Fragmento Kal. Vet. apud Gruterum CXXXV. 2. HUJUSQUE DIEI, pro *hujuſce*.

Quanta res] Forte *O quanta*.

O ſi quis] MSS. Rem. & Pith. *Hoc ſi quis*. recte, ut puto. Ita edidit Pithœus, cum oratio & plene procedat, & pulchre cohæreat; quare perperam a libris veteribus diſceſſit Rigaltius, ſuamque conjecturam nobis obtruſit.

Ego qui te inveni, potior cui multo eſt cibus] Oratio eſt omnino hominis cum admiratione interrogantis, & interrogationis nota apponenda in fine verſiculi. *Qui* hic eſt pro *quomodo*, quod & notum eſt puerulis; ſed illud neſcio, an æque notum, quodque huic loco ſtabiliendo facit, monere viſum eſt, veterum elegantiores in interrogationibus, *qui* potius quam *quomodo*, contra

Digitized by Google

ac hodie fieri solet, usurpasse. Catullus carm. 68.

Sed facere, ut quivis sentiat & videat;
Qui possum?

Quem locum Phædrus videtur in animo habuisse, cum lupum agnus interrogaret, fab. 1.

Qui possum, quaso, facere, quod quereris, lupe?

Cicero lib. 2. de legib. *Hunc hominem omnino numerare, qui decet?* Et ad Attic. *qui fieri poterat? qui minus autem ego istic recte esse possim, quam est Marcellus.* Et de Nat. Deor. *Qui potest esse in ejusmodi trunco sapientia?* Vide apparat. Cicer. ubi vel decem habentur exempla, quæ interrogant omnia; nullum est extra interrogationem; *quomodo* autem plerumque extra interrogationem, & raro interrogat apud Ciceronem.

FAB. XIII.

Alta] MS. *Alia.*

Fecerant] MS. *Fecerunt.*

Suos] MS. *Suis.*

Color] MS. *Colos.*

Religio] Id est, jusjurandum a me judice præstitum. Val. Max. lib. 9. c. 15. §. 5. *Violentia plebis judicantium religio cessit.*

Alveos] MS. *Alvos*, & ita Salmasius ad marginem, & ad Flav. Vopisc. p. 477. ubi restituit versum Statii: *Alvorum, calicum atque cacaborum.* ubi antea legebatur *alborum.* Glossæ: *alvus, γαστὴρ, κύτος.* Alibi: *alveus, κύτος.* Simili modo emaculandus Plinius lib. XXI. c. XII. *Imponunt navibus alvos, noctibusque quina millia passuum contrario amne subvehunt.* Ita lego ex V. C. Divionensi. Ibid. apud Plinium: *pleni alvei intelligantur;* lege ex Divionensi *pleni alvi*; vide etiam cap. 10. ubi pro *alvearia*, V. C. habet *alvaria.* In Theodori Regis lapide Terracinensi, *Albeo* pro *alveo.*

Opus] Est imitatione Græcorum dictum.

De quis] MS. *Quibus.*

Tunc illa talem sustulit sententiam] MS. *sententia*; forte, *illata rem sustulit sententia*; nisi malis: *tunc lata litem sustulit sententia*; quod probo. Paucæ literæ transpositæ sunt; respicit autem ad principium fabulæ, *lis ad forum deducta.*

Fuci] Id est, vani homines, qui versus meos sibi vindicarunt. *Hos ego versiculos feci, tulit alter honores: Sic vos non vobis mellificatis apes.*

FAB. XIV.

Videtur hanc fabulam scripsisse Phædrus in defensionem Divi Augusti, patroni sui, contra quosdam austeros censores; refert

Digitized by Google

refert enim Suetonius in ejus vita cap. 83. *Animi laxandi causſa modo piſcabatur hamo, modo talis aut ocellatis nucibusque ludebat cum pueris.*

Delirum] MS. *Delerum.*

Retenſum] Brevitatis Phædri hoc eſt indicium: pro eo enim dicere debuerat, arcum tendit retenditque: ſic ſæpe Phædrus, ut plura velit intelligi, quam perſpicuis verbis exprimit. Niſi malis hoc loco legere *detenſum*; nam *detendere* eſt remittere.

Quid fecerim] Al. Edit. *quod*; unde Praſchius fecit *quo.*

Sophus] Recte reſtitutum contra libros manuſcriptos, in quibus mendoſe *Æſopus.* Sic *fabularum philoſophum* vocat Æſopum Plinius lib. 36. cap. 12. & vox *Sophus* latinitate donata eſt; Pompon. l. 2. de orig. jur. §. 37. *fuit poſt eos maxima ſcientia Sempronius, quem populus Romanus ſophum, id eſt, ſapientem appellavit.* Meminit hujus Sophi Val. Max. lib. 6. c. 3.

Cito rumpes arcum, ſi ſemper tenſum habueris] Ovidius Heroïd. 4. 91.

Arcus (& arma tua tibi ſunt imitanda Diana)
Si nunquam ceſſes tendere, mollis erit.

Divina eſt Syri ſententia:

Arcum intenſio frangit, animum remiſſio.

FAB. XV.

Balanti] MS. *Ballanti.* *Palanti*, Praſchius; & ita Salmaſius ad oram libri notaverat; ſed vulgatam tuetur Virgil. lib. 9. Æneid.

Quæſitum aut matri multis balatibus agnum.

Stat etiam pro vulgata Accius Diomede apud Nonium: *Paſſimque prada pecua balabant.* Jan. Guilelmius 1. veriſ. cap. 21. pro *prada* apud Nonium emendabat *precia*; Scriverius *padida*; uterque fruſtra; *prada*, id eſt, luporum.

Hac mater tua] Lego *hic.*

Portat onus] Sic Lucretius lib. 4. *ſuſcipere pondus*; & ſupra, *onus ponere.*

Effundit] Prudent. Cath. Lactant. de opif. 3.

Qua me nutrit] Senec. de benef. lib. 3. c. 29. *Cum æque ſine nutricis beneficio, quam ſine patris, non potuerim*, &c.

Non ita eſt] Vide Senecam de benefic. lib. 3. cap. 30. & ſeqq. & lib. 6. de benefic. c. 22.

Niger an albus naſcerer] Catullus in Cæſar. n. 94.

Nec ſcire, utrum ſis albus an ater homo.

Beneficium magnum ſane natali dedit] Verſus eſt corruptus. Salmaſius, ut conſtet, legit: *ſane nato dedit.* ego legerim: *ſine natali dedit*, vel *ſine vitali.* Quintil. Declam. 368. *Beneficium dedit, vitam*

Digitized by Google

vitam donavit. Senec. de benef. lib. 3. c. 31. *Vis ſcire, quam non ſit magnum beneficium vitam ſic dare? Si expoſuiſſes.* Hinc *donum vitæ* apud Valerium Max. lib. 7. c. 7.

Cur hac ſi potior] *Si* MS. *ſit.* Legendi hi verſus:

Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,
Cur hæc? ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt.

Neceſſitas] Romulius, ſive, ut Neveleto vocatur, Rimiccius, legebat *nativitas.* Quam lectionem Neveletus præfert vulgatæ, ſed Gronovius & alii refutarunt.

FAB. XVI.

Convicium faciebat] Antiqui hoc *occentare* dicebant. Feſtus, *Occentaſſint antiqui dicebant, quod nunc convicium fecerint dicimus, quod id clare & cum quodam canore fit, ut procul exaudiri poſſit.* Lucanus in Panegyr. in fin.

Sic & Aëdonia ſuperantur voce cicadæ,
Stridula cum rapido faciunt convicia ſoli.

Una bibamus] Horatius: *una ſimus ait.*

Egreſſa cavo] Nelcio an ex MS. ſuo Pithœus edidit: *Egreſſa e cavo.* Leg. *egreſſam*, vel *ingreſſam cavum*; ita Salmaſius ad oram libri, & recte; nam noctua non latebat cavo; ſomnum quidem capiebat cavo ramo; hinc librarius putavit noctuam in cavo fuiſſe, ſed potius de cicada hoc intelligendum eſt.

FAB. XVII.

Myrtus] MS. *Myrtoſa*

Pinus Cybele] Suave eſt, quod in vet. libris, quos habuere Perottus & Faërnus, legeretur: *Pinus cy bebe, Neptuno populus caſſa Herculi.* Illi cum Phædri hos verſus pro ſuis venditarent, neque intelligerent illud *cy bebe*, attribuerunt illud *Neptuno.* Itaque Perottus: *Pinus Neptuno, populus* &c. Faërnus non tam impudenter furatus: *Pinum humidi tridentifer rector ſali.* Scilicet arripuit gloſſema illud *Neptuno.* Cum autem in MSS. legatur *Cibe be*, legendum eſt, *Cybebe*, ut ex MS. Remenſi colligitur, & nos infra ad fab. ult. hujus libri oſtendemus; male Salmaſius ad oram libri ſui notavit legendum *Cybellæ*, ut *æra rotunda Cybellæ.* Pinum autem ſacram fuiſſe Magnæ Matri etiam inde apparet, quod XI. Kal. April. quo primum die ſol Æquinoctialem circulum attingit, Pinus ſuccidebatur, & in Deûm Matris ſacrarium inferebatur. Arnob. lib. V. *Quid enim ſibi vult illa pinus? quam ſemper ſtatis diebus in Deûm Matris intromittis ſanctuarium?* Sic legendum docet Valeſ. ad Amm. Marcel. p. 255.

Admi-

Digitized by Google

Admirans] MS. *Ammirans.*

Videamur] *Videantur* Perrot.

Honore fructu] *Honorem fructu*, Perrot. & Faërn.

Narrabit quod quis voluerit] Proverbialis locutio. Sic apud Trebell. Poll. in Mario Tyranno: *Sed dicat quisque, quod vult.* Quemadmodum & Galli hodie, *chacun dira ce qu'il voudra.*

Fructum] MS. *fructus*; & ita editiones veteres; ſed emendarunt Ritters. & Gujet.

Genitor] In MS. legitur, *Deorum gentium*; forte legendum *ingentium.* Sic Virg. lib. 1. Æn.

Olli ſubridens hominum ſator atque Deorum,
Oſcula libavit nata.

Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria] Zamoſcius notavit Albæ Juliæ in Dacia (hodie Tranſilvania) reperiri lapidem, cujus hæc epigraphe geminæ defunctorum ſuperadditur effigiei:

NISI. UTILE. EST. QUOD. FACIMUS, STULTA. EST. GLORIA.

Ex Zamoſcio hanc inſcriptionem Gruterus in corpus inſcriptionum retulit pagina 10 cccxcviii. 16. Extitiſſe adhuc noſtro tempore in ea urbe lapidem illum cum hac epigraphe teſtatur Johannes Troſterus in lib. IV. cap. XXI. Dac. Nov. Ant. Noribergæ Ao. 1666. editæ. Similis vetuſta γνώμη e Publii Syri Jambis Senariis reperitur in lapide ſepulcrali Romano apud Gruter. pag. 10 cccc xxviii. 9. AB. ALIO. SPERES. ALTERI. QUOD. FECERIS. Gruterus in Syri Jambis edidit, *Ab alio ſpectes*; aliæ editiones, *ab alio exſpectes.*

FAB. XIIX.

Luſcinii] MS. Remenſ. *Luſcini*; male: nam ſecunda in *Luſcinus* eſt brevis. Martialis:

Luſcinia tumulum ſi Teleſina dedit.

Latine tamen dicitur *Luſcinus*, *Luſcinius* & *Luſcinia*. Gloſſ. *Luſcinus*, ἀηδών, ut Salmaſius ad Hiſtor. Aug. p. 118. dudum obſervavit. Sic *ſimus*, *ſimius* & *ſimia*, Gloſſ. veteres. Et *ſimus* eſt in lemmate epigrammatis apud Martialem, quemadmodum legitur in vetuſto codice Puteanorum. Sed omnium optime hæc confirmari poſſunt ex inſcriptione, quam Romæ ex olla marmorea deſcripſimus, in qua *Luſcinus* & *Luſcinia* ſunt Gentis Æmiliæ cognomina, ut apud Romanos permulta ab animalibus ſunt petita cognomina. Unde *Leo*, *Lupus*, *Caper*, *Capella*, *Mus*, *Corvus*, (in familia Cornelia & Septimia) & ſimilia.

Digitized by Google

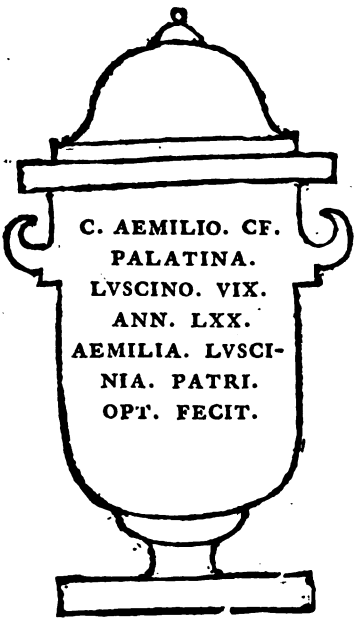

Luſcinus etiam nomen fuit Regulo Hiſpaniæ apud Liv. lib. XXXIII. Fuit & *Luſcinus* cognomen Fabriciis: ſic apud Liv. lib. 33. c. 42. *Prætor factus C. Fabricius Luſcinus.*

Cunctis avibus admirabilem] MSS. Remenſ. & Pithœan. *auribus*; quod miror Pithœum neglexiſſe. eſt enim antiqua & elegans lectio, præ qua ſordet & nauci eſt vulgata *avibus*. Inter cataleƈta Virgilii de laudibus hortuli pag. 176.

Aves canoros garrula fundunt ſonos,
Et ſemper aures cantibus mulcent ſuis.
Oblectat hortus, advocat, paſcit, tenet.

Ut pro *advocat* lege *avocat*. Petronius: *Et cœli ſummas avocet auƈupulas*. Lib. 3. vet. Epigr. pag. 131.

Muſica

Digitized by Google

Musica contingens sublimis flamina Puli
Ingreditur, vulgus auribus ut placeat.

An *vulgis?* (sic *vulgares* apud Liv. lego, *Vulgi auribus.*)

Gratia dixit Dea] MS. *Gratiam duxit Dea.* Lege, *gratia induxit Dea:* id est, per inductionem intulit. *Inductio est oratio, qua rebus non dubiis captat assensionem ejus, quicum instituta est.* Verba sunt Ciceronis lib. 1. de Invent. Id plane hoc loco factum est a Junone; neque enim liquidò Pavoni ad querelam respondet, sed, inductionis artificio usa, aliis rebus non dubiis animum indignantem avis suæ placare, & assensionem ejus captare instituit. Nimirum ex abrupto obducens: *Sed forma vincis, vincis magnitudine,* & quæ sequuntur de smaragdino colli nitore. Atque hæc recondita vis est ejus verbi *inducere.* Cic. lib. V. de finib. *Natura quasi instituit docere, & induxit in ea, quæ inerant, tanquam elementa virtutis.* lib. de fat. *Hanc rationem Epicurus induxit ob eam rem.* Orator: *Muta quadam eloquentia inducere.* Pro Dom. *Et homo facetus inducit etiam sermonem urbanum.*

Smaragdi] Veteres scribunt *Zmaragdi.* Sic in marmoribus antiquis: neque aliter vetustissimi & optimi quique codices manuscripti. *Zmaragdis* apud Gruter. 993. 8. *& Barbia Zmaragdis* inter Piccartinas. Quanquam enim viri eruditi observarunt, quandoque in priscis monumentis z pro *s* inveniri, quod aliquando vitiose, sive ad imitationem Græci Σ, accidisse apparet, tamen constanter & consulto veteres id fecisse observo in iis vocabulis, quæ a duabus consonis *Sm* incipiunt græcæ originis. Hinc etiam *Zmurna* apud Varronem, & *Zmurnæus* apud Catonem constanter legi, notat Victorius ad Catonem fol. 11. Sic *Cassia L. L. Zmyrna* apud Gruter. p. 660. 2. Et *Claudia Zmyrna* apud Gruter. p. 627. 10. optimo ævo, a Smetio visa. Et *M. Æmilius Zmaragdus* pag. 1120. 6. apud Gruter e Pierio ad Virgil. Idem ineditæ inscriptiones a nobis collectæ testantur. Romæ in hortis Cælimontanis Mattheiorum in marmorea cistula, ubi Ciconia depicta:

D. M.
T. FLAVI. AVG. LIB.
ZMARAGDI.

Atqui hæc etiam inscriptio est optimi seculi, quo a marmorariis in scriptura rarissime peccatum videas. Ligorius repertam Romæ in cœmeterio ecclesiæ S. Mariæ vidit sequentem:

A. TIMINO. IANVARIO. VETERANO. . . .
HONESTA. MISSIONE. XL. REMIS. . . . . .
GERINIVS. ZMARAGDVS. LIBERTVS. B. M. P.

est inter nostras pag. 1522. 3.

Recidat] Prima producta, ut apud Auson. qui & *referunt* habet. V. Giphan. ad Lucret. indic. & Scalig. lect. Auson. lib. 2. cap. 21. Salmas. ad oram notaverat: *Reccidat.*

Digitized by Google

FAB. XIX.

Solus cum esset familia] Id est, cum ei esset unicus servus, nam alias unicus servus non facit familiam, l. 40. de V. S. Sic Ovid. Fast.

——— *Tres illi tota fuere domus.*

Propert.

Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes.

Lucanus: *Omnia Cæsar erat.* Martialis lib. 12. ep. 21. ad uxorem: *Romam tu mihi sola facis.* Tibull. lib. 4. ad amicam: *In solis tu mihi turba locis.* Livius lib. 40. *Demetrius iis unus omnia est.* Demosthenes: πάντα ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς. Hinc illud Petronii corrigendum & explicandum, *solus cum esset τὰ πάντα.* Olim legebatur male *topanta.* Martialis lib. 5. epigr. 25. *Hermes omnia solus & ter unus.* Sic in veteri inscriptione, quam Capuæ vidimus in templo, quod olim S. Benedicti, nunc Societatis Jesu est, Dea Isis dicitur *Una quæ est omnia*; TE. TIBI. VNA. QVAE. ES. OMNIA. DEA. ISIS. AERRIVS. BALBINVS. V. C. Gruterus ex schedis Pighianis corrupte edidit BABBINVS. Dicitur vero ideo *una esse omnia*, quia Isidem alii Junonem, quidam Cererem, quidam Thesmophoriam, alii Lunam, alii aliis nominibus appellant. Hinc & appellatur *Myrionyma*, mille nominum, ut testatur Plutarchus de Iside. Unde explicari debet inscriptio apud Gruterum LXXXIII. 11. ISIDI. MYRIONYMAE. SACRVM. Huc & pertinet inscriptio Græca in pavimento Isidis inscripta, quam refert Plutarchus d. l. ΕΓΩ. ΕΙΜΙ. ΠΑΝ. ΤΟ. ΓΕΓΟΝΟΣ. ΚΑΙ. ΟΝ. ΚΑΙ. ΕΣΣΟΜΕΝΟΝ. *Ego sum omne quod fuit, est, & erit.*

Accenderet] MS. *Accenderat*, al. *accenderet.*

Medio sole] Lucan. lib. VI.

——— *Titan medium quo tempore duxit*
Sub nostra tellure diem.

Ita apud Ovid. lib. XI. Metam.

——— *Media quoque commoda plebi*
Nostra patent, Pelea.

Sed in MS. est, *medio quoque commoda Phœbi.* Lego tantum *Phœbo. Medio Phœbo*, ut hic *medio sole.*

Quid cum lumine] MS. *Quid tu cum*, id & pr. edit. Sed Rittershusius mutavit.

Abiit] Lege *abiit*; & ita Salmasius.

Adluserit] Forte: *illuserit.*

FAB.

Digitized by Google

FAB. XX.

Cybeles] Ut Græcis tam in prosa quam versa oratione alma Deum Mater dicta est & Κυβάβη & Κυβίλη, sic etiam eadem Latinis in utraque oratione tum *Cybebe* syllaba media producta, tum *Cybele* syllaba eadem correpta, dicitur. Hinc semper, quando secunda syllaba in versu longa occurrit, scribendum *Cybebe*, nunquam *Cybelle*, ut plerique editores in iis poëtarum locis, ubi ratio metri secundam longam requirit, excudi curarunt. neque etiam secunda in *Cybele* produci potest propter sequentem liquidam *l*, ut Faber putavit. utrumque perperam. & verissimum est, in omnibus locis, ubi ratione metri secunda longa est, scribendum esse *Cybebe*. Ita & hoc loco, & in fabula XVII. hujus libri, habet optimus Codex Remensis; atque sic diserte legunt omnes antiquissimi Poëtarum MSS. Codices, quos consuluimus. Sic in illo venerandæ antiquitatis codice Mediceo Virgilii lib. X. Æneid.

——— *Nympha, quas alma Cybebe*
Numen habere maris, Nymphasque e navibus esse
Jusserat.

Quod Nicolaum Heinsium effugerat, qui ante me codicem illum contulerat, ut videre licet ex ejusdem priori editione Virgiliana; sed anno CIↃ IↃC LXXVI. a me monitus, in posteriori sua editione, ut dixi, mutavit. Neque aliter eo loco legitur in vetustissimis meis membranis Maronis. sed & idem inveni in Lucani libro I. v. 600. antiquissimi codicis Divionensis Boheriani: *Et lotam revocant Almone Cybebem.* Scilicet flato die quotannis a d. v. Kal. April. simulacrum Cybelæ carpento impositum Almonis aqua abluebatur; atque hinc is dies dicitur *Lavatio.* Vid. Amm. Marc. lib. 23. pag. edit. Vales. 241. ubi v. annot. Valesii. Sic & apud Prudentium in antiquissimo codice MS. reperitur *Cybebe*, & sic passim in omnibus. Silius Italicus lib. 9. de bello Punico: *Pariter veneranda Cybele.* Scribendum omnino, *Cybebe. Cybebe* etiam rescribendum in Sylvii Mæcenatis epigrammate:

Ades huc, ades Cybele Dea, montigena Dea,
Age, tympano sonanti quate flexibile caput.

Sed totum negotium conficit pervetustus Servii codex septingentorum circiter annorum, e scamno XLV. bibliothecæ Mediceæ; sic enim hactenus vulgatæ Servii editiones ad Virgilii illum locum lib. X. Æneid. *Alma Cybele*] *a Cybelo Phrygæ, qui primus ei sacrum instituit, Mater Deûm dicta Cybele ἀπὸ τῆ κυβισ τὴν κεφαλὴν, id est, capitis rotatione, quod semper Galli, motu capitis per furorem coman rotantes, ululatu futura pronuntiabant. Lucanus; Crinemque rotantes, Sanguinei populis ulularunt tristia Galli.*

Cybele

Digitized by Google

Cybele autem Bacchius eſt, nam Cybele anapæſtus eſt. Sed Servii codex ille laudatus Mediceus ſic hunc locum exhibet, quomodo omnino ſcribendum cenſemus. *Cybebe alma*] *mater Deûm dicta Cybebe, vel ἀπὸ τῦ κυβιςᾶν τὴν κεφαλὴν, quod ſemper Galli per furorem motu capitis comam rotantes ululatu futura pronuntiabant. Lucanus. Crinemque rotantes Sang. p. u. t. Galli. Cybebe autem Bacchius eſt, nam Cybele anapæſtus.* Hinc recte diſcimus, in iis Poëtarum libris, quæ Bacchium requirunt, ſemper *Cybebem*, in aliis, quæ anapæſtum exigunt, *Cybelem* ſcribi oportere. Sed etiam in proſa *Cybebe* promiſcue dicebatur, licet hactenus in omnibus editis libris *Cybele* tantum legatur. Primum hoc nos doceat, nondum publice viſa, rara hæc inſcriptio vetus, quam ſub imagine illius Deæ turritæ, inter duos Leones ſedentis, & manu dextra ariſtas quaſdam, ſiniſtra tympanum tenentis, Romæ in ſuperiori parte palatii Farneſiani anno CIↃ IↃC LXII primus detexi: VIRIUS MARCARIANUS V. C. DEAM CYBEBEN P. S. Id vero Deæ nomen Latinis veteribus non inſolens, ſed commune & vulgatum fuiſſe, confirmatur vetuſtiſſimis membranis aliorum auctorum. Sic apud Fulgentium Planciadem Mythologiarum libro III. *Matrem Deûm in modum potentiæ poni voluerunt, unde Cybebe dicitur, quaſi κῦδος βίβαιον, id eſt, gloriæ firmitas: hoc eſt, decus firmum, & ſtabilis gloria. Unde & Homerus ait: ὅτι Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν, id eſt, cui Jupiter gloriam donavit. Ergo ideo & turrita pingitur, quod omnis potentiæ elatio ſit in capite; ideo & Leonum currui præſidens, quia omnis potentia etiam virtuti dominatur; ideo multiplici veſte, quod omnis potentia ornata ſit.* Ita diſerte codex noſter Fulgentii in optimis & pervetuſtis membranis, niſi quod Græca ſint ſcripta latinis literis; ut *cidos bebeon*; unde κῦδος βίβαιον reſtituimus facili negotio. cætera illa, ut & nomen ipſum *Cybebe*, plane ſunt conformia libro illi veteri. in vulgatis hæc, ut pleraque illius auctoris, quem ad veteres membranas infinitis locis emendatum habemus atque illuſtratum, hactenus corruptiſſime leguntur. Nummus eſt apud Chriſtinam Reginam, in cujus una parte Fauſtina ſenior hac cum inſcriptione, DIVA AVGVSTA FAVSTINA. In averſa parte Cybele ſedens cum Leonibus, eademque forma, qua in Statua Farneſiana, cum hac inſcriptione: MATRI DEVM SALVTARI. Eſt & alter æreus Fauſtinæ Junioris apud eandem, ubi Cybele pariter ſedens pari forma, ſed artificio minori, cum hac inſcriptione: MATRI MAGNAE. Hinc ergo de *Cybebe* nomine mihi certe videtur, olim Romæ hoc magis in uſu fuiſſe, quam alterum illud *Cybele*, quamvis in proſa oratione absque auctoritate veterum MSS. non temere id mutandum putem. Nam Poëtæ, ut dixi, in iis locis, ubi verſus anapæſtum exigeret, utuntur illo *Cybele* recte, ut apud Virgilium, etiam in vetuſtiſſimis membranis, lib. III. Æneïd.

Hinc

Digitized by Google

Hinc mater cultrix Cybele Corybantiaque æra.

Et Epigramma vetus apud Gruterum p. ıɔcLv. Romæ in tabula marmorea,

Qui colitis Cybelen, & qui Phryga plangitis Athin.

Cybele autem Græcis dicta est a monte Phrygiæ κυβίλῳ, in quo maxime colebatur. Auctor Etymol. magn. Κύβελον, ὄρος ἐν Φρυγίᾳ, ἔνθα τῆς μητρὸς τῆς Κυβέλης ἱερὸν ἅγιον ἐστιν. ἔοικεν οὖν Κυβέλη ἀπὸ τοῦ ὄρους κληθῆναι. Hinc apud Virgilium lib. XI. Æn. circa finem,

Forte sacer Cybelo Chloreus olimque sacerdos.

Sic vetustissimi, tam Virgilii, quam Servii, codices; male vulgati *Cybele*, *Cybelum* mons pro ipsa Dea Cybele, quæ in illo colebatur, ut & Servius explicat. Marmor illustre Arundellianum, continens epochas veterum Græcorum nobiliores, Epoch. X. Sic ΕΩΝ ΜΗΤΡΟΣ ΕΦΑΝΗ ΕΓ ΚΥΒΕΛΟΙΣ. Seldenus ita supplevit: ἄγαλμα τῆς τῶν Θεῶν μητρὸς ἐφάνη ἐν κυβέλοις; & vertit, *simulacrum matris Deûm apparuit in Cybelis montibus.* Eadem tamen Κυβήβη non minus frequenter Græcis, quam Κυβίλη, vocabatur a κυβήβιον, *in caput dejici*, ut solent furiosi & furore perciti. Photius Patriarcha Constantinopolitanus in etymologico nostro ἀπεκδότῳ: ἐπειδὴ οἱ μανιώδεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν πάσθαι γινομένου τοιοῦτοί γίνονται. ὅθεν καὶ τὴν μητέρα τῶν Θεῶν Κυβήβην λέγουσιν· αἴτια γὰρ ἐνθουσιασμοῦ τοῖς μύσταις γίνεται. Vide & Eustath. ad Odyss. B. pag. 1431. edit. Rom., ubi eadem de caussa Κυβήβα ἢ Κυβήβη ἡ Ρ'ία dicitur; unde non dubito quin legendum apud Strabonem lib. X. Geog. p. 324. edit. Casaub. καὶ τὴν Ρ'ίαν (ἐκάλουν) τὸν Θεὸν Βάκχον Κυβίλλην καὶ Κυβήβην καὶ Δινδυμήνην. Ubi pro Κυβήβην hactenus perperam Κύβην legitur, quæ vox nauci est. Sed ibi statim legitur: καὶ τοὺς τόπους, Casaubonus notat fortasse κατὰ τοὺς τόπους. Nam paulo ante Strabo a locis has Matris magnæ appellationes esse ortas dixerat. Locus ille est eodem loco: οἱ δὴ Βερέκυντες, Φρυγῶν τὸ φῦλον, καὶ ἀπλῶς οἱ Φρύγες, καὶ τῶν Τρώων οἱ περὶ τὴν Ἴδην κατοικοῦντες, Ρ'ίαν μὲν καὶ αὐτοὶ τιμῶσι, καὶ ὀργιάζουσι· Ταύτην μητέρα καλοῦντες Θεῶν, καὶ Ἄγδιστιν, καὶ Φρυγίαν, Θεὸν μεγάλην· ἀπὸ δὴ τῶν τόπων, Ἰδαίαν καὶ Δινδυμήνην, καὶ Πυλήνην, καὶ πισσινουντίδα, καὶ Κυβίλην. Æque corrupta illa vox apud Hesychium: Κυβάκη ἡ μήτηρ τῶν Θεῶν. Omnino enim scribendum levi mutatione Κυβήβη, uti apud alios Etymologicos Græcos, & etiam apud vetustissimum Græcarum Venerum arbitrum Anacreontem. Apud Heliodorum quædam Venerearum rerum Arsacis ministra *Cybele* nominatur, quæ semper Græce ibi Κυβίλη dicitur; argumento secundam in *Cybele* esse semper brevem.

Galli Cybebes] De Gallis Cybeles vide Reinesii epist. 617. Mar-

Digitized by Google

Martialis lib. 5. ep. 42. *Sectus Matris Enthea Gallus. Genucius quidam Matris magnæ Gallus amputatis sponte genitalibus.* Valer. lib. VII. c. VII. Vide & Apulej. lib. 8. Hi solebant stipem cogere, & certe larga stipe donabantur. De Gallis iis Lucretius lib. 2. 624.

Ergo cum primum magnas invecta per urbes,
Munificat tacita mortales muta salute,
Ære atque argento sternunt iter omne viarum,
Largifica stipe ditantes, ninguntque rosarum
Floribus, umbrantes matrem comitumque catervam.

Cicero lib. 2. de legibus, primo inter leges a se scriptas hanc habet: *Præter Idæa matris famulos, eosque justis diebus, ne quis stipem cogito.* Postea in legum istarum explicatione ad hanc legem hoc habet: *stipem sustulimus, nisi eam, quam ad paucos dies propriam Idæa Matris excepimus; implet enim superstitione animos, & exhaurit domos.*

Circum quæstus ducere] Videtur scribendum, *circum in quæstus ducere*; Τὸ *in* excidit per similitudinem antecedentis *m*; scilicet idem error in eodem codice lib. I. fab. VIII. *quoniam dignos adjuvat*; pro *indignos*, ut rescribendum primi editores statim animadverterunt; hoc vero loco propter præpositionem *circum* ratio eos fugit; est *circum in quæstus ducere*, eleganti tmesi, pro *circumducere ad quæstus faciendos.* Sic fab. 1. lib. 1. *male, ait, dixisti mihi*, pro *maledixisti mihi.* Virgilius lib. 1. Æneid. *Atque arida circum Nutrimenta dedit*; quem locum in animo habuit Gratius in principio Cyneget. *Altaque circum Firmamenta dedit*; quod diligentissimum Vitium fugit.

Rogati mox à quodam delicie suo] Salmasius ad Histor. Aug. pag. 491. distinguit, *rogati mox a quodam, delicio suo quid faciſſent.* Sic asinus *delicium* dicitur Apulejo lib. 8. & in Copa inter catalecta Virgilii,

Huc alibida veni, fessus jam sudat asellus,
Parce illi: vestrum delicium est asinus.

Lege vero ibi: *Huc Calybita veni. Calybita* est ibi τὸν θαλαμήπολον Matris Deum, Gallum scilicet, qui thalamum Cybebes versatur, & curam ejus gerit. *Delicium* vero vocabantur pueri & puellæ elegantes, sæpe in veteribus inscriptionibus. Gruterus pag. IↃCXVII. 3. *Delicio suo*; & pag. IↃCLXI. n. 7. 8. 11. 12. ubi & de fœmina; de puella idem p. 1024. 2. *Calvina M. Silvani Filia, delicio suo.* Et Laur. Antiq. p. 500. In palatio Justinianæo,

L. VALERIO THREPTO
VALERIA MESSALINA
DELICIO SVO

VIXIT

Digitized by Google

VIXIT ANNIS XXVI.
MENSIB. V. DIEB. XIX.

Vide Reinesium pag. 347.

Mortuo] MS. *Mortui.*

NOTÆ IN LIBRUM IV.

PROLOGUS.

Et sane bene, dum nihil habemus majus, calamo ludimus] Scheferus legit: *Et sane levi, d. n. h. m. calamo ludimus*, ut apud Virgilium Ecl. 5. v. 2. *Tu calamos inflare leves*: quod ante dixit *ludere calamo agresti.* Sic Martialis lib. 9. ep. 75.

Frange leves calamos & scinde Thalia libellos.

Potest vero legi & distingui:

Joculare tibi videtur: & sane leve,
Dum nihil habemus manui, calamo ludimus.

In MSS. est *manu ludimus*, quod versus respuit. Nescio, an Plinius aliquid huc faciat lib. 1. ep. 6. *meditabar aliquid, enotabam, ut, si manus vacuas, planas tamen ceras reportarem.* Virgilius Eclog. 1.

Non unquam gravis ære domum mihi dextra redibat.

Si legatur, *Dum nihil habemus majus*; vide, an huc faciat illud Ciceronis præfat. in Tuscul. 2. *Quid possum, præsertim nihil agens, agere melius.* An vero legendum, *leve ludimus?* ut sit aliquod leve, exiguum, & minoris momenti. ut Catullus: *Cantare grave*, de Berecynt. & Att.

Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.

Sic *Fistula dulce canit.* &c.

Sub illis] MS. *Subtilis.*

Decipit] MS. *despicit.*

Interiore] MS. *Inferiore.*

FAB. I.

Negligenter] MS. *Nec legenter.*

Secutis retorridus] MS. *Seculis reterridus*; & ita Salmasius ad oram libri. Alii legunt *reterritus. Retorridus* rectum est, & idem quod *recessus*, id est, exercitatus, & multarum rerum usu

uſu peritus; Vide de hac voce Salmaſium ad Lamprid. Sever. cap. 59.

Sic valeas] Terentius Heaut. 5. ſc. 4. *Ita mihi atque huic ſis ſuperſtes.* Valer. Max. 9. c. 13. *Ita vivam, dabo.* ubi delendum eſt *dabo* ex MSS. Plane autem huic loco ſimilis eſt ille Martialis:

Sic leve flavorum valeat genus Auſoniorum,
Quiſquis & Auſonium non amat imperium.

Inſpice locum; plane concordat.

FAB. II.

Vulpis] Sic ſupra, *Gruis.*

Acerbam] MS. *Acervam.*

FAB. III.

Sonipes] Sic & Statius lib. 9. *Turbatus ſonipes*; & ſæpe alibi apud eundem.

Hunc telis eques] MS. *Jactis hunc telis eques*; quod Gronovio placet, qui delet *latus.* Omnino puto ſic diſponendum locum,

Petit auxilium hominis, quem dorſo levans redit
Ad hoſtem latus: jactis hunc telis eques.

Jactis telis proprie eſt. Sic Cæſar lib. III. de bell. Gall. *Alii multis telis conjectis defenſores vallo munitionibusque depellerent.* Si tela de baliſtis aut tormentis explodebantur, eadem *miſſa* dicebantur. Cæſar lib. 3. bel. Civ. c. 51. *Pompejus tumulum quendam occupavit, qui tantum aberat a noſtro caſtello, ut telum tormento miſſum adigi non poſſit*; Sic recte MS. Vulgo peſſime *tormentum*, vel *miſſum adjici*; nullo ſenſu.

Potius] MS. *Pocius:* ſubaudiendum vero hic eſt *fabella admonebit, velle potius,* id eſt, *malle ledi, quam dedi alteri.*

FAB. IV.

Brevi] An hæc narratio eſt brevis? forte *gravi*, id eſt, ſeria; *narratio* non eſt fabula.

Oculis venantem viros] Ovidius: *Oculis venatur amorem.* Plautus: *Oculis venaturam facere & aucupium auribus.* Alio ſenſu dixit Sophocles: ὄψει λύγγι θηρατηρίῳ ἴρατο· ἀγρεύειν τιν' ὀμμάτοις ἔχει.

Frugi] MS. *Fruci.*

Ne data] MS. *Ni.*

Non poſſideant] MS. *Si non.*

Teſtamenti ſenſus] Inter lineas in MS. Remenſi, eadem antiquiſſima manu, notatur; in alio codice fuit *cenſus*; quod intelligi poteſt de pecunia, quam filiæ conferre & repræſentare matri ex bonis paternis debebant.

Jure

Digitized by Google

Jure neglecto] MS. *Neclecto*. Forte, *jure nec lecto*. Alias interpretare, bona fide, nec observato stricto jure.

Eunuchos glabros] Distingue *Eunuchos*, *glabros*: nam *glabri* diversi sunt ab *Eunuchis*. Catullus Epith. Jul. & Man.

Diceris male te a tuis
Unguentate glabris marite
Abstinere, sed abstine.

Inscriptio vetus, quam Florentiæ vidimus in villa viri Illustrissimi Caroli Strozzæ:

LIARUS
ANTONIA DRUSI
GLABER
AB CYATO.

Glabri ergo proprio nomine Veteribus optimi ævi dicebantur pueri imberbes, *depiles propter ætatem*, ut alicubi Nonius videtur explicare, veraque natura ab Eunuchis differunt. Sunt autem illi, qui aliis *delicati* vocantur; neque enim *Eunuchi* semper erant pueri, neque ob ætatem pilis defecti; imo plerique, calida & matura ætate inguina tradebant medicis, & deinde caloris, non ætatis, ratione pilis defecti erant. *Glabri* vero sunt illi *pueri minuti, quos facie & garrulitate amabiles undique conquirebat* lautissimus quisque, ut de Augusto narrat Suetonius cap. 83. Hos *delicias* vocabant, ut Statius lib. V. Sylv. Car. 5. quem locum ibi laudat Casaubonus, quem pluribus de his vide agentem. Cicero hos appellat *pueros dilicatos*, lib. V. Tusculan. de Dionysii convivio, quo exceptus Damocles: *Tum ad mensam eximia forma pueros delicatos jussit consistere, eosque nutum ejus intuentes diligenter ministrare.* Sic ibi legendum; hactenus corrupte in omnibus editionibus *delectos*. Sic inscriptio apud Gruterum p. 661. n. 9. quam vidi & emendavi Romæ ad lapidem:

EVTYCHETI PVERO DELICATO B. M.
L. FVFIDIVS SPORVS DOMINVS FECIT.

Cætera, quæ Gruterus habet, non apparent in lapide, & videntur aliunde assuta. In indice Gruteri est: *Coarmio delicatus Gladiatoris*, sed numerus vitiosus est. Hi pueri a Martiale appellantur *Læves pueri*. Glossar. Philox. ψιλὸς ὁ λεῖος *glaber, levis*? ψιλῶ *deglabro*. *Glaber* vero pro Eunucho videtur accipi ab Hygino fab. 274. de Agnodice puella: *Eum Glabrum esse & mulierum corruptorem, illasque agritudines dissimulare.*

Instrumentum rusticum] Similiter Attilius in literis ad Senatum apud Valer. Max. lib. IV. cap. 14. *Mercenarium amoto rustico instrumento discessisse.* Cicero junior ad Tironem: *Vilior videre ementem res rusticas.* Lamprid. Alexand. *Auxit agris, animalibus, gregibus, ferramentis rusticis.* Falluntur, qui ultima hæc duo verba

Digitized by Google

distinguunt, quasi *ferramentis & rusticis* dixisset. Apud Jurisconsultos Enthecæ prædiorum vocantur dotes prædiorum, instrumenta talia agri colendi caussa, & quicquid repositum in usu agri. l. 11. §. ult. ff. de instr. leg. l. Lucius de leg. 2. Vide quæ notavit Cujacius ad Septimum respons. Papinian. & Mercerus ad Non. p. 530. In margine Codicis Remensis ad *instrumentum rusticum*, velut Scholion quoddam, antiqua manu, scriptum est, *ut Caccabum, cribrum, vallos & similia utensilia.* Ubi nota, quod *caccabus*, quod vulgo *cacabus*, scribatur cum duplici *c*: est enim græcum vocabulum κάκκαβος, id est, olla testacea, apud Athenæum ex Antiph. quæ & καττάβη eidem Athenæo alibi & Aristophani Scribitur tamen & κάναβος; & apud Dioscor. lib. 4. c. 74. ἁλικάκκαβον, salinum quoddam. Sed rectius puto κάνναβος. Calepinus *Cacabum* explicat *vas æneum, in quo pulmentarium coquimus*; sed, puto, fallitur Calepinus, neque enim vas æneum fuit, sed testaceum; non tantum apud Græcos, ut ex Aristophane apud Athenæum vidimus, sed etiam apud Latinos. Unde Plin. lib. 32. c. 6. *Succus in caccabo novo coquitur mellis crassitudine.* Et Apicius, *Capita porcorum simul elixabis in caccabo novo, ut aquâ ad tertiam deferveat.* Fuisse vero caccabos æneos & argenteos, patet ex l. 18. §. 1. de instr. & instr. legat. & l. 29. §. 12. de aur. & arg. leg. *Vallus* vero est firmior palus, cui vitis alligatur, & quo etiam milites castra muniebant. Virgil.

Exacuunt alii vallos furcasque bicornes. een palliſade.

Instrumentum rusticum Græci dixerunt τὰς γεωργικὰς παρασκευὰς, ut videre est apud Dion. Halic. lib. 1. p. 46. edit. Wech. ubi recte vertitur, *instrumentum rusticum.* Dicitur Plauto, *mundus rusticus*, in Mercatore: *Multopere in mundo rustico se exercitum.* Eleganter; nam *mundum* non tantum de muliebri ornatu, sed quamvis rerum mobilium prompta & ad manum parata copia dicimus. Apulejus lib. VI. Metam. ad ejus imitationem: *Erant & falces, & opera messoria, mundus omnis.* Ita legendum recte monuit Janus Guilielmus lib. 3 cap. 13. Verisim. Festus: *Mundus non alius est, quam quod moveri potest.* Gallis, *meubles.*

Delicatos hortulos] Hi Græcis Α'ὐταλοὶ κῆποι. Philostr. Περσίων ἢ ᾧ ἁπαλοί τε κῆποι καὶ πηγαί. Sic *hortorum delicia* in lib. 4. C. de aquæduct. *Mansura pœna in eos, qui ad irrigationes agrorum & hortorum delicias, furtivis aqua meatibus utuntur.* Hæc Salmasius ad marginem. Sic Martialis: *Ruris bibliotheca delicati; rus* enim ibi hortus.

Agros, vites] MS. *Utiles.* Rescribe meo periculo *villas*, & sic recte respondebunt verba superioribus, ubi in distributione bonorum a matre facta conjunguntur in una portione, agelli, pecora, villa, operarii, boves, jumenta, & instrumentum rusticum; ne verbulo quidem vites memorantur. Æsopus vero in secunda

secunda distributione contractioribus verbis utitur, & personis tantum aliis assignat, servatis portionibus a matre primo factis. Ibi autem villarum mentio fit. & si jam *vites* essent distribuendæ, illæ sub agris & villis comprehenduntur. Si quis vero *vites* minus a veteri codice scriptura *utiles* abire contendat, quam illud *villas*, hunc scire oportet, in antiquissimo illo codice Remensi, qui ad veri incunabula plerunque digitum intendit, sæpius *T* vitiose pro *I*, & *I* perperam pro *T* scriptum reperiri. Sic in prologo hujus libri, *subtilis*, ubi corrupte *TI* pro *IL*; pro *sub illis*. Sic hic *UTIles* vitiose pro *VILlis*.

Ut vinum paret] Forte legendum *impetret*.

Ornatum paret] Indigna Phædro repetitio ejusdem verbi, quod duos proxime sequentes versus claudat. Forte hic legendum *parem*, id est, ornatum parem mœchæ, subaudiens *paret*; quod in antecedenti versu. Vel an legendum *par &*, id est, pariter, eodem modo quo illa vinum paret, hæc sibi pariter ornatum. Sic apud Plautum: *quid tibi est?* N. *Pol mihi par idem, quod est tibi.* Scribendum puto *par &*, id est, *pariter*. Sed & scribendum superiori versu *ut vinum comparet*. Sic *vendere* & *comparare*, sive emere, eleganter sibi opponuntur. Syllaba autem *com* facile ob compendium scribendi, vel sequentis versus vocem similem, excidere potuit. *Comparare* pro *emere* vulgatum. Suetonius: *Animosissime comparare.* Terentius Heaut. Act. 4. scen. 6. *Des qui aurum, ac vestem, atque alia, quæ opus sunt, comparet.* Plautus pœn. *Negotii sibi qui volet vim parare, Navem & mulierem, hæc duo comparet.*

Agros abjiciet] Lactantius præfat. *Abjecisse quosdam res familiares suas.* Sic Latin. Pacatus: *Rejicere fumum*; quod perperam mutat Gronov. obs. 2. 22.

Luxuriæ] MS. *Luxoriæ*. *Luxuriæ* vero explicandum est, luxuriosis, luxui deditis, quibus domus illa polita cum ornamentis suis conveniens erit. Sic *invidia* pro invidiosis hominibus, est metonymia, abstractum pro concreto; hoc non intellexit Schefferus, & frustra tentavit Heinsius.

Et dictam] MS. *Edictam*.

FAB. V.

Quorum in tabernis historia depingitur] Scribendum ex MS. *Historia quorum in tabernis pingitur*. M non elidi tur in *quorum*, quod frequens est Phædro; præsertim in medio Jambi versus, in cæsura. Sic lib. 1. fab. 4. *Aliamque prædam ab alio ferri putans.* Et lib. I. fab. XII. *Tunc moriens vocem hanc dedisse dicitur.* (Sic Codex Petri Danielis; sed Remensis, *edidisse*. *Dare vocem*, ut *mittere*.) lib. III. fab. VI. *Nam ubi strigandum & ubi currendum est scio.* Lib. 4. fab. 8. ex MS. Remensi: *Reperire effugium alterius*

querit malo. Lib. 5. prol. *Quum deſtinaſſem operis habere terminum. Taberna* autem hoc loco intelliguntur omnes, quæ ſunt popularis uſus, ut alicubi explicat Nonius Marcellus. Quanquam ætate Nonii per tabernas intelligebant cœnopolia. Vide Salmaſium ad Spart. p. 45. Tamen etiam Suetonius de Claud. Imp. c. 40. *Deſcripſitque abundantiam veterum tabernarum, unde ſolitus eſſet vinum olim & ipſe petere.* Sed Caſſiodorus in Pſalm. 14. *Majores noſtri tabernas domos pauperum appellaverunt, & quod ibi habitabant & cœnabant (ſicut antiquis mos erat ſimul cibum ſumere) ex duobus nominibus unum traditur factum eſſe vocabulum, ſcilicet tabernaculum.*

Arctos circum trepidarent cavos] Horatius 1. epiſt. *Macra cavum repetes arctum. Trepidare* autem idem hoc loco eſt, quod ſupra lib. 3. fab. 16. *Noctua egreſſam cavo trepidantem conſectata.* Quibus in locis nihil aliud eſt, quam ultro citroque pavidum concurſare. Omnium id optime explicat A. Hirtius de bello Afric. c. 28. *Animadvertit, hoſtes circa vallum trepidare, atque ultro citroque pavidos concurſare.* Itaque eleganter Phædrus jungit *trepidarent* & *fugerent.* Talis quippe trepidatio fugientium eſt. Tacitus 15. ann. *Neque minus deformem illam fugientium trepidationem.* Proprie tamen *trepidare* eſt expavelcere, præ timore contremiſcere. Tacitus 15. ann. *Trepidabantque gentes de æſtimatione ſingulorum.* Quo loco certe *trepidare* non eſt trepide feſtinare, ſed timore & ſollicitudine confundi; ut apud eundem 3. hiſt. c. 58. *Largus promiſſis, &, qua natura trepidantium eſt, immodicus.* Rigaltium perſtingit Faber, ac ſi *trepidarent* apud Phædrum pro ἔτρεσαν, *expaverant*, accepiſſet; ſed hoc non dicit Rigaltius, quem vide.

Ægre recepti &c.] Babrias, ἀλλὰ μὰ ὦ σαθρὸς ἦσαι ἐν τροφαῖς. Salmaſius in ora libri.

Capacis alvi merſit tartareo ſpecu] Hunc locum imitatur Prudentius hymno VII. cathem. v. 114.

Exceptus inde beluinis dentibus
Alvi capacis vivus hauritur ſpecu.

Plebes] Hirtius bell. Alex. cap. 5. pag. Gryph. 361. *Sed ea plebes & multitudo.* Sic vetuſtiſſimi MSS. Petavii hic habent *plebis*; eodem nempe modo dicitur *plebes* & *plebis*, ut *vulpes* & *vulpis*, *grues* & *gruis.* Inſcriptio Concordiæ:

T. TREBELIENO
CLA. RUFO
Q. TR. PL. LEGATO
CAESARIS AVGVSTI
PLEBIS.

FAB.

Digitized by Google

FAB. VI.

Parva] *Parvum*, Salmasius.

En in cothurnis] Hinc *filius Cothurnarius.* Ammianus Marcel. lib. 28. init *Cum cothurnarius stylus procederet lachrymoso.* Sed ibi melius *cothurnaceus* ex vet. Cod. qui habet *cothurnacius.* Inspice totum locum Ammiani.

Nec unqſam] MS. *Ne unquam.*

Pelei nemoris] *Pelij nemoris*, Salmasius ad marginem. Alius est mons *Pelinna* sive *Pelina* in Chio, quem perperam quidam *Pelenam* appellant, erratumque in hoc nomine apud Dionysium. Dicæarchi fragmentum de monte Pelio exstat in bibliotheca regia Paris.

Bipenni] Gloss. *Bipennis, securis Amazonica.*

Æeta] Salmasius notat, *Ætate*, vetus liber. *Aëta* pro *Æëta.*

Infecit] MSS. *Interfecit*, sed male. Euripides in Medea: Κτανῶν πέσασα Πελιάδας κόρας πατέρα.

Hoc quoque insulsum est, ais, falsoque dictum] Respicit eos, qui Euripidem, ejusque imitatorem Ennium, ob exordium tragœdiæ, quæ Medea dicitur, carpebant. quidam falsum hoc contra fidem historiæ scriptum arguebant; alii inepte atque insulse rem alte repetitam reprehendebant. & potuit fortasse Ciceronem in animo habuisse, qui lib. 2. Rhetor. inter vitiosæ argumentationis vitia refert remotum illud, quod ultra, quam satis est, petitur, cujus exemplum ponit ex Ennio, qui in Medea ita loquitur:

Utinam ne in nemore Pelio securibus
Cæsa cecidissent abiegna ad terram trabes.

Ubi Gothofredus notat, hæc ex Ennii Medea esse. Euripides ita suam Medeam incipit:

Εἴθ' ὤφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτᾶσθαι σκάφος
Κόλχων ἐς αἶαν, Κυανέας Συμπληγάδας,
Μήθ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσοῦ ποτὲ
Τμηθεῖσα πεύκη, &c.

Nutrix Medeæ loquitur:

Utinam navis Argo non volasset per
Cyaneas Symplegadas in terram Colchicam,
Neque in saltibus Pelii cecidisset unquam
Secta pinus, neque manus remigassent
Virorum præstantissimorum, qui aureum vellus
Allatum Pelia iverunt: neque enim mea domina
Medea navigasset ad turres agri Iolcii,
Capta vehementer animo amore Jasonis:
Neque persuadens filias Pelia, ut interficerent Patrem, &c.

Digitized by Google

Et poſt paucos verſus:

Nam, proditis ſuis liberis meaque domina,
Jaſon cubat in nuptiis regiis,
Ducta Creontis filia, qui princeps eſt hujus agri.

Impetum] MS. *Imperium.*

Lector Cato] Sed & Cenſor & Cato duplex ſeveritatis exemplum. Val. 2. c. 9. & idem 2. c. 10. *Quiſquis ſanctum & egregium civem ſignificare velit, ſub nomine Catonis definiat. Quid ergo poſſum facere dic, lector Cato.* Salmaſius.

Fabula] Per *fabulas* hic intellige tragœdias.

Moleſtus eſſe literis] Salmaſius, *literis majorum*; vel ſi *majorem* ſcribendum eſt, lege *exhibeam.*

Stulti nauſeant] MS. *Stultitiam nauſeant.* Et ita prima editio. Mutavit Rittershuſius, legendo: *qui ſtultitiam nauſeant*; & hoc probat Salmaſius.

FAB. VII.

Deſcribi] MS. *Diſcribi.*

Tentaret] MS. *Temtaret.*

Stulta] Caſu vocativo, ut ſupra lib. 2. *Stulte*, inquit, *erras.* Et lib. 1. *At ille ſtultus.*

Adſuëvi] Diæreſis, ut lib. 1. fab. 11. *Ut inſuëta voce.*

FAB. VIII.

Homo ſimul ac venit, &c.] Reſcribe ex MS. Remenſi, quod & Salmaſius probat:

Homo in periclum ſimul ac venit callidus,
Reperire effugium alterius quærit malo.

Hinc παιδεγεν, quod eſt *aſtute & callide ſcelus quoddam commictere*, ut vulpes facit in hac fabula. A veteri Scholiaſte Ariſtophanis ad veſpas explicatur ἀλωπεκίζειν.

Clauderetur] MS. *Cladaretur.*

Barbatus] Elegans eſt, animalibus ab ea parte corporis, qua maxime cognoſcuntur, nomen imponere; quod Phædro familiare. Sic *Auritulus* pro *aſino*; *bidens* pro *ove*; *ſonipes* pro *equo*, &c. Catullus epigr. 19. *Barbatus hirculus.*

Vulpecula] MS. *Vulpicula.*

Hircumque] MS. *Hurcum.*

FAB.

Digitized by Google

FAB. IX.

Duas peras] Arsenius: Ἀποφθεγμάτων Συναγ. Αἴσωπος ἔφη, δύο πήρας ἕκαστον ἡμῶν φέρειν· τὴν μὲν ἔμπροσθεν· τὴν δὲ ὄπισθεν· καὶ εἰς μὲν τὴν ἔμπροσθεν ἀποτιθέναι τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα, εἰς δὲ τὴν ὄπισθεν τὰ ἑαυτῶν, διότι οὐ καθορῶμεν αὐτά.

FAB. X.

Ara] In ara perpetuus ignis. Sic lib. 1. fab. 28. *Vulpes ab ara rapuit ardentem facem.*

Sancta misit religio] MSS. habet *sanctam*; sed *sancta* rectum est. Sic supra lib. 1. fab. 27. *Pœnas ut sancta religioni penderet. Vocem mittere*, pro loqui, est Ciceronis, quatuor diversis locis.

Spiritu culpam lues] In vet. Inscript. *Mulier spiritu incomparabili.* Salmasius.

Pœnæ dies] MS. *Pœna.*

Ita hodie] MS. *Itaque.* recte.

Lucernam] MS. *Lucerna.*

Quot res] MS. *Quod.*

Explicabit] Salmasius *Explicavit.* Sed mihi non placet.

Secundo] MS. *Secundum*, & transponit etiam hunc versum post sequentem.

Consociet] MS. *Consotiet.*

FAB. XI.

Ridicule contra lemma hujus fabulæ, ut & contra primum versum, quasi lemmata a Phædro essent, disputat Meursius.

Opes invisæ] Ælianus in histor. var. offendit, optimos Græcos fuisse pauperrimos. Menander, ὅτι πλάττος ἐξάκτιλλε τὸν κίκιννιν τὸν ἑτέρου ἡθῶν, οὐκ ἐν ᾧ τὸ πρόσθεν ἦν. Apud Arsen. Ὑόμῳ πλούτου. Socrates apud eundem, αἱ μὲν πεδήσεις ἰσθῆτες τὰ σώματα, αἱ δὲ ὑπέρμετροι πιμελείαι τὰς ψυχὰς ἐμποδίζουσιν.

Hercules] MS. *Herculis.*

Veniente] MS. *Venienti.*

FAB. XII.

Recte loqui] id est, sincere, simpliciter; patet ex seqq. & ipsa fabula.

Perniciem] MS. *Perniem.*

Regem] MS. *Rege.*

Fabula hæc est integra apud Romulium lib. 3. fab. 20. ex quo, quæ hic desunt, intelligi & utcunque suppleri possunt.

Digitized by Google

FAB. XIII.

Pœnitentia] An *penitentio*. Vide Carr. Antiq. lect. lib. 2. c. 11.

Affixione] MS. *A fictione*. Lege, *Affrictione*. ita Salmasius ad oram libri; & sic ego conjeceram.

Mulieris] Scilicet fellatricis. Vide Martialem.

FAB. XIV.

Tribades] Quæ sint, explicat Martialis lib. 1. ep. 91.

Inter se geminos audes committere cunnos,
Mentiturque virum prodigiosa Venus.

Et lib. 7. ep. 69.

Ipsarum tribadum tribas, Philæni,
Recte, quam futuis, vocas amicam.

Molles mares] Id est, Cinædos pædicones. Martialis lib. 3. ep. 72.

Mollem credere te virum volebam,
Sed rumor negat esse te Cinædum.

Vulgi fictilis] Id est, ex terra, luto, facti.

Naturæ partes &c.] Cicero lib. 1. off. circa fin. *Quæ partes corporis, ad naturæ necessitatem datæ, aspectum essent deformem habituræ, eas natura contexit atque abdidit. Hanc naturæ tam diligentem fabricam imitata est hominum verecundia.*

Veste] MS. Rem. *Vestæ*. Ovid. lib. 4. pont. el. 13.

Esse pudicarum te Vestam, Livia, matrum.

Sed rectius vulgatum *veste*.

Tum semisomno &c.] Imitatur hunc locum Martialis Apoph. 182.

Ebrius hæc fecit terris puto monstra Prometheus,
Saturnalitio lusit & ipse luto.

Obiter restituenda vox *semisomnus* Livio pag. 221. edit. Sigon. in fol.

Virginale] MS. *Virginali*.

Pravo fruitur gaudio] Basilius in descriptione ebrietatis: ἐν ἄρρεσι μὲν τὸ θῆλυ, ἐν ᾗ τῷ θήλει τὸ ἄρρεν ἐπιζητοῦντες.

FAB. XV.

Barbam capellæ] Catull. *Barbatus linit hirculus, cornipesque capella.*

Quum] MS. *Cum*.

Cœperant] MS. *Cœperunt*. Et ita recte. Sic postea fab. 19. *abierunt*.

Fortitudinis] MS. *Fortitudine*; scribe *fortitudini*.

FAB.

Digitized by Google

FAB. XVI.

Consolandi gratia] MS. *Consulandi.* an vero *gratiam* scribendum. Ita Gujetus, & editio prima.

Vexata savis &c.] Apud Theodorum Prodromum lib. 7. eandem maris variam mutationem brevibus Jambis expressit Rhodanthes pag. 282.

——— Εἰς θάλασσαν ἰμπλίτις
Κλύδων, γαλήνη, κῦμα, λιάστης πλόος
Ἀντιγυφοήσεις ἀνέμων, ἀσυχίαι.

Navi] MS. *Navis.*

Faciem ad serenam &c.] Unico versu transposito, & suæ sedi restituto, sensum elegantissimum efficies, vetusti codicis lectiones servabis, &, quæ nunc misere divulsa consistere & cohærere non possunt, sponte sua fluere & optime procedere senties.

Vexata savis navis tempestatibus,
Inter vectorum lachrymas & mortis metum,
Ferri secundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere
Faciem ad serenam subito mutatur dies.

Qui ultimus versus forte scribenti eo loco exciderat, quia eum sequens versus similibus tribus literis, *Fac*, incipiebat, postmodo margini adscriptus stupore monachorum, & intrusus in illam sedem.

Mutatur dies] Leg. *subito ut mutatur*; aut, *subito mutato die.* Et ita primo versu veteris codicis lectio *Navis*, ubi vulgo *Navi*, retineri potest, & sequentia omnia, quæ nunc hiulca sunt, multo melius cohærent.

Periculo] MS. *periculo sis.*

Sophus] MS. *sophos.*

Quia] MS. *que*; id probat Salmasius.

FAB. XVII.

Misere] Tacitus lib. 14. *Miserant Hyrcani ad Principem Romanum societatem rogatum.*

Abriperet] MSS. Rem. *sese ariperet.* Lege: *sese eriperet. Sese* sæpe apud Phædrum lib. 2. fab. 5. *Dolosa tuta condidit sese alvo. Eriperet* probum est. Sic lib. 1. fab. 28. *periculo mortis eriperet suos.*

Adscribi] Illud nauci est, hoc loci. MS. Rem. *adsciri.* Scribe, *acciri.* Tacitus: *Acciri properis literis.* Virgilius lib. IX.

Æneam acciri omnes populusque patresque
Exposcunt, mittique viros qui talia mandent.

Digitized by Google

Malim tamen hic *adsciſci*, nimirum in priorum legatorum locum; nam *acciri* non videtur locum habere poſſe; unde enim acciti, cum præſentes eſſent.

Mandata dant &c.] Salmaſius: *Mandant priores ut dimittantur ſtatim.* MS. *Mandant dimittuntur ſtatim.* Lege: *MandANTr ANTRO ŏ.* id eſt, *mandantur antro, non dimittuntur ſtatim. Antrum* hic pro carcere. Virgilius lib. 1. Æneïd. Silius Ital. lib. 3.

——— *Æterno tunc primum tractus ab antro.*

Fabula vero hæc tota ingenium aulæ & regum & principum deſcribit, ad quos facilis acceſſus eſt, ſed revocare gradum, ſuperasque evadere ad auras, hoc opus hic labor eſt; adeo verum eſt quod Plinius notat lib. 9. nat. hiſt. c. 10. *Quoſdam ſpe magnarum rerum allectos, dum ſe in principum aulas conjiciunt, imprudentes eo redigi, ut non poſſint, etiamſi velint, in ſuum otium ſe recipere.* Et hinc Germanico proverbio dicitur, aulas Principum eſſe caninum antrum; facilem ingreſſum, difficilem regreſſum; admitti quoſvis facile, ſed difficulter dimitti.

Adeunt] Leg. *Abeunt.* Et ita optime Schefferus.

Tremere cœpere omnia] Virgilium imitatur lib. 3. Æn. *Tremere omnia viſa repente.*

Canes confuſus &c.] Mihi dubium non eſt, quin ſcribendum ſit, *Canes confuſi, ſubito quod fuerat fragor.* Error inde natus, quod, cum in MS. vetuſtiſſimo Remenſi ſcriptum eſſet a prima manu, *Canis*, deſcriptor Monachus, neſciens ſæpe *I* & *E* confundi in MSS. ut ſequens vox adjectiva reſponderet numero, pro *confuſi* ſcripſerit *confuſus.*

Subito] Elegans eſt pro *al' improviſto*; niſi quis malit, *ſubitus quod fuerat fragor;* quo propius ad Virgilium ſuum accedat Phædrus, qui: *ſubito fragore intonuit.* Salmaſius, pro *fuerat*, ad oram libri notavit *ruerat.* Sic Horat. 1. Od. 16. *Tremendo Jupiter ipſe ruens tumultu.*

Mixtum] MS. *Mixto.*

Sic aſt locutus] Forte ſcribendum, *Hic aſt locutus*; quaſi diceret, hic jam pœnam daturi canes, ſed ante pœnam Jupiter ita locutus. *Hic* particula eo ſenſu & ſitu propria eſt Phædro, multis in locis. *Hic conſpiratis factionum partibus* &c. *Aſt*, elegans particula, & valde conveniens huic loco. Plautus capt 5. 3. *Si ego hic peribo, aſt ille huc non redit.* Cic. 1 ad Att. 11. *Crebras a nobis literas exſpecta, aſt plures etiam mittito.* Eſt & in concipiendis votis uſitatum. Liv. 10. *Bellona ſi nobis victoriam duis, aſt ego tibi templum voveo.* Silius Italicus lib. VIII. v. 229.

Nympha decus generis, quo non ſacratius ullum
Numen, ait, nobis felix oblata ſecundis:
Aſt ego te compos pugnæ Carthaginis arce
Marmoreis ſiſtam templis.

Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter] Verſus, qui hunc ſequuntur, mire confuſi ſunt. Ex MS. Rem. & Pith. ita conſtituendi:

Legatos non eſt regis non dimittere,
Nec eſt difficile pœnas culpæ imponere;
Stet hoc. (*feretis pro juſtitia præmium*)
Non cito dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum,
Illi autem, qui miſerunt hos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Mandantur antro, non dimittuntur ſtatim.
Ita nunc legatos exſpectans & poſteros
Novum venire cum videt, culum olfacit.

In prioribus tribus verſibus ter in initio illud *eſt* geminabatur, quod ingratum erat. In tertio correximus, *ſtet hoc.* Sic apud Ciceronem: *ſtat illud*; lib. 9. ep. 2 *modo ſtet nobis illud, una vivere in ſtudiis noſtris.* Et abſolute *ſtabat*, ad Attic. lib. 3. ep. 14. Subaudiendum vero decretum, ut apud Livium, *ſtat ſententia.* *Stat* vero, proprie pro auctoritate & imperio Jovi loquenti adjungitur. Sic apud Statium lib. XI. Thebaid. ubi Jupiter Deos alios alloquitur,

Vidimus armiferos, quo fas erat uſque, furores
Cœlicolæ &c.

Finit tandem orationem ſuam: *ſtat parcere mundo*, (al *cœlo*) *Cœlicolisque meis.* Et apud Ovid. 1. Metam. Jupiter, diluvio perditurus humanum genus, convocato concilio Deorum, tandem concludit,

Dent ocius omnes
Quas meruere pati (*ſic ſtat ſententia*) *pœnas.*

Sic orationem ſuam Jupiter apud Virgilium lib. X. incipit a vehementi expoſtulatione cum Diis de eorum inconſtantia, quæ in Deos cadere non debeat:

Cœlicolæ magni, quia nam ſententia vobis
Verſa retro, tantumque animis certatis iniquis.

Ubi *quianam*, eſt curnam; Ennianum. Sic Deorum ſententiæ ſemper breviter enuntiantur. Virgilius lib. 4. Æneid. *Naviget.* Sic & de Junone Valerius Flaccus 5. v. 288. *Stat pectore fixum Aeeta ſociare manus.* Et apud eundem lib. IV. Arg. inducitur Æſonides, qui cum Jove comparatur, ita loquens:

Quaque via patriis referamus vellera terris. Stet potius.

In ſequentibus verbis correximus, *feretis pro juſtitia præmium*; quamvis *pro judicio* poſſit explicari, ut *pro concione, pro tribunali, pro ſuggeſtu*, apud Livium, Cæſarem & alios; melior tamen ſenſus & ſanior reſtituetur verſui, ſi *pro juſtitia* legatur, id eſt,

Digitized by Google

est, secundum justitiam; nam Dii pro justitia bonis bona & ampla, malis vero repéndunt exitialia: In animo habuit Virgilii sui versus lib. 1. Æneid. Phædrus,

Dii tibi, si qua pios respectant numina, si quid
Usquam justitiæ est, & mens sibi conscia recti,
Præmia digna ferant.

Ut ibi bonis justitia bona, sic Phædrus hic propter maleficium ex justitia, quæ suum cuique tribuit, mala ait dari, vide Ciceronem de nat. Deor. & de finib. & de invent. & ad Heren. Idem lib. 1. de Off. *Videndum est, ut cuique pro dignitate tribuatur.* Salmasius ad marginem legit hic *præjudicio.*

Non veto dimitti] Hinc fecimus *non cito dimitti*; qui error ex confusione *E* cum *I* natus est. *Non cito*, est non celeriter. Cicero 3. de Orat. *Qui non cito quid discit, nunquam omnino posse perdiscere.* Idem de claris Orat. *sed neque verbis aptiorem cito alium dixerim.* Terentius: *haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice.* Senec. lib. 5. de benef. 1. *non cito odisse properaveris*, id est, non statim.

Futiles] Proprie hoc dicitur, quia commissum odorem statim effundebant. Sic homines, qui commissa non retinent, *futiles* dicuntur. Vetus Scholiastes Statii: *Futile, vas est quoddam lato ore, fundo angusto, quo utebantur in sacris Deæ Vestæ; quia aqua ad sacra Vestæ in terra non ponitur, quod si fiat piaculum est; unde excogitatum est vas, quod stare non possit; sed si positum, statim funderetur; unde & homo commissa non retinens futilis dicitur.* Sed hanc proprietatem ex Festo jam explicavit Schefferus. In MS. hic scribitur *futtiles.* Sic etiam vetustissimus codex Tusc. Quæst. B. Reg. verbum illud scribit: *Alacritate futtili gestiens deliquescat.* Ultimos versus duos etiam reformavimus, ut sententia sit: canis nostri temporis, legatos, non tantum priores illos, sed & posteros expectans, quorum culus repletus erat odore; quoties novum & incognitum venire videt, culum ejus olfacit, an ille adveniens sit ex odoriferis illis. Salmasius ad marginem, Lege, *exspectans ex posteris.*

FAB. XVIII.

Andreas Chioccus in illustri Museo Calceolariano Veronensi, sectione 3. pag. 326. citat hosce Jambos auctoris, ut scribit, cujusdam antiqui:

Sinu fovebat quidam agricola viperam
Gelu rigentem, at hæc, calorem ut senserat,
Ferit fovéntem, moxque perimit vulnere.

Nisi hi versus sint Faërni, quod inquirendum, certe alterius sunt auctoris recentioris, qui Phædrum, suppresso ejus nomine, compilavit;

Digitized by Google

pilavit; nam quod Chioccus antiqui cujusdam auctoris esse putat, in eo fallitur.

Post tempus] Sic fabula superiori: *post aliquod tempus alios adsciscí jubent.*

Necuit hominem] MS. Remense: *nocuit hominem*; quod probat Salmasius in Exercit. Plin. & ad Spart. Adr. 20. ubi hanc locutionem pluribus exemplis ex Ovidio, Celso & Sammonico probavit; & ad marginem huic loco adscripsit. Plautus milit. *nocíturum neminem.* Lucanus:

Incubuit solo nocíturus pondere puppis.

In epigrammate veteri illo Hadriani, quod Pithœus edidit, lib. 3. tit. 11. pag. 145.

Pannonicus nec ullus
Hunc apros insequentem
Dente aper albicanti
Ausus fuit nocere.

Casaubonus notabat ibi, Græce *nocere* cum accusativo; sed quanquam ita Græci, Latini tamen veteres sic videntur proprie locuti. *Nocere alicui* vero ἰλλειπτικῶς dictum, & subaudiendum *noxam. Nocere aliquem* vero integre dictum. Sic *latet mihi*, & *latet me.* In Legibus sal. tit. x. §. 6. legitur: *Si quis animal, vel quodlibet pecus per suam negligentiam nocuerit, & hoc domino ejus* (MS. *dominus ejus*) *confessus fuerit, capitale in loco restituat.* MS. *CapiT. in loco*, id est, *capital.* Cornelius Gallus, sive, ut MS. vetustissimo vocatur, Maximianus, eleg. 1.

Esse jamdudum, quem nulla adversa movebant,
Ipsa quibus regimur, nunc elementa nocent.

Sic ibi vetustissimus Codex Divionensis. Potest tamen hic merito probari vulgatum: *necuit hominem.* Videtur etiam voluisse Phædrus, quasi homo fuisset mortuus; nam alioqui dixisset, *hanc ille* (nim. homo, quem nocuerat) *cum rogaret*, nunc vero subjungit, *hanc alia.*

Ne quis discat prodesse improbis] Imo vero, ut quis discat non prodesse improbis; Sed subintelligendum, ne quis ab exemplo hominis, qui colubram sinu fovit, discat prodesse improbis; nam nulla gratia, nullum beneficium mutare potest naturam improbi; quod sapienter ait, in Græco epigrammate veteri ovis, a pastore suo coacta lupum propriis mammis enutrire:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μαζῶν τρίφω ὧν ἐβίλασα,
Ἀλλά μ' ἀναγκάζει ποιμὴν ἀφροσύνη.
Ἀὐξηθεὶς δ' ὑπ' ἐμεῦ, κατ' ἐμεῦ πάλι θήριον ἔσται.
Ἡ χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν οὐ δύναται.

Quod Carolus Paschalius Censur. an. ingrat. cap. 29. verbum prope verbo reddere tentavit hoc modo:

Ipsa

Digitized by Google

Ipſa lupum nolens propriis enutrio mammis,
Sed bardus cogit me meus upilio.
Auctus lacte meo poſthac ferus irruet in me.
Vertere naturam gratia nulla poteſt.

Habetur hujus epigrammatis multiplex verſio in notis Rittershuſii: tentavi & ego:

Hunc invita lupum propriis ego lacto mamellis,
Sed ſtupidus cogit me meus upilio.
Creſcens lacte meo tandem lupus irruet in me.
Gratia naturam vertere nulla poteſt.

Exemplum memorabile ſerpentis non ingrati habet Plinius.

FAB. XIX.

Ultimam] Heinſius *ultimus*; lege *ultimum*; quod amico placebat, pro ultimo, tandem. Sic Livius & Curtius ſæpe habent *ultimum*.

Quodve tantum] MS. *Quod ventum*.

Nec ulli dones quicquam] Martialis lib. 12. ep. 53.

Largiris nihil, incubaſque gaze,
Ut magnus Draco, quem canunt Poëtæ
Cuſtodem Scytici fuiſſe luci.

Diis eſt iratis natus] Juvenalis Sat. 1. *Fruitur Dîis Iratis.* Horatius 2. ſat. 3. *Iratis natus paries Dis atque Poëtis.*

Thure] MS. *Ture*.

Macerat] Salmaſius ad oram legit *marcerat*. Cæcilius. *pol me marcerat hoc, doleo tibi deeſſe Terenti.*

Aggeras] Prudentius dixit *theſauros exaggeratos:* hoc eſt, quod dixit Horatius, *Exſtruere divitias.* Cicero 1. de Off. *Rem familiarem exaggerare.* Phædr. prol. lib. 3. *Qui magnas opes exaggerare quærit omni vigilia.*

Libitina ne] MS. *Libet inane*.

Quid] Leg. *Quod*.

FAB. XX.

Cogitet] Ita Pithœus & Rittershuſius edidere; MS. *cogitur*; vitioſe ſine dubio; ſed Rigaltius male hanc correctionem in contextum recepit. Forte legendum *conetur*.

Livor] MS. *Libor*. Ita hoc verbum ſæpiſſime in marmoribus & in vetuſtiſſimis codicibus. Certe Victorius in caſtigationibus ad Ciceronem 124. notavit ex antiquiſſimo codice Mediceo Epiſtolarum Ciceronis.

Memoria] Non tantum Pithœanus, ſed & Remenſis codex, *me-*

Digitized by Google

memoria habent, quod Rigaltius mutare non debuit. Græciſmus eſt, Latinis venuſtioribus non infrequens. ἄξιον μνήμης. Sic apud Plautum: *Aulam onuſtam auri.*

A me contendet fictum quovis pignore] Catullum imitatur: *Quovis Sabinum pignore eſſe contendunt.*

Cœptum propoſiti ordinem] Malo: *cœpto propoſitum ordine.* MS. habet *propoſitum.*

FAB. XXI.

Homo doctus &c.] Ariſtippus apud Vitruv. præfat. lib. VI. dicebat: *Ejuſmodi poſſeſſiones & viatica liberis oportere curari, quæ etiam e naufragio una poſſent enatare; namque ea vera præſidia ſunt vitæ, quibus neque fortuna tempeſtas iniqua, neque publicarum rerum mutatio, neque belli vaſtatio poteſt nocere.*

Simonides] Marmor illuſtre Arundelianum continens epochas Græcorum. Epoch. 55. Ἀφ' ἧς Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπους ὁ Κεῖος, ὁ τὸν μνημονικὸν εὑρὼν, ἐδίδαξεν Ἀθήνησι διδάσκων. *A quo Simonides Leoprepis filius Ceius, qui memorandi artem invenit, etiam docens Athenis vicit.* Et Epoch. 50. memoratur Simonides Avus Simonidis Poëtæ, Poëta etiam ipſe; ubi vide Lydiati annotat. Oxon. Marm. part. 11. pag. 57. Et ad Epoch. 55. de Simonide Ceo notat Lydiat. pag 62. part. 2. Hic nimirum fuit Simonides Cejus junior, Lyrici ex filia nepos, appellatus Melicerta, & Genealogus; quem aliquanto ante bellum Peloponneſiacum, circiter Olymp. 82. ac 481. ante Euangelium claruiſſe, ſcripſiſſeque inter alia etiam ad Hiſtoriam ſpectantes Inventorum libros tres, totidemque Genealogiarum, ex Suida & Scholiaſte Apollonii in libr. 2. refert Ger. Jo. Voſſius lib. 4. de Græcis Hiſt. c. 6. Forſitan autem hic idem poëta fuerit, alias dictus etiam Caryſtius atque Eretrienſis, a locis diuturnioris moræ, (quod non inſolitum) quem de Græcorum conjuratione in Aulide & de Iphigenia, & tres libros trimetrorum ſcripſiſſe, eodem Suida auctore, refert idem cap. 13. lib. 4. Hæc Lydiatus. Apud Plinium lib. 7. c. 56. *Simonides Melicus* dicitur. Alius fuit Simonides Jambicus, domo Amorginus. Strabo & Proclus apud Photium, in quo Tzetzes nugatur. Vide omnino Salmaſium ad inſcript. Herod. p. 221. & 222. inter addend.

Melos] Etiam *mele* Latini dixere. Epig. Vet. lib. 3. p. 117. *Vixit & enituit docta ſonare mele.* Eſt a μέλη Græcorum.

Factus] MS. *Factum.*

Curſu pelagio] Pro curſu pelagi. Ovid. *Sed neque propoſitos pelagi dimittere curſus.* Virgilius 1. *Qua proxima litora curſu Contendunt petere.* Sic Valer. Flacc. 1. Arg. dixit: *curſus aquoreos*, pro *curſu aquoris.* Et Claud. IV. conſ. Hon. verſ. 422. *Æquoreas habenas.*

Ceo

Digitized by Google

Ceo Insula] Forte *Cea Insula*; ita apud Val. Max. lib. 2. p. 54. *in Insula Cea*: quemadmodum in omnibus est MSS. Salmasius ad oram libri notavit, legendum esse ex veteri libro; *Ceja insula*. Plinius lib. 4. c. 11. *Ceos ab ea totidem, quam nostri Ceam dixere.*

Hi Zonas] Vide omnino Meursii mantissam in librum de luxu Romanorum pag. 85. editionis primæ, ubi dicit in Zonis erumenas fuisse.

Quidam curiosior] Ita lib. 3. *quidam e turba garrulus.*

Perierant] Salmasius, *perierunt.*

Antiqua fuit urbs] MS. *Nati qua fuit urbs.*

Versus] MS. *Verus.*

Familia] Id est, servis. Ita supra: *solus quum esset domino familia*, id est, servus.

Tabulam] Diversæ ab his tabulæ auctionales, quorum mentio apud Claudianum IV. Conf. Honor. *Non infelices tabulæ, non hasta refixas*, &c. vers. 497.

Portant] MS. *Poriant*; alii *porrigunt*. Rittershusius: *porgunt*. Salmasius itidem *porgunt*. Virgilius 8. Æn. *Et pocula porgite dextris.* Sed vera lectio est *portant*: *i* & *t* sæpe in MS. confunduntur.

Obvius] Salmasius: *Obvios.*

Dixi] MS. *Dixit.*

Vos quod rapuistis perit] Salmasius: *vobis quod raptum est perit.*

FAB. XXII.

Immanes ciens] MS. *Imma ne sciens.*

At ille murem peperit] In prima editione Rigaltii hic versus suppletur, *quid ille pareret*; *at ille m. p.* quod & Rittershusius approbavit. Sed verius est, plane nihil desiderari, si uno versu legatur: *At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi.*

Extricas] Id est absolvis, perficis, expedis, ἐκπίεσ.

FAB. XXIII.

Nihil agere quod non prosit, &c.] Ita hanc fabulam incipit editio prima Rigaltii; sed versus videtur perperam repeti ex lib. 3. fab. 17.

Conferre] MS. *Conferri.*

Glorioſus] MS. *Glorioriosus.*

Commemoras &] MS. *Commemorasset.*

Reges commemoras &c.] Versus hos transponendos censet Gujetus, cui accederem; sed vellem potius ut primus interpositus esset: *Aras frequentas.* &c.

Superba jactas] MS. Pithœanus & Remensis: *super etiam jactas.* Recte. Sed Pithœus, nulla ratione a libro suo discedens, perperam edidit, *superba jactas. Super* est insuper. Sic Virgilius lib 2. Æn.

Cui

Digitized by Google

Cui neque apud Danaos uſquam locus, & ſuper ipſi
Dardanidæ infenſi &c.

Sic ibi recte primarius codex Mediceus; neque aliter vetuſtiſſimus Mediceus. Servius: *& ſuper*, id eſt, *inſuper*, *ſimul*. Vulgo in editis *inſuper*. Hæc ſcripſeram poſtquam etiam Salmaſium ad Spartiani Peſc. Nigr. c. 2. hanc lectionem, allatis ex Horatio & Sammonico exemplis, aſſerere video. Sed ſatis illam tuetur Virgilii locus, quem in minutiis etiam amat imitari Phædrus. Itaque nihil muto. Sane ſi quid eſſet mutandum, legerem potius: *Stupor*, *etiam jactas*, *tegere quod debet pudor*. Quod propemodum nihil abit a veterum membranarum ſcriptura: deinde ſenſui mire convenit. Neque enim liberalis, ſed ſtupidi eſt ingenii, qui talia jactat. Et quam hic eleganter committuntur *ſtupor* & *pudor*. Amat iſtiuſmodi alluſiones Phædrus. Hinc illa in eodem verſu, *monet* & *movet*; *auxilium* & *exitium*; potius *ledi*, quam *dedi*. Sed illud imprimis juvat, quod formica, quam muſca *ruſticam* vocat, merito convicium regerit; maledictis enim qui certat, ut ait Comicus, male audiat. Hæc reſpondere voluit, non laceſſere, quod ab illa allatum eſt, ſibi id eſſe relatum putet. Non poterat autem convicium concinnius, nec latinius referre. Similiter Veronenſis ille Latinarum Venerum parens, quem in deliciis habuit noſter, de municipe quodam ſuo, homine inſulſiſſimo: *Talis iſte meus ſtupor*, *nil videt*, *nil audit*. Sed hæc utcunque ſe habeant, malo ſcriptorum librorum commodo ſenſui inhærere, quam conjecturis blandientibus ingenio indulgere.

Debet] MS. *Debes*.

Æſtate me] MS. *Æſtatem ela*.

Profecto retudi] MS. *Profector & tudi*.

FAB. XXIV.

Victóris laudem] *Laudem*, id eſt, laudationem. Suetonius Calig. c. 20. *Victos victorum laudem componere coactos*. Hinc vulgata lectio apud Livium lib. 8. p. 119. edit. Sigon. poteſt defendi; ubi pro *funebribus laudibus*, Muretus perperam conjiciebat, *laudationibus*.

Pyctæ] *Pugili*, inquiunt Viri docti. Imo pugili coronato. Πύκτης Græcorum latius patet, quam Latinorum *pugil*. Utraque vox ſignificat, primo eum, qui ſe pugilatu exercet, etiamſi tyro; deinde Græci eum etiam πύκτην vocant, qui pugillatu vicit, quod Latinis nunquam *pugil* ſignificat, niſi victoriæ nota addita; ſic *pugil coronatus*, Quintiliano; *Olympices Pugil*, Ciceroni; *Pugil victor*, Horatio in arte poët. *Pugil quem Elea domum reducit palma*. Hinc brevitatis cauſſa a Latinorum aliis recepta eſt veluti in civitatem vox Græca *Pyctes*; ſemper tamen pro

Digitized by Google

pugile victore, ut hoc loco Phædri. Similiter Plinio l. 7. H. N. *Euthymus Pycta*: Et Senecæ Nat. quæst. lib. 4. *Apollonius Pycta*: uterque pugilatu celebres meruere palmam. Ita & Columellæ lib. VIII. de Re ruſt. c. 11. lepide Gallus in pugna & certamine adverſarii ſui victor, *Gallinaceus Pycles* vocatur. Verba ſunt, *plerumque totum patrimonium, pignus aleæ, victor Gallinaceus pycles abſtulit.* Julius Firmicus ſcribit Leporis ſidus in horoſcopo facere *Pyctas Macherarios.* Heliogabalus, auctore Lampridio c. 25. *Gladiatores ante convivium pugnantes ſibi & Pyctas frequenter exhibuit.* Ita olim lectum, & poſtea a Caſaubono ex Codice regio reſtitutum. Sed in Salmaſii textu non exſtat. Frequens eſt eo ſenſu in veteribus Græcorum Athletarum Inſcriptionibus ΠΥΚΤΗΣ & ΔΙΣ ΠΥΚΤΗΣ. Latine recte verti poteſt *pycles* & *bis Pycles*; perperam *bis Pugil*, niſi addatur *victor*, vel *coronatus.* Hoc, etiamſi leviculum eſt, ad utriuſque linguæ proprietatem monere viſum eſt.

Certo conduxit pretio] Plinius lib. 3. epiſt. ult. *Fuit moris antiqui, eos, qui vel ſingulorum laudes, vel urbium ſcripſerant, aut honoribus aut pecunia ornare. Noſtris vero temporibus, ut alia ſpecioſa, ita hoc imprimis exolevit; nam poſtquam deſitimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus.*

Condixit] MS. *Conduxit.* Sed alterum Salmaſius probat.

Secretum petiit] Secretiorem amant ſeceſſum Poëtæ; nam ut ille, *Carmina ſeceſſum ſcribentis & otia quærunt.* Alio ſenſu apud Sueton. Calig. c. 23. *Aviæ Antoniæ ſecretum petenti.* Et Plin. 1. ep. 5. *Regulus illuc me perſecutus, ſecretum petit.* Ita hactenus Phædri hic locus intellectus. ſed forte melius legi poſſet, *Decretum petiit.* Fiebant enim decreta de victoribus; ex illo ergo decreto Simonides materiam carmini quærebat. *Decretum* hoc, τὸ δόγμα ſcilicet ἐπαινετὸν; talia enim δόγματα ſive decreta perſcripta fuiſſe diſcimus ex inſcriptione Græca apud Fulvium Urſinum, quam vide apud Ant. Aug. de leg. n. 30. & apud Gruterum pag. cccxxvii. Vide & Pindarum & ejus commentatores, imprimis Prolegomena Olymp. & Pauſaniam in Eliac. &c. Vide Fabri Agoniſtica.

Uſus poëtæ, ut moris eſt, licentia] Salmaſius diſtinguit, *Uſus poëtæ, ut moris, eſt licentia.* An *uſus poëtici moris eſt licentia?* Quintilianus lib. 11. *More poëtis frequentiſſimo.* An vero *Uſus Poëtæ memoris eſt licentia? Memoris*, id eſt, *grati*, qui non obliviſcitur beneficiorum. Terentius Adelph. *Scio non uſum antehac amicitia mea, memorem me dices eſſe & gratum.* Cicero de Orat. *Diligens, memor, ſobrius Orator.* Tria verba illa, *ſecretum, materia, interpoſuit*, mire favent huic lectioni.

Ledæ] MS. *Lade.*

Opus adprobavit] Quis & cui? Simonides ſcilicet Pyctæ, qui ejus operam condixerat. Solennis hæc formula, ſatis explicata

cata commentatoribus. Inſcriptio Beneventana:

C. BETVLEIVS. Q. F. FALEIVS. MONVMENTVM.
FACIVND. CVRAVIT
SEIBI. ET. VXORI. EPIDIAE. P. F. NERIAE. EIDEMQ.
PROBAVIT.

E ſchedis Piccarti Reineſius hanc edidit in Syntagm. claſ. 14. inſc. 94. haud paullo corruptiorem, & fruſta tentavit mederi. In verſu ſecundo legit NEREIDI, quaſi vero *Neria* cognomen eſſe non poſſet; & ſane mulieribus cognomen *Neria*, ut viris *Nerius* fuit. Inſcriptio Romana, quam ex literarum forma ad Caracallæ tempora referebamus:

L. ABVCCIVS. NERIVS. ET. ABVCCIA. PIERIS
PORTICVM. SCAMNA. MENSAS
COLLIBERTIS. SVIS. SVA. PECVN. D. D.

Iſtius familiæ Abucciæ, ut hoc obiter dicam, detecta eſt, cum Romæ eſſem, ad viam Appiam Camera ſepulcralis, in qua erant Inſcriptiunculæ in diſpoſitis ollis numero XLIX, in totidem tabellis marmoreis. Ejuſdem tamen *Abuccii Nerii* parvulus marmoreus titulus Cajetæ in Eccleſia S. Quirici viſus fuit, forte id loci deceſſerat:

L. ABVCCIO. NERIO. COLLIBERTO
SVO. BENEMEREN. ABVCCIA. PIERIS
SIBI. ET. ABVCCIAE. PRISCAE
FILIAE. SVAE.

Sic *Claudius Nerius*, & *Sex. Ruſtius Nerius*. Fuit & fœmina tali gentilitio nomine. Romæ in cinerario quadrato marmoreo apud Herculem Ronconium.

M. NERIO. FAVSTO
NERIA. M. L. LAMPAS
PATRONO. SVO
MERENTI.

CASSIAE
HELPIDI.

Et familia Neria:

D. M.
NERIAE. AMIA
C. MVTIVS. SABINIANVS
CONIVG. B. M. F.

Beneventi. Cæterum nihil in hoc nomine *Neria* vitii; ſed monſtrum erat C. LENTVELLIVS Q. F. FALERIVS. Rectum eſt ſine dubio BETVLEIVS. Aliquid vero latet in FALEIVS. An *Falernus* cognomen? Ultima verba vitioſe in ſchedis Piccarti, FIDEMQ. PROBAVIT. Nihil facilius fuit eo, quod ex Rhedii libro dedimus: EIDEMQ. PROBAVIT. Reineſius emendabat, epiſt. XLVI. ad Rupert. p. 401. IDEMQ. *Formu-*

Digitized by Google

la, inquit, *solennis circa operum publicorum curam, ut iidem, qui facere curassent, etiam probasse facta dicerentur.*

Quum reliquam poscret] Quasi vero pars, quam poscret, tantum una fuisset reliqua; at bonus ille Simonides, si Phædro credimus, ex mercede pacta nil, præterquam partem tertiam, accepit; restabant ergo duæ. Scribe ergo meo periculo *reliquas*; nisi quis malit, *reliquum*; ut est apud Ciceronem; vel *reliqua*, ut eodem sensu apud Tacitum dicuntur *cætera*. Sic sæpe *reliqua* subjiciuntur aliis expressis partibus. Suetonius Jul. 83. *Ipsi statuit heredes sororis nepotes, C. Octavium ex dodrante, & L. Pinarium & Q. Pedium ex quadrante, reliquos in ima cera. C. Octavium* &c. Ubi optime Lipsius conjecit, *ex quadrante reliquo*. Simili mendo calculi in ipsa hac historia laborant alii. Quintil. Lib. XI. Inst. c 2. *Simonidis vulgata fabula est, cum Pugili coronato carmen, quale componi victoribus solet, mercede pacta scripsisset, abnegata ei pecunia pars est, quod more Poëtis frequentissimo digressus in laudes Castoris & Pollucis exierat; quapropter partem ab iis petere, quorum facta celebrasset, jubebatur, & persolverunt, ut traditum est.* Ita circumfertur hodie; & sane haud diffitemur, quod absque veteribus libris prope nulla foret erroris suspicio. Primus Codex Mediceus summæ fidei & vetustatis, *abnegatam nei pecunia partem*. Neque aliter alii ex vestustioribus. Editiones primæ, *abnegatam ei pecunia partem*, perperam omisso, tanquam superfluo & nihili, ut falso putabant, *n*. Legendum est omnino, *abnegatas duas ei partes*. Illud *n* non est litera, sed numerus II. scriptumque fuerat, ut veteres solebant, *abnegatas II. ei*. Id oscitantem Librarium adeo fugerat, ut tanto Auctori, haud contentus semel injuriam feciſſe, alteram labem statim addiderit. Sequitur enim in membranis, *quapropter partem bis ab iis*. Quis non videt initio fuisse, *partes II.* ex quo stupor iste suum *bis* formavit; cum *duas* scribere debuisset? Sed quam dixi veterem & veram lectionem, præter membranarum vestigia, quibus libenter inhæremus, facile Phædri hoc exemplum præstabit. Ciceroni vero, hanc historiolam lib. II. de Oratore narranti, ex hisce locis recte constitutis adversus plane similem corruptelam certissimum est remedium. Narrat autem *nimis illum sordide Simonidi dixisse, se dimidium ejus rei, quod pactus esset, pro illo carmine daturum; reliquum a suis Tyndaridis, quos æque laudassent, peteret, si ei videretur.* Nihil absurdius hac lectione; Si dimidium fuit, quod pactus fuisset, totius narratiunculæ finis, veritas, & gratia perit; Nam non sordide feciſſe dici potest, qui dat ex pacto, quod promiserat. Optime notarunt editores postremi vocem hanc *dimidium*. Quare si a MS. aliquo abessent hæ voces, *dimidium* & *rei*; legerem *se tertiam ejus, quod pactus esset. Tertiam*, quemadmodum in aliis similibus numeris eleganter, ut *partem* subintelligas. Notus ex Suetonio facetissimus Ciceronis

jocus

Digitized by Google

jocus in Cæſarem ejuſque amicam Serviliam; *Quo melius emptam ſciatis, Tertia deducta eſt.* Senſu primo & ſimpliciſſimo, tertiam partem ſummæ; ſecundo & aculeato, filiam Servilliæ Tertiam intelligi, haud obſcurum erat. Ita & Phædrus lib. 1. fab. 5. *Tum quia plus valeo, me ſequetur tertia.* Tacitus lib. 4. ann. *M. Lepidus quartam Accuſatoribus ſecundum neceſſitudinem legis, cætera liberis conceſſit.* Sic in jure *Quarta Falcidia.* Cæterum illud *tertiam* plane eodem modo periiſſe ſuſpicamur, ut in loco Quintiliani ſupra demonſtravimus, quod compendio Veteres ſcribere ſolebant, III. qui numerus poſtea facillime neglectus, ſive hunc pro litera *m* acceperint librarii rudes, ſive in illud *nei*, quod hactenus contra fas & ſenſus rationem, inſtar putidiſſimi gloſſematis, locum hunc fædè maculavit, pro captu ſuo mutarint. Quod ſi cui mirum videatur, aut veteribus inſolitum, ejuſmodi numerorum notas adhiberi; is primum ſciat, in vetuſtiſſimis membranis fere haud aliter reperiri; deinde id mirari plane deſinet, ſi non tantum *tres, ter, tertium, ternum* &c. ita notari; ſed, quod magis novum eſt, triremes eodem plane compendio III. paſſim in vetuſtis Romanorum lapidibus ſcribi atque intelligi, quod omnium oculis exponam. Talis eſt lapis Puteolanus apud Gruterum p. DLXI. 1.

D. M.
C. SENIO. SEVERO
MANVPLARIO. EX. III. FI
DE. NATIONE. BESSVS.

Indicis magni magnus Auctor, qui EX III. FIDE, *ex cohorte tertia Fide* interpretatur, aliud agebat, cum illa ſcriberet; aut potius, quicunque tandem hæc atque ejus generis alia plurima παρόμοια ὅσα νοῦς Indicibus cæteroquin adjecit. Scaligerum hunc fuiſſe, haud crediderim. Manipularius miles iſte claſſis Prætoriæ Miſenatium ex triremi FIDE fuit, quæ a παρασήμῳ & ſigno *Fidei* nomen acceperat; idque partim ex aliorum veterum monumentorum uſu & ratione, partim ex ipſo loco, quo exſtitiſſe lapis dicitur (Puteolis nempe, hoc eſt, ad Miſeni Portum ſinumque, claſſis prætoriæ maris inferi celebrem certamque ſtationem) ignorare nemo poterit. Similis fere, ſed paulum apertior, nobis obſervata eſt Inſcriptio Ravennæ ad S. Mariæ in porticu, ubi portus claſſis maris ſuperi.

C. TREBONIVS. LVPVS. NARESSVS
MIL. EX. C. PR. III. PACE. VIX. ANN.
XXXVIII. MIL. ANN. XIIII. M. VALERIVS
RVFINVS. HE. PON. CVR. AMI. BENE. MER.

LVPVS, natione Nareſſus, e Dalmatis iis, qui apud Plinium hactenus levi mendo, ut hinc diſcimus, *Nareſii* ſcribuntur, MILES EX Claſſis Prætoriæ Ravennatium TRIREMI PACE fuit, ſic dicta, quod pictam, ſculptamve Pacis figuram puppe oſtentaret.

Digitized by Google

taret. Similiter in Romano lapide, quem in hortis Cælimontanis Matthejorum vidimus, IIII FORTUNA, est Fortuna quadriremis, ita appellata a Fortunæ tutela & παρασήμῳ, quæ duo si unquam diversa fuerint, ut alibi disputamus, iis temporibus sane nihil discrepabant. Lapidem hunc Romæ in hortis illis vidimus.

Laudes duæ] Solœcismus. Sed scripserat Phædrus, ut Scheffero jam visum, *laudis duæ*, subaudi *partes*; quod ideo omissum, quia jam proxime antecedat. Est autem elegans ellipsis & veteribus frequens, in numeralibus omittere partes. Cicero in divin. *Quam illa primarum*: ubi Asconius, *subaudi partium*. Ad Att. 1. ep. 14. *Amoris tibi primas defero*. Et de Nat. Deor. *Ad quem Epicurei primas deferebant*. Et de Clar. Orat. *Primas in causis agebat Hortensius*. Et de Orat. *Ingenio primas concedere*. Sic & legendum in Acad. in omnibus vulgo additur *partes*.

Ne irate] MS. Rem. *Ut ne*. Sic Terentius 4. And. 2. *Ut ne Pater per me letisse credat*. Græci ἵνα μὴ.

Ne male dimissam gratiam cor] S. *Ne male dimissus*: vel lege, *ne male DIS missam gratiam cor*.

Recubuit] Poëtæ nonnunquam pro *accubuit*; quod optimæ Latinitatis est; sed post Neronis tempora frequentari cœpit *recumbere*, quomodo Græci ἀνακεῖσθαι, ἀνακλιθῆναι. Horatius tamen 1. epist.

Si potes Archaicis conviva recumbere mensis.

Repente quum] Lege: *Repente quum juvenes duo sparsi pulvere*; vel, quod melius est, *repente duo quum juvenes*. Vitat enim quantum potest ∪ ∪ ∪ ∪.

Provoces] MS. *provocent*.

Promorat] MS. *moverat*.

Triclinium] Nota hoc loco, *triclinium* sumi pro conclavi & cœnatione ipsa, ut apud Vitruvium, Quintilianum, & alios. Fallitur Servius, qui negat de conclavi aut basilica dici.

Camara] Sic veteres libri, plane ut Græci; atque ita constanter lapides; nam vitiose Gruterus ıɔccclxıı. 5. CONCAMERATVM. contra scripturam lapidis, quem vidimus. Nonii & similium corruptis lectionibus nihil movemur. Perperam igitur apud Nonium *Camera* & *Cameri boves*. Forte scripserat nugator: *Camira* & *Camiri boves*. Certe *Camiri*, *Camyri*, *Camuri*, in Virgilii Codicibus varie scribitur. *Cameram* tamen apud Lucretium legit Charisius, quem vide pag. 43. Gramm. vet.

Numinum præsentiam] *Quis curam neget esse te Deorum, Propter quem fuit innocens ruina*. Martialis 1. ep. 83. Adferenda hinc alia vetus lectio Quintiliani, loco citato: *Et illos quidem non invenit, fuisse tamen gratos erga se exitu comperit*. Editiones primæ cum recentioribus MS. *erga se eos exitu*. Scribe ex optimo Mediceo & altero pervetusto: *Erga se Deos exitu*; atque id ex Phædri hoc loco plane confirmari videbit, qui integrum conferat.

FAB.

Digitized by Google

FAB. XXV.

Esse ne tibi videar molestior] Lege, *tibi esse ne videar.* Huic transpositioni favet vetus scriptura; sed in voce *primum*, si vulgata servetur, non elidetur *m* finale, quod Phædro familiare. Codex Rem. habet, *Primum esse tibi ne videar.*

Conari] MS. *conare.* Corrupte.

Materiæ] MS. Rem. *Naturæ*; quæ vera & genuina lectio, quam & Salmasius ex MS. margini suo adscripserat. *Naturæ copia*, pro *copiosa rerum varietate*; ut ipse se explicat infra; atque id voluisse liquido confirmant, quæ in rem eandem paulo post sequuntur fabula 5. libri 5. *Et copiosa rerum abundat varietas.* Quæ plane respondent hisce: *Natura tanta abundat copia*; *labori faber* &c. quibus verbis Phædrus adeo ad suum fatum concinnis, vaticinari magis, quam fabulari voluisse credi potest. Ego certe cum Ao. 1658 ea, quæ Tan. Faber in auctorem nostrum notarat, primum vidissem, avideque perlegissem, laborem illum infra meam exspectationem deprehendens, oraculum hoc fabulatoris nostri Editionis ejus fronti adscripseram; qua in re nullam me injuriam Fabro feciſſe, res ipsa loquitur.

Pramium] Salmasius ad oram libri sui. *lege, nimirum. Brevitati nostræ nimirum ut reddas, peto, quod pollicitus es.*

Minus veniet] Lege, *minus usu veniet.* Ut versus constet, revocanda omnino est integra vocula *usu*, quæ ob librariorum in describendo compendia excidit; ut eo modo multæ aliæ voces & syllabæ periere, & postea à viris doctis restitutæ sunt. De Usu muneris loquitur, & ob brevitatem vitæ cito expediendum esse promissum beneficium monet, ut eo uti posset longius. Munus quod differtur idem esse potest; atque ita non natura rei, sed usu tantum eo minus est, quo plus temporis consumit dilatio. Sequentia adhuc magis hujus lectionis veritatem tuentur, & de usu solo actum fuisse docent. *Si cito rem peragas, usus fiet longior; fruar diutius, si celerius cœpero.* Quæ verba mihi in mentem revocant locum, qui eandem prope miserandam sortem subiit, apud Plinium junlorem epist. lib. 8. 5. *Nam fruendis voluptatibus crescit carendi dolor.* MS. *fruendi* vel *fruenti. voluptatibus*, indicant excidisse vocalam quandam, quam sensus requirit, & quæ omnino revocari debet, & restitui e vocis *fruendi* duabus ultimis literis, *di*, & prima sequentis vocis *u*, conjunctim *diu.* Scribendum enim, *fruendis diu voluptatibus.* Id antecedentia plane confirmant. Amiserat Macrinus uxorem singularis exempli, cum qua triginta novem annis sine offensa vixerat; addit ergo Plinius: *Habet Macrinus grande solatium, quod tantum bonum tam diu tenuit, sed hoc magis exacerbatur, quod amisit, nam fruendis diu voluptatibus crescit carendi dolor.*

Digitized by Google

Languentis ævi reliquiæ] Valerius Max. l. 6. c. 2. §. 10. *Robustas senectutis reliquias.* Et lib. 2. c. 6. §. 8. *Reliquias spiritus.* Et lib. 9. *De reliquo spiritu suo sollicitus.* MS. B. *De reliquo spiritus sui sollicitus.* Lib. 5. c. 6. §. ult. ext. *Aristoteles vero suprema vita reliquias vix custodiens.*

Bonitas tua] Ita Antonius ad Ciceronem l. 14. ep. 13. ad Attic. *Quod si bonitas tua responderit judicio meo, quod semper de te habui, gaudebo.* Petavius vertit, ἡ σὴ χρηστότης καὶ ἐπιείκεια.

Beneficium utile] MS. Remensis & Pithœanus: *Beneficio utilius;* scribe *beneficio utilis.* Eleganter. Ita Martialis lib. 11. ep. xc.

Vivere quod propero, pauper, nec inutilis annis,
Da veniam, properat vivere nemo satis.

Nec inutilis annis, id est, dum annis meis uti possum, dum per ætatem licet. Cicero, *Et suis & publicis rationibus utilis. Utilis*, commodus. Glossæ Philox. χρήσιμος, *utilis, commodus. Cum jam beneficio utilis esse desierit*; id est, cum jam Phædrus, senio debilis, beneficio tuo uti frui amplius non possit. Et hoc eleganter de sene dicitur; non tantum ob brevissimum usum & senectutis incommoda, quibus nihil ad gustum est; sed maxime etiam ob suam ipsius naturam. Sic Horatius de sene: *Timet uti.* Unde etiam senex *timidus* dicitur, tum aliis, tum etiam Phædro, lib. 1. fab. XV. quem Meursius frustra sollicitat.

Stultum admovere tibi preces existima] Quid ineptius, quid stultius, si ita Phædrus scripsisset? quin se ipsum stultissimum declarasset, qui plus una vice Eutycho preces jam admoverat. MS. Remensis: *Precesexes.* Pithœanus: *Precepsexis.* Unde Pithœus infelici conjectura fecit, *preces existima.* Nam, præterquam quod illud *existima* nimis longe a veteri scriptura abeat, verborum reliquorum verum sensum prorsus invertit, atque exstinguit; itaque facile fuit nobis veram lectionem invenire. scribendum enim,

Stultum admovere tibi preces sexcenties.

Scilicet *precesexes*, nihil aliud erat, quam *preces sexcenties.* Natum illud monstrum SEXIS ex compendio scribendi SEXC. sive SEXCIS, utroque enim modo in vetustissimis membranis SEXCENTIES reperitur scriptum. Hoc ergo dicit: jam semel atque iterum opem tuam imploravi; quid stultius certe est, sexcenties id te rogare? *Sexcenties* pro pluries, etiam pueris notum est, eleganter dici & in proverbium abiisse. Plautus Menæchm. Act. 5. sc. 4. *Quin suspirabo plus sexcenties in die.* Sic *sexcenta* pro paulo pluribus. Cicero ad Att. lib. 6. ep. 4. *Belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia.* De Divin. lib. 2. *Sexcenta licet ejusmodi proferre.* Sic passim; imo etiam pro pauciissimis. Cicero ad Attic. lib. 7. ep. 2. *Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas uno tempore accepi.* Sic quoque *senio* pro *sexennio* scriptum reperimus. Incerti panegyricus Constantino Aug. dictus c. 16. *Consumpto per desidias senio.* Sic in

Digitized by Google

in Gruteri & H. Stephani editionibus. Sed ſcribendum omnino *ſexennio*. Liv. p. 333. edit. Sigon. *E Romanis cecidere . . . victi.* Scribe VICTI., id eſt *ſexcenti*, quod omnibus literis in alio quodam libro ſcriptum eſt. Livius lib. 23. cap. 13. *Fit SC. ut Annibali quadraginta Numidarum millia in ſupplementum mitterentur, & quadraginta Elephanti, & argenti multa talenta.* Ubi notat Gronovius: Put. & Pet. omittunt *Tò multa*, ut credibile ſit numerum excidiſſe; M. Ant. Muretus acute legit M. VC. TA quod explicat mille quingenta talenta: lib. 16. var. lect. c 8. *Mille* forte ſufficerent ex capite 32. hujus libri. Hæc Gronovius recte dicit, *mille* ſufficere, ex ipſius Livii c. 32. Ubi dicitur Mago inter alia mille Argenti talenta tranſmiſſurus fuiſſe; atque ita altero illo loco omnino legendum. Natum illud *multa* ex compendiis ſcripturæ; primo ſcriptum CIↃ ſæculo ſexto circiter aut ſeptimo Chriſtiani CIↃIↃ; ſic enim mille tum ſignificabant; poſtea nono aut decimo ſæculo, Monachus putans ſyllabam revocandam eſſe ſequentem geminandamque, perperam ſcripſit MULTA TALENTA.

Sæpe impetravit &c.] Invenitur hic verſus in gnomis Ethico-Politicis a Grutero editis.

Tua prius ſunt partes, aliorum dein] MS. *Tua ſunt partes, fuerunt aliorum, dein ſimili gyro venient aliorum vices.* Lege:

Tua ſunt partes, fuerunt aliorum prius,
Dein ſimili gyro venient aliorum vices.

Tua ſunt partes elegans locutio, petita a Scenicis, quorum cuique ſunt partes datæ. Cicero de Divin. *Quid de auguribus loquor? Tua partes ſunt, tuum, inquam, auſpiciorum patrocinium debet eſſe.* Lib. 14. ad Att. ep. 14. *Tuas partes eſſe arbitror, ut ejus animum tenerum his opinionibus imbuas.* Pro Cornel. *Qua ſunt igitur partes meæ?* In Verr. *Mea partes ſunt hoſpitum recipiendorum.* Seneca 4. de Ben. 2. *Prima partes ſunt ejus.* Grutero videtur a Terentio ſumſiſſe, prol. Phorm. *Primas partes qui aget, is erit Phania.* Sic ſupra noſter: *Fatorum arbitrio partes ſunt vobis data.* Cicero pro Dom. *Mea partes in ea cauſſa præcipuæ fuerunt.* Catullus non quidem de partibus, ſed proverbialiter, *prius fuere*, pro olim fuere, eleganter epig. 4. de Phaſeli ſui virtutibus: *ſed hæc prius fuere, nunc recondita ſenet quiete.* Sed & tota hæc phraſis de præſenti, præterito & futuro, Catulliana & Virgiliana eſt. Ille Epigr. 21.

Aureli, pater eſuritionum,
Non harum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis.

Et iterum ad Ciceronem:

Diſertiſſime Romuli Nepotum,
Quot ſunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis.

Digitized by Google

Et Epig. 24.

O, qui floſculus es Juventiorum,
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis.

Virgil. 4. Georg. de Proteo.

Novit namque omnia vates,
Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Gratulari me fac judicio] MS. *Me tatare jud.* Hinc Pithœus ex conjectura edidit *fac*, contra librum ſuum. Notavit & antiquam lectionem Rigaltius, ſed hinc peſſime conjiciebat, legendum eſſe *patere*; nam peccat graviter contra verſum. Malim ergo: *gratari me patere.* Vide omnino Inſcriptionem apud Gruterum p. 462. 1. *Patrono Præſtantiſſimo teſtimonium gratulationis exſolvimus.* Scilicet quia Ragonius ille Vincentius judex inter Menſores Portuenſes & Caudicarios feliciter judicaverat.

Quam puer] MS. *Pueri.*

Palam mutire] MS. *Mutture*; ſed corrupte. Eſt verſus Ennii in Telepho:

Palam mutire plebejo piaculum eſt.

Meminero] MS. *R. memin.* Salmaſius: *pulchre rememini.*

NOTÆ IN LIBRUM V.

PROLOGUS.

Operis habere terminum] Salmaſius ad oram libri ſui notavit; *Terminum operi tradere.* Ego malo: *Terminum operi ſtatuere*; ut apud Livium. *Finem ſtatuere*, ſæpe apud Ciceronem & Livium. *Statuere* ergo vox propria de fine & termino.

Damnavi meum] Illud *meum* non agnoſcunt MSS. ſed eſt ex conjectura Salmaſii ad marginem.

Talis etiam eſt tituli artifex] Locus mendoſus & mutilus. MSS. Remenſis & Pithœanus prorſus ignorant abſurdum illud *artifex*, quod frigidum atque inficetum commentum eſt Rigaltii, neque huic purpuræ attexi meretur. Melius Pithœus, Rittershuſius & alii, tunc temporis defectum indicantes atque agnoſcentes, quod ſanari poſſe diffidebant, intactum reliquere; Et ſane abſque integriore codice ſcripto, illud, quod caſus neſcio quis ante tot ſæcula huic loco prorſus abſtulit, ita plene reſtitui vix poteſt, ut amplius dubitationi non ſit locus. Accedit quod illa vox *Tituli* hic etiam valde ſit inepta, atque indubie corrupta; nam

Poëtæ

Digitized by Google

Poëtæ titulum intelligi mihi non probatur; Neque id illi placuit amico, dum viveret, noſtro, cujus ſincerum ac ſubtile judicium maximi ſemper feci, qui explicabat *talis tituli*, talis laudis; idque a ſtatuariorum titulis deſumptum eſſe volebat. Erudite ut ſolebat, ſed nimis longe petitum, loco noſtro haud convenire videtur. In mendo, ut dixi, vox illa cubat, cui corrumpendæ librariis imperitis cauſa fuit ille in membranis defectus proximæ vocis. Quid igitur faciemus huic, non tantum corrupto, ſed & miſere mutilo loco? Equidem decerno nihil, etiamſi, quo me haud levis conjectura ducat, habeam. Neque enim, quid ſenſus expetat, obſcurum cuiquam eſſe poteſt, antecedens ſimul capitulum revolventi. Mutat rationem conſilii, & ad objectiunculam ſuam ſibi ipſi reſpondet: Nam ſi quis etiam alius ſimili fabularum conſcribendarum ſtudio tenetur, quibus divinationum conjecturis aſſequi poterit, quid dictum, quidve indictum voluerim? ſcripſerit ergo meo judicio:

Nam ſi quis talis etiam eſt ſtudii diligens.

Hoc plane eſt illud, quod antecedenti capitulo dixerat: *Dein ſi quis eadem forte conari velit. Diligens ſtudii* idem, quod apud Plinium *diligentiſſimus artis*. Et Cicero 2. ep. 13. *Studiosus ſtudiorum meorum*. Et paſſim apud alios, *diligens ſalutis*. *Studium* proprie de exercitio tali & ipſa hac fabularum fingendarum arte, apud Phædrum etiam in epilogo libri 2.

Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit fabulas.

Et prolog. lib. 3.

Fortaſſe dices, aliqua venient feria,
Qua me ſoluto pectore ad ſtudium vocent.
Legeſne, quaſo, potius viles nanias?

Hinc lib. 2. epilog.

Quoniam occuparat alter, ne primus forem;
Ne ſolus eſſet, ſtudui, quod ſuperfuit.

Ubi MSS. *ſtudui*; ſed vitioſe; & recte conjecit *ſtudii* Rittershuſius, qui duos verſus iſtos primus reſtituit, malo exemplo ne nominatus quidem ab iis, qui ejus conjecturam in textum receperant. Sed ne quis illud *ſtudii* a vulgata lectione *tituli* nimis longe recedere, alterum vero *diligens* absque ullius vetuſtæ ſcripturæ veſtigiis temere a nobis ſcriptum exiſtimet; viſum eſt & fontem erroris, & noſtræ fundum emendationis, bona cum lectoris venia, paululum diligentius detegere. Sciendum ergo eſt, non tantum hujus, ſed & verſus proxime præcedentis, extremas literas quaſdam periiſſe; ſic utrumque verſum mutilum in fine ad fidem codicis ſui Pithœus ediderat. Idem defectus utrobique in Remenſibus membranis. Rittershuſius defectum leviſſimum prioris verſiculi facile ſupplevit; recte

Digitized by Google

recte ut puto restituens *meum*; id sensus & versus postulant; atque adeo placuit Rigaltio, ut, etiam invitis membranis, tacitus eas quatuor literulas in secundæ editionis suæ contextum reciperet. Nec plures fere literas versu proxime sequenti periisse puto: Videtur enim extremam utriusque versiculi particulam una eademque clades afflixisse, membranis id loci casu quodam, sive perforatis, sive aliter corruptis, foramine quidem exiguo; sed ita, ut ambitus ex utroque versu quatuor circiter postremas literulas abstulerit. Uti versus ita mutili in veterrimo codice iis compendiis sunt scripti, quæ tunc temporis, a quinto ad decimum fere seculum Christianum, vulgari in usu erant· licet illis literarum formis in typographiis nostris careamus, ex sequentibus tamen, in talibus antiquitatis monumentis vel leviter versato, scribendi illa ratio facile apparebit:

CONSILIUMTACITOCORDEDAMNAVI... supple: meum
NAMSIQUISTALISETIAMESTUDILI.... supple: gens.

Sequentibus barbaris atque obscurissimis illis sæculis, cum ejusmodi compendia frequentari desiissent, immo vix recte amplius intelligerentur, unde tot & tanta in optimos auctores invecta nostra deprehenduntur; Phædrum ex tali codice descripturus Monachus, hoc loco neque compendiosam scripturæ rationem, neque defectum illum animadvertens, misere hærens ad ultima illa, sive *VDILI*, sive *TVDILI*, revocata proximè præcedenti litera, pro *TVDILI* scribendum putavit *TITVLI*; quæ inepta lectio ex uno codice in alium, ita ut fieri solet, facile propagata est; Debebat autem miser ille non unam tantum illam, sed duas proximas, literas, *ST* revocasse, & sic statim genuina lectio *STUDI* prodiisset, cujus vocis ultima syllaba *DI* primam sequentis ob similitudinem & compendium scribendi iterum absorpsit; quæ geminata sponte sua se ostendit, quæ latebat, vera lectio *STUDI. DILigens*, quatuor postremis literis, ut dixi, fato simili cum superioris versiculi ultimis deperditis. Atque hæc, erudite lector, qualiacunque tui facio judicii.

Colorque prior] Salmasius: *colorque purior*; lege: *colorque proprius.*

Quas Æsopias, non Æsopi, nomine] Priscianus sophista ex arte præexercit. secundum Hermogenem vel Libanium: *Nominantur fabulæ omnes communiter Æsopiæ, quoniam in conventibus frequenter solebat Æsopus fabulis uti.* Vide Schefferum in notis ad Prolog. lib. 1. *Æsopius*, Cognomen in Inscriptione Dacica, Gruterus pag. CCCXLVII. 4. Q. LAELIVS AESOPIVS. Puto tamen scribendum *Æsopeas*, *Aiσωπείας*. Et Latini mutant in E. Vide Torrent. ad Sueton. voce *Odeum*. Salmas. ad marginem *Aiσωπείας*.

Quasi paucas ostenderet] MS. Rem. *quasi pauces ille ostendit.* Sed delen-

Digitized by Google

delendum ineptum illud & otiosum *Quasi*: lapsu scribæ, illud male repetentis ex præcedentis versiculi capite; nisi hominis inepti glossema velis. Itaque, ut versus constet, scribendum omnino: *Paucas ostendit ille, ego plures differam.* Sic de eadem re supra lib. IV. fab. 20. *Invenit ille, nostra perfecit manus.*

Quartum libellum] Quare *quartum* magis, quam reliquos libros? neque enim est, quod conjicias, quartum librum inscriptum fuisse Particuloni; imo vero contrarium ostendimus. Nam si prologum libri tertii, quem Eutycho dedicavit, cum Epilogo libri quarti diligenter conferas, statim deprehendes, ad eundem Eutychum fuisse scriptum utrumque librum. Accedit, quod in præfatione quinti libri non verisimile est, unius quarti libri lectionem adeo desideraſſe; potius quintum dixisset. Denique oratio non apte procedit; quod nemo non videt. Meursius more suo versum hic excidisse clamat. Nimis licenter. Leviter emaculanda est vulgata lectio, unica literula extrita, & invitis licet membranis scribendum; *Quarum libellum*; scilicet fabularum, quæ proxime præcedunt. *Libellum* vocat totum hoc opusculum suum, ut lib. I. prol. *Duplex libelli dos est.* Et lib. IV. ad fab. VI. *Parva libellum sustine patientia.* Ad exemplum Catulli, *Cui dono novum lepidum libellum.* Quæ sequuntur emendationem nostram confirmant; nam quod dicit, *hunc obtrectare si volet* &c. non de quarto aut quinto libro, sed de toto libro accipiendum esse, satis convincunt tot aliæ Phædri querelæ de invidis & malignis hujus laboris obtrectatoribus. Vide imprimis lib. 2. fab. 9. & 4. fab. 2. Talis ergo est totius loci sensus: Mi Particulo, „quoniam fabulæ te delectant, quas, Æsopi ad exemplum a „me consictas, rectius Æsopias, quam Æsopi, nomino, quo„niam ille paucas tantum ostendit, ego tuæ in spem gratiæ ve„tusto illo scribendi genere „ sed rebus fabulisque novis usus, „plures ejusmodi fingo differoque; quarum libellum dummodo „tu, ut flosculos apicula, late & varie perlegens, nunc his, „nunc illis ex floribus, omnia libans, sic verba mea tuas in char„tas transferes.

Dum tu varie perleges] *Varie* constanter in MSS. Sed cum ab iis abesset *Tu*, Pithœus conjicit *vacive*; quod Faber adeo probat. Sed æque facile, immo facilius, *Tu* excidere potuit, ut idem error in fabula 9. hujus libri adhuc reperitur. *Tu*, quod hic ἐμφατικῶς positum, opponitur maligno obtrectatori, quod statim sequitur. *Varie* autem ita intellige, ut superiori nota declaravimus, ut, tanquam apes ex floribus delibando, omnia mea verba in chartas transferas, licet malignus eas obtrectet.

Transfertis mea] MS. *Feretis.*

In literarum plausum ire desidero] Ut versui laboranti succurrerent Viri docti, fecere *illiteratum plausum*; & verba & sensum mutarunt, quæ mihi sana & pulchra videntur; sed ordinem verbi

verbi unius, transpositione a Monacho Grammaticastro turbatum, aut, ut Gellius dicit, posituram leviter mutare debebant: legendum enim, *in literarum ire plausum desidero.* Sic versus constabit propter geminam consonam. *Literarum*, id est, *Literatorum*, ut apud Val. Max. lib. 2. c. 9. *Ipsa medius fidius mihi litera saeculi nostri obstupescere videntur.* Et Noster: *Noli molestius esse omnino literis. Ire in Lachrymas* apud Statium & Plinium paneg. c. LV. *Ibit in saecula, fuisse Principem* &c. Tacit. 14. an. 61. *Itur etiam in Principis laudes.* Sic infra fab. penult. *Consurgere in plausus.* Trebel. Pol. de Salonino: *De quo nihil est, quod dignum in literas mittatur.* Salmasius & Casaubonus legunt: *dignum quod.* Lucanus lib. 10. *Ite feroces Caesaris in jugulum*; Et mox: *jugulumque in Caesaris ire.* Silius Ital. lib. 3. *Ire per ora Nomen in aeternum paucis mens ignea donat.*

FAB. I.

Detrito Myronem argento &c.] Locus diutissime & vehementissime vexatus, quo non alius fere corruptior apud Phædrum. Itaque viros doctissimos mirum in modum exercuit, quorum plerique eum pro desperato habuere; ut Gronovius, Schefferus, Buchnerus. *Non est in toto Phaedro depravatior locus*, inquit Rigaltius, in notis ad secundam editionem suam; sed quarto decimo anno post, cum tertiam adornaret editionem, audacior factus, non tantum illud *detrito*, quod nauci est, sed etiam totum illum paulo corruptiorem versum: *Fabula exaudiant aedes fugata*, nihil lectorem monens, tacitus, suique nimium securus, malo exemplo, clanculum ejecit; quem utraque Salmuriensis editio tenere, ut solet, secuta est. Aliorum conjecturas, quæ permultæ sunt, excutere nihil attinet. Laudamus conatus etiam infelices, dummodo ne sanæ rationis & verecundiæ fines exeant. Speramus autem, genuina lectione stabilita, Viros ingenio & judicio præstantes sua sponte veritati concessuros. Nobis certe, hunc locum diu multumque versantibus, blandientes permultæ conjecturæ in mentem venerunt; sed in iis animus, sui suarumque rerum contemtor, conquiescere non potuit, donec se offerret lectio, quæ, veritatis splendore statim se probans, severioris cujusvis judicii trutinam sustinere posse videbatur. Deprehendebam, primo removendum ineptum glossema, & nullius momenti illud *detrito*, quod versum & sensum turbat; certe nullum habet commodum sensum: deinde, si illud removeas, statim versus dimidia parte in numerum & cæsuram redit, & gravissimo vitio liberatur. Sed cujus rei, inquies, hæc glossa est, unde nata? *Detrito*, glossema est τῷ *novo*, quod Glossatori dubium & anceps videbatur; objici quippe a Sophista posse: marmori aut argento novo, quod novum esse ipsa novitas prodit,

Digitized by Google

prodit, quis pretium ponet ex adſcripto vetuſtiorum artificum nomine? quis non ſtatim advertet dolum? Itaque Phædrum explicaturus, iſte in margine ad verba ejus, *nove marmori ſuo*, ſuum addidit gloſſema, quod poſtea in textum irrepſiſſe vides, *detrito*; ſcilicet ſignificans, magnum, ſub antiquis nominibus artificum celebriorum, eſſe marmoreæ & argenteæ imagini pretium, re ipſa quidem novæ, ſed, ne appareret novitas, clanculum detritæ. At vero ejus explicationis ſive additamenti nihil neceſſe erat. Loquitur Phædrus, non περὶ τῦ φαίνεθαι, non de apparente veritate; ſed marmor atque argentum vocat novum, ἐν τῷ ὄντι, quod revera novum erat, etiamſi fraude recentiorum artificum ita detritum eſſet, ut omnino vetus appareret. Neque opus erat, ut Poëta, brevitatis amans, diſerte hoc adderet. Quis enim paulo peritior, vel olim vel hodie, ignorat, ſtatuam aut iconem ex marmore aut argento novo factam, quo majoris lucri cauſſa antiquitatis ſpeciem præ ſe ferret, a fraudulentis artificibus & mangonibus paſſim deteri, aut variis modis ſimulato ſitu obduci? priſco ævo id factum Plinius tradit lib. XXXV. Nat. Hiſt. Inepto hoc gloſſemate ſublato, cætera, quæ ſequuntur, hactenus non intellecta, quod ſenſu careant, ita cenſemus emendanda:

Myronem argento; Fabula exempla audiat
Adeo fugata; plus vetuſtis his favet,
Invidia mordax quam bonis præſentibus.

Sic optime verſus conſtabit; quod liquido ſequentia & antecedentia evincunt:

Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

Qualis, quæſo, exempli, ſi ejus nulla mentio in antecedentibus? talis exempli, qualis dixi; hoc eſt, exempli ç narratione, a noſtris temporibus adeo remoti & fugati petita. Cicero Orat. ad Brutum, ubi de numeris agit: *Nominibus veterum gloriantur, habet autem ut in statibus auctoritatem senectus, sic in exemplis antiquitas.* Quem totum locum videas. *Exempla* vero eo loco non pro fabulis, ut apud Phædrum ſumuntur. Error autem inde natus eſt, quod quondam ſcriptum fuerat; *EXa. audiant*; idque ſequioris temporis exſcriptores non animadvertentes; putarunt eſſe, *fabula exaudiant.* Sed *EXa.* compendio ſignificat *exempla*, ut *EXm. exemplum*; *EXo. exemplo*; quod multis locis in membranis vetuſtis oſtendi poteſt; ſed earum qui qualemcunque uſum habent, illud ignorare non poſſunt. *Audiat* vero referri poteſt ad *ſeculum noſtrum*, quod præceſſit; ſive ad *invidiam*, quæ vox ſequitur; & melius tum legas, *plus vetuſtis his favens.* ut Martialis epigr. 10.

Hi ſunt invidiæ nimirum, Regule, mores
Præferat antiquos ſemper ut illa novis.

Si vero legas *exempla audiant*, erit, ut dicimus vulgo, *Audit*

vir

Digitized by Google

vir bonus; sint exempla; pro exemplis audiantur. Salmasius ad Lamprid. & ad marginem libri legit: *Trito Myronem argento, fabula exulant ideo fugata.* Et *tritum argentum* exponit *calatum*, unde *tritores* dicti, quos Græci τορυτὰς vocant, ut habent Glossæ. Asscripserat & ante margini legendum *exodio*. Postea ea, quæ ad Lamprid. notaverat, margini adjecit, additditque omnino ita legendum, in quo multum fallitur.

Marmori adscripserunt Praxitelem, Myronem argento] Praxitelis marmorea, & Myronis sive ærea sive argentea signa, quanto fuere in pretio, vel unicus ille Ciceronis locus lib. VI. in Verrem ostendit, ubi statim initio: *Praxiteles summo artificio marmoreum Cupidinem fecit illum, qui est Thespis, propter quem Thespiæ visuntur, nam aliâ visendi caussa nulla est.* Et statim de Myrone: *Ex altera parte Hercules egregie factus ex ære: is dicebatur esse Myronis, ut opinor; & certe* &c. Notum autem est, artifices Græcos operibus suis nomina sua adscribere solitos. Martialis lib. IX. Epig. 45.

Alciden modo Vindicis rogabam,
Esset cujus opus laborque felix.
Risit; nam solet hoc; levique nutu
Grace nunquid, ait, poëta nescis,
Inscripta est basis, indicatque nomen.
ΛΥΣΙΠΠΟΥ *lego, Phidiæ putavi.*

Videatur de Praxitelis Venere & Myronis bucula ærea Epigr. Auson. 57. Cicer. Verr. VI. *Signum Apollinis pulcherrimum, cujus in femine litterulis minutis argenteis nomen MYRONIS erat insculptum.* Statius lib. I. sylv.

Quicquid & argento primum vel in ære Myronis
Lusit, & enormes manus est experta colossos.

Similiter in statuis & monumentis antiquis, quæ hodie exstant, occurrunt nonnunquam artificum veterum nomina; quorum memoriam conservare, interest non tantum antiquitatis, sed veteris etiam picturæ sculpturæque studiosorum; a quibus, ut qualemcunque gratiam ineamus, quæ nobis sunt observata, occasione data, huc transcribere visum est.

I. Augusti Clypeus (busto) Romæ in hortis Montalti, ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ ΚΛΕΟΜΕΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕ.

II. Pugilis statua inferentis ictum, simulque eludentis, Romæ in hortis Borghesianis: ΑΓΑΣΑΣ (anscribendum ΑΓΑΘΙΑΣ) ΔΟΣΙΘΕΟΥ ΕΠΟΙΕΙ.

III. Herculis omnium præstantissima statua, Romæ, Paulo III. Pontifice, in ruderibus Thermarum Antoninarum reperta, in palatii Farnesiani interiori porticu hodie conspicitur: ΓΑΥΚΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΠΟΙΕΙ.

Ho-

Digitized by Google

IV. Homeri Apotheosis, in admirabili tabula marmorea, An. CIↃ IↃC LVII. in Marinensi Columnensium Principum ditione reperta, Romæ hodie in Palatio Columnensi: ΑΡΧΕΛΑΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΕΠΟΙΗΣΕ ΠΡΙΗΝΕΥΣ.

V. Herculis sedentis corpus, truncum capite, & pedum majori parte mutilum, in hortis Vaticanis: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕ.

VI. Duorum Græcorum incognitorum capita (busta) marmorea, in hortis Quirinalibus Aldobrandinianis: ΖΙΝΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Car. Dati pag. 118. legit ΛΙΝΑΣ.

VII. Pallas cum Casside, sive Galeata, in hortis Borgesianis:

—— TIOXOC supple ΑΝΤΙΟΧΟC
—— INAIOC
—— ΠΟΙΕΙ. supple ΕΠΟΙΕΙ.

VIII. Signum Marmoreum Στοργῆς, amoris mutui, inter parentem & filium, in hortis Ludovigianis: ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΘΗΤΗΣ ΕΠΟΙΕΙ.

IX. Venus, in Mediceis hortis Romæ: ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ.

X. Herculis, ut videtur, thyrsum tenentis; sive Martis hastam tenentis figura, parvo cippo incisa, Romæ ad portam Flaminiam, in hortis Justinianeis, cui inter alia superscriptum artificis nomen: ΕΥΤΥΧΗC ΒΕΙΘΥΝ. ΤΕΧΝΕΙΤΗΣ ΕΠΟΙΕΙ.

XI. ΣΕΛΕΥΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΛΥΣΙΠΠΟΣ ΕΠΟΙΕΙ.

In trunco statuæ antiquæ Seleuci Regis, eruderatæ in foro agonali, cum fundamenta Ecclesiæ S. Agnetis ponerentur, vidi Romæ. Citatur & inter Piccartinas, in epistolis Reinesii pag. 344.

In Latinis adscriptum artificem non repperi, nisi unum in Pinu, in hortis Vaticanis: P. CINCIVS C. F. SALVIVS FECIT.

Plus vetustis &c.] Martialis lib. 5. epigr. 10.

Hi sunt invidia nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos semper ut illa novis.

Ad fabellam talis exempli feror] MS. *exemplo*; Posset legi: *Sed ad fabellam jam tali exemplo feror.* Nam *fabella* nihil aliud est, quam exemplum. Sic supra fab. 10. lib. 3. *Utrinsque exemplum breviter exponam rei.* Et lib. 4. fab. 2. *Adscribere hoc debebant exemplum sibi.*

Demetrius] MS. *Demetrius Rex.*

Ruunt] MS. *Ruit.*

Subclamant] MS. *Succlamant.*

Principes] MS. *Principis.* An principes civium succlamant *felitser?* Vulgus imo ruens & concurrens solet hoc facere. Male

Digitized by Google

distinxere omnes editores. Levi distinctiuncula, hactenus neglecta, rem totam vividiorem & saniorem faciemus: *Feliciter subclamant: Ipsi Principes illum* &c.

Ne] MS. *Ni.*

Repetunt] *Expunt.* Tarinus.

Gressu] MS. *Gresso.*

Quinam cinadus ille] MS. *Quisnam.* distinguendum ita: *Quisnam Cinadus ille? In conspectu meo Audet venire:*

FAB. II.

Hæc fabula in MS. conjungitur cum præcedenti.

Dein] MS. *Deinde.*

Adtentarit] MS. *Adtemtarit.*

Futilem] MS. *Futile.*

Scio quod virtuti non sit credendum tua] Hanc locutionem non esse Latinam, acriter contendit Sanctius lib. 3. Minerv. Et puto recte. Nam hic in MS. Remensi legitur *quid*; unde lego: *Scio quid virtuti nunc sit credendum tua.* Id est, scio nunc, quid tribuendum sit. *Nunc* respicit antecedentia; imprimis illud, *nunc conde.* Locus Plauti in Asinaria, qui male habuit Sanctium, sic legendus & distinguendus est: *Equidem scio jam, filius quid amet meus: istam meretricem e proximo, Philenium.*

FAB. III.

Opprimere] *Oppremere* MS.

Alapam duxit] Sic *ducere colaphum* Paulus; & *calces ducere* Sosipater. Salmasius ad oram libri.

Punctum] *Punctus, ûs.* Plin. lib. 29. c. 9. Et similia vide Gronov. obs. 3. 20.

Quia dederis] Salmasius emendavit: *injuria qui addideris.* MS. *quia dederis.* Mire tricatur & nugatur Scioppius in hoc versu. Respicit verba, quæ sunt in Pacuvio: *Patior facile injuriam, si est vacua a contumelia.* Vide Grot. de jur. bell. & pac. lib. 1. p. 28.

Contempti] MS. *Contemsa.*

Hoc argumentum veniam magis dari docet] Hoc ~~interpretes~~, ab editoribus audacter nimium interpolatum corruptumque, Phædrus hodie pro suo non agnosceret. Illud *magis* est a manu Pithœi. Salmasius ad oram libri notavit, *Hoc argumentum veniam deberi docet.* Optimus Remensis, *Hoc argumento veniam dari docet.* Optime & proxime ad verum. Scribe levi mutatione meo periculo, *Hoc argumento veniam tam dari decet.* Excidit syllaba *tam*, propter antecedentes tres literas ultimas *tū veniam*, plane similes *tū tam*, cum notum sit *T* & *I* in veteri scriptura vix distingui.

Digitized by Google

stingui. Sensus etiam multo melior fabulæ propius respondebit. Si enim apologum inspicias, tam ei, qui casu peccat, quam alteri, qui consilio est nocens, ignoscere sapientem decet. Calvus casu in se peccabat, eoque pertinent verba: *Mecum facile in gratiam redeo, quia non fuisse mentem laedendi scio.* Musca mordens consilio nocebat; tali vero ut ignoscamus, prudenter monent ista: *Punctum volucris parvula voluisti morte ulcisci; quid facies tibi* &c. Deinde ea lectione sic stabilita, versus quoque ultimus, qui corruptus est, melius intelligi poterit; quod Gujetus videtur desiderasse. Uterque Codex Pithœanus & Rhemensis: *illum esse quamvis dignum pœna judico.* Scilicet hoc dicit, exemplo calvi & muscæ, decet ignosci utrique; quamquam illum, qui animo deliberato nocet, dignum esse pœna judico. *Quamvis* cum indicativo est apud Ovidium 1. Trist. 1.

Ne quemquam, quamvis ipse docebit, ames.

Rittershusius infeliciter correxit *quavis*, quem omnes postea editores secuti sunt. Sed præterquam quod libri scripti, & editio Pithœi, tueantur *quamvis*; quid iniquius, quid crudelius, quam leviter peccantem, quavis pœna esse dignum, si consilio nocet? jus fasque non sinunt; & male judicasset Phædrus, si ita judicasset; pœna non debet excedere modum noxæ & offensionis; & ita Phædrum sensisse, satis indicat illud, quod musca calvo pœnæ & noxæ inæqualitatem exprobrat: *punctum volucris parvula voluisti morte ulcisci. Hoc argumento*, id est, *hac fabula*; plane ut lib. 2. fab. 8. *hoc argumento tuta est hominum tenuitas.* Et lib. 4. fab. 7. *Hoc argumento se describi sentiat.*

FAB. IV.

Cui] MS. *Qui.*

Reliquias] MS. *Relliquias.*

Tuum libenter prorsus] MS. *Libentur tuum prorsus.*

Hujus respectu] Hadrianus Cardinalis non Latine satis hoc dici putat; sed fallitur. Livius p. 213. b. edit. 2. Sigon. *Respectu Romanorum*; Et pag. 260. *Sine alterius respectu.* Ovidius in divina elegia: *Respectuque mei non potuisse mori.* Valer. Max. 4. 6. ultim. *respectu Tyndaridarum*; & init. lib. 2. *Ut eorum quoque respectus præsentibus aliquid moribus profit.* Et lib. 2. 9. 3. *Respectu consulatus.* Sic & lib. 3. c. 7. §. 3. *Respectum egerunt.* Ubi MS. Dionys. *Curam egerunt* legunt.

Perierint] MS. *Periarunt*, & melius.

Digitized by Google

FAB. V.

Pravo] MS. *Parvo.*
Labi] MS. *Lavi.*

Labi mortales solent] Aristophanes, a Ptolemæo Ægyptiorum rege judex in poëtico certamine constitutus, docuit, unum ex multis eum esse poëtam, qui minime populo placuisset, cæteros aliena recitasse. Vitruv. in præfat. lib. VII.

Et pro judicio dum stant] Voluit dicere *pro errore dum stant judicii sui*; id est, secundum Phædri consuetum loquendi morem, pro erroneo judicio suo. Salmasius ad oram libri sui legebat *præjudicio.* Sed mihi non probatur. *Stare pro judicio*, id est, tueri ac defendere judicium suum; ut apud Terentium, *stare pro aliquo*, pro tueri partes alicujus, defendere aliquem. *Stare* & *sedere* sunt verba forensia, hoc Judicum, illud Advocatorum. Sic supra, *stant patroni fortiter*; & alibi: *judex inter eos sedit simia.*

Quisque posset] MS. *Possit.*

Dispersus rumor &c.] Videtur expressisse illud Terentianum, Hecyr. prolog. *Cum interea rumor venit, datum iri gladiatores, populus convolat, tumultuantur, clamant, pugnant de loco.*

Sine ullis adjutoribus] Suet. Gram. c. 10. *Declamantium deinde adjutor atque præceptor.* De Adjutoribus apud Jurisconsultos vide omnino Langlæi semestria lib. 7. cap. IV. Vetus Inscriptio Romæ in arula:

D. M.
MATTIVS. ADIVTOR: SIN. SE. VIVO. FECIT. SIBI. ET. LI
BERTIS. LIBERTABVSQVE. POSTERISQ. EOR. OMNIVM
ITA. VT. NE. DE. NOMINE. EXEAT.

Sine adjutoribus. Valer. Max. *Isque sui operis Actor, cum sæpius a populo revocatus, vocem obtudisset, adhibito pueri & tibicinis concentu, gesticulationem tacitus peregit.*

Expectatio] Nimirum scurræ, cum ille moraretur, apud populum silentium facit.

Imitatus sua] Batavus quidam legebat *suem.* Frustra.

Pallio] Pro toga positum. Nam in pallio sinus non est.

Multis onerant laudibus] MS. Rhem. & Pith. *Onerant lancibus.* Quæ sane est antiqua, sed hactenus a viris doctis non intellecta lectio. Donabantur lancibus, patenis, pateris, aliisque vasibus scenici, & quicunque artifices in scena plausum populi tulerant, conjectante in eos populo ejusmodi munera testandi favoris causa. Virgilius lib. V. Æneïd.

Munera principio ante oculos circoque locantur
In medio, sacri tripodes, viridesque coronæ,
Et palmæ pretium victoribus.

Hora-

Digitized by Google

Horatius lib. IV. Od. VIII.

Donarem pateras grataque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus;
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum, neque tu pessima munerum
Ferres.

Comicos poëtas merito *sodales suos* vocat, ut Cicero Terentium familiarem suum. Et ipse lib. 2. Sat. 1. *libros fidos sodales* vocat. Et cum Manuscriptorum alii *commodis*, alii *comœdis*, habeant, scribendum nobis videtur *Comicis*. *Æra* sunt vasa ærea, ut explicat vetus Horatii Scholiastes; quæ quidem Comicis gratissima, ut signa, monumenta & παράμιμα favoris theatralis. Sed aliud adhuc vitium eodem Horatii versu latet. Quid enim est *Pateras?* de donationibus eum & præmiis certaminum loqui sequentia convincunt; scribendum omnino: *Donarem patenas, grataque Comicis. Patenæ* sunt *lances*, quod versus ratio non admittebat, iisque vocibus promiscue utuntur veteres, ad vasa lata non profunda, sed tanquam orbes significanda. Antiqui semper scripserunt *PATENA*, quod in omnibus MSS. reperiri supra notavimus ad lib. 1. fab. 26. de Ciconia & Vulpe; unde levi lapsu natum est illud *Patera*. Etsi tamen *patera* hoc loco defendi posset, quod sit poculi genus latum & patens, unde & nomen accepisse videtur; deinde *patera* quidem pro *poculo* sumitur, sed etiam est vas latum & patens, sacrificiis aptum. Cicero 6. Verr. *Patera qua mulieres ad res divinas uterentur.* Idem de Claris Oratoribus 2. *excipere sanguinem patera*: Et de Divin. *Mercurius e patera sanguinem visus est fundere.* Inprimis notandus locus de Nat. Deor. *Patera coronaque, qua simulacra porrectis manibus sustinebant.* Inter Epigrammata vetera a Pithœo edita libro 2. pag. 62. exstat epigramma illud M. Val. Martialis, in quo de certamine Prisci & Veri, quod & hunc morem confirmat:

Lex erat ad digitum posita contendere palma,
Quod licuit, lances donaque sæpe dedit.

Et derisuri non spectatum sedent] MS. Rem. *& derisuros non spectaturos sit &.* Nimium abierunt a veteri scriptura Editores. Scribe cum Salmasio: *Et derisuros non spectaturos stitit.* *Stitit* ut apud Jurisconsultos *judicio stisti*. *Se sistere* hoc loco est, sui copiam facere, se præsentem exhibere. Seneca de benef. lib. 4. c. 7. *Jovem Statorem, qui non, ut Historici tradiderunt, ex eo, quod post votum susceptum acies Romanorum fugientium stitit, sed quod stant beneficio ejus omnia, Stator stabilitorque est.* Ubi per *historicos* intelligit Livium & Florum. Uterque initio Historiæ Statorem Jovem a *sistendo* dictum affirmant, & fallitur Seneca, quod dissentit. *sisto, stiti, statum*, & *sistor, status sum*, unde *stator*.

Vestimentis rusticus] MS. *Rusticis.*

Immodica] MS. *Immodica.*

Chartis nomen victurum meis, Latinis dum manebit &c.] Idem sibi & Cæsari, ad Trojam Hectoris tumulum lustranti, satis arroganter spondet Lucanus lib. IX.

Invidia sacra Cæsar ne tangere fama;
Nam si quid Latiis fas est promittere Musis,
Quantum Smyrnæ durabunt vatis honores,
Venturi me toque legent. Pharsaliæ nostræ
Vivet, & a nullo tenebris damnabitur ævo.

Juvenili quadam jactantia, par Homero sibi visus, parem æternitatis famam jam spe devorabat. Longe maturiori modestia Statius suam Thebaïda dimittit:

Durabisne procul, dominoque legere superstes,
O mihi bissenos multum vigilata per annos
Thebaï.

Et statim post:

Vive, precor, nec tu divinam Æneïda tenta,
Sed longe sequere, & vestigia semper adora.

Pro *chartis* in MS. est *artis.*

Certe] Sic supra; *donationis, alapa certe gaudio.*

FAB. VI.

Eja, inquit, est commune quodcunque est lucri] Abest a MSS. Pithœi & Rem. illud *est*, quod Rigaltius ad fulciendum versum intrusit; legendum enim omnino, *in commune.* Nam præterquam quod facillime illud *in* excidere potuit, vel sola elegantia formulæ antiquæ hanc lectionem præferendam ostendit; subauditur enim *confer*, quod brevitatis caussa omittitur. *Conferre in commune* Ciceronis est, & aliorum passim. Seneca epist. CXX. *in commune.* Theophrast. charact. cap. XI. ad Βδελυρίαν (impuritatem) refert, si quos pueri nummulos æreos, ut fit, in via repererint, partem inde sibi poscet, illud usurpans, Mercurium esse communem. (potius reddendum, commune esse lucrum.)

Thesauro] MS. *Thensauro.*

FAB. VII.

Princeps Tibicen] *Princeps* cognomen restituendum apud Gruterum pag. CVI. 7. PRINCEPS L. BRINNIVS C. L. Et pag. CCXLI. C. CAESIVS PRI... PS. supple, *princeps.* Et pagina IↃCCCCLXIX. 13. PRINCEPS. ubi Cod. Red. CILIO pro CILO. Et pag. CXLIX. 5. Q. FLORONIVS Q. L. PRINCEPS MAGISTER AVGVSTALIS sub Tiberio. Vide Reinesium Epist. ad Rupert. pag. 540. ubi recenset plurimas familias, quæ cogno-

Digitized by Google

cognomen habuerunt *Princeps*. Apud Suetonium init. lib. de illustribus Grammaticis est Grammaticus *Princeps* nomine.

Bathyllo] De Bathyllo Seneca lib. 3. controv. *Pylades in comœdia, Bathyllus in tragœdia, multum a se aberant.* De Pylade vide Sueton. Aug. 45. & Dion. lib. 54. An hic ille Bathyllus, qui distichon Virgilii surripuit. Vide vitam Virgilii ante Edit. Meyen. Alius est Bathyllus, Juvenali nominatus:

Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo.

Ab eo enim Bathyllo, quem Augustus, ut Dio docet, Romam vocavit, successores ejus in eadem arte & ipsi quoque *Bathylli* vocabantur. Quemadmodum a Pylade posteriores *Pylade*. Seneca Nat. quæst. lib. 7. c. *Stat per successores Pylade & Bathylli domus, horum multi discipuli sunt &c.* Vide Scaligeri anim. ad Eusebium, edit. primæ pag. 155.

Pegma] De pegmate vide Lipsi. cap. ult. de Amphit. MS. hic scribunt *Pecma*, ut edit. Meursii, Rigaltii, & Rittersh.

Nec opinans, & sinistram fregit tibiam] *Nec opinans*, Terentius: *Nec opinantes*, Suetonius Aug. c. 10. Glossæ, *nec opinanter*, ἀπροσδοκήτως. Sic lib. 1. fab. 9. *Accipiter nec opinum rapit.* Quin etiam hoc loco Gruterus & Salmasius *nec opinus* legendum putarunt. Sed videtur aliquid aliud latere. MS. Rhem. & Pith. habent, *Nec opia sed sinistram*; quæ vera lectio est, & retinenda. *Opia* sunt ὀπῖα, instrumenta musica tibicinalia, foraminibus plena, quæ uno vocabulo Græcis ὀπῖα, quasi foraminata, dicebantur. Sic δίοπες & ἡμίοπες αὐλοὶ apud Athenæum & alios, duorum foraminum & semiforaminibus tibiæ dicuntur. Et forte rectius apud Phædrum scripseris *Opum*; Sic apud Suetonium *Odeum*, locus musicis exercitationibus destinatus, restituit Torrentius; Vulgo *Odium* in MSS. sed Græcis est ὠδεῖον, & Latini mutant *u* in *e*, inquit ibi Torrentius, quem vide. Sic eodem loco apud Suetonium, *iseum*, Græce ἰσεῖον; *serapeum*, Græce σεραπεῖον; *museum*, Græce Μουσεῖον.

Duas tibias] Cum uno flatu utraque tibia, dextra & sinistra, canerent; hinc Varronem puto tibias vocasse *bilingues*; aut, ut apud Nonium est, *bilinguos*, sic enim legitur in Cod. Gott. ubi vulgo *bilingos*; ut etiam in editione Merceri, qui de eo loco in notis nihil habet; sed Varronem puto de adolescentibus locutum, eoque respicere *bilinguos*, ac si dixisset: *&, ut tibias, bilinguos*; hoc est instar tibiarum, quæ uno spiritu gravem & acutum sonum reddebant.

Inter manus sublatus] Locis a Scheffero ex Plauto & Cicerone allatis adde Livium lib. 3. de Q. Cæsone: *Inter manus domum sublatus.*

Cujus flatibus] Talis in veteri lapide, inter meos, dicitur *sistularius Cantor* pag. CIↃCXVII.

Et incipiebat Princeps ingredior] Planc. apud Ciceronem X. epist. fam.

fam. 17. *Cum primum posse ingredi cœpit, non magis sibi, quam reipublicæ, convaluisse se existimans.* Hic vero MS. habent: *Ingredi a se abduci.* Puto scribendum *abducier*, quod quid sit, additum glossema *ingredi a se*, explicat, scilicet stantes, cum soli, scamno & muro relicto, inciperent ingredi, *abduci* dicebantur; hoc est a scamnis in medium duci. *Abducere* sæpe in MSS. mutatum esse perperam in *adducere* notavit *Gisan. in Observ. ling. Lat.* pag. 7. ubi *abducere* explicat, ex loco in alium ducere. Salmasius hic se non expedit, & tamen restituit: *Adducit pretio, precibus, ut tantummodo ipso ludorum ostenderet sese die.*

Aulæo misso] Salmasius hic, & ad Histor. Aug. *Aulæo misso & strato, idem significat*; Sic *Mantilia mittere*, simpliciter, pro *in mensam mittere. Aulæo misso*, in scenam scilicet. *Aulæa sternere*, apud Donatum. Aulæa quoque in scena intexta sternuntur, pro quibus siparia posterior ætas accepit.

Devolutis tonitrubus] Nam lapidum conjectu fiebant tonitrua. Festus in *Claudiana tonitrua.*

Tum chorus ignotum &c.] MS. *Tunc chorus ignotum more ducto canticum.* Salmasius: *Mox reducto*, lege, *modo reducto.*

Latare incolumis Roma salvo Principe] Respicit morem acclamandi Principibus. Ita Romæ, acceptis de recuperata Germanici valetudine nunciis, exclamatum est: *Salva Roma, salva Patria, salvus est Germanicus.* Sueton. Caligul. 6. Et similiter Lampridius de Alexandro Severo: *Levabatur manibus omnium Alexander, vixque illi per horas quatuor ambulare permissum est, undique omnibus clamantibus; Salva Roma, quia salvus est Alexander.* Vide & Poll. Hist. Aug. 301. Nummus æreus Maximini, in Museo Felicis Rondinini, cum hac inscriptione in aversa parte: SALVIS AVG. ET CAESS. FEL. PART.

In plausus consurrectum est] Notandum, omnes, qui sedentes ludis & recitationibus intererant, quoties plaudendum erat, surrexisse; Plin. jun. epist. 17. lib. 6. *Recitabatur libellus absolutissimus; hunc duo aut tres, ut sibi & paucis videntur, diserti surdis mutisque similes audiebant, non labra diduxerunt, non moverunt manum, non denique assurrexerunt, saltem lassitudine sedendi, qua tanta gravitas? qua tanta sapientia?*

Jactat basia] Id est, adorat. Moris erat scenicis scenam ingressis, populum adorare. Epigr. vet. lib. 4.

Ingressus scenam populum saltator adorat,
Solerti pendet prodere verba manu.

Martialis lib. 4. Sed magis ad rem Tacitus Hist. 1. de Othone. cap. XXXVI.

Fautores] Tacit. 1. *Adversus lasciviam fautorum multa decernuntur.*

Equester ordo] Sic Tacit. lib. XII. Annal. pag. ed. parv. 201.

Canticum repeti jubet] Valer. Max. 1. 2. 4. *Livius, sui operis actor,*

Digitized by Google

actor, cum sapius a populo revocatus, vocem obtudisset.

Homo meus] Tibicen Princeps, de quo loquor. Galli, *mon homme.*

Princeps ligato crure &c.] Distingue: *Niveisque tunicis, niveis etiam calceis superbiens:* &c. Illud *superbiens* omnino est jungendum cum *niveis tunicis, niveis etiam calceis*; quod præter alia ostendit enclitica copulativa, *niveisque.* Cæteroquin otiosum est τὸ *que*, oratio ipsa hiulca, & sensus frigidus. Quid enim? an honor divinæ domus erat in tunicis & calceis niveis? Imo vero ex Ovidio, Martiale, Tertulliano, notum est, albos calceos Romæ usitatos elegantioribus & viris & mulieribus, quin etiam Histrionibus. (Vide, si placet, hac de re, Salmasium ad Vopiscum pag. 410) Sed plura hic concurrebant, quæ misero tibicini invidiam fecere; Fascia candida, qua ligatum ei, vulneris tegendi causa, crus erat, speciem habebat diadematis; quod regium infigne sane nihil aliud erat, quam fascia candida in capite gestari solita, frequenter in nummis antiquis regum occurrens. Itaque etiam in crure invidiæ fuit. Simile plane accidit, si parva licet componere magnis, Pompejo Magno, de quo Valer. Max. lib. 6. cap. 2. §. 7. *Pompejo, candida fascia crus alligatum habenti, Favonius, non refert, inquit, qua in parte corporis sit diadema, exigui panni cavillatione regias ei vires exprobans.* Et Amm. Marcell. lib. XVII. pag. 103. Ed. Vales. & pag. 112. Lindebr. *Necnon etiam in Pompejum obtrectatores iniqui, multa scrutantes, cum nihil, unde vituperari deberet, invenirent, duo hæc observaverunt ludibriosa & irrita; quod genuino quodam more caput digito uno scalperet; quodque aliquamdiu tegendi ulceris deformis causa fasciola candida crus colligatum*, (sic scribe ex MS. vulgo *colligavit*) *quorum alterum facilitare ut dissolutum, alterum ut novarum rerum cupidum asserebant; nihil interesse oblatrantes, argumento subfrigido, quam partem corporis redimiret regia majestatis insigni.* Hæc Ammianus. *Tunica* etiam *nivea* populo in oculos incurrebat (nam ita scribi apud Phædrum mallem, quam *tunicis*, nisi de duplici tunica velis accipere. Vide Ferrar.) nam Vestis candida Regum & superiorum erat. In Sacris Esth. cap. 8. v. 15. *Vestes regiæ dicuntur fuisse flava & alba.* Herodes Christo Servatori nostro tanquam Regi illusit, induta veste alba. Sic enim vulgata locum Lucæ cap. XXIII. v. 11. & Lutherus vertunt. In Græco est: Καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν. Beza vertit, *veste splendida.* Λαμπρὸς enim *splendidus.* Sed in Apocal. cap. IV. ℣. 4. Ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· Καὶ ἔχοντας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. Vulgatus vertit: *Super thronos vidi viginti quatuor sedentes, circumamictos vestimentis albis, & in capitibus eorum coronas aureas.* Beza *etiam vestibus albis.* De superioribus Tacitus, describens pompam & luxum exercitus

Digitized by Google

Vitelliani, quocum ille urbem ingressus est, lib. 2. Hist. cap. 89. *Ante aquilam Prefecti castrorum, & primi centurionum, candida veste.* Livius: *Candida tunica, linteæ fortasse ex linteo Paluſio.* Idem lib. 4. *Ne cui album vestimentum addere petitionis causa liceret.* Lipſ. cap. 13. elect. legit: *Album in vestimentum:* id est, cretæ, quam solebant addere petitores, ut splenderet vestis, ficque ab aliis dignoscerentur. Non enim alba vestis interdicta, cum eâ promiscue uterentur omnes Romani. Vide latius Lipſ. loc. cit. Tibicines tamen, dubium mihi non est, quin usi fuerint Romæ tunicis candidis, in publicis privatisque ludicris actionibus. Ludicris dico, ut distinguam de seriis. Nam in publicis privatisque, seriisque actionibus personatos varia, hoc est, diversi coloris, variegata veste velatos tibicines fuisse docet Valer. Max. lib. 2. c. 5. §. 4. qui locus, valde corruptus hactenus, explicari & emendari meretur. Pighius, Colerus & alii ediderunt: *Tibicinum collegium solet in foro vulgi oculos in se convertere, cum inter publicas privatasque ferias actiones, personis tecto capite, variaque veste velatis concentusque edit.* Quid contaminatius? Lipsius aliquid vidit, restituens *concentus edit*, rejectâ encliticâ *que*, a Pighio contra veteres libros intrusa; nec frustra displicuit Lipsio illud *ferias actiones.* Sed quod conjectura substituat, *feriationes*, frustra est. Optime optimi nostrorum codicum: *Tibicinum quoque collegium solet in foro vulgi oculos in se convertere, cum inter publicas, privatasque SERIAS actiones, personis tecto capite, variaque veſtVELATUM concentus edit.* Egregium est quod addit *ferias*; nimirum ut distinguantur a ludicris actionibus, in quibus tali vestitu tibicines non utebantur. Celebrabantur autem a Tibicinibus feriæ & ludicræ actiones publice & privatim. Publicæ feriæ actiones erant, quando tibicines sacrificiis præcinebant, quod facere solitos fuisse, e Livii loco lib. IX. cap. 30. perspicuum est. Et in inscript. Gruter. cap. 3. indicis: *Tibicines Romani, qui sacrificiis præsto sunt.* Atque hinc Valer. Max. loco citato subjicit, Tibicinum ab urbe abeuntium ministerio Senatum deserta sacra non æquo animo tulisse. Privatæ actiones feriæ, sunt actiones funebres; quibus tibicines adhibiti; ut constat etiam ex historia Euangelica, describente pompam funebrem filiolæ Jairi. Ad privatas ferias actiones referri posset, nisi ad ludicras malis, quod scribit Valerius idem lib. 2. cap. 1. §. 10. *Majores nostri, in conviviis, ad tibias, egregia superiorum opera carmine comprehensa pangebant.* Ubi notandum *pangere*, non tantum esse *canere*, *componere*, sed etiam *canere*; ut sæpe apud Prudentium. Et videtur quidem hoc ad Ludicra pertinere, quia non videntur in privatis conviviis tibicines personati & velati fuisse, quomodo tamen fuere in privatis seriis; scilicet quando privatæ feriæ actionis causa in publicum prodibant.

Honorem vidit divina domus] Lego, *Honorem in divina domus.* Cum

Digitized by Google

Cum ambigue, ut ſolet, ſcriptum eſſet in veteri libro illud *in*, ita ut & *vi* legi poſſet, librarius neſciens, quid ſibi vellet illud *vi*, putans adjiciendam eſſe ex ſcribendi compendio ſyllabam proxime ſequentem *di*, formavit inde ſuum illud *vidit*, ut barbari illius ſecli mos erat. Cenſeo autem verum eſſe, *honorem in divina domus*. Vetus formula, & in veteribus Inſcriptionibus frequentata; lapis Oretanus in Hiſpania apud Gruterum,

PETENTE. ORDINE. ET. POPVLO. IN
HONOREM. DIVINAE. DOMVS. FECIT.

Metrenſis lapis,

IN. HONOREM. DOMVS. DIVINAE
DIS. MANIBVS. VICANI. VICI. PACIS.

Sunt etiam multæ apud Gruterum Inſcriptiones, ubi formulâ hæc ſiglis ita notatur, IN. H. D. D. *Domus divina* eſt, quæ Valerio Maximo, Phædri συγχρόνῳ, *Auguſta domus* dicitur lib. VIII. cap. 15. init. cap. Eadem vocabatur DOMVS AVGVSTIANA, in ſyntagmate inſcriptionum noſtrarum ἀνωνύμων,

P. AELIVS. AVG. LIB. ORESTES.
PRAEPOSITVS. OPIFICIBVS
DOMVS. AVGVSTIANAE. ET
LICINIA. PRIMILLA. FECERVNT
LICINIO. PROCESSO. VERNAE. SVO
QVI. VIX. ANN. V. DIEB. VIIII. ET. SIBI. ET
LIBERTIS. LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORVM.

Romæ in hortis Cæſarini, extra portam Flaminiam, in tabella litt. circa Hadriani tempora, (horti ii fuere antea A. Boſii, qui Romam ſubterraneam edidit) apud Gruterum 1DXCIX. 7. perperam editum eſt, AVGVSTANAE. Sed lapis, quem Romæ vidimus, diſerte AVGVSTIANAE.

FAB. VIII.

Pendens in novacula] Salmaſius ad marginem: *Poſtſecus in novacula calvus. Pòſtſecus*, ὄπισθεν. Vulgo dicitur: *Fronte capillata, poſthac occaſio calva*. Apud elegantiſſimum Phædrum, *Occaſio in novacula* dicitur eſſe, quæ novaculam manu tenens apud Veteres pingebatur fingebaturque: ita enim, ut jam editi ſunt, diſtinguendi intelligendique illi verſus, ut alibi pluribus oſtendit Salmaſius ad Trebel. Poll. pag. 323.

In novacula] Ἐν ξυρῷ, vel εἰς ξυρὸν. Salmaſius ad marg.

FAB. IX.

Quam tu natus es] MS. *Quam natus eſſes*. Sed in MS. fab. Æſop. recte legitur: *quam tu natus es*.

FAB.

Digitized by Google

FAB. X.

Fortis veloces] MS. *Fortes & valoces.*
Quum] MS. *Tum.*
Ingravantibus] MS. *Ingrabantibus.*
Hic tum] MS. *Tunc.*
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non fumus] MS. Pithœanus & Remenſis, *quod ſumus:* monente id etiam Rigaltio. Syllaba vero deeſt verſui, cui laboranti ut ſubveniat Pithœus, negativam intruſit, *quod non ſumus.* Infeliciter tanto magis, quod aliis id fraudi fuerit; Hinc enim conjecere: *quod nos ſumus;* non animadvertentes, quod Rigaltius tamen monuerat, illud *non* abeſſe a veteribus ſcriptis libris. Sed præterea etiam ſenſus laborat, ſi antecedentia conferamus. Venator minime in cane laudat, quod fuit; ſed plane veterum meritorum immemor, canem objurgabat; quomodo ergo dixiſſet canis: *quod fuimus laudas?* Imo vero domino ſuo potius animum ingratum atque immemorem exprobrare, atque id, quod olim viribus valens præſtiterat, in animum revocare deficiens ſenex volens. Scribe itaque meo periculo:

Quod fuimus lauda, ſi jam damnas quod ſumus.

Sic non tantum verſui numerus, ſed verbis fides, & veritatis ratio conſtabit. Error natus ex ſcripturæ compendio, quod in antiquis libris uno ductu, absque ſpatii intervallo continuatis literis ſcriptum fuit: LAUDASIAM. Librarius, non animadvertens geminandum eſſe illud I, ex tribus vocibus, *lauda ſi jam*, fecit duas, *laudas jam*; eoque uno errore & metrum & ſenſum turbavit.

Philete] Ita recte ſcribitur hoc nomen; alii ſcribunt *Filite*, quod eſt a ſcriptura medii ævi. Ita *Cateehuminus*; & apud Optat. Milevitanum *Filuminus*. Apud Grut. 10 CLXXVII. 2. TI. CLAVDIVS PHILETVS. Et pag. CCCLII. 4. *Philetus Libertus* in lapide Brixienſi, ubi a Reineſio perperam conjiciebatur *Phileros: Filetus* nomen actoris in inſcriptione Dacica Albæ Juliæ, apud Gruter. CCCXLVI. 2. Veteris in pavimento Eccleſiæ Cathedralis:

D. M. CL. VICTORINAI
TI. CL. PHILETVS. LIB. BENEMERENTI.

Vixit ille Philetus ſub Claudio.

FILETE. ARISTIA. PHILETVS. M. AEMILIVS.
C. AQVILIVS. M. CAELIVS.
CLAVDIVS FILINVS. Gruter. CCLXVIII. 1.

FINIS.

Digitized by Google

IN

PHÆDRI

Fabulas

CUNRADI RITTERSHUSII

BRUNSWICENSIS J. C.

NOTÆ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ad CL. V.

D. JOACHIMUM CAMERARIUM

Reip. Noriberg. Medicum celeberrimum,

CUNRADI RITTERSHUSII J.C.

Epiſtola præliminaris,

De renovanda editione Fabularum PHÆDRI nuper à P. Pithœo repertarum:

In qua ſimul & de uſu Fabularum breviter diſſeritur.

FABULIS idem, qui & Comœdiæ, atque Tragœdiæ, & Satyris, ac Mimis, imo (ut paucis abſolvam) univerſæ Poëſi, ſcopus propoſitus eſt, quod tu, Clariſſime & Eruditiſſime CAMERARI, non ignoras: emendare videlicet corruptos hominum mores, atque ad honeſtatis ac virtutis ſtudium à vitiorum obſcœnitate traducere. Quam in ſententiam hic ipſe, cui præfamur, Phædrus ſcribit in Prologo libri 1. *Libelli* (inquit) *mos eſt, quod prudentis vitam conſilio monet.* Et lib. 2. *Nec aliud quicquam per fabellas queritur, Quam corrigatur error ut mortalium, Acuatque ſeſe diligens induſtria.* Vide eundem & in Prologo lib. 3. Quanquam enim hoc ipſum Philoſophia quoque, illa virtutis indagatrix, vitiorumque expultrix, perficere meditatur: hæc tamen apud multos mortales, quem debebat, non invenit, nec ſcopum ſuum aſſequitur: quod non ipſius, ſed hominum, vitio fit. Amara enim ſunt vitioſis ac male viventibus præcepta

Digitized by Google

cepta justitiæ, aliarumque virtutum: quibus, ut D. Hieronymi verbis utar, asperam & insuavem virtutis viam fecit nimia vitiorum consuetudo. Hi igitur ab illis abhorrent: ac, ut ventriculus corruptus salubres cibos, ita ipsi salutaria præcepta respuunt, & continere nullo modo possunt, si nude & directe sineque involucro aut circuitione ipsis tradita fuerint. Quo respiciens & Chrysostomus Homilia 22. ad Ephes. verissime dixit, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τῆς ἀρετῆς ἡ παραίνεσις πολὺ τὸ σκυθρωπὸν ἔχει: recteque hoc fecit Agathias Scholasticus, is qui & historiam scripsit, in suo de Æsopo Epigrammate: φυκτὸν δ' ἡ τεθχεῖα παραίνεσις· id est, Aspera & præfracta correctio atque admonitio res ejusmodi est, quam omnes fugiunt & aversantur. Erudite quoque Julius Pollux cap. 1. Onomastici sui in eandem sententiam scripsit: ἐπεὶ τὸ διδασκαλικὸν εἶδος αὐχμηρόν ἐστι καὶ τραχυτερὸς, δοὺς ἄν τι κωλύει τερπνότητι καὶ μύθῳ γλυκύτητα εἰς ψυχαγωγίαν. Quia (inquit) nuda illa docendi præcipiendique ratio molestiam hominibus & satietatem adfert, nihil prohibet fortasse, quo minus ad persuadendos ducendosque hominum animos etiam fabulæ dulcedinem adhibeamus. Hac re animadversa, jam olim extiterunt summâ viri prudentiâ & eruditione præditi, qui amaritudinem illam, quantumvis salutarem, sed quam non omnes ægroti ferre possent, variis condimentis, & ἐδύσμασι velut emendare, aut certe dissimulare ac tegere niterentur, & mordax illud verum, quo teneriores animi facile offenduntur, quasi quodam temperamento dulcedinis miscerent ac diluerent: quo scilicet gratiora subirent animos hominum præcepta virtutis, à quibus, si velut meraca propinarentur, multi propter vitiositatem infirmitatemque suam abhorrerent. Non aliter quam vos medici soletis, cum amarum aliquod pharmacum intemperantibus vestris propinatis. Circumlinitis enim pocula melle aut saccharo, ut amara remedia ab imprudentibus sine offensione educantur, dum illiciens prima dulcedo acerbitatem saporis asperi sub prætextu suavitatis occultat: quam rem suaviloquenti carmine Pierio exposuit Lucretius lib. 1. & 4. Bis enim eosdem versus, ut & alias fecit, reposuit. Sic autem ait:

> ——— *Veluti pueris absinthia tetra medentes*
> *Cum dare conantur, prius oras pocula circum*
> *Contingunt mellis dulci flavoque liquore,*
> *Ut puerorum ætas improvida ludificetur*
> *Labrorum tenus: interea perpotet amarum*
> *Absinthi laticem, deceptaque non capiatur,*
> *Sed potius tali facto recreata valescat:*

Digitized by Google

Sic ego nunc. Quo nomine Agellius lib. 2. c. pen. Æsopum laudat, qui, festivos delectabilesque Apologos commentus, res salubriter ac perspicienter animadversas in mentes animosque hominum cum audiendi quadam illecebra induerit; non severe neque imperiose, ut Philosophis mos est, præceperit, & censuerit, quæ utilia monitu suasuque erant. Ad eandem igitur (ut dixi) metam contendunt Poëtæ & Fabularum inventores cum Philosophis; sed aliis itineribus proficiscuntur. Hi sine involucris aperte & absque circuitione rem agunt; illi *ἐν αἰνιγμοῖς* & velut per cuniculos: hi directo; illi oblique: hi denique præceptis maximè; illi exemplis, quibus plurimum homines plebeji moventur, ut ait etiam Macrobius, & quidem exemplis fictis potius, quam veris. Hæc enim Historicorum sunt. Unde recte ac vere hoc scripsit Plutarchus in lib. De audiendis Poëtis: *τὸ τῶν ποιητῶν μυθῶδες οὐκ ἀφιλόσοφόν ἐστι.* Et Philo Judæus: *παιδευτέα ἐστὶν οἱ ποιηταὶ τῷ σύμπαντι καθάπερ ἰδίᾳ γενεῖς παιδός, καὶ οὗτοι τὰς πόλεις δεισιδαιμονίαν ἀσεβοποιοῦσι.* Aristophanes quoque in Ranis ait: *δεύτερον καὶ τελετὰς ἔπεσι χρὴ θαυμάζειν ἀνδρα ποιητὴν, ὅτι βιλτίους περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσι.* Quæ ego de Poëtis idcirco pluribus adscripsi, quod & hujus principium ac velut anima sit Fabula, secundum Aristotelem.

Præterea Fabularum utilitas etiam ex his, quæ subjiciam, æstimari poterit. Omnes homines semet ipsos, nescio quomodo, tam perverse & præposterè amant, ut etiam vitiis suis faveant, & blandiantur, sibique in peccatis facile ignoscant, imo ea ne quidem agnoscant; reprehendi vero se & argui ab aliis ægre ferant: magisque aliorum errata, quam sua delicta, observent, animadvertant, ac rimentur, in propriis talpæ, in alienis Lyncei & Argi. Verissime Symmachus (lib. 1. ep. 72.) *Fit sæpe, ut judicis severitatem frangat affectio, & amicorum facta dictaque ea indulgentia censeamus, qua plerumque singuli etiam vitia nostra diligimus.* Cumque alii ob facta & sequiora reprehenduntur, summa id cum voluptate audiunt, etiamsi ad ipsos quoque, ac fortasse multo justius, illa reprehensio posset accommodari. Quo pertinet fabella hujus ipsius auctoris, de duabus peris seu manticis, cuique ab Jove attributis: quarum in alteram posticam, a tergo suspensam, nostra vitia; in alteram, anticam, quæque conspectui nostro semper sit expositа, recondamus aliena. Eodem & Lamiarum fabula spectat: quæ foris tantum oculatæ sint, domi vero oculos habeant reconditos. Quid quod multi etiam in manifestam prolabuntur impudentiam, cum directo & nominatim objurgantur, vel officii admonentur, inque virtutis viam, unde exorbitarant, revocantur, *castigatique remordent*[1], secundum Juvenalem: qui vel corrigi, vel certe minus im-

Digitized by Google

probi effici poterant, ſi quaſi per alienum latus pungerentur, & aliud agendo mon rentur. Hanc igitur ob rem Apologi & narrationes fabuloſæ repertæ ſunt, quibus exempla virtutum ad imitandum, & vitiorum ad fugiendum ſub imaginibus alienarum perſonarum, vel etiam brutorum animalium, nonnunquam & rerum anima carentium proponerentur, & hominum, quibuſcum ſermo eſſet, vitia recte reprehenderentur: qui fortaſſe reſilirent & averſarentur monitorem, ejusque ſalutarem medicinam reſpuerent, phreneticorum inſtar, ſi quis ſine circuitione cum ipſis agere vellet.

Ut profana hic omittamus exempla, quid ego dicam de Apologo illo lepidiſſimo, qui Judicum cap. 9. exſtat, quo ibi Joathan ad reprehendendos Sichimitas utitur? Nonne hoc modo videmus Prophetam quoque Nathanem prudenter quaſi per cuniculos quoſdam aggredi Regem ſuum Davidem, 2. Reg. 12. cum is duplici ſe ſcelere adſtrinxiſſet? Uriæ nimirum & conjugali toro violato, & vita per dolum erepta? Propoſito enim Apologo de paupere unicæ oviculæ domino, qua ipſum dives quidem πολύμηλος ſpoliavit, ipſum Davidem facit judicem: ejusque deinde ſententia ipſummet condemnatum & conſtrictum tenet, & jugulat ſuo quaſi gladio. Hunc enim homines morem habent, ut in ulciſcendis vitiis, quibus ipſi indulgent, acres ſint; quemadmodum graviter & eleganter ſcribit Sex. Aurel. Victor, in Auguſto: qui cum eſſet luxuriæ ſerviens, erat tamen ejuſdem vitii ſeveriſſimus ultor.

(Peccantes alios taxare & carpere promptus,
In culpa veniam dat ſibi quisque ſua.)

Nonne (ut alia omittam) ad Apologum illum veterem (quem plebi Romanæ a Patribus in Aventinum ſecedenti propoſuit Menenius Agrippa) de membrorum corporis humani aut ſalutari concordia, aut exitioſa diſcordia, ſæpe etiam ipſum Paulum Apoſtolum in divinis ſuis Epiſtolis alludere videmus, & Chriſtianos ad mutuam conſenſionem caritatemque adhortari? Quem eundem Apologum ſcite ad ſuum negotium accommodavit & Hadrianus Pontif. Max. teſte Joan. Sarisberienſi, lib. 6. De nugis Curialium cap. 24.

Proverbia quoque, & parabolæ, & adagiones, quibus ipſæ etiam ſacræ literæ ſcatent, ad eandem ferme claſſem referri poſſe videntur, ad occultam, inquam, illam Philoſophiam, quæ, dum aliud præ ſe fert, aliud interim revera agit. Neque non eundem ſcopum ſpectant & Symbola atque emblemata, (in quibus plurima ſumma ingenia ab Ægyptiorum Hieroglyphicis capto exemplo, ut opinor, ſeſe exercuerunt, ma-

Digitized by Google

maximeque Italorum : quorum tu vestigia premens, Clariss. CAMERARI, nobis jam tres dedisti abs te ex universa rerum Natura collectas Emblematum & Symbolorum centurias; quartam quoque brevi, quod optamus & speramus, cum Deo propitio additurus) Symbola, inquam, & Emblemata eundem cum Fabulis, cum Apologis, cum Poëti, cum Comœdia & Tragœdia, Satyris, Mimis, cum ipsa denique magistra vitæ Philosophia, scopum spectant. Sunt enim hæc ad virtutem & salutem omnia, ut Terentiano utamur verbo.

Ex his, quæ attigi, manifesta est, opinor, Fabularum utilitas: quæ tametsi institutioni puerili, eorumque hominum, qui puerili sententia præditi sunt, maxime conveniunt: (Pueri enim φιλόμυθοι sunt, id est, fabulosarum narrationum studiosi, eoque magis, quo melius nati sunt, propter ingeneratam omnibus hominibus scientiæ cupiditatem, καὶ διὰ τὸ μεμιμῆσθαι, ut est apud eundem Aristotelem) tamen in viros quoque jam adscripti adhuc Fabulis magnopere delectamur. Hinc est, quod magnos sæpe Principes, Oratores, & Philosophos, & prudentes Consiliarios in gravissimarum rerum deliberationibus, fabulis atque apologis valde apposite & in loco usos videmus. Possem exempla proferre ex Platone, Demosthene, Aristotele, Maximo Tyrio, & aliis præstantissimis scriptoribus: nisi plerisque ea nota esse arbitrarer. Unicum duntaxat ex Tiberii Imp. historia indicare sufficiat. Quam apte profundi ingenii Princeps, cum causam redderet, quare Præsides Provinciarum vel Procuratores Cæsaris non facile mutandos, nec nisi defunctis fere successores dandos existimaret, Apologo usus est hujusmodi, teste Josepho lib. 18. Antiquitat. Judaic. Muscæ catervatim advolantes convulnerati cujusdam ulcera contexerant. Hunc quidam forte præteriens miseratus, operam ei suam in muscis abigendis obtulit. Putabat enim præ virium imbecillitate ipsum eas depellere non posse. Orat saucius, ut se ita sineret. Mirante altero, quid esset, quod ab hac molestia liberari nollet; respondet ille: Imo his depulsis majore afficiar molestia & cruciatu. aliæ enim his succedent recentes muscæ, & famelicæ, quæ me jam ante male habitum plane perdent. at istæ, quæ mihi nunc insident, jam nonnihil remissius sugunt sanguinem, quo scilicet ferme exsaturatæ sunt. Sic ergo, inquit Tiberius, ego quoque Provincialibus consulere cupio, ne multorum Præsidum rapinis nimium vexentur & deglubantur: quod fieret omnino, si crebro illi mutarentur, accedente ad innatam cupiditatem etiam cito decedendi metu. Malo igitur ditatos rapinis relinquere, quam novos substituere. Apologum hunc ab Æsopo mutuatus est Tiberius. Ille enim ad Samios cum patrocinium præstaret cuidam Trib. pl. qui capitis arcesseba-

Digitized by Google

tur ob peculatum, ſimilem quendam pro ejus defenſione Apologum attulit, de vulpe in voraginem delapſa, ac prohibente erinaceum, ne muſcas caninas, a quibus obſidebatur, a ſe depelleret: ut auctor eſt Ariſtoteles lib. 2. Rhet. 20. Quam concinne autem Demoſthenes, ſummus apud Græcos Orator, Philippo Macedone Oratores ſibi ab Athenienſibus dedi poſtulante, quod negaret aliter, quam his remotis, ſe cum ipſis fœdus facturum, diſſuaſit deditionem, uſus ad id conſilium Apologo de lupis, paſtoribus, & canibus. Pacti quondam fuerant lupi cum paſtoribus, nihil ſe amplius hoſtile in oves molituros, ſi canes ſibi a paſtoribus dederentur, cauſa ſcilicet omnium malorum. Creduli paſtores cum canes lupis dedidiſſent, experti ſunt, præſidio orbatos ovium greges jam a lupis impune invadi atque laniari. Idem volebat intelligi eventurum etiam Athenienſibus a Macedone hoſte, ſi Oratores ei dedidiſſent. Sic igitur veteres Fabulæ ad graves deliberationes ſæpe accommodantur. Quoſdam etiam novarum inventione Fabularum ſingularem ingenii & dexteritatis laudem novimus conſecutos. Ac memini ipſe, tuum ſororium, amicum meum, Efromum Rudingerum opt. ac jucundiſſ. ſenem, extremo illo velut actu vitæ ſuæ, quem inter nos in hac ipſa Acad. tranſegit, cum ipſe ad alios docendos in publicum prodire non poſſet, quod mente licet incolumi manibus tamen pedibusque captus ex Moravis rediiſſet, atque, ut ipſe de ſe loqui amabat, ἄχειρ καὶ ἄπους vivendum haberet, aditum ad ſe adoleſcentibus diſcendi cupidis libenter aperiret, ſuæque doctrinæ opes liberaliter cum ipſis communicaret: tunc ergo memini, eum fabellarum adinventione atque elaboratione ſenectutis incommoda, & morbi moleſtias ſæpe fefelliſſe ac leniiſſe, cum fructus inde non exiguus ad multos, qui ipſi operam dare vellent, rediret. De patre tuo, Joachimo Camerario Magno, quid dicam? quid de Gabriele Faërno? quid de Pantaleone Candido? quid de aliis? Quis enim neſcit, quantum his Fabulæ debeant? Et Faërni quidem centum Fabulæ tanto ſermonis nitore, tanta carminum venuſtate deſcriptæ ſunt, ut, ſi auctoris nomen præſcriptum non haberent, vetuſtati ſe inſerere poſſe videantur, adeo cum quavis erudita antiquitate certant, incerta ac dubia palma. Tuus autem Pater, ſi nullum aliud ingenii doctrinæque ſuæ monumentum nobis reliquiſſet (reliquit autem longe plurima & elaboratiſſima, quorum partim edita ſunt, partim apud te, non minus virtutum quam librorum paternorum hæredem, ſervantur ἀνέκδοτα, ex quibus ipſum, quantus in omni eruditæ doctrinæ genere fuerit, æſtimare poſſumus) vel ob unicum illum Fabularum Æſopicarum libellum omnis eruditorum & elegantium hominum natio plurimum

Digitized by Google

mum ei deberet. Itaque merito libellus ille ab omnibus tanti fit, quanti par est fieri opus eruditum & limatum omni cura, quod & ad linguam juventutis excolendam, & ad animos liberalis scientiæ copia implendos maximas adferre utilitates potest. Sed de hoc in præsentia pluribus, ad te præsertim, qui tuas tuorumve licet verissimas laudes invitissimus audire consueviſti, opus non est.

Ad PHÆDRI fabulas venio. Harum namque gratia hæc ad te præfari paulo altius repetito exordio placuit.

De hoc libello idem ego tecum & cum politiſſ. viro Jac. Bongarsio sentio, Elegantem esse cum primis, & florente etiam ac pura lingua Latina scriptum: (quæ paulo post multum a nativa illa simplicitate sua degeneravit:) ac supparem esse judico hunc Phædrum Laberio ac Publio Syro Mimographis: abundare quoque optimis & ad vitam utiliſſimis sententiis, αὐτὸ, φασὶ, δίξαι. Tantum vellem, in numeris ac legibus carminis Jambici paulo accuratior fuisset, in quibus palam est, eum satis negligentem esse, ne dicam dissolutum. Sed Comicorum ille fortasse hac in re licentiam imitari voluit, nihilque circa numeros pensi habuit, dum pure atque emendate loqueretur: in quo studio nemini facile cedit. Hoc quoque non sine judicio feciſſe existimandus est: quod ad fabularum descriptionem Jambos potiſſimum adhibere voluit. Hoc enim metri genus quam minime a quotidiano & naturali sermone recedit: adeoque ipsa natura (si Aristoteli credimus) id invenit, ceu maxime accommodatum & proprium τῇ λέξει. μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖον ἐστί. σημεῖον δ' τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους. Plurimi (inquit) versus Jambici in familiari sermone a nobis nec advertentibus proferuntur, ac velut excidunt nobis: Hexametri vero aut alii non item. Hinc Ausonius trimetriam pedestre opus exili stilo concinnatum vocat epist. ad Probum Præf. Præt. cui mittit Apologos,

Æsopiam trimetriam,
Quam vertit exili stilo,
Pedestre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex.

Quem Titianum longe posteriorem Phædro nostro fuisse, & Scholam municipalem apud Visontionem & Lugdunum rexisse, discimus ex Ausonii Gratiarum actione. Hi igitur duo Jambicis ad Fabellarum expositionem usi sunt versibus. Socrates tamen, cum & ipse olim Æsopi Fabellas versibus exponere & commentari cœpisset, Elegiacum adhibere carmen maluit (ut ejus fortasse exemplo postea apud Latinos fecit

Digitized by Google

Avienus, cujus adhuc exſtat libellus) ac refertur hoc Socratis diſtichon a Diogene Laërtio:

Αἴσωπός ποτ' ἔλεξε Κορίνθιοι ἄνδρι νέμεσθαι,
Μὴ κρίσιν ἀρετῆν λαοδίκῳ σοφίῃ.

Hoc eſt:

Æſopum perhibent cives docuiſſe Corinthi,
Virtutem populi ne ratione probent.

Cum igitur tanta ſit hujus auctoris μυθογράφου bonitas, dolendum profecto eſt, tamdiu ipſum velut ſepultum jacuiſſe, adeoque vix nomine notum, abſque Avieno fuiſſet, qui ejus meminit in præfatione Fabularum ſuarum, quas Theodoſio Imp. inſcripſit. Ac immortalis gratia debetur magno illi antiquitatis vindici P. PITHOEO, qui Libertum hunc Auguſtalem non modo liberali manu iterum aſſeruit, ſed etiam vita redonavit: utinam vero etiam vulnera ipſius perſanare omnia potuiſſet! Non minor tibi quoque, humaniſſime Camerari, & auctori tuo Jac. Bongarſio, debebitur gratia, ſi (quod opto & ſpero) cogitata executus fueris, & libellum hunc ad Tricaſſinum exemplar tuum Typographo alicui recudendum dederis publici boni cauſſa: quippe

Non minor eſt Virtus, quam quærere, parta tueri.

Ne vero fruſtra tuum exemplar ad nos miſeris, atque a me incentivum quoddam habeas ad novam editionem procurandam, dedi operam, ut nonnullis in locis paulo, niſi fallor, emendatior Phædrus tuus ad te rediret: quod tu ex Notis, quas ſubjiciam, an aſſecutus ſim, ſi operæ eſt, arbitrabere.

Cum autem res fere plerisque inſuavis ſit, circa lectionis tantum vel emendationem vel varietatem occupari: ut dulceſceret harum Notarum lectio, adſperſi illis paſſim ἀνέκδοτα quædam: nempe explicationem Antiquitatum quarundam, ad quas Phædrus paſſim alluſit: Sententias etiam, quibus ad omnes vitæ partes utiliſſimis & ſaluberrimis abundat, ſimilium aliarum collatione illuſtravi. Qui quidem totus labor ad utilitatem adoleſcentum a me ſuſceptus eſt. Atque ecce vix hæc ita ſcripſeram, cum a te mihi literæ adferuntur, quibus CL. V. Petri Pithœi, cujus immortali beneficio & hic elegantiſſimus libellus nuper, & plurima alia venerandæ antiquitatis monumenta ſæpe antehac edita ſunt, abitionem mihi nuntias. Sic enim ex Galliis te accepiſſe ais, hunc Virum immortalitate

Digitized by Google

mortalitate dignum fato functum esse. Itaque ego cum facile intelligerem, quantam in ejus occasu bonæ literæ jacturam fecerint, quasi attonitus tam tristi nuntio, in verba quædam emmetra prorupi, eaque postea, dum oda fieret, continuavi ac detexui: quæ forsitan hic subjicere haud alienum fuerit.

O luctuosum ipsis Camenis nuntium!
O flebilem omnibus bonis!
Pithœe tene abisse? dignum vivere
Plus trina secla Nestoris?
Et hoc, scio, omnis erudita, sentiens
Mecum, fatetur natio,
Æternitatem te merere tot libris,
Quos e tenebris eruit
Rei juvandæ nata literariæ
Industria excellens tua.
Pravidit hoc, prædixit olim & inclyti
Divina mens Cujacii:
Te, te fore illum, qui fugam omni Gallia
Musas parantes sistere,
Et e fuga Deas sua reprendere
Quiret suis laboribus,
Suada sua, sumptu suo: & Magnum fore
Antiquitatis vindicem.
Et tu tamen tantus vir, heu! jam vixeris!
Sed vivis omni seculo,
Vivis, Pithœe: in fratre primum te altero,
Quo non tibi tu carior:
Per te ipse deinde. namque tot meritis tuis
Parta est tibi immortalitas:
Latissimoque censui Proserpina
Pia Camena te eximent:
Tu Gallicanis vatibus cantabere,
Tria dum virebunt lilia.
Te Passerat I docta celebrabunt mele:
Te Christiani florida
Musa canent; Antiquitatis vindicem
Cantu vehet te Scævola,
Cui Sancta-Martha nomen inclytum dedit.
Te carmini intexet sacro
Thuanus ore grandiloquo intonans Epos.
Non, literarum illud decus,
Te præteribit optimus Casaubonus.
Te quisquis horum gloria
Comes per illa regna etiam Musas colit,
Vastata, heu, Marte impio,

Meri vetabit, poſtumis tradens tuas
Laudes canendas ſeculis.
Nec muta gens Oenotriorum vatum erit,
Vel inclytorum Teutonum.
Pithœus unus omnibus carmen dabit,
Ciens agona muſicum.
Hos inter ipſe, quamlibet extremi loci,
Hoc ſolvo debitum tibi:
Cui pace detur munere Dei perfrui, et
Felicitate perpeti.

Hæc ego tum veluti Parentalia ſummi Viri modulabar: quæ te, Camerari doctiſſime, velim, uti & ceteras commentationes noſtras, non invitum legiſſe. Vale, Altorphii in Academia Norica. XVIII. Novemb. CIↃ. IↃ. XCVI.

IN

Digitized by Google

IN PHÆDRI FABULAS NOTÆ.

IN LIBRUM I.

PROLOGUS.

Movet, monet] ἀνταναπλασις elegans.

Fictis fabulis] Sic etiam loquitur lib. 2. fab. 9. & prol. lib. 3. *fictis jocis:* exemplo Ciceronis, qui & de Offic. & alibi *fictas & commentitias fabulas* dixit.

FABULA I. *Face impr.*] F. *fame improbâ.*

Jurgii causam intulit] Id est, rixam affectavit. Sicut *sermonem*, vel *mentionem inferre* Cicero & Livius dixerunt.

Repulsus veritatis viribus] ἰσχυρότατον γὰρ πάντων ἀλήθεια. Vincit super omnia verum. Vide Polyb. Eclog. lib. 14. Æschinem contra Timarchum, & Ciceronem pro M. Cœlio. Prudentius: *vox veritatis testis extingui nequit.* Sed fortasse gratiam à lectoribus inibo, si & illorum verba adscripsero. Sic igitur ait graviss. auctor Polybius Eclogis lib. 14. Καί μοι δοκεῖ μεγίστην θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. πάντων γοῦν (forte γὰρ) αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε καὶ παρὰ τῶν πιθανοτάτων μετὰ τοῦ ψεύδους τεττομένων· οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὐτῆς ἰσχὺν τὰς ψυχὰς ἐπιδίδωσι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ μὲν ὀλίγον χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα τυγχάνει· αὐτὴ δι' αὐτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος. Hoc est: *Videtur mihi Natura maximum Deum hominibus ostendisse veritatem, maximumque ei attribuisse robur. Nam utut eam omnia oppugnent, interdum etiam omnes probabiles rationes eam inter mendacium collocent: tamen nescio quo pacto ipsa per se animos hominum subit; ac interdum quidem statim demonstrat, quantam vim habeat; nonnunquam verò diu tenebris involuta, tandem ipsa sua vi obtinet, ac mendacium superat.* Æschines autem ita: Οὕτως ἰσχυρόν ἐστι τὸ ἀλήθεια, ὥστε πάντων ἐπικρατεῖν τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν. Quem locum ante oculos habuisse videtur M. Tullius, cum pro Cœlio ista diceret: *O magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque fictas omnium insidias facile se per se ipsam defendas!*

Ante hos sex menses] Eleganter apud Latinos πολλαχῶς pronomen

nomen *hos.* Designat autem proximè præcedens tempus.

Qui fictis causis innocentes opprimunt] Respicit statim initio opusculi ad suos adversarios: de quibus infra plenius. Similis Apologus de Fele & Gallo narratur. Vide Faërn. XLIII. Ubi hoc ponit ἐπιμύθιον:

Vim qui inferre parat, cupidus certusque nocendi,
Frustra illum ratione premas, aut jure refellas.

FAB. II. *Athenæ*] Nota, Democratica licentia definit ac migrat in tyrannidem. Rationes ex Politicis petendæ. Eleganter Cicero 2. de Divinat. *Id enim ipsum à Platone Philosophiaque didiceram, naturales esse conversiones quasdam rerum publicarum, ut eæ tum à principibus tenerentur, tum à populis, aliquando à singulis.* Sic eadem Athenas Demetrius quoque Phalereus alias etiam occupavit imperio improbo: ut Phædrus noster ait infra lib. 5. De Pisistrato autem, qua arte Athenarum acropolin bis occuparit, vide Herodotum lib. 1. Justinum lib. 2. Plutarchum ac Laërtium in Solone. Ejus posteri quoque Pisistratidæ dicti Athenis per XXXVI. annos imperitarunt, ejecti tandem à Lacedæmoniis duce Cleomene: de quo vide eundem Herodotum Terpsichore.

Æquis legibus] Ut scilicet in Democratia assolet: quam juris æquabilitatem esse rem oppido bonam putat Herodotus lib. 5. Contra tamen disputante Megabyzo & Dario apud eundem lib. 3.

Conspiratis factionum partibus] *Conspiratis*, activè accipe, pro, cum conspirassent partes. Sic *ventus*, pro eo qui venit: *successa*, id est, quæ successerunt; *discessus*, qui discessit; *antecessus*, pro eo qui antecessit. &c. Vide Verisimil. G. Schoppii lib. 2. c. 2.

Æsopus talem] Nisi ita in numeris dissolutus foret Phædrus, nihil ut pensi habeat, & hîc & aliis multis in locis dicere possemus, τὸ ϝ more veterum elidi. Sed neque Phædrum ego hoc spectasse puto, & illa, qua ipse scripsit, tempestate jam defierant hanc elisionem.

Missum] F. *immissum.* Sic erratum puto & apud Celsum lib. 3. c. 12. *In his autem cum veteraverunt, utilis fames non est.* Videtur enim legendum, *cum inveteraverunt.* ut mox c. seq. *Si res inveteraverit.* & c. 21. eod. lib. *At si malum inveteraverit, non sine magna molestia discutitur.* Sic & in l. 52. §. si quis ex sociis. D. pro socio: *sumptus qui in eam pensi sunt:* videtur legendum, *impensi.* Taceo alia ex eodem fonte.

Singulas] Pro, *omnes.* Sic infra aliquoties: ut l. 1. f. 8. & 31. l. 2. f. 8. &c. Videndum igitur, ne Muretus injuriâ suggillaverit Perionium, qui, *singulis diebus*, vel, *annis* dixerit, pro quot diebus, quot annis.

Vocem præcludit metus] Eleganter, atque ex iis, quæ in terrore fieri assolent, hoc dicit. Sic Virgilius Æneid. 2. *Vox faucibus*

Digitized by Google

bus hæsit. Guntherus lib. 3. *Vix fauces in verba soluta Vocis iter præstare valent.*

Vos quoque cives] Interpono *ô*, *vos quoque*, *ô cives*, metrum hoc exigit.

FABULA III. *Tumens*] Hinc natum proverbium notiss. *Alienis plumis se exornare*: de vanitate & ἀλαζονείᾳ, qua quis alienis bonis sese jactat & effert.

Immiscuit se pavonum formoso gregi] Omisso *se* legendum: *Immiscuit pavonum for. gr.* Alias redundat Versus. τὸ *se* ἀπὸ κοινοῦ ex superioribus repetendum, non autem huc infarciendum fuerat.

FABULA IV. *Et quem. Nec quem*] Eleganter jungitur affirmativa cum negativa particula: ut apud Ciceronem sæpissime.

FABULA V. *Cum potente societas*] Ea ex hac ipsa fabula appellata est à Cassio J. C. *Leonina societas*, l. 29. si non fuerint. §. Aristo. D. pro socio. Huc pertinet fabula altera de olla ænea & fictili, quam hoc ἐπιμυθίῳ Faërnus clausit:

Potentiorum semper est vicinitas
Vitanda tenuioribus.

Et Scaliger ad eandem allusit Epidorpid. lib. 1. tit. Par societas.

Ætate opibusque atque animo para sodalem.
Ærea comitatu crepuit fictilis olla.

Propositum] Id est, propositionem: ut *enunciatio*, & *enunciatum* idem valent.

FABULA VII. *O quanta species cerebrum non habet!*] Sic Homerus Odyss. θ.

Οὔνικά οἱ καλὴ θυγάτης, ἀτὰς ὐκ ἐχέμυθος.

Id est, *Filia pulchra ipsi fuerat, sed mentis egena.* Venustissime expositi etiam Gabr. Faërnus LXVI. & hoc Fabellam hanc Epimythio clausit: *Sordet honos formæ, nisi cui sapientia juncta est.*

Quibus honorem & gloriam Fortuna tribuit, sensum communem abstulit] Res secundæ animos hominum plerumque fatigant & infatuant, fitque tunc illud, quod Psalmus ait 49. *Homo cum in honore esset, non intellexit. Comparatus est jumentis quæ intereunt.* Et quod Publius Syrus in Mimis: *Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.*

FABULA VIII. *Gruis*] Antique pro *grus*: ut infra *plebes* pro *plebs*. Et *vulpis* pro *vulpes*. l. 1. f. 10. & 27. l. 4. f. 19. Sic alicubi legi *turturis*, pro *turtur*. Sic *mentis* pro *mens*, & *pedis* pro *pes* apud veteres reperio positum. Ennius Epicharmo, citante Priscian: *Terra corpus est: at mentis ignis est.* Nævius apud Nonium: *Est pedis unus ingens in naso.* Videnda. Giphan. Index Lucretianus in voce, *Sanguinis.*

Fecit medicinam] Sic infra f. 14. Cicero ad Terentiam: *Ita sum levatus, ut Deus mihi aliquis medicinam fecisse videatur.* lib. 14. ep. 7. Sic aliquoties & Symmachus noster.

Mer-

Digitized by Google

Mercedem poſtulas] Leg. *poſtules.* præceſſit enim, *abſtuleris.*

FABULA IX. *Sibi non cavere*] *Cavere alicui* proprie de Juriſconſulto dicitur, cum amicum vel conſultorem inſtruit monitis & conſilio, ne ſuam conditionem faciat deteriorem, ſed potius meliorem. Hinc Cicero in præfat. Topicorum ad Trebatium JC. *Cum tu mihi meisque ſæpe multa caviſſes.* Eundem tamen ſuggillat in Epiſtolis: *Melius ei cavere volo, quam ipſe aliis ſolet.* Sic infra de Offic. *In jure cavere & conſilio juvare.* Sed de hoc ut & de cæteris duobus JCti muneribus vide Fr. Hotomanni libellum, quem Juriſconſultum inſcripſit. Notum eſt autem illud Euripideum, quo & Cicero utitur:

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός.
Odi ſapientem qui ſibi ipſi non ſapit.

Ovidius quoque in Juriſconſultum amore captum ita ludit:

Illo ſæpe loco capitur conſultus amore.
Quique aliis cavit, nec cavet ipſe ſibi.

Mortis in ſolatio] Quale illud eſt Solatium? Nempe hoc παραμυθίας γὰρ φύσει τὸ κοινωνὸς εἶναι τῶν συμφορῶν: ut ait D. Chryſoſtomus Hom. 10. Epiſt. 1. ad Tim. Et vulgo quoque ſententia nota eſt: *Solatium eſſe miſeris, habere calamitatum ſocios.* Hinc illud in Conſolationibus τῶν ἐθῶν frequentiſſimum, Non tu ſolus: Non tu primus, neque ultimus es, cui hæc accidant. Quæ tamen revera miſera & frigida conſolatio eſt. Symmachus lib. 8. ep. 27. *Adverſa quæ cum pluribus perferimus, more ingenii humani habent aliquod de ſocietate ſolatium: Quæ vero ſpeciatim alicui caſus durus adjecit, altius imprimi ſolent.*

FABULA X. *Etiamſi verum dicit, amittit fidem*] Hoc Ariſtoteles quoque ajebat, lucrifacere mendacem, ut ne vera quidem dicenti quisquam credat.

Culpæ proximam] Culpæ affinem, ut Cicero loqui ſolet.

Judex inter illos ſedit] *Sedere* proprium judicum eſt: ut alias pluribus docui. Nunc unicum Lactantii locum adduco è lib. 6. c. 18. *Sedet enim maximus & aquiſſimus judex, ſpeculator ac teſtis omnium.*

Cauſam peroraſſent ſuam] Hoc quoque Ciceronianum eſt, ut totius libelli elegantiſſima eſt.

Non videris perdidiſſe] *Videri*, vel *non videri*, erat formula in ſententiis judicum: de qua Cicero in Academ. 4. Briſſon. lib. 2. Select. Antiquitat. c. 1. & lib. 5. de Formulis. & ante hunc Budæus in annotat. poſteriorib. ad Pand. Item Cujacius 3. Obſerv. c. 26.

FABULA XI. *Virtutis expers*] *Virtus* pro fortitudine, viribus & robore: ut infra fab. 13.

Virtute & ſemper prævalet ſapientia.

Quomodo & Theognis ἀρετῶν verbo utitur in verſu valde ſimilis ſententiæ: κρείσσον τοι σοφίη καὶ μεγάλης ἀρετῆς. Sic l. 3. f. 6.

Qui

Qui sine virtute vanas exercet minas: id est, sine viribus. Sic l. 5. f. 2. Sic usurpat Statius Papinius, qua usum ait Capaneum Thebaïd. lib. 3. in illa impia sententia: *Virtus mihi numen, & ensis, Quem teneo.*

Auriculas] To *u* in penult. syllaba scandendo evanescit, quasi scriptum foret *auriclas.*

FABULA XII. *Ferum*] *Ferus* pro fera aliquoties à Phædro usurpatur substantive: hic & infra l. 2. f. 8. de cervo: mox l. 1. f. 21. & l. 2. f. 1. de leone: & l. 4. f. 3. de apro. At Virgilius de equo utitur Æn. 2. Quanquam idem & de cervo.

FABULA XIII. *Nulla prior ales*] Usitatius est Poëtis *ales* genere masculino. Aliquando tamen & feminino reperitur.

Quantum ingenium valet] De præstantia ingenii multa notavi olim ad Oppianum, quæ huc conferri possunt. To *M* non elidi-tur hîc ante vocalem. Exempla similia sunt apud Lucretium & Q. Serenum Sammonicum.

Virtute] Malim *virtuti.* Cæterum sententia hæc manifeste translata est ex hisce Ennianis versibus:

Melius est virtute jus.
Nam sæpe virtutem nanciscuntur mali.
Jus atque æquum se à malis spernit procul.

FABULA XIV. *Verbosis acquisivit sibi famam strophis*] Ut solet illud agyrtarum & circumforaneorum genus, non solum famam, sed & rem facere:

Aures verbis divitant
Alienas, suas ut auro locupletent domos:

Ut Accius vetus poëta de auguribus fecit, quibus nihil se credere ait. Versus refert Nonius in Divit. Et alius poëta Pacuvius hoc genus hominum censet magis audiendum, quam auscultandum, id est, quam eis obsequamur. Versus ejus sunt apud Ciceronem in fine lib. 1. de Divinat. quorum in primo legendum puto, *Nam istos:* ubi vulgo, *Nam istis. Istos audiendum.* Græcismus est elegans: ἀπροσωπία αὐτῶν. Exempla similia ex Plauto, Lucretio, Symmacho, jam ab aliis, præsertim Schoppio nostro Verisimil. lib. 3. cap. 3. sunt observata, quæ non compilabo: Sed iis & hoc addendum dico.

Commiserit] Recte v. c. teste Pithœo: *commisit*, nam & metrum id postulat.

Quorum stultitia] Ordo hic est: Quorum impudentia est quæstus stultitiæ, id est, qui per impudentiam suam quæstum & lucrum faciunt apud homines stultos & imperitos.

FABULA XV. *Ne possint capi*] Id est, ne caperentur. Sic infra l. 1. f. 23. *an cibo possit capi.* Plane ut Afranius apud Nonium: *Ni possent homines delinimentis capi:* pro, *Ni caperentur.* Vide Scoppii nostri Verisimil. lib. 2. cap. 20. & Gul. Canter. lib. 2. Nov. lect. cap. 2.

FABU-

FABULA XVI. *Sponsore improbo*] F. legend. *Sponsu improbo.* Alias enim claudicabit versus.

Rapere atque abire] Observa elegans antitheton in *abire* & *advenire.* Ita non erit cur τὸ *abire* mutes in *avere:* ut quidam præter rem argutus divinabat.

Cum dies advenerit] Juridice hoc quoque dictum est. Vid. l. 213. cedere diem. ff. de verb. sig. *venire diem* significat, eum diem venisse quo pecunia peti possit.

FABULA XVII. *Quem commendasse*] F. legend. *commodasse.* Sic & apud Petronium videtur peccatum à librariis in illa de muliebri levitate lepidissima fabella, cum scripserunt: *simulque & lacrimas commendabat lugenti.* Ajo enim verum esse, *commodabat.* Ut præficæ lacrimas suas & planctum suum alienis mortuis locabant mercede: sic istam fidissimam ancillam eleganter dicit Petronius heræ suæ *lacrimas commodasse:* id est, in gratiam ejus fleviſse una, ut ita ipsius allevaretur dolor. Nimis frigida est illorum lectio, qui restituunt, *lacrimas commundabat lugentis.* Quasi vero tam fuerit languida aut delicata ista matrona Ephesina, aut adeo defessa flendo, ut ei, tanquam infantibus solet fieri, lacrimæ ancillæ ministerio fuerint abstergendæ. Apage has ineptias. Quid? quod & in libris Juris Civilis hæc verba aliquando perperam fuisse permutata observavit Cujacius & Petrus Pithœus in Notis ad fragm. Modestini sub tit. 10. libri qui inscribitur Lex Dei. Sin retineas *commendasse*, *commendare* est deponere, l. 24. & l. 26. D. de depos. l. 186. commendare. D. de verb. sig. At *commodare* est idem quod utendum dare. Repudiata est enim Labeonis sententia, qui aliquid inter hæc duo interesse putabat. Ulpian. leg. 1. D. Commod.

FABULA XVIII. *Nemo libenter recolit, qui læsit, locum*] Sententia hæc expressa est ex Amphidis Comici versibus:

Ἐν οἷς ἂν ἀτυχήσῃ τις ἀνθρώπῳ τόποις,
Ἥκιστα τούτοις πλησιάζειν ἥδεται

Peractis mensibus] Novem scilicet, & decimo inchoato. Idem frequentissimum partus tempus. Varro Mysteriis. *Nascimur enim spissius, quam emorimur. Vix duo homines* X. *mensibus edolatum unum reddunt puerum. Contra una pestilentia, hostica acies puncto temporis immanes acervos facit.*

Humo] Pro *humi.*

FABULA XIX. *Habent insidias hominis blanditiæ mali*] De hujusmodi homine recte usurpabimus versum Lucillianum. *Quanto blandior, hoc tanto vehementius mordet.* refert Nonius in Improbus.

Preces admovit] Sic & infra loquitur l. 3. f. 16. & l. 4. f. 25. & Ovid. lib. 3. eleg. 7. de Ponto: *Quam, quas admorint, non valuisse preces.* Alia in hanc rem adfert Schoppius noster Suspect. lect. lib. 3. epist. 3.

Vali-

Validius] F. *valdius*: ut bis apud Horatium. Sic legerim & infra l. 1. f. 24. l. 3. f. 11. & 16. & l. 5. f. 5.

FABULA XX. *Ad perniciem quoque mortales devocat*] Sic & infra loquitur l. 3. f. 5. *Successus ad perniciem multos devocat.*

FABULA XXI. *Ignavis*] *Ignavus*, pro timido. Congruit autem cum hac sententia illud, quod est apud Ciceronem: *Ubi non sis, qui fueris; non est, cur velis vivere.*

Aper fulmineis dentibus] Ovidius 10. Metam.

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Ausonius Monosyllabis historicis: *Cadis Adonea mala gloria fulmineus sus.* Et idem Epist. 4. ad Theonem: *Stringere fulmineo venabula cominus hosti.* Quæ de apro intelligenda esse, ex præced. intelligitur: *Aut spumantis apri cursum clamoribus urges.* Oppianus noster lib. 3. Cyneget. v. 379. luculentis versibus hanc vim dentis aprugni describit:

Ἔστι δέ τις κάπροιο φάτις πέρι, λευκὸν ὀδόντα
Λάθριον ἐντὸς ἔμεν μαλερὴν πυρόεσσαν ἰυκτὴν.
Σῆμα δ' ἰφθιμερίοισιν ἀριφραδὲς ἱππίζεται.
Ὀππότε γὰρ πολὺς ὄχλος ἐπήτριμος ἀγριυτῆρα
Σὺν κυσὶν ἰυτόλμοισι ποτὶ χθόνα θῆρα βάλωνται
Αἰχμῇσιν δολιχῇσιν ἐπασσύτεροι δαμάσαντες,
Δὴ τότ' ἀπ' αὐχένος εἵτις ἀειράμενος τρίχα λιπτὴν
Θηρὸς ἴτ' ἀσθμαίνοντος ἰνιχρίμψιαν ὀδόντι,
Αἶψα μάλα σφαιρηδὸν ἀνέδραμεν αἵματος ῥιζὴ.
Καὶ δ' αὐτοῖσι κύτεσσι ἐπὶ πλευρῇς ἐκάτερθεν
Ἔνθα συὸς γενύων πίλασαν αἴθωνες ὀδόντες
Ἴχνια πυρσευθέντα διὰ ῥοιὸν τίτανται.

Natura dedecus] Sic eleganter vocat Asinum.

Bis videor mori] Ab adversario magno vinci vel detrimentum accipere solatium quoddam est, & lenius ferri potest. Unde illud apud principem Poëtarum: *Æneæ magni dextra cadis.* Et Ovid. 12. Metamor. *Quisquis es, ô juvenis, dixit, solamen habeto Mortis, ab Æmonio quod sis jugulatus Achille.* Pulcherrime Accius in Armorum judicio, referente Macrobio lib. 6. Saturnal. c. 1. *Nam tropæum ferre me à forti viro pulchrum est. Sin autem & vincar, vinci à tali nullum est probrum.* At à vili & abjecto atque ignavo superari, summum probrum maximeque pudendum & dolendum est. Formula illa: *Bis mori*, vel *interimi*, vel *perire* quasi proverbialis est, usurpata etiam ab aliis: ut in Senario Mimographi: *Bis enim mori est, alterius arbitrio mori.* Et: *bis interimitur, qui suis armis perit.* Sic supra f. 8. *Bis peccat.* Sic Publius Syrus: *Bis vincit, qui se vincit in victoria.*

FABULA XXII. *Dedissem veniam supplici*] Forte scrib. *supplicI*, id est supplicii.

Re-

Reliquiis, quæ] Nota, *Reliquium* & plurali *reliquia* etiam Neutro genere à Latinis dici, ut *alimonium, deliquium.* Sic *municipulam* infra, l. 4. f. 1. Nisi dicamus, pro *Quæ* legendum *Quas.*

Imputare beneficium] Non est hoc loco acceptum referre, sed exemplum vel collatum alicui. Phrasis Senecæ & Plinio potius, quam Ciceroni, usitata.

Leto dedit] Sic infra l. 3. f. 16. Sic in vet. formula mortuali: *Ollus est leto datus.* de qua Briffon. lib. 7. Formul.

Jactant imprudentibus] Lege, *jactat.* Similiter erratum erat infra l. 3. f. 14. *debent* pro *debet.*

FABULA XXIII. *Canis fidelis*] Jac. Micyllus in carmine elegantissimo de Canibus: *Inter quadrupedes canis fidelis.*

Peritis inritos] Sic legendum. Typographus enim hæc depravarat.

Possit] Malim *posset.*

FABULA XXV. *Currentes bibere in Nilo*] Malim, *e Nilo.* Notum est autem proverbium: *Tanquam canis è Nilo,* de nimia festinatione.

FABULA XXVI. *Multandum simili jure*] Talione, κατὰ τὸ ἀντιπεπονθὸς. De quo jure Rhadamanti antiquus refertur ab Aristotele versus lib. Eth. εἶκε πάθοι τά κ' ἔρεξε δίκη ἰθεῖα γένοιτο, id est, *Si quis, quod fecit, patiatur, just erit æquum.* Ad quam faciem Crinagoras quoque 4. Anthолog. scripsit in quendam: πίκροθας οἷ' ἔρεξας. ἰσθλὸν ἡ δίκη.

Cum revocasset] *Vocare* (ut Græcis φωνεῖν, vel καλεῖν: ut Hesiodus lib. 1. Τὸν δ' μάλιστα καλεῖν, ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει. quod versu præcedenti plenius dixerat: ἐπὶ δαῖτα καλεῖν,) absolute usurpari de invitatione ad convivium, jam ante observatum est à Jano Guilielmio & Fr. Modio nostro. Illud non item, *Revocare* esse rursum invitare eum, qui te convivam habuerit. Exemplo sit hic locus: cui addo Lactantium lib. 6. cap. 12. *Idem Deus præcepit, ut, si quando cœnam paraverimus, eos in convictum adhibeamus, qui revocare non possint, & vicem reddere, ut omnis actus vitæ nostræ non careat misericordiæ munere.* Locus quem laudat est Luc. 14. Μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσι. Ubi vet. Interp. *Ne forte te & ipsi reinvitent.* Erasmus: *ne vicissim invitent:* Beza: *ne vicissim vocent.* Sed omnium optime reddidit Lactantius. Nam & Varro sic loquitur: ut apud Nonium videre est.

Peregrinam volucrem] Sic vocat Ciconiam, quæ & Publio Syro apud Petronium Arb. est *peregrina hospita Avis, exul hiemis, titulus tepidi temporis.* Varro hoc genus aves *advenas* appellat (de re Rustica lib. 3. c. 5.) quibus *vernaculas* volucres opponit.

Sua quisque exempla] Sic alias dicitur, *Debere unumquemque eam legem pati, quam ipse tulerit: Et quod quisque juris in alterum sta-*

Digitized by Google

ſtatuerit, ut ipſe eodem jure utatur. Quod edictum ſummam habere æquitatem ſcribit Ulpian. leg. 1. D. Quod quiſque juris. Imo in hoc fere ſummam juſtitiæ conſiſtere ait Lactantius lib. 6. cap. 23. & Epitom. c. 3.

FABULA XXVII. *Manes Deos*] Monumentis inſcribi ſolebat D. M. vel D. M. S. *Diis manibus ſacrum.* Vide Briſſon. l. 7. de Formul.

Sanctæ religioni] Sepulchrorum ſeu monumentorum. Huc pertinet tit. D. de religioſis & ſumpt. funer. Item quod Cicero in Topic. æquitatis partem unam facit ſanctitatem, quam ad Deos Manes dicit pertinere. Sic ex eodem Cicerone 4. de Repub. hæc refert Nonius: *Sic Pontificio jure ſanctitudo ſepulturæ.* Et Joan. Chryſoſtomus homil. 13. ad Epheſ. juſta mortuorum ait à Græcis τὰ ὅσια τῶν ἀποθανόντων vocari. Modeſtinus JC. ſolemnia mortis appellat. Aliter autem Phædrus *Sanctam religionem* uſurpat infra l. 4. f. 10.

FABULA XXIX. *Deſtringunt*] Sic l. 4. f. 6. *naſute ſcripta diſtringis mea.*

Nocivum concitant periculum] Sic miſericordiam *nocivam* dixit infra. Plinius quoque hac voce utitur: Et Guntherus meus: *nocivum & petulans vulgus.*

Demiſſis pedibus] Plautina & Ciceroniana locutio.

Inquinari nolo ignavo ſanguine] Talis apud Guntherum noſtrum lib. 2. v. 486. deſcribitur generoſus Leo: *Spernitque minori Tingere cade genas, & vili ſanguine paſci.*

FABULA XXX. *Pugnam taurorum*] Quomodo Tauri ſuper excellentia & principatu armenti decertare ſoleant, & victus in ſilvam ac ſola loca ſeſe proripiat, ubi vires recuperet, ex pluribus auctoribus docui ad Oppianum. Vide Statium Papinium lib. 2. & 12. Thebaid.

Gregis] Gregem κατ' ἐξοχὴν dixit, pro armento.

Ratio eſt ſeparata, ait, ac diverſum genus] Melior quidem eſt lectio, quam ex vetuſtiſſimo Cod. indicavit Pithœus: *Eſt ratio ſeparata.* Sed tamen vel ſic claudicat verſus: cujus luxationem reſtitues, ſi τὸ *ait* removeas, ut ex gloſſa interpoſitum. Uſitatiſſimæ ſunt Phædro tales ellipſes.

FABULA XXXI. *De reliquis*] Lege, aut certe ſcande, *reliquiis*; ut & infra l. 4. f. 24.

Digitized by Google

NOTÆ IN LIBRUM II.

PROLOGUS.

Locus] Forte *jocus*. Nam & alibi, *fictis jocis*.

Sensus ut delectet varietas] Ut similitudo fastidium gignit; sic varietas delectationem adfert in quovis rerum genere. Vide Symmach.

Rependet illi brevitas gratiam] Quia χάριν βασιλέων ἐπαινεῖ. Sed tamen & brevitate nimia quosdam offendi scribit l. 3. f. 10. Pro *Commendatio* procul dubio reponendum, *commentatio*. *Cujus verbosa commentatio nescit*, nimirum rependere gratiam. hoc enim ἐπὶ τοῦ τέλους repetendum.

FABULA I. *Retulit Retro*] Geminationem hanc bonis auctoribus familiarem esse docet If. Casaubonus Animadvers. in Suetonium, & Brisson. libro Parerg. singul.

FABULA II. *Utcunque*] Suspicabar scripsisse Phædrum, *utrinque*, id est, utroque casu.

Ament, amentur] Id est, sive ament, sive amentur.

Pingi] Id est, ornari. Sic infra, *picta scribere*, est ornate scribere.

Canos Evellerat] Congruit historia Juliæ evelli sibi canos curantis, cui supervenit Augustus: ut est apud Macrobium.

FABULA III. *Vehementis*] Malim, *vehementi*. Fit autem συνίζησις primarum duarum syllabarum in unam: ut apud Horat. 2. Epist. 2.

Vehemens & liquidus puroque similimus amni.

Et apud Catullum de Nemesi:

Est vehemens Dea; ladere hanc cavete.

Successus improborum plures allicit] Sed finem respicere oportet, & cogitare, quam sit omnis illa, quæ videtur, felicitas momentanea. *Citò improborum læta ad perniciem ruunt*: inquit Mimographus. Pulcherrime Electra Euripidea:

Ne quis improbus, licet
Pelite gressu primitus pergat bene,
Vicisse fas omne arbitretur se illico.
Expectet, usque lineam dum ad ultimam
Pervenerit, vitæque metam inflexerit.
Nam maximum jus fasque robur obtinet.

Quæ cum sacrarum tabularum testimoniis mirifice congruunt.

FABULA IV. *Sus nemoris cultrix*] Forte *nemoricultrix* una voce composita. ut mox fab. seq. *alticinctos atrienses* habebimus. Sic Catullus Galliambo *silvicultricem cervam* & *nemorivagum aprum* dixit. *Ubi Cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus*. Similis plane

Digitized by Google

plane est illa Publii Mimographi compositio, qua Ciconia ipsi *pietaticultrix* in versibus elegantiss. quos retulit Petronius in Satyrico:

Ciconia etiam grata, peregrina hospita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitia nidum in cacabo fecit meo.

Fortuitum] Penult. longa ut Horat. 2. carm. 15. *Nec fortuitum spernere cespitem.* Sic *gratuitus.*

Opprimat] Appone τελευταῖον στιγμὴν.

Terrore effuso] F. *offuso*, ut dicimus, *nebulas* vel *caliginem* vel *tenebras offundere.*

Periculo] Lege, *periclo.*

Direpit] Proculdubio verum est, quod Christoph. Colerus admonuit, *derepit. Derepere* est deorsum repere. Sic *Degredi* pro descendere est apud Salust. Livium, Tacitum, atque Ausonium. Victorinus de Orthographia: *Degredi, de superiore loco descendere.* Sic *deripere* est deorsum rapere vel trahere apud Plautum & Tibullum, aliosque, ut docet Giphanius in Lucret.

Suspenso pede] Sic *suspenso gradu placide ire* dixit Terentius Phormione, Sc. O fortuna. Ovid. 6. Fast. *Et fert suspensos corde minante gradus.* Idem 1. Fast. *gradus suspensus digitis.* Virgil. Ciri: *Tum suspensa levans digitis vestigia primis.* Statius Papin. lib. 5. Sil. *aut leviter suspenso poplite transi.* Sed & *suspensa manu*, dixit Plinius in Epistolis.

FABULA V. *Occupata in otio*] ἐξώμοτον. Sic Mimus: *Amor otiosa est cura solicitudinis.*

Multa agendo nihil agens] Movens sed nihil promovens, ut ait Terentius. vel ut noster infra l. 4. f. 22.

Qui, magna cum minatur, extricat nihil.

Est autem elegans hæc ὑπογραφὴ ardelionum: ut avari infra l. 4. f. 19.

Vera fabella] Q. d. non fictis fabulis: ut supra in prol. l. 1. & infra, l. 2. f. 9. & l. 3. in prol. Significat, se hic veram expositurum historiam: unde & temporis & loci περιγράφους addit. Tales narrationes veras his fabellis immiscuit plures.

Posita Luculli manu] Nota res est. De substructionibus & ædificiis magnificis, vide Symmach. lib. 2. Ep. 59. ubi *opera Lucullana* jam pridem de conjectura correxi. Idem lib. 6. ep. 71. *Quædam Lucullanis operibus æquanda fociſſe.* Et lib. 7. ep. 36. *ſuccesſiſti in famam Luculli.* &c.

Altricinctis] ὑψιζώνους. Horat. 2. Sat. 8. *alte cinctos pueros* vocat servos Natidieni, volens intelligi strenuos, gnavos & industrios. Eosdem mox *præcinctos* dixit. Seneca epist. lib. 4. de Mæcenate ait: *Alte cinctum putes dixisse. habuit enim ingenium grande & virile,*

Digitized by Google

rile, *nisi illud ipse discinxisset.* Opponitur *alte cincto discinctus* & *dissolutus.* Glossæ vet. ἀνεζαλμένος, *alticinctus.*

Domino: & mox, *Dominus*] Sic Imperatores appellabant: & Augustas seu uxores eorum *Dominas.* Oppianus 1. Cyneget.

Τὸν μεγάλη μεγάλῃ φωτεύσατο Δόμνα Σεβάςῃ.

Nonnulli tamen hanc appellationem sibi tribui vetuerunt.

FABULA VI. *Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit*] Sic Petronius: *Nihil est tam arduum, quod non improbitas extorqueat.*

Propter volans] Id est, juxta; ut apud Terentium *propter dormire*, est concumbere.

FABULA VII. *Fiscos cum pecunia*] Nota, pecuniam veteres in fiscum, id est, corbem sparteum vel vimineum, condebant, præsertim quæ majoris esset summæ, quam ut in bulgam zonamve recte & commode condi posset. Sic Cic. 2. Verr. *Reperiebam fiscos complures cum pecunia Siciliensi à quodam Senatore ad Equitem Rom. esse translatos.* Idem Verr. 5. *Ex fisco in cistam pecuniam transferre.* Ad quæ Asconius Pedianus sic annotat: *Sporta, sportula, sportella, nummum sunt receptacula, & sacci, sacculi, sactelli, & crumenæ, & vellera & mantica & marsupia.* Vide & Cujac. ad tit. C. de jur. fisc.

Tuta est hominum tenuitas] Sic Symmachus in relatione lib. 10. Ep. 54. *Paupertas à dispendio tuta est.* Nec absimiliter Sallustius Conjurat. Catilin. *Egestas facile habetur sine damno* Festive in hanc sententiam Palladas lib. 1. Antholog. tit. οἷς πτωχοῖς: μηδὲ ποτὲ ζήσας ὁ πένης βροτὸς ἄδ' ἀποθάνοις.

FABULA VIII. *Venatorum necem*] Id est, à venatoribus cervo inferendam. Plane ut Oppianus φόνον ἀγρευτήρων dixit.

Quietis cœpit agere gratias] *Quietis* scil. gratia vel nomine, id est, pro quiete: an, *quietis bobus?*

Dominum videre plurimum in rebus suis] ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν, id est, *Namque lumen ædium puto esse heri præsentiam*, ut ait Æschylus in Persis, vide & Aristotelem Oeconomic. l. 1. c. 6. ubi refert apophthegma cujusdam, qui dixerit, Oculum domini esse, qui maxime pinguefaciat equum. Plinius lib. 18. c. 6. *majores fertilissimum in agro oculum domini esse dixerunt.* At contra secundum Pomponium, *Longe ab urbe villicarier, quo herus raro venit, Non villicarier, sed dominari, mea est sententia.* Et similiter Symmachus lib. 9. ep. 6. *Ærlores*, inquit, *absentium, quibus res languinqua remittitur, (f. committitur) tanquam soluti legibus vivunt: quoniam procul positis nullus dominorum terror incurrit.* Huc & Plautinum illud facit: *Ubi summus Imperator ad exercitum non est.* Cum hujus fabellæ argumento magnam habet cognationem apologus ille Æsopius de Cassita & pullis ejus ac domino segetis, in quo nidulabatur, descriptus ab Agellio lib.

lib. 2. c. 29. & à Gabr. Faërno. Claudit eum & obſignat uterque verſibus trochaïcis Ennii, quos cordi & memoriæ habere operæ pretium eſt:

Hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum,
Ne quid expectes amicos, quod tute agere poſſies.

FABULA IX. *Æſopo ingentem ſtatuam poſuere Attici*] Statuæ hujus auctore fuiſſe nobiliſſimum illum ſtatuarium Lyſippum (à quo ſolo ſe fingi velle edixit Alexander Magnus) diſcimus ex epigrammate Agathiæ Scholaſtici, qui Juſtiniani Imp. ævo vixit. Id è libro 4. Anthologiæ tit. Εἰς φιλοσόφους, εἰς εἰκόνα Αἰσώπου huc adſcribere placuit cum Latina verſione noſtra. Ex eodem hoc quoque diſcimus, cum iidem Athenienſes etiam ſeptem Sapientibus Græciæ ſingulis ſuas collocaſſent ſtatuas, omnium maximum honorem eos habuiſſe Æſopo, ejusque ſtatuam ordine primam eſſe voluiſſe. Sic igitur Agathias:

Εὖγε Φρυγῶν, Λυσίππε γέρον, Σικυώνιε πλάστα,
Δίκελον Αἰσώπου σήσας τῇ Σαμίᾳ
Ἑπτὰ σοφῶν ἐμπρόσθεν. ἐπεὶ κεῖνοι μὲν ἀνάγκην
Ἐμβαλον, ὦ πιθανὲ, φθέγμασι τοῖς σοφιζομένοις.
Οἷς ὁ τοφοὶς μύθοις καὶ πλασμασι καίριος λέξας.
Παίζων, ἐν σπουδῇ πείθει ἐχθροσόφους.
Φύσατον δ' ἡ τεχνίτα παρασίσας. ἡ Σαμίη ὁ
Τὸ γλυκὺ τῷ μύθῳ κάλον ἔχει δίλιας.

Vellem pari ſuavitate hæc Latinis metris à me includi poſſe. Sed reddam ut potero:

Laudo te, Lyſippe ſenex, Sicyonie ſculptor,
Æſopi effigiem quod ſtatuis Samii
Ante Sophos ſeptem; quibus omnia tradita duris
Legibus; in verbis ſuadaque nulla fuit.
Aſt hic fabellis figmentiſque omnia condit,
Per luſum ſuadens corda hominum ut ſapiant.
Aſpera præcepta averſamur: Fabula dulcis
Eſca injiar monitis additur à Samio.

Ne primus foret. Ne ſolus eſſet, ſtudii quod ſuperfuit] Senſus huic lectioni prorſus nullus ineſt, ſi ullus mihi. Quare ſic eam reſtituendam cenſeo, ut pro *foret*, legamus *forem:* pro *Nec*, *Ne* pro *ſtudii ſtudui*. Ita Phædrus hoc dicet: Quoniam alter (Æſopus ſcilicet) occuparat (id eſt, prævenit, antevertit me: hoc enim eſt occupare, Græce φθάνειν, ut Plautus Rud. *occupas praloqui:* & Pſeudol. *occupes prior adire*) ne ego primus forem (fabularum ſcilicet inventor) ſtudui quod ſuperfuit, h. e. in id incubui, id operam dedi, quod mihi relictum eſt, &, quod proximum erat, ne ipſe ſolus eſſet fabulator. Lacunam, quæ hic præcedit, tale quippiam habuiſſe ſuſpicor: *Ad ejus exemplum ipſe ſcribo fabulas.* Simile eſt illud neſcio cujus elogium:

Cicero effecit, ne Demoſthenes eſſet ſolus orator: Demoſthenes ne Cicero primus foret.

Ad aures pervenit tuas] Cicero, *accidere ad aures*, dicere amat. ut pro P. Seſtio: *Nihil ut unquam videretur tam populare ad populi Rom. aures accidiſſe.* Et in Vatinium: *Non putas fas eſſe, verbum ex ore exire cujuſquam, quod non jucundum & honorificum ad aures tuas accidat.* Ubi vulgo non recte, *accedat.* Sic Accius apud Nonium: *Simul ac nota vox ad aures accidit.*

Sin autem ab illis] Τὸ *Ab* ſupereſſe videtur. Senſus certe id reſpuit. Lege: *Sin autem illis:* ut τὸ M. non elidatur. Vel: *Sin autem & illis.*

Corde durato] Id eſt, *obdurato*, ut Catullus loquitur. *Pertendens animo*, ut Propert. lib. 2. *firmata mente*, ut Guntherus meus lib. 1. ℣. 468. Alludit autem ad ſententiam verſus Euripidei: τὰς γὰς ἐν θεῶν ἀνάγκας θνητὸν ὄντα δεῖ φέρειν. hoc eſt, *Ferre fata Divûm oportet, qui ſatus mortalis eſt.* Vel: *A Dîs decreta ferto, quiſque natus eſt homo.* Vel, ut ante nos vertit Georg. Ratallerus: *Quæ fata ſtatuunt, ferre mortales decet.* Cui ſimiliter Sophocles Philoctete: ἄκουσον ἀνθρώποισι τὰς μὲν ἐκ θεῶν τύχας δεδεγμένους ἐστ' ἀναγκαῖον φέρειν. Addit ibidem antitheſin malorum propria culpa attractorum.

Οἵους δ' ἑκουσίοισιν ἡγωνται βλάβας,
Ὧσπερ σὺ, τούτους οὔτι συγγνώμην ἔχειν
Δίκαιόν ἐστι, δυσ' ἑκουσίοιν τινά.

Id eſt, Interprete Q. Septimio Flor. Chriſtiano:

Adverte: Quæ mortalibus
Fata invehantur cœlitus, neceſſitas
Jubet illa ferre; at ſponte qui miſer ſibi
Accerſit ultro incommodum, quod tu facis,
Nec miſericordiam illo, nec veniam meret.

Fortunam criminis pudeat] Quia vir bonus infelix, fortunæ crimen eſt, ut quæ innocentiæ ipſius injuriam faciat. Æquum enim eſſe videtur, ut bene bonis ſit, male malis: quod nunc abeſt: ut eſt in veteri verſu apud Ciceronem. Vide carmen in Fortunam inter Catalect. Virg.

NOTÆ IN LIBRUM III.

PROLOGUS.

Otium des corpori] Id eſt, corpus cures.
Ut ad ſuetam] Leg. ὀφ' ὑ, *adſuetam*. Nam *perſtare ad vi-*

cem

cem fuetam, parum Latine dici arbitror. At *perstare vicem* eleganter dictum, ut *perseverare aliquid* Symmachus, &, alii. Pithœus tamen ex V. C. aliam annotavit lectionem, *Præstet*. Est autem totum hoc Proœmium elegantiss. & satis liberum. Quis Eutychus iste fuerit, qualeve officium aut qualem vicem in aula Tiberii sustinuerit, non habeo compertum. Fortasse libertus aliquis potens fuit in aula Imp. ut & de Particulone & de Filito suspicari libet, quos infra compellat. Facit quidem Josephus lib. 18. Ant. Jud. duorum mentionem libertorum & aurigarum, quibus Eutychis nomen fuit. Sed eorum alterum hæc à Phædro scripta fuisse, vix ausim dicere.

Curam habendi] Sic *amorem habendi* Ovid. dixit avaritiam:

Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habendi.

Et Horat. 1. ep. 7. *Amore sensit habendi.*

Incubuerim] F. scripserat Phædrus *incubuerim*. Solebant enim veteres *u.* aliquando geminare metri causa. Exempla apud Plaut. & alios occurrunt. Sic inf. l. 3. f. 18. legerim: *tribuuerit.*

Magnas opes exaggerare] Sic infra l. 4. f. 19. *Qui dum quadrantes aggeras patrimonio.* Quamquam ibi forte, *aggeras*, est ab *addgerere*; non ab *aggerare*. Sic Cic. 1. De offic. *Exaggerare rem familiarem*: & 4. Catilinar. *aucta atque exaggerata fortuna.* Pari elegantia Petronius Arb. dixit exstruere divitias. *Qui solas exstruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipsi tenent.*

Ut dixit Simon] Alludit ad illa Æn. 2. *Cuncta equidem tibi, Rex, fuerint quacunque, fatebor Vera.*

Servitus obnoxia] Intelligit Æsopum, qui Xantho Philosopho servitutem serviisse dicitur, ære ipsius redemtus. Servum autem hominem, ut Plautus alicubi ait, oculos, manus, linguam habere continentem oportet: plusque adeo ipsum scire, quam loqui, decet. Est autem hæc fors communis servo cum exule; de quo Polynices apud Euripidem interrogatus à matre, *τί φυγάδι τὸ δυσχερές*; quæ res maxime accideret molesta exulibus? respondet: *ἓν μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχειν παῤῥησίαν.* Illud, inquit, unum omnium maximum, quod libere loqui non licet. Tum Iocasta: *Servile hoc narras, non loqui quod sentias Audere. Δούλας τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν, ἃ τις φρονεῖ.*

Illius semita feci viam] Quid inter hæc duo intersit, ex Ennii versu cognoscere licet, quem refert Cicero 1. De Divinat. *Qui sibi semitam non sapiunt, aliis monstrant viam.* Sic Plautus Casina: *De via in semitam regredere.* Latior igitur *via*; angustior *semita*. Dicit ergo Phædrus, se *μυθοποιίαν* ab Æsopo inventam aliarum adinventione fabellarum auxisse.

Neque enim notare singulos] Hoc est, quod alius Poëta dixit:

Parcere personis; dicere de vitiis. Et quid si hic aliquis contendat legend. *Verum ipsa vitia & mores h.* pro, *ipsam vitam &c.* Fateor tamen, Vitam & mores sæpe ἐν παρατάξει jungi.

Threïssa cum gens] Indicat Phædrus, se gente Thracem esse: ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem, quam vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scytha. pro, *numeret auctores suos*, malim, *auct. Deos*, nempe Apollinem, & Musam, id est, Calliopen, quæ mater Orphei fuisse perhibetur.

Qui saxa cantu movit] Nota res de Orphei vi musicæ, vel ex elegantissimo illo Edyllio Cassii Parmensis, Poëtæ inter veteres Epicos eximii & Horatio æqualis: Quod quamvis jam sæpe sit editum, nonnullis etiam negetur esse γνήσιον, factum potius tentandi gratia ab Achille Statio Lusitano: tamen hic quoque Notis istis, tanquam pulchrum quoddam emblema, inserere visum est, subjecta ejus metaphrasi Græca, olim elaborata ab avunculo nostro doctissimo in gratiam virtutis eruditæ studiosorum adolescentum: quibus & nos hanc operam damus.

CASSII PARMENSIS ORPHEUS.

ARGUTA primum cum plectra parentis, & auro
Distinctam sumpsit citharam Rhodopeius heros;
Ridebant segnes pulsus, digitosque micantes
Serius, & chordis indocta dissona vocis.
Mox pudor exardens, & gloria dulcis honesti
Lusibus avertit puerilibus, omnis & illuc
Perditus incumbens Musa pallebat amore.
Et nunc maternis inhiat, nunc ille paternis
Cantibus: hinc illinc discens dependet utrinque.
Nulla Venus faciem cœpit mentita dolosis
Compedibus: somni fugerat, parcusque Lyæi:
Donec, ridiculus dudum, modulamine silvas,
Evulsosque suis scopulos radicibus egit:
Ausus & ire viam mortalibus inconcessam
Pœnarum oblites demulsit carmine manes.
Non levis adscensus, si quis posit ardua: sudor
Plurimus hunc tollit: nocturno exsomnis olivo
Immoritur: delet, quod mox laudaverat in se,
Qui cupit æterna donari frondis honore.

Poëmatii

Poëmatii præcedentis metaphrasis Græca; Auctore Matthia Bergio, Brunswicensi.

Ὀ'ΡΦΕΊΑ φασὶ τὸ πρῶτον ἐπὶ φόρμιγγα λιγείαν
Ματρὸς ἐκ Πιερίης προσάιδειν μυκηθμὸν φωνῇ,
Πηλὸν τοῖς ἄϊσσι γίλων χλιάσας τι ἑπόρσαι
Τῷ μείλιχ῾ῳ τῷ ἀμύσσῃ, ἐπὶ ναθροῖσί τε νῆρα
Κούσμασιν ἀμφαφάασκε, καὶ ὠδὶν ἰσικὸ τ' ἐπᾴδει.
Αὖψα δ' ὁμῶς αἰδοῖ τι τυπτὶς καὶ ἱμέρῳ ᾠδῆς
Χαίρειν πόλ' ἐκέλευσε τὰ παιδικὰ, καὶ φρὶν ἔτρεψε
Παντῆμαρ πρὸς μῆτιν ὅσοι σθέν῾ῳ· ἐκ ὄγε μητρὸς
Οὔτε πατρὸς μεθαὶς ὅτ' ἀοιδιάοντας ἰώμα.
Οὐδέ μιν ἀ δολόεσσα πόθῳ δαλήσασα κύπρις,
Οὐδὲ πίδαις σφιγχθέντ' ἀπὸ δίσμιον ἀμαχέσ' ἦγε,
Οὐχ ὁ δίδους βαθὺν ὕπνον ὀκνηραῖς, οὐχ ὄγε νηδὺν
Πολλὰ χαριζόμεν῾ῳ, μογέοντι ἦ μοῦνον ἐπ' ᾠδῇ
Καὶ τόθ' ὁ πρῶτα γηλοῖ῾ῳ, ὁ μηδὲν ἁμαρτὼν φόβῳ ἔμπα
Θεσπεσίῃς ἰυγῇ καὶ ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας,
Θῆγούς τ' ἀγριάδας ἀκτὰς ἐπὶ τηλεθόωσας
Οὐκ ἔτι μαιομένους τι ἀπύγαγε θῆρας ἀγρώτας.
Τοῖς δ' ἔτι καὶ ζωοὶ' ἄγκιστον ἔβαινε κέλευθον
Τάναρσι ψόκ' ἴβᾳ, σκοτίην ὁδόν, ἄϊδ῾ος ἴσω
Μειλιχίῃ πυτιὸς κιθαρῇ, δὶ ἔρατ' ἀλόχοιο.
Ε'νθ' ἄρα καὶ χθονίων τον ἀκτιδία χάρμα ἔπεισε.
Πρὸς τὰ μέγα' ἐπέτρα οὐ ῥᾳδία ἐς' ἐπιβάθρα.
Ἰδρὼς καὶ πόν῾ος ὠρὸς ἐκεῖσ' ἀπαμέμπτους ἄνδρα
Οἷς καὶ ἀκειμήτοισι πεπασμένος ὀφθαλμοῖσι
Ε'γκεφυὼς τι βίβλοισι, λύχνῳ τι κ' ἐλαίῳ ὀδοῦσι
Τοῦτ' ἐμὰ τῦτ' ἐν ἐμυτῷ ἔκτιε πρὶν ἐκήκω.
Ταῦτά γε παλαμίας ἴρδεν κλέος ἄφυτα ἰσθλὸν.

Extat de eodem & in Catalectis Virgilianis Epigramma, continens hujus allegoriæ expositionem. Id est ejusmodi:

Threïcius quondam Vates fide creditur canora
Movisse sensus acrium ferarum,
*Atque animes tenuisse vagos **
Et surda cantu concitasse saxa.
Suavisonoque modo testudinis arboros secuta,
Umbram ferunt præbuisse Vati.
Sed placidis hominum dictis fera corda mitigavit,
Doctaque vitam voce temperavit.

Justitiam docuit, cœtu quoque congregavit uno,
Moresque agrestes expolivit Orpheus.

Candore noto] Ego, inquit, candore notus sum omnibus. Ergo te quoque de meis laboribus sincere & candide judicare æquum est.

FABULA I. *Anus ad amphoram*] Proverbium vetus est, *Anus ad armillum redit*, id est, ad vas vinarium. Vide Festum. Confer cum hac vinosam anum Plautinam, quam is describit Circulione, Sc. Flos veteris vini.

Qualem bonam] Debuit dicere, quam bonam: Sed videtur de industria sic locutus esse, ut τὸ πρέπον in anu ebriosa & temulenta, cui lingua in vino nataret atque lapsaret, observasse videretur.

Tales cum sint reliquiæ] Ex proverbio quo boni vini etiam feces bonæ esse perhibentur.

Qui me noverit] Nempe jam senem. Sic senectutis suæ etiam alibi meminit, ut infra l. 4. f. 25. & l. 5. f. 10.

FABULA II. *In cubile*] Hoc est, latibulum ferarum. Hinc metaphorice à re venatoria *cubilia causarum* dicta sunt Ciceroni & Ammiano Marcellino lib. 30. *Vestigia sagacius colligendo, ut Spartani canes aut Cretes, ad ipsa cubilia pervenire causarum.*

Vos timere absistite] Id est, desinite. Exemplo Virgilii 6. Æn. *absiste moveri.* Et Columellæ lib. 12. c. 19. *nec absistat id facere.* Simili forma alibi dixit Virgil. *absiste precando*, id est, precari, Æn. 8. Et Livius, *absistere obsidendo*, id est, obsidere.

Laserant] F. *laserunt.*

FABULA III. *Usu periens hariolo velocior*] Proverbium alibi à me non lectum, quod meminerim. Sensus per se manifestus est. Quamvis prudentia quoque versetur circa res futuras, & nitatur conjecturis, quæ sæpe falli & aberrare possunt: tamen certior est divinatione, quæ nihil habet certi.

Μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς.

Cujus versus sententiam ita expressit Cicero 2. de Divinat.

Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum.

Averruncandum victima periculum] Sic mox: *Expiari posse majori hostia.* Solebant enim monstra & prodigia hostiis procurari, idque ex consilio & præscripto augurum & aruspicum, Quindecimque virorum, qui libros Sibyllinos super hac re adibant & inspiciebant: ut scilicet averruncaretur malum, quodilla minabantur. Sic apud Ciceronem 1. De Divinat. *Cumque magna vis videretur esse in monstris interpretandis ac procurandis, in aruspicum disciplina: omnem hanc ex Etruria scientiam adhibebamus.* Idem lib. 2. De Divinat. *Quemadmodum signa, quæ à Diis hominibus portenduntur, procurentur, atque recipientur. Hoc prænosere unum ex officiis divinationis ponebat Chrysippus.* Sic *procurandi* verbo (quod & hic est apud Phædrum) sæpe utitur in hac eadem significatione Livius: *Prodigia pro-*

Digitized by Google

procurare, vel, *majoribus hostiis procurare*: ut lib. 31. l. 34. bis terve lib. 37. lib. 38. lib. 39. & alibi. Gellius lib. 4. c. 6. Neque tantum in portentis ac prodigiis, sed etiam in somniis paulo tristioribus procurandis expiandisque mire superstitiosi erant. Hinc Tibullus lib. 3. eleg. 3.

Et vanum metuens hominum genus omina noctis
Farre pio placant & saliente sale.

Et idem lib. 1. Eleg. 5.

Ipse procuravi, ne possent sæva nocere,
Somnia, ter salsa deveneranda mola.

Vel, ut Jos. Scaliger e vet. lib. *Sancta dev. mola.* Ego pro *seva*, libenter legerim, *scæva*, id est, finistra. Videndus de hoc ritu & J. Gulielmus Quæst. Plaut. ad Amphitruonem. Sic & fulmen procurabant, expiantes locum fulguritum sive bidental. Procurandi fulminis scientiam quo pacto sibi Numa Pompilius procurarit, eleganter & callide deluso Jove, qui humanis capitibus (quibus Patri quoque ejus Saturno fieri solitum accepimus) fulgurita procurari volebat, sed pro his capillum cœpitium sibi à Numa obtrusum tandem acceptavit, ex lib. 2. Furii Antiatis refert Arnobius lib. 5. adversus Gentes. Eodemque alludit & Joan. Sarisberiens.

Insitivos liberos] Adulterinos, seu nothos, qui vulgo *manseres*. Alias etiam adoptivos liberos recte dixeris *insitivos*. nam ut pyra vel poma insitiva in alienam arborem, ita ipsi in alienam familiam & stirpem adoptione inseruntur. Quid multa? Elegans ἀνθιστὴς, qua & supra usus est.

Hominisque curam cura majore aggravant] Id est, ex incerto & sollicito dimittunt multo incertiorem ac sollicitiorem.

Ibi stans] F. *ibi astans.*

FABULA IV. *Ad lanium*] Pro, apud Lanium. Sic Plautus *ad forum*, pro apud forum: *ad exercitum*, pro apud exercitum. Terentius, *ad sororem*, *ad uxorem*, pro, apud sororem, apud uxorem, Heautont.

Inter reliquas] Τὸ *quas* duabus quidem syllabis, ut alibi, ita hic legendum κατὰ διαίρεσιν: non tamen ob id statim mutanda est scriptura, ut *relicnas* scribamus: quod putabat quidam amicus noster. Sic Lucretius lib. 4. *Reliquas tamen esse vias, in mente patentes.* Idem alibi: *Numquam reliquo reparari tempore posset.*

Quidnam] Suspicabar, *quinam*, id est, quomodo. Sed forte nihil mutandum.

Et turpi facie multos cognovi optimos] Exemplo sit vel ipse Æsopus, quem corpore deformem fuisse accepimus, sed mire ingeniosum: ut jure optimo illud Ovidianum de se dici potuerit:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio forma damna rependo mea.

Adda-

Digitized by Google

Addamus & Epictetum, cujus de se ipso distichon ex Gellio notum est:

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Id est,

Servus Epictetus mutilatum corpus habebam
Pauperieque Irus, sed Deo amatus eram.

Immo si Petronio credimus: *Raram facit misturam cum sapientia forma.* ἀφορᾷ ὁ θεὸς εἰς τὸν νοῦν, καὶ μὴ εἰς τὸν ὄψιν: ut ad herum suum dicebat Æsopus. Idem & Syracides monet his verbis cap. 11. Μὴ ἀνίσης ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ. καὶ μὴ βδελύξῃς ἄνθρωπον ἐν τῇ ὁράσει αὐτοῦ. Et Salvator noster Joh. 7. ait: Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Deus item ad Samuelem 1. Reg. 16. Μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὸν ὄψιν αὐτοῦ, μηδὲ εἰς τὸν ὕψος μεγέθους αὐτοῦ &c. Vel ut D. Chrysostomus citat: Μὴ σχέσεις εἰς τὸν ὄψιν αὐτοῦ. Est tamen cum monstrosa corporis figura etiam animum indicat pravum & distortum. Quo pertinet Epigramma Palladæ lib. 2. Antholog. tit. εἰς χωλούς.

Χωλὸν ἔχεις τὸν νοῦν, ὡς τὸν πόδα· καὶ γὰρ ἀληθῶς
Εἰκόνα τῶν ἐντὸς σὺ φύσις ἐκτὸς ἔχει.

Hoc est:

Mens animi haud aliter quam pes tibi claudicat: intus
Quod latet, externa pingitur in facie.

FABULA VI. *Dolone*] *Dolon* quid sit, jam notum: nempe lignum in quo gladiolus lateat: vel ξυφίδιον ἐν ξύλῳ ἀποκρυπτόμενον. Sic utitur Alphenus l. 52. §. 1. D. ad l. Aquil. Sic Ulp. l. 1. §. 7, & generaliter. D. Si quadrup. paup. fec. dic. Sic Sueton. in Claudio c. 13.

FABULA VII. *Feciſti tantum corporis*] *Corpus facere* (quod haud scio an nemo præter hunc auctorem alius ita usurparit) est pingue fecere, & nitidum beneque curata cute fieri, ut Horat. loquitur. Huic contrarium est apud Lucretium lib. 1. & Ciceronem lib. 7. Epist. familiar. 27. *Corpus amittere*, id est, macrum fieri, & morbo exhaustis viribus totum languere, valdeque imbecillum esse, adeoque ossa atque pellem, quod dicitur apud Plautum, περὶ δ' ὀστέα μοῦνον ἐόντα, inquit de tali homine Smyrnæus lib 9. Paralip. Plinius non absimiliter Phædro dixit, folia *caput facere* quando jam in semen excrescunt, lib. 26. c. 12. Sic *numerum facere* dixit Cyprianus & Paulinus. Illius hæc sunt verba De Idolorum vanit. Tract. 4. *Populus de sceleratis & nocentibus congregatur, & asylo constituto facit numerum impunitas criminum.* Paulini ista Epist. 4. *Quasi vero numerum loquacitate facturus.*

A catena collum detritum canis] Hujusmodi canes Seneca vocat *catenarios* lib. 3. de Ira c. 37. Artemidorus διαμίους. Petronius: *Canis ingens catena vinctus.* Avienus hanc fabulam recitat de Cane & Leone.

FABU-

Digitized by Google

FABULA VIII. *Filiam turpiſſimam*] *Turpitudo*, ut & *honeſtas*, proprie quidem de animo hominis, ſæpe tamen etiam de corporis forma dicitur, ex qua interdum cognoſcitur animus, quamvis admodum fallaci indicio. Sic infra l. 4. f. 4. *turpiſſimam* vocat, quam mox *deformem*.

Quid enim] F. *quid ni?*

Rem feminarum] Id eſt, ſupellectilem, ne tu aliam rem intelligas; qua ſcilicet ſunt, quod audiunt.

Dulcemque in ambos caritatem partiens] Suaviter & eleganter dictum: ut Gunth. lib. 7. Ligurini: *dulcem tecum partimur amorem*: Ubi in notis meis docui, imitatione Cæſaris, Virgilii & Statii hæc dicta eſſe. Sic & *dulcem benevolentiam* dicet infra l. 3 f. 15.

Cotidie ſpeculo vos uti volo] Sic & Socrates ſpectatores ſuos ac familiares volebat ſpeculum crebro inſpicere, eandem ob cauſſam. Qua de re ſic Apulejus in Apologia: *An turpe arbitraris; formam ſuam ſpeculo aſſiduo explorare? Annon Socrates Philoſophus ultro etiam ſuaſiſſe fertur diſcipulis ſuis, crebro ut ſemet in ſpeculo contemplarentur? ubi qui eorum forte pulchritudine ſibi complacitus, impendio procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret: qui vero minus ſe commendabilem forma putaret, ſedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Adeo vir omnium ſapientiſſimus ſpeculo etiam ad diſciplinam morum utebatur.* Hæc Apulejus: ad quem locum quæ amicus noſter Iſ. Caſaubonus in ſuis illis longe eruditiſſimis Scholiis adſcripſit, non corrado.

Formam ne corrumpas nequitia malis] Similiter Plautus Moſtellaria.

FABULA IX. *Vulgare amici nomen; at rara eſt fides*] Hinc Ariſtoteles crebro ad familiares ſuos conquerebatur: ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος. Ideo & Paulus in Sententiis ſcripſit, Amicos appellari debere eos, non qui levi notitia nobis conjuncti ſint: ſed quibus fuerint jura cum Patrefamilias, honeſtis familiaritatis quæſita rationibus. l. 223. §. 1. D. De verb. ſig. Sunt autem apud omnes ſcriptores querelæ frequentiſſimæ de paucitate amicorum, & quaſſa atque ſubleſta & lubrica plerorumque fide.

Cum parvas] Hæc quoque Hiſtoria non fabula eſt: ut & ſequens narratio.

Si famam adſequar] De fama & poſteritatis ſtudio, quantum illud in Phædro fuerit, alibi dixi: quibus hic quoque locus aggregandus eſt.

Dummodo abſolvar cinis] Id eſt, poſt mortem: quod & Socrati accidit, cujus accuſatores Anytus & Melitus tandem omnium judiciis condemnati, ipſe vero Socrates eorum reus abſolutus eſt. Significat Phædrus, ſe in reatu hunc librum ſcripſiſſe, cum à Sejano iniquiſſimo vexaretur judicio: de quo & ſupra.

Ut

Ut fieri solet] Nempe, *Qui strnit in calle, multos habet ille magistros:* ut vulgatum est dicterium.

FABULA X. *Cassandra quia non creditum, ruit Ilium*] Virg. Æn. 2.

Tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris
Ora, Dei jussu non unquam credita Teucris.

Nam, ut de eadem ait Tryphiodorus Halosi Ilii:

Τὴν γὰρ Ἀπόλλων
Ἀμφότερον μάντιν τ' ἀγαθὸν καὶ ἄπιστον ἔθηκε.

Id est,

Dederat huic augur Apollo,
Esse bonam vatem, sed non credenda profari.

Et apud Q. Smyrnæum lib. 12. paralipom. Homeric.

Οὐ γὰρ ἔμπεδον ἦτορ ἔχεν πινυτόν τι νόημα
Κασσάνδρη. τῆς ἕνεκ' ἔπλετο γίνετ' ἀκράαντον,
Ἀλλ' ἄρ' ἑτώσιον ἔσκεν· ἀκούετο δ' ἐκ τοῦ αἰεί.

Et post:

Ὡς ἀπιθήσιον ἦεν, ὅτ' ἄλγεα Τρωσὶ γένηται.
Κῆρες γὰρ πάντων νόον ἔπλαθον.

Quorum versuum sententiam sic placuit Latinis exprimere:

Soli inerat mens firma animi & præcordia dextra
Cassandræ, haud unquam verbum vanum ore profatæ,
Cui suus eventus non respondisset. At ipsi,
Nescio quo fato, nemo auscultare volebat,
Tanquam vaniloquæ. Trojanis quippe parabant
Pœnas fata suas infligere. Cæca proinde
Omni privabant sensu rationeque corda.

Significatur autem per hæc cæcitas & furor hominum imminentibus pœnis fatalibus, quando sana consilia & salutaria monita à nemine in animum demittuntur, sed omnes clausis oculis & auribus in suam perniciem ruunt. Qua de re sunt noti versus veteres relati à Lycurgo in oratione contra Leocratem: notus locus Velleji Paterculi lib. 2. hist. notus Ammiani Marcellini lib. 14. & 17. noti denique versus Lucani. Porro titulus hujus narrationis græcissat: *De Credere & non credere: περὶ τῦ πιστεύειν καὶ ἀπιστεῖν.* De hoc autem argumento lege Dionis Chrysostomi elegantissimum libellum, à Joach Camerario latine conversum & Notis illustratum. Notum est Epicharmi quoque præceptum politicum: *μίμνειν ἀπιστεῖν*: quo ille tanquam nervis & artubus sapientiam dicebat contineri. Quod & Cicero sæpissime inculcat. Et extat versus nescio cujus auctoris:

Πίστις ἄφρων ὁμοῦ καὶ ἀπιστία σύλλογος ἀνδρός.

Ut autem hic nimis cito credit maritus iste liberti criminationibus: ita apud Heliodorum Arisippus Demænetæ uxori privignum Cnemonem falso deferenti fidem temere adhibet, Æthiopic. histor. lib. 1. Quod exemplum augere potest numerum

merum illorum octo vel decem, ab elegantissimo Mureto relatorum lib. 1. Var. lect. c. 12.

Togamque puram jam pararet filio] Deposita nimirum prætexta, quam purpura distinctam gestabant usque ad annum ætatis XVI. completum. Sic Cicero se filio suo togam puram Arpini dedisse scribit ad Att. lib. 9. ep. ult. Catullus elegia ad Manlium vocat vestem puram.

Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
Jucundum cum ætas florida ver ageret.

Seductus] Legendum videtur: *Seductu'st.*

Heredem se fecisse proximum] *Proximus heres* hic dicitur, qui alias crebrius à JCtis & historicis, etiam ab Horatio appellatur *secundus heres*, id est, substitutus.

Qui dum] Malim, *cum.*

Maxime dolisurum amanti] Οὐ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μεμαῶτες ἀνὴρ Ἀτρεΐδαι: Ut ex Homero joci causa adferebat Sex. Cæcilius JC. leg. 13. §. 1. D. ad l. Jul. de adult.

Ætatem adultam servans diligentius] *Adultam ætatem*, pro adolescente usurpat. Non potest autem quisquam nimium diligenter suorum liberûm custodire pudicitiam: ut est apud Plautum. Κάλλος δυσμητον ἥν παῖδα τοκεύσῃ, inquit Phocylides. Et Cicero in 1. De offic. rectissime monet, atque saluberrime: *Maxime hæc ætas à libidinibus arcenda est, exercendaque in labore, patientiaque & animi & corporis.* &c.

Familia] Id est, servorum multitudo: ut infra, l. 4. f. 21.

Tentat in tenebris caput] Colerus distinguere tentabat ante, *caput*: & jungere: *Caput ut sentit tonsum.* Quod vix est ut probem.

Transfigit] Omnino legendum, *tranfigit*, id est, confodit, metron pariter & sensus hoc poscit. Virg. *transadigit* bis terve in eadem re usurpat. Sed & Valerius Flaccus lib. 3. Argonaut.

Securigerumque Nealcem Transigit, &c.

Idem lib. 6. *Lævum per luminis orbem Transfigitur.* Sic Silius Italicus lib. 2. *transegit pectora mucro.* Tacitus lib. 14. *gladio se ipsum transegit*; Igitur τὸ *transfigit*, manifesto ex glossa est.

Sanctam uxorem] Quam paulo ante vocabat *castam*, & mox, *innocentem.* Sic sæpe Cicero.

Sopita primo somno] Qui artissimus esse solet.

Ad Centum viros] Apud hos enim agebantur disceptabanturque causæ graviores, quæ & Centumvirales inde appellatæ Ciceroni, Quintiliano & Plinio Secundo.

Ut adjuvaret jurisjurandi fidem] Id est, ut suam religionem sublevaret, quippe quibus non liqueret. hoc enim vult versus sequens: *Quod ipsos error implicuisset criminis:* id est, quia versarentur quasi in Labyrintho quodam inextricabili vel irremeabili. Nam de jurejurando purgatorio mulieri deferendo, ut ipsa innocentiam per id suam testaretur, alienum videtur, ut hæc exaudiamus.

Fontem

Digitized by Google

Fontem veritatis] Videtur ad illud Democriti respexisse: ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια.

Limasset à radicibus, Non evertisset] Peccat meo quidem animo hæc distinctio. Quid enim est, *limare à radicibus? Evertere à radicibus* eleganter dicitur; illud non item, ut puto. Quare mecum sic potius distingue: *Si mendacium subtiliter limasset, à radicibus, Non evertisset scelere funditus domum.* Majoris emphaseos causa duo ejusdem significationis conjunxit: *funditus à radicibus evertere:* quod est ῥιζόθεν κεφάλαιον ἀναιρῶ.

Exsecutus sum] Ἐπεξῆλθον, vel ἐξῆλθον. Plautus eo sæpius utitur pro narrationem institutam quasi protelo continuare. Vid. Muret. Var. lect. lib. 10. cap. 13.

FABULA XI. *Cui super*] Leg. *Qui sup.* & jung. *Qui insectatus est damn.*

Id demum est homini turpe, quod meruit pati] Sic Ovidius:

Quæ venit ex merito pœna, dolenda venit.

Nulla autem calamitas aut deformitas corporis cuiquam probro dari debet, si animi vitia absint; ut neque formæ elegantia in laude ponenda est, si absit animi probitas. Plutarchus, causam inquirens, cur apud Homerum & Venus Vulcano quamvis blandiens, claudicationem tamen tribuat, & contra Hector Paridi convicium licet faciens, nihilominus eum his compellet verbis: Δύσπαρι εἶδος ἄριστε: Plutarchus ergo hæc scribit: ὅτι Ὅμηρος καταγιλᾷ τῶν αἰσχυνομένων ἐπὶ χωλότητι, ἢ τυφλότητι, ὅτι ψυχὴν ἡγεμονικὸν τὸ μὴ αἰσχρὸν, ὅτι αἰσχρὸν τὸ μὴ δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τύχης, γινόμενον. Qui locus valde huc pertinet. Vide & Muretum lib. 11. Var. lect. cap. 1.

FABULA XII. *Indigno quanta res*] Forte leg. *ô quanta res:* ut ô fuerit absorptum in ultima syllaba præcedentis dictionis.

Qui me non intelleguns] Hæc orthographia in libb. MSS. constanter servatur. Ut autem in hac fabula pullus gallinaceus margaritam spernit, eique granum tritici anteponit: ita Heraclitus dicebat, asinum paleas auro præferre. ὄνον σύμματα ἂν ἐλέσθαι φησὶν Ἡράκλειτος, μᾶλλον ἢ χρυσόν. ἐδίου γὰρ χρυσοῦ τροφὴν ὄνος: Ut est apud Aristotelem lib. 10. Ethic. c. 5. Nec multum absimilis est sententia versus veteris, à Clemente Alexandrino relati: ὁ χοῖρος ἥδεται κόπρῳ καὶ βορβόρῳ. Id est:

Suis voluptas in luto atque stercore est.

Sic nimirum trahit sua quemque voluptas.

FABULA XIII. *Partibus*] Id est, litigantibus. Sic vulgo quoque *partes* usurpantur.

Nec religio pecces imprudens mea] *Religio mea*, id est, ego judex. Judici religio tribuitur, propter jusjurandum quo adstrictus est. Juratus enim judicat. Cicero pro M. Cœlio: *Habeo enim, Judices, quem*

Digitized by Google

quem vos socium vestræ religionis jurisque jurandi facile esse patiemini, L. Luceium sanctissimum hominem & gravissimum testem, &c. nam & testes jurati testimonium dicunt. l. 9. C. de testibus. Plurima ad hanc rem, id est, ad jusjurandum illud judicum, quæ in jure *religio* dicitur, loca ex jure civili annotavi ad tit. Instit. De oblig. quæ quasi ex delictis nasc.

De quis nunc agitur] Etiam hoc ex formulis antiquis judiciorum depromptum esse, facile quivis paulo humanior intelligit. Solebat enim in actionis formula addi: QUA DE RE AGITUR? vel QUO DE AGITUR: ut vel ex oratione Ciceronis pro Muræna notum est. Vide B. Brissonium lib. 5. De formulis, ubi alia quatuor loca pro exemplo è Cicerone annotat.

Sustulit sententiam] Pro tulit, compositum pro simplici.

FABULA XIV. *Puerorum in turba ludentem nucibus*] Nota res est, pueros lusitasse nucibus. Vide Erasmum in Explicatione proverbii Persiani: *Nuces relinquere*; Chil. 1. cent. 5. proverb. 35. Deinde quam multi clarissimi viri ad lusus cum pueris, quos caros habebant, sese demiserint, vide apud Petrum Fabrum in præfatione Agonistici. Valde suaviter Symmachus lib. 4. ep. 20. *Repueraſcere* (inquit) *nos pictas jubet, ut litterarum dulcedinem liberis nostris labor participatus insinuet.* Vide & Ausonium Protreptico ad Nepotem. Est autem hic observandum elegans exemplum Chriæ dramaticæ vel pragmaticæ: cui similis est illa Lycurgi producentis in forum duos canes, ut civibus suis demonstraret, quantam vim haberet educatio in utramque partem.

Simul] Pro simulac: ut infra l. 3. f. 16. l. 4. 8. & 14. l. 5. f. 5. & 7. exemplo Ciceronis, Horatii, aliorum.

Derisor potius quam deridendus senex] Sic supra l. 3. f. 3. *Naris emunctæ senex, Natura nunquam verba cui potuit dare. Derisor* est ὑπερ, qualis & Socrates fuit.

Sapiens] Philosophe, per Ironiam.

Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris] Nisi me fallit memoria, etiam Amasis Ægypti rex eodem sese argumento excusavit, cum nimiæ remissionis argueretur à suis. Vide Erasmum in proverbio, *Arcus tensus rumpitur.* Chil. 4. cent. 5. adag. 77. Comparationem aliam arcus cum animo humano facit mimus apud Senecam relatus: *Arcum intensio frangit; animum remissio:* ubi intelligenda est nimia animi remissio & ignavia.

Debent] Lex metrica exigit, ut legamus, *debet.*

FABULA XV. *Prolapsam effundit farcinam*] *Cadendi & labendi* verbis de partione uti Latinos æque ac Græcos Poëtas, ad Oppianum docui. Puto autem & Tryphoninum JC. usurpasse verbum *Excidere* cum de Arescusa ancilla agit, sub hac conditione manumissa, *Si tres pepererit.* l. 15. D. de stat. hom. *Nec*

enim (inquit) *natura permisit, simul uno impetu duos infantes de utero matris excidere, ut ordine nascentium incerto non appareat.* &c. Ubi tamen vulgati libri omnes habent *excedere*. Sed videndum ne sit, ἐμφατικώτερον *Excidere*: quod Tryphoninum scripsisse autumo. *Profundendi* verbo in hac notione usus est Tertullianus lib. De Carne Christi: *Horres utique & infantem cum suis impedimentis profusum utique & obliturn.* Ibidem paulo ante malim: *uterum indies insolescentem*: ubi vulg. *insolescentem. Insolescere* est crescere & augeri. At *insolescere* superbire. Juvenalis quoque de Messalinæ partu *effundendi* verbo usus est: *Partus similes effunderet ossas.*

Niger an albus nascetur] Ex proverbio, *Albus an ater sis nescio.* Utitur eo & Cicero Philip. 2. & Apulejus in Apologia, & Catullus in Cæsarem, & B. Hieronymus in Helvidium. Vide Erasmum Chil. 1. cent. 6. adag. 99. Ad hanc formam Plautinum illud dictum est: *nullius coloris aliquem nosse.*

Beneficium magnum sane] Ironice.

Necessitas] Naturæ scilicet. Similiter alicubi Cicero. Congruit nonnihil cum hujus argumento fabulæ disputatio Phavorini apud Gellium de sobole non tantum parienda à matre, sed & lactanda.

Obsistere homines legibus; meritis capi] Nam, ut Poëta ait,

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.

Huc pertinet Pauli sententia lib. 4. tit. 5. *Meritis liberos, quam pactionibus, adstringi placuit.* Idem ex responso quodam Papiniani refert Justinianus in leg. 35. si quando. C. de inoff. testam. *Meritis magis filios aut paterna obsequia provocandos, quam pactionibus adstringendos.*

FABULA XVI. *Pœnas oppetit*] Ut, *oppetere mortem.* Sed illud non memini alibi legere.

Nectar quod Pallas] Minerva nimirum avi suæ, quam in tutela habebat, potum illum Deorum dono miserat, die credo natali suo, quo se Noctua invitaret largius.

Tribuit] Nempe silentium & canendi pausam, ut faceret.

FABULA XVII. *Quercus Jovi*] Plinius Jovi esculum tribuit, lib. 12. c. 1. *Arborum*, inquit, *genera numinibus suis dicata perpetua servantur: ut Jovi esculus: Apollini laurus: Minervæ olea: Veneri myrtus: Herculi populus*, &c.

Cibelæ] Scrib. *Cybelæ*, ut infra l. 3. f. 20. *Galli Cybeles.* Catullus quoque in Galliambo nunc producit mediam, nunc corripit.

Propter fructus est gratior] F. *propter fructum est gratior.*

Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria] Eleganter Lucilius: *Hunc laborem sumas, laudem qui tibi ex fructum ferat.* Non tamen omnia ad utilitatem referenda, aut hoc modulo metienda sunt.

FABULA

Digitized by Google

FABULA XVIII. *Luscinii*] Nota, *Luscinius* dicitur hic, quæ vulgo tantum *Luscinia*. Hoc quoque singulare Phædrus habet.

Vocem miserit] F. *emiserit*.

Leva cornici omina] Virgil. *Sæpe sinistra cava prædixit ab ilice cornix.*

Noli adfectare quod tibi non est datum] Quia *amittit merito proprium, qui alienum adpetit*, ut supra dixit l. 1. f. 4. Exemplo sit camelus, qui, ut est in fabulis, cornua Jovem poscens, auribus quoque privatus est. Observanda hic simul sententia Homerica, uni Deum non omnia tribuisse, sed aliis alia & diversa dona contulisse. Οὔτως οὐ πάντεσσι θεοὶ χαρίεντα δίδουσιν Ἀνδράσιν. &c. Odyss. θ'. vers. 167.

Delusa ne spes ad querelam recidat] Quia, ut infra l. 5. f. 6. *Quem spes delusit, huic querela convenit.*

FABULA XIX. *Familia*] Jungo & expono: *familia maturius*, id est, citius, quam alias solemne erat familiæ, quæ tunc domo aberat. An, *solus familia*: id est, desertus ab aliis servis?

Ignem ergo quarens] Nota: Ignem non semper veteres domi suæ excitabant, sed à vicinis plerumque petebant: neque enim facile negare petenti licebat. Videbatur enim hoc valde alienum esse ab ipsa humanitate, & vita hominum atque natura, quæ aqua & igni carere non potest. Hinc Plautus Trinumo Sc. 6. *Datur*, inquit, *ignis, tamen etsi ab inimicis petas.* Sic enim ibi habet MS. Camer. non ut vulgo, *Tametsi*. Eodem & Ennii versus pertinent, quos refert Cicero 1. de Offic.

Ut homo, qui erranti comiter monstrat viam,
Quasi lumen de suo lumine accendat, facit,
Ut nihilominus ipsi luceat, cum illi accenderit.

Et idem Plautus Aululari eodem respiciens ait Act. 1. Sc. 2. sive (ut in MS. Eyst.) Sc. 1.

Cave quemquam alienum in ædes introniserit.
STA. *Quid si quispiam ignem quærit?* Evc. *extingui volo:*
Ne causa quid sit, quod te quisquam quæritet.
Nam si ignis vivet, tu extinguere extempulo.

De flamma tamen Deûm, id est, de igne sacrificiorum, non licebat ignem accendere vel mutuari lumen, ut infra l. 4. f. 10. testatur Phædrus, ne scilicet sacra profanarentur.

Iter effecit brevius] Per compendia ivit.

Quid tu cum lumine] Metron postulat, ut *tu* removeamus. *Medio sole*, dixit, pro meridie: ut Statius 5. Thebaid. Sic Horat. lib. 1. ep. 5. *Supremo sole*, pro vespere dixit.

Hominem quæro] Hoc & à Diogene Cynico factum scribunt.

Abit] Lege *abiit*.

Ad animum retulit] Sic JCti *ad animum revocare injuriam* dicunt l. 11. non solum §. 1. D. de injur. §. ult. Instit. eod. tit.

Digitized by Google

FABULA XX. *Asinus & Galli*] Intellige hic Gallos Cybeles, sive Magnæ matris Deûm sacerdotes. Non videtur autem hæc fabula librum 4. ordiri debere, sed potius vel ad finem libri tertii referenda, vel illi de mustela & muribus postponenda: ut liber 4. ab hoc prologo incipiat: *Joculare tibi videtur:* &c.

Circum quæstus ducere] Jungo, *circumducere quæstus*, sc. gratia: ut ellipsis Græcissans, & tmesis.

Detracta pelle] F. *Detr. à pelle.* Quod ait de tympanis Gallorum Cybeles, id lucem accipit ex Catulli Galliambo. Solebant autem strepitu tympani obtundere clamorem eorum, quos evirabant, ne exaudiretur.

Delicio] *Delicium* vocabant puerum, quem in amoribus habebant. τὸ παιδικὸν. Adeo enim hoc usitatum erat Græcis, ut etiam turpe esset puero, amatorem nullum reperire. Quanquam autem vix effugiebant probri, imo sceleris suspicionem, cum formosis adolescentulis versantes: tamen nequitiæ suæ hoc quasi velum obtendebant, ut dicerent se amorem suum non ad fœdam atque abominandam corporum commixtionem, sed ad constituendam amicitiam referre. Inde vocabant hunc ἔρωτα ἐπὶ φιλίᾳ. Cicero *amorem amicitiæ* vertit. Sic nimirum Tusc. 4. *Quis*, inquit, *est enim amor iste amicitiæ? Cur neque deformem adolescentem quisquam amat, neque formosum senem?* Idem Cicero Tusc. 5. etiam Dionysium Siciliæ tyrannum scribit, more Græciæ quosdam adolescentes amore conjunctos habuisse. Eusebius lib. 6. de præpar. Euangel. παρ' Ἕλλησι καὶ οἱ σοφοὶ ἐραστὰς ἔχοντες, ὃ ψέγεται. Vide & Maximum Tyrium Philosophum Platonicum Serm. 8. cum 3. seq. Habet hac de re quædam, nisi fallor, etiam Muretus in Var. lect. quæ ex his nostris augeri possunt.

Quidnam fecissent] Leg. *Quianam*, id est, quare fecissent, scilicet tympana ex pelle asini, satis dum viveret plagis contusi. Quidnam fecissent, non erat cur quæreret Delicium illud. Videbat enim tympana esse facta. An *Quidnam*, id est, ob quid?

NOTÆ IN LIBRUM IV.

PROLOGUS.

Decipit frons prima multos] Theognis, Πολλάκι τὸν γνάμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι. Id est, *Sæpe externa animum decipiunt species.*

Inferiore] Leg. *interiore.*

Ne locutus sine mercede existimer, Fabellam adiciam] Quid hic facit *mercedis* mentio? videtur alludere ad morem veterem, quo

Digitized by Google

quo recitaturi fabulam solemni velut præfatione sibi audientiam parabant: *Accipe fabulam, & para assem.* As igitur velut merces erat, quam sibi pro recitationis opera stipulabantur. Admonuit de hoc more jam olim Mariangelus Accursius initio fabulæ suæ De testudine, quam Diatribis suis adjecit. *Fabulam*, inquit, *spondenti aureum non fuit olim vitium inter amicos assem petere*, &c. Dicebant etiam præfantes, se exposituros fabulam, si audire vellent: qui mos hodieque in vulgo nostro Saxonico remanet. Ad hanc formulam Petronius Arb. respexit, dum aggreditur expositionem fabellæ de matrona Ephesina. Scripsi autem, *adiciam*, non ut erat editum *adjiciam*. Vide infra l. 4. f. 6.

FABULA I. *Compressus*] Forte *compresus*: ut sit error natus ex antiqua scribendi pronuntiandive ratione: *Compresus: Cosul.*

Perii] Ita rescribo, pro *periit*.

Rete] Pro, *reti*, ut *à mare*, pro, *à mari* Plautus dixit.

Muscipula] A *muscipulum* neutro genere. Est autem usitatius, *hac muscipula* g. f.

Qui sape laqueos] Non solum igitur vulpes vetula (de qua proverbium est) sed & mus vetulus difficulter capitur.

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται παίγνη.
Γέρων ὁ καὶ μῦς οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

FABULA III. *Vindictam quarens, servitutem reperit*] Hunc generalis sententiæ versum ex hoc loco sumere licet. Multi tanta ardent vindictæ cupiditate, ut ipsi non recusent sese in servitutem alteri mancipare, aut in aliud malum prævilum præcipitare, dummodo hostem suum sibi ulcisci liceat. Talis & Hecuba describitur ab Euripide, cum sic loquens inducitur: *τοὺς κακοὺς ὁ τιμωρούμενη, αἰῶνα τὸν σύμπαντα δουλεῦσαι θέλω*, id est, *Istos malos ulcisci dum liceat mihi, Me servituti mancipare haud abnuo Ævum per omne.* Cicero quoque apud Dionem lib. 44. ait: *Multi, alios ulcisci cupientes, ipsi una perierunt.* Quam autem fabulam hic Phædrus de equo & apro, eandem Aristoteles ex Stesichori ad Himerenses oratione narrat de equo & cervo lib. 2. Rhetoric. c. 20. ἔστω κατίσχυς λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δ' ἐλάφου, καὶ διαφθείραντος τὸν νομὸν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον. ὁ δ', φησὶν, ἂν λάβῃς χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇς ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια. συνεμολογήσαντος δ' καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. ὅτου δ' καὶ ὑμῖν. &c. inquit Stesichorus Himerensibus Phalarim ducem adversus hostes eligere volentibus.

Ladi quam dedi] Παρονομασία & ἀντανάκλασις elegans, si sit rara in scriptis, tanquam ἥδυσμα, non si subinde reponatur, tanquam ἄλυσμα: quâ affectatione tamen quidam sibi mirifice placent.

Digitized by Google

FABULA IV. *Posteris tradam*] Plenus bonæ spei fuit Phædrus, ad posteritatem perventura esse scripta sua: quæ spes ei pene decollavisset, absque Pithœis clarissimis fratribus esset, quibus vitam debet. Sic supra Prol. l. 3. *Habebunt certe, quo se oblectent, posteri.* Prol. l. 5. *Longaque dignum judicatis memoria.* Et infra l. 5. f. 5. *Chartis nomen victurum meis, Latinis dum manebis pretium litteris.*

Oculis venantem viros] Quia ἐκ τοῦ ὁρᾶν τὸ ἰχνεύειν. Sic & Ovidius dixit *amores venari.* Elegantissime. Nam formosa femina tanquam viscо volucres, sic ipsa adolescentes capit & attrahit. Plautus, si bene memini, *venaturam oculis facere*, dixit.

Devotam vino] Id est, deditam, ut apud Virgil. 4. Æn. *Dido pesti devota futuræ.* Et Cic. 3. Tusc. *Devotus & donatus studiis.*

Totam ut fortunam] Ἀντὶ τοῦ τὴν οὐσίαν. Usitatius est plurale, *Totas fortunas.*

Ne data possideant aut fruantur] *Frui data*, pro datis, antique. Sic supra l. 3. f. 7. *fruere, qua laudas.*

Jurisperitos consulit] JCti sicut testamentis faciendis sæpe adhibebantur: (id quod multis probat auctoritatibus B. Brissonius lib. 7. Formularum, & ego amplius confirmo quodam loco Epigrammatis Agathiæ, quod extat lib. 2. Antholog. tit. 22. περὶ ἰατρῶν: ubi medicus ægroto suadet, ut Jurisperitum accersat condendi caussa testamenti:

Θάρσει, τὸν νομικὸν ϗ κάλει· καὶ χρήματα σαυτοῦ
Εὖ διάθεις, βίότου λῆγε μεριμνοτόκου.)

Ita iidem & de interpretatione ultimarum voluntatum consulebantur, si ambigue quid scriptum nuncupatumve esset, ut voluntatem testatoris per conjecturas quasdam indagarent, tanquam venator & canis sagax feram per vestigia ejus persequitur ad usque cubilia.

Fidem advocavit jure neglecto parens] H. e. Mater, cum à JCtis non posset hæc res expediri in tam mirabili & inextricabili testamento, ipsa fidem implevit, nullo licet jure cogente. Vide Instit de Fideicommissar. heredit. & De Codicillis: item Plinium lib. 5. Epist.

Potrici] Sic *compatricem* dixit Terentius Hecyra.

Si maneret condito sensus patri] *Condere* verbum mortuale vel sepulchrale. Unde *conditorium*, quod & *conditivum*, Senecæ & Petronio est sepulchrum. Hoc primum. Deinde quia dubitabant veteres, an sensus rerum humanarum ad defunctos pertingeret: creberrime his utebantur & similibus formulis: *Si quis manium sensus est: Si quis in morte sensus est: Si quis etiam inferis sensus: Si quis defunctis sensus est: Si quid inferi sentiunt: Si quis post funera sensus: Si quid habet sensus umbra: Si manes post fata aliquid sentiunt; Nigras si quid sapis inter arenas*, Propert. lib. 4.

Si

Si sentire datur post fata quietis : Nemesianus ecloga 1. Reliquorum auctores pete à Brissonio lib. 8. De formulis fol. 737. cui duo postrema ista exempla addidi : & hoc Euripideum in Hercule furioso v. 490. ὦ φίλτατ', ἴστις φθόγγον ἀσαπέστατα θνητῶν παρ' ἄδῃ, σοὶ τάδ', Ἡράκλεις, λέγω.

Luxu] *Luxus*, qui alias latius patet, hic stricte accipitur pro ebrietate seu temulentia, quæ scite à veterum quodam μετρίως ἔχειν appellata est.

Abiciat] Sic frequentissime veteres alterum *i* in hoc & similibus verbis compositis à *jacio* consueverunt abjicere. Vide indicem Giphanii in Lucretium.

Quod multorum fugit imprudentiam, Unius hominis reperit solertia] Non igitur semper ad multitudinem respici oportet, sed ad eos, quibus potius lux veritatis adfulsit: ut gravitèr monuit Arcadius in l. 21. ob Carmen. §. ult. D. de testibus. *Neque ex multitudine auctorum judicandum, quod melius & æquius est : cum possit forsitan & deterioris sententia & multitas & majores in aliqua parte superare :* ut Justinianus ait in præfat. De Conceptione Digestorum.

FABULA V. *Historia quorum in tabernis pingitur*] Nihil hic deest, sed τὸ *m* ante vocalem non absorbetur. Cujus rei & alibi apud Phædrum exempla observavi : ut supra l. 1. f. 13. non fuit igitur, quare Pithœus asteriscum ante τὸ *in* poneret, quasi loci corrupti signum.

Artos] Vulgo *arctos* scribimus, contra veterum auctoritatem, quæ hic observatur.

Signum quod sequerentur milites] Id est, tesseram militarem. Σύνθημα vocant Græci : ut præter ceteros Euripides Phœniss. & Onosander. Tali pro signo versum Homeri integrum Claudius dabat excubitori Tribuno : ἀνὴρ ἀναμίμνησθαι, ὅστις πρότερος χαλεπαίνῃ. Id est, *Ulciscare virum, qui te irritaverit ultro.* Sæpius autem unica dictio, eaque boni ominis pro tessera dari solebat : *Victoria, palma, triumphus, virtus* &c. Vide Torrent. ad Suetonium.

Immolatos] Id est, mactatos. καταχρηστικῶς. Nam *immolandi* verbum ad sacrificia proprie pertinet.

Alvi tartareo specu] Simili fere grandiloquentia & Διότιμι Oppianus Ceto tribuit γυρὸς χάος lib. 5. Halieut. v. 52.

Periclitatur magnitudo principum] Similis fere sententia fuit supra l. 2. f. 7. *Tuta est hominum tenuitas ; Magna periclo sunt opes obnoxiæ.* Contraria tamen huic præsenti sententia est apud Horatium in Epist. *Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.* Imo & apud ipsum Phædrum supra l. 1. f. 30. *Humiles laborant, ubi potentes dissident.*

Minuta plebes] Ἀρχαϊκῶς hoc quoque : Ut Ennius apud B. Hieronymum in Epistolis : *Plebes in hoc Regi amissa loco ; Licet lacrimare*

mare plebi; regi honeſte non licet. Sic ſæpe Auſonius, ſæpe Guntherus. Plura ex veteribus exempla annotavit Priſcianus: ut hoc Lucillii: *Deficit alma Ceres, nec plebes pane potitur.*

FABULA VI. *Naſute ſcripta diſtringis*] F. *deſtringis:* ut ſupra l. 1. f. 29. *gravi deſtringunt alios contumelia.* Illud, *naſute*, poteſt vel adverbium eſſe, vel nomen, hoc modo; Tu, ô naſute, qui deſtringis, &c.

Parum libellum ſuſtine] An *parvum libellum:* an potius: *parum libellam ſuſtine? Libellam*, ſcilicet judicii & cenſuræ tuæ, pauliſper inhibe. Vel ita: Adhibe huc ſtateram & lances tuas: imponam in eas, quod tibi ſatis ponderoſum videatur, cum cætera omnia tam levia reputes.

Utinam ne unquam] Notiſſimum illud è Medea Ennii translatum ex Euripidis cognomine Tragœdia fragmentum, quo etiam Cicero aliquoties utitur: *Utinam ne in nemore Pelio.* quod quaſi in proverbium abiit, de re altius & à remotiſſimis cauſis repetita, more mulierum. Eum locum Phædrus hic ſcite imitatur. Simile eſt illud ejuſdem Euripidis in Hecuba: *ἰδοὺ ὅτι πρῶτον ὕλαν Ἀλέξανδρος ἐλατίναν ἔταμε.* &c.

Profeſſa mortis viam] Elegantiſſime dictum. Plus autem eſt, *profeſſa mors*, quam *πρόπτωσις θανάτου.* Significat enim *αὐθαίρετον θάνατον, ἢ ἐπίσπασιν.* Ita navigatio nihil aliud eſt, quam mortis quædam profeſſio. Merito igitur exclamat Propertius contra navigationes:

Ite rates curvæ, & leti texite cauſam,
Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat fatis; adjecimus undas,
Fortuna miſeras auximus arte vias. &c.

Et Horatius lib. 1. Carm.

Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem] Nota Argum hujus navis ſive ratis architectum fuiſſe. De opere Palladio quod ait, explicat Claud. *Ipſamque ſecandis Argois trabibus jactent ſudaſſe Minervam.* &c. Gubernator ejusdem Tiphys fuit.

Inhoſpitalis Ponti ſinus] Id eſt, Euxini, qui ἄξενος potius, quam εὔξενος, dici merebatur. Sic *inhoſpitalem Caucaſum* vocat Horatius.

Per artus fratris] Cicero quoque de Medea hoc habet in ea pro lege Manilia. *Ex ſuo*, inquit, *regno ſic Mithridates profugit, ut ex eodem Ponto Medea illa quondam profugiſſe dicitur: quam pradicant in fuga fratris ſui membra in his locis, qua ſe parens perſequeretur, diſſipaviſſe, ut eorum collectio diſperſa, mœrorque patrius celeritatem perſequendi retardaret. Sic Mithridates fugiens.* &c.

Quid tibi videtur?] Scil. de iſto Poëmatio meo. Satin' grandi cothurno ſuffultum incedit?

Fab-

Falsoque dictum] Id est, ἀντιστροφίαν committis, & migras tempora.

Lector Cato] Id est, qui perpetuo frontem caperatam, & senili tristitie striatam geris, teque morosum ac fastidiosum meorum carminum judicem præbes: cui, quicquid agam, sive quod recens inveniam, sive quod antiquum reponam atque refingam, nunquam satisfacio, nunquam placeo. Sic Petronius Arbiter:

Quid me spectatis constricta fronte Catones?
Damnatisque nova simplicitatis opus?

Notum est in tales illud Satyricum: *Tertius è cœlo cecidit Cato.* Nota Catonis severitas: qui ita de se ipso apud Sallustium: *Qui mihi atque animo meo nullius unquam delicti gratiam feciſſem, haud facile alterius libidini malefacta condonabam.* Hinc passim & Martialis *Catonem κατ' ἀντονομασίαν* dixit pro tetrico ac moroso censore, ut in Epistola lib. 1. præfixa: *Non intret Cato theatrum nostrum, aut, si intraverit, spectet.* Et Epigram. 3. *Cur in theatrum, Cato severe, veniſti?* Et lib. 9. Epig. 29.

Qui spectatorem potui ſeciſſe Catonem,
Solvere qui Curios Fabriciosque graves.

Et l. 10. Epig. 19.

Tunc me vel rigidi legent Catones.

Et lib. 5. Epig. 53.

Epiſtolisque commodat gravem vultum,
Similis Catoni, Tullioque, Brutoque. &c.

Stultitiam nauſeant] F. *ſtultitia nauſeant.* Illud autem, *cœlum vituperant*, proverbiale est. λοιδορεῖσθαι τὸν οὐρανόν. Vide Suidæ & Zenodoti collectanea.

FABULA VII. *Si qua res cibi*] Id est, aliquis cibus. Ut *res voluptatum* dixit Plautus Amphitr. Sic Euripides aliquoties χρῆμα θηλειῶν dixit, id est, negotium vel res feminarum, pro, feminæ. Et Aristophanes τὰ χρήματα τῶν γυναικῶν, pro αἱ γυναῖκες. Sed de hac quoque Græcorum periphrasi honesta pluribus aliquando ad Oppianum agebamus.

FABULA IX. *Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit*] Ex illo Catulliano: *Sed non videmus, mantica quod in tergo eſt.* Quod & Persius imitatus est hoc versu: *Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.* Sed & aliis hac elegantissima fabella uti placuit: ut Galeno, ut Themistio. Hujus quidem locum mihi indicavit amicus meus eruditiſſ. David Hœschelius, ex oratione quæ βασιλεὺς inscribitur. Σοφὸς γὰρ ὢν Αἴσωπος ὁ μυθοποιὸς, ὃς ἔφη, τοὺς ἀνθρώπους δύο πήρας ἔχειν φέρειν, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δ' ὄπισθεν. γέμειν δ' κακῶν ἑκατέραν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἔμπροσθεν, ἀλλοτρίων. τὴν δ' ὄπισθεν, τῶν αὐτοῦ τοῦ φέροντος. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν ἑαυτῶν κακὰ οὐχ ὁρῶσι, τὰ δ' ἀλλότρια πάνυ ἀκριβῶς θεῶνται. Nimirum, ut Plutarchus ait, ἕκαστος αὐτῷ φαυλότατος κριτὴς ἢ ἰατρός.

Digitized by Google

Atque ut Johan. Chryſoſtomus: ἐν ταῖς ἑτέραν ἁμαρτήμασιν ἐφεῖς πυρὶ ἐξιτάσαι. καὶ τῶν ἡμετέραν οὐδένα λόγον ποιούμεθα.

Hac re] Id eſt, ideo.

FABULA X. *Malorum munera inviſa Deo*] Graviſſime in hanc ſententiam ſcripſit Plato: *Cum vir honeſtus turpe ſibi ducat, munera ab improbo homine capere: quanto magis Deum ita animatum eſſe debemus exiſtimare?*

Culpam lues] Nota, Quod etiam falſæ religionis contemtus aut violatio nunquam cuiquam impune abierit: cujus rei exempla ex hiſtoricis multa colligi poſſunt. Sed Brenni inprimis eſt memorabile: de quo ſic Propertius canit lib. 3.

Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum,
Dum petit intonſi Pythia regna Dei:
At mons laurigero concuſſus vertice duras
Gallica Parnaſi ſparſit in arma nives.

De quo & Juſtinum vide lib. 24. & Callimachum hymno 4. in Delum.

Luminis commercium] Elegantiſſime: ut *lingua commercia* Lucretius: *ſepultura* B. Ambroſius. Vide Notas ad Guntherum.

Nec de Lucerna fas eſt accendi ſacrum] *Sacrum* pro ſacrificio vel hoſtia poſitum. Ad ſacra autem fere perpetuum ignem in æde ſacra alebant: ſicuti & ad monumenta cariſſimorum. l. 44. Mævia. D. de manumiſſ. teſtam. l. 5. §. proinde D. de donat. inter vir. & uxor. Et Petronius Arbiter huc alludens, ſcripſit de ancilla matronæ Epheſinæ, lugentis maritum ſuum, hanc adſidentem conditorio lumen in monumento poſitum renovaſſe quoties defecerat. Quod hodieque nonnullis in locis inter Chriſtianos ſervatur.

Scelera non ira Deûm, Fatorum dicto ſed puniri tempore] Sic Æſchylus:

Confido. Tandem præſtituto tempore
Pœnas dabunt, quicunque temſerint Deum.

Vel, ſi Græce loquentem audire malumus:

Θάρσει. χρόνῳ τοι πρὸς τ' ἐν ἡμέρᾳ
Θεοὺς ἀτίζων τις βροτῶν δίκην δίκαν.

Eadem eſt vox omnium ſapientum ſæpe iterata, & cotidiana experientia comprobata.

Ne cum malefico uſum bonus conſocies ullius rei] Cauſſam reddit Theognis & Menander: quorum ille ſic in gnomis:

ἢν δ' πανοῖσι
Συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Hujus autem verſiculus etiam per Apoſtolum 1 Cor. 15. ſanctificatus eſt (ut cum Tertulliano loquar lib. 1. Ad uxorem) φθείρουσιν ἤθη χρηστ' ὁμιλίαι κακαί.

Id eſt, *Bonos corrumpunt mores congreſſus malus.*

Al-

Alteram deinde cauſſam adfert Horatius; Quia *ſæpe Dieſpiter neglectus incesto addit integrum.* Imitatur Euripidem, cujus hæc ſunt extrema Electra: Οὕτως ἀδικεῖν μηδὲις θελέτω, μηδ' ἐπώμενος μίτα συμπλείτω. Immo etiam ſecundum Heſiodum,

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἰταμοῖο.

FABULA XI. *Dives arca veram laudem intercipit*] Litteræ enim, ut ait B. Hieronymus, marſupium non ſequuntur: quamvis Crœſos quis ſpiret & Darios: Sudoris comites ſunt & laboris. At πενία σοφίαν ἴλαχε, καὶ μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει: ut eſt apud Theocritum.

Cœlo receptus propter virtutem Herculis] Egregie ipſe apud Senecam extremo Hercule Oeteo ad Alcmenam matrem:

Quid me tenentem regna ſiderei poli,
Cœloque tandem redditum, planctu jubes
Sentire fatum? parce. nam virtus mihi
In aſtra, & ipſos fecit ad ſuperos iter.

Et poſtea:

Virtus in aſtra tendit; in mortem timor.

Cui pulchre ſuccinit Chorus ibidem:

Nunquam Stygias fertur ad umbras
Inclita virtus: Vivite fortes,
Nec Leteos ſæva per amnes
Vos fata trahent; ſed cum ſummas
Exiget horas conſumta dies,
Iter ad Superos gloria pandet.

Vide tamen Lactantium lib. 1. cap. 9. Divin. Inſt. ubi demonſtrat, nullam in Hercule virtutem fuiſſe, ob quam dignus eſſet cœlo recipi.

Plutus fortuna filius] Cæcæ matris cæca proles. Vide Ariſtophanem Pluto. Ut autem ille hic malis amicus eſſe dicitur: Ita contra de Paupertate inquit Petronius Arbiter: *Neſcio quo modo bona mentis ſoror eſt paupertas:* Et ut idem: *Amor ingenii neminem unquam divitem fecit.* Cujus rei cauſam inquirit Ariſtoteles problem. 4. Sect. 29.

Plutus objecto cuncta corrumpit lucro] Propertius lib. 3.

Auro pulſa fides: auro venalia jura:
Aurum lex ſequitur: mox ſine lege pudor.

Juvenalis:

Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt ſecula luxu
Divitiæ molles.

Plurimæ ſimiles ſententiæ apud Theognidem, Euripidem, Senecam ac Stobæum reperiuntur. Elegantiſſime autem Phocylides κακῶν ἀρχηγὸν, βιοφθόρον πάντα χαλινοῦντα, πῆμα πολιτῶν appellat τὸν χρυσὸν: Vide totum locum. Eſt enim prolixior. Valde quoque huc facit, quod Creon apud Sophoclem in Antigona

Digitized by Google

tigona prolixe commemorat, quot quantaque mala argentum humanæ vitæ importarit. Sed ipsum Regem audire est operæ pretium.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν, οἷον ἄργυρος,
Κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε. τοῦτο καὶ πόλεις
Πορθεῖ. τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων.
Τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραμάσσει φρένας
Χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγματ' ἐσπέσθαι βροτῶν.
Πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
Καὶ πάντος ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.

Hoc est, ut ego interpretari potui totidem versibus:

Mortalibus nullum æque, ut argentum, malum
Unquam repertum est institutum. Hoc funditus
Evertit urbes: hoc vires sua ejicit
Domo: hoc bona menti magister ad mala est,
Turpes & ad res se monet convertere.
Monstravit hoc versutias mortalibus
Cunctas, & omnia indidit facta impia.

Sed, quicquid vel Creon Sophocleus, vel Phædri Hercules dicant, inter homines fit, quod apud Euripidem Phœnissis dicitur:

Opes honoratissima mortalibus,
Rerum omnium una maximas vires habent.

Sic enim exprimere studui sententiam horum versuum:

Τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα,
Δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει.

FABULA XII. *Recte loqui*] Id est, directe, sine ambagibus. Παρρησιάζειν, *sinceritate uti:* mox enim sequitur, *sinceritas.*

FABULA XIII. *Lavare*] F. *labare pœnitentia*, id est, *labascere.*

Obscœnitas] Quid hic præcesserit, non libet, nec fas est divinare. Conjicio, lacunam hanc inde adeo esse, quod spurcities καὶ τὸ ἀπόῤῥητον propositi problematis pium aliquem Monachum exscriptorem, lectoremve horum offenderit; qui proinde totam hanc pagellam omiserit vel exsciderit, ex qua tamen velut cauda quædam remansit. Poterat etiam alterum, quod sequitur, problema de tribadibus & mollibus abesse: ut illud quoque, quod fuit supra de Ovium partu monstroso, nec non quod mox erit, de Canum ad Jovem legatione. Itaque ut Ulysses Sirenum cantus cera obturatis auribus prætervectus esse narratur, ita & juventutem ista, à quibus periculum & corruptela morum ipsi metuenda est, surdis auribus & clausis oculis transmittere melius est. Eadem caussa, quam dixi, Petronii Arbitri Elegantissimum Satyricon ita nobis laceravit ac detruncavit, ut vix Orpheum mulieres Thracicæ, vel Pentheum Bacchæ discerpserint miserabilius.

FA-

Digitized by Google

FABULA XIV. *Tribades & molles mares*] Τριβάδες παρὰ τὸ τρίβειν, id est, à fricando. Tertulliano *fricatrices*, Plauto *subigatrices* dictæ sunt fœminæ, quæ in sexum congenerem furentes nefaria libidine sese polluunt. Hinc τριβαδικὴ ἀσέλγεια apud Lucianum ἔρωτες. *Molles* sunt apud Plautum quoque & alios, qui idem scelus non nominandum, quodque, ut Imp. Constantinus ait, non proficit scire, ab aliis ejusdem sexus patiuntur: Unde & *Pathici* Catullo, &c. Ovid. de Philoctete ait talem fuisse:

Mollis erat, facilisque viris Paantius heros.

Tacitus 15. Annal. *Quinctianus molli corpore infamis:* vel (ut quidam legunt) *mollitie corporis infamis.* Primus autem inter homines quidem hujus sceleris inventor Laïus, pater Oedipi, fuisse perhibetur, rapto ad stuprum Chrysippo Pelopis filio: inter Deos autem ipse eorum princeps Jupiter, rapto Ganymede. Docuit me Scholiastes Æschyli his verbis in argumento Tragœdiæ, quæ inscribitur ἱκτὰ ἐπὶ Θήβας. φασὶ γὰρ, ὅτι τὸν τοῦ Πέλοπος υἱὸν Χρύσιππον ὁ Λάϊος ἥρπασεν, ἐραστὴς αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ συνεγίνετο, καὶ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις τὸν ἀῤῥενοφθορίαν ὑπέδειξεν, καθάπερ δὲ καὶ ὁ Ζεὺς ἐν Θεοῖς, τὸν Γανυμήδη ἥρπασεν. Inter Poëtas infamis est hoc nomine Ibycus Rheginus, quod παιδεραστὴς fuerit: teste Cicerone 4. Tusculan. Athenæo & Suida. ὑὸν τε πυθοῦς Ἴβυκα καὶ παίδων ἄνθος ἀμησάμενος, inquit Epigrammatarius lib. 1. Antholog. tit. εἰς ποιητάς.

Idem] Nempe Æsopus.

Qui] Scil. vulgus. nam veterum more *vulgum* genere masc. usurpat. Sic Plautus, Horatius, Apulejus, Minutius Felix, Ausonius, alii.

Inrigatus multo venas nectare] Vinum in venas usque penetrare credebant. Unde & Horatius generosum & lene requirit,

Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
In venas animumque.

Virginale] Apulejus *virginale* vocat in Apologia, ut & Prudentius & B. Augustinus & Solinus, eam virginei corporis partem, unde sexus cognoscitur: quod & *fœminal* dicitur. Euripides Alcestide κόρυμα vocat. Ait enim: ὦ λίκτρον, ἔνθα παρθένου ζώνας ἔλυσ' ἐγὼ κορύματ' ἐκ τοῦδ' ἀνδρός. Perinde ut Catullus: *Zonam solvere virgineam.*

FABULA XV. *Vestra fortitudinis*] Malim, *pares fortitudini.*

FABULA XVI. *Mutatur dies*] F. *Mutato die*, & tollenda hinc capitalis distinctio. Alias ἀναπόλυτον erit.

Periculo] F. *pericle*, ut supra. Est autem hoc sententiose dictum, alludens ad illud proverbiale: πλαγὶς ἀλαὸς νόον εἶσι: *Piscator ictus sapiet.*

Parce gaudere oportet, & sensim queri] De moderatione animi in

in utraque fortuna passim obvia sunt apud bonos auctores præcepta. Sufficiat hic unica Varronis sententia περὶ τύχης: *Sapiens & bonum ferre potest modica, & malum fortiter ac leviter.*

Totam quia vitam miscet dolor & gaudium] Sententia est Platonica, quam sic expressit Seneca:

Nulla fors longa est: dolor & voluptas
Invicem cedunt: brevior voluptas.

Sic Quadrigarius apud Nonium ait, gaudium & ægritudinem alternatim sequi. De hac mixtura elegantes extant versus Euripidis à Plutarcho relati ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας:

Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἡδονὰ καὶ πόνου.
Ἀλλ' ἐγγύς ἐστ' ἀλλήλοιν, ὥσθ' ἕχειν καλῶς.

Quos ita transtuli:

Bonum à malo esse separatum non potest.
Mixtura quadam si utriusque sit, bene est.

FABULA XVII. *Fimoque turpi maximam explerent famem*, Et mox: *naribus scrutantur escam in stercore*] Mirum vero, veteres fimo ac stercore canes suos pavisse: quod & supra indicabat l. 1: f. 27. *Trivio conceptus & educatus stercore.* Quod ait, *Trivio* (pro *in trivio*) *conceptus*, luculenter describit Lucretius lib. 4.

Nonne vides etiam, quos mutua sæpe voluptas
Vinxit, ut in vinclis communibus excrucientur?
In triviis quin sæpe canes discedere aventes,
Diversi cupide summis ex viribus tendunt,
Cum interea validis Veneris compagibus hærent.

Oppianus noster Halieut. 1.

ἐπεὶ μάλα δηρὸν ἕκαστοι
Ἐξοπίσω συνίχουται, ἀμήκτοις ἴυγξι δεθέντες.

Citati non respondent] Hoc quoque dicitur ex formulis & verbis juris: *Citatum respondere*, vel *non respondere*, scil. ad vocem præconis. l. 8. D. de in integr. restit. l. 37. D. de judiciis. l. 10. D. de publ. judic. Gell. l. 11. c. 1. Ascon. Pædian. in 3. Verrin. Sueton. Tiberio: Quintilian. lib. 6. c. 5. Quæ loca diligenter animadvertit Fr. Duarenus 1. Disput. c. 7.

Odore] Sic mox infra *odorem* dixit pro aromatis, in quo significatu usitatior est plurativus numerus: *odores*. Exempla quondam mihi observata in Epistolicis Exercitation. ad Ausonium lib. 2. ep. 26. Sic Impp. in l. 12. nullus omnino. C. Th. de pagan. sacrific. & templ. *penates odore venerari* dixerunt. Sed proponamus locum melius distinctum, quam vulgo: *Nullus omnino* &c. *sensu carentib. simulacris vel insontem victimam cædat, vel secretiori piaculo larem igne, mero genium, penates odore veneratus, accendat lumina, imponat tura, serta suspendat* &c. Illud quidem *mero genium* jam alii ante nos rectiss. animadverterunt ac restituerunt. Sed cetera non minus probæ certæque sunt emendationes.

Digitized by Google

nes. nam & mox ibidem sequitur: *Si quis vero mortali opere facta, & evum passura simulacra imposito ture venerabitur.*

Mandant] F. *mandata dant: dein dimittuntur:* vel, *deinde mittuntur.* Sic supra l. 1. f. 2. *dant Mercurio mandata.* Est autem usitatissimum de legatis ita loqui. Homerus ἱκετὰς vocat, μετανίσεσθαι ἱκετηρίαν.

Non est legatos regis non dimittere] Nimirum ne jus gentium ipsis detentis violetur: quo jure illi sancti & inviolabiles sunt. Vide Livium lib. 5 & passim. Unde Cato apud Festum: *Caduceatori*, inquit, *nemo homo nocet.* Et Cæsar lib. 3. Bel. Gal. *Quantum in se facinus admisissent, intelligebant: Legatos, quod nomen apud omnes nationes sanctum inviolatumque semper fuisset, retentos ab se & in vincula conjectos.* Cicero de Aruspic. responsis: *Oratores contra jus fasque interfectos.* Et mox: *Sic enim sentio: Jus legatorum cum hominum præsidio munitum sit, tum etiam divino jure esse vallatum.* Statius Papinius denique lib. 2. Thebaïd. Legatum appellat: *Sanctum Populis per secula nomen.*

FABULA XVIII. *Ne quis discat prodesse improbis*] Quia, ut ait vetus Epigramma incerti auctoris lib. 1. Anth. tit. ὡς ἀχαρίστους καὶ ἀχαρίστους.

Ἡ χάρις ἀκάμπτους τὸν φύσιν οὐ δύναται.

Id est, *Improbitas nullo flectitur obsequio:* Ut Alciatus Emblem. 64. reddidit, vel, ut Claudius Minos: *Vertere naturam gratia nulla potest.* Vel, ut amicus noster Gregor. Bersmannus vir doctissimus,

Naturam obsequiis flectere nescit amor.

Jubemur tamen Patris nostri cœlestis imitari exemplum, qui solem suum facit oriri, & pluit non minus super improbos, quam super bonos, utrisque pariter benefaciens: Jubemur & inimicos nostros diligere: Jubemur persecutoribus nostris bonum pro malo rependere: qui si nos sumus, quales esse debemus, non possunt alii esse, quam improbi.

FABULA XIX. *Vita mea*] Id est, mihi, ut Plautus, *etati tua*, pro tibi. an, *vita mea*, id est, victui meo? ut & apud Græcos βίος sæpissime, & apud Latinos aliquando *vita* usurpatur.

Ut careas somno] Pervigil. ἀγρυπνῶν.

Nec fumis tibi, nec ulli donas] Similis fabula recitatur de Cane in præsepi, qui fœnum, cui incubat, nec ipse esse potest, bobus tamen invidet ac denegat.

Libere si dixero] Ἐὰν παῤῥησιάσω.

Diis est iratis natus] Proverbiale est de homine invenusto ac misero, cui nihil bene succedit. Horat. 2. Satyr. 3.

Iratis natus paries Diis atque Poëtis.

Sic supra l. 2. f. 9. *Sinistra quos in lucem natura extulit.* Sic alii, *Deo irato meo.* Et Plautus non absimili modo *Genio adverso* dixit

xit alicubi. At felicem denotare volentes ac venuſtum, dicunt, *ipſi naſcenti Deos riſiſſe, ipſum placido numine vel lumine vidiſſe* aut *aſpexiſſe*. Virg. Æn. 1. *haud credo inviſus cœleſtibus auras Vitales carpis*, &c. Dicebantur quoque *Dii bonum naſcenti omen ſternutaſſe*. Qua de re curæ pretium fuerit videre, quæ Schoppius noſter ſcripſit Veriſimil. lib. 4. cap. 12. Uſque adeo etiam paganis perſuaſum fuit & à natura inſitum, Divinum numen eſſe, cum quo omnia & ſine quo nihil hominibus feliciter cedat.

Abiturus] Sic Plautus: *abire in communem locum*: quod idem alibi: *ad plures ſe penetrare* dixit. Eſt autem & hoc ex Feſto notum, *Abire* & *abitionem* abſolute poni pro morte: quod eſt τὰ τελευτὰ μεταθανὼν λέγειν. Ac ſignificat Tertullianus lib. De Teſtimonio animæ, paganorum fuiſſe hoc dicterium de mortuo: *Abiit & reverti debet*. Eſt autem hæc graviſſima pariter & elegantiſſima inſectatio avari, cujus cupiditati nihil ſatis eſt, & qui, quod habet, non habet. Ceterum de miſeriis avarorum pleni ſunt Sapientum libri, tam Sacrorum, quam τῶν ἔξω: quorum ſententias aliunde petere in promptu eſt, inprimis ex Stobæi collectaneis. Tantum hic adſcribam unum & alterum mimum.

Avarus ipſe miſeriæ cauſſa eſt ſuæ.
Et: *In nullum avarus eſt bonus; in ſe peſſimus.*
Et: *Avaro tam deeſt, quod habet; quam quod non habet.*
Et: *Avaro quid mali optes, quam ut vivat diu?*
Et: *Avarus, niſi cum moritur, nihil recte facit.*

Gaudium heredis] Quia, ut habet alius mimus Publii: *Heredis fletus ſub perſona riſus eſt*. Eleganter riſum perſonatum vocat, fletum heredis. non enim eſt ſerius, & cito exareſcunt hæ Crocodili lacrimæ. Sic Germani quoque dicunt de eo, qui moritur, relictis heredibus extraneis (ποιμένα ἐκκαυτὸν ἀπόπτιον vocat Pindarus) *Er hat nur lachende erben*.

Cœlum fatigas ſordido perjurio] Verbum *fatigare* ſignificat creberrima perjuria, quæ vel multitudine & crebritate ſua ipſum Jovem & alios Cœlites audiendo delaſſare valeant. Vide Juvenal. Satyr. 13.

Circumcidis impenſam funeris] Id eſt, removes atque abjicis. Eleganter dictum, quomodo Celſus *circumcidere vinum* non ſemel dixit: ut lib. 4. c. 20. *circumcidendum vinum eſt in totum annum*, id eſt, abſtinendum à vino. Ubi tamen rectius fortaſſe abeſſet *annum*; quod nomen ab aliquo aſſutum videtur, qui non intelligens formulam, *in totum*, quam Græci exprimunt per ὅλως, putavit aliquid deeſſe. *In totum*, alias *ex toto* uſurpat idem Celſus: ut l. 6. c. 9. *In dentium autem dolore vinum ex toto circumcidendum eſt*. Quis hic tam bardus, ut putet deeſſe *anno*? Sic idem lib. 4. cap. ult. *ambulare circumciſa omni negotioſa cogitatione vel actione*, id eſt, remota.

Digitized by Google

remota. Sed *circumcisos aut sublatos sumtus* dixit Livius l. 42. Et alibi *stipendia circumcidere*, idem Livius, ubi significare videtur diminuta stipendia.

Ne quid] Malim: *ne quod lucrum:* vel, *ne quid lucri.* Elegantissime vero in hujusmodi avaritiam lusit & Archimimus ille, qui funeri Vespasiani pro more adhibitus, ut vivi dicta factaque exprimeret, cum ex procuratoribus quæsiviſſet, quanti funus & pompa constaret, iique respondissent Hs. centies, exclamabat, C. *sibi sestertia darent, ac se vel in Tiberim projicerent*, insepultum. Epigrammatarius quoque festive in Avarum lusit, qui à suspendio sui sola restis caritate fuerit deterritus.

FABULA XX. *Dignum memoria*] Nisi quis legere malit *memoria*, dicam esse Græcismum hominis Thracensis; ex illo, ἄξιον μνήμης. Sed tamen infra Prol. l. 5. dixit, *dignum longa memoria.*

Contendat quovis pignore] Sic Catullus Epig. 41. *Quovis Sabinum pignore esse contendunt.* Et Cicero lib. 7. ep. 33. ad Volumnium: *ut sacramento contendas mea non esse.* Virg. in Bucolicis, *certare pignore*, eodem significatu dixit.

FABULA XXI. *Homo doctus in se sempenumdivitias habet*] Quia ἀναφαίρετον κτῆμα ἐστὶ παιδεία βροτοῖς. id est, *Doctrina domino haud eripi potest suo.*

Quo paupertatem sustineret facilius] Ergo *paupertas impulit audax Simonidem, ut versus faceret* (utor verbis Horatii) & quæstui habuit poësin suam. Nota res est de duabus thecis seu arculis Simonidis, quarum unam ajebat esse gratiarum, quæ ipsi habebantur agebanturve pro versibus in laudem alicujus compositis: alteram nummorum aliorumque munerum, quæ ab iisdem ad se redibant. Priorem semper vacuam atque inutilem se experiri dicebat: Posteriorem solam utilem ac oportunam, ad incidentem aliquam necessitatem sublevandam. Vide Stobæum Serm. x. Exemplum avaritiæ & φιλοκερδίας ejus elegans & festivum Aristoteles annotavit lib. 3. Rhet. cap. 2. Ait enim, rogatum aliquando Simonidem à quodam, qui mulabus vicisset, ut eam victoriam pæane, vel ἐπινικίῳ aliquo celebraret; sed præmium pro eo offerret, quod Simonidi nimis exile videbatur, carmen facere recusasse, quod diceret se gravari mulas laudare: nihil in tam sterili argumento dignum laude reperiri posse. Ac ille cum addidisset tantum, quantum avaritiæ Simonidis satis videbatur, incepisse Poëtam hunc in modum, exordio satis magnifico:

Χαίρετ' ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων.

Id est, *Salvete velocium nata aquorum.*

Quasi mulæ non etiam asinarum essent filiæ. Sed Poëta callidus, cui jam dolosi spes refulserat nummi, id videlicet excerpsit, quod erat in proposito præstantius, indeque sumsit epitheton. Sed &

Digitized by Google

Callimachus doctissimus Poëta hanc Simonidis quæstuariam Poësin aversatus est: id quod satis hi ejus versus declarant: ἀ γὰς ἐγνάτω τρίφω τὸν μῦσαν, ὡς ὁ Κεῖος Ὑλλίχω νέμει. Est enim hæc periphrasis Simonidis nati in Ceo (non, ut editum est, Cao) insula, avo Hyllicho. (Unde Ausonius *Ceum* vocat, Profess. 14. *Carminibus, quæ prima tuis sunt condita in annis, Concedit Cei musa Simonidei.*) Idemque ante hunc, sed tecte, scripserat Pindarus Isthmion. Non tantum autem pecuniæ amans & avarus fuit Simonides; sed & vitæ. Interrogatus enim in senectute à quodam quam diu vixisset: Annos equidem, inquit, multos, parum tamen: teste Stobæo.

Zonas] In quibus conditam gestabant pecuniam. Sic utitur Horatius 2. ep. 2.

Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.

De quo proverbio vide Erasmum Chil. 1. cent. 5. proverb. 16. Eleganter C. Gracchus apud Gellium lib. 15. c. 12. *Zonas quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli.* Quia; ut Martialis ait, *Semper pauperior redit potestas.*

Simonides, tu ex opibus nihil sumis tuis?] Hic nota interrogationis deerat, quam addidi.

Familia] Id est, servo uno & altero ei adjuncto.

Tabulam suam porrigunt, rogantes victum] Lege aut certe scande, *porgunt.* Naufragi (quod ex Juvenali quoque discimus) stipem ostiatim corrogare solebant, in tabula quadam depictum exhibentes naufragii sui casum, commiserationis commovendæ. Porro cum hac historia fere convenit quod de Aristippo narrat Vitruvius proœmio VI. de Architectura: ex quo nonnulla huc adscribam, quod sciam non in omnium manibus eum auctorem versari, & tamen eam narrationem, eique aspersas sententias nosse prodest omnibus. Audiamus ergo Architectum:

Aristippus Philosophus Socraticus, naufragio cum ejectus ad Rhodiensium litus, animadvertisset Geometrica schemata descripta, exclamaviss ad comites ita dicitur: Bene speremus, hominum enim vestigia video. Statimque in opidum Rhodum contendit, & recta Gymnasium devenit, ibique de Philosophia disputans, muneribus est donatus, ut non tantum se ornaret, sed etiam iis, qui una fuerant, vestitum & cætera, qua opus essent ad victum, præstaret. Cum autem ejus comites in patriam reversi voluissent, interrogarentque eum, quidnam domi vellet renuntiari: tunc ita mandavit dicere: Ejusmodi possessiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiam naufragio una possent enatare. Namque ea vera sunt præsidia vitæ, quibus neque fortunæ tempestas iniqua, neque publicarum rerum mutatio, neque belli vastatio potest nocere. Non minus eam augendo Theophrastus hortandos doctos potius esse, quam pecunia confidentes, ita ponit: Doctum ex omnibus solum neque in alienis locis peregrinum, neque amis-

Digitized by Google

fis familiaribus & neceſſariis inopem amicorum; ſed in omni civitate eſſe civem, difficilesque fortunæ fine timore poſſe deſpicere caſus. At qui non doctrinarum ſed felicitatis præſidiis putaret ſe eſſe vallatum, labidis itineribus vadentem, non ſtabili ſed infirma conflictari vita.

Et mox: *Pauca ſapientibus fortunam tribuere: quæ autem maxima & neceſſaria ſunt, animi mentiſque cogitationibus gubernari.* Et rurſum: *Omnia enim munera fortunæ cum dantur, ab ea facillime adimuntur. Diſciplinæ vero conjunctæ cum animis nullo tempore deficiunt, ſed permanent ſtabiliter ad ſummum exitum vitæ.*

Ibidem (ut hoc obiter moneam) corrigendus mihi videtur Vitruvius, cum ait: *Omnium Græcorum leges cogunt parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, niſi eos, qui liberos artibus erudiſſent.* Delendum fortaſſe τὸ *omnes*, quod redundat, & lego: *non niſi eos* &c. Vel, *Niſi eos*, accipe pro, ſed tantum eos. Quomodo & Terentius alicubi loquitur.

FABULA XXII. *Mons parturiens*] Græcorum adagio fuit: Ὄρος ὠδίνει, εἶτα μῦν ἀπέτεκε. Notus eſt etiam vulgo verſus Horatii:

Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.

Item alter:

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

de magnificis, verum inanibus promiſſis & molitionibus.

Quid ille pareret: at ille] Suavis eſt iſta geminatio τῆ *Ille.*

Hoc ſcriptum eſt tibi] Videtur tale quiddam præceſſiſſe: *Quicunque vidit* (vel, *inaudiit*) *riſit. hoc ſcr.*

Qui magna cum minaris] παράχρησις eſt in verbo, *minari*, pro polliceri. Ut Horatius:

Atqui vultus erat multa & præclara minantis.

Id eſt, promittentis. Atque adeo *Promittendi* verbum non aliter ſæpe uſurpatur. Petronius de fene Eumolpo: *Senex canus, exercitati vultus, & qui videretur neſcio quid magnum promittere, ſed cultu non proinde ſpecioſus.* Ubi accipi poteſt *Promittere* de Vultu, quaſi ejus vultus inſignem aliquam eruditionem promitteret, hoc eſt, præ ſe ferret.

FABULA XXII. *Nihil agere quod non proſit, fabella indicat*] Idem verſus totidem verbis fuit l. 3. f. 17. niſi quod ibi pro, *indicat*, eſt, *admonet.* Traditur autem hoc vitæ humanæ utiliſſimum præceptum etiam à Seneca: Quod in practicis quidem & in πολιτικοῖς verum eſt: Sed in ſcientiis Theoreticis fallit, ubi non ad utilitatem aliquam, ſed ad ſe ipſam & ad humanæ mentis perfectionem contemplatio refertur: ut Philoſophi docent.

Matronarum, caſta oſcula] Hypallage, pro, *matronarum caſtarum oſcula.*

Abigeris quo venis] Pro, illuc unde veniſti. Proverbiale quiddam ſapit hæc formula, etiam ſacris literis & Germanis noſtris

Digitized by Google

usitata : *Abire unde veneris.* Cui similem observavi apud Guntherum. Significatur inanis & inrita profectio & machinatio. *Illuc unde malum pedem tulisti.*

Invitatur, invisus] ἀντιπάλλαξις venusta.

Nihil laboras: Ideo, cum opus est, nihil habes] Nam, ut eleganter & vere ait B. Ignatius Epist. 4. μήτηρ τῆς ἐυδίας ἡ ἀργία. At contra, secundum alios, ὁ πόνος οὐ μόνον ἐυπλοίας, ἀλλὰ καὶ πλούτου πατήρ. Multa in hanc sententiam habet Salomon in Proverbiis, & Siracides in παναρέτῳ σοφίᾳ: quæ cuique in promptu est apud illos legere.

FABULA XXIV. *Picte*] Id est, ornate, splendide, ποικίλως. Sic *pingere* pro ornare supra quoque usurpabat l. 2. f. 2. Quod enim Colero videbatur legendum, *ficte*, non probo; quamvis ille defendat hoc argumento, quod *fingere* Poëtarum sit proprium : & quia apud Nonium, *Populum salute & fictis versibus Lucillius, quibus potest, impertit.* Malim quoque hic pro, *victoris*, legere *victori.* Nomen ei Scopas fuit, homini fortunato & nobili Cranone in Thessalia.

Conduxit] Velut Redemtor quidam operis, quem JC. vocant Unde mox sequitur : *opus adprobavit :* quod genus loquendi ex usu juris mutuatus est Phædrus : ut & alia quædam. Vide leg. 24. si in lege. in pr. & l. 36. opus. & l. seq. D. Locat. Brisson. lib. De formul.

Secretum petit] Quia, ut Ovidius ait,

. Carmina secessum scribentis & otia quærunt.

Unde nos ad Emblema de passere solitario in 3. Centur. Joach. Camerarii V. Cl. sic faciebamus :

Secessus præclarum aliquid meditantibus aptus.
Namque boni in strepitu nil peperisse queas.

Alludit eodem & Martialis. Scripsi autem *petit*, pro, *petiit.* Quomodo etiam præcedenti fab. 21. vel legendum, vel certe scandendum est *perit*, non *periit*, ut editum est.

Poëta moris] Malim, *Poëta.* an, *moris Poëta*, id est, Poëtici? Sed quis ille mos est, de quo dicit ? Præceptum hic secutus est Simonides illud, quod inculcat Aristoteles in Topicis: ut, si materia nobis inanior aut sterilior obtigerit, illuc orationem deducamus, ubi abundare, &, à propositio digredientes, velut in campo libere excurrere, atque exultare possimus. Quod & Pindarum sæpe factitasse videmus, & Horatium aliquando. Eundem Poëtarum morem ornandi caussa usurpatum à Simonide fuisse etiam Cicero indicat. Ex illo enim sumta est hæc narratio lib. 2. de Oratore. Sed non parum eam locupletavit & exornavit Phædrus, ut lectorem docebit collatio. Quamquam illud omisit, quod tradit Cicero, Simonidem hac occasione artem inveniisse memoriæ, & ex eo, quod me-

Digitized by Google

meminiſſet, quo eorum quisque loco cubuiſſet, demonſtratorem uniuscujusque ſepeliendi fuiſſe, cum alii neque Scopam, neque ceteros convivas, cœnaculi ruina oppreſſos atque obtritos, ullo modo internoſcere potuiſſent. Vide & Valerium Max. l. 1. c. 8. De miraculis.

Reliquam] Ut ſupra l. 1. f. 31. & l. 3. f. 4.

Ut ne ira te dimiſſum ſentiam] Lego, *ut ne iratum te dim. ſem.* Pithœus tamen in vetuſtiſſ. ſe legiſſe teſtatur: *irate te dim. ſem.*

Ad cœnam mihi promitte] Phraſis Plautina, qua ille in Menæchm. & Sticho utitur. Aliud eſt *Condicere alicui ad cœnam*, vel *cœnam condicere*, vel etiam abſolute, *condicere alicui*, apud eundem Plautum Sticho, & Ciceronem ac Suetonium. *Promittit ad cœnam* invitatus: *Condicit* qui prior & ultro ſeu invocatus denuntiat, ſe apud alterum cœnaturum, quod non niſi familiariſſimi facitant.

Sparſi pulvere, Sudore multo defluentes corpora] F. *diffluentes.* Sic de iiſdem geminis Pollucibus, victoriam Romanorum à Perſe Macedonum Rege reportatam nuntiantibus, cum loquuntur hiſtorici & alii auctores, ſudorem & pulverem, vel etiam pulverem cruoremque ipſis tribuunt. Vide L. Annæi, ſive Flori lib. 2. tit. De bello Macedon. 2. Symmachum lib. 1. ep. 89. Latin. Pacat. Drepan. Panegyric. Valer. Max. lib. 1. c. ult. Lactant. lib. 2. c. 8.

Excitat] Id eſt, foras evocat. quod paulo ante dixerat, *provocat.* Sic infra l. 5. f. 5. *Concitat*, pro *convocat.* *Citare* pro *vocare* etiam Guntherus noſter ſæpe utitur: ut, *in jus debere citari.* &c.

Numinum præſentiam] Caſtoris ſcilicet & Pollucis: de quibus ſupra ſic dixit:

Atque interpoſuit gemina Leda ſidera.

Notum eſt enim, ex ovo Ledæ hos duos velut pullos excluſos eſſe. Unde Horatius:

Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

Hi ergo gemini laudatori ſuo gratam hanc vicem rependerunt, ut eum ab interitu ac ruinæ oppreſſione eriperent incolumem. Sic alias quoque fructum pietatis retulit Simonides; quantumvis alioquin ob avaritiam male audiat. Cum enim ignotum quendam projectum mortuum vidiſſet, humaviſſetque commiſeratione & humanitate ductus, & haberet in animo navem conſcendere: per quietem moneri ſibi viſus eſt, ne navigaret, ab eo quem ſepultura affecerat. Si navigaret, eum periturum eſſe naufragio. Itaque mutato conſilio rediit Simonides; perierunt ceteri, qui tum navigarant: teſte Cicerone lib. 1. De Divinat. & Valer. Max. lib. 1. cap. 7. Uſque adeo ne falſæ quidem religionis contemtus cuiquam impune abiit, nec ullum

Digitized by Google

recte factum præmio ſuo caruit. ἴσι δικαιοσύνης τι καὶ ἰυτιζίας μεγ' ὄπιμος, ut Muſæo ſuo canit Orpheus:

Τοῖς δὲ κακῶς ῥίξασι δίκης τέλος ἐχὶ χρονιοῦσα
Οὐδ' ἀπαραίτητος, ἐδ' εἰ Διὸς ἔγγονος ἐσσίν.
Ἀλλ' αὐτῶν κιφαλῆσι καὶ ἐν σφετέροισι τίκεσσι
Ἑλίσσει, καὶ πᾶμα δόμοις ἐπὶ πάμασι βαίνει:

Ut habet oraculum Sybaritis redditum apud Ælianum l. 3. hujus ſententiæ:

Improba facta manet ſua pœna; nec hanc mora tollit,
Nec patet effugium, quamvis Jovis inclyta proles
Sint, qui peccarunt: ſed pœna ſupra caput aſtat,
Perſequiturque domum & noxam excipit altera noxa.

Prioris regulæ exemplum præbet Simonides, poſterioris Scopas cum ſuis.

FABULA XXV. *Deſtringit*] F. *diſtringit*. Sic & alibi iſta perperam permutata reperi.

Quod es pollicitus] Leg. metri cauſa, *policitus*.

Nam vita morti propior eſt cotidie] Hanc ſententiam eleganti comparatione illuſtravit poëta quidam recentior:

Velut ſecundo vecta navis flumine
Senſim propinquat littori: ſic indies
Vivendo morti appellimur propinquius.

Si celerius cœpero] Scilicet frui. an, *cepero*, id eſt, accepero, ſcilicet, munus promiſſum?

Et mors vicina flagitabat debitum] Nam, ut Hercules ait apud Euripidem Alceſtide:

Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.

Debitum ergo dicit vitam, quæ data eſt utenda, *data eſt ſine fenore nobis Mutua, nec certa perſolvenda die*, ut ait Pedo in Elegia de morte Druſi. Artemidorus quoque in Onirocriticis lib. 3. c. 41. debitum ex mutuo & vitam facit ἀνάλογα. Δάνιον τῷ ζῆν τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον. ἐφίλοσεν ἂν καὶ τὸ ζῆν τῇ τῶν ὅλων φύσει, ὡς καὶ τὸ δάνιον τῷ ἐγχωρήσαντι, ὅθεν ὁ δανιστὴς τοῖς νοσοῦσιν ἐφιστάμενος καὶ ἀπαιτῶν, κίνδυνον σημαίνει· λαμβάνων δέ τι καὶ θάνατον. Dixi, debitum ex mutuo. hoc enim eſt δάνιον: non autem quodvis debitum, ut Cornarius vertit. δανιστὴς, & Latine Daniſta, eſt fœnerator.

Sæpe impetravit veniam confeſſus reus] Nam erranti medicina confeſſio eſt: Atque, ut ille ait: *Proximum ad innocentiam tenet locum verecundia peccati confeſſio.* Sed tamen, ut inquit Mimus:

Mala cauſa eſt quæ requirit miſericordiam.
Difficulter contingetur Spiritus,

Integritatis qui ſinceræ conſcius] Alludit ad ſententiam verſus Sophocleis:

Ὅσιον τῷ δικαίῳ γὰρ μέγ' ἔχειν φρονεῖν.

Id eſt,

Digitized by Google

Id est,

Nam justa causa spiritum attolli jubet.

Eodemque sensu Plautina Alcumene ad Amphitruonem suum ait: *Qua non deliquit, decet audacem esse, & confidenter pro se & proterve loqui.* Et Pseudolus: *Decet, innocens qui sit atque innoxius, Servum superbum esse, apud horum potissimum.*

A noxiorum premitur insolentiis] Sejani scilicet, quem sibi accusatorem, testem ac judicem simul fuisse, conquerebatur & supra Prol. lib. 3. Quanta autem hujus Sejani potentia fuerit aliquandiu in aula Tiberii Imp. ut etiam dominationem captaverit, ac regnum sibi parare cogitarit tandem, notum est ex Josepho lib. 18. Antiquit. Jud. & ex Tacito lib. 1. & 4. Annal. ubi ejus προσωπογραφία.

Apparebunt tempore] Ut Græci dicunt χρόνῳ, item χρόνοις, id est, *tandem*. Exempla multa apud Euripidem aliosque occurrunt. Alludit autem simul ad sententiam vet. versus:

Ἄγει ὁ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.

Id est,

A tempore in lucem profertur veritas.

Legi puer sententiam] Ideo enim pueri edisc imus Poëtarum gnomas, ut olim viri facti in gravibus deliberationibus atque ad omnes vitæ partes illis utamur: ut verissime ait Æschines in Ctesiphontem. Versus autem sequens ex Ennii Telepho sumtus est: quod me docuit Festus in Mutire: ubi tamen sic legitur:

Palam mutire plebeio piaculum est.

Non, ut hic, *periculum est.* Utra pensior sit lectio, ἐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. quanquam Schoppius meus præferebat, *periculum*; Nathan Chytræus, *piaculum*, malebat. Pro *memini*, versus postulare videtur, *meminero.*

NOTÆ IN LIBRUM V.

PROLOGUS.

Terminum operis habere] F. *addere.*

Damnavi] Deesse videtur, *meum.*

Colorque propior] F. *proprius.* præcessit enim, *sua cogitatio.* Sæpe autem, *suus & proprius*, ἐκ παραλλήλου jungi solent.

Particulo] Particulones alias dicti sunt Cohæredes, quod partes Patrimonii sumant; inquit Nonius. At hic proprium nomen est.

In literarum plausum] F. *literatum pl.* id est, approbationem literatorum hominum promereri cupio. Quasi dicat, Quid de me vulgus, illiteratum, profanum, & malignum judicet, ὁ φθονερὸς

φορτὶς ἱπποκλίδη. *Odi profanum vulgus & arceo:* ut ait Horatius, & ex eo Petronius Arb. De vulgo ab eruditis hominibus contemnendo nonnulla notavit ævi noſtri gloria Joſ. Scaliger in notis ad Catull. quibus addas licet Propertianum:

——— populi confuſa valeto
Fabula. nam domina judice tutus ero.

Vacivo] Διὰ σχολῆς. *Vacivus*, pro vacuus, Plautinum verbum.

Imitari dum non poſſit, obtrectet licet] Semper enim hoc, quam illud, facilius fuit. ῥᾷον γὰρ μωμῆσαι ἢ μιμῆσαι: Et, μωμήσεται τὶς ἄλλος ἢ μιμήσεται.

Id eſt, *Non tam amulari, quam reprendere, eſt facil.* Unde & Theognis ſapientiſſimus apud Græcos Gnomologus ait:

Μωμῶνται δέ μ' πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ ἠδὲ καὶ ἐσθλοὶ,
Μιμήσθαι δ' ὅστις τῶν ἀσόφων δύναται.

Id eſt, *Carpunt me multi, pariter pravique bonique,*
At noſtrum ex rudibus nemo imitetur opus.

FABULA I. *Plus vetuſtis nam favet Invidia mordax, quam bonis præſentibus*] Eadem & Horatii (lib. 2. Epiſt. 1.) querela eſt de iniquitate judiciorum, qua plerique præſentia, & quæ ante pedes ſunt, faſtidiunt; longinqua ſola, aut vetuſta admirantur, inque pretio habent. De eadem perverſitate & Pindarus conqueritur Pythionic. 3. & diſtichon tale fecit M. Bergius meus:

Αἰὲὶ τὰν ποσὶν ὖσα παρατρεχόμενα μάταισι,
Κεῖνο ποθύντις ὅπερ μακρὰν ἄπωθεν ἴφυ.

Quod ita vertebam:

Longinquis inhiant, ſpernuntque domeſtica vani,
Pro nihiloque putant, quod jacet ante pedes.

Sic nutrix ad Phædram in Hippolyto Euripideæ: ὦδε σ' ἀρίστη τὸ παρὸν. τὸ δ' ἄπὸν φίλτερον ἠγῇ. Sic Democritus apud Stobæum περὶ εὐφροσύνης: ἀνάμεσος τῶν ἀπόντων ὀρίγονται: τὰ ὂ παρόντα καὶ παρεγχειμένα περδαλιότερα ἐόντα ἀκαλδύνουσι. Et Joach. Camerarius graviſſime, ut omnia, in eandem ſententiam ſcribit in Appendice Jamborum Philæ:

Ὡδὶ δ' ἁμαῦις καὶ σκαλὸν ἐστὶν ἄρα βροτῶν
Μαρὸν τι φῦλον, κενόφρον, ὅστις δὴ
Τἀπόντα μαψιλὰν ἀπράκτοις ἐλπίσι
Παπταῖνον ἐμπάτρια τε κόμμι καὶ ξένα,
Ἀγαθῶν τ' ἀεὶ καταφρονῆν' ἐπιχωρίων.

Hoc eſt, interprete Gregorio Berſmanno:

Sic læva mens eſt & rudis mortalibus
Fatuaque carensque intelligentia, irrita
Ut perſequatur ſpe petens abſentia.
Proculque veſtigans remota, raraque,
Populariumque copiam faſtidiat.

Auſonius Idyll. 15. *Spernimus in commune omnes præſentia.* Et Profeſſ.

Digitized by Google

feſſ. 6. *Dum ſpem remotam ſemper arceſſis tibi, Faſtidioſus obvia.* Uſque adeo ſunt homines plerique δῆλοι ἀτόπων, καὶ ὑπερόπτας τῶν παρόντων: ut ait ſeveriſſ. ſcriptor Thucydides. Memini etiam apud Plinium ſimilia legiſſe. Sed jam ſatis eſt.

FELICITER, *ſubclamant*] Scilicet vulgus.

Ipſi Principes illam oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum] Sic diſtinguendus eſt hic locus: qui antea fœde corruptus erat. Porro illud FELICITER ſolemnem fuiſſe acclamationis formulam, qua maxime quidem ad Duces & Imperatores, ſed tamen nonnunquam etiam ad alios quosvis, quibus bene vellent, uterentur, conſtat: & annotavit quoque Ampliſſ. Briſſonius lib. 8. de Formulis. Cujus exemplis & hoc adde, & aliud è Gunthero noſtro lib. 4. Ligurini:

Omnibus egregie lætis, totaque caterva
Adclamante viro fauſtum, Feliciter, omen.

Loquitur de Romanis Fridericum Ænobarbum excipientibus. De antiquiſſimo illo more oſculandi manum in honore alicui habendo, vide Muretum lib. 10. Var. lect. cap. 1. & Lipſium lib. 2. Elector. c. 6. cujus exempla magis quam Mureti ad hunc locum faciunt. Giphanius quoque adeundus in Scholiis ad Odyſſ. π. Docet autem Plinius lib. 11. c. 43. dextram averſam oſculis appeti ſolere, id eſt, partem ejus exteriorem. Quod tantum de oſculo manus alienæ verum eſt. Nam propriæ pars adverſa ſive interior adoratur, hoc eſt, ori admovetur. De pedum vero oſculo ſciendum, id nimis ſervile atque abjectum fuiſſe habitum, & non niſi tyrannis exhiberi ſolitum. Vide Dionem in Cajo Calig. & Capitolinum in Maximino. Porro Demetrius iſte Phalereus (ut de ejus vita ac fortuna quædam annotemus) orator fuit, & Philoſophus excellens, unus ex Theophraſti diſcipulis: ut Cicero quoque indicat 1. de Off. Et extat hodieque ejus liber περὶ ἑρμηνείας, ſeu de Elocutione. Eſt autem memorabile in eodem exemplum levitatis & inconſtantiæ fortunæ auræque popularis. Primum enim in tantum honorem fuit Demetrius apud populum Athenienſem, ut ei trecentas ipſas ſtatuas virtutis & meritorum ergo poſuerit. Tandem vero uſque adeo flagravit invidia, ut & ſolum vertere coactus ſit, fugiens in Ægyptum: & ccc. illæ ſtatuæ omnes uno die per tumultum everſæ, atque conflatæ fuerint. Vide Plutarch. πολιτικ. παραγγέλμασι. & περὶ φυγῆς: ubi ait, principe ipſum loco Alexandriæ fuiſſe inter amicos regis Ptolemæi, tantaque omnium rerum copia abundaſſe, ut non modo ipſe ſibi ſufficere & patria facile carere, ſed etiam Athenienſibus munera mittere potuerit. Ita nimirum τὸ τίχειν πάσα γῆ τρέφει. Et

Ἄπας μὲν ἂν εἴη αὐτῷ περάσιμος·
Ἄπασα δ' ἂν χθὼν ἀνδρὶ γυναικὶ πατρίς·

Id

Id est:

Ut omnis aer pervius aliti est Jovis:
Sic omne forti patria est solum viro.

Edoctus igitur propriis eventis, quanta esset fortunæ instabilitas, scite correxit quosdam de ea versus Euripidis: ut annotarunt Plutarchus παραμυθητικῷ πρὸς Ἀπολλόνιον, & Joan. Stobæus Serm. ργ. Cum enim ita fecisset Philosophus ille Scenicus:

Ὁ δ' ὅλος· ὃ βίος· ἀλλ' ἰφίμερος. καὶ·
Ὡς μικρὰ τὰ σφάλλοντα, καὶ μί' ἡμέρα
Τὰ μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὰ δ' ἦρε' ἄνω:

Cetera quidem omnia, inquit, verissime dicta sunt ab Euripide: rectius tamen fecisset, si non unum diem, sed punctum temporis, omnia invertere dixisset: ἓν μὲν μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ στιγμὴν εἶπε χρόνου. Est etiam memorabile hujus Demetrii consilium, quod is Regi Ptolemæo dedit, teste eodem Plutarcho in Apophthegmatis Regum & Principum. Παρῄνει γὰρ αὐτῷ τὰ περὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι καὶ ἀναγινώσκειν. ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς βασιλεῦσι δι' ἀρρησίαν παραιροῦσιν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται. Monebat Ptolemæum, ut de regno & principatu recte administrando scriptos libros & commentarios sibi compararet, atque evolveret. In his enim eum reperturum salutaria præcepta ac monita, quæ sæpe amici regii non auderent præferre. Consiliarii enim sæpe vel metu vel assentatione à vero transversi aguntur (*Obsequium enim amicos, Veritas odium parit*, inquit Comicus.) At vero ut leges, ita libri cum omnibus eadem & communi voce loquuntur, nec erubescunt, nec adulantur vel regibus ipsis. Apud eundem Regem Ptolemæum adjuvit Demetrius laudatissimum illud institutum transferendi Biblia sacra ex Hebræa in Græcam linguam, quæ vulgo Septuaginta interpretum versio appellatur. Didici hoc ex Clemente Alexandrino lib. 1. Stromat. cujus hæc sunt verba: ἑρμηνευθῆναι δὲ τὰς γραφὰς, τάς τε τοῦ νόμου, καὶ τὰς προφητικὰς, ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν φασὶν ἐπὶ βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ἣ ὡς τινες ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐπικληθέντος, τὴν μεγίστην φιλοτιμίαν εἰς τοῦτο προσενεγκαμένου Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, καὶ τὰ περὶ τὴν ἑρμηνείαν ἀκριβῶς πραγματευσαμένου.

Ne defuisse noceat] Scilicet officio. Sicut ea res Agesilao Oppiani patri Senatori Anazarbeo nequiter expetivit, quod Sept. Severo Imp. Anazarbum adventanti non occurrerat gratatum cum aliis ejus urbis optimatibus. Sed de hoc in vita Oppiani nostri.

Repetunt ultimi] Quid ergo? an τὸ FELICITER repetunt atque ingeminant? An *reptant*, legendum? quod comprobari posse videtur sequentibus verbis: *Venisbat gressu delicato & languido.* nam sic qui incedunt, eos *reptare* dicimus, quasi testudineo gradu.

Digitized by Google

gradu. Horat. epist. 4. lib. 1. *An tacitum sylvas inter reptare salubres.* Seneca de vita beata, c. 18. *Ex ingenti intervallo reptabundus sequar.*

Qui nam Cinadus] F. & hic legend. *Quia nam.* An, *Qui nam*, id est, Quomodo, quo ore, qua fronte?

Ille in conspectu meo Audet venire?] Plane ad istam faciem dixit Symmachus lib. 7. Epist. 67. *In conspectu amicorum se esse venturum. In conspectu venire*, pro in conspectum. Similiter & Nazarius Panegyrico: *Quamvis cœlestia sub oculis hominum venire non soleant.* pro sub oculos venire. Sic alii contra, *In mentem esse*, pro in mente: *In honorem*, pro in honore. Vide G. Schioppi mei Suspect. Lectiones lib. 1. epist. 17. De his talibus dixi etiam in exercitationibus epistolicis ad Ausonium.

Hic est Menander scriptor] At pulchrum est, digito monstrari, & dicier, Hic est. Notum est illud de Demosthene: ὑπὸ ταύτου ὁ Δημοσθένης. Scriptores porro κατ' ἐξοχὴν dicuntur apud bonos auctores οἱ καμοὶ διδάσκαλοι.

FABULA II. *Et vindicavit sese*] Hunc elegantem, sed ἀνέκδοτον, apologum in gratiam adolescentum supplebimus, ut quibimus. Fingamus itaque talia quædam præcessisse:

Iter duobus unum erat sociis via,
Qui læta rerum & nubila ex æquo omnia
Communia ambobus fore promiserant.
Dum progrediuntur, transcundum eis nemus
Obicitur, opacum densis arborum comis.
Hic obvius cum latro eos invaderet,
Alter, cuti sua timens, periculo
Se liberavit, adhibito auxilio pedum:
Remansit alter, & latroni restitit,
Cui conferens manum obtulit justum necem,
Et vindicavit sese, &c. Titulus fabulæ esse potest talis:
Viatores duo in latronem incidentes.

Quantis fugias viribus] Demissis scilicet manibus, ut Plautus ait. Et noster supra l. 1. f. 29. *demissis pedibus.*

Qui re secunda fortis est, dubia fugax] Qui est *Extra bella Leo, lepus in discrimine pugnæ:* ut aliquando faciebam ex hoc Nonni versu in Dionysiacis, quo θρασύλεων denotatur:

Νόσφι μάθοις λήσοντες, ἐπὶ πτολέμοιο λαγωοί.

FABULA III. *Alapam sibi duxit*] Sic *pugnum ducere* eleganter dixit Paulus JC. in l. 4. D. De injuriis. *Si cum servo meo pugnum ducere vellem; in proximo te stantem invitus percusserim, injuriarum non teneor.*

Punctum] Id est, punctionem.

Non fuisse mentem ladendi] Injuria autem æstimatur ex animo cujusque, nec absque affectu & captu contumeliæ fit. non magis

Digitized by Google

gis quam furtum absque affectu furandi committitur. Accedit etiam hoc loco illud, quod nemo sibi ipsi proprie loquendo injuriam facere potest: de quo Aristotelis disputatio in medio est libro 5. Ethic. Videtur autem hic distinguere injuriam à contumelia: quæ ut differant, alibi docui ex Pacuviano versu: *Facile patior injuriam, qua est vacua à contumelia.* Item ex Senèca lib. 2. *In Sapientem non cadere injuriam.*

Animal improbum] Muscæ improbitas & impudentia etiam in proverbium abiit.

Quamvis pœna] Leg. *quavis pœna.*

Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens] Ad Aristotelicam disputationem hæc pertinent, quæ est lib. 3. Eth. Nicom. Veniam tribuimus ei, qui non sponte & deliberato animo, sed vel casu, vel per ignorantiam peccat. Pœna autem afficimus eum, qui consulto consilio & ἐκ προαιρέσεως peccat. Exemplo tamen est Oedipus, nonnunquam etiam eos puniri, qui κατ' ἄγνοιαν delinquunt. Quanquam enim & patrem Laïum insciùs interemit, & cum matre locasta incestas contraxit nuptias, ignorans matrem suam esse: tamen horrendis pœnis & ipse & tota ejus domus involuta, ac multata est. Sic & Papiniano auctore, vel Demosthene potius, Lex delicta non tantum sponte sed etiam ignorantia contracta interdum coërcet: ἵνα ἐκ προνοίας τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων. Quid? quod etiam cogitatio ac meditatio sceleris & affectus nonnunquam pro effectu punitur. Exemplum præbet Glaucus apud Herodotum l. 6. & Juvenalem Satyr. 13.

FABULA IV. *Sancto Herculi*] Colerus vult legendum esse, *Sanco.* Eum vide in Plautinis.

Periculosum semper reputavi lucrum] Intellige de turpibus & injustis lucris: de quibus Hesiodium illud notum est:

Μὴ κακὸν κερδαίνειν. κακὸν κέρδος ἴσ' ἄτῃσι.
Id est, *Ne male lucreris: mala lucra æqualia damnis.*
Ἐκ τῶν γὰρ αἰσχρῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
Ἀτιμίους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους·
Hoc est, *Ex turpibus lucris periisse videris*
Plures, quam ab ipsis, qui salutem invenerint:

Ut ait Sophocles Antigona. Et mox ibidem:

Τὰ δυσὰ κέρδη πημονὰς ἐγείρεται.
Id est, *Lucrum improbe partum, merum infortunium est.*

Sic P. Syrus: *Damnum appellandum est, cum mala fama lucrum.* Multos tamen reperias, qui cum illo sentiant, nescio quo, quem sic loquentem facit Pomponius Prostibulo: *Ego rumorem parvi facio, dum sit, rumen qui impleam.*

Paucis temeritas est bono; multis malo] Videtur exprimere veterem versum:

Προ-

Digitized by Google

Προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν.

Id est, *Multis malorum est causſa præcipitantia.*

Contra τὸν ὠλέσιον χρησμῳδὸν θεὸν, vocat Euripides Phœniſſis:

Dea utiliſſima cauta circumſpectio eſt.

FABULA V. *Rebus manifeſtis*] Τὸ S. hic quoque elidi videtur.

Favor] De ſpectatoribus applaudentibus in theatro vel ſcena dicitur, ut infra f. 7. *Gratulari fautores putat:* Plautus:

Virtute niti oportet, non favitoribus.

Idem & alibi: *Sat habet fautorum ſemper cui virtus favet.*

Civitatem concitat] Id eſt, convocat. Sic ſupra *excitandi* verbo utitur l. 4. f. 24. pro eo quod eſt evocare.

Digrunnit] F. *Degrunnit.*

Immodica offendunt] Πᾶν γὰρ τὸ πολὺ πολέμιον τῇ φύσει, inquit Hippocrates. Πάντων μὲν κόρος ἐστὶ, ut alius fecit: καὶ γὰρ καὶ μέλιτος τὸ πολὺ ἐστὶ χολὴ, id eſt, *Mel quoque fel fiet, ſi nimium fuerit.* Malim autem hic, *immodica*, ſcilicet argutiæ.

Poëta ſunt moleſti] Scilicet recitationibus ſuis: quibus frequentiſſimis fere enecabant homines. Nam, ut Horatius ait, *Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.* Tales Martialis deſcribit tum alios Poëtaſtros, tum Ligurinum lib. 3. quem uno & altero Epigr. perſtringit hoc nomine. Talem Petronius Arbiter introducit in Satyrico Eumolpum, qui in triviis, in balineis, in conviviis ſua hominibus quibuslibet carmina recitarit. Quantum tamen utilitatis habuerint recitationes vel poëmatum vel orationum inter amicos intelligentes recte & in loco uſurpatæ à veteribus, ex Plinii Epiſtolis didicimus.

FABULA VI. *Heia commune quodcunque eſt lucri*] Indicio eſt locus præſens, hac formula exclamandi jam olim uti ſolitos, ſi quid τύχοι τι δὺ ἐχομένων forte in via reperiſſet alter, ut ad ambos illud pertineret. Inter noſtrates quoque adhuc manet iſta conteſtatio cum dicunt, *Dein fund mein halb.* Poſſunt hæc ſervire ad declarandum Græcorum Proverbium, quod haud ſcio, an non ſatis expoſitum eſt ab Eraſmo: Κοινὸς Ἑρμῆς. Mercurius & lucri præſes & viarum habebatur. Jure autem civili res inventa non fit inventoris propria, l. 43. falſus. §. qui alienum, & §. proinde. D. de furt. l. 3. D. de incend. rui. naufr. Unde recte B. Auguſtinus: *Si*, inquit, *inveniſti, & non reddidiſti, rapuiſti.* De quo diſtincte & pluribus ſuo loco.

Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus] Ἀνθρακιὰ ὁ θησαυρός. Proverbium de re nihili oblata ei, qui pretioſam expectabat, & inhiabat, cujus ſpe potiundæ fruſtratus eſt. Vide Eraſmum Chil. 1. cent. 9. adag. 31.

Huic querella competit] F. legend. *hac querel.* nempe quæ præceſſit: *Carbonem pro theſauro invenimus:* ut error ex vet. ſcriptura manarit: *haec* vel *hanc*,

FA-

Digitized by Google

FABULA VII. *Princeps*] Hæc quoque non fabula eſt, ſed hiſtoria illius temporis. Tibicinem vero iſtum habuiſſe nomen proprium Principis & hinc apparet, & ex verſu ſeq. *Lætare incolumis Roma ſalvo Principe.* Quanquam is jocum elegantem continet ex ambiguo: cum & de Imperatore illa acclamatio intelligi poſſet. & rectius quidem, quam de aliquo aulædo.

Pegma] C. pro G. poſitum, ut ſæpiſſime alias. Dicitur enim pegma ἀπὸ τῦ πήγνυσθαι, id eſt, à figendo: & eſt machina lignea, in qua collocantur quaſi affixæ ſtatuæ, quæ etiam in ſcenam interdum proferebantur & motabantur, aut alioqui in pompa circumferebantur. Vide Senecam ep. 98. Feſtum, & Joſephum lib. 7. ἀλώσεως.

Ad ſanitatem dum venit curatio] Sic Symmachus noſter vulnus *in cicatricem convenire*, & *cicatricem ducere* dixit, lib. 1. ep. 94. & lib. 2. ep. 32.

Et lepidum genus] Colerus: *En lep. genus.* Cui cur adſentiar, cauſam nullam video.

Aulæo miſſo] Id eſt, demiſſo. Hoc fieri ſolebat initio fabulæ cujusque. Tollebantur autem aulæa in fine, omnibus peractis, cum ſpectatores dimittebantur. Unde Horatius *aulæa manentem* dicit in Arte eum, qui deſidet usque ad extremum actum. Idem ſignificat M. Tullius in Orat. pro M. Cælio. *Mimi ergo*, inquit, *eſt jam exitus, non fabulæ: in quo cum clauſula non invenitur, fugit aliquis è manibus: deinde ſcabella concrepant: aulæum tollitur.* *Aulæa* ſunt tapetes quibus parietes vel pavimentum etiam contegebatur. Nugatur ergo non præter ſolitum levis & ineptus Nonius, cum ait, eſſe genus veſtis peregrinum. Quanquam hoc ferri poterat, cum veſtis appellatio latiſſime pateat, etiam ad ſtragula pertinens, & peregrina recte dicantur Aulæa, aut quæ Romam ex Attali Regis hereditate perlata ſint, Servio & Donato teſte: niſi adderet Nonius: *Et eſt tanquam paludamentum barbarici habitus militaris.* Apage hoc paludamentum barb. hab. mil. Ibidem etiam Varronis verba ſic lege: *Quæ ex hereditate Attalica aulea*, &c. Ubi vulg. *Quod.* Significat enim Varro, Populum Rom. hujusmodi rerum copiam conſecutum ab Attalo Rege, à quo heres ſcriptus fuerat.

Devolutis tonitrubus Dii ſunt locuti] Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, notum proverbium inde natum, de inopinato atque improviſo auxilio ad explicandas res difficilimas oblato. Vide Eraſmi Adag.

More tranſlatitio] Id eſt, ſolemni, vulgari; nempe tunc, cum dignus vindice nodus incidiſſet. Non enim aliter vult Horatius, Deum aliquem actioni ſcenicæ intereſſe. Juriſconſulti *tranſlatitie aliquid fieri* dicunt, quod non ſit ſerio, ſed perfunctorie & dicis cauſa potius, ut alias loquuntur. Ut *Tranſlatitie defungi munere accuſandi*, id eſt, prævaricari, l. 1. §. prævaricatorem. D. Ad S. C. Turpil. *non tranſlatitie exequi querelas*, l. 1. D. de jur. patron.

Digitized by Google

patron. *Translatitie emittere*, l. 55. fi patroni. §. quid ergo. D. ad SC. Trebell. id eſt, negligenter: non ut quidam exponit, interim. Similiter Petronius, *non tralatitiam humanitatem, non tralatitium bellum*, dixit.

Jactat baſia] Id eſt, deoſculatur hominum dextras: de quo more ſupra. Vel etiam de oſculis genarum intellige, quæ non minus frequentia apud Romanos fuiſſe, ex Martiali diſcimus.

Equeſter ordo. Et mox: *plaudit inludens eques*] Erat in theatro certus Equeſtri ordini attributus locus, ex quo ſpectarent. *Equeſtria* appellat Seneca lib. 2. de benef. cap. 12. *Equeſtria*, inquit, *omnium equitum Romanorum ſunt. In illis tamen locus meus ſit prior, quem occupavi.* Et mox: *Habeo in Equeſtribus locum, non ut vendam, non ut locem, non ut habitem: In hoc tantum, ut ſpectem. Præterea non mentiar, ſi dicam, me habere in equeſtri locum: ſed cum in theatrum veni, ſi plena ſunt Equeſtria, & jure habeo locum illic, quia ſedere eſt mihi liberum; & non habeo, quia ab his, cum quibus jus mihi loci commune eſt, occupatus eſt*, &c. *Equeſtria*, ſcilicet ſedilia. Solebat autem locus in theatro tribui ſecundum cujusque cenſum. Qua de re alibi. Vide & Lipſium ad xv. Annal. Taciti, de diſtinctis in Theatro ſpectatorum locis ac ſedibus pro cujuſque dignitate.

Capite eſt protruſus] Præceps datus.

FABULA VII. TEMPUS] Hæc quoque non eſt fabula, ſed ἐκφρασις vel προσωποποιΐα. Confer Occaſionis typum apud Auſonium Epigram. xi. Operæ fortaſſe pretium faciam, ſi hic adſcripſero Epigramma doctiſſimi avunculi mei Matthiæ Bergii p. m. quod ex Anthologia Græca lib. 4. Latinum fecit in ſtatuam Occaſionis. Id eſt hujusmodi per Dialogismum.

Qua Patria artifici? Sicyon. quid nominis autem?
Lyſippus. Qua tu? Occaſio cuncta domans.
Cur rotula inſiſtis? circumſtror uſque. quid alas
Affixti pedibus? me levis aura rotat.
Cur dextræ eſt inſerta novacula? ſcilicet anceps
Ceſſantes acies hac mea ferre nequit.
Quid crinita autem frons monſtrat? ut obvia prendar.
Cur calvum parte eſt poſteriore caput?
Quod ſemel oblatam qui me permittit abire,
Copia ei in reliquum non datur ulla mei.
Ingenioſa manus talem tibi me dedit, hoſpes,
Ut ſias iſtis cautus ab indiciis.

Expectas forſan, lector, ut Græcum quoque ſubjiciam, quo magis in promptu ſit collatio. En habe & ipſum:

Εἰς ἄγαλμα τοῦ Καιροῦ,
Πασιφίλου.

Τίς; πόθεν ὁ πλάστης; Σικυώνιος. οὔνομα δὴ τίς;
Λύσιππος. σὺ δ', τίς; Καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ.

Τίπτε

Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βάθρακας; ἀλλ' τροχάω. τί δ' ταρσὸς
Πόσσιν ἴχνι διφυεῖς; ἵπταμ' ὑπνίμῳ.
Χαμαὶ δ' δίκτυρη τί φίρις ξυρὸν; ἀνδράσι δῖγμα,
Ὡς ἀκμῆς πάσης ἐξύτερον τιλίθω
Ἢ δ' κόμη, τί κατ' ὄψιν; ὑπαντιάσαντι λαβέσθαι.
Νὴ Δία· τἀξόπιθεν πρὸς τί φαλακρὰ πίλη;
Τὸν γὰρ ἅπαξ πτηοῖσι παραβρίξαντά με ποσσὶν,
Οὔτις ἔθ' ἱμείρων δράξεται ἐξόπιθεν.
Τοῖον ὁ τυχοίτης μὲ δάπλασεν εἴνεκεν ὑμέων,
Ξεῖνε, καὶ ἐν προθύροις θῆκε διδασκαλίην.

Τὰ πρόθυρα Posidippus hic vocat pergulam. Lucilius: *Pergula pictorum: veri nihil; omnia ficta.* Ulpianus l. 5. §. pen. D. de his qui effud. vel dejecer. *Cum pictor in pergula clypeum vel tabulam expositam habuisset, eaque excidisset*, &c. Plinius lib. 35. cap. 10. *Perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus*, &c. Loquitur de Apelle. Sed tempestivum est ad TEMPUS Phædri nostri redire: imo & modum hisce Notis imponere.

Cur sit] Quid hoc monstri? aut quomodo cohæret oratio? Non dubito quin scriptum hic fuerit: *vir sit.* ἵνα ἀνὴρ, hoc est, pingatur. Formula loquendi à mathematicis sumta, qui lineam, vel circulum aliquem pingere jubentes dicere solent: *Sit*, vel *esto*, &c.

Elapsum semel non ipse possit Jupiter reprehendere] Eleganter in hanc sententiam Greg. Nazianzenus carmine ad Nicob. patrem, v. 101. καιρὸν λαβόντα, ὃν προσώντα ἴσθι ἰλιτὺν, ζητῶν δ' παραθέξαντα, μάταιον. Sic Michaël Hospitalius in Carminibus eruditissimis:

Prætermissa semel referet se Occasio nunquam.

De verbo *Reprehendere* jam in hac luce litterarum pene supervacaneum est admonere, id hic non esse αἰτιᾶσθαι, μέμφεσθαι, vel ἐγκαλεῖσθαι, ut alias fere; sed more Plauti & Terentii poni pro ἀναλαβεῖν, quod est recipere. Exempla ex Comicis observavit Janus Gulielmus Quæst. Plaut.

Significat] Nempe vir ita depictus, vel fictus. Alioquin hoc verbum non habet nominativum à quo regatur: quod vel unicum satis confirmat nostram superiorem emendationem.

FABULA IX. *Plecteret*] Lego, *flecteret.*

Ante hoc novi, quam tu natus es] Proverbium conveniens seni reprehendenti hominem adolescentem & sciolum, à quo lacessitur.

Qui doctiorem emendat] Sus scilicet Minervam docens, ut in alio proverbio est.

Sibi dici putet] Terentianum hoc est: *tibi dictum puta.*

FABULA X. *Annis ingravantibus*] Pro, ingravescentibus, ac forte an scripsit Phædrus *ingraventibus.* An retinendum potius *ingravantibus*. quasi positum pro adgravantibus, ipsum scilicet canem? Cui

Digitized by Google

Cui ſenex contra latrans] Jungo, *Senex latrans*, id eſt, vetulus Canis. Sic *latrantem* etiam ſubſtantive Guntherus meus poſuit l. 5. Ligurini:

Portavit ſcapulis paſſus plus mille latrantem.

Hoc cur ſcripſerim] Nempe quia ſenex ſum, & annorum deprædationem ac damna ſentio. Sic & ſupra aliquoties de ſenectute ſua Phædrus meminit: uti & de adverſariorum ſuorum iniquitate. De utraque & hic nonnulla ſubjeciſſe videtur, quæ periiſſe indicant aſteriſci. Sed ad hujuſmodi querelas ſenectutis omnes recte uſurpabitur ille Publii Syri mimus:

Fruſtra, cum ad ſenectam ventum eſt, repetas adoleſcentiam.

Atque hæc ad hunc modum in Phædri fabellas commentabar paucis horis. Nec me hujus laboris pœnitet: neque is a Juris profeſſore alienus cuiquam videri debet. Jam enim inter omnes ſanos conſtitit, Jurisprudentiæ ſtudioſum oportere etiam Antiquitatum & Latinæ linguæ minime ignarum eſſe: quarum rerum ad utramque parvus hic libellus non parvum adferre momentum poteſt. Deinde ſi JCto majorum gentium, qui hunc primus in lucem protulit, glorioſa fuit eritque ſemper editio: quis nobis, minorum gentium qui ſumus, commentationem hanc & iteratam editionem vitio verterit?

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

NICOLAI RIGALTII

AD

PHÆDRI FABULAS

NOTÆ

PRIORES & POSTERIORES.

Digitized by Google

LECTORI.

*Ne moleſtior eſſet duplex illa in priores & poſteriores Rigaltii Notas inquiſitio, è re tua duximus, benevole Lector, ut illas, eliminatis ſemel iis, quæ utrisque erant geminæ, conjunctas hic ſimul exprimeremus; quas ut facilius diſtingueres, poſteriores aſteriſco * notavimus; prioribus vero nihil adſcripſimus. Vale.*

Digitized by Google

NICOLAI RIGALTII

NOTÆ AD LIBRUM I.

PROLOGUS.

Æsopus auctor] * Hoc tamen in dubium vocat Fabius lib. V. *Illa quoque fabula, qua, etiamsi ab Æsopo originem non acceperunt, (nam videtur earum primus auctor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maxime celebrantur, ducere animos solent.* Theon quoque Sophista Homerum & Hesiodum, atque etiam Archilochum, Æsopo vetustiores, operibus suis Fabulas inseruisse observat. Verum id fuisse aliud fabularum genus, ac longe diversum ab Æsopeis fabulis, nemo non videt; atque ut recte observat Philostratus in Imag. Φοιτῶσι οἱ μῦθοι παρὰ τὸν Αἴσωπον, ἀγαπῶντες αὐτὸν, ὅτι αὐτῶν ἐπιμιλεῖται· ἐμίλησε μὲν γὰρ καὶ Ὁμήρῳ μύθῳ καὶ Ἡσιόδῳ, ἔτι δὲ καὶ Ἀρχιλόχῳ πρὸς Λυκάμβην, ἀλλ' Αἰσώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκμεμύθευται.

Duplex libelli dos est] * Sic habet Remensis bibliothecæ Codex. Antea ediderant ex Pithœano, *Duplex libellis os*, ut esset *duplex os*, quasi duplex persona: quæ scilicet risum moveret, & quæ consilio vitam moneret. Sic enim Maximus Tyrius, Or. XXX. ἑκατῶν, inquit, τὸν μῦθον τῆς χάριτος· καὶ τῆς πρὸς τ' ἀληθὲς ὠφ. Atque hic demum est Horatii mos, ut misceat utile dulci. Sed nunc magis mihi placet illa Remensis lectio.

Quod risum movet] Avienus Theodosio: *Habes ergo opus; quo animum oblectes, ingenium exerceas, solicitudinem leves; totumque vivendi ordinem cautus agnoscas.* * Gellius lib. II. cap. 29. *Æsopus ille è Phrygia fabulator haud immerito sapiens existimatus est, quum, quæ utilia monitu suasuque erant, non severe, non imperiose præcepit & censuit, ut Philosophis mos est: sed, festivos delectabilesque apologos commentus, res, salubriter ac prospicienter animadversas, in mentes animosque hominum cum audiendi quadam illecebra induxit.*

Prudentis] *Cauti*, Avien. S.

Quod arbores loquantur] * In C. Epidii commentariis arbores locutas notavit Plinius Lib. XVII. cap. 25. Sed hoc etiam inter

Digitized by Google

oſtenta prodigioſum. In hac vero fabularum Philoſophia non-utique eſt abſurdum. Avienus: *Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus, &c.* Iſidorus: *Æſopia fabula ſunt, quum animalia muta inter ſe fermocinaſſe finguntur, vel quæ animam non habent, ut urbes, arbores, montes, petra, flumina.* Certe in Avieni fabulis Quercus & Arundo loquuntur, & apud Camerarium quoque nonnullæ arbores quaſi ſermones miſcent: at heic apud Phædrum non item. Dicendum igitur, arborum fabulas intercidiſſe. Iis autem in Philoſophia ſua uſum fuiſſe Æſopum, docet Max. Tyr. Or. XXXIII. Ἀισώπῳ τῷ Φρυγὶ πεποίηται λόγος διὰ τῶν θηρίων τῆς ξυνουσίας. Διαλέγεται ὃ αὐτῷ καὶ τὰ δένδρα, καὶ οἱ ἰχθύες, ἄλλο ἄλλα, καὶ ἀνθρώποις ἀναμίξ. Eſt & in libro Judicum cap. IX. arborum inter ſe diſceptantium ſuper eligendo Rege parabola, & Paralip. II. cap. 25. Carduus filiæ Cedri nuptias filio ſuo expetit.

Non tantum fera] Satyrici nomina ſcriptis ſuis convenientia procudunt, puta ſi in luxurioſas mulieres invehuntur, nomina inſerunt Migales, Medullinæ, Tryphænæ, Quartillæ, Quintillæ, Lyciſcæ, Phiales, Tibiæ, Floræ; ſi in molles, ſemiviros, Trypheri, Trimalcionis, Hedymeles, & ſic deinceps. Fabulatores quoque moribus hominum notandis beſtiarum perſonas producunt, quia iis quoque inſunt vitia & virtutes quædam. Sic hominem rapacem lupum vocant: ſimplicem, ovem aut columbam; aſtutum, vulpem; violentum aut generoſum, Leonem, &c. Philoſtratus Imaginibus: Ἀισώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐμεμύθευται, καὶ λόγῳ τοῖς θηρίοις μεταδίδωκε λόγου ἴσως. Πλουτεῖ τε γὰρ ἐπιόντα, καὶ ὕβρει ἐλαύνει καὶ ἀπάτῃ· καὶ ταῦτα λέων· τῇ αὐτῷ ὑποκρίνεται καὶ ἀλώπηξ καὶ ἵππος ἡ Δία, καὶ ᾠδὴ ἡ χελώνη ἄφωνος.

Adamantius lib. 2. Φυσιογνωμονικῶν. Ἔκαστα γὰρ ἤθη τῶν θηρίων ἐκάστῳ καταφαίνῃ ἐστὶ τοῖς ἰδίοις, ἤθεσι τοῖς ἐκείνοις ἴκαστα ἐοικότα· Οἷον λέοντος ἦθος, θυμικὸν καὶ ἄλκιμον, καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον. παρδάλεως ὃ, ἄδρον καὶ ὀργίλον, καὶ λοχητικόν, καὶ ἐπίβουλον, δηλον ἅμα καὶ θρασύ, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν· ἄρκτος ὃ ἀμόφρων, δολία, σκυθρά. Καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιφαίνεται τὸ οἰκεῖον πέδος· Συὶ ἀγρίῳ ὀργὴ ἀπρονόητος. βοὶ σκυθρότης, ἀκακία. ἵππῳ μεγαλαυχία, φιλοτιμία. ἀλώπεκι τὸ δόλιον, καὶ ἐπίβουλον. Πιθήκῳ τὸ βωμολοχικὸν, καὶ ἱμαντικόν. Προβάτῳ τὸ ἤμυθες. Τράγῳ τὸ μάργον. οἷ τε μικρὸν καὶ γαστρίμαργον, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἑρπετῶν τε καὶ πτηνῶν τὰ εἴδη τοῖς ἤθεσιν ἔοικεν.

Nemeſius lib. de natura hominis cap. 2. Ἔστιν γὰρ Πλάτων τὰς μὲν θυμικὰς καὶ ὀργίλους καὶ ἀρπακτικὰς ψυχὰς λύκων καὶ λεόντων σώμασι μεταμφιέννυσθαι, τὰς δὲ περὶ ἀκολασίαν ἠσχολημένας ὄνων καὶ τῶν τοιούτων ἀπολαμβάνειν σώματα, οἱ μὲν κύριος ὠνόμασεν τοὺς λέοντας καὶ τοὺς λύκους καὶ τοὺς ἵππους, οἱ δὲ τροπικῶς

κᾶς ἀυτὸν ὑρηκέναι διάγνωσιν τὰ ἤθη διὰ τῶν ζώων παριμφαίνοντα.

Pisides Κοσμικῆς:

Καὶ πτηνὰ μὲν δίκτυσι τὰς κούφας φρένας,
Σύας δὲ πόρκους, καὶ λύκους τὰς ἅρπαγας,
Σφῆκας ϑ' πλάκτας, ϑυμικὰς ϑ' παιδάλιας,
Ποιεῖ ϑ' τὰς ὑρώσας ἀϑλίας αἰτίας,
Σαίτιν δοκοῦντας, καὶ δάκτυν ἠτιγμένης.
Ὄφις ϑ' πικροὺς ἰκτελεῖ τὰς βασκάνους
Τὸν ἐν ἰϑυῖς τῇ καρῇ πεπελάσας.

Sic μυθολογικῶς intelligenda quæ de Circe, item quæ de metempsychosi & metensomatosi priscarum religionum confinxit superstitio. *Nam etsi quidam homines bestiis adæquantur pro qualitatibus morum, & ingeniorum, & adfectuum, quia & Deus, adsimulatus est, inquit, homo irrationalibus jumentis: non ideo milvi ex rapacibus fient, & canes ex spurcis, & panthera ex aterbis, aut oves ex probis, & hirundines ex garrulis, & columba ex pudicis, quasi eadem substantia anima ubique naturam suam in animalium proprietatibus repetat.* Tertullianus lib. de Anima c. 12. Quod hic semel ad sequentes omnes fabulas notasse sufficiat. * Æsopej Philosophi moribus hominum notandis ferarum quasi personas inducunt, quibus a natura indita sunt vitia & virtutes quædam. Deque hoc philosophandi modo Eleganter Artemidorus lib. IV. Oneirocr. χρὴ δέ γε, inquit, καὶ τὰ ἤθη τῶν ζώων ἀντιπαραβάλλειν τοῖς ἤθεσι τοῖς ἀνθρωπίνοις. Festive autem & lepide Philostratus præcipuas partes in Æsopia scena tribui Vulpeculæ ait, quemadmodum in Comœdia Davo: Κορυφαία δὲ τοῦ χοροῦ ἡ ἀλώπηξ γίγραπται. χρῆται γὰρ αὐτῇ ὁ Αἴσωπος διαλόγῳ τῶν πλείστων ὑποθέσεων, ὥσπερ ἡ κωμῳδία τῷ Δάῳ.

Jocari] *Jocos Phædri* dixit Martialis. Ipse Phædrus lib. 3. *Calumniamque fictis eluśit jocis.* Lib. 4. *Et hoc jocorum legere fastidis genus.* C. Melliſſus Grammaticus libellos inscripsit *Inaptiarum, Jocorum.* Tranquill. c. 21. de illust. Gram.

FABULA I. *Lupus & agnus*] Fabula hæc πρὸς τὰς ἀδίκως φεύγοντας ἀδικοῦντας narratur a Babrio 17. & Camerario, 263. Vetus liber fabularum MS. in Bibliotheca Victoriana Paris.

Est lupus, est Agnus; sitit hic, sitit ille; fluentum
Limite non uno quærit uterque sibi.
In summo bibit amne Lupus, bibit Agnus in imo.
Hunc timor impugnat, verba movente Lupo.
Rupisti potumque mihi rivoque decorem.
Agnus utrumque negat, se ratione tuens.
Nec tibi nec rivo nocui, nam prona supinum
Nescit iter, nec adhuc unda nitore caret.
Sic iterum tonat ore lupus, mihi damna minaris?

Digitized by Google

Non, minor agnus ait; cui Lupus, ipso facis:
Fecit idem tuus ante pater ſex menſibus actis:
Cum bene patriſſes crimine patris obi.
Agnus ad hæc, tanto non vixi tempore; prædo
Sic tonat: an loqueris furcifer? hunccque vorat.
Sic nocet innocuo nocuus, cauſamque nocendi
Invenit. hei regnant qualibet arte Lupi!

* Homerus Iliad. X.

Οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν,
Ἀλλὰ κακὰ φρονέουσι διαμπερὲς ἀλλήλοισιν.

Horatius Epod. III.

Lupis & agnis quanta ſortito obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt.

Face improba] Nolim quicquam mutari. Camerar. *Torvo vultu & minacibus verbis. Face improba*, ira improba. Perſ. Sat. III. *Nunc face ſuppoſita ferveſcit ſanguis, & ira Scintillant oculi.* Lucretius III. *Nec nimis irai fax unquam ſubdita pertit Fumida.* Idem.

Eſt etiam calor ille animo, quem ſumit in ira;
Cum ferviſcit, & ex oculis micat acribus ardor, &c.

Hinc irati, *incenſi* & *accenſi*. Phædrus lib. III.

Incenſus ille falſo uxoris crimine.

Idem:

——— *Rurſus admota prece*
Accenſa magis eſt.

Seneca l. de Ira, ſigna iraſcentium notat. *Flagrant & micant oculi, multus ore toto rubor, exaſtuante ab imis præcordiis ſanguine.* Arnobius I. Adv. G. *Et quid ergo ſequitur neceſſario, niſi ut ex eorum luminibus ſcintillæ emicent, flamma æſtuent, anhelum pectus ſpiritum jaciat ex ore, & ex verbis ardentibus labiorum ſiccitas inalbeſcat.* Virgil. XII. Æn. ——— *Totoque ardentis ab ore Scintillæ abſiſtunt, oculis micat acribus ignis.* Recte autem Phædrus Lupum iratum fingit, quo ſceleſtiorem indicet. Lupus enim iratus magis Lupus eſt. Seneca: *Nullum eſt animal tam horrendum, tamque perniciоſum natura, ut non appareat in illo, ſi ira invaſit, nova feritatis acceſſio.* Quo pertinet Virgilianum illud: ——— *& ſe ſuſcitat ira.* * Verior tamen mihi videtur ſcriptura Remenſis: *Fauce improba.*

Latro incitatus] * Lupum *latronem* vocat, ut infra de eodem Lupo:

Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus.

Homines rapaces, crudeles, & immodeſtas uſuras exigentes Lupi nomine ſignificantur. Martialis epigrammate ultimo lib. XI.

XI. Et Apulejus lib. I. Lupi cujusdam meminit negotiatoris magnarii. Deque templo Jovis Lycæi sive Lupini in Arcadia Plato lib. VIII. de Republ. ubi homini, qui humana viscera deguſtaverit, neceſſe eſt eſſe Lupo. De Lycaone Ovid.

Incitatus] Virgil. *Se ſuſcitat ira. Iraſci, incitari, impingi*: Seneca I. de ira c. 3. Sic *proritaverit, incitaverit*, Anian. ad tit. XVII. lib. I. Pauli ſentent.

FABULA II. *Rana Regem petierunt*] Hanc fabulam retulit etiam Camerarius tit. de Ranis & Jove: & conſimilem de Aſino & Olitore. Vid. Artemidor. lib. II. c. 15. Liber MS. Biblioth. Victor.

Dum nihil auderet ludentes ledere ranas,
Supplicuere Jovi, ne ſine Rege forent.
Jupiter huic voto riſum dedit, auſa ſecundas
Rana preces, ſubitum ſenſit in amne ſonum.
Nam Jove dante trabem, trabis ictu flumine moto,
Demerſit ſubitus guttura rauca timor.
Placato rediere metu, videre tigillum:
Stando procul Regem pertimuere ſuum.
Ut videre trabem per ſe non poſſe moveri,
Pro Duce fecerunt tertia vota Jovi.
Ira Jovem movit, Regem dedit, intulit hydrum.
Hydrus hiante gula cœpit obire lacum.
Clamitat ecce lacus: morimur, pie Jupiter, audi;
Jupiter exaudi, Jupiter adſer opem:
Nos ſepelit venter, noſtri ſumus eſca tyranni:
Auſer cadis opus, redde quietis opes.
Ille refert: emptum longa prece ferte magiſtrum:
Vindicet æternus otia ſpreta metus.
Omne boni pretium nimio vileſcit in uſu,
Fitque mali guſtu dulcius omne bonum.
Si quis habet, quod habere decet, ſit latus habendo.
Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.

Factionum partibus] *Partes* hic ſeditiones, διχοστασίαι. * Aliam occupatæ a Piſiſtrato tyrannidis viam explicat Herodoti Muſa prima. Dux autem illarum partium fuiſſe videtur Solon. Sic enim Laërtius: ἦλθε γὰρ Σόλων εἰς τὰς ἐκκλησίας μετὰ θάρρους καὶ ἀσπίδος προϊὼν αὐτοῖς τὴν ἰδίαν τοῦ Πισιστράτου.

Arcem tyrannus occupat] * Arx proprie tyranni ſedes, ut monet Aſconius in Divin. & obſervare eſt paſſim apud Rhetores. Juvenalis Sat. X.

——— *Nullus ephebum*
Deformem ſæva caſtravit in arce tyrannus.

Triſtem ſervitutem] Fab. 3. Ipſe Phædrus: *Repulſus triſtem ſuſtinuit notam.* l. 2. f. 6. *occidit triſti nece.* l. 2. 20. *non vitam modo triſtem*

Digitized by Google

triſtem discurrit. l. 4. f. 5. *Populum triſtis eventus premit.* l. 5. f. 1. *gementes triſtem fortunæ vocem.*

Non quia crudelis ille] * Solon epiſtola ad Piſiſtratum : καὶ σὺ ὅτι μὲν πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστος. Sic & Miltiadem Æmilius Probus *tyrannum* appellatum fuiſſe ait, ſed juſtum.

Sed quoniam grave omnino inſuetis onus] * Quam graviter & iniquo animo ſervirent Athenienſes, indicat Epimenidis epiſtola ad Solonem apud Laërtium : Μεμνημένοι, inquit, τῆς Σόλωνος καὶ ἀλγέοντι παῖδα αἰσχύνας, ἐφ' ἡμῖν ἀνέξονται τυραννεύμενοι.

Cœpiſſent queri] Queſti eſſent. Sic ipſe loquitur infra : *Corripere cœpit ſingulas.* Item : *Redire mœrens cœpit ad proprium genus.* Et paſſim deinceps. Petron. Satyr. *Cœpit me præcedere, cœpi fugere, cœpit rogare.* Vid. Collectaneos. Catullus :

Nemone in tanto potuit populo eſſe Juventi
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?

Ranæ vagantes] * Hanc Phædri fabulam legiſſe videtur, qui hæc adnotavit ad illud Virgilii ; Et veterem in limo ranæ cecinere querelam. *Æſopus ſequendus eſt, qui dicit hoc : Quum Jupiter omnibus animalibus Reges daret : & ranis, ni fallor, colendum breviſſimum tignum dediſſet, illæ queſtæ & aſpernatæ ſunt eum : & tunc eis hydrum iratus dedit, qui veſcitur ranis.* Quæ tamen Serviana eſſe vix puto. Ceterum huic conſimiles apologos narrat Ariſtoteles Rhet. II.

Qui diſſolutos mores vi compeſceret] Hæc ex vetuſtiſſimi codicis ſcriptura. Avulſus autem ſuo loco hic verſus videtur. Reſtitue & lege :

Ranæ, vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiere a Jove.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit, &c.
Quod cum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes Regem miſere ad Jovem,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret,
Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat datus.
Tum miſit illis hydrum, &c.

Parvum tigillum] Sic ipſe lib. 4. *Parvum libellum.* Hinc vero contra viros bonos Nonium & Lambinum firmanda veterum librorum ſcriptura apud Plaut. Aul. Scen. *Poſt quam obſonavit.*

De ſuo tigillo fumus ſi qua exit foras.

* Sic Græci μικρὰ ἀνθρακάρια.

Miſſum] Fuge mutare. * Non ſpernenda codicis Remenſis ſcriptura :

Miſſum quod ſubito vadi motu ſonoque.

Explo-

Digitized by Google

Explorato Rege] Ligneo ſcilicet. Alio ſenſu *Lignarium regem*, dixit Tertullian. lib. adverſ. Judæos.

Lignumque ſupra] Quod ſupra *tigillum*, nunc *lignum*. Gloſſæ Philoxeni, *Tignum*, Ξύλον, Δοκός.

Quod cum inquinaſſent omni contumelia] Can. Apoſt. LXXXIV. Punitur, quisquis Regem vel Principem contumelia afficit: Ὅστις ὑβρίζει τὸν βασιλέα ἢ ἄρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον. Matthæus Blaſtaras cap. Ὅτι βασιλέα ὑβρίζειν ἐ δεῖ. β'. κιφ. ζ'. Παρὰ τὸ δίκαιον δὲ προσθεὶς, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀμιτακλήτως τὸν ἱερὸν ἐξεθέμην πατρόνα, τὴν μὲν ἀπειοκῦσαν ὕβριν ἀνεῖλεν, οὐ μέντοι καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἔλεγχον, ὅτι τούτων καθάπτοιτό τις, ὡς τινὰ παρὰ τὸ πρόσηκον δράσαντα, κἂν εἰς ὕβριν αὐτοῖς οἱ ἔλεγχοι λόγοι λογίζωνται. Photius Nomocan. tit. IX. c. 36. Optat. Milevitan. II. adverſ. Parmen.

Tum miſit illis hydrum] Notat Phædrus ferum Caligulæ ingenium. Sueton. *Quod ſagaciſſimus ſenex ita prorſus perſpexerat, ut aliquoties prædicaret, exitio ſuo omniumque Cajum vivere: & ſe natricem (ſerpentis id genus) populo Ro. Phaëthontem orbi terrarum educare.* Hydrus, natrix, χέρσυδρος. Vetus Gloſſ. Ὕδρος, ὄφις, *aquatilis.* Nec tranſlatitie Jupiter ranis petulantioribus hydrum Regem miſit. Eſt enim ranis maximo terrori. Ælianus XII. 15. περὶ ζώων: Βάτραχος ὕδρον μισεῖ καὶ δείδοικεν ἰσχυρῶς.

Dente aſpero] * Serrato, καρχάρῳ ὀδόντι. Ælian. XVI. 8. Plinius XIX. *In orbe terrarum*, inquit, *pulcherrimum anguium genus eſt, quod in aqua vivit: hydri vocantur, nullis ſerpentium inferiores veneno.*

Noluiſtis veſtrum ferre bonum] Rex bonus: Εὐεργέτης. Εὐεργεσία, regius character. Græci Theologi: τέλος βασιλεῖ τὸ εὐεργετεῖν, διὸ καὶ εὐεργέτης λέγεται, καὶ νίκα τῆς εὐεργεσίας ἐξετονήσει, δεκτὴ κιβδηλεύσει κατὰ τοὺς παλαιοὺς τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα.

Malum perforte] Δύσκολον, truculentum.

Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum] *Syracuſana quædam ſola quotidie tempore matutino, votis expectantibus a Diis ſalutem graviſſimi & importabilis tyranni Dionyſii devotiſſime exorabat. Quod ut is cognovit, non debitam ſibi admiratus benevolentiam, ad ſe vocatam, cur, aut quo ſuo merito id faceret, interrogavit. Tum illa: Certa eſt ratio, inquit, propoſiti mei. Puella enim, cum gravem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam. Quo interfecto, aliquanto tetrior arcem occupavit, ejus quoque finiri dominationem magni æſtimabam. Tertium te ſuperioribus imponuniorem cœpimus habere rectorem. Timens itaque, ne, ſi & tu abſumptus fueris, etiam tibi ſuccedat deterior, caput meum pro ſalute tua devoveo.* Jo. Sarisberienſis Policrat. VII. cap. 25. ex Valerio Maximo lib. VI. c. 2.

FABULA III. *Graculus ſuperbus*] Simile quid de Cornicula fabulan-

Digitized by Google

fabulantur Horatius & Babrius, Aphthonius fab. XXXI. Æsopus, Theon Sophista fab. III. Et Camerar. de Monedula & Columba. De Graculo vero expressim Theophylactus Simocata in Epist. Ὁ κολοιὸς τὴν οἰκείαν διδιὰς ἀμορφίαν, τὴν τῆς φύσεως δημιουργίαν ἐνέθυσεν, ἀλλοτρίῳ κόσμῳ τὴν ἑαυτῦ καλλωπίζων ὑπερήφανον. Ἀλλ' ἤλεγξε τὴν ἀμορφίαν ἡ γλαῦξ, καὶ τὸν ἐπίκλαστον κόσμον ἐδείκνυτο τὸ γὰρ οἰκεῖον ὑπεγύμνα πτερὸν, ὡς ἴδιον ἀφείλετο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὀρνέοις ἰδίαν παράδειγμα, ἕκαστον ἀφαιρεῖσθαι τὸ ἴδιον, καὶ γίγονται αὖθις ὁ κολοιὸς κολοιός. Diversum deinceps a Phædri mente, sed tamen elegans subnectit ἐπιμύθιον. Vid. Tertul. lib. adverſ. Valentin. c. XII. * De Cornicula Horatius:

——— *Moveat cornicula risum,*
Furtivis nudata coloribus.

Sustinuit notam] V. C. *Notitiam.* Theon: ἐγυμνοῦτο τοῦ κολοιοῦ τὸ εἶδος. Theophylact. καὶ γίγονται αὖθις ὁ κολοιὸς κολοιός.

FABULA IV. *Canis per flumen*] Eadem fabula apud Babrium, Aphthonium, Theon. Soph. & Simeonem Settum lib. de Regni gubernatione Animalium exemplo, qui *μυθολογίαν* ad ambitiosos humanarum gloriarum sectatores transtulit.

Per flumen] Babrius Ποταμῷ πλησίον. Aphthonius, πας' αὐτὴν δὴ τὴν ὄχθην τινὸς ποταμοῦ.

Lympharum in speculo] Naturalia specula sunt in undarum æquore & saxorum lævore. Seneca Natur. quæst. I. cap. 17. *Rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi. Fons cuique perlucidus aut lave saxum imaginem reddit.*

——— *Nuper me in littore vidi,*
Cum placidum ventis staret mare.

Pentadius de Narcisso:

Se puer ipse videt, patrem dum quærit, in amne:
Perspicuoque lacu se puer ipse videt.

Lucretius lib. 4.

Postremo in speculis, in aqua, splendoreque in omni
Quæcunque apparent nobis simulacra, &c.

Vid. XII. Scholastic. Poëtarum Imaginem in unda IV. Epigram. vett. & Apul. Apol. Nec ausim ineptiæ continuo damnare, Virgilium, Theocritum, Senecam. Etenim Servianæ in Eclogam II. inquisitioni pertinacius favere mihi videtur Jo. Meursius doctissimus adolescens, quem sæpe miror. Et certe supra suos annos literarum dote ditescit: βλάστημα καλλίκαρπον, ἀνδρὸς ἀνήρ. Vid. Aristotel. Problem. Sect. XXIII. 8. & 38.

Non potuit attingere] Nec enim corpus erat, sed simulacrum.

FABULA V. *Vacca & Capella*] Æsopus. Babrius. Omnium optime ad Phædri mentem Camerarius 173. Liber MS. Biblioth. Victor.

Digitized by Google

Ut ratione pari fortuna munera sumant,
Sumunt fœdus Ovis, Capra, Juvenca, Leo.
Cervus adest. Cervum rapuit Leo: sic ait, heres
Prima partis ero, nam est mihi primus honor:
Et mihi defendit partem vis prima secundam;
Et mihi dat major tertia vota labor:
Et pars quarta meum: ni sit mea, rumpet amorem.
Publica solus habet fortior ima premens.
Ne sortem societ fragilis vult pagina præsens:
Nam fragili fidus nescit esse potens.

Nunquam est fidelis] Avienus XI.

Pauperior caveat sese sociare potenti;
Namque fides illis cum parili melior.

Porro hanc fabulam auctor glossarum in Institution. I. *Nam & ita coiri*, De societate, Avieno tribuit. Joan. Faber ad eum Instit. locum, quis fuerit Avienus, nescire se fatetur. Nec sane in Avieno hæc fabula legitur, adeoque nec in tribus manuscriptis.

Partibus factis] Portionibus divisis. Ciborum κλάσματα, μερίδες, *Partes* dici notum est ex II. & X. Afini Aurei. Petron. Satyric. de Ovo: *Ego quidam pene projeci partem meam, nam videbatur mihi jam in pullum coisse.* Non mediocriter fallitur H. Stephanus cap. I. Expost. de Latin. susp. cum autumat Peniculum parasitum de se & uxore sua loqui in Menæchmis, Act. 3. Sc. 2.

Satur nunc loquitur de me & de parte mea.

Pars, prandii portio, qua carere Peniculus cogebatur, quia nec opportune sublatis mensis advenerat. Sic *participare opsonio, prandio*, &c. Plaut. Apul.

Plus valeo] Valentior sum. Sic *Valentissima bestia.* Cic. Epist. *Leones ferarum generosissimi.* Plin. lib. X. cap. 21.

FABULA VI. *Rana ad Solem*] Babrius. Camerarius. Liber MS. Biblioth. Victor. de femina & fure.

Fœmina dum nubit furi, vicinia gaudet.
Vir bonus & prudens talia verba movet.
Sol pepigit sponsam; Jovis aures terra querelis
Perculit, & causam, cur foret ægra, dedit:
Sole necor solo; quid erit, si creverit alter?
Quid patiar, quid aget tanta caloris hiems?
Hic prohibet sermo cœtum prabere favorem
His mala qui faciunt, vel mala facta parant.

Uxorem quondam sol cum vellet ducere] Ita V. C. Festive in hanc Phædri sententiam de Lunæ quoque nuptiis fabulatur Camerarius 165.

Con-

Digitized by Google

Convicio] Clamore, coaxatione, collatione vocum & quasi convocio. Labeo l. 15. §. *Convicium. D. de injur.* Vetus Gloss. Καταβόητις, *Convicium.* Καταβοᾶ, *Convicior.*

Omnes unus] Catullus: *Omnibus una omnes surripuit veneres.*

Quidnam futurum est, si crearit liberos?] Babrius:

Ἐι γὰς μόνου τρίμοιμι ὠὸγὰς ἠλίου,
Τίς, ὦγε τικτόντα, τοῦτο βαστάσει;

Querolus:

Vicinus mihi malus est. LAR. *Ecce rem vere mâlam.*

Tamen, Querole, de uno isto, quantum etiam hic præstiterim, vide.

Vicinum malum pateris unum tantum, quid faciunt illi, qui plures habent?

QUER. *Conserva istum quæso, Lar familiaris, ex voto meo.*

Tuere quem præstitisti, ne forte nascantur duo.

Nimirum ex doctrina præstantissimi Hippocratis lib. περὶ ἐντεμένου, similia in similibus longissimo tempore similiter perstant: ὅμοια ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμοίως ἐστι. Sic, quæ fructuum quærendorum caussa seponuntur a rusticis, optima & pulcherrima eligi debent. Bassus Geoponicis. Τὰ καλὰ σπέρματα ὅμοια τὰ ἐξ αὐτῶν ἐσόμενα ποιήσει. Etenim sicut mali corvi malum ovum, ita τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἄξια τὰ γινόμενα. Niceph. Gregoras 22. Eademque ratione Proclus Archimedi apud Theophylactum Simocatam, scribit: ἴξεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἐνδάλματα. οὕτω γὰς καὶ τὰ τῆς ἰχθύος κύημα μητρικὴν ἀποσώσητα διαθέξεται, τὸν κυοφόρον καὶ τίκτουσαν γαστέρα διαῤῥηγνύουσα. Maxime vero ad hanc Ranarum fabulam allusisse videtur osor ille mulierum in Libani Declam. Κατὰ γυναικὸς λαλίας. Λογίζομαι γὰς τίς ἔσται τὴν γλῶτταν, ἐπίτηδες γινομένη, τίς ὠδίνουσα, τίς τικτόυσα. Ἐι δὲ καὶ πολλά μοι τέκοι, καὶ ταῦτα αὐτῇ παραπλήσια, δυκινήτα ἧς ἐστι, πῶς βιώσομαι, μέσος ἐιλημμένος τοιούτου χοροῦ; Huc pertinet, quod ait Juvenalis de Julia, quæ abortivis fœcundam solvebat vulvam, atque offas patruo similes futuras effundebat. Sat. 2.

Crearit liberos] Nec fabulose quoque Sol creare liberos dicitur. Et solus multorum pater audit. Nemo scilicet homo patrem suum, nisi matris testimonio fidem adhibeat, agnoscere potest: fatetur Telemachus Ὀδυσ. Α'.

Μήτηρ μὲν τ' ἐμὸ φησι τῦ ἔμμεναι, αὐτὰς ἔγωγε
Οὐκ οἶδ'. ἐ γάς πα τις ἴον γόνον αὐτὸς ἀίσσω.

Quos autem Venus volgivaga & πάνδημος varie procreavit, iis nec mater ipsa certum patrem adsignare potest. Sed evenit etiam, ut quis aliquando nec patrem noscat; Solem unicum certo

certo sibi sciat parentem. Hominem enim a Sole & homine generari, Physici adfirmant. Estque elegans in hanc rem Plautinus jocus Epidico Act. 4. scen. 3.

Abi modo intro, atque hanc adserva Circam Solis filiam.

Lambini & Douzæ editiones *Circam Solis filiam* interpretantur *veneficam*, nec vere, nec apte. Quin potius more suo fecit Comicus, lusit in nomine *Circes*, quæ solis filia perhibetur: Ideoque fidicinam *Circam solis filiam* nuncupavit, quia, ut Circe a Poëtis Sole prognata fingitur, ita hæc fidicina, quam & pater & mater (ut paret ex ejusdem scenæ superioribus versibus) nosse negabant, Solem sibi tantummodo parentem poterat nominare; ex illo vulgari Philosophorum pronunciato. Sic eleganter & acute *Circam solis filiam* Plautus indigetavit.

FABULA VII. *Personam tragicam*] *Persona* scenicorum artificum, a *personando*; quoniam indumentum illud oris claresce & resonare vocem facit. Ut autem *persona*, sic in Glossario vet. Ἠχώ, *Resona*. *Personare*, claros & canoros sonitus edere. Satyricus: *avorum magna sonantes Nomina*. Et ita sæpe apud Martial. Alias *Personare* χαρακτηρίζειν. Vetus Glossarium: *Personat*, διαχαρακτηρίζει. χαρακτηρίζω, *Noto*, *personо*. χαρακτὴς, *Vultus*, *Titulus*, *Figura*, *Luminamentum*. Lege: *Lineamentum*. Notandum vero, *Personam* minus recte dici στομάτιον vel oscillum: etenim caput & os cooperimento Personæ undique tectum. *Persona*, caput. Et in Æsopi fabulis, κιφαλὴ μορμολυκείου, κιφαλὴ ἢ ἰγκιφάλου ἐκ ἴχυ. Videatur Gellius c. 7. lib. v. * *Persona* in scenicorum artificum suppellectile non est στομάτιον vel oscillum, sed totius oris & capitis cooperimentum, ut ex Fabio Basso probavit Gellius lib. V. cap. 7.

Sensum communem] Ἔτοιμος κατὰ τὴν ψυχὴν ἀλογίστους. Tertullianus c. 3. de Resur. *Et quidem & de communibus sensibus sapere in Dei rebus*, &c. Item c. 5. *Igitur quoniam & rudes quique de communibus adhuc sensibus sapiunt, & dubii & simplices per eosdem denuo inquietantur*, &c. Idem *sensum publicum* dixit cap. 11. de Anima: *sed & natura pleraque suggeruntur quasi de publico sensu, quo Deus animam dotare dignatus est.* Et ita *communem Deum* dixit Ausonius in Gratiarum act. *Mens ista aurea, quam de communi Deo plus quam ullus hausisti. Publicam venam* Juven. Sat. VII. D. Hilarius Fragmentis ex op. hist. *Conscientiam publicam* vocat symbolum, quod populus Dei conscire & conscisce debet. *Communes & publicas literas* Tertullian. c. 1. de Testim. an. * Horatius Serm. I. *Communi sensu plane caret.* Juvenalis Sat. 8. *Rarus enim ferme sensus communis in illa Fortuna.*

FABULA VIII. *Lupus & Gruis*] Habes hanc fabulam apud Æsopum, Aphthonium fab. 25. Babrium & Camerarium.

Os

Os devoratum] Simile quidpiam de Crocodilo narrat Apulejus Apolog. *Bellua immanis Crocodilus ille, qui in Nilo gignitur, ea quoque, uti comperior, purgandos sibi dentes innoxio hiatus praebet. Nam quod est ore amplo, sed elingui, plerumque in aqua reclusо, multa hirundines dentibus implectuntur: eas illi, cum egressus in praeripia fluminis hiavit, una ex avibus fluvialibus amica avis, injecto rostro, sine noxa periculo exscalpit.* Vid. Herodot. Euterpe.

Os devoratum fauce quum haereret lupi] * Longe gratioris animi exemplum suggerit Leo ille, de quo Plinius lib. VIII. cap. 16. *Os morsu avidiore inhaerat dentibus, cruciabatque inedia, tum paene in ipsis ejus telis suspectantem, ac velut mutis precibus orantem: multoque diutius miraculo, quam metu cessatum est. Digressus tandem evellit praebenti & quam maxime opus esset, accommodanti. Traduntque, quamdiu navis ea in littore steterit, retulisse gratiam, venatus aggerendo.*

Fauce lupi] * Sic supra ex Codice Remensi:

——— *tunc fauce improba Latro incitatus.*

Persuasa est jurejurando] Galatea Thetidi apud Theophil. Simoc. Πρὸς ἀπάτην ἔρχου σοφιστὴς ἵνα ἐξάχρηος.

Periculosam fecit medicinam] Periculosa medicina, cujus erat πεῖρα σφαλερή. Hippocrat. Aphorism. * Simile quidpiam de Crocodilo & Trochilo narrant Plinius lib. IIX. Solin. cap. 30. Apulejus in Apol.

Ore qua nostro caput incolume abstuleris] Ita etiam Crocodilus beneficium & mercedem Trochilo se dedisse putat, cum illi permisit incolume caput referre. Ælian. III. cap. II. Τὸ μισθὸν ἀδικεῖσα τὸν τρόχιλον, λογίζεται μισθόν. Philes:

Καὶ τὴν πτέρναν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει,
Μισθὸν κακὸν παθοῦσα ἐκ τοῦ θηρίου.

Tale latronum beneficium, iis se vitam dedisse, quibus non ademerint. M. Tul.

FABULA IX. *Consiliator*] Sic lib. 2. 6. *Si vero accessit consiliator maleficus.* Avienus fab. XXVI.

Nam quamvis rectis constet sententia verbis,
Suspectam hanc rabidus consiliator habet.

Plinius lib. IV. Epist. 17. *Ille in inchoandis deductor & comes, ille gerendis consiliator & rector.* Vetus Interpres Juven. Sat. III. ℣. 46. *Consiliaribus* dixit pro consiliatoribus. *Consiliator*, consiliarius, βουλοφόρος. Cujac. Paratit. I. Cod. De Adsessorib. domestic. &c. & ad Novel. CXIX.

Necopinum] Vetus Gloss. *Necopinanter*, ἀπροσδοκήτως.

Mortis insolatio] Seneca Natur. Quæst. VI. *Nullum est majus solatium mortis, quam ipsa mortalitas.* Idem paulo post: *Non quia fas*

Digitized by Google

fas est optare publicam cladem, sed quia ingens mortis solatium est, terram quandoque videre mortalem. Libanius Sophista, κατὰ γυναικ. λαλ. Ἐι παῖς ἦν μοι τεθνιὼς ἢ ἀν ἐκ τῶν τὰ αὐτὰ πεποιθότων ἡ παραμυθία, καὶ ταῖς ἐπιγιγνομέναις, τίςιστα ὑπεχώρουν ἂν αἱ λύπαι. τὸ κακὸν δὲ τῦτο, πρῶτον μὲν μόνῳ μοι συμβέβηκεν, καὶ οὐκ ὢν πρὸς παράδυγμα βλέψαντι, λαβεῖν παραμυθίαν τε τῆς ψυχῆς. Joh. Tzetzes Hist. Chil. x.

Τῶν ἀνιάτων τὶ παθεῖν τοὰ μόνον, ἢ πρῶτον,
Ὀδύνην ἄγει πριτὴν. τὸ δὲ σὺν ἄλλοις, πρᾶον, &c.
Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὰς φέρε μετριωτέρως.

Vide fab. Æsopi, cui epigraphe, Ἐχθροί.

FABULA X. *Lupus & vulpis* &c.] Extat apud Camerarium pag. 178.

Culpæ proximam] Arnobius IV. *Nequis posthac hominum id, quod esset turpitudini proximum, loqueretur.* & VII. *Atqui ego contumelia proximum, quinimo esse plenam contumeliam, judico.* Apul. Apolog. *Cujus magnitudo vel minimam reprehensionem proximam crimini aspernatur.* Marius Victorinus in lib. II. Rhetor. Cic. cap. 131. *Quoniam innocentem probare non possumus, ab hoc tantum facinore, quod in judicio est, remotum esse docea-mus.*

Tu non videris &c. *Te credo*,] Ulpianus ad Olynth. I. τὸ ΝΟΜΙΖΩ, καὶ τὸ ΔΟΚΕΙΝ, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ πάντως ἐπὶ ἀμφιβόλου τάττουσιν οἱ παλαιοὶ, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τῦ ἀληθοῦς. οὕτως οὖν καὶ τὸ νομίζω ἐνταῦθα ἀντὶ τῦ κρίνω, καὶ τὸ ΠΙΣΤΕΥΩ. * Perfimilis exstat Diogenis sententia apud Laërtium. Δυοῖν ποτὲ νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δὺο κατίκρυον, ἔιπὼν, τὸν μὲν κεκλαφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι.

FABULA XI. *Asinus & Leo*] Similes fabulæ apud Æsopum, Avienum, Babrium, & Camerarium. Vide proverb. *Asinus apud Cumanos.*

Hic auriculas clamore subito] Veteres Membranæ: *hic auriculas Clamorem sub.* &c. Chartula Danielis: *hic auriculus Clamorem subitum tollit*, &c. An leg. *auritulus.* Sic *asellus auritus* Ovidio II. Amorum Eleg. 7.

Aspice, ut auritus miseranda sortis asellus, &c.

Aristotelis cap. 6. Physiognom. Οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες, πιθηκώδεις. οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. Phædrus *Auritulum* pro Asino dixit, *Lanigerum*, pro Agno, *Barbatum* pro Capro, *Latrantem* pro Cane. * Non displicebit, si quis ope veterum exemplarium scribere malit:

——— *heic auritulus Clamorem subitum tollit totis viribus.*

Festus: *Auritus, à magnis auribus, ut sunt Asinorum.*

Novoque turbat] Avien.

Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat placidos per ſua rura boves.

Neve miraculo] Avien.

Ne detracta gravem faciant miracula riſum.

Miraculum erat reliquis feris Aſinus, quia velatus alieno & incongruo tegmine: ideoque illis ignotus. *Mirari* veteres dicebant neſcire. Ignorantia enim admirationis mater. Donatus in Andr. Act. v. S. 4. Carſilius: ἐπηρώτησε τί τηλικοῦτον δοκεῖ εἶναι τῶν θηρίων; Ὁ δ' εἶπεν, ὃ οὐδεὶς ἐπίσταται.

Adſiciuntur horrendo imp.] * Verior mihi videtur lectio in exemplari Danielis: *adſiguntur horrendo impetu.*

Qualis tibi videtur opera hac vocis mea] V. Dan. *Qualis tibi vocis mea videtur opera?*

Niſi noſſem tuum animum] Avien.

Forſitan ignotos imitato murmure fallas:
Aſt mihi, qui quondam, ſemper aſellus eris.

Simili fuiſſem in metu] V. Dan. *Simili fugiſſem metu.*

FABULA XII. *Cervus ad fontem*] Aphthonius fab. XVIII. Babrius: Περὶ δορκάδ. τὴν τῶν ποδῶν λιπαρότητα μεμφομένης.

Laudatis utiliora &c.] V. Danielis Chartula:

Sæpe eſſe utiliora, qua contemſeris;
Ejus rei teſtis hæc narratio eſt.

Et in liquore vidit &c.] Ipſe S. f. 4. *Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum.*

Ramoſa mirans laudat cornua] * Doſitheus magiſter: καὶ μάλιστα μὲν ἐπῄνει τὴν φύσιν τῶν κεράτων ἀναστοχαμένων εἰς πολλὴν ὠφέλειαν.

Vocem hanc ediditſe dicitur] V. Daniëlis: *vocem hanc dediſſe d.* Sic Petron. Satyr. *reddidi illi voces ſuas.*

Ut illa mihi profuerint] V.C. *ut illa mihi quantum p.* V. Daniël: *Utilia mihi quam fuerint.*

FABULA XIII. *Vulpis & corvus*] Exſtat apud Babrium & Aphthonium fab. 29.

Laudari verbis ſubdolis] Vetus gloſſarium, Ἐφαντίαι, *Blandítiæ.*

Fere dat pœnas turpi pœnit.] * Non abs re quibusdam rectius videbitur, quod exemplar Danielis ſuggerit:

Qui ſe laudari gaudent verbis ſubdolis,
Sera dant pœnas turpeis pœnitentia.

Quum de feneſtra corvus] * Huc pertinet Horatianum illud lib. II. Epiſt.

Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus invidiæque.

Eandem vero fabulam ſic paucis narrat Apulejus lib. de Deo Sort.

Digitized by Google

Sort. *Corvus, ut se vocalem præberet, quod solum deesse tanta ejus forma vulpes simulaverat, crocitare adortus, præda, quam ore gestabat, seductricem compotivit.*

Raptum casseum] Apulejus: *raptam offulam.*

Hunc vidit vulpes, &c.] V. Dan. *Vulpes ut vidit, dehinc sic cœpit loqui.*

O qui tuarum Corve pen.] V. Dan. *O quis tuarum Corve pinnarum*, &c.

Quantum decoris] V. Dan. *Quantum decorem.*

Dum vult vocem ostendere] * Apulejus: *dum vult clarissime clangere.*

Quantum ingenium valet] Sic Avienus fab. XI. Vulpi consilium tribuit:

Vade, ait, & picta nimium confide juventæ;
Dum mihi consilium pulcrius esse queat.

FABULA XIV. *Malus sutor*] Ex malo futore malus medicus, & Chironica arte institutus: ὦ Χείρων, ἀλλὰ χείρων. Vetus Gloss. *Pessimus*, κάκιστος, χείριστος, ἴσχατος, χείρων. Notavi ad Onosand. p. XI.

Verbosis strophis] Vetus Glossarium: Συντεταμένη ὁμιλία, *Tortiloquium.* Martialis III. Ep. 7.

Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.

Lib. 10. Ep. 8.

Jam stropha talis ubi.

Vetus Gloss. MS. Στροφὰς, ἀντιλογίας, διαστροφάς. Hippocrates: Νόμῳ ταῦτα ὧν χρὴ ἐς τὸν ἰητρικὸν τίχνην ἐπιγινόμενον, καὶ ἀτρικίας αὐτῆς γνῶσιν λαβόντας, οὕτως ἐπὶ τὰς πόλιας φοιτεῦντας, μὴ λόγῳ μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἰητρὸς νομίζεσθαι, ἢ ἄνευ ἀτρικίης, κακὸς ἀνὴρ, καὶ κακὸν κεφάλαιον τοῖσι ἴχνεσι πόδιον, καὶ ὄνος καὶ ὕπας. Eundem etiam vide περὶ τίχνης.

Cui calceandos nemo commisit pedes] * Marcus Cato apud Gellium lib. I. cap. 15. de quodam hujuscemodi nebulone & plano: *Ita est cupidus orationis*, inquit, *ut conducat qui auscultet. Itaque auditis, non auscultatis, tanquam pharmacopolam; nam ejus verba audiuntur, verum ei se nemo committit, si æger est.* Scribonius Largus ad C. Jul. Callistum: *Raro enim aliquis*, inquit, *priusquam se suosque credat medico, diligenter de eo judicat: cum interim nemo ne imaginem quidem suam committat pingendam, nisi probato prius artifici.* Deinde subjungit: *Quia sunt quidam, qui pluris omnia, quam se ipsos, æstimant.*

FABULA XV. *Asinus ad senem Pastorem*] Eodem fere modo fabulatur Camerarius de Asino & Vitulo, p. 232.

FABULA XVI. *Homines cum avocat*] V. Danielis chartula, *nomen cum locas.*

Digitized by Google

FABULA XVII. *Ovis, Canis & Lupus*] Camerar. de Cane & Ove. Hac autem Fabula luſiſſe videtur Phædrus in Sejanum ceterosque delatores, qui multi ſub Tiberio.

Commendaſſe] V. Dan. *Commodaſſe.*

Lupus citatus teſtis] Quaſi miniſter & aſſeſſor furis judicis. Vid. vet. Interp. Juven. Sat. III. vſ. 46.

Jacentem in fovea] Infra lib. III.

Pantbera imprudens olim in foveam decidit.

Vid. l. 28. D. ad legem Aquil. Foveæ, ὀρύγματα, πεδάγραι, ποδοκλάστραι, non ſolum ferarum, ſed & hoſtium capiendorum cauſſa factæ. Suid. in Πεδάγρα. Τάφρος ὀρυκτὴ καὶ πεδάγρας ὑφῆκεν ὡς θηρίοις τοῖς πολεμίοις. Curius Fortunatian. *Leno, qua parte venturos ad ſe adoleſcentes ſciebat, nocte foveam fecit occultam, ea juvenes perierunt.*

FABULA XVIII. *Nemo libenter recolit, qui laſit, locum*] * Seneca Ep. 63. *Nemo libenter ad id redit, quod non ſine tormento cogitaturus eſt.* Unde & nebulo ille in Petronio Satyrico, *in platanona*, inquit, *deſcendi: etiamſi locum inauſpicatum timebam.* At eſt valde prudens Naſonis conſilium lib. II. de Remed. Am.

Et loca ſæpe nocent, fugito loca conſcia veſtri
Concubitus, cauſas illa doloris habent.

Phalaris Epiſtola ad Teucrum: Φίλτατα γὰρ τὰ χωρία τοῖς συμφαγωνιῶσιν, ἔνθα ἂν τὰ πρῶτα θέσμια ἀκούσωσι παρθενίας.

Inſtante partu] * Plutarchus in Præcept. conjug. ἡ μὲν γὰρ ὠδίνουσα καὶ δυσφορῦσα πρὸς τοὺς καταλίσγοντας αὐτὴν ἴλιγγι, Πῶς δ' ἂν ἡ κλίνη ταῦτα θεραπεύσειεν, οἷς ἐπὶ τῆς κλίνης πεπόηκεν;

Flebiles gemitus ciens] * Venus apud Coluthum:

——— φιλότητος ἐμῆς ἐμὸν οἶτον ἰλάσσαι
Πολλάκις ὠδίνοις, καὶ ἐ θήσεαι γυναῖκας.

Minime finquit, illo] V. Danielis: *Min. inq. illa.*

Malum finiri] Hoc tamen malo laborans mulier ſana cenſetur: maximum enim ac præcipuum fœminarum munus eſt, hoc malum accipere, & conceptum tueri. Vid. l. XIV. §. 1. De Ædilitio edicto.

Conceptum eſt] Vetus Gloſſ. Συνίλαξεν, ἐπὶ γυναικὸς, *Concepit.* * Ludit Phædrus in ambiguo verbi ſenſu. Veteres Gloſſæ: Ἀνδρολημψία, *Conceptio.*

FABULA XIX. *Canis parturiens*] Vid. Camerar. pag. 173. * Hanc fabulam paulo aliter narrat Communus Segetegiórum Rex apud Juſtinum lib. XLIII. *Canem aliquando partu gravidam locum a paſtore precario petiiſſe, in quo pareret: quo obtento, ite-*

Digitized by Google

iterato petiisse, ut sibi educare eodem loco catulos liceret: ad postremum, adultis catulis fultam domestico præsidio, proprietatem loci sibi vindicasse.

Tugurio] V. Dan. *tugulio.*

FABULA XX. *Canes famelici*] Camerarius p. 389.

Corium depressum in fluvio viderunt canes] * Juven. Sat.

Ut canis a corio nunquam exterrebitur uncto.

Cœpere bibere] V. Dan. Cod. *ebibere.*

Ibi periere] To *ibi* abest a C. Danielis.

FABULA XXI. *Leo senex* &c.] Camerarius p. 179.

Defectus annis] Quem scilicet anni deficiebant:

Nam vita morti propior est cotidie.

Hominem sexagenarium, cui sexaginta quinque annorum vita vivenda est, anni deficiunt: nempe quinque tantum illi supersunt. Martialis XIII. Epigr. 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua, &c.

Tacitus Annal. IV. *Lentulus senectutis extrema, Tubero defecto corpore. Defecta domus*, & *senei defective homines*, C. Th. l. 3. de indulg. debit. Atque ita rectissima lectio Apul. Ast. au. IV. *Jamque confecta bona parte itineris, & via spatio defectus, & farcina pondere depressus.* Vid. vet. Interp. Juven. Sat. 3. vers. 289. Vetus Gloss. *Deficit*, κάμνει, λιποθυμεῖ. *Defectus*, ut contrario sensu, *Refectus. Defectus annis*, ut inf. lib. V. *Defectus pilis.* Sustine igitur mutandi pruriginem.

Infestus taurus &c.] V. Dan. *Infestis tau.* &c.

Frontem exterit] V. Dan. *fr. extudit.* Frontem exterit, ἐξυγκεφαλίζει, excerebrat.

Te naturæ dedecus] Infra: *Sinistra quos in lucem natura extulit.*

Quod ferre cogor, bis videor mori] Æsopus præceps mittendus: ὦ Ζεῦ, εἶπε, τί ποτέ σε ἠδίκησα, ὅτι οὕτω παρὰ λόγον ἀπόλλυμαι; καὶ ταῦτα οὐθ' ὑφ' ἑτέρων γυναίων, οὐδ' ἡμιόνων ἀγαθῶν, ἀλλ' ὀνείων ὑποζυγάτων. Avien. fab. ult.

FABULA XXII. *Mustela & homo*] Camerarius p. 188. & 312.

Molestis muribus purgo domum] Palladius de Cato: IV. Epig. vet.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Invisum & domibus perdere dente genus.

Improbam leto dedit] * Artemidorus Oneirocr. III. Γαλῆ ἢ γυναῖκα σημαίνει πανοῦργον καὶ κακότροπον. Ælianus lib. IV. Anim. Κακὸν θηρίον ἡ γαλῆ.

FABULA XXIII. *Canis fidelis*] Camerarius P. 183.

Objecto tentans an cibo possit capi] * Seneca lib. III. de Ira: *Irasceris ergo catenario cani? & hic, quum multum latravit, objecto cibo mansuescit.*

FABULA XXIV. *Rana rupta*] Horat. Serm. II. Sat. 3. Camerar. p. 188.

Inops potentem] Martialis lib. X. de Torquato & Otacilio:

Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

In prato quodam rana consp. bo.] * Horatius Satyr. lib. II. Sat. 3.

Absentis ranæ pullis vitulè pede pressis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,
Quantane? num tandem, se instans, sic magna fuisset?
Major dimidio. Num tanto? quum magis atque
Se magis inflaret. non si te ruperis, inquit,
Par eris.

FABULA XXV. *Canes currentes bibere*] Ælianus c. 53. lib. VI. de Animal. De Nilo & Crocodilis egregie Achilles Tatius V. Leucip. & Clitoph. * Plinius lib. VIII. *Certum est*, inquit, *juxta Nilum amnem canes currentes lambere, ne crocodilorum aviditati occasionem præbeant.*

Accede, pota &c.] Vetus Codex, *Pota, accede, noli timere sedulo ait, at noli vereri inquit, at ille, facessem me hercule.*

FABULA XXVI. *Vulpis & Ciconia*] Camerar. p. 185.

Liquidam in patena pos. forbitionem] * Plutarchus I. Sympos. ἐπὶ τὶ λιπαρὸν.

In patena] * Plutarchus, κατὰ λίθου πλατείας. Veteres Glossæ: Λοπὰς, *Patella, Patena.*

Quam nullo modo gustare esur. pot.] * Plutarchus: ἐξέφυγε γὰρ ὑγρότητι τὸ ἐπὶ τὴν λιπότητα τοῦ στόματος αὐτῆς.

Plenam lagœnam] Vetus Gloss. 270. *Lagœna*, λαγύνιον. * Plutarchus: ἐν λαγυνίδι. Glossæ veteres: *Lagœna*, λαγύνιον. In vetusto marmore: M. VLPIO. AVG. LIB. PHARDIMO. DIVI. TRAIANI. AVG. A. POTIONE. ITEM. A. LAGVNA.

Lagœna collum] Petron. Sat. *amphorarum cervices* dixit.

Peregrinam volucrem] Videatur Plin. X. c. 23. Pacatus Paneg. Th. A. *Neminem unum inveniri, qui auderet ad pœnum regiam flagitare remotorum litorum piscem, peregrini aëris volucrem, alieni temporis florem.*

FABULA XXVII. *Trivio conceptus & educatus stercore*] Vide, quæ Viri doctissimi notaverunt ad illud Pedron. *Quod purgamentum in nocte calcasti in trivio aut cadaver?* Phæd. lib. IV. de canum legatis.

FABULA XXVIII. *Vulpis & Aquila*] Æsop. fab. I. Camer. p. 71.

Vulpes

Digitized by Google

Vulpes ab ara rapuit ardentem facem] Virg XII. Æn.

Obvius ambuſtum torrem Chorinæus ab ara
Corripit, &c.

Petron. Sat.

——— *ab aris alius accendit faces, &c.*

Damno ſanguinis] Damno prolis, progenici. Fratres ὁμαιμοι, Conſanguinei. *Paternus maternusque ſanguis*, Cic. *Sanguinis pignus*, Petron. *Cognatus ſanguis*, Martial. XII. Epigr. 44. *Longus ſanguis*, Juvenal. Sat. IIX. *Altus ſanguis*, Hieronym. Epiſt. ad Principiam. Et pro *ſanguine* Caſſiodorus elegantiſſime *venam* dixit III. Variar. Epiſt. VI. *ſaculis ſuis producit nobilis vena primarios.* Perſius Sat. I.

Hæc fierent, ſi teſticuli vena ulla paterni
Viveret in nobis?

Etſi magis videatur alludere ad *venam*, melioris ſexus notam, ut Sat. VI.

Ut tuus iſte nepos, olim ſatur anſeris extis,
Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena,
Patriciæ immejat vulvæ.

Nec non & Satyrico more dixit idem eadem Sat.

——— *o medici, mediam pertundite venam.*

Sic in Priapeis:

Najades antiqui Dryadaſque habuere Priapi:
Et quo tenta Dei vena ſubiret erat.

Horatius Satyrica eademque licentia Sat 2. lib. I.

Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido, &c.

Ovidius I. de Arte:

Et Venus in venis, ignis in igne furit.

FABULA XXIX. *Aſinus irridens aprum*] Hanc fabulam refert Camerarius, verum Phædri nequitiam diſſimulat, pag. 174. Fabularum ſcriptor ante centum annos Venetiis excuſus, & in Bibliotheca P. Petavii V. C. & S. Victoris Pariſ. manuſcriptus:

Audet aſellus aprum riſu temtare proterve:
Audet iners forti dicere, Frater ave.
Vibrat aper pro voce caput; nam verba ſuperbit
Reddere, ſed dentem vix tenet ira trucem.
Sus tamen iſta monet: Vilem dens nobilis eſcam
Spernit, deſidia tutus es ipſe tua.
Non debet ſtolido ladi prudentia riſu:
Nec ſtolidus doctum debet adire jocis.

Repudiat officium] Officium Salutationis. Sueton. Auguſt. c. 27. &c. 52. *ne quem officii cauſa inquietaret.* Sidon. IV. Epiſt. X.

Dimiſſo pene] Omnino ſic legendum ex vetuſtiſſimo codice: Aſinus ſcilicet, diſtento immani & vaſto faſcino, ſimile illud eſſe ait apri roſtro. Aſelli, homines bene peculiati. Eaque voce

Digitized by Google

luſit etiam Quartilla apud Petron. Sat. *Hodie poſt aſellum diaria non ſumo.* Juven. Sat. IX. -- *alium bipedem ſibi quærit aſellum.* Vid. vet. Interp. & fab. Aſinariæ Paſiphaës Aſ. aurei X. Puellæ quoque, ſive cinædorum chorus, aſinum maritum ſuum vocant. Mileſ. IIX.

FABULA XXX. *Rana metuentes taurorum prælia*] Vid. Horat. Sat. 3. lib. II.

Eſt ratio ſeparata] An legendum, *Natio eſt ſeparata?* Sic videtur doctiſſimo Viro. Et in pecoribus *natio* dicitur. Vid. Feſt.

Paludis in ſecreta venit latibula] * In paluſtribus locis ætatem plerumque degere jubebantur relegati, ejusque moris exemplum eſt apud Herodotum in Euterpe, ubi de Pſammiticho, ἐς ὃ τὰ ἕλεα ἐδοξέ σφι διαξεῦαι. ψιλώσαντας τὰ πλεῖστα τῆς δυνάμιος. Et mox: *φεύγειν ἐς τὰ ἕλεα.*

Obteret duro pede] * Horatius:

——— *Rana pullis vituli pede preſſis.*

FABULA XXXI. *Milvius & columba*] Camerar. p. 182.

NOTÆ IN LIBRUM II.

PROLOGUS.

Corrigatur error ut mortalium] * Dion Chryſoſtomus, Or. LXXII. Αἴσωπος τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιτιμᾶτο τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐπιδεικνύναι αὐτοῖς ἄττα ἁμαρτάνοντας. Marius Victorinus in I. Rhetor. Cic. *Apologi ſunt ex rebus humilibus compoſita quædam forma ac ſpecies ad vivendum; ut exſtat illa de Mure & Leone.*

FABULA I. *Juvencus*] Vide Avien. fab. 18. & 28.

Partem poſtulans] Quaſi inventi titulo. Infra lib. V.

FABULA II. *Anus diligens juvenem* &c.] Babrius. Camer. de ſene & concubinis illius.

A feminis ſpoliari viros] *Spoliatricem amicam* dixit Martial. IV. Epigr. 29.

Sic ſpoliatricem commendat faſtus amicam.

Idem. V. Ep. 44.

Diſpenſatorem ſallax ſpoliabit amica.

Plautus Menæchmis Act. I. Scen. 3.

Meretrix tantiſper blanditur, dum illud, quod rapiat, videt.

Apud eundem, Truculento, A. 2. ſc. I. Meretrix ait: *Probus eſt amator, qui relictis rebus rem perdit ſuam. At nos male agere prædicant viri ſolere ſecum, Noſque eſſe avaras.* -- Tota inde ſcena eſt in ejuſmodi narrationibus. Epictetus:

Nuda

Digitized by Google

Nuda Venus picta est, nudis pinguntur Amores:
Nam quos nuda rapit, nudos amittat oportet.

Sidonius Ep. VI. lib. IX. *Per rei familiaris damna vacuatus, ut primum intelligere cœpit, & retractare, quantum de bonusculis avitis paternisque sumtuositas domestica Charybdis abligurisset, quanquam sero resipiscens, attamen tandem veluti frenos momordit, excussitque cervices, atque, Ulyxeas (ut ferunt) ceras auribus figens, fugit, adversum vitia surdus, meretricii blandimenta naufragii.* Scite Sidonius Meretricem appellavit *domesticam Charybdim:* optimeque ad Sidonii simul & Phædri mentem dixit Nicetas Choniates in Alex. Manuel. Comn. filio lib. II. Καὶ τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἀντικρυς ἐπεφώνησε, ὅ φησιν, εἰς ἔντερον πολλάκις μεταβάλλεσθαι τὰ χρόνια καὶ πόνῳ συλλήβδην μαχῇ. Codex Augustanus: εἰς κοιλίαν πόρης ἀφανίσθησαν καὶ ἐφθάρησαν χρήματα ὅσα διὰ πολλῶν πόνων. Bulga meretricis, ἔντερον, κοιλία, cavum, fossa, specus, profunda vorago.

Ætatis mediæ cuidam] Sic legendum, nihilque deesse puto. Babrius μιξότριχι. * Sic Apulej. lib. v. quem *rara canitie interspersum* dixerat, eundem postea vocat, *ætatis media candenti canitie lucidum.* Glossæ veteres: *Mediætas*, Μεσηλιξ. Aliæ rectius: Μεσηλιξ, *Mediæ ætatis.*

Tegebat annos celans elegantia] In Epistolis Theophylacti Simocatæ Theano Euridice: Ὁ φυσικός σοι κόσμος παρέχεται, καὶ ῥυτίδων ἐγγὺς ἡ ὑπόκρισις. σὺ δ' χαράττειν ἐπιχειρεῖς τὴν ἀληθινὴν ἐπιπλάστῳ κόσμῳ τοὺς ἰσαῖς ἐκφαυλίζουσα. πειθάρχει χρόνῳ γραΐδιον, οὐ γὰρ ὑπόκρισις οἱ λειμῶνες ἐν μετοπώρῳ τοῖς ἄνθεσι. μείμησο καὶ Θεανάτω.

Repente calvus factus est] Babrius: Ψιλοθεὶς πᾶσιν ἀράθη γέλως.

FABULA III. *Laceratus quidam*] Planud. Κυνόδηκτος.

Vehementis canis] *Vehementis*, irati, rabiosi. Vid. Gell. cap. 5. lib. XVI.

Successus improborum plures allicit] Planudes: τῶν ἀνθρώπων πολλοὶ ὑπεργιτούμενοι, μᾶλλον ἀδικεῖν παροξύνονται.

FABULA IV. *Cavernam nancta*] *Caverna arboris*, cavum, rima, foramen. Marius Victorinus in I. Rhet. Cic. cap. 75. *cavernam clepsydra* dixit: *Aquam enim per totum diem exceperunt tenuissima caverna defluentem.*

Contubernium] Συνοικίσιον.

In plano] Lib. I. Epigr. v. 33.

In plano tua sit semper fortuna ——

Seneca Nat. Quæst. VI. c. 2. *Mors levior in plano est?* Planum, ἐπίπεδον, ὁμαλόν. *Planata ædificia*, Plin. *Plano pede instituta*, Vitruvio. Vid. B. Brisson. XIV. de verb. sig.

Toto condidit ſeſe cavo] *Toto*, imo, ultimo. Sic *ſpelunca ultima* draconis dixit lib. IV. Et lib. II. *totis avida traxit naribus.*

Evagata] Βατύλλων, πλανητύλλων.

Suſpenſo pede] Arnob. V. Adverſ. gent. *Ibat pavens ac trepidus anhelitu oris preſſo, ſuſpenſis per formidinem greſſibus.* Pſyche Mileſ. v. *thoro delapſa nudoque veſtigio penſilem gradum paulatim minuens.* Pacatus Paneg. Th. A. *Alterum vulnerum cicatrices, poſtquam cutem ſanitate duxerunt, manu pendente tractabo.*

FABULA V. *Item Cæſar*] Ita V. C. Forte præceſſerat aliquid de Cæſare.

Eſt ardelionum] Martialis quoque in ardeliones luſit lib. II. & IV. Sidonius Ep. XX. lib. V. *Multi frequenter, quos execrabilis popularitas agit, civium maximos manu prenſant, eque conſeſſu publico abducunt, ac ſequeſtratis oſcula impingunt, operam ſuam ſpondent, ſed non petiti. Utque videantur in negotii communis aſſertione legari, evectionem refundunt, ipſosque ſumtus ultro recuſant, & ab ambitu clam rogant ſingulos, ut ab omnibus palam rogentur*, &c. Vide Theophraſti Charact. περὶ κολακείας, & περὶ περιεργίας.

Cæſar Tiberius] Sueton. in Tiberio cap. 27.

In Miſenenſem villam] Corn. Tacit. VI. Annal. Sueton. Tib. cap. 71. 73. * Villam in Miſenenſi agro, de qua Plinius lib. XVIII.

Ex alticinctis] *Paratis.* Servius Æneïd. I. ad illud: —— *Illi ſe præda accingunt. Accingunt, ſtudioſe parant: ut alibi: Accingunt operi. Accinctos autem induſtrios dicimus, ut Horat.*

—— *altius ac nos præcincti ſumus.*

Sicut contra negligentes diſcinctos vocamus, ut:

—— *diſcinctos Mulciber Afros.*

Petrus Ravennas Serm. XXIV. ad illa verba: *Sint lumbi veſtri præcincti. Cingulum, inquit, eſt proprie indicium ſervitutis, quod & diſcurſus expeditos reddat, & faciat obſequantes*, &c. Idem: *Parumper ſervus adſtitit in domini ſui exſpectatione ſuccinctus.* Sic in Satyr Petronii: *Statores altius cincti.* Vet. Gloſſ. Ἀνασαλπὸς, *alticinctus.* Minutius: *Diana interim eſt alte ſuccincta venatrix.* Sic operarios γυπόνους ἀνδρας, ἀναλμύνους depingit Euſtathius IV. Iſmen. & Iſmen. Idem de meſſore: τὸν πάντα χιτῶνα παρὰ τὸν ὀσφὺν περιδιεζώσατο, καὶ τὸ πᾶν τοῦ σώματος πλὴν τῆς αἰδοῦς ἐξηγύμνωσεν. Idem de vindemiatore: ἄλλον ἀναζωσάμενον τὸ χιτώνιον περὶ τὴν ὀσφύν. Ruſticus, ut notat Theophraſtus in Charact. ſolet ἀναβεβλημένος ἄνω τοῦ γόνατος καθιζάνειν, ὅστε τὰ γυμνὰ αὐτοῦ φαίνεσθαι. Sic Martianus Felix Cyllenium Deorum apparitorem ἀναλμύνον & ſuccinctum delineat. *At jam pubeſcentes*

genæ

Digitized by Google

gena seminudum cum incedere, chlamydaque indutum parva, involatumque catera, humerorum cacumen obnubere sine magno risu Cypridis non sinebant. Nempe brevior cinctus humeros & maturam pubem simul velare non poterat. Sic alticincti lascivientes, parati ad opus: Artemidor. Dald. Oneirocritic. IV. Ἐὰν δὲ τις ἀναστειλαμένην τὴν γυναῖκα ἐπιδιαιτᾶσθαι αὐτῷ δόξειεν. Arbiter Satyr. *Tres enim erant mulierculæ, si quid vellent conari, infirmissimæ, scilicet contra nos, si nihil aliud, virilis sexus esset. Et precincti certe altius eramus, &c.* Ibidem: *Cinædus supervenit, mirtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus,* &c. Paulo post: *Quartilla alte succincta jussit infelicibus dari missionem.* Idem: *Rogavi, ut in platæhona produceret dominam, placuit puellæ consilium, itaque collegit altius tunicam,* &c. Eo sensu apud Plaut. *Sustolle hoc amiculum.* Threïcius vates apud Arnob. 5.

Sic effata, simul vestem contraxit ab imo.

* Horatius:

His ubi sublatis puer alte cinctus acernam
Gausape purpureo mensam detersit.

Cui tunica ab humeris] Sic fere pædagogiani pueri tunica auro distincta induti a calce in pubem purpureis operti tegminibus pedum. Vid. Cujac. ad Tit. de Castrenianis & ministerianis lib. XII. Cod.

Domino] Sueton. Tib. 27.

Alveolo ligneo] * Glossæ veteres: *Alveus*, Σκάφη.

Officium come] Ita V. C. Glossæ veteres: *Comis*, κόσμιος. Donatus in Phorm. *Comiter veteres dixerunt παρὰ τὸ κόσμος. Jactans officium comæ*, i. e. jactans officii sui elegantiam munditiamque.

Notis flexibus] Notis divortiis. Virgil. Æneïd. IX.

Objiciunt equites sese ad divortia nota.

Notis flexibus, ut Supra, *pernicitas nota, exitus notos.* Infra, *Candore noto, notum canticum.*

Præcurrit illum in xystum] V. C. *præcurrit alium in x.*

Sedans pulverem] * Suetonius in Caligula. *Interdum adeo segniter & delicate, ut octophoro veheretur, atque a propinquarum urbium plebe verri sibi vias, & conspergi propter pulverem exigeret.*

Ut putavit esse nescio quid boni] Ita V. C. Turbatum autem hunc versum puto sic restituendum:

Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.
Heus, inquit Dominus, ille enimvero adsilit;
Et putavit esse nescio quid boni,
Donationis alacer certa gaudio, &c.

Nescio quid boni] Petron. Sat. *Deinde ut audivi veterem convivam:*

Digitized by Google

vam: hic nescio quid boni debet esse, &c. Idem: *secreto quicquid boni per facultates poterat, coemebat.*

Opera nequicquam periit] * Macrobius lib. II. Saturn. refert, sutorem impendio exhaustum sæpe ad avem non respondentem dicere solitum, *Opera & impensa periit.* Deinde addit: *Hac audita dum transit Augustus, respondit: Satis domi salutatorum talium habeo. Superfuit corvo memoria, ut & illa quibus dominum querentem solebat audire, subtexeret:* Opera & impensa periit. *Ad quod Cæsar risit, emique avem jussit, quanti nullam adhuc emerat.* Ceterum huc etiam pertinere arbitror quod in Isidori glossis legere est: *Officiperda, qui sui laboris non habent remunerationem. Catoni quoque dicuntur, officiperdi.* Innuit autem Isidorus hos Catonis philosophi versiculos:

Gratior officiis, quo sis mage carior, esto:
Ne nomen subeas, quod dicunt, officiperdi.

Majores] *Majoris*, archaïsmus. Servorum libertates per ῥαπίσματα significat.

FABULA VI. *Aquila & cornix*] Camerar. pag. 178.

Cum abdidisset cornea corpus domo] Pisides Cosmurg.

Τίς ἐνδιδύσκει τὴν χελώνην ὀστράκῳ,
Καὶ τὴν ταπεινόσαρκον ἐστιγασμένην
Δείκνυσιν ἐντὸς οἰκίας φρυγμάνην;

Sic Cochlea apud Cic. II. de Divinat. *domiporta* dicitur. Et in fab. Æsopi, rustici filius exclamat: Ω πάτερ ζῷα, τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐμπεπραμένον ἄδητ. Cæterum pervalde hallucinantur Erasmus Chil. 3. Cent. 3. Prov. 38. & Crinitus c. 7. lib. XI. de Honest. discip. qui quod à Cicerone de cochlea dicebatur, *Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam*, Testudini communicaverunt. Iis enim verbis, *sanguine cassam*, distinguitur cochlea a testudine, cujus sanguinem Plinius c. IV. lib. XXXII. claritatem visus facere, suffusionesque oculorum tollere ait.

Altis ab astris] Ælianus c. 20. lib. III. Περὶ ζώων ἰδιότ. de cochleis & laris: Καὶ μὴν τοι καὶ οἱ λάροι, ὡς Εὔδημός φησι, τὰς κοχλίας μετεωρίζοντες, καὶ ὑψοῦ αἴροντες ταῖς πέτραις βιαιότατα προσαράττουσιν. * Plinius lib. X. ubi de Aquila: *Ingenium est ei*, inquit, *testudines captas frangere e sublimi jaciendo: qua sors interemit poëtam Æschylum.*

Duram corticem] Supra, *Corneam domum.* Sic Plinius superficiem testudinis *corticem* vocavit cap. X. lib. X. Nat. hist. Sic Martial. lib. X. Ep. 37. *concha corticem.* Et lib. XIII. Ep. 86.

Iste licet digitos testudine purget acuta,
Cortice depositò mollis echinus erit.

Avienus fab. II.

Protinus e rubris conchas proferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret.

Qua

Qua comminuta facile vescatur cibo] * Valerius Max. lib. IX. cap. 12. ubi de Æschylo: *Super quem Aquila, testudinem ferens, elusa splendore capitis, (erat enim capillis vacuum) perinde atque lapidi eam illisit, ut fracta carne vesceretur.*

FABULA VII. *Clarumque collo jactans*] Avienus de cane fab. 7.

Hunc dominus, ne quem probitas simulata lateret,
Jusserat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus & nexis crepitantia subligat æra,
Qua facili motu signa cavenda darent.

Alia in hanc rem collegit Jo. Savaro, musteo in Sidonium Commentario ad illa verba: *inter greges tintinnibulatos per depasta buceta reboantes*, Ep. II. lib. II.

Ferro mulum tonsitant] V. C. *turcidant.* An *trusitant?* * In vetustissimis codicibus Pithœano & Remensi legitur, *trucidant*, quod lex metri non patitur. Unde ego reposui, *trusitant*, quod proxime accedit. Catullus, passerem suæ puellæ *trusantem* se deprehendisse ait, hoc est, frequenter obtrudentem. Eademque forma dictæ etiam *molæ trusatiles.*

FABULA VIII. *Cervus ad boves*] Camerarius p. 192.

Frondem bubulcus adfert] Camerar. p. 233.

Corruptos boves] Sic *rupta mula* Martiali & Alpheno JC. l. Qui insulam. §. qui mulas. D. locati. *Rupti veredi*, Auson. *Ruperit*, fere omnes veteres sic intellexerunt, corruperit. l. Si servus servum. §. Inquit lex. D. ad Leg. Aquil.

Tollere hac aranea] * τὰ ἀράχνια.

Dominum videre plurimum in rebus suis] * Catonis monitum est, Frontem occipitio priorem esse. Quod sic interpretatur Plinius lib. XVIII. cap. V. Frontem domini agro plus prodesse, quam occipitium. Idem cap. VI. *profecto*, inquit, *opera, non impensa, cultura constat. Et ideo majores fertilissimum in agro oculum domini esse dixerunt.*

FABULA IX. *Æsopo ingentem statuam*] Æsopi vita. Καὶ ὡς συνιδόντες ἑαυτοῖς ἀδίκως φονευθέντι καὶ στήλην ἀνίστησαν.

Quoniam occuparat alter &c.] Scribendum putabam:

Quod jam occuparat alter, ne primus forem:
Ne solus esset, studui quod superfuit.

Ut inde sensus iste: Quod jam ab Æsopo, qui fabulas item conscripsit, occupatum est, fecit ne primus forem: quod vero ejus studii superfuit, mihique veluti relictum est, fecit ne solus esset.

Si nostrum studium] Præterpropter hunc locum aliqua deesse aut corrupta videntur.

Sin autem ab illis doctus &c.] Legebam: *Sin autem ab illis* &c. vel *asellis:* nam sequitur deinceps: *Sinistra quos in lucem natura extulit.* Supra asellum vocaverat *natura dedecus.*

Corde

Digitized by Google

Corde durato] Destinato animo. Catullus:

At tu, Catulle, destinatus obdura.

Petron. Satyr. *Cujus tam crudeles manus in hoc supplicium duraſſent.* Virgil. III. Georg. —— *humeros ad vulnera durat.* Lucret. Lib. v.

Atque opere in duro durarent membra manuſque.

Vetus Gloſſ. *Durat*, κατεπιεῖ, μαπροθυμεῖ, ὑπομένει. Et Seneca Controv. I. *Corpus illi erat & natura ſolidum, & multa exercitatione duratum.*

NOTÆ IN LIBRUM III.

PROLOGUS.

Eutyche] *Vetus inſcriptio Romæ: *Eutychus Aug. lib. Veronianus, medicus ludi matutini.* Ludus autem ille matutinus, *Arena matutina* dicitur Martiali epigr. 25. lib. x. quemadmodum & *matutinæ feræ*, epigr. 95. lib. XIII. Fit & mentio aliorum *Eutychorum* in inſcriptionibus paſſim.

Momentum ut hora] Vetus Gloſſ. Ῥοπὴ ἐπὶ ὥρας, *momentum.*

Uxori vacet] Ἔργῳ, vel ut loquitur Martianus Felix lib. I. *Vacatione maritali. Rem facias mariti* Fab. declam. 291. *Officio nuptiali* Petron. Nec enim nubunt puellæ, niſi ut mariti facto mulieres fiant, alias vanum connubii nomen, nec ullæ nuptiæ, ſed nuptiarum umbra. Vidend. Achilles Tatius v. Leucipp. Solent autem ignavi ac deſidioſi homines conjugium quaſi ſtudiorum impedimentum criminari: Et quis librorum, inquiunt, viles nænias legere malit, quam uxori vacare? Imo probæ & pudicæ uxores ad Muſas incitamenta ſunt: & lepide, quia ſtilo maritali exarari ſolent, *pugillares* nuncupantur. Artemidorus II. Oneirocrit. Παιδὸς γυναῖκα σημαίνει, διὰ τὸ τύπους ποιεῖσθαι γραμμάτων ἐπιδέχεσθαι. τύπους δὲ ἐν τῇ κονιάλῃ τὰ τίτλα καλοῦμεν. Sic Pompejus Saturninus, quam virginem, hoc eſt, puram, ſimplicem, illiteratam, & quaſi novos pugillares acceperat, eruditam ac litteratam fecit. Plin. I. Ep. Sidon. Apollinaris lib. II. Ep. x. Heſperio: *Opus eſt, ut ſine diſſimulatione lectites, ſine fine lecturias: neque patiaris, ut te ab hoc propoſito propediem conjux domum feliciter ducenda deflectat. Siſque oppido meminens, quod olim Martia Hortenſio, Terentia Tullio, Calpurnia Plinio, Pudentilla Apulejo, Ruſticiana Symmacho legentibus meditantibusque candelas & candelabra tenuerint. Certe ſi præter rem oratoriam, contubernio feminarum poëticum ingenium & oris tui limam, frequen-*

Digitized by Google

frequentium ſtudiorum cotibus expolitam, quereris obtundi, reminiſcere, quod ſæpe verſum Corinna cum ſuo Naſone complevit, Lesbia cum Catullo, Ceſennia cum Gatulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Proinde liquido claret, ſtudentibus diſcendi per nuptias occaſionem tribui, deſidibus excuſationem.

Otium deo corpori, ut ad f. p. v.] Plinius Epiſt. 1. 9. *Corpori vaco, cujus ſalturis animus ſuſtinetur.*

Ego quem Pierio mater &c.] Orpheus Hym.

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ἐϋγλώσσοιο θύγατρες
Μοῦσαι Πιερίδες μεγαλώνυμοι, ἀγλαόφημοι.

Idem:

Μνημοσύνην καλέω Ζηνὸς σύλλεκτρον ἄνασσαν
Ἣ Μούσας τέκνωσ' ἱερὰς ὁσίας λιγυφώνους.

Eumelus:

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἰνία κοῦραι.

Solon:

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα.

Antonius Liberalis Metamorphoſ. Ζεὺς Μνημοσύνῃ μιγεὶς ἐν Πιερίᾳ Μούσας ἐγέννησεν.

Quid credis illis accidere, qui magnas opes] Hegeſias apud Rutil. Lup. 11. de fig. ſent. *Alter in ſtudio laudis verſabatur, & induſtria virtutis vitam glorioſam, ſed laborioſam, ſequebatur: alter, in augenda pecunia occupatus, & habendi cupiditate depravatus, ſummas divitias ſummam virtutem exiſtimabat.*

Docto labori] Supra *doctus occurrit labor.* Democritus Hippocrati: Ἀνόητοι ἄνδρες παρ' οἷς ὁ πόνος τῆς ἀρετῆς μετὰ κρίνεται. Porro qui deinceps ſequuntur verſus hoc ordine reſtituendi videntur.

Nunc fabularum cur ſit inventum genus
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia, qua volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
* * * * * *
Ego illius perro ſemita feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quamdam meam.
Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Sed jam, quodcunque fuerit, (ut dixit Sinon
Ad Regem cum Dardania perductus foret)

Librum

Digitized by Google

Librum exarabo tertium Æſopi ſtilo,
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor: ſin autem minus,
Habebunt certe, quo ſe oblectent poſteri.
Suſpicione ſi quis errabit ſua, &c.

Sed jam quodcunque fuerit, ut dixit Sinon] * Sinonis oratio in II. Æneïd. ſic incipit:

Cuncta equidem tibi Rex, fuerit quodcunque, fatebor.

Atque ita legendum conſtat ex hoc Phædri loco. Neque aliter legebat Servius.

Fabularum cur ſit inv. genus] * Id eſt, fabulæ. Ut initio libri II. *Exemplis continetur Æſopi genus*, id eſt, Æſopus. Et libro V. ubi de tibicine:

——— *Et lepidum genus*
Deſiderari cœpit, cujus flatibus, &c. id eſt, lepidus tibicen.

Servitus obnoxia quia, qua vol. non aud. dic.] * Plinius Cæcilius Macro, ubi de avunculo ſuo: *Dubii ſermonis octo lib. ſcripſit ſub Nerone noviſſimis annis, quum omne ſtudiorum genus periculoſum ſervitus feciſſet.*

Calumniamque fictis eluſit jocis] Avien. Theodoſio: *In his ſcilicet urbane concepta falſitas decet, & non incumbit neceſſitas veritatis.* Vid. Aphthon. in Æſopi vita ſub. fin. & Theon. Sophiſ. Progymnaſ.

Alius Sejano foret] Vid. Cornel. Tacit. Annal. IV. & V. Sueton. Tiber. c. 61. Dio LVIII. * Eo ſenſu, quo Horat. dixit, *Alius Lyſippo.*

Judex alius denique] Rem judicii non fecit, qui mutare auſus eſt.

Rapiet ad ſe, quod erit commune omnium] Querolus Prologo:

In ludis autem atque dictis antiquam nobis venlam expoſcimus.
Nemo ſibimet arbitretur dici, quod nos populo dicimus.
Neque propriam ſibimet cauſam conſtituat communi ex joco.
Nemo aliquid recognoſcat, nos mentimur omnia.

Si Phryx Æſopus pot. Anach. Scytha] Apulejus Apolog. *Quippe illa terra alumna multum ad meliorem ſaporem juverit, & regio fœcunda, & cœlum pluvium, & ventus clemens, & ſol apricus, & ſolum ſuccidum. Enimvero animo hominis extrinſecus in hoſpitium corporis immigranti, quid ex iſtis addi vel minui ad virtutem vel malitiam poteſt? Quando non in omnibus gentibus varia ingenia provenere? quanquam videantur quadam ſtultitia vel ſolertia inſigniores. Apud ſocordiſſimos Scythas Anacharſis ſapiens natus eſt. Apud Athenienſes catos, Meletides fatuus.*
Juvenalis Satyra X.

——— *Cu-*

——— *Cujus prudentia monſtrat,*
Magnos poſſe viros & magna exempla daturos
Vervecum in patria craſſoque ſub aëre naſci.

Vet. Interpres: *Apud Abderim aut Megarim, qua fuit patria Democriti. Non ex cœli vitio regiones ſolent æſtimari. Nam fuit Democritus ubi ſtulti ſolent naſci, id eſt, Achivus. Vult igitur Democritum inter ſtultos prudentiſſimum natum.* Vid. Epiſt. Hippocratis & Democriti.

Anacharſis Scytha] Anacharſis ſumma uſus eſt in hominibus carpendis libertate. Diog. Laërtius: Παρίσχε δ' καὶ ἀφορμὴν παροιμίας διὰ τὸ παῤῥησιαστὴς εἶναι, Τὴν ἀπὸ τῶν Σκυθῶν ῥῆσιν. * Herodoti Melpomene: ἔξω θῶ Σκυθικῆ, ἴθισα ἀμαθίσατα. Deinde: ὅτι ἀνδρὶ λόγιμον ὦδαμὰ γνώμενον πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἴθεος καὶ Ἀναχάρσιος. Jure igitur Epicharmus, quum aliquis diceret, Σκύθης τις ὀλιθρος, ſubjecit interrogando, ὁ δ' Ἀνάχαρσις ὦ Σκύθης;

Litterata qui ſum propior Græcia] Ennodius Paneg. Theod. *Educavit te in civilitatis gremio Gracia præſaga venturi &c.* Theſſalus Hippocratis filius: Αἱ γὰρ Ἀθῆναι ὑψηλότερόν τι τῶν ἄλλων πόλεων ἐς δόξαν. Arnob. v. *Athenæ humanitatis artibus ſtudiisque pollentes.* Tertullianus lib. de Anima cap. XX. *Thebis hebetes & brutos naſci relatum eſt. Athenis ſapiendi dicendique acutiſſimos: ubi penes Colytum pueri menſe citius eloquuntur, præcoce lingua. Siquidem & Plato in Timæo Minervam adfirmat, cum urbem illam moliretur, nihil aliud quam regionis naturam proſpexiſſe talia ingenia pollicitam,* &c. Arnobius lib. v. ad G. *Quid Erichthide ô cati, quid cives Minervii dicitis?* Sic enim elegantiſſime hunc locum una cum aliis innumeris ſuo nitori reddidit F. Pithæus V. C. ex vetuſti codicis ſcriptura: *Quid erit ideo cati.* Martialis lib. VI. Epig. 74. * Herodoti Cleio: Ἐπείγε ἀπικνέῖθαι ἐκ παλαιτέρου τοῦ βασιλέος ἴθεος τὸ Ἑλληνικὸν, ἐὸν καὶ δεξιώτερον, καὶ ἐυηθίης ἀλλοίης ἀπηλλαγμένον μᾶλλον.

Litterata] Vid. Tranquil. de Illuſtr. Gram. c. 4. Martian. Felic. lib. III. initio.

FABULA I. *Anus jacere vidit*] Alluſit ad Horatianum illud:

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu. ———

Teſta nobili] Tertullianus cap. 14. de Carne Chriſti: *Argilla excocta Teſta vocabulum ſuſcipit. Pia teſta* Horat. Od. ad Amphoram.

O ſuavis anima] Vinoſa mulier ſtatim examinis eſt, ſi deſinat lagenæ anima animari. *Animam* hic ipſum vini liquorem inter-

Digitized by Google

pretari possis, quo modo Plautus aquam *animam putei* dixit. Vel etiam, *animam*, odorem. Videndus Nonius.

Qualem te dicam bonam] Blande compellat amphoram, quasi diceret: ô bonam amphoram, qualem te dicam olim fuisse, tales cum sint tuæ reliquiæ. Ennius: *Tarquinii corpus bona fœmina lavit & unxit.* Et in vetustis sepulcrorum inscriptionibus; CONIVGI BONAE, FILIO BONO, HOMINI BONO, BONAE MEMORIAE, & alia hujusmodi.

Hoc quo pertineat] Senectutem suam consolatur Phædrus.

Qui me noverit] Julianus Imper. Epistola MS. Ἀλεξανδρίνοις de Diotyto quodam: Σὺ δ' ὅτι κατὰ τὸν κοσμικὸν, Σ' αὐτὸν ἐπαινεῖς ὁσπερ Ἀσυδάμας, γύναι πρόδηλόν ἐστιν ἐξ ὧν ἐπέστειλας. ἡ γὰρ ἀφοσίωσις, καὶ τὸ μέγα θράσος, καὶ τὸ, Εἰδ' ἐμὲ γνοίης οἷος ἐμοί, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα βαθεῖ πηλίνῳ κτύπῳ καὶ κόμπῳ ῥημάτων ἐοίκε. Incertæ Epitaphium, lib. III. Epig. vet.

Et tu, quæ fuerim, si nosses, candide lector, &c.

FABULA II. *Panthera imprudens*] Vid. Camerar. p. 195.

Sustineret spiritum] Infra lib. IV. *Quo paupertatem sustineret facilius.*

FABULA III. *Habenti cuidam pecora*] Fabula ἐκ τῶν ἀλογευσαμένων. Vid. Synodi Ancyranæ c. XVI: Basil. ad Mitylen. Ep. 4.

Et institivos significari liberos] Quasi ἐγκεντρισμῷ διὰ τρυπήσεως. Et merito primordii sui memor humana mortalitas officium nuptiale, quo tota vitæ vis retinetur, operi rustico comparavit. Homines enim a Deo duas in partes tributi, ut esset una pars, quæ veluti terram recipiendis seminibus aptam præberet; altera quæ velut agricolam subigendæ telluri intentum exhiberet. Atque inde fida posteritas, quæ de limo terræ principem hominem efformatum esse sciebat, terræ culturam quandam imitata est, ex qua deinceps humanitatis propaginem conservaret. Nobilis etiam agricola, qui, Dei veluti colonus, terram arat animatam, nec ad momentaneos fructus, sed ad prolem longi sanguinis perennitate duraturam. Pervetus hæc consideratio fuit olim Clem. Alexandrini cap. X. lib. II. Pædag. Τοῖς γεγαμηκόσι σκοπὸς ἡ παιδοποιία, τέλος δὲ ἡ ἐντεκνία. καθάπερ καὶ τῷ γεωργῷ τῆς τῶν σπερμάτων καταβολῆς αἰτία μὲν ἡ τῆς τροφῆς προμήθεια, τέλος δὲ αὐτῆς τῆς γεωργίας, ἡ τῶν καρπῶν συγκομιδή. μακρῷ δὲ ἀμείνων γεωργὸς ὁ ἔμψυχον σπείρων ἄρουραν. ὁ μὲν γὰρ ἐπιλείπει τροφῆς ὀργιώμενος, ὁ δὲ τῆς τῶν πάντων διαμενεῖ προμηθούμενος γεωργός· καὶ ὁ μὲν δι' ἑαυτὸν, ὁ δὲ διὰ τὸν θεὸν φυτουργεῖ. Ad eamque agriculturam allusit D. Augustinus cap. 23. lib. XIV. de Civit. Dei, homines inspiciens in primævo illo & felici statu, quando naturæ adhuc recta qualitate appetentiam ratio frenabat: *Ita*, inquit, *genitale arvum vas in hoc opus creatum seminaret, ut nunc terram manus.* Menander:

παί-

Digitized by Google

——— παίδων σπόρα τῶν γηγενῶν
Δίδωμι σοίγε τὴν ἐμαυτῆ θυγατέρα.

Plato in Timæo, sub fin. Αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι, διὰ ταυτὰ ταῦτα ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν γίγνηται, χαλεπῶς ἀγανακτεῖν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντα κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τῆ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον, ἀπορεῖν ἐκ ἐᾶν, εἰς ἀπορίας τε ἄλλας τὰς ἰσχάτας ἐμβάλλει, καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχεται, μέχρι πρὸς ἃ τὰ ἐκατέρων ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἐξαγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρα καρπὸν, κἄτα δρέψαντες ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν, ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραντες, καὶ πάλιν διαπραίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς φῶς ἀγαγόντες, ζῶων ἀποτελέσωσι. Idem Menexeno pag. 238. Ὃν γὰς γῆ γυναῖκα μιμήματα κυήσει καὶ γενήσει, ἄλλα γυνὴ γῆν. Artemidorus Oneirocrit. I. Γεωργεῖν ἢ σπείρειν, ἢ ἀρτρεῖν ἢ φυτεύειν, ἀγαθὸν τοῖς γῆμαι προηρημένοις καὶ τοῖς ἄπαισιν. ἄρουρα γὰς ἐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ γυνὴ· σπέρματα δὲ καὶ φυτὰ οἱ παῖδες. Hinc Tertullianus lib. de Anima dixit: *Hominem effruticare, insinuare sulco & arvo.* Lucretius quoque lib. IV. pro viro & fœminali *vomerem* & *sulcum* posuit. His addendus Apulejanus Ἀνεχόμενον. Eadem agriculturæ ratio hominem arbori comparavit. Plato hominem dixit arborem esse destitutis in terram brachiis ramisque radices ad sidera dirigentem. Homerus, Musæum imitatus, caducum hominum genus per arborum folia monuit. Et Ιλιαδ. Σ'. Thetis Achillem suum ut plantulam surculumque educabat:

——— ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἴσος.
Τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὡς γουνῷ ἀλωῆς.

Vid. Pisidæ Cosmurg. à versu 640. ad 657. Vicissim quoque in arborum natura humanitatis aliquid agnoscitur. Norunt enim illæ sexuum discretionem: imo nec amatoriis carent adfectibus; habentque suos veluti amplexus coïtusque: quod eleganter in Palma notavit D. Ambrosius III. Hexaem. Theophylact. Simoc. Epist. quæ incipit: &c. Ὀργῶσι καὶ φοίνικες ἔρωτι φυσικῷ, &c. Michaël Glycas Annal. I. p. 51. Nec mirum quod maritari arbores scripserunt poëtæ; tellurem enim matrem imitantur, quæ nuptias cum marito imbre facit. Auctor Pervigilii:

In sinum maritus imber fluxit alma conjugis.

Dixerat Virgilius:

——— *fœcundis imbribus æther*
Conjugis in læta gremium descendit. ———

Pistaciis testiculos inesse notat Palladius lib. XI. *Melius ipsa pistacia juncta ponuntur, mas ac fœmina. Marem dicunt, cui sub corio velut ossei longi videntur latere testiculi.* Arbores per insitionem coïtum

tum pati & prægnantes fieri ait Plinius lib. XVII. c. XIV. Thalamumque iis tribuit Pallad. XIV.

Sub thalami ſpecie ſolices jungere ſylvas,
Ut ſoboli miſtus creſcat utrinque decor.

Plantari, *ſeri*, & *inſeri*, & arbores & homines dicuntur. Sic Jupiter *hominum ſator*. Forte, quia, ut ait Arnob. uxore contentus haud una, concubinis, pellicibus atque amiculis delectatus, impatientiam ſuam ſpargebat paſſim (ut vagari adoleſcentes ſolent) ſalax Deus. Sic Tertul. I. ad uxor. *Nam quid geſtiamus liberos ſerere, quos, cùm habemus, præmittere optamus.* Calpurnius Declam. XXIV. *Nemo unquam magiſtratum fecit vicarium, nec in alio militavit, nec ſacra gentilitia inſertiva ſtirpe corrupit.* Fabius Declam. CCCX. *Duo cubicula irruiſti, duobus maritis injuriam feciſti, duas familias inſerta ſtirpe confudiſti.* Tabula ærea Lugduni, quæ Claudii Imp. orationem continet, ſuper civitate Gallis danda: HVIC. QVOQVE. ET. FILIO. NEPOTIVE. EIVS. NAM. ET. HOC. INTER. AVCTORES. DISCREPAT. INSERTVS. SERVIVS. TVLLIVS. SI. NOSTROS. SEQVIMVR. CAPTIVA. NATVS. OCRESIA. &c. Eodemque plane modo Phædrus noſter adultera matre natos filios *inſitivos* nuncupavit. Inſitio veluti naturæ adulterium: adoptionem alii malunt dicere. Unde & *adoptata poma*: Plin. lib. XV. cap. 14. *Omnium autem nuperrime adoptata ſunt parva gratiſſimi ſaporis, quæ Petiſia nominantur.* Et *adoptiva coma*: Palladius XIV.

——— *docebo,*
Quæ ſit adoptivis arbor onuſta comis.

Idem:

Hæc & cognato cingens terebinthus amictu
Nutrit adoptivis nobilitanda comis.

Quo pacto ait Virgilius arbores aliquando mirari *novas frondes & non ſua poma.* Optatus Afer lib. VI. *Sed ipſe arborem portans, futurum nemus ſtringit in faſcem aridam arborem, nullis radicibus fultam, multiplici fraude componit. Cui adulterinos inſerit ramos, & quæ ſuas jamdudum ſucciſa perdiderat, alienas accipit frondes.* Nævius, Exodio, notam virilem *ramum* vocavit: *Cujus vox gallulaſcit, cujus jam ramus roboraſcit.* Eo retulit Auſonius Centon. nupt. Virgilianum hemiſtichium

——— *aperit ramum, qui veſte latebat.*

Eleganter autem & venuſte Plinius, ubi de arborum coïtu agit, fiſſuram genitalem *rimam* vocat: *Subtilior ratio vel ſenos calamos adjicit, mortalitati eorum & numero ſuccurrere perſuaſa, per media trunco leniter fiſſo, cuneoque tenui fiſſuram cuſtodiente, donec cuſpidatim deciſus deſcendat in rimam calamus. Rima* non arboris tantum eſt; ſed etiam mulieris σχίσμα, interfemineum, quia dehiſcit admittitque, *rima* dicitur. Unde & *Inrimare.* Pacuvius Atalanta:

Cum

Digitized by Google

Cum incultos perveſtigans inrimarer ſinus.

Gloſſarium vetus. *Rima, γυναικεία φύσις.* Juvenalis Sat. III.

——— *Vacua & plana omnia dicas*
Infra ventriculum & tenui diſtantia rima.

Auſonius Cento. Nup. hæc Virgil. IIX. Æneid. *Ignea rima micat*; ad hortum muliebrem tranſtulit. Hinc Parmeno apud Terentium Eunucho, Thaïdem ſic alloquitur:

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perfluo.

Adpoſite ad meretricem, cujus rima non continet. Nec tralationis elegantia vacat Plautinus jocus Curculione, Lenones ſemper aliquam reperire rimam:

Rogationes plurimas propter vos populus ſcivit;
Quas vos rogatas rumpitis, aliquam reperitis rimam.
Quaſi aquam ferventem, frigidam eſſe, ita vos putatis leges.

Genitalem feminæ rimam, *foveam* appellavit Tertullianus. Arnobius IV. *Scrobem:* cui Pertunda Dea præerat: *etiamne Pertunda, quæ in cubiculis præſto eſt virginalem ſcrobem effodientibus maritis?* convenitque etiam hoc arborum culturæ. Nam illæ panguntur in ſcrobibus. Virgil. II. Georg.

——— *Tamen hæc quoque ſi quis*
Inſerat, aut ſcrobibus mandet depacta ſubactis, &c.

Mitto referre plurima hujusmodi vocabula, quibus libidinum ſpintriæ nequiter abutuntur. Et quidquid horum huc congeſſi, feci tum ſtudio neceſſariæ interpretationis adductus, ut agriculturam in matrimonio & humana natura indicarem, hominisque faſtum ad terrenam originem deprimerem: tum quia inſpectis auctoris virtutibus & operibus natura veneranda eſt, non erubeſcenda.

Uxores inquit da tuis paſtoribus] Eandem corruptelam Latiis paſtoribus objicit Juvenalis, & præclare Satyricam Phædri ſententiam explicat, Sat. II.

Quadringenta dedit Graccus ſeſtertia dotem
Cornicini, ſive hic recto cantaverat ære.
Signata tabula: dictum feliciter: ingens
Cæna ſedet: gremio jacuit nova nupta mariti.
O proceres cenſore opus eſt, an aruſpice nobis?
Scilicet horreres, majoraque monſtra putares,
Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum?
Segmenta & longos habitus & flammea ſumit,
Arcano qui ſacra ferens nutantia loro
Nudavit clypeis ancilibus. O pater Urbis,
Unde nefas tantum Latiis paſtoribus? unde
Hæc tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes?

FABULA IV. *Quale inquit caput est* &c.] Mala ingenia male sæpenumero habitant. Cassius Jatrosophista, Problem. 51. Διὰ τί τιτρώσκουσι καὶ ἄφρονες: Ὅτι τοῖς σωματικοῖς τὰ ψυχικὰ συμπάσχει, ὥσπερ τοῖς ψυχικοῖς τὰ σωματικά. Erato Terpsitheæ apud Theoph. Simoc. Τῆς φύσεως τὴν σοφίαν τιθαίμασα, καίτοι ψυχῇ σώματος ἰυπρέπειαν μὴ πιστύσασαν.

Ridicule magis hoc dictum] Hoc ait Phædrus in gratiam Æsopi. Planud. vit. Æsopi initio. Vide & Sueton. in Tiber. c. 68.

FABULA VI. *Musca & mula*] Camerarius p. 16. de Crabrone & Mula.

Vide ne dolone collum &c.] Scite *Dolonem* vocat muscæ proboscidem, ex qua dens prominet, quo irata pungit. Lucianus Muscæ Enc. ἀμύνεται μέντοι ὃ κατὰ τὸ ὀξυρύγχιον, ὡς σφὼξ καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ σώματι, καὶ τῇ προσοχθίδι, ἣν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἰλίφασι, καὶ αὕτη ἔχουσα προεκμύν τι, καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατίχει, κοτυληδόνι κατὰ τὸ ἄκρον ἐοικυῖα. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδὺς προκύπτει, ᾧ κεντοῦσα, πόνει τῷ αἵματος.

Flazello lento] Sequacis in verbera lentitiæ.

Ubi strigandum] * Interquiescendum. Cynthia Propertiana: *Striga, nam capio volsi carpenta nepotis.* Seneca Epist. xxxi. *Rursus ad honesta nitentes, quanto magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo, Tanto melior; surge & restriga: & clivum istum uno, si potes, spiritu exsupera.* Charisius Libr. 1. *Striga, intervallum turmarum significat, in quo equi strigantur.* Vid. Higinus lib. de castram.

FABULA VII. *Lupus ad canem*] Vide Camerar. p. 191. Consimilis fabula apud Avienum de cane & leone xxxvii. Hujus autem fabulæ argumento convenit Act. 1. Sc. 1. Menæch. Plaut.

Feciſti tantum corporis] *Corporis*, carnis, pinguedinis. Vetus Glossar. *Corpodicina*, Μακελλίτης. Sic *corpulentior*: habitior, crassior. Plaut. Epid.

——— *Corpulentior videre atque habitior.*

Apulejus vii. Milesf. *Cum alioquin exsectis genitalibus, possit neque in Venerem ullo modo surgere, nosque omni metu periculi liberare, insuper etiam longe crassior atque corpulentior effici.* Festus: *Corpulentis Ennius, pro magnis dixit, nos corpulentum dicimus corporis obesi hominem.* Isidor. Gloss. MS. *Corpulentus, quod sit corpore validus, & lentis carnibus.* * Sic Varro lib. vii. de Re Rust. cap. 6. Admissarium equum *corpore multo* esse debere ait.

Quia videor acer, alligant me interdiu] * Idem Varro, ubi de canib. *Irritant ad pugnandum, quo fiunt acriores.* Catonis autem præceptum est, Canes interdiu claudi, ut noctu acriores & vigilantiores sint.

Pul-

Digitized by Google

Pulmentarium] Plin. lib. XIIX. c. 8. Apicius, Cepuro c. 2. προτράγιον Vet. Gloss.

FABULA VIII. *In Cathedra matris* &c.] Notandum, quod ait, puerulos lusisse circa matris cathedram. Sic apud Martial. III. Ep. 63. amatores circa amicarum cathedras:

Inter femineas noctesque diesque cathedras
Desidet, atque aliqua semper in aure sonat.

Et lib. XII. ep. 38.

Hunc qui femineis noctesque diesque cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis.

Juvenal. Sat. IX.

——— *Strata positus longaque cathedra*
Munera femineis tractas secreta Calendis.

Ad femineas cathedras pertinere puto Gloss. vet. MS. Ἀγλαοίδραι, τὴν λαμπρὰν καθέδραν. Vetus Juven. Interp. *Scamnum cervicalibus stratis.* * Et in l. v. De supell. leg. recensentur. *Subsellia, cathedraria.*

Vir natus] Supra I. F. 27.

Et qui humiles nati dici locupletes student.

Simili hellenismo usus est Apulejus Apolog. *An tu ignoras, nihil esse aspectabilius homini nato quam formam suam?* Hyperides apud Rutilium Lupum II. de fig. sent. *Nonne vehementissime admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitraretur, virum se natum: sed depravato naturæ beneficio in mulierem convertere se properasset.*

Rem feminarum] Anacreon ἐς γυναῖκας:

Τοῖς ἀνδράσι φρόνημα.
Γυναιξὶν οὐκ ἔστ' ἴσχειν.
Τί δ' ἂν δίδωσι; κάλλος.

Speculo vos uti volo] Plautus Epidico:

Non oris causâ modo homines equum fuit
Sibi habere speculum, ubi os contemplarent suum,
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ.

Seneca Natur. Quæst. I. c. 17. *Inventa sunt specula, ut homo ipse se nosceret. Multa ex hoc consecuta, primo sui notitia, deinde & ad quædam consilium. Formosus, ut vitaret infamiam, deformis, ut sciret redimendum esse virtutibus, quicquid corpori deesset,* &c. Ælius Donatus in Adelph. Terent. *Causa inspiciendi speculi, emendatio est vultus.* Martialis IX. Ep. 17. *Consilium forma speculum.* Plutarchus Præcept. conjug. Ὁ Σωκράτης ἐκέλευεν τῶν ἰσοπτριζομένων παίσασαν τὰς μὲν αἰσχρὰς, ἐπαναθεῖσθαι τῇ ἀρετῇ, τὰς δὲ καλὰς, μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εἶδος. καλὸν δὲ καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν, ὅταν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχῃ τὸ ἴσοπτρον, αὐτὴν ἐν

Digitized by Google

ἑαυτῇ διαλαλεῖν, τὴν μὲν αἰσχρὰν, τί δ' ἂν μὴ νόφρων γένωμαι; τὴν δὲ καλὴν, τί δ' ἂν σόφρων γένωμαι; Circe apud Petronium Sat. *Nunquid ab aliquo naturali vitio formam meam excæco?* Mali mores καθάπερ λάβρα ἰὸς ὠμότατον πρόσωπον. Nicet. I. Man. Commen. * Apulejus in Apologia pro se: *An non Socrates Philosophus ultro etiam suasisse fertur discipulis suis, crebro ut semet in speculo contemplarentur? uti, qui eorum foret pulcritudine sibi complacitus, impendio procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret: qui vero minus se commendabilem forma putaret, sedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Adeo vir omnium sapientissimus speculo etiam ad disciplinam morum utebatur.*

FABULA IX. *Veris amicis*] Carfilis τί φιλῶ; ἀνίγυρτοι κτῆμα. Vide Theon. Sophist. Progym.

FABULA X. *Periculosum est credere & non credere*] De mariorum erga uxorum casus incredibilitate, nimiaque credulitate, l. 29. D. ad l. Jul. de Adult.

Heredem se fecisse] V. C. *suffecisse.* Nonnihil hic deesse suspicor.

Simulavit iter ad villam] Vidend. Apul. Milesi. IX.

Ætatem adultam servans diligentius] Sic Catullo, puella *Adservanda nigerrimis diligentius uvis.*

Tentat in tenebris caput] Arnob. V. *Altitudinem dormientis & matris patientiam tentans.* Virgilius II. Æneïd.

——— *tentare latebras.*

Tentare, tatonner, quod cæci faciunt. Sic Plin. de cochleis, quæ oculis carent, *corniculis prætentant iter.*

Nihil respiciens dum dolorem vindices]

* ——— *Exigit autem*
Interdum ille dolor plus quam lex ulla dolori
Permisit. ———

Papinianus in l. XXII. Ad leg. Jul. de adult. *Mariti calor & impetus facile decernentis fuit refrenandus.* Alexander A. in l. IV. Cod. eod. *Inconsultum dolorem* vocat: & tamen addit: *Nox & dolor justus factum ejus relevant.*

Sanctamque uxorem] Martial. Epig. 72. l. XI.

Non ille sancta dulce Tybur uxoris.

Et sæpe in vetustis sepulcrorum inscriptionibus, VXORI SANCTISSIMAE.

Sopita primo qua nil somno senserat] In Epitaphio Miellæ lib. III. Epigr. vet.

Irrumpit gladio conjux: heu victa sopore,
Vix sensi armatas in mea fata manus.

Romanosque pertraxerunt ad centum viros] * Hinc discimus, etiam capitales causas apud Centumviros fuisse agitatas; ut ex iis, quæ apud Quintilianum leguntur lib. IV. *Jam quibusdam in judiciis,*

diciis, maximeque capitalibus, ut apud Centumviros, ipsi judices exiguntsollicitas & accuratas actiones.

Stant patroni fortiter] Infra:

——— *pro judicio dum stant erroris sui.*

Cic. & Victorin. I. Rhetoric. *mendaci oratione contra veram causam stare.* Vid. Donat. ad illud Terent. Phorm.

——— *ni hæc ita essent cum illo haud stares Phædria.*

Ut adjuvaret jurisjurandi fidem] Nimirum judices pronunciaturi, se ex animi sententia facere profitebantur. Fab. Decl. CCCXIII. * Quintilianus lib. 5. cap. 11. *Rogandi etiam sunt judices, ut rem potius intueantur ipsam, quam jurijurando alieno suum donent.* & cap. 6. ubi de jurejurando: *At is, qui defert, agere modeste videtur, quum litis judicem adversarium faciat, & eum, cujus cognitio est, onere liberet: qui profecto alieno jurejurando stare, quam suo, malit.* Judices, antequam judicarent, in leges jurare consueverant, inquit Asconius in II. Verr.

Subtiliter limasset] Lucretiani Codices MS. lib. III.

Floriferis ut apes in saltibus omnia limant.

Glossæ veteres: *Limatur, Rimatur, Terit,* Ζητεῖ. Vellem viros doctos hæc subtilius limasse.

Non evertissent scelere funesto domum] * Ejusdem modi est ille apud Quintilianum dolor lib. VII. cap. 4. *Nec fuit in causa mortis solum adolescentium factum, sed credulitas senis, & in dolore ferundo infirmitas. Denique si fortior fuisset, aut prudentior, viveret.* Lucianus: πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεστάθησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ὑπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητος.

Nec tamen credat statim] Petron. Satyr. *Nunquam recte faciet, qui cito credit.*

FABULA XI. *Eunuchus litigabat*] Sexus humanus secundum naturam in marem ac feminam tribuitur: præter naturam vero in Hermaphroditum & Eunuchum: Ac Hermaphroditus quidem, etsi neque mas neque femina dici vere possit, tamen & mas & femina videri potest. Aristophanes in Convivio Plat. Androgynum quasi tertium sexum ex utriusque participatione compositum fuisse docet, τριτὸν καὶ καινὸν ἀμφοτέρων. Hanc vero participationem Paul. Ægineta lib. VI. utrique sexui magno dedecori esse ait: πολλὴν παρέχειν ἀσχημοσύνην ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν. Nempe sexuum inverecundam confusionem præfert. Qua de re exstant apud Trallianum Phlegontem versus pag. 77. Enimvero deterior multo Eunuchi conditio est. Nec enim vir, neque mulier, nec utrumque, sed plane nihil est. Sic Plautus Milite glor. exfectum, *nihili factum vocat.* Hermotimus apud

Herodotum Urania nimiam Panionio impietatem exprobrans ejulando miserabili voce ita loquebatur. Ὦ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε. τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τίς σε προγόνων ἠργάσατο, ἥ σε, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι μὴ αὐτ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι. Lucianus Eunucho: πολὺς ὢν περὶ τούτε λόγος, ὅτι ἄνδρα ὄντα γυναῖκα εἶναι τὸν εὐνοῦχον λέγουσιν, ἀλλά τι σύνθετον καὶ μικτὸν καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Diogenes Demonico, in Epist. Theophylacti Simocatæ: Τὸ τιχιτὸν γύναιον, τὸ δεγενὲς ἡμιάνδριον, τὸ παρὰ τὴ φύσει κατὰ μηδὲν ἐντελὲς, ὑδριστὸν λοιδος εὐνοῦχον. Nimirum Eunuchos *quasi a consortio humani generis extorres, ab utroque sexu aut natura origo, aut clades corporis separavit*, ut ait Mamertinus Panegyric. Julian. Cyrillus spadones, sive Eunuchos, esse ait τριπτόμορφα πρόσωπα, ψυχοκτόνως καὶ σωματοφθόρως, καὶ τῆς φύσιως παραχαράκτας. λοιμὸς τῆς φύσιως καὶ τὲ γένους. Unde merito Eunuchi mulierum amatores, qui nihil tamen possunt, *Nebulones* & μάταιοι dicti. Vetus Glossarium: Μάταιον, *inanis, cassus, vanus, nebulo.* Terent. Eunuch. *Sane quod tibi nunc vir videatur esse, hic nebulo magnus est.* Porro Eunuchi vel nascuntur, vel fiunt. Qui nascuntur, Spadones: qui fiunt, Castrati. Glossæ veteres: Εὐνοῦχος ἀπὸ φύσιως, *Spado*: Εὐνοῦχος ὁ ἐκ τομίας, *Castratus.* Nascuntur, vitio aut debilitate parentum, fiunt, arte, casu, infidiis, sponte. Arnob. v. Catull. de Aty. Plinius lib. XI. cap. 48. De spontanea exsectione Lucianus, Syria Dea. Varro, Lege Mœnia: *Si qui patriam majorem parentem extinguit, in eo culpa: quod facit pro sua parte, is qui se eunuchat, aut aliqua liberos producit.* Sæpenumero tamen cogebantur à principibus medici facere eunuchos. Adeoque ars ipsa, cujus erat præcipua cura naturalem corporibus statum habitumque conservare, aut læsum reparare ac redintegrare, in maximum naturæ totius armata est detrimentum. Paulus Ægineta querebatur: Σκοτὸν ἰχνοῦς τῆς ἐμιτίρας τίχιης ἀπὸ τὲ παρὰ φύσιν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐπάγειν τὰ σώματα, τῆς ἐνεργείας ὁ ἐνευχιτρὸς ἐπαγγελίας τετύχηκεν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἄκοιτις πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐπιμελουμένων εὐνουχίζειν ἀναγκαζόμεθα, &c. Petron. Satyr.

Persarum ritu male pubescentibus annis
Surripuere viros.

Sic pueri puellæ fiebant, & puellascebant, & contra. Varro, Baiis: *Quod non solum innuba fiunt communes; sed etiam veteres puerascunt, & multi pueri puellascunt.* Hæc autem improba in Eunuchis luxuria tandem Romanorum Impp. legibus coërcita. D. Hadrianus, ne spadones fierent, pœna legis Corneliæ de sicariis irrogata, rescripto cavit. l. IV. D. ad leg. Corn. de Sic. Constantinus, viros exsecantes capitaliter puniri voluit. l. I. C. de Eunuch. Justinianus talionis lege agere permisit, ut illud idem,

Digitized by Google

idem, quod aliis feciſſent, ipſi paterentur. Novel. CXXII. Ovidius Eleg. III. Amor. II.

Qui primus pueris genitalia membra recidit,
Vulnera, quæ fecit, debuit ipſe pati.

Quam pœnam, veluti civilem ac legitimam, Hermotimus in Panionium, a quo fuerat exciſus, ſtatuebat, hoc ſuperdicto: ὅστις σε μὴ μίμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐπομένην δίκην. Simulque Panionium proprios filios emaſculare juſſit, ipſosque deinde patri virilitatem eripere coëgit. Nempe ut cædem cæde ulciſceretur. Emaſculationem ac deteſtationem φόνος vocat Juſtinianus d. Nov. Et eunuchiſmo homicidium committi Apoſtolici canones ſanciunt. Balſam. & Photii Nomocan. Tit. I. c. III. Quippe Eunuchi ſibi ipſis ſupervivunt. Nam quaſi vitam ſimul cum viro amittunt, ac toti in parte una pereunt. Apulejus Mileſ. VII. *Tali ſententia mediis Orci manibus retractus, ſed extreme pœnæ reſervatus, mœrebam, & in noviſſima parte corporis totum me periturum deflebam, inedia denique continua vel præcipiti ruina, memet ipſe quærebam extinguere; moriturus quidem nihilominus, ſed moriturus integer.* Hinc manifeſtarios mœchos ejus conditionis, ut jure occidi potuiſſent, contumelia adficere permittebatur. l. Nec in ea. §. Sed qui occidit. D ad l. Jul. de adult. puta raphanis & mugilibus forare, ut apud Catul. & Juvenal. πρωτίστην ἐκτίνοις τὴν ἐπὶ σκόλοπος ἀπαιώρησιν, Nicet. Chon. Item licebat eos viro ſpoliare. Quo referendum illud Phædri.

Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

Nimirum ut, per quæ peccavit, per eadem puniatur. Quomodo & legiſlatoris τὰς πατροτύπτας χειροκοπεῖσι, iis qui patrem ſuum pulſaverant, manum amputabant, quæ triſte occidendi patris miniſterium patraverat, ut notat in allegoriis Homericis Heraclides Ponticus: καὶ γὰρ εἶχος ἦν ᾧ ἡμάρτανον ἐν μέρει τοῦ σώματος, τοῦτο καὶ κολασθῆναι. Artemidor. Dald. I. Oneiroc. Hinc emendandus & explicandus, contra Dion. Lambinum, Plautus, Milite glor. Sce. ult.

Et ſi inteſtatus nunc abeo hinc, bene agitur pro noxia.
PE. *Quid ſi id non faxis?* PU. *ut vivam ſemper inteſtabilis.*

Mœchis virum exſectum collo per ludibrium ſuſpendebant, Plaut. Ibid.

Quin jamdudum geſtio mœcho hoc abdomen adimere,
Ut faciam quaſi puero in collo pendeant crepundia.

Hæc de marium exſectione. In feminis duæ quaſi ἰσοτιμίαι rationes. Una eſt νυμφοτομία. Nam in locis muliebribus aliquando νύμφη ultra modum, καὶ ἐς ἀκριτώτατα αἰσχύνης protube-

rat.

berat. Eaque etiam parte mulieres ὀρθιάζεσθαι ἀνδράσι ὁμοίως, καὶ πρὸς συνουσίαν ὁρμᾶσι. Huic vitio sectione remedium. Vid. Ægineta VI. cap. 80. Altera est μαστοτομία. Sic Amazones viriles videbantur. Et apud Arnobium, ut Atys se viro, sic ejus amica mammarum honestate sese privavit. Uterque scilicet inguina sibi demessuit. Nam papillæ inguen dicitur. Lucilius:

Inguen ne existat papulæ tama, ne boa noxit.

Sueton. Tiberio c. 44. *Nondum lacte depulsos inguini, ceu papillæ, admoveret.* Inguen stantis papillæ ἀκρομάστιον Inguina papularum exstantia habere ὑπερμαζᾶν, τὰς μιγάλας μαστοὺς ἔχειν. Vela & fasciæ, quibus extumidæ opprimuntur papillæ, σπαδονίσματα μαστῶν: *Spadonatus mammarum*, in Epigrammat. Vid. Suid.

Damnum infectatus est] Martialis IX. Epigr. 7.

Virilitatis damna mœret erepta.

Juvenalis Sat. XII.

— *Cupiens evadere damno Testiculorum.*

Amissi corporis] Sic Ulpian. l. 4. D. ad l. Cornel. de Sic. *amittere virilitatem. Amissa* dicuntur ea, quæ corrupta alicui relinquuntur, scissa forte vel fracta. Ulpian. l. IV. D. vi bon. rap.

Corporis] Pari significatione dixit Petronius: *Curavi diligentius noxiosissimum corpus.*

Integritatem &c.] Ancipiti sensu hæc intelligenda, & sedulo legendus Xenophon. VIII. Κύρ. παιδ.

Testes] Μάρτυρες. Item ὄρχεις, δίδυμοι. ἱματιὸν ζώνῃ ἐκπεφυὸν πραμάριον. Lucian. Amorib.

FABULA XII. *Pullus ad margaritam*] Jo. Camerarius p. 172.

Hoc si quis pretii &c.] Legendum videtur, *o si quis, &c.*

Olim rediisset ad splendorem maximum] Nimirum si in mundo cultuque muliebri fuisset. Nam circa margaritas ardebat insana mulierum superbia. Imo puellularum infantiam pertusa aurium lamina scrupuloso oneri ferendo præparabant. Unde gravis apud Tertullianum querela lib. de Cultu fem. *Scrupulosa Deus auribus vulnera intulit, & tanti habuit vexationem operis sui, & cruciatus infantia tunc primum dolentis, ut ex illis jam ferruminati corporis cicatricibus grana nescio qua penderent. Grana* vocat scrupulos sive lapillos, quales *Elenchos* mulierculæ Romanæ appellitabant, magnitudine præcellentes. Glossæ veteres: *Uniones*, μαργαρίται μιγάλοι, μονόκοκκοι. Item. Μαργαρίται μιγάλαι, *Margaritæ Elenchi.* Juvenalis Sat. VI.

Auribus extensis magnos commisit Elenchos.

Plinius X. c. 35. *Proceribus sua gratia est, elenchos appellant fastigiata longitudine alabastrorum figura in planiorem orbem desinentes.* Petron. Sat.

Qui

Quo Margarita cara tribacca Indica?
An, ut matrona, onerata faleris pelagiis,
Tollat pedes indomita in ſtrato extraneo?

Uniones & margaritæ, *Elenchi*: puta, quia erant quaſi indices, tituli, & quædam veluti ſigna, propter proceram & indicis inſtar ſubjectam figuram. Unde & mulieres Romanæ dicebant, *lictorem femina in publico unionem eſſe.* Plin. ibid. Fallitur autem Stephanus, qui *Elenchum*, *Indicem* latine recte dici negat. c. IIX. Admonit. de Abuſ. ling. Græc.

FABULA XIII. *Fuci inertes*] Jo. Tzetzes Hiſt. Chiliad. IIX.

Κηφῆνες ζῶα σίτοφθα τῶν μελισσῶν τῇ γῇ,
Μελισσαὶς ὑπεργεῖ, ταύτας ὑδροφορῶντα,
Μέλι δὲ οὐκ ἐργάζεται.

Idem:

Philes: Πόνος μελισσῶν τρυχόντας καὶ καμάτους.

Περὶ ἀργῶν μελισσῶν:
Ἀργὸν δ' ταύταις ἄλλο συμβιῶν γένος,
Ἐφίπταται μὲν τῇ χλιδῇ τῶν ἀνθέων,
Ἀδύνατόν ἐστι δ' καὶ γλυκὺ πλάττειν μέλι,
Σύναιρεται δ' ὃν ἐξ ἀμίσθου φροντίδος
Τῇ τῶν φιλεργῶν πανταχῇ πειρᾶσθαι, &c.

Non inconveniens corpus, & par eſt color] * Plinius XI. *Sunt autem fuci ſine aculeo velut imperfecta apes, noviſſimeque a feſſis & jam emeritis inchoata, ſerotinus fœtus, & quaſi ſervitia verarum apum.*

FABULA XIV. *Ludentem Æſopum*] Julianus Imp. Cæſaribus: Ἐγὼ δ' ἅμα τὴν παιδιὰν, ἄνεσίν τε εἶναι τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνάπαυσιν τῶν φροντίδων. Sic Plinius lib. XXXVI. cap. XII. Æſopum *fabularum Philoſophum* appellat.

Tum victor Sophus] Sic legendum cenſet doctiſſimus F. Pithœus certiſſima ſane conjectura. Phædrus lib. IV. Græcanicam hanc vocem iterum uſurpavit.

Factus periculo tum gubernator ſophus.

* Pomponius lib. II. de orig. juris: *Fuit poſt eos maxima ſcientia Sempronius, quem populus Rom. Sophum appellavit. Nec quisquam ante hunc aut poſt hunc hoc nomine cognominatus eſt.*

Cito rumpes arcum &c.] Apulejus Miſeſ. I. *Arcum meum & ipſe vigor attendit, & oppido formido, ne nervus rigoris nimietate rumpatur.* * Amaſis apud Herodotum lib. II. τὰ τόξα οἱ κιχτημένοι, ἐπὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι· ἐπὰν δὲ χρήσωνται, ἐκλύουσι· ἐς γὰρ δὴ τὸν πάντα χρόνον ἐντεταμένα ἐόν, ἐκραγείη ἄν,

ὥστε

ὅτι ἐς τὸ δέον ἐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι. ὕτω δὲ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἰθέλοι κατιστηδάσθαι αἰεὶ μηδὲ ἐς παγχύιν τὸ μέρος ἰωὐτὸν ἀνάγαι, λάθοι ἂν ἤτοι μανὶς ἢ ὀγε ἀπόπληκτος γενόμενος.

FABULA XV. *Dein portat onus*] Ipſe Phædrus lib. I. *Onus natura melius quo deponeret.* A. Gellius XII. I. *Ne aquor illud ventris irrugetur, ac de gravitate oneris & labore partus fatiſcat.* Ovid. lib. II. Amor. 13.

Dum labefactat onus gravidi temeraria ventris,
In dubio vita laſſa Corinna jacet.

Ennodius Paneg. Theoder. *Onerata fœtibus matres inter familias tuas oblita ſexus & ponderis gravarandi victus cura laborabant.* Pſyche Mileſ. v. *Creſcentes dies & menſes anxia numerat: & ſarcina neſcia rudimenta miratur.* Arnobius IV. *nomen virginitatis exponere, & genetricum pondera ſuſtinere.* Idem lib. III. *Gliſcentibusque per dies alvis inteſtini ponderis moroſitate cunctari.* Sic, *matrum pondera*, Sidon. Ep. XX. lib. IV. Vid. Tertull. lib. de Carne Chriſti cap. 4.

Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam] Nimirum e mamma lac ſugendum præbuit. Clemens Alexand. Pædag. I. Πηγὴ τροφῆς τὸ γάλα· ᾧ δὴ καὶ γυνὴ δῆλη τικτοῦσα ἀληθῶς καὶ μήτηρ. δι' ὃ καὶ φίλτρον ἐυνοίας προσλαμβάνει. Gell. lib. XII. cap. I. Macrob. V. Satur. cap. XI.

Facit par. bon. non. neceſſitas] D. Ambroſius I. de offic. *Illi neceſſitate diliguntur, quæ non ſatis idonea atque diuturna eſt ad perpetuitatem diligendi magiſtra.*

FABULA XVI. *Cicada acerbum noctua convicium*] Omnino in hanc rem Libanii Sophiſtæ Declamatio κατὰ γυναικὸς λαλίας, maxime pag. 19. & ult.

FABULA XVII. *Olim quas vellent*] Hanc Phædri Fabulam prorſus imitatus eſt G. Faërnus, Fab. de Jove & Minerva. Eleganter etiam imitatur Martialis lib. I. Epig. 77.

O mihi curarum pretium non vile mearum,
Flacce Antenorei ſpes & alumne Laris.
Pierios differ cantusque chorosque ſororum:
Æs dabit ex iſtis nulla puella tibi.
Quid petis a Phœbo? numnos habet arca Minervæ.
Hæc ſapit, hæc omnis fenerat una Deos.
Quid poſſent hederæ Bacchi dare? Palladis arbor
Inclinat varias pondere nigra comas, &c.

Ædeſium Cappadocem ex Jamblichi ſchola reverſum patet objurgabat. quod Philoſophiam non ſaginantem artem didiciſſet: πλοῦτος δὲ οὐχ ὑπῆν τῷ γένει πολύς. καὶ ὀγε πατὴρ αὐτὸν ἐκπέμψας ἐπὶ παιδίαν χρηματισμῶν ἐκ Καππαδοκίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. εἶτα ἐνδιχόμενος, ὡς θησαυρὸν ἐπὶ τῇ παιδὶ ὑρήσων, ἐπειδὴ ποτε ἀπα-

ἀπαπλήττοντος ; φιλοσοφοῦντα ἤσθιτο, τῆς οἰκίας, ὡς ἀχρεῖον, ἀπάλαυτι καὶ ἰκδιώκει, τί, ἔφη, φιλοσοφία ὠφελεῖ ; &c. Eunapius, Ædes.

Nihil agere quod n. p.] Infra lib. IV. *Nihil agere, quod non prosit, fabella indicat.*

FABULA XIIX. *Pavo ad Junonem*] Camerarius pag. 195.

Cantus Luscinii] Luscinius φιλόμουσος καὶ φιλόδοξος. Ælian. v. περὶ ζώων id. cap. 38.

Nitor smaragdi] Pisides Cosmurgia:

Ὦ πῶς ἰδών τις τὸν ταὼν μὴ θαυμάσοι
Τῶν χρυσοῦ, ὡς σάπφιρον ἐμπεπλεγμένον
Καὶ τὴν πτερυγὴν ἐν σμαράγδῳ πορφύραν
Τὰς πολυμόρφους συνθέσεις τῶν χρωμάτων,
Ὅλας ἀσυγχύτους τε καὶ μεμιγμένας ;

Philes:

Λιμὼν γὰρ ἐστὶν ἡ γραφὴ τῶν ἀνθέων,
Χρυσὸς δ' λιπτὸς ἐγχυθεὶς τῇ πορφύρᾳ,
Σμάραγδον ἀγλαὸν ἐμφυτεύσει τῇ πράσει,
Καὶ σύνθετον φῶς, καὶ πτερυγὴν αἰθρίαν,
Ἀκτῖσι φυσικαῖς μυδιῶσαν σύν τισι.

Theophylactus Simocata Epist. Τὸ μηδικὸν ὄρνιον ὁ ταὼς καὶ τῶν μήδων τὴν ὑπερηφάνειαν κεκλήρωται, μέγα τι καὶ ὑπέρογκον ἐπὶ τῷ κάλλει φρονῶν. τούτου καὶ τὴν θήλειαν ἠττᾶσθαι δοκεῖ. τὸ πτερὸν τοιγαροῦν οἷα δὴ κόμην ἀνίησι, καὶ περιφανίζεται τι τοῖς ὁρῶσι κάλλος παρίχεται, καὶ κυκλικὸν ἀπεργάζεται σχῆμα, καὶ τὸν οὐράνιον εἰκονίζεται κόσμον, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πτεροῦ τὴν τῶν ἄστρων διακόσμησιν ἀναπλάττεται, καὶ τοῦτο μὲν μηδικῶν ὀρνίων ἦθος φιλόκαλον. Tertullianus lib. de Pallio cap. III. *Pavo, pluma, vestis : & quidem de cataclisis, imo omni conchylio depressior, qua colla florent, & omni patazio inauratior, qua terga fulgent ; & omni syrmate solutior, qua cauda jacent*, &c.

Gemmeam caudam explicans] * Plinius lib. X. *Gemmantes laudatus expandit colores, adverso maxime sole, quia sic fulgentius radiant.*

FABUL. XIX. *Æsopus domino solus quum esset familia*] * Solus quum esset τὰ πάντα, quemadmodum Sidonius Apollinaris carm. VII.

——— *respublica nostra*
Tota Camillus erat. ———

Nam alias unicus servus *familia* appellatione non continetur. Ne duo quidem familiam faciunt. Ulpianus l. XL. de verb. significat. Vid. Camerar. Vita Æs. pag. 10.

Medio

Digitized by Google

Medio sole quid cum lumine] Horat. Sat. IV. lib. I.

Ebrius, & (magnum quod dedecus) ambulat ante
Noctem cum facibus.

Sic Diis Gentium exprobrat Arnobius lib. V. *Quod sub sole clarissimo cum lucernis & facibus orbis peragrant vastitatem.*

Hominem, inquit, quaero] Lucerna accensa homines quærebat Æsopus, quod de Satyricis etiam dici potest. Juvenal. Sat. I. *Hæc ego non credam Venusina digna Lucerna?* Vetus interp. *Lucernam dicit, quia Satyrici ad omnium vitia quasi lucernam admovent, & ut adurant, & ut ostendant crimina.*

FABULA XX. *Qui natus est infelix*] Compendiosius fabulam narrat Camerarius pag. 162. De Asini pelle.

Galli Cybeles] Apulejus. Milesf. XIX.

Circum quæstus] * Περὶ ἀγορᾶς.

NOTÆ IN LIBRUM IV.

PROLOGUS.

Diligenter intuere has nanias] Synesius: προθεωρίαι λόγων περὶ ὕπνου. Ἀρχαῖον εἶμαι καὶ λίαν πλατωνικὸν, ὑπὸ προσχήματι φαυλοτέρας ὑποθέσεως κρύπτειν τὰ ἐν φιλοσοφίᾳ σπουδαῖα. Julianus Imp. Cæsaribus: Καὶ αὐτὸς οὐκ ἀτιμάζω τοὺς μυθοὺς, οὐδὲ παντάπασιν ἐξελαύνω τοὺς ἐρᾶν ἔχοντας, ἀκόλουθα σοί γε φίλα τῷ σῷ, μᾶλλον τῷ κοσμῷ Πλάτωνι διανοήμενος, ἐπὶ καὶ αὐτῷ πολλὰ ἐν μύθοις ἐσπούδασται.

Quantam sub illis utilitatem] Synesius Ægyptio: διὰ ταύτην ὁ μῦθος εἴργασται πρὸς τὸ χρήσιμον ποικιλλόμενος. Aphthonius in Æsopi vita: ἠθικὸς ὢν καὶ ὠφελιμώτατος λόγους συνετάξατο, προσοικονομῶν εἰς τὸν βίον προσπλάσεις ἀλόγων ζώων κοσμίων, ἐν οἷς ἀνθρώπων σκολιὰ ἔργα καὶ ἤθη αὐθαίρετα, καὶ τρόπους παρηκμακότας προσυπέδυσας, ἐν τοῖς ἐπιμυθίοις ἰδιάσας.

Non semper ea sunt, quæ videntur] Eunapius vita Ædesii: ἔστιν ἔστιν ὅτε τι ἐστὶ τῷ νῷ θεωρῶν, καὶ τοῖς τῆς σώματος ἀπατηλοῖς ὄμμασι. Tertullianus Apologetico: *Cacitatis duæ species facile concurrunt, ut, qui non vident, quæ sunt, videre videantur quæ non sunt.* Sic hominem, quem prima ratione fortem & generosum putes, secundam rationem si inspicias, ignavum & pavidum judicabis. Elegans apud Martialem ἀπόδειγμα, lib. X. Epigr. 25. De Mutio gladiatore, qui manum urere jussus præsente molesta tunica, veste ex papyro & charta pice inlita, (sic enim recte tunicam molestam

Digitized by Google

leſtam depingit, vetus Interpres Juvenalis Sat. 1. & 11x.) in qua vivus arſiſſet totus, ni imperatis paruiſſet, metu majoris illius mali manum focis imponere maluit.

In matutina nuper ſpectatus arena
Mutius, impoſuit qui ſua membra focis,
Si patiens fortisque tibi durusque videtur,
Abderitana pectora plebis habes:
Nam cum dicatur tunica præſente moleſta,
Ure manum: plus eſt dicere, Non facio.

Vitio gentis humanæ, pro vera ſcientia, mendacis opinionis ſpecioſam occaſionem ſæpe arripimus, quæ judicium deinde noſtrum perturbat. Deque hac emphaſi & hypoſtaſi tractatum edidit eruditiſſimus Jurisconſultus Doctor meus Bonaventura Irlandus in Pictonico Præſidatu Senator, ac eandem nunc conſiderationem bono publico plenius & uberius retractat.

Decipit frons prima] Accius Bruto:

——— *quem tu eſſe hebetem deputes aque ac pecus,*
Is ſapientia munitum pectus egregium gerat.

Plautus:

Summa ingenia in occulto latent.

Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer] * Plinius Cæcilius Calviſio ſuo: *Aſſem para, & accipe auream fabulam.*

FABULA I. *Muſtela cum annis*] Vid. Æſop. fab. Αἰλουρος καὶ μῦς. Camerar. de Corvo & Vulpe pag. 215. & pag. 225. de Muſtela. Similem in modum fabulatur Mich. Glycas, Annal. 1. de Vulpecula: Λίγεται δὲ καὶ τὴν ἀλώπεκα βραμάτων ἀπορεῖσθαι ὑπτίαν ὡσὶ νεκρὸν, καὶ φυσᾶσθαι, κοντεῖθεν δυγκυμόνην αὐτὴν ὁρῶντα τὰ πετεινὰ ἐπιζαίνουσαν ἀυτῆς, καὶ ὡσὶ νεκρὰς ἅπτεσθαι. ἐκπηδήσασα δ' αἴφνης ἡ νεκρὰ συλλαμβάνει καὶ κατεσθίει ἀυτάς. Muſtela, felis, αἴλουρος. ὁ ἰδιωτικῶς λεγόμενος κάττος. Scholiaſt. Callimach. Hym. in Cerer. Vet. Gloſſ. αἴλουρος, *Felax, hac Catta.*

Retorridus] Ut Horatio, *recoctus ſcriba.*

Sæpe laqueos & muſcipula] Infelices mures:

Οἱ ζῶσι πικρῶς, κἀν συλῶσι τὰς ψίχας.
Ὅυς καὶ γαλῆ τρίζουσα, καὶ πλὰξ, καὶ βρόχος,
Καὶ παγὶς ἐξέτριψε, καὶ βραχὺ τίας. Phile.

* Ut ſupra, *aranea.*

Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces] * In antiqua ſepulcri inſcriptione pag. DCCX. QVISQVIS. EVM. LAESIT. SIC. CVM. SVIS. VALEAT.

FABULA II. *Fame coacta vulpis*] Babrius. Camerarius p. 157.

Nolo acerbam ſumere] Palladius Septemb. *acerbitate rigidam vam*

Digitized by Google

vam, dixit. Uva acerba, cruda, *ὀμφακίζουσα*. Vetus Gloss. *ὄμφαξ βότρυς, acerba uva, uva immatura.* Unde *vinum crucium* insuave, Lucil. Virgunculæ nondum maturæ nec *ἀνδρὸς δικτικαὶ*, uvis acerbis & crudis comparantur. Ismine apud Eustathium Philosophum Amor. v. ambitiosius lascivientem Isminiam suum alloquitur: *φιλεῖς παρθενίας ἐμῆς, μὴ πρὸ τῆς ὥρας ἐκτίλῃς τὰς σάχνας, μὴ τὸ ῥόδον τρυγήσῃς πρὶν τὰ προκύψαι τῆς κάλυκος, μὴ τὴν σαφυλὴν ὀμφακίζουσαν, μήπως ἀντὶ οἴνου ὄξος ἐκθλίψῃς.* Nicetas Choniates Andronic. 1. *Καὶ παραγκαλιζόμενος ὁ πίπας τὸν ὀμφακίζουσαν, ὁ ὑπέρπυρος τὴν ἡλικίαν, τὴν ἀβέβαιον νυμφίδα, καὶ ὁ μειρὸς τῷ χρόνῳ καὶ χάλαρος, τὴν ῥοδοδάκτυλον καὶ δρόσου ἵμερος σάζουσαν.*

FABULA III. *Auxilium petiit hominis*] * Horatius ad Fuscum Aristium fabulam narrat de equo & cervo:

Imploravit opes hominis, frenumque recepit.

Hac fabula primum usus est Stesichorus apud Himerenses adversus Phalarim, ut tradit Aristoteles cap. 20. lib. 11. Rhetoric. Camerar. pag. 158.

Quam dorso levans] * Aristoteles: *ἱππότα τὸν ἄνθρωπον, ὃς δύνασθαι μετ' αὐτῶν πολέσαι τὸν ἔλαφον. ὁ δ' ἵππος, ἰὼν λάθῃ χαλινὸν καὶ ἀνὴρ ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν ἔχων ἀκόντια.*

Redüit ad hostem jactis &c.] V. C. *Redit ad hostem latus. jactis hunc telis eques*, &c.

FABULA IV. *Narratione posteris tradam*] Vetus inscriptio Prænestæ.

ACCIPE POSTERITAS QVOD POST TVA SECVLA NARRES.

Quidam decedens] Hac fabella continetur elegans & subtilis *τῶν ἀνόρων* quæstio: cujusmodi est, quæ ab Africano proponitur l. qui quadringenta. D. ad leg. Falcid.

Oculis venantem viros] * Eodem sensu Martialis epigr. 97. lib. 1.

Sed spectat oculis devorantibus draucos.

Ad alteram lanificam] Lucilius Sat. VI.

——— *Thaunomeno inquit, valva, sororem*
Lanificam dici siccam atque abstemiam ubi audit.

Vestem, mundum muliebrem] *Vestis muliebris, mundus muliebris, ornamenta mullebria* distinguuntur. l. 25. D. de auro, arg. mund. &c.

Lavationem argenteam] Ulpianus l. Argumento. D. de aur. arg. mun. &c. *Mundus muliebris est, quo mulier mundior fit. continentur eo specula, matula, unguenta, vasa unguentaria, & si qua similia dici possunt, veluti lavatio, risus.* Errant viri docti, qui legunt, *veluti alabastrum*, &c. Concha, lavatio argentea. Sidon. Apollin. IV. Ep. 8.

Enno-

Digitized by Google

Eunuchos glabros] Notandum Eunuchos fuisse in mundo muliebri. Sed cui bono mœchæ Eunuchi dati? Puta, ut delicias dicerent, flabello ventulum facerent, vanam & sterilem libidinem suscitarent. Juvenal. Sat. VI.

Sunt, quas Eunuchi imbelles ac mollia semper
Oscula delectent, & desperatio barba,
Et quod abortivo non est opus.

Martial. VI. Epigram. 67.

Cur tantum Eunuchos habeat tua Gellia quaeris?
Pannice: vult fis. Gellia, non parere.

Cyrillus apud Suidam: Ἐυνοῦχοι γὰρ ὡς ἀκριβῶς μεμαθήκαμεν, ὦ μόνοι οἱ στάδιοις καὶ τὰ μόρια τῆς αἰσχρεργίας ποσῶς ἔχοντες ἀσιλγαίνειν ἀμέτρως, καὶ ἀκολασταίνειν ἀναιδῶς καὶ ἀκορέστως, ἀλλά γε καὶ οἱ τίλιον ἀπόκοποι καὶ ἐκτετμημένοι ταῦτα, καθάπερ οὖν καὶ οἱ ἐκ γενετῆς ἐστερημένοι ταῦτα, φεῦ τῆς ἰσχάτης ἀτοπίας καὶ φρενοβλαβείας, διὰ χειρὸς καὶ δακτύλων φθείρειν τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἀνοσιουργίαν οὕτως ἐμμανῶς κατεργάζεσθαι. Alias Eunuchi virginibus mulieribusque custodes comites additi: quasi tutius Eunuchi possint ἐνιὴν ἔχειν καὶ φυλάσσειν. At ipsi sæpe, ut ait idem Cyrillus, ὡς φύλακες ἅμα καὶ σωφροσύνης θῆτες ἰδάλματα μετὰ γυναικῶν καθεύδοντες ἀναισχύντως καὶ ἀκηκυθριασμένως αἰσχρεπραγοῦσι. Optimi vero Eunuchi παρὰ τὸ εὖ τοῦ ἔχειν, καὶ ἁπαλλάχθαι τῶν ἀφροδισίων. Sic in sacris litteris beati Eunuchi τριακόμενοι τῆς ἐπιθυμίας, οἱ ἐνευχίσαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καθαρίζοντες τὴν συνείδησιν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. Sic ingeniosissimus Epiphanius Serm. Εἰς τὴν Θεόσημον ταφὴν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Joseph virum Mariæ ἀνανδρον vocat, quasi sine viro. Ἐκεῖ Ἰωσὴφ ὁ ἀνανδρος ἀνὴρ τῆς Μαρίας, ἐνθὰ Ἰωσὴφ ὁ ἐξ Ἀριμαθαίας. Nuper in veteri Glossario MS. legebam: Ἄνδρα ἀντὶ τοῦ μνηστῆρα. ὡς τὸ, τὸν ἄνανδρα Μαρίας. Lexic. Cyril. MS. Ἐυνοῦχος, ὁ ἄγαμος. Hinc emendandus Suidas: Μοιότροπος, μόνος τραφεὶς, ἀγαθὸς ἀγύναιος. legendum: ἄγαμος.

Instrumentum rusticum] Quidquid fructuum quærendorum, colligendorum, conservandorum caussa, paratum est. Ulpian. l. Quæstum est. ff. De instruct. vel instrum. leg.

Potrici] Sidon. lib. II. Epist. IX. *famulorum turba compotrix.* Terent. in Andria: *Importunitatem spectate anicula, quia compotrix ejus est.* Vetus Gloss. Πότης, *Bibax, Potax.*

Plenam antiquis apothecam cadis] Sic sæpe apud Juris auctores, *vinum in cellis atque apothecis conditum.*

Antiquis cadis] Sic Apul. II. Asin. au. *vini cadum in aetate pretiosi.* Qua de re pluta alii notant.

Domum politam & delicatos] Fugitivum versum sic retrahe:

Seponit mœcha vestem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, Eunuchos glabros,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Lanifica agellos, pecora & villam, operarios,
Boves, jumenta, & instrumentum rusticum.
Potrici plenam antiquis apothecam cadis.
Sic destinata dare, &c.

* Sic apud Varronem lib. I. de re rust. cap. 2. *regia polita ædificia.* Festus: *Depolitum, perfectum: quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant.*

Delicatos hortulos] Mox ipse dicet: *venustis hortulis.*

Sic destinata] Ἀφωρισμένα.

Vitam quæ luxu trahit] Quæ luxuriose vivit, profuso & soluto in convivia & compotationes sumptu. Festus: *Luxa membra suis locis mota & soluta; a quo luxuriosus in re familiari solutus.* Idem: *Luxantur, a luxu dictum, id est, luxuriantur.* Glossæ veteres: Ἀσωτία, *luxus, luxuria, ganeum.* Ἀσωτεύομαι, *luxo, luxurior, prodigo, helluor.*

FABULA V. *Artos circum trepidarent cavos*] Horatius I. Epist.

Macra cavum repetas artum, quem macra subisti.

Trepidarent] Callimachus Hym. in Cerer.

Καὶ τὰν αἴλουρον τὰν ἴτριμι θηρία μικκά.

Capitibus cornua suis ligarant] Quasi tufas & flammulas. Vid. Veget. lib. III. Mauricius I. Strategic. κασσίδια ἔχοντα τυφία μικρὰ καὶ φλάμμουλα κατὰ τῶν μήλων. Amplius declaravi in Gloss. Barbaro græco.

Capacis alvi mersit tartareo specu] David. Psal. v. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν. Optatus Afer adversf. Parm. II. *Unde furori vestro tanta fames innata est, ut guttura vestra sepulcra patentia feceritis? unicuique sepulcro sufficit unum funus, & clauditur: gutturi vestro bonorum funera minime sufficiunt; & adhuc patent, dum aliquos quæritis devorare.* Artemidor. Oneirocrit. I. Στόμα τοῖς τάφοις ὅτι γὰρ ἂν λέξῃ τὸ στόμα, διαφθείρει καὶ φυλάττει. Principis fiscum, *Charybdis specum* vocat Pacatus Paneg. Th. A.

FABULA VI. *Parum libellum*] V. C. *Par libellum.* Scribe, *Parvum lib.* sic supra fab. 2. lib. I. *parvum tigillum.*

Fabricasset Argus opere palladio ratem] * Apollodorus lib. I. Bibliothec. Ἀργοῦς Ἀθηνᾶς ὑποθεμένης πεντηκόντορον ναῦν κατασκευάσαι τὴν προσαγορευθεῖσαν ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Ἀργώ.

Prima qua ponti sinus] Martialis lib. VII. Epigr. 18.

Fragmentum quod vile putas & inutile lignum,
Hac fuit ignoti prima carina maris.

Vid.

Digitized by Google

Vid. Apollodorus, 1. Biblioth. p. 42. & lib. III. pag. 240. Apollonius 1. Argonaut. Palæphatus de Phryxo & Helle.

FABULA VII. *Serpens ad Fabrum*] Æsopus & Camerarius eandem fere fabulam de mustela conscripsere.

Illa contra contumax] * Sic Martiali, *Syllaba contumax.*

FABULA IIX. *Vulpis & caper*] Æsopus fab. 4. Camerar. pag. 74.

Homo in periculum] Sic legendum puto. Vetusti codicis scriptura: *In periculum simulac venit callidus vulpis & caper, homo simul ac venit in magnum periculum repperire effugium alterius, &c.*

Reperire effugium alterius quærit malo] *Non tamen sapienti viro decorum fuerit, unde amico infamiam parat, inde gloriam sibi recipere.* Nero apud Tacit.

Tanta bonitas est aquæ] Frontinus lib. 1. de aquæd. *Bonitate proxima Martia.*

FABULA IX. *Peras imposuit Jupiter*] Ammonius: Πήρα δῆμά τι ἀστοφόρον, ὃ ἐπὶ τῶν ὤμων φέρουσιν οἱ ποιμένες.

Propriis repletam vitiis post tergum dedit] * Catullus:

——— *Suus cuique attributus est error:*
Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.

Persius Satyr. IV.

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

B. Augustinus in Psal. L. *Non posui*, inquit, *post dorsum meum, quod feci. Non intueor alios oblitus mei. Peccatum meum ante me est, non post me*, &c.

FABULA X. *Ipsumq. compilavit ad lumen suum*] * Tale est illud Plinii lib. 1. *Alii in ipso Capitolio fallunt, & fulminante pejerant Jove.*

FABULA XI. *Opes invisa merito sunt forti viro*] Onosander Strateg. cap. 1. Ἡ δ' ἀφιλαργυρία δοκιμασθήσεται καὶ πρώτη. τοῖς γὰρ ἀληθοδοκίτας καὶ μεγαλοφρόνας προίστασθαι τῶν πραγμάτων αὐτὴ παραινία. Πόλλοι γὰρ ἤδη διὰ τὴν ἀνδρῶν ἀσκίσι πολλαῖς καὶ δώροις ἀντιλήψεσιν, περὶ τὸν χρυσὸν ἐμανήσαντο.

FABULA XII. *Recte loqui*] *Recta verba*, Avien. fab. XXVI.

Nam quamvis rectis constet sententia verbis,
Suspectam hanc rabidus consiliator habet.

Rectus sermo, Arnob. V. *Ubi enim dicitur in unius materia corpore pars esse allegorice scripta, indubitabili altera sermone rectoque.* Idem: *Nam quoniam rectas accipere lectiones pudet.* Seneca Controvers. Procem. *Non placebat illi orationem inflectere, nec unquam recta via discedere.* Paulo post: *Summam quidem esse dementiam detorquere orationem, cui rectam esse liceret.* Am. Marcellin. XVII. *His literis diu libratis, recto pectore (quod dicitur) confi-*

fideraïque reſponſam eſt. &c. *Recte loqui*, Romana ſimplicitate loqui. Floridus:

Cive Romano per orbem nemo vivit rectius.

Recte ἁπλῶς, ἀδόλως. Sincere. Sic Martiali *recta fides.*

FABULA XIII. *Poſtquam lavare*] Improbi Phædri improbuli verſus. In iis autem fragmentum fabulæ, quæ hujusmodi fortaſſe fuit. Nefaria hominum libido fœdæ veneris propudioſa diverticula excogitabat. Adeoque virorum & mulierum ori turpiter illudebat. Rogavit aliquis ſenem Æſopum, Quæ ratio abominandæ illius laſciviæ? Reſpondit Æſopus: Prometheum quondam pocula in veretrorum pudendam formam è luto finxiſſe: his poculis bibiſſe mulieres, ita, poſtquam lavare cœpit penis tentio affixione veretri linguam mulieris, adfinitatem traxit inde obſcœnitas. Nimirum inde homines ore morigero corvorum coïtum imitati ſunt. Sic in Parrhaſii tabula *Meleagro Atalanta ore morigerabatur.* Sueton. Tib. cap. 44. Immo & viri hac etiam parte effeminati. Calenus in Cic. pro Anton. apud Dionem XLVI. *καὶ πρόσθεν τὸ στόμα αὐτῷ ὑποζώσας ἐπιχείρησι, τοσαύτῃ ἀσελγείᾳ καὶ ἀκαθαρσίᾳ πάντα τὸν βίον χρώμενος*, &c. Sic Demoſthenes, *parum vir, ore quoque pollato dicebatur.* Gell. I. cap. 5. & ita permultos notat paſſim Martialis. Hæc igitur obſcœnitas adfinitatem a turpibus poculis traxit. Per obſcœnitates enim bibebant. Plin. Procem. lib. XXXIII. *Auxere & artem vitiorum irritamenta. In poculis libidines celare juvit, ac per obſcœnitates bibere.* Juvenalis Sat. II.

——— *Vitreo bibit ille priapo.*

Sic turpia poculorum emblemata. Juven. Sat. IV. vet. Interp. Item Martial. lib. 8. de phiala Rufi. Imo edebant obſcœnitates. Martial. lib. XIV. Ep. 69.

Si vis eſſe ſatur, noſtrum potes eſſe priapum:
Ipſa licet rodat inguina, purus eris.

Item lib. IX. Ep. 3.

Illa ſiligineis pingueſcit adultera cunnis.

Fames pro libidine oris, Juven. Sat. IV. vet. Interp. Huc etiam pertinet Epigramma de Galatea in vaſe lib. IV. Epigr. vet. pag. 159.

Fulget, & in patinis ludit pulcerrima Naïs,
Prandentum inflammans ora decore ſuo.
Congrua non tardus diffundat jura miniſter,
Ut lateat poſitis teſta libido cibis.

Hæc hodie quoque fiunt: ſed apertius indicare non ſuſtinet pudor. Feſcenninis relinquo. Ceterum Phædrus hac fabula Tiberii libidines notat: illud maxime, *quod ſolebat pueros primæ teneritudinis inguini ſeu ſtupilla admovere.* Item Atellanicum illud: *Hircum vetulum capris naturam ligurire.* Vide Sueton. cap. 43. 44. 45. 46.

Lava-

Lavare] Nihil mutandum. Hanc enim & sequentem fabulam indiligentius tractando pene corruperant.

Penitentia] Ita V. C. *Tentia*, ut *Tentio*. Vetus Glossarium: *Tentio*, Τάσις. Item: *Distentione*, διάτρησις. Ut inde *penitentia*, fit penis tentio, αἰδοῖα τάσις. Vetus Interp. Juven. Sat. XI. *Extenditur ad venerem puellis saltantibus*. Sic Martial. *tendere alutam*. Priap. *tenta vena*. Item *tentigo*. &c.

FABULA XIV. *Rogavit alter*] Hinc manifesto patet præcedentem fabulam de Prometheo quoque fuisse.

Alter] Quispiam, nescio quis.

Tribadas]. *Tribades*, mulieres, quæ mutuo norunt lascivire, atque ut ait Martialis:

——— *audent inter se geminos committere cunnos.*

Τέρμασι καὶ ταῖς πυριφριτίαις τῶ βυσσίνω συντρίβειν τὸ σῶμα. Sic opus venereum M. Antoninus lib. de vita sua, vocavit παράτριψιν καὶ ἴκμασιν. Sic Phrynico, τορωνόπους, τορώτριψ. Vid. Platon. Συμπος. * Soranus Ephesius flagitium illud malignæ ac fœdissimæ mentis passionem esse ait.

Molles mares] * Cælius Aurelianus cap. ult. lib. IV. *Molles sive subactos*. Rutilius Lupus ex Hyperide: *Quid si tandem, judices, apud ipsam naturam hanc causam agerem? Atque ita divisis muliebrem virilemque personam, ut suum cuique opus atque officium distribueret. Et ego hunc ostenderem, muliebri ritu esse suo corpore abusum. Nonne vehementissime admiraretur, si quisquam non grassimum munus arbitraretur virum se natum? sed, depravato naturæ beneficio, in mulierem convertere se properasset.*

Idem Prometheus auctor vulgi fictilis] Symmachus Epist. 33. lib. IV. *Patere igitur, ut homullus Promethei manu factus mandare cessem papyro, qua dudum in vasum foliis non loquuntur.*

Vulgi fictilis] Tertullianus lib. de carne Christi c. 9. *Ipsum carne corpus hoc nostrum, quod de limo figulatum etiam ad fabulas nationum transmisit.*

Simul offendit ad] Pub. Syrus:

Fortuna vitrea est: tum quum splendet, frangitur.

Partes veste quas celat pudor] Arnob. V. *Partes illa, quas pudor communis abscondere, quas naturalis verecundia lex jubet*, &c. Partes illæ *pudenda* vulgo, *velanda* corporis, & *verenda*, Plinio Epist. 14. lib. III. & 24. lib. VI. *reverenda*, Arnobio lib. V. ubi de Boubone. Tegebantur olim etiam in lavacro, *ne vel illic, ubi nudum totum erat corpus, hujusmodi portio intecta esset*. D. Ambros. I. Offic.

Ad cænam est invitatus] Anceps intellectus: vel ad cænam est vocatus à Libero: vel, inter cænandum vino plusculum indulsit. Plautinus Sosia de Nocturno:

Mira sunt, nisi invitavit sese in cena plusculum.

Lucilius in Sat. *Pulcre invitati acceptique benigne. Invitati*, repleti.

Vid. Non. *Invitare*, ad cænam, quasi ad vitam, vocare. Contra, *Devitare*, nolle cum aliquo vivere. Allusit ad priscum significatum Vincentius Lirinensis Commonit I. *Quid est devitare? cum hujusmodi nec cibum sumere.* Sciunt erudituli omnes, *evitare* veteres dixisse pro, vitam auferre & eripere.

Inrigatus multo venas neblare] Lycon apud Rutil. Lupum II. de fig. Sentent. *Plenus crapula est experrectus, primum oculis mero madidis, humore obcæcatis, visu gravidis, lucem constanter intueri non potest: deinde confectis viribus, utpote cujus vena, non sanguine, sed vino sunt repleta, &c.* Satyr. *Hesterno inflatum venas de more Lyæo.* * Virgil. Ecloga VI.

Silenum pueri somno videre jacentem,
Inflatum hesterno venas, ut semper, Iäccho.

Tum semisomno corde & errore ebrio] Martialis lib. XIX. epigr. CLXXXII.

Ebrius hæc fecit terris puto monstra Prometheus,
Saturnalitio lusit & ipse luto.

Applicuit virginale] Attigit hanc fabulam Lucianus in Prometheo: Διόθεν τοίνυν μὴ αὐθις ὁμοίου τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ ἥλιον νῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. Comœdiam scilicet cum Dialogo miscuerat, & quasi connubio junxerat.

Virginale] Vetus Poëta apud Festum in Mundo: *Cum virginali mundo clam patre.* Cum feminali lauto & puro. Solinus Polyhist, c. III. *Feminis perinde est infausta nativitas, si consertum virginal fuerit. Consertum virginal*, ut *mulier arta.* L. Quæritur. §. mulierem. De ædil. edicto. *Obsignata natura*, Cicer. lib de Divinat. * Solinus, *Concretum virginale* dixit, quod Plinius lib. VII. dixerat *concretum genitale.*

Pravo fruitur gaudio] Ovid.

——— *Veneris da gaudia flenti.*

Petron. *pertrectavi gaudio spoliatum torum.* & passim ibid.

FABULA XVI. *Vexata navis*] Sic Virgil. *vexata ratis*, raptata, huc atque illuc distracta. Gell. II. cap. 9. Macrob. Sat. VII. cap. 6. Nec obstat Servius qui Virgilio τοπύτερον quandam confingit. nam valde κυρίως Scylla *vexare* dicitur, cum *vexare* Græci dicant, σκύλλω. Glossæ vereres: *Vexat*, ἐχλεῖ, τσκύλλει, χειμάζει. *Vexare*, σκύλλω. *Vexatio*, σκυλμός. *Vexatus*, κατατετυθὼς, σκυλεὶς. *Vexo*, κατατετύθω, σκυλεύω. Vid. Gell. lib. II. c. 6.

Factus periculo tum] Dio XLIV. τοῦτο γάρ τις μόνον τῶν κακῶν ἀπέστητο τὸ μηδὲν αὖθις ὁμοίον σφίσι παθεῖν φυλάξασθαι. Vid. Onosand. Strat. c. 36.

Totamque vitam miscet dolor & gaudium] Ovidius:

——— *Usque adeo nulla est sincera voluptas:*
Sollicitumque aliquid lætis intervenit.

FABULA

FABULA XVII. *Canes legatos*] Similem refert fabulam Camerarius de Asinis pag. 133. Videndus etiam Martial. de Æthonte lib. XII. Ep. 78.

Furfuribus conspersum panem] Juven. Sat. VI.

——— *tantine injuria canis?*
Tam jejuna fames, cum possis honestius illic,
Et tremere & sordes farris mordere canini.

Vet. Interp. *Panis sordidus canum est.* * Pacuvius: *Qui apud te quasi servus est canicum panem.* Festus: *Canica furfures de farre, a cibo canum vocata.*

Maximam explerent famem] Plautus Sticho:

——— *At ego non pauxillulam in utero gesto famem:*
Verum hercle multo maximam & gravissimam.

Scrutantur escam in stercore] Supra: *Trivio conceptus, & educatus stercore.* Martialis I. Epig. 84.

Os & labra tibi linguit Manneia catellus,
Non miror, merdas si libet esse cani.

Timentes concacarunt] Laxamentum ventris comitatur timorem, quia musculi, quibus claudebantur retrimentorum meatus, fugientis introrsum animæ virtute deserti laxant vincula, quibus retrimenta usque ad digestionis opportunitatem continebantur. Sic Lucio rabioso canum circumstantium latratu nimis attonito, & simul dolore plagarum alvus artata & lubrico fluxu saucia, fimo fistulatim excusso suppetias tulit. Milesius IV. Juvenalis Sat. XIV.

——— *& trepidum solvunt tibi cornua ventrem*
Cum lituis audita.

Vid. Macrob. Sat. VII. c. XI. Gell. XIX. c. 4. Aristot. Problem. * Sic Martialis de Æthonte lib. XII. epigr. 78.

Multis dum precibus Jovem salutat,
Stans summos resupinus usque in ungues,
Æthon in Capitolio pepedit.

Futiles] Toti hac illac effluentes, qui ventrem suum continere non poterant.

Non veto dimitti, verum cruciari fame] * Tale est illud Juvenalis Sat. VI.

——— *quum furem nemo timeret*
Caulibus aut pomis, & aperto viveret horto.

Verum cruciari fame] * Neque alia fuit Æthontis illius pœna, qui, dum Jovem salutat, sub centunculo forte crepuerat. Martialis prædicto epigr.

Riserunt comites: sed ipse divûm
Offensus genitor, trinoctiali
Adfecit domicenio clientem.

FABULA XVIII. *Serpens*] Æsop. Camerarius pag. 200.

Qui fert malis auxilium] * Basilius Imp. ad Leonem F. ὁ τοῖς πονοῦσι ὑπεργετῶν ἐγκάλλεται ἔχειν τὸν ὄφιν, ἐν καιρῷ μὲν θαλπόμενον, ἐν καιρῷ δὲ τὸν ὑπεργέτην ἰοβόλῳ δήγματι ἀμυνόμενον.

FABULA XIX. *Dis est iratis natus*] Festus: *Dirus, Dei ira natus.* Gloss. vetus: Θεοχόλωτος, *Deiratus.* Seneca in ludo Claudii: *Videte corpus ejus Diis iratis natum.* Juvenalis Satyra IX.

Dis ille adversis genitus, fatoque sinistro.

Quid mente cæca miserum torques spiritum] * Rutilius Lupus ex Hyperide: *Nam qui parcus est, utitur eo, quod satis est: tu contra, propter avaritiam, quo plus habes, magis eges. Ita non tam diligentia fructus, quam inopia miseria te consequitur.*

Calcem fatigas sordido perjurio] Sic Horat. I. Carm.

- - - prece, qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?

FABULA XX. *Quid judicare cogitur* &c.] Ita vetus codex. Antea legebatur:

Quid judicare cogitet, &c.

FABULA XXI. *Mercede accepta laudem victorum canens*] * Habes exemplum apud Aristotelem III. Rhetor. cap. 2.

Sermone ab ipso cognitum] Petron. Sat. *Ex præscripto ergo consilii communis, exaggerata verborum volubilitate, unde aut qui essemus, haud dubie credentibus indicavimus.*

Ad se recepit] *Ad se*, apud se. Supra lib. III. f. 4. *pendere ad lanium.* l. IV. 7. *Serpens ad fabrum ferrarium.*

Recepit] Supra lib. III. proœmio: *Fastidiose tamen in cœlum recipior.* Alibi: *Ægre recepti. Cælo receptus. Me gaviosa recepit in columem domus.*

Tabulam suam porriguns] De tabula naufragorum Petron. Pers. Juvenal. Martial. &c. Naufragia picta misericordiam movent: imo timorem incutiunt. Cur. Fortunat. *Pictor naufragia pinxit & publice proposuit, nemo navigat, rous est Reip. læsa.*

Rogantes] Mendicantes. Martialis:

A matre doctus nec rogare Judæus.

Ideth:

Interque raucos ultimus rogatores.

Juvenal.

- - - Mersa rate naufragus assem
Dum rogat.

FABULA XXII. *Mons parturiens*] Horat. lib. de Arte. Fabulator ille nescio quis:

Terra tumet, tumor ille gemit, gemitusque fatetur
Partum, pene perit sexus uterque metu.
Dum tumeat tellus, monstrat se monstra daturam.
Dicunt, & trepidant & prope flere timent.

In

In risum timor ille redit. Nam turgida murem
Terra parit. Jocus est, qui timor ante fuit.
Sæpe minus faciunt homines, qui magna minantur.
Sæpe gerit nimios causa pusilla metus.
Magna cum minaris, extricas nihil] Petron. Satyr.
Grandiaque indormiti Ciceronis verba minentur.

Theophyl. Simoc. Euriades Cimoni: Ἐπαγγέλλεις πολλὰ, καὶ πράττεις ὀλίγα, καὶ τὴν γλῶτταν ἔχεις ὑψηλοτέραν τῆς πράξεως.

FABULA XXIII. *Formica & musca*] Aphthon. in fab. Theoph. Simoc. Ep. 1.

Exta prægusto] Lucianus: Οἱ ὑψοποιοὶ ταῦτα τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύστας, καὶ τοῖς τραπέζαις ἐμπιπράτους συνεσθίεται αὐτοῖς, καὶ συνσκολάπτει πάντων.

Gasta delibo oscula] Lucianus: Καὶ τὸ δάγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἱπτυρία οὐκ ἀγρώστητος, ἀλλ' ἰρτὸς ἰσι σημεῖον καὶ φιλανθρωπίας, ὡς γὰς δυνατὸν ἀπολαύει καὶ τοῦ κάλλους τι ἀναπιθίζεται.

Labore nihil, atque optimis rebus fruor] Lucianus: Ἀργὸς ἦ αὐτὸ καὶ ἄνιτος ὢν τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων ποιήματα καρπούμενος, καὶ πλήρης αὐτῆ παντα χοῦ τράπεζα.

Granum in Hiemem] Pisidas: Πρόνοιά μύρμηξ σιτολίπτης, ἐργάτης, &c.

Mori contractam] Muscæ vita brevissima. Lucian. Καὶ μύτοι ἀνύμορος οὖσα, πάνυ γὰς ὀλίγον ὁ βίος αὐτῆς συμμιμέτρηται.

FABULA XXIV. *Victori laudem cuidam pycta ut scriberet*] * Quintilianus lib. XII. *Quum pugili coronato carmen, quale componi victoribus solet, mercede pacta scripsisset.*

Pycta] Pugili. abecedariis notum. * Sic apud Columellam: *Gallinaceus pyctes.* Apud Senecam initio libri IV. Nat. quæst. *Apollonius pycta.* Apud Plinium lib. 7. *Euthymus pycta.*

Usus poëta, ut moris est, licentia] * Quintilianus: *More poëtis frequentissimo digressus, in laudes Castoris & Pollucis exierat.*

Excitas Simonidem] Sueton. Aug. cap. 4. *cum spectaculo deidorum gregarium militem in* XIV. *ordinibus sedentem excitari per apparitorem jussisset.* * Quintilianus: *Nuntio est excitus, quod eum duo juvenes equis advecti desiderare majorem in modum dicebantur.*

Unum promorat vix pedem triclinio] * Quintilianus: *Nam vix eo limen egresso triclinium illud supra convivas corruit.*

Camara] *Camara*, ἄψις, ὑπόστυον. Nicet. Chon. ἡ καμάρα ὑπόστυγος. Vet. Gloss. *Fornex, Camara.* Vetus Interp. Juven. Sat. XIV. *Mundentur paristes, vel camara.* Gloss. Isid. MS. *Camara, testudo.*

AD

Digitized by Google

AD EPILOGUM LIBRI IV.

Exhibe vocis fidem] Petron. Sat. *Quaeso, inquit, Eucolpi, fidem memoriae tuae appello.* Plinius Epist. 14. lib. 3. *Immobilis & extentus fidem peractae mortis implevit.* Ipse supra: *Ut adjuvaret jurisjurandi fidem.*

Mors vicina flagitabit debitum] Cicero XIV. Philip. *Debita mors naturae reddita.* Horat. in Arte: *Debemur morti nos.* Tertull. de carne Christi cap. 6. *Mutuum debitum est inter se nativitati cum mortalitate.* Vet. inscript. Claromont. quam integram una cum aliis nec paucis Arverniae monumentis publico debet Jo. Savaro: DEVETVM. NATVRE. QVIDEM. COMPLEVIMVS. OMNIS. ET. CARNEM. FRAGELEVMEDA. TER.·.·.·A. SVMIT. &c. Vide Epitaph. Juliae Secundae filiae Corneliae Tychae uxori I. lib. III. Epigram. vet. pag. 129. Porro sequentium versuum concinnior ordo videbatur iste:

Et mors vicina flagitabit debitum.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.

* ** *

Stultum admovere tibi preces existima,
Proclivis ultro cum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam confessus reus,
Quanto innocenti justius debet dari?
Tua prius sunt partes, aliorum dein
Simili gyro venient aliorum vices.
Excedit animus, &c.

A noxiorum premitur] Supra: *In calamitatem deligens quadam meam.*

Apparebunt tempore] Rutil. Lupus lib. 1. de fig. sent. *Quod beneficium tempore & cupienti datur, gratum est,* &c.

Palam mutire plebejo peric. est] Versus ex Ennii Telepho apud Festum:

Palam mutire plebejo piaculum est.

NOTA

NOTÆ IN LIBRUM V.

PROLOGUS.

In hoc] Nota locutio Juris auctoribus.

Quartum libellum dum tu varie perleges] * In Pithœano & Remensi: *Quartum libellum dum varie perleges*, claudicante versu. Pithœus ediderat, *dum vacive perleges.*

In literarum plausum] Scribe: *Inlitteratum plausum ire desidero.* Id est, Indoctorum hominum plausus nihili facio.

Ire desidero] *Ire*, abire, facessere, valere jubeo. Martial. lib. I. Ep. 43. *I nunc, & ferrum turba molesta nega.* lib. II. Ep. 6. *I nunc, edere me jube libelles.* Plena hujusmodi exemplorum omnia.

AD PROLOGUM II. D. LIBR.

Plus vetustis favet invidia mordax] Plautus Casin. initio.

Qui utuntur vino vetere, sapientiores puto,
Et qui libenter veteres spectant fabulas.

Martial. VIII. Ep. 69. *Miraris veteres, Vacerra, solos, &c.* Plinius lib. VI. Ep. 21. *Miror antiquos, non tamen, ut quidam, temporum nostrorum ingenia despicio.* Vid. Sidon. Apolog. Ep. 8. lib. II. & II. lib. VIII. Terent. Prolog. Phorm.

Suo detrito myronem argento fab. ex. ad e.] * Non est in toto Phædro depravatior locus.

FABULA I. *Illam osculantur, qua sunt oppressi manum*] Dio lib. LIX. de C. Caligul. Ἐφίλει τε ὀλιγίστους τοῖς γὰρ πλείστοις καὶ τῶν συμβιωτῶν ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρισε. Fabius Declam. CCXVIII. de Parasito: *Cadentis manus oscularis, & ferrum portas, fame periturus, si ille nihil male fecerit.* Tacitus Annal. III. *Caterum tempora illa adeo infecta & adulatione sordida fuere, ut non modo primores civitatis, quibus claritudo sua obsequiis protegenda erat, sed omnes consulares, magna pars eorum, qui praetura functi, multique etiam pedarii senatores certatim exsurgerent, fœdaque & nimia censerent. Memoria proditur, Tiberium, quoties curia egrederetur, Græcis verbis in hunc modum eloqui solitum:* O HOMINES AD SERVITVTEM PARATOS.

Tacite gementes] Pacatus Paneg. Theod. A. *Serenos ergo nubilis mentibus vultus induebamus: & ad illorum vicem, qui deguſtato Sardorum graminum succo feruntur in morte ridere, imitabamur læta mœrentes.*

Ne defuisse noceat, repetunt ultimi] Idem Pacatus, *Quin & illud me impulit ad dicendum, quod, ut dicerem, nullus adigebat; non enim jam coacta laudatio, & expressa metu vocis periculum silentii redemunt.*

Digitized by Google

munt. Fuerit abieritque triſtis illa facundia ancillantis neceſſitas, quum trucem dominum auras omnes plauſuum publicorum ventoſa popularitate captantem, mendax aſſentatio titillabat, quum gratias agebant dolentes, & tyrannum non prædicaſſe, tyrannidis accuſatio vocabatur. * T. Livius lib. I. *Convenere extemplo alii jam ante ad hoc præparati, alii metu, ne non veniſſe fraudi eſſet.*

Greſſu delicato & languido] Κινδυνεύουσι βαδίζειν. * De Menandri luxu accipiendus eſt hic Tertulliani locus libro de Pallio: *Prorſus ſi quis Menandrico fluxu delicatam veſtem humi protrahat, audiat pone ſe, quod & Comicus: Qualem demens iſte chlamydem diſperdit.*

FABULA II. *Rejecta penula*] * Quintilianus XI. *Amictum quoque habet actum quemdam velut præliantem.*

Curabo ſentiat, quos adtentarit] Seneca I. Controverſ. *Vis illum veras pœnas dare? Sentiat, quam injuriam feceris bono patri* &c. Tyrannica vox: *Sentiat ſe mori.* * Cicero Epiſt. 22. lib. XII. *At etiam de te concionatur, nec impune, nam ſentiet, quos laceſſierit.*

Quantis fugias viribus] Plautus Amphitr. *Cum illi pugnabant maxime, ego tum fugiebam maxime.*

FABULA III. *Calvus & muſca*] Vid. Camerar. pag. 185.

Punctum volucris parvula] Pſyche Mileſ. v. *Depromit unam de pharetra ſagittam, & puncto pollicis extremam aciem periclitabunda trementis etiam nunc articuli nixu fortiore pupugit altius.* Item: *Miratur de brevi punctulo tantum incrementulum locupletis uteri.*

Injuria quia dederis] Ita vetuſtiſſimus codex: nec male. Niſi mavis: *Injuria qui addideris contumeliam.* Fruſtra ſibi nebulas grammaticales offudit Schoppius.

Qua delectaris bibere hum. ſan.] Meleager Anthолog. VII.

Ὀξυόαι κάπτεις ἀνιδίης, αἵματι δ' ἀνδρῶν
Σίφνις, ἀνδρῶν κώδαλα δικτύουσα.

Animal improbum, qua delec. bib. human. ſang.] * Sic Meleager Culices eſſe ait, αἵματι δ' ἀνδρῶν νίφοντας.

Hoc argumento] Tres iſti verſus excuſi ſunt ad vetuſti cod. fidem. Legendum autem videtur:

Hoc argumentum veniam ei dari docet,
Qui caſu peccat. Nam qui conſilio eſt nocens,
Illum eſſe quavis dignum pœna judico.

FABULA IV. *Sancto Herculi cui pro ſal. vot.*] In vet. marm.

HERCVLI. SANCTO. SAC. P. POMPONIVS.
NOETVS. VOTVM. SOL.

Arnobius lib. IV. *At Hercules Sanctus Deus natus quinquaginta de Theſio nocte una perdocuit, &c.* Nihil igitur mutandum.

FABULA V. *Pravo favore labi*] Elegans in hanc ſententiam Ariſtophanis judicium apud Vitruvium Præfat. lib. VII.

Fa-

Digitized by Google

Facturus ludos] Expende hæc Laërtii verba in vita Socratis ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον, ἃ πάνυ ἐπιτετυγμένῳ, ὧν ἡ ἀρχὴ. Αἰσωπῷ ποτ' ἐλεγξὶ Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι,

Μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

Paulo ante vacua turbam &c.] Ennius Alexandro: *Jamdudum ab ludis animus atque aures avent, avide exspectantes suntium. Propter hanc aurium aviditatem theatra replentur.*

Nullis adjutoribus] Suetonius de Atteio Philologo, ex Asinio Pollione: *Adjutorium ei fecit maxime quidem Attejus prætextatus nobilis Grammaticus Latinus, declamantium deinde adjutor atque præceptor.* Idem de Lucio Craffitio: *Hic initio circa scenam versatus est, dum mimographos adjuvat.*

Et sic porcelli vocem est imitatus sua] * Plutarchus lib. de aud. Poët. Parmenonis istius meminit, qui porcelli instar digrunniret, & Theodori cujusdam, qui ab imo pulmone pituitam, quasi trochleis, adduceret. ἂν ὁ τις, inquit, κιθαιῳδῇς ταῦτα μιμῆται, καθάπερ Παρμένων τὸν ὗν, καὶ Θεόδωρος τὰς τροχιλίας, ἀδόμενα. Est autem in hanc rem sapiens Agesilai apophthegma, apud eundem Plutarchum. τὸν μιμούμενον τὴν τῶν ἀηδόνων φωνὴν ἀκοῦσαι παρακελεύσμενος, Αὐτὰς, εἶπεν, ἄκουσα πολλάκις.

Multis onerant laudibus] V. c. diserte, *lancibus.*

Digrunnit] Porcorum est *grunnire.* Hinc ille Marcus Grunnius Corocotta Porcellus, cujus Testamentum in B. Brissonii Formul.

Vestimentis obtegere] * Plutarchus Sympos. v. ὑπὸ μάλης.

Latens] * Λανθάνων.

Parvellis aurem vero quem celaverat] * Imitationes hujusmodi plerumque se ipsæ turpiter produnt. Notum quid Gliconi, cui Spiridion fuit cognomen, acciderit. Huic puer, quem in jus productum, quid fieret, interrogabat, Ex pædagogo se vellicari, respondit. quod pædagogus faciebat, scilicet. Quintil. VI. c. 2.

Scurram multo similius imitatum] * Ἕν μὲν, ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὸν Παρμένοντος ὗν. Vel sic: τί δὲ αὐτὸ πρὸς τὸν Παρμένοντος; Plutarchus Sympos. v.

FABUL. V. *Calvus sor. in tr. pectinem*] Nihil calvorum usibus inutilius quam pecten. Sic olim calvæ mulieres Veneri pectines dedicaverunt tanquam inutiles. Georg. Codinus Constantinop. τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα πλάττουσι κτένια φέρον. ἐκδὴ συνίδῃ ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κόμην λοιμώδη γενέσθαι καὶ ξυρωμένων πασῶν γυμνοῦσθαι αὐτὰς οἱ κτένες ἀχρεῖοι, &c. Videndus Suidas Ἀφροδίτη.

Defectus pilis] Sic supra *defectus annis. Defecti ætate*, Ulpian. l. Si quis in gravi. §. Ignoscitur. D. de SC. Silan.

Commune quodcunque est lucri] Theophrastus Caracter. XXIV. Καὶ

Καὶ τῶν ἰυρισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ τῶν ὀπτῶν δοὺς ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶναι φήσας τῷ ἑρμῇ. Phurnutus in Mercurio: Διὰ δὴ τὸν κοινὸν αὐτὸν εἶναι ἐν τε ἀνθρώποις πᾶσι καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς, ὁπόταν τίς εὕρῃ τι προάγων ἐν ὁδῷ σύνηθες ἐπιφθέγγεσθαι, κοινὸν εἶναι τῷ ἑρμῇ. ὃς δὴ συνίσως ἐπὶ τῆς εὑρέσεως ἐνόδιος ὤν, ἐμφαίνοντες ἀξιοῦσιν εἶναι τῶν εὑρημένων. ἐντεῦθεν καὶ τῶν εὑρημάτων ἑρμαῖον λεγόμενον. Vid. apud Æsop. fab. Ὀδοιπόρος. Et Camerar. pag. 100. & 118. * Seneca Epist. CXX. *Quoties aliquid inveni, non expecto donec dicas, In commune: Ipse mihi dico.*

Carbonem pro thesauro] Carbones scilicet propter limites defodiebant. Qua de re Siculus Flaccus de condition. agror. pag. 6.

Huic querelæ] Frustra mutare voluit interpres.

FABULA VII. *Ubi vanus animus aura captus frivola*] Sub Principis nomine & persona ludit in Sejanum qui Romæ principatum adfectabat. Et tota in hanc rem est Juvenalis Satyra X. Vetus Interpres: *Sejanus fuit Tiberio usque adeo carus amicus, ut nihil esset, quod ei Tiberio petenti negaretur, usque adeo etiam de eo cogitaverit necem, ut dispositis conjurationis sociis occiso Tiberio ipse regnaret.* Vid. Tranquillus & Tacitus.

Princeps tibicen] * Id nomen inditum & Grammatico cuidam, de quo Suetonius lib. de clar. Gramm. *Me quidem adolescentulo repeto quendam Principem nomine, alternis diebus declamare, alternis disputare.*

Operam Bathyllo] * Persius Sat. v.

Tres tantum ad numeros Satyri moveare Bathylli.

Veteres Glossæ: *Bathyllus pantomimus fuit, Macenatis libertus.*

Inter manus sublatus] * Livius lib. III. ubi de Quinctio Cæsone: *Inter manus domum ablatum, mortuumque inde arbitrari.*

Et lepidum genus desiderari cœpit] * *Lepidum Genus*, proipsius tibicinis arte. Sic initio libri II. *Exemplis continetur Æsopi genus.* Id est, ars Æsopia fabularum, & initio libri III. *Nunc fabularum cur sit inventum genus.* id est, ars ipsa, & fabularum philosophia.

Erat facturus ludos] Supra hoc libro: *Facturus ludos quidam dives nobilis.*

Tantummodo ipso ludorum] Antonius Loiselus doctissimus Jurisconsultus, hos versus ita componere tentabat.

Et incipiebat Princeps adducier *
* * *ingredi a se* * * *
Reducit pretio precibus ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.

Aulæo misso devolutis tonitribus] Claudianis. Festus: *Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcer instituit, ut ludis post scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitrus similitudinem imita-*

Digitized by Google

imitaretur, nam antea leves admodum & parvi ſonitus fiebant, cum clavi & lapides in labrum aneum conjicerentur. Perperam vero Deſ. Eraſmus Proverb. Feſti verba explicavit, *ludis poſt ſcenam factis.* Nec enim factis aut peractis ludis proprius in ſcena tonitrui locus: ut ex hac Phædri narratione & Amphitruone Plautina planum eſt.

Tunc chorus ignotum more ductio canticum] Legendum mihi videbatur: *Tunc chorus gnotum moro eductio canticum.* Scilicet producto in ſcenam Principe, moro & inepto tibicine, ſcenici artifices acclamaverunt, LAETARE INCOLVMIS. * Sic ipſe ſupra: *Notos flexus, & pernicitatem notam, & exitus notos, & candorem notum.*

Canticum] Vetus Epigramma de Pantomimo:

Nam cum grata chorus diffundit cantica dulcis,
Qua reſonat cantor, motibus ipſe probat.

Petron. Sat. *Potionem popoſci: paratiſſimus puer non minus me acido cantico excipit: & quisquis aliquid rogatus erat ut daret; pantomimorum, non patris familiæ triclinium crederes.* Suet. in Caligula: *Cum palla tunicaque talari proſiluit, ac deſaltato cantico abiit.*

Jactat baſia] Juvenalis Satyra IV. vſ. 18.

Blandaque devexa jactaret baſia rheda.

De ſcenicis. Martial. 177.

——— *circum pulpita noſtra,*
Et ſteriles cathedras baſia ſola crepant.

Jactat baſia, adorat. Vetus Epigram.

Ingreſſus ſcenam populum ſaltator adorat.

Adorare, eſt quod ait Juvenalis Satyr. III. vſ. 166.

A facie jactare manus ———

* Tacitus Hiſtor. I. *Nec deerat Otho protendens manus, adorare vulgum, jacere oſcula.*

Gratulari fautores] Vetus Gloſſarium: *Fautor*, ἐυφημέω.

Totum p. p. i. e.] Verſus qui deinceps ſequuntur hoc ordine legebam:

Totum proſternit: plaudit illudens eques:
Princeps ligato crure nivea faſcia;
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honorem invidit divina domus,
Rogare populus hunc coronam exiſtimat:
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

Ligato crure nivea faſcia, niveisque tunicis] *Pompejo candida faſcia crus alligatum habenti, Favonius, Non refert, inquit, qua in parte corporis ſit diadema, res ejus regias exprobrans cavillatione panni exigui.* Seditioſi albis veſtibus induti. Artemidorus Oneirocrit. II. Λευκὰ ἱμάτια ταραχὰς σημαίνει, διὰ τὸ τὰς ἐν ὄχλῳ ἀπὸ τριφορίνης λευκὰ ἔχειν ἱμάτια.

Niveis etiam calceis] Albi calcei delicatorum & mollium erant. Nempe qui mulieribus magis convenire videbantur. Clem. Alexand. II. Pædag. c. II. Γυναιξὶ μὲν δὴ τὸ λευκὸν ὑπόδημα συγχωρητέον. πλὴν ἐς μὴ ἐθέλουσιν. τόνε δὲ τῷ ἀλείπτῃ χρησίον. ἐλαμέσθων δ' ἄνδρες τῶν καττυμάτων αἱ ἐθέλουσαι. πλὴν τὰ πολλὰ ὑφάδιμασι χρησίον ἀνδρῖς. ἐ γὰς ἁρμόζει γυμνὸν ἐπιδεικνυσθαι τὸν πόδα ἄλλως τε καὶ ἐνυσθητον ἐσ βλάβην ἡ γυνή. ἀνδρὶ δ' τὸ μάλα ἁρμόδιον ἀνυποδησία. πλὴν ἐ μὴ τραπέσθαι. Bene igitur Aurelianus apud Vopiscum: *Calceos mulleos, & cereos, albos & ederatios viris omnibus tulit, mulieribus reliquis.* Nec enim hic legendum *galbos* facile mihi persuadet doctissimus Belgarum J. Lipsius c. XIII. lib. I. Elect. * Albæ vestes factiosorum signa: auctor Artemidorus lib. I. Λευκὰ ἱμάτια ταραχὰς σημαίνει, διά τὸ τὰς ἐν ὄχλῳ ἀναστρεφομένους λευκὰ ἔχειν ἱμάτια.

Honorem divinæ domus] Augustæ, Imperatoriæ, Principalis. Ulpianus l. 12. D. ad SC. Turpilian. *Si interveniente publica abolitione ex SC. (ut fieri adsolet) vel ob lætitiam aliquam, vel honorem domus divinæ* &c.

FABULA VIII. *Cursu volucri*] Alatis pedibus. Vid. Græcum Epigr. Posidippi Anthолog. ἐκ ἄγαλμα τῦ Καιρῦ.

Elapsum semel n. i. p. i. reprendere] Plaut. Capt.

Semel fugiendi si data est occasio,
Satis est, nunquam post illam possis prendere.

Finxere antiqui talem effigiem temporis] * Notum est Posidippi Epigramma ἐκ ἄγαλμα τῦ Καιρῦ.

FABULA IX. *Canis & venator*] Faërnus Camerar. p. 225. Simile autem illud Ennii apud Cic. de Senec.

Sicut fortis equus spatio qui sæpe supremo
Vicit Olympia, nunc senio confectus quiescit.

FABULA IX. *Languere cepit annis ingravantibus*] * Simile est illud Ennii apud Ciceronem lib. de Senectute:

Sicut fortis equus, spatio qui sæpe supremo
Vicit Olympia, nunc senio confectus quiescit.

Senex Latrans] * *Latrantem* pro cane dixit Phædrus, ut supra *Auritulum*, pro Asino: *Lanigerum*, pro Agno: *Barbatum* pro Capro, *Sonipedem* pro Equo.

Jam damnas quod non sumus] * In vetustis exemplarib. Pithœano & Remensi: *Jam damnas quod sumus.* Fortasse Phædrus scripserat: *Jam damnas id quod sumus.*

Hoc cur Philete scripserim] * In antiquis inscriptionibus aliquoties reperitur, PHILETUS LIB. & ita scribitur in Codice Remensi, sed recentiore manu superlitum, *Fili descripserim.*

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
IN PHÆDRI FABULAS.

Prior numerus librum, posterior caput significat.

A.

A Catena detritum collum 3, 7. fœminis spoliari viros 2, 2. radicibus everte re 3, 10. superis merces fraudis 1, 17
A cœna redire 2, 8. a negotiis vacare 3. *prol.* a furibus tueri domum 3, 7
Ab humeris destricta tunica. 2, 5
Ab injuria tutæ 3, 31. sermone cognitus 4, 21. ab universis 5, 7
Abdere corpus domo 2, 6
Abditi thesauri 4, 19
Abesto hinc 3, *prol.*
Abjicere agros 4, 4. se 4, 1
Abigi 4, 23
Abire domum 3, 19. impune 1, 8. abiturus illuc, quo priores abiverunt 4, 19
Abripere se contumeliis 4, 17
Absentis admirator 4, 21
Absistere timere 3, 2
Absolvi 3, 9
Abundat copia materiæ 4, 25. varietas rerum 5, 5
Accede, pota leniter 1, 25
Accedere 2, 6. 5, 6. ad lectum 3, 10. ad præsepe 2, 8
Accendere lucernam 3, 19. accendi lucernam, sacra 4, 10. accensa magis 3, 16
Accessum dare 2, 1
Accidere illis 3, *prol.* accidit aliquid simile 4, 17
Accipere 3, 5. alveos 3, 13. partem 4, 24. præmium 3, 5. res 4, 4. accipere bonas in partes 2, *prol.* accepimus 1, 16. accipiens in contumeliam 3, 8. accepta merces 4, 21
Accipiter rapit passerem 1, 9
Accommodare se humanitati 3, 16
Accurrere 5, 2
Accusator 3, *prol.* accusatores 3, 10
Acer canis 3, 7
Acerba uva 4, 2. acerbum convicium 3, 16
Acriter contendere 4, 23
Acti menses 1, 18
Acuit sese industria 2, *prol.*
Ad animum referre 3, 19. ad necem currere 2, 8. cœnam invitare 1, 26. cœnam promittere 4, 24. fabellam ferri 5, *prol.* perniciem devocare. 3, 5. ad fidera 1, 6. fontem resistere 1, 12. sanitatem venit curatio 5, 7. se 4, 21. januam 4, 24. lanium 3, 4
Ad præsepe accedere 2, 8
Ad querelam recidere 3, 18
Ad legendum inducere 3, *prol.*
Ad fallaciam consilium vertere 1, 31
Ad studium vocare 3, *prol.*
Ad se rapere quod est commune omnium 3, *prol.*

Digitized by Google

Adclamare 5, 5
Adclamat populus 5, 5
Addere contumeliam injuriæ 5, 3
Adducere quem pretio, precib. 5, 7
Adeptus regnum 1, 31
Adeo 1, 4
Adesse 4, 21
Adfectare quod 3, 18
Adferre frondem bobus 2, 8. Lucernam 3, 10
Adfici impetu leonis 1, 11. Malo adficietur 1, 5
Adfinitas 4, 13
Adflictis succurre 1, 2
Adfluens vestitu 5, 1
Adgressa garrulam 3, 16
Adhuc 3, 1. supereſſe 5, 5
Adjicere 3, 10. fabellam *prol.* 4. simul 5, 6
Adire statim 4, 17
Aditus angustus 5, 8. aditum rogantes 4, 17
Adjutores nulli 5, 5
Adjuvare debilem 4, 25. fidem 3, 10. indignos 1, 8. verbis 5, 2
Adludere occupato 3, 19
Admirabilis avibus 3, 18
Admirans Minerva 3, 17
Admiratus ingenium 5, 1
Admirator 4, 21
Admonere 1, 26. 1, 11. admonet fabella, agere 3, 17. iracundos 4, 3. simplices 3, 10
Admovere preces repoſcenti 1, 19. uber 3, 15. admoveri tibi preces puta 4, 25. admota prece 3, 16
Adnatare 1, 2
Adpetere cibum 5, 4. mordaciorem dente 4, 7. uvam 4, 2. adpeterem, niſi 5, 4
Adplicare membra 4, 14. virginale. *ibid.*
Adprobare 4, 4. ingenium 5, 5. opus 4, 24
Adquirere famam 1, 14
Adridere 4, 20
Adſcribere exemplum ſibi 4, 2. Praxitelem marmori 5, *prol.* adſcribi alios 4, 17. adſcriptus Dies pœnæ 4, 10
Adſequi famam 3, 9. mures 4, 1
Adſignare cætera illi 4, 4
Adſignari illi 5, 2
Adſilire 2, 5. 4, 1
Adſuefcere, adſuevi corrodere. 4, 7. adſuevit abire, rapere. 1, 16. adſuetam vicem 3, *prol.*
Adtentare quos 5, 2
Adtingere cibum 1, 4
Adtrahere turbatos 4, 17
Adtributum hoc mihi 4, 19
Advenit dies 1, 16. 5, 6
Adverſum tempus 2, 8. adverſus feras fortis 5, 10
Adulta ætas 3, 10
Adulter 3, 10
Adultera conjux 3, 3
Advocare fidem 4, 4. advocata concione 1, 14
Advolare ex inſidiis 2, 7. cupide 3, 16
Ædes parvæ 3, 9
Æta 4, 6
Ægea freta 4, 6
Ægre recepti 4, 5
Æmulatio eſt, non invidia 2, 9
Æqualiter diſtribuere 4, 4
Æquare dignitatem 4, 15
Æquitatis laus 4, 12
Æquo animo 1, 26. æquæ leges 1, 2
Æſopus 1, *prol.* & 3. 4, 16. Phryx 3, *prol.* ſenex 3, 3. & garrulus 3, 19. deriſor 3, 14. verſabatur Athenis 1, 2. 4, 4. audit cum pueris 3, 14. Æſopi exempla. *prol.* 2. ſtatuæ 2, 9. ſtylus 3, *prol.* Æſopo quidam lapidem impingit 3, 5

Digitized by Google

Æstas, brumæ oppos. 4, 23
Æstimo hoc dictum ridicule, vese 3, 4. æstimantes 4, 17
Æstuans humus 2, 5
Ætas adulta 3, 10. ætatis mediæ quidam 2, 2
Æterna basis 2, 11. fama 3, *prol.*
Ævum languens 4, 25. sollicitum 1, 31. ævum exigere 4, 19
Affectus proprii 3, *prol.*
Afflictio veretri 4, 13
Affirmare 1, 17. 3, 3. mortuum 5, 7
Agelli 4, 4. agri. *ibid.*
Agere cuniculos 4, 19. gratias quietis 2, 8. multum 2, 5. nil 4, 23. quod 3, 17. agendo multa nihil agens 2, 5. age porro 3, 15. agedum 5, 4. agi ad perniciem 4, 12. ad pœnitendum 5, 5. de quis agitur 3, 14
Aggerare quadrantes patrimonio 4, 19
Aggravare curam cura 3, 3
Agmen extremum 5, 1
Agnoscere dictum in se 1, 22. hominem 2, 5
Agnus 1, 1. 3, 15. agni humano capite 3, 3.
Agrestes 3, 2
Ajunt 4, 21. 5, 6
Alapam ducere 5, 3. alapæ veneunt majoris 2, 5
Albus, an niger 3, 15
Alere quos 4, 10
Ales 1, 13
Alienum moribus 4, 4. alienum appetens, proprium amittit. 1, 4. aliena vitia 4, 9. alienis bonis gloriari 1, 3
Aliquando 3, 14. 5, 9
Aliquid simile 4, 17. turpe. *ibid.* dictorum 2, *prol.* operis 4, 25. aliquod tempus 4, 17. aliquæ feriæ 3, *prol.* reliquiæ 4, 25. aliquot domus. 3, 19. menses. 5, 7
Alius Sejano 3, *prol.* non alius, quam qui 4, 10. nec aliud quicquam 2, *prol.* aliis consilium dare 1, 9. aliis censores sumus 4, 9. alium regem 1, 2
Allicere plures 2, 3
Alligare 3, 7
Alter 2, *epil.* 4, 14. 5, 6. alter, tertius 4, 1. alter, unus 2, 7. calvus 5, 6. alterius malo, reperire effugium 4, 8. opinione quid ponderare 3, 10. alteri dedi 4, 3. altera. 1, 19. *pro alia.* altera, tertia 4, 4
Alticincti atrienses 2, 5
Alta quercus 3, 13. vinea 4, 2. alta astra 2, 6. cornua 2, 8. altior margo 4, 8. altius agere cuniculos 4, 19
Alveolus ligneus 2, 5
Alvei 3, 13
Alvi capacis specus 4, 5
Amans 3, 10. ament, amentur 2, 2
Ambæ 2, 2
Ambitio mortalium 3, 10
Amicus 3, 7. amicus malis Plutus 4, 11. descende amice 4, 7. amici nomen vulgare, fides rara 3, 9. amici veri. *ibid.* amicis reddere tempora 3, *prol.*
Amissum corpus 3, 11. amittere dignitatem 1, 21. fidem 1, 10. amittit proprium 1, 4. amisi nihil 2, 8
Amphora epota 3, 1
Amplexus utrumque 3, 8
An niger, an albus 3, 15
Anacharsis Scytha 3, *prol.*
Angulus interior. *prol.* 4

Digitized by Google

Angustus aditus 5, 9. angusta domus 3, 9
Anhelans gratiæ 2, 5
Anima 3, 1
Animadvertere 2, 8
Animal generis contempti improbum 5, 3
Animus destituit te 5, 10. sentit. Epil. 2. est 3, 7. est, potare 3, 16. excedit terminum 4, 25. animi cogitatio 5, *prol.* conscientia. *prol.* 3. animo dare lusum 3, 14. animum alicujus nosse 1, 11. relaxare 5, *prol.* ad animum referre 3, 19. animo æquo 1, 26. animus liber 3, *prol.* vanus 5, 7. animos capere alicujus 2, 2
Anni ingravantes 5, 10. annos tegere 2, 2. annis debilis 4, 1. defectus 1, 21
Annos celare elegantia 2, 2
Ante hoc novi, quam tu natus es 5, 9. ante pectus 4, 9. ante hos sex menses 1, 1. ante pœnam 4, 17. antehac 3, 1
Antidotum venditare 1, 13. antidoto miscere toxicum 1, 14
Antiqua urbs 4, 21. antiqui 5, 8. cadi 4, 4
Anus 2, 2. 3, 1
Anus, *podex*. 4, 17
Aper 1, 21. insidiosus 2, 4
Apertum est 3, 13. apertum pignus 5, 5
Apes 3, 13
Apollo 3, *prol.* Apollinis cithara 3, 16
Apotheca plena cadis 4, 4
Apparatus magnus 4, 24. sine apparatu 5, 5
Apparet auctor 3, 13. apparebunt tempore 4, 25
Aptare partes corporibus 4, 14
Aqua fusa 1, 14. turbulenta 1, 1. aquæ bonitas 4, 8. aquam bibere 1, 20
Aquila 1, 9. 1, 28. 2, 4. 2, 6. 3, 18
Ara Jovis 4, 10. ab ara rapere facem 1, 28. aræ 4, 23. aras frequentare 4, 23
Aranea tollere 2, 8
Arbitrium fatorum 3, 18
Arbor celsa 1, 13. arbores in tutela divorum 3, 17. loquuntur 1, *prol.*
Arborem circumdare flammis 1, 28
Arca dives 4, 11
Arcus retensus 3, 14. arcum rumpere. *ibid.* arcum tendere, laxare 3, 14
Ardelionum natio 2, 5
Ardens fax 1, 28. ardere siti 3, 16
Argentum, *vas argenteum* 5, *prol.*
Argentea lavatio 4, 4
Arguere delictum 3, 11. vulpem crimine furti 1, 10.
Argumentum 5, 3. monet 4, 15. continet res utiles 4, 10. hoc argumento sentiat, se 4, 7
Argus. 4, 6
Argutiæ suaves, temperatæ 5, 5
Arida sedes 1, 6
Arripuit animus fiduciam 5, 7
Artis prudentia 1, 14. arte fictæ fabulæ 2, Epil. artium chorus 3, *prol.*
Artifex 5, *prol.* 5, 5
Arti vi 4, 5
Arx Athenienſis 1, 2
Ascendere navem 4, 21
Asellus 1, Pl. 1, 15. 1, 29. 5, 4

Digitized by Google

Asiæ urbes 4, 21
Asinus 3, 20. naturæ dedecus 1, 21
Asper dens 1, 2. aspera vita 3, 7
Aspernatus quas 5, 4
Aspicere 3, 7 & 10
Assis 3, 5
Astra alta 2, 6
At, *postpositum* 1, 1. at ille 1, 15. 1, 21. 1, 25. 2, 8. 3, 2. 4, 22. at illa 1, 16
Athenæ tyrannum accipiunt Pisistratum 1, 2. Athenas occupat Demetrius Phalereus 5, 1. Athenis Æsopus. 4, 4
Atque ita correptum lacerat 1, 1. atque ita locutus 1, 22. atque ita coëgit 4, 3
Atrienses alticincti 2, 5
Attendere 2, 1. 2, 5
Attentare quos 5, 2
Attestatur hoc fabula 1, 10
Atticus 3, 14. Attici 1, 2. 2, *epil.* 4, 4
Avarus 4, 19. avaris conveniens esse 1, 27
Auctor, Phædrus 3, 15. horum 3, 13. vulgi 4, 14. auctoris nomine commendari 2, *prol.*
Auctoritas gloriæ 4, 24. auctoritatis gratia 5, *prol.*
Audacter 2, 1
Audax via 4, 6
Audacia impudens 3, 5
Audere dicere 3, *prol.* venire 5, 1
Audire sonum 4, 19. esse remedium 2, 3
Avertere oculos 4, 11. avertendum periculum 3, 3
Auferre caput ore 1, 8. prædam 1, 5. insolentiam 3, 6. sensum communem 1, 7
Augurium corvi 3, 18
Augustus 3, 10
Aviditas dives 2, 1. decepta 1, 4
Avida 3, 1. avidi dentes 1, 13. 4, 5
Avis impudens 1, 3
Aulæum missum 5, 7
Aura frivola 5, 7
Auris 3, 10
Aurem adripere 5, 10. capere 2, *prol.* pervellere 5, 5. aures occupatæ 3, *prol.* ad aures pervenit 2, *epil.*
Aurum 1, 27. conveniens vitæ. 4, 19
Aut, aut 3, 10
Auxilio locus est 4, 25. auxilium ferre 4, 3. 4, 18. petere 4, 3. sibi nullum esse 3, 16. auxilia requirere 1, 31

B.

Bajulare sarcinas 3, 20
Balans agnus 3, 15
Barba 4, 15
Barbari 4, 6
Barbatus 4, 8
Basia jactare 5, 7
Basis æterna 2, *epil.*
Bahistyllus 5, 7
Beneficium vanum 1, 22. utile 4, 25. dare. 3, 15
Benevolentia dulcis 3, 15
Benignitas subita 1, 23
Bestiæ 1, 11
Bibere 1, 12. aquam 1, 1. 1, 14. 1, 20. uha 3, 16. sanguinem 5, 3. in Nilo 1, 25
Bidens 1, 17
Bilinguis homo 2, 4
Binæ clitellæ 1, 15
Bipennis Thessala 4, 6
Bis mori 1, 21. peccare 1, 8
Blanditiæ hominis mali 1, 19
Bonitas 4, 8. tua 4, 25. facit parentes 3, 15
Bonus *opp.* malefico 4, 10. plus

Digitized by Google

boni 4, 4. quid boni 2, 5. bonum ferre nolens malum ferat 1, 2. bono esse 5, 4. quale bonum 3, 1. boni mores 3, 8. bonas in partes accipere 2, *prol.* bona præsentia. 5, *prol.* bona possidere 3, 10
Bos 2, 8. 1, 24. boves 1, 30. 4, 4
Bovile opportunum 2, 8
Brevis fabula 1, 10. narratio 4, 4. occasio 5, 8. breve tempus 1, 19. brevi docebo 3, *prol.* brevius iter 3, 19
Brevitas 2, *prol.* nimia 3, 10. brevitatis præmium 4, 25. brevitatem adprobare 5, 5
Breviter exponere 3, 10. proloqui 3, 7
Bruma est 4, 23
Bubile 2, 8
Bubulcus 2, 8

C.

Cacare odorem 4, 17
Cadi antiqui 4, 4
Cædes 2, 7. patris 4, 6. cæde fessus 1, 11
Cæsar Tiberius 2, 5
Cætera 4, 4. cæteri 4, 21
Calamitas 3, *prol.* sentit repulsam 1, 3
Calamo ludere 4, 1
Calceandi pedes 1, 14
Calcei nivei 5, 7
Calcibus exterere frontem 1, 21
Callidus hostis 4, 1
Calumniæ tenebræ 3, 10. calumniam eludere 3, *prol.*
Calumniari *prol.* 1
Calumniator canis 1, 17
Calvi duo 5, 6
Calvus repente factus 2, 2. in novacula 5, 8. & musca 5, 3. & pilis defectus 5, 6
Camaræ ruina 4, 24
Campus 1, 12
Candor notus 3, *prol.*
Canere laudem mercede 4, 21
Canis 1, 17. & 25. & 27. 3, 7. 5, 10. fidelis 1, 23. parturiens 1, 19. vehemens 2, 3. carnem fert per flumen 1, 4. canis collum 3, 7. canes currentes bibunt 1, 25. canum legati 4, 17
Canticum notum 5, 7. cantus 3, 16. Lusciniі 3, 18. cantu movere saxa *prol.* 3
Canos evellere 2, 2
Capax alvus 4, 5
Capella 1, 5. 3, 15. 4, 15
Capere animos alicujus 2, 2. aurem 2, *prol.* fructum 4, 4. 4, 19. prædam 4, 3. cervum 1, 5. somnum 3, 16. celerius 4, 25. capi cibo 1, 23. fabulis *prol.* 5. meritis 3, 15
Capillos legere 2, 2
Captare risum 1, 29. lædere 4, 7. opprimere 5, 3
Captus aura 5, 7. capti ab hostibus 4, 5
Caput 3, 3. regis 4, 23. humanum 3, 3. nostrum 1, 30. nudatum 5, 3. quale talis 3, 4. tonsum 3, 10
Caput incolume auferre 1, 8. demittere 5, 5. proferre 1, 2. capite protrusus foras 5, 7. capita 1, 14. capitibus ligare cornua 4, 5
Carbonem pro thesauro 5, 6
Carere contumelia 4, 17. effectu 1, 20. somno 4, 19
Carios dentes 5, 10
Caritas dulcis 3, 8

Car-

Digitized by Google

Carminis vis 3, *prol.*
Carnis cupidus 1,25
Carpere 1, 28. meliores 2, *Epil.* oſcula 3,8
Caſeus raptus 1, 13
Caſſandra 3, 10
Caſta mulier 3, 10. oſcula 4, 23
Caſus gravis 1, 21. 5, 7. caſu obvius 4, 21. peccare 5, 3. caſus, *pl.* 2, 7
Catena 3, 7
Cathedra matris 3, 8
Cato 4, 6
Catuli felis 2, 4. firmiores 1, 19. vulpini 1, 28
Cauda gemmea 3, 18
Cavere ſibi 1, 9
Caverna 2, 4
Cauſſa facinoris 4, 18. jurgii 1, 1. mali 3, 10. querelæ 1, 6. quæſtionis 3, 14. ſcribendi 5, *prol.* dicitur 3, 3. eſt tangi 3, *prol.* cauſæ fictæ 1, 1. cauſam dicere 3, 17. perorare 1, 10. quærere 4, 11. tueri 3, 10. cauſa mea factum 1, 22
Cauti homines 1, 25
Cavus ramus 3, 16. cavum. *ib.* tutum 2, 4. cavi arti 4, 5
Cedere loco 1, 19. invidiæ 3, 9
Cedo illum 5, 2
Celare quem 5, 5. partes veſte 4, 14. annos elegantia 2, 2
Celebres nuptiæ 1, 6
Celer pes 4, 17. celerius capere 4, 25. celeritas pennæ 1, 31
Celeriter rapere 1, 13
Celſa arbor 1, 13. cervix 2, 7. populus 3, 17. celſa cornua 4, 8
Cenſores ſumus 4, 9
Centena ſeſtertia 4, 4. centum oculi 2, 8. centum viri 3, 10
Cepit clamare 3, 16. corripere 1, 2. queri 1, 2. redire 1, 3. 3, 19. inlicere 1, 8. cœpit fugere 1, 12. facere medicinam 1, 14. flagitare 1, 19. bibere 1, 20. 1, 25. lacerari 1, 12. lavare 4, 13. legere capillos 2, 2. conſpergere 2, 5. gratias agere 2, 8. indignari 4, 15. ferri 4, 16. tremere 4, 17. circumire 4, 21. prior 4, 23. deſiderari 5, 7. languere 5, 10
Ceptus ordo 4, 20
Ceræ 3, 13
Cerebrum non habet 1, 7
Cernens inſidias 4, 1
Certamina laudis 5, 5
Certatim 1, 21. & paſſim 5, 1
Certe 1, 21. 1, 29. *prol.* 3
Certus fons 3, 10. certa donatio 2, 5. ratio 5, *pr.* certi menſes 3, 15
Cervix celſa 2, 7
Cervus 2, 8. vaſti corporis 1, 5. laudans cornua 1, 12. rogans ovem 1, 16
Ceſſant pedes 1, 9
Ceus, inſula 4, 21
Chartæ 5, *prol.* chartis victurum nomen 5, 5
Chorus 5, 7. artium 3, *prol.*
Cibus intritus 1, 26. objectus 1, 23. tenuis 4, 12. eſt potior 3, 12. cibi oblitus 1, 27. res cibi 4, 7. cibum adpetere 5, 4. cibo facere corpus 3, 7. fraudare ſe 4, 19. ſatiari 3, 7. veſci 2, 6
Cicada 3, 16
Ciconia 1, 26
Ciere gemitus 1, 18. 4, 22
Cinædus 5, 1
Cinis 3, 9
Circa murum 4, 23. circum 4, 5

Digitized by Google

Circumcidere impenſam 4, 19
Circumdare arborem flammis 1, 28
Circumire urbes 4, 21. circumeunti longius eſt iter 3, 19
Circum quæſtus ducere aſinum 3, 20
Cirri dependentes 2, 5
Citatus teſtis 1, 17. citati reſpondent 4, 17
Cithara Apollinis 3, 16. citharæ ſonus 4, 19
Cito peragere 4, 25. rumpere 3, 14. citius progredi 3, 6
Cives 1, 2. 1, 15
Civitatem concitare 5, 5. miſcere 1, 1
Clam ſubſedit 3, 10
Clamare 3, 16
Clamitans queſtu 1, 9
Clamor hoſtium ſubitus 1, 5. 1, 11. clamorem tollere ad ſidera 1, 6. clamores ſuſcitare 5, 5. clamore magno quid petere 1, 2
Clarum tintinnabulum 2, 7
Claſſis Minois 4, 6
Claudi margine 4, 8. clauſum vadum. *ibid.*
Clazomenæ 4, 21
Clementer reſpondere 4, 19
Clitellæ binæ, meæ 1, 15
Coacta vulpis fame 4, 2
Cœcus timor 2, 8. cœca mens 4, 19
Cœlum fatigant perjurio 4, 19. vituperant 4, 6. cœlo receptus 4, 11
Cœnam parare 5, 19. ad cœnam invitare 4, 14. promittere 4, 24
Cœpit *vide* cepit.
Cœtus, in cœtum recipi 3, *prol.*
Cogere aliquem trudi foras 5, 5. mori 4, 24. emori 1, 6
Cogi ferre 1, 21
Cogitare plura 3, *prol.* intrare, *ib.* judicare 4, 20. ad cogitandum redit animus tibi 3, 14
Cogitatio animi 5, *prol.*
Cognati 4, 24
Cognoſcere quem 3, 10. optimos 3, 4. cognovit laudari vocem ſuam 3, 16. cognitus a ſermone 4, 21
Colligere Zonas 4, 21. colligitur ſenſus 4, 4
Collocare ſervum in baſi 2, *epil.*
Collum lagonæ 1, 26. detritum canis 3, 7. colli longitudo 1, 8. collum compungere 3, 6. collo jactans tintinnabulum 2, 7
Collo præfulget nitor ſmaragdi 3, 18
Color par 3, 13. privus 5, *prol.*
Colubra 4, 18
Columbæ 1, 31
Comes 2, 7. timidus 5, 2
Comeſſe 1, 13. 1, 20
Come officium 2, 5
Comite aſello 1, 11
Commemorare reges 4, 23
Commendare panem 1, 17. commendari debet brevitas 5, 5. commendatur re, non nomine 2, *prol.*
Commendatio verboſa 2, *prol.*
Commercium luminis 4, 10
Comminuta cortex 2, 6
Commiſſum aliquid 4, 17. committere cui calceandos pedes 1, 14. ſpiritum tecto 2, 8. ſe tutandum &c. 1, 31
Communis ſenſus 1, 7. commune omnium *prol.* 3, commune, quodcunque eſt 5, 6
Commutandus principatus 1, 15
Comœdiis nobilis 5, 1
Comoſa frons 5, 8
Comperire nil 5, 5

Digitized by Google

Compescere mores dissolutos 1, 2
Compilare Jovem 4, 10
Complere locum timore 2, 4
Comprehensus 3, 5
Compressus 4, 1
Compulsus siti 1, 1
Compungere collum 3, 6
Conari 4, 25
Concacare regiam 4, 17
Conceptus canis trivio 1, 27. conceptum malum 1, 18
Concidere casu gravi 5, 7. concidit securi pinus 4, 6
Concinnare multum mali 2, 4
Concio advocata 1, 14
Concipere 3, 15
Concitare civitatem 5, 5. periculum sibi 1, 29. concitus gradus 3, 2
Concupiscere reg. opes 1, 27
Concurrit populus 3, 14
Concursat familia 3, 10. trepide 2, 5
Condere famam ingenio 3, *prol.* ferrum, linguam 5, 2. angulo quid *prol.* 4, bovili se 2, 8. cavo 2, 4
Condicere pretio 4, 24
Conditio eadem 3, 7. placet 3, 13. sub conditione 4, 4
Conditus 4, 4. 2, 6
Confectus maeie 3. 7. morbo 1, 14
Conferre pecuniam 4, 4. sestertia. *ibid.* se laudibus alienis 4, 23
Confessus reus 4, 25. est, timore mortis 1, 14
Confido, posse hoc finiri 1, 18
Confodere corpus cornibus 1, 21
Confusus fragor 4, 17
Congerere fustes 3, 2. granum 4, 23. congeruntur plagæ 3, 20
Conjux adultera 3, 3
Conrodere ferrum 4, 7
Conscientia animi 3, *prol.* laudis 2, *epil.*
Conscius animus integritatis 4, 25
Consectata trepidantem 3, 16
Consequi famam 4, 12
Confideo, consedit Jupiter 4, 17
Consídera te sæpe 3, 8
Consiliator maleficus 2, 6
Consilium stultum devocat ad perniciem 1, 20. damnare 5, *prol.* dare aliis 1, 9. vertere ad fallaciam 1, 31. consilio esse nocentem 5, 3. monere vitam 1, *prol.*
Consilia qui dant &c. 1, 25
Consistere in scena 5, 5. turba media 4, 4
Consociare usum 4, 10
Consolandi gratia 3, 18
Conspectus meus 5, 1. in conspectum prodire 5, 7. in conspectu venire 5, 1. de conspectu fugere 1, 16
Conspergere humum 2, 5
Conspersus panis furfuribus 4, 17
Conspicatus cornua cervi 2, 8
Conspicere 1, 24
Conspicuum signum 4, 5
Conspirare partes factionum 1, 2
Constantior fuissem 5, 2
Constat sanitas 4, 25
Consulere hariolos 3, 3. Jurisperitos 4, 4
Consumere 1, 19. longi temporis moram 4, 4
Consumi 4, 25. inedia 2, 4
Consumtus fame 1, 27
Consurrectum in plausus 5, 7
Contegere frutice quem 1, 11. 1, 28
Contemnere utiliora 1, 12. contemnens suos 1, 3. contemni verba vidit 3, 16. contemptum

Digitized by Google

ptum me gaudeo 2, 7. contemptum genus 5, 3
Contendere quovis pignore 4, 20. ſubeſſe pallio 5, 5. ſe commodaſſe 1, 17. acriter 4, 23
Contentus cibo 4, 12. contenta vocibus ſuis 3, 18
Conterritus vocibus 1, 12
Continere ora frenis 3, 6. res 4, 10. ventrem 4, 17. continetur ſpiritus 4, 25. continetur exemplis. *prol.* 2
Contingere, contingit tibi ſimile 4, 23. quod petierant 1, 20
Continuo narrare 1, 6. impetrare 4, 17
Contra 1, 1. 3, 2. 5, 10. contra ſe ipſe 4, 18. potentes nemo munitus ſatis 2, 6
Contracta muſca 4, 23
Contrarios inveniri 4, 10
Contubernium fortuitum 2, 4
Contumax lima 4, 7
Contumelia gravis 1, 29. hominis 4, 17. contumeliam injuriæ addere 5, 3. in contumeliam accipere 3, 8. contumeliis hominum abripere 4, 17
Contumeliam experiri 1, 3
Contumelia omni inquinare 1, 2
Conveniens res avaris 1, 27. vitæ 4, 19. convenit auribus 3, *prol.* querela huic 5, 6
Convicium 1, 6. acerbum facere 3, 16
Convictus Deum 4, 23
Conviva 1, 26
Convivium hilare 4, 24
Convocata familia 2, 8
Copia materiæ abundat 4, 25
Copioſus liquor 4, 8. copioſa domus 4, 23. varietas 5, 5
Cor duratum 2, *epil.* ſemiſomnum 4, 14. tacitum 5, *prol.* corde eradere curam 3, *prol.*
Corcodilli, *qui aliàs crocodilli* 1, 25
Cotium depreſſum in fluvio 1, 20
Cornea domus 2, 6
Cornix 2, 6
Cornicis omina 3, 18
Cornua alta 2, 8. celſa 4, 8. infeſta 1, 21. ramoſa 1, 12. retenta, *ibid.* ligare capitibus 4, 5. cornibus luctans 5, 9
Coronam rogare 5, 7
Corpus amiſſum 3, 11. hoſtile 1, 21. inconveniens 3, 13. nudum 5, 8. ruptum 1, 24. tantum corporis feciſti 3, 7. vaſti corporis cervus 1, 5. corpori dare otium 3, *prol.* corpus abdere 2, 6. recipere lecto 1, 18. corporibus aptare 4, 14. ſudore diffluentia corpora 4, 24
Corrigitur error 2, *prol.*
Corripere dente quem 1, 2
Correptum lacerare 1, 1
Corrumpere cuncta 4, 11. formam 3, 8. gratiam 4, 24. corrupti boves 2, 8
Cortex dura 2, 6
Corvi augurium 3, 18. ſtupor 1, 13
Cothurni novi 4, 6
Creare liberos 1, 6. regem 1, 31. creari maſculum 3, 15
Crede 1, 10
Credere capita cui 1, 14. acciditſe 3, *prol.* ſtatim 3, 10 periculoſum, *ibid.* credens collum gulæ 1, 8. creditum eſt 3, 10. credendum virtuti 5, 2. illæ credentes 1, 31
Credulitas 3, 10. ſtulta 2, 4
Crepuſculum 3, 7
Crimen fortunæ 2, *epil.* falſum 3, 10. criminis error, *ibid.* crimine furti arguere quem 1, 10.

Digitized by Google

10. crimina damnanda 3, 10
Criminari filiam 3, 8
Cruciari fame 4, 17
Crudelis 1, 2
Crudelitas 3, 10
Cruore tinctus panis 2, 3
Crus ligatum 5, 7. crurum tenuitas 1, 12
Cruce pœnas persolvere 3, 5
Cubiculum uxoris 3, 10
Cubile 1, 19. 3, 2. suis 2, 4. vulpis 4, 19
Culpæ præmium 2, 3. proxima 1, 10. imponere pœnas 4, 17. culpam luere 4, 10. culpa mea 1, 23
Cultrix nemoris 2, 4
Cultus 4, 4
Culum olfacit 4, 17
Cuncta corrumpere 4, 11. mea mecum sunt 4, 22. vastans 3, 2. cunctæ aves 3, 18. cuncti 5, 11. 4, 12. cunctas evocat 1, 2. cunctis patere, 2, *epil.*
Cunei 5, 7
Cuniculos agere 4, 19
Cupere salvum quem 2, 8. tradere 5, *prol.*
Cupide advolare 3, 16. cupidissime 4, 21
Cupiditas divitiarum 1, 27
Cupidus carnis 1, 25. pretii 3, 12. cupidis negare 2, 1
Cura habendi 3, *prol.* mulierum 2, 2. condit quid. 3, *prol.*
Cura omni. *prol.* 2. curam eradere corde. 3, *prol.* curam cura aggravare 3, 3. impendere. 3, *prol.* obtrectare. *epil.* 2, 4, *prol.*
Curabo sentiat 5, 2
Curatio venit ad sanitatem 5, 7
Curiosior 4, 21
Currentes canes bibunt in Nilo 1, 25. 3, 6. currere ad hariolos 3, 3. necem 2, 8. patrem 3, 8
Cursus leviş 1, 12. Pelagius 4, 21. volucer 5, 8
Custodire aurum 1, 27. thesauros 4, 19
Custos liminis 3, 7
Cutem intendere 1, 24
Cybebes Galli 3, 20. Cybebæ pinus 3, 17

D.

Damnare consilium 5, *prol.* damnas, quod non sumus 5, 10. damnata testimonio 1, 17. damnanda crimina 3, 10
Damnum 3, 2. corporis 3, 11
Dapem dividere 2, 6. largam præbere 2, 4
Dardaniæ rex. 3, *prol.*
Dare accessum 2, 1. assem cui 3, 5. beneficium 3, 15. caussam. 5, *prol.* consilium 1, 9. 1, 25. destinata singulis 4, 4. mandata 1, 2. 4, 17. operam Batyllo 5, 7. ossa 3, 7. otium corpori 3, *prol.* panem sibi 3, 2. 4, 14 pœnas 1, 13. partem 2, 1. veniam 4, 19. veniam supplici 1, 22. verba cui 3, 3. vitam 4, 4. uxores 3, 3. tigillum, pro rege 1, 2. dare regem 1, 2. leto quem 1, 22. 3, 15. post tergum peram 4, 9. datur lusus 3, 14. merces 1, 17. venia 4, 24. 5, 3. data occasio 2, 8. datum 4, 4. quid datum 3, 16. datæ partes. *ibid.*
De conspectu fugere 1, 16. flamma lucernam accendere 4, 10. mensa 3, 7. fenestra 1, 13. reliquis una 1, 31. tuo 4, 19

Digitized by Google

De principatu decertare 1, 30
Debet assignari illi 5, 2. quicquid debui 5, *prol.* debebat votum illi 5, 4. debetur gloria mihi 3, *prol.* pars modestiæ 2, 1. 1, 7. debet dari 3, 14. 4, 25. debebunt hoc adscribere sibi 4, 2. commendari 5, 5. Hoc debent agnoscere 1, 22. metuere 1, 28
Debilis annis, senecta 4, 1. senio 4, 25
Debitum flagitat mors 4, 25
Decedens 4, 4
Decem deberi dicit testis 1, 17
Decepta aviditas 1, 4. deceptus corvi stupor 1, 13
Decernere, quod patitur fides 4, 25
Decertare de principatu 1, 30
Decidunt pennæ 1, 3. in foveam 3, 2. in puteum 4, 8
Decipit frons multos. *prol.* 2. dolo 1, 31
Declarat, quales sitis 5, 5
Decurrere vitam triſtem 3, 20. decurrit 1, 1
Decus patriæ 3, *prol.* solidum 4, 23. corporis 1, 13
Dedecus naturæ 1, 21
Dedi alteri 4, 3
Dedicans honori quid 3, *prol.*
Deditus studio 4, 21. dedita lanæ 4, 4
Deductus in locum 2, 1. deducta lis in forum 3, 13
Deesse 2, 8. 3, 11. deest faber labori 4, 25. mihi 3, 15. defuisse nocet 5, 1
Defectus annis 1, 21. pilis 5, 6. deficiunt loca turbam 5, 5
Deflectere à consuetudine 4, 12
Deformis 4, 4
Degere vitam 1, 3. 1, 30
Degravati onere 4, 21
Dehinc 1, 13
Dejectus juvencus 2, 1
Dein 1, 19. 3, 7. 4, 25. 5, 2
Deinde 1, 8. 3, 5. 3, 10. 4, 1. 4, 4. 4, 19
Delectat varietas 2, *prol.* delectari bibere 5, 3
Delenire dolorem remediis 3, *prol.*
Delibare oscula matronarum 4, 23
Delibutus unguento 5, 1
Delicatus gressus 5, 1. hortulus 4, 4
Delicium 3, 20
Delictum fortunæ 3, 11
Deligere quædam 3, *prol.*
Delinquere 4, 9
Delirum ridere 3, 14
Deludit spes 3, 18. 5, 6
Demens 4, 3
Dementia 1, 14
Demetrius Phalereus 5, 1
Demittere caput in sinum 5, 5
Demissus penis 1, 29
Demonstrare verſibus 3, 15
Demum, id demum 3, 11. nunc demum 1, 12. tum demum 1, 13
Denique, *in summa* 3, *prol.*
Dens improbus 4, 7. dentes avidi 4, 5. carioſi 5, 10. fulminei 1, 21. dentibus rapere caseum 1, 13. 4, 7
Dente lædere 4, 7
Deorum pater 1, 2
Dependentes cirri 2, 5
Deperditus inopia 1, 14
Deplorare fata 1, 9
Deponere fœtum 1, 19. onus naturæ 1, 18
Deprensi 5, 4
Deprimere insontem 3, 10. corium in fluvio 1, 20
Depugnare 5, 2

Digitized by Google

Derepere 2, 4
Derideri 2, 5. 3, 18. fabula quis poteſt 3, 6. ſe 3, 18. turpiter 1, 25. deriſuri 5, 5. deridendus ſenex 3, 14
Deriſor 3, 14
Deriſui eſſe 1, 11. ad deriſum duci 5, 7
Deſcende amice 4, 8
Deſcribi 4, 7
Deſerere docus 3, *prol.* deſertus viribus 1, 21
Deſiderare pretium meriti 1, 8. ire 5, *prol.* legere 3, *prol.* deſiderari 5, 7
Deſidere ramis 2, 4
Definere eſſe 4, 25. habere 4, 4
Deſpicere 1, 3. 1, 12. deſpecti 3, 2
Deſtinare habere 5, *prol.* deſtinata 4, 4
Deſtituit animus te 5, 10
Deſtricta tunica 2, 5. deſtringit eum contumelia 1, 29. 4, 6
Detracta pellis 3, 20
Deterritus reſpectu fabulæ 5, 4
Detritum collum 3, 7. nomen 5, *prol.*
Devenire in locum 4, 8
Devocare ad perniciem 1, 20. 3, 5
Devoluta tonitrua 5, 7
Devorare quos 1, 22. vivos 2, 3. devoratum os 1, 8
Devota vino 4, 4
Deus *pro* Jove 1, 2
Dea Juno 3, 18. dii gratulantes 4, 11. locuti 5, 7. Manes 1, 27. deorum genitor 3, 17. 4, 17. pater 1, 2. deum convictus 4, 23. exta, *ibid.* flamma 4, 10. ira *ibid.* diis iratis natus 4, 19
Dextra fortis 5, 2
Dicere 3, 3. cauſam 3, 17. ſententiam 1, 10. ſuum 3, 13. verum *ibid.* audere velle 3, *prol.* libere 4, 19. dico tibi 4, 19. dixi 4, 21. 4, 24. dixit deberi 1, 17. Sinon 3, *prol.* habere 5, 5. dixerunt illi 1, 24. dici ſtudent 1, 27. cur hoc diceret 1, 30. dicet aliquis 3, *prol.* dic tamen 3, 7. dixerim 1, 14. dicitur invitaſſe 1, 26. ſapiens 5, 6. ſibi 5, 19. dictus Phalereus 5, 1. hora 4, 24. pecunia 4, 4. dictum tempus 4, 10. eſt 1, 6. illis 4, 6. falſo, *ibid.* in ſe 1, 22. dicta obſcœna 3, 11. dictorum aliquid 2, *prol.* dicet qui me noverit 3, 1
Dies adſcriptus 4, 10. ludorum 5, 7. advenit 1, 16. mutatur 4, 16. diei ſpatium 2, 8. die toto 2, 4. diebus interpoſitis 3, 2
Difficile; nec eſt difficile 4, 17
Difficulter contineri 4, 25
Diffluentes corpora 4, 24
Dignitas 4, 15. priſtina 1, 21
Dignus malis 3, *prol.* memoria 5, *prol.* pœna 5, 3. memoriæ 4, 20. præmium dignum 3, 5
Digrunnire 5, 5
Dilatio temporis 4, 25
Diligens induſtria 2, *prol.*
Diligenter intueri. *prol.* 4. diligentius ſervare 3, 10. diligere 3, 10
Dimiſſus irate 4, 24. dimiſſa gratia. *ibid.* dimittere cibum 1, 4. legatos 4, 17. prædam 5, 10. dimitti veto 4, 17
Diripere nummos 2, 7
Diſcedens 4, 2. diſcedere 4, 10

Digitized by Google

Discere exemplis 2, 2. prodesse 4, 18. quam fis 4, 3
Discernere notas 4, 23
Dispellere tenebras 3, 10
Dispersus rumor 5, 5
Differere fabulas 5, *prol.*
Diffidens ambitio 3, 10. diffident potentes 1, 30. sententiis 3, 3
Dissimulare 4, 20
Dissolvere quam 4, 21. dissoluti mores 1, 2
Distribuere æqualiter 4, 4
Distringere contumelia quem 1, 29. scripta 4, 5. vide destr.
Diversum genus 1, 30
Dives nobilis 5, 5. & potens 3, 5. onere 2, 7. arca 4, 11. aviditas 2, 1
Dividere dapem 2, 6
Divinabit, quid omiserim 5, *prol.*
Divinæ domus honor 5, 7
Divisum tergus 2, 1
Divitiarum cupiditas 1, 27. divitias habere 4, 21. 5, 4. rapere, *ibid.*
Diutius 1, 2
Divus Augustus 3, 10. divi 3, 17
Docebo, cur sit inventum 3, *prol.* argumentum 5, 3
Docilis solertia 1, 28
Doctus habet divitias in se 4, 21. labor 2, *epil.* 3, *prol.* doctiorem emendare 5, 9
Documentum habere 2, 4
Dolens venator 5, 10. injuria 4, 24. dolet, qui fert 4, 18. doliturum amanti 3, 10. 4, 18
Dolon 3, 6
Dolor miscet vitam 4, 16. dolorem delinire 3, *prol.* miscere 1, 28. dolore victus 1, 8. cum dolore exprimere vocem 5, 5. dolorem vindicare 3, 10
Dolosa 2, 4. vulpis 1, 13
Dolum, Doli præmetuens 1, 16. dolo decipere 1, 31. doli inriti 1, 23. dolos vereri 1, 35
Domare feras 3, *prol.*
Dominus 2, 5. 3, 7. 3, 19. *ovium* 3, 3. videt plurimum in rebus suis 2, 8. domino præstare officium 3, 7. satis facere 5, 10
Domestica rei curam imp. *prol.* 3
Domus 4, 23. Ætatæ 4, 6. augusta 3, 9. cornea 2, 6. divina 5, 7. luxuriæ 4, 4. polita 4, 4. resonat apparatu 4, 24. domûs fama 3, 10. domum abire 3, 2. & 3, 19. evertere 3, 10. referri 5, 7. reversus 4, 14. tueri 3, 7. purgare alicui 1, 22
Donare 4, 4. & 19. nectar cui 3, 16. ulli 4, 19
Donatio certa 2, 5
Dormire in cubiculo 3, 10. non sinunt cantus 3, 16
Dorso levare 4, 3
Dos libelli 1, *prol.*
Draco 4, 19
Dubia res 5, 2. in dubium venire 3, 13
Dubitare 1, 14
Ducere ævum sollicitum 1, 31. alapam 5, 3. catulos 1, 19. circum quæstus 3, 20. duci ad derisum 5, 7
Dulcis liquor 4, 8. benevolentia 3, 15. caritas 3, 8. libertas 3, 7. mora 3, *prol.* dulce lucrum. *ibid.*
Dum aggeras 4, 29. constabit sanitas 4, 25. nihil habemus majus 4, *prol.* portem 1, 15. 3, 10. dum loquitur 1, 9. dum procedunt 3, 7. dum ferret 1, 4. dum quærunt, dum concursant 3, 10. 4, 3. non possit imitari 5, *prol.* volunt videre pares 2, 2. non sint 4, 15. vindicet 3, 10

Dum-

Dummodo absolvar 3, 9
Duæ dextræ tibiæ 5, 7. laudes 4. 24. partes 3, 13. peræ 4, 9
Duo juvenes 4, 24
Duplex libelli dos. *prol.* 1
Durus pes 1, 30. dura cortex 2, 6. miseria 3, 20
Duratum cor. 2, *epil.*
Dux 2, 5. duces *murium* 4, 5

E.

E populo unus 3, 9
Ebrius error 4, 14
Ecce 3, 20. venit ecce 3, 5
Edere 1, 14. fletus 1, 9. vocem 1, 12
Educatus stercore 1, 27
Effectu caret 1, 20. effectus impedire 5, 8
Efferre quid 4, 21. in lucem 2, *epil.*
Efficere iter brevius 3, 19
Effigies temporis 5, 8. effigiem suam videre in liquore 1, 12
Effodiens ossa humana canis 1, 27
Effugere laqueos, muscipula 4, 1. necem 1, 22
Effugium reperire 4, 8
Effundere farcinam 3, 15
Ego, qui 3, 7. 3, 12. qui sum 3, *prol.* ego vero 3, 7. porro 3, *prol.*
Egregium exemplum 2, 1. melos 4, 21
Egressa è cavo 3, 16
Eia in commune 5, 6
Elapsus semel 5, 8
Elegantia tegere vel celare annos 2, 2
Elevare quid vetustate 3, 10. verbis 4, 2
Eludere calumniam 3, *prol.* canes cursu 1, 12
Emendare doctiorem 5, 9. aliquem 2, 5
Eminere cervice 2, 7
Emittere ore caseum 1, 13
Emori sede arida 1, 6
Emunctæ naris senex 3, 3
En 3, 11
Enatare 4, 21
Enim 3, *prol.*
Enim vero 2, 5
Enixa me mater 3, *prol.*
Epota amphora 3, 1
Eques 4, 3. 5, 7
Equester ordo 5, 7
Equidem 1, 1. 2, *prol.* 2, 7
Equus 4, 3
Eradere curam habendi 3, *prol.*
Eripere conscientiam laudis 2, *epil.* periculo suos 1, 28. alii prædam 1, 4. pennas suas 1, 3
Errare suspicione sua 3, *prol.* erras 3, 15
Error criminis 3, 10. mortalium 2, *prol.* ebrius 4, 14. stultus 5, 7. turpis 5, 5
Errorem solvere 4, 4
Eruere terram 4, 19
Erumpere 2, 8
Esca 1, 28. escam putare 4, 1. quærere 3, 12. scrutari 4, 17. esca replere se 2, 4
Esse non semper, quod quid videtur 4, 1. difficile 4, 17. dementiæ magnæ 1, 14. tanti 3, *prol.* inutilis 1, 2. par cui 1, 19. alicui obvius 1, 29. paucis bono, malo 5, 4. derisui 1, 11. in metu, *ibid.* est animus abire 3, 7. potare 3, 16. licentia 3, 7. mens mihi, notare 3, *prol.* est ita 3, 15. erit ille notus 3, 10. fuerat fragor subito 4, 17. solitus 4, 3
Esuriens 1, 26

Digitized by Google

Et, facilis mihi vindicta 1, 29. *sc. dixit.* & demisit, nec potuit 1, 4
Etiam 1, 21. 2, 1. 2, 8. 5, *prol.* 5, 7. Simplices etiam 3, 10
Etiamsi 1, 10
Evadere necem 4. 5. puteo 4, 8
Evagata inde *feles* 2, 4
Evellere capillos 2, 2
Eventus tristis 4, 5
Evertere contubernium fraude 2, 4. domum 3, 10. quercum 2, 4
Eunuchus 3, 11. eunuchi, glabri 4, 4
Evocare quem 1, 2. 1, 11
Eutychus 3, *prol.*
Ex ara lucernam accendere 4, 10. insidiis 2, 7. populo nescio quis 3, 9. pretio 4, 4
Exaggerare opes 3, *prol.*
Exarare librum 3, *prol.*
Exaudiunt fabulæ 5, *prol.*
Excedit animus terminum 4, 25
Excipere fugientem 1, 11. excipit ferum silva 1, 12. vices noctis spatium diei 2, 8
Excitare quem 4, 24. excitatur vigor 5, 7. excitatus latibulis 2, 8
Excolere deos 4, 10
Excusatum me velim huic 3, *prol.*
Excuti 5, 5
Exemplum 1, 3. egregium & laudabile 2, 1. justum 4, 6. exempli talis fabella 5, *prol.* exemplum adscribere sibi 4, 2. exponere 3, 10. pati suum 1, 26. exemplis continere quem 2, *prol.* discere 2, 2
Exercere imperium unguibus 1, 31. minas 3, 6
Exercitus mustelarum 4, 5
Exhibere decus 4, 23. fidem vocis 4, 25. molestiam cui 4, 6
Exigere ævum in tenebris 4, 19
Exigua materia 4, 24
Exire pastum 2, 4
Existimat 3, 10. rogare eum 5, 7. stultum 4, 25. vera 5, 2. existimatur locutus *prol.* 4.
Exitium fatale, 2, *epil.* invenire 1, 31
Exitus noti 1, 11
Exorare tempus breve 1, 19
Exornare 1, 3. hominem veste 4, 21
Expedire 4, 4. rem 1, 16. expedi., quid facerim 3, 19
Experiendi gratia 1, 14
Expers virtutis 1, 11
Expertus contumeliam 1, 3. sum 5, 2
Expetere 1, 16
Expiari 3, 3
Explere famem fimo 4, 17
Explicare 4, 10. caudam 3, 18. fugam 4, 6.
Exponere 4, 14. breviter 3, 10
Exploranda veritas 3, 10. explorato rege 1, 2
Exprimere gemitum cui 4, 19. vocem naturæ 5, 5
Exsecutus hæc pluribus 3, 10. ordinem 4, 20
Exerit narratio, inveniri 1, 12
Expectare lanium 3, 15. legatos 4, 17
Expectatio maxima 4, 22. facit silentium 5, 5
Exspirans 1, 21
Exta deum 4, 23
Exterere frontem calcibus 1, 21
Exterritus monstro 3, 3
Extollere nautas hilaritate 4, 16
Extrahere 1, 8. 1, 20
Extremum spiritum trahere 1, 21. extremum agmen 5, 1

Digitized by Google

Extricare nihil 4, 22
Extudit frontem 1, 21
Exurit sol lacus 1, 6

F.

Fabella 1, 2. 1, 5. 1, 26. mea 3, 3. parva 1, 15. vera 2, 5. talis exempli 5, *prol.* admonet agere 3, 17. discernit 4, 23. fabellæ & fabulæ 4, 6. per fabellas quæritur 2, *prol.*
Faber deest labori 4, 25. fabri officina 4, 7
Fabricare ratem 4, 6
Fabula 3, 13. admonet 4, 3. significat 2, 8. brevis 1, 10. fabulæ respectus 5, 4. fabula derideri 3, 6. fabulæ fictæ 1, *prol.* fictæ arte 2, *epil.* fugatæ 5, *prol.* inventæ cur 3, *prol.* fabulis capi 5, *prol.*
Fabulosa vetustas 3, 10
Facere 4, 2. 5, *prol.* convicium 3, 16. favos 3, 13. hæredem 4, 4. impetum 1, 29. lucrum 1, 23. 4, 19. ludos 5, 5. 5, 7. medicinam 1, 8. 1, 14. melius 5, 5. moram 4, 24. nidum 2, 4. parentes bonitas 3, 15. quod monitus sis 3, 5. satis 5, 10. se regem 4, 12. corporis tantum 3, 7. tympana 3, 20. viam semita illius 3, *prol.* facere silentium 5, 5. utile 3, 17. tibi 5, 3
Facere quid alicujus causa 1, 22
Facere quid coram pluribus 2, 3. factus locuples 4, 21. faciebat 5, 5. faciunt 5, *prol.* fac me gratulari 4, 25. facerem mehercule, nisi 1, 25. factus calvus 2, 2. nobilis 1, 14. sophus periculo 4, 16. facere aquam turbulentam 1, 1. quid sit faciendum 2, 6. quis fecerit 3, 13. quo facto 5, 5
Facies pulchra 3, 8. serena 4, 16. turpis 3, 4. faciem vincere moribus 3, 8. ad faciem mutari 4, 16
Facilis vindicta 1, 29. facile 5, 3. 5, 7. facile præsidium 4, 5. facile impetrare 1, 19. opprimere 2, 4
Facile vesci 2, 6
Facilius sustinere paupertatem 4, 21. bibere 1, 20
Facinoris causa 4, 18. pœna 3, 10. facinori prælucere 4 10
Factionum partes 1, 2
Falerna fex 3, 1
Fallacia 3, 16. ad fallaciam consilium vertere 1, 31
Fallere ignorantes 5, 2. ignotos 1, 11. fallit spes 3, 5. multum 1, 23
Falsum crimen 3, 10. testimonium 1, 17. falso dictum 4, 6. falsæ laudes 4, 23. falso nomine 1, 14
Fama domus 3, 10. æterna 3, *prol.* famæ tradere 5, *prol.* famam adquirere strophis 1, 14. adsequi 3, 9. consequi 4, 12
Famem explere simo 4, 17. fame coacta 4, 2. consumtus 1, 27. cruciari 4, 17. perire 3, 17. torquere [illegible]m 1, 26
Familia 3, 7. [illegible], 21. convocata 2, 8. concursant 3, 10. solus est familia 3, 19
Farina se involvere 4, 1
Fas est 4, 10
Fascia nivea 5, 7
Fastidiose recipi 3, *prol.*
Fastidire 3, 7. & 16. legere 4, 6. pulmentarium 3, 7
Fatale exitium 2, *epil.*

Digitized by Google

Fateri esse dignum malis 3, *prol.*
Fatigare cœlum perjurio 4, 19
Fatum invidum 5, 6. fati miseria 3, 20. arbitrium 3, 18. dictum tempus 4, 10. fata deploras 1, 9. fatis placet 4, 19
Favere labori alicujus 2, *epil.* vetustis 5, *prol.* favit voluntas 5, 6
Favor tenet mentes 5, 5. favore parvo labi 5, 5
Fautores gratulantur 5, 7
Favi forma 3, 13. favos facere. *ibid.*
Faux, fauce improba 1, 1. 1, 8
Fax ardens 1, 28
Feles 2, 4. fessi catuli. *ibid.*
Felicitas submovet querelam 2, *epil.*
Feliciter subclamare 5, 1
Feminæ *hircorum* 4, 15
Fenestra 1, 13
Feriæ aliquæ venient 3, *prol.*
Ferre auxilium 4, 3. malis 4, 18. exitium corde durato. *Epil.* 2. bonum, malum 1, 2. nihil 4, 4. præmium 4, 17. cogi 1, 21
Ferre carnem per flumen 1, 4. prædam. *ibid.*
Ferre fiscos cum pecunia 2, 7. saccos tumentes hordeo. *ibid.* graviter 4, 4. indigne 1, 21. 3, 18. ferri fatibus 4, 16. ad fabellam 5, *prol.* fertur vulgo 3, 4. fertur locutus 1, 27. dixisse 1, 10. vulgo 3, 3
Ferrum omne 4, 7. ferro incumbere 3, 10. ferrum condere 5, 2. ferro trusitare 2, 7
Forte 1, 2
Ferus 4, 3. 1, 12. ferus, *pro* cervo 2, 8. *pro* leone 1, 21. 2, 1. fera 3, 2. feræ veloces 5, 10. feras domare cantu 3, *prol.* terrere 1, 11
Fessus est cæde 1, 11
Festinans 3, 19
Festinas abire domum 3, 19
Fex 3, 1
Fictilis vulgus 4, 14
Fictio veteri 4, 13
Fictum 4, 20. ficti joci 3, *prol.* fictæ fabulæ 1, *prol.* fictis cautis opprimere quem 1, 1. fictæ arte fabulæ. *Epil.* 2
Fidelis societas 1, 5
Fides 4, 25. jurisjurandi 3, 10. incorrupta 4, 12. mira 3, 10. pacta 3, 13. rara 3, 9. fidem advocare 4, 4. amittere 1, 10. exhibere vocis 4, 25
Fiduciam arripere 5, 7
Fieri solet 3, 9. vidit 5, 5. fit turba 5, 5. fiet longior usus 4, 25
Filia turpissima 3, 8. filias tres 4, 4
Filius insigni & pulcra facie 3, 8
Fimus turpis 4, 17
Fingere capillos 2, 2. effigiem 5, 8. partes 4, 14. finxit Æsopus 4, 16
Finitur malum 1, 18
Firmiores catuli 1, 19
Fisci 2, 7
Flagellum 3, 6
Flagitare debitum 4, 25. præmium 1, 8. validius 1, 19
Flagitia mulieris 3, 10
Flamma Deum 4, 10. flammis circumdare arborem 1, 28
Flatus *tubicinis* 5, 7. flatus secundi 4, 16
Flebiles gemitus ciere 1, 18
Flere casus 2, 7. servitutem 1, 2
Fletus graves edere 1, 9
Flexus noti 2, 5

Flo-

Digitized by Google

Florere legibus 1, 2
Flumen Nilus 1, 25
Fluvium 1, 20
Fodere cubile 4, 19. terram 2, 4
Fœcunda novies 3, *prol.*
Fœdus icere 1, 31
Fœtus canis 1, 19. fœtum ponere 2, 4
Fons certus veritatis 3, 10
Foras prodire 2, 4. protrudi 5, 7. trudi 5, 5. vadere 4, 17
Forma *pavonis* 3, 18. favi 3, 13. data 3, 18. humana 4, 24. formam corrumpere 3, 8
Formica 4, 23
Formoſus 3, 8. grex 1, 3. formoſa filia 4, 4. formoſi ſæpe peſſimi 3, 4
Fors *prol.* 3
Forſan 2, 4
Fortaſſe 3, *prol.*
Forte 2, 1. 3, 8. 4, 21. 4, 25. 5, 6. 5, 7. occurrere 3, 7. viderat 1, 7
Fortis 5, 10. dextra 5, 2. re ſecunda, *ibid.* forti viro inviſæ opes 4, 11. fortes 1, 21. 1, 5
Fortiter tuentes 3, 10. fortius adſuetam vicem præſtare 3, *prol.*
Fortitudo hircorum 4, 15
Fortuna tota 4, 4. aufert ſenſum 1, 7. tribuit honorem 1, 7. filius Plutus 4, 11. vicem gemens 5, 1. fortunam pudet criminis, 2, *epil.* ad fortunam offendere 4, 14. de fortunis queri 4, 16
Fortunæ delictum 3, 11
Fortuitum contubernium 2, 4
Forum 3, 13
Fovea 3, 2. 1, 17. fovea ſeſe liberare 3, 2
Foveré ſinu 4, 18
Fragor 4, 17
Frangere tibiam 5, 7. frangi 4, 14
Frater ſalve 1, 29. fratris artus 4, 6. joci 3, 8
Fraudare natos lacte 3, 15. ſuperos thure 4, 19
Fraudatus 4, 24
Fraudator 1, 16
Fraudis merces 1, 17. fraudem moliens 4, 8. fraude turpi innoteſcere 1, 10. fraudibus impugnari 3, 10
Fraude evertere contubernium 2, 4
Fremit rumor 5, 7
Frenare impetum 4, 24
Frena ſpumantia 3, 6. frenos pati 4, 3. frenum ſolvere 1, 2
Frequentare aras 4, 23
Freta Ægea 4, 6
Frigora 4, 23
Frivola aura 5, 7. inſolentia 3, 6
Frons, frondis parum 2, 8
Frons comoſa 5, 8. prima decipit *prol.* 4. frontis ſeveritas 4, 6. frontem exterere *vel* extundere calcibus 1, 21
Fructus apum 3, 13. *olivæ* 3, 17
Fructum capere 4, 4. fructum capere ex 4, 19. fructu honorem vendere 3, 17
Frugi 4, 4
Frui data 4, 4. gaudio 4, 14. gloria 4, 15. rebus 4, 23. reliquiis 1, 22. diutius 4, 25. fruere, quæ laudas 3, 7
Fruſta 3, 7
Fruſtra 1, 2. 1, 26. 4, 25. gemere 3, *prol.*
Frutice contingere quem 1, 18
Fuci recuſant 3, 13
Fugam explicare per 4, 6
Fugare roſtris 1, 3
Fugatæ fabulæ 5, *prol.*
Fugax 5, 2
Fugere 4, 5. milvium 1, 31.

Digitized by Google

mortem cujus 3, 9. necem 2, 8. viribus tantis 5, 2. metu 1, 11. de conſpectu 1, 16. per campum 1, 12. fugit imprudentiam 4, 4. fugientes excipere 1, 11
Fugitare 1, 2
Fulmen quaſſare 4, 17
Fulminei dentes apri 1, 21
Fundare ædes 3, 9
Funditus evellere 2, 2
Funeſtum ſcelus 3, 10
Funeris impenſa 4, 19
Fur 1, 6. 4, 10. nocturnus 1, 23. fures 3, 7
Furens ira 3, 10
Furfures 4, 17
Furor pugnantium 1, 30
Furtim 1, 2
Furti crimen 1, 10
Fuſtes congerere 3, 2. fuſtibus propulſi 4, 17
Fuſa aqua 1, 14
Futilis lingua 5, 2. futiles 4, 17

G.

Galli Cybebes 3, 20
Gallinacius pullus 3, 12
Garrulus 3, 19. Garrula 3, 16
Gaudens pecore 4, 4. gaudere parce 4, 16. ſe contemptum 2, 7. laudari 1, 13
Gaudens ferus 2, 8
Gaudium donationis 2, 5. heredis avarus 4, 19. pravum 4, 14. & dolor miſcet vitam 4, 16
Gelu rigens 4, 18
Gemere fruſtra 3, *prol.* gemens multum 5, 7. tacite 5, 1
Gemina ſydera 4, 24
Gemitum exprimere 4, 19. gemitus flebiles ciere 1, 18. 4, 22
Gemmea cauda 3, 18
Generoſus impetus 1, 29
Genitor deorum 3, 17. 4, 17
Gens Threiſſa 3, *prol.*
Genus proprium 1, 3. fabularum 3, *prol.* jocorum 4, 6. queſtus 4, 21. mortalium 2, *prol.* ſpectaculi 5, 5. ſpectatorum 5, 7. vitæ 3, *prol.* contemtum 5, 3. diverſum 1, 30. inerme 1, 31. maſculum 4, 14. pavidum 1, 2. vetuſtum 5, *prol.* utrumque 3, 13. generi tribuitur gloria. 2. *epil*
Gerere multum decoris corpore 1, 13
Gignere 3, 15
Glabri 4, 4
Gladium ſtringere 5, 2. gladio tranſigere pectus 3, 10
Gloria ſolennis 3, *prol.* ſtulta 3, 17. vana 4, 15. gloriæ auctoritas 4, 24. gloriam jactare verbis 1, 11. tribuere virtuti. 2, *epil.*
Gloriari alienis 1, 3. gloriantis joci 3, 8
Glorioſus 4, 23
Graculus 1, 3
Gradus concitus 3, 2. quietus, placidus 2, 7
Græcia litterata 3, *prol.* Græciæ quos opponat, habet Latium 2, *epil.*
Gràji 4, 6
Granum congerere 4, 23
Gratia dimiſſa 4, 24. par refertur 3, 2. gratiæ ſubſcribere 3, 10. gratiam rependere *prol.* 2. in gratiam redire ſecum 5, 3
Gratias agere 2, 8. gratia auctoritatis 5, *prol.* conſolandi 3, 18. 4, 16. experiendi 1, 14
Gratis anhelans 2, 5
Gratulari judicio 4, 25. gratulantes dii 4, 11. fautores 5, 7

Digitized by Google

Gratus ſtultis 1, 23. gratum eſt 1, 22. gratior propter fructus 3, 17
Gravati ſarcinis 2, 7
Gravis caſus 1, 21. alapa 5, 3. contumelia 1. 29. vitiis *pera* 4, 9. res 3, *prol.* grave onus inſuetis 1, 2. pondus 2, 6. graves fletus 1, 9. gravi morbo confectus 1, 14
Graviter ferre 4, 4
Greſſus delicatus, languidus 5, 1
Grex pavonum 1, 3. gregis principatus 1, 30. grex tener 2, 4
Gruis 1, 8
Gulæ credere 1, 8
Gubernator 4, 16
Guſtare 1, 26
Gyrus ſimilis 4, 25

H.

Habendi cura 3, *prol.* habere aliquid operis reſidui 4, 25. arcum tenſum 3, 14. divitias in ſe 4, 21. majus nihil *prol.* 4. oculos centum 2, 8. filiam 3, 8. ſignum 4, 5. multum luctus 1, 12. pecora 3, 3. quo ſe oblectent 3, *prol.* quos opponamus cui. *Epil.* 2 res 4, 4. terminum 5, *prol.* vocem 1, 13. habent inſidias blanditiæ 1, 19. non cerebrum 1, 7. habere documentum 2, 4. nihil 4, 23. habent divitias 5, 4. genus ſpectaculi 5, 5
Habitu ſuo vitam degere 1, 3
Habitu ſimilis alicui 4, 15
Hac re probatur 1, 13
Hærere in portis 4, 5. vado 4, 8. fauce lupi 1, 8
Hariolus 3, 2
Haud 3, 2
Hauſtus 1, 1
Hebrus 3, *prol.*
Heic 2, 8
Hercules 3, 17. 4, 11. ſanctus 5, 4
Hercule 1, 1
Heres proximus 3, 10. heredis gaudium 4, 19. heredem facere 4, 4
Heu 1, 30
Heus 1, 23. 2, 5. 3, 14
Hic eſt Menander 5, 1. hac re 4, 9. hoc quoque 4, 6. hoc, quo 4, 25. argumento 2, 7. hæc inter 2, 8. hoc locuti modo 3, 20
Hic tum 5, 10
Hilare convivium 4, 24
Hilaritate extollere 4, 16
Hinc 1, 2
Hippolytus 3, 10
Hircus 4, 8. 4, 15
Hiſpidus ſus 5, 10
Hiſtoria 4, 5
Hodie 4, 10. 4, 24
Homo 2, 5. 4, 8. bilinguis 2, 4. doctus 4, 21. improbus 1, 31. malus 1, 19. meus 5, 7. perturbatus 4, 24
Homini 2, 1. 2, 2. nihil utilius, quam 4, 12. hominis auxilium 4, 3. curam 3, 3. ſolertia 4, 4
Hominem non viſum 3, 19. quæro. *ibid.* exornavit 4, 21. proſequuntur plauſu 5, 5. hominum ſator 3, 17. tectum 2, 8. vita 3, *prol.* mores. *ibid.* tenuitas 2, 7. contumeliæ 4, 17. notæ 4, 23
Homines cauti 1, 25. inter homines 4, 24
Honor & gloria 1, 7
Honor divinæ domus 5, 7. honoris via patet 2, *epil.* honori

Digitized by Google

tuo dedicans hoc 3, *prol.*
Honore fructum vendere 3, 17
Hora dicta 4, 24. horæ momentum 3, *prol.*
Hordeum vile 2, 7. hordei reliquiæ 5, 4
Horrendus impetus 1, 11
Horrida tempestas 4, 21
Hortari 1, 18
Hortuli delicati, venusti 4, 4
Hospitium præstare cui tempore adverso 2, 8
Hostia major 3, 3
Hostile corpus 1, 21
Hostis 1, 28. callidus 4, 1. illis, qui me læserant 3, 2. hostium clamor 1, 15. ab hostibus capti 4, 5
Humanitati se accommodare 3, *16*
Humanus sanguis 5, 3
Humanam supra formam 4, 24
Humano capite 3, 3
Humana ossa 1, 27
Humiles nati 1, 27. laborant, ubi potentes diffident 1, 30. humiles metuere 1, 28
Humus æstuans 2, 5. humi jacere 1, 18
Hydrus 1, 2

I.

Jacens lupus in fovea 1, 17
Jacentis miserita est 3, 15
Jacere humi 1, 18
Jaces 1, 2. 4, 1. merito 1, 27. ô quanta res 3, 12
Jacens amphora 3 1. confectus morbo 1, 14. leo spiritum extremum trahens 1, 21
Jacuit rupto corpore 1, 24
Jacent regna 4, 6
Jactans basia 5, 7. frusta 3, 7. gloriam 1, 11. meritum inane imprudentibus 1, 22. officium 2, 5. quod tegere debet pudor 4, 23. se formosum 3, 8
Jactare tintinnabulum 2, 7
Jactis telis 4, 3
Jam 3, *prol.* 3, 10. 4, 25. nunc 4, 20. 5, 5. jam curabo sentiat 5, 2. pridem 5, *prol.*
Janua 3, 10. ad januam 4, 24
Ibi dum 1, 12. stans 3, 3
Icere fœdus 1, 31. Ictus 1, 21
Id demum homini turpe est, quod meruit pati 3, 11
Idem ille 4, 24
Ideo 4, 23. nec ideo 2, 8
Igitur 1, 25. 1, 2. 2, 7
Ignavis jocus esse 1, 21
Ignavus sanguis 1, 29
Ignis noster 4, 10. ignem quærere 3, 19
Ignorans ipsum 5, 1. ignorantes fallere 5, 2
Ignotus locus 1, 14. ignotos fallere 1, 11. ignotum onus 3, 15
Ilium 3, 10
Ille molestus 3, 19. Cynœdus ille 5, 1. illa contra 4, 7. nec illam nec hanc 1, 2. ille insolens 1, 11
Illic 4, 6
Ima quercus 2, 4
Imbres pati 3, 7
Imitari dum non possit, obtrectet 5. *prol.* potentem 1, 24. vocem 5, 5. similius. *ibid.*
Immanes gemitus 4, 22
Immiscere se gregi 1, 3
Immittere panem Vid. mittere, se in puteum 4, 8
Immodica offendunt 5, 5
Immolare verrem 5, 4
Immolari 4, 23. dentibus 4, 5
Impar duabus 2, 6. virtute 4, 15
Impedire 5, 8. cornibus impeditus 1, 12

Digitized by Google

Impendere curam rei domesticæ 3, *prol.* impensa funeris 4, 19
Imperium improbum 5, 1. exercere 1, 31
Impetrare aditum 4, 17. barbam 4, 15. veniam 4, 25. facile 1, 19
Impetus iræ 3, 10. horrendus leonis 1, 11. generosus 1, 29. iratus 3, 2. impetum frenare 4, 24. impetum fugere 1, 16. impetus tenere *fluminis* 3, *prol.*
Impetum cujus vindicare 4, 6
Impingere lapidem cui 3. 5
Implere amicis *domum* 3, 9. implet rumor Athenas 4, 4. impletur venter 3, 7
Implicat error 3, 10
Imponere clitellas 1, 15. peras 4, 9. pœnas 4, 17. imposuit canticum cui 5, 7
Importare luctum cui 1, 28
Improbitas aufert prædam 1. 5
Improbus 1, 8. 3, 11. 2, 1. dens 4, 7. homo 1, 31. sponsus 1, 16. improba *mustela* 1, 22. improbum animal, *musca* 5, 3. improba fauce 1, 1. improborum successus plures allicit 2, 3. improbum imperium 5, 1. improbis prodesse 4, 19
Imprudens decidit 3, 2. imprudentes 1, 22
Imprudentia multorum 4, 4
Imprudentiæ veniam dare 4, 19
Imprudens audacia 3, 5. imprudens peccat 3, 13
Impudens avis 1, 3
Impudentiæ quæstus 1, 14
Impugnari fraudibus 3, 10
Impune abire 1, 8. lædi 1, 21. 4, 3
Imputare beneficium cui 1, 22
Ima quercus 2, 4
In conspectum prodire 5, 1. fabellas transferre 3, *prol.* hyemem 4, 23. hoc 4, *prol.* horas singulas 3, 15. plausus consurrectum 5, 7. se dictum 1, 22. sublime tollere 2, 6. conspectum venire 5, 1. numero esse 4, 24. periculo esse 2, 4. sylvis vita aspera 3, 7. in vitam incumbere 3, *prol.* in cœtum recipi 3, *prol.* in foveam decidere 3, 2. in chartas transferre 5, *prol.*
Inanis superbia 1, 3. inane meritum 1, 22
Incensus crimine 3, 10
Incipit ingredier 5, 7. narrare 1, 6. orare 1, 28
Incitatus 1, 1
Incola stagni 1, 6
Incolumis 4, 23. Roma 5, 7. incolume caput 1, 8. incolumes nati 1, 28
Incommodum 5, 3
Inconveniens corpus 3, 13
Incorrupta fides 4, 12
Increpans mulam 3, 6
Incumbere ferro 3, 10. in vitam 3, *prol.*
Inde 2, 5
Indicare 1, 15. indicat agere 4, 23
Indignari 1, 24. 1, 29. 4, 15
Indigne ferre 1, 21. 3, 18
Indignus locus 3, 12. indignos adjuvare 1, 8
Inducere ad legendum 3, *prol.* verbis 2, 6
Industria diligens. *prol.* 2
Inedia consumpti 2, 4
Ineptum opus 4, 20
Iners somnus 3, *prol.* inertes fuci 1, 13. 1, 2
Infelix 1, 12. 2, 8. 3, 20
Inferior 1, 1

Digitized by Google

Inferre cauſam jurgii 1, 1
Infeſta cornua 1, 21
Inficere manus 4, 6
Inflare pellem 1, 24. ſeſe validius. *ibid.*
Infundere opus ceris 3, 13
Ingemiſcere 1, 13
Ingenium 3, *prol.* 5, 5. viri 5, 1. quantum valet 1, 13. ſævum 4, 6. ingenio condere famam 3, *prol.*
Ingens ſtatua 2, *Epil.*
Ingrata 1, 8
Ingravantes anni 5, 10
Ingredier 5, 7
Inhoſpitalis Pontus 4, 6
Injecta illi cupiditas 1, 27
Initio 1, 18
Injuria vetus 1, 21. vindicanda 4, 17. injuriæ addere contumeliam 5, 3. patiens 1, 5. injuria dolens 4, 24. ab injuria tutæ 1, 31
Injuſta nex 1, 1
Inlicere pretio quem 1, 8
Inlidere corticem ſuper ſcopulum 2, 6
Inludens eques 5, 7
Innocens 4, 25. 1, 1. femina 3, 10
Innoteſcere fraude 1, 10
Innoxius viator 2, 1
Inopia deperditus 1, 14
Inops potentem dum vult imitari perit 1, 24
Inquinare lignum contumelia 1, 2. inquinari ſanguine 1, 29
Inquit 1, 1
Inridens 5, 3. mala 1, 9
Inrigatus nectare venas 4, 14
Inriti doli 1, 23
Inſcia 4, 8
Inſectari 3, 11
Inſecuta nox 3, 2
Inſerere roſtrum lagonæ 1, 26
Inſidiæ hoſtis 4, 1. inſidias habent blanditiæ 1, 19. ex inſidiis advolare 2, 7
Inſidioſus aper 2, 4
Inſignis facies 3, 8. opera 1, 11. inſilire 1, 2
Inſitivi liberi 3, 3
Inſolens 1, 11. fiducia 5, 7
Inſolentia frivola 3, 6. inſolentiæ noxiorum 4, 25
Inſons 3, 10
Inſpicere ſpeculum 3, 8
Inſtans nex 1, 22. 2, 8. partus 1, 18. pernicies 1, 30
Inſtrumentum ruſticum 4, 4
Inſuetis onus 1, 2. inſueta vox 1, 11
Inſula 4, 21
Inſulſum 4, 6
Inſultare cui 1, 21
Integritas fincera 4, 25. integritatis teſtes 3, 11
Intelligere 1, 12. cauſam 3, 14. errorem 5, 7. me 3, 12. quod 4, 1. rem 2, 5. pulchre 4, 20
Intempeſtive 3, 19
Intendete cutem 1, 24
Inter capellas 3, 15. feras 4, 12. aras morari 4, 23. cædem 2, 7. homines 4, 24. lachrymas 4, 16. manus ſublatus 5, 7. quos inter 5, 5
Inter reliquas merces pendere 3, 4. hæc inter 2, 8
Intercipere laudem 4, 11
Interdicere, ne 4, 10
Interdiu 3, 7. 3, 16
Intereſſe illius, ne 4, 24
Interficere 1, 9.
Interior angulus 4, 3. *prol.* 4.
Interponere quid. *prol.* 2. nomen 5, *prol.* fidera 4, 24. interpoſitis diebus 3, 2
Interpretari 4, 4

Digitized by Google

Interrogare 1, 24. 1, 30. 3, 17
Intervenire 2, 1
Intrare ad præſepia 5, 9. januam 3, 10. limen muſarum 3, *prol.*
Intritus cibus 1, 26
Intueri nænias *prol.* 4
Intueri pugnam taurorum 1, 30
Invenire 3, 12. 4, 17. carbonem 5, 6. theſaurum 1, 27. pectinem 5, 6. exitium 1, 31. pretium 5, *prol.* ubi accenderet 3, 19. *opp.* perficere 4, 20. inveniri 1, 12. inveniuntur contrarii 4, 10. formoſi 3, 4. inventuri mortuam 3, 2
Invicem 2, 2. 3, 8
Invidia. 2, *Epil.* magna 3, 8. mordax 5, *prol.* invidia tangi 1, 24. invidiæ cedere 3, 9
Invidum fatum 5, 6
Inviſus 4, 23. inviſæ opes 4, 11. inviſa munera 4, 10
Invitare cognatos 4, 24. ad cœnam 1, 26. 4, 14. præmio 5, 5
Invitum coëgit pati 4, 3. invita laude 3, *prol.*
Involvere ingenium 4, 6. ſe farina 4, 1
Inutilis 1, 2
Jocari 2, 5. 3, 4. fabulis 1, *prol.*
Joculare *prol.* 4
Jocunditas tibiarum 4, 19
Jocundus odor 3, 1
Jocus eſſe alicui 1, 21. jocus narrantis *prol.* 2. joci ficti 3, *prol.* gloriantis fratris 3, 8. jocorum genus 4, 6
Ipſe dominus 2, 8. dies 5, 7. Jupiter 4, 10. 5, 8. ipſo ab ſermone 4, 21. ipſa exſpectatio 5, 5. ſchola 3, *prol.* vita. *ibid.* illum ipſum 5, *prol.* ipſi principes 5, 1. ipſum ignorans 5, 1
Ira Deum 4, 10. furens 3, 10. iram reprimere 1, 29
Iracundi 4, 3
Iraſcaris nolo 4, 19. iraſcitur 3, 8
Irate dimiſſus 4, 24
Iratus impetus 3, 2. ſonipes fero 4, 3. iratis diis natus 4, 19
Ire, redire 2, 8
Ire in plauſum litterarum 5, *prol.*
Ire gravatum ſarcinis 2, 7
Iſta fic *prol.* 2.
Ita eſt 3, 15. ita nunc 4, 14. 4, 17
Itaque 1, 27
Iter brevius, longius 3, 19. ſimulare ad villam 3, 10
Iteratur canticum 5, 7
Itidem 3, 8
Jubet me benignitas vigilare 1, 23. vocem premere 1, 11. excudi 5, 5. repeti 5, 7. occidi 2, 8. juſſit bibere 1, 14. poni 5, 4. dormire 3, 10. adſcribi 4, 17
Judex 3, *prol.* ſedit 1, 10. judices petunt adjuvari ab Aug. 3, 10. judice veſpâ, 3, 13. quales judices 5, 5
Judicare dignum memoria 5, *prol.*
Judicat ſententia 3, 10. livor 4, 20. judico dignum pœna 5, 3
Judicium 4, 17. erroris 5, 5. ſincerum 3, *prol.* judicio gratulari 4, 25
Jugulare 5, 4
Jugum temperare flagello 3, 6
Jugum nemoris 4, 6. Pierium 3, *prol.*
Jumenta 4, 4
Juno 3, 18

Digitized by Google

Jupiter 1, 6. 3, 17. 4, 9. 4, 10. 5, 8. magnus 4, 17. pater deorum 1, 2. summus 4, 19. tonans 3, *prol.*
Jurgium petulans 3, 11. jurgii causam inferre alicui 1, 1
Juris periti 4, 4
Jus neglectum 4, 4. simile 1, 26. jura sancta 4, 12
Jurisjurandi fides 1, 8. 3, 10
Jussus parare 3, 19
Justum exemplum 4, 6. tanto justius 5, 5. 4, 25
Juvant te fabellæ 4, 6
Juvencus 2, 1
Juvenis pulchra 2, 2. juvenes duo 4, 25

L.

Labi favore pravo 5, 5
Labor 2, *Epil.* doctus 3, *prol.* deest fabro 4, 25. labore mortuus 3, 20
Labori alicujus favere. *Epil.* 2. ex labore fructum capere 4, 19
Laborare nihil 4, 23. validius 3, 11. laborant humiles 1, 30
Laborare ut 1, 22
Lacerari 1, 1. morsibus 1, 12. 2, 3
Lacessere quem 4, 23
Lacrymæ vectorum 4, 16
Lacus 1, 6
Lædendi mens 5, 3. lædere 1, 26. 3, 2. dente 4, 7. læsit locus 1, 18. læsura invicem 3, 8. læsus vulnere 2, 7
Lædi 2, 6. impune 1, 21. 4, 3
Lætari 3, *prol.* tulisse auxilium 4, 3. lætare Rom. 5, 7
Læta domus 4, 24. viridaria 2, 5
Læva omina 3, 18
Lagona plena cibo 1, 26
Lagonæ collum 1, 26
Lambere collum 1, 26. otio 1, 25
Lanæ dedita 4, 4
Languens ævum 4, 25. languere 5, 10
Languidus gressus 5, 1. languidæ vires 3, 2
Lanifica 4, 4
Laniger 1, 1
Lanius 3, 4. 3, 15
Lapidem impingere cui 3, 5
Laqueos effugere 4, 1
Large dividere 2, 6
Largus cibus 3, 7. larga dapes 2, 4
Lassare se pondere 2, 6
Late spargere 3, 1
Latens 2, 8. 5, 5. latet plebs 4, 5
Latibula nemorosa 2, 8. secreta 1, 30
Latior bove 1, 24
Latinæ litteræ 5, 5
Latium *Epil.* 2
Latrans senex 5, 10
Latrare pro re domini 1, 23
Latro 1, 1. occisus 5, 2. latrones advolant 2, 7
Lavare 4, 13
Lavatio argentea 4, 4
Laudabile exemplum 2, 1
Laudare opus 4, 20. quod fuimus 5, 10. quæ laudas, fruere 3, 7. laudari verbis subdolis 1, 13. vocem cognovit 3, 16. cornua 1, 12. quæ laudamus sæpe multum luctus habent 1, 12. laudatis utiliora. *ibid.*
Laurea placet Phæbo 3, 17
Laus invita 3, *prol.* victorum 4, 21. 4, 24. parta 5, *prol.* vera 4, 11. laudes duæ 4, 24. falsæ 4, 23. laudis conscientia. *Epil.* 2. laudis certamina 5, 5
Laudibus onerare 5, 5
Lazare arcum 3, 15
Lector 2, *prol.* Cato 4, 6
Lecto recipere corpus 1, 18
Leda 4, 24
Legati canum 4, 17. legatos dimittere. *ibid.*
Legere comœdias 5, 1. genus jocorum 4, 6. libellos 3, *prol.* sen-

Digitized by Google

sententiam 4, 25. versus 4, 21. arbores 3, 17. capillos 2, 2. viles nænias 3, *prol.*
Leniter potare 1, 25
Lentus 1, 15. lentum flagellum 3, 6
Leo 1, 5. 1, 11. 1, 21. 2, 1. 4, 12
Lepidum genus 5, 7
Lepus 1, 9
Leto dare 1, 22. 3, 16
Levare dorso quem 4, 3
Levis cursus 1, 12. risus 1, 29. leve ludere. *prol.* 4
Levitas 5, *prol.* stulta 5, 7
Lex. Legem proponere 3, 13. legibus obsistere 3, 15. leges æquæ 1, 2
Libellus 5, *prol.* libellum sustinere 4, 6
Libelli Phædri. *prol.* 3
Libeat 1, 3. quum libitum est concipere 3, 15. si libuerit 2, *prol.*
Libenter 5, 4
Liber. Librum exarare 3, *prol.*
Liber 4, 14. mihi sum 3, 7. animus 3, *prol.* liberæ paludes 1, 2
Liberalis repente stultis gratus est &c. 1, 23
Liberi infitivi 3, 3. liberos creare 1, 6
Liberare sese fovea saltu 3, 2
Libere dicere 4, 10
Libertas dulcis 3, 7. procax 1, 2
Libertus 3, 10
Libido 4, 14
Libitina 4, 19
Licet obtrectet, dum 5, *prol.* dissimulet, tamen 4, 20
Licentia poëtæ 4, 24. solvit frenum 1, 2
Licentia est 3, 7
Ligare cornua capitibus 4, 5. crus fascia 5, 7
Ligneus alveolus 2, 5
Lima 4, 7
Limare mendacium 3, 10
Limen Musarum 3, *prol.* liminis custos canis 3, 7
Limus 1, 2
Lingua 4, 13. futilis 5, 2. linguam præcludere 1, 23
Linquere hærentem vado, 4, 8
Linteum Pelusium 2, 5
Linus 3, *prol.*
Liquida sorbitio 1, 26
Liquor 1, 1. dulcis 4, 8
Lis deducta in forum 3, 13. orta 4, 3
Litigare cum aliquo 3, 11
Litteræ 4, 6. latinæ 5, 5. valent 4, 24. litterarum studium 4, 21. plausus 5, *prol.*
Litterata Græcia 3, *prol.*
Livor 2, *Epil.* 4, 19. abesto hinc 3, *prol.*
Locare nomen 1, 16
Locuples 1, 27. 4, 21
Locus 2, 1. 4, 8. ignotus 1, 14. indignus 3, 12. obscurus 4, 1. est auxilio 4, 25. locum recolere 1, 18. loco mercedis 4, 24. tuta 1, 28. cedere 1, 19. concipere malum, finire 1, 18. loca deficiunt 5, 5
Locum complere timore 2, 4. reposcere 1, 19
Locutus 1, 27. 5, 7. 5, 4. existimor. *prol.* 4. hoc modo 3, 20. sic 1, 5. 1, 26
Longe vetustior 4, 6. ab illis 1, 30. longe inferior 1, 1. fortior 3, 7
Longitudo colli 1, 8
Longus. Longa memoria 5, *prol.* longum tempus 4, 4. longior usus 4, 25. longius iter 3, 19

Digitized by Google

Loqui 5, 5. recte 4, 12. hoc modo 3, 20
Loquuntur arbores. *prol.* 1
Lora continere 3, 6
Lubitum est 3, 15
Lucerna adhata 3, 10. lucernam accendere 3, 19. de flamma deum, nefas 4, 10
Lucrum 5, 6. dulce 3, *prol.* periculosum 5, 4. facere 1, 23. lucro corrumpit cuncta Plutus 4, 11
Luctans cornibus 5, 9
Luctus quantum 1, 12. luctum importare cui 1, 28
Lucullus 2, 5
Ludere calamo. *prol.* 4. nucibus 3, 14. pueriliter 3, 8. ludorum dies 5, 7. ludos facturus 5, 5. nobiles. *ibid.*
Ludus animo debet aliquando dari 3, 14
Luere culpam spiritu 4, 10. pœnas 1, 17. 3, 10
Luget domus 4, 6
Lumen 3, 10. luminis commercium 4, 10. ad lumen compilare. *ibid.* cum lumine quid tu 3, 19
Lupus 1, 1. 1, 8. 1, 10. 1, 16. 1, 17. 3, 7
Luscinius 3, 18
Lustrare domos 3, 19
Lusus datur animo 3, 14
Lux. in lucem efferre 2, *epil.* luce 3, 7
Luxuriæ domus 4, 4
Luxus 4, 4
Lympharum speculum 1, 4

M.

Macerare quem 4, 19
Macie confectus 3, 7
Mage 5, 3. magis accensa 3, 16. ridicule, quam vere 3, 4
Magistra 2, 6
Magnitudo 3, 18. principum 4, 5. magnitudinis invidia 1, 24
Magnus apparatus 4, 24. Jupiter 4, 17. risus 5, 7. magnæ opes 2, 7. 3, *prol.* magnum beneficium 3, 15. periculum 2, 4. 2, 8. 4, 8. magna mirari 4, 22
Magna invidia 3, 8. magno dolore 1, 8. major hostia 3, 3. molestia 4, 6. nisus 1, 24. turba 5, 4. 5, 5. cura 3, 3. majus incommodum 5, 3. nihil 4, 1. majoris venire 2, 5. quis major 1, 24
Majestas ducis 2, 5
Male dimissa gratia 4, 24. mulcatus 1, 3
Maledicere cui 1, 1
Maleficii pœna 1, 17
Maleficus canis 2, 3. consiliator 2, 6
Maligna suspicio 3, 10
Malignitas 5, *prol.*
Malitia sceleste 2, 4.
Maluisset perdere 5, 7
Malus homo 1, 19. sutor 1, 14. malum extrahere 1, 8. alterius 4, 8. concinnare 2, 4. concipitur 1, 18. ferat 1, 2. finiri 1, 18. malo adficietur 1, 5. esse 5, 4. malorum munera 4, 10. malis amicus 4, 11. mala nequitiæ 3, 8. videre 1, 16
Malis auxilium ferre 4, 18
Malis se dignum fateri 3, *prol.* mali causa 3, 10
Mandare servulo 4, 24
Mandata dare 1, 2. 4, 17
Manes dii 1, 27
Manet sensus patri 4, 4. pretium literis 5, 5
Manifesta res 5, 5

Digitized by Google

Manus noſtra 4, 20. manum oſculari 5, 1. manu Luculli 2, 5. manus inficere 4, 6. inter manus 5, 7. manibus tangi 3, *prol.*
Mare medium 4, 21. Siculum, Tuſcum 2, 5
Margarita 3, 11
Margo altior 4, 8
Maritus 3, 10
Marmor novum 5, *prol.*
Mas, mares molles 4, 14
Maſculina membra 4, 14
Maſculus 3, 15. maſculum genus 4, 14
Mater 1, 28. 3, 10. enixa 3, *prol.* tua 3, 15. ſedula 4, 4. ſervans ætatem nati 3, 10. matris cathedra 3, 8
Materia, quam Æſopus reperit 1, *prol.* exigua 4, 24. materiæ copia 4, 25. ſatis 5, *prol.*
Matronarum oſcula 4, 23
Matura 4, 2. maturus 3, 19
Maxime contrarii 4, 10. maximus genitor 4, 17. plauſus 5, 5. ſplendor 3, 12. admirator 4, 21. maxima expectatio 4, 22
Maxima fames 4, 17
Maxime dolere 3, 10
Mecum 2, 5. 5, 3. ſunt mea 4, 21
Medea 4, 6
Medicinam facere 1, 8. 1, 14
Medicus nobilis 1, 14
Medica ars 1, 14
Medio ſole 3, 19. media ætas 2, 2. quercus 2, 4. turba 4, 4. via 3, 14. medium mare 4, 21
Mehercule 1, 25. 3, 5. 3, 17. 5, 5
Melior vita 4, 17. ad cogitandum redit 3, 14. meliores carpere 2, *epil.* melius facturum 5, 5. deponere 1, 18
Mellis ſopor 3, 13
Melos egregium 4, 21. luſcinii 3, 18
Memini 3, 2. quibus 5, 7. pulchro 4, 25
Meminerit *prol.* 1
Memoria longa 5, *prol.* memoriæ tradere 4, 24. memoriæ dignum 4, 20. mea factum 3, 10
Menander ſcriptor 5, 1
Mendaces 1, 17
Mendacium limare 3, 10
Mens lædendi 5, 3. cœca 4, 19. rara *prol.* 4. mihi eſt 3, *prol.* mentes tenet favor 5, 5
Menſa 3, 7
Menſes 3, 15. acti 1, 18. tranſeunt 5, 7
Mentiri 1, 29. multa 3, 10
Merces 3, 4. *prol.* 4. fraudis 1, 17. accepta 4, 21. mercedis loco 4, 24. pars, *ibid.* mercedem poſtulare 1, 8. ſine mercede 4, *prol.*
Mercurius 1, 2. 4, 17
Merdæ 4, 17
Merere pati 3, 11
Mergere ſpecu quos 4, 5. merſum 1, 2
Meritum inane 1, 22. meriti pretium 1, 8. merito diceris 3, 17. jaces 1, 27. plectimur 1, 31. meritis tuis dedicant 3, *prol.* capi 3, 17. merito derideri 3, 6. venire in dubium 3, 13. inviſus 4, 11
Metuere humiles 1, 28. ruinam 2, 4
Metus mortis 4, 16. præcludit vocem 1, 2. metu fugere 1, 11
Meus homo 5, 7. mea cauſa facerem 1, 22. culpa 1, 23.

Digitized by Google

cuncta mecum sunt 4,21
Mihi prodesse 3, 12. mihi donavit 3, 16. visum est 4, 23. promitte 4, 24. supersunt 4, 25
Milites, *mures* 4,5
Milvius *vel* Miluus 1,31
Minas exercere 3,6
Minari magna 4,22
Minerva admirans 3,17
Minime confido 1, 18. puto 3, 10
Minos 4,6
Minus muneris 4,25. adridet 4, 19
Minuta plebs 4,5
Miraculum novum 1,11
Mirans 1,12. mirati non revertier 4,17
Miscere dolorem 1, 28. civitatem 1, 2. toxicum antidoto 1, 14. miscet vitam dolor & gaudium 4,16
Misenensis villa 2,5
Miser spiritus 4, 19. misera 1, 28. miseræ 1,6. mihi 2,4
Miseranda 3, 10
Miseria fati 3,20
Misericordia proclivis 4,25
Misericors contra se 4,18
Miserita jacentis 3, 15. miseriti perituræ 3,2
Missum aulæum 5, 7. mittere hydrum 1, 2. legatos 4, 17. panem 2, 3. 3,2. cani 1,23. vocem 3, 18. 4,10
Mixtus odor cum merdis 4, 17
Mnemosyne 3, *prol.*
Modestiæ debetur pars 2,1
Modestis offerre, quod 2,1
Modius tritici 1,16
Modo 1,9. 5,2. 4,20. vos parcite 2,8
Modus nullus 1, 26. similis 1, 24. talis 4,4
Mœcha 4,4
Mœrens 1,3. 3,3. 4,15
Mœstus 4,3
Molestiam exhibere 4, 6
Molestus ille 3, 19. litteris 4, 6. videtur 4,25. molesta sibi natio 2,5. molesti mures 1,22. Poëtæ 5,5
Moliens fraudem 4,8
Molles mares 4, 14
Momentum horæ 3, *prol.*
Monere vitam consilio 1, *prol.* præcepto 3,8. monent versus 1,19. monet argumentum 4, 15
Monitus 3,8. monitis parere 2,6
Mons summus 2,5. parturit 4,22
Monstrare 3, 5. quid sit 2, 6. quo pacto 5,9
Monstro exterritus 3,3
Mora dulcis 3. *prol.* temporis 4,4. impedit effectus 5,8. moram facere 4,24. sine mora 5,7
Morari inter aras 4,23
Morbo gravi confectus 1,14
Mordax invidia 5, *prol.* mordacior 4,7
Mordere caput 5,3. limam 4,7
Mori cogere 4, 23. mori bis 1, 21. moriens 1,12
Mors Socratis 3, 9. professa 4, 6. vicina 4, 25. mortis metus 4, 16. periculum 1, 28. solatium 1,9. timor 1, 14. morti propior 4, 25. morte ulcisci 5,3
Morsus canis 2,3. sævus 1,12
Mortales 1,20. solent labi favore pravo 5,5. mortalium ambitio 3,10. error *prol.* 2
Mortuus labore, plagis 3, 20. mortuo congeruntur plagæ, *ibid.* mortua tribuit quod viva negarat 3,16
Mortuum quem invenire 3,2
Mos spectatorum 5. 7. vulgi 5,1. translatitius 5,7. ut moris 4,44. mo-

Digitized by Google

mores dissolutos compescere 1, 2. hominum 3, *prol.* moribus suis alienum 4, 4. vincere faciem 3, 8. servare 2, *prol.*
Motu sonoque 1, 2
Movere plausus 5, 5. risum *prol.* 1. saxa cantu 3, *prol.* moveri verbis 3, 6
Mox 1, 21. 3, 20. 4, 14
Mula 3, 6
Muliebris mundus 4, 4
Mulier 3, 10. casta, *ibid.* parturiens 1, 18. non rudis 2, 2. mulierum cura fingi, *ibid.* mulierem postulant 3, 10. mulieris lingua 4, 13
Multare (*lege* mulcare) aliquem simili jure 1, 26. mulcatus male 1, 3
Multus 3, 5. sudor 4, 24. multum nectar 4, 14. exploranda 3, 10. falli 1, 23. gemens 5, 7. multo hordeo 2, 7. majoris 2, 5. similius 5, 5. validius 3, 16. multi, pauci 5, 4. multi, rarus 4, 1. multi, unus 4, 4. multæ laudes 5, 5. res 4, 25. multa agendo nihil agens 2, 5. mentitus 3, 10. supersunt 5, 5
Muli duo 2, 7
Mundus muliebris 4, 4
Munus 4, 15. naturæ 2, 6. munera malorum 4, 10. minus muneris 4, 25
Munitus satis 2, 6
Murus, circa murum 4, 23
Mus 4, 22. mures molesti 1, 22. veloces 4, 1. victi 4, 5
Musa 3, *prol.* musarum limen, *ibid.*
Musca 3, 6. 4, 23. 5, 3
Muscipulum effugere 4, 1
Musicus sonus 4, 19
Mustela 1, 22. 4, 1. 4, 5
Mutant pauperes nil 1, 15. mutare propositum, & vitæ genus 3, *prol.* mutari ad faciem serenam 4, 16. mutatus statim 5, 1
Mutire palam 4, 25
Mutus, muta species 3, 18
Myron 5, *prol.*
Myrtus Veneri placet 3, 17

N.

Næniæ *prol.* 4. viles 3, *prol.* Namque 1, 23. 3, 5. 3, 6. 3, 10. 3, 19. 4, 6. 4, 18
Nanciscí cavernam 2, 4
Naris emunctæ senex 3, 3. naribus scrutari 4, 17. trahere odorem 3, 1
Narrantis jocus *prol.* 2. narrare 3, 10. fabulam 1, 6. hoc illis 3, 12. narrabit quisque quod voluerit 3, 17. narrata res 4, 24
Narratio adsignatur cui 5, 2. exserit 1, 12
Narratione quid posteris tradere 4, 4
Nasci 1, 1. nigrum, album 3, 15. natalis dies 3, 15
Nasute 4, 6
Natans 1, 4
Natio ardelionum 2, 5
Natura 5, 5. siniſtra 2, *epil.* dat 1, 3. non dat verba cui 3, 3. naturæ dedecus 1, 21. munus 2, 6. onus 1, 18. partes 4, 14
Natus 3, 10. 4, 21. infelix est 3, 20. diis iratis 4, 19. humilis natus 1, 27. ante, quam tu natus es 5, 9. vir natus 3, 8. nati 1, 24. 2, 4. 3, 15. incolumes 1, 28. nata Jovis, Minerva 3, 17. natus in ipsa pene schola 3, *prol.*

Digitized by Google

Naufragi 4, 21
Nautæ 4, 16
Navis vexata tempestatibus 4, 16. navem ascendere 4, 21
Nauseant stulti 4, 6
Ne 2, 3. non 4, 17. ne possent capi 1, 15
Neapolis 2, 5
Nec tibi, nec mihi 3, 12. opinans 5, 7. opinus 1, 9. ulli 4, 24. nec tibi, nec ulli 4, 19. unquam 4, 6. nec ideo 2, 8. nec ille quicquam 2, 8
Nec aliud quicquam quæritur quam *prol.* 2
Nec quicquam possunt nisi, *Epil.* 2
Necare animal 5, 3. pastores 3, 2. necuit hominem 4, 18
Necessitas non facit parentes 3, 15
Nectar 3, 16. multum 4, 14
Negare 1, 15. 1, 24. 1, 29. quod 3, 16. pulcre 1, 10. cupidis debes 2, 1. se esse culpæ proximum 1, 10
Neglectum jus 4, 4
Negligenter 4, 1
Negligere hordeum 2, 7
Negotia 3, *prol.*
Nemo 1, 14. 2, 8. 4, 4. munitus contra 2, 6. libenter recolit qui læsit locum 1, 18
Nempe 4, 23. discimus 2, 2
Nemus Peleum 4, 6. nemoricultrix 2, 4. regnum 1, 30. nemorosa latibula 2, 8
Neque enim 3, *prol.*
Nequicquam 2, 5. 2, 6
Nequitia 2, 6. nequitiæ mala 3, 8
Nescio quis 3, 9. quid boni 2, 5. nescit 2, *prol.*
Nex venatorum 2, 8. instans 1, 22. tristis 2, 6. neci occumbere 4, 1. necem evadere 4, 5. ad necem currere 2, 9. nece injusta 1, 1. necem fugitare 1, 2. vitare 1, 31
Nidus aquilæ 2, 4. nido ponere 1, 28. nidum facere 2, 4
Niger an albus 3, 15. nigri capilli 2, 2
Nihil repertum 5, 5. nihil est 3, 7. agere 2, 5. quod non possit 3, 17. habere 4, 23. laborare 4, 23. respiciens 3, 10. spernat auris, *ibid.* nihilominus 3, *prol.*
Nilus flumen 1, 25
Nimia brevitas 3, 10. hilaritas 4, 16. tenuitas 1, 12
Nisi 5, 4. est utile 3, 17. monstrato 2, 6. nossem 1, 11. scirem 1, 25. soleres 2, 1
Nisus major 1, 24
Nitere 3, 7
Nititur adjuvare bonitas 4, 25. nixa celsis cornibus 4, 8
Nitor pennarum 1, 13. smaragdi 3, 8
Nivea fascia 5, 7. tunica, *ibid.* nivei calcei, *ibid.*
Nives 3, 7
Nobilis 5, 7. comœdus 5, 1. nobiles ludi 5, 5. medicus factus 1, 14. testa 3, 1. urbs 4, 21
Nocet defuisse 5, 1. nocendum nulli 1, 26
Nocens consilio 5, 3
Nocivum periculum 1, 29
Noctu 2, 4. 3, 7
Noctua 3, 16
Nocturnus fur 1, 23
Nolo 4, 2. irascaris 4, 19. inquinari 1, 29. regnare 3, 7. noli adfectare 3, 18. esse molestus 4, 6. facere hoc 2, 3. imputare 1, 22. vereri dolos 1, 25. noluistis bonum 1, 2
Nomen amici 3, 9. domini 1, 15. falsum 1, 14. victurum 5, 5. locare 1, 16

Digitized by Google

Nomine alicujus commendari *prol.* 2
Nomino Æsopias 5, *prol.*
Nominor 1, 5
Non est 3, 7. 3, 15. dubitatis credere 1, 14. multum egisti 2, 5. satis memini 5, 7. vis progredi citius 3, 6. modo, verum 1, 17. 3, 20. illam, verum illam 3, 15. est, quod timeas 2, 1
Non tantum *prol.* 1
Non modo, sed 1, 20
Non eram natus 1, 1
Nondum 4, 2
Nosse genus 3, 13. animum alic. 1, 11. novi hoc ante, quam tu natus es 5, 9. noverat 4, 4
Nostra progenies 2, 4. manus 4, 19. laus 4, 23. nostra mala non videmus 4, 9. nostro seculo 5, *prol.*
Notam tristem sustinere 1, 3. notæ hominum 4, 23
Notare singulos 3, *prol.*
Notescere 3, 3. notuit res 5, 7
Notus candor 3, *prol.* exitus 1, 11. flexus 2, 5. scurra 5, 5. ille erit quem per te cognoveris 3, 10. nota pernicitas 1, 9. notum canticum 5, 7. notis esse derisui 1, 11. notior paulo 5, 7
Novacula 5, 8
Noverca 3, 10
Novies fœcunda 3, *prol.*
Noviſſime 1, 24. 3, 14. & 15. 4, 10
Novitas artis 5, 5
Novus *canis* 4, 17. novum marmor 5, *prol.* miraculum 1, 11. novi cothurni 4, 6. nova res 5, *prol.*
Nox venit 3, 7. insecuta est 3, 2. noctis vices 2, 8
Noxiorum insolentiæ 4, 25
Nudare caput 5, 3. conscientiam 3, *prol.*
Nudum corpus 5, 8. nudos relinquere 4, 21
Nulli nocendum &c. 1, 26. nullo modo 1, 26. nulla 4, 4. priorales 1, 13. nullum 4, 19. auxilium mihi est 3, 16. nullis adjutoribus 5, 5
Numinum præsentia 4, 24
Numerare, qui perierint 5, 4. auctores suos 3, *prol.*
Numerus, in numero esse 4, 24
Nummi 4, 21. nummos diripere 2, 7
Nunc 1, 6. 3, *prol.* 4, 20. 5, 2. demum intelligo 1, 12. primum 3, 3. quia 1, 22. patior nives 3, 7
Nunquam 1, 5. 3, 3. 4, 17. 5, 5
Nuper 2, 8. 3, 16
Nuptiæ celebres 1, 6
Nutrire cibo 5, 4. ubere 3, 15
Nux, nucibus ludere 3, 14

O.

O me infelicem 1, 12. nata 3, 17
O quanta species cerebrum non habet 1, 7
O suavis anima 3, 1. qui nitor 1, 13. 4, 4. canis 1, 27
Objectus cibus 1, 23. objectum lucrum 4, 11. objectus pugnæ 5, 10
Obire 3, 10. obitus 3, 20
Objurgare 1, 9. canem 5, 10
Oblectare se 3, *prol.*
Oblitus cibi 1, 27
Obnoxia servitus 3, *prol.* obnoxiæ opes periculo 2, 7
Obscœna dicta 3, 11
Obscœnitas 4, 13
Obscurus locus 4, 1
Obsistunt homines legibus 3, 15

Digitized by Google

Obtegere quid veſtimentis 5, 5
Obterere pede 1, 30
Obtrectare curam alicujus *Epil.* 2. quem 5, *prol.*
Obvius eſſe alicui 1, 29. caſu 4, 21
Occaſio brevis 5, 8. data 2, 8
Occidere nece 2, 6. occiſo latrone 5, 2
Occipere loqui 1, 13
Occumbere neci 4, 1
Occupare aliquem ne eſſet primus *Epil.* 2. Athenas imperio 5, 1. arcem 1, 2. quem 2, 8. occupatus 3, 19. in otio 2, 5. occupatæ aures 3, *prol.*
Occurrere 3, 7. occurrit illis labor 2, *Epil.*
Oculos avertere 4, 11. centum habere 2, 8. oculis venari viros 4, 4
Odioſiſſima aliis natio 2, 5
Odiſſe quem 4, 11
Odio ſubſcribere 3, 10
Odor jucundus 3, 1. mixtus cum merdis 4, 17. multus, *ibid.* odorem ſpargere 3, 1. trahere naribus, *ibid.*
Offendere quoſdam 3, 10. ad fortunam 4, 14. offendunt immodica 5, 5. offendor ſubripi 4, 10
Offerre modeſtis quid 2, 1
Officina fabri 4, 7
Officium 3, *prol.* come 2, 5. præſtare 3, 7. repudiare 1, 29
Offundere terrorem 2, 4
Olfacere culum 4, 17
Olim 3, 2. 3, 17. 4, 17. nitetur adjuvare 4, 25. rediſſes 3, 12. venire 4, 10
Oliva gratior Minervæ 3, 17
Omina læva 3, 18
Omittere quid 5, *prol.*
Omnis impenſa 4, 19. omni contumelia 1, 2. cura *prol.* 2. injuria 1, 31. vigilia 3, *prol.* omnes ruſtici 2, 8. reclamant 4, 17. ſcierunt 4, 24. omnes 3, 18. unus exurit 1, 6. omnibus dici 3, 17. innotuit 5, 7. omnia perluſtro 4, 23. tremunt 4, 17
Omne 4, 7. onus 1, 2
Omnem querelam 2, *epil.* impenſam 4, 19
Omnino 4, 6
Onerare laudibus 5, 5. ſaxis 3, 2
Onus naturæ deponere 1, 18. ignotum gravidæ 3, 15. grave inſuetis 1, 2. onere degravari 4, 21. dives 2, 7
Onuſtus ſacrilegio 4, 10
Opera vocis 1, 11. perit 2, 5. operæ pretium, *ibid.* operam dare Batyllo 5, 7. perdere 1, 25
Operarii 4, 4
Opes 4, 21. inviſæ forti 4, 11. opes regales concupiſcere 1, 27. opes magnæ ſunt periculo obnoxiæ 2, 7. opes magnas exaggerare 3, *prol.*
Opima præda 2, 6
Opinione alterius quid ponderare 3, 10
Oportet vaces 3, *prol.* gaudere 4, 16
Oppetere pœnas ſuperbiæ 3, 16
Oppidum 3, 10
Opponere Græciæ quos 2, *epil.*
Opportunum bubile 2, 8
Oppreſſus lepus ab aquila 1, 9. manu 5, 1. opprimere quem 4, 24. innocentes 1, 1. progeniem 2, 4. muſcam 5, 3
Oppugnare 2, 6
Opſonia 3, 4. opſoniorum pretia 4, 19
Optem necare 5, 3
Optimi multi turpi facie 3, 4. optimæ res 4, 23
Opus 3, 13. ineptum, laudandum 4, 20.

Digitized by Google

4, 20. Palladium 4, 6. reſiduum 4, 25. quum opus eſt 4, 23. operis terminus 5, *prol.* opus adprobare 4, 24. artificis 5, *prol.*
Orare, ut 4, 19. incipit 1, 28. oratum mittere 4, 17
Orba nato 3, 10
Ordo propoſiti 4, 20. rei 4, 24. equeſter 5, 7
Ornare ſe laudibus 4, 23
Ornamenta 4, 4
Ornatus muneris 4, 15. ornatum parare 4, 4
Orpheus 3, *prol.*
Orta lis 4, 3
Ore attingere cibum 1, 4. emittere caſeum 1, 13. ore auferre, *pro* ex ore 1, 8
Os devoratum hæret fauce 1, 8. oſſa 3, 7. humana 1, 27
Oſculari manum 5, 1.
Oſcula matronarum 4, 23. caſta, *ibid.* carpere 3, 8.
Oſtendere 4, 10. 5, *prol.* novitatem 5, 5. oves procul 3, 15. prædam 5, 6. ſeſe 5, 7. vocem 1, 13. paucis verſibus 1, 9. vitam & mores hominum 3, *prol.*
Oſtentum procurare 3, 3
Otioſus 3, 7
Otium dare corpori 3, *prol.* ſequentes 5, 1. otio lambere 1, 25. in otio occupata 2, 5
Ovis 1, 5. 1, 16. 1, 17. 3, 3. ſegregatæ oves 3, 15

P.

Pacta fides 3, 13. præmium 1, 8. quo pacto 4, 4. 5, *prol.* 5, 9. nullo 2, 6
Palam mutire 4, 25
Palladium opus 4, 6
Pallas 3, 16
Pallium 5, 5
Palus 1, 30. paludis latibula, *ibid.* paludes liberæ 1, 2
Panis conſpargus furfuribus 4, 17. tinctus cruore 2, 3
Panem petere ab aliquo 1, 17
Panem mittere cani 1, 23. 3, 2 dare 3, 2
Panthera 3, 2
Par color 3, 13. gratia 3, 2. officium 3, 7. eſſe mihi ſi potueris 1, 19. pares ætate 2, 2. fortitudinis 4, 15
Parare cœnam 3, 19. ornatum 4, 4. togam puram filio 3, 10. vinum 4, 4. paratur pernicies 2, 4. paratus ſum 3, 7. parata rapere 2, 4
Parce gaudere 4, 16
Parcere 1, 22. feræ 3, 2. parco ſciens 4, 25. vos parcite 2, 8
Parens 3, *prol.* 4, 4. parentes facit bonitas 3, 15
Parere agnos 3, 3. chorum artium 3, *prol.* murem 4, 22. parit mons, *ibid.* peperit 2, 4. 3, 15
Parere monitis 2, 6
Pariter 5, 2
Pars promiſſa 2, 6. tertia 4, 24. debetur 2, 1. partem poſtulans, *ibid.* partes factionum 1, 2. naturæ, quas tegit pudor 4, 14. bonas in partes accipere 2, *prol.* datæ 3, 18. partes tuæ prius, dein aliorum 4, 25. partibus 3, 13. factis 1, 5
Particula *prol.* vir ſanctiſſimus 5, 5
Partiens charitatem in ambos 3, 8
Parturiens canis 1, 19. mons 4, 22
Partus inſtans 1, 18. parta laus mihi 5, *prol.*
Parum frondis 2, 8

Digitized by Google

Parvula volucris 5, 3
Parvum tigillum 1, 2. parva patientia 4, 6. res 4, 3. fabella 1, 15. parvæ ædes 3, 9
Pascere asellum in prato 1, 15. pasci stercore 4, 23. pastum exire 2, 4
Passer 1, 9
Passim & certatim 5, 1
Pastores 3, 2. 3, 3. 4, 4
Patefacere sinum 4, 6
Patena 1, 25
Pater 1, 1. 3, 8. deorum 1, 2. familias 3, 10. Herculis 4, 11
Patet via honoris 2, *Epil.* vindicta solertiæ 1, 28
Pati exempla sua 1, 26. frenos 4, 3. quod natura dedit 1, 3. nives 3, 7. quod religio patitur, decernere 4, 25. quod meruit pati 3, 11
Patiens injuriæ 1, 5
Patientia parva 4, 6
Patria 4, 21
Patriæ decus *prol.* 3
Patrimonium 4, 19. patroni 3, 10
Paucis diebus interpositis 3, 2. paucis temeritas est bono, multis malo 5, 4. paucæ plures 5, *prol.* pauci 4, 21
Paulo ante 5, 5. notior 5, 7
Pavidum genus 1, 2. paventes 1, 11
Pavo 3, 18. pavonum grex 1, 3
Pavorem simulans 2, 4
Pauper pudor est 2, 1. pauperes nil mutant mutato principatu præter nomen domini 1, 15
Paupertatem sustinere 4, 21
Peccare 3, 10. bis 1, 8. casu 5, 3. peccat religio 3, 13
Pecma 5, 7
Pecten 5, 6
Pectus solutum 3, *prol.* transigere 3, 10. ante pectus 4, 9
Pecunia 2, 7. dicta 4, 4
Pecus 4, 4. 3, 2. & 4. pecore gaudens 4, 4. pecora habere 3, 3
Pedisequi 4, 4
Pelagius cursus 4, 21
Peleum nemus 4, 6
Peliadum manus 4, 6
Pelias 4, 6
Pellis detracta 3, 20. rugosa 1, 24
Pelusium linteum 2, 5
Pendens in novacula 5, 8. ad lanium 3, 4. pœnas religioni 1, 27
Pene in ipsa schola 3, *prol.*
Penis demissus 1, 29
Penitus 3, *prol.*
Pennarum nitor 1, 13. pennæ celeritate vitare necem 1, 31
Penula rejecta 5, 2
Per artus fratris 4, 6. campum fugere 1, 12. quem 4, 10. te 2, 1. quem per te cognoveris 3, 10. auras venire 2, 6. per fabellas aliquid quærere *prol.* 2.
Peræ duæ 4, 9
Peragere rem 4, 25
Perambulans viridaria 2, 5
Perdere 1, 10. operam 1, 25. tibias 5, 7
Perdomare freta 4, 6
Perductus ad regem 3, *prol.*
Peregrina volucris 1, 26
Perferre 1, 2
Perficere 4, 20
Periclitatur magnitudo ejus 4, 5
Periculo eripere 1, 28. obnoxiæ opes 2, 7. factus sophus 4, 16. periculum avertendum victima 3, 3. nocivum 1, 29. in periculum venire 4, 8. in periculo esse 2, 4. verti 2, 8. periculum est 4, 25
Periculosa medicina 1, 8. periculosum 3, 10. lucrum 5, 4

Digitized by Google

Perire 4, 21. 5, 4. fame 3, 7. perit imitatus potentem 1, 24. momentum 3, *prol.* opera 2, 5. ruptus 1, 20. peritura, quamvis nemo lædat 3, 2
Peritus uſu 3, 3. peritis inritos dolos tendere 1, 23
Perjurium ſordidum 4, 19
Perlegere libellum 5, *prol.*
Perluſtrare templa 4, 23
Permotus convicio 1, 6
Pernicies Grajum 4, 6. inſtat nobis 1, 30. paratur 2, 4. ad perniciem agi 4, 12. devocare 1, 20
Pernicitas nota 1, 9
Perorare cauſſam 1, 10
Perpaſtus canis 3, 7
Perpeti 4, 4
Perſalutare deos 4, 11
Perſcrutatus crimina 3, 10
Perſecuta 1, 28. perſequi quem 3, 20
Perſolvere pœnas 3, 5
Perſona tragica 1, 7
Perſuaſus 3, 5. jurejurando 1, 8
Pertinet ad caput 3, 3. illos 1, 14. quo 3, 1. furor illorum ad cap. noſt. 1, 30
Pertrahere Romam 3, 10
Perturbatus homo 4, 24. ſenſus 2, 4
Pervellere aurem 5, 5
Pervenire ad aures 2, *epil.* ad ſpeluncam 4, 19
Perveniet ad me minus muneris 4, 25
Pes celer 4, 17. durus 1, 30. ſuſpenſus 2, 4. titubans 4, 14. ceſſat 1, 9. pedem referre 2, 1. calceandum committere cui 1, 14
Peſſimi 3, 4
Petens Neapolim 2, 5. petere 1, 20. 2, 1. panem 1, 17. regem 1, 2. cibum 1, 4. auxilium 4, 3. cubiculum 3, 10. exitus 1, 11. ſecretum 4, 24. ſylvas 2, 1. villam 2, 8. urbem 4, 21. petere ſaxo 3, 2. peto, reddas 3, *prol.* ut reddas 4, 25. ut adjuvaret 3, 10
Petulans 3, 5. jurgium 3, 11. turba 1, 2
Philetus 5, 10
Phœbo placet laurea 3, 17
Phædri libellos 3, *prol.*
Phalereus Demetrius 5, 1
Phryx Æſopus 3, *prol.*
Pictæ plumæ 3, 18
Pierium jugum 3, *prol.*
Pietas excolit deos 4, 10
Pignus apertum 5, 5. pignore quovis contendere 4, 20
Pilis defectus 5, 6
Pingi, *vide* fingi: pingitur hiſtoria 4, 5
Pinus 4, 6. Cybelæ placet 3, 17
Piſiſtratus 1, 2
Placare ſeveritatem 4, 6
Placet conditio 3, 13. quercus Jovi 3, 17. fatis 4, 19
Placidus 2, 1. gradus 2, 7
Plagæ congeruntur mortuo 3, 20. plagis mortuus, *ibid.*
Plane 3, 7. 3, 13
Planum 2, 4
Plaudere 5, 7
Plauſus literarum 5, *prol.* maximus 5, 5. plauſus movere, *ibid.* in plauſus conſurrectum 5, 7
Plebejo eſt periculum 4, 25
Plebes minuta 4, 5
Plectere ſe 5, 9. plecti 1, 31
Plena Apotheca cadis 4, 4. lagona cibo 1, 26
Plerumque 1, 29. 3, 16
Plumæ pictæ 3, 18
Plus boni 4, 4. favere 5, *prol.* non

Digitized by Google

habeo 3, 5. consumet 4, 25. valeo 1, 5. pluris esse 4, 23. plures 2, *epil.* 4, 21. cuniculi 4, 19. pluribus exsecutus 3, 10. plura 3, *prol.* 3, 10
Plutus 4, 11
Pocula 4, 24
Pœnæ 4, 17. facinoris 3, 10. maleficii 1, 17. pœnæ dies 4, 10. pœna dignus 5, 3. pœnas cui dare 1, 13. imponere 4, 17. luere 1, 17. 3, 10. oppetere 3, 16. pendere 1, 27. persolvere 3, 5
Pœnitere, ad pœnitendum agi 5, 5
Pœnitentia 4, 13. sera 1, 13
Poëtæ licentia 4, 24. poëtæ molesti 5, 5
Polire materiam versibus 1, *prol.* polita domus 4, 4
Pollicitus 4, 25
Polluitur fama 3, 10
Ponderare quid opinione alterius 3, 10
Pondus grave 2, 6
Ponere arcum 3, 14. domum 3, 9. lagonam plenam cibo 1, 26. escam nido 1, 28. fœtum 2, 4. sorbitionem 1, 26. statuam 2, *Epil.* ponuntur reliquiæ 5, 4. posito timore 1, 2. præmio 1, 14. villa 2, 5. posita quæstio 3, 14. positum speculum 3, 8
Pontus inhospitalis 4, 6
Populus 4, 5. in theatro 5, 7. adclamat 5, 5. adprobat 4, 4. concurrit 3, 14
Populus celsa 3, 17
Porcelli vocem imitatus 5, 5. porcellum obtegere vestibus, *ibid.* porcelli 2, 4
Porrigere tabulam 4, 21
Porro 3, *prol.*
Portæ cavorum 4, 5
Portare onus 3, 15. tabulam 4, 21. clitellas 1, 15
Poscere reliquum 4, 25. scyphum 1, 14
Posse 1, 18. 3, 3. possum 1, 1, 4, 6. potes 3, 7. 3, 12. 4, 23. potest 1, 8. 2, 4. 3, 10. possumus 4, 9. possunt 4, 2. posset 1, 19. 2, 6. 5, 5. 4, 14. 5, 9. possent 1, 20. possim 5, 5. possis 3, 5. 5, 2. possit 3, 13. 4, 25. 5, *prol.* 5, 8. possint 4, 17. potuit 1, 4. 3, 3. 4, 2. 4, 4. potueris 1, 19. potuerit 1, 26. potuissent 4, 4. poterit 4, 4. si potuit Phryx 3, *prol.* ne possent capi 1, 15. an cibo posset capi 1, 23
Possidere data 4, 4. bona 3, 10
Post tempus 4, 17. 4, 18. tergum 4, 9. post paucos dies 1, 17. obitum 3, 20
Posteri 3, *prol.* 4, 17. posteris tradere 4, 4
Postquam 2, 4. 3, 1. 3, 10. 4, 3. 4, 4. 4, 13. 4, 21. 5, 5. est fessus 1, 11
Postridie 3, 2, 5, 5
Postulare mercedem 1, 8. partem 2, 1. postulare mulierem 3, 10
Potare nectar 3, 16. leniter 1, 25
Potens 1, 24. 3, 5. potentes 2, 6. diffident 1, 30. cum potente societas 1, 5
Potestas ejus nulla 3, 15
Potior mater 3, 15. cur hæc fit, *ibid.* potius, quam 1, 31. 3, *prol.* 3, 10. 3, 14. 4, 3
Potior cui multo est cibus 3, 12
Potrix 4, 4
Præbere dapem 2, 4
Præcepto monitus 3, 8

Digitized by Google

Præcludere linguam 1, 23. metus præcludit vocem 1, 2
Præcurrere quem 2, 5
Præda 1, 4. 5, 6. opima 2, 6. prædam capere 4, 3. dimittere 5, 10. tollere 2, 8
Prædator 2, 1
Prædones 4, 21
Præfulget nitor collo 3, 18
Prægustare exta 4, 23
Prælucere facinori 4, 10
Præmetuens doli 1, 16
Præmium culpæ 2, 3. pactum 1, 8. positum 1, 14. propositum 5, 5. tantum 4, 19. ferre 4, 17. reddere 4, 25. dignum accipere 3, 5
Præponere lucrum labori docto 3. *prol.*
Præsentia bona 5, *prol.* numinum 4, 24
Præsepe 2, 8. 5, 9
Præsidium facile 4, 5
Præstare benevolentiam 3, 15. hospitium 2, 8. officium 3, 7. tutas ab injuria 1, 31. vicem 3, *prol.* præstatur sapor 3, 4
Præterire fabulam silentio 3, 13
Prævalet sapientia virtute 1, 13. pratum 1, 24
Prave judicare 3, 10. pravum consilium 1, 25. gaudium 4, 14. pravus favor 5, 5
Praxiteles 5, *prol.*
Prece admota 3, 16. 1, 19. precibus cujus auxilium ferre 4, 3
Pretio, precibus 5, 7
Premit eventus populum 4, 5. premi à noxiorum insolentiis 4, 25. premere vocem 1, 11
Prensa ab homine mustela 1, 22
Pretiosa res 4, 21. pretium meriti 1, 8. operæ 2, 5. opsoniorum 4, 19. rerum 4, 4. certum 4, 24. majus 5, *prol.* manet litteris 5, 5. pretii cupidus 3, 12. pretio inlicere 1, 8
Primum, dein 4, 19. 4, 25. deinde 1, 8. 4, 19. primus esse 2, *epil.* somnus 3, 10. prima frons *prol.* 4. pars 1, 5. ratis 4, 6. sella 3, 6. primo 4, 10
Princeps 5, 7. salvus *ibid.* Principes civitatis 5, 1. principum magnitudo 4, 5
Principatus gregis 1, 30. commutandus 1, 15. de principatu decertare 1, 30
Prior 5, 5. cepit 4, 23. prior, *i. e. pulcrior* 1, 13. prior invitare 1, 26. priores 4, 19. prius 1, 3. 1, 20. 3, 10. 4, 25
Pristina consuetudo 4, 12. dignitas 1, 21. pristinum frenum 1, 2
Privata viro 3, 10. utilitas 1, 22
Pro re domini latrare 1, 23. thesauro carbonem 5, 6. vita rogare 3, 2
Probanda sententia 4, 12. probans errorem 5, 5. probatur hac re, quantum valet 1, 13
Procax libertas 1, 2
Procedere 3, 7
Proclivis misericordia 4, 25
Procreare tribades 4, 14
Procul cernere 4, 1. ostendere 3, 15
Proculcatas obterere 1, 30
Procurare ostentum 3, 3
Prodere exemplum 1, 3. legatos 4, 17
Prodesse 3, 12. 3, 17. 4, 23. improbis 4, 18. profuerint, quæ despexeram 1, 12

Digitized by Google

Prodire in ſcenam 5, 5. in conſpectum 5, 7. in cothurnis 4, 6. foras 2, 4
Prœlium 4, 5
Profecto 4, 23
Proferre caput 1, 2. porcellum 5, 5
Profetri in theatro 5, 5
Profeſſus rem gravem 3, *prol.* facturum ſe 5, 5. profeſſa mors 4, 6
Proficiſci celeri pede 4, 17
Profugere 1, 30
Progenies 2, 4
Progredi citius 3, 6
Prolapſa ſarcina 3, 15
Proles 2, 4
Proloqui breviter 3, 7
Prometheus 4, 14
Promittere ad cœnam 4, 24. partem 2, 6
Promovere pedem triclinio 4, 24
Prope 4, 21
Properare gradu concito 3, 2
Propior color 5, 1. Græciæ 3, *prol.* morti 4, 25
Proponere legem partibus duabus 3, 13. terminum 4, 25
Propoſitum 1, 5. mutandum 3, *prol.* præmium 5, 5. ſervare *prol.* 2. propoſiti ordo 4, 20
Proprium genus 1, 3. amittit appetens alienum 1, 4. proprii affectus 3, *prol.* propriæ voces 3, 18. propria vitia 4, 9
Propter fructum 3, 17. virtutem 4, 11. volans 2, 6
Proprius color 5, *prol.*
Propterea 3, 10
Propulſi fuſtibus 4, 17
Prorſus egregium 2, 1. libenter 5, 4
Proſequi plauſu 5, 5. verbis 3, 5
Proſpectare mare 2, 5
Proſpicere toto die 2, 4. Tuſcum mare 2, 5. proſpicere, *pro* conſpicere ex loco ſuperiore 1, 17
Proſternere ſe 5, 7
Protinus 4, 18
Protruſus foras 5, 7
Provocare quem 4, 24
Provolare 3, 2
Proximus hæres 3, 10. culpæ 1, 10. proxima villa 2, 8. proximi 5, 1
Prudens conſilium 1, *prol.*
Prudentia artis 1, 14
Pudet fortunam criminis 2, *epil.*
Pudor 4, 14. eſt pauper 2, 1. tegit quod 4, 23
Puella 2, 2
Puer 3, 10. legi 4, 25. puerorum turba 3, 14
Pueriliter 3, 8
Pugna ſuis 5, 10. taurorum 1, 30
Pulchra juvenis 2, 2
Pulchre intelligere 4, 20. meminiſſe 4, 25. negare 1, 10. videre 4, 19. 5, 10. pulcherrime noſſe 3, 13
Pullus gallinaceus 3, 12. pullis eſcam ponere 1, 28
Pulmentarium 3, 7
Pulpitum 5, 7
Pulſus regno 1, 30
Pulverem ſedans 2, 5. pulvere ſparſi 4, 24
Punctum volucris 5, 3
Puniuntur ſcelera 4, 10. puniti 5, 4
Pura toga 3, 10
Purgare alicui domum 1, 22
Putans eſcam 4, 1. ferri 1, 4. minime 3, 10. putes 3, 16. putantur ſapere 4, 6. putas 1, 15. putaret ſe fingi 2, 2. ut putavit 2, 5. putabit 4, 20. putat 5, 7. putet 5, 9
Putare ſe poſt mortem ſecurum fore 3, 20
Puteus 4, 8
Pycta 4, 24

Digitized by Google

Q.

Qua 4,7
Quacunque ſumma tradere 4,4
Quadrantes 4,19
Quærere 1,6. 1,29. 3,4. cauſam 4,11. eſcam 3,12. hominem 3,19. ignem 3,19. illum 3,15. lumen 3,10. victum 3,16. vindictam 4,3. quid per fabellas *prol.* 2. quærit reperire 4,8. quærere modo ſimili 1,24. quærere exaggerare opes 3, *prol.* quæri 2, *prol.*
Quæſo 1,1. 3, *prol.* 3,7. 3,9. num 1,15. ponis domum? 3,9. parcas mihi 1,22
Quæſtio poſita 3,14
Quæſtus impudentiæ, ſtultitia 1,14. genus 4,21. quæſtus *plur.* 3,20
Qualis videtur tibi? 1,11. quale in te dicam bonum fuiſſe 3,1. quale caput, talis ſapor 3,4
Quam tarda es 3,6. utilis ſis 4,3. non ſit conveniens 4,19
Quamlibet lambe otio 1,25
Quamvis 3, *prol.* 4,10. 4,24. 4,25. ſublimes 1,28
Quando 3,4
Quandoquidem 3,10
Quantus honos 4,24. quanta pernicies 1,30. res 1,12. ſpecies. 1,7. utilitas 4,1. quantæ dementiæ putatis 1,14. quantum decoris geris 1,13. laboris 2,8. luctus habuerit 1,12. mali 2,4. valerent litteræ 4,24. quanto validius 5,5. facilius 3,7. juſtius 4,25. quantis viribus fugias 5,2
Quapropter 3,6. 3,13
Quare 1,31. 3,17. 5, *prol.* 5,5
Quarta pars 1,5. quartus libellus 5, *prol.*
Quaſi 5, *prol.* delirus 3,14. inventuri 3,2
Quaſſare fulmen 4,17
Quavis 5,3
Quercus alta 3,13. media, ima, ſublimis 2,4. placet Jovi 3,17
Quercum evertere 2,4
Querela 1,6. 1,9. convenit 5,6. querelam ſubmovere 2, *epil.* ad querelam recidere 3,18
Queri 1,1. 1,2. de fortunis ſuis 4,16. ſenſim, *ibid.*
Queſtus vanus 1,9
Qui nunc demum intelligo 1,12. qua res 4,7. qua viſum eſt 3,8. quæ jaces 4,1. quo facto 5,5. qui, *pro quomodo* 1,1
Quia 1,2. jam 1,8
Quicunque 1,10. 1,21. 2, *prol.* 4,15. quodcunque fuerit 3, *prol.* quodcunque eſt lucri 5,6
Quicquid 2,6. 4,20. 5, *prol.* quicquam 2,8. 3,12. 4,19
Quidam è turba 3,19. quidam alii 5,7. quendam 2,2
Quidnam 5, *prol.*
Quidem 2,8. 4,12
Quietis gratias agere 2,8. quietus gradus 2,7
Quieſcere 3,7
Quin etiam 5,1
Quinam 5,1
Quippe 1,28. 3,2
Quis non, aut quis 3,13. quis *pro* quibus 5,1. quid ita ceſſarunt pedes 1,9. quid credis accidere 3, *prol.* faciam tibi 4,6. tibi videtur 4,6. boni 2,5. horum ſimile 4,23. lucrum 4,19. multa 2,4. 3,3. enim 3,8. ita 1,9. tu cum lumine 3,19. quidnam feciſſent 3,20. ille audet venire 5,1. futurum eſt,

Digitized by Google

eſt, ſi 1, 6. ſaperet 3, 4. voluiſti tibi 2, 8
Quiſque 3, 7. 4, 21. 5, 5. ſua 1, 26. ſua cuique cogitatio 5, *prol.*
Quo mi, ſi 3, 18. quo venis 4, 23. quo melius 1, 18. quo abire 3, 7. quo plus 4, 25. quo facilius 4, 21
Quod implicuerit error 3, 10. bona poſſideat, *ibid.*
Quodcunque fuerit 3, *prol.*
Quondam 1, 6. 1, 28. 4, 25
Quoniam 1, 2. 1, 8. 2, *epil.* 3, *prol.* 3, 10. 5, *prol.*
Quoque 1, 2. 1, 19. 1, 20. 2, 4. 2, 8. 3, 20. 4, 6
Quot res 4, 10
Quotidie 2, 4. 3, 8. 4, 25. quovis pignore 4, 21
Quum jam 4, 25. voles 3, 14. repente quum 4, 24

R.

Radix, à radicibus 3, 10
Ramoſa cornua 1, 12
Ramus cavus 3, 16. ramis deſidere 2, 4
Rana 1, 24. 1, 30. ranæ clamant 1, 6. regem petunt 1, 2
Rapere 4, 21. atque abire 1, 16. caſeum dentibus 1, 13. divitias 5, 4. facem 1, 28. nec opinum 1, 9. porcellos ſui 2, 4. prædam 2, 6. ad ſe 3, *prol.* rapi a corcodillis 1, 25. rapitur pecma 5, 7
Rapinam vitans 2, 4
Raptor 1, 31
Rara fides 3, 9. mens *prol.* 4.
Ratio certa 5, *prol.* quæ ratio procreaſſet tribadas 4, 14. quanam ratione 4, 4
Ratis 4, 6
Receptus cœlo 4, 11. recepti cavis 4, 5
Recidere ad querelam 3, 18
Recipere corpus lecto 1, 18. ad ſe 4, 21. recipit me domus 4, 23. recipi in cœtum 3, *prol.*
Reclamare 4, 17
Recolere locum 1, 18
Recte loqui 4, 12
Rectus, recta per forum 3, 19. petens cubiculum 3, 10
Recumbere 4, 24
Recuſare 3, 13. damnum 3, 2. fidem 3, 13
Reddere judicium 3, *prol.* jura 4, 12. pactum 4, 24. tempora amicis 3, *prol.* reddere præmium 4, 25. reddidi, quod debui 5, *prol.*
Redire 1, 3. 4, 24. a cœna 2, 8. ad cogitandum 3, 14. ad ſplendorem 3, 12. in gratiam ſecum 5, 3. recta per forum 3, 19. ad hoſtem 4, 3
Reducere quem in ſcenam 5, 7
Refelli 4, 20
Referre auctoritatem 4, 24. fabellam 1, 2. pedem retro 2, 1. ad animum 3, 19. de quo retuli 4, 24. referri domum 5, 7. par ſolet gratia 3, 2. quid refert mea 1, 15
Reficere vires 3, 2. refecta 4, 18
Regales opes 1, 27
Regia 4, 17
Regnare nolo liber ut non ſim mihi 3, 7
Regnum adipiſci 1, 31. nemoris 1, 30. Peliæ 4, 6
Rejecta penula 5, 2. rejicere improbum 2, 1
Relaxare animum 3, *prol.*
Religio 4, 10. judicis 3, 13. ſancta 1, 27. quod religio patitur 4, 25
Relinquere 3, *prol.* filias 4, 4. nudos 4, 21

Digitized by Google

Reliquiæ 1, 22. 3, 1. 5, 4. aliquæ 4, 25
Reliquiis frui 1, 22
Reliquus, reliqua pars 4, 24. reliquæ 1, 31. 3, 4
Remedium morſus 2, 3
Remedio aliquo dolorem delenire 3, *prol.*
Repelli veritatis viribus 1, 1
Rependere alicui gratiam *prol.* 2
Repente 4, 10. 5, 5. cacare 4, 17. liberalis 1, 23. quum 2, 24. calvus factus 2, 2
Reperire 4, 4. argumentum 4, 10. effugium 4, 8. fontem 3, 10. margaritam 3, 12. materiam 1, *prol.* ſervitutem 4. 3. turbam 5, 4. utilitatem *prol.* 4. reperti 4, 24. repertum 5, 5
Repetere acclamationem 5, 1. repetitur canticum 5, 7
Replere anum odore 4, 17. ſe eſca 2, 4. repleta pera vitiis 4, 9
Repoſcere locum 1, 19
Repræſentare pœnam 3, 10
Reprehendere elapſum 5, 8
Reprimere iram 1, 29
Repudiare officium 1, 29
Repulſus, repulſam ſentire 1, 3
Requirere 1, 16. auxilia 1, 31. qui ſint 4, 25
Res cibi 4, 7. domini 1, 23. fœminarum 3, 8. domeſtica 3, *prol.* gravis *ibid.* narrata 4, 24. parvæ 4, 4. ſecunda, dubia 5, 2. utraque 3, 10. venit in dubium 3, 13. rem expedire 1, 16. intelligere 2, 5. peragere 4, 25. re commendari *prol.* 2. res manifeſtæ 5, 5. multæ 4, 25. novæ 5, *prol.* optimæ 4, 23. pretioſa 4, 21. rerum occaſio 5, 8. varietas 4, 25, 5, 5. res notuit 5, 7
Res hæc avaris eſſe conveniens poteſt 1, 27
Reſidens arbore 1, 13
Reſides 5, 1
Reſiduum opus 4, 25
Reſiſtere 3, 7. ad fontem 1, 12. reſtitit 3, 14
Reſonat domus apparatu 4, 24
Reſpectus fabulæ 5, 4
Reſpiciens nihil 3, 10
Reſpondere 1, 1. 1, 22. 2, 8. 3, 3. 3, 6. 4, 4. 4, 18. 5, 1. 5, 3. clementer 4, 19. reſpondent citati 4, 17
Reſponſum 4, 20
Reſtituere fructum 3, 13
Retenſus arcus 3, 14
Retenta cornua 1, 12
Retorridus mus 4, 1
Retro referre pedem 2, 1
Retundere ſuperbiam 4, 23
Revertier 4, 17. domum 4, 14. revertor hoſtis 3, 2
Revocare 1, 26
Reus confeſſus 4, 25
Rex Dardaniæ 3, *prol.* ferarum 4, 12. verbis 1, 14. rege explorato 1, 2. regis officium 4, 17. in capite, muſca ſedet 4, 23. eſt, dimittere legatos 4, 17. regem creare 1, 31
Ridere 1, 2. delirum 3, 14
Ridicule magis quam vere 3, 4
Rigens gelu colubra 4, 18
Riſus levis 1, 29. magnus 5, 7. movere *prol.* 1
Rivus 1, 1
Rodere *de muribus* 1, 22
Rogare aditum 4, 17. victum 4, 21. rogare 4, 8. 4, 14. cauſam 4, 18. coronam 5, 7. modium tritici quem 1, 16. pro vita 3, 2. regem 1, 2. ut deponeret 1, 19. rogatus 4, 4. 3, 20. rogata ut taceret 3, 16

Digitized by Google

Roma 1, 3. 2, 5. 3, 10. incolumis 5, 7
Roſtrum apri 1, 29. ciconiæ 1, 26
Rudis mulier 2, 2
Ruere 2, 6. certatim 5, 1. ruit Ilium 3, 10
Rugoſam inflare pellem 1, 24
Ruina camaræ 4, 24. ruinam metuens 2, 4
Rumor diſperſus 5, 5. fremit 5, 7. implet Athenas 4, 4. prodit legatos 4, 17
Rumpere arcum 3, 14. rupti periere 1, 20
Rupto corpore jacere 1, 24
Rurſus 1, 24. 2, 8. 3, 16. 4, 17
Ruſticus 3, 3. 5, 5. ruſtici 2, 8. ruſtica lanifica 4, 4. ruſtica *formica* 4, 23

S.

Sacci tumentes 2, 7
Sacrilegio onuſtus 4, 10
Sacrum 4, 10
Sæpe 1, 12. 1, 31. 3, 5. 3, 8. 4, 1. 4, 10. 4, 21. 4, 25
Sævire irato impetu 3, 2
Sævum ingenium 4, 6. ſævi morſus 1, 12. ungues 1, 31. ſævæ tempeſtates 4, 16
Sal urbanus 5, 5
Saliens ſummis viribus 4, 2
Saltans Batyllus 5, 7
Saltem 5, 2
Saltus velox 3, 2
Saltus 1, 5
Salve frater 1, 29
Salus, pro ſalute votum 5, 4
Salutantes invicem 3, 7
Salvus Princeps 5, 7. ſalvum te cupimus 2, 8
Sanctus Hercules 5, 4. ſancta Mnemoſyne 3, *prol.* religio 1, 27. uxor 3, 10. ſancta jura 4, 12. ſanctiſſimus vir 5, 5
Sane 2, 7. 3, 15. 4, 23. leve *prol.* 4
Sanguis humanus 5, 3. ignavus 1, 29. ſanguinis damnum 1, 28
Sanitas conſtat 4, 35. ad ſanitatem venit curatio 5, 7
Sapere 3, 4. putantur 4, 6
Sapiens 3, 14. Minerva 3, 17
Sapientia prævalet virtute 1, 13
Sapor 3, 4. mellis 3, 13
Sarcina prolapſa 3, 15. ſarcinas bajulare 3, 10. ſarcinis gravati 2, 7
Satiari 1, 26. cibo 3, 7. ſatiatur voluptas 4, 8
Satis materiæ 5, *prol.* retundere 4, 23
Sator hominum 3, 17
Saxo petere 3, 2. ſaxa movere cantu 3, *prol.*
Saxis onerare 3, 2
Scandere ad nidum 2, 4
Sceleſtus 4, 10. ſceleſta malitia 2, 4
Scelus Medeæ 4, 6. funeſtum 3, 10
Scelera puniuntur fatorum dicto tempore 4, 10
Scena 5, 5. in ſcena operam dare cui 5, 7
Schola *prol.* 3
Scilicet 5, 5
Sciens parco 4, 25. ſcio 3, 6. quod ſit 5, 2. unde 3, 15. ſcierunt 4, 24. ſcito 5, *prol.* ſcierint 2, 3. ſciſſet 3, 15. ſcirent 2, *epil.*
Scopulum ſuper 2, 6
Scribere 4, 25. laudem 4, 24. meſos 4, 21. ſcribendi cauſſa 5, *prol.* ſcriptum eſt tibi 4, 22
Scripta cujus deſtringere 4, 6. hæc propter illos ſcripta eſt homi-

Digitized by Google

homines fab. 1, 1. cur ſcripſerim 5, 10
Scriptor Menander 5, 1
Scrutari eſcam 4, 17. ſingula 2, 8
Scurra 5, 5
Scyphum poſcere 1, 14
Scytha Anacharſis 3, *prol.*
Secretum 3, 10. petere 4, 24. ſecreta latibula 1, 30
Seculum noſtrum 5, *prol.*
Secundi flatus 4, 16. ſecundæ res 5, 2. pars 1, 5. ſecundo 4, 10
Securus 3, 20. inridet mala alterius 1, 9. ſecuri abeunt domum 3, 2
Sed, odore, ſed multo 4, 17
Sedare pulverem 2, 5. ſitim 4, 3
Sedes noſtræ 1, 3
Sedeo ſella 3, 6. ſpectaturus 5, 5. judex 1, 10. in temone 3, 6
Seductus in ſecretum 3, 10
Sedula mater 4, 4
Segnis mora 5, 8
Segregatæ oves 3, 15
Sejanus 3, *prol.*
Sella prima 3, 6
Semel elapſus 5, 8. qui turpi fraude innotuit 1, 10
Semianimus 1, 9
Semiſomnum cor 4, 14
Semita cujus facere viam 3, *prol.*
Semper 1, 13. 3, 16. 3, 14. 4, 1. 5, 4. 5, 10
Senarii verſus *prol.* 1
Senecta debilis 4, 1
Senex 1, 15. 2, *prol.* 3, 3. 3, 19. 4, 4. 4, 14. deriſor 3, 14. latrans 5, 10
Senio debilis 4, 25
Senſim queri 4, 16
Senſus, ſi quis ſenſus Manibus 4, 4. communis 1, 7. teſtamenti 4, 4. varietas delectat 2, *prol.* ſenſus perturbati 2, 4
Sententiam dicere 1, 10. legere 4, 25, ſuſtulit 3, 13. ſententia cantici 5, 7. varia 3, 3. probanda 4, 12. ſtulta 3, 10
Sentire 2, 8. 3, 10. fabulas 2, *epil.* nil 3, 10. quid 3, 14. repulſam 1, 3. tonſum 3, 10. vim carminis 3, *prol.* ſenſit profecto 3, 19. ſentiat, quos attentarit 5, 2. iratum 4, 24
Separatim 4, 14
Separatus, ſeparata ſtatio 1, 30
Seponere veſtem 4, 4
Sequi ſignum 4, 5. ſecuti aliquot 4, 1
Sequi quieto & placido gradu 2, 7. otium 5, 1. me ſequetur tertia 1, 5
Sera pœnitentia 1, 13
Serena facies 4, 16. ab ſermone cognitus 4, 21
Sero 4, 14
Servare diligentius ætatem 3, 10. morem ſenis *prol.* 2. propoſitum *prol.* 2
Servire cui 1, 15. ſibi 1, 22
Servitus obnoxia 3. *prol.* triſtis 1, 2. ſervitutem reperire 4, 3
Servulus 4, 24
Servus 2, *epil.*
Seſtertia centena 4, 4
Setoſa ſus 2, 4
Severitas frontis 4, 6
Si non 3, 10. ſi non, certe 5, 5. ſi vero 2, 6. ſi maneret ſenſus 4, 4. ſi quis 3, *prol.* 4, 25. 5, *prol.* pulchre vides 4, 19. tamen poſſum 2, 5
Sibi. *vide* ſui.
Sic eſt locutus 4, 17. rependet gratiam brevitas *prol.* 2. fatis placet 4, 19. proſecutus 3, 5. valeas ut es 4, 1
Sic locutus traditur 4, 3
Sicubi 5, *prol.*
Siculum mare 2, 5
Sidera Ledæ 4, 24. ad ſidera tollere clamorem 1, 6

Signi-

Digitized by Google

Significare 4, 10. 5, 8. fabula significat 2, 8. significari prodigio 3, 3
Signum conſpicuum 4, 5
Silentium facit expectatio 5, 5
Silentio quid præterire 3, 13
Silere 4, 23
Silva excipit feram 1, 12. ſilvas petere 2, 1. in ſilvis 3, 7
Similis gloria 4, 24. gyrus 4, 25. tui 5, *prol.* tibi 4, 19. tibi ego 1, 29. ſimili modo quærere 1, 24. ſimili jure mulcare 1, 26. querela 1. 9. metu 1, 11. ſimile aliquid 4, 17. horum 4, 23. ſimiles habitu 4, 15. ſimilius imitatus 5, 5
Similiter 3, 5. 4, 1
Simius, judex 1, 10. & lanius 3, 3
Simonides 4, 21. 4, 24
Simplices 3, 10
Simpliciter 3, 7
Simul 1, 11. 1, 22. 2, 6. 3, 10. 4, 14. 4, 21. 5, 5. 3, 14. 4, 4. 4, 8. 4, 9. 4, 11. adjicere 5, 7. adſpexit 3, 10. 4, 19. advenit 5, 7. cognovit 3, 16. delinquunt 4, 9. exieris 2, 4
Simulac 3, 18. 4, 8
Simul & 3, 10. 4, 21
Simulacrum 1, 4
Simulans 1, 14. 5, 5. pavorem 2, 4. iter ad villam 3, 10
Sin autem 2, *epil.* autem minus 3, *prol.*
Sinceritas 4, 10
Sincerus, ſincera integritas 4, 25. ſincerum judicium 3, *prol.*
Sine labore 3, 7. mercede *prol.* 4. virtute 3, 6
Sinere dormire 3, 16. frui 4, 15
Singuli 1, 8. ſingulis dare deſtinata 4, 4. ſingulos inlicere pretio 1, 8. notare 3, *prol.* ſingulæ 1, 2. 1, 31. 4, 4. horæ 3, 15. ſingula 2, 8
Siniſtra natura 2, *epil.* tibia 5, 7
Si non 3 *prol.*
Sinus Ponti 4, 6. in ſinum demittere caput 5, 5. ſinu fovere quid 4, 18. ſinu proferre quid 5, 5
Sitiens hircus 4, 8
Sitim ſedare 4, 3. ſiti ardere 3, 16. ſiti compulſus 1, 1
Sive 4, 20
Smaragdi nitor 3, 18
Societas fidelis nunquam 1, 5
Socios eſſe cum aliquo 1, 5
Socrates 3, 9
Sol uxorem ducit 1, 6. ſole medio 3, 19
Solatium mortis 1, 9
Solemnis gloria 3, *prol.*
Solet agi 4, 12. fieri 3, 9. referri 3, 2. ſolent labi 5, 5. mendaces luere pœnas maleficii 1, 17
Solebant 3, 20. 5, 7. niſi ſoleres 2, 1
Solertia hominis 4, 4. docilis 1, 28
Sollicitum ævum 1, 31
Solidum decus 4, 23
Solitus dare 5, 7. ſedare 4, 3. quærere 3, 16
Solvere errorem 4, 4. frenum 1, 2. quod non debebat 1, 17
Solus 2, *epil.* 5, 5. familia 3, 19. ſola improbitas 1, 5
Solutus catena 3, 7. ſolutum pectus 3, *prol.*
Somnus iners 3, *prol.* primus 3, 10. ſomnum capere 3, 16. ſomno carere 4, 19
Sonare cithara 3, 16
Sonipes iratus 4, 3
Sonus 1, 2. 3, 18. citharæ 4, 19
Sophus 3, 14. 4, 16. victor 3, 14
Sopita ſomno 3, 10

Digitized by Google

Sorbitio liquida 1, 26
Sordidum perjurium 4, 19
Spargere odorem 3, 1. ſparſi pulvere 4, 24
Spatium diei 2, 8
Species non habet cerebrum 1, 7. muta 3, 18
Spectaculi genus 5, 5
Spectatorum mos 5, 7
Speculum 3, 8. lympharum 1, 4
Specus alvi 4, 5
Spelunca draconis 4, 19
Sperare 3, 10
Spernat nil aurjs 3, 10
Spes deluditur 3, 18. deludit 5, 6. fallit quem 3, 5
Spiritus 2, 8. miſer 4, 19. continetur 4, 25. ſpiritum ſuſtinere 3, 2. extremum trahere 1, 21. ſpiritu luere culpam 4, 10
Splendet convivium 4, 24
Splendor maximus 3, 12
Spoliantur viri à fœminis 2, 2
ſpoliatus 2, 7
Sponſor lupus 1, 16. ſponte 3, 15
Sponſus improbus 1, 16
Spumantia frena 3, 6
Stagnum 1, 2. incola 1, 6
Stare ſuper 1, 27. 2, 1. ſuperiorem 1, 1. pro judicio 5, 5. ſtant patroni 3, 10. ſtans 3, 3
Statim adire 4, 17. credere 3, 10. mutatus 5, 1. profeſſus 5, 5
Statio 1, 30
Statuam ponere 2, *epil.*
Stercore educatus 1, 27. paſci 4, 23. in ſtercore ſcrutari eſcam 4, 17
Steriles, arbores 3, 17
Sterquilinium 3, 12
Stramenta 2, 8
Strigandum 3, 6
Stringere ferrum 3, 10. gladium 5, 2
Strophæ verboſæ 1, 14
Student dici locupletes 1, 27
Studere, *operam dare*, *Epil.* 2
Studioſe congerere 4, 23
Studium *Epil.* 2. 3, *prol.* literarum 4, 21
Stulte 3, 11. 3, 15. nudare animi conſcientiam 3, *prol.*
Stultitia quæſtus impudentiæ 1, 14
Stultus 1, 13. error 5, 7. ſtultâ 4, 7. credulitas 2, 4. gloria 3, 17. levitas 5, 7. ſententia 3, 10. ſtultum conſilium 1, 26. ſtultum eſt, ſibi non cavere 1, 9. ſtultum exiſtimare 4, 25. ſtulti 4, 6. riſum captant 1, 29. ſtultis gratus 1, 23
Stupor corvi 1, 13. vulgi 1, 14
Stuprum turpe 3, 10
Stylus Æſopi 3, *prol.*
Suadere 2, 6. alicui fugere 1, 15
Suavis anima 3, 1. ſuaves argutiæ 5, 5
Sub conditione 4, 4. illis nænias utilitas *prol.* 4. tecto 3, 7
Subclamare feliciter 5, 1
Subdola verba 1, 13
Subeſſe pallio 5, 5
Subjecti verſus 1, 19
Submde 2, 8. 1, 11. 1, 12. 1, 27
Subito 1, 2. advolare ex inſidiis 2, 5. concupiſcere 1, 27. conſiſtere 4, 4. intrare 3, 10. mutari 4, 16. opprimere 4, 24. eſt factus fragor 4, 17. invitatus 4, 14
Subitus clamor 1, 15. benignitas 1, 23
Sublatus inter manus 5, 7
Sublime 2, 6. ſublimis quercus 2, 4. ſublimes *opp.* humilibus 1, 28
Submovere querelam 2, *epil.*

Digitized by Google

Subripuisse 1, 10. subripi 4, 10
Subscribere gratiæ, odio 3, 10
Subsidere 3, 10
Subsidium vitæ 4, 21
Subtiliter limare 3, 10
Successus improborum plures allicit 2, 3. ad perniciem devocat 3, 5
Succumbere 3, 14
Succurere adflictis 1, 2
Sudor multus 4, 24
Suffici hæredem 3, 10
Sui, sibi molesta 2, 5. servire 1, 22. timentes 3, 2. non cavere 1, 9. ad se 4, 22. in se divitias habet, *ibid.*
Sumere sibi 4, 19. nihil 4, 21.
Steriles arbores 3, 17. uvam 4, 2. quid per se 2, 1
Summus Jupiter 4, 19. mons 2, 5. summa quæcunque 4, 4
summis viribus salire 4, 2
Super 1, 27. 3, 11. juvencum stat leo 2, 1. super scopulum quid inlidere 2, 6
Superba 4, 23. domus 4, 6.
Superbia pœna 3, 16. superbiam retundere 4, 23. superbia inani tumere 1, 3
Superbiens honore 5, 7
Supereſſe 2, *epil.* 4, 23. 6, 5
Superi 4, 24. superum voluntas 5, 6. superos fraudare 4, 19.
superior stare 1, 1. superiores legati 4, 17. superius 4, 24
Supplex 1, 28. 2, 8. supplici veniam dare 1, 22
Suppositum speculum 3, 8.
Supra 1, 2. formam humanam 4, 24
Sus hirsutus 5, 10. nemoricultrix 2, 4. setosa. *ibid.*
Suscitare clamores 5, 5
Suspendere peram 4, 9. suspensus pes 2, 4
Suspicio deprimit insontem 3, 10. suspicione errare 3, *prol.*
Sustinere 4, 15. impetum 3, 10. jocos 3, 8. libellum 4, 6. malum 1, 2. notam 1, 3, paupertatem 4, 21. spiritum 3, 2
Sustulit 1, 28. sententiam 3, 13
Sutor malus 1, 14
Sua cuique cogitatio 5, *prol.* suspicio 3, *prol.* cum suis 2, 4. suos contemnens 1, 3. esse dicit 3, 13. eripere 1, 28. suis in rebus videre plurimum 2, 8. sua exempla pati 1, 26

T.

Tabula naufragorum 4, 21
Tabernæ 4, 5
Tacere 3, 16. tace 5, 9
Tacite gemere 5, 1. proferre caput 1, 2
Tacitum cor 5, *prol.*
Talis dolus 1, 31. modus 4, 4. vir 3, 9. effigies 5, 8. fabella 1, 2. 4, 23. sententia 3, 13. tale exemplum 5, *prol.* præmium 2, 3. commercium 4, 10. tales reliquiæ 3, 1
Tamen 2, *epil.* 3, *prol.* 3, 10. 3, 15. 4, 15. 6, 10. 6, 20.
Tandem 1, 8. 3, 19
Tangere rem 1, 5. 3, 8. uvam 4, 2. tangi invidia 1, 23. manibus 3, *prol.*
Tantus dux 2, 5. tanta bonitas 4, 8. copia 4, 25. magnitudo 1, 24. mala 3, *prol.* quod tantum præmium? 4, 19. corporis 3, 7. tanti non est ingenium tuum *prol.* 3. tanto melior 3, 5: tanto justius, quanto 5, 5. tantum luctum 1, 28
Tantum 3, 2.
Tantummodo 5, 7
Tartareus specus 4, 5

Digitized by Google

Taurus 5, 9. infestis cornibus 1, 21. taurorum pugna 1, 30
Tegit pudor hoc 4, 23
Tectum hominum 2, 8
Tela jacere 4, 3
Temeritas paucis bono 5, 4
Temo 3, 6
Temperare jugum 3, 6. temperatæ argutiæ 5, 5
Tempestas horrida, sæva 4, 16. 4, 21
Templa perlustrare 4, 23
Tempus 5, 8. fatorum 4, 10. vitæ 4, 17. adversum 2, 8. breve exorare 1, 19. longum 4, 4. tempore 4, 25. temporis dilatio 4, 25
Tempora amicis reddere 3, *prol.*
Tendere dolos 1, 23
Tensus arcus 3, 14
Tenebras dispellere 3, 10. in tenebris 3, 10. 4, 19. victum quærere 3, 16
Tener grex 2, 4
Tenere alienum 4, 4. cibum ore 1, 4. aliquem 2, 2. impetus 3, *prol.* quem 5, 8. tenet favor mentes 5, 5. tenenda est occasio 5, 8
Tentare an 1, 23. caput 3, 10. si qua res esset 4, 7
Tenuis cibus 4, 12
Tenuitas nimia cruris 1, 12. tuta 2, 7
Tergum, post tergum 4, 9
Tergus divisum 2, 1
Terminum habere 5, *prol.* proponere, excedere 4, 25
Terram eruere 4, 19. fodere 2, 4. in terris 4, 22
Terrere 1, 2. bestias 1, 11. territus clamore 1, 15
Terror offusus 2, 4
Tertia pars 1, 5. tertius liber 3, *prol.*
Testa nobilis 3, 1
Testamenti sensus 4, 4
Testari 1, 5
Testimonium falsum 1, 17
Testis 3, *prol.* citatus 1, 17. testes integritatis 3, 11
Testudo 2, 6
Theatrum 5, 5. in theatro tumor 5, 7
Thesaurus, invenire 1, 27. abditus 4, 19. pro thesauro carbonem 5, 6
Thessala securis 4, 6
Threissa gens 3, *prol.*
Thure superos fraudare 4, 19
Tiberius Cæsar 2, 5
Tibia sinistra 5, 7. tibiæ dextræ *ibid.* tibiarum jocunditas 4, 19
Tibicen 5, 7
Tigillum parvum 1, 2
Tignum 1, 2
Timere 1, 1. 3, 6. sibi 3, 2. ne 4, 17. timentes concacant, *ibid.* timere absistite 3, 2
Timidus senex 1, 15. comes 5, 2
Timor cœcus 2, 8. timore mortis confessus 1, 14. complere locum 2, 4. timorem ponere 1, 2
Tinctus panis cruore 2, 3
Tintinnabulum collo jactans 2, 7
Titubans pes 4, 14
Titulus 5, *prol.*
Toga pura 3, 10
Tollere aranea 2, 8. clamorem 1, 11. clamorem ad sidera 1, 6
Tollere audacter 2, 1. prædam 2, 8. primam partem 1, 5. sententiam 3, 13. testudinem 2, 6. pennas quæ pavoni decciderant 1, 3
Tonans Jupiter 3, *prol.*
Tonitrua devoluta 5, 7

Digitized by Google

Tonſum caput 3, 10
Torquere fame quem 1, 26. ſpiritum 4, 19. ſe diu 3, 14
Totum ſe proſternere 5, 7. toto die 2, 4. 4, 14. totam fortunam 4, 4. regiam concacare 4, 17. prædam 1, 5. arborem 1, 29. tota vita 4, 16. totis naribus 3, 1. viribus 1, 11
Toxicum 1, 14
Tradere 1, 28. domum 4, 4. ſeſe milvio 1, 31. famæ 5, *prol.* memoriæ 4, 24. poſteris 4, 4. traditur 4, 3. traditum eſt 1, 25
Tragica perſona 1, 7
Trahere adfinitatem 4, 13. odorem 3, 1. ſpiritum extremum 1, 21. vitam 3, 7. vitam luxu 4, 4
Transferre affectus in fabellas 3, *prol.* verba cujus in chartas ſuas 5, *prol.*
Tranſigere pectus 3, 10
Tranſire 2, 8. tranſeunt menſes 5, 7
Tranſlatitius mos 5, 7
Tremunt omnia 4, 17
Trepidare 3, 16. 4, 5
Trepide concurſans 2, 5
Tres filias 3, 4
Tribades 4, 14
Tribuere cantus 3, 18. honorem, gloriam 1, 7. partem 1, 5. tribuitur gloria 2, *epil.* litteris honos 4, 24
Tribuere mortuus, quod vivus negaras 3, 16
Triclinium 4, 24
Triſtis eventus 4, 5. nex 2, 6. nota 1, 3. ſervitus 1, 2. vita 3, 20 audis ſonum citharæ 4, 19. triſtem vicem fortunæ gemere 5, 1
Tritici modius 1, 16
Trivium 5, 6. trivio conceptus 1, 27
Trucidare pecus 3, 2
Trudi foras 5, 5
Truſitare 2, 7
Tu, tu 3, 8. tibi dico 4, 19
Tueri domum à furibus 3, 7. cauſam alicujus 3, 10
Tugurium canis 1, 19
Tum 1, 2. demum 1, 13. vero 4, 17. gubernator 4, 16
Tumere ſuperbia inani 1, 3. tumentes ſacci hordeo 2, 7
Tunc contra 1, 2
Tunc 5, 2. illa 5, 3
Tunica deſtricta ab humeris 2, 5. nivea 5, 7
Turba 1, 19. 3, 19. 4, 4. puerorum 3, 14. major 5, 4. 5, 5. media 4, 4. turbam deficiunt loca 5, 5. petulans 1, 2
Turbare beſtias miraculo 1, 11. vadum 4, 3. turbati 4, 17
Turbulenta aqua 1, 1
Turpis error 5, 5. ſimus 4, 17. facies 3, 4. fraus 1, 10. turpe aliquid 4, 17. ſtuprum 3, 10. homini, pati quod meruit 3, 11. turpiſſima filia 3, 8. & 4, 4. turpes pœnæ 1, 13
Turpiter deridere 1, 25
Tuſcum mare 2, 5
Tutandum ſe commitere 1, 31
Tutela, in tutela eſſe 3, 17
Tutus naturæ munere 2, 6. tuta navis 4, 16. tenuitas 2, 7. tutum cavum 2, 4. tutæ ab injuria 1, 31. tuta loca 1, 28
Tympana gallorum 3, 20
Tyrannus 1, 2. 5, 1

V.

Vacare uxori 3, *prol.* à negotiis, *ibid.*
Vacca 1, 5
Vacive perlegere 5, *prol.*

Digitized by Google

Vacua loca 5, 5
Vadere foras 4, 17
Vadum 1, 2. 4, 3. clauſum 4, 8
Vagantes paludibus 1, 2. vagari 3, 7
Valere quantum 4, 24. plus 1, 5. adſequi 4, 1. valet ingenium 1, 13. ſic valeas, ut 4, 1
Validius flagitare 1, 19. moleſti 5, 5. inflare 1, 24. clamare 3, 16. laborare 3, 11
Vanus animus 5, 7. quæſtus 1, 9. vana gloria 4, 15. vanum beneficium 1, 22. vanæ minæ 3, 6
Varietas copioſa 5, 5. delectat *prol.* 2. diſtringuit quem 4, 25
Varii modi 4, 6. variæ ſententiæ 3, 3
Vaſtans cuncta 3, 2
Vaſti corporis cervus 1, 5
Vates 4, 24
Uber admotum 3, 15
Ubi 1, 30. 2, 4. 4, 14. 5, 1. 5, 7. accenderet 3, 19
Ubi pernicitas nota 1, 9. immolatur 4, 23. requiram vos? 1, 16. ſtrigandum, ſcio 3, 6
Vectorum lachrimæ 4, 16
Vehemens canis 2, 3
Vel 5, 3
Velle demonſtrare 3, 15. dicere 3, 1. ducere uxorem 1, 6. comeſſe 1, 13. conſequi 4, 12. invitare 4, 24. obtrectare 5, *prol.* eſſe 3, 17. mentiri 1, 29. volo emendare 2, 5. imitari 1, 24. refelli quem 4, 20. vos uti ſpeculo 3, 8. non vis progredi? 3, 6. voluit venire 4, 21. voluiſſes pati 1, 3. quum voles 3, 14. velim accipias 2, *prol.* me excuſatum 3, *prol.* vellem adjuviſſes 5, 2. narrabit quiſque quod voluerit 3, 17. vis 1, 23. vult 1, 13. 2, 4. volebat 3, *prol.* volunt 2, 2. voluiſti 5, 3. voluit 1, 4. 3, 15. voluerit 1, *prol.* 2, *epil.* velim 4. 25. vellet 1, 11. 1, 22. 1, 29. 4, 4
Velox impetus 1, 16. ſaltus 3, 2. veloces feræ 5, 10. mures 4, 1. velocior 3, 2
Venas inrigatus nectare 4, 14
Venans oculis viros 4, 4. venantum voces 1, 12
Venari aſello comite 1, 11
Venator 5, 10. venatorum nex 2, 8
Vendere cultum 4, 4. honorem fructu 3, 17
Venditare antidotum 1, 14
Veniam dare ſupplici 1, 22. 5, 3. impetrare 4, 25
Venire, veneunt mecum alapæ majoris 2, 5
Venire 1, 21. 2, 8. 3, 5. 4, 1. 4, 7. 4, 10. 4, 11. 4, 17. 4, 21. 4, 23. greſſu 5, 1. ad certamina 5, 5. in dubium 3, 13. periculum 4, 8. conſpectu 5, 1. venit curatio ad ſanitatem 5, 7. ad me munus 4, 25. veniunt voces, *ibid.* venient feriæ 3, *prol.* veni 3, 16. veni ergo mecum 3, 7
Venire ad rivum 1, 1. venire in ſecreta latibula 1, 30. in villam ſuam 2, 5. per auras 2, 6. veniunt vices aliorum 4, 25. majus ne veniat malum 1, 2
Venter impletur 3, 7. ventrem continere 4, 17
Ventitare 3, 10
Veneri placet myrtus 3, 17
Venuſti hortuli 4, 4
Verboſa commendatio *prol.* 2. verboſæ ſtrophæ 1, 14
Verba ſubdola 1, 13. ſua con-

Digitized by Google

temni vidit 3, 16. dare cui 3, 3. verbis adjuvare 5, 2. elevare 4, 2. jactans gloriam 1, 11. inducta 2, 6. moveri 3, 6
Vere 1, 14
Verendi dii 4, 10. vereri dolos 1, 25
Veretri fictio 4, 13
Veritas exploranda 3, 10. veritatis fons, *ibid.* vires 1, 1
Vero 4, 17. 5, 5. ego vero 3, 7
Verrem immolare 5, 14
Versus 3, 15. Simonidis 4, 21. subjecti 1, 19
Versus senarii 1, *prol.*
Vertere consilium ad fallaciam 1, 31. verti in periculo 2, 8
Verus porcellus 5, 5. vera fabella 2, 5. laus 4, 11. verum dicere 1, 10. esse 1, 15. veri amici 3, 9
Vesci singulas 1, 31. cibo 2, 6
Vespa 3, 13
Vestimentis obtegere quid 5, 5
Vestis 3, 10. 4, 4. 4, 21. celare partes 4, 14
Vestitu adfluens 5, 1
Veto dimitti 4, 17. esse tale 4, 10
Vetus injuria 1, 21. vetera vina 4, 4
Vetustas 4, 21. fabulosa 3, 10
Vetustum genus 5, *prol.* vetustis favere, *ibid.*
Vexata navis 4, 16
Via honoris 2, *epil.* audax 4, 6. media 3, 14
Viam facere semita alicujus 3, *prol.*
Viator innoxius 2, 1
Vicem fortunæ gementes 5, 1. adsuetam 3, *prol.* aliorum vices 4, 25. noctis 2, 8
Vicina mors 4, 25. vicinus fur 1, 6
Victima periculum avertere 3, 3
Victor 1, 15. mustela 4, 5. pycta 4, 24. sophus 3, 14
Victum quærere 3, 16. rogare 4, 21
Videre 1, 7. 1, 13. 1, 20. 2, 8. 3, 1. 3, 2. 3, 4. 3, 12. 3, 14. 5, 5. mala 1, 16. nostra 4, 9. plurimum in 2, 8. vultum 4, 17. nuptias 1, 6. pulchre 5, 10. quam non sit 4, 19. videre simulacrum suum in speculo lympharum 1, 4. boves corruptos 2, 8. video te pasci 4, 23. ut vidit 1, 21. 4, 21. 3, 16. 4, 17. ubi vidit 5, 1. vides 2, 4. videt 4, 17. vide, ne compungam 3, 6. videris 1, 10. videri *opp.* esse *prol.* 4. molestum 4, 25. volunt 2, 2. videtur 4, 1. qualis videtur tibi opera? 1, 11. videntur vendere 3, 17. videor mori 1, 21. acer 3, 7
Vigilare 1, 23. 3, 7
Vigilia omni 3, *prol.*
Vigor saltantis 5, 7
Vile hordeum 2, 7. viles nænjæ 3, *prol.*
Villa 3, 10. 4, 4. Misenensis 2, 5. proxima 2, 8
Villicus 2, 8
Vincere aliquem 5, 5. faciem moribus 3, 8. forma, magnitudine 3, 18. vinci sono, *ibid.* victus dolore 1, 8. victi mures 4, 5
Vindicanda injuria 4, 17. vindicare dolorem 3, 10. impetum 4, 6. injuriam ictu 1, 21. se dextera 5, 2
Vindicta rei parvæ 4, 3. facilis 1, 29.

Digitized by Google

1,29. patet ſolertiæ 1,28
Vinea alta 4,2
Vinum parare 4,4. vino devota 4,4. vina vetera, *ibid.*
Violare Manes 1,27
Vipera 4,7
Vir 1,18. fortis 4,11. natus 3,8. ſanctiſſimus 5,5. talis 3,9. viri ingenium 5,1. viro privata 3,10. viri ſpoliantur à feminis 2,2. viros venari 4,4
Virginale 4,14
Viridaria læta 2,5
Virtus exhibet decus 4,23. virtutis expers 1,11. virtuti credendum 5,2. tribuitur gloria 2, *epil.* virtute prævalet ſapientia 1,13. fine virtute exercere minas 3,6. virtute impares 4,15
Vis & nequitia oppugnant 2,6. carminis 3, *prol.* veritatis 1,1. vires aquilæ 3,18. languidæ 3,2. ſummæ 4,2. viribus deſertus 1,21. magnis fugere 5,2. vi compeſcere 1,2
Viſum eſt 4,23. qua viſum eſt 3,7
Viſus ferus 2,1. homo 3,19
Vita 1, *prol.* 2,8. aſpera 3,7. mea 4,19. melior 4,17. & mores 3, *prol.* propior morti 4,25. triſtis 3,20. vitæ genus 3, *prol.* ſubſidium 4,21. vitam dare 4,24. degere 1,3. 1,30. miſcet dolor & gaudium 4,16. trahere luxu 4,4. in vitam hanc incumbere 3, *prol.* pro vita rogare 3,2
Vitare inſidias 1,19. lucrum 5,4. necem 1,31. rapinam 2,4
Vites 4,4
Vitia propria 4,9
Vitulus 5,9
Vituperare nimiam tenuitatem crurum 1,12. cœlum 4,6
Vivere ſub tecto 3,7. victurum nomen 5,5. vivos devorare 2,3
Vix unum pedem 4,24. tandem 4,17
Ulciſci morte punctum 5,3
Ulla res 4,10. prudentia 1,14. ulli 4,24. ullo pacto 2,6
Ultima ſpelunca 4,19. ultimi 5,1
Ultro proclivis 4,25. adfertur 3,7. currere 2,8
Unde 3,5. hoc, amice? 3,7. illa ſcivit? 3,15. ſic nites 3,7
Una bibere 3,16
Unguento delibutus 5,1
Ungues ſævi 1,31. unguibus rapere 2,7
Uniones 4,4. ab univerſis 5,7
Unus 1,17. 2,8. ex multis 2,5. homo 4,4. pes 4,24. alter 2,7. ex Atrienſibus 2,5. *unus*, i. e. ſolus 1,6. in uno plus, quam in turba 4,4. de reliquis 1,31. una 1,2. altera, tertia 4,4. unum eſt 3,11
Vocare quem ad ſtudium 3, *prol.*
Volans propter 2,6
Volo *vide* velle
Volucris 2,4. parvula 5,3. peregrina 1,26. volucris curſus 5,8
Voluntas ſuperum 5,6. voluntatem interpretari 4,4
Voluptas mea non poteſt ſatiari 4,8
Volutare ſeſe 4,3
Votum 5,4
Vox porcelli 5,5. inſueta 1,10. naturæ 5,1. vocis fides 4,25. vocem edere 1,12. exprimere 5,5. habere 1,13. laudare 3,16. mittere 3,18. 4,10. oſten-

Digitized by Google

offendere 1, 13. vocem præcludit metus 1, 2. premere 1, 11. voces propriæ 3, 18. vocibus venantum conterritus 1, 12
Urbanus ſal 5, 5
Urbs antiqua 4, 21. Aſiæ urbes, *ibid.*
Uſurpare ornatum 4, 15
Uſus longior 4, 25. uſum rei conſociare 4, 10. uſu peritus 3, 2
Ut es farina, ſic valeas 4, 1. mos eſt 5, 1. moris 4, 24. profuerint 1, 12. ajunt 4, 21. fieri ſolet 3, 9. non potuit 4, 2. re- fecit 3, 2. vidit 3, 16. ut vero 5, 7
Utcunque 2, 2
Uterque 1, 10. 3, 8. 3, 10. 3, 13. 5, 5
Uti ſpeculo 3, 8. genere 5, *prol.* licentia 4, 24
Utilis 4, 3. utilis eſſe 3, 14. utile beneficium 4, 25. ſit quod facimus 3, 17. utiles res 4, 10. utilius nihil homini, quam recte loqui 4, 12. utiliora ſæpe contemnuntur 1, 12
Utilitas privata 1, 22. quanta *prol.* 4
Utinam 3, 9. nec unquam 4, 6
Uva acerba 4, 2
Vulgare nomen amici 3, 9
Vulgatus ordo 4, 24
Vulgus fictilis 4, 14. vulgi mos 5, 1. ſtupor 1, 14. vulgo fertur 3, 3
Vulnus 2, 3. vulnere læſus 2, 7. vulneris remedium 2, 3
Vulpecula 4, 8
Vulpis 1, 7. 1, 10. 1, 13. 1, 26. 1, 28. 4, 2. 4, 8. 4, 19. doloſa 1, 13
Vulpini catuli 1, 28
Vulturius 1, 27
Vultus corvi 1, 13. Jovis 4, 17
Uxor ſancta 3, 10. uxorem ducere 1, 6. uxori vacare 3, *prol.* uxores 3, 3. uxoris crimen 3, 10

X.

Xyſtus 2, 5.

Z.

Zona 4, 21

FINIS.

SE-

Digitized by Google

SECUNDUS INDEX

RERUM ET VERBORUM

In notis illustratorum.

*Numeri paginarum nulla nota distincti indicant Commentarios ipsius Phædri verbis subjectos: qui vero numeri asteriſco * muniti sunt, illas paginas innuunt, quibus commentarii Gudii, Rittershusii & Rigaltii exhibentur.*

A.

A radicibus 198. *66. 160
A sermone cognoscere 303
A stirpe 198
Abjicere se 236
. . . pro vili pretio vendere 249. *83
Abire 226
Abire pro mori 294. *17
Ablativus causæ 163
Abstistere *154
Accendi 216
Accensus & incensus de irato *200
Accipere pro interpretari 108. 185
Acclamationes de salute Principis 358. *120
Acer 182. *63
Acer & vehemens 117
Acti menses 71
Ad pro apud 171. *250
Addere vel edere vocem *29
Adfectus pro sensibus 157
Adfici vel adfligi impetu 43. *210
Adfici vel adfligi malo 28. *196
Adfluere de vestibus 335
Adire ad aliquem 388
Adjutores 345. *116. 255
Admirari absolute 210
Admovere preces 74. 216. *32. 142
Adscribere 239. 284. *89
Adscriptus vel scriptus dies 266
Adspiratio hiatum facit .*25. 53
Æquare 277
Æsopiæ fabulæ . . 2. *109
Æstuare 131
Æternæ memoriæ 145
Agere cuniculas 291. iter 390
. . . nihil 225
Agi pro trahi 273
de quo Agetur 205. *161
Aggerere, & aggerare 296
Agnominatio (Ἀντανάκλασις) *46. 165
Agrestes. 166
Alacer 132
Alba fascia 359. *121. 257
Albæ vestes *122
Albus an ater *162
Alere pro promovere 268
Alex femin. gen. *141
Alienus cum ablativo 249
Alius 232
Alius cum abl. 159. *56. 224
. . . repetitum bis in una periodo 24
Alii, & postea hi vel illi 166
Alludere 227
Alta vinea 239
Altecincti 126. *147. 218

Digitized by Google

Alter pro alius 74
Amicus malis 272
Amittere, emittere & omittere 52
Amphora 57
Anhelare 124
Anilis 151
Anima pro odore 164.*226
Anſer femin. gen. 393
Anus multibiba *154
Apotheca 247
Approbare 312.*96
Aptare *7
Apte 147
Aqua pro ſpecula 23.*15.204
Araneus, a, um 143
Arbores loquentes *5.198
Ardeliones 123.*49.218
Ardens fax 97.*41
Ardere ſiti 217
Argumentum 139.*113
ex Aris accendere faces 267
Arma ferarum 336
Arripere inſolentiam 352
Ars medica 58
Artus non arctus *167
Arx pro regno, tyrannide *12. 201
Aſſem dare pro fabula 236.*165
Aſt *90
Atrienſes 127
Atque pro ſubito 67
Atque ita *35
Attendere abſolute 125
Attentare 336
Attribuere 293
Auctor 162
Audax via 255
Aves & aures confuſæ 222. *72
Auſer 177
Aura 351
Aure vel aurem arripere *362
Aurem capere 107
Aures & Aves confuſæ 222. *72
Auritus pro aſino 42.*23.209
. . . pro lepore 386

B.

Balans *69
Barbatus *86
Bathyllus *119
Benignitas 85
Bilingues 122
Bis mori 81.*143
Blandiri dominum 378
Bona mentis & corporis 187
Bonitas aquæ 34
Bonitas tua *104
Bono eſſe 343
Bonum ferre 19
Boves fronde ſaginati 142.*52
Brevi pro breviter 156
Bubile 141.*52

C.

C in G tranſit *50
C cum Q commutata *41. 67
Cacabus *82
Cadere de fœtu *161
Cadus *247
Cæcæ plagæ 371
Cædes de verberibus 139
Calamus levis 233.*79
Calceare 58
Calcei nivei *258
Calor & color confuſa 324
Camara 316.*102.251
Capax alvus 253
Capite protrudi 361
Capto facere 262
Carbones pro theſauris 351. *189.256
Carpere eſcam 96. oſcula 286
Catenati canes *156
Cathedræ 184.*63.231
Cato pro moroſo 260.*68.169
Caverna pro cavo *217

Digitized by Google

Cauſſa pro crimine *10
Cauſſa mea vel mei 82
Cavus & cavum 122.216.252
Cea inſula 301.*96
Cedere invidiæ 189
Cellarius & Cellararius 377
Centumviri *65
Certe pro ad minimum *51
Ceſſare 37
Ciere gemitus 304
Circuire 301
. . . loca ſancta 369
Circumcidere 297.*176
Circumducere 230.*78.164
Cirri 127.*50
Citare 69.283.*174
Clamor pro convicio *20
Clamores venantum *24
Claudi margine 263
Clementer 292
Clitellæ 63
Cœpit facere, pro fecit 18.*26. 202
Cœlum pro Deo, vel Diis 261. 296
Cogitare pro excogitare 158
Color & calor commutata 324
Coluber & colubra 290
Come officium 131.*218
Commendare 69.*31.142
Committere 59
Commodare 68
Communis Mercurius 350.*185
. . . ſenſus 31.*207
Comoſus 361
Concinnare 122
Concitare 345.*189
Comparare pro emere *83
Compreſſus & comprenſus 237
Concurſare 194
Condere pro abſcondere *49
. . . pro ſepelire *166
. . . famam 161
Condicere cœnam & ad cœnam 181
Conducere & locare 309.*180
Confectus *33
Confeſſus 319
Confundere & confuſus 286 *99
Congerere 296.307
Conſiderare 183
Conſidere de judice 286.*90
Conſiliator 134.*208
Conſilio 340
Conſpirare, conſpiratus 12.*10. 138
Conſtans 336
Conſumpta mora temporis 244
Contaminare 202
Contendere abſolute 395
Contineri 106.*45
Contra, ultima brevi 166
Contractus 308
Contrarius pro adverſario 268
Contumelia ab injuria differt *188
Conveniens alicui 93
Convicium 29
Corcodilus *35
Corneus pro firmo 135
Corpus pro pudendis 200.*236
Corripere *13
Corrumpere 313
Corrupti equi 143.*221
Cortex pro teſta 136.*220
Cothurni 254
Creare 31
. . . etiam de brutis *20
Creon *15
Cubilia ferarum 121.*154
Cura capillorum 117
. . . pro libro, opere 146
. . . pro ſtudio 235
Curatio de morbis 354
Curſus de navigatione 301.*95
Cybele & Cybebe 219.236. *70.75

D.

Damnum corporis 200.*66. 236

Dare

Digitized by Google

Dare assem pro fabula 236.*156
. . . leto 83
. . . ludum vel lusum 209
. . . malum 66
De prora 76
De meo, tuo 297
Debitum de morte *252
Decertare 101
Decretum *26
Decurrere de fluviis 10
Dedecus naturæ 81
Deducere ad forum 204
Deduci in locum 111
Deesse officio 332.*186
Defectus annis, pilis &c. 77. 350.*32.213
Defectus & defessus confusa. 78
Deficere cum accusativo 343
Dei manes, ossa & cineres. *40
Degrunnire 347.*189.255
Dejectus pro victo 110
Deinde *26
Delectari absolute 337
Delenire 159
Delicatus 247.334.*244
Delicium 231.*78.164
Deludere 47
Demetrius Phalereus 330.*185
Demittere 24
Demum 53
Deperditus 54
Deponere de partu 73
Deprehensus 342
Depugnare 336
Derepere 121.*49.147
Derisor 207.*161
Deseri aliquo 79
Desidere 122
Destinatus 247
Destituere aliquem 365
Destringere 127
Destringere & distringere confusa 98.317.*182
Deterere 162
Devocare 76.174
Devotus 243.*166
Dicere dotem 251
. . . tempus 268
Dico tibi, sibi dictum &c. 295. 363.*192
Dicebam 304
Dicta 108.200
Dixit, inquit, omissa 100
Dies venit 76.267.*142
Diffluere 315.*181
Dignus cum genitivo 298.*177
Digrunnire 347.*189.255
Diligens studii *107
Dimittere & dividere permutata. 314
Diminutiva duo. *13.202
Dissolvit navem 302
Distringere 254
Distringere & destringere. ubi vid.
Divina domus 360.*123.258
Doctus pro experto 280
Dolet alicui 192
Dolon 176.*61.156.230
Dominus 128.*148
Dominus & domina 128
Domus animalium 22
. . . testudinis 135
Dos rei 4.*6
Ducere alapam 336.*114.187
. . . pro trahere 75
Dulce lucrum 155
Dum 192
Duratum cor *53

E.

Ea populo turba 189.226.
Ea re *24
Eccum 315
Edere fletus, vocem, 36.48. 58.*29
Efferre 305
Effundere de partu 211.*162
Elegantia 115

Digitized by Google

Elevare 191
Ellipsis nominis 24
. . . τοῦ partes *101
. . . pronominis, is, ille 167. 183
. . . unius verbi 203.206.288
Eludere 44
Emittere, amittere, & omittere 52
Emori 31. *20
Eniti 262
Enodare 197
Eradere 154
Eripere *89
Erit pro esse debet 160.199
Error 197
Error ebrius 277
Erunt præteriti perf. penultima correpta 294. *49
Escendere 302
Esse pro venire 26
Et pro cito 66
. . . pro etiam 180
. . . omissum 36.55
Etiam 199
Evadere puteo 264
Eunuchi *233.243
Eutyches *54
Euxinus & Axenus pontus 256
Exacti menses, tempus 71
Exaggerare *161
Excipere venatorium verbum 41
Excitare 316. *181
. . . in venatu 41
Excolere 267
Excutere 344
Ex desidero 327
Exempla pro fabulis 105
. . . pro pœnis 259
Exhaustus & exustus confusa 36
Exhibere fidem 318. *252
Exitus in bello & venatu 43
Exorare pro impetrare 75
Exornare 303
Expedire 207
Expedire rem 64. *30
Experiri aliquem 56
Explicare fugam 257
Explicit 104
Exponere 190
Exserit narratio 46
Exsequi 199. *160
Exspectatio 304
Exterere 80
Extollere gaudio 280
Extricare 305
Extundere *33
Exustus & exhaustus confusa 36

F.

Fabula pro sermone 7
Fabulæ & fabellæ 260
. . . fictæ 6. *7.137
Face incitari 8. *7.200
Facem ab aris accendere 267
Facere convicium 215
. . . corpus 178. *62.156
. . . ludos 345
. . . medicinam 35.55. *139
. . . viam 156. *51
. . . cum dativo vel ablativo 232
Facile vivere 181
Fames lupina *8
Familia pro servis 225. *239
Fascia alba 359. *121.257
Fastidis si non 217
Fastidiosus 154
Fatigare cœlum 297. *176
Fauces improbæ 8. *7
Fax ardens 97. *41
Feliciter 331. *185
Fenestræ 50
Ferre bonum 19
Fert animus 183
Ferus de animali 47.141
Fictæ fabulæ 6. *7.137
Fides & jus 245
Figere rostris 21
Fingere comas 116

Digitized by Google

Fisci 137. *51
Flagellum lentum 176
Flatus & flator de tibia 354. *119
Fluere de vestibus 335
Forma & mores dissimiles 188
Fortis de anima *19
Fortiter 197
Fortuitus 119. *147
Fortuna de divitiis 243. *166
Fortunæ pro fortuna 278
Foveæ 70. *212
Fragor cœli 286
Fremere 355
Frena spumantia 176. *62
Frenare 311
Frondibus saginata animalia 142. *52
Frons prima 235
Fructus de melle 206
Frui cum accusativo 244
Fugit & fuit permutata 45
Fulmen de apro 33. *143
Fundare 188
Fundere fœtum 211
Fures nocturni 85
Furfureus panis 282. *249
Furtim *14
Fusa aqua 57
Futiles 289. 337. *92. 249
Fuvi pro Fui 44

G.

Galli 222. *78
Geminatio vocum, ut retro referre *146
Genitivus pro nominativo, ut pauperes civium *30. 43
Genus Æsopi, fabularum &c. 156. *45. 224. 256
. . . pro humano genere *45
. . . pro qualitate 44
Gerere pro habere 51
Glabri 246. *81
Gloria pro gloriatione 40
Græca verba adfectat Phædrus *19
Gratulari re & rem 320. 358
Gratum habere, esse 82
Gravis pro gravatus 285
Gruis 32. *20. 139

H.

Habere pro divitem esse 153. 342
. . . pro invenire 344
Habet insidias 73
Hac re 265
Hi menses 10. *137
Hic δεικτικὸς 42. 56. 100
. . . est 334
Hiscere 138
Homo pro quodam 81. 131. *6
Homo malus 63
Honor de sacrificiis 220
Hostiæ majores 170
Humanitus 215
Humi jacere 72
Hydrus *20

I.

Jacere 87
. . . de miseris 214
. . . de re contemta 202
. . . de urbibus eversis 257
Jacere oscula 358. *120. 257
. . . tela 240. *80
Jactare pro objicere 182
. . . meritum 84
. . . oscula 358. *120. 257
Jam curabo 336
. . . pro statim 33
Ictus pro morsu 80
Ignavus pro timido 143
Ignis perpetuus in sacris *170
Ignem apud vicinos quærere *163
Ignorare aliquem 332

Digitized by Google

Ignoſcere ſibi 339
Ignotus active 41. *22
Ilignus & Iligneus *6
Immittere *49
Immolatur abſolute 306
Impediri 48
Impetus aquæ 162
. . . piratarum 259
Imponere pro decipere 357
Importare mala, 96. *41
Improbæ fauces, pro inſatiabiles 8. *7. 8
Improbitas 28
Imprudens 84. 398
Imprudentia & impudentia confuſa *29
Impudens audacia 175
Impune, ſine noxa 34
In ſæpe excidit, ut miſſus pro immiſſus *138
In commune *118
. . . conſpectu venire 334. *187
. . . finem notans 307
. . . hoc 322. *253
. . . jaculis, haſtis &c. 362
. . . Nilo bibere 88
. . . plano *217
Inacceſſere 148
Incendi de iratis 193. *200
Incitatus *201
Incola feminini gen. 30
. . . ſtagni *20
Incurſitare 139
Inde pro pronomine a quo 20
Index & judex confuſa 159
Induci 136
Ineptes 204
. . . & inermes confuſa 19. *13
Inferre cauſſam 8. *9. 137
. . . letum *65
Inficere 258
Infinitivus pro gerundio 62
Inflare ſe 87
Ingenium 150
Ingens plus quam magnus 144
Injicere cupiditatem 94
Injuria & contumelia differunt *188
Inniti 262
Innoteſcere 39
Innoxius active 111
Inquit 150
. . . omiſſum 100
Inſcius 263
Inſectari 200
Inſignia ducum & militum 252
Inſitivi 169. *155. 226
Inſolentiæ 320
Inſtans nex *52
Inſtrumentum ruſticum *81. 243
Integritas 201. *236
Intendere 86. 306
Inter pro in cædem 138
. . . lacrimas 279
. . . manus 353. *119. 256
Interdicere abſolute 268
Interrogare abſolute 219
Intrare januam 193
Intritus cibus 91. *39
Invenire 328
Inveniri 46
Invitare *247
Involvere vera 257
Joci pro fabulis *199
. . . & loci confunduntur *46
Jocus & ludus 77
Irati dii 293. *94. 174
Ire pro faceſſere, valere *259
. . . in plauſus 326. *110
Iſte δικτικῶς 20
Ita ſi 108
. . . valeas 238. *80
Judex & index confuſa 159
Jumenta 246
Jupiter non poteſt 361
Jura reddere 273
Juriſconſulti adhibiti ad teſtamenta facienda *166
Jus & fides 245

Digitized by Google

Jusjurandum judicum 197. *233

L.

Labare 274
Labi favore 343
. . . de fætu *161
Laborare 201
. . . pro negotioſum eſſe 82
. . . nihil 306
Læta tellus, 129
Læva omina 224. *163
Lagona & laguna 91. *39. 214
Lances 344. *116. 255
Laniger *9
Largæ dapes 137
Laſſare ſe 136
Latinarum literarum æternitas. 350
Latrans pro cane *193. 258
. . . prima ſyllaba longa 365
Lavatio 246. *244
Laudata, pulchra 46
Laus 147
. . . pro laudatio *97
Laxare 209
Laxæ veſtes 335
Legati ſancti *175
Legere pro carpere 116
Leniter ire 89
Lentum flagellum 176
Leonina ſocietas *139
Leto dare 83
Levis calamus 233. *79
. . . curſus 47
Libelli pro libellus *3
Libellos ut puellas Poëtæ adloquuntur *4
Liberare ſe fovea 167
Libet abſolute 20
Libidines obſcœnæ 246
Limare 198. *66. 233
Linteum 127
Liquida facit ſyllabam longam. *15. 44
Locare & conducere 399. *180
Longitudo colli 34
Lora tenere *61
Lucerna pro cereo 224
Luculli opera *147
Ludere 234
Ludi pueriles 209
Ludum vel luſum dare 209
Ludus & jocus 77
Luſcinia & Luſcinius 221. *71. 163
Luſcinus nomen proprium *72
Luxuriæ domus 250. *83
Luxus *244
Lymphæ & Nymphæ permutata 23

M.

M non eliſum 24. 54. *15. 83. 167
Magiſter pro ſuaſore 137
Magnus Jupiter 285
Majores hoſtiæ 170
Mala mentis & corporis 187
Male demiſſus 313
Maleficus 117
Malo eſt 343
Malus pro imperito 54
. . . homo 65
Manere pro ſupereſſe 247
Manes Dei, oſſa & cineres. *40
Manium ſenſus *166
Margaritarum luxus *236
Materia 3
Matura mulier partui 72
Mecum veneunt 133
. . . ſunt 302
Media ætas 113. *217
Medicinam facere 35. 55. *139
Medius ſol. 226. *74. 263
Meliora tempora 281
Melos 300. *95
Memor pro grato *98
Menſes acti 31

Mer-

Digitized by Google

Mercurius communis 305.*189
Mergere 253
Merita pro beneficiis 32.215
Merito jaces 99
. . . plectimur 104
Metaphoræ a re ruſtica in rebus obſcænis *226
Meus homo 359
Mihi παρίλκει 82
Milüus 103.*44
Minari 305.*179.251
Minoës duo 258
Miraculum *210
Miſcere 12
Miſenenſis villa 124
Mittere abſolute 17
. . . aliquid alicui 85.*49
. . . aulæum *120
. . . vocem 266
. . . pro immittere *138
Modeſtus 110
Moleſtus 316
Molles 276.*88.173.247
Monere 6
Mons proverbialiter de magna re 304.*179
. . . parturiens 304
Morari pro vivere 306
More pro ex more 46.355
Mores & nomen permutata. *30
Movere ſaxa *57
Mulcare 21.*14
Multa laus *54
Mulus pro ſtupido *61
Mundi homines 115
Mundus Menander 333
Muniri 134
Muſcipulum 238
Mutare & vitare confuſa 103
Mutire 321

N.

Næniæ 151
Narrare 220
Naſci infeliciter 228
Naſutus 254
Natio 101.123.*43.216
Natus in ſchola 153
. . . vir 185.*231
Naufragorum tabulæ 302.*96. 178.250
Navis primâ 257
Nec ideo 142
. . . opinus vel opinans 37. *119
Necuit 290
Nemoricultrix 118.*146
Nempe, adfirmantis particula. 113
Nequidquam pro fruſtra 36
Neſcio quid boni 132
. . . quis 189
Nihil agere 221. eſt 181.*63
. . . eſt, quod 111
. . . laborare 306
Nitere 178
Niti 262
Nitor 51
Nivei calcei 258
Nobiles ludi 344
Nobilis 58
Nocere aliquem 290.*93
Nocturni fures 85
Nomen & mores confuſa *30
Nomina animalium maſculina vel communia 120
. . . . inſcribere operibus 328. 330.*112
. . . . triremium *18
Nominativi ſingulares in *is* & *es* 31
Non cito *92
Non eſt, quod 111
Nota loca, res, &c. 43. 121. 357.*219.257
Notæ hominum 309
Novitas 344
Nucibus ludere 206
Nuda laus 154
Nudare 161
Nymphæ & lymphæ confuſa 23

Digitized by Google

O.

Obbibere 57
Objicere aliquid alicui 85. *214
. . . lucrum 272
Obnoxius 158
Occasio 361.*123
Occumbere morti 237
Occupare pro prævenire 145
Odor pro aromate *174
Offendere absolute 349
. . . ad aliquid. 276
Officium 99.150.*215
. . . come 131.219
Offundi 123.*147
Olim 203.266.*35
Oliva 221
Omina læva 224.*163
Omittere, amittere, & emittere 52
Omnia esse 225.*74.239
Omnis, pro omnis generis 17
Onerare laudibus 346
Onus de fœtu *238
Opera vocis 44
Opia *119
Opimus 136
Oppetere pœnas, præmia *162
Optimæ res. 306
Opus de apibus 205
Oro 292
Os rei *197
Oscula pro ore 306
. . . jactare 358.*120.257
Osculari manus & pedes *184
Ossa & cineres, Dei manes. *40
Ostendere 52
Otio facere *37

P.

Pacta merces vel pretium 35. 302.*21
Pædagogi libidinosi 193
Par cum genitivo 278
Parare pro emere 250.*83
. . . in malam partem 119
. . . & petere confusa 249
Parcere absolute 141.316
Parietes picti 251
Partes in conviviis 27.*205
. . . data 224
. . . pro litigantibus 204.*160
. . . meæ, tuæ 319.*105
. . . obscœnæ *247
Participia passiva active *11
Partiri benevolentiam *157
Parvus pro brevi 254
Patena 90.*39.117
Pateræ *117
Patere alicui 96
Pati pro contentum esse 23
. . . non possum 249
Pedisequus 248
Pegma 352.*119
Pendere 361
. . . venale 171
Per te 199
Peracti menses 71.*142
Peregrina volucris *144.214
Perferre 19
Periculum & piaculum confusa 320.*183
Perorare 40
Persequi & prosequi 224
Persona *207
Petere ab aliquo & aliquem. 14
Petulans 147
Philetus. *124.258
Piaculum & periculum confusa. 320.*183
Picte pro ornate *180
Pignus 349
Pignore contendere 229.*177
Pingere comas 116
. . . ornare *180
Placere sibi 395
Plane 204
in Plano 217

Digitized by Google

Plaudere sibi 395
Plaudentes stabant 358
Plebes 254. *84. 162
Plectere pro flectere 363
Pluma pro pinna 222
Pluris est 305
Pocula obscæna *246
Poëtæ molesti 350. *189
Politi agri 247. *244
Ponere ædificia 125
. . . aliquid alicui 96
. . . cibum 341
. . . & deponere de fœtu 73
. . . præmium 57
. . . quæstionem 208
. . . statuam 146
Pontus Euxinus & Axenus. 256
Porgere 303. *96
Posse pro velle 179
Post tempus * 93
Postulare 196
Potens 175
. . . pro divite 86
Potest capi pro capitur 62. 197. *141
Potior 203
Potuit, bisyllabum 25
Potrix *243
Præbere & præstare 142
Præcludere linguam 85
Præda & prædator in venatu 112
. . . de re inventa 351
Præmetuere 66
Præsens pro præterito 363
Præsentia odisse * 184
Præstare & præbere 142
Præstare 173
Prævalere virtute vel virtuti 54
Premere vocem 44
Pretium 33
Primæ, scil. partes * 101
Princeps, nomen proprium 352. *118. 256
Principes civitatis *29. 43
Principatus 60. *29. 43
Prior pro pulchrior 52
Priores 294
Privus 324
Pro vita rogare 167. *59
Procax 12
Procurare ostenta 171. *154
Profecto, adprobantis particula 308
Proferre 344
Professa mors 255
Prolabi de fœtu 211
Promittere ad cænam *181
Promovere 316
Propositum 26. * 139
Propter pro juxta 136. *148
Prosequi & persequi confusa 224
. . . verbis 174
Prospicere 70. 122. 125. *50
Protrudi capite 361
Provocare 316
Proximus culpæ 39. *21. 209
Prudentia artis 58
Pueriles ludi 209
Pulchre negare, nosse 40. 204
Pulpita 359
Punctum pro ictu 338
Purgo muribus, pro a muribus, domum 82
Pyctes 309. *98. 251

Q.

Quæstum ducere 231
Qualis bona 165. *226
Quamvis cum adjectivo 95
Quanta res 203
Quantum laboris 143
Quasi 168
Qui vel quis 51
Qui mihi 223
Qui quales 336
Quî pro quomodo *68
Quia ultima longa 27.

Digitized by Google

Quianam *91
Quid pro ob quid 37
. . . enim 185.*63
. . . ſapit 172
. . . voluiſti 141
Quidam 206.*6
Quis pro uter 87
Quivis 340
Quo 207
Quo facto 344
Quod vel quid fuimus 365
. . . ſupereſt 146
Quondam *35

R.

a Radicibus evertere 198. *66.160
Rami cornicum 47
Rebus id eſt facto 341
Recidere prima longa 224.*73
Reclamare 287
Recte loqui 272.*87.172.245
non Recuſo 167
Referre ad ſe, ad animum 222. *163
Reficere 166
Regnum ſilvarum 101
Rejicere aliquem 111
. . . veſtem 336.*254
Religio judicum *160
. . . ſancta *41.87.145
Relinquere 242
Reliquiæ & reliquia 82. *34. 144
. . . vitæ *104
Reliquüs quadriſyllabum 172. *155
Repelli 10
Rependere 109
Repente 84
Reperire 3
Repræſentare 196.*65
Reprehendere 362
Res cibi 262.*269
. . . pro fabula 53.93
. . . feminarum 186.*231
. . . optimæ 306
Reſidere de avibus 50
Reſides 331
Reſiſtere pro ſtare 46.206
Reſpectus 341.*115.331
Reſpicere nihil 194
Reſtituere in judiciis 206
Retenſi 207
Retenſus pro repandus *25
Retorridus 237.*80
Retro referre 111.*146
Revocare 91.*39.144
Rimari 198
Rogare aliquem aliquid 66
. . . pro mendicare *250
Rudis mulier 114
Ruere 331
Ruere active 135
. . . de cœlo 286
. . . pro eruere 291
Ruſticus 242
. . . pro imperito 307

S.

Slitera eliſa *189
Sal urbanum 344
Salutare abſolute 178
Sancta religio *41.87.145
Sanctus pro caſto 195.*159
. . . Hercules 340.*254
Sancus 341
Sanguis pro prole *205
Sapiens 207
Sapit quid 207
Scilicet, confirmantis particula 347
Scio quod 337
Sciſcere 317
Scriptores 334
Scriptus dies 266
Secretum 311.*64.96.180
Sed 283.285.*39
Sedare ſitim 240
Sedere de judicibus 40.*140
Sedes animalium 22.30.146

Digitized by Google

Seducere 191. *64
Semianimus 37
Semisomnus *88
Semita & via 157
Senarii versus 3
Sensus communis 31. *207
. . . manium *166
Sequi 27
. . . otium 332
Sera pœnitentia 49
Servare pro observare 193
Sexcenties *104
Si, confirmantis particula 242
. . . geminatum 161
Sibi παρέλκει *284. 352
Simonides *95
Simul pro simul ac 121. 207. 222. *161
Sin autem 148. 155
Singuli 18. *138
Sis pro si vis *46
Societas Leonina *139
Sol medius 226. *74. 163
Solatia mortis 38
Solvere errorem 248
Sonare cithara, plectro, 217
Sophus 280. *69. 237
Sopitus somno 195
Sorbitio 90
Speculum de aqua 23. *15. 204
Specus de ventre 253. *167. 244
Spes famæ apud posteros *166
Spiro & composita active *10
Spiritus 295
Splendere de conviviis 315
Spoliare de meretricibus *46. 216
Sponsum vocare 65
Sponsus pro sponsore 63. *30
Spumantia frena 176. *62
Stare de patronis & militibus 196. 343. *116. 233. 343
. . . super victum 110
Stat hoc *91
Statio 101
Statua Æsopi *149
Sterquilinium *67
Strigare 177. *62. 230
Strophæ 56. *29. 211
Stupor 51
Suadere aliquem 62
Sub conditione 243
Subdolus 49
Subito *24
Subitus motus 7
Subscribere 199
Subsidere 193
Subsidium 302
Substantiva pro adjectivis 28. 34. 53
Sues pro apris 364
Suffectus heres 192
Super pro præter 200
Superior in flumine 7
Superstare 95
Surpuisse 40
Suspectio 160. *56. 65
Suspenso pede 122. *147. 218
Sustinere absolute 278
. . . notam 22
. . . pro posse ferre 185
. . . pro tenere 166
Syllabæ breves ante *sc. sp.* fiunt longæ 153
. . . in metiendo versu interceptæ 80

T.

Tabernæ 251. *84
Tabulæ naufragorum 302. *96. 178. 250
Talis vir 189
Tamen 181
Tanto melior 181
Taurorum pugna 101. *145
Temere *36
Temperare ora 178. *61
Temporis effigies 362
Tendere dolos 84
Tenere aliquem 114. *47

Digitized by Google

... pro possidere 249
Tentare absolute 85
... pro explorare 194. *232
Tertia præteriti perfecti singularis contracta, violât pro violavit &c. 94. *6
... præteriti perf. pluralis erunt correpta 294. *49
... præt. perf. pluralis indefinite, ruunt, pro homines ruunt 331
Tessera militaris *167
Testa *225
Thensaurus *40
Threx & Threïssa *57
Tibi dico 295
Tibiæ dextræ & sinistræ 357
Timidus & tumidus confusa 335
... senex 61
Tmesis *9
Toga pura 191. *64. 159
Tollere gaudio 280
Tonsitare 139
Torquere, pro male, ægre habere 92, 208
Tradere pro scribere 241
Trahere spiritum, vitam 97. 181. 249
... pro bibere 164
Transigere telo 195. *65. 159
Translatitius 395
Trepidare 252. *84. 244
Tribades 275. *88. 173. 247
Triremium nomina *191
Tristis *201
Trudi foras 349
Trusitare *221
Turbare 43. *209
Turpis pro deformi 183. *157
Tympana Cybeles 231

V.

Vacare alicui 152. *222
Vacivus 325. *184
Vadari 64
Vadere 284
Vadum in puteo, fluvio 264
Valere, fortem esse *205
Valeas ita 238. *80
Validius 75
Vallus *82
Ubi in exprobrationibus 36
Vehemens & acer 117
... canis 117. *217
... bisyllabum *146
Velox ingenio 168. *59
Venæ inflatæ vinò 277. *173. 248
Venantes pro venatoribus 47
Venari 242. *80. 166. 242
Venire ad, in aliquem 79
... dies 67. 267. *142
... de malis 20
Vero 181
Versus tragici 253
Vertere consilium 103
Vestes laxæ 337
Veteres laudare *253
Vexata navis 248
Vi sæpe excidit librariis *22
... & ut commutata 14
Via & semita 157
Viam facere 156. *51
Vices 152
Vide 175
Videre pro procurare 65
Videre judices pronuntiant 40. *22. 140
Vigilia pro vigilantia 155
Vindicare laudem 260
... se 335
Virginale 277. *173. 248
Viridia, viridiaria &c. 128. *50
Virtus 45. *140
Vis *22
... potestas 14
... veritatis *137
Vitare & mutare permutata 103
Ulcisci dolorem 97

Digitized by Google

Ultima ſpelunca 291
Ultimum pro tandem *4
Unus pro ſolo 30
Vocare & revocare 91. *39. 144
Volo cum infinitivo 99. 175. *42
Volucer curſus 362. *258
Voluntas 248
Uſu peritus 168
Ut ne 313
Utilis pro utibilis 209
Utcumque 113
Vulgus cujus generis 226. *173
Vulpes uvas edere amat 230

X.

Xyſtus *50

Z.

Zmaragdi *73
Zonæ 302. *96. 178

FINIS.

IN-

Digitized by Google

INDEX III.

Auctorum emendatorum aut explicatorum in notis.

Accius 92
Albinovanus 319
Ammianus Marc. *321.
Apulejus 39. 62. 78. 255. *38 82. 213
Arnobius *70
Auſonius *143
Cæſar 334. *11. 33. 80
Capella 30. 151
Caſſius Parmenſis *152
Cato *39
Catullus *18
Celſus *65. 138. 176
Cicero 57. 128. 158. 255. 320. *36. 39. 49. 80. 100. 104. 150
Curtius 25. 62. 235. 277. 278. 280. *25
Dialogus de Oratoribus 52
Dictys Cretenſis 26
Firmicus 201
Frontinus 120
Fulgentius *76
Gallus *93
Gellius *25
Gloſſæ 177
Gratius 373
Florus 278
Herodianus 230
Heſychius 91
Hirtius *33
Horatius 264. *11. 117
Incertus poëta *48
Inſcriptiones *38. 74. 99
Inſtitutiones juris *33
Juſtinus 13. 73. *23. 32
Juvenalis 301
Lampridius *81
Livius 139. 301. *73. 88. 97. 105
Lucanus 65. 120. *32. 33. 57. 75
Lucretius *11
Mæcenatis epigramma *75
Manilius 65
Martialis 225. *36. 63
Nemeſianus *11
Nepos *25
Ovidius 16. 26. 48. 57. 62. 88. 161. 229. 239. 256. 365
Pacatus *83
Panegyrici auctor Conſtantio dicti *104
Pandectæ 26. 28. *138. 242
Perſius *11
Petronius 148. *74
Plautus 19. 85. 148. 156. 171. 293. 297. *83. 207
Plinius 74. *36. 38. 50. 52. 56. 68
Plinius junior *103
Prudentius *75
Quinctilianus 46. 310. *100
Seneca 177. 179. *11. 63
Seneca Tragicus 22
Servius *76
Silius 47. *75
Statius 30. *34. 44
Suetonius *12. 23. 100
Symmachus 125
Sympoſius *63
P. Syrus *20
Tacitus 336. *50
Terentius *44. 61
Tertullianus 62. *13. 33
Tibullus *159
Valerius Max. 22. 266. *14. 21. 22. 23. 65. 80. 122
Virgilius 30. 62. 138. 319. *72. 97
Vitruvius *183
Vopiſcus *258

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google